

A movie poster for the film 'Buridan'. It features a close-up of a man with a bowl-cut hairstyle, looking directly at the camera. He is holding a sword with a circular pommel. In the background, a medieval castle is visible on a hill. The text 'MICHEL ZÉVACO' is in the upper right, and 'BURIDAN' is in a large, stylized font at the bottom.

**MICHEL
ZÉVACO**

BURIDAN

MICHEL ZÉVACO

BURIDAN

≡ ROMAN —

Editura I.G.R. s.r.l.
București — 1992

Coperta de COMĂNESCU ION

ISBN 973-95108-2-5

Ediție îngrijită de NIC. HAȘDANU

*Această ediție reproduce textul romanului în fascicule
„Buridan” de Michel Zévaco, apărut în editura „G. Filip”,
str. Cîmpineanu, nr. 40, București.*

MARGARETA DE BOURGOGNE

I. GRĂDINIȚA CU TRANDAFIRI

În apropiere de „Temple“, și aproape învăluit în umbra deasă și posomorită a fortăreței acesteia, de care nimeni nu îndrăznea să se apropie; se răsfața un colț zmălțat de flori, neînchipuit de vesel și fermecător, vuind de ciripit de păsărele, de parcă ar fi fost o pajiște primăvărată așternută sub strașina unei ciuperci uriașe.

Îi zicea „Grădinița trandafirilor“ — poreclă cit se poate de nimerită a acestei minunate grădini — în care, de cum începea să se desprîmăvăreze, se deschideau toate soiurile de trandafiri, întocmai ca niște boschete vrăjite.

În curticică era o căsuță, un giuvaier, cu acoperișul ascuțit și larg în streșini, cu turnuleț, ferestre ogivale cu geamurile colorate... în sfîrșit, o locuință care tresărea de fericire.

În dimineța aceea, limpede, alintată de adierea vîntului nebunatic, acolo, într-o sală împodobită cu țesături și mobile bogat sculptate, se afla un grup adorabil de tinerețe și frumusețe... doi îndrăgostiți ! Ea gingașă și mlădioasă, drăgălașă, răpitoare ; el subțirel, mîndru și foarte chipeș în costumul său cam ros.

În fundul odăii, o femeie bătrînă, cu fața firăvă, cu un rînjet scîrbos, îi pindea cu priviri false.

— Adio, Mirtila... pe mîine, șopti tînărul.

— Mîine ! răspunse tînăra fată. Mîine, vai ! Pot să fiu sigură că te voi mai vedea mîine, sau vreodată, cînd tu alergi spre o primejdie așa de mare ? Oh, Buridan, dacă mă iubești, renunță la nebunia asta !

Cu brațele de gîtul iubitului, cu părul auriu despletit și cu ochii, ca cerul, plini de lacrimi, ea se ruga fierbinte :

— Gîndește-te că tatăl meu va sosi în astă seară. Gîndește-te că diseară îi voi destăinui dragostea noastră.

— Tatăl tău, Mirtilo ! zise tînărul tresărind.

— Da, Jean, da, scumpul meu logodnic, astă seară tatăl meu va ști totul !

— Tatăl tău !... Dar acestui tată, pe care nu-l cunosc, care nu mă cunoaște, i-oi fi oare pe plac ? Cine știe ?

...Și cine e tatăl tău ? O Mirtilo, de șase luni de cînd te-am zărit în această curticică dosnică, din seara cînd ți-ai ațintit asupra mea privirea blîndă, de cîte ori n-am încercat să întîlnesc pe acest om, care e tatăl tău ! În zadar însă ! Totul a fost în zadar !

Bătrîna cu privirea chiorîșe înaintă spre ei :

— Maestrul Claude Lescot, zise ea, este veşnic pe drumuri, în despărţata ţara flamandă, pentru comerţul său de ţesături. Dar astă seară desigur se-napoiază, după cum m-a vestit...

— Şi-i voi mărturisi tot ! urmă Mirtila. Dacă ai şti cât mă iubeşte, cât îi sînt de dragă ! Cînd i-oi spune că te vreau ca soţ, că mor dacă nu sînt a ta, el va fi foarte fericit să te iau !

— Pe miine, dar ! zise tinărul, cu voce bună. Şi dare-ar Dumnezeu ca vrednicul Claude Lescot să primească pe Buridan care, se va crede, atunci, admis în paradisul îngerilor !

— Scumpul meu iubit !... Dar tocmai într-o zi ca asta, în ajunul fericirii noastre, tu vrei... oh ! jură-mi că nu te vei duce... oh ! el dă din cap... Gillono, scumpa mea Gillono, vino-mi în ajutor ca să-l conving !

Bătrîna se apropie şi-şi puse mîna uscată pe braţul tinărului.

— Aşadar, zise ea, eşti hotărît să vorbeşti cu seniorul Enguerrand de Marigny ?

— Chiar în dimineaţa asta. Şi pentru că ai pătruns acest secret, bătrîno, şi pentru că nu ţi-ai putut ţine limba şi că i-ai vorbit cu orice preţ tinerei tale stăpîne, repară-ţi greşeala spunîndu-i adevărul : că nu sînt în primejdie.

— Nici o primejdie ! bombăni Gillona.

Nebune ! Trebuie să ai pe dracu-n tine ca să ataci pe Seniorul Enguerrand de Marigny ! Ascultă Jean Buridan, ascultă. Nu ştii că primul ministru e mai puternic ca regele ? Vai de acela care se izbeşte de această stîncă ! Acela e fărîmiţat. Căci acest om ştie tot, vede tot, poate totul ! Unul cîte unul duşmanii lui sînt nimiciţi prin pumnal sau otravă. Şi mai e încă securea şi spinzurătoarea. Ochii lui de vultur vor citi, în conştiinţa ta, proiectul pe care nu-l vei fi şoptit decît gîndului, tău, în tăcerea nopţilor adînci. Mîna sa aspră te va găsi în fundul celei mai sigure ascunzători şi gîfîind te va azvîrli călăului.

Gillona făcu semnul crucii.

— Auzi ? bolborosi Mirtila.

Fruntea tinărului se-ntunecă, dar dînd din cap zise :

— Enguerrand de Marigny de-ar fi oricît de puternic, de ar fi urmat de o sută de diavoli dintre cei mai cornuţi şi mai îndrăciţi, nimic nu mă va putea împiedica să mă duc la întîlnirea hotărîtă de vitejii mei prieteni Filip şi Gauthier d'Aulny. Şi chiar de nu le-aş fi făgăduit ajutorul acestor doi cinstiţi gentilomi, tot îl urăsc pe Marigny, cum mă urăşte şi el. Trebuie, în sfîrşit, ca faţă-n faţă...

— I-auzi ! strigă Gillona, zvoneşte un zgomot de clopote.

Mirtila se agaţă de gîtul iubitului.

— Jean ! zise ea cu voce sfîrşită, fie-ţi milă, nu te duce !

Alte clopote răsunară... apoi altele, pretutîndu-se în Paris, şi aerul se umplu de un vuiet puternic.

— Iată că iese regele de la Luvru ! strigă Buridan. A sosit ceasul ! Adio, Mirtila !

— Buridan ! Iubitul meu logodnic !

— Pe miine, Mirtila ! Miine, dragoste. Astăzi răzbunarea ! Miine curticica cu trandafiri ! Astăzi Montfaucon !

Şi smulgîndu-se din braţele disperate, aruncă o sărutare pe-vîrf degetelor Mirtilei, şi plecă în goană.

Îneebunită de spaimă, plingînd cu hohote, Mirtila căzu în genunchi în fața icoanei Sfintei Fecioare...

În clipa aceea Gillona ieși pe furiș în curte, și din curte trecu în drum.

Un om înaintă grăbit, dinspre colțul gardului unde șezuse ascuns.

— S-a făcut, Gillono ?

— Da, Simon Malingre. Iată ceea ce ți-am făgăduit. Bătrina scoase dintr-un buzunar o cutioară pe care omul o deschise cu teamă.

În cutioară se afla un lucru ciudat. Era o figurină de ceară îndobită cu o diademă și acoperită de o mantie regală ! În partea inimii sta înfipt un ac ! Atunci Gillona cu ochii cercetători, cu vocea înăbușită, șopti :

— Spune-i stăpînului tău, nobilul Charles, conte de Valois, că această figură e prima vrajă făcută de vrăjitoarea Mirtila, ca să omoare pe rege. Mirtila a mai pregătit o alta, pe care o vor găsi în odaia ei. Du-te Simon Malingre și spune-i întocmai aceste cuvinte contelui de Valois !

Simon Malingre ascunse atunci cutioara sub mantia lui, apoi fugi, strecurîndu-se pe lingă uluci.

Gillona, cu un surîs de nălucă pe buzele sale subțiri, se-ntoarse în curticica cu trandafiri, și intră în sala unde Mirtila se ruga Fecioarei pentru logodnicul ei...

II. MARȘUL REGAL

Sunetele de clopote, fanfarele, zgomotele, care umpleau Parisul de vijieli puternice, erau vuietele nemărginitei bucurii populare, care saluta pe noul rege al Franței.

Pentru prima dată, Ludovic X se arăta Parizienilor.

Cortegiul triumfal ieșise de la Luvru în armuri scînteietoare, în tropotul cailor acoperiți de valtrapuri splendide, în zgomotul enorm al aplauzelor poporului.

În colțul străzii Saint-Denis mulțime și mai numeroasă era strînsă aclamînd pe marii demnitari ai coroanei, care-l escortau pe rege.

Cu toate astea, trei oameni, stăteau tăcuți, trei tineri care se lipeau unul de altul, pîndind cu priviri arzătoare pe aceiași demnitari pe care poporul îi saluta cu urale.

— Iată-l ! zise încet unul dintre ei, arătînd pe un cavaler așezat în stînga regelui. Gautier, privește ! Filip ! Filip d'Aulnay privește ! Iată omul care a omorît pe mama ta ! Iată-l pe Enguerrand de Marigny !...

— Da ! răspunse și mai încet Filip d'Aulnay. Da ! El e !... Dar mai bine să mă trăznească Dumnezeu, decît să fac vreo prostie, Buridane ! Oh ! Buridane nu cumva ochii mi se-ntorc spre Marigny ?

— Filipe ! Tu te îngâlbenesti ! Tremuri !

— Tremur, Buridane, și simt că mă sfîrșesc... căci... iat-o... ea e !

Aclamațiile răsunau mai înfocate, mai amețitoare, mai fanatice.

Într-adevăr, într-o caleașcă, sau mai bine într-un car descoperit, tras de patru cai albi înhămați cu podoabe albe, apăreau surizătoare, înfrigurate de plăcere, trimițînd bezele, înveșmîntate cu costume bogate

de mătase și de catifea; regina și cele două surori ale ei : Jeana, nevasta contelui de Poitiers ; Blanche, soția contelui de la Marche.

Însuflețirea poporului ajunsese delir, căci erau grozav de frumoase, oh ! frumoase de o frumusețe îmbătătoare și puternică, în stare să reprezinte grupul celor trei zeițe de pe muntele Ida și cu ceva în plus, orgolios și fatal, în voluptatea surisului lor... mai cu seamă ea !

Ea ! cu talia ei sculpturală, cu părul blond auriu, ca al Afroditei ieșind din valuri, cu ochii cu gene lungi, printre care scăpăra foc câteodată, cu sinul care bătea puternic, ca și cum dragostea sa ar fi visat să-nlănțuiască poporul în clipa aceea de neuitat.

Ea ! al cărui nume nu era pronunțat decît cu o admirație pasionată !

Ea !... Regina !

Margareta de Bourgogne !...

Era ea... era Margareta, pe care, cu o privire de pasiune nebună, o contempla Filip d'Aulnay, pe cînd fratele său Gautier și Buridan își așteptau privirile asupra primului ministru Enguerrand de Marigny.

Și acolo, în colțul străzii Saint-Denis, se opri cortegiul.

În clipa aceea, regina, se aplecă prefăcîndu-se răpită de uralele poporului. Și-n acea mișcare ochii ei alunecară asupra tinărului care sta alături de Filip d'Aulnay, asupra logodnicului Mirtilei, asupra lui Buridan !...

Un fior o furnică pe Margareta. Ea îngălbeni, după cum îngălbenise și Filip. Inima îi zvicni. Un oftat de dragoste... un suspin de pasiune arzătoare... una din acele pasiuni care consumă, pustiește și omoară !

Cortegiul porni iar.

Filip d'Aulnay, cu miinile împreunate într-un gest de adorație, bolborosea : Margareta !...

Și Margareta de Bourgogne, regina Franței, în acel suspin care se sfîrșea pe buzele ei șoptea :

— Buridan !

Și-n clipa aceea, Buridan apucă de mină pe Filip d'Aulnay și pe fratele său strigînd :

— La Montfaucon !

Escorta regală se-ndrepta într-adevăr spre Montfaucon.

Prin străzile în care cele două sute de mii de locuitori ai Parisului, se striveau și se legănau într-un întis flux și reflux, cortegiul se desfășura precedat de prefect, care, de pe calul său cel mare, împodobit cu valtrapuri albastre, cu flori de aur, striga cît îi lua gura :

— Loc regelui ! Loc reginei ! Loc puternicului conte de Valois ! Loc seniorului de Marigny ! Arcași de straje, dați înapoi mulțimea !

Escortați de cavaleri — cu prapure filfiinde, de episcopi scînteietori de pietre scumpe, — călări pe caii cu friuri de aur, de căpitani cu pene la pălării, de seniori luxoși — Ducele de Nivernais, contele d'Eau, Robert de Clermont, ducele de Charolais, Geoffroi de Malestroît, Principele de Coucy, Gaucherde Chatillon și alți o sută de somptuoși, încărcăți de broderii, scînteietori — armuri strălucitoare, coifuri cu podoabe, mantale albastre de hermelină, roșii, ostași încercuiți cu fier, cavalcade minunate de unde domnea lumea și puterea războinică a feudalității, din acest cadru de forță și de glorie, din zgomotul asurzitor al aclamațiilor, apărea regele !

Regele ! astăzi o vorbă. Atunci... un lucru grozav, o ființă excepțională, mai aproape de cer decât de pământ. Elegant, îndrăzneț, puternic în floarea celor douăzeci și cinci de ani ai săi, Ludovic surîdea poporului, glumea cu burghezii, saluta femeile, striga bună ziua bărbaților și își juca calul.

Și Parisul care se deștepta din visul urât, sîngerînd, care fusese domnia lui Filip cel Frumos, Parisul — care de ani de zile nu mai răsufla — se minuna, aplauda și credea că dintr-o dată i se sfîrșiseră mizeriile, căci pentru popor schimbarea de stăpîn e totdeauna o nădejde care se naște, chiar dacă ar pieri curînd.

— Ah ! bunul principe, cum zîmbește scumpului său oraș !

— Un viclean ! un adevărat viclean !

— Viclean, fie ! strigă regele, culîgînd cuvîntul. Căci viclean înseamnă și bătaios ! Să se ferească dușmanii mei care sînt și ai voștri !

— Trăiască Ludovic Vicleanul ! Poporul mugea de bucurie, entuziasmat de acea bunăvoință, și de splendoarea cortegiului care-și desfășura pompa orbitoare în fața ochilor lui. Și cu toate astea...

În acest cortegiu, chiar după oamenii regelui, era tîrît un nenorocit, cu picioarele goale, cu capul aplecat, cu ochii rătăciți, cu o luminare de ceară-n mînă, între doi călugări și două ajutoare ale călăului : care erau escorta lui. Prima ieșire a regelui, era o partidă de plăcere.

Partidă de plăcere, era ceea ce numim astăzi o inaugurare.

Ceea ce trebuia să se inaugureze în acea dimineață era un monument pe care, cu muncă multă și mare cheltuială, ministrul Enguerrand de Marigny îl clădise pentru serviciul regelui său Filip cel Frumos. Ludovic al X-lea, îl moșteneva pe ministru și monumentul.

Nimeni, în mulțime, nu se ocupa de condamnat, care trebuia să fie cel dintîi atîrnat de noile furci ale spînzurătorii, onoare, de care bietul om s-ar fi lipsit. Numele său ? Abia se știa. Crima lui ? nimeni n-o cunoștea. Nimeni nu-l băga în seamă, afară de un om înalt, lat în umeri, cu fața rece și mîndră, în costum splendid, care mergea călare, alături de Ludovic al X-lea.

Și acest om, care se preocupa singur de condamnat, era contele Charles de Valois, unchiul regelui.

Condamnatul se întorcea cîteodată și privea pe furis, spre conte, cu ochi disperați, în care scînteia o supremă amenințare. Atunci, contele, puternicul senior, se cutremura, îngălbenea, și-și grăbea mersul.

Ce misterioasă legătură putea exista între acel mîndru personaj, atît de sus pus pe treptele tronului, aproape tot atît de sus ca și regele, și acest mizerabil condamnat, pe care-l duceau să-l spînzure la Montfaucon ?

.

Și acest monument era spînzurătoarea de la Montfaucon !

De ce privirea omului, dat pe mîna călăului, făcea să tremure pe cel care sta, în cortegiu, la dreapta regelui ?

După ce cavalcada trecuse, mulțimea se-mprăștiase, unii îndreptîndu-se spre crișmele din care vinul urma să curgă toată ziua ; alții se opreau în fața scamatorilor și a cîntăreților — buncii tîrgoveților noștri — care cîntau cîntece de ocazie, la răsپintii ; alții în număr mai mare se-ndreptau spre Poarta Pictorilor (mai tîrziu numită Poarta Saint-Denis) ca să-si ocupe loc în jurul spînzurătorii de la Montfaucon.

Și pe toate străzile, pe unde trecea Ludovic, era același spectacol de bucurie, erau aceleași aclamații frenetice, salutînd unul după altul pe toate personajele, care figurau în acea minunată cavalcadă. Toate?... Nu! Căci murmure, blesteme înăbușite, se strecurau ca niște fiori de groază și de îngrijorare cînd privirile mulțimii se-ndreptau asupra feței întunecate pe care am zărit-o: Valois, unchiul regelui! pe fizionomia și mai mohorîtă și mai frămîntată a lui Enguerrand de Marigny; — primul ministru al regelui!

Valois și Marigny, unul la dreapta, și cellalt la stînga lui Ludovic, își aruncau priviri ucigașe. Ura nemărginită care-i învrăjbea, se dezlănțuia acum în văzul tuturor. Zdrobit, sfîșiat de ură și invidie, redus la neputință de Marigny, triumfător sub Charles cel Frumos, Charles de Valois, se înveninase ani de-a rîndul.

Ce răzbunare spăimîntătoare pregătea oare, de cînd nepotul său era rege?

Orice ar fi fost, mulțimea, murmură aceleași blesteme, cînd treceau acești doi oameni tot atît de temuți, și tot pe atît de urîți.

Dar îndată, ca și cum o rază magică ar fi risipit norul acela de groază și de ură, aclamațiile răsunară mai delirante ca să salute pe aceia pentru care numai păreau că sună clopotele, răsunau fanfarele, strălucirea soarelor primăvăratice, filfiiu steagurile și răcneau de dragoste cele două sute de mii de parizieni: — Regina!... Margareta de Bourgogne!...

III. MONTFAUCON

O estradă imensă. Regele s-a așezat pe un jilt aurit, sub un baldachin. La picioarele estradei se-nghesuia garda. Și sub razele soarelui, priveliștea era grandioasă, de o bogăție de culori și de o măreție care electriza poporul, veșnic sepectator al reprezentațiilor fastuoase — pe care le plătește!

Prințesele rămăseseră în carul lor, puțin mai la o parte de estradă.

Colina strălucea de aur, de oțel, de broderii, de giuvaeruri... și asupra acestei minunății, spînzurătoarea își întindea umbra întunecoasă...

Spînzurătoarea! colos de zidărie cu șaptezeci de stîlpi uriași, care — la rîndul lor — suportau trei etaje de birne enorme, de unde atîrnau lațuri.

Aceasta forma o combinație fantastică, — unde mai bine de o sută de condamnați puteau să se legene odată în bătaia vîntului — părea ca un vis înspăimîntător, și Enguerrand de Marigny surîdea în fața acelui vis realizat din pietre și fier. El surîdea numărînd firele pînzei aceleia de păianjen uriaș.

Charles de Valois urmărea cu o privire învidioasă mișcările primului ministru, ploconit în fața regelui. Și Charles de Valois se-năbușea de necaz în fața acestui nou triumf al rivalului său.

— Iată, sire, zicea Enguerrand de Marigny, ce am făcut pentru gloria și siguranța ilustrului vostru tată. Nu vreau să coste nici o lețcaie pe Stat. Totul, adăugă el cu un gest larg, va fi plătit din mica mea avere. Ceea ce doream să ofer tatălui, o dau fiului, prea fericit să fie, regele meu, mulțumit de devotamentul meu!

— Mulțumesc! strigă Ludovic al X-lea, ești un bun servitor și această spînzurătoare e într-adevăr minunată.

Un murmur de admirație salută atunci pe Marigny care, dintr-o privire, părea că vrea să-l zdrobească pe Valois.

Acesta scirșni din dinți și-și șterse sudoarea, cu care ura făcea să i se broboneze fruntea.

În aceeași clipă, un om care ajunsese să se strecoare pe estradă, ajunsese pînă la contele de Valois și-i atinse brațul. Apoi își întredeschise mantia și-i arătă un obiect... un cufăraș, pe care-l deschise puțin !...

Apoi îi șopti cîteva vorbe la ureche... Valois apucă cufărașul și se ridică semeț ; o bucurie grozavă scînteia în privirea pe care, la rîndul său, o aruncă lui Marigny... și mormăi :

— În sfîrșit ! Te zdrobesc !... Ești în mîna mea !...

Din minutul acela prefectul Parisului, văzînd că regele începea să se plictisească și se frămînta pe jîțul său, făcu semn călăului să sfîrșească cu acel care trebuia să fie spînzurat.

Capeluche, călăul, se apropie de condamnat.

În minutul acela suprem, nenorocitul își ridică ochii asupra lui Valois și acesta se dete înapoi, verde la față, tremurînd...

— Vreau să vorbesc ! strigă condamnatul cu glas tare.

Valois se clătină...

Dar în clipa cînd toți tăceau ca să audă ce avea de spus condamnatul, cornul răsună deodată, cu putere, de trei ori.

Toată lumea, regină, rege, principese, seniori, păzitori, călău, toți se-ntoarseră spre locul de unde venea chemarea, și fiecare văzu un grup de vreo douăzeci de cavaleri în fruntea cărora se aflau trei tineri semeți.

— Sfîntă Fecioară ! strigă Ludovic al X-lea sculîndu-se, palid de neaz, cine îndrăznește să sune din corn ?

— Eu ! răspunse o voce puternică.

— Tu ? Și cine ești tu ?

— Cineva care cere dreptate ! Dreptate contra lui Enguerrand de Marigny !

La aceste cuvinte un murmur înăbușit se ridică din mijlocul mulțimii, vuiet de ură, explozia disperării unui popor întreg.

— Da, Sire !... Dreptate !... Dreptate !

— Sire, șopti Valois la urechea nepotului său, ascultă vocea poporului, căci este vocea lui Dumnezeu.

Și contele se dete înapoi, pe cînd Marigny, galben ca ceara, privea pe îndrăzneții cavaleri, ca și cum ar fi privit niște fantasme.

— Să vedem pînă unde o să le meargă îndrăzneala, zise Ludovic al X-lea. Cum te cheamă ?, urmă el cu asprime.

— Jean Buridan !... Vorbiți Gautier d'Aulnay ! Filip d'Aulnay !

— Eu, Gautier d'Aulnay, grăi cavalerul din dreapta lui Buridan. în fața lui Dumnezeu și-n fața regelui, acuz pe Enguerrand de Marigny de asasinatul tatălui și mamei mele și declar că, dacă nu mi se face dreptate, mi-o voi face singur !

— Atest ! strigă Buridan.

Și îndată, în tăcerea încremenită, care domnea în timpul acestei scene :

— Eu Buridan, în fața poporului Parisului, aci de față, acuz pe Enguerrand de Marigny de a fi sugrumat regatul, de a-și fi clădit averea din mizeria publică, de a fi vărsat sîngele nevinovat, de a fi făcut mai mulți orfani decît poate face un război. Și cum e destinat blestemeleor oamenilor, zic că merită să fie cel dintîi spînzurat în acest monu-

ment de infamie și de moarte, cu care amenință Parisul. Oum pretind să fac dreptate, convoc pe Enguerrand de Marigny la o luptă cinstită, în termen de opt zile, în Pré-aux-Clercs. Și ca să nu uite, îi aruncă aci mănuașă !

Buridan se-nălță în scări, avu un gest violent și mănuașă aruncată căzu pe estrada regală, pe cînd o vijelie de strigăte, de aclamații și de amenințări se dezlănțuiau deasupra Monfauconului.

— Sire ! Sire ! urla Marigny, lăsa-veți să insulte pe servitorul tălui vostru și al vostru ?

— Nu, mii de draci ! Gărzi ! Hei ! Căpitane de gardă !...

În minutul acela un urlet de spaimă izbucni din piepturile tuturor !

Îngroziți de zbieretele și de zăngănitul armurilor, înnebuniți, cei patru cai înhămați la carul prințeselor și al reginei, porniseră într-un galop nebun, furioși, drept înaintea lor, răsturnînd, zdrobind pe acei care încercau să-i oprească.

Într-un nor de praf, se văzu carul zguduit, bălăbănit, coborînd dealul cu o iuțeală vertiginoasă. Se văzu regele înnebunit de spaimă, plîngînd cu hohote, și se auzi cum striga, cu brațele întinse spre cer :

— Maică Precistă, dacă scapi pe regină, fac jurămint că în primul meu an de domnie voi spînzura o sută de eretici în furcile aceste !...

În clipa aceea de zăpăceală, de disperare și de groază, Capeluche, călăul, care cu o clipă înainte încercase să se arunce în fața cailor, se-ntoarse la picioarele spînzurătorii să supravegheze pe condamnat.

Dar Capeluche dete un țipăt groaznic : osînditul nu mai era acolo. Condamnatul fugise !...

Carul se rostogolea cu o iuțeală nebună, aceea pe care o au caii care au luat vînt. Margareta, Jeana și Blanche, regina și prințesele, cele trei surori se țineau îmbrățișate, ca să moară împreună și aveau priviri sălbatice, care sfidau moartea.

— Carul se îndreaptă de-a dreptul spre șanț ! zise Jeana, cu o liniște ciudată.

— Sîntem pierdute ! adăugă Blanche.

— Murim ! strigă Margareta. Ce păcat... cînd viața e așa de frumoasă !

În minutul acela, ele tresăriră, însuflețite de speranță, înmărmurite de spectacolul pe care-l aveau în fața lor, uitînd pînă și primejdia de moarte, și urmărind isprava neașteptată care se săvîrșea înaintea lor...

Întrecînd pe nenumărații cavaleri care se repeziseră în zadar, fiind prea greoi, înarmați, un cavaler care se azvîrlise într-o fugă fulgerătoare, ajunsese carul, și galopa alături de calul din dreapta... calul conducător... Asta ținu o clipă... Apoi îl văzură pe omul acela plecîndu-se, apucînd coama conducătorului... o săritură avu loc ; și deodată, sărînd pe șeaua sa, prin cea mai îndrăzneată și primejdioasă manevră, omul încălecă calul conducător al carului. Deodată străluci o licărire de oțel, apoi un nechezat grozav... Calul din stînga, lovit drept în piept, căzu în genunchi, ceilalți trei împiedicați se rostogoliră... și prințesele, scăpate ca prin minune, liniștite, reci, nemișcafe la locul lor în car, răspundeau cu un surîs ciudat cavalerului..., lui Jean Buridan, care, sărînd jos, cu călcîiele alipite, cu mîna pe garda sabiei, ca la paradă, le saluta...

Lumea alerga din toate părțile... strigăte de bucurie, răsunau...

Buridan dispăruse...

În clipele cît fură singure, regina și cele două prințese, apropiindu-se una de alta, vorbindu-și la ureche, aruncîndu-și priviri aprinse, își spuseră lucruri misterioase, lucruri formidabile, fără îndoială, căci, cînd își ridicară din nou capul, erau zbuciumate și livide... ele care abia păliseră în fața morții...

Cel dintîi, care ajunsese lîngă carul nemișcat, fu un cavaler cu fața oacheșe, cu privirea vicleană.

Regina se uită în urmă, și văzînd că are încă timp să vorbească, își consultă încă odată surorile dintr-o privire.

— Da, răspunseră ele din ochi.

— Stragildo ! zise regina Margareta.

Cavalerul se apropie, se aplecă, cu un surîs ironic pe buze.

Cu vocea înăbușită, întretăiată, sacadată, regina întrebă :

— Cunoști pe acești doi gentilomi care au acuzat pe Marigny ?

— Da, Majestate, sînt Filip și Gautier d'Aulnay !

— Stragildo, cunoști pe tînărul care a provocat pe Marigny ?

— Și care a scăpat pe Majestatea Voastră ?

— Da, îl cunoști ? întrebă regina tresărind.

— Il cunosc, Majestate. E Jean Buridan.

— Stragildo, șopti regina, vreau să vorbesc cu acești trei cavaleri.

Caută-i, găsește-i și adu-mi-i !

— Cînd ?

— În astă seară !

În clipa aceea numeroși cavaleri soseau, înconjurau carul, pe jumătate zdrobit, filfiiu eșarfele și scoteau urale frenetice...

— Scăpate... sînt salvate !

— Să trăiască prințesele ! Trăiască regina !

Stragildo se aplecă mai mult, surîsul său satanic se făcu mai viclean, și șopti scurt :

— Unde ?...

Și pe cînd ea saluta cu mîna mulțimea care se strînsese, în vreme ce mulțimea surizînd, cu vocea înăbușită, Margareta de Bourgogne răspunse :

— La turnul Nesle !...

IV. TATĂL MIRTILEI

Umbra nopții învăluia curtica cu trandafiri. Împrejur nu era decît întineric și tăcere. În întunecimea care se-ntîndea, zidăria nelămurită a Templului apărea mai amenințătoare, și silueta sa părea că reprezintă un monstru la pîndă.

Cu coatele pe marginea unei ferestre, Mirtila cu inima bătînd, cerceta drumul pe care trebuia să sosească tatăl său ; dar uneori, fără voie își ridica ochii asupra întunecatei fortărețe și se cutremura.

— Gillona, șopti ea, tatăl meu o să trebuiască să caute o altă locuință. Vederea acestei clădiri mă-ngheață de spaimă...

— Idei de fetiță ! zise Gillona rîzînd în silă. Cu toate astea n-ar trebui să te temi de nimic. N-ai aflat adineauri că nu numai că scumpul d-tale Buridan e în afară de orice pericol, dar încă a scăpat viața reginei... faptă pentru care va primi o răsplată splendidă de la rege ?

— Intr-adevăr ! zise Mirtila îngîndurată. A scăpat pe regină !... Gillona... este adevărat că regina este atît de frumoasă, cum se zice ?

— Aşa de frumoasă încît toţi seniorii curţii şi chiar mulţi burghezi din oraş sînt amorezaţi de ea şi gata să meargă-n iad pentru dînsa.

Dar regina e tot atît de înţeleaptă pe cît e de frumoasă. Şi apoi cine ar îndrăzni să spună că iubeşti pe soţia regelui ?

— Fortăreaţa asta mă-nspăimîntă ! zise Mirtila închizînd fereastra.

— Intr-adevăr... eşti galbenă ca ceara... ochii îţi sînt plini de lacrimi... Haide, de ce te temi, copilo ? Nu sînt eu aici ca să te apăr ? Şi maestrul Claude Lescot va sosi...

— Da ! şopti înfrigurată tînăra fată. Şi-l voi ruga să mă ia de aici chiar de mîine... Niciodată clădirea Templelui nu mi-a făcut aşa impresie... Dar, urmă ea dînd din cap, spune-mi Gillona, nu crezi că tatăl meu va consimţi să iau pe Buridan ?...

— Fără-ndoială ! răspunse bătrîna. Unde s-ar găsi un cavaler mai perfect, mai frumos, mai brav şi mai... dar vei şti la ce trebuie să te aştepţi, căci iată pe maestrul Claude Lescot...

— În sfîrşit, strigă Mirtila. Şi ea se aruncă în braţele tatălui său care deschisese uşa şi înainta repede.

El strînse la pieptul său pe tînăra fată, o sărută dulce pe fruntea-i virginală, şi murmură cu vocea tremurîndă :

— Lasă-mă să te văd tot aşa de frumoasă ! Şi mai frumoasă ar trebui să zic ?... Scumpă copilă ! De mai bine de o lună de cînd n-am putut veni, cît m-am gîndit la tine ! Şi tu ? Te-ai gîndit puţin la tatăl tău ?...

— Tată dragă ! Cum nu m-aş gîndi la tine, căruia datorez toate bucuriile vieţii mele... tu care eşti familia mea întregă... deoarece n-am cunoscut pe mama !

O umbră trecu pe fruntea maestrului Lescot, dar venindu-şi în fire îndată, începu să pună pe masă darurile pe care le adusese, eşarfe frumoase de mătase, giuvaeruri de aur împodobite de pietre scumpe, pe care Mirtila le privea şi le mînuia cu o bucurie copilărească.

Maestrul Claude Lescot punînd întrebări Gillonei, scoţîndu-şi toca şi mîntia de neguţător bogat, privea pe fiica lui surîzînd, fericit de bucuria sa.

Era un om de vreo patruzeci şi cinci de ani, cu trăsăturile aspre, cu privirea rece, cu fruntea îngrijorată, aspru şi scurt la vorbă, obişnuit după aparenţă să comande.

Această fizionomie, în clipe de minie trebuia să fie grozavă.

Dar în acel moment ea se-mblînzea printr-o dragoste adîncă care strălucea în ochii negri, infundaţi în orbite, sub nişte sprîncene stufoase.

Trecu o jumătate de ceas în mîngîieri, întrebări şi răspunsuri ; apoi pe cînd Gillona punea masa, maestrul Lescot se așeză pe un fotoliu, luă pe genunchi pe fiica sa, şi o învălui într-o privire adîncă.

Mirtila tremura, se roşea, îngălbănea... Momentul atît de straşnic şi de dulce sosise !

— Tată, începu ea, cu speranţa secretă de a amîna pe a doua zi mărturisirea, de data asta vei sta cel puţin cîteva zile ?

— Nu, copila mea... din contră, n-am să pot sta cu tine nici măcar o zi întregă ca ultima dată... trebuie să plec mîine dimineată... am să petrec noaptea aici ca să respir cîteva ore acelaşi aer ca tine... cînd vei adormi tu, te voi privi dormind şi va fi o dulce privelişte pe care o

voi lua cu mine, inger mîngîietor al acestei vieți mizerabile, care e a mea.

— O dragă tată ! Dar de ce n-ai înceta cu comerțul d-tale ? Pentru ce atîta zbucium cînd ai putea fi așa de fericit ? Nu ești destul de bogat ?...

— Comerțul meu merge rău, zise maestrul Lescot posomorît, pe cînd ochii lui negri scînteiau. Dacă m-aș retrage acum, ar fi o înfrîngere, o ruină, o mărturisire de incapacitate, și nu vreau !... Vai ! ah ! vai de aceia care m-au adus la marginea prăpastiei !... le voi arăta, le voi proba... Claude Lescot se opri cu un gest violent.

Dar îndată dînd din cap ca și cum ar fi vrut să gonească gînduri înspăimîntătoare, își îndreptă ochii asupra fiicei sale tremurînde, și surise cu dragoste nemărginită.

Sînt nebun, zise el, nebun să te tulbur așa ! Uită ce am spus, Myrtila mea iubită... totul se va orîndui, în curînd, da, în curînd nădăjduiesc că voi putea să trăiesc totdeauna lîngă tine... Atunci copila mea, vreau, oh ! vreau din tot sufletul să fii fericită. Printre cei mai bogați, printre cei mai buni, printre cei mai nobili cîi ar, îți voi alege soțul... nu te roși... ești în vîrstă să te măriți... și uite, cunosc un tînar care...

Mirtila îngălbenise grozav.

Își ascunse capul la pieptul tatălui său, îl luă de gît, și cum mărturisirea îi aluneca pe buze, ea șopti :

— Tatăl, bunul și veneratul meu tată, ascultă-mă ! Trebuie să-ți cer iertare pentru că nu te-am ascultat...

Maestrul Lescot se sculă repede, o trase pe Mirtila lîngă făclia de ceară care ardea în piciorul de argint, dădu la o parte mîinile cu care-și acoperea fața, o fixă un minut și, cu vocea joasă, mormăi :

— A fost cineva pe aci !...

— Da ! zise Mirtila în șoaptă.

— Cineva cu care ai vorbit ! pe care l-ai revăzut !... care a profitat de lipsa mea, ca să te-nceinte !... Cineva pe care-l iubești !

— Da, repetă Mirtylla.

Maestrul Lescot plecă capul, și cu o nemărginită amărăciune, murmură :

— Trebuia să se întîmple !... Încă unul din visele mele distruse !... dar nu te pot învinui Mirtila. Voiam să-ți aleg eu un soț demn de tine... Dar Dumnezeu să mă ferească de a-ți zădărnici dorința inimii tale. Mai bine aș vrea să mor, decît să te văd plîngînd din cauza mea. Visul meu îl zdrobesc. Cuvîntul dat îl voi relua...

Mirtila izbucni în hohote de plîns, căci după fața disperată a tatălui său, după cuvintele tremurate înțelegea că în minutul acela el îndeplinea un imens sacrificiu...

— Tată, scumpul și veneratul meu tată, Maica Domnului și Îngerii să te binecuvînteze pentru proba de iubire pe care mi-o dai în minutul ăsta ! Căci dacă n-aș putea fi a acelui pe care-l iubesc, aș muri...

— Da, simt, vai, tu iubești pentru totdeauna pe acest necunoscut.

— Ei bine, fie ! zise maestrul Lescot suspinînd adînc. Și ce-mi pasă, la urma urmei, dacă e demn de tine !

— Desigur tată ! Și te iubește fără să te cunoască ! Îl vei iubi și d-ta cînd îl vei cunoaște. El e așa de bun, de drăgăstos, și vesel ca un copil... Dacă e nobil, n-aș ști să-ți spun, dar poartă spada cu mîndrețe,

și are gânduri demne de cel mai mîndru gentilom ! De cîte ori n-a dorit să te vadă. De cîte ori nu te-a căutat !

Maestrul Lescot încetul cu încetul, în fața fericirii fiicei sale, reînțepea să surîdă cu drag.

Sacrificiul visurilor lui îndeplinit, el nu se mai gîdea decît la bucuria acelei copile adorate.

Și apoi, el era sigur că Mirtila cu firea ei mîndră, delicată, cu simțul profund al frumuseții și al generozității, nu putuse alege un om nedemn.

La fiecare din cuvintele ei, dînsul vedea limpede că acest amor puternic și absolut era nevinovat, și că necunoscutul respectase candoarea fiicei sale... În inima lui începea chiar să-l iubească pe necunoscut.

Nebună de fericire, Mirtila, îl acoperea de mîngîieri și sărutări.

Și acum, dînd drumul dragostei, vorbea de iubit, îl descria de o sută de ori, îi pomenea cuvintele cele mai neînsemnate, istorisea cum îl văzuse prima dată, și cum îl iubise...

— Foarte bine, zise în sfîrșit maestrul Lescot cu un surîs radios, dar această perlă a amorezațiilor, acest Felix, în fine, acest gentilom, căci după descrierea ta nu poate fi decît un gentilom și încă dintre cei mai mîndri, de logodnicul tău, zic n-ai uitat decît un lucru, să-mi spui numele său...

Mirtila pufni de rîs bătînd din palme...

— Îl cheamă Jean Buridan !

— Ce-ai zis ? urlă maestrul Lescot, devenind plumburiu la față.

— Tată, îngîină Mirtila înspăimîntată, am zis : Jean Buridan, e numele logodnicului meu...

— Nenorocito ! strigă Claude Lescot îmbrîncind-o puternic, și pe cînd înebunită de spaimă, Mirtila cădea într-un fotoliu, el, cu fața schimonosită de ură, cu pumnii ridicați spre cer, într-un gest amenințător de sfidare, cu cuvîntul bilbiit, răgușit, teribil, mugea :

— Jean Buridan ! Pe Jean Buridan îl iubești ?...

Un hohot de rîs grozav clocoti între buzele-i albe.

— Tată ! Tată ! se văita Mirtila, nebună de groază și de îngrijorare, — ce vîrtej te-a cuprins ? Fie-ți milă și vino-ți în fire. Oh ! mă omori...

El se apropiase, îi luase mîinile, și aplecat asupra fetei cu fața înflăcărată, cu glasul înecat de lacrimi, sau de paroxismul furiei, strigă :

— Ah ! pe Jean Buridan îl iubești ! Spune ! pe Jean Buridan ? Nenorocito ! Ah ! da, nenorocito ! Știi tu cine e, Jean Buridan ? Știi cine e acest om pe care îl iubești ? Spune, știi ?... Nu, nu știi... Știu eu ! Și am să-ți spun !...

În acest moment, trei bătaii puternice răsunară în poarta grădiniței.

Fără îndoială loviturile acelea sunau în chip deosebit, ceea ce maestrul Lescot pricepu pe dată, căci tresări tot, și se repezi chiar el să deschidă, gîfîind de spaimă și de disperare. Mirtila leșină șoptind :

— O scumpul meu Buridan !...

Dintr-o săritură maestrul Lescot străbătuse curtea.

În poarta deschisă, apărură un călăreț, care ținea de căpăstru un alt cal.

— Tu aici, Tristane ? mormăi Claude Lescot îngrijorat și posomorît. Ce s-a întîmplat ?

Omul se aplecă la urechea bogatului neguțator de țesături flamande și-i șopti câteva cuvinte repezi, care îl făcură să se cutremure.

— V-am adus un cal, adăugă omul sfârșind.

— Bine, zise Claude Lescot, așteaptă-mă !...

În sala în care se repezi, nu luă în seamă pe fiica lui leșinată, ci o prinse de braț pe bătrîna guvernantă, care îngrijea de Mirtila :

— Gillona, îi zise, cu vocea grozav de rece, ascultă-mă. Ți încredințasem fata. Mulțumită nebăgării tale de seamă, mă lovește o nenorocire mai grozavă ca oricare. Fiica mea iubește un om pe care îl voi omori sau mă va omori. Gillona, meriți moartea...

— Isuse Christoase ! Milostive stăpîne...

— Taci și ascultă. Dacă îndeplinești bine ordinele mele, te voi ierta...

— Mă arunc și în foc ! Trebuie să...

— Taci ! Trebuie numai să pregătești totul ca s-o pot lua pe fată cu mine, în noaptea asta. Mă-napoiez peste două ore. Pînă atunci, trage zăvoarele, întinde lanțurile, baricadează ușile... Dacă vine acel Buridan, nu deschide ! Iată ce vreau de la tine : două ore de supraveghere, și te iert... dacă nu, moartea !... Peste două ore totul să fie gata pentru plecarea Mirtilei.

Fără să aștepte răspunsul bătrînei, și sigur de supunerea pasivă a Gillonei, maestrul Claude Lescot se repezi la ușă, sări pe calul pe care i-l adusese omul și porni în galop spre centrul Parisului.

Peste puțin descălecă în fața unui palat ca o fortăreață, dădu santinelelor cuvîntul de trecere, străbătu o curte, se sui pe o scară și trecu repede prin mai multe săli splendide.

În sfîrșit ajunse în fața unei uși înalte, păzite de un ușier. La vederea maestrului Lescot, paznicul deschise repede, și cu glas tare anunță :

— Excelența Sa, Primul Ministru, Enguerrand de Marigny !

V. ÎNTÎLNIREA MISTERIOASĂ

Aproape de Luvru se afla ulița Fromentel, sau Froidmantel, ulicioară unde doi cavaleri abia puteau să meargă alături. Căci, pe atunci, străzile nu erau decît niște ulicioare, și ulicioarele niște cărări. Parisul nu era încă frumosul oraș, care era să devină mai tîrziu, sub Francisc I-ul și care nu trebuia să se dezvolte și mai mult decît de la Henric al IV-lea înainte.

În vremea aceea îndepărtată, cînd domnea Ludovic Vicleanul, Parisul era o încurcătură de drumuri întortocheate, sucite, pline de gropi, cu casele clădite după placul fiecăruia, la o parte, strîmbe, în lung, în larg, una astupînd drumul deodată, alta — dimpotrivă — retrasă, rețea de nepătruns, avînd ca punct de recunoaștere bisericile, hoteluri seniorilor, stîlpii de infamie și spînzurătorile... o înghesuială diformă de case strîmbe, rezemîndu-se una pe alta, trecînd una peste alta, sau susținîndu-se, etaje depășindu-se, acoperișuri ascuțite întinzînd, de la o margine a uliței la cealaltă, coame cu grnizișoare de-a curmezișul, de lemn, ferăstrui cu geamlîcuri prinse în plumb și așezate alandala, o sfidare generală a oricărei reguli o renegare generală a alinierii, exuberanța fan-teziei, o independență nemăsurată, pe care mai devreme sau mai tîrziu, poliția și arta coalizate trebuiau să le orînduiască : căci în înfățișarea

unui oraș independența este tot atît de primejdioasă ca și spiritul unui popor.

Și trebuie spus că era atunci independență cîtă puteau să socoată moravurile. Mulțimea vorbea regelui cum sigur n-ar îndrăzni să vorbească azi cu un sergent de stradă. În schimb, societatea fiind veșnic în ceartă, te spînzurau pentru crime care i-ar face chiar pe sergenți să ridă azi. Și nimeni nu se mira, după cum nu ne mirăm de o lovitură de pușcă în război. Unii pe alții se atacau și se apărau, de sus pînă jos, pe treapta socială. Iată tot...

Cît despre strada Fromentel, era un drum sau mai bine o ulicioară întunecoasă, între acoperișurile căreia soarele abia găsea loc ca să strecoare cîte o rază pe drumul noroios, unde curgea un riuleț în care se turnau lăturile gospodăriilor și care aștepta să fie măturată de unicul măturător : vijelia.

Spre mijlocul uliței era o curte, în fundul căreia se ridica o clădire încăpătoare și solidă. Această curte era înconjurată de ziduri înalte și trainice, și, pentru mai multă pază, erau încununate de un grilaj de fier cu vergele groase, împletite, și înalt de douăzeci de picioare.

Din această clădire se auzeau, cîteodată, zbierete îngrozitoare. Mai cu seamă vara, cînd aerul se-ncărca cu electricitate, acele voci ciudate formau un concert formidabil, care înspăimînta vecinătatea.

Această clădire era o menajerie, conținînd o duzină de fiare sălbatice, pe care regele le întreținea și pe care le vizita bucuros în tovărășia reginei, căreia îi plăcea mult să cerceteze de aproape acești musafiri primejdioși.

Deci, în stînga curții cu lei se-nalță un hotel antic, care trebuia să fi existat încă pe vremea Sfîntului Ludovic, hotel părăsit în aparență, cu șanțurile astupate, zidurile împrejmuitoare dărimate, ferestrele închise de cînd și-adeceau aminte vecinii... un hotel care trebuia să fi fost foarte îmbelșugat și în care introducem pe cititor, chiar în seara zilei aceleia cînd pe dealul Monfauconului, Jean Buridan, Filip și Gauthier d'Aulnay insultase și provocase pe Enguerrand de Marigny.

Acolo, într-o odaie bine dosită, dînd spre curtea leilor, în jurul unei mese pe care erau trei sticle și trei pahare de argint, îi regăsim pe cei trei tovarăși, pe care cerem voie să-i înfățișăm, cu angajamentul de a face cît mai scurtă această indispensabilă prezentare.

Buridan era subțirel și chiar slab, dar bine făcut. Ochii săi cenușii, mai mult șireți decît minioși, înfățișarea sa îndrăzneată și uneori provocantă, surisul său puțin binevoitor, mai mult batjocoritor, vorba lui tăioasă și gestul aspru ar fi făcut din el tipul aventurierului, în vremea aceea cînd bătaioșii și gălăgioșii mișunau, dar acest ansamblu era corectat prin finețea trăsăturilor și printr-o demnitate inconstientă a ținutei. Purta cu mîndrie spada, și poate că n-avea dreptul, ținînd seamă de prescripțiile regale care sub pedeapsă de moarte ordonau, tuturor burghezilor, studenților și mijlociilor să iasă fără de arme, îngăduind numai gentilomilor portul spadei.

Dar acest drept, dacă nu-l avea, și-l luase. Asta-i tot ! El, era întotdeauna foarte bine îmbrăcat, cu toate că era evident că-și cumpăra costumele mai ieftin de pe la negustorii de vechituri... Iată-l pe Buridan ca fizic ; cît despre moral îl vom vedea la treabă.

Filip d'Aulnay era de vreo douăzeci și șase de ani. Era un tînăr cu privirea blindă și adîncă, de o frumusețe curată, cu apucături distinse.

Avea în el acea melancolie, care se observă la ființele cu senzații aproape nesănătoase, căci părea de o sensibilitate vibranică. Era de statură mijlocie, admirabil proporționat, de o perfectă eleganță în gesturi, ținută și cuvinte. Mai tânăr cu doi ani ca fratele său, mai înalt, mai puternic ca el, Gauthier d'Aunay forma un contrast izbitor cu fratele său, Filip. Dez-mățat, îmbrăcat alandala, curtezan, stilp de circiumi deocheate, cu gusturi mojicești, palavragiu și cam mincinos, cu chipul vesel, obraji roșii, mustața zbîrlită, totdeauna gata pe bătaie, îl vedeai trecînd, bălăbănindu-se cu o sabie mare atîrnată de șold, bruftuind pe burghezii care nu se dau destul de repede la o parte, șoptind fetelor frumoase cuvinte cu înțeles, care le făceau să se rosească și să fugă, apoi isprăvind prin a se infunda într-o circiumă, unde-i zăpăcea pe toți pentru o jumătate de litru de vin fiert, înjurînd, blestemînd, nevorbind decît de ruptul urechilor de spartul capetelor și de înjunghieri. La urma urmei, pînă în ceasul cînd facem cunoștința grozavului Gauthier, nu tălase încă decît urechile căpăținilor de porc, pe care le mîncea la circiuma „Floarea de Crin“, din piața Grevei, și după care se-nebunea.

Întreita tovărășie astfel alcătuită, cum am zice, putem să pornim în onorabila-i societate destinată să joace un rol de căpetenie în povestirea de față.

— Mii de draci ! striga Gauthier cu un rîs care-i înroșea fața — aș risca de bună voie spînzurătoarea, sau securea, numai ca să mai văd odată mutra urîcioasă pe care o făcea Marigny.

— Pentru ce să nu fi opărit într-un cazan, în piața porcilor ? zise Buridan, care părea necăjit. E foarte frumos ce am făcut, îndrăzneții mei prieteni. În fața curții și a poporanilor Parisului i-am cam spus adevărul sugrumătorului, vârsătorului de sînge, jefuitorului, omorîtorului nevoiașilor, falsificatorului aceuia de bani, celui... dar lista fărădelegilor i-ar fi prea lungă...

Cum vedeți dar, am provocat pe Marigny, și asta ne dă dreptul să ne mindrim, dar...

— Poate te căiești de îndrăzneala de azi dimineată ? întrebă cu blîndețe Filip d'Aunay.

— Oh ! scumpe prietene, nu cred că vorbești cu mine. Nu-mi pare rău de nimic. Dacă ar trebui s-o iau de la capăt aș merge din nou cu voi. Ar fi chiar păcat să ne gîndim că trei flăcăi, ca noi, frumoși și semeți, nedorind decît să trăiască, ar voi să moară pe eșafod !

— Lasă ! zise Gauthier, Marigny n-o să-ndrăznească. Tot Parisul s-ar scula ca să ne apere.

Buridane, n-o să ne ducă pe eșafod, și capetele or să ne rămînă pe umeri.

— Numai de nu ne-ar spînzura, de nu ne-ar pune pe roată, jupui de vii, ori arde în piața Grevei, sau tortura pînă vom muri... Toate mijloacele pe care vi le înșir, de a ne duce pe lumea cealaltă, nu sînt nimica pe lîngă cele care-i stau lui Marigny la îndemînă.

— Unde vrei să ajungi, Buridane ? se miră Filip.

— Vreau să zic, că Marigny ne-a condamnat desigur, cum l-am condamnat și noi, și că acum, nu ne rămîne decît să ne apărăm... Am atacat... răspunsul va veni noaptea, în chip mișelesc... Am pornit într-un război fără cruțare.

— Ah ! Buridane, ce ne pasă de cele ce va încerca Marigny ! I-am spus ce aveam pe inimă. În mod cinstit, l-am prevenit de intenția ce

avem de a ne face dreptate. I-am oferit lupta... Cît despre mine, mă simt mai ușor de azi dimineată. Și voi, mai cu seamă, trebuie să fiți fericiți... și zău că pizmuiesc norocul... că voi ați salvat-o... i-ați vorbit... ați văzut-o de aproape.

— Pe cine ? întrebă Buridan.

— Pe regină ! răspunse Filip d'Aulnay, pe cînd o paloare ciudată i se împinzea pe față.

— De fapt, zise Gauthier, umplîndu-și paharul — regina trebuie să ne vină în ajutor, deoarece am scăpat-o ! Zic să ne vină, căci Buridan este noi, și noi sîntem Buridan. E cu neputință ca doamna Margareta să nu știe acest lucru.

Buridan apucă mîna lui Filip d'Aulnay.

— Așadar, îi șopti, tot îți chinuiește sufletul dragostea asta nenorocită ?

— Tot, Buridane ! Zi că s-a mărit atît, încît am ajuns cel mai nenorocit om ! răspunse Filip, stăpînîndu-și plînsul.

— Bea ! îl îndemnă Gauthier, împăciuitor. Cînd îmi dau seama că sînt îndrăgostit, eu beau pînă cînd cad sub masă... iar cînd mă deștept, nu mai am nimic, sînt tîmăduit. Vezi cît e de simplu ?

Filip, îndepărtă paharul pe care i-l întindea fratele său, apoi îl apucă cu un fel de furie și îl bău dintr-o sorbitură, ca să-l umple și să-l golească mereu, ca și cum ar fi nădăjduit într-adevăr să-și înece durerea.

— Mii de draci ! strigă Gauthier înmărmurit.

— Buridane, urmă Filip, strîngînd cu putere mîna tînărului, ai zis dragoste nenorocită, și-i chiar adevărat, căci de ea mi-e dat să mor. Cînd mă gîndesc că sînt atît de nebun ca să iubesc pe regina Franței, parcă-mi vine să îmi zdrobesc capul de un zid, sau să-mi vir spada în inimă, ca să-ncerc să ucid suferința asta, înspăimîntătoare, care e dragostea mea !

— Știi, Buridane ?... pentru un suris al ei, mi-aș da și viața ! Știi ? oh ! că dacă ea mi-ar porunci să iert pe ucigașul tatei și al mamei i-aș uita pe amîndoi și chiar l-aș prinde drag pe Marigny ! Tu nu știi că, azi dimineată, ca să am ceva de-al ei, am trecut printre strajele dimprejurul carului sfărîmat, după plecarea ei, și am furat această eșarfă uitată între perne, eșarfa asta pe care o am pe inimă și care parcă îmi arde sufletul ! Știi tu cîm mă urmărește pretutindeni și întotdeauna vedenia ei, treaz ori în vis, și cum mă simt murind, încetul cu încetul, pentru că știu că doar de vedenia ei voi avea parte !...

Filip d'Aulnay își acoperi fața cu miinile și începu să plîngă.

— Mii de draci ! strigă Gauthier, am să-ncip și eu să bocesc ca un bou ! Ei ! ce dracu ? Vrei să mă duc, să ți-o aduc, pe Margareta ? Iată, mă duc la Luvru... o iau de acolo și ți-o aduc !

...Și, apoi nu vād ce grozăvie mare-i să fii... amorezat !... Și eu sînt îndrăgostit.

— De cîte minute ? întrebă Buridan.

— De cîteva ceasuri : de azi dimineată.

— Și de cine ești amorezat, scumpul meu Gauthier ?

— De principesele Blanche și Jeana, îi răspunse Gauthier, fără să ridă.

— De amîndouă, de-odată ?...

— Da ! și de ce nu ? Dacă domnișoarele sînt deopotrivă de frumoase ? Și apoi, frate-meu iubind o regină, eu nu mă pot coborî mai tare decît iubind două prințese, ca să stabilesc echilibrul.

Buridan aprobă această aritmetică amoroasă, dînd din cap.
În minutul acela din curtea vecină izbucniră niște strigăte. Cineva zbiră :

— Pace, Brutus ! Pace Neron ! De nu... uite furca !

— Ce-i asta ? făcu Buridan.

— Sînt leii reginei, care se joacă, și păzitorul lor, faimosul Stragildo care amenință, îl lămuri Gauthier. Să mă ia dracu dacă nu mi-e mai drag urletul fiarelor decît glasul omului...

— Buridane, zise Filip, ai auzit cum răcnește leul ? Ei bine, închipuie-ți că e strigătorul amorului, în inima mea. Pizmuiesc fiarele acelea Buridane, căci le găsesc mai fericite decît mine ! Ea vine să le vadă, le mîngîie cu privirea, le vorbește cu blîndețe... Și eu, mă ascund după fereastră și plîng, că sînt numai un om...

— Un om ! zise Buridan. Da, caută să fii un om, Filipe ! Știu ce va să zică să iubești. Și eu, m-aș simți foarte nenorocit dacă aceea ce mi-e dragă n-ar putea fi a mea.

Totuși, cu toate astea, cred că n-aș uita primejdia în care s-ar afla prietenii mei.

— Ai dreptate ! strigă înfuriat Filip. Uit că de azi dimineață sîntem legați de aceeași soartă și că sînt al vostru.

— Iartă-mă, prietene... Am întreprins o luptă grozavă și înainte de a ne gîndi la moarte, trebuie să învingem !

— Așa te vreau, curajos, gata să înfrunți primejdia, în stare să te măsoari cu un om ca Marigny !... Iată dar ce pregătesc : sigur că Marigny nu va veni la Pre-aux-Clercs (locul de luptă) dar e tot așa de sigur că o să trimită un număr respectabil de zbiri și de arcași, ca să ne aresteze, căci știe bine că noi o să ne ducem !

Ei bine, să fiți gata, că n-am poftă să mucegăiesc la Chatelet sau la Temple și pregătesc o apărare, de care v-o jur că o să se vorbească.

— Bravo ! strigă Gauthier entuziasmat.

— Chiar astă-seară o să mă întîlnesc cu cîțiva prieteni zdraveni. Ne vom duce la Pre-aux-Clercs, întovărășiți de oameni în stare să-l facă să tremure și pe rege, în Luvrul său.

— Ah ! Ah ! strigă Gauthier dînd cu pumnul în masă. O să avem de lucru ! Pare-se că o să-i zguduim puțin pe domnii străjeri ! Drace, drace ! Nu o să mă mulțumesc pînă n-oi omori vreo douăzeci chiar cu mîna mea, și pînă nu le-oi tăia urechile, ca să le-ndop tovarășii cu ele !...

— Adio dar, izbucni Buridan, care se sculă. Dacă am minunat Parisul cu provocarea noastră, îl vom minuna și mai tare, cînd ne vom duce la Pre-aux-Clercs. Pînă atunci, — însă — nici o imprudență, nici chiar ca să vedeți pe regină, Filipe, nici chiar ca să vedeți prințesele, Gauthier !

Dacă ieșiți, înarmați-vă. Dacă vă duceți la cîrciumă, puneți să guste vinul ce vi-l dă de băut !

Dacă vă oprește cineva în stradă scoateți sabia, și apoi vorbiți. Căci otrava și pumnalul sînt arme dragi lui Enguerrand de Marigny... Gîndiți-vă că dacă acest om ar putea omori de la depărtare, ne-ar trîzni în minutul ăsta.

Și Buridan ieșind, Gauthier se cutremură și se grăbi să închidă ușa, să-ntindă lanțul și să-mpingă zăvorul.

Dar în aceeași ușă, cineva bătu.

— Cine e acolo ? mormăi el.

— Cineva care dorește să vorbească pentru afaceri importante cu domnii Filip și Gauthier d'Aulnay.

— Du-te dracului ! bombăni Gauthier.

— Deschide ! vorbi hotărît Filip.

Gauthier trase spada, apoi deschise.

În uşă sta un om mascat, cu o glugă în cap, care-i salută cu un respect batjocoritor aplecîndu-se pînă jos.

— De unde ştii că sîntem aici, astă seară ? întrebă Filip încercînd zadarnic să întrezărească chipul celui venit.

— Ce-ţi pasă ? Principalul e că v-am găsit.

— Intră !

— Nu-i nevoie. N-am să vă spun decît cîteva cuvinte !

— Vorbeşte dar, de-ai fi chiar Satana, care ar încerca să ne ducă-n iad ! mormăi Gauthier.

Omul tresări.

— Vorbeşte prietene, zise Filip.

Necunoscutul, se aplecă spre ei şi şopti :

— O primejdie grozavă vă ameninţă, un duşman puternic vă pîndeşte. Vreţi să scăpaţi de primejdie ? Vreţi să doborîţi duşmanul ?

— Ghicesc de ce şi de cine vorbeşti. Dar dumneata... în numele cui vii ?

— În numele unei persoane puternice care v-a văzut azi dimineată, la Montfaucon şi care urăşte de moarte pe acel pe care-l urîţi şi voi ! Dacă vreţi să răzbunaţi uciderea tatălui şi a mamei voastre, duceţi-vă astă seară pe malurile Senei şi urmaţi pe acel care vă va zice : Marigny şi căruia îi veţi răspunde : Montfaucon !...

— Şi pe care mal al Senei să ne găsim ?

— La picioarele turnului Nesle !

După aceasta necunoscutul salută şi mai adînc, şi dispăru pe scara subredă a vechiului hotel d'Aulnay lăsîndu-i încremeniţi pe cei doi fraţi...

După ce se despărţise de prietenii săi, Buridan pornise pe uliţa Froidmentel, îndreptîndu-se spre hale. Nu făcuse însă nici zece paşi cînd o femeie, care apăru de după un colţ al străzii, se apropie de el, îl apucă de braţ şi-i şopti :

— Bună seara, Jean Buridan !

Buridan aruncă o privire ageră în jurul lui, punînd mîna pe spadă, dar văzînd că uliţa era deşartă şi liniştită, îşi îndreptă privirea spre cea care-i vorbea. Nu-i putea zări faţa, îmbrobodită cum era şi, pe deasupra, şi mascată.

— Hei ! zise Buridan, eşti vrăjitoare, de ştii cum mă cheamă ?

— Poate ! răspunse înăbuşit femeia.

— Ei aşi !... Şi ce vrei cu mine ? Dacă vii să mă poftesci la vreun sabat, ceeace aş primi, nu-i vorba, te-aş ruga să amîni invitaţia pentru mai tîrziu, căci sînt foarte grăbit.

— Buridane, vrei să-nvingi pe Marigny ? Vrei să-l ai în mîna pe acest duşman care nu te va cruţa, care te pîndeşte şi care te-ar fi răpus chiar, dacă o voinţă puternică nu te-ar fi scăpat... pînă azi ?

— Să-nving pe Marigny ? Desigur că vreau !

— Buridane, eşti sărac şi cu viitorul nesigur. Vrei să cîştigi dintr-o dată averi şi onoruri ?

— Iată ceva care mi-ar prii cît nu se poate spune, femeie.

— Ei bine, această persoană puternică de care-ţi vorbesc te aşteaptă diseară, la ora zece şi jumătate : să te afli în minutul acela la întîlnire,

unde vei vedea pe cineva care-ți va zice : „Marigny”. Tu-i vei răspunde „Montfaucon”.

— Și unde va fi întâlnirea ?

— La picioarele turnului Nesle... Necunoscuta făcu o plecăciune și se-ndepărtă tăcută ca un spectru.

Să o urmărim un minut.

Ea intră la Luvru, unde santinelele o lăsară să treacă, cu-am fel de respect și de groază, apoi străbătu mai multe curți ajunse la o scară ascunsă, pe care se sui, și pătrunse într-o galerie, în fundul-căreia era o capelă în care, palidă și tremurînd, aștepta o altă femeie.

— E gata Mabel ?... șopti cutremurîndu-se femeia din capelă.

— Da, Maiestate !... răspunse acea care se numea Mabel.

Regina Margareta de Bourgogne făcu un salut scurt, și potolindu-și bătaile inimii cu mîna, ieși trufașă din capelă.

Mabel o urmări cu privirile pînă cînd regina dispăru.

Atunci își scoase broboada și masca, și fața-i apăru rece, însufletită numai de privirea-i scînteietoare.

— Așteaptă ! regină nebună ! — gemu femeia. Încrede-te în mine ! Lasă-te să te prind în lațul pe care-l întind în juru-ți.

...Cînd o veni vremea n-am să am decît un cuvînt de spus, un semn de făcut ca să-ți cadă frumosul cap sub securea călăului !...

Dar mai întîi trebuie să suferi ceea ce am îndurat și eu din pricina ta ! De ai putea fi mamă cum am fost eu... și atunci...

Un hohot de plîns o întrerupse și rămase îndelung în același loc, nemișcată și gînditoare.

Apoi, încet, își duse mîinile la fruntea întunecată. Cine s-ar fi aflat lîngă ea, ar fi auzit-o plîngînd și șoptind încet :

— Acest Buridan se numește Jean... Și pe copilul meu îl cheamă tot Jean...

VI. ENGUERRAND DE MARIGNY

Tatăl Myrtiliei, pe care l-am văzut părăsind repede curtica cu trandafiri, intrase în sala mare unde sosise cu pas hotărît, ca un om obișnuit să vadă toate capetele aplecîndu-i-se înainte.

Ajuns la Luvru, își scosese numai mantia cu care se-mbrăcase ca să se ducă la curtica cu trandafiri, și Tristan, servitorul care venise să-l ia, îi dădu o spadă grea, cu garda de fier, cu care se-ncinsese.

Enguerrand de Marigny se-ndreptă spre un grup, care ședea în fundul sălii în care intrase.

În picioare, galben și tulburat sta Ludovic al X-lea. Tot acolo era și contele Charles de Valois, încrustînd pe chip un surîs triumfător. Erau și conetabilul Gauchen de Chatillon, Geoffroy de Malestroit, căpitanul de gardă, Hugues de Trencaval, precum și alți seniori, aplecați cu toții în jurul unei mese pe care priveau la o lădiță cu luare aminte și dînd din capete cu un fel de groază.

— Sire, zise Enguerrand de Marigny. Sînt la ordinele Maiestății Voastre. Să mă ierte Maiestatea Voastră, eram departe de palatul meu. Vestit de un servitor că regele mă chema pentru afaceri grave, am lăsat totul baltă și am venit !

Marigny aștepta, cu mîna pe mînerul spadei de război, și aruncă o privire scrutătoare asupra seniorilor prezenți. Toți își întoarseră capetele, afară de Geoffroy de Malestroit care-l privi în ochi și-i făcu un semn nebănuit. La semnul acesta Marigny păli, dar cu sprîncenele încruntate își luă un aer amenințător și sfidător.

Regele Ludovic, pe care burghezii Parisului îl supranumiseră în dimineața aceea „vicleanul“, umbla de colo pînă colo, mormăind blesteme înăbușite. În drumul lui găsi o masă încărcată cu sticlărie prețioasă : cu o lovitură de picior o răsturnă. Ajuns la ferestre, dădu un pumn strasnic în geamuri, care se sparseră-n bucăți. Mîna regelui sîngeră, și Ludovic începu să injure, și să zbiere atît de tare încît, de l-ar fi auzit ar fi încremenit și pescarii Senei.

— Pe toți dracii din iad, pe sufletul blestemat al mamei mele, care m-a născut ! E, oare pe lumea asta vreun rege mai nenorocit ca mine ? Vor să mă omoare mișelește. Vor să crăp ca un stîrv în colțul pieței Grevei.

Apoi începu să curgă o nouă furtună de injurături, urmată de lovituri de picioare în jîlturi și mobile... de pumni care cădeau în dreapta și în stînga. În cîteva minute, cabinetul regal fu pustiit de parcă ar fi fost năvălit de-o ceată de bandiți. Scaunele fură răsturnate, porțelanurile sparte, perdelele rupte...

Liniștit și grav Marigny aștepta sfîrșitul dezlănțuirii furiei acesteia. În sfîrșit, Ludovic al X-lea înaintă spre primul ministru, își încrucieșă brațele și răcni :

— Știi ce se petrece, domnule ?

— Sire, zise Marigny, Parisul chefuiește, regatul e liniștit, iată ce se petrece. Despre rest, nu știu dacă mai e ceva.

— Nu știi ? D-ta care ar trebui să știi ! Nu știi că vor să mă omoare ! De un ceas îți strig acest lucru ! Vino ! Privește ! urmă Ludovic tîrindu-l pe Marigny pînă la masa pe care se aplecau martorii acestei scene.

Marigny văzu lădița și-n lădița ca-ntr-un coșciug o figurină de ceară acoperită cu o mantie regală, cu un ac înfipt în dreptul inimii. Primul ministru luă păpușa și-o cercetă cu băgare de seamă.

— Știi ce-i asta ? strigă Ludovic al X-lea.

— Da, sire, e isprava vreunei ticăloase de vrăjitoare din neamul acela blestemat de fermecători și vrăjitori de care o să trebuiască să curățăm Parisul și regatul. Această fermecătorie pare că a fost făcută împotriva Maiestății Voastre.

Contele de Valois se apropie de rege și-i șopti la ureche.

— Auzi, Sire ?

— Fără îndoială, zise Marigny, care îi prinsese cuvintele. Lucrul e incontestabil. Ar trebui să fi dușmanul regelui ca să nu recunoști în această figură o vrăjitorie orînduită să-l răpună pe Maiestatea Sa...

Primul ministru aruncă lui Valois o privire de sfidare și adăugă :

— Oare monseniorul conte, unchiul Maiestății Sale, ar avea îndoieli în privința asta ?

La rîndul lui Valois fixă pe Marigny și răspunse tot atît de sfidător :

— Nu numai că nu mă-ndoiesc, ci chiar am prevenit înaintea dumitale pe scumpul meu rege și nepot de complotul acesta dezgustător. Înjghebat contra lui, de vrăjitori sau vrăjitoare. Marigny scrîșni din dinți. Era gata să dea un răspuns fulgerător, cînd, Ludovic punînd mîna pe umărul ministrului îi aruncă o privire lungă, plină de bănuieli.

Marigny pricepu și se cutremură pină-n măduva oaselor, căci bănuiala aceea dacă nu-l zdrobea... nu era numai ruina decăderea, ci chiar moartea, chinul, groaznica tortură aplicată regicizilor !...

— Marigny ! zise Ludovic al X-lea cu o gravitate care cutremură pe toți martorii acestei scene mai adînc decît furia lui, Marigny, ai jura că n-aveai cunoștință de existența acestui sacrilegiu ? Marigny se-nchină adînc. Apoi ridicîndu-se cu măreție, grăi cu vocea răsunătoare :

— Gentilomi, seniori, duci și conți, e un om care să-și fi pus viața în primejdie de o sută de ori, și averea sa de o mie de ori pentru slujba gloriosului Filip, tatăl ilustrului nostru rege-? Acest om și-a dat singele în războaiele contra dușmanilor Franței și n-a sovăit niciodată ! În zilele cînd regele, ieșit din minți, își vedea lăzile goale, acest om n-a pregetat să-și vîndă și cel din urmă giuvaer ca să dea regelui aurul, de care avea nevoie ! Acest om a petrecut nopți înfrigurate, muncind, ca să poată dormi regele lui liniștit ! Acest om și-a scăpat regele din mina Templierilor. Acest om a făcut ca Parisul revoltat să ceară iertare regelui !... Dacă Maiestatea Sa Filip ar ieși din mormîntul în care l-am culeat acum o lună, și ar afla ceea ce se petrece în Luvrul său, Regele Filip cel Frumos, ar intra, v-ar privi pe toți în față, și v-ar striga ceea ce vă strig eu : Cine îndrăznește să bănuiască pe servitorul monarhiei ? Cine îndrăznește să ceară lui Marigny să jure că e fidel regelui ?... Acela să vorbească ! Acela să dea jos masca. Și jur pe trăsnetul din cer, acela, chiar aici, va fi un om mort !...

Vorbind astfel Enguerrand de Marigny își scoase pe jumătate spada din teacă și maiestuos, superb de îndrăzneală și de putere, îl fulgera cu privirile pe Valois.

Contele se dădu înapoi, vinăt de necaz. Un fior electric trecu printre seniorii prezenți.

— Cruci și Dumnezei ! strigă Geoffroy de Malestroit, dacă se bănuiește astfel la curtea Franței, nu ne mai rămîne decît să ne frîngem spadele și să ne călugărim !

— E drept, așa e ! strigară ceilalți. Sire, Enguerrand de Marigny e stilpul regatului.

Puternica apostrofă a ministrului își făcuse deja efectul și asupra lui Ludovic și gonise orice bănuială din sufletul său.

— Marigny ! zise el, spui adevărul, și iată mîna mea !

Enguerrand de Marigny, își îndoi genunchiul, apucă mîna regală și o sărută !

Contele avu un suris care părea că zice :

— Nu s-a sfîrșit !...

— Maiestate, adăugă Marigny, ridicîndu-se, chiar în noaptea asta, voi pune să se cerceteze toate casele bănuite că ar fi locuite de vrăjitori și vrăjitoare și miine vinovații vor fi dați pe mîna justiției.

— Nu mai e nevoie, zise Valois.

Cuvintele fuseseră pronunțate cu vocea pașnică. Și cu toate astea, ele făcură pe Marigny să se cutremure. Un fel de spaimă i se strecură în suflet.

— Nu mai e nevoie ? Pentru ce ? întrebă el.

— Pentru că, zise Valois, am putut pune mîna pe vrajă, primul ministru al regelui trebuie să se gîndească că cunosc și vrăjitoare... Sire, o idee ! Pentru că am prins o vrăjitoare, ar fi o frumoasă ocazie să inau-

gurăm splendidă spînzurătoare a Monfauconului, construită de ministrul vostru...

— Vrajitoarea ? izbucni Marigny ; Aşadar e... femeie ?

— O fată tinărară ! zise Valois cu o privire cruntă şi pătrunzătoare ca aceea a unui tigru cînd îşi ţine-n loc prada. Ceva ca o presimţire de moarte, care te cuprinde deodată în unele clipe crîncene încercui inima lui Marigny.

— O fată tinărară ? bolborosi el maşinal.

Şi Valois, cu ochii însîngerăţi, cu o spumă de triumf la colţul buzelor, pronunţa :

— O fată tinărară, care locuieşte lingă Temple, locuinţa blestemaţilor vrăjitori pe care ai pus să-i ardă, Enguerrand de Marigny ! O fată care locuieşte într-o curte numită curtica cu trandafiri !... O fată care se numeşte Mirtila !

Enguerrand de Marigny se clătină. Îşi duse mîinile la frunte, un geamăt surd i se strecură printre buzele vinete. Îşi ridică privirea rătăcită spre potrivnicul său... o privire îngrozitor de tristă, care cerea iertare !...

Marigny se da învins !...

Cu un gest vag al mîinilor Marigny avu ea o rugămintă nebună spre Valois...

Cu braţele încrucişate, Valois sorbea picătură cu picătură amara şi totuşi plăcută licoare a triumfului. Dar asta nu ţinuse decît o clipă !... Marigny îşi venise-n fire. Cu iuţeala fulgerătoare a închipuirii lui, îşi şi făurise planul. Însărcinat fără îndoială să aresteze pe vrăjitoare, se va duce să-şi ia fata, şi va fugi cu ea !

Să-ncerce s-o desvinovăţească ar fi fost o încercare tot atît de nebună pe vremea aceea întunecată de superstiţii grozave, ca şi aceea de a face să strălucească soarele în miezul nopţii.

Printr-o sfortare sălbatecă tatăl îşi porunci inimii să se liniştească, nervilor săi să se potolească, muşchilor să nu mai tresară, chipului să nu încrusteze nici o mirare.

— Ei bine ! zise Ludovic, ce crezi de asta, Marigny ?

— Sire, zise tatăl Mirtilei cu vocea liniştită şi hotărîtă, cred că pentru o crimă aşa de monstruoasă trebuie o pedeapsă grabnică şi grozavă. Cînd Satana ridică capul, trebuie să-l trăsnească Dumnezeu ! Peste o oră vrăjitoarea va fi arestată.

— Şi cine o va aresta ? zise Ludovic. Căci trebuie o îndrăzneală straşnică ca să intri la o vrăjitoare.

— Eu, Sire !... zise Enguerrand de Marigny. Regele aruncă o privire lui Charles de Valois, ca şi cum ar fi vrut să-i zică :

— Vezi că bănuelile dumitale erau nedrepte !

— Sire, zise Valois, eu am descoperit vrăjitoarea şi complotul ; revendic onoarea s-o arestez chiar eu ! Este dreptul meu. Dacă mi se va face nedreptatea de a mi se refuza acest drept, nici chiar tortura nu m-ar face să spun unde se află a doua vrajă pregătită de fermecătoare.

— Drept este ! strigă regele, îngrozit de cellalt farmec de care îi atirna viaţa. Drept este ! Du-te conte de Valois.

Marigny rămase trăsniţ, frîngîndu-şi mîinele, aci întrebîndu-se dacă n-ar face bine să sară de gîtul lui Valois să-l ştranguleze, aci zicîndu-şi că putea să se repeadă, să ajungă la curtica cu trandafiri înaintea contelui...

În minutul acela, Charles de Valois adăugă :

— Peste două ore, Sire, mă voi înapoia și-ți voi da seama de însărcinarea mea. Până atunci, cer ca ușile Luvrului să fie închise, pentru ca nimeni să nu poată intra, sau ieși... nici chiar Maiestatea Voastră ! Căci s-ar putea distruge farmecul, și atunci...

— Domnilor, zise Ludovic, sînteți prizonierii mei pînă la-ntoarcerea contelui. Căpitane, pune să se-nchidă porțile și să se ridice punțile.

Marigny își încovoie umerii, ca și cum ar fi fost prea grea lovitura ce o primea și rămase înmărmurit.

Hugues de Trencaval se repezi să execute ordinul. Valois ieșise deja.

Ce e de făcut ? se gîdea Marigny, care simțea că înnebunește. Ce să zic, ce să inventez ca s-o scap ?

— Domnilor, urmă regele, sînteți sau mai bine sîntem toți prizonieri în Luvru, dar pe Sfînta Fecioară, pretind ca închisoarea noastră să nu fie o locuință prea tristă, și o să petrecem aceste două ore sărbătorind minunatul vin de Brie ! Cine mă iubește să mă urmeze ! Ludovic se îndreptă spre sala mare a serbărilor.

Marigny făcu cîțiva pași repezi, și-i tăie drumul.

— Ce este ? întrebă regele, încruntînd sprîncenele.

Enguerrand de Marigny era palid ca moartea. Omul acesta atît de puternic, care făcea să tremure un regat, tremura el însuși. Nebunia îi licărea în ochii rătăciți, pricepea că era jucăria fatalității, răsărea viziunea hidoasă a unui rug, pe care se aruncă membrele singerînde ale vrăjitoarei sfîșiate.

Vrăjitoarea !... Mirtila !... Acea blindă și nevinovată copilă ! Fata lui iubită !... raza de bucurie a vieții lui zbuciumate !...

Căuta cuvinte ca să le spună, să explice, să se roage, dar dintre buzele lui nu ieșeau decît sunete neînțelese... numai lacrimi fierbinți îi alunecau încet pe obraji, și se pierdeau pe buze, care i le sorbea una pe cîte una...

— Dar, ce este ? se miră regele.

Marigny căzu greoi, în genunchi.

Făcu o efortare grozavă ca să vorbească, să strige, ceea ce urla în gîndul lui și nu izbutea să îngine măcar cuvintele care îi răsunau în minte.

E fata mea, Sire !... Această vrăjitoare, această Mirtilă e fata mea !... fiica mea, înțelegi ?... N-am decît surîsul ei pe lume ! N-am decît privirea ochilor ei atît de blînzi. Sire ! Sire ! Pe fiica mea o arestează ! Pe fata mea vrei s-o dai pe mîna călăului !...

Dar toate astea nu le striga decît în el însuși ! Și buzele lui albe nu rosteau decît un murmur nelămurit.

— O să vorbești, ori nu, domnule de Marigny ? îl întrebă amenințător Ludovic. O efortare supremă îi puse puțină rînduială în înspăimîntătoarea agonie a spiritului. Marigny își ridică fața spectrală, spre rege. Întinse mîinile tremurînde... Era gata să vorbească !...

În minutul acela ușa se deschise și ușierul anunță cu vocea puternică :

— Maiestatea sa regina !...

Dintr-o săritură Marigny fu în picioare. Privirea lui arzătoare se-ndreptă spre Margareta de Bourgogne, care intra, și-n sufletul lui urlă aceste cuvinte :

— Afurisenie ! Să spui aceste vorbe în fața reginei ? Imposibil ! În fața reginei !... În fața Mirtilei !...

— Sire, bolborosi Marigny zăpăcit, voiam să cer iertare Maiestății voastre de pornirea mea de adineaure în fața voastră...

— Nu-î decît atît, bravul meu Marigny ? Ei da ! te iert ! mai cu seamă că erai în dreptul tău și greșisem bănuind, nu fidelitatea ta, dar băgarea ta de seamă. Să nu mai vorbim de asta.

Și trecînd înainte, regele se-ndreptă repede spre regina care se apropia urmată de domnișoarele de onoare. Cu inima zvîcnind, cu fruntea imbrobonată de o sudoare rece, Marigny privea pe Margareta de Bourgogne. Un gînd fulgerător îi trecu prin minte. În minutul acela tragic, o licărire de speranță îi lumină inima chinuită !

— Margareto ! O Margareto, șopti el în gîndu-i înspăimîntat. Nu voiam să-ți spun unde e fata ta, fata noastră... fructul tinărului nostru amor !... De cîte ori te-ai tîrit la picioarele mele, s-o vezi !... Și eu eram hotărît să nu-ți spun niciodată, Margareto ! Mi-era frică ! Ei bine, vei ști — Am să-ți spun unde e fiica ta ! Căci, dacă chiar Dumnezeu n-ar putea s-o scape pe Mirtila de vina vrăjitoriei, tu o vei scăpa Margareto, căci ești mama ei !...

Și cu neastîmpăr ascultă vorbele pe care Margareta de Rourgogne le spunea regelui :

— Sire, am aflat groaznicul complot înjghebat de o vrăjitoare contra zilelor sfînte ale Maiestății voastre. Vin să vă anunț că am hotărît să petrec noaptea în rugăciuni.

— Ah ! Doamnă, zise Ludovic sărutînd mîna reginei, niciodată n-am avut atîta nevoie de rugăciuni ca acum. Îți mulțumesc și te binecuvîntez, căci dacă poate să se ridice o voce de la pămînt la cer, aceea e numai a voastră, doamnă.

— Voi petrece noaptea întregă în capela mea. Doresc să nu fiu deranjată de nimeni și de nimic. Voi fi recunoscătoare Maiestății Voastre să mi se respecte reculegerea.

— Du-te Doamnă, zise regele adînc mișcat, voi da ordine ca, sub pedeapsă de moarte, niemi să nu se apropie de galeria cupolei.

Regina făcu o reverență înceată, grațioasă și maiestuoasă al cărei secret părea că numai ea-l deținea. Apoi, trecînd printre seniorii aplecați în dreapta și-n stînga ei, se retrase cu pasul mlădios, mîndru și triumfător, întocmai așa cum trebuie să fi pășit Venus Astartela pe cărările Olympului.

Cu șapte ani mai în vîrstă ca Ludovic în plina dezvoltare a celor treizeci și doi de ani, cîți avea, Margareta părea și mai tinără decît domnișoarele ei de onoare. Era cu neputință de închipuit o armonie mai desăvîrșită de grație tinerească și de splendidă plasticitate decît acelea împreunate în această frumusețe.

Ludovic al X-lea o privi vrăjit cum se depărtează, apoi oftînd :

— Haide să chefuim, vitejii mei !...

După o jumătate de ceas, Enguerrand de Marigny izbuti să iasă, fără ca regele să fi băgat de seamă plecarea lui.

Fără îndoială, primul ministru cunoștea drumurile și-ntorsăturile de nepătruns ale bastioanelor, curților, ulicioarelor, punților și galeriilor care alcătuiau vechiul Luvru, de care Luvrul modern nici n-are idee. Oricît de splendid și grandios, Luvrul modern nu e decît un palat.

Vechiul Luvru era un oraș în alt corp. Luvrul păzit de ziduri înalte și groase, înconjurat de un șanț plin de apă, cu turnulețe amenințătoare, cuprinzînd, în incinta-i largă, tot ce era nevoie pentru întreținerea celor

două mii de oaspeți ai săi, de la moară pînă la brutărie, Luvrul era o lume, în care vom conduce pe cititor.

Acea lume, Marigny o cunoștea. În loc să se ducă la galeria în fundul căreia se afla capela reginei, Marigny cobori, trecu prin mai multe curți, ajunse în dosul clădirii de unde plecase, se sui pe o scară, ajunse în fața unei uși secrete, și acolo, gîfîind, bătu de trei ori.

După cîteva minute, ușa se deschise și Marigny intra.

El se afla în apartamentele private ale reginei !

O femeie cam în vîrstă, — să schițăm dintr-un condei această figură, pe care de abia am întrezărit-o și care va juca un rol în povestirea noastră. Înaltă, grasă, cu figura împietrită, cu ochii fără expresie și fizionomia rece, femeia aceasta trebuia să sufere de o durere incurabilă ; obișnuit ea purta o mască de catifea, ceea ce nu părea ciudat pe vremea aceea ; era îmbrăcată în negru, ca și cum ar fi purtat un veșnic doliu — femeia aceasta îi deschise lui Marigny.

— Mabel, zise cu vocea surdă primul ministru, vreau să văd pe regină !

— Imposibil, regina este în rugăciune !

— Este vorba de viața mea ! Mabel, du-te de spune Margaretei că Enguerrand vrea să-i vorbească numaidecît. Du-te, nenorocito !

Și cum femeia nu părea dispusă să-l asculte, Marigny sări la ușă, o deschise cu putere, străbătu mai multe odăi alergînd și pătrunse, într-o cameră sever împodobită, unde atîrna un Christos mare pe zid și un scaun de rugăciuni zăcea la picioarele Christului.

Era capela reginei !

Marigny aruncă în juru-i o privire nebună și își înăbuși țipătul care sta să-i izbucnească.

Capela era goală !...

Păru că pricepe ! căci își plecă capul, își lăsă brațele în jos, și, clătîindu-se ca un om beat, se-ntoarse spre Mabel, bilbiînd :

— Regina nu e la Luvru ?

— Nu, zise cu răceală Mabel.

— Ascultă. Privește-mă. Știi cine sint, ce sint, ce înspăimîntătoare secrete dețin, ce prodigioase recompense îți pot da. Acum răspunde : Vrei să-mi spui unde e regina ?

— Nu, răspunse Mabel.

Marigny, își ridică pumnii ca și cum ar fi vrut s-o zdrobească, apoi fugi, legănîndu-se, gemînd surd, lovindu-se de toate zidurile, ținîndu-și miinile la urechi ca și cum ar fi voit să nu mai audă țipătul care nu răsărea însă decît în închipuirea lui :

— Tată, scapă-mă de călău ! Tată scapă-mă te rog !

O ultimă speranță îi rămînea, cu toate astea, plutind în acest spirit capabil să lupte pînă la ultima suflare.

În cîteva minute Marigny se înapoie în sala ospăturilor, unde regele și seniorii beau și glumeau.

Marigny luă de braț pe căpitanul de gardă, Hugues de Trencaval și-l duse cu sine în cabinetul regal.

Era așa de palid încît Trencaval își simți inima înfiorîndu-se sub platoșă.

Marigny îl luă de umeri, îl privi în ochi și-i zise :

— Trencaval averea mea se socotește la douăzeci și cinci de milioane în aur. Am completat ultimul milion acum-opt zile.

Sumă fabuloasă pentru vremurile acelea, reprezentind aproape cincizeci de milioane de monedă modernă.

Trencaval căscă ochii, minunat, și-și răsuci mustața.

— Pe dracul, ești regele aurului, seniore ! Ești mai bogat ca zece regi.

— Trencaval, acest aur este orinduit în saci de cîte cincizeci de mii de livre fiecare, bine așezați în fundul unei pivniți, la distanță de trei minute de Luvru...

Căpitanul de gardă începu să ridă, își răsuci și mai apăsă mustața și mormăi :

— De ce nu pot să pătrund în această fericită pivniță, un singur minut, și eu care n-am nici zece galbeni, și să iau în spinare măcar unul din sacii aceia minunați ?

Marigny se agăță de umerii căpitanului, își infipse unghiile și-i strigă :

— Trencaval scoate-mă din Luvru și, te duc în pivniță. Ți dau cheile. Vei veni cu o căruță. Vei încărca cît aur vei putea într-o oră... numai scoate-mă din Luvru ?...

Căpitanul gărzilor se smuci din miinile lui Marigny, se dădu doi pași înapoi, și-i zise :

— Mă numesc Hugues de Trencaval, adică sint dintr-o familie în care niciodată, n-a pătruns trădarea. Am jurat regelui supunere. Propunindu-mi să nu dau ascultare stăpînului meu, într-o noapte, cînd e în joc viața lui, îmi propui seniore, o trădare pe care zece pivnițe pline fiecare de atît aur, cît este într-a voastră, nu mi-ar putea-o plăti. Tot ce pot face, pentru admirația ce am pentru geniul D-tale, e să-ngrop pe veci în secretul conștiinței mele propunerea rușioasă cu care ai vrut să mă cumperi ca pe un mojic, ca un lucru la mezat. Adio seniore !...

Trencaval se înapoie în sala serbărilor fluierind un marș războinic.

Enguerrand de Marigny ridică ochii spre cer și strigă :

— Afurisenie !...

Și căzu la pămînt, învins, copleșit.

VII. CONTELE DE VALOIS

Valois ieșise din Luvru cu vreo douăzeci de arcași călări, care așteptau în curtea cea mare, avînd ordine date dinainte. La galop, prece-dat de torțe, prin ulicioarele întunecoase și pustii, cavalcada, străbătuse Parisul în zgomotul zăngănitului armelor și descălecă în fața grădiniței cu trandafiri.

— Băgați de seamă ! le zise Valois. E vorba de o vrăjitoare. Așadar, fiecare să se păzească și să se recomande sfîntului la care ține mai mult.

Blesteme izbucniră printre soldați, strigăte de ură, injurii, amenințări.

— Să îndrăznească să se uite la mine că-i sparg capul cu o lovitură de spadă !

— Dacă face un semn, e probă că vrea să ne farmece. Atunci o și răpun cu o singură ghioagă !

— Mai bine să-i scoatem ochii !

— Și să-i tăjem îndată miinile !...

— Camarazi, să ne ținem bine ! Iată, monseniorul conte bate în ușa blestemată...

— Indrăzneț trebuie să mai fie !

În zorul ce-l avea, Valois bătea chiar el cu pumnul. Arcașii se cutremurară și-și făcură semnul crucii.

— Gillona, Gillona ! ce sînt zgomotele astea ?

Tremurînd, galbenă, ca un crin care se vestejește, de la scena pe care o avusese cu tatăl ei, Martila rămăsese în același loc, neavînd putere decît să plîngă.

La zgomotul cailor, fata ridicase capul și ascultase cu groază.

Să fi fost atacată casa de o ceată de bandiți ? Totul îi era indiferent. Ea nu se gîndea decît că era să plece din curticica cu trandafiri fără să poată preveni pe Buridan, și că tatăl său ura pe acela pe care ea îl iubea din tot sufletul...

— Gillona du-te și vezi cine sînt oamenii aceia și ce vor !...

Gillona deschise poarta și Valois intră.

— Este aici ? întrebă el pe șoptite.

— Da, monseniore.

— Unde o să găsească vraja ?

— În odaia de sus, vei vedea un scaunel de rugăciuni. Deasupra scaunelului e Icoana Maicii Domnului, și sub icoană un aghiazmatar. Am scos apa sfințită. Acolo, în aghiazmatarul acela, Monseniorul va găsi o figurină fermecată, la fel ca aceea pe care i-am trimis-o...

— Și vei fi gata să mărturisești că această Mirtilă este chiar fata lui Enguerrand de Marigny... Care se numește aici maestrul Lescot ?

— Da, Monseniore !

— Și vei fi gata să mărturisești că tatăl vrăjitoarei a fost de față cînd s-a fabricat farmecul ?

— Da, Monseniore !

— Și că a primit să fie nașul figurinii ?

— Da, Monseniore !

— Bine. Du-te la hotelul meu. Ți s-a pregătit o odaie. Vei sta acolo pînă cînd voi avea nevoie de tine, și drept răsplată vei găsi jumătate din suma cu care ne-am înțeles...

— Și cînd o să primesc cealaltă jumătate Monseniore ?

— În ziua cînd se va legăna stîrvul lui Marigny în spînzurătoarea de la Montfaucon ! răspunse Valois.

Bătrîna surîse tot atît de scirbos pe cît era ea însăși. Apoi învăluindu-se în mantia-i cu glugă, ieși din curte fără să-și întoarcă capul și se îndreptă spre Paris.

Valois chemă pe șeful escortei și-i porunci :

— Suie scara aceasta pînă la camera de sus. La capul patului, vei găsi aghiazmatarul. Ia ce vei găsi în acel aghiazmatar și adu-l înapoi !

Soldatul se repezi, și Valois pătrunse în casă, pe cînd arcașii se apropiau încet, pe măsură ce el înainta, și intrară în curticica cu trandafiri. El era întunecat de atîta bucurie, căci la unele nat-uri, și pe unele fizionomii, bucuria ia o înfățișare lugubră.

O ură înspăimîntătoare îi umplea inima pînă a i-o face să plesnească. Umilirea pe care o suferise, necazul, invidia, în cei din urmă ani ai domniei lui Filip cel Frumos, atunci cînd el, fratele regelui, era mai puțin onorat decît un intendent, de la Marigny, acel lung supliciu al ambițiosului care n-are încotro, al invidiosului silit să se aplece în fața rivalului său, urît de moarte, toată tortura asta, distrusese în el orice sentiment omenesc și nu-i lăsase decît o singură rațiune de a trăi : răzbunarea !

— Oh ! va fi nemiloasă, sălbatică, cu rafinării de cruzimi, pe care în lungile lui nopți de insomnie, le închipuise una câte una. Să se răzbune se va cobori pînă la lașitate ? Se va face ciine, se va face șacal, neputînd să fie leul care dintr-o lovitură de ghiară sfărîmă capul adversarului.

Cu toate astea, omul acesta avea calități strălucite, de care vorbește istoria. Și cine știe dacă nu tocmai din cauza calităților aceloră, decît din pricina dorinței de a-i place lui Marigny, Filip cel Frumos, zbuciumat întotdeauna de bănuiele nu-și ținuse fratele la oparte. Înalt, puternic, îndrăzneț, brav, întreprinzător... cine știe de ce faptă eroică ar fi fost capabil Charles de Valois, dacă avea prilejul să dezvăluie ce era mîndru și generos în el și nu s-ar fi înămolit în noroiul acela puturos, care mocnește în fundul inimii fiecărui om : invidia !

Acum, totul era pe sfîrșit. Se simțea decăzut. Pricepea că, coborise ultimele trepte ale infamiei, și-și zicea :

— Să fiu urît, să fiu disprețuit prin mijloacele ce întrebuițez, fie ! Dar cel puțin răzbunarea mea să fie atît de îngrozitoare încît ura să rămînă mai puternică decît rușinea !...

Răzbunarea lui ! O avea în mînă ! Atît de întreagă, după cum o vi-sase !... A doua zi Marigny va fi dat judecății !

Neputincios, Marigny va vedea murind sub ochii lui copila pe care o adora. Apoi va fi tîrît și el la supliciu !

Iată ce-și zicea Charles de Valois pătrunzînd în locuința Mirtilei.

Ușile fuseseră lăsate deschise de Gillona. El ajunsese în sala cea mare, liniștită, unde Mirtila, într-un fotoliu, cu fața în miini, uitase de zgomo-tul de cai și arme, și se gîndea la nenorocirea ei...

— Dumneata te numești Mirtila ? întrebă Valois cu voce aspră.

— Eu sint, domnule ! răspunse tinăra care se sculă tremurînd.

Valois, grăi :

— Fată, ești acuzată de fermecătorie și vrăjitorie contra persoanei sfînte a regelui. Vrăjitoare, în numele Majestății Sale te... te...

El voia să zică : „te arestez !...” Și cuvîntul îi rămînea în gît !...

Contele de Valois bilbîia, îngălbenea, se roșea... și-o mîncă din ochi pe vrăjitoarea pe care venise s-o aresteze, pe fata lui Enguerrand de Marigny !...

Ce se petrecea în el ? Ce tulburare se opera în spiritul lui ? Voia să spună : te arestez !... Și în el însuși înnebunit de încremeneală și de admirație, bolborosea :

— Cum ? Asta e fata lui Marigny ! Asta e fata pe care o voi da pe mina călăului ? Pe această copilă o voi acuza de vrăjitorie ?...

Ce fel ? e cu puțință atîta frumusețe, atîta grație nevinovată intru-nite pe o față omenească !... Ce se petrece în gîndul sau în sufletul lui Charles de Valois ?... O pasiune puternică, vijelioasă, grozavă prin iu-teala-i năpraznică, una din acele pasiuni care se aprinde de neașteptate în inima omului, întocmai cum cade trăsnetul, se dezlănțuia în el ! Fără să o recunoască, fără să știe, atunci cînd credea că luptă numai contra unei slăbiciuni trecătoare de milă, Charles de Valois începuse să iubească din tot sufletul, cu toate simțurile, cu toată ființa lui pe Mirtila, fata lui Enguerrand de Marigny !...

Sub acuzarea asta înspăimîntătoare, Mirtila se cutremură ! Ea știa prea bine ce o aștepta, chiar nevinovată. O astfel de acuzare nu însemna decît moartea, cea mai grozavă, în chinuri și flăcări !

Înspăimîntată de teamă își încrucișă mîinile, ridică asupra posomorîtului personaj privirea nevinovată a ochilor ei ca cerul, și cu vocea slabă, ca de căprioară în agonie, murmură :

— O ! domnule, ce v-am făcut ?...

Era așa de neateptată această întrebare, atît de dureroasă... vădea o pricepere așa de adîncă a grozavului adevăr, că orice apărare, oricît de elocventă, ar fi părut deșartă și nepotrivită, după această strigare, care spunea totul.

Lovit în inimă, Valois stătea mut, zăpăcit, gîndind mereu :

— E imposibil ! E monstruos ! Trebuie s-o fac să fugă.

Se gîndea la toate aceste lucruri, dar era nehotărît... Tot ce pricepea e că simțea o amețală de groază la gîndul ca s-o dea pe mîna călăului pe copila aceasta, căreia nu-i mai dorea moartea, și pe care voia, s-o scape acum, din toate puterile lui.

Fără să-și dea seama de cele ce făcea, se duse la fereastră, bombănind :

— Poate fugi pe aici !... Ascultă copilă eu...

— Monsenior ! Monsenior ! urlă în minutul acela o voce, am găsit lucrul ! Am găsit vraja ! Blestemăție ! E în aghiasmatar, sub icoana Mamei Domnului, acolo a ascuns-o vrăjitoarea !...

Comandantul arcașilor dădu buzna în sală, cu figurina de ceară în mînă !

În același timp, soldații lui intrau cu toții blestemînd grozav. Într-o clipă Mirtila fu înconjurată, luată pe sus...

Înmărmurit de groază, nu în fața arestării Mirtilei, dar de ce întrevedea născînd în fundul inimii lui, Valois urmă să se plimbe înapoi și încolo — tăcut — ca într-un vis.

După cîteva minute, îmbrîncită mojicește de escorta turbată, Mirtilia trecea puntea fortăreței „Temple“.

Ca o umbră de zîmbet de o nemărginită amărăciune îi înflori pe buze și șopti :

— Știam bine că umbra zidurilor acestora or să-mi înghețe viața !...

Între Valois și guvernatorul fortăreței Templurilor, transformată în închisoare de Filip cel Frumos, avu loc o scurtă lămurire. Apoi contele de Valois încălecă, și la pas, încet, covîrșit de gînduri grozave, se înapoie la Luvru.

Mirtila, fu luată de doi temniceri, care închinîndu-se și făcînd o droaie de cruci, — o împinseră pe jumătate moartă pe o scară care cobora în fundul pămîntului și o aruncă într-un fel de groapă de cîteva picioare pătrate, apoi izbiră cu putere ușa de fier a carcerii...

Mirtila rămase adîncită în bezna tăcută, asemănătoare întunericului unui mormînt... În liniștea aceasta deplină nu răsuna altceva decît un plescăit monoton, regulat : erau stropii de apă, care se adunau pe tavan și care picau în băltoaca care acoperea podeaua temniței...

În adîncul nopții acesteia care-o împrejmuia străluceau pîncte abia întrezărite cu o licărire : era silitra care acoperea zidurile mormîntului...

VIII. TURNUL NESLE

Cu toate aerele lui războinice, Gauthier d'Aulnay, era mai prudent decît fratele lui, nu vom zice — însă — și mai puțin viteaz. Dar Filip era un brav dintre aceia care nu vor să stea de vorbă cu primejdia. În situa-

ția sufletească în care se afla, cu o dragoste fără de leac în suflet, fără nici o scăpare, el căuta cu sete prilejurile de a se expune primejdiilor și dăduse ideea provocării lui Marigny.

Chefliu, iubind viața ușoară, purtînd mereu grija să nu și-o încarce cu nici un bagaj sentimental, Gauthier ar fi vrut să trăiască și să găsească cîrciumi demne de el ; așadar, Gauthier, un chilipirgiu și jumătate, știa să nfrunte primejdia, dar găsea nepotrivite ocaziile de a-și expune degeaba loviturilor grumajii săi puternici.

Astfel după ce primiră vizita omului care le dădea întîlnire la turnul Nesle, Gauthier, începu prin a se închide cît mai bine și a pune lacăte la uși, dîndu-și părerea hotărît :

— Nu ne ducem ! E tot o cursă, pe care ne-o întinde Marigny. Dar prea e cusută cu ață albă. Proști ne mai crede. E umilitor, zău. O să i-o pun și pe asta la socoteală.

— Ne vom duce ! hotărî Filip.

— Drace !... Explică-mi, te rog, pentru ce trebuie neapărat să ne ducem ? să ne facă terci zbirii cu care Marigny neîndoios că va veni la turnul Nesle ?

Că tu ai poftă să mori, te-nțeleg... dacă-o iubești pe regină și regina e o sfință ! Dar mie, frate, — mie mi-s dragi amîndouă prințesele și, mii de draci ! ar fi... prea de oaie dacă n-aș face-o măcar pe una, din două, să mă iubească. Deci, nu văd...

— Nu vom găsi nici un zbir, îl curmă Filip. Dacă Marigny ar fi știut că sîntem aici, în loc să ne trimită o iscoadă ca să ne atragă în cursă, ar fi trimis vreo doisprezece arcași și acum... am fi printre cei dreپți !

— Hei !... că bine mai zici !... Haidem dar și la turnul Nesle. Mai cu seamă..., stai puțin !...

Gauthier se apropie de fratele său. Se înveselise grozav, făcea cu ochiul și chipul încîntat parcă-i spunea :

— Oh ! Oh ! da, desigur... asta e !

— Ce să fie, dragul meu Gauthier ?

— Niște povești, pe care mi le-a istorisit la un chef... despre un turn... oarecare.

Acum mi-aduc aminte... E vorba chiar de turnul Nesle în istoriile acele...

Gauthier pufni de rîs

— Și ce ți s-a povestit ? Ia să vedem !

— Zicea... Zicea... Ciudat lucru, vezi ?... Cică uneori ferestrele turnului Nesle se luminează... Unii zic că în unele nopți au zărit o femeie de o frumusețe răpitoare... Oh ! dar de o frumusețe, știi ? de care ar fi geloasă chiar și regina Margareta.

— Frate ! murmură, celălalt, te rog, nu amesteca numele neprihănit al reginei, în palavrele amorurilor grosolane a cine știe cărei depravate...

— Basmе ? Pe viața mea ! Zi fapte reale, autentice. Nu e cîrciumă din strada Val-d'Amour și din strada Tirevache, unde să nu se vorbească de asta, ca de un lucru absolut sigur ! Se zice că, femeia asta strașnică pîndește pe trecători și cînd vede vreunul care-i place, îl momeste cu cîntecul și-i face cu mina.. și, cică atunci se aud în turnul Nesle zgomote de chef care țin pînă tîrziu.

— Ascultă ! Vrei să-ți spun ? Adesea am trecut prin fața turnului, pe seară, în speranța c-o să fiu și eu alesul pentru vreo noapte a frumoasei aceleea necunoscute...

— Și ai văzut-o ? întrebă Filip, zîbind.

— Niciodată. Așa că, vezi bine, nu s-ar fi putut să nu mă bage-n seamă.

N-am văzut decît pietrele negre și crăpate ale turnului vechi, zăbrele înspăimîntătoare ale ferestrelor, și apa mocirloasă a pîrului care curge furios la picioarele lui, perzîndu-se mugind, ca și cum, după ce s-a atins acele pietre, Sena ar fi cărat cu ea sufletele morților înăuntru...

— Ei vezi ! Și ai întîlnit vreodată pe vreunul din acei poftiți la petrecerile nocturne ?

— Ce să fie ?... Nici pe unul ! Și n-am întîlnit pe nimeni care să fi cunoscut așa ceva... Dar, dacă diseară vom da cu ochii de dama misterioasă ? Dacă mi-o zîmbi ?... Sau, dacă ți-o surîde ție ?

— În cazul ăsta nu m-aș duce. Dar nu-i nimic adevărat, dragă Gauthier ! La urma-urmei, ce-mi pasă, cînd acela care ne cheamă e un dușman al lui Marigny. Asta-i principalul. Și... e destul ! De-ar fi chiar dracul, omul acela, și tot îl voi binecuvînta, dacă ne va mijloci o răzbunare a tatălui și a mamei noastre !...

Hotărîrea luată, cei doi frați așteptară cu nerăbdare minutul arătat pentru întîlnirea cea tainică.

Pe la nouă și jumătate, porniră, trecură Sena, nu pe podurile care erau barate și înlanțuite, de cu seară, ci mulțumită unui barcagiu binevoitor, așa că pe la orele zece se apropiară de Nesle.

Turnul își înălța silueta dărăpănată în noaptea întunecoasă, și asemănător chiar nălucirii unei sentinele titanice, chiar în fața vechiului Luvru, care, de partea cealaltă a apei, își proiecta pe cerul mohorit amestecul clădirilor sale, al turnulețelor și al zidurilor împrejmuitoare. Și cele două arătări fantastice palpitau în negură, păreau că se privesc ca și cum ar fi avut să-și destăinuiască taine grozave...

Deodată, Gauthier puse mîna tremurîndă pe umărul fratelui său.

— Ai văzut ? zise el încet.

— Ce ?

— Ferestrele turnului sînt luminate... oh ! ... luminate... întocmai cum se istorisește în povestirile de la Agnes Piedeleu !

Filip dădu din umeri.

— Deoarece acela care ne cheamă ne așteaptă chiar în turn, trebuie să fi aprins făcliile.

— Adevărat ! oftă Gauthier, cu un suspin.

În clipa aceea, o umbră răsări lîngă ei.

Filip recunoscă sau crezu că recunoaște silueta omului care se înfățișase și la Froidmantel.

El se apropie și șopti :

— Marigny.

— Montfaucon ! răspunse omul, care porni drept spre turn, făcîndu-le semn să-l urmeze,

Cu mîinile pe mînerile spadelor ei se supuseră și în curînd ajunseră înaintea unei porți joase, a cărei boltitură era crăpată.

— Intrați, gentilomi ! Sînteți așteptați !

Filip aruncă o privire scrutaătoare în lături — dar totul era liniștit... și, apoi ar fi fost și prea tîrziu să dea înapoi.

El intră cel dintîi. Gauthier îl urmă. Dădură într-o sală mare podită cu lespezi de piatră, unde nu era nici o mobilă și-n fundul căreia începea o scară încovoiată.

În minutul acela, cum se-ntorcea, Filip îl văzu pe om închizînd poarta fără zgomot, fără nici o scîrțîitură, trăgînd zăvoarele și întorcînd în broască cheia pe care o ascunsese sub mantia lui.

Se cutremură.

Tăcerea adîncă care domnea în turn, frigul care parcă li se lăsa din bolțile sălii pe umeri, mișcările omului, toate astea făcuseră să i se strîngă inima de presimțiri triste... dar călăuza începuse să urce scările..

— Afurisită treabă ! șopti Gauthier, trebuie să recunosc că dacă ceea ce se istorisește e adevărat, doamna cu înfilnirile și-a ales un loc prea trist pentru petreceri. Mă trec numai fiori prin șira spinării !... La primul etaj impresia asta pieri deodată. Era un apartament bine închis, călduț, cu mobile frumoase, cum aveau toți burghezii bogați de pe vremea aceea în casele lor, împodobite — îndeobște — cu o pricepere perfectă de ceea ce numim noi „confort“. Căci pe vremurile acelea, lumea trăia în casă, ulițele Parisului fiind prea departe de a fi ceea ce sînt astăzi : adevărate saloane de plimbare, conversație și afaceri.

La al doilea etaj, rămaseră și mai uimiți. Filip și Gauthier d'Aulnay fură introduși într-o odăiță tapetată cu țesături alese, cu fotolii împodobite cu perne groase. În aer plutea un parfum plăcut, pe care Gauthier îl aspiră mormăind uimit, înbujorat la față :

— Aici miroase mai frumos ca la Agnes !...

Însă o îngrijorare nemărginită îl cuprinse pe Filip. Călăuza dispăruse. Dar în clipa cînd omul trecu pragul ușii din fund, făcîndu-le semn să aștepte, Filip îi zărise chipul, sub gluga care se mișcase puțin într-o parte.

El tresări și, apucînd brațul fratelui său îi șopti :

— Dracu să mă ia, dacă călăuza noastră nu seamănă cu cineva... pe care l-am văzut adesea, de la fereastra noastră, din strada Froidmantel !

— Ei așa ! Și cu cine ?

— Cu Stragildo !

— Cu paznicul leilor regali ?

— Da ! Și al leilor reginei !

— Ei așa — Ce vrei să zici cu asta ? Se zice că și eu semăn ca două picături de apă cu regele nostru, Ludovic !... Și cu toate astea, din nenorocire, nu sînt regele, căci dacă ar fi să fiu, mii de draci ! aș începe prin...

Gauthier n-avu vreme să înșire nenumăratele petreceri de care ar fi huzurit, dacă ar fi purtat chipul regesc, de care-i părea destul de rău că nu-l avea... Cei doi frați rămaseră deodată ca trăzniți, întocmai ca acei oameni care sînt puși pe negîndite în fața realității de necrezut.

Ușa se deschise largă și înaintea ochilor le apărură o cameră sumpțuoasă, necuprinsă, luminată de șase candelabre, cu cîte șase făclii de ceară roză și a căror lumină blîndă răspîndea un fum ușurel și parfumat. În fund era un bufet, pe care se afla un serviciu de argint, cum nu putea avea decît regele : ibrice, vase de fructe, farfurii, solnițe ciudate și garăfi prețioase și lucrate cu meșteșug. În față, pe o etajeră, stăteau înșirate fel de fel de bucate și o masă strălucitoare aștepta pe oaspeți, împodobită cu flori rare, care nu puteau să provină decît din vreo seră dintre cele mai îngrijite.

La masă ședeau trei femei.

Între fiecare era un scaun gol.

Deci trebuiau să sosească trei musafiri...

În fața celor trei necunoscute, care apăruseră, deodată, ca niște zîne, sau ca niște fantasmе, Filip și Gauthier d'Aulnay rămăseseră uimiți. Îi

cuprinsese, un fel de sfirșeală, o amorteală a simțurilor, datorită miresmelor răspîndite de făclii și totodată o surescitare a spiritului, care-i făcură să se creadă transportați, dintr-o dată, pe tărîmul vreunui vis minunat.

Într-adevăr, cele trei femei erau de o frumusețe răpitoare. Vorbim de frumusețea formelor trupești căci chipurile le erau mascate cu negru și nu li se vedeau decît gurile, roșii ca niște rodii, care ar fi înflorit sub sărutul arzător al soarelui Săpniei, cum și ochii, scînteind ca stelele pe cerul negru al nopților de iarnă.

Toate trei erau cu grumajii, sînii și brațele goale. Purtau rochii foarte subțiri, dintr-un fel de tarlatan, pe care o femeie desfrînată din cîrciuma de la Val d'Amor n-ar fi îndrăznit să le pună... rochie făcută înadins ca să dezbrace acele admirabile statui, care păreau că sînt copii după zeițele Pantheonului... dar niște copii pline de viață.

Una dintre ele se ridică puțin și cu o voce îngerească grăi :

— Poftiți ! Intrați, domnilor, și luați loc lîngă noi, pînă cînd o sosi prietenul vostru Buridan, fără de care nû vom începe acest ospaț. Pînă atunci vom asculta muzică și vom vorbi de dragoste. Căci, trebuie să v-o spunem, tot ce am făcut ca să vă aducem pînă aici a fost doar un pretext. Adevărul e că sîntem... să zicem, trei surori... da, trei surori îndrăgoștite de voi... Sora mea, Paxithea, e îndrăgostită de dumneata senior Filipe, pînă la moarte. Thalia se topește de dragul dumitale, senior Gauthier, și eu Eglea ard în para dragostei după seniorul Buridan !...

După ce-și făcură prezentările sub numele celor trei zeițe, fiicele lui Jupiter și ale Venerei, doamna făcu un semn grațios celor doi frați pe care-i pofti să stea jos.

Cuvintele astea ciudate, nerușinarea frenetică a mărturisirii de dragoste, splendida nepăsare a ținutei și a costumelor, neprevăderea scenei care părea concepută de imaginația în delir a vreunui bard pasionat, misterul bogat al decorului aceluia... umpluse de uimire mintea celor doi frați, dar dacă lui Filip i se părea că perversitatea celor trei necunoscute depășea marginile omenescii, se gîdea, cu toată nepăsarea de superstițiile epocii lui, că avea — poate — a face cu o apariție infernală.

Încîntat, aproape răcnind, dar palid, Gauthier înainta fermecat, aiurît, și se așeză, lîngă aceea care se numea Thalia.

— E blondă ! se gîdea el. Pe legea mea, astă seară, ador blondele...

Și cum căuta zadarnic să spună vreun cuvînt necunoscutei, își lipi doar buzele — ca un mojić — pe umerii ei albi, sărutare adîncă, care o făcu să tresară pe desfrînată, căci cum am putea numi astfel de femei ?...

În momentul acela Gauthier porni într-un rîs ciudat în care plutea — de bună seamă — și puțină nebunie :

— Așadar, bravul nostru Buridan o să fie de-al nostru ?

— Trebuia să fi venit pînă acum, zise cu vocea tremurînd de nerăbdare, aceea care își dase singură numele de Eglea.

— Dar d-ta seniore Filip, ce aștepți ca să te așezi lîngă sora mea Paxithea ? N-ai auzit că te iubește... Nu vezi că-ți întinde brațele ?...

Un necaz ascuns tremura în glăsul acelei care rostea vorbele acelea ciudate. Palid ca moartea, Filip d'Aulnay sta în picioare în același loc, fără nici o mișcare.

— Și cum muzica violelor începuse să răsune — o muzică tot atît de dulce, de misterioasă ca și parfumul făcliilor, ca armonia florilor mi-

nunate, care se vestejeau pe masă, o muzică creatoare de senzații perverse și de lincezeală nebună — cum dar acea muzică, așa de ciudată în curioasa-i simplitate, începuse să se răspîndească în acorduri depărtate care păreau să coboare din vârful turnului sau din cer, Gauthier apucă o sticlă de argint, plină cu un vin aromat, varsă valuri de rubin în cupa de cristal a Thaliei, și-și umplu pînă-n gură cupa lui pe care o bău dintr-o răsufare, zicînd :

— Beau pentru nemuritorul stăpîn care învîlmășește lumea în minunățiile viselor desfrîinate și-nvingătoare : Amorul ! Beau pentru voi zeițe, sau muritoare, fiicele cerului sau ale iadului, frumuseți suverane, și pentru tine fermecătoare Thalio, al cărui surîs mă înfioară de voluptăți nemaipomenite... Haide, frate, apropie-te, dacă te invită ! Lasă-ți o clipă grijile, pe care le vei relua la ieșirea din acest turn ; să trăim un ceas în acest vis, deoarece am ajuns la el... Cît despre mine, mă las pradă farmecului care m-a cuprins, chiar de-ar fi să mor !...

— Bine-ai vorbit ! strigă aceea care se numea Paxitheia. Dar, adăugă ea cu o ironie, care avea ceva lugubru, fratele dumitale nu pare că ar fi tot așa de galant ca d-ta !... Numai dacă nu m-ar găsi mai puțin frumoasă decît o găsește seniorul Gauthier pe sora mea Thalia...

— Doamnă, zise Filip adresîndu-se Egleei, adică acelea care părea că conduce totul, doamnă aș dori să vorbesc numai cu D-voastră singură.

Cu un gest necăjit Eglea lovi în masă cu un ciocănel de argint.

O servitoare sosi — tînără, frumoasă, tot așa de puțin îmbrăcată ca stăpînele ei, în stare să-și îndeplinească serviciul la masă fără să strice armonia orgiei.

— Buridan ? întrebă Eglea.

Servitoarea dădu din cap negativ. O roșeață de furie se întinse pe pușinul ce se zărea din fața mascată a Egleei.

— Bine, bombăni ea. A sunat unsprezece și seniorul Buridan nu vine. Fără îndoială că nu cunoaște legile curteniei... Ca domnul ! adăugă dînsa arătînd pe Filip.

— Doamnă, repetă Filip, doresc să vă vorbesc... numai dumneavoastră. Poate că veți binevoi să mă iertați aflînd cauzele atitudinii mele care, drept vorbind, o mărturisesc, poate să pară stranie.

Era o politețe atît de adîncă și de nobilă în cuvintele și accentul tînărului, încît doamna păru convinsă.

— Să se servească masa, zise ea sculîndu-se. Domnul Gauthier va avea bunăvoința să țină de urît cîteva minute surorilor mele, Thalia și Paxitheia...

— De-ar fi zece, strigă cu-ngîmfare Gauthier cu paharul în mînă, cu dragostea în suflet, voi găsi cuvintele potrivite fiecăreia dintre ele !

Și cu cîte un braț cuprinse pe Thalia, care era în stînga lui, și pe Paxitheia, care-i ședea la dreapta și-ntr-o îndoită sărutare murmură :

— Pe ce am mai sfînt ! am ținut cap într-o seară la Val d'Amour, la patru prînzese... și sînteți aici numai două !... La cuvîntul de prînzese, pe care Gauthier îl azvîrlise în chip nevinovat, cele două femei tresăriră... Muzica îndepărtată își urma melodia în care uneori părea că trecea ca o adiere de vaiete și de plîns ; făcliile de ceară își ardeau mereu flacăra lor parfumată, care uneori pălea ca flăcările luminărilor funerare... În sala aceea de orgie, peste masa splendidă, prîntre femeile superbe de nerușinare, peste bărbatul acela care se îmbăta cu propriile lui gînduri

de amor, treceau suflări de ghiață, apăsau tăceri funebre, și se părea că peste grupul ciudat, al lui Gauthier, Thaliei și Pasitheiei îmbrățișați, în clipa aceea, moartea își întindea aripile uriașe și întunecate...

IX. MARGARETA DE BOURGOGNE

În odaia mică, care preceda serbării Filip d'Aulnay, nu se mișcase din loc. O văzu pe cea care se numea Eglea sculindu-se de la masă, venind spre el și se așază jos. Filip rămase în picioare. În ținuta femeii se făcu o schimbare așa de neașteptată... deodată ea îi păru atît de mîndră și disprețuitoare, de o demnitate așa de maiestuoasă, încît uitînd aproape monstruosul spectacol care-l avusese sub ochi, și cuvintele atît de imprudente, încît păreau inconștiente, Filip se-nchină adînc în fața-i, cu un respect nemărginit.

— Ce-ai să-mi spui ? întrebă ea cu un ton măreț și rece.

Și cum Filip a cărui inimă zvîcnea nebună, a cărui minte era prea zăpăcită de aventura asta minunată, tăcea, ea urmă :

— Aceea, pe care o numesc sora mea, Paxithea, acea care te-a distins, aceea care ți-a mărturisit dragostea pe care ai făcut să incolțească în ea, aceea căreia i-ai făcut un afront atît de insultător, este o femeie din înalta burghezie, senior Filip. Ea ar putea să se răzbune pe disprețul dumitale. Dar această prietenă, al cărei suflet e mai curat decît poți bănuî, această prietenă care s-a lăsat tîrîtă într-un minut de nebulie și de zăpăceală, nu e capabilă de un astfel de gest. În ea totul e numai bunătate. Poți să vorbești fără teamă. Ce ai de spus ?

— Că sînt un biet om care nu-mi mai aparțin, doamnă, că o pasiune nebună hotărîtă,... nebulie a vieții mele, îngrijorare a nopților mele, delirul viselor mele, mă poartă prin viață ca pe un corp fără de suflet,... că nici una din privirile mele, nici unul din gîndurile mele, nici o fărîmiță din inima mea, chiar de aș vrea oricît de mult, nu se pot îndrepta spre alte femei decît spre aceea...

El se opri cu un gest violent. Necunoscuta îl privea cu un fel de mirare, ca și cum poate că nu pricepuse că mai pot exista astfel de iubiri.

— Iubești ? întrebă ea, cu glasul înblînzit.

— Da, doamnă ! răspunse Filip cu un fel de deznădejde.

— Și... prietenul dumitale Buridan... iubește și el, care n-a voit să vină ?

— Buridan, doamnă ? Dacă ar fi aici v-ar răspunde singur. Eu n-am pătruns încă secretele inimii lui, zise Filip înclinîndu-se.

— Foarte bine, ești tot atît de credincios în prietenie ca și în dragoste... Cine ar putea să-ți facă o crimă din asta ? Trebuie să mă mulțumesc să invidiez pe aceia care-ți sînt prieteni și pe aceea pe care o onorezi cu dragostea dumitale !

În fața ironiei reci a necunoscutei, Filip își clătină capul palid, ca de ceară. Disperarea i se strecură pe buze. Ca toți îndrăgostiții sinceri, care suferă, simțea nevoia de a fi mîngîiat cu o compătimire, care să-i potolească durerea, cu o lacrimă care să-i răcorească inima.

— Doamnă, zise el, cu vocea înăbușită, nu știu dacă aceea pe care o iubesc e de invidiat, dar, ceea ce știu, e că eu sînt foarte de plîns !

— Ea nu te iubește ? întrebă femeia mascată, cu acea curiozitate vie, care împinge pe femei să se intereseze de tot ceea ce-i istorisise de dragoste și să se amestece în ele.

— Ea nu m-a văzut niciodată, zise Filip cu vocea mohorită. Sau dacă, din întâmplare, privirea ei a căzut asupra mea, acea privire a alunecat nepăsătoare asupra atomului de praf, ce sînt în ochii ei...

— Oh ! Oh ! Așa... e vreo nobilă ?

— Da !... o nobilă !

— De la curte, poate ?

— Da, doamnă, de la curte !

— Nu te pot întreba de numele ei... și cu toate astea... iartă-mă domnule, nu mă-mpinge o curiozitate de rînd... te văd atît de nenorocit... Oh ! niciodată n-am văzut în priviri bărbătești, lacrimile pe care le văd în ochii dumitale...

— E adevărat, doamnă, gemu Filip izbucnind în lacrimi, plîng... și binecuvîntez această milă care, pe-o clipă, a făcut să vă tremure vocea... plîng, doamnă, pentru că aceea pe care o iubesc este prea sus pentru dragostea mea.

— Soția vreunui înalt conte sau baron ?

— Pentru că o ador, urmă Filip exaltat de dezlănțuirea pasiunii lui, cum adori o himeră pe care n-ai s-o ajungi niciodată, o iluzie care e mai mult un vis dumnezeiesc decît o realitate pămîntească !

Plîng, pentru că e puritatea absolută în același timp cu frumusețea care te scoate din minți ! Plîng, pentru că, dacă e cea mai nevinovată, e și cea mai sacră și tot atît de venerată de un popor întreg, ca și cum ar fi o sfință !

— Oh ! gîfii necunoscuta, cuvintele astea înflăcărare mă tulbură !

— Mai plîng, zise Filip, pentru că stă mai sus, deasupra mea, decît stau cei mai nobili baroni, cei mai mindri prinți, încît abia din fundul întunericului unde se tîrește dragostea mea, îndrăznesc să ridic ochii asupra-i, ca spre o stea îndepărtată, de care nu te poți apropia niciodată !

Necunoscuta se sculă deodată, dreaptă, cu sînul palpitînd, cu gîtul strîns și strigă :

— Nu e decît o femeie în Franța de care se poate vorbi astfel !

Filip puse genunchiul în pămînt și, cu un accent de pasiune asemănător accestului credincioșilor care vorbesc Divinității, șopti :

— Margareta !...

— Regina ?...

— Da... Regina !...

Necunoscuta scoase un tipăt grozav, nelămurit, un strigăt în care era bucurie, orgoliu, o mirare nemărginită, un regret cumplit și — poate — o adîncă compătimire...

Apoi căzu în jilt, strîngîndu-și cu amîndouă mîinile, sînul zburcîmat.

— Regina ! repetă Filip sculîndu-se în picioare. Vă spuneam, doamnă, că sînt un biet trup fără de suflet, o ființă care nu mai e stăpînă pe sine, un fel de nebun... vedeți că aveam dreptate... Nu-mi pare rău că am lăsat să-mi scape secretul acestei iubiri nebune în fața dumitale, care-mi ești o necunoscută... căci taina aceasta aș vrea s-o strig întregului pămînt, dar, vedeți doamnă, că nu mai pot sta un minut mai mult aici și că trebuie să mă iertați, cum se iartă nebunii.

— Rămii !... Îți ordon ! grăi cu o sforțare cumplită necunoscută, văzându-l pe Filip îndreptându-se spre ușă.

În cuvintele ei plutea o spaimă netălmăcită...

Doamna din turnul Nesle, aceea care purta numele orgolios de Egilea, ceea ce înseamnă : Splendoare... se zbătea într-o emoție ciudată.

Se apropie de Filip. Îl apucă de mină. Și Filip d'Aulnay simți că acea mină fină, nervoasă, ardea. Cu vocea întretăiată, rugătoare, și stăpînitoare totodată, ea vorbea întretăiat :

— Pentru ce deznădăjduiești ?... Poate că aceea de care ne vorbești nu e de neajuns, după cum crezi ! Dacă ar avea în ochii ei spectacolul acestei iubiri, care mă mișcă pînă în suflet, poate că... și inima ei ar palpita, ca a mea...

— Vis, nebunie ! șopti Filip, zdrobit de gîndurile lui.

— Ascultă-mă ! o vreau... Cunoasc... Iată ! Îți voi spune și secretul meu !

Nu sînt o burgheză... sînt o doamnă de la curte... Cunoasc pe regină ! Oh ! Tremuri ?...

— Tremur, murmură Filip înnebunit, să mă simt atît de aproape de o ființă care vede zilnic pe regină, care se apropie de ea... îi vorbește.

Cu un avînt pasionat, tînărul duse la gură mîna pe care o ținea într-a lui și o sărută pătimaș făcînd-o pe străină să tresară.

— O cunosc pe Margareta, urmă ea cu vocea înăbușită, zdrobită ; îi pot spune ce pasiune ți-a inspirat... Cred... sînt sigură că va fi mișcată...

— Doamnă !... oh !... ce spuneți ?...

— Adevărul !... Margareta, poate, nu e nevinovată, după cum o crezi !. Și Margareta e o femeie ! Are și ea o inimă, care vibrează... Un fel de delir se dezlănțuie în necunoscuta, care părea aproape gata să se sfîrșească.

— O femeie ?... Ah ! nu e o alta mai înfocată. Nici o femeie nu iubește dragostea mai mult ca ea ! Ascultă ! Oh ! Ascultă pînă la sfîrșit ! Știi ce e o sărutare de-a Margaretei ? Știi ce comoară acoperă mantia regală, pe care o aruncă pe umerii ei ?... Știi că sufletul ei poate să răspundă pasiunilor delirante, că regina e femeie, mîndră de a fi femeie, și că acei, pe care i-a strîns odată în brațe, mor de disperare, și cît de siguri sînt de a nu mai întîlni în viață o astfel de voluptate !...

Filip se dădu trei pași înapoi, și, vînat la față, cu mîna pe spadă, bîlbîi :

— Doamnă, ai insultat-o pe regină ! Ai necinstit-o, ca și cum ar fi o desfrînată !... o desfrînată ca dumneata !...

— Regina ? strigă necunoscuta, cu un hohot de ris nebunesc. În același timp ea lăsă să-i cadă mantia și reapăru cum era la-nceput, cu sînul gol, cu pieptul bătîndu-i, cu trupul de-abia acoperit de un gaz ușor...

— Mulțumește lui Dumnezeu, urmă Filip, cu vocea înăbușită, că ești femeie. Căci, de erai bărbat, jur pe tot iadul că ți-aș fi virit insultele pe git, cu spada asta !

— Regina ? repetă necunoscuta cu același accent de pasiune descătusată... Iubești pe regina ?...

— Oh ! bîlbîi Filip, de ce nu e ea aici să mă tîrască la picioarele ei, ca să-i cer iertare... Oh ! iertare... iertare pentru insultele care, din cauza mea, îi murdăresc numele sfînt !

— În genunchi dar, Filip d'Aulnay ! strigă Margareta de Bourgogne, lăsînd să-i cadă masca. În genunchi în fața reginei tale !...

Efectul acestor cuvinte fu zdrobitor. Tîmpit, zăpăcit, prostit de groază și de emoție Filip d'Aulnay sta trăznit, cu ochii ficși asupra femeii aceleia ca asupra unei prăpăstii fără de fund... Ceva grozav, păru că se sfîșie în el în clipa aceea nenorocită.

Visul lui, de iubire se sfîrșea în noroi ! Regina era o femeie pierdută ! Înlocuită, Margareta se apropie repede de el, îl cuprinse-n brațe și-i șopti cu vocea stinsă :

— Mai spune oh ! mai spune cît mă iubești ! Mai îmbată-mă cu cuvintele fermecătoare, care tremurau adineauri pe buzele tale !... Te iubesc Filip. Te iubesc și sînt a ta !... ,

— Buridan ?

— Nu !... Nu te mai gîndi la ce ți-am spus... Îl urăsc pe acest Buridan ! Pe tine te iubesc !...

El se smuci cu putere, și se-ndepărtă, prostit, nebun de durere, speriat de disperarea care urla în el !

Să nu fie iubit de regină, s-o iubească de departe, fără nădejde, era iadul... S-o vadă pe regină purtîndu-se ca o desfrînată, s-o audă vorbind ca o femeie de stradă, să simtă sfîșiindu-se în el acea floare de adorație, sfîrșindu-se visul de nemărginită feciorelnicie,... era mai mult decît iadul : era o durere de om, sfîșietoare, grozavă.

— Ce ? gemu Margareta, mă respingi ?

Ce-nseamnă asta ? Mă iubești ! Ai spus-o ! Cuvintele tale răsună încă din fundul inimii mele ! Ei bine, te iubesc ! De n-ar fi decît o oră, te iubesc, și sînt a ta !...

Un urlet de furie crispă buzele Margaretei, care, la rîndul ei, se trase înapoi, răcnind ca o panteră rănită. Privirea pe care i-o aruncă Filip d'Aulnay fu îngrozitoare. Tot așa privesc și blestemații, din legendele biblice, cerul care li se-nchide pe veci...

El îi aruncă privirea aceea de disperare sublimă și, fără nici un gest, se-ndreptă spre ușa, pe care o deschise și ieși...

În minutul acela, Margareta de Bourgogne se repezi la un fel de gong, atîrnat într-un colț al odăii, apucă un ciocan și lovi cu putere. Gongul răsună cu vuiet, un sunet grav, solemn, funebru, care se răspîndi și făcu să vibreze tot turnul Nesle, din temelii pînă la acoperiș.

La sunetul acela prelung, care deșteptă ecouri lungi, lugubre, zvonii ceva ca un freamăt, în etajul al treilea, adică deasupra sălii de serbări. Se auzi un umblet repede, de pași infundați, izbituri înăbușite, zăngănit grăbit de arme, apoi pe scară începură să coboare niște ființe nebănuite...

Și în clipa cînd, fără să-și dea seama de ce făcea, uitînd de fratele său, uitînd unde era, și ce căuta acolo, Filip d'Aulnay începuse să coboare scara, se trezi prins deodată — pe la spate, ridicat, dus în etajul de sus,... armele îi pieriră, iar brațele și picioarele îi fură legate de mîinile aspre a șase oameni, și pus în neputință de a se mai apăra.

Să se apere ! Nici nu se gîndea !... Dar, în clipa cînd se simți încătușat astfel, încercă ceva ca un fel de bucurie amenințătoare și strigă :

— Fii binecuvîntată Moarte,... tu, scăpare supremă ! Fiți binecuvîntați, voi care o să mă ucideți !...

— Fii pe pace, domnule d'Aulnay, răspunse batjocoritor o voce, acest lucru se va face în liniște și cu toată repeziciunea pe care o dorești ! Dar e pentru întîia oară cînd aud pe cineva binecuvîntîndu-mă în turnul Nesle !

Și omul aplecându-se spre Filip, acesta recunoscuse fața frământată, obrajii slabi, ochii ironici și surîsul schimonosit al lui Stragildo.

— Oaspeții turnului Nesle ! — murmură tânărul îngrozit.

— Hei !... Dacă știi să număr, ești al șaptesprezecilea ! Cu nobilul d-tale frate face optsprezece. Frumoasă socoteală, și care — ne face onoare, căci... Dar acest nobil senior nu mă mai aude... Puneți-l în colțul acela și, hai să-l dăm gata !

Filip nu putuse să rabde mai mult : un geamăt grozav străpunsese pieptul nenorocitului tânăr și-și pierdu cunoștința...

Tot în clipa când Filip d'Aulnay fusese prins, o altă ceată, de vre-o opt-zece inși armați cu spada, năvăliră în sala ospățului. Gauthier era la masă, între cele două prințese. Răsturnat în fotoliu, cu fața înbujeată, cu ochii scăpărători și cu limba încărcată, bolborosea lucruri strașnice, de care cele două femei rideau cu poftă, fiecare din ele turnându-i să bea la fiecare minut, ca să-l excite și mai mult...

La zăngănitul funebru al gongului, ele săriră în sus, speriate, cu inima bătându-le puternic... căci nu era încă ceasul... ora hidoasă, când musafirii turnului erau dați pe mîna lui Stragildo. De abia începea orgia, sau mai bine zis nu-ncepuse încă...

— Ce e asta ? bolborosi Gauthier.

Veniți încoace căprioarele mele ! oh ! ! urmă el, cu un hohot, care făcu să tremure cristalurile de pe masă în îmbrăcămintea lor de aur, cine sînt oamenii aceștia ?...

Ne vin în ajutor, ca să golim sticlele acestea respectabile ? Pofțiți, vitejilor, pofțiți la băutură ! Gauthier d'Aulnay vă invită, pe crucea mea, și o să...

Dar nu mai putu scoate nici o vorbă. Unul dintre oameni îi azvîrlise o cîrpă în jurul capului și-l legă bine la gură. Pe jumătate dezmeticit, Gauthier puse mîna pe sabie, dar spada îi fu zmucită. În același timp, încercă să se scoale și se-mpiedică, prins de picioare și de mîini... Privi în juru-i cu ochii rătăciți, și văzu că cele ce se numeau Thalia și Paxithea dispăruseră din sală.

O spaimă grozavă îl cuprinse... Beția i se risipi ca fumul cînd suflă vijelia. Și în minutul grozav, cînd se simți luat pe sus, pricepu de ce nimeni nu mai văzuse niciodată pe vreunul dintre acei care intraseră în turnul Nesle !

Gîndul morții îl cuprinse, cu toată hidoasa ei amenințare... El nu voia să moară !... Se-ncordă, într-o sfortare disperată și în acea sfortare călușul îi căzu de la gură.

— Sări, Filipe ! Sări frate !... — urlă el. — Ajutor dragă Thalia ! Ajutor, Paxitheo iubită !... Oh ! Mi-ați spus că mă iubiți !... Mi-ați dat buzele voastre !... Și acum... mă lăsați să mor !...

Zbieretele lui Gauthier care, chiar în acel minut suprem mai avea oarecare încredere în cele două necunoscute și se credea încă iubit, se stinseră pe scară.

— Oh ! e îngrozitor, murmură prințesa Blanche.

— Să scăpăm pe acest nenorocit, care ne-a făcut să ridem atîta ! — bolborosi Jeana, galbenă, ca de ceară.

Margareta, care sta aplecată, cu sudoarea pe frunte, ascultînd strigătele sfișietoare ale lui Gauthier, dădu din cap cu asprime, și zise :

— Acești oameni ne-au recunoscut ! Știi cine sîntem...

— Atunci să moară, strigară cele două prințese, cutremurîndu-se.

Ajuns la al treilea etaj al turnului, Gauthier d'Aulnay văzu că se afla într-o odaie mare, nemobilată, umedă, asemănătoare cu cea de jos. Il lăsaseră jos și zece oameni îl țineau.

Nu mai striga... Ochii încruntați îi rătăceau de colo pînă colo.

Deodată, privirea îi căzu asupra fratelui său, culcat ca și el, pe lespezi, la cîțiva pași, dar pe care nimeni nu-l ținea.

Ochii i se umplură de lacrimi și îngînă :

— Sărmanul meu frate ! L-au și omorît !... Cu toate astea, el a vrut să vină !...

Adio viteazul meu Filip... Și voi, bandiți, ce mai așteptați, de nu mă omoriți, ca pe el ?...

— Răbdare, ce dracu !...

— Stragildo ! mormăi Gauthier înspăimîntat de ce întrevedea mai groaznic în aventura lui, Stragildo e pázitorul leilor regelui ! Stragildo aici ?...

Și cu ochii holbați cu nervii încordați, de parcă stăteau gata să-i plesnească în efortarea ce-o făcea ca să scape, cu un fel de curiozitate nebună, urmărirea mișcările lui Stragildo. Și atunci groaza se adăugă spaimelor. — Spaima, ca de vise grozave, se adăugă spaimelor care-i rodeau creierul...

Cu o frînghie, Stragildo legă o bucată uriașă de fier de fundul unui sac de pînă groasă, pe care-l minuia iute ca un om obișnuit cu o astfel de treabă... Gauthier pricepu !...

N-au să-l înjunghie !... Căci singele lasă urme ! Singele acuză ! Degeaba se spală singele, el reapare, și rostește acuzări care fac să cadă capetele, chiar de-ar fi împărătești !...

Nu ! nu-l vor înjunghia !... Or să-l vîre în sacul acela pe care greutatea fierului îl va tîri în fundul apei !

Or să-l arunce în Sena ! Or să-l înece !...

— Oh ! asta nu ! asta nu ! Mai bine o lovitură de spadă în inimă ! Oh ! sințeti demoni ? N-aveți nici inimă, nici suflet ? Și femeile acelea sînt oare femei din iad !...

— Iată unul ! zise Stragildo cu un rîs tăios.

— Unul ?... Cum, unul ? Un sac, fără îndoială ?

Erau doi condamnați... deci doi saci ?...

Nu ! Binișor, doi oameni apucaseră pe Filip, care leșinase și-l vîrîră în sac, în singurul sac care trebuia să-i tîrască pe amîndoi frații în fundul Senei... Părul lui Gauthier se zbîrli pe cap : era să moară la un loc cu fratele lui, era să moară în acea îmbrățișare grozavă, cînd va simți corpul fratelui său palpitînd în spasmul suprem !...

Un sughiț de agonie șueră printre buzele vinete ale lui Gauthier, și, paralizat de spaima ajunsă la paroxism, se lăsă în voia soartei !...

Cînd îl ridicară, și îl vîrîră în sacul grozav, el nu se mai împotrivi.

În clipa aceea o ușă se deschise și un glas femeiesc întrebă :

— S-a făcut ?

— Îndată ! răspunse Stragildo.

Într-o ultimă efortare vitală Gauthier izbuti să-și ridice capul, și atunci, în ușă, în picioare, demascată, învăluită în mantia-i largă, semănînd cu o apariție de pe lumea cealaltă, el o zări pe femeie și o recunoscu !...

Se ridică, întinse pumnul și cu voce solemnă grăi :

— Regină infamă, regină de orgie, regină însingărată, în numele meu, în numele fratelui meu, care moare ca și mine, asasinat de tine, în numele victimelor de la turnul Nesle te blestem ! Margareto de Bourgogne blestemată să fii !...

În clipa aceea sacul fu strâns legat... Apoi vreo doisprezece oameni îl apucară, îl ridicară, și peste cîteva minute ajunseră cu trista lor povară pe platforma turnului.

— Băgare de seamă ! ordonă Stragildo. Cumpăniți bine ! Aruncați bine, departe, în curent ! Una... Două... Trei !...

Se auzi un strigăt înăbușit. Sacul spintecă aerul și dispăru în adîncul beznei... Apoi, Stragildo, aplecat în gol, ascultă zgomotul apei care clipoti, sări în sus, și căzu cu vaiete asemănătoare blestemelor... Apoi se făcu liniște adîncă.

— Călătorie bună ! strigă el.

— Omul acela m-a blestemat ! murmură Margareta de Bourgogne.

Și fluviul își urmă cursul, nepăsător și liniștit... Totul se sfîrșise... Filip și Gauthier d'Aulnay erau în fundul Senei !

X. BURIDAN

După ce am istorisit cum își petrecuseră seara cei doi frați, trebuie neapărat să spunem cum și-o petrecuse Buridan pe a sa. Plecînd de la hotelul d'Aulnay și din strada Froidmantel, Buridan se-ndreptase spre hale. Se gîndea la ciudata întîlnire, pe care i-o dase femeia aceea necunoscută. Era aproape hotărît să nu se ducă la turnul Nesle. Nu că ar fi avut bănuiele hotărîte, împotriva aceleia care-și zicea dușmanca lui Enguerrand de Marigny, dar i se învîrteau alte griji în cap.

„Trebuie, își zicea el umblind repede, să reglez din astăseară toate, ca să-mi fie ziua de miine liberă. Deci, dacă voi sfîrși la vreme, mă voi duce la Turnul Nesle, chiar numai să-l cunosc pe dușmanul dușmanului meu. Dar e probabil că n-am să sfîrșesc înainte de douăsprezece noaptea... Atîta pagubă ! N-am să mă duc !... Miine ! adăugă el cu un suspin. Ce mă așteaptă miine ?

Scumpa mea Mirtila îmi va anunța că tatăl său, stimatul Claude Lescot, se învoiește la fericirea mea ?... O să vezi, sărmane Buridan, că n-ai să ai acest noroc, căci te-ai născut într-o zodie rea, cum zicea vrăjitoarea aceea, care ți-a citit în palmă, într-o zi... Cum o cheamă oare ?... Mabel !... Da, așa o cheamă. Cum ajunsese în fața stîlpului de infamie de la Hale și monologă astfel, după vechiul obicei al amorezaților în particular, și-n general al persoanelor care simt nevoia, la teatru sau în romane, să spună publicului ce gîndesc, și cum își zicea, aceste lucruri destul de triste, pe care, cu toate astea, le dezmințea, o speranță ascunsă... deodată un om îi tăie calea zicînd :

— Bucurie, onoare, și noroc, seniorului Buridan !... Am onoare să vă salut cu respect seniore și să vă urez tot ce doriți !...

Omul era numai zdrențe, cu o pălărie năbădăioasă pe cap, acoperit cu o mantie largă, inciucurată, ridicată într-o parte de o sabie enormă.

— Ce ? bombăni Buridan, astă seară întîlnesc numai oameni care mă cunosc și pe care nu-i cunosc ? Cine ești ?

— Vrei să-mi cunoști numele, sau ocupația ?

— Mai întâi, numele tău.

— Lancelot Bigorne.

— Frumos nume. Acum... ocupația !

— Osîndit la moarte !

— Ce spui ?

— Zic, condamnat să fiu spînzurat cu funia de gît... împodobit cu această frumoasă cravată de în, să mă bălăngănesc în vînt, pînă mi-oi da sufletul ! Chiar azi dimineată trebuia să am onoarea să fac safteaua spînzurătorii de la Montfaucon.

— Ah ! Ah !... Te recunosc acum. Tu ești acela care trebuia să fi spînzurat în fața regelui, și care fugind ai făcut mojiția să nu dai Ma-iestății sale această reprezentatie caraghioasă...

— Tocmai așa, seniore ! răspunse Lancelot Bigorne, încîntat de această glumă macabră. Nu mi s-au spus minciuni cînd am auzit că Buridan e un tovarăș vesel !

— Și ce vrei de la mine ? Ce ai să-mi spui ?

— Am să-ți spun, că am o mie de lucruri de destăinuit, și... că dacă vei vrea să mă ascuți, cred că n-o să-ți pară rău... O vorbă, urmă acest om cu tonul mai grav. Azi dimineată, grație dumitale, am putut să fug. Și apoi, cînd alergai, pe cînd eram urmărit, ai găsit mijlocul să răstorni cu pieptul calului dumitale...

— Pe acei care voiau să te prindă ? Drep vorbind, n-am făcut-o înadins...

— Hm ! Trebuie să te cred !... La urma urmei nu face nimic. Îți dau viața, asta-i tot ce știu. Ceea ce e, iarăși sigur, e că Lancelot Bigorne nu uită niciodată nici insulta, nici binefacerea. Acum, senior Buridan, dacă vrei să-mi spui unde și cînd pot să-ți vorbesc...

— Cînd ?... Ei bine, cînd vei vrea. Unde ?... Strada Saint Denis. Știi la firma celor „Trei Magi“ ?... Da ?... Ei bine, casa de alături de „Cei Trei Magi“ aparține doamnei Chopinel, persoană matură, respectabilă, mai venerabilă ca oricare, și pe care o vînez, pentru că-mi dă locuință fără să-i plătesc. Mă vei găsi acolo.

Lancelot Bigorne salută pînă la pămînt și dispăru după colțul unei ulicioare, pe cînd Buridan, fără să se mai gîndească la acea ciudată întîlnire, își urmă drumul și se îndreptă spre piața Grevei.

Acolo, în fața casei cu stîlpi, unde se-ntruneau consilierii municipali, între stîlpul de execuție de pe piața Grevei, unde erau expuși birfitorii și spînzurătoarea, unde se spînzura cam în toate zilele, acolo, deasupra ușii cu geamlîc a unei case cu înfățișare frumoasă, o firmă enormă se legăna în vîntul care bătea dinspre Sena. Firma aceea reprezenta o floare de crin. Și casa era hanul „Floarea de Crin“ foarte convenabil, vizitat mai cu seamă de tinerii gentilomi, studenții bogați și oamenii în căutare de aventuri...

Fără să se oprească, Buridan străbătu sala cea mare, plină de cheflii, care jucau table. În clipa aceea patronul striga cu o voce răgușită :

— Iată semnalul stingerii luminii !... Afară gentilomi... afară bravi studenți !... Afară dragi clienți !

— Să te ia ciuma !

— Să te zgîlție frigurile pîn-ai crăpa !

— Să te-arunce Tartorul în fundul celui mai fierbinte cazan !

Astea fură urletele care, urmate de alte gingășii, primiră ultimatumul patronului, și cu toate astea, turbînd de necaz, lumea se supunea, și mulțimea se împrăstia încet.

Buridan judecă, fără îndoială, că ordonanțele nu-l priveau, căci, după cum am spus, după ce trecuse prin sală, pătrunse într-o odăiță retrasă, unde doi oameni păreau că chefuiesc așezați în fața unor resturi de pui și a unei torte întregi precum și a mai multor sticle goale și două-trei încă pline...

— Bine-ai venit Jean Buridan ! strigară cei doi oameni, ridicînd paharele.

— Bine v-am găsit Riquet Haudryot, regele breslei grefierilor și Guillaume Bourrasque împăratul Galileiei !... Ei, bine vitejilor, ați fost bine tratați ? Ați minca și băut de-ajuns ?

— Ordinele tale, Buridan, — zise Guillaume Bourrasque — au fost executate din punct în punct, de respectabilul stăpîn al casei... Ne-am umflat ca niște caltaboși de Crăciun...

— Da, adăugă Riquet Haudryot, dar Buridan n-a venit să mănînce cu noi prînzul pe care ni l-a dat... cel mai bun pe care l-am mîncat, de cînd cu sărbătoarea nebunilor. Am dat gata tot, dar mai e de băut, se amestecă Bourrasque. Bea, Buridan, bea, frate !... În sănătatea ta !

Buridan își pironi ochii verzi și scînteietori asupra celor doi bețivi și gîndi :

— Iată-i gata pentru orice !

Și înghițind dintr-o sorbitură paharul, pe care i-l umpluse se rezemă de masă și le vorbi :

— Acum ascultați-mă...

— Așteaptă, bolborosi Riquet Haudryot, așteaptă să fac trei părți frățești din turta asta, căci principiul frăției este egalitatea... Așa stă scris în Aristotel...

— Ei aș ! răspunse Guillaume Bourrasque, în batjocură, crezi că Aristotel... Restul se pierdu într-un hohot de rîs. Acești doi închinători ai lui Bachus erau personaje serioase și de seamă. Unul era regele grefierilor (Basoche), celălalt, împăratul Galileiei.

Cititorul să nu creadă că acele titluri erau derizoriile titluri ale unor regate și împărății închipuite. Se va vedea în curînd, ce puternice asociații erau regatul Basochei și imperiul Galileiei.

Acum, ne mulțumim să spunem că titlurile acele pompoase erau dintre cele mai autentice, deoarece regele Franței le recunoștea, dacă monarhilor Franței le-au trebuit secole întregi să poată distruge monarhiile Basochei și a Galileiei și dacă, cele două monarhii beneficiau de privilegii puternice, iar șefii lor de-o autoritate care a putut să concureze pe aceea a prefectului Parisului, a episcopilor, și a Universității !

Pentru moment, cei doi monarhi, cărora — cum am văzut — le plătise Buridan un chef, erau beți... de vin, de discuții filosofice, și de înduioșare.

Cu tot numele lui vijelios, Guillaume Bourrasque era un om cu înfățișare pașnică, gros, gras, rumen, pîrînd întodeauna adîncit în cuge-tări, misterioase, mai cu seamă în ceasul cînd digera un prînz bun, cuge-tări, care, de obicei, trebuiau să fi fost plăcute, căci un veșnic zîmbet de fericire îi flutura pe buzele carnoase.

Cu toate că era mai slab, mai uscat, mai nervos în mișcări Riquet Haudryot nu-și dădea, cum se zicea pe atunci, bucata lui ciînilor, — ex-

presie care s-a păstrat pînă în zilele noastre, din vremea depărtată cînd ciinii fără stăpîn mișcau pe toate străzile. Ca și prietenul său Bourrasque. Haudryot aprecia mîncarea bună și bea cu plăcere o oală de hipocras. Dar nu se îngrășa atîta, căci era un temperament mai liniștit.

Cam astfel erau cei doi inși cărora, în seara aceea neuitată, Buridan venise să le istorisească lucruri misterioase, în odăița retrasă, din fundul circiului ale cărei obloane fuseseră închise de mult timp.

Care erau tainele acelea ? De care mari hotărîri voia să le vorbească Buridan ?

O să aflăm în curînd.

Deocamdată, porniți în povestea noastră și doritori să lăsăm în-țimplărilor rostul lor firesc, ne vom abține de a trage cu urechea la cele ce ascultau cu atîta încordare regele Basochei și împăratul Galileii.

Dar nu-i nici drept să-i părăsim, pe Buridan și cei doi tovarăși ai săi chiar așa,... de tot.

Propunem cititorului să-și închipuie — și întotdeauna îți poți închipui tot ce vrei — că a băut în tovărășia noastră, și pe îndelete o cană de hidromel, în sala cea mare, în care, pe un scaun, sfîrșia patronul circiului pe cînd Buridan, Haudryot și cu Bourrasque stau de vorbă, în odăiță.

În sfîrșit ușa odăiței se deschide și Buridan apăru, urmat de împărat și de rege care se cumpăneau pe picioare, sprijinindu-se unul de celălalt.

El deșteptă pe crișmar, îi plăti socoteala și ușa de afară fiind îndeajuns de întredeschisă, regele, împăratul și aventurierul ieșiră, salutați pînă la pămînt de patronul de la „Floarea de Crin“.

În clipa aceea paznicul de noapte cu felinarul în mînă, trecea încet, de-a lungul stîlpilor care susțineau casa consilierilor municipali și care răsăreau ciudat din noapte, cu formele lor fantastice.

Cu glasul lui grav și tărăgănat păzitorul strigă în tăcerea adîncă :

— Au băut unsprăzece ceasuri ! Parizieni, dormiți în pace ! Totul e liniștit !...

Ca și cînd ar fi dezmințit asigurarea păzitorului, dacă burgheziilor înfundați sub plapumele paturilor lor, niște umbre începură să mișune la colțurile străzilor, fulgere de oțel scînteiară în adîncul întunecat, și — deodată — vaiete îndepărtate, țipete de groază răsunară în tăcerea nopții.

— Săriți, mă omoară ! Foc ! Hoții ! — Țipetele rarilor trecători atacați și despuiați pînă la cămașă, fără ca nimeni să se sinchisească, nici măcar straja de noapte, care era alcătuită din zece oameni, comandanți de un sergent, trecea uneori cu pasul îngreunat de somn și de arme.

Adio, scumpi prieteni, zise Buridan, care se opri în apropierea Luvrului. Regele Basochei îl apucă de brațul stîng și împăratul Galileii de cel drept.

— Cum, adio ? miorlăi Guillaume Bourrasque. Să nu ne mai despărțim, Buridane. Ne-ai făgăduit că o să petrecem noaptea împreună. Buridane, nu mă părăsi tocmai în clipa cînd mi-e atît de sete....

— Sete ? îngînă Riquet Haudryot pufnind de rîs. Dar foamea ?... Buridane, ai zis că o să petrecem noaptea împreună... Mie mi-e foame !

— Să strigat ora unsprezece de mai bine de o jumătate de ceas... E vremea culcării !

Cele două „Maiestăți” protestară indignate.

Buridan se așază în marginea drumului, care, tocmai, făcea o cotitură și-și încrucișă brațele.

— S-a îmbătat Buridan ! zise Guillaume Bourrasque.

— Nu mai poate face un pas ? — adăugă Riquet Haudryot.

— Scumpii mei prieteni, se rugă Buridan. Lăsați-mă să dorm. Iată cîte un galben la fiecare, dar — în numele Sfintului Laurențiu care a dormit pe un grătar — lăsați-mă să mă culc chiar aici !

— Buridane, stărui regele Basochei, ți-e sete ? Eu, parcă aş avea iadul în gît.

— Buridane, adăugă împăratul Galileiei. Nu ți-e foame ?... Mie ?... Parcă-mi vine să turbez de foame. Riquet, ia seama să nu mușc din tine !

— De unde conchid, începu Guillaume...

— De unde conchid, că mi-e și foame și sete ! întrerupse Buridan.

— În acest caz, borborosi Riquet Haudryot, dacă ți-e așa de foame haidem în Strada Giștelor. La : „Taie-i gîtul”, se mănîncă giște albe, împănate cu slănină, umplute cu castane, și rumenite în grăsime aurită.

— Nu ! bombăni Guillaume Bourrasque, dacă-i e sete trebuie să mergem la „Pilnia Mare”, unde se beau vinuri albe și spumoase și unde, pîlpie și se cîntă gloria divinului Bachus !...

— Ascultați, scumpii mei prieteni, ascultați ! strigă Buridan. Tu, Riquet, spune-mi : La ce distanță sîntem de „Taie-i-gîtul” unde zici că se mănîncă așa de bine ?

— La trei sute de metri ! Uite... pe-aici !

— Și tu, Guillaume, spune-mi, la ce depărtare sîntem de Pilnia-mare”, unde se beau vinurile acelea grozave ?

— La trei sute de metri,... pe acolo !

— Bine !... va să zică sîntem la o egală depărtare și de mîncare și de băutură ?

— E adevărat, strigară cele două Maiestăți.

— Bine ! urmă Buridan. Și acum să presupunem : că sînt un măgar...

— Un măgar ?... Tu ? întrebare încremeniți Guillaume și Riquet.

— Da. Un măgar cu urechi lungi, cu picioare ca fusul, cu cîoada jupuită,... așa, cum e măgarul ! Unii oameni sînt lei, alții tigri, alții lupi !... Eu vreau să fiu măgar.

Și acum, faților, să presupunem că acestui măgar îi este deopotrivă de foame și de sete !... Închipuiți-vă că, stau așezat la egală distanță de o porție de orz și de-o găleată cu apă rece... Ce o să facă măgarul, Guillaume Bourrasque ?

— Pe dracu ! O să pornească spre găleata cu apă, mai cu seamă dacă s-o schimba apa în vin.

— Și tu, Riquet Haudryot ce zici ?

— Pe dracu ! Are s-o ia spre traista cu orz, mai cu seamă cînd în loc de orz, s-or zări ceva pasări !...

— Bateți cîmpii, tovârși ! zise Buridan, căci măgarul, fiindu-i tot atît de sete ca și foame, și tot atît de foame ca și sete, iar bietul măgar tot atît de ademenit de găleata de apă cit și de porția de orz, nu va putea nici să mănînce, nici să bea !

Dacă se îndreaptă spre apă, foamea îl trage spre orz, și dacă vrea să se ducă spre mîncare, setea îl va împinge spre găleată. Deci, el va trebui să moară de sete și de foame, pe loc... Am zis !

— E beat ! — bolborosiră Maiestățile. E beat mort !

— Zic, urmă Buridan, că atras tot atîta de găinele de la „Taie-i gîtul“ cît și de vinul vioriu de la „Pîlnia mare“, iar eu aflîndu-mă la aceeași distanță de fiecare dintre ele, nu mă mai pot mișca de aici. Adio, tovarăși !...

Și întinzîndu-se pe pămînt, Buridan începu să sforăie.

— Adio, dar ! — gemu Riquet Haudryot, zăpăcit de logica lui Buridan. Mă duc la „Pîlnia-mare“ să beau galbenul pe care mi l-ai dat. Adio !

După o ultimă privire aruncată lui Buridan adormit, după o ultimă clătinare de cap, regele Basochei și împăratul Galileii se îndreptară fiecare unde-l îndemna sufletul, clătînîndu-se și mormăind crîmpeie de fraze, în care măgarul lui Buridan juca un rol covîrșitor.

Dar, de abia făcură vreo douăzeci de pași, că Buridan se și sculă, mai sprinten ca oricînd, și o porni și el... și fără să se împleticească cîtuși de puțin.

— Dă-i dracului de bețivi ! — mormăia grăbindu-se. Credeam că n-am să mai scap de ei, toată noaptea !... Acum aș vrea să văd dacă, din întîmplare, omul de la turnul Nesle nu m-o fi așteptînd... La urma urmei, n-am întîrziat decît o oră și jumătate !

...Se zice că regele Filip, tatăl regelui nostru, ar fi sosit la Mons-en-Puelle cu întîrziere de două ceasuri, și asta nu l-a împiedicat cîtuși de puțin să cîștige bătălia...

Mîndru în sine, de a se fi comparat cu Filip-cel-Frumos și să fie într-un cîștig de o jumătate de oră asupra monarhului, Buridan ajunsese pe malul Senei, în apropierea turnului cel mare al Luvrului, care se ridica aproape față în față cu turnul Nesle.

— Ferestrele sînt luminate, gîndi el, tresărind. Deci... sînt așteptat. Departe, foarte departe, răsună chemarea strajei de noapte.

— Parizieni, a bătut miezul nopții !...

Buridan înaintă pînă la marginea apei, ale cărei valuri ușoare fîșiau pe malul nisipos. Cîțiva pari zdraveni erau înfipti în pămînt. De fiecare dintre ei era legat cîte un lăntșor de fier, care stăpînea cîte o barcă.

Buridan nu șezu mult pe gînduri, dezlegă prima barcă, sări în ea și începu să vislească de dinapoia luntrei, după cum era obiceiul marinarilor Senei. În picioare, la spatele bărcii, el se îndreptă spre turnul Nesle, a cărei zidărie, întunecoasă răsărea pe fundul negru al nopții. Îl privea stăruitor, foarte emoționat.

De unde-i venea acea emoție de care nu-și da seama ?

Răspunsul era foarte simplu. Buridan știa să privească, adică știa să culegă, din orice priveliște, înțelesul trebuitor.

Sînt naturi peste care impresiile trec fără întipăriri, — acestea sînt firile cele mai fericite, — sînt altele care se pătrund de ele și chiar le exagerează. Buridan era dintre aceste din urmă.

Ați băgat de seamă, vreodată, cum... cutare fațadă de casă burgheză cînstită, liniștită, vă inspiră, cu toate astea, deodată, o groază instinctivă ? Cum... cutare colț de drum, la răspîntia unei păduri, vi se înfățișază ca un loc de crimă ?... De unde vin impresiile acelea ? Sînt oare numai în voi ? Sînteți creatorul lor inconștient ? Au lucrurile o înfățișare care e tristă sau veselă ? Or fi avînd ele un suflet nepătruns, care cuprinde secrete ascunse și pe care le dezvăluie deodată, trecătorului ?

Cine poate ști?...

De ce, ajuns în mijlocul apei, Buridan simți că-l cuprinde ca un fel de toropeală ?

De ce?... Cine va spune : de ce — în fața turnului Nesle, la fel cu atâtea alte turnuri, care înconjoară Parisul — se abătu asupra-i o înfrustrare greoaie, un fel de nesfârșită groază, care făcea să-i treacă fiori prin ceafă ?...

Impresia asta fu atât de puternică, încît Buridan se pregătea să se înapoieze...

De pe malul drept, strigătul melancolic al păzitorului răsună iarăși:

— Parizieni, dormiți în pace... e miezul nopții ! Și de pe malul stîng, îi răspunse un alt strigăt, mai prelung, ceva... ca un vaet trist... Era pristavul morților care îndemna :

— Parizieni, rugați-vă pentru sufletul morților !...

În aceeași clipă, deasupra capului său, foarte de sus, din spațiu, Buridan prinse un vuiet înăbușit, un țipăt sfișietor. I se păru strigătul de agonie a vreunei pasări de noapte, lovită de moarte... și, în minutul acela, cînd, lovit de un fel de spaimă misterioasă, își ridică capul, văzu o ființă, sau ceva enorm, care se învîrtea prin aer și cădea... cădea !... Arătarea se prăbuși la două palme de barca ce se clătină puternic... Apa sări în sus... și, apoi, totul se liniști !...

Încet, alunecînd îndelungul fluviului, apoi, prinsă într-o vîltoare, barca se învîrte într-o parte și în alta..., se sui, se coborî !... Acum era goală. Unde era Buridan ?

Fără să se gîndească, fără șovăire, Buridan se aruncase în apă !

În clipa cînd lucrul care cădea, ajunsese la suprafața apei, Buridan își dete seama că nu era decît un sac !...

Cu o clipă mai înainte, el auzise un țipăt de groază, care nu putea veni decît din acel sac !

De aceea se aruncase în valuri... Și se afundă, ca să zic așa, în pîlnia pe care o făcu sacul în apă, în minutul cînd se prăbușea în prăpastie.

Era un înotător strașnic.

Ajunse pînă la fund.

Adîncirea lui și a sacului se petrecu în același moment, și Buridan simți că mîinile-i ating ceva, ca o stofă. Se agăță de stofa aceea și astfel se duse cu ea în fundul apei...

În mintea lui, înebunită de spaimă, mugi un gînd de groază. Simți că-i e frică,... că e în fața unui mister înspăimîntător !...

Acolo, în sacul acela, erau doi oameni vii, pe care mîinile lui îi ghicea ! Doi oameni !... Asasinați ?... Cu o astfel de moarte ?...

Lupta cu sacul, în fundul Senei, pe cînd apa urla, în vreme ce Buridan simțea spasmurile necunoscuților, fu asemuitoare doar bătăliilor pe care închipuirea perversă le poate concepe în visele ei înfrigurate.

...Apa îl luase și pe Buridan,... apa însă îl respingea !... Apa voia să păstreze sacul și taina lui !

Îl prinse furia... Buridan se agăță, însă, cu dinții, apucînd sacul de gură, și, în poziția asta, se menținu două secunde împotriva curentului... În acele două secunde mîinile îi rămaseră libere. Asta îi fu de ajuns. Trase spada și o virî în stofa, care se rupse... Îl zgudui de cîteva ori... Sacul crăpă în lung... apoi se auzi ceva, ca o gîlgiitură. Sub apă se zbătură trei umbre nedesluite... Trecuse de abia o jumătate de minut de cînd sacul

fusese azvirlit din vârful turnului Nesle. Și trei capete, galbene ca de ceară, înspăimântate, se iviră deasupra apei.

Buridan se scutură, aruncă o privire în juru-i și zări barca, care cobora curentul, la vreo douăzeci de metri. Își dădu seama că, cei doi necunoscuți, susținându-se unul pe altul, înotau perfect.

— Pe aici ! strigă el, suflind greu. Se îndreptă spre barcă. O ajunsese. Într-o ultimă efortare se sui în ea și, sleit de puteri, căzu pe fundul ei. Aproape în același minut, barca se aplecă în stînga, apoi la dreapta... Buridan văzu niște mîini, încheștate nebunește de amîndouă marginile... și deodată la marginea din stînga apăru un chip învinețit... apoi alt cap în dreapta... pe a cărei față era întipărită o disperare de moarte...

Buridan simți că spaima îi îngheață singele... Crezu că trăiește un vis nemaipomenit, grozav, în care realitate era mai puțin înspăimîntătoare, decît ceea ce credea că descoperă în dosul ei... căci el recunoscuse acele două capete ! Cei doi oameni, pe care îi salvase, îi erau cunoscuți !... Privi capul din stînga și, incremenit, bîlbîi :

— Gauthier !...

Apoi se întoarnse spre capul din dreapta și, într-un fel de simț de nebulie, urlă :

— Filip !...

Filip și Gauthier d'Aulnay erau în sacul acela ?... Aruncați în SENA ?... Din vârful turnului Nesle ? Din acel turn, în care chiar el fusese poftit ?... Cum ?... De ce ?... Ce era acel turn ?... Ce se petrecea în el ?... Ce ființe ucigașe îl locuiau ? În acel minut, de negrăită îngrijorare, nu găsea răspuns cu putință pentru grozăvia întrebărilor, pe care și le punea, căci cei doi frați, ca înebuniți, nu păreau că-l recunosc !

Poate chiar nici nu-l vedeau !

Ridicînd pumnii și fața aprinsă spre cer, Gauthier amenință :

— Tot e o dreptate pe lume !... Margareto,... Margareto de Bourgogne !... Vai de tine, dacă Gauthier d'Aulnay e în viață !

Și Filip, în picioare, cu fața învinețită, întoarsă spre turnul blestemat, cu privirea deznădăjduită, pironită asupra ferestrelor luminate șopti :

— O Margareto, trăiesc ! Pentru tine ! Ca să te scape, Filip d'Aulnay va trăi !

Și cum, într-o mișcare firească, cei doi frați se-ntorceau unul spre altul, amîndoi tresăriră, căci amîndoi pricepură că... răsărise ceva între ei și-i despărțea — poate — pentru vecie !...

XI LUVRUL

În vremea aceea, Charles, conte de Valois, după ce pusese mina pe vrăjitoarea Mirtila, se înapoia la Luvru. Cînd pătrunse în sala, în care regele și seniorii îl așteptau, nimeni nu observă chinul întipărit pe fața sa.

Enguerrand de Marigny era lângă Ludovic al X-lea. Printr-o efortare energică, care putea să-l omoare sau să-l înnebunească, părea liniștit și rece, ca de obicei.

Valois îl privi și nu-și putu infrina un gest de admirație. Marigny îi apăru într-o înfățișare nouă. Acest om, pe care-l ura din tot sufletul, era tatăl Mirtilei ! Nu-l ura mai puțin ca înainte de a o fi văzut pe fată,

dar acum nu-i mai dorea moartea copilei. Totuși, trebuia să găsească mijlocul să omoare pe Marigny și să o scape pe fată... el care nu lovise în Mirtila decât ca să doboare pe primul ministru !

Toate astea îi erau încă nelămurite, căci dacă Mirtila avusese asupra-i o înriurare fulgerătoare, dacă era încă sub vraja înmărmuririi admirative și pasionate, resimțită în curtica cu trandafiri, nu recunoștea lămurit că în sufletul lui se strecurase un element nou, de care trebuia să țină seama : amorul !

Da, acum, toată chestia era asta : să-l omoare pe Enguerrand de Marigny, fără să pricinuiască vreun rău Mirtilei.

Ce să facă ?... Nu-și putea da seama.

Oh ! se gîndea el, adineauri plecasem s-o arestez pe vrăjitoare, și cu ce bucurie îmi ziceam că, la întoarcere, voi striga : „Sire, această vrăjitoare are un tată ! Acel tată este Enguerrand de Marigny. Mă gîndeam la astea, și tremuram de nerăbdare pînă-n fundul sufletului...”

Cine mi-ar fi spus că acum, cîteva ore mai tîrziu, n-am să-ndrăznesc să denunț pe omul pe care-l urăsc la nebunie și că numai vederea acelei fete o să fie de ajuns ca să-mi facă sfînt capul lui Marigny... Sfînt ? Da ! pentru o zi... pentru două... Răbdare !

Și urmă tare :

— Sire, Maiestatea voastră e salvată !

Iată noua figurină vrăjită, pe care am găsit-o la vrăjitoare...

Marigny îngâlbeni îngrozitor, dar nu se mișcă.

— Ce ai făcut cu femeia aceea ? întrebă Ludovic al X-lea, cercetînd păpușa găsită în aghiazmatarul Mirtilei, fără să o atingă însă.

— E închisă într-o carceră din „Temple”, deci... în neputință de a vă face vreun rău, de aici încolo.

— De miine să i se înceapă procesul. Să tremure de groază toate vrăjitoarele Parisului și ale regatului. Ai grijă de astea, scumpul meu Marigny.

— Da, sire ! răspunse tatăl Mirtilei, cu o voce care nu tremura.

— Domnilor, puteți să vă retrageți ! zise regele. Trancaval, pune să se deschidă ușile Luvrului : consemnul s-a ridicat.

Adio, domnilor ! Mulțumesc că m-ați ajutat în această grea încercare.

Duceți-vă de vă culcați !... Eu mă duc să anunț reginei că rugăciunile ei au fost ascultate. Valois îi dau comanda Templului. Marigny, ocupă-te de proces. Châtillon, miine vei răspîndi în Paris patrulă armată, și, dacă mișcă cineva, trage ! Trancaval, vei îndoi garda Luvrului !... Bună seara domnilor !

Și cu pasul repede și violent, Ludovic trecu printre cele două rînduri de seniori, aplecați, și se-ndreptă spre galeria oratoriului.

La ușa galeriei, ofițerul de gardă îi taie drumul, zicînd :

— Nu e voie să intrați, Sire !

— Ești nebun, domnule ? strigă regele, pe care îl prinse o furie înspăimîntătoare.

— Sire ! zise nenorocitul ofițer, palid ca un mort, ați dat ordin să nu intre nimeni, nici chiar Maiestatea voastră, cît timp regina se va ruga !...

Fără să răspundă, Ludovic apucă pe ofițer de brîu, îl ridică în brațe, și trîntindu-l cu putere, îl rostogoli la zece pași. Deodată izbucni în ris

— Domnule, zise el du-te la căpitanul d-tale, d-l de Trancaval, și spune-i să te pună la carceră. Miine vei muri !

Teapăn de spaimă, ofițerul salută, și cu un pas automat, străbătu galeria. Ludovic îl urmă binișor. Trancaval era încă în sala serbărilor, cu cițiva seniori care dormeau la Luvru.

— Căpitane, zise ofițerul, ordin de la Maiestatea sa : puneți-mă la carceră. Apoi, miine, să chemați călăul să taie un cap : pe-al meu !

Încremenit. Trancaval repetă întrebarea regelui :

— Ești nebun, domnule ?...

— Nu e nebun ! lămuri Ludovic, intrînd repede, el e un viteaz. Domnule, urmă el, adresîndu-se ofițerului, te-ai înșelat : ți-am dat ordin să te duci să te culci, în patul dumatăle !

— Sire ! bălbi nenorocitul, care, de data asta, se clătină.

— Și am adăugat că-ți ordonam să treci miine pe la casa tezaurului meu, ca să ți se numere o sută de galbeni de argint. Du-te.

Ofițerul salută și plecă. Dar acest om, care suferise cu stoicism condamnarea la moarte, nu făcu nici zece pași, și se prăbuși leșinat.

Ludovic Vicleanul ieșise. De data asta, nimeni nu-l mai opri în galerie, și ajunsese la oratoriu. Deschise ușa, cu putere... Și pe dată, furia, care la el era un lucru natural, i se potoli.

Înfățișarea reginei îi era de ajuns să-l liniștească.

Îngenunchetă pe scaunul de rugăciuni, cu capul în miini, Margareta de Bourgne sta nemișcată, într-un fel de extaz.

Un minut, regele o privi cu pasiune.

O iubea ca un nebun... O iubea cu toată pornirea tinereții lui înflăcărate, și amorul acesta a fost — fără îndoială — singurul sentiment serios, care a tulburat pe acest monarh.

Cu spiritul șovăitor, mai neînvățat ca toți seniorii lui, în acel secol cînd era o onoare să nu știi nimic, — mai superstițios ca o femeie bătrînă, Ludovic al X-lea, bun cînd avea chef, mai adeseori crud, fără să-și dea seama de ce, Ludovic Vicleanul, care arăta pumnul consilierilor lui, cînd îl țineau prea mult în consiliu,... acest om, deci, un fel de soldațoi încoronat, disprețuia grozav munca cerebrală și sentimentele inimii.

Și, cu toate astea, simțea pentru regină o pasiune admirativă, pe care căuta s-o ascundă.

Pentru el, Margareta era un fel de divinitate, o ființă excepțională, ale cărei virtuți egalau splendida-i frumusețe.

În răstimpurile lui de furie, pe care un nimic le dezlănțuia, prezența reginei îl făcea să suridă deodată, liniștit, fericit, ca un copil care-și regăsește jucăria cea mai dragă.

Margareta nu-l iubea...

De ce ?... Regele era foarte frumos... mai îndrăzneț, mai mîndru în asalturi de arme, mai tare în lupte, mai fastuos în ceremonii, decît oricare dintre seniorii creștinătății. Nu trebuie să-ntrebăm niciodată pe femei : de ce iubesc, sau de ce nu iubesc, pentru că mai întotdeauna nu știu nici ele.

Margareta nu iubea pe soțul ei de neam împărătesc, și... asta-i tot !

După cîteva minute de contemplare, regele se apropie de Margareta vorbindu-i liniștit :

— Doamnă, Maica-precista și sfinții te-au ascultat, și... ar fi putut face, oare, altfel când te rugai dumneata ? ! Nu mai deranja pe aceste onorate personaje căci ți-au îndeplinit cele ce doreai...

Nu era nici o ironie în aceste cuvinte, ci doar logica adîncă și lesnicioasă a unui credincios sincer, care îi privea, pe Dumnezeu și pe sfinți, ca pe niște oameni și care găsea inutil să-i supere mai multă vreme în ocupațiile lor cerești, cîtă vreme el era salvat !

Regina tresări, ridică capul încet și mirată de a-l vedea pe rege murmură :

— Dumneata, scumpul meu rege ?...

Tresărirea nu era prefăcută, mirarea nu era fățarnică, rugăciunea, pe care o făcea Margareta, nu era o ipocrizie... Dar, dacă dînsa se ruga, nu o făcea pentru rege !

Ea se ridică. Și, numai atunci, regele îi zări fața palidă, și atît de schimbată. Un orgoliu copilăresc îl cuprinse.

— Margareto, zise el, nu te mai teme. Gonește spaima, pe care o văd încă zugrăvită pe frumosul tău obraz. Îți repet că sînt scăpat. Vraja-i nimicită, iar vrăjitoarea arestată.

— Ah ! Sire, ce fericită veste ! bolborosi Margareta, făcînd o sforțare ca să revină la situația prezentă, din întunecoasele și depărtatele regiuni, prin care plutea spiritul ei.

Ludovic îi apucă mîna și și-o duse la buze.

— Sire, murmură regina, dacă nu mai am să vorbesc cu sfinții pentru zilele glorioase ale Maiestății voastre, trebuie să le mulțumesc, cel puțin. Am făgăduit să stau toată noaptea, în rugăciuni. Ce ar zice acele venerabile personaje, dacă nu le-aș mulțumi ?

— Drept e ! Pe maica mea, e foarte drept ! exclamă Ludovic, prins, cum am zice, în propria lui logică, de credincios. Fă cum vrei, doamnă, și iartă-mă de a te fi deranjat un moment...

Regina zîmbi,... făcu o reverență, și îngenunche iar pe scaunul de rugăciuni.

Ludovic Vicleanul o privi îndelung, cu o expresie de părere de rău și de dragoste, apoi ieși binișor, în vîrfurile picioarelor, și se întoarse în galerie. Acolo începu să umble iarăși cu pași mari, furios, bombănind :

— Sfinții ăștia sînt prea pretențioși. Nu puteau să aștepte pînă mîine, ca să le mulțumească. Apoi se duse în odaia lui de culcare și-n curînd o tăcere fără margini puse stăpînire pe Luvru.

Regele dormea...

Regina se ruga...

După ce Ludovic al X-lea se depărtă, Margareta se ridică, întinse brațele și căscă nervos și îndurerat, apoi grozav de palidă, șopti :

— Buridan n-a venit !...

Capul i se aplecă pe sinul zbuciumat. Și alte gînduri, ca niște păsări de noapte, veniră să-și filfîie aripile în capul ei, căci de data asta, paloarea i se accentuă, ca o groază îi fulgeră în priviri și se cutremură :

— Blestemată !... Omul acela,... acel Gauthier... m-a blestemat !...

Se-ndreptă, încet, spre odaia vecină, un fel de vestibul, care despărțea oratoriul de odaia de culcare. O femeie aștepta, tot aceea pe care am zărit-o de atîtea ori.

— Mabel ! chemă regina, cu vocea înăbușită. E adevărat... Oh ! tu care studiezi secretele vieții și arcanele morții,... tu, care știi să citești pergamente acoperite cu semne misterioase,... spune-mi, e adevărat că

cuvintele pronunțate de un muribund se îndeplinesc întotdeauna ? Că... ultima dorință a omului, care moare, e culeasă de ingerul morții ?...

— Inchipuire !...

— E adevărat, urmă regina, ai cărei dinți clănțăneau... e adevărat că, dacă un om moare asasinat, ultima persoană pe care o privește rămâne înălțuită de el pînă la moarte ?

— Cine a murit în noaptea asta ? făcu Mabel.

— Nu-mi răspunzi ?...

— Răspund !... Nebunie, doamnă ! O regină puternică nu trebuie să se înjosească pînă la crezurile acestea, bune doar — pentru popor ! Moartea, doamnă, e un mister asupra căruia omenirea se apleacă în zadar, e prăpastia al cărui fund nu-l puteți vedea. Lăsați morții în coșciug-ele, sau în giulgiurile lor, îmbrăcăminte de lemn, ori îmbrăcăminte de stofă, cusută în formă de sac... lăsați-i somnului veșnic ! Și dacă, din întâmplare, vreo stafie vine să vă tulbure nopțile, chemați-mă, și-o voi înlătura... Numai de n-ar fi stafia unei moarte !

— Vezi ? oh ! vezi că pot să revină ? O spui chiar tu ! Și dacă ar fi o moartă, nu m-ai apăra ?...

Un suris slab înflori pe buzele decolorate ale lui Mabel, care, semnînd singură cu o stafie, urmărea, cu priviri pătrunzătoare, tulburarea pe care groaza o năștea în spiritul reginei.

— Crezuri, zici tu ? urmă Margareta. Atunci, de ce cauți să pătrunzi secretele hidoase ale morții ?...

— Nu studiez moartea, ci viața ! răspunse Mabel cu vocea gravă. Și principiul vieții, regina mea, e în dragoste.

— Amorul ! gemu Margareta cu vocea înăbușită, urmînd cu gîndul pe povîrnișul pe care-o împingea Mabel. Amorul !... L-am căutat, îl caut și nu-l găsesc... sau, cel puțin, nu-l găsesc pe acel, pe care-l doresc !... Ascultă Mabel... Băutura aceea pe care ai făgăduit să mi-o pregătești... filtrul acela, care va pătrunde pe acel care-l va bea de o pasiune puternică pentru aceea care i-l va da să-l bea...

— Elixirul dragostei !...

— Da !

— Ei bine, ai ajuns să-l faci să se scurgă, picătură cu picătură, din plantele pe care le distilezi ?...

— Mai caut încă, regina mea. Încă cîteva zile... Și Elixirul de dragoste, cel mai presus de toate și pe care toți alchimistii l-au căutat în zadar, va fi gata...

Margareta de Bourgogne își ascunse fața în mîinile-i fierbinți, și Mabel o privi cu o privire încruntată, în care scăpăra tot focul urii.

— Mabel, urmă regina, suspinînd, Buridan n-a venit...

— Mi-ați spus-o Doamnă !... Și cu toate astea întrebuiņasem pretextul cel mai bun, ca să-l atrag pe acel tînăr aventurier. Apelasem la ura lui contra lui Marigny... Altă dată am să fac apel la dragoste. Voi zice că o nobilă prințesă, îndrăgostită de el, vrea să-i dea averi și ferici-re, și vom vedea dacă, în omul acesta, amorul nu-i mai puternic decît ura.

— Cine știe, — șopti regina tot cu mîinile la ochi, ca și cum ar fi vrut să-și concentreze gîndul asupra unei viziuni, cine știe ce gîndește, și ce farmece îl pot influența ? Nu l-am văzut niciodată mai bine ca la Montfaucon, cînd cu un gest de insultă și-a aruncat mînușa pînă la estrada regelui... Și apoi, Mabel,... cînd și-a pus viața în primejdie, ca s-o

scape pe a mea... Atunci, Mabel, m-a privit, și am văzut că nu e amor pentru mine în acea inimă... Mabel, sînt foarte nenorocită !...

Și între degetele subțiri ale reginei se strecurară două lacrimi, pe care Mabel le privi cu nesaț.

Margareta de Bourgogne plîngea...

Aceasta este a doua înfățișare a ființei aceleea ciudate.

La Turnul Nesle, am văzut-o nerușinată și depravată, oferind frumusețea ei lui Filip d'Aulnay, pe care nu-l iubea. Am văzut-o infamă, și scirbos de crudă.

Am văzut-o, ordonînd, ca o vampiră, cu nepăsare, moartea a doi oameni... și am auzit pe Stragildo, executorul său, făcînd socoteala omorurilor, care avuseseră loc înaintea acestora, numărînd fantasmalele care vizitaseră turnul blestemat.

Tot aceeași femeie plîngea !

Tot depravată de adineauri care se văieta încet și înduioșător, ca o fată nevinovată, tot vampirul sinistru recunoștea că are suflet omenesc !...

Și acum iată a treia înfățișare a Margaretei.

O ușă se deschise în depărtare, și, cu simțurile ei rafinate și exasperate, Margareta auzise acel zgomot ușor.

— Lasă-mă, zise ea, Enguerrand care se întoarce. Ce o fi vrînd să-mi spună ?

În aceeași clipă expresia ei se schimbă. Orice urmă de emoție dispăru din înfățișarea ei, sinul care-i bătea se potoli, ochii înecați în lacrimi își regăsiră strălucirea.

Mabel dispăruse.

Enguerrand de Marigny se înclină cu un profund respect în fața reginei. Margareta se aruncase într-un fotoliu mare, și cu picioarele pe un taburet, bogat cusut, cu cotul pe brațul fotoliului, cu bărbia în mină, într-o poză de melancolie grațioasă, fixă pe primul ministru.

— E atît de mult, zise ea cu o voce armonioasă, — de cînd nu te-ai folosit de dreptul de a intra pe această ușă, a cărei cheie o ai singur. Sînt trei ani dacă nu mă înșei. De atunci s-au petrecut multe... și-n tre altele... evenimente recente. Tatăl lui Ludovic a murit... Soțul meu se numește, azi, Ludovic al zecelea și mie, care mă numesc Margareta, ... mi se zice : regina !

O flacăra licări în ochii Margaretei, și cu un accent de nemărginit dispreț ea adăugă :

— De aceea, fără îndoială că ți-ai reamintit de drumul pe unde veneai, să vizitezi pe principesa Margareta de Bourgogne. Ei bine, domnule, regina te ascultă !

Enguerrand de Marigny, se aplecă din nou. Dar de data asta el se înclină atît de jos încît genunchii îi ajunseră de parchet și rămase astfel aplecat la pămînt.

— Ridicați-vă, domnule, zise cu răceală regina.

Enguerrand de Marigny rămase în genunchi. Doar fața lui, atît de îndurerată și-o îndreptă spre regină, atît de zbuciumată de deznădejde, încît ea tresări.

— Nu vreau să vorbesc reginei, zise înăbușit ministrul, ci Margaretei. Doamnă iertați-mi îndrăzneala. Chemați pe păzitorii voștri și dacă vreți aruncați-mă în temniță,... luați-mi averea,... trimiteți-mă la spînzurătoare... dar, mai întii, ascultați-mă !... Ascultați-mă, cum mă ascultați odinioară !... foarte de demult... pînă-n ziua cînd Charles de Valois mă înlocui în inima dumneavoastră !

În minutul acela, un covor de la ușă tremură puțin.

După acel covor, Mabel, care asculta, șopti :

— Ce am să aflu ? Oare putea-voi prinde secretul Margaretei ? Voi putea afla, în fine, de ce, singuri din toți amanții ei Marigny și Valois au fost cruțați ? De ce Enguerrand trăiește și a scăpat de amorul omorîtor al Margaretei !...

— Vorbește, domnule ! zise regina, gînditoare în fața acelui îndoit trecut de dragoste, pe care Marigny îl redeșteptase.

— Sîntem singuri ? urmă Marigny. Înțelegeți-mă doamnă. Spun că nimeni nu trebuie să ne audă !...

— Nu e în apartamentele mele decît Mabel. Și Mabel nu ascultă, nu vede. Ea nu aude și nu vede decît cînd îi ordon eu. Dar ridică-te mai întii... De data asta Marigny se ridică și rămase în picioare, în fața reginei.

Cu vocea înăbușită, zdrobită, tremurîndă, primul-ministru al lui Ludovic al X-lea vorbi :

— Margareta, sînt șaptesprezece ani, de cînd, într-o noapte, din luna Martie, pe o vreme vijelioasă, cu trăsnete, care erau poate și un semn de supărare cerească, o fată tînăra intră într-o casă singuratică, din împrejurimile Dijonului. Ea era urmată de un cavaler, care o susținea și o încuraja, și de o femeie bătrînă, care trebuia să aibă grijă de ea. Tînăra fată suferea grozav, și-i trebuise un curaj strașnic, ca să vină pînă la casa aceea... căci era pe punctul de a naște !...

De la primele cuvinte ale acestei povestiri, ochii Margaretei se măriră ciudat și inima începuse să-i bată cu putere. O tremurătură nervoasă o scutură.

— În acea noapte chiar, — urmă Enguerrand de Marigny, — fata născu o fetiță, o ființă minunată, frumoasă ca un amoraș, și atît de dulce !... De-abia se auzeau gongănelile ei... și, cîteva ore după ce se născuse, ceva ca Aurora drăgălașă a unui suris se strecură pe buzele-i mititele.

Margareta înăbuși un hohot de plîns.

Din primul moment mama își adoră copilul. Așa că, cu toată primejdia grozavă, trei zile și trei nopți ea șezu în casa aceea singuratică. Și cu toate astea viața îi era în primejdie. Trebui să se despartă de odorul acela scump, de n-ar fi fost decît numai pentru cîtva timp.

Cavalerul care întovărășea pe mama aceea și care era amantul tinerei fete, plecă cu copilul, și cu bătrîna care îngrijise de mamă. La o mie de pași mai încolo de casă, cavalerul o înjunghie pe femeie ca să nu rămînă nici un alt martor al nașterii copilului, decît mama, tatăl și... Dumnezeu.

Regina păru că geme.

Și primul ministru al lui Ludovic al X-lea sfîrși :

— Acel cavaler era amabsadorul regelui Franței la curtea de Bourgone și se numea Enguerrand de Marigny, acea tînăra mamă se numea Margareta de Bourgogne, fiica cea mai mare a lui Hugues, al patrulea, duce de Bourgogne.

— Fiica mea ! — gemu Margareta. Oh ! dacă, nu ai o inimă de bronz, spune-mi ce a devenit acea copilă carne din carnea mea, sînge din sîngele meu ?... Ah ! mizerabilă regină ! mizerabilă mamă ! mizerabilă femeie ! Știi tu, Enguerrand, lacrimile pe care le-am vărsat ! Da, le știi ! Căci, de cîte ori nu m-am tîrit la picioarele tale ?

...În minutul acela covorașul din fundul odăii tremură încă odată, mai tărișor. Și, dacă Marigny ar fi ridicat acea scoartă, iată ce ar fi văzut : La ultimele cuvinte pe care le pronunțase, Mabel căzuse în genunchi. Brațele ei se ridicaseră către cer. Și ea mormăia :

— Mamă ! Ea e mamă, ca și mine !.. Dumnezeu din cer, Dumnezeu răzbunător, binecuvîntat să fi în vecii-vecilor. Tu, care-mi trimiți răzbunarea în ceasul cînd începeam să disper !...

Margareta de Bourgogne urmă :

— Știi, Enguerrand, ce am ajuns. Da, tu știi, blestematule ! căci nici una din faptele mele nu-ți scapă !... Și ce aș fi, spune, dacă aș avea pe fiica mea ? Ce aș fi... ce aș fi fost dacă lumina zîmbetului nevinovat ar fi luminat infernul suflăturii mele ?

— E adevărat, doamnă, zise Marigny, cu vocea posomorită. Refuzînd de a vă înapoia copilul... fiica noastră, eram poate criminal. Dar, ce vreți ? Mi-era frică ! Mie, care nu mă tem de nimic, mi-era frică de dumneavoastră ! Știam că atîta vreme cît nu veți putea să-mi smulgeți acel secret, voi trăi ! Știam că în ziua în care n-o să mai aveți nevoie de mine, ca să regăsiți copilul, eram condamnat ! De aceea, doamnă, am comis această crimă de a vă lăsa să vă tîriți la picioarele mele. De aceea, cînd mi se înduioșa inima, cînd simțeam că o să-mi spun secretul, mi-aș fi smuls mai bine limba decît să vorbesc și fugeam.

Margareta își înfigea unghiile în palme. O sudoare rece îi șiruia pe frunte. Ea făcu o efortare grozavă ca să nu se repeadă la gîtul celui om, care-i ghicise gîndul și care, cu o simplitate atît de puternică, își destănuia gîndul acela de moarte !

— Și acum, strigă ea, ce vrei de la mine Enguerrand de Marigny ? Ce favoare vii să smulgi reginei, care e mama fiicei tale ? Cu ce amenințări vii să înfrunți femeia nenorocită, care n-are în suflet decît un gînd curat : copilul ei ?...

— Margareta, zise Marigny cu vocea slabă ca un suspin, vin să-ți spun unde e fata ta.

Regina sări în sus.

O schimbare ciudată se făcu pe fața ei. O mirare nemaipomenită îi trecu în ochi, o bucurie adevărată, venită din fundul inimii și, în același timp, îndoiala, teama. Mîna i se încleștă în a lui Marigny, și zise scurt :

— Vorbește !... Și apoi cere-mi ce vei vrea ! Cere-mi să dezmembrez regatul Franței și să-ți dau jumătate ! Vorbește ! Unde-mi e copila ?

— La Temple ! zise Marigny, cu un accent care o pătrunse pe Margareta cu un fior de groază.

— La Temple ? repetă ea. Și ce face ea în acel loc sinistru ?

— Ceea ce se face la Temple, Margareta ! Suferi, deznădăjduiești, mori de groază, cînd nu te prăpădești de frigul înghețat al carcerelor, de foame, de tortură !... Fiica ta, Margareta, e la Temple, pentru că e prizoniera regelui.

— Fiica mea... prizonieră ? — bilbii Margareta trecîndu-și mîna pe frunte, Fata mea... murind de disperare, de frig ? Fata mea în car-

ceră?... Marigny, sînt nebună, sau tu ești nebun? Tu, cel dintîi din regat după rege, tu cel mai puternic decît cei doi prinți, frații regelui, și decît Valois unchiul lui! Tu, ai lăsat să fie arestată fata ta?...

— Am lăsat-o Margareta, pentru că, pe cînd o arestau, și eu eram prizonier în apartamentele regelui! Pentru că porțile Luvrului erau închise, — pricepi? — pe cînd Charles, conte de Valois o aresta pe Mirtila, acuzată de farmece contra regelui! Pentru că, am venit aici ca să-ți cer să mă lași să ies din Luvru și nu te-am găsit Margareta! Pentru că pe cînd Valois o arunca pe fiica ta în iadul de la Temple, tu, Margareta, tu... erai la turnul Nesle!...

Un țipăt sfișietor sfredeli tăcerea greoaie, care apăsase asupra Luvrului adormit. Și Margareta de Bourgogne mama Mirtiliei, scoțînd un răcnet de groază, care pe Marigny îl făcu să se clatine, se prăbuși:

— Blestemul lui Gauthier d'Aulnay!...

XII. LANCELOT BIGORNE

Locuința doamnei Clopinel, așezată în Strada Saint Denis, — alături de prăvălia unui postăvar, care nici el nu știa de ce își pusese negustoria lui sub protecția celor „Trei Magi“, — avea o înfățișare simplă și cuprindea un parter, un etaj și o mansardă. Doamna Clopinel — văduvă bătrînă, superstițioasă, fricoasă, plină de cucernicie și totdeauna tremurînd de frică să n-o prade tîlharii avea o băcănie.

Mansarda era închiriată lui Buridan, cu următorul contract:

Locatarul nu plătea nimic; stăpîna casei se angaja să-i cîrpească ciorapii și să-i spele rufe. În schimb, Buridan trebuia s-o apere pe doamna Clopinel „cu sabia“, în cazul cînd s-ar fi întîmplat s-o atace cineva noaptea.

În chipul ăsta și tînărul și bătrîna puteau dormi liniștiți: Buridan pentru că scăpase de grija chiriei și doamna Clopinel pentru că sub protecția unui astfel de păzitor nu se mai temea de hoți.

Doar se-ntîmpla, uneori, că tînărul se-napoia tîrziu, ori nu se mai întorcea deloc. Astfel de nopți doamna Clopinel le petrecea numai în rugăciuni, așa că ori de cîte ori, Buridan lipsea noaptea de acasă, bătrîna se scula dimineata cu ochii trași și fața obosită.

Ceasurile erau aproape nouă de dimineată cînd Buridan isprăvea să se-mbrace, bombănînd:

— Grea noapte!... Ce ciudată întîmplare pentru bietul Filip și vrednicul Gauthier!...

Ce dracu s-a petrecut? N-a vrut, nici unul nici altul, să spună nimic!... Dar am să aflu, de m-aș duce cincisprezece nopți de-a rîndul să bat la porta turnului Nelse... Lasă! să uităm aceasta pentru cîteva ore...

Și gîndul său, urmînd alt drum, chipul i se luminează de un zîmbet.

— O scumpa mea Mirtila! murmură el, te voi vedea, dar!... Ce o să-mi mai spui?... Ducă-se dracului presimțirile rele, și, la ce bun să-mi frămînt mîntea dinainte?... Și apoi pentru ce m-ar refuza maestrul Lescot? Dacă vrea, mă voi face ca el negustor de țesături... Și, de ce nu? E o meserie cinstită, și, apoi, tapițeriile acelea poartă pe ele lupte, lovături frumoase de spadă, cu vîrfurile și tăișul... și asta o să mă mai mîngîie... Afară de asta, voiajezi, te duci prin Flandra... am auzit că Flamanzii sînt oameni zdraveni, probă bătălia de la Courtrai. Vreau să-i cu-

nosc pe Flamanzi. Voi vinde tapițerii, voi înăbuși pe maestrul Lescot sub covoarele mele, voi ajunge un burghez mai bogat ca el, și atunci voi lua-o pe Mirtila în căsătorie... Iac-așa !

Cernînd astfel de gînduri, Buridan umbla de colo pînă colo, fluierînd, surizînd, deschizînd fereastra cît mai largă, să intre soarele, ascultînd strigătele care veneau din stradă, cu totul fericit că... trăiește.

Mansarda era foarte curat mobilată, cu un pat cu coloane, îmbrăcat în perdele de stofă albastră, cu un scrin mare, o masă, mai multe scaune și două fotolii.

De ziduri atîrnau săbii și o colecție de spade dădeau camerei un aspect bătaios, care o făcea pe văduva Clopinei să tresară de plăcere.

Pe masă, erau rînduite o călimară, un pachet cu pene de gîscă, unele tăiate, altele așteptîndu-și rîndul și, în fine, adevărat, lux, cinci șase copii de manuscrise.

Așadar, Buridan se îmbrăca cu îngrijirea, cu emoția, cu înduioșarea pe care o pun toți amoretzii în această afacere importantă, cînd... cineva bătu la ușa, care se deschise ca să lase să pătrundă un om mare, gros, oacheș, cu fața plină de cicatrice, și îmbrăcăt cu niște haine, cărora nu le-ai fi putut zice decît... zdrențe.

— Ah ! Ah ! izbucni Buridan. Tu ești, voinicule spînzurat !...

— Nu de tot spînzurat, seniore, dar trebuie să recunosc, că... era cît p-aci... Deci, eu sînt, Lancelot Bigorne,... la ordinele dumitale...

— Vii să-mi spui cele o mie de lucruri, pe care mi le pomeneai ieri ?

— Și altele încă, dacă Măria-ta vrea să mă asculte.

— Te-ascult ! Dar, voiniciul meu Bigorne, e ora nouă. La unsprezece trebuie să fiu lîngă Temple... Așadar, fă astfel ca cele o mie de lucruri și altele, să mi le istorisești într-un ceas. Întrebuințînd bine cele șazeci de minute, nu mă îndoesc că vei izbuti. Acum, ia un scaun, tornă-ți un pahar din vinul acela alb pe care-l vezi pe scrinul acela și începe..., fără să cauți însă să vezi dacă... te ascult... căci nici eu nu știu.

— Mă vei asculta, zise grav Lancelot Bigorne. Și, la urma urmei, nici n-am nevoie de atîtea minute cîte-mi îngădui, cu atîta generozitate.

După ce se gîndi puțin, Lancelot Bigorne simți nevoia să-și dea curaj, și, dintr-o înghițitură, goli sticla, pe care i-o arătase Buridan.

Buridan se-nvîrtea de colo pînă colo fluierînd, fără să pară că-l bagă în seamă pe străin, dar nu-l pierdea din ochi.

— Iată omul care mi-ar trebui, se gîndea Bigorne. Îndrăzneț, tovarăș vesel, nepăsător... încît viu la el și mă instalez, ca și cum am fi cine știe ce prieteni...

— Ce o fi vrînd de la mine păcătosul ăsta ? se gîndea, la rîndul lui, Buridan. Are mutră deșteaptă, ochi șiret și îndrăzneț... Vreo haimana, fără-ndoială ! De altfel, pentru ce trebuia să-l spînzure ?...

— Domnule, zise deodată Bigorne, ai nevoie de o slugă, și eu am nevoie de un stăpîn... Vrei să fi unul, și vrei să fiu celălalt ?

— Ah ! Ah ! izbucni Buridan, căscînd ochii. Crezi că am nevoie de slugi ?...

— Fără îndoială. Un om ca d-ta, virît în aventuri,... care provoacă scandalul de la Montfaucon,... un om care o să se lupte cu un Marigny,... împotriva unui rege, a reginei, a curții,... contra străjerilor, a prefectului,... a vijeliei, vîntului, ploii, împotriva a tot ce poate duce pe un om la spînzurătoare,... un om ca dumneata, zic, are nevoie, la orice oră din

zi și din noapte, de cineva, care să fie o inteligență, capabilă să priceapă tot, un braț capabil să execute orice ; cineva în stare să primească, la nevoie, lovitura de pumal, care-i va fi îndreptată, să prindă-n zbor și să-l sugrume pe banditul, care se va azvîrli asupra-i, un devotament...

— Și crezi că ești atît de inteligent ?

— Am servit, — zise Bigorne, scrișnind din dinți — am servit pe nobilul conte Charles de Valois, adică pe omul cel mai șiret din regat, stăpînul al cărui servitor trebuie să fie un geniu al vicleniei.

— Și crezi că ești atît de viteaz ?

— Am pe corp șaptesprezece răni, și poți admira cîteva pe fața mea, ceea ce dovedește că am, întrucîtva, obiceiul de a mă război...

— Și crezi că ești atît de devotat ?

— Mi-ai scăpat viața !...

— Dar, dacă eu am nevoie de un servitor, și mi-ai dovedit aceasta, ca un profesor de la Sorbona,... pentru ce ai tu nevoie de un stăpîn ?

— Pentru că sînt sărman, am ajuns în mizerie, și sînt silit să cer punga sau viața burghezilor, care întîrzie noaptea. Și, vezi dumneata, asta-mi sfișie inima. Ori de cîte ori despoi vreun burghez, am atîtea remușcări, încît mă grăbesc să duc jumătate din prada mea prea cuvinciosului preot de la Saint Eustache. Și, ca să înec cealaltă jumătate, beau restul prăzii. Dar se-ntîmplă întotdeauna că, ici-colea, tot mai rămîn ceva remușcări, ceea ce mă silește să beau și mai mult decît mă ține punga. Atunci, remușcarea nevrînd să-mi facă credit, beau pe datorie. Din toate astea rezultă că, cu cît despoi mai mulți burghezi, cu atît mi se mărește datoria la Noel-Picioare-Strîmbe, circiumarul din strada Tirevache. Și cum, pe de altă parte, remușcările se-ngrămădesc, avînd în vedere că nu vînd decît jumătate din ele popii de la Saint-Eustache, din fiecare expediție, rezultă că, cît de curînd, voi fi sugrumat și de remușcare și de sete totodată.

Buridan începu să rîdă.

— Și dacă te-oi lua, zise el, ce leafă vrei ?

— Locuință, mîncare, fundul sticlelor dumitale și hainele pe care nu le mai porți.

Buridan deschise o ușă, care da într-o cămăruță, unde-și punea vechiturile.

— Iată cușca, zise el ; vei lua o saltea și o plapumă din patul meu ; alege din cuier ceva, din care să-ți înjghebezi un costum mai cumsecade ; cît despre fundurile sticlelor, ți le făgăduiesc ; și despre mîncare, vei minca și tu cînd voi putea să mănînc și eu.

— Și... voi posti în toate zilele cînd vei posti. Deci, mă iei ?

— Din minutul ăsta, faci parte din casa mea.

Acum vreau să știu ; de ce trebuia să fii spînzurat la Montfaucon ?

— Nu ți-ași fi destăinuit aceasta, dacă nu m-ai fi angajat. Am să ți-o spun acum, căci sînt al dumitale.

— Vorbește, mai am o jumătate de ceas ca să te ascult.

Lancelot Bigorne se gîndi cîteva minute. O expresie de nemărginită gravitate se așternu pe chipul lui viclean.

— Domnule, zise el, după ce suspină adînc, sînt șaptesprezece ani de atunci, eram în Bourgogne, la Dijon, oraș frumos, locuit pe-atunci de ducele Hugues, tatăl veneratei noastre regine.

— Vrei să-mi istorisești tot, ce ai făcut de șaptesprezece ani încoace ? întrebă Buridan, îngrijorat.

— Nu, liniștește-te, cu toate că, drept vorbind, s-ar putea face din întâmplările mele o poveste, care ar fi la înălțimea multor altora. Așadar, eram la Dijon. Și eram, domnule, în calitate de fecior al monseniorului, contele de Valois... feciorul de încredere. Eram sufletul lui blestemat, și, n-ai să-ți poți închipui nicicând, cât de uricios putea fi sufletul blestemat al seniorului aceluia puternic. Într-o mahala a orașului locuia pe atunci, o femeie grozav de frumoasă, care se numea Ana de Dramans. Doamna de Dramans era din înalta noblete a țării. Era frumoasă, bună, își adora fiul... un băiețel, care trebuie să fi avut patru-cinci ani, un demon frumușel, rumen, grăscior pe care-l chema Jean...

— Ca pe mine ! zise Buridan.

— Tocmai, seniore Jean Buridan. Nobilul meu stăpîn se ducea regulat, în fiecare zi, la doamna de Dramans. Am uitat să-ți spun că, de aproape cinci ani, Ana era amanta contelui, care era, deci, tatăl micu-lui Jean.

— Îmi pare rău pentru micul Jean, zise Buridan, căci acest conte de Valois e o piază rea, care, ca și Marigny, merită să fie spînzurat.

— Cui o spui, domnule ! Contele de Valois era amantul Anei de Dramans și, pe cât am putut pricepe, trebuia să se cunune, pe dată ce oarecare dificultăți, venite tot din partea lui, ar fi fost biruite. Doamna de Dramans plîngea. Dar cum își iubea prea mult amantul și cum, scumpul ei Jean îi era o mîngiere, aștepta cu răbdare. Deodată contele de Valois încetă să se mai ducă la Ana. Era, într-o marți.

Și, dacă-mi reamintesc bine, în ajun, luni, în ziua Sfîntului Babolin, plecă spre Franța, monseniorul Enguerrand de Marigny, care se afla la curtea Burgognei, în calitate de ambasador.

— Valois ! Marigny ! bombăni Buridan, erau o frumoasă pereche de destrăbălați...

— Așa e, precum spui, senior Buridan, zise Lancelot, a cărei privire scînteia. Acum, află că, la curtea Bourgognei, în acea vreme era o fată tînără, a cărei minunată frumusețe n-o putea vedea nimeni fără să se îndrăgească nebunește de ea. Fata aceea ajunsese amanta contelui de Valois...

Aci glasul lui Bigorne se prefăcu în șoapte. Se sculă, se duse pînă la ușă, să asculte puțin, apoi se-ntoarse, se aplecă la urechea lui Buridan și-i șopti :

— Acest secret e grozav, senior Buridan !

Am să-ți spun numele acelei fete... dar, dacă ții la capul dumitale, nu împărtăși niciodată, nimănui, taina aceasta... Căci tînăra de care-ți vorbesc... ei bine ! — se numea Margăreta. Era cea mai mare dintre fetele ducelui de Bourgogne, iar azi e soția regelui nostru, a lui Ludovic al X-lea !...

— Regina ? — murmură Buridan, care se cutremură. Lancelot Bigorne făcu din cap semn că : da ! și cu vocea înceată, cu ochii la pîndă, urmă :

— Cum s-a făcut lucrul ăsta ? Cum, fata ducelui de Bourgogne, care trecea drept cu mult mai cuminte decît era de frumoasă, consimți să se dea contelui de Valois ?

— Cine o să știe, vreodată ? Dar eu jur, pe partea mea din cer, că lucrul e adevărat !

— Te cred, zise Buridan, cu un surîs șiret. Și, apoi, nu e un lucru așa de grozav, cum spui tu să știm că regele a purtat coarne, înainte

chiar de a fi în drept. Dar, ce legătură pot avea amorurile reginei Margareta cu Valois și cu juvățul cu care erai să fii strîns de gît ?

— Răbdare, domnule ! Ai să pricepi legătura ! Ah ! De-ar fi dat Dumnezeu și Sfîntul Barnabe să nu mai fi fost, acea legătură ! Deci, am spus că stăpînul meu, contele de Valois ajunsese amantul Margaretei, și părăsi pe Ana de Dramans și pe fiul său, Jean. Trecu o lună, în care vreme, la fiecare două-trei zile, fusei însărcinat să duc vești false sărmanei Ana, care se topea și se usca, atît de tare, încît eu, care nu eram deloc milos, văzînd-o așa de deznădăjduită simțeam bătîndu-mi inima. Vorbii stăpînului meu. Și, fie că i se făcu milă, fie că se temea ca părăsita să nu se răzbune cine știe cum, contele de Valois se duse s-o vadă odată, la vreo două luni după plecarea lui Enguerrand de Marigny.

În momentul cînd, pentru a mia oară, contele de Valois îi spunea, nenorocitei Ana că în curînd o va lua de soție, ușa se deschise și Margareta apăru... Da, domnule ! Margareta era geloasă.

Margareta pusese să-l urmărească pe conte ! Margareta venea să surprindă sărutările și făgăduielile lui Valois !...

Și... intră furioasă ! Ah ! te asigur că eu, care asistam la scenă, dintr-o odaie vecină, am tremurat...

— Nu te mai pot asculta decît vreo zece minute, zise Buridan.

— Am sfîrșit, domnule ! Ajungem la țintă, după cum era să ajung la moarte, scopul suprem al vieții noastre păcătoase. Iat-o dar pe Margareta ca o tigroaică. — „Această femeie e amanta dumitale“, strigă ea contelui. Valois îngălbeni, bîlbîi, începu să tremure. Ana înaintează și răspunse : „E adevărat, sînt amanta lui, în așteptarea de a-i fi soție.

Și dumneata, cine ești ? Ce vrei ? „Să mă răzbun !“ Și, în același timp, ea scoate un pumnal mititel pe care-l purta totdeauna la briu și-i dădu o lovitură, atît de puternică, doamnei de Dramans, încît aceasta se prăbuși, neînsuflețită. Contele de Valois nu se mișcase. Eu, în colțul meu, rămăsesem ca timpit. Nu puteam să-mi iau ochii de la acea Margareta atît de frumoasă, care — în acel moment — era înflăcărată, ca fulgerul care omoară...

Și, domnule, iat-o că se pleacă asupra rivalei sale, apoi se scoală, zicînd :

„Moartă !“... Apoi ea se întoarse spre Valois, alb ca o cîrpă, tremurînd ca varga și strigă : — „Copilul, acum !“... Ah ! senior Buridan, asta e grozav. După ce omorîse pe mamă, voia să-l omoare pe fiu !

O tigroaică,... îți spun că era o tigroaică :

— Și ce a făcut Valois ?

— Valois ? Asta e partea frumoasă a afacerii ! Tigroaica începu să răcnească : — E rîndul copilului conte, sau alerg la palat, asmut curtea contra dumitale și pun să te gonească ca pe hoț de onoare !... Și Valois, clănțănind din dinți, răspunse :

— Bine ! Mă supun !... Atunci mă chemă. Și Valois îmi zice, da, domnule, îmi zice : — „Ia acest copil și du-te de-l înecă !“

Ies. Mă duc în camera copilului, unde dormea micul Jean. Îl iau, îl învîlui în mantia mea și mă întorc să-l arăt Margaretei în speranța că-l va ierta. Ah ! da, iertare !

Ea mă privește drept în ochi, și cînd mi-aduc aminte de privirea ei îmi îngheață și acum inima... Și-mi zice : — „Ai auzit, nu-i așa ?“... Atunci, plec din casă, alergînd, înăbușind țipetele și plînsul bietului copil. Umblu un ceas cu fruntea întunecată în sudori, apoi intru într-o cocioabă

părăsită... Copilul adormise. Îl depun pe un maldăr de frunze și mă-ntorc la conte. — „Copilul ?“, îmi zice el — „Înecat !“ îi răspund eu... Nu a plîns, domnule !... Doar că s-a îngălbenit puțin...

Aștept o oră,... aștept două ore, și iată-mă plecat... să iau copilul și să-l duc într-un loc sigur. Trecînd prin fața locuinței damei de Dramans, o curiozitate grozavă mă cuprinde : s-o revăd pe moartă. Intru... și o văd pe Ana, plină de sînge încercînd să se tîrască, ca să ajungă la ușă... Nu murise, domnule !

— Nu mai ai decît cinci minute, ca să-mi spui sfîrșitul, zise Buridan.

— Am ajuns ! Ana nu murise !... Și acum, ascultă ceea ce e groaznic în toate astea !

Nu numai că nu murise, dar auzise ordinul, care mi se dase : să-i înec copilul ! Cel puțin, asta am priceput din cele cîteva cuvinte, care tremurau pe buzele ei. Atunci, îngrozit, cu părul zbîrlit, mă reped să-i readuc copilul...

Ajung la cocioabă, nici urmă de băiat domnule ! Micul Jean dispăruse !...

Lancelot Bigorne tăcu o clipă, cu ochii pierduți în zare, de parcă ar fi revăzut întîmplările acelea îndepărtate. Apoi urmă :

— Trecuseră șaptesprezece ani de atunci !... Convins că contele de Valois ar pune să mă omoare, dacă ar afla că copilul... fiul lui, nu murise, îl părăsii într-o bună dimineată. Se mistuiră luni și ani, și isprăvisem prin a uita această afacere, cînd, suirea pe tron a lui Ludovic al X-lea, soțul Margaretei, mi-o reaminti. Așadar, sînt trei zile, domnule, de cînd hoinăream prin preajma hotelului Marigny, din strada Saint Martin, în căutarea vreunui burghez întîrziat, ca lupul, pe care foamea îl gonește din pădure. Rătăceam, zic, cu inima destul de amărită, căci nu prînzisem, cînd zăresc o umbră, care părea că încearcă să vadă : ce se petrecea la hotelul Marigny ? !... Iată ocazia, îmi zisei îndată. Omul e singur. Cerul ți-l trimite. Mulțumind sfîntului Branabé de această plească, mă apropii, pun spada în pieptul burghezului, și, politico, îi cer punga... Dar iată-l strigînd după ajutor. Vreo doisprezece voinici se reped asupra mea. Mă prind, mă leagă, mă duc pînă la Chatellet, urmat fiind de burghezul meu. La Chatellet, la lumină, mă uit la om și pe cine-l recunosc ? Pe monseniorul conte de Valois, fostul meu stăpîn... O idee îmi trecu prin cap, o idee pe care, fără îndoială, mi-o șopti dracul, la ureche.

„Monsenior, îi zic eu încet, vă dau opt zile ca să mă faceți scăpat... Altfel, fac tot ce-oi putea ca să ajung pînă la regele Franței, și-i istorisesc tot amorul reginei Margareta cu Charles de Valois...

El se făcu alb ca varul... Mă cercetă cu deamănuntul și murmură cu groază :

„— Lancelot Bigorne !

„— Chiar eu, monsenior — îi răspunsei, sigur fiind că l-am dat gata.

„— Taci ! îmi porunci contele. Nici o vorbă. Peste opt zile vei fi liber și bogat...

— Nu mai ai decît un minut ! — întrerupse Buridan.

— Am isprăvit, domnule. Adormii liniștit, incredințat că Valois mă va libera. A treia zi, de dimineată, veniră să mă ia din temniță. Mă scol vesel. Mă duc afară... și mă pun între călugări și ajutoarele călăului, ca să mă ducă la Montfaucon !...

Restul... îl știi !

— Și ce conchizi din toate astea ? zise Buridan.

— Conchid că : viața mea nu ține decît de un fir de păr... că Valois o să pună să mă caute peste tot, pe unde mișună vagabonzii de teapa mea, și, cum țin să mor mult mai tîrziu, a trebuit să-mi schimb felul traiului și să mă supun meseriei de om cîstit, alipindu-mă de cineva care, la nevoie, să mă poată apăra !...

— Amin ! zise Buridan. Și spune-mi ce s-a făcut cu micul Jean ? M-a mișcat, întimplarea micuțului aceuia !...

— Asta n-am aflat-o niciodată, după cum nu știu ce a devenit, nici maică-sa, doamna de Dramans... Dar, fără îndoială a murit din lovitura de pumnal a Margaretei...

Pe Buridan părea că nu-l prea interesase povestirea lui Lancelot Bigorne.

În realitate, ascultase cu o încordată băgare de seamă istoria aceea ciudată, în care regina Margareta juca un rol care-i părea cu neputință să fie adevărat avînd în vedere marea ei reputație de femeie virtuoasă !

— Caută să nu mai dai nas în nas cu contele de Valois ! — urmă el, pregătindu-se să iasă.

— Cu toate astea, mi s-a întimplat asta, ieri noapte. Era cit pe ce să mă prindă iar, ca pe un dobitoc.

Să ne ferim de-a treia întîlnire ! Va trebui ca, ori eu, ori el, unul din noi, să-și lase oasele acolo ! Domnule, adăugă Lancelot Bigorne, te urmez ; îmi încep chiar în clipa asta serviciul meu pe lingă dumneata.

— Bine, zise Buridan. Urmează-mă pînă la o oarecare locuință, unde voi intra, și la ușa căreia mă vei aștepta.

Buridan se și coborî, puse de-i scoase calul, dintr-un grajd mic, alături de prăvălie, încălecă și se-ndreptă spre strada Vieille-Barbette. Urmă calea aceea lungă cu case rare, despărțite unele de altele de grădini mari. În curînd, casele deveniră căscioare, apoi nu se mai văzură decît împrejmuiri de curți. În fața uneia dintre ele se opri și Buridan : Grădinița cu trandafiri.

După cum am spus, Buridan era călare. Pe acele vremuri, pentru tot felul de motive, dintre care cel mai de căpetenie — era murdăria străzilor, nu mergeau pe jos decît oamenii aceia a căror avere nu le îngăduia să întretină un cal.

Deci, cînd Buridan descălecă, în fața grădiniței, trecu friul calului lui Lancelot, care-l urmăse pe jos.

Bigorne, văzîndu-l pe stăpinul său apropiindu-se în locul acela, o cam băgase pe mîncă...

Dar Buridan nu-l luă în seamă și, cu inima zvîcnind, deschise ușa curții, care era crăpată, ca de obicei.

Tînărul nu venise decît ziua la grădinița cu trandafiri. Și cum se știa ceasul sosirii lui, Gillona avea totdeauna grija să-i deschidă ușa.

Buridan intră în curte, și o străbătu cu iuțeala îndrăgostiților, căci nu e nimeni mai grăbit pe lume decît amorezații, afară doar de cămătari, și apoi, un îndrăgostit nu e un fel de creditor ? Și, dimpotrivă, dacă vrem să mergem pînă în inima lucrurilor, nu putem să-l privim pe cămătar ca un amant al banului ? Într-un cuvînt, în două sărituri Buridan ajunsese în fața ușii înfloritului și veselului adăpost, și ea se deschise.

De data asta, Mirtila nu mai era acolo.

Buridan intră în sala mare a locuinței, unica odaie în care intrase vreodată.

Nimeni !... Totul era liniștit, ca de obicei, de o tăcere pe care o tulbura numai certurile scatiilor și ale sticleților, de pe gardul ogrăzii.

O rază de soare, indulcită de geamlicuri, lumina odaia aceea în care ei schimbaseră, de atâtea ori, jurăminte de dragoste.

— Gillona ! — chemă Buridan, cu glasul sugrumat.

Avu o clipă de șovăire, apoi, palid, ca un mort, cu inima strinsă, începu să cutreiere casa. N-avea decît un gând... Mirtila destăinuise maestrului Lescot dragostea ei, și acesta burghez bogat, îl respingea, fără să-i facă măcar cinstea să cunoască pe cel pe care îl iubea fiica lui... Ca să-i despartă pe logodiți, o luase pe Mirtila cu el.

Dar cum, în dragoste, nu există deznădejde adevărată, decît cînd nu ești iubit, și cum Buridan știa că dragostea lui era împărțită... simțea mai mult, un mare necaz.

— Vreau ! striga el, înainte de trei zile vreau să-l regăsesc pe acest Lescot... pe răpitorul ăsta îndrăcit, pe bărbatul care o face pe Mirtila să plîngă, și dacă nu revine la sentimente mai bune, pe Dumnezeuul meu, fur fata în nasul unchiașului.

Cum își zicea acestea, așezat în jilțul în care obișnuia să stea, deodată, din palid cum era, simți că se face verde. Inima i se cutremură... îngrijorarea îl gîtui, și pricepu că disperarea îl cuprinde, numai la gîndul grozav de simplu și plin de adevăr, care-i fulgeră prin minte :

— Maestrul Claude Lescot n-a luat-o pe Mirtila. Ea ar fi găsit mijlocul s-o trimită pe Gillona, să mă aștepte aici, în dimineța asta !... Și de ce ar fi lăsat Lescot ușile locuinței deschise oricăruia ?...

Atunci începu să plîngă cu hohote,... căci se afla în fața nepriceputului... În minutul acela o umbră întunecă razele soarelui, care-i lumina figura delicată și zbuciumată de durere. Burdian ridică capul și recunoscu pe Bigorne.

— Plîngi ? — zise haimanaua, care — după propria lui vorbă, — se resemnase la meșteșugul de om cinstit.

— Nu ! — zise Buridan, cu dinții strînși pe cînd lacrimile i se rostogoleau pe față.

— Plîngi, — urmă haimanaua, — și am să-ți spun de ce : pentru că azi noapte a fost furată fata care locuia aici. Știu asta !...

Buridan sări în sus, îl apucă de umeri pe Bigorne, care dintr-o smucitură se dase înapoi pînă dincolo de prag. Mina lui Buridan alunecă însă în gîtul lui Bigorne, ochii lui scinteau, plini de bănuieli.

— Cum, știi ? — mugi el. Vorbește ! Recunoaște că nu ai fost trimis de acel, care a furat-o pe Mirtila !...

— Cum vrei să vorbesc, dacă mă stringi așa de gît ? horcăi Bigorne.

— E drept, scîșni Buridan, care slăbi strînsoarea. Vorbește acum !... Și spune tot adevărul, atfel,... vezi mărul acela,... nu-i așa ?...

— Frumos pom, în adevăr !...

— Ei bine, peste două minute va fi spînzurătoarea, unde stîrvul tău va speria vrăbiile,... afară numai dacă-mi vei istorisi totul.

— Ei ! pe dracu și pe sfîntul Barnabé, amîndoi patronii mei ! Ai fi aflat de mult adevărul, dacă... nu-mi curmai vorba. Dumnezeuule !... Ce degete !... Uf ! de abia mai răsufli !... Văd, seniore Buridan, că-ți voi servi cu mare bucurie ca fecior.

— O să vorbești odată ?...

— Iată, stăpine : ieri seară, hoinăream prin jurul Luvrului, cînd îl văzui pe contele de Valois ieșind, escortat de arcași călări. De curiozitate,

și pentru că am ideile mele, despre conte, încep să urmăresc banda, care, ca un stol de corbi, zbura din vechiul cuib al Luvrului. Mă strecor deci în urma lor, și-i văd pe corbii mei coborînd spre locuința asta...

— Valois ? Bolborosi Buridan, care simți cuprîzîndu-l un fel de spaimă — Valois ?... Zici că Valois a venit aici ?...

— Monseniorul Charles, conte de Valois, prinț al Infernului, unchiul regelui și... vărul Satanei... Da, domnule, Valois în carne și oase !... Valois care venea, după cum am putut pricepe, din croncănelile corbilor lui, să aresteze pe fata aceea !...

— S-o aresteze ? horcăi Buridan, zguduit de un lung fior. Și ce a făcut zbirul ?... Arestată ?... Mirtila arestată ?...

— Și dusă la Temple !... Tot atît de adevărat, după cum adevăr e că ne luminează soarele ! Tot atît de adevărat că sînt creștin și că n-am despuiat un burghez, fără o rugăciune sfîntului Barnabé. Tot atît de adevărat, domnule, pe cît urăsc pe Valois și că mi-aș da ultima picătură de sînge, ca să-l țin cinci minute singur, noaptea, în colțul vreunei ulicioare... Această fată a fost dusă la Temple !

O spaimă nebună se dezlănțui în inima lui Buridan.

— Dar, pentru ce ? urlă el, apucîndu-se de păr cu amîndouă mîinile.

— Pentru că e acuzată de fermecătorii contra regelui, arcașii strigau : „La moarte, vrăjitoarea !“

Buridan recăzu zdrobit în fotoliu.

XIII. „TEMPLE“

Cîteva ore mai tîrziu, spre seară, pristavul jandarmeriei, inconjurat de sergenți, escortat de un trîmbișas sunînd din goarnă, se oprea pe piața Grevei, după o lungă plimbare prin Paris.

Gornistul sună. Mulțimea se strînse, și pristavul, începu să citească un pergament, pe care-l desfășură treptat, cu citirea :

„Astăzi, în douăsprezece ale lunii Mai, din anul 1314, Noi, Jean de Percy, prefectul acestui oraș, facem cunoscut tuturor locuitorilor, lucrătorilor, burghezilor și altora, voințele exprese ale Majestății sale regele nostru, pe care să-l păzească Dumnezeu, și care voinți sînt :

„Mai întîi, monseniorul conte de Valois este ales guvernator al fortăreței Temple.

„Al doilea, să fie aspru pedepsiți, de oamenii de pază, burghezii sau alți locuitori, care nu vor resepecta ordonanțele semnalelor de stingere a luminilor.

„Al treilea, se ordonă ovreilor, locuind în acest oraș, să se supună, de bunăvoie, perchezitiiei exacte, care li se va face în locuințele lor.

„Al patrulea : ordonăm oricărui locuitor să denunțe imediat pe orice vecin, sau orice vecină care, după știința sa, ar avea legături cu dracul și ar face farmece sau vrăji.“

Apoi, pristavul sfîrșindu-și raita, se-ndreptă spre Chatelet, iar mulțimea, care-l ascultase, se împrăștie foarte multumită, pentru două motive, — mai întîi : regele vorbea de schingiuirea ovreilor, ceea ce era întotdeauna un prilej de petrecere ținînd seamă că, după fiecare perchezitiie, trebuiau să fie arși cîțiva dintre ei, — apoi, regele nu vorbea de impozite noi, lucru de care se temeau totdeauna burghezii, cînd auzeau trîmbița pristavului poliției...

Adînc mulțumiți — în felul acesta — de ce zicea, și de ceea ce nu zicea regele, „cască-gură“ se retrăgea, strigînd cît putea :

— Trăiască Ludovic Vicleanul !

În momentul acela, o trăsură închisă, cu perdele de piele, trecea piața și intra strada Vieille-Barbette.

Acest vehicul era de o înfățișare simplă, și nimeni nu-l lua în seamă. Mergea încet și nu se opri decît la capătul străzii, adică în vecinătatea fortăreței „Temple“.

Un singur om, călare, simplu îmbrăcat, fără arme, cu capul acoperit de o glugă, escorta căruța.

Cînd trăsura se opri în fața porții d' la Temple, omul descălecă, și se îndreptă spre podișcă.

— Treci înainte ! strigă santinela.

— Cheamă pe ofițerul de gardă ! vorbi omul, cu un ton de comandă.

Soldatul, surprins de acest ton poruncitor, se supuse, și ofițerul care comanda la ușă, înaintă cu un aer amenințător spre burghezul acela destul de îndrăzneț ca să ordone unui militar.

Burghezul își ridică gluga și, atunci, înmărmurit, ofițerul se înclină, tremurînd.

— Înaintează ! zise cel venit.

Ofițerul se apropie, și omul îi vorbi încet, apoi, militarul făcu un gest de respectuoasă supunere și se înapoie în fortăreartă.

Burghezul cu gluga se apropie de trăsură și zise :

— Drumul e liber, Doamnă !

Înăuntru se afla o femeie. Ea era tot atît de simplu îmbrăcată și purta aceeași glugă, ca și burghezul.

— Așteaptă-mă aici ! — zise doamna, sărind ușoară din căruță.

— Voi aștepta, doamnă !... Voi aștepta cu moartea în suflet.

— Nu-ți fie frică, Marigny, zise femeia, nimeni n-ar îndrăzni să se împotrivească unui ordin al reginei !... Nimeni !... Nici chiar regele !...

Ea trecu podișca, grăbită. Intră sub boltă, și acolo, îl găsi pe ofițer, care o aștepta. Și o apucă înaintea ei, cu mișcările pline de cel mai profund respect. Ajunseră în fața unei uși, care se deschidea în niște încăperi mari și bogate, locuință cu cîțiva ani înainte a marelui maestru al Templierilor, și acum adăpostul noului guvernator, care se mutase acolo abia de două ceasuri.

Ofițerul murmură :

— Să intru, ca să anunț monseniorul conte, augusta vizită pe care Maiestatea voastră binevoiește să-i facă ?

— Nu, domnule ! — răspunse femeia. Poți să te retragi.

Și deschizînd singură ușa, intră. După ușă sta de pază, rezemat de halebardă, un milițian nemișcat, în picioare, enorm, cu capul sub căscă, cu viziera, peste față, și pieptul sub platoșă, cu picioarele și brațele acoperite de oțel, semănînd cu una din armurile, care, se văd în zilele noastre prin muzee, ca niște carapace de ființe dispărute de pe glob.

Doamna rosti :

— Du-te și spune stăpinului tău, că regina vrea să-i vorbească pe dată !... Armura tresări, se puse în mișcare zăngănind ca și fiarele și porni greoaie...

Cîteva minute în urmă, se auzi un pas grăbit, apoi contele de Valois intră aproape speriat. Doamna lăsă să-i cadă gluga și-și scoase masca.

Valois îndoi genunchiul, apoi, sculindu-se, aşteptă să-i vorbească regina.

— Conte, zise Margareta de Bourgogne, vin să-ţi vorbesc de vrăjitoarea, pe care ai arestat-o !

Valois tresări, cu prevestirea spaimei care cuprinde pe om, cînd se vede pe marginea unei prăpăştii, unde va cădea dacă face un pas greşit, şi în care va cădea şi mai sigur, dacă nu încearcă să facă vreo mişcare.

Vocea reginei era aspră, tăioasă, ameninţătoare.

Şi... doar cunoştea vocea aceea ! Suflarea aceea ucigaşă,... mişcarea aceea febrilă a miinii frumoase, care, numai ridicîndu-se, putea face să cadă un cap... le cunoştea !...

— Doamnă, zise el, permiteţi-mi să poftesc pe Maiestatea sa într-o sală mai demnă de ea.

— Nu e nevoie ! strigă regina, ale cărei buze tremurînd de furie şi privire de oţel, îl făcură pe conte să se clatiné. Cu atît mai rău pentru dumneata, dacă în jurul acestor ziduri sînt urechi care ascultă !

Sustii dar, că tînăra fată, arestată de dumneata, Mirilla, este o vrăjitoare ?

— Doamnă ! bolborosi contele, imi pare că farmecele care s-au găsit la ea...

— Conte de Valois, zise Margareta, cu voce îngheţată vrei să cunoşti marea vrăjitorie pe care i-o poţi imputa acestei nenorocite ?

— Nu pricep, Maiestate !...

— E că... e fiica lui Enguerrand de Marigny !

— Sîn pierdut ! gîndi Valois, care se ghemui, se umilii, se înclină pînă la pămînt.

— Conte, urmă regina, vreau să văd numaidecît pe fata aceasta !

— Dorinţele Maiestăţii voastre sînt ordine sfinte. Am să dau ordin s-o aducă aici şi...

— Ba, deloc ! întrerupse regina, care cu un gest aspru, oprind pe Valois în momentul cînd se îndrepta spre uşă, condu-mă la celula ei. Vreau s-o întreb. Dacă e o vrăjitoare, cu atît mai bine pentru dumneata, conte. Dar dacă descopăr nevinovăţia acuzatei...

Ea strînse pumnii, şi înaintă asupra lui Valois, de parcă ar fi vrut să-l strîngă de gît.

— Ce va face Maiestatea voastră ? întrebă Valois înălţîndu-se.

— Ei bine ! zise regina, stăpînindu-se, am s-o iau de aici. Asta e tot !

Primejdia apropiată, făcu pe Valois să-şi redobîndească toată energia.

— Doamnă, zise el, cu glas hotărît, Regele m-a numit guvernator al fortăreţii Temple înadins ca s-o supraveghez pe prizonieră. Sînt la ordinele Maiestăţii voastre, dacă doreşte să pună întrebări acestei fete... Dar ca s-o las să plece de aci pe aceea de care răspund cu capul, n-am s-o fac decît cu un ordin al regelui !...

— Iată acest ordin !... zise Margareta de Bourgogne, care zdrobi pe Valois cu un suris triumfător.

În acelaşi timp ea scoase din sîn o hîrtie pe care i-o întinse contelui. Zăpăcit, cu mintea vuindu-i parcă, Valois luă maşinal hîrtia şi o desfăşură.

De abia citi primele cuvinte şi ridică asupra Margaretei o privire îngrozită. Incepu să tremure spasmotic.

Hirtia aceea nu era pergament cu vreun ordin regal ! Era o scrisoare semnată de contele de Valois ! O scrisoare adresată Margaretei de Bourgogne, al cărui nume se află în diferite pasaje,... o declarație de dragoste arăzătoare. O cerere de întâlnire nocturnă ! O descriere îndrăzneată a pasiunii celei mai puternice pe care o poate simți un om. Cea mai singeroasă insultă făcută regelui Franței !...

Dar acea scrisoare era datată : 22 Februarie 1297, adică la epoca cînd Margareta, în vîrstă de aproape șaptesprezece ani, locuia încă în palatul tatălui său, Hugues al IV-lea, duce de Bourgogne.

— Charles de Valois, zise Margareta cu voce joasă și șuierătoare, recunoști această scrisoare ? E mult de cînd ai scris-o ! Poate că o și uitaseși !...

— Scrisoarea aceasta nu e scrisă de mine ! — bîlbîi Valois.

— Nu e decît copia... adevărata ta scrisoare, Valois, e la Luvru ! Astă-seară ea va fi în miinile regelui !

Contele scoase ca un suspin de agonie.

— Ea datează de șaptesprezece ani ! zise Valois, scrișnind din dinți, Voi spune regelui adevărul ! Îi voi spune că v-am iubit, la o epocă cînd aveam dreptul să vă cer în căsătorie. Îi voi spune că am fost respins de voi,... că v-am arătat întotdeauna mai mult respect, decît dragostea pe care o nutream.

— Spunînd aceasta, vei minți Valois,... căci nu tî-am refuzat.

— Ei bine, voi minți ! strigă Valois. Minciună pentru minciună, viață pentru viață, moarte pentru moarte ! Mă atacați... mă apărați. Data acelei scrisori va mărturisii !...

Margareta avu un suris ciudat, și, în fața acelui suris, contele simți că înnebunește de frică.

— Cunoști pe Mabel ? zise regina. Nu, tu n-o cunoști. Nu știi cît de învățată e acea femeie, care-mi este devotată, care îmi aparține, care face ce vreau, care nu trăiește decît pentru mine !

— Mabel ? bîlbîi Valois.

— Da, însoțitoarea mea devotată, care veghează asupra-mi, cînd dorm,... care se gîndește pentru mine,... care știe totul... pentru mine !... Ei bine, ascultă Valois ! Prin știința ei, Mabel a găsit mijlocul de a reda cernelei îngălbenite a scrisorii aceleia toată frăgezimea, astfel că pare a fi fost scrisă ieri !...

— Este data ei ! scrișni furios Valois.

— Mabel a găsit și mijlocul să șteargă data. Și, în locul datei de 22 Februarie 1297,... știi ce a scris ? Și cu scrisul tău !... Ei bine, a pus : 11 Mai 1314,... adică ieri dimineață !...

Contele scoase un geamăt lung.

— Te vei supune, Valois ?

— Da, Maiestate ! răspunse contele, cu glasul sugrumat.

— Și, dacă recunosc că Mirtila este nevinovată, mă vei lăsa s-o iau cu mine ? Nu vei, spune nimănui că eu am luat-o ?...

Zdrobit, Valois se ridică ca o viperă, pe care o calcă cineva.

— Îmi cereți viața, zise el. Luați-o dar ! Căci e a voastră !... Oh ! plătesc scump amorul pe care privirea voastră l-a aprins în mine ! Oh ! mă simt în mina unei puteri grozave și blestemată, chiar de-ar veni din cer acea putere !... Dar, băgați de seamă, Margareta, regina mea ! Ca să uit tortura, pe care mi-ați impus-o, ar trebui să fiu un înger,... și nu sînt decît un om !

— Zi : un demon din Iad !... Dar, nu mă tem de tine, și probă e că trăiești ! Roagă-te la Dumnezeu, dacă poți, să mă facă să uit ceea ce ai zis, și, pînă atunci, mergi înaintea mea ! Du-mă la celula vrăjitoarei !

XIV. MAMA

Intunecat, ca un condamnat pe care-l duci la supliciu, Valois apucă înaintea reginei.

În clipa aceea uitase tot, pînă și pasiunea pe care o resimțea pentru prizoniera sa. Situația era plină de primejdii. Pricepea, sau i se părea că pricepe, că ar fi o înțelegere între Margareta și Enguerrand de Marigny. Acea alianță izbutea să închege un complot a cărui țintă era să asigure fuga Mirtilei, deci, fuga vrăjitoarei, — căci fuga, care se pregătea nu era numai zdrobirea lui și triumful lui Marigny, ci și procesul de înaltă trădare... era condamnarea lui sigură... moartea !

Valois putuse dar să exclame cu siguranță : „Îmi cereți viața !“ Regina își reasezase masca și gluga pe cap.

Ajunseră într-o curte, și, la un semn al lui Valois, un om, care purta niște chei și o torță în mînă, apucă înaintea lor. Se înfundaseră repede pe o scară, care cobora sub turnul cel mare. Acolo stăpîneau mirezme înăbușitoare, dar Margareta nu le băgă în seamă și, dacă se cutremurau, o făcea numai de gîndurile ei. Chelarul deschise o ușă. Margareta se întoarse spre Valois și-l privi în ochi.

Contele o înțelse : facla fiind fixată într-un picior de fier, care servea drept sfeșnic, el se retrase, luîndu-l și pe temnicer.

La urma urmei, puțin îi păsa, ce avea să vorbească cu prizoniera ! Cînd ieși în curte, era destul de întuneric ca să nu i se observe paloarea.

— Sînt pierdut, își repeta el mereu. De orice parte m-aș întoarce, nu văd nici o scăpare. Înarmată cu acea scrisoare, nemiloasă, cu sufletul de gheață, cînd e vorba de milă,... de foc, cînd e vorba să omoare,... regina mă va face praf la primul gest, pe care-l voi face ca să mă apăr. Ei bine, fie ! Am să plec. Mă voi refugia la unul dintre seniorii, care nu se supun de la moartea fostului rege. Și acolo, voi pregăti, împotriva lui Marigny, a reginei, regelui, a Parisului,... împotriva tuturor celor care mă urăsc... da !, voi țese unul din acele comploturi, care încurcă o mie de victime ! Cu răbdare și putere, vreau să-mi asigur una din răzbunările acelea care uimesc lumea și care o face să zică : „Acela, era un om tare ! Odată, a întreprins o luptă înspăimîntătoare contra a tot și a tuturor, și... a izbutit !...“.

O mîndrie groaznică învăpăie, o clipă, fruntea omului care, mai adineauri se înconvoiașe și acum se ridică.

— Simon ! strigă el scurt.

— Aici sînt, Monsenior !

Și Simon Malingre — acel pe care l-am văzut o clipă la grădina cu trandafiri, cînd am început această povestire — Simon Malingre, care nu se despărțea niciodată de contele de Valois, ieși din umbră.

Simon Malingre răsărea totdeauna din colțurile umede și întunecoase, ca gîndacii.

— Simon, zise contele, pe șoptite, dar înfierbîntat, — totul e pierdut...

— Am auzit totul, și am priceput totul, monsenior !

— Aleargă la hotel. Într-o oră, toate să fie gata pentru fuga mea !...
— Sintem totdeauna gata, monseniore ! Caii aşteaptă veşnic înhamati ! Catirii sînt gata să primească burdufurile pline cu galbeni, care n-au decît să fie puse pe samare. Pentru rest, îl sfătuiesc pe monsenior să lase hotelul cum este. Poate că fuga nu va fi neapărat trebuitoare pentru noaptea asta.

— Ce vrei să spui ? strigă contele, vorbeşte !...

— Îmi vine foarte greu să plec, lăsînd aici pe această Mirila... Contele îşi înăbuşi un suspin.

— Să citească, mai întîi, monseniorul această scrisoare ! zise Simon Malingre.

Mirat, Valois luă hîrtia pe care i-o întindea servitorul său, se apropie de un felinar agăţat în zid şi începuse să citească. Iată ce conţinea scrisoarea.

„Monseniore

„Nu mă cunoaşteţi, dar eu vă cunosc şi, asta e destul pentru moment. Ştiu că urîţi pe Marigny. Ura mea o egalează pe a dumneavoastră. Iată ce pot să vă spun. Vreţi ca din aceste două uri să facem una singură ? Vreţi să vă ajut ca să învingeţi pe Marigny ? Vreţi să-mi ajutaţi şi dumneavoastră să-mi asigur răzbunarea împotriva acestui om ?... Dacă nu, ardeţi această scrisoare, pe care o încredinţez onoarei dumneavoastră de cavaler... Dacă da, vă voi aştepta trei nopţi la rînd de mîine încolo, pe la miezul nopţii, în afară de poarta Pictorilor.

Iscălesc cu propriul meu nume :

JEAN BURIDAN“.

— Jean Buridan ! îngînă Valois... scăparea, poate !... Da, omul care a fost în stare să îndrăznească ceea ce a îndrăznit acesta, la Mont-faucon, acest om tare, poate să mă scape !... Cu o mie de galbeni pot să mi-l alipesc... Simon !

— Sînt aici, monseniore.

— Simon, zise Valois, nu vom pleca astă noapte !...

Margareta pătrunsese în temniţa pe care lumina roşiatică a torţei, lăsată în galerie, o învăluia ca într-o pînză aurie, filfiitoare şi nelămurită. În colţul cel mai adînc al locuinţei aceleia mizerabile, ea o zări pe Mirtila.

O privi o clipă cu nesat, tăcută, palpitînd de o emoţie, pe care căuta s-o stăpînească, şi, în fundul sufletului său, ea şopti :

— Fiica mea !

Cu ochii măriţi de spaimă Mirtila privea şi ea spre necunoscută...

Dacă aţi văzut vreodată o păsărică prinsă în lanţ, tocmai în momentul cînd — fericită, beată de libertate, — ea destăinuia cerului, pădurii, riului, nemărginita fericire de a fi liberă şi de a iubi... Dacă aţi văzut-o tremurînd, cu inima bătîndă, cu ochisorii plini de spaimă, ghemuită cît poate mai departe şi părăind că-ntreabă : de ce sînt fiinţe aşa de rele sub lumina soarelui, care străluceşte pentru toţi ? — veţi avea o idee de ţinuta şi de gîndurile Mirtilei !...

Regina se gîndea :

— Ce frumoasă e !... Tot aşa de frumoasă cum eram şi eu la vîrsta ei, dar cu mai multă nevinovăţie în priviri !... Sărmana copilă !...

Poate că în inima Margaretei năstrea gelozia ascunsă împotriva acelei frumuseți, care o mira. Ea clătină din cap și, voind parcă să se îndemne spre milă, zise tare, cu voce atât de armonioasă și milostivă încât pe Mirtila o podidură lacrimile.

— Sărmana copilă ! Cum tremuri !... Nu-ți fie frică de mine, copilă mea !

În minutul acela, cu pasul nehotărît încă, fata înaintă spre femeia, care-i aducea o rază de mîngîiere.

Margareta tremura... Asta era copilă, pe care o ceruse atât de des lui Marigny ! Oh ! de cîte ori plînsese, gîndindu-se la dînsa ! De cîte ori își închipuise, cu spasmuri de îngrijorare, minutul cînd o va revedea !... Și acel minut sosise. Fiica sa era în fața ei. Margareta avu ca un fel de mișcare a brațelor spre fata ei.

În fundul inimii, îi bolborosi un strigăt, care i-ar fi fost poate mîntuirea !

— Sînt mama ta !

Dar acel strigăt i se stinse pe buze. Brațele, care i se întindeau ca să cuprindă copilul dorit cu atîta înfocare, recăzură.

Și Margareta își zise iar :

— Ce frumoasă e !

De data asta tresări, căci înțelegerea aceasta o făcea să sufere !...

Încă odată, geniul răului triumfa în acel suflet.

— Oh ! Doamnă, îngîmă Mirtila, păreți așa de bună și blindă ! Mi-aduceți vești de la tatăl meu ?... Cum o fi plîngînd și s-o fi frămîntat ! Ah ! în groaza situației în care mă aflu, gîndul acesta, vezi dumneata, îmi face cel mai mult rău !...

— Nu cunosc pe tatăl dumitale, zice cu glas înăbușit Margareta.

Mirtila aplecă capul și se trase înapoi.

— Am vrut să te văd, urmă regina, după cum vin să văd pe toate prizonierele, pe care le aduc aici... Am vrut să-ți aduc o mîngîiere.

— Fiți binecuvîntată, doamnă, zise Mirtila, cu glas întunecat.

— Dar... de ce te-au adus la Temple, dragă copilă ? Vorbeai de tatăl dumitale.

...Dar mama dumitale ?... Și ea trebuie să plîngă ?

— N-am mamă, zise Mirtila. Ea a murit a doua zi după nașterea mea. Pînă azi, vezi dumneata, cînd mă gîndeam la mama mea, eram mîhnită că n-o cunoscusem, dar acum văd că e o fericire c-a murit... căci... ce ar fi deznădejdea ei !...

Margareta tresări, și-și mușcă buzele cu putere.

— Mă-ntrebați, urmă prizoniera, pentru ce sînt aici ? Nu știu nici eu, doamnă ! Niște oameni au venit la ogrădioara cu trandafiri... E în vecinătate de Temple, și, pe cînd priveam spre fortăreață, îmi reamintesc că umbra turnului, care se lungea pînă la fereastra mea mă îngrozea... Mi se părea că voia să mă înghită... Dar, alta voiam să vă spun. N-am făcut nici un rău... Tatăl meu se numește maestrul Claude Lescot ; cumpără și vinde țesături, din care se fac în depărtata țară a Flamanziilor, după cum — poate — că știți. Vreau să vă spun... mă lăsase să stau cu Gillona, la grădinița cu trandafiri, unde, de ani întregi, trăiam foarte fericită, neavînd altă grijă decît să mă rog pentru sănătatea tatălui în serile cînd vînturile și ploile șuierau în jurul locuinței... Ce rău aș fi putut face ?

— Se zice că ești vrăjitoare, zise Margareta, încercînd să-și dreagă glasul.

— Cum aș fi vrăjitoare, zise cu blîndețe Mirtila, cînd m-am împărțit la Paște, după cum poate mărturisi preotul de la capela Saint Nicolas ?

Și Mirtila începu iar să plîngă. Era atît de palidă, atît de tristă, atît de frumoasă, încît și cei mai nepăsători oameni ar fi fost înduioșați, văzînd atîta grație și nevinovată frumusețe pătîmind în acel loc groaznic.

Margareta simțea că i se rupe inima. În ea se închegă ca o scînteie de dragoste de mamă. Gîndurile perverse, pasiunile grozave, ideile sîngerose se împrăștiară ca niște păsări de noapte, din găurile nesănătoase în care, din întîmplare, pătrunde o rază de lumină. Sinul ei zvîcni, gîtul i se sugrumă... Făcu grăbită doi pași, prinse fata în brațe și o strînse cu putere...

— Nu mai plînge ! gemu ea. Nu mai plînge, copilo ! Pot mult... Pot să te smulg de la moarte !... Pot — chiar în clipa asta — să te scot din locul acesta groaznic !

Înmărmurită, amețită, Mirtila îi asculta cuvintele și credea că visează...

În inima ei, de o desăvîrșită curătenie, întrevădea libertatea, viața, fericirea,... Ea își împreună mîinile și îngîmă :

— O ! bunul meu părinte, nu vei mai plînge !... O ! scumpul meu Buridan nu vei muri... de moartea Mirtilei !...

Margareta de Bourgogne desprinsese încet părinteasca îmbrățișare, în care înlănțuise pe fiica sa. Apoi se trase încet îndărăt. Și cum Mirtila își ridică spre dînsa privirea-i nevinovată și curată, o văzu grozav de palidă.

— Doamnă, zise ea cu voiciune, ce aveți ?... Oh ! sînteți suferindă ?...

— Nu !... nu ! bolborosi Margareta. Liniștește-te. Iată, vorbește-mi mai bine de fericirea acelora pe care ai să-i vezi !... Tatăl dumitale,... bunul dumitale tată... Și, apoi,... cum ai zis ?...

— Buridan... Jean Buridan ! șopti Mirtila, cu un surîs de nemărginită dragoste.

Margareta înăbuși mugetul, care i se suia la buze. Și pe cînd, ca după o liniște trecătoare, vijelia, înspăimîntătoarea vijelie a pasiunilor se dezlănțuia, urlă în inima ei,... buzele-i zîmbiră !... Și zise, cu blîndețe :

— E fratele dumitale, poate ?... Nu ?... Atunci un prieten, fără îndoială ?

— Logodnicul meu ! oftă Mirtila.

— Logodnicul dumitale ? întrebă Margareta cu un surîs răutăcios. Și, te iubește ?... Îl iubești ?

— Cred că, dacă ar muri Buridan, aș muri și eu, doamnă ! Și sînt sigură că, dacă mi s-ar întîmpla vreo nenorocire, ar veni să moară și el, acolo unde aș fi eu !

— Da, da ! bombăni repede regina. Pricep ! Ei bine,... ei bine... liniștește-te copilo ! E cu neputință ca amorul lui Buridan să nu te scape !... Mai așteaptă cîteva ore, încă... mă duc să mă ocup de fericirea d-tale.

Vorbind astfel, ea se dădu încet înapoi,... intră în galerie... împinse ușa... și cînd închise, cum tîmnicierul plecase cu Valois, mîna ei... mîna ei albă, delicată și nervoasă,... mîna ei de mamă apăsă pe zăvorul enorm, botniță de fier pentru gura temniței.

Privi în jurul ei, ca și cum ar fi fost gata să săvîrșească irevocabila crimă pentru care nu e cu putință nici o iertare.

Un minut ea șovăi.

Împinse zăvorul...

Zăvorul scirții...

Temnița hohoti de plins...

Și mama Mirtilei, închizându-și copila, încet, cutremurându-se, gîrbovită, se furișă de-a lungul galeriei și se înapoie sub lumina stelelor...

Valois era acolo.

Văzînd-o apărînd singură, se înfioră. Dar nu avu vreme să întrebe : ce însemna asta ? Bine, sau rău ?... Margareta se apropie de el.

— Conte, zise ea, cu glasul încă tulburat, nu iau cu mine pe prizonieră. În loc să-i fiu inamica, devin aliata ta. Ascultă-mă bine, urmează-mi ordinele, și poate că niciodată n-ai fost atît de aproape de puterea, pe care o urmărești...

Valois se aplecă. Dar se gîndea :

„Tigroaica se ia cu binele !... Să fie, oare, prea tîrziu ca să mă pot apăra ?

— Astă seară, la miezul nopții, vei încredința pe prizonieră oamenilor mei, care vor veni s-o ducă într-un loc sigur. Din parte-mi, nimeni pe lume, n-o să știe că vrăjitoarea nu mai e la Temple. Și cum regele n-o cunoaște, îți e lesne... ascultă !... Îți e lesne s-o înlocuiești cu vreo fată, care să fie interogată și torturată, apoi spînzurată, sau arsă, ca și cum ar fi Mirtila... Ne-am înțeles, Valois !

— Da, Maiestate ! — răspunse contele.

— Cu condiția asta, cum s-o sfîrși procesul pe care o să-l începi, îți voi da scrisoarea... știi !... scrisoarea cea frumoasă, de dragoste, care, mîine, te trimitea la Montfaucon, dacă i-o dădeam astă seară regelui !

Cu această ultimă amenințare regina se îndepărtă.

— Du-te, mugi contele, piei, vipero ! N-am să am nevoie să te zdrobesc, ca să-ți scot dintele otrăvit, cu care cauți să mă înspăimînti !... Acel Buridan... da ! el poate, cu o lovitură strașnică de spadă să mă scape de Marigny... Și atunci Margareto, între noi doi !... Atunci, Margareto, o să fie rîndul tău să tremuri ! Căci, te-am pîndit, Margareta ! Am sondat fluviul în care îngropi singeroasele-ți secrete ! Am întreat stafiile care fac alaiul tristei sale Maiestați ! Și, mi-au răspuns :

„Caută la turnul Nesle !... ”

Regina se înapoiasă la trăsura ei, lingă care aștepta Enguerrand de Marigny. Nu se mișcase din loc. Stătuse țeapăn, cu ochii țintă la podișca închisorii.

Cînd văzu că Mirtila nu venea cu regina, mîinile începură să-i tremure. Și cînd Margareta i se alătură, el o cercetă cu o figură atît de întunecată, încît ea se cutremură.

— Nu se dă bătut ! zise ea, repede. Cu nimic n-am izbutit. Nici rugăciuni, nici amenințări ! Marigny, trebuie să căutăm un alt mijloc, ca s-o putem scăpa !

— Ai văzut-o ? — întrebă nerăbdător primul ministru.

— Da, am văzut-o !...

— Ce face ?... Ce zice ?... Oh ! cît o fi plîngînd ! V-a vorbit de mine ?

— Nu plînge, Marigny ! Nu mi-a spus nici o vorbă de tatăl său...

— Nici o vorbă ? ... Cum ?... Nici o vorbă pentru mine !

— Nu, Marigny ! Nici o vorbă. Și e natural, deoarece nu e preocupată decît de acela pe care-l iubește !... Căci, ea iubește... Mi-a spus-o... Nu mi-a vorbit decît de amorul ei pentru acel Jean Buridan...

Marigny se îndreptă, furios. Fața lui, îndurerată pînă atunci, luă o expresie de furie, și de ură sălbatică.

— Ah ! strigă el, îl iubește ! Chiar după cele ce i-am spus !... Chiar în fundul închisorii !... Nici o vorbă pentru tatăl ei ! Buridan,... și numai Buridan !... Ei bine, de-ar trebui să mor și eu de durere, văzînd-o murind, tot mai dulce mi-ar părea decît să primesc infamia acestei iubiri !

— Așadar,... Marigny ?

— Așadar ?... Să moară dar !...

XV. RĂZBUNAREA LUI BIGORNE

A doua seară, după întîmplările de mai sus, patru oameni ieșeau din Paris în clipa cînd porțile urmau să se închidă. La două sute de pași de poarta Saint Denis, sau Porteaux-Peintres, prin care trecură de ziduri și șanțuri, se aflau cîteva cocioabe dărăpănate, chiar în marginea cîmpului, în zarea căruia ondulau înălțimile Montfauconului, încumetate de silueta uriașă a spînzurătorii celei noi.

La ușa uneia dintre cocioabe era atîrnat un șomoioag de frunze, iar deasupra lui, era bătută o scîndură, pe care un pictor nepriceput încercase să zugrăvească un butoi cu vana deschisă, prin care vinul curgea gîrlă.

Oricît de modestă ar fi fost acea concepție, trebuie să recunoaștem că geniul necunoscut nu izbutise să redea decît o foarte nelămurită idee de ceea ce voise să reprezinte. Din fericire, cu litere mari, neîndemînatec scrise, se citeau pe partea scîndurii, care reprezenta cerul, aceste cuvinte, care dădeau, explicația rebusului :

— „La polobocul care curge !“

Era lung, dar expresiv, și chiar nu era lipsit de un oarecare realism elegant.

Deci, cei patru oameni se îndreptară spre „polobocul care curge“. Unul dintre ei ducea un coșcogeamite coș, bine încărcat.

— În numele Basochei triumfătoare, bine am făcut că am luat de ale mîncării, strigă unul dintre oameni. Căci e sigur că Buridan vrea să ne lase să murim de foame în cîrciuma asta blestemată, la care ne tîrîie de două zile.

— De foame și de sete, adăugă tovarășul său, o sete cum nu ne-a mai fost dat în Galilea, unde, cu toate astea, viața nu-i ursită decît... ca să-ți fie sete !

Aceștia doi, erau Riquet Haudryot și Guillaume Bourasque.

— Răbdare, bunii mei prieteni, zise cel de al treilea. Încă o seară de veghe și alta mîine seară, și isprăvim. Isprăvim, adăugă el în gînd. Va fi oare în adevăr un sfîrșit ?

Acesta era Buridan.

— Uf ! bombăni al patrulea, punînd coșul pe o masă a sărăcăcioasei cîrciumi. Dacă n-aș nădăjdui să mai beau și să mai mănînc din coșul ăsta... zău, că ar fi fost o sarcină, pe care — din nebagare de seamă — aș fi lăsat-o să cadă pe cînd treceam peste podișcă.

Acesta era Lancelot Bigorne.

Stăpînul cîrciumii aceleea pustii, și pe unde treceau din cînd în cînd, în cîte-o Duminică, cîțiva parizieni, să bea sub umbrarele-i sărăcicioase, o băutură proastă, jucînd popice (și pentru acei pe care îi interesează acel joc, putem adăuga că bilele erau încercuite cu fier), așadar, acest patron își aștepta musafirii în pragul ușii, cu căciula în mînă.

Buridan îi zise :

— Ține ca și ieri, un galben nou-nouț. Și, ca și ieri, nu-ți vom cere nici mîncare, nici de băutură. Dar... întocmai ca ieri vei șterge putina de-aici,... te vei culca, și... ne vei lăsa să facem ce voim !... M-ai înțeles ?

Cîrciumarul făcu o plecăciune respectuoasă, înfășcă galbenul cu un aer de bucurie și se grăbi să asculte de poruncă, nu înainte de a fi înlocuit torța fumegîndă, care lumina cît se poate de prost colțul acela, unde trei mese și cîteva scaune ocupau toată lărgimea.

Riquet Haudryot, începuse să desfacă mîncărurile : pulpă de căprioară coaptă la tavă, o gîscă la frigare, o șunculiță, un șir de cîrnați prăjiți și — în fine un burduf, dintr-o coșcogeamite burtă, plin cu vin de Epernay.

— Cu astfel de muniții, zise el, puțin ne pasă de orice surprindere, ori... para-surprindere ! Chiar de-ar vrea să ne atace și... douăzeci de milițieni cu steagurile desfășurate și pe care stau blazoanele sfîntului Gheorghe...

— Zbieri ca un învățăcel de la Sorbona ! se răsti Guillaume Bourrasque. Pe paharul meu, iată pe Jean Buridan, bacalaureat, căruia îi voi cere să-și scrie teza cu acest suprinzător subiect :

„Licitum est occidere loquacem guia nune este bibendum“,... „e îngăduit să omori palavragiul care nu te lasă să bei !“ Oh ! Jean Buridan, bacalaureat îndrăcit, m-auzi tu, ori nu m-auzi ?

— Aud, și o probez ! îl încuviință Buridan, care se apucase să umple paharele.

Cei trei prieteni se așezară la masă și atacă laolaltă proviziile frumos orînduite.

De strajă la ușă, Lancelot Bigorne, primea și el, bineînțeles, cu ce să-și lumineze vederea și ideile. În curînd, în cocioabă nu se mai auziră decît sunetul glasurilor, rîsul lor clocotitor, crocnitul paharelor, apoi o tăcere relativă se stabili : Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot jucau table...

Sunetul ascuțit al unui clopot vesti unsprezece ceasuri.

În clipa aceea, Buridan întinse mîna pe masă și grăi :

— A sosit ceasul, tovarăși !

Guillaume Bourrasque făcu să dispară zarurile și cornetul, și trase spada enormă, care îi atîrna de-a lungul trupului. Riquet Haudryot făcu la fel. Regele Basochei și împăratul Galileei deveniră serioși.

— Ordinele tale ? întrebă amîndoi.

— Aceleași, ca ieri. Mă duc să aștept lîngă Poarta Pictorilor. Omul va veni sau nu va veni. Dacă nu vine vom aștepta aici, să se facă ziuă, și ne vom întoarce în Paris, ca și azi dimineață. Rămîne cazul al doilea.

— Vorbești mai bine decît un doctor în științele logicii !...

— Te cred... căci n-am învățat niciodată logica. Deci, cazul al doilea : omul vine. Și atunci una două : vine sau singur, sau întovărășit. Dacă vine singur, nu vă mișcați. Dacă vine întovărășit, la strigătul : „Basoche

și Galileia — vă repeziți asupra stingheritorilor și mă lăsați pe mine să mă răfuiesc cu omul meu.

— Fir-ar al nabii !... De când lumea n-a fost cursă mai bine întinsă !...

— Ajutor Galileia !... Mă frige spada !

— Adio dar, tovarăși, zise Buridan, ieșind și cită vreme nu mă veți auzi strigînd, stați liniștiți, ca sfinții de la poarta centrală de la Notre Dame !

Și tu, adăugă el, trecînd pe lângă Bigorne, treci la postul tău !

Buridan se apropie de zidurile Parisului și se duse să se adăpostească lângă poartă, dosindu-se sub umbra unul stejar cu ramurile joase. Ajuns acolo nu mai mișcă... Vremea trecea. Miezul nopții sună. Tînărul tremura de nerăbdare și scrișnea înjurături înăbușite.

În sfîrșit, tresări de bucurie.

În minutul cînd, disperînd că va mai da cu ochii de cel pe care-l aștepta, era cît pe ce să se înapoieze la cîrciumă, lanțurile podișcei huruiră. În întuneric se auziră scîrțîituri ascuțite și puntea începu să se lase în jos.

— El e ! — gemu Buridan, ale cărui priviri parcă ardeau.

În adevăr, pentru cine altul decît pentru un boier de neam, ca Charles de Valois, s-ar fi lăsat puntea ?

După cîteva minute se zăriră trei cavaleri, care înaintau cu grijă. Buridan ieși din umbră și se îndreptă spre ei.

— Cine e ? întrebă o voce bănuitoare.

— Jean Buridan.

— Ah ! ah ! Dumneata ești maestre ?

— Da !... Și n-am nevoie să vă întreb cum vă numiți, ca să vă recunosc, monseniore ! răspunse Buridan, cu un accent care tremura ciudat.

— Vorbește, ce ai să-mi propui ? zise Valois.

— Nu aici, monseniore. Poarta e prea aproape. Și, o poartă are urechi... și ochi ! Vede și aude lucrurile care trebuiesc să rămînă secrete. Păziți-vă de porți, monseniore, de-ar fi chiar aceea a mormîntului !

În vremea asta, Buridan se îndreptă spre cocioabe.

După o scurtă șovăială, cavalerii îl urmară și cînd îl văzură că se oprește, descălecară.

— Monseniore, zise Buridan. Ați făcut rău că ați venit însoțit. Vreți să rugați pe gentilomii care vă escortează să se retragă ?

— Sînt prietenii mei și-mi cunosc afacerile.

Vorbește fără teamă.

— Monseniore nu vreau să vă vorbesc decît... între patru ochi. Slobozi sînt acești gentilomi să cunoască afacerile dumneavoastră, dar nu e un motiv să li le spun pe ale mele...

— În cazul acesta mă voi retrage, fără a vă asculta ! zise Valois privind bănuitor în preajmă.

— Nu, monseniore, se împotrivi Buridan, cu vocea înăbușită. E prea tîrziu. Veți auzi ce am de spus, și veți auzi singur. Dacă prietenii dumneavoastră nu vor să se retragă mă voi vedea nevoit să-i atac.

— Obraznicule ! amenințară cei doi inși, care-l însoțeau pe conte. Cum îndrăznești să vorbești ? — Și se repeziră spre tînăr scoțîndu-și săbiile.

— Basoche și Galilea ! urlă Buridan, care, în clipa aceea, se azvîrlu asupra lui Valois și-l cuprinse în brațele lui nervoase. Guillaume

Bourrasque și Riquet Haudryot, cu săbiile scoase din teacă, se repezira afară din cocioabă.

Lancelot Bigorne dispăruse.

— Nu sint decît doi ! zbieră Guillaume.

Dă-te la o parte Riquet, să-i iau în frigare !

— Și eu, vreau să-i curăț, să-mi bat joc de ei ! Dă-te la o parte !
— urlă Riquet.

Regele și împăratul împingîndu-se, dînd năvală, înjurînd de toți sfinții și de toți dracii, mormăind, croncănind, și părăind că petrec grozav se găsira fiecare în gardă în fața unui adversar și atacară cu o furie, care nu înlătura metoda. Cu mîna stîngă țineau pumnalul, — niște junghere țepene și ascuțite — și-n dreapta spadele. Aproape un minut, tăcerea nu fu întreruptă decît de un zăngănit înfiorător și întunericul fu punctat de licăriri de oțel.

— Țin-te bine, domnule ! Te omor ! zbieră Bourrasque.

— Bagă de seamă, gentilome... că-ți scot mațele ! urla Haudryot.

Cei doi tovarăși ai lui Valois, țepeni, cu spada-n mîna, cu brațele stîngi apărute de mantia înfășurată pe ele, se apărau, atacau, parau, răspundeau, fără nici un cuvînt...

— Pe sfinții Paul și Petre și Maica Domnului sînteți morți !... Nu vă spusesem eu !

Guillaume își străpunsese — cel dintîi — adversarul care se rostogolise, fără mișcare.

Mai în același timp, acel al lui Riquet căzu, cu un geamăt surd.

— Îmi pare rău, zise Riquet, dar de mult aveam poftă să măcelăresc un gentilom !... Nu vă spusesem eu !...

Evohe ! urlară atunci cei doi tovarăși, — nunc est bibendum !

Virîndu-și spadele în teacă, se luară de braț și se înapoiară în cocioabă.

Umplură paharele cu vin, scoaseră cornetul și zarurile, și, după cîteva minute, i-ai fi putut auzi discutînd :

— Iată ! un patru și un cinci ! Riquet, joc punga gentilomului meu !

— Adu mîna ! Contra pungi gentilomului meu.

Vom socoti pe urmă... Iacă : doi, șase !

Cititori, ați face rău să judecați pe acești doi oameni după moravurilor noastre. Bourrasque și Haudryot, nu erau nici mai crunți, nici mai nesimțitori, decît cei mai buni dintre cei care formau mediul în care se învîrteau. Timpul lor nu era crunt, dar nebănuitor de acel simț, care s-a dezvoltat, cu încetul, în omenire : respectul vieții omenesti !, simț care de abia azi se trezește... simț atrofiat la mulți moderni, simț căruia îi vor trebui secole încă, ca să ajungă la forța morală a celorlalte sentimente. În evul mediu, priveai moartea fără de emoții, ucideai, erai omorît... viața n-avea valoare... Pentru ce ? Istoricii au îngrămădit motivele. Au zis : barbarie, civilizație incompletă, ignoranță, moravuri sălbatice, și alte lucruri. La atîtea judecăți de preț putem adăuga pe a noastră, și iat-o :

În acele vremuri, nu mureai. Vrem să zicem : nu credeai în moarte. În credință adîncă și absolută a tuturor, moartea era numai o schimbare de stare : trecerea de la o viață la alta. Esențialul era : să fii în regulă cu păzitorul care veghea la ușa mormîntului — Dumnezeu ! Odată ce

erai spovedit, nu era mai greu să mori, decît te-ai fi dus de la Paris la Montmartre.

Era... o simplă călătorie. Trebuia să ai doar prețul călătoriei, și sfînta grijanie se numește și acum : pașaportul.. Azi e altceva : ne temem grozav de moarte, adică de concluzia definitivă a romanului vieții ; credeam în cuvîntul : „sfîrșit“ ! Este dar cu cale să ținem seamă de viața asta pentru că n-o „să mai fie“... mai tîrziu, pentru că nu-și are „urmare în numărul viitor“, și pentru că fiecare ține la viață, nu e mai puțin cuminte, să presupunem, că și alții țin tot atît cît noi și asta se cheamă „respectul vieții omenești !

Avem cu atît mai mult, dreptul să tipărim aceste considerații, pentru că recunoaștem dreptul cititorului de a trece peste ele, și astfel iată-ne porniți pe urmele lui Buridan, care îl ducea pe Valois cu dînsul.

După ce sărise asupra contelui, îl apucase vînjos, în brațe și îl strînse, atît de virtos încît îi paralizase orice mișcare. Valois trăsese spada ca să-l lovească pe la spate. Buridan i-o smulse din mînă, și-i îndreptase vîrfurile spre pieptul adversarului său, poruncindu-i cu tonul acela rece, grozav, care te face să pricepi că nu e de glumit :

— Mergi înainte, domnule.... sau te ucid !

În momentul acela Valois zărise pe cei doi tovarși ai săi căzînd.

Se gîndi că orice împotrivire era zadarnică. Dînd din umeri cu dispreț, el mormăi :

— Văd că sînt în mîini de bandiți...

— Nu, domnule, zise Buridan, liniștit.

— Am căzut într-o cursă.

— Asta-i adevărat. Cursa, e o vorbă adevărată. Se întrebuițează pentru fiarele care se pretind în laț.

— Vrei punga mea ? Spune !

— Nu, monseniore.

— Ce vrei atunci, Buridan îndrăcit ?

— O să vezi, Valois ! Mergi înainte !

— Unde ? strigă contele.

— Acolo, sus ! zise Buridan, întinzînd brațul.

Valois urmă cu ochii direcția aceluia braț. Și se înverzi. Atunci o sudoare înghețată îi scaldă tot trupul, căci ceea ce vedea păzind acolo sus, adică în vîrfurile dealului, pe fundul cerului presărat cu pulbere de stele era monstruoasa spînzurătoare, era pînza de păianjen, întinsă de Marigny pe înălțimile Montfauconului !...

Buridan îl apucase de braț și-l tîra mojicește.

După o cale destul de lungă, printre măracinii de pe coastă, ajunseră la picioarele întinsei temelii care susținea cele șaisprezece furci.

Valois aruncă o privire înspăimîntată asupra groaznicului monument. Și ceea ce zări atunci îi schimbă spaima într-o groază care-i întunecă gîndirea... Sus, călare pe cea dintîi birnă de furcă, sta cineva, care mișca lațul... ființă ciudată, pierdută în încurcătura uriașului eșafodaj de moarte, se mișca de colo pînă colo, și săvîrșea nu se știe ce stranie pregătire, cîntînd cu un fel de mîrîială aspră, batjocoritoare, întretăiată de chicote de rîs :

Hei Mărină !
Mădălină,
Tric și troc, cu lațu-n gît,
Hei și hei,
Una ! două ! trei !
Trage-i laba, voinicește,
Ticălos, spînzurat bălăbănește.
Trageti, trage, tra...

— Gata ? strigă Buridan.

Nu se știe cînd s-ar fi curmat cîntecul vesel, cu înțeles groaznic al fantasticului lucrător care călărea birna spînzurătorii, pierdut în noapte, dacă Buridan nu l-ar fi întrerupt cu atîta asprime.

— Acum ! strigă necunoscutul, oftînd mulțumit ! — Gata !... Hi și hei ! — Și dîndu-și drumul cu o mlădiere de maimuță, de-a lungul lanțului, căzu în picioare și se apropie cu pas zglobiu, pufnînd mereu de rîs, și închinîndu-se pînă la pămînt, cu un salut exagerat.

— Vocea asta... șopti Valois — ai cărui dinți clănțăneau groaznic. Omul acesta...

— E gata, domnule ! Și încă... cu grijă ! Lațul monseniorului e gata...

— Bine ! se încruntă Buridan. Stai aici și... să nu te miști, Lancelot Bigorne,

— Lancelot Bigorne ? — urlă Valois, cu un sughiț de spaimă nebună.

— Altădată spînzurat,... în noaptea asta spînzurător ! Ce onoare, monseniore !... Hi și Hei !... Tric și Troc, cu lațu-n gît...

— Taci odată, banditul !... Monseniore, iertați-l. Bucuria de a ști că o să vă spînzure îl face prea obraznic.

— Cu lațu în gît ! — pufni Bigorne. Cine o să-l tragă pe monseniorul de nobilele-i picioare ? Hi și Hei ! la...

— Ah ! măgarul dracului, sfîrșește-ți flecăria... sau te trimit de aici, și nu vei mai vedea nimic...

— Doamne-Dumnezeule ! Să nu văd pe monsenior acolo unde voia el să mă vadă ! Iacă, tac ! Mai bine îmi smulg limba din gură ! Am amuțit !

— Monseniore conte, urmă Buridan, trebuie să vă cer și eu iertare. V-am scris, căci știu să scriu, fiind bacalaureat. V-am scris, căci doream foarte mult să vă vorbesc de celălalt senior, Enguerrand de Marigny, inventatorul și constructorul acestei splendide mașini de ucis lumea... V-am mințit, monseniore ! Nu voiam să vă vorbesc de Marigny...

— Atunci ce voiai ? Vorbește repede, maestre ! — zise cu asprime Valois, care-și venise în fire.

— Oh ! avem vreme... Voiam să vă spînzur. Atît numai...

Din colțul unde era Bigorne se auzi un mîrșit vesel.

— Fie, zise Valois, cu un dispreț aparent, cu atît mai îndrăzneț, cu cît frica îi strîngea mințile. Spînzurați-mă dar, și să se sfîrșească odată !... Dar ascultă. Aceasta te va costa mai scump decît crezi.

— Nu-mi pasă ! Viață pentru viață, mi-e egal să mor, după ce vă voi lăsa acolo, sus, cu o cravată frumoasă în jurul grumazului.

— Cît... despre frumoasă, răspund eu ! scrișni Bigorne. O frînghie nouă, pe care am cumpărat-o singur, cu bani numărați de la maestrul Pa-

pelard, frînghierul din strada Vieille Barbette, și am uns-o cum nici Capeluche, zgîrcitul ăla n-a uns, de cînd e el, o frînghie de spînzurat... pentru că fură banii, care-i sînt dați ca să cumpere seu...

— Așadar, monseniore, urmă Buridan, dacă aveți vreo ultimă voință, încredințați-mi-o, și, pe cuvîntul meu de bacalaureat, o voi executa. Dacă aveți vreo rugăciune de făcut, fie lui Dumnezeu, fie Maicii Domnului, fie vreunui Sfînt, faceți-o fără grabă, căci vă voi îngădui două-trei minute pentru acest lucru important...

Valois se simți pierdut. Își lăsă capul în piept, oftă, și, cu vocea deja slăbită de spaima apropiatei sale agonii gemu :

— N-am nici o voință de exprimat. Și cît despre sufletul meu.... e în regulă.

— Cu atît mai bine, onorate senior, cu atît mai bine.

...Spînzură-l dar, Lancelot, și fă lucru curat, că... de nu, îți rup urechile !

Atunci, contele făcu o mișcare repede, nu cu speranță să fugă, căci era legat strîns, și deja Bigorne îi lega mîinile la spate, ci cu nădejdea să fie ucis mai repede, dintr-o lovitură de pumnal.

Buridan se mulțumi — însă — să-l țină, pe cînd Bigorne îi lega picioarele.

— Înainte ! strigă Lancelot și începu să-l tîrîie spre rampa care suia fi zis că chiar spînzurătoarea se însuflețise și cînta :

spre zidărie. Cînta nebunește. Și cum cîntecul se împrăstia în beznă, s-ar fi zis că chiar spînzurătoarea se însuflețise și cînta :

Hei și hei

Una, două, trei !

Limba-i spînzură de-o șchioapă.

Ochiu-n ciarcăne se-ngroapă.

Hei, Mărină

Mădălină !

Buridan îi urma. Era posomorît. Nădușala îi curgea șiroaie pe frunte. Inima-i zvîcnea. Și se gîndea : „Îi va fi destul de frică acestui om ?...“

Ajuns pe platformă, Lancelot împinse pe contele de Valois sub o coardă, care atîrna de capătul unei birne.

Apoi, fi vîrî gîtul în laț, Buridan privea, cu brațele încrucișate, gînditor și tremurînd. Și totul se petrecea în adîncul nopții nelămurite, luminată doar de stelele care străluceau în afunduri. Departe, foarte departe, se auzea gălăgia făcută de Guillaume Bourrasque și Riquiet Haudryot, care se certau, căci căutau să se-nșele unul pe altul la joc,... iar mai departe, în Paris, sunetul grav al cîte unui clopot de minăstire, care chema pe călugări la rugăciunile de utrenie.

Buridan, cu ochii lacomi, tîntiți, asupra chipului comandantului pe care căuta să surprindă spaima care nădăjduia Buridan făcu un semn lui Lancelot.

Acesta trase de frînghia, care se întinse, căci pretindea să spînzure victima ridicînd-o și nu lăsînd-o să cadă, operație care cerea două, trei ajutoare.

Valois începu să simtă încercuirea înăbușitoare împrejurul grumazului.

Închise ochii.

Buridan făcu încă un semn.

— Monsenior, zise de odată Lancelot, încetînd de a trage de frînghie, vă aduceți aminte de Dijon ? Nu vă întreb dacă vă reamintiți de a-mi fi făgăduit grațierea de la Chatelet !... de a mă fi făcut să străbat tot Parisul cu o făclie în mînă... de a mă fi condus pînă aici... de a-mi fi arătat moartea, atît de aproape, încît, de atunci, o văd și în vis, în toate nopțile și o văd și deștept. O văd bînd din paharul din care beau... Mă urmărește pretutindeni !... Nu ! nu vă întreb aceasta !... Hi și hei, Monsenior ! Vă vorbesc de Dijon !

Contele se cutremură, și se clătină.

— Pe dumnezeul meu, pe sfîntul Barnabé și pe sfintele lui plăgi ! urmă Bigorne, îmi amintesc bine și vreau să vă reamintiți și D-voastră...

Călătoria aceea lungă vă va fi mai plăcută în tovărășia duhurilor Anei de Dramans și a micului Jean !...

— Oh ! crima mea ! izbucni contele, înebunit, — adevărata mea crimă !

— Da. Văd că începeți să vă dumiriți, monsenior. Doamna de Dramans a fost înjunghiată, aibă-i Domnul sufletul în sfînta lui pază, căci desigur nu era pregătită de moarte fiindcă de-abia ieșise din brațele dumitale. Și pe micul Jean... știi ce au făcut cu el ?

Valois oftă adînc.

— Da, micul Jean, fiul dumitale !... Fiul monseniorului conte de Valois ! Ce au făcut cu el ?... Frumos copil, pe legea mea ! Ce drăguț zîmbet, ce ochi mari, șireți... Ah ! cum mai plîngea mititelul, pe cînd îl duceam spre fluviu, cu apele încete și verzi !...

— Destul ! gemu contele. Oh ! destul ! Iertare ! Bigorne... taci !

— Plîngea !... O chema pe maică-sa, pe mama lui !... Înjunghiată, cu pumnalul în ea ca o căprioară urmărită !... El chema pe tatăl său !... Da, monsenior, conte... chema pe tatăl său.. te chema pe dumneata.

Hohote de plîns izbucniră pe buzele lui Valois. El mormăi cîteva vorbe nelămurite, pe care Buridan, aplecat spre el, le prinse, cu lăcomie și le înțelese...

— Ah ! mizerabilul, îmi smulge inima în ceasul morții. Îmi deșteaptă fantasmele nopților mele ! Crima, adevărata crimă a vieții mele !... Copilul... fiul meu... oh ! îl văd !... vine la mine, cu brațele întinse.. Îndepărtați-l !... Lasă-mă Jean ! Lasă-l să moară în pace, pe cel care ți-a fost tată !...

— Așadar... vă căiți că v-ați ucis copilul ? gemu Buridan.

— Da ! oh, da ! abia îngăimă contele, în clipa cînd orice energie vitală se sfîrșea în el.

— Și dacă v-aș ierta ?...

— Să mă ierți ? urlă Valois, ridicîndu-și capul învinețit.

— Da ! Dacă v-aș lăsa să trăiți ca să vă pocăiți, ca să ispășiți !... Spuneți !... Mi-ați da răsplată pe care v-aș cere-o ?

La vorba de răsplată, speranța se strecură iarăși în inima contelui.

— Cere ! zise el. Nu te teme... cere-mi orice !... Sînt foarte bogat !...

— Dezleagă-l Bigorne !...

Lancelot se aștepta fără îndoială la acest ordin, căci se grăbi să se supună, dar nu fără a mormăi o înjurătură.

— Acum, urmă Buridan, am să vă spun prin ce mijloc, și cu ce preț vă las viața... Cine comandă la Temple, în lipsa dumitale ?

Valois ridică ochii mirați asupra lui Buridan și începu să presimtă în acel tînar un alt gînd, decît acela al unei lovituri de îmbogățire.

- Cine comandă ? zise el. Căpitanul arcașilor de la Temple.
- Și acel căpitan s-ar supune unui ordin scris și semnat de dumneata ?
- Orbește !
- Oricare ar fi ordinul ?
- Chiar dacă în ordin ar sta scris să dea foc fortăreței,... să asalteze Luvrul !...

Buridan oftă adânc și se înfioră de bucurie. El întinse brațul spre cocioaba unde strălucea nelămurit lumina „Polobocului care curge“.

— Vedeti acea lumină ? zise el. Acolo e o sală și mese : pe o masă este un pergament și o călimară. În jurul mesei cei doi viteji ai mei care au ucis pe acoliții dumitale.

Răspalta dumitale, mōnsenior, iat-o :

Vă veți coborî cu mine, veți scrie căpitanului arcașilor de la Temple ordinul, pe care-l voi dicta. Eu mă voi duce să-l pun să execute acest ordin. Și dumneata vei rămîne prizonierul celor doi tovarăși ai mei, pînă cînd voi veni să vă dau drumul. Primiți ?... Primiți această răscumpărare ? Sînteți hotărît să scrieți ?...

— Primesc, zise Valois, scurt. Ce o să trebuiască să scriu ?...

— Am să v-o spun !

Buridan se apropie de Valois, pînă se lipi de el.

— Domnule, zise el cu glas înăbușit, a-ți luat cu asalt o locuință, care se numește grădinița cu trandafiri. Ați ridicat o fată, care n-a făcut mai mult rău decît fiul dumitale Jean care, după ordinul ce l-ați dat, a fost aruncat în fluviu de Lancelot Bigorne.

Contele avu o tresărire de îngrijorare... remușcare, sau numai de frică.

— Această fată, urmă Buridan ați condus-o la Temple și ați azvîrlit-o în temniță.

Și acum, află acest lucru : iubesc pe fata asta, și e logodnica mea...

Un fior grozav îl scutură pe Valois. O mie de gînduri îi fulgerară prin mintea inferbîntată.

Deznădejdea, ura contra lui Marigny, pasiunea lui pentru Mirtila, gelozia spontană, care se dezlănțuia în el contra lui Buridan, toate acestea se amestecară și nu-i lăsară decît senzația unei mirări îndurerate...

— Ō iubesc, zise Buridan, după ce răsflă adînc. Ō iubesc. Și pentru că ai îndrăznit să pui mîna pe ea, ar trebui să-ți strivesc capul de pietrele astea, ... ar trebui să-ți smulg inima, ar...

Mîinele lui tremurînde și puternice apucară pe Valois, care se topi de spaimă și îngînă :

— Răscumpărarea ! V-am jurat răscumpărarea !...

— Da, zise Buridan care se liniști. Și cum viața dumitale este ca-uțiunea vieții ei, te iert !... Vei trăi !... Vino, o să vezi ce trebuie să scrii căpitanului arcașilor. Dar fii sigură că, dacă nu va executa ordinul, mîine de ora douăsprezece, vei fi mort !...

— Îl va executa !... Jur pe Dumnezeu și pe Sfînta Fecioară !

— Bine, vino !...

Buridan apucă pe Valois de braț și-l tirî. Lancelot Bigorne îi urma, cu pumnalul în mînă, gata să-l înjunghie pe prizonier, dacă făcea vreo mișcare. Ajunseră astfel între cocioabe și intrară în sala circiumei.

— Guillaume, zise Buridan, și tu Riquet, iată omul. Ce trebuie să faci cu el dacă mîine la douăsprezece punct nu m-am întors ca să-i dau drumul ?

— Pe paharul meu ! Ticălosul va fi omorît, spintecat, şi cu mâţele expuse în bătaia vîntului !...

— Neţinînd seama că va fi jupuit, şi că din pieile lui, vei face o faţă, ca să înlocuiesc pe cea de porc, care acoperă scaunul meu, pentru că începe să se roadă...

— Stai jos, monseniore, zise Buridan, şi scrie !

Valois se supuse. Buridan dictă :

— Din ordinul regelui, eu Charles de Valois poruncesc şi ordon, sub pedeapsă de sfişiere, căpitanului arcaşilor, să execute îndată conţinutul prezentului ordin şi anume :

„Zisul căpitan al arcaşilor va da drumul — pe dată — fetei numită Mirtila, deţinută sub învinuirea de vrăjitorie, acuzaţie recunoscută falsă şi greşită. Numita fată va fi încredinţată purtătorului prezentului ordin, însărcinat să-i asigure îndeplinirea“.

Contele scrisese. Apoi semnă. Apoi întinse pergamentul lui Buridan, care-l apucă tremurînd. Contele se sculă şi adăugă :

— Am primit răscumpărarea, înainte de a o cunoaşte ? Am consimţit să scriu înainte de a şti ce ordin ai să dictezi ?

— O recunosc ! zise Buridan cu o îngrijorare nedesluşită.

— Aşadar... viaţa mi-e cruţată. ?

— Desigur...

— Ei bine, acum ascultă ce am să spun : căpitanul arcaşilor va executa ordinul scris, pe care-l va primi de la mine, de-ar fi să elibereze pe toţi prizonierii din Temple şi sînt unii învinovaţi de înaltă trădare. Dar pentru acest ordin...

— Ei bine ! mugi Buridan.

— Nu-l va putea executa pentru cuvîntul că această fată nu mai e la Temple !

— Blestem pe capul meu !...

Buridan se trase înapoi încet, şi se așeză pe o bancă, cu capul în mîini, cu inima zdrobită de durere.

— Cuvîntul unui cavaler, ar trebui să vă convingă ! urmă Valois. Dar vreau să fac şi jurămint... Jur pe Dumnezeu care ne va judeca... Jur, da uite, jur pe micul Jean... pe copilul meu asasinat de mine...

— Grozăvie ! bolborosiră Guillaume şi Riquet îngălbenind.

— Vă jur să spun tot adevărul... mă credeţi ?

— Vă cred, zise Buridan, cu vocea înăbuşită.

Deci, e adevărat că din ordinul regelui am condus la Temple pe acea fată de care vorbeşti. Dar nu e mai puţin adevărat că a venit cineva s-o i-a noaptea trecută şi că am fost nevoit să las s-o ia.

— Unde a fost dusă ? întrebă Buridan cu speranţa încăpăţînată a dragostei.

— Pe Dumnezeu şi pe copilul meu, nu ştiu ! Dar am convingerea că n-a fost dusă într-o închisoare...

— Nu într-o închisoare ? îngîină Buridan. Dar... unde ?...

— Nu ştiu ; dar cum am făcut jurămintul de a spune adevărul, ascultă restul ; din ordinul expres al unei persoane puternice, această fată a ieşit din Temple.

— Ce persoană ?... Ah ! nu mai ascunde nimic în minutul ăsta !...

— Regina ! zise Valois.

— Margareta de Bourgogne ? strigă Buridan, care sări în sus. Regina ? regina ? repetă el, pe cînd mintea lui, zăpăcită, căuta în zadar să

găsească, să întrezărească o rază de lumină din acea tainică învălmășeală de întimplări.

— Acum, urmă Valois, țineți-mă aici, du-te la Temple, caută, întreabă și, la întoarcere, dacă am mințit, duceți-vă înapoi, la Mont-faucon !...

Buridan își șterse nădușala, care-i curgea pe ținple, se îndreptă spre ușa colibei, pe care o deschise mare, se întoarse spre Valois și-i zise :

— Sînteți liber...

— Mă crezi, dar ? — zise Valois, care tresări.

— Da, căci ați jurat pe copilul Dumneavoastră... Plecați, domnule ! Ceea ce vă protejează în minutul ăsta... e copilul dumneavoastră.

— Fiul meu, murmură Valois plecînd capul, în care vijiiu gînduri ciudate. Apoi făcînd un gest, ca și cînd ar fi scăpat de o povară, cu pasul hotărît se îndreptă spre pragul colibei. Acolo, se întoarse și grăi :

— Ai fost destul de generos să mă crezi fără să cercetezi. La această generozitate, trebuie să răspund cu alta : Te previn dar să te păzești. Ai pus mîna pe un prinț de sînge, ai omorît doi servitori ai lui, l-ai umilit, batjocorit și insultat. Peste o oră, regele o va afla. Peste o oră, toată poliția va fi sculată în picioare. Și eu nu voi conțeni pînă nu te voi spînzura de această spînzurătoare, unde mi-ai pus ștreangul de gît. Păzește-te, căci mă păzesc !

Guillaume și Riquet se pregăteau să se năpustească asupra lui Valois.

Buridan îi opri cu un gest, și salută pe Charles de Valois, care se îndepărtă încet, fără să arunce măcar o privire asupra celor două cadavre, ale tovarășilor lui, omorîți de Guillaume și Riquet, pe lîngă care trecu.

Uită chiar să-și încalece calul, care păștea alături de ceilalți doi, cu gîtul întins, cu genunchiul îndoit, în verdele gras al ierbii alese.

— Regina ! șopti Buridan trecîndu-și mîna pe frunte — Mirtila reclamată și scăpată de regina ?... De ce ?... De unde cunoaște Margareta de Bourgogne pe Mirtila. De ce se interesează de fiica lui Claude Lescot ? Unde o fi pus s-o ducă ?

Oricare ar fi îngrijorarea acestor întrebări, nu era mai puțin adevărat că Mirtila, pentru motivele necunoscute, scăpa de grozava temniță de la Temple, și de și mai grozava învinuire de vrăjitorie ! Pentru cîteva zile ea era ferită de tortură !...

Pentru cîtva timp, pe care nu-l putea ști, Mirtila, era scăpată de moartea grozavă, care aștepta pe vrăjitoare !...

Și, cu toate că amestecul reginei era o taină pentru el, în fundul inimii lui Buridan era ispitit, să binecuvînteze pe omul care o arestase pe Mirtila, și care-i anunțase că era scăpată ! Începuse chiar să caute mijlocul să se apropie de regină !...

— La ce te gîndești ? îl întrebă Riquet Haudryot.

— Hei ! oftă Guillaume, se gîndește dacă va fi spînzurat... jupuit... opărit... atîrnat de stîlp, sau îi vor fi scoase mațele de îndrăcitul acela, căruia era atît de lesne să-i facem de petrecanie, cînd îl aveam în mînă !

— Nu, Guillaume Bourrasque, zise cu blîndețe Buridan, mă gîndesc la teza pe care trebuie s-o susțin la Sorbonna : pro et contra ! Și această teză mi-ai găsit-o tu aici, chiar adineauri, scumpul meu tovarăș...

— Ah ! ah ! Licitum est occidere... loquacem ! Frumos subiect de teză ! Splendid și de efect : Să omorîm pe vorbitori !

— Nu ! zise Buridan cu un surîs trist. Licitum est occidere reginam !

Împăratul Galileiei și regele Basochei, speriați, cutremurându-se, încremeniți, aruncară o privire lungă, înspăimînată, asupra lui Buridan. Dar Buridan își goli liniștit, dintr-o sorbitură paharul pe care și-l umpluse pînă la gură.

XVI. MESAGERA

Era în ajunul zilei pe care Buridan o rînduise, în numele lui Filip și Gauthier d'Aulnay, lui Enguerrand de Marigny pentru o luptă pe viață și pe moarte, adică unui duel judiciar. Și nu fără temei alesese drept teren, tăpșanul de la Pré-aux-Clercs. În marginea aceluia frumos loc de plimbare, se afla prea sfînta mînaștire Saint Germain-des-Prés. Și, luptele pe viață trebuiau totdeauna să aibă loc în incinta, sau în vecinătatea unui lăcaș sfînt, deoarece Dumnezeu asista la duel ca să favorizeze dreptatea, împotriva nedreptății, pe luptătorul nevinovat contra adversarului răutăcios. Poate că Buridan avusese, și alte motive ca să aleagă pe Pré-aux-Clercs.

În ajunul, zilei aceleea mari, spre amiază, Buridan ieși din locuința doamnei Clopinel, gazda lui și urmat de Lancelot Bigorne, care umbla la zece pași îndărătul stăpînului, cu gluga trasă pe frunte, cu gulerul ridicat pînă la bărbie, cu mîna pe mînerul pumnalului, suflînd greu și bolborosînd crîmpeie de gînduri, care ar putea fi tradus astfel :

— Ce îndrăzneală ! Să se arate în stradă la miezul zilei, cîtă vreme e căutat de poliție și de mama poliției ! O să facă să ne spînzure ! E tot așa de sigur pe cît e de sigur că sfîntul Barnabé, ocupă un post de vază printre confrății lui, sfînții din Paradis. Eh ! La urma urmei ce înseamnă să fi fost spînzurat ieri, sau să fii mîine ?... Și apoi va fi o mîngiere pentru mine să mă sui în spînzurătoare în tovărășia stăpînului meu, care, hotărît lucru, mi-e nespus de drag, — afară doar că nu m-a lăsat să strîng de gît pe fostul meu stăpîn !...

Ajuns la Luvru, Buridan, se apucă să înconjure încet fortăreața regească fără altă idee hotărîtă decît să studieze împrejurimile.

Avea oare intenția să pătrundă în Luvru ? Să-și riște viața, să înfrunte garnizoana, ca să ajungă pînă la regină ? În realitate, nimic nu era hotărît în capul lui, afară numai de gîndul că voia să vadă pe regină.

Umbla de-a lungul șanțului, se oprea în fața ușilor secrete ale fortificațiilor, ridica privirea spre locurile de unde se aruncau proiectilele, examină turnurile burtoase, în vîrfurile cărora filfiia steagul regal și unde apăreau siluetele arcașilor, care se desenau pe cerul albastru, studia porțile formidabil apărute după punțile întotdeauna gata să se ridice într-o clipă, grație unui sistem particular de lanțuri și contra greutatea...

Bigorne, mai înfoclit, mai ursuz ca oricînd, cerceta chiorîș zidurile înegrite, dincolo de care apăreau locuințele regale, cu creasta plină de turnulețe, cu balcoane, cu balustrade, cu acoperișurile îmbîcsite de vîjiatori...

— Cel mai neînsemnat lucru care ni se poate întîmpla este că putem fi recunoscuți de străjile, care se plimbă pe ziduri și să primim o ploaie de săgeți...

Punînd aproape o oră ca să facă înconjurul incintei, Buridan sfîrși prin a se opri, oftînd cu îndoială, nu departe de turnul cel mare, unde — după tradiția instituită de Filip-August — marii feudali ai coroanei trebuiau să-și prezinte în curînd, omagiile noului rege Ludovic al X-lea, de

unde, de altfel, a și venit expresia, multă vreme consfințită, că baronii feudali „țineau de turnul cel mare al Luvrului“.

Mai departe, de-a lungul malurilor înverzite de sălcii și de plopilor ale Senei, Buridan aruncă o privire lungă asupra celor trei turnuri ale Potcoavei, al lui Windal, și al Prăjinilor, care apărau incinta în partea aceea.

Apoi, își îndreaptă privirea spre turnul cel mare, numit și turnul Filipine, asupra celor opt ferestre de la fiecare etaj, garnisite cu bare enorme de fier, și asupra platformei cu creneluri, care se ridica la nouăzeci și șase de picioare de la pământ.

Deodată, se întoarse repede, atras de ceva parcă, împotriva voinței lui, și, de partea cealaltă a apei în fața lui, văzu Turnul Nesle.

Șezu multă vreme pe gânduri, cu sprâncenele încruntate, cu ochii țintiți asupra uriașului de piatră, care, la lumina zilei, se colora cu tonuri verzui și păstra ceva din înfățișarea unei misterioase amenințări.

Apoi, dînd din cap, făcu o mișcare ca și cum ar fi voit să se retragă.

În minutul acela o femeie se ivi lângă el. Îl privea nemișcată, cu o curiozitate ciudată.

De unde apăruse ? Pe unde venise ? Poate, de după sălciile din față ? Sau, poate, chiar din turnul cel mare al Luvrului ?... Buridan nici n-o văzuse, nici n-o bănuise venind.

Încercă să-i zărească fața, sub glugă, dar era mascată.

Buridan se cutremură.

Femeia era înaltă, cu proporții armonioase, una din acele femei după care, cînd trec, te-ntorci ca să le admiri eleganța naturală a ținutei omenеști.

Buridan socoti că trebuia să fie înaintată în vîrstă, cu toată frumusețea liniilor trupului său — căci părul, pe care-l zări, avea fire argintii.

— Ei, zise, el, cine ești ?

— Cum, Jean Buridan, nu mă recunoști ? zise necunoscuta, cu un fel de ironie.

Buridan recunoscuse vocea și tresări.

— Ba da, pe sfîntul Dumnezeu ! zise el cu glas răgușit, pe cînd simțea cum îngălbenește. Ești vrăjitoarea, care, într-o seară, te-ai apropiat de mine și mi-ai dat o întîlnire.

— E adevărat. Sînt tocmai aceea care spui.

— Numele meu e Mabel. Nu sînt vrăjitoare, ci o femeie sărmană, pe care o întrebuintează unii și alții pentru dus bilețele și făcut comisioanele lor.

Asta e totul.

Ea tăcu un minut, cam încurcată, ca și cum ar fi căutat mijlocul să spună un lucru greu de zis.

— Nu te mai duci în strada Froidmantel ? zise ea deodată.

— De unde știi că mă duceam în strada Froidmantel ? Și de unde știi că nu mă mai duc ?...

Mabel începu să ridă.

— Știu că te duceai, pentru că te-am urmărit de mai multe ori, și te-am văzut intrînd într-o casă veche, unde locuiesc cei doi prieteni ai tăi... le-am uitat numele !

— Filip și Gautheir d'Aulnay, zise Buridan, cu vocea cea mai naturală.

El se simțea în fața unui mister.

Femeia aceea era încarnația misterului Turnului Nesle.

Pricepea că va căuta să-l prindă într-o rețea de întrebări.

Și îi vorbea, o întreba, răspundea ca și cum ar fi atacat, sau s-ar fi apărat într-un duel.

— Filip d'Aulnay, Gauthier d'Aulnay !... Aștia sint ! Mi-aduc aminte ! — urmă femeia. Iată, știam că te duceai adeseori pe la gentilomii aceia. Asta și explică de ce te-am căutat și cum te-am găsit în strada Froidmantel. Dar... de ce nu te-am mai întâlnit ?

— Ah ! zise Buridan, pentru că nu mai am treabă în strada aceea. Și chiar mi-ar fi oroare să mă mai duc pe acolo... Ascultă femeie, ai locuit în viața ta în vreo casă unde ai fost mulțumită, unde stăpinea fericirea ?... Dacă nenorocirea a intrat odată în acea locuință, nu e adevărat că ai urît-o, și că te-ai depărtat pentru totdeauna de ea ca și cum, fugind de locul de suferință, ai nădăjdui să regăsești fericirea pierdută ?... E adevărat ?...

— Așa e ! răspunse Mabel, cu vocea atât de amărită, cu un accent atât de grozav, încât Buridan fu mișcat, pînă în suflet !

— Ei bine, urmă tinărul, află că în strada aceea, în locuința aceea veche, de care vorbești, am cunoscut multă vreme zimbetul sănătos, nepăsător, băutura veselă împrejurul mesei, lungile convorbiri în serile de iarnă...

Filip și Gauthier, vezi tu ? — erau frații mei. Îi iubeam. Și cum n-am cunoscut nici tată, nici mamă, îi priveam ca pe o familie a mea... Buridan tăcu.

O emoție adîncă și puternică trebuie s-o fi stăpînit pe femeie, căci și ea tăcea.

Dar îndată, dînd din cap, ca pentru a-și reveni în fire, la gînduri mai pozitive și mai de seamă.

— Sfinte Hristoase ! șopti ea. Nu te-oi mai fi înțelegînd cu acei pe care-i uibesci ?

— Nu, femeie. Între noi nu a fost neînțelegere. Aveam același gînd. O singură inimă bătea în piepturile noastre...

— Vai ! s-or fi prăpădit ?

— Nu știu. Au dispărut, asta e. Dar, așa de bine-s dispăruți, că nimeni nu mi-a putut da vreo știre despre el. Au plecat din Paris, fără să-mi spună ? Sint în fundul vreunei temnițe ? Sau, au murit în vreun duel ?... Cine poate știi ?

— Cum ? Nimeni n-a putut să-ți dea cel mai mic indiciu ?

— Dacă aș fi episcop aș întreba pe Dumnezeu. Dacă aș fi vrăjitor aș întreba pe dracu. Și atunci poate că aș afla ce s-au făcut... și încă, nu se știe nici atunci !

O mulțumire nebănuită apărui, nu în gesturi, dar în ținuta mai liniștită a lui Mabel.

— Adio, femeie, zise repede tinărul, amintirile care le-ai redeșteptat în mine, cu întrebările tale mă întristează. În orice caz, dacă vreodată ai voi să-mi vorbești, nu trebuie să mă mai cauți în strada Froidmantel.

— Încă un minut, zise Mabel, ținîndu-l de braț.

Era ca un fel de emoție ascunsă și accentul ei. Și deodată, cu o voce stranie ea șopti :

— Jean Buridan, ai mărturisit adineauri un lucru care mă miră... un lucru grozav de trist...

Spuneai că n-ai cunoscut nici pe tatăl, nici pe mama ta...

— E adevărat, răspunse tinărul, a cărui frunte se încreți.

— Ah ! urmă Mabel, cu vocea mai joasă. Din ce țară ești ?...

— Din Bethune, în Artois !, răspunse Buridan.

Mabel își trecu mîna peste frunte, și dacă Buridan ar fi putut să asculte gîndul acelei femei, cum poți asculta cuvîntul, iată ce ar fi auzit șoptind în fundul inimii ei :

— Sărman tînăr ! Nici tată, nici mamă !... Oare n-ar trebui să-l cruț, eu, care sînt mamă fără copil ?... Să-l cruț !... Să renunț la răzbunarea mea !... Ah ! mai bine să-mi smulg inima !... Îl cheamă Jean,... ca pe fiul meu... Și cine știe dacă nu e un semn, pe care mi-l trimite Dumnezeu,... că e cu mine !

Aruncă o privire fugară asupra turnului cel mare, al Luvrului, apoi ochii i se întoarseră asupra turnului Nesle...

— Jean Buridan, urmă ea atunci, am să-ți vorbesc. Ca în seara din strada Froidmantel, sînt trimisă la tine de o persoană puternică... dar de data asta nu mă trimite un om, ci o femeie ! Ascultă, Jean Buridan... nu de ură vrea să-ți vorbească, ci de dragoste !...

Inima lui Buridan bătea să se spargă.

— Margareta ! Margareta ! strigă el, în mintea lui, vii tu singură ! Mă chemi, tocmai în minutul cînd disperam să te pot apropia !

Mabel îl privea cu băgare de seamă. El pufni de ris.

— În numele Dianei, pe care Jupiter, regele zeilor o onoră cu amorul lui, întîmplarea e hazlie de tot ! Femeie, nu te ocupa de urile mele, căci răzbunarea, vezi tu, este o mîncare din care nu vreau să dau nici o bucățică. De aceea, dacă ai studiat logica, trebuie să pricepi de ce n-am venit să văd pe omul care mă chema.. dar azi, e altceva ! O femeie !... Amorul !... Cum să rezisti la așa ceva ?

— Așadar, Jean Buridan, vei veni ?

— Créd bine : O persoană puternică mă cheamă !... Zici, puternică, nu e așa ? Adică în stare să mă înăbușe în brațele ei ?... Mie îmi plac la nebunie femeile puternice !

— De talie a-ți asigura situația ! — zise Mabel cu oarecare îndoială, cu un fel de părere de rău.

— Ah ! vreo baroană ?... O contesă poate ? Averea mea are mare nevoie să fie asigurată și deoarece se prezintă ocazia...

Cînd sînt așteptat ?

— Astăseară, la zece...

— Bine, unde ?

— Privește în fața dumitale, zise Mabel, peste apă.

— La turnul Nesle ? zise Buridan cu același hohot de ris. Mă voi duce, de ar trebui să văd chiar iadul deschizîndu-se..

Mabel îl învălui pe Buridan într-o privire lungă, buzele ei tremurară ca și cînd ar fi vrut să șoptească unele cuvinte misterioase, în ochii ei trecu o umbră de compătire, dar deodată făcu un gest ca să impună prudența și tăcerea lui Buridan, apoi se îndepărtă încet, de-a lungul malurilor fluviului.

Buridan rămase în același loc, cu ochii țintiți asupra turnului Nesle.

XVII. CEI DOI FRAȚI

Cînd rămase singur Buridan înconjură Luvrul, apucînd drumul îndărăt și se infundă în întortochetura de străzi, care se încurcau una în alta și mișunau la picioarele fortăreței regale, ca un cuib plin la piciorul

unei stînci. Erau ulicioare cu nume prost, prin care regele n-ar fi îndrăznit să se aventureze, și prin care paznicii nu pătrundeau niciodată.

Prin aceste ulicioare lăturalnice Buridan ajunse în strada Froidmantel, cu Lancelot Bigorne ca arier-gardă, și se înfundă în vechiul hotel, pe jumătate ruinat, unde, pe vremuri, strămoșii lui Filip și Guillaume d'Aulnay trăiseră cu demnitate, ținuseră casă și întreținuse o garnizoană care se ridicase, cîteodată, pînă la cinci lănci, ceea ce reprezenta vreo treizeci de oameni de arme.

Tot acolo locuiau cei doi frați, cu toate că strada Froidmantel nu era mult mai frecventată decît celelalte ulicioare dimprejur. Un fel de superstiție îi legau de acel loc.

Singura precauție pe care o luau de cînd cu întimplarea lor, de la turnul Nesle, era să nu iasă decît noaptea, și să nu deschidă la nimeni.

De multe ori, venise cîte ceva să bată la ușa lor.

Și Gauthier putuse să-și dea seamă că încăpățînatul vizitator, nu era altul decît Stragildo. Sinistrul executor, călăul operelor reginei, venea, fără îndoială, să se convingă dacă Sena își păstrase sau nu depozitul lugubru. Odată, chiar forță ușa. Filip și Gauthier, ascunși într-un cabinet secret, îl lăsară să viziteze casa cea veche din pod pînă-n pivniță. Stragildo se liniști, căci nu mai se-ntoarse.

Ajuns la etajul unde cei doi frați se instalaseră, Buridan, imită ți-pătul bufniței, acel fel de jelanie ironică, sfîrșită într-un hohot de rîs.

Ușa prăfuită se deschise îndată, și Gauthier apăru.

Buridan intră cu Bigorne, care rămase ca santinelă, în sală.

— Unde e Filip ? întrebă Buridan, cînd se așezară jos.

— A ieșit, răspunse Gauthier, scurt și necăjit.

— Vrea să-l omoare ?

Gauthier d'Aulnay dădu din umeri și ridică miinele spre cer, ceea ce însemna că : nu mai număra imprudențele fratelui său.

— N-am putut face nimic, zise el. A trebuit să iasă. Nu mai putea. M-am supărat. M-am pus chiar în ușa, și... știi ce mi-a zis, Buridan ? E de necrezut, dar a zis-o,... pe viața mea !

Mi-a spus cum că nu-și simțea curajul să vîre pumnalul în mine, pentru că-i sînt frate, și cum pe de altă parte nu mai putea răbda mai multă vreme să nu ia aer, se va omori în fața mea dacă îi mai stau în cale...

— Să ia aer ?... Să ia aer ? De ce nu iese noaptea, după cum eram înțeleși ?

— Da, dar noaptea nu poate s-o întîlnească pe Margareta...

— Hm ! mai lesne te poți lovi prin întuneric de ființa aceea drăcească.

— Ce vreî, scumpul meu prieten ? Filip e nebun. N-am ce-i face ! O să facă să ne spînzure, sau să ne sfîșie... și turbez cînd mă gîndesc la asta !...

— A dracului treabă ! scrișni Buridan, care-și mișca pumnii. Și, zici că vrea să vadă pe regina ?

— Zice că moare, dacă n-o mai vede !

Dar eu cred că o să moară tocmai fiindcă are s-o vadă, sau are să dea ea cu ochii peste el. Cîtă vreme ne crede morți, n-am nimic de zis... Dar, dacă o ști că am scăpat din sacul jupînului Stragildo,... nu mai dau o pară chioară pe pielea noastră !...

Gauthier oftă adînc și izbi-cu pumnul în masă.

— Dar, să nu crezi că am să mă las să mor de dragul lui Filip, nu știi pofta grozavă de viață, care vijie în mine ! Vreau să trăiesc, cu capul și cu burta !... Ascultă Buridane ! Dacă Filip ar iubi vreo fată frumoasă, glumeată și cu suflet drăgăstos, asta poate m-ar înduioșa, dar, ce iubește el, e moartea, un spectru ieșit din Iad, un demon, turbat după singele nostru...

Astăzi știu ce este întristarea, Buridane, căci fratele meu nu-mi mai e frate...

Gauthier se cutremură de deznădejde, și urmă :

— Să bem, cât mai ne e îngăduit încă... să bem !... Pentru fericire, am o idee !

— Să-ți văd ideea, zise Buridan.

— Ascultă ! strigă Gauthier.

— Din curtea vecină străbătu pînă la el un răcnet de fiară.

— Acela e Nero, murmură Gauthier, am isprăvit prin a le cunoaște și glasurile...

Și, pe fața lui veselă, trecu un suris grozav, care-l făcu pe Buridan să tresară.

— Ai auzit ? urmă Gauthier cu glas înăbușit.

— Da, e un glas destul de înspăimîntător.

— Vino ! îl îndemnă Gauthier, golindu-și paharul. Vei vedea că, dacă vocea animalului e grozavă, animalul nu-i lipsit de oarecare min-drețe... E cel mai iubit de regină !

Gînditor, visînd... nici el nu mai știa la ce strașnică nălucire, care-i răsărise în minte, Buridan urmă pe Gauthier, a cărui frunte îngălbenise, ai cărui ochi luaseră o expresie de asprime, care nu le era obișnuită.

Ajunși în odaia de alături, unde domnea o umbră adîncă, Gauthier îl duse pe Buridan pînă la o fereastră putrezită, de la care lipseau mai multe ochiuri din rețelele de plumb și la care erau puse perdele groase, bătute cu cuie. Gauthier îi arătă o gaură, făcută în perdea, și Buridan îi alipi ochiul.

— Am petrecut multe ore în locul acesta — îl lămurii Gauthier. Spune-mi, ce vezi dragă prietene ?

— Văd, șopti Buridan, o curte, înconjurată de clădiri.

— Da, sînt locuințele unde stă armata de slugi ale fiarelor, coman-dați de altă fiară, numită Stragildo. Dar, vorbește-mi puțin de palat...

— Palatul ?

— Ei, da !, locuința leilor, tigrilor și a altor verișori, ai doamnei Margareta. Palatul, care e în fundul curții, îl vezi ?

— Da. O clădire țeapănă, un șopron împărțit în odăi pătrate, care dă una într-alta și care își întoarce fațada spre curte. Fiecare parte a locuinței e întărită cu gratii groase de fier și, în dosul lor, văd simandicoa-sele fiare, care umblă de colo pînă colo, cu pas mlădios și-nfricoșător... În adevăr, trebuie să fie foarte puternice, adăugă Buridan, încetînd de a mai privi.

— În adevăr, încuviință Gauthier, par în stare să sfărîme, dintr-o mușcătură, un piept, sau să zdrobească un craniu omenesc dintr-o singură lovitură de ghiară.

— Omenesc ? se-nfioră Buridan, care privea țintă spre Gauthier.

— Omenesc... sau femeiesc ! răspunse cu răceală Gauthier. Dar, n-ai văzut tot, scumpul meu prieten !... Ai băgat de seamă că ograda e împăr-țită în două, printr-un grilaj, care o străbate în toată lungimea, un grilaj

gros, și foarte înalt ?... Ai mai băgat de seamă că, această fereastră dă tocmai în partea curții care vine alături de locuința fiarelor ?

— Ei bine ? făcu Buridan, care îl urmărea cu atenția încordată.

— Ei bine ! urmă Gauthier, cu un ris straniu. Află că, din cînd în cînd, cuștile se deschid și că leii ies în această curte de din dos, care e tocmai sub fereastră. Atunci, în curtea din față, regele și cavalerii se așează sub baldachinul, pe care l-ai văzut și asistă la jocurile bestiilor... Atunci să le vezi sărind, să le auzi zbierind. Regele aplaudă, strigă, dă din picioare, își arată pumnul la fiare, le înjură, le desfide... Ah ! crede-mă... e un spectacol măreț !

— Ei, bine ? repetă Buridan, care se-nfiora de cele ce întrevădea.

— Ei bine ! urmă Gauthier. Închipuie-ți că cuștile au fost deschise de Stragildo, închipuie-ți că leii sînt liberi, în curtea din dos, cu gurile căs-cate și ghiarele pe grilaj. Închipuie-ți că deschid această fereastră, și... că te cobor, sau că te azvîrl în curte... pe tine, sau pe oricare altă persoană, pe care aș fi atras-o aici !

— Oribil ! murmură Buridan.

— M-ai înțeles ! făcu Gauthier. Văd asta, după fiorul care te-a cutremurat. E același fior, care m-a încrîncenat și pe mine, cînd mi-a venit, pentru întâia dată, gîndul acesta.

— Gauthier, o tigroaică, tot ce vrei, dar nu o femeie. Ah ! Se cunoaște că n-ai văzut, apărind în beția vinului, a parfumurilor, și a amorului, ființe asemănătoare cu acelea, pe care le creează delirul frigurilor agoniei ! Se cunoaște că, plin de viață, cu risul pe buze, cu flacărele pasiunii în suflet, n-ai fost apucat și tîrit... și că n-ai văzut legîndu-se sacul, monstruosul lîntoliu în care am fost cusuți de vii, ca să ne coborîm, împreună, în mormînt ! Eu am văzut acest lucru și de-ar trebui să trăiesc o sută de ani, am să simt totdeauna prin spate fiorul de groază din clipele acele ! Buridan, uite-te la părul meu, a albit !... Am văzut-o, oh ! am văzut-o pe Margareta, palidă și rece, ascultîndu-mi rugămintea, fără nici un gest de compătimire ! Ființa asta, pe care o numești femeie, a privit pregătirile supliciului, și inima ei n-a tresărit... Buridane, nu mai știu ce înseamnă să rîzi ! Nu mai știu ce-i aceea să bei un pahar de vin, cu poftă, cu capul ușurel, cu inima tare !... Buridane, mi-e frică !... totdeauna mi-e frică !... Teama mă strînge în ghiare, trăiesc cu frica, în închipuirea mea nu se urzesc decît stafiile fricii !... Inima îmi tremură de frică, noaptea, dacă se mișcă un șoarece, mă deștept cu fruntea scăldată în sudori. Mina mea dibuie pumnalul și inima-mi urlă : Cine e acolo ?... Cine e acolo ? Buridane, e frica ! Și ce e grozav în toate acestea, e că știu că nu sînt laș !... Buridane, o să-mi fie întotdeauna frică... pînă n-o voi vedea moartă.

Buridan privea cu un fel de spaimă spre omul acesta atît de puternic, atît de viteaz, așa de fericit de a trăi, și plin de o veselie neînfrînată cîteva zile-n urmă... pe acel Gauthier, care-l apucase de braț și cu ochii holbați, cu fruntea palidă, îi vorbea cu o voce care ai fi zis că vine... de dincolo de mormînt... Gauthier purta cu el stigmatul morții !...

— M-ai înțeles, urmă Gauthier. Cînd te-ai aruncat în apă, cînd ai spintecat sacul, cînd ne-ai văzut în barcă, ai înțeles că Gauthier nu mai era Gauthier... Pentru că, acei care au trecut pe la turnul Nesle, dacă n-au murit, au inebunit... Zici că sînt nebun ! Nebun de frică ! Nebun de ură ! Ești foarte fericit, Buridane, că ai ajuns prea tîrziu, și n-ai intrat în turnul blestemat...

— Astă seară, vorbe Buridan, nădăjduiesc să ajung la timp...

Gauthier sări în sus, îngrozit și rămase mut de mirare.

— Ei bine, da ! — urmă tinărul. Astă seară e rîndul meu. Astă seară sint așteptat la turnul Nelse. Astă seară, Margareta, regina Franței, îmi va întinde brațele și...

O mină îl apucase de umăr pe Buridan.

Se întoarse, și, lingă el, îl văzu pe Filip d'Aulnay, alb ca varul.

Gauthier se-ntoarse, reintră cu pași mari în sala de alături, își turnă un pahar de vin, pe care-l înghiți dintr-o sorbitură, și mormăi un blestem.

Un minut întreg, Filip și Buridan se priviră în tăcere. În sfîrșit, Filip șopti cu blîndețe :

— Nu te vei duce, Buridane ?

Acesta nu răspunse.

— Nu te vei duce, urmă Filip. Îmi e prea greu s-o știu pe Margareta o desfrînată nerușinată. Simt că suferința asta mă va ucide ! Dar, ca tu,... tu, Buridane, să primești înîlînirea depravatei, pe care o iubesc,... a nerușinatei pe care o ador,... a sceleratei, criminalei și însetatei de singe, care mi-a luat inima, mintea... tot ce gîndesc, tot ce simt... ca tu Buridane, să-mi furi pe Margareta, fie numai chiar pentru o noapte, de-aș ști că vei muri, oh ! ar fi prea puțin... Vezi tu ? ar fi să mă-ndoiesc de pămînt, de cer, și că nu mai e nevinovăție, prietenie, că... nu mai e speranță pe lume.

— Speranță ? — scrișni Buridan. Așadar,... tot mai sperî ? Și ce, anume, mai poți nădăjdui ?

— Sper, Buridane !... Sper că am visat un vis groaznic, în noaptea aceea blestemată... Sper că... ochii m-au mințit... că urechile m-au înșelat,... că mărturia simțurilor mele e o... mărturie mincinoasă ! Cred, vreau să cred ! Cîu furie, cu frenezie, am să-mi chinuiesc mintea... ca să cred că Margareta e curată, cinstită... așa cum era în nălucirile sufletului meu... Buridane... nu te vei duce diseară la înîlînire... Știi tu, ce fac în toate nopțile ? Întreabă-l pe Gauthier !... De cum se-nserează, mă pun la pîndă, la piciorul turnului Nesle... Cu jungherul în mină, ascuns în scorbura unei sălcii, pîndesc, ca un bandit, ca un ucigaș plătit, ca un spion... Pîndesc !... Și-ți jur că, dacă se apropie cineva de turn, e mort ! Dar, adăugă Filip, cu un suris ciudat, nimeni n-a venit !... N-a venit încă... Cine știe, de ce ? Oh ! Buridane, cine știe !...

Buridan dădu din cap, apoi întrebă, în șoaptă :

— Așadar, astă seară, vei fi lingă turn, așteptînd și pîndind ?

— Voi fi !...

— Și dacă mă voi duce ?

— Te voi ucide, Buridane.

Se lăsă o tăcere grea, în care porni un indoit muget : în afară, în vecinătate, acela al fiarelor, — înăuntru, acela al lui Gauthier, care asculta din odaia de alături.

— Așadar... mă vei ucide, Filipe ? făcu, în sfîrșit Buridan. Vei uita că mîine trebuie să te lupți în Pré-aux-Cleres,... vei uita sfidarea aruncată asasinului părinților tăi, spoliatorului familiei tale ? Pentru dragostea Margaretei, vei fi de două ori sperjur, uitînd sfidarea lui Marigny și jurămîntul solemn, făcut pe mormîntul tatălui tău.

— Fir-ar al dracului ! Ucigă-l toaca. Hai-hui ! urlă Gauthier, izbind de zid, oala de pămînt, din care băuse, și care se făcu mii de fărîme.

Filip nu zise nimic, dar tremura și ochii i se roteau cu priviri de nebunie.

— Gauthier ! chemă Buridan.

— Iată-mă, răspunse Gauthier, care apăru, zbirlit, cu fața udă de vin și de lacrimi.

— Gauthier și tu Filipe... ascultați-mă. Diseară mă voi duce la turnul blestemat. Voi fi acolo la ora zece. Cunoasc salcia aceea scorburoasă. Voi trece la un pas de ea. Voi fi fără arme. Fiți acolo, amândoi și înjunghiați-mă când voi trece, căci vă jur pe prietenia care ne leagă, că Dumnezeu chiar, dacă ar pune la poarta lui pe arhanghelul înarmat cu paloșul de foc, n-ar putea să mă oprească să intru în turnul Nesle!

Buridan se-ndreptă spre ușă și cei doi frați îl auziră vorbind :

— Haide, Lancelot, să ieșim din această vizuină de bandiți, ca să ne ducem într-alta.

Filip izbucni în plins. Se repezi pe urma lui Buridan, și-l ajunse, îl luă în brațe.

— Iartă-mă ! bolborosi el. Uită tot ce am vorbit. Ești prietenul meu... fratele meu !... Ești răzbunătorul celor care nu mai sînt. Buridane, mîine voi fi lingă tine, la Pré-aux-Clercs. Și diseară... dacă mă duc la turnul Nesle... ei bine, va fi... ca să te apăr, să te scap, după cum ne-ai scăpat și tu...

— Uf ! gemu Gauthier, ștergîndu-și lacrimile. Ce fericire că am spart oala, goală.

Cei trei oameni se-mbrățișară într-o stringere frățească. Apoi, Gauthier se grăbi să umple paharele de argint, și se așezară împrejurul mesei.

— Acum, am să vă spun de ce trebuie să mă expun astă seară în văgăuna acestei splendide bestii : a reginei ! — începu Buridan.

XVIII. LEOAICA INDRĂGOSTITA

Se inserase. Noaptea începuse să-și întindă umbrele-i din ce în ce mai dese asupra Parisului adormit, deasupra Parisului, în care nici o lumină nu-i răzbătea întunecimea, care — în nopțile moderne — împrăștie un foc de lumină spre cerul lui.

Fluviul curgea tăcut, între malurile-i nisipoase, de-a lungul căruia se zăreau nelămurite pîlcuri de sălcii, întretăiate de siluetele plopilor înalți și subțiri.

Buridan își petrecuse seara la „Cîrciuma Iadului“. Cîrșma aceea era cercetată de învățăcei și n-avea nimic infernal, decît gălăgia nebună pe care-o făceau studenții, corporație zgomotoasă, bătaioasă, arțăgoasă... mai prietenă cu spada decît cu condeiul, — și de care studenții moderni, fără să-i înlăturăm chiar pe studenții cu săbii lungi și cicatrice pe obraji, ai universităților germane, nu ne pot da nici o idee. În adevăr, studentul din zilele noastre, e socotit că... tot învață ceva. Afară de rare excepții, studentul din evul mediu, se bătea, fura, făcea scandaluri, căuta pricină pîndarilor, se certa cu abatele de la Saint Germain, apăra unguibus et rostro, contra regelui însuși, privilegiile Universității și, neavînd vreme să „studieze“ din cauza acestor numeroase ocupații... nu studia.

Trebuie să ne închipuim organizația colegiilor de atunci, ca pe un fel de instituții cuvioase, clădite și întreținute cu banii lăsați de persoane doritoare să-și salveze sufletul.

Cînd murea vreun episcop, și se temea de Infern, sau numai de Purgatoriu, după cum era cazul multor episcopi, testamentul lui fonda un

un colegiu pentru șase, doisprezece, cincisprezece școlari, după cît de bogat era testatorul, în bani și... păcate... De acolo porneau numeroase colegii, care împănau colinele de la Sainte-Geneviève.

Deci primiți în aceste institute, studenții erau găzduiți, hrăniți și chiar li se dădeau și ceva... bani de buzunar. E drept că locuințele acelea semănau cu niște vizuini, — hrana era dintre acelea pe care manualele moderne o declară cu totul nesănătoasă și nehrănitoare — amintire pe care o păstrează oricare colegian, — dar... erai la adăpostul mizeriei.

Din asta rezultă că locurile de școlari erau foarte invidiate de mulțimea haimanalelor zgomotoase, flămînde, și care nu găseau ce să facă cu cele zece degete ale lor ; unii se făceau vagabonzi, alții călugări, alții... studenți — trei meserii tot atît de temute de burghezi. Haimanaua fura, călugărul cerșea, școlarul... jefuia și bătea.

Toți trei trăiau în marginile societății, din plească.

Să fii școlar nu însemna dar, deloc, să fii și... student, ci numai să fi căpătat puțința de a te adăposti într-un colegiu.

Titlul de „școlar“ se purta în lume ca și cel de „cavaler“, și erau școlari de treizeci și chiar de patruzeci de ani.

Cine obținea locuința și tacîmul de care vorbeam ? Haimanale sătule de mizerie, oameni buni de spinzurat, care — bineînțeles — odată grațiați de greșelile trecute și viitoare, prin privilegiile meseriei lor, deveneau mai cîrcotași, mai obraznici, și mai bătaioși ca oricînd, trăgînd spada pentru o privire chiorîșă și pentru a da ajutor confrăților marii bresle a... vagabonzilor.

Cu toate astea unii dintre ei învățau chiar să citească, dar erau școlari nenorociți care uitau adevărata lor situație și ajungeau — uneori — pînă și... doctori.

„Circiuma Iadului“ era unul din centrele cele mai renumite ale Universității, unde mișuna lumea aceea zgomotoasă. Se numea astfel numai pentru că era așezată aproape de poarta de Tert, sau d'Enfer (cam spre piața Saint Michel, din zilele noastre).

Pe lîngă că lui Buridan îi venea atît de aproape de malul stîng, pe care se înălța turnul Nesle, poate că avusese și alte temeuri să-și petreacă seara acolo, în tovărășia regelui Basochei și a împăratului Galileii.

La stingerea luminilor, după un ultim semn de înțelegere, se despărți de ei, și, urmat doar de Bigorne, coborî pe malul apei și se așezară pe o podișcă, care servea, pesemne, la reparația podului.

Lancelot Bigorne rămase în picioare, cîteva minute, apoi văzînd că stăpinul său uita să-l poftască și pe dinsul se așază lîngă el, zicîndu-i :

— Credeți-mă domnule... renunțați la nebuneasca dumneavoastră încercare. E o minune că pînă acum n-am fost încă înjunghiați de zbirii lui Marigny, sau uciși de acoliții lui Valois... trăsni-i-ar Cerul și înghiți-i-ar Iadul...

— Amin ! făcu Buridan.

— Da, dar dacă te mai viri acum și-n chichionul acesta...

— Lancelot, ai înțeles ordinele mele ? îi curmă Buridan.

— Desigur, — și, pe Babolin și Barnabé, care m-aud, să fiu spînzurat de picioare, între Valois și Marigny...

— Ca Christos între cei doi hoți.

— Da, domnule, vreau să fiu spînzurat în felul acesta, dezonorant, în loc să fiu atîrnat cu ștreangul de gît, după cum am dreptul, dacă...

— Lancelot, am să-ți spun o veste strașnică...

— Să-l ia dracu pe zăpăcitul care nu o vrea să te priceapă ! — bombăni Bigorne. Dacă e o veste bună, adăugă el tare, să nu mi-o spuneți decît mîine, ca să pot visa toată noaptea... lucrul plăcut, pe care-l voi afla. Dacă e ceva rău, tot nu-mi spuneți pînă mîine, ca să pot dormi liniștit... dacă mi-o fi dat să dorm în noaptea asta.

— Vei dormi... fi pe pace ! Iată, însă, noutatea : nu mai am bani !

— Oh ! Oh ! făcu Bigorne, care se sculă în picioare, apoi se așeză iar.

— Ce zici ? întrebă Buridan.

— Bună noutate, domnule !... N-am ce zice... bună noutate !

— Cu toate astea, dragă Bigorne, dacă mi-o fi dat să nu mor mîine, o să trebuiască să mă despart de tine, căci vreau să-mi fie sete, dar... nu vreau să-ți impun acest chin.

— Am să beau apă, domnule.

— Bigorne, ești credincios... bine ! Dar dacă oi fi silit să postesc ?

— Ei bine... voi posti ! Dar, nu mai mă despart de dumneata. Sînteți... situația mea socială. Și-apoi vă voi arăta : arta de a trăi în țara dușmanului. Tinăr, îndrăzneț, întreprinzător cum sînteți, și încercînd o mică expediție pe săptămînă, trebuie să vă asigurați din belșug existența dumneavoastră și pe a mea.

— Crezi că voi fi un bun tîlhar ?

— Sînt sigur... un „găinar“ cum nu se mai află, în Paris, care cu toate astea, e țara hoților. De aceea, domnule, dacă-mi dați voie, vă voi da — de pe acum chiar, cîteva sfaturi.

— Și dacă ți-aș tăia urechile, pentru că-mi dai acele sfaturi ? îl curmă Buridan.

— Mai bine ar trebui să-mi tăiați limba, ca să nu vi le pot da, sau urechile dumitale, ca să nu le auziți ! — zise liniștit Bigorne. Deci urmez, și iată ceea ce, în locul dumitale...

— A sosit ora ! făcu Buridan, care se sculă.

Lancelot Bigorne oftă. Buridan pornise, apucînd-o pe malul fluviului. Bigorne îl urma de departe, ascunzîndu-se pe după sălcii.

La cîțiva pași de turnul Nesle, Buridan se izbi de o formă neagră, nemișcată : era Mabel !...

— De data asta ai venit ! zise ea cu o voce care-i păru ciudată tînrului.

— Condu-mă ! îi șopti Buridan, cu glas hotărît. Sînt grăbit să prezint respectele mele acelei frumuseți necunoscute, de care-mi spui că ar fi atît de puternică...

Mabel nu se mișcă. Lui Buridan i se păru că ea tremura și că încercă să-l zărească. Îi vedea ochii strălucind în noapte și o emoție inexplicabilă îl cuprinse.

— Ce aștepti ? urmă el, cu asprime, ca și cum ar vi voit să alunge o groază misterioasă.

— Ce ? strigă Mabel, fără să răspundă, n-ai nici jungher, nici sabie ?

— E nevoie să fii înarmat, ca să intri în turnul Nesle ? întrebă Buridan, pufnind într-un ris nervos.

Ea tăcu o clipă. El o auzea răsufîind greu și șoptind cuvinte neînțelese.

— Mi-ai spus, zise ea deodată, că n-ai cunoscut nici pe tatăl, nici pe mama dumitale !

— E adevărat, îi răspunse Buridan posomorît. Nu știu dacă au murit, sau trăiesc, și fără îndoială, nu voi afla niciodată... Dar, destul în chestia asta, femeie. Condu-mă !

— Îl cheamă Jean ! îngînă Mabel.

Buridan observă că-și frîngea mîinile și că încerca mereu, cu nesaț, să-l zărească prin întuneric.

Ea făcu cîțiva pași, nehotărîtă. Apoi îl apucă pe tînăr de braț și, într-un suspin înăbușit, bolborosi :

— Ai zis că ești din... din ce loc ? Mai spune odată, te rog !

— Jean Buridan, născut în Betune, în Artois, din părinți necunoscuți ! Așa stă scris, cu litere mari, în registrul cel mare al Sorbonei. Iată o droaie de lămuriri... Haide ! ia-o înainte !

Ea făcu cîțiva pași, apoi iar se opri...

Erau cît se poate de aproape de turnul Neslé. Ușa era crăpată. De dincolo de ea zări o lumină slabă, tristă.

— Nu intra ! gemu deodată, greu, Mabel, dacă ții la viață, nu intra. Fugi copile, fugi !... Nici ziua, nici noaptea, niciodată nu te apropia, de turnul acesta... Oh ! ce faci ?... Ce faci ?... „S-a sfîrșit !... A intrat ! Și Mabel căzu în genunchi, cu capu-n mîini și gemînd mereu :

— Întotdeauna o să se iște o întîmplare neașteptată, sau un gînd grozav, care să se ridice între răzbunarea mea și mine !... Seara trecută era gata totul ! Îi aveam în mînă pe amîndoi... N-aveam decît să spun o vorbă regelui... Margareta de Bourgogne și Charles de Valois, asasinii copilului meu ar fi fost pierduți... Și întîmplarea neașteptată s-a produs : Margareta s-a întors la Luvru, în clipa cînd eram gata să mă duc la rege !... Astă seară iar, totul e gata ! N-am decît să mă duc la Luvru. să-l iau pe Ludovic de mînă și să-l aduc aici, ca un înger al morții ! Dar, și de data asta, grozavul gînd mă oprește...

„Cine mă oprește ? — urmă ea, după cîteva minute în care ascultă cu foc dacă nu se auzea vreun zgomot în turn. De unde vine că, ori de cîte ori îl vād pe tînărul acesta, inima mi se tulbură ?... Dacă-i rămîne vreo șansă de scăpare, de unde vine, că vreau să-i las norocul ei ?... O fi numai pentru că-l cheamă Jean ?... O fi pentru că... n-are nici tată, nici mamă ?... O fi mila ?... Blestemată să fie mila asta ! Cine a avut milă de mine ?... De fiul meu !... de Jean al meu !

: : : : : : :

Buridan se năpustise în turn.

Ca și Filip și Gauthier d'Aulnay, văzu ușa închizîndu-se în urma lui. Ca și ei, urmă pe omul care-i făcea semn, și urcă scara întortocheată. Ca și ei, — în fine — fu introdus în camera parfumată, caldută, luminată de lumini blinde și odihnitoare.

Pe ziduri, tablouri mari reprezentau Virtutea, Frumusețea, și altele, în poze de o revoltătoare desfrînare.

Buridan privea cu un suris plin de admirație „Frumusețea, suindu-se în pat“, cînd o ușă se deschise la spatele lui. Se întoarse. Privirea lui cuprinse sala vecină, scînteietoare de mulțimea făcliilor aprinse, masa bogată, servită gata. Apoi apăru, venind spre el, o femeie mascată, învăluită într-o mantie de hermină, sub care ar fi putut ghici trupul gol, dacă n-ar fi fost preocupat de gîndul groaznicului duel, care avea să-l susțină.

Asaltul fu puternic, grozav.

Cum intră, femeia misterioasă începu cu glas dragăstos :

— Bine ai venit, senior Jean Buridan...

— Maiestate, răspunse el, închinându-se, sînt foarte fericit să vă pot spune cît sînt de mîndru de a fi scăpat la Montfaucon viața voastră sfîntă, atît de prețioasă regelui, soțul vostru.

Margareta se opri, inspăimîntată, îngrijorată, încremenită.

— Sînt convîns, urmă Buridan, că Maiestatea voastră mi-a făcut nemărginita onoare să mă cheme aici, ca să-mi acorde favoarea unei răsplate. Dar, la ce bun răsplata ? Să te devotezi, să-ți pui viața în primejdie pentru rege sau regină, e datoria oricărui supus !...

Margareta scoase un fel de muget surd. Cu un gest violent își scoase masca, și fața îi apăru atît de îmbujorată, încît un fior de gheață păru că trece prin inima tînărului.

Cun un accent de mîndrie suverană, regina strigă :

— Dacă știi cine sînt, dacă recunoști în mine pe Margareta de Bourgogne, trebuie să știi că regina n-are de dat nici o răsplată supușilor ei.

Buridan îndoi genunchiul. Ea urmă, cu același ton aspru.

— Cine te-a prevenit ? Cine ți-a spus că vei găsi aici pe regină ? Vorbește !...

— Lancelot Bigorne zise Buridan, sculîndu-se.

— Lancelot Bigorne ? murmură Margareta. Unde am mai auzit acest nume ?... Cine e omul ăsta ?... Și de unde știe ?...

Timp de un minut regina rămase gînditoare, cu fruntea încrețită... Dar, curînd, ea păru că se liniștește, și figura ei luă o altă înfățișare...

În acest spirit unde gîndurile pasionate curgeau clocotitoare, chestiunea de a ști cine era Bigorne și de unde aflase el, se întunecă ca o scînteie, ce se stinge.

Buridan era acolo.

Buridan era amorul...

Ura, răzbunarea, moartea,... totul, fu aminat pe a doua zi.

În noaptea aceea, în ora aceea, ea nu dorea decît dragostea...

— Seniore, zise ea, cu un glas în care nu vibra decît dragostea, stai jos !... Aici, lingă mine, căci avem multe de vorbit împreună.

— Iertați-mă, doamnă, în fața reginei trebuie să stau în picioare.

— Regina ! zise Margareta cu o blîndețe pătrunzătoare. Aici nu e regina.

Nu ți s-a spus nimic, Buridan ? Nu ți s-a spus că femeia, care te cheamă la turnul Neslé, te iubește ? Oh ! adăugă ea, luîndu-i mîinile, e multă vreme de cînd te-am zărit și de cînd te iubesc. Dar, din ziua aceea de la Montfaucon, am priceput deșertăciunea oricărei împotrîviri... Privește-mă !... Spune-mi, dacă printre amantele, pe care le-ai putut visa, năzuințele tale amoroase ți-au încheiat vreuna mai frumoasă, decît aceea care ți se dă ție în clipele acestea ?...

Vorbea cu glas înăbușit dar, totuși, armonios ca o stranie și îndepărtată melodie de vioară. Și destăinuirile acelea de o îndrăzneală nerușinată, ea le făcea de parcă ar fi fost cel mai natural fapt, ca, regina Franței, să se dea primului venit... Și era așa de neașteptat, față de ceea ce el știa,... era atît de departe, de tot ce ar fi putut bănuî, încît Buridan simțea un fel de spaimă, care i se strecura pînă-n măduva oaselor. Margareta gîfîia. De data asta chiar amorul vorbea într-însa. Nu era numai desfîrnata, insetata de plăceri, ci și amanta a cărei inimă bătea.

— Buridan, urmă ea, destinul tău va minuna lumea. Ceea ce-ți ofer mai întîi, e amorul, adică pe mine ! Apoi : puterea !

Spune o vorbă, Buridane, și mine, răsturnat din înălțimea măririlor, Marigny îți va ceda locul !

Se sculă, se apropie de el, și aplecată asupra lui, aproape rugindu-se urmă :

— Regele zise ea, e un copil !... La Luvru trebuiește un maestru al palatului, un maestru, Buridan, care — egal cu acel Heristal, care sfârși prin a se încorona singur, — să guverneze, să domnească, și să fie stăpîn ! Stăpînul unei femei ca mine, stăpînul unui regat ca Franța ! Ce nu vei îndrăzni, și ce n-ai încerca să întreprinzi ?... Buridane, mi-am aruncat privirile în jurul meu și, din înălțimea tronului meu, privirea se întinde de parte !... Am căutat un om, și... te-am găsit ! Buridane, mi-am întins mina asupra ta... slab, necunoscut, te-am condus pe muntele unde altă dată fu dus Christos, și, ca Satan lui Christ, îți zic :

„Privește la picioarele tale... Onoare, avere fabuloasă, putere neauzită, amor fără de margine... toate astea sînt ale tale, Buridane, ce zici ?

— Maiestate, începu Buridan, cu o umilință adîncă, sinceră și admirabilă, în acel moment, cînd ar fi putut înnebîni de mindrie, Maiestate, am venit să vă spun : Fie-vă milă de mine !...

— Nu înțeleg ! — urmă cu pasiune Margareta. Ascultă ! Cineva ți-a spus că, aceea care te așteaptă, e regina ! Dar... ți-aș fi spus-o chiar eu. Fără ca să mi-o ceri, mi-aș fi scos masca... Aceea, care-ți vorbește-n minutul acesta, e regină și femeie !

— Îți ofer tot ce poate oferi o regină și tot ce poate da o femeie !

Un hohot de plîns o înecă. Fără să știe ce face, întinse brațele și mantia i se desfăcu. Ea apăru splendid de frumoasă, cu inima bătîndu-i cu putere, armonioasă și superbă ca un vis de marmură a lui Canova. Și ea șopti :

— Buridane, aștept cele ce ai să-mi răspunzi !...

— Să răspund cuvintelor grăite de Maiestatea voastră, ar fi actul unui nebun ! zise Buridan cu aceeași umilință. Am venit aici, știind că voi găsi pe regina mea...

El căzu în genunchi...

— Și am venit să-i spun : Maiestate, fie-ți milă de mine !... Un singur cuvînt al vostru poate să-mi redă viața și fericirea pierdută !

— Acel cuvînt ? strigă Margareta, încruntînd sprincenele. Ce vrei să zici ?...

— Unde e Mirtila ? gemu Buridan.

Margareta, care se aplecase, se ridică. O lumină spectrală apăru în ochii ei. O paloare ciudată i se întinse pe față.

— Buridane, răcni ea, cu vocea scrijelită, ai pronunțat sentința de moarte a...

Întăritată de nebunia furioasă a geloziei era să zică : a fetei mele !...

— Sentința de moarte a acestei copile ! completă ea.

— Nu ! Maiestate ! — zise Buridan care se sculă în picioare.

— Zici, nu ?...

— Zic că nu veți îndrăzni ! Iertați-mă doamnă ! Adineaori mă striveați și mă plecam în fața dumneavoastră. Acum amenințați, și mă ridic la înălțimea voastră ! Amenințare pentru amenințare !

Doamnă, iubesc această copilă. În ea mi-am pus speranța vieții ! Înainte de a o fi atins, dumneavoastră veți fi moartă !

Margareta, scrișni din dinți. Privea cu groază și se îndreptă spre acel song, al cărui sunet chema pe asasinii care stau la pîndă.

Dar, poate că năspăimintătoarea luptă care se petrecea în ea, pentru un minut pasiunea fu mai tare.

— Buridane, și toate tremurau în ea: vocea, buzele, miinile împreunate.

Buridane, nu mă împinge la ireparabil. Fata aceea nu poate fi alta. Dacă-i ști... Dar poate că într-o zi vei ști... și, atunci vei avea milă de cele ce suferă Margareta în minutul ăsta... Mai e încă vreme...

— Da... Dacă vreau să ies cu viață de aici... dacă nu vreau să fiu cusut într-un sac și aruncat în Sena... nu e așa, Maiestate ?...

Vinătă la față, spumegînd de furie, înghețată de spaimă, la auzul cuvintelor acestea, care-i dovedeau că Buridan cunoștea tot secretul turnului Neslé, Margareta răcni, ca fiara care-i gata să omoare.

Ea sări spre clopot și apucă ciocanul.

Dar ciocanul nu recăzu pe bronz. Mîna lui Buridan se încleștase pe aceea a Margaretei, și însuși, învinetît de minie, gifii :

— Doamnă, să știți, că, peste o oră, regele va fi aici...

Margareta se ridică cu un țipăt groaznic, de spaimă. Fața ei se tulbură în citeva clipe, și fața-i trecu, de la cea mai înfocată expresie de dragoste, la aceea a celei mai strașnice uri, întocmai ca cerurile nopților de vară, cînd, geniul furtunilor aprinde, deodată orizontul înspăimîntat.

— Te lauzi, blestematele horcăi ea.

— Doamnă, jur pe capul Mirtilei, tot ce am mai sfînt pe lume, că, dacă nu ies d-aici viu și știind ceea ce vreau să aflu, regele va veni aici...

— Într-un sfert de oră, pot fi la Luvru ! strigă Margareta. Și tu... tu, mizerabile, vei muri !...

— Sărți ! Sărți !... urlă ea.

Ușile de deschiseră. Stragildo apăru, cu spada în mînă, și cu vreo duzină de oameni mascați, care se repeziră, zbierînd :

— Pe el ! Pe el ! La moarte !

— Margareta — strigă Buridan, cu glas puternic, vei muri de moartea mea. Căci nu mai poți ieși de aici ! Am pus să închidă porțile turnului pe dinafară !...

În același timp Buridan se trînti jos, pe burtă, apoi sărînd în picioare, îl luă în brațe pe Stragildo, și-l mușcă de mînă. Banditul scoase un urlet de durere și dădu drumul la spadă. Buridan o apucă. Dintr-o săritură, fu în dosul unei mese. În minutul acela unul dintre combatanți căzu, lovit de moarte. Toate astea se petrecuseră, în două secunde, și Buridan strigă :

— Margareta peste un minut voi fi mort ! Și atunci va fi prea tîrziu ca să scapi ! Căci ușa nu se va deschide și regele va veni !

În același timp, un al doilea bandit atins la gît se trase îndărăt și se învîrți, prăbușindu-se la picioarele reginei, care tremura de furie și de spaimă, ca o trigroaică incolțită.

— Pe el ! pe el ! — se îndemneau urlînd, ucigașii.

— Înapoi ciini ! strigă Margareta.

Ei se traseră îndărăt, în dezordine și dispărură, luînd cu ei pe cei doi răniți. Buridan aplecă virful spadei sale — a lui Stragildo, — fină și tare, o spadă din fabricile milaneze. În aceeași clipă Stragildo reapăru, zăpăcit, și bilbii :

— Doamnă, acest cerșetor a spus adevărul ! Nu mai e chip să deschidem poarta !

— Cine-ți dă voie să vorbești, fără să fii întrebat ? strigă regina. Ieși d-aici, ciine !

Stragildo, cu capul plecat tocmai ca ciinele bățut, se strecură afară din odaie, dar mai mult ca oricând, un suris ironic îi strimba buzele.

Margateta stătu un minut fără să vorbească. Căuta să se liniștească.

Încetul cu încetul, aerul de maiestate disprețuitoare, care-i da acea înfățișare grozavă, reapăru pe chipul ei.

— Bine ! făcu ea, fără ca din clipa aceea glasul să-i trădeze vreo emoție. M-ai învins. Gîndește-te la răzbunarea mea. Ea va fi grozavă ! Și acum vorbește !

Buridan aruncă spada lui Stragildo se apropie de regină și zise :

— Știu, doamnă, că ridicînd degetul cel mic numai, puteți să mă zdrobiți. De aceea voi aștepta felul de supliciu, pe care Maiestatea voastră va avea plăcerea să ordone împotriva mea.

— Vorbește ! îl curmă regina, cu asprime.

— Nu înainte de a vă proba că sînt, pentru un minut, stăpinul absolut care-mi ofereai să fiu pentru totdeauna ! Maiestatea voastră să facă bine să se suie cu mine pe platforma acestui turn... Vă uitați la fereastră, doamnă ?... Sînt așa de bine ferecate, încît unor lucrători îndemînatici le-ar trebui două ceasuri de muncă ca să facă o trecere... Credeți-mă, mai bine să ieșiți pe ușă, cînd voi pune s-o deschidă.

— Vino ! zise Margareta tremurînd de minie.

Ea începu să suie scara, pe unde Filip și Gauthier d'Aunay fuseseră duși pînă la platforma de unde trebuiau să fie azvîrliți în Sena.

Buridan o urma.

Seara era pustie. Turnul, odinioară plin de urlete era acum tăcut — stăpînea tăcea adînc, care urmează furtunilor.

Ajuns la platformă, Buridan se aplecă peste parapet, pînă aproape să cadă în prăpastie. Margareta n-avea decît să-l împingă și totul se sfîrșea.

Poate că pofta nu-i lipsea, căci făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut să se apropie de tinăr. În clipa aceea privirea-i alunecă spre Luvrul întunecat, pe fațada căruia trei ferestre străluceau slab, ca niște stele șterse, pe un cer posomorît. Tresări. Un gest de neputință și de furie îi scăpă. Acele ferestre erau ale regelui.

— Bigorne ! strigă în minutul acela Buridan.

— Sînt aici, domnule, răspunse de jos vocea aspră a lui Bigorne.

— Ai baricadat bine poarta turnului ?

— Baricadat ? Pe sfîntii cerului, dacă porțile Iadului ar fi așa de strașnic închis, cînd m-oi înfățișa eu, or să fie nevoiți să mă găzduiască în Paradis, avînd în vedere...

— Bine. Știi ce ai de făcut ?

— Barnabé să-mi vină în ajutor, ar trebui cel puțin trei ore ca să desfac totul în zece minute, căci...

Bine, îți zic ! Ce ai de făcut acum ?

— Să aștept. Și mi-ar părea bine dacă aș fi în tovărășia unei jumătăți de oale de buătură.

— Cît timp să aștepti ?

— Hai !... Să spunem vreun sfert de ceas...

— Și apoi ?

— Apoi ?... Numai dacă n-o să-mi dai un contra ordin, să mă duc la Luvru și...

— Bine, zise cu glas înăbușit Maragareta. Destul !

— Destul Bigorne ! strigă Buridan.

Lancelot Bigorne tăcu și se auzi cum începu a fluera un marș militar.

— Cine-i Lancelot Bigorne ? murmură Maragareta, tremurind.
Unde am mai auzit acest nume ? Domnule, cine e acest om ?

— Bigorne, un pescar, de pe Sena, doamnă, totdeauna pe barca lui, întotdeauna pescuind în apele fluviului, așa că i se-ntimplă să descopere lucruri ciudate, uneori bani, alteori obiecte prețioase și... chiar cadavre...

— Cadrave ? strigă Margareta a căror unghii îi intrară în palmele miinelor.

— Doamne ! Da, Maiestate. Și intră, sint câteva zile de-atunci... dimineata, la răsăritul soarelui, a tras lângă lanțul cel mare, care barează fluviul, cadavrele a doi prieteni ai mei. Bieții băieți ! Viteji, spirituali, îndrăgostiți, nevrind altceva decât să trăiască și... să moară în chip atît de grozav ! Trebuie să vă spun, doamnă, că Filip d'Aulnay și Gauthier.

...Margareta scoase un geamăt ca un fel de blestem.

— Ce aveți, doamnă ? întrebă Buridan. Istoria asta cu cadavre vă pare hidoasă ? În cazul ăsta, tac... Era să vă lămuresc, numai cine e Bigorne !

— Urmează, gemu Margareta : într-un horcăit.

— Ziceam, dar că, nenorocitul de Filip și cu fratele său, fuseseră cusuți într-un sac și aruncați în apă. De sac era atîrnată, fără îndoială, o greutate de fier, sau o piatră mare, dar piatra sau greutatea de fier, s-a desprins. N-a mai rămas decât frînghia. Sacul s-a abătut din drumul său, s-a agățat de lanțul zăgazului și acolo l-a găsit Bigorne.

— Ce a făcut cu cadavrele ? întrebă mașinal Margareta.

— Doamnă, vă clănțanesc dinții !... Poate că am face mai bine să ne coborîm. Aerul e rece în vîrfurile acestui tun și poate fi mortal...

— Nu, nu ! strigă Margareta. Urmează...

— Fie. Cum stă rău cu marele prefect al Parisului, cum n-avea nici un zor să vorbească de lugubra lui descoperire, pentru că ar fi putut fi acuzat, a azvîrlit din nou cadavrele sărmanilor mei prieteni, care au urmat cursul apei. L-am certat foarte mult, din cauza asta, căci aș fi fost foarte fericit să îndeplinesc ultimele îndatoriri față de gentilomii aceia. Dar, Bigorne, mi-a răspuns că destul că a păstrat sacul... Sac foarte ciudat pretinde el... Sac unde, din nebagare de seamă, s-a rătăcit un obiect care ar face lesne să se dea peste asasini... E tot ce doream să știți asupra lui Lancelot Bigorne, doamnă ?

— Da ! gemu regina cu dinții încleștați.

— Cu toate astea, adăugă Buridan, lăsați-mă să vă mai spun că Lancelot Bigorne a locuit la Dijon acum vreo șaptesprezece ani...

Margareta se clătina...

— Și că atunci era feciorul de încredere al puternicului conte Charles de Valois...

— Să ne coborîm ! horcăi Margareta.

— E rîndul meu să zic : nu ! Căci înainte de a ne coborî trebuie să vorbesc cu Bigorne. Și, înainte de a vorbi lui Bigorne, trebuie să vă vorbesc dumneavoastră.

— Bine ! Vrei să știi unde e fata furată de la Temple ?

— Da, doamnă, zise foarte grav Buridan. Dar gîndiți-vă : dacă mi-ați da o adresă falsă...

— Cers-ar întâmpla ?

— Ei bine ! mâine dimineată, cu riscul vieții mele, voi fi la Luvru, cu Lancelot, și-i voi istorisi regelui romanul amorurilor voastre cu Charles de Valois... moartea damei de Dramans, înjunghiată de dumneavoastră.... și a micului Jean, pe care ați dat ordin să-l arunce în apă. Așa vă erau obiceiurile... încă de pe atunci !

Margareta se cutremură, nu de teama amenințării, ci din pricina ultimelor vorbe, care o făcea să ghicească că Buridan, sau Bigorne, știau multe din misterele turnului Nesle.

Cu toate astea era o femeie greu de supus.

Ea privi primejdia în față, se îndreptă și grăi cu un dispreț admirabil :

— O regină nu minte, domnule. Acest lucru e bun pentru dumneata. Din toate insultele, pe care mi le-ai adus astă seară, nu-mi reamintesc decît îndoiala pe care ai rostit-o. Du-te domnule. La spatele casei cu stîlpi, în locuința care e alături de turnul pătrat, vei găsi pe aceea pe care o cauți.

Buridan salută pînă la pămînt.

Apoi strigă :

— Bigorne, mă cobor !

— Bine, domnule.

Buridan se-ntoarse o clipă, spre regină ca și cum ar fi vrut să exprime vreun gînd. Dar o văzu atît de țeapănă, atît de palidă, sub lumina razelor lunii, atît de asemănătoare unei stafii, ca și cum ar fi fost geniul sinistru al turnului blestemat, încît îl cutremură un fior și se trase înapoi, — apoi se afundă pe scara întortochiată.

Margareta scoase un geamăt de deznădejde groaznică, și se prăbuși pe lespezile platformei. Singele îi țîșni din cap. Un blestem i se prelînse printre buzele vinete, și-și pierdu cunoștința.

XIX. TURNUL CU DRACI

Buridan coborî, cu fruntea îmbrobonată de sudoare, nesfîrșita scară întortochiată. La fiecare etaj, se aștepta să vadă sărind asupra-i o droaie de spadasini. Dar, fie că Margareta fusese destul de înspăimîntată, ca să-l lase să iasă, fie că nu-și venise în fire destul de repede, pentru ca să dea ordin să-l prindă, el ajunsese jos, fără să fi văzut vreo umbră măcar, fără ca să fi auzit alt zgomot, decît suierul vîntului, care suflă cu chiuituri prelungi.

Ajuns în sala slab luminată, care forma cu un fel de vestibul al turnului, lovi cu pumnul în poartă.

— Gata ! se auzi vocea lui Bigorne.

Buridan trase zăvoarele interioare. După un minut, ieși de acolo. Atunci ameți. Reacția emoțiilor puternice, pe care le resimțise, îl doborău.

Patru oameni mascați, ascunși pe malul fluviului, printre sălcii, săriră la chemarea lui Bigorne, și, în curînd, grație îngrijirilor lor, Buridan își veni în fire.

Cu un gest, le opri nenumăratele întrebări, care le năpădeau pe buze.

— Iute, porunci el. Peste cîteva minute va fi, poate, prea tîrziu...
Barca !

— E acolo, legată de stîlpul acela ! — zise unul dintre oamenii mascați.

— Să ne-mbarcăm !

Toți cinci se repeziră pe mal și se suiră în luntrea legată, acolo, cu vislele pregătite, gata să pornească pe valuri.

— Bigorne ! zise Buridan, în clipa cînd era să desfacă frînghia, Bigorne nu era acolo.

Frînghia era deznodată și nu mai rămînea decît să împingă barca cu o lovitură de vîslă.

— Să plecăm ! îndemnă unul dintre oameni. Cine știe dacă n-or să ne cadă o ploaie de săgeți de sus.

— Bigorne ! chemă Buridan. Un minut ! N-am să părăsesc pe vrednicul meu ajutor... Bigorne !...

— Iată-mă ! răspunse, cu vocea stinsă de spaimă, Lancelot, care alerga și care dintr-o săritură fu în barcă.

În același timp picioarele i se muiară și căzu în luntrea, care, împinsă de două visle zdravene, alunecă pe luciul fluviului.

— Pe sîngele Domnului ! murmură unul dintre acei care ramau, Lancelot a leșinat !

— Am și de ce ! oftă Bigorne, clănțănind din dinți. Am și de ce, jupîne Guillaume Bourrasque.

— Pe dracu ! rîse celălalt vîslaș, ai înghițit strîmb, Lancelot ?

— Nu, senior Gauthier !... Am văzut o stafie ! Atît numai... Uf ! Nu știam că vederea sufletelor, de pe lumea cealaltă, poate să facă o astfel de impresie asupra unui om viu ! Parcă îmi simt și acumă părul zbîrlit !...

Se făcu tăcere. Lancelot părea foarte înspăimîntat, și prin cei cinci oameni îndrăzneți, hotărîți, în stare să înfrunte moartea, trecu un fior greu.

Riquet Haudryot — unul dintre cei care nu visleau — își făcu semnul crucii. Gauthier d'Aulnay șopti o rugăciune, pe cînd Filip d'Aulnay, cu vocea îngrijorată, întrebă pe Buridan despre cele ce se petrecuseră în turn...

Iată ce văzuse Lancelot Bigorne. În minutul cînd sfîrșise de înlăturat întăritura de birne, pe care o ridicase ca să astupe, ușa, în clipa cînd Buridan ieșea din turn, o umbră răsărise din întuneric, o femeie care, cu pas liniștit, intrase în sala de la parter.

Bigorne îi zărise figura ? sau curiozitatea, singură, îl împinsese. Femeia aceea care intra acolo atît de liniștită, încît într-un astfel de moment și în condiții atît de stranii, îi făcu o impresie misterioasă. Lancelot Bigorne se repezi după ea și o ajunse pe prima treaptă a scării. O apucă strîns de braț.

Femeia era mascată cu negru...

— Pe dracu ! strigă Lancelot, voi afla cine ești !

— Vrei să știi cine sînt ? — zise femeia, cu o voce care-l făcu pe Bigorne să dea înapoi.

Cu pas hotărît, ea se apropie de felinarul atîrnat de zid, ea lumina să-i cadă pe fața ei. Apoi ea zise :

— Fecior blestemat al unui stăpîn afurisit, vrei să știi cine sînt ? Ei bine, privește Lancelot Bigorne !...

În același timp își scoase masca... Un minut, Bigorne o privi mirat. Apoi, deodată, amintirea i se trezi. Un fulger îi lumină memoria. Se învineți de spaimă, și, clătînindu-se cu groaza în el, fugi mormăind :

— Mama micului Jean !... Doamna de Dramans !... Moarta de la Dijon !

Femeia aceea era cea pe care Margareta de Bourgogne o numea Mabel.

Mergînd în susul apei, de-a curmezișul, brișca se oprise mai sus de turnul Luvrului. Gauthier o legă de unul din stîlpii înfipti în nisip, și cei șase oameni săriră, cu Buridan în frunte.

După cîteva minute, ajungeau în piața Grevei și, după ce trecură prin dosul casei cu stîlpi (actualul local al Primăriei) intrară sub un fel de arcadă, rezemată, din două părți, de strada Mielului, care se numește azi Arcada Sfintului Ion.

La o sută de pași, de la arcadă, se înălța un turn vechi, părăsit, care poate, făcuse parte din primele fortificații ale Parisului primitiv, pe vremurile acelea îndepărtate, cînd ceea ce trebuia să devină orașul monstruos, abia începea să răsară din cuibul său, insula Cetății. Era un turn pătrat, cu două etaje. Zidurile-i erau crăpate, platforma dărîmată, poarta debîrnată, ferestrele larg deschise. Se numea „Turnul cu draci“, pentru că se bănuia că era vizitat de ființe mai mult sau mai puțin infernale, cu care — fără îndoială — vom avea ocazia să facem cunoștință, dacă această perspectivă nu-i înspăimîntă pe cititori. Cît despre noi, nu ne este displăcută, avînd putința să constatăm că nu sînt demoni mai răi, ca acei care... nu vin din Iad. Se numea „Turnul cu draci“ și asta simplifică lucrul.

În sfîrșit, alții, care avuseseră fără îndoială, ocazia să prînzească cu Satana și să constate digestiile lui gălăgioase, îl numeau — cu voia dumneavoastră, „Turnul... pîrtului drăcesc !“ Nu e vina noastră, cititorule, dacă limba populară, de pe vremea aceea, nu cunoștea sinonime elegante !...

De partea stîngă a acestui turn cu draci și, cam în dos, se rezema o locuință, care-și arăta coama fără ferestre în stradă și a cărei fațadă se deschidea într-o curte mică. Un zid despărțea curtea de stradă.

— Aici e ! zise Buridan, oprindu-se la picioarele zidului.

— Totul e, să știm dacă desfrîmata n-a mințit ! — adăugă Gauthier.

Filip înăbuși un suspin, și Buridan tresări.

— Frate, gemu cel dintîi, e cu neputință ca, în fața mea, să las s-o insulte pe regină !...

Gauthier dădu din umeri. Dar Buridan, ajutat de Lancelot, pe umerii căruia se suise, sărise zidul și intrase în curte. Regele Basochei și împăratul Galileei se cățărară, la rîndul lor. Cei doi d'Aulnay rămăseră în stradă, de pază, pe cînd Bigorne, călare pe creasta zidului, se pregătea să sară, fie în interior, fie afară, după împrejurări...

— Cine-i acolo ? strigă, deodată, cineva.

În același timp, o fereastră de la parter se deschise brusc. Buridan, care înainta, văzu o sală luminată de făclii, și în sala aceea, cinci-șase oameni înarmați.

— Înapoi, haimanale ! strigă aceeași voce. Nu-i nimic bun aici, pentru voi.

Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot erau cît pe ce să se și avînte.

Buridan îi opri, făcu doi pași și pronunță :

— În numele reginei !

Omul care vorbea la fereastră se descoperi.

Ceilalți aplecară săbiile.

— Ce vreți ? întrebă șeful.

— Să luăm pe fata care vă este încredințată și s-o ducem la Luvru.

— Bine ! Cuvîntul de ordine ?

— Marigny ! strigă Buridan, cu voce vibrantă și sigură, fără cea mai mică șovăială.

De ce strigă el acel nume, înaintea oricărui altul ?

Fu un raționament iute și instinctiv ? Fu inspirație ? Îl pronunță la întîmplare ?

Șeful salută cu respect și făcu semn oamenilor săi să bage sabiile-n teacă.

Marigny era cuvîntul de trecere ! Întîmplarea este, adesea, mai aproape de adevăr decît calculul...

— Mă duc să vă deschid ! zise omul, cu respect. Așteptați puțin, seniore !

În minutul acela, o fereastră se deschise la primul etaj al casei...

— Bine ! zise Buridan. Grăbiți-vă, că sîntem deja în întîrziere.

În clipa aceea o voce, înfrigurată de bucurie și de speranță, răsună la fereastră de sus.

— Buridan !

— Mirtila !

— Iadul ! — vociferă șeful de post. E Jean Buridan ! Ho ! ho ! La arme !...

Paznicii săriră pe ferestre și se repeziră în curtea slab luminată de faiele, care, din sală, își răspîndeau în afară luminele lor roșiatice.

Mirtila scoase un țipăt sfișietor.

— Nu te teme, Mirtila ! strigă Buridan.

În minutul acela se văzu împins spre zid, pe cînd Guillaume și Riquet, urlînd, înjurînd, blestemînd, se luptau, fiecare contra a cîte doi năvălitori.

Buridan n-avea arme !...

Își înfășură iute brațul stîng în mantie și cu dreptul căuta să se apere de lovituri, încercînd să apuce una din săbiile pe care le vedea strălucind, la cîteva degete de pieptul lui.

— Predă-te ! strigă șeful, sau te țintuesc de zidul ăsta !

— Adio, Mirtila ! strigă Buridan care trimese sus o sărutare.

Șeful se repezi asupra lui.

În clipa următoare, înebunită de spaimă Mirtila văzu această scenă :

Omul, care se aruncase asupra lui Buridan, se rostogolea pe pămînt dezarmat, mormăind blesteme furioase ! Și Buridan, cu o sabie în mînă, se repezea spre casă cu un strigăt de bucurie nebună !... Spada șefului nu-l atinsese ! În minutul cînd era să-i spintece pieptul ea deviase și năvălitorul alunecase, zdrobit, turtit de ceva enorm, care căzuse peste el...

Acel ceva era Lancelot Bigorne, care, sărind din virful zidului, venea, cu toată greutatea sa, pe umerii omului, rostogolindu-se împreună cu el, pe jos.

— Apucă asta ! zise Bigorne, ridicîndu-se ușurel și întinzîndu-si sabia lui Buridan.

— V-am sfătuit doar, să nu ieșiți fără arme !

În același timp înfipse pumnalul între umerii șefului, care, de data asta, căzu, ca să nu se mai scoale, și o luă la fugă, să deschidă poarta curții, lui Filip și Gauthier, care intrară în goană.

Oamenii de gardă, care mai erau în viață, fugiră urlând, pe poarta deschisă.

— Ne omoară !... Hoții !... Păzitori !

Ceea ce de altminteri n-ar fi servit decît să pună pe fugă chiar patrula care, din întâmplare, ar fi trecut pe acolo.

Guillaume și cu Riquet scăpaseră fără nici o zgîrietură. Buridan avea două încrustări la mîini.

După cîteva minute Mirtila era în brațele lui Buridan.

Se îngădui amănților zece minute de bucurie, după care Gauthier d'Aulnay comandă :

— Să plecăm ! Acum e vorba să scăpăm de Satana de la turnul Nesle, după ce am omorît dracii din „turnul diavolilor“... Plecară : Gauthier în avangardă, cu spada-n mînă, Bigorne în ariegardă cu pumnalul scos.

Restul, compus din Filip, din Guillaume și Riquet, escortau pe Buridan, de brațul căruia se agăța Mirtila.

Astfel orînduită, trupa avea un aspect formidabil, care ar fi făcut să tremure o patrulă și ar fi impus o prudență respectuoasă companiilor de pungași, care ar fi încercat să-i atace.

Cum treceau pe sub arcada sfîntului Ion, Buridan zări o umbră neagră, nemișcată, în colțul stîlpului din stînga. Dar crezu că e vreun pungaș și nu-i dădu atenție. Ajunseră, dar, fără piedici, în strada Froidmantel. Dar, pe drum Mirtila, cu ochii plini de lacrimi, avusese vreme să-i spună lui Buridan că avea să-i anunțe o mare nenorocire.

Și-i istorisise că tatăl ei, Claude Lescot, nu voia să audă vorbindu-i-se de Buridan...

Tinărul nu se sinchisi prea mult de vestea asta, însărcinîndu-se să-l facă pe onoratul să-și schimbe ideile.

Pentru Mirtila — însă — refuzul tatălui ei și ura stranie, pe care o arătase împotriva lui Buridan, era o mai mare nenorocire, decît chiar învinuirea de vrăjitorie.

Cu toate astea, Buridan o mîngiase puțin, făcînd să înțeleagă că — la urmă urmei — era mai lesne să obții iertarea unui tată, decît cea a judecătorului însărcinat cu instruirea procesului de vrăjitorie.

— Cînd va afla maestrul Claude Lescot, că am scăpat-o pe fiica sa — își zicea, în gînd, tinărul, o să trebuiască să fie făr' de milă ca să-mi refuze răsplata, care mi se cuvine !

Acest gînd cuprindea ceea ce, în zilele noastre, s-ar numi un fel de... șantaj. Dar, pentru ca să ajungă la fericire, toate mijloacele i se păreau bune lui Buridan.

Un consiliu de război, avu loc în vechea locuință a lui d'Aulnay.

Mirtila istorisi, în amănunt, arestarea ei, cum fusese azvîrlită într-o celulă a temniței ; apoi vizita unei doamne foarte frumoasă pe care o primise, și... cum, în urma vizitei aceea, fusese transferată — în mijlocul nopții, — în o locuință, a cărei situație n-o cunoștea... Acolo, trăise sub supravegherea unei femei, orice fugă fiind imposibilă din cauza oamenilor care păzeau la catul de jos.

Toți erau încredințați că vizitarea de la Temple, nu era alta decât regina, precum tot atât de sigur li se părea că Mirtila fusese arestată numai după instigațiile Margaretei; apoi aceasta se reculesese, și, ca s-o aibă pe fată la îndemână, pusese s-o mute în „Turnul dracilor”.

Dar de unde putea să pornească ura aceea, inexplicabilă, împotriva copilei?

Aici începea necunoscutul.

Numai Buridan, singur, se putu apropia de adevăr zicându-și :

— Dacă e adevărat că regina asta grozavă și-a aruncat privirile asupra mea mai de mult timp, după cum zice ea, trebuie să fi pus să mă urmărească și știa de vizitele mele la grădinița cu trandafiri. De aici dar, dorința de a o pierde pe micuța Mirtila, victimă nevinovată,... invinuirea de fermecătoare,... arestarea și restul.

Apoi, se puse chestia cea mare.

Trebuia găsit un adăpost, sigur, pentru Mirtila.

Ea nu știa, unde locuia Claude Lescot, tatăl ei; cit despre Gillona, aceasta dispăruse, poate închisă, zicea Mirtila,... poate victima devotamentului ei !...

Era cu neputință ca fata să fie instalată în casa lui d'Aulnay.

Guillaume Bourrasque, care era însurat, și-ar fi oferit locuința, dar femeia lui era cumplit de geloasă, fapt pentru care îl și bătea, uneori.

Cit despre Riquet Haudryot, n-avea domiciliu fix și, apoi, trăia ca flăcăii neînsurați. Cu toate astea, trebuia să se găsească un adăpost, înainte de a se lumina de ziuă, și personajele care formau acel consiliu de război se priveau nedumeriți; Buridan înepu să se gândească s-o încredințeze pe Mirtila doamnei Clopinel, gazda lui, când Lancelot Bigorne, își prelinse capul prin crăpătura uși.

— Am o locuință pentru fată, zise el.

— Intră ! strigă bucuros Buridan, și explică-ne gândul tău !

— Dar golește, mai întâi, acest pahar cu vin ! — adăugă Gauthier.

După ce bău și-și șterse buzele cu podul palmei Lancelot Bigorne, explică :

— Iată ! zise el. Pe vremuri, când eram o haimana, trăind din seul dușmanului, adică a burghezilor bogați, hoinăream într-o seară, sau mai bine zis într-o noapte, în tovărășia a doi băieți buni, prin jurul pieței Grevei. Deodată zărim apropiindu-se un felinar, care se clătina.

Felinarul era purtat de o femeie, o leliță groasă, urmată de bărbatul său. Ne întrebaram din priviri. Mă rugai la repezeală, de sfântul Barnabé, ca să-i mulțumesc de plească. Făgăduindu-i, după obicei, jumătate din pradă, pentru sufletele din Purgatoriu, căci, doar, sînt bun creștin, slavă Domnului ! și n-am tratat niciodată vreun creștin, ca pe un ovrei, și e bine să știți, monsiniori, că dacă am păstrat întotdeauna tot ceea ce am luat de la un ovrei, am...

— Bea ! îl întrerupse Gauthier. Bea, sau te ucid !

— Ce bun basocian, ai fi fost !

— Scurtează, dragă Lancelot !

— Scurtez ! — reluă Bigorne. Așadar, după ce ne înțeleserăm din ochi, cei doi tovarăși ai mei se aruncă asupra omului, iar eu mă îndreptai spre leliță ! Dumneaei leșină. Omul căzu în genunchi. Îl buzunărim și nu găsim nimic. Furioși, tovarășii mei voriră s-o ia cu ei pe femeie ! Bietul om începu să plîngă. Femeia se deșteptă îndată din leșin și începu să țipe,

atât de tare, încît, eu care am suflat milos, lucru care mi-a stricat în-
totdeauna, strig confrăților mei s-o lase pe femeie în pace. Ei mă injurară.

Mă reped la ei, îi gonesc, liniștesc cît pot pe cei doi, și-i urmaș pînă
la ușa Fert, ca să-i apăr de vreo întîlnire primejdioasă.

— Bigorne, zise Gauthier, ești un om cumsecade.

— Asta m-a și împiedicat să mă îmbogățesc, seniore !... Deci, ajuns
la poarta Fert, iată că lelița mă sărută, plîngînd ca o lăuză, zicînd că i-am
scăpat virtutea, ceea ce nu era adevărat, domnilor, căci — vă jur — că
nu aveam de gînd s-o batjocorim. În sfîrșit, asta era părerea ei ; plîn-
gînd ca un bou, bărbatul ei mă sărută pe obrazul stîng, mulțumindu-mi
că i-am scăpat viața, — astfel că, între cele două sărutări, rămăsei incre-
menit, înăbușit, bolnav de înduioșare, și plîngînd ca un măgar, care zbiară
de emoție.

Un hohot de ris trezi ecouri lungi în casa ruinată. Numai Filip
d'Aulnay rămase pe gînduri.

Sufletul lui era departe.

Bigorne puse mina pe inimă, mai înghiți un pahar plin și urmă :

— După ce am plîns destul, după ce ne puparăm destul, omul îmi
zise : „Mă cheamă Martin și pe nevastă mea Martina. Sînt grădinarul
mînăstirii Saint-Germain des Pres, și nevastă mea spală rufele monse-
niorului Clement Mahaut, starețul, din voia lui Dumnezeu. Dacă treceți
vreodată pe lingă mînăstire, veți vedea, în partea dinspre Pres-au-Cleres,
și lipită de zidul incintei, o casă cu înfățișare veselă, lingă o mică grădină.
E casa mea. Va fi a dumatăle, ori de cîte ori vei avea nevoie“...

— O faptă bună e întotdeauna răsplătită, mormăi Riquet Haudryot.

— Așa mi-a spus onoratul grădinar al mînăstirii, urmă Bigorne.
Așadar, seniorii mei, aflați că, de mai bine de douăzeci de ori, am avut
ocazia să cer ospitalitate bunului Martin și bunei lui Martina, care tot-
deauna m-au primit cu brațele deschise. Locuința e curată, veselă, lumi-
noasă ; odaia care dă în grădina starețului o să fie numai bună pentru
frumoasa domnișoară...

Apoi, casa face parte din acaretele mînăstirii, sub protecția directă
a seniorului abate, și nu știu, zău ! dacă chiar regele ar îndrăzni să vio-
leze un astfel de adăpost...

— Știi că nu ești prost, Lancelot ! se miră Buridan.

— Hei ! oftă Bigorne, sînt din împrejurimile Bethunului din Ar-
tois. Și cît despre cumînțenie, Artois este aproape țară Flamandă, aproape
Normandia — pentru viclenie, și aproape Picardia — pentru șiretenie...
Închipuiește-ți, domnule, că e în mine un sfert de flamand, un sfert de
picard și un sfert de normand și... vei avea trei slugi în loc de una.

— Cum ? făcu Buridan, tu ești din Bethune ?

— Că și dumneata domnule, și sînt foarte onorat... credeți-mă.

Lancelot Bigorne fu felicitat, în unanimitate, de către consiliul de
război și fu luată hotărîrea, că, de cum s-or deschide porțile, să o ducă
pe Mirtila, la bunul grădinar al mînăstirii de la Saint-Germain-des-Pres.

XX. ANA DE DRAMANS

Recunoscînd pe Lancelot Bigorne în lumina tremurătoare a felinaru-
lui, atîrnat la parterul turnului Nesle, Mabel simțise o emoție fulgeră-
toare, una din acele emoții, care pustiește sufletul, zbuciumă inima...
răstoarnă o situație.

Lancelot Bigorne... pe care-l credea mort, sau dispărut, de ani de zile !... Lancelot Bigorne, care-i luase copilul, pe micul său Jean, ca să-l arunce în fluviu !... Lancelot Bigorne era una din cele trei uri ale ei. Celelalte două erau : Margareta de Bourgogne și Charles de Valois.

Ea nu-l ura mai puțin, îl ura însă, altfel,... feciorul nu fusese decât instrumentul celor dintâi...

Pentru Margareta și Charles de Valois visa o răzbunare rafinată. Încet, dar sigur, ea îi conducea pe marginea prăpastiei, în care trebuiau să cadă de la putere la mîrșăvie,... de la glorie la rușine,... de la bogăție la mizerie.

I-ar fi fost lesne să-i omoare ! Dar asta era prea puțin. Voia să-i vadă suferind. Voia să-i afurisească în viața asta, de s-ar fi afurisit și ea, pe lumea cealaltă. Așa mărturisi dînsa, mai tîrziu, duhovnicului ei, seniorul Clement Mahaut, abatele de la Saint-Germain-des-Près, care... dar să lăsăm evenimentele să povestească singure.

Cît despre Bigorne, de cîm îl rîcunoscui îi dori moartea îndată.

— Nebună ! șopti ea, suindu-se pe scara întortochiată, cu repeziune, nebună ce sînt, să mă fi arătat mizerabilului acesta ! Are să se păzească. Nu-mi pasă ! Va muri ! — și adăugă cu un suris :

Margareta-l va ucide. Dreptatea lui Dumnezeu e departe și căile ei sînt întortocheate, dar cînd lovește, este ca trîznetul, care nu se vede îngrămădindu-se într-un colț de cer... Cînd trîznește e prea tîrziu.

Cînd ajunse la etajul unde se desfășurau orgiile îngrozitoare ale celor trei surori, o văzu pe Margareta, coborînd de pe platformă.

— Unde-i omul acela ? întrebă Mabel...

— Buridan ? făcu regina, cu o liniște extraordinară, față de cele ce se petrecuseră.

— Buridan ! dar... nu face nimic, regina mea, zise Mabel, ridicînd din umeri. Ghicesc ce s-a petrecut. Plecarea grăbită a nebunului acestuia, mă face să bănuiesc că ai suferit un afront grozav !...

Margareta rămase rece. După liniștea asta, Mabel se gîndi că regina trebuia să fi suferit mai mult decît oricînd.

Zimbi. Ea privi cîteva clipe fața, parcă îmbătrînită, pe care se arătau pete roșii și vinete.

— Oricînd veți voi, veți plăti-o acelui Buridan. Durere pentru durere. Nu trebuie să căutați o răzbunare ordinară, adăugă ea, vorbind încet și aplecîndu-se spre regină, asemenea unui gen rău. Puneți să-l aresteze,... aruncați-l într-o temniță. Și acolo, în temnița aceea, care nu va fi bucuria voastră, cînd îl veți vedea tîrîndu-se la picioarele voastre, urlînd de dragoste și murînd într-un chin mai grozav ca acela al roții. Așa va fi ! Veți vedea, regina mea, îl veți vedea pe Buridan murînd în fața voastră, de pasiune nesăturată, căci am izbutit în opera cea mare... Am descoperit elixirul amorului !

De data asta, Margareta scrișni din dinți.

— Nu vă necăjiți de Buridan, urmă Mabel. De celălalt trebuie să vă temeți !

— Care... cellalt ?

— De acel care a închis poarta... căci acela, e crima în picioare, regina mea,... el e remușcarea... care se deșteaptă.

— Oh ! gemu regina, privind-o în ochi pe Mabel. Cunoști pe Lancelot ?... Cînd,... cum l-ai cunoscut ? Vorbește !

— Il cunosc, e drept. Spre nenorocirea mea. L-am cunoscut. Era să mă facă să mor de durere. Când?... Sînt trei ani de atunci... Vedeți dar, că... e lucru vechi. Unde?... chiar în Paris... Margareta dați-mi pe acel om și eu vă dau pe Buridan.

— Bine! Il vei avea și vei orîndui singură chinul. Vei pune să-l mănince cîinii, dacă vei voi... Dar, acum, ascultă! Buridan se duce la turnul dracilor. Acolo am pus s-o ducă pe o fată tinăra... de care mă interesez! Îngîna Margareta, cu un oftat înspăimîntător.

— Fata ei! mugi Mabel în ea însăși!

— Buridan vrea să mi-o fure... Pricepi? — urmă regina. Trebuie ca, îndată, Stragildo...

— Nu, nu, întrerupse Mabel, care tremura. Nu-l amestecați pe Stragildo într-un astfel de secret. Încredeți-vă în mine!...

Mă duc chiar eu!...

— Vei putea?

— Încredeți-vă în mine, vă zic! Plecați, regina mea. Întoarceți-vă la Luvru. Restul mă privește!...

Fără să pară că se grăbește Mabel începu să coboare scara. Tre-sălta de bucurie și mormăia:

— Mirtila! Fata ei! Chiar ea mi-o dă pe mină, pe fiică-sa! Oare, Dumnezeu a pus, în sfîrșit, degetul răzbunător pe minutul nemărginirii, care trebuie să înceneze pedeapsa Margaretei?...

— Stragildo! — strigă regina.

Cu spinarea încovoiată, paznicul fiarelor, apăru, bolborosind:

— Maiestate, nu e vina mea, dacă...

— Taci și ia-o! se încruntă regina, arătîntu-i o pungă, pe care i-o aruncase pe masă.

Stragildo o luă și — și mai umilit ca oricînd, cu veșnicu-i zîmbet ironic de dragoste... ceea ce face încă vreo zece cadavre! Și.. voi putea să mă retrag în vreun colț liniștit, ca să mă mai gîndesc puțin și eu la dragoste...

— Stragildo! urmă Margareta. Peste o jumătate de oră, voi fi la Luvru. Vreau să găsesc acolo pe marele prefect al Parisului, pe contele de Valois și pe primul ministru. Du-te! Stragildo se năpusti pe scară.

Margareta se așeză într-un fotoliu, cu capul în palme, și se gîndea... La ce răzbunare?... sau, la ce dragoste? Cînd se ridică, era cu totul liniștită. Fața ei, care, pînă mai adineaurea era tulburată, își regăsise acea strălucire de tinerețe și frumusețe, pe care înfrigurarea ochilor, din clipele acele, i-o făcea și mai strălucitoare. Și șopti cu patimă:

— Elixirul dragostei!...

Apoi părăsi și dînsa turnul, străbătu niște apartamente singuraticе, enormul hotel Neslé, al cărui turn, purtînd acest nume, nu era decît un fel de adaos al clădirii, trecu porțile, întovărășită de un singur servitor, și se înapoie la Luvru, strecurîndu-se prin ușa secretă, din marginea apei.

Ajunsa în apartamentele ei, de la Luvru, i se vesti că sosise prefectul, și, cu toată ora înaintată, cerea să vadă pe regină, zicînd că e chemat de ea.

— Dacă spune că l-am chemat, trebuie să fie adevărat... Sa intre! porunci regina.

Și, luînd un pergament, care purta pecetea regală, începu să scrie. Jean de Precy, prefectul Parisului de la sîsirea pe tron a lui Ludovic al X-lea, care urmăse lui Nicolae Barbette, fu poftit și aștepta să-i vorbească regina.

După ce sfîrși de scris, Margareta îi întinse pergamentul. Prefectul își îndoi un genunchi.

— Citește !

Jean de Precy citi hîrtia, care cuprindea aceste rînduri :

„Prin prezenta ordonăm seniorului Jean de Precy, prefectul orașului nostru, Paris, să aresteze, prin orice mijloc, pe haimanaua Lance-lot Bigorne și să-l închidă la Chatelet, pînă cînd îi vom ordona procesul de trădare contra regelui.

„Anul de grație 1314

Margareta de Bourgogne

„Regina Franței“

— Cîtă vreme vă trebuie să găsiți pe acest om ? întrebă Margareta.

— Peste trei zile, doamnă, va fi încarcerat !

— Bine ! făcu regina, urmînd să scrie.

Acum, ascultați. Cînd veți prinde pe derbedeul acesta, să mă anunțați ! N-o să-i deschideți proces !

Prefectul se-nclină.

— Dar vreau ca totul să se facă în taină... fără gălăgie iar omul să fie omorît, în închisoare...

— În ce fel, doamnă ?

— O femeie de-a mea va veni să vă spună.

Ca semn de recunoaștere vă va da această hîrtie.

Fără să se arate deloc mirat, Jean de Precy citi al doilea pergament. Era un bon la purtător, de două sute de galbeni pentru casierul regelui : prețul uciderii lui Bigorne.

Jean de Precy înapoie bonul reginei, se închină pînă la pămînt, mulțumind și ieși repede, că să-și trimită pe cei mai buni polițiști pe urmele lui Lancelot Bigorne.

Regina trecu în galeria oratorului, unde dădu ordin să-l introducă pe Enguerrand de Marigny și pe contele de Valois, de cum vor sosi. Acești doi seniori așteptau, însă, de cîteva minute. Ei intrară pe două uși diferite, fără să se privească, fără să pară că se văd. Fiecare din ei se simțea ajuns la marginea urei lor. Fiecare se gîndea :

— Să-lucid, sau să mă omoare ! Nu mai merge !

Margareta se îndreptă spre Marigny și-l luă de mină, îl trase spre Valois și-l luă și pe acesta de o mină.

Între cele două uri înverșunate, gata în orice clipă de explozie mortale, și cu o voce care-i făcu să se cutremure, regina începu să le vorbească :

— Nu pun mîinile dumneavoastră una într-alta, căci, poate, acest contact ar dezlănțui în voi furia turbării, de care veți muri. Dar prin mine, care stau între voi acum, ținîndu-vă pe amîndoi, sînteți uniți...

Ei dădură din cap cu putere, a neîncuviințare.

— Așteptați ! urmă ea. Peste opt zile, cînd n-oi mai avea nevoie de voi, puteți să vă ucideți, dar, pînă atunci, cer... vă implor,... ordon să încetați ostilitățile...

— Cu aceeași putere, ei făcură același semn negativ.

— Marigny, zise Margareta, dacă nu consimți la încetarea ostilităților, mă duc la rege și... pierdere pentru pierdere, îi istorisesc că am avut o fată cu tine !

— Duceți-vă, doamnă, strigă Marigny. Eșafodul e mai dulce pentru mine decît o prietenie, chiar și de o clipă, cu acest om...

— Valois, urmă Margareta, dacă nu consimți să încetezi ostilitățile, mă duc la rege și... pierdere pentru pierdere, îi mărturisesc că ai fost amantul meu, înainte de a-mi fi el soț.

— Mai bine mi-ar plăcea roata și spînzurătoarea decît dezonoarea unei împăcări între omul ăsta și mine !... scriși Valois. Margareta îi asculta, palidă ca moartea. Cei doi oameni erau pămîntii.

Nici nu se uitau unul la altul.

Regina urmă :

— Vă cer împăcarea, vă cer să unim cele trei puteri diferite ale noastre și iată pentru ce : de astă noapte avem, toți trei, același dușman. Acest vrășmaș ne va răpune pe toți, dacă nu-l zdrobim. N-ar fi nimic să murim.

Dar el ne va face să pierim deznădăjduiți, blestemați, căci ne va lovi în inimă pe toți trei...

— Să lovească, scriși Marigny, dar împăcarea... nu !

— Să mă ucidă ! gemu Valois, dar niciodată... împăcarea !

— Așteptați ! porunci Margareta. Nu v-am spus numele omului. Cei doi dregători își îndreptară spre ea privirile lor arzătoare.

Margareta pronunță :

— Se numește Jean Buridan ! și le dădu drumul de mîini.

Cei doi oameni se pomeniră față-n față... Avuseseră aceeași tresărire. Pentru amîndoi, numele lui Buridan străbătuse pînă în fundul gîndurilor lor. Și Valois înțelese că-l ura pe Buridan mai mult decît pe Marigny și Marigny pricepu că, pentru ca să-l omoare pe Buridan, și-ar sacrifica ura contra lui Valois.

Amîndoi avură aceeași mișcare spontană și se prinseră de mîini. Pacea era săvîrșită.

Act pe care nici o putere nu-i putea șterge în timpul perioadei convenite. Marigny și Valois deveneau sacri unul pentru altul în acest timp și trebuiau să se ajute mutual, ca niște prieteni.

— Bine, zîmbi Margareta. Pacea va dura pînă la exterminarea dușmanului. Dacă Buridan, moarte mîine, sînteți liberi. Jurați ?

— Jurăm ! — răspunseră amîndoi, odată.

— Pe ce juri, Marigny ?

— Pe capul fetei noastre, Margareta !...

— Și tu Valois ?

— Pe copilul meu, mort din ordinul tău, Margareta ! Pe fiul meu,

Jean !...

— Bine ! urmă Margareta, fără să tresară. Acum să deliberăm !...

Se așezară toți trei, îngrozitori, ca niște demoni...

După ce se coborîse din turnul Nesle, Mabel, urmasă repede cursul fluviului pînă într-un loc, unde, într-o mică scobitură, formată de vîr-

tejul apei, era o barcă. În fundul bărcii sta un om culcat. Mabel îl zgudui. Fără să zică o vorbă, omul luă visele și barca își luă zborul, ca o pasăre de noapte, care rade uneori, suprafața apelor.

Ajunsa pe malul celălalt, Mabel o apucă, repede spre piața Grevei, unde ajunsese curînd. Înconjură casa primarului, și se îndreptă spre strada Mielului. Cum ajungea la arcada Sfintului Ion, ea zări în fața ei o ceată, care se îndrepta spre dînsa. Se ascunse în umbra unui stîlp și așteptă asemenea unei statui de granit, înegrită, de vremuri. Statuia asta o zărise și Buridan, în umbră.

Grupul trecu. Mabel ajunsese tocmai cînd, bătaia sfîrșită, Buridan și tovarășii plecaseră.

Deci ei erau acei ce trecură pe sub arcadă.

Mabel îi numără. Îl recunoscuse pe Buridan și pe Lancelot Bigorne. Ceilalți erau mascați. Cine erau ? Puțin îi păsa. Ceea ce vedea sigur era că, lîngă Buridan, agățată de brațul lui, pășea o formă femeiască.

— Mirtila ! — bombăni Mabel. Fata Margaretii !... Mulțumesc-ți Tie Doamne. Am ajuns la vreme ! Și începu să-i urmărească, neluînd în seamă umbrele, pe care le zărea mișunînd în fundul ulicioarelor întunecoase.

Într-un rînd, una din umbrele acelea, se apropie de ea și amenință.

Mabel îl privi pe om cu ochii ei înghețați. Și privirea aceea cu luminile strnii, care licăreau pe fața-i pămîntie, îl cutremură pe bandit, care rămase timpit...

— Stafie, — bîlbii el, făcîndu-și cruce — vii din Iad ?

— Mă duc ! răspunse Mabel.

Banditul o rupse pe fugă. Ea își urmă drumul, fără să piardă din vedere ariegarda micii trupe, care, după mai multe ocoluri, ajunsese la strada Froidmantel.

Mabel îi văzu afundîndu-se în vechea locuință părăsită. Alese o fundătură, și se ascunse acolo hotărîtă să aștepte. Nedumerită, dusă pe gînduri, ea se întrebă :

— De ce au intrat în hoelul d'Aulnay ?

Printre atîtea presupuneri, care-i trecură prin gînd, aceea că Filip și Gauthier d'Aulnay ar fi putut să scape din sacul lui Stragildo, nu-i veni nici un minut. Sfîrși prin a hotărî că Buridan se servea de anticul hotel ca loc de refugiu. Apoi încetă a se preocupa de acest amănunt, care o tulburase un minut. Ghemuită în negură, cu ochii țintiți spre intrarea locuinței lui d'Aulnay, frămîntarea gîndurilor o duse spre viziuni îndepărtate.

— Altă dată, se gîndea ea, cînd eram bogată, onorată, frumoasă, tinărară și stăpîneam tot ce poate să facă fericirea omenească... cînd nu eram încă Mabel, cercetătoare necunoscutului, și vrăjitoarea care scoate din sucul plantelor secretul vieții și al dragostei... cînd mă numeam Ana de Dramans, și aș fi putut alege printre cei mai nobili și cei mai frumoși cavaleri dintre gentilomii Bourgogniei... Charles veni... Și, nenorocita de mine, fusei amestecată de titlul de... contesă de Valoise ! Să ajung soția fratelui regelui, al aceluia care într-o zi, putea să fie însuși el rege... mi se păru o fericire de invidiat... Iubeam, sau crezui că iubesc pe Charles de Valois : ceea ce iubeam în el, era titlul său ! Aici e toată greșeala vieții mele ! Mă vindusem pentru titlul de regină, pe care-l nădăjduiam !

Mabel avu un fel de rîs înăbușit.

De titlu nu avui parte !... Și cînd pricepui că fusesem înșelată, dezonorată, birfită,... cînd nu mai îndrăzneam să mă arăt,... cînd plecai, să-mi ascund rușinea în casa aceea blestemată, aș fi murit dacă n-ar fi fost micul Jean ! Un suspin lung porni din colțul unde se ghemuise Mabel.

— Micul meu Jean ! urmă ea. Pentru el am trăit... Pe măsură ce creștea, îmi ziceam : n-am putut fi soție, voi fi mamă ! Și mi se părea că pășesc spre un viitor strălucitor. Trecutul se ștergea, rușinea mea se topea. Trăiam în copil... și e singura epocă din viața mea, cînd am trăit adevărat. Multă vreme gîndul lui Mabel rămase mut. Nu-și mai amintea nimic, — dar, dacă n-ar fi fost, noapte, dacă cineva ar fi putut s-o vadă, ar fi rămas uimit de zîmbetul iluminat de dragoste, care strlucea pe figura ei, transformînd-o cu desăvîrșire. Mabel îl vedea pe fiul său. Îl vedea, așa cum era atunci, blond, rumen, cu părul buclat, vesel, și se extazia înaintea viziunii ei.

Deodată zîmbetul îi pieri. Fu ca o rază de soare care apare între doi nori de furtună, ca să lase, în urmă, pămîntiu și mai trist și mai înfrigurat. Mabel bombănea :

— Valois ? Margareta !... două ulcere care-mi rod inima. Să mă fi omorît pe mine, fie ! Să mă fi străpuns cu pumnalul ei, și mai bine !... Sărmană ființă nevinovată... ce făcuse el ?...

— Oh ! oribilul, groaznicul moment de neștearsă grozăvie, cînd întinsă jos — credeam că sînt moartă și, cu toate astea, nu eram ! Cînd toată ființa mea voia să se ridice și... n-ajungeam nici măcar să-mi desprind pleoapele... Cînd auzeam plînsul și țipetele micului meu Jean, pe care monstrul de Bigorne îl ducea la moarte ! Cum poate o mamă să sufere durerile acestea ? Cum pot încă, să-mi mai redeștept, astfel de amintiri în suflet fără să cad trăznită ? De ce-am trăit ?...

Ea scrișnea din dinți, și, cu mîinile crispate, își smulgea părul de pe cap, fără să-și dea seama de cele ce face.

— Am trăit, strigă ea, pentru că Dumnezeu a vrut ca Margareta să fie și ea mamă, la rîndul ei. Pentru că, într-o zi sau alta, trebuia să mă măsoar cu Margareta de Bourgogne !...

Se ridică în picioare, cu buzele contractate de un rîs groaznic.

— Fata va muri !... Cum a murit fiul meu Jean, va muri și Mirtila, sub ochii mamei ! Și el,... tatăl fiului meu, Charles de Valois ! Ei bine, îi pregătesc spînzurătoarea. Cît despre ea, oh ! pe ea ! n-am decît s-o împing cu vîrfurile degetului... Prăpastia îi e săpată, căderea va fi așa de neînchipuită, încît se va vorbi în vecii vecilor de întîmplarea asta. Și niciodată nu se va înțelege de ce o regină atît de frumoasă, de cuminte, de puternică, de iubită a avut un sfîrșit așa de jalnic !

Cum Mabel se gîndea astfel, ea tresări și murmură :

— Se și luminează de ziuă ? !...

Raze palide sfredeleau întunericul care, puțin cîte puțin, se împrăștia.

Mabel se retrase atunci ceva mai departe și alese alt loc de pîndă.

Voia să se încredințeze dacă Buridan și Lancelot Bigorne n-au să iasă din hotelul d'Aulnay...

Atunci va lua o hotărîre.

Dar cum își ticluia în minte planul acesta, deodată, îl văzu ieșind pe Lancelot Bigorne, și după el Buridan cu Mirtila și doi oameni pe care nu-i cunoștea.

Mabel se cutremură de groază la gândul că, dacă ar fi plecat, n-ar fi aflat poate niciodată ce devenise Martilă, căci, abia în minutul acela, înțelese că locuința lui d'Aulnay nu fusese decît un refugiu provizoriu și că abia acum o conducea Buridan pe fată la adevăratul adăpost, pe care i-l rînduise.

Străzile erau pustii, dar se lumina repede.

Mabel îi luă din urmă, la distanță, ca să nu fie zărită. Nu trebuie să ne închipuim Parisul de atunci ca pe Parisul de acum, cu străzile drepte, largi, curate, unde totul se vede de departe. Din colț în colț, ca ca într-o pădure stufoasă, din pom în pom, Mabel urmări mica trupă... în mișcare. Trecu punțile, pe urma lor, și îi văzu ajungînd în fața porții Fert, tocmai în momentul cînd se deschidea și se lăsa podul. Cîteva căruțe de zarzavagii, care așteptau dincolo de șanț, și voiau să intre în oraș, pătrunseră în Paris.

Mabel străbătu poarta.

Dincolo erau cîmpii întinse, unele cultivate, cele mai multe părginite, cîteva pîlcuri de pomi, castani și stejari, și, mai departe, se zărea Saint-Germain-des Prés.

Buridan și tovarășii lui se îndreptară spre minăstirea întinsă, al cărui zid începură să-l înconjoare, printre crenelurile căruia se vedeau din distanță în distanță, cîțiva arcași nemișcați. La spatele crenelurilor, în dosul străjerilor, se zăreau acoperișurile minăstirii și ale diferitelor ei ziduri, dominate de clopotnița bisericii, de unde porneau, în tăcerea dimineții slabe sunete de clopot...

Buridan ajunse la Pre-aux-Clercs. Mabel îl văzu intrînd cu tovarășii lui într-o casă albă, vîrită în zidul minăstirii, în ușa căreia bătuse Bigorne. După o jumătate de ceas, ei ieșiră și se îndreptară, grăbiți, spre Paris.

Martilă nu mai era cu ei.

— Bine, șopti Mabel. Acum știu unde o să trebuiască să-ntind mîna, ca s-o prind pe fata Margaretei...

La rîndul ei, fără să se grăbească, reluă drumul Parisului, unde nu întîrzie să ajungă. Clopotele sunau la Universitate. Zgomote ciudate, ca tunetele furtunii, zvoneau în depărtare.

— Ce s-o fi petrecut în Paris? — se gîndi Mabel, tresărînd.

Ea dădu din cap ca și cînd întrebarea i s-ar fi părut deșartă, și se întoarse la Luvru, unde se adunau, în grabă, pîlcuri de arcași și de baliștari.

După cîteva minute, fără să se mai intereseze de acele mișcări extraordinare, care făceau să se cutremure Parisul, ea intră în apartamentele reginei.

XXI. PRE-AUX-CLERCS

Zgomotele, pe care le auzise Mabel, freamătul mulțimii pe care îl zărise, porneau de la Universitate. Pe vremea aceea, Universitatea era un adevărat cuib de haimanale, numărînd doar cîțiva cărturari, un stol de fluturi rătăciți, filfiind în jurul unei lumini încă foarte slabe. Deci, acolo, în cartierul, sau mai bine în acel oraș aparte, revolta pornise ca în zilele de răscoală, cînd studenții se baricadau contra regelui sau se duceau să asedieze pe abetele de la Saint-Germain-des-Prés.

Spre orele nouă dimineața, din toate căciunile, ... de la „Călimara de aur“, de la „Cana cu bere“, „Căciuna Iadului“, „Laba giștei“, „Doctorul neghiob“, „Puțul fără vin“, „Măgarul bacalaureat“, „Porcul care grohăie“, ... cu nume ciudate, scârțiau pe fiarele lor și pătau cerul ca niște steaguri ... din toate acele cuiburi de jaf, de chefuri și scandaluri, ieșeau bande, cu căciula pe urechi, cu spadele atârinate de șold și bălânginindu-se pe lângă pulpe, cîntînd în gura mare și se întîlneau unele cu altele, ca niște riulețe ieșite din matcă și care se duc să mărească același torent. Cu stegulețele în vînt, se îndreptau, cu pași grăbiți, fie spre poarta Fert, fie spre aceea a Ceaprazarilor.

În oraș, mișcări asemănătoare se prăgăteau de Corporația ucenicilor procurorilor de la curtea de conturi care porneau din strada Galileu, cu muzica în frunte și cu steagul corporației.

Era înaltul și atotputernicul imperiu al Galileiei, a cărui coloană se desfășura ca un balaur uriaș cu pielea împestrițată, pe cînd evreii de pe ulița aceea se baricadau prin-casă, de teama omorurilor care se puteau întîmpla în orice clipă.

Afară de ziduri, imperiul Galileiei se uni cu regatul Basochiei, adică cu Corporația ucenicilor procurorilor Parlamentului, a căror steaguri străluceau la soare cu armele autentice și cedate, din ordin regal, Basochiei domnitoare și triumfătoare și anume : galbenul regal pe albastru cu trei călimări de aur, deasupra, timbrul, casca, și coiful cu doi îngeri care le purtau.

Împăratul Galileiei și regele Basochiei mergeau în fruntea trupelor, înconjurați de sfetnicii lor, de portărei și breslași, iar în urmă venea grosul mulțimii.

Cele două coloane înaintau spre Pre-aux-Clercs formînd două mase compacte, între care și pe laturile cărora, studenții alergau în grupuri gălăgioase.

— Cîmpia întinsă, pe care se desfășurau bandele acelea cuprîndeau terenurile care, azi ar fi situate, între Școala de medicină și Palatul Bourbon.

În afară de ziduri, veneau, mai întîi, cocioabele dărăpănate ale locuințelor zarzavagiilor, care, de bine de rău, cultivau o zonă de pămînt destul de îngustă, doritori să rămînă sub protecția directă a turnurilor incintei.

În caz de atac, oamenii aceia își strîngeau la repezeală vitele și instrumentele de muncă și intrau în oraș ... dacă mai aveau vreme.

Adesea li se întîmpla, să vadă, de pe înălțimea zidurilor, bielele lor locuințe incendiate de războinicii străini și, mai cu seamă, de războaiele civile. Dar, cu îndărătnicia țaranului, ei își reelădeau după trecerea răzmeriței cocioabele de pămînt, le acopereau cu stuf și începeau să-și lucreze din nou pămîntul.

Dincolo de căscioarele acelea se vedeau cîteva țărini împădurite, apoi venea imensa mînaștere Saint-Germain-des Pres, și, după asta, o frumoasă și întinsă cîmpie, care a fost multă vreme pentru Parizieni, un loc de întîlnire și plimbări, aceea era Pre-aux-Clercs !

Dis de dimineață trei companii de arcași ocupară acolo locul.

Una era comandată de contele de Valois, în persoană, reprezentînd autoritatea regală, căci steagul lui purta armele lui Ludovic al X-lea.

A doua era comandată de seniorul de Chatillon, același care, înainte ca fiul cel mare al lui Filip cel Frumos să se numească Ludovic al X-lea, îl poreclise, la Pampelune, regele Navarei.

A treia era comandată de Geoffroi de Malestroit, căpitan viteaz și foarte bun prieten cu Enguerrand de Marigny, care se gîdea poate să-i dea pe fiica sa.

Primul ministru era acolo, călare pe un splendid cal de luptă, dar nici nu se gîndise să-și îmbrace armura de război. O spadă lată și greoaie îi atîrna de-a lungul burții calului.

Cele trei companii de arcași se orînduiseră astfel : întîia urma o linie paralelă cu Sena, a doua se ținea în fața șanțului mînăstirii, iar cea de a treia se așezase perpendicular pe șanț. Astfel, formau un pătrat al cărei a patra parte ar fi fost șanțul mînăstirii. Dar unghiurile celui pătrat nu se împreunau. Un spațiu întins despărțea liniile soldaților. Morhorit și gînditor, Marigny sta nemișcată, în mijlocul celui imens pătrat.

Astfel, el avea în spatele lui compania lui Chatillon, înainte mînăstirea, la dreapta compania lui Malestroit, la stînga aceea a lui Valois.

Uneori, își arunca ochii spre conte și se gîdea la împăcarea pe care o primise și pe care era hotărît s-o respecte,... dar care-l făcea să se cutremure de necaz.

Alteori, privea departe, spre Paris, și atunci se gîdea la fata lui, se gîdea la acel Buridan, care-l provocase în public... și bombănea :

— Da, să moară mai bine ! Chiar de-ar fi să mă doboare durerea, mai bine s-o văd moartă, decît în brațele celui om !... Și, la urmă, dacă vine...

Un suris de ură împăcată îi completă gîndul.

— Dar,... va veni ? urmă Marigny, privind cu nesaț spre porțile Parisului.

În minutul acela, niște zgomote îndepăratate ajunseră pînă la el. Iată-l ! făcu Marigny, tresărind.

Nu era Buridan.

Dincolo de mînăstire, era mulțimea studenților care se apropiau cîntînd, înjurînd, zbierînd, certîndu-se, suflînd ca niște turbați în niște trîmbițe lungi, și fluturîndu-și steagurile.

Zgomotul creștea asurzitor.

Strigăte de animale, miorlăieli, lătrături, fluierături, răgete, hohote de ris, înjurături strașnice se răspîndiră peste Pre-aux-Clercs.

Regele Basochei și imeriul Galileiei, mai disciplinat, se așezară pe două rînduri.

Marigny făcu un semn și prefectul Parisului, care era lîngă el, înaintă spre cei veniți.

Se făcu oarecare liniște.

— Ce căutați aici ? întrebă prefectul, amenințător.

— O „monstră” răspunse Guillaume Bourrasque.

— Și o să petreceți pe grtis ! adăugă Riquet Haudryot.

— Azi nu e zi de... monstră ! strigă prefectul. Domnilor, retrageți-vă îndată, sau... am ordin să trag !

La vorbele astea izbucniră niște huiduieli înspăimîntătoare.

— Atentează la privilegiile noastre ! urlă Basochea.

— La gîrlă, cu prefectul ! vocifera imeriul lui Galileu.

Printre studenți zbieretele deveneau asurzitoare.

— Din ordinul regelui ! repetă prefectul.

— Du-te dracului, vrăjitorul evreimii !

— La spînzurătoare... golane !

— Să-l ducem la Tîrgul cel Nou !

— Huooo !... Jean de Precy, vreau să-ți fierb hîrca urîtă în cazanul cel mare, de opărit !

— Pe Dumnezeuul meu, furcile Monfauconului lîncezesc fără de tine !

— Ura ! Ura ! Ura !

Concertul blestemelor se transforma în tunete... furia studenților se preschimba în furtună... Companiile arcașilor începuseră să se pună în mișcare, cînd o tăcere grea se întinse asupra mulțimii care clocotea.

Un semnal se dăduse : Guillaume Bourrasque fluierase de trei ori, un șuier ascuțit, care predomină zgomotul.

La semnalul acela, tăcerea se lăsase peste Preaux-Clers. Totul se imobiliză. Și arcașii chiar se opriră din ordinul șefului lor.

Abia atunci putuse să vadă ceea ce Guillaume Bourrasque zărise în frămîntarea bandelor urlătoare.

Trei cavaleri, se apropiau de grupul central, unde se afla Marigny, înconjurînd zidul minăstirii.

La zece pași de primul ministru, ei se opriră și unul din ei sună de trei ori din corn.

Doi din acei cavaleri erau așa de bine mascați încît ar fi fost cu neputință să-i recunoști.

Cel de-al treilea, care sunase din corn, înaintă puțin în fața lor cu fața descoperită. Era Buridan.

Prefectul făcu un semn.

Sergenții și arcașii poliției erau gata să se arunce asupra tinărului, să-l aresteze.

Dar Marigny ridică mîna : prefectul se trase înapoi, bombănind, ca un ciine căruia i se ia osul. Arcașii și sergenții se opriră.

— Să vedem, mai întîi, — zise Marigny, cu o mîndrie demnă, — ce scuze îmi face !... Dacă sînt convenabile, ne vom mulțumi, poate, să-l spînzurăm, numai !

La acele vorbe, Buridan încruntă sprîncenele, și-și mușcă buzele. Dar stăpînindu-se :

— Domnule de Marigny ! Într-adevăr, vă aduc scuze !

Un murmur de nemulțumire izbucni dintre basochienii studenți și galilienii, pe cînd Marigny da din umeri, cu un aer de compătimire !

— Ah ! ah ! iată-l și pe acest brav ! strigă Valois, care se apropia.

— Haidem, zise Marigny, cere iertare în termeni cuviincioși, și-ți dau cuvîntul că vei fi numai spînzurat, scutindu-te de alt chin.

— Monsenior, — zise Buridan care se-nchină pînă aproape gîtul calului său, — cînd am ieșit adineauri din Paris, am auzit că sînteți la Pre-aux-Clercs, și un minut mi-am închipuit că primeați provocarea mea : vă prezint scuzele mele !

— La ce nevoie de atîtea fasoane, ca să-l arestăm pe derbedeu ăsta ? se miră prefectul.

— Monsenior, urmă Buridan, cînd, sosind la Pre-aux-Clercs, v-am zărit, mi-am zis : Marigny e mai puțin laș decît credeam... Vă cer iertare pentru gîndul acesta.

Aplauze furtunoase izbucniră printre studenți...

— Înainte, Buridane !

— Susține cauza : pro et contra !...

Marigny rămase nepăsător, ca de piatră... Ochii lui nu mai azvirliră scintei, și, cu un semn, recomandă prefectului să fie gata.

Buridan cu voce mai tare urmă :

— Vin în numele prietenilor mei Filip d'Aulnay și Gauthier d'Aulnay omoriți în chip mișelesc...

— Omoriți ! strigă Marigny, pe cînd o furtună de blesteme se ridicau din mijlocul studenților.

— Au fost găsiți în Sena...

— Atest ! zise o voce puternică.

Și Lancelot Bigorne, ieșind din rîndurile basochienilor înaintă zicînd :

— Eu, am pescuit trupurile acelor omoriți seniori. Cum și de cine au fost asasinați ! Doar dracul poate să știe... Fapt este că erau cusuți într-un sac.

— Lancelot Bigorne ! șopti Valois, îngălbenindu-se îndărătul rîndurilor de arcași.

Dar Bigorne, făcîndu-se că-l vede numai atunci, se-ntoarse spre el, îl salută, și-l strigă familiar :

— Bună ziua monseniore ! Nu e așa că e interesant să vorbești de-necați ?...

— Așteptă un minut, păcătosule ! bombăni Valois, între dinți, și niciodată n-ai să mai poți vorbi de-necați și de-necători !...

— Vin în numele acelor doi viteji, — urmă Buridan — și vin și pentru poporul Parisului asuprit de voi, și la urmă, în numele meu.

Vă întreb, domnule de Marigny, dacă sînteți aici să primiți sfidarea mea, și vă propun lupta pe moarte, cu pumnalul, lancea, sau sabia. Dacă aveți încredere în dreptatea dumneavoastră puneți la rînd oamenii dumneavoastră și... luați-vă poziția.

— Tu, tu, mizerabile haimana, o să iei spînzurătoarea ! zbieră Marigny. Hei, gârzi ! Hei, arcași ! Arestați pe acest păcătos !

— Înainte ! urlă Jean de Percy.

— Înainte ! repetară Chatillon și Malestroît !

— Înainte ! vociferară Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot !

Se produse o ciocnire grozavă, Bosocha se pomeni împinsă asupra companiei lui Gauthier de Chatillon. Printr-o mișcare repede de-nvăluire Galileenii se arătară în fața companiei lui Malestroît. Bandele de studenți stringîndu-se într-un grup compact, avură să se lupte cu compania conțelului de Valois.

Trei bătălii, trei invălmășeli, de unde porneau înspăimîntătoare urlete, insulte, injurături, gemete de răniți, horcăieli de muribunzi.

În două minute, Pre-aux-Clercs ajunse un cîmp de război. Se băteau grupuri-grupuri, se apucau în brațe, își dădeau lovituri de arme, săgețile zburau, săbiile scinteau și zăngăneau.

— În numele regelui ! repeau arcașii.

— În numele dracului ! urlau studenții.

— Montjoye-Saint-Denis ! Săriți ! Pe ei., pe haimanale ! vociferau oamenii guvernului.

— Galileia ! Galileia !

— Basocha să domnească și să triumfe !

În centru aceluia înspăimântător vâlmășag, care trebuia să fie ultima răscoală serioasă a Universității, în centrul acestei lupte, Marigny și cu Buridan se găsiseră față-n față.

La strigătul lui Marigny, la semnul pe care-l făcuse, prefectul și cu oamenii lui se aruncaseră asupra lui Buridan. Dar tovarășii lui mascați, trăgându-și săbiile grele se azvîrliseră în luptă. În același timp, Lancelot Bigorne se rezezise asupra milițienilor în capul unei bande, care nu era compusă nici de Galileeni, nici de Basochieni, nici de studenți... ci din bandiții „Marii Haimanale“.

În câteva minute, arcașii fură răzbiți și puși pe fugă se amestecară cu arcașii lui Valois.

Marigny rămase singur, în fața lui Buridan.

Marigny aruncă o privire iute în jurul lui. Și, ceea ce văzu, îl făcu să se cutremure de groază.

Arcașii regelui erau respinși pretutindeni. Compania lui Valois fusese împinsă pînă pe malul Senei. Acea a lui Chatillon fugea, și aceea a lui Malestroit se retrăgea încet.

Urletele răscoalei triumfătoare se auzeau din Paris, unde clopotele începuseră să sune.

Marigny sări de pe cal.

Buridan îl imită și, lîngă el, veniră să se așeze cei doi tovarăși mascați. În urma lui era Lancelot Bigorne. Apoi o mulțime de studenți. Toată lumea asta zbiera :

— La spînzurătoare, Marigny ! La Monfaucon !

— La gîrlă, cel care înfometează bietul popor !

— Monsenior, îi vorbi Buridan lui Marigny, care se învinețise de spaimă, primești lupta ?

Marigny scoase sabia.

În clipa aceea Buridan se rezezi asupra lui, pe cînd studenții, care-i înconjurau, scoaseră un formidabil ura. De pe întinsul cîmpului, răsunau zgomote feroce și în depărtare, suna clopotul de alarmă. Cei doi tovarăși ai lui Buridan băgaseră iar săbiile în teacă. Lancelot Bigorne cu derbedeii lui țineau în loc studențimea care voia să sară asupra lui Marigny.

În acel moment Guillaume Bourrasque și Riquet Haudroyt se întorceau învingători, pe cînd arcașii încercau să se regroupeze mai departe, sau să se înapoieze în Paris.

Malestroit era grav rănit. Chatillon lupta aproape singur. Valois dispăruse. Prefectul se ascunsese în minăstire.

Marigny se simți pierdut.

Începu să dea înapoi, apărîndu-se cu energia disperării, contra atacurilor lui Buridan. El observase, alături de zidul de incită al minăstirii, o căsuță care părea săpată în zid.

Își îndreptă retragerea spre casa aceea.

Și tot spre această casă, Buridan privea cîteodată, cu îngrijorare. În sfîrșit Marigny se rezemă de ușa locuinței, care trebuie să fi aparținut unui țaran bogat, sau să fi făcut parte din dependințele minăstirii.

Fără o vorbă, Buridan ataca lovitură după lovitură.

Cei doi tovarăși mascați al lui Buridan urmăreau, pas cu pas, toată desfășurarea luptei. Guillaume Bourrasque, Riquet Haudroyt, Lancelot Bigorne... o droaie de studenți, iscodeau peripețiile duelului, pe cînd aproape pretutindeni, pe Pre-aux-Clercs, bandele atacau ultimele grupuri de arcași.

Cînd Marigny se găsi lipit în ușa casei, toți înțeleseseră că... era pierdut, și strigăte grozave răsunară, salutînd dinainte moartea ministrului nesuferit.

— Pentru Filip, pentru Gauthier și pentru, mine ! scrișni Buridan, dînd trei lovituri fulgerătoare adversarului său.

Dar un strigăt de furie se ridică dintre asistenți. O clipă Buridan rămase uimit. Nici una din loviturile lui nu atinseseră...

În adevăr, tocmai în clipa cînd ataca, ultima dată, ușa locuinței se deschisese și Marigny năvălise în refugiul neașteptat.

Studentii se repeziră asupra casei, urlînd.

— La pradă ! la pradă !

— Surcele... să punem foc !

— Ura ! Ura !

— E al meu ! strigă Buridan, cu o voce care stăpîni mulțimea. Camarazi, retrăgeți-vă și lăsați-mă să-mi termin afacerea.

— Și cine va fi martorul duelului judiciar ?

— Dumnezeu ! răspunse Buridan, care se și repezise în casă.

Cu mobilitatea caracterului lor, ațîțat de dimineața aceea de luptă, furioși, aproape toți plini de sînge, mai mult sau mai puțin răniți, studenții se împrăștiară, ca să atace bandele de arcași ai regelui, sau ai poliției, care rătăceau în dezordine.

Cei doi oameni mascați, împăratul Galileiei, regele Basochei și Lancelot Bigorne intraseră în casă, fie ca să ajute pe Buridan, fie să apere locuința contra studenților, care se puteau întoarce.

Astfel, toți se găsiră într-o sală destul de mare și curat ținută.

Un om cu căciula în mîină înaintă spre Buridan.

— Această casă e a minăstirii. Ați face o crimă contra monseniorului abate, atacînd aici pe acest onorat senior.

El arăta cu degetul pe Marigny, care, foarte palid, cu spada-n mîină se rezemase de un scrin.

— Pleacă d-aici, omule ! gemu Buridan, cu vocea scrijelită. Ar fi poate, o fericire pentru stareț dacă aș omori pe acest blestemat, dar îl iert. Ar fi să supăr de Dumnezeu, care e un senior cu mult mai puternic decît Clement Mahaut.

— Să ne pregătești o oală cu bere, sau cu vin alb, Martine ! strigă Lancelot Bigorne. Căci, pe viața mea, începe să mi se facă sete !

Martin, grădinarul minăstirii, făcu semnul crucii și se îndreptă încet spre o scară de lemn, care era în fundul odăii și ducea la etajul de sus. Buridan înaintă spre Marigny.

— Seniore, zise el, vă rămîne o ultimă șansă de scăpare. Căci, am să vă ucid dacă nu primiți condițiile mele... Sînteți hotărît să înapoiați familiei d'Aulnay bunurile, pe care i le-ați furat ?

— Morții n-au nevoie de nimic, zise rece Marigny.

Ai spus că Filip și Gauthier d'Aulnay au fost găsiți inecați în fluviu.

— Fie !... Sînteți decis să restituiți poporului Parisului imensa avere pe care i-ați smuls-o ? Sfanț cu sfanț, și lețcaie cu lețcaie ?

Marigny ridică din umeri și zise :

— Avereă e a mea. Dar nu te ocupa de popor, haimana ce ești. Dacă mă lași să plec, voi plăti răscumpărarea !

— Apărați-vă, dar ! porunci Buridan. Căci, acum, nimic nu mă mai poate opri de a încerca să vă răpun. Și, s-o știți, dacă nu izbutesc, o să aveți de-a face și cu aceștia !

— Acești doi ? murmură Marigny aruncînd o privire de groază asupra celor doi oameni mascați, din ai căror ochi săreau scînteii, și ale căror brațe rămîneau încrucișate în toată această scenă. Acești doi ? Cine sînt ?

— Ultimii reprezentanți ai familiei d'Aulnay ! zise Buridan și își luă poziția cuvenită. Săbiile se atinseră !...

În momentul acela, un țipăt sfișietor răsună... O formă albă, se coborî repede pe scară și se azvîrli între luptători...

— Mirtila, murmură Buridan. Iată de ce mă temeam !... Scumpă Mirtila, urmă el cu voce tare, trebuie să te duci în odaia ta, și...

Nu avu însă vreme să sfîrșească. Vorba-i îngheță pe buze. Inima-i încetă de a bate. O mirare fără de margini îl paraliză gîndul. Simți că groaza-l strîngea în ceafă ca niște ghiare.

Mirtila, aceea pe care o iubea, logodnica lui... Mirtila se arunca în brațele lui Enguerand de Marigny strigînd :

— Tată ! Bunul meu tată !...

Marigny sta nemișcat, înghețat, cu ochii în flăcări.

— Tată ! bilbii Mirtila, înpăimîntată. Ce ai ? De ce, cînd te regăsesc, fruntea ți-e încruntată și privirea ta mă sperie Buridane... Ce se petrece ?... Cum ridici spada împotriva tatălui meu ?... Oh ! mă omoriți amîndoi !...

— Tatăl tău ? gemu Buridan. Tu, zici că... acest om e tatăl tău ?...

— Bunul Claude Lescot, da, iubitul meu... Dar tu nu știai, nu-i așa ? Oh ! ar fi fost prea grozav !... Tată, iată pe Buridan ! O să-l iubești de dragul meu !...

Nedreptele dumitale păreri despre el vor dispărea !... Buridane, scumpe Buridane, iată-l pe Claude Lescot, pe care trebuie să-l respecti... căci sînt logodnica ta și e scris : Pe părinți îi vei onora !

— Claude Lescot ? gîfii Buridan, într-un hohot de plîns. Dar privește-l Mirtila, iată-i mantia, de hermelină regală... uite-te la sabia lui împodobită cu diamante... uite-te la costumul lui de boier mare...

— Un... boier mare ? bolborosi fata înebunită.

— Privește acest aer de mărire sălbatică și recunoaște în el, nu pe Claude Lescot, neguțătorul, dar pe puternicul și grozavul ministru al cărui nume e blestemat de un popor întreg... primul ministru al regelui... inventatorul furcilor de la Monfaucon... Enguerrand de Marigny !

Buridan se dădu cu trei pași înapoi, își rupse spada pe genunchi dintr-o lovitură și îi aruncă crîmpeiele...

— Puteți să mă omoriți ! zise el ministrului. Buridan nu se poate bate contra tatălui Mirtilei.

— Enguerrand de Marigny ? repetă fata, aruncînd asupra tatălui ei o privire incremenită de spaimă.

Cu un gest liniștit Enguerrand de Marigny își viri sabia în teacă. Apoi luă mina Mirtilei, care tremură.

O tăcere de moarte se lăsase în odaie.

Afară, se mai auzeau încă zbieretele studenților, ale Basochienilor, și ale Galeienilor... toată gălăgia revoltei învingătoare... Sau, cel puțin Guillaume și Riquet, singurii care ascultau acea gălăgie, își închipuiau că era vuietul victoriei. Dar, dacă ar fi aruncat o privire afară, ar fi rămas înpăimîntați de schimbarea care se făcuse pe Pre-aux-Clercs.

— Mirtila, începu Marigny, cu ton aspru, o întîmplare funestă te face să afli ceea ce ar fi trebuit să nu cunoști încă multă vreme și, poate, niciodată. Nu mă numesc Claude Lescot !

Și, cu un accent de mîndrie sălbatică, adăugă :

— E adevărat ; mă numesc Enguerrand de Marigny !... Acest nume, fiica mea... acest nume, urit de derbedei, acest nume, care va fi respectat ca și numele celor mai mari monarhi, cînd s-o înțelege însemnătatea lui, îl port cu mîndria conștiinței mele. Și voi, cei de față, ascultați ! Dacă m-aș putea coborî la înțelegerea voastră, ca să vă explic gîndul meu, v-aș spune că toată această ură, îngrămădită pe capul meu, mi-am atras-o asupra-mi din propria-mi voință. Știam la ce mă expuneam, cînd am întreprins să fac din monarhie o putere, și din rege un simbol ! Nu am apăsător numai oamenii din popor și pe burghezi ei și boierimea. Am vrut să nivelez, regatul. Am încercat această supraomenească întreprindere, ca să fac din Franța o întinsă cîmpie, egală unde înaintea privirilor să nu rămînă decît o stîncă nepieritoare : tronul ! E adevărat. Am tremurat adesea în fața actelor, pe care vulgul le numește crime, dar n-am dat înapoi.

Nu admit, judecători, conștiința mea mă iartă ! Și, dacă, uneori, m-am înspăimîntat, dacă, aplecînd urechea în nopțile adînci, auzeam un fel de vuiet de blesteme, atunci aveam un gînd care mă mîngîia : pe fata mea !... Monarhia era gîndul creierului meu. Mirtila era gîndul inimii mele !...

— O tată ! murmură Mirtila acoperindu-și fața cu mîinile.

— Mirtila, iată omul care a cules acele blesteme ale poporului, de care-ți vorbeam și care mă lovește în față cu ele. Iată omul care a cules toate insultele, pe care le găsea în drumul meu și care m-a palmuit cu ele. Iată-l pe Buridan ! Eu sînt Enguerrand de Marigny. Iată-l pe cel care-l numești logodnicul tău. Tu ești aceea pe care o numeam mîngîierea mea. Cu vocea mai acoperită, Marigny sfîrși :

— Alege, între el și mine !

— Să aleg înșin Mirtila, gata să se sfîrșească. Să aleg între tatăl meu și logodnicul meu ?

În momentul acela, o voce poruncitoare, venită ca de sus, străbătu în tăcerea sălii :

— Nu trebuie să-l alegă nici pe Marigny, nici pe Buridan. Un minut ! Cred că nu sînt de prisos aici... și, tu ști Marigny, dacă am, sau nu, drepturi asupra Mirtilei !

Toată lumea ridicase capetele.

Pe scara, pe care se coborîse Mirtila, se lăsa o femeie...

Era Margareta de Bourgogne. Ea înainta spre Mirtila, pe cînd Marigny o saluta, cu un fulger de bucurie în ochi, și pe cînd Buridan ducea mîna la pumnal și-și simțea beția omorului suindu-i-se în capul, care-i ardea.

La vederea reginei, cei doi oameni mascați tresăriră puternic, și unul din ei făcu o mișcare ca și cum ar fi vrut să se repeadă spre ea.

În același timp Margareta de Bourgogne, scoțînd din sîn un fluier de argint, scoase un fluierat ascuțit, ușa se deschise brusc și o mulțime de arcași se repeziră în sală.

— Păziți-vă ! — urlă Lancelot Bigorne.

Beat de necaz și de disperare, Buridan, se repezi spre Mirtila, pe care regina o tirî spre scară. Un vîlmășag de oameni și arme, un vîrtej de piepturi și de brațe îl cuprinse, îl tirî, îl împinse, și, în secunda cînd vedea pe Marigny și pe regină suind scara cu Mirtila între ei, se pomeni încolțit în fundul odăii.

— Ajutor, Buridane ! strigă fata.

Buridan răspunse cu un muget și se azvîrli cu capu-n jos, judecînd că trebuia să moară pe loc.

Douăzeci de brațe îl doborîră.

În cîteva minute se pomeni dezarmat, legat, și în ultima privire, pe care o aruncă în jurul lui, văzu că cei doi oameni mascați erau prizonieri ca și el.

Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot dispăruseră.

Dispăruse și Lancelot Bigorne.

XXII. MABEL

Am lăsat pe Mabel în momentul în care, după ce petrecuse noaptea să pîndească pe Buridan și pe tovarășii lui, și se încredințase că Mirtila fusese lăsată în paza grădinarului mînăstirii, ea se-napoia la Luvru și intră la regină. Margareta o aștepta în odaia ei de culcare, odaie splendidă împodobită cu un lux într-adevăr regal — dar, un lux de o severitate scrupuloasă. Statuile și tablourile profane lipseau de acolo.

În schimb, icoanele Maicii Domnului și ale sfinților stăteau înșirate în rame de aur. Totul înfățișa cinstea unei doamne de rang mare, și se părea că, pe frontonul ușii, s-ar fi putut scrie : Aici locuiește cea mai virtuoasă dintre regine.

Iprocrizie ?... Nu.

În toată sinceritatea, înăuntrul Luvrului Margareta nu voia să fie decît regina Franței, — regină prin putere, prin frumusețe, și — mai ales — prin virtute.

După convorbirea cu Marigny și Valois, ea se retrăsese acolo, singură, cu sentimentul care-i devenise gîndul directiv al vieții : amorul ei pentru Buridan.

Iubirea aceea o mira și o înspăimînta, — după cum unii se înspăimîntă descoperind, în fundul sufletului lor, o idee criminală, pe care vor încerca să o înăbușă, pînă a nu ajunge mai tare ca voința lor... Margareta se înfricoșa găsind în inima-i sălbatică un gînd ales și de duioșie femeiască !

Acum, umbla de colo pînă colo, prin odaie reamintindu-și incidentele scenei care se desfășurase la Turnul Nesle. Se îndemna la ură, căuta să-și amintească umilințele îndurate... dar nu găsea în ea decît o iubire deznădăjduită de umilirile la care fusese supusă.

În alte clipe, gîndul i se îndreptă spre Mirtila !... Fata ei ! Rivala ei !...

Și atunci, lucru ciudat... se liniștea ! Era în largul ei, în furie, și găsea un temei de a-l urî pe Buridan. Dorea să-l condamne...

Cum se luminea de ziuă, chemă femeia de serviciu, care străjuia toată noaptea într-o odaie vecină, și dădu ordin să-l cheme pe căpitanul gărzilor.

După zece minute, Hugnet de Trancaval intră în oratoriu, din care Margareta făcea sala ei de audiențe.

Căpitanul gărzilor nu se culcase, petrecîndu-și noaptea să ia măsuri pentru a doua zi.

— Căpitane întrebese Margareta, am auzit vorbindu-se de o mișcare printre studenți... Ce se petrece ?

— Doamnă, zise Trancaval, studenții, ucenicii din Basoche și cei ai Galileiei au hotărît să urmeze pe Buridan care a îndrăznit să provoace la duel și pe primul ministru.

— Cum?... Buridan ar îndrăzni să se ducă la Pre-aux-Clercs ?
— Se zice că va avea această îndrăzneală, Majestate.
— N-ar fi fost mai bine să-l aresteze, în acest caz, și să înlăture, astfel, un scandal ca ăsta ?

— S-a și încercat, doamnă, dar a fost imposibil să punem mina pe el. Străjerii au scotocit zadarnic Parisul, ca să-l găsească. Și numai căutându-l au putut afla spionii prefectului cele ce pregătea pentru azi dimineața. Sub pretext că fac o „monstră“ basochienii și studenții vor să încerce o revoltă la Pre-aux-Clercs.

Regina rămase pe gânduri. Nemișcat, țeapăn, enorm în armura lui, căpitanul aștepta cîteva minute ca dînsa să-i dea ordin să se retragă. Dar Margareta reîncepu :

— Trancaval, trebuie să-l prinzi pe omul acesta.

— Pe cine, doamnă, pe Buridan ? Îl voi prinde ! Regele a dat chiar ordinul. Peste cîteva ore, va fi mort, să n-aibă teamă Majestatea voastră.

— Trancaval, nu-ți cer să-l omori, ci numai să-l prinzi. Îl vreau viu ! Dar... asta nu-i totul !... Vreau să asist la acea răscoală populară.

— Nimic mai lesne, doamnă. Trei companii se vor porni spre Pre-aux-Clercs. Chiar eu, cu o companie mai tare, am să mă închid în incinta minăstirii. Dacă Majestatea voastră îmi face onoarea să-mi primească serviciile, cu această ocazie, mă angajez s-o conduc într-un loc al minăstirii, de unde va putea să vadă totul și fără primejdie.

— Care-i locul acela ?

— Casa grădinarului minăstirii. Majestatea voastră va lua loc în escorta arcașilor ?

— Nu, nu ! Mă voi duce direct la minăstire.

Doresc să nu se știe că regina face lucrul acesta. Pleacă. Te voi regăsi în minăstire, și acolo îți voi da noi ordine !...

Trancaval se retrase, și Margareta se-napoie în camera ei, punîndu-și aceeași întrebare pe care cîteva ore mai tîrziu avea să și-o pună și Enguerand de Marigny.

— Va avea Buridan îndrăzneala să se ducă la Pre-aux-Clercs ?
Se făcu ziuă.

Femeia de serviciu intră la ora obișnuită.

— Desfă, patul ! îi ordonă Margareta.

Pe chipul femeii trecu o umbră de zîmbet, și începu să răvăsească totul, așa că dacă regele ar fi făcut reginei vreo vizită matinală, după cum i se întîmpla, nimic să nu-i dea de bănuît că Margareta veghiase toată noaptea.

În clipa aceea apăru Mabel.

— Ei bine ? întrebă cu aprindere regina, de cum o zări.

— Prea tîrziu ! răspunse cu răceală Mabel. Am ajuns prea tîrziu. Casa era goală.

— Afurisenie !... Dar oamenii, pe care-i pusesem la turnul Dracului ?

— Omoriți, răniți, sau fugiți. Am petrecut restul nopții căutînd să dau de urma blestematului de Buridan, dar toate cercetările mele au fost zadarnice, n-am putut afla ce s-au făcut... Buridan... sau Mirtila...

Pronunțînd acest nume, Mabel o învălui pe regină într-o privire iscoditoare, dar nu putut surprinde nici cea mai mică urmă de emoție pe fața ei.

După scena de la turnul Nesle, după noaptea trecută în veghere, în sfîrșit, după știrea pe care o aflase și care ar fi trebuit s-o tulbure, Mar-

gareta părea tot atît de liniştită, tot atît de nepăsătoare şi senină, ca şi cum ar fi dormit.

— Dar filtrul, de care mi-ai vorbit ? urmă ea.

— E gata, regina mea !

— Şi zici că, acel care l-o bea, va resimţi toate chinurile amorului ?

— Chinurile Iadului, doamnă ! Chinuri sufleteşti, ale inimii şi ale corpului, pe lingă care chinul roţii şi chinul ciinilor sînt nimica toată... căci fac să sufere numai corpul. Acelui care va bea acest filtru, doamnă, i se va sfîşia inima, sufletul, i se va sugruma de o nestinsă îndurerare corpul îi va arde într-un foc, pe care nimic nu-l va putea stinge. Sărutarea aceleia, pe care o va iubi, va putea — poate — să-i potolească un minut înfrigurarea, dar nu s-o şi tămăduiască. Acest om va iubi pe aceea care-i va da să bea filtrul. O va iubi cu voie, ori fără de voie. O va iubi cu furie, cu nebunie, chiar de o va uri. Şi, voinţa lui zdrobită, nu va putea lupta contra acestui amor. El va iubi nebuneşte, fără să poată nădăjdui sfîrşitul acestei pasiuni arzătoare, chiar dacă femeia, pe care o iubeşte, moare înaintea lui. În loc să se potolească, sub mingiierile femeii iubite, pătîmirea lui va creşte la nesfîrşit. Friguri arzătoare se vor imprăştia în toate organele vieţii, singele n-are să fie decît un puhoi de lavă... gîndul său nu va mai fi decît un foc şi — în această ardere înceată a inimii, a trupului, şi a creierului său, — el se va simţi murind, şi va muri cu aceleaşi urlete, cu aceleaşi blesteme, ca ale jidovului, care-i pus pe rug. Dar flacăra rugului omoară în cîteva minute, pe cînd această flacăra de dragoste ucide îndelung în luni de zile... într-un an poate... un an care face cît un secol de Infern.

Regina ascultase cu nesaţ aceste cuvinte şi Mabel se mira că nu-i vorbea de Mirtila.

— Bine, zise Margareta ; peste două ore Buridan va fi în mîna mea.

Mabel tresări.

— Dar Mirtila ? murmură ea.

— Din clipa în care Buridan va fi prins o să trebuiască să destăinuiească unde o ascunde.

Mabel o aprobă cu un semn maşinal din cap.

Ea vedea fărîmiţîndu-i-se planul de răzbunare.

— Dar cum o să facă Maiestatea voastră, ca să-l prindă pe Buridan ?

— N-a dat el întîlnire lui Marigny, pentru astăzi la Pre-aux-Clercs ?

— Ei şi ?

— Ei bine, Marigny va veni la întîlnire. Dar va veni cu cîteva companii de arcaşi. Am organizat cu Trancaval planul bătăliei şi cursa va fi bine întinsă. Şi, apoi voi fi acolo chiar eu.

— Maiestatea voastră se va duce la Pre-aux-Clercs ?

— Nu, dar voi fi în minăstire.

— În minăstire ? şopti înăbuşit Mabel.

Şi cu o minie rece ea se gîndi că locuinţa unde o văzuse intrînd pe Mirtila făcea parte din Saint-Germainaux-Pres.

— Vei fi cu mine, urmă regina. Vom sta într-o cocioabă, un fel de căsuţă care aparţine abatelui şi unde locuieşte grădinarul lui.

Mabel se îngălbeni. Un fel de blestem îi alunecă pe buze.

— Doamne ! murmură ea în sine.

Pe atunci se zicea : Doamne ! Mai înainte se zisese : Fatalitate ! Azi se zice : Întîmplare ! Trei vorbe care, în fond, înseamnă același lucru.

Toate trei învederează adevăruri subiective, adică adevăruri care sînt în noi, dar nu în afară de noi. Toate trei vor să însemne mirarea omului în prezența fenomenelor, pe care nu le poate înțelege...

De cum își simte neputința, face să-i intervină în explicație o putere străină, ca și cum omul e incapabil să conceapă ceva care să n-aibă nume, el numește acea putere, îi pune o etichetă, o așează într-un pocal și o orinduieste într-o cutie din creierul lui. O va găsi de cîte ori va avea nevoie.

Și atunci — pe drept ori pe nedrept, în orice moment, și pentru că această explicație aranjează totul — suprimă orice nevoie de a căuta cauzele imediate, sau îndepărtate. Auzi persoane care zic că e întîmplare ! Altele zic : „Așa a vrut fatalitatea !“

Neputînd înțelege cum o înlănțuire de fapte, foarte naturale, era să o conducă pe Margareta de Bourgogne în locuința unde se ascunsese Mirtila, Mabel exclama : Doamne ! Dumnezeu aranjase afacerea.

Și de astă dată Dumnezeu era rău cu ea !

— Oare Dumnezeu nu vrea ca să mă răzbun ? se gîndea ea. Sau, vrea să-mi arate că n-a sosit — încă — ceasul ?... Cu toate astea am suferit destul. Am îndurat mai mult chiar decît cei chinuți de dragoste, și de care îi vorbeam mai adineaori reginei. Am așteptat prea mult... cu cea mai neclintită răbdare. De ani de zile, de cînd stau lingă femeia asta, n-am scăpat un cuvînt, n-am făcut un gest, n-am scăpat o privire, care să-i fi putut destăinui ura care i-o nutream. Ea nu mi-a văzut decît zimbelele, — nici una din lacrimile mele. N-a auzit nici unul din hohotele mele de plîns...

Doamne, — Dumnezeule ! pentru ce vrei să mai aștept ? Nu te-ai încredințat că am așteptat destul ? Doamne, Dumnezeule ! nu pot să nu te mustru, și nu-mi mai pot înfrîna revolta. Rogu-te din suflet, scutește-mă de chinul apropierei Margaretei de fiica ei ! Te implor și... dacă ruga mea nu ajunge pînă la tine, ar trebui ca tu singur, dacă ar fi să-ți ții drumurile dreptății, să-mi părăsești în mîinile mele ținta asta a răzbunării mele... pe fiica celei ce mi-a ucis copilul ! Acestea erau gîndurile care clocoteau în sufletul nefericitei Mabel.

Amenințatoarea apostrofă îndreptată Dumnezeirii păru că o mai liniștește.

În închipuirea ei, era aproape sigură că, fără îndoială, un înger trebuie să fi cules sfidarea aceea și s-o fi dus în ceruri, la tronul scînteietor, de pe care Dumnezeu primește rugăciunile, plîngerile și amenințările oamenilor.

XXII. DUMNEZEU ASCULTĂ

Abatele de la Saint Germain-des-Pres, seniorul Clement Mahaut, era un om de șaiszeci de ani, bine păstrat, cu privirile agere sub sprîncenele negre și stufoase. Bătăios, din fire, susținea cu îndirjire drepturile și privilegiile comunității sale și avea o neînfrînată ură pe studenți.

Totdeauna se dase o luptă fățișă între minăstirea Sain Germain și studențime.

Buba neînțelegerii era tocmai Prex-aux-Clercs.

Studentii pretindeau să domnească ca niște adevărați stăpini și încercau să se-ntindă și asupra domeniului bisericesc. De partea ei, minăstirea nu le putea suferi vecinătatea și încetul cu încetul căuta să acapareze și alte fișii de pământ în afară de hotarele ei.

De aci veșnicul război, care avu episoadele lui singeroase, eroii și victimele lui, locurile lui de pîndă și bătălii în toată regula, care-și așteaptă — încă — pe Homerul lor.

Ca mai în toate războaiele, cele două partide avură, fiecare, pierderile și victoriile lor.

Studentii fură, adesea, respinși cu pierderi, de către călugării din minăstire, și, adesea, foarte mulți călugări primiră destule lovituri, fără de care ar fi putut trăi foarte bine.

Dar ceea ce trebuie să spunem, e, că sub stăreția lui Clement Mahaut și biruitoare după cîteva hărțuieli, însemnate, minăstirea avusese parte de liniște pînă în dimineata aceea, cînd basochienii, galileienii și studenții își uniră puterile, ca să atace arcașii regali... Dar, în dimineata aceea, minăstirea n-avea nici un amestec în tărăboiul desfășurat în fața ei.

Seniorul Clement Mahaut primi, deci, cu entuziasm compania de arcași, comandată de Hugues de Trancaval, și care, ascuns după zidul incintei, trebuia să intervină la momentul potrivit, în cazul cînd cele trei companii, care lua poziție în Pre-aux-Clercs, nu erau îndestulătoare ca să înfrîngă dușmanul.

Abatele stareț puse să întindă masa în sufragerie încărcînd-o cu toate bunătățile pentru Trancaval și ofițerii lui, la care ospăț — bineînțeles — luă și el parte.

Apoi, chiar în fața lui Trancaval, chemă pe chelarul și pe economul minăstirei. Acestuia din urmă îi ordonă să împartă fiecărui soldat o bucată de piine și o felie de vînat, sau altfel de carne; chelarului îi porunci să scoată în curtea în care erau arcașii două butoaie de vin alb. Cu aceste obligații de găzduire îndeplinite, prea cuviosul stareț porni să orînduiască însuși gărzile pe crenelele zidului de apărare al minăstirii.

Tocmai cînd sfîrșea și se îndrepta spre partea fortificațiilor, care dădeau în Pre-aux-Clercs, lupta și începea. Urletele învălmășelii îl făcură să se cutremure, nu de frică ci de nerăbdarea-i războinică.

— Ah! se îndreptă spre Trancaval care-l urma, de ce nu sînt în locul dumitale, căpitane, și dumneata în locul meu?

În numele sfîntului Gheorghe, care ne ocrotește, ai vedea ce poate...

Un călugăr, care venea în goană, îl intrerupse spunîndu-i că două femei voiau, numaidecît să intre în minăstire.

— Două femei? făcu starețul, încruntîndu-și sprîncenele. De cînd, părinte, Hilarioane, femeile pot fi îngăduite în minăstire? Se vede că... vuietul bătăliei te-a făcut să-ți pierzi mințile? În numele Fecioarei, asupra noastră n-au avut nici un efect...

— Iertați-mă prea cuvioase! bilbii părintele Hilarion, mai mult înspăimîntat de supărarea starețului, decît de gălăgia asurzitoare a basochienilor în luptă cu arcașii. Iertați-mă, dar aceste două venite... sînt femei, dacă vreți... dar mă îndoiesc să poată fi privite ca... simple femei, căci...

— Sfînților! Ce înseamnă incurcătura asta, părinte Hilarioane? Femei care sînt femei și care nu sînt femei? Ți s-a întors mintea pe dos?

Du-te și roagă-te, de fapt, spune psalmii penitenței... item, de douăsprezece ori, confiteorul... item rugăciunea...

Hugues de Trancaval intrerupse șirul canoanelor la care era să fie supus nenorocitul călugăr, șoptind citeva vorbe la urechea abatelui, care schimbându-și deodată atitudinea, și tonul, se repezi spre ușa principală, poruncind să se coboare puntea. De cealaltă parte a șanțului aștepta o litieră care, de cum se deschise poarta, intră în incintă.

Din litiera înconjurată de o mică escortă coborîră două femei.

Una era regina, cealaltă... Mabel. Margareta de Bourgogne ascultă surizind uralele de bună venire, pe care abatele, îndoit în fața ei, i le făcu într-o latinească cit se poate de proastă. Apoi, după ce mulțumi, se întoarse spre Trancaval și-i porunci :

— Du-mă la locul de care mi-ai vorbit !

Citeva minute mai târziu, grupul format de regină, însoțitoarea ei, abatele și Trancaval pătrundea în casa grădinarului, de unde, se vedea tot Pre-aux-Clercs, adică tot cîmpul de bătaie.

Casa aceea era, cum am zice, încorporată în chiar zidul incintei și avea dublă ieșire : una în afară, în Pre-aux-Clercs, cealaltă în interiorul minăstirii, pentru grădinar.

Clement Mohaut, în persoană, conduse pe regină în etajul superior, o introduse într-o cameră, care era odaia de culcare a lui Martin și deschise o mică fereastră.

Margareta se aplecă pe prichici.

În spatele ei, Mabel aștepta, palidă ca moartea.

În aceeași casă se afla și Mirtila !... Însă, unde era tinăra acum ?... Poate că în odaia de-alături...

În timpul acesta Margareta privea bătălia, asistînd la înfringerea arcașilor regelui...

Pre-aux-Clercs nu era decît un nesfîrșit amestec de oameni, de unde se ridicau urletele de triumf, sau strigăte de durere, înțesat de bande, care alergau de colo pînă colo într-un vîlmășag de necuprins.

Dar în acea încăierare, ea nu căuta decît un singur om...

Îl văzu tocmai în momentul cînd Marigny da înapoi încet, apărîndu-se. Tresări. Un fulger de bucurie îi lumînă privirile întunecate, căci Buridan respingea pe Marigny chiar spre locuința unde se afla dînsa. Margareta dădu citeva ordine grabnice lui Hugues de Trancaval, care ieși repede.

.

Zbieretele izbucneau acum chiar lingă casă. Apoi se făcu tăcere adincă.

Margareta rămase încă citeva clipe la locul ei și, în curînd zări compania lui Trancaval, alergînd în Pre-aux Clercs... respingînd studentimea răsfirată și schimbînd izbînda în înfringere. Vreo patruzeci de arcași se despărțiră din pîlc și înaintară spre casă.

Atunci regina se sculă de la fereastră.

Mabel se gîdea :

— Poate că Dumnezeu o fi ascultat ruga mea ! Poate că Margareta nu va ști că fiică-sa e atît de aproape de ea. Nu ! oh ! Nu ! Nu va afla... S-a sfîrșit !...

În clipa aceea regina deschidea ușa odăiței. Ușa dădea într-o tindă în care rîzbea o scară de lemn, care pornea din sala cea mare de la rîndul de jos. În tinda aceea sta încovoiată o formă albă.

— Mirtila... frăsări Mabel. Și regina o zărise pe Mirtila. Înainta spre dinsa, tocmai cînd fata se aruncase între tatăl și logodnicul său. Margareta se opri în tindă și ascultă.

Cînd locuința fu năpustită de ceata, pe care Trancaval o desprinsese din compania lui și cînd Buridan fu arestat, iar Mirtila luată de Margareta și Marigny, cînd liniștea puse din nou stăpînire peste Pre-aux-Clercs și cîmpia își reluă înfățișarea obișnuită, cînd casa grădinarului își luă zîmbetu-i liniștit... din toată vijelia aceea, pe seară, abia dacă rămînea parizienilor amintirea ei, căci, pe vremea aceea răscoalele erau prea dese ca să lase întipăriri statornice.

Mirtila fusese închisă în odăița, pe care o ocupase din dimineata aceea chiar.

Margareta și Marigny se coboriseră în sala de jos, ca să se sfătuiască. Margareta era mama, Marigny era tatăl.

Cu intenții deosebite, fiecare din ei, voia să-și smulgă copilul celui alt.

Marigny era tot atît de hotărît să n-o lase pe Mirtila în mîna reginei, pe cît de hotărîtă era și ea să pună mîna pe fată. Amîndoi erau stăpîniți de același gînd, a cărui însemnătate diplomatică era completată prin prezența lui Mabel. Nemișcată, cu ochii ațintiți asupra reginei, indiferentă în aparență, Mabel se gîndea :

— Ar fi un lucru greu, oare dacă m-aș sui pe scară... dacă aș deschide ușa odăii, în care e închisă fata Margaretei... și dacă aș lua-o cu mine ?

Ea se îndreptă, încetișor, spre scară.

În minutul acela simțea că ura pe Mirtila din tot sufletul. Dacă ar fi putut-o ucide, chiar de ar fi fost omorîtă și ea ar fi făcut-o !

Dar cînd era să pună piciorul pe prima treaptă a scării, regina, liniștită, grăi :

— Stai aici, Mabel ! Nu ne tulburi, și voi avea nevoie de tine...

Mabel înnăbuși un gemăt. O clipă, se gîndi dacă nu trebuia să se repeadă sus, să înjunghie pe Mirtila, și apoi să-i strige reginei :

— Mi-ai ucis copilul... ți-am omorît copila ! Sintem chit !

Cu toate astea, un fel de curiozitate o apropie de Margareta, care tocmai îi spunea lui Marigny.

— Iat-o dar, pe fiica dumitale, regăsită printr-o întîmplare fericită.

Pot spune tot în fața lui Mabel, care-mi cunoaște toate gîndurile. Mirtila nu e numai fiica d-tale e și a mea ! Ce mai ai de adăugat, la aceasta, Marigny ?

Ministrul se înclină fără să răspundă.

— O iubești ! urmă regina, dar o iubesc și eu... O iubesc cu toată dragostea de mamă pe care i-am păstrat-o, de atunci de pe cînd nu o cunoșteam... de pe atunci cînd nu voiai s-o cunosc. Cît am plîns pe vremea aceea. Mabel e de față ca să mărturisească... Fiica mea, vezi, singurul meu gînd curat în noianul gîndurilor mele, floarea care a crescut singuratică, stropită cu lacrimile mele, în cel mai întunecos colț al sufletului meu, mintuirea mea în lumea asta și pe cealaltă. Femeile care mă vor judeca, dacă vor afla vreodată ceea ce cunoști dumneata... după ce mă vor blestema, vor zice :

„Fără îndoială că, dacă ar fi avut pe fiica sa lângă ea, n-am avea de ce s-o muștrăm...

Ce-ai de răspuns la aceasta, Marigny ?

Mabel îi sorbea cuvintele, care-i pricinuiău o bucurie grozavă : cu cît Margareta o iubea mai mult pe fiica ei, cu atît ea ar fi suferit mai mult dacă se despărțea de dînsa !

Regnia vorbise cu un glas neînchipuit de emoționat, ceea ce i se întîmpla foarte rar...

Cine știe dacă, nu era sinceră ?

Posomorît și gînditor, cu privirea încărcată de blesteme, Marigny nu găsea nici un răspuns. Pentru a doua oară el se închină cu desăvîrșire mut.

Mabel aștepta, tremurînd, hotărîrea care se va lua.

— Doamnă, zise, în sfîrșit, ministrul, cu vocea înăbușită, dreptatea și... puterea, sînt de partea voastră !

— Puterea ? tresări Margareta, cu mîndrie, am făcut eu apel la ea ? Dacă aș vrea să întrebuițez această putere... dacă aș vrea să pun autoritatea mea de regină în slujba dragostei mele de mamă, aș fi aici ?... Spune !...

— Iartă-mă, Margareta !... Da, ai dreptate... să nu vorbim decît de dreptul d-tale de mamă. Biruie dreptul meu !

— Eu n-am nevoie să spun dacă-mi iubesc sau nu copila ! O știi ! Ea... e viața mea !

— Cred dar că-ți va fi milă de mine și că ceea ce vei hotărî nu va fi verdictul meu de moarte !

Pe chipul Margaretei trecu o umbră de zîmbet triumfal !

— Vei vedea, urmă ea, dacă știu, sau nu, să fiu dreaptă. Să amînam pînă după opt zile, pînă după cincisprezece, dacă vrei, orice hotărîre definitivă. Gîndește-te la soluția care ți se va părea mai cinstită !... Din partea mea... mă voi gîndi și eu, și atunci, împreună, ca prieteni ce sîntem, nu ca regină și ministru, ci ca tată și mamă, vom căuta un mijloc să asigurăm fericirea copilei acesteia...

Ce zici de asta, Marigny ?

— Primesc. Dar... ce o să facă ea în timpul ăsta ? E imposibil să trăiască la Luvru !

— Desigur, tot așa de imposibil ca în grădinița cu trandafiri, sau la hotel Marigny. Să facem amîndoi același sacrificiu, și să convenim că, în timpul ăsta, Mirtila să nu fie nici cu mine, nici cu dumneata.

— Și atunci cu cine ?

— Cu Mabel ! hotărî regina.

Marigny ridică ochii asupra femeii și o cercetă, vreme de un minut.

— Fie, zise el.

Mabel nu se mișcase : nici o cută din obrazul ei nu tresărise. Dar era așa de palidă, încît ai fi zis că o să se prăbușească la pămînt. Ridică ochii în sus. Și zbuciumul sufletului ei, îi scăpă pînă pe buzele, pe care se stinse — însă — într-un fel de geamăt :

— Dumnezeu m-a auzit ! Dumnezeu m-a ascultat ! Dumnezeu mi-a îndeplinit dorința...

Cîteva minute mai tîrziu, Marigny ieșea din casă împreună cu regina, pe cînd Mabel, rămînea singură. Dar, înainte de a se îndepărta, ministrul se apropiase de Mabel și-i șoptise o vorbă, la ureche :

— Dacă vrei să te îmbogățești, vino astăseară, să mă găsești la mine, acasă. Regina, la rîndul ei, atrase pe însoțitoarea ei într-un colț și-i șoptise :

— Pînă peste un ceas, să-mi spui în ce locuință ai dus-o pe Mirtila. Dacă ții la viață, fă astfel ca să nu afle Marigny.

Regina se-napoie, în incinta minăstirii, și condusă de stareț pînă la poarta cea mare, se suise în litiera ei și se îndreptase spre Luvru, împreună cu mica gardă cu care venise.

Cît despre Marigny, compania lui Trancaval îi servi drept escortă...

Rămasă singură, Mabel se suise în odaia ocupată de Mirtila.

Ea ascultă la ușă și nu auzi nici un zgomot. Atunci deschise, intră, și o văzu pe fată stînd jos, într-un colț. Plîngea încet. Mabel se duse spre Mirtila și o atinse pe umăr. Fata tresări și-și ridică privirile spre femeie :

— Ce dorești, doamnă ? o întrebă blind.

— Să-ți spun mijlocul să scapi pe Buridan, îi șopti Mabel. Ești gata să mă urmezi ?

Drept răspuns, Mirtila se sculă și-și aruncă gluga pe cap.

Mabel o luă de braț zicînd :

— Vino !...

Ele se coborîră, ieșiră din casă și, în curînd, dispărură în dosul minăstirii Saint-Germain, în spre Paris.

După cum am spus, regina pornise din minăstire, urmată de stareț și de călugări pînă la poarta cea mare. Dar, înainte de a ieși din curte, Margareta de Bourgogne se oprise cîteva minute într-un fel de vorbitor, în care o așteptau doi oameni : unul era căpitanul gărzilor Hugues de Trancaval : celălalt — pe care numitul căpitan îl privea de la înălțime, cu un dispreț amestecat de scîrbă — era un personaj greu de recunoscut, atîta grije avea să-și ascundă fața.

— Doamnă, zise Trancaval, după ce regina îl lăudă după cum merita, pentru fapta sa. Ce trebuie să facem cu cei trei prizonieri ?

— Trei ? întrebă Margareta ?

— Fără îndoială : Jean Buridan și cei doi mascați. Unde să-i duc ? La Temple ?

— Nu la Temple, — izbuti să-i răspundă Margareta, după o scurtă șovăială.

— La Chatelet, poate ?...

Regina se gîndi încă și-i răspunse :

— Nu, nici la Chatelet !

Trancaval se înclină ca și cum ar fi zis :

„În acest caz, aștept ordinele Majestății voastre“.

Regina se apropie de el și, repede, în șoapte abia auzite, îl lămuri.

— Trancaval,... îmi ești devotat ?... Știi să te supui orbește, oricare ar fi ordinul,... oricît de ciudată ți s-ar părea porunca ?

— E datoria mea de supus credincios și de soldat ! zise Trancaval, Majestatea voastră n-are decît să ordone. Eu va trebui să execut !

— Iată dar ordinele mele : pentru toți, pentru Marigny, pentru Valois, pentru rege chiar, în sfîrșit pentru toată lumea, prizonierii dumitale au profitat de un moment de învîlmășală ca să scape. Pricepi ?

— Da, doamnă, făcu căpitanul, nemișcat.

- Unde sînt prizonierii ?
- Acolo, ... în odaia alăturată !
- Bine, n-ai decît să te retragi cu oamenii dumitale.
- Și cine va păzi pe prizonieri ?
- Omul acesta ! îi răspunse Margareta.

Din minutul acesta, el răspunse de ei. A primit ordinele mele. Hugues de Trancaval se înclină și salută pînă la pămînt. Omul misterios făcu la fel.

Căpitanul gărzilor se îndepărtă.

Cît despre cel mascat, el se îndreptă spre odaia unde erau închiși Buridan și cei doi tovarăși mascați ai lui.

Acet om era Stragildo.

XXIV. LANCELOT BIGORNE ÎN CAUTAREA UNEI POZIȚII SOCIALE

Am spus că Lancelot Bigorne dispăruse în momentul arestării lui Buridan și a celor doi tovarăși ai săi.

Înainte de a ne ocupa de soarta rezervată de Margareta prizonierilor, e interesant, pentru urmarea acestei povestiri, să-l urmărim pe Bigorne.

Cînd văzu că lupta era pierdută, Bigorne se strecură din luptă și zicem „luptă“, căci această zi de răscoală fu botezată „bătălia de la Basoche“.

Bigorne deci, fugi din locuința grădinarului Martin, în chiar minutul cînd îl văzu pe Buridan cîzînd copleșit de numărul năvălitorilor. Bigorne nu fugi — însă — fără să fi înapoiat ghiont pentru ghiont și să fi împărțit o groază de pumni și de lovituri de spadă... la nimereală. Fugise, după ce-și pierduse cîteva picături de sînge, cîteva fișii din haine și din piele, cîteva smocuri de păr, fără să-i mai punem la socoteală, fără să-i pomenim lobul urechii drepte, plus trei dinți, idem un stuf din barba, care îi fu ca rasă pe jumătate, astfel că, ca o mască antică, Bigorne avea acum două jumătăți de chip care nu semănau — Doamne ferește — unul cu celălalt. De altfel am mințit lăsînd să se creadă că acest onorat personaj ar fi părăsit pe Buridan. Nu, nu-l părăsise. Dar, foarte cu dreptate, își zise că, prizonier, nu-i rămînea nici o perspectivă, ca să-i fie folositor aceluia pe care și-l alesese drept stăpin, pe cînd, dacă-și păstra libertatea, ar putea — poate — să încerce mijlocul de a-l salva. Dacă nu ajungea să-l scape de chinuri, care-i păreau de neînlăturat, ar fi putut, cel puțin, să încerce să-i indulcească ultimele momente.

Cît despre regele Basochei și împăratul Galileei, Riquet Haudryot și Guillaume Bourrasque, fuseseră alungați din casă de arcașii lui Trancaval, după două trei încercări deznădăjduite ca să scape de Buridan și, astfel, trebuiseră să fugă.

Odată reîntors în Paris, Lancelot Bigorne începu prin a se duce în strada Săint Denis, la locuința lui Buridan, adică în casa aparținînd damei Clopinel. După cum ni se pare că am spus, aceasta se îndeletnicea ziua cu o băcănie cu tot felul de fructe.

Cînd intră, Bigorne o găsi în prăvălie, ocupată cu un client. Clientul istorisea doamnei Clopinel că : Universitatea fu în Cetate, că ucenicii și studenții se duseseră, cu steagurile desfășurate, la Pre-aux-Clercs ca să caute vină Monseniorului Enguerrand de Marigny, dar că arcașii re-

gelui și aceia ai poliției îi atacaseră pe răzvrățiți și-i făcuse terci, ceea ce era — desigur — o adevărată binecuvîntare.

După cum spunea clientul acela, nici nu se mai puteau socoti morții și răniții.

Să ne grăbim să spunem că exagera, pentru că și el auzise povestea bătăliei de la un palavragiu... care-o aflate și el de la altul, și fiecare știe că, în ocazii de felul ăsta, cifrele merg crescînd, din gură în gură.

Într-un cuvînt, clientul acela o vestea că — pe puțin — două sute de studenți zăceau morți pe cîmpie.

Doamna Clopinel făcu semnul crucii, care ajunse — repede — la cel puțin două sute : cîte o cruce pentru fiecare mort.

Bigorne intră în prăvălie în clipa cînd clientul sfîrșea dramatica sa expunere, și pleca.

— Doamnă Clopinel, începu dînsul, am să-ți anunț vești noi. Pe sfîntul Barnabé ! strașnic flăcău și viteaz, cum nu se poate spune, e stăpînul meu și... chiriașul dumitale !

— Desigur, făcu matroana. Viteaz și drăguț... aidoma e seniorul Buridan !

— Și n-are pereche ca să apere o locuință de năvala bandiților !

— Așa de bine, că, de cînd locuiește la mine, dorm liniștită.

— Și mai cu seamă, urmă Bigorne, să apere, să ocrotească, cu prețul vieții lui, persoanele virtuose, înțelepte și bătrîne, ca dumneata, cucoană Clopinel.

— Cit despre înțeleaptă și virtuoasă, făcu cucoana Clopinel, cu un aer înțepat, apoi... chiar mă laud dar... despre bătrînețe... îmi pare că nu sînt chiar așa...

— Adică... vreau să zic, se grăbi s-o dreagă Bigorne, care văzuse c-o greșise —. Vreau să zic, coaptă !...

— Sînt și mai coapte ca mine ! bombăni bătrîna, bosumflată și răstită.

— S-o ia ciurma, de maimuță bătrînă ! scrișni Bigorne. În sfîrșit ... viu să-ți anunț că seniorul Buridan a plecat într-o lungă călătorie !...

— Plecat ? tresări precupeața. Cine-o să mă mai apere pe mine, de azi înainte ? — urmă ea, văitîndu-se.

Tocmai asta aștepta și Bigorne, — strigătul de alarmă, pornit din inima bătrînei.

Își duse mîna pe inimă și zise :

— Eu, cucoană Clopinel ! Chiar eu ! Află dar că, seniorul Buridan, mi-a zis așa :

Bigorne, îți încredințez ce am mai scump pe lume, adică pe doamna Clopinel. Veghează asupra ei, cît voi lipsi eu... Nu dormi decît iepurește. Fii veșnic cu mîna pe pumnal. Dacă cîeva ar umbla s-o omoare, mori tu mai bine decît...

— Ce băiat cumsecade ! oftă cucoana Clopinel, ștergînd o lacrimă, sau... numai prefăcîndu-se c-o șterge... Și, zici, a plecat ? Și se duce departe ?

— Departe ! Adică — la drept vorbind — nu prea știu dacă o ajunge vreodată acolo unde se duce... atît de departe se duce ! Așa că ... așteptîndu-l... ai fi expusă tuturor atacurilor !...

— Isuse-Hristoase ! — tresări precupeața.

— Furtului, jafurilor, focului !

— Mario ! Sfântă Fecioară !...
— Haimanalelor, călugărilor, studenților, tuturor pacostelor ! —
stăruie Bigorne, exaltat.

— Destul Bigorne... că-mi vine să mor !

— Dacă n-aș fi eu aici ! urmă Lancelot.

Dar... aici sînt !

— Da,... ești aici ! gemu, înduioșată, bătrîna.

— Iată dar, ce am să fac, cucoană Clopinel.

Mă voi instala chiar în odaia, pe care o ocupa stăpînul meu, pînă în ziua cînd se va reîntoarce.

— Foarte bine !

— Bineînțeles, voi plăti același preț ca el...

— Ah ! ah !... Vrei să plătești ?

— Același preț,... adică nimic !

— Fie, zise bătrîna, oftînd, văzînd cum i se năruiește visul unei afaceri bune.

— Dar vreau, urmă Bigorne, vreau să fac mai bine și mai mult decît stăpînul meu.

Între noi, rămîne zis, senior Buridan nu prea era cuviincios față de respectabila persoană care-l găzduia pe degeaba. Căci..., ce făcea ?

Pleca de cînd răsărea soarele și nu se întorcea decît seara, așa că... nu te apăra decît noaptea.

— Cam așa e ! oftă cucoana Clopinel.

— Ei bine — Eu am de gînd să te apăr și noaptea și ziua. Nici n-am să mă mișc d'aici. Dar, dacă nu mai mă mișc de la dumneata, risc să mor de foame și de sete. Dacă mor de sete sau numai de foame, n-ai să mai ai apărător, așa că cea dintîi bandă de pungași, care va trece pe aici îți va face de petrecanie... știindu-te cît ești de bogată și că nimeni nu te apără !

— Și atunci ? gemu cucoana Clopinel pe jumătate neîncercătoare în fața propunerii, pe care o vedea venind.

— Atunci, iată ce e ! Îmi vei da mîncările și băuturile trebuitoare pentru buna stare a corpului acesta, gata să fie străpuns pentru dumneata.

Cucoana Clopinel avu un minut de îndoială, foarte natural, la o persoană care era tot atît de zgîrcită pe cît era de fricoasă.

Totuși, teama birui avariția, și într-o hotărîre eroică, fu cît pe ce să se prindă să hrănească gratuit pe Lancelot Bigorne. De altminteri, să gîndea că, întrebuițînd rămășițele mărfurilor, ar scăpa ieftin. Dar, în acel moment, Bigorne făcu o mișcare nenorocită.

Trebuie să spunem că doamna Clopinel sta pe scaun, în dosul unei mese, și Bigorne îl vorbea aplecat peste marginea mesei.

Precupeța nu-l vedea decît din profil, și anume din partea aceea în care figura îi rămăsese intactă și cu barbă. Așadar, în elipa cînd Bigorne văzu că bătrîna era să primească propunerea care-i asigura o poziție socială : locuința, masa, liniștea, și în sfîrșit, el voi să sfîrșească s-o convingă cu o mișcare cuceritoare.

Se sculă în picioare, își puse mîna pe inimă și se aplecă cu totul asupra ei.

Din nenorocire, se întoarse spre stînga, și atunci partea figurii lui, zgîriată, însingerată, cu urechea ruptă, jumulită de barbă, fu zărită de bătrîna Clopinel.

Scoase un țipăt de spaimă.

— De unde ai scăpat în halul ăsta ? se cutremură ea, arătînd rănilile cu degetul.

— Astea ? făcu Bigorne nedumerit.

— Oh !.. dar ești ciuntit, cu totul... Te-ai bătut ?

— Eu ! Niciodată !... Nu mă bat decît ca să apăr înțelepciunea, virtutea și bătrînețea, adică !... tinerețea.

— Te-ai bătut cu oamenii regelui ?

— Dar...

— Erai printre blestemații de ucenici și printre îndrăciții de studenți ? Ai fi și urmărit de poliție ! strigă baba, care turbase. De asta nu vrei să te mai miști de acasă ! Și dacă te găsește la mine, voi fi acuzată de a fi adăpostit un răzvrătit, pe care-l așteaptă ștreangul, diseară.

— Cucoană Clopinel, bați cîmpii. Jur pe sfîntul Barnabé...

— Și voi fi arestată... pusă la stîlp, spînzurată, poate ! Ieși afară, haimana ! Eu sînt supusă regelui, și nu primesc pe răzvrătiți ! Ieși afară ! urla, punînd mîna pe o mătură.

În fața acelei arme, și mai cu seamă în fața strigătelor care amenințau să strîngă mulțimea în jurul prăvăliei, Lancelot Bigorne o luă la picior, ieși în stradă și fugi, încercînd să-și ascundă, cît putea mai bine, sub mantie zdrențele hainelor sfîșiate, și sub borul pălăriei trasă pe ochi, rănilile chipului însîngerat.

— Să te ia ciuma, zgriptăroaico ! vrăjitoare ! zgîrcito ! precupeața dracului ! Să te țintuiască în pat frigurile galbene ! Iar cînd ai dormi mai bine să te gîtuie toți hoții de pe lume.

Așteaptă puțin, cotoroaș ! Am să-ți trimit eu vreo cîțiva băieți... o minune ! și-ai să capeți o lecție... tocmai după cum meriți !... Dar pînă atunci, ce dracu mă fac eu ?... Ce-oi mai mînce ?... Nu mai am decît... un buzunar de zmochine !

Pe cînd se retrăgea în fața măturii cucoanei Clopinel, Bigorne își repezise mîna-i îndemînică într-un sac cu zmochine, pe care începu să le mănînce amărît, pornind-o spre ținuturi mai primitoare. Acele ținuturi mai ospitaliere, pe care, cel puțin, Lancelot Bigorne le nădăjduia astfel, se numeau puțin armonios dar expresiv, și-am putea zice chiar prea expresiv : strada Tirevache.

Spre strada Tirevache se-ndrepta bietul Bigorne, care bătut, rănit, pe jumătate schiop, cu fața jumulită, cu hainele sfîșiate... în adevăr hidos, — părea — după cum zice la Fontaine, vorbind de porumbelul său, — un ocnaș evadat. Numai că Bigorne nu se mîngîia să-și zică : se întorcea acasă. El n-avea casă și își căuta una.

Strada Tirevache, era un drum lung și îngust, frecventat de fetele depravate și de hoți cu moravuri și mai proaste, un șir de cîrciumi obscure în care se întîlneau toate haimanalele, fie înaintea vreunei „lovituri“ ca s-o pregătească, fie după ea, ca să-și împartă bunurile victimelor lor.

Lancelot intră într-una dintre crîșmele acele. Casa aceea suspectă, era ținută de un fel de om ciudat și cu o înfățișare respingătoare. Era un pitic, dar pitic cu brațele de lungimea obișnuită, adică pe picioarele lui, foarte scurte, avea un bust de bărbat și brațe care ajungeau aproape pînă la pămînt. La capătul brațelor atîrnau niște pumni strașnici : piticul avea o putere de uriaș. Cînd avea a face cu cîte un client, care-i displă-

cea, sau care refuza să-i plătească socoteala, îl lua frumusele de briu, și-l azvirla tocmai în stradă. Acest mod de a se purta inspirase haimanalelor o admirație vie și un respect adânc pentru Noel „picioare strîmbe”, numele piticului.

— Bună ziua, scumpe prietene ! — zise, cu glas dulceag, Bigorne, intrînd. Tot vesel, tot sănătos ? Ah ! poți zice că Noel Picioare Strîmbe face onoare străzii Tirevache. Nu ne-am văzut de mult, hei ? În adevăr, mă topeam mă uscam, să te mai văd. De aceea, azi dimineată, nemai-putînd să rabd, mi-am zis : Trebuie neapărat să mă duc să-l văd pe scumpul meu prieten... că, altfel, mă bate Dumnezeu !

— Ce vrei ? stărui piticul, cu un alt mormăit.

— Păi,... să te văd, să te strîng în brațe, dragă prietene, să-ți spun că, adesea, am vărsat o lacrimă gîndindu-mă...

— Ce vrei ? stirni piticul, cu un alt mormăit.

— Să mănînc ! zise Bigorne, care-și luă curajul în dinți și se așeză la o masă.

— E foarte lesne, făcu Noel Picioare Strîmbe. Ce vrei să mănînci ?

— Ori ce-o fi, bunul meu prieten ! O bucată de plăcintă ori o omeletă cu slănină, cum nu se mănîncă decît la tine, pline...

— Și de păut ? Ce vrei ?

— Numai o cană cu vin alb, bunul meu tovarăș, scumpul meu camarad.

— Hei ! Marito ! strigă Noel Picioare Strîmbe.

— Hii-Haan ! făcu și Bigorne (era un strigăt, un semn de înțelegere, și nădăjduim să avem plăcerea să explicăm cititorului de ce zbiratul măgarului putea servi drept trîmbiță, de semnal de adunarea haimanalelor).

O fată groasă, cu brațele goale, cu mîinile slinoase, cu părul zbîrlit, apăru din fundul unei odăițe, numită bucătărie.

— Tot frumoasă ?... Hii haan ! Tot... mai frumoasă, din zi în zi ! exclamă Bigorne hotărît să se coboare pînă la cea mai josnică lingușire, numai ca să capete de mîncare.

Fata cea groasă răspunse cu o strîmbătură, care voia să însemne zîmbet.

— Marito ! porunci piticul. O omeletă cu slănină, pîine, o bucată de plăcintă și o cană cu vin alb pentru Bigorne.

— Îndată ! zise Marița.

Lancelot Bigorne nu mai putu de bucurie.

— Asta face nouă lei, partu bani și șase parale ! socoti Noel Picioare-Strîmbe.

— Cît ? tresări Bigorne, îngălbenind.

— Zic, urmă piticul, întinzînd mîna, că face nouă lei, patru bani și șase parale.

Dă-le !

— Să-ți dau ?... Ce ?... Noel, scumpe prietene, n-o să-mi faci ocară ca să-mi ceri să-ți plătesc dinainte ?

Eu ! un vechi tovarăș !... Eu, care n-am lipsit niciodată să vin să beau aici, cînd puteam să mă duc la „Butoiul de bere” la „Cingătoarea de aur”, la...

— Plătește ! strigă piticul.

— Ce, adevărat ? Trebuie să plătesc ?

— Plătește, sau cară-te !

— Noel, scumpul meu Noel, îngaduie-mă pînă mîine.

— Creditul a murit. Plătește, sau pleacă. Lancelot Bigorne oftă de ar fi înduioșat și pe un tigru. Își încinse spada, își puse mantia pe umeri, se șterse la ochi și se îndreptă spre ușă, cu pas nehotărît, în speranța că grozavul pitic o să se îmblînzească.

Dar ajunse și la ușă, pe figura lui Noel-Picioare-Strîmbe tot nu se vedea nici emoție, afară de un fel de mîrșială amenințătoare, care-i scăpa printre buze.

Lancelot Bigorne era gața să treacă pragul. Și se gîndea să-i tragă cîteva injurături nemilosului pitic, cînd, cineva strigă :

— Plătesc !...

XXV. SIMON MALINGRE

La vorba asta aruncată brusc, Lancelot, Bigorne se întoarse cu inima bătîndu-i. Noel Picioare Strîmbe întoarse privirile chiorîșe spre omul care grăise vorba aceea, care, de cînd e pămîntul, a strălucit ca nici alta pe lume : plătesc !

Și după ce piticul îl cercetă cu băgare de seamă pe străin, zise liniștit :

— Bine ! Poți să stai, Bigorne. Marițo adu ce-am poruncit !

Omul întinse spre pitic pumnul plin cu bani.

— După ! bombăni Noel Picioare Strîmbe, dînd din cap. Aici nu se plătește decît la urmă și dacă ești mulțumit !

— Așa-i ! se grăbi se încredințeze și Bigorne, așezîndu-se în fața necunoscutului, care-i făcea semn să se așeze la masa lui.

Acest om era îmbrăcat cu o mantie care, completată de o glugă cu cute lungi, înlesnea să-i acapere fața, din care Bigorne nu zărea decît vârful unui nas ascuțit.

Dar cînd Bigorne se așază jos, omul dădu deoparte gluga și mantaua, și arătă o figură uscățivă, vicleană, și pămîntie, cu ochii ca dați cu burghiul, cu înfățișarea îngrijorată.

— Simon Malingre ! bombăni înăbușit Bigorne, devenind bănuitor.

— Tăcere ! făcu omul. Da, eu sînt, Lancelot Bigorne. Și acum, că m-ai recunoscut, mîncîncă ! După ce te vei sătura, o să vorbim... Sîntem vechi tovarăși, ce dracu ! Sîntem din același sat ! Altă dată la Bethune, ne-am jucat împreună. Mai tîrziu, am vînat împreună, prin străzile Parisului. Și cu toate că ne-am despărțit de mult, putem încă să ne considerăm prieteni...

— Nu ! șopti Lancelot, pentru că servești un om... care-mi vrea moartea !

— Eh ! Monseniorul conte de Valois nu-ți vrea moartea. Din contră. Vei vedea ! Dar mîncîncă, și, pe urmă, îți voi spune afacerea pentru care am venit.

— Așadar, mă cauți ?

— De trei zile.

Lancelot Bigorne avu o ultimă îndoială. Dar își zise că, din acea întîlnire neașteptată, putea ieși ceva bun pentru Buridan.

El miroși o afacere minunată. Și, apoi, tocmai în minutul acela, Marița punea pe masă omeleta, de care fusese vorba.

Bigorne aruncă spre Simon o privire de sfială și asupra omletei una de dragoste.

— Fie ce o fi, rămîn ! — se gîndi el și atacă cu furie omleta, căreia îl urmă o plăcintă, după care se arăta o spinare de pasăre și după care veni o prăjitură. Simon Malingre fu atît de generos, încît Bigorne își simțea crescîndu-i încrederea pe măsură ce foamea i se potolea. Cînd foamea îi fu cu totul stîmpărată, și nu mai simți în el decît neîncrederea, Bigorne se simți tare ca Samson. Își sprijini coatele pe masă și zise liniștit :

— Te ascult !

— Noel ! comandă Malingre, două porții de hidromel.

— Hotărît, are ceva greu de spus ! se gîndi Bigorne.

În minutul acela, nu era nimeni în circiumă. Porțiile de hidromel pregătite dinainte, și o dată puse pe masă, piticul dispăru. În sala joasă și întunecoasă nu se zăreau decît băncile goale, oalele de metal, care străluceau slab, profilul de vulpe al lui Simon Malingre, și profilul de lup al lui Lancelot Bigorne.

— Iată ce-i începu Simon Malingre, înăbușîndu-și glasul. Vrei să te îmbogățești ?

— Hei !... Eu, sînt deja bogat !

— Ce fel ? Asta mă miră, Bigorne.

— Fără îndoială ! N-am nimic, dar tot ce-i bun de ciordit... e al meu. Seara, cînd mi-e punga goală, n-am decît să dau o raită prin unele mahalale, cercetate de burghezii bogați, și mă înapoiez cu punga plină. E-o bogăție, lucrul ăsta, o nesecată bogăție, și nici n-am măcar neajunsul să... trebuiască să mă păzesc de hoți...

— Fără îndoială ! îl curmă Malingre, dar îți pierzi sufletul !... Și asta... e ceva !

— Nu-l pierd, ci, dimpotrivă ! Cu cît fac mai mult, eu atît îmi asigur un loc mai mare în Rai.

— Cum așa ? întrebă Malingre, uimit.

— Pentru că dau popii de la Saint Eustache jumătate din furțișagurile mele și popa de la Saint Eustache le transformă în acatiste. Judecă, cîte acatiste au fost deja plătite pentru iertarea sufletului meu ! Adică, orice s-ar întîmpla acum, orice aş face, mi-ar fi imposibil să nu mă duc, de-a dreptul în Rai, chiar de mi-ar plăcea mai bine iadul...

— E drept. Asta-i pentru sufletul tău, — dar pentru trup, Bigorne ? Merită și el oarecare considerație. Gîndește-te că în fiecare moment, ești în primejdie, să fii bătut, să o pățești cu unii burghezi nesupuși cum se întîlnesc, din nenorocire, căci toate s-au schimbat în... zilele noastre !... Și, dacă ar fi să te judec după halul în care te vîd, după barba smulsă, după urechea însîngerată, și hainele zdrențuite, trebuie să te fi ciocnit, de curînd, cu una din acele oi răzvrătite, care nu se lasă să le ușurezi de lînă...

— E adevărat — gemu Bigorne, dar ia spune-mi, nu știi nimic de cele ce s-au întîmplat azi dimineață, la Pre-aux-Clercs ?

— Nu. N-am aflat nimic !

— N-ai auzit vorbind de lupta studenților ?

— Nu, de trei zile, de cînd te caut, nu m-am ocupat decît de tine...

— Și, spune-mi, de cînd nu l-ai mai văzut pe stimatul tău stăpîn, pe puternicul conte de Valois ?

— De trei zile îți spun ! Dar, ce are a face cu toate lucrurile astea ?

— Ai dreptate. Toate astea nu importă. Urmează cele ce voi ai să-mi povestești...

— Îți spuneam, dar, dragă Bigorne, că nu numai că ești în primejdie s-o pățești cu cei pe care-i despoi, dar încă poți fi prins de poliție și dus la spînzurătoare, unde ai fi atîrnat fără de milă, după cum era, s-o pățești la Moutfaucon...

— Mulțumită îndrăcitului tău de stăpîn ! scriși Bigorne, strîmbîndu-se.

— În locul tuturor ăstora, urmă Malingre îți propui bogăția, cîștigată liniștit, de care te vei bucura în pace, fericit, nemaiavînd nimic de împărțit cu prefectul sau cu poliția.

Bigorne, mohorit și pe gînduri, cugetă : apoi urmă :

— O vorbă ! una singură. Vii din partea contelui de Valois ?

— Nu. Vin din partea mea !

— Bine. Vrei să mă pui să lucrez pentru contele de Valois ?

— Nu ! Contra lui !...

— Împotriva lui ?... a contelui de Valois !...

— Sau contra lăzii lui ! zise Malingre cu răceală.

— Adu mîna ! strigă Bigorne. Sînt al tău. Am să uit că te-am văzut rîzînd, cînd Capeluche, era gata să-mi treacă ștreangul pe după gît. Voi uita că ești sufletul blestemat al dracului aceluia, a Satanei aceleia, care se numește contele de Valois !...

În el însuși, Bigorne își zise că trebuie să se păzească mai mult ca oricînd.

Simon Malingre părea că se reculege. Pe chipul său în crustat de viciu, de lașitate, de violenție și de zgîrcenie, se răspîndise ca o umbră...

— Gillona, începu el, m-a sfătuit să mă adresez ție. Și Gillona știe ce spune...

— Gillona ? Cine e Gillona ?

— Ah ! da, e adevărat ! Tu nu cunoști pe acea Gillonă. Ei bine, Gillona e bătrînă, e urîtă, e rea, dar... are o calitate prețioasă care întuneacă toate cusururile ei, dacă în adevăr răutatea, bătrînețea și uriciunea sînt cusururi.

— Și acea calitate ?

— Iubește banul.

— E o calitate, pe care o avem cu toții, rînji Bigorne.

— Da, dar Gillona îi iubește cu furie, cu frenezie, și asta îi deschide mintea, asta-i dă priceperea trebuitoare ca să-l capete.

Am văzut-o chiar, la treabă. A făcut contelui de Valois un serviciu, pe care s-a pus să i-l plătească foarte scump. Și acel serviciu fiindu-i plătit, ea caută mijlocul să i se plătească altul. A studiat situația morală a stăpînului său. Și din acel studiu a trîsnit un plan, pe care am să ți-l destăinuiesc. Sîntem asociați. Dacă planul reușește, Gillona va ajunge foarte bogată și voi lua-o de nevastă.

— Și care o să fie partea mea ? zise Bigorne.

— Tot ce s-o cîștiga în afacerea asta, se va împărți în trei părți egale : una Gillonei, una mie, și alta ție. Îți convine ?

— De minune ! Dar, în toate astea, mi se pare că e vorba să cam vinzi pe stăpînul tău, Charles de Valois.

Ești dar un păcătos, un nimic, jupîne Malingre ?

— Sînt tot ce vrei gemu Simon Malingre, al cărui nas ascuțit păru că se lungeste încă.

Cît despre trădare, aş vinde şi pe Dumnezeu, dacă ar trebui să cîştig ceva. Îl înţeleg pe Iuda, vezi tu ? Ceea ce nu pricep sînt cei treizeci de creştari ! Iuda ar fi trebuit să ceară să fie plătit cel puţin în galbeni. În sfîrşit, nu face nimic ceea ce sînt eu ! Vreau să ajung bogat, iacă aşa ! pentru că, odată bogat, voi putea să mă duc să trăiesc fericit în Bethune, ţara mea. Hei ! Noel ! Adu hydromel !

Noel Picioare Strimbe se ivi dintr-un colţ, întunecos, unde moţăia, fără să se gîndească cituşi de puţin să asculte ce-şi spuneau atît de misterios Simon Malingre şi cu Lancelot Bigorne.

Ce-i păsa lui ?

Îi cunoştea pe amîndoi. Ştia bine că trebuie să fie vorba de vreun omor ; propus de cel dintîi celui de-al doilea, pe socoteala vreunui boier mare.

Poate că omorul o să se petreacă chiar în casa lui.

Atunci ar da şi el o mînă de ajutor şi ar avea partea lui — iacă aşa !

Restul nu-l priveşte. După ce piticul puse pe masă celelalte două porţii de hydromel şi se retrase, Simon Malingre urmă :

— Ți-aduci aminte, Bigorne, de cele ce ți s-au întîmplat, cînd îndeplineai funcția pe care o îndeplinesc eu azi, pe lîngă contele de Valois ?

— Păi... mi s-au întîmplat cam multe pe vremea aceea ! zise Lancelot. Am putut să mai uit unele dintre ele...

— Dar, sînt sigur că aceea de care vreau să-ți vorbesc, n-ai uitat-o, căci s-a petrecut la Dijon...

Bigorne se cutremură.

— Ah ! ah ! urmă Malingre cu un ton şiret, văd că ai priceput, e vorba de copilul pe care te-ai dus să-l arunci în fluviu ?...

— Da ! oftă Bigorne.

Niciodată Lancelot Bigorne nu istorisise nimănui ceea ce povestise lui Buridan, că nu executase ordinul dat de contele de Valois şi Margareta de Bourgogne, ca să-l ucidă pe copilul doamnei de Dramans.

Şi parcă, revedea, în minutul acela copilul la care se gîdea cu o amărăciune pricinuită, în parte de amintirile lui şi în parte de damful vinului şi al hydromelului.

Îl revedea : mititel, cu chipul surîzător şi cu părul frumos buclat, blond. Îl auzea plîngînd, în braţele lui ! Îl auzea ţipînd... Întrevedea, în sfîrşit, cocioaba dărăpănată, în care-l părăsise şi unde nu-l mai găsisese, cînd venise să-l ia, ca să-l dea îndărăt mamei lui.

Un minut, fu aproape să mărturisească lui Simon Malingre că nu-l omorîse pe bietul copil. Cu toate astea se stăpîni, zicîndu-şi că Malingre era poate trimis de contele de Valois, interesat să ştie : ce se făcuse cu acel copil, care era fiul său ?...

— Da ! gemu Bigorne. Ai dreptate. Lucrul ăsta nu e din acelea care se pot uita. Mi-aduc aminte, de parcă ar fi ieri, şi o să-mi amintesc toată viaţa... de-ar fi să trăiesc încă un veac, ceea ce nu e probabil, căci, pentru asta, ar trebui să nu mai fie în Franţa oameni de felul lui Capeluche, şi să nu se mai găsească nimeni care să mai fabrice ştreanguri... Şi încă — şi atunci — ar rămîne securea !...

Mi-aduc aminte, Simone ! Parcă mă văd luîndu-l pe bietul copil, pe cînd mama sa trăgea să moară ! Mă trecuseră toate năduşelile groazei

pină ajunsei la riul acela, cu apele verzi și leneșe ! Aruncai copilul ! Valurile îl înghițiră... Totul se sfîrșise !

Bigorne vorbise cu glas așa de înăbușit și atît de tremurat, încît, în adevăr, părea că se cutremură de remușcare. Și, fără îndoială, dacă scena omorului nu era reală, remușcarea era chiar adevărată... căci n-avusese de gînd să execute ordinul monstruos al lui Valois și al Margaretei ? Simon ascultase dînd din cap, un zîmbet drăcesc îi deschidea gura știrbă. Părea că se miră de fiorii și de remușcarea lui Bigorne.

— Așadar, zise el, copilul a murit de-a binelea ?

— Fără îndoială ! răspunse Bigorne oftînd.

Simon Malingre tăcu cîtăva vreme, apoi se aplecă peste masă și apucă brațul lui Bigorne, pe care-l strînse. Și grăi încet :

— Ei bine, Bigorne presupune un lucru acum : că băiatul nu a murit !

XXVI. UNDE E VORBA DE FIUL CONTELUI DE VALOIS ȘI DE LOCUINȚA PE CARE O GĂSI BIGORNE

— Cum ? strigă Lancelot Bigorne, sărind de pe scaun.

Zîmbetul lui Simon Malingre se făcu și mai misterios și mai triumfător, și urmă :

— Da, presupune, scumpul meu Lancelot că, avînd remușcări înaintea, cum ai avut mai pe urmă, să nu fi executat ordinul Margaretei de Bourgogne și al amantului ei, contele Valois...

— Ce spui ? bilbli Bigorne, zăpăcit.

— Așteaptă !... Presupune că nevrînd să arunci copilul în fluviu, să-l fi părăsit undeva... într-o căsuță, în vreo colibă îndepărtată, de pildă !...

Bigorne îngălbeni, și mîna lui, dibui binișor pumnalul. Adevărul sau ceea ce crezu să fie adevărat, îi apăru cu o evidență orbitoare : contele de Valois știa că fiul său nu fusese azvîrlit în fluviu ! De unde știa el lucrul acesta ?

Asta n-avea nici o importanță !...

Știînd, însă, pusese să-l caute pe Bigorne, prin sluga lui, sufletul lui blestemat... Simon Malingre ! Și acum, fără îndoială, oameni așezați la pîndă, trebuiau să năvălească...

— Da, se gîndea Bigorne, dar Simon care admiră atît de tare pe Iuda, n-o să aibă pentru trădarea aceasta nici treizeci de galbeni, va căpăta o lovitură strașnică de pumnal în inimă. Cu toate astea, ținuta liniștită a lui Simon Malingre, tăcerea cîrciumii, și, mai cu seamă, poziția cîrciumii, la marginea mahalalei cerșetorilor, îl liniștiră.

— Ei bine ! urmă Malingre, admiti presupunerea că, în loc să duci copilul și să-l arunci în Sena — să-l fi părăsit într-o cocioabă părăsită ?

— Dar de ce l-aș fi lăsat acolo ? — zise Bigorne cu glasul sfîrșit.

— Știu eu ? făcu Malingre. Ca să-l iei, mai tîrziu !...

Bigorne se cutremură, și mîna i se încheștă din nou pe pumnal.

— Sau pentru oricare alt motiv, urmă Malingre. Și doar... nu e greu de găsit ! Principalul este că copilul n-a murit. Sau cel puțin bănuim că n-a murit ! Pricepi tu ? E o presupunere, pentru noi, dar pentru alții va fi fiind un adevăr !

— Bine ! mormăi Bigorne.

— Ce bine ?...

— Nimic, știu eu ce zic ! Urmează !

El pricepea acum adevărul : Malingre era condus de moartea copilului. El voia — însă — să-i facă pe alții să creadă că copilul trăia. Numai că... presupunerea lui se nimerise să fie adevărată. Dar de unde venea detaliul atât de precis al părăsirii copilului în colibă ? După câteva minute de reculegere, Malingre urmă :

— Acum, când am admis că fiul contelui de Valois n-a murit, poate, ascultă ce-ți spun, scumpul meu Bigorne. Sînt cîțiva ani de-atunci, de cînd m-a apucat dorul de țara mea. Simțeam nevoia neînfrînată să revăd cîmpiile cenușii ale Bethunei.

— Drace ! rinji Bigorne, nu te știam atât de îndrăgostit de țara ta.

— De dragoste, ori pentru altceva, trebuia neapărat să mă înapoiez pentru citva timp la Bethune. Plecai acolo, cu învoirea stăpînului meu, contele de Valois. Deci ascultă și ține minte lucru ăsta : în fața cîrciumii unde mă instalasem, locuia o femeie bătrînă numită Margentina. Ea nu se ducea la nimeni, ieșea rar și vorbea și mai puțin ; dînsa nu era din Bethune, venise să se așeze în locurile noastre cu un om și cu un copil ; cînd am ajuns eu, omul murise de vreo nouă ani și copilul trebuie să fi avut vreo cincisprezece ani. Omul care murise se numea... o să-ți spun numele.

Bigorne asculta povestirea cu o luare aminte pasionată.

— Cum era copilul ? întrebă el cu glas înăbușit. Copilul sau mai bine zis tînărul,... după vîrsta pe care o spui ?

— Nu știu, răspunse Malingre. În adevăr, nu l-am văzut niciodată pe tînărul acela. Dar, în schimb, am văzut pe Margentina, adică pe aceea care trecea drept mama lui Jean...

— Tînărul se numea Jean ? se cutremură Bigorne.

— Da ! Acum, trebuie să-ți spun un lucru, anume că dragostea țării în care mă născusem și despre care-ți vorbeam adineaori mă apuca, mai cu seamă, noaptea. Ziua stam închis în fundul cîrciumii. Dar seara nu puteam să mai rezist, trebuia să ies și să vizitez, unele localități pe care — tocmai printr-o fericită întîmplare — nobilul meu stăpîn mă însărcinase să le cercetez.

Mă urmărești bine în cele ce-ți spun ?

— Mergi înainte !... Te urmărește mai bine decît îți închipui.

— Bine !... Într-o noapte, pe la două, mă înapoiam dintr-o raită, și o apucasem spre cîrciuma mea, cînd mi se păru că aud niște gemete în casa din față. Și, tocmai în minutul acela, ușa se deschise. Zării un fel de stafie albă și dădui să fug, dar văzui îndată că stafia nu era decît o femeie care nu deschisese ușa decît să ceară ajutor. Mă repezii într-acolo, și, cu toate că nu-mi place să-mi pierd vremea cu lucruri nefolositoare mie, nu putui să nu intru și să dau acelei nenorocite cele câteva îngrijiri, de care avea nevoie în starea în care se afla. Îngrijirile fură zadarnice — de altfel — căci era pe moarte, și, în adevăr, ea închisese ochii de vreun ceas. Acea era femeia de care spuneam că se numea Margentina.

— Acea care trecea drept mama tînărului de cincisprezece ani, numit Jean ? întrebă Lancelot Bigorne.

— Precum zici ! Adică nevasta omului mort de nouă ani, al cărui nume am făgăduit să ți-l spun. Deci Margentina murea. Și — în curînd — se convinge că orice îngrijiri erau de prisos... Simțea că moare. Eram să mă retrag, pîrîndu-mi rău de vremea pierdută acolo cînd femeia mă luă de mină și-mi zise, că avea să mă roage, să-i fac un mare serviciu. Eu

care sînt bun creștin, nu putui să rezist unei astfel de rugăciuni, mai cu seamă că Margentina îmi spuse că mă va răsplăti, lăsîndu-mi o mică comoară, care era a ei. Nu numai că rămăsei dar, la cuvîntul de comoară, mă dusei să trag zăvorul ușii, ca nu cumva să vină vreun nepoftit, să mă împiedice de a veni în ajutorul muribundeii.

— Te-am cunoscut întotdeauna plin de inimă și de delicatețe ! zîmbi Bigorne.

— Ce vrei ? Așa sînt eu, și n-am ce face ! Eu n-aș fi avut curajul să mă duc să arunc un copil în apă. Nu zic asta, ca să te dojenesc. Deci, iată serviciul pe care-l cerea bătrîna Margentina. Era vorba să mă duc la Paris, la Universitate (ea îmi dădu chiar numele străzii și al casei) să regăsesc pe tînărul numit Jean și să-i comunic cîteva taine. Căci tînărul Jean, îndrăgostit de aventuri, de viața de Paris și învățătură, plecase, spunea dînsa, ca să se înhăiteze ca student într-unul din acele localuri păcătoase, care mișună în jurul colegiului maestrului Sorbon.

În schimbul caznei mele, Margentina îmi dăruia șase galbeni ! Restul comoarei sale se compunea din douăzeci de galbeni și un lăntișor de argint, de care era atîrnat un medalion în care era o șuviță de păr de femeie. Am luat tot, jurînd pe mîntuirea sufletului meu să duc tînărului Jean cei douăzeci de galbeni și lăntișorul de argint... Din nenorocire, pe medalion era un diamant destul de frumos...

Bigorne strînse pumnii, și buzele i se pîrliră.

Toată viața lui Lancelot Bigorne nu fusese decît un bandit, — dar cinismul viclean al lui Simon Malingre îl revolta.

— Să vedem ! icni el cu glasul înăsprit. Să vedem tainele pe care trebuia să le spui tînărului...

— Iată ! urmă Simon Malingre. Tînărul Jean știa că nu era fiul Margentinei, și... nu știa decît... atît. Luase — în adevăr — numele omului, care trăise cu Margentina, dar știa că acel nume nu era al său. Așadar, Margentina nădăjduia că făcînd cunoscut tînărului tainele, în chestia asta, îi va aduce cîstea și bogăția, făcînd să-și regăsească părinții, pe care-i știa nobili și foarte avuți. Acum, pentru ce nu istorisise chiar ea lui Jean ceea ce mă însărcina pe mine să-i spun ? Te întrebi și tu, fără îndoială, și asta am întrebato și eu. Ea-mi răspunse că, în afacerea asta, nu era nici ea absolut nevinovată, și că se temuse de muștrările micului Jean, pe care sfîrșise prin a-l iubi...

— Răbdare, iată tainele care vei vedea și tu că sînt cu deosebire de interesante pentru tine...

— Pentru mine ?... Ce caut eu în toate astea ?...

— Vei vedea ! Și dacă n-ai avea ce căuta, pentru ce ți-aș povesti istoria asta ?

— E drept. Urmează !

— Ei bine, după cele ce-mi spovedea Margentina, se pare că ea știa numele părinților tînărului. Sau mai bine-l ghicise, după unele însemnări, făcute pe hainele copilului.

— Și acel nume ? întrebă Bigorne tremurînd.

— Asta n-a putut să mi le spună tocmai în clipa cînd era să-mi împărtășească numele, pe care trebuia să-l transmit tînărului Jean, moartea i-a închis gura. Dar avusese vreme să-mi istorisească restul. Și acel rest iată-l : ea și cu bărbatul ei găsiseră pe micul Jean și ghicind cine erau părinții lui, îl ținuseră pe lingă ei, ca să-și facă, mai tîrziu, un mijloc prin care să stoarcă bani, părinților.

— Pricepi acum ?

— Pricep cît se poate de limpede !... Vorbești de lucrurile astea cu un fel de pasiune, care le fac limpezi și interesante.

— Căci mă interesez de toate faptele nobile... Din nenorocire, omul muri un an după ce găsisse pe micul Jean, cît despre Margentina, se pare că ea se căi și renunță la gîndul de la început ! Crescu copilul găsit, cît putu mai bine, amînînd din zi în zi destăinuirile pe care voia să i le facă. Într-o zi el porni spre Paris. Ea tot nu-i vorbi, dar își făgădui să se ducă să se întîlnească cu Jean, ca să-i spună totul. Moartea, venită mai de timpuriu, decît gîndise, o împiedică de a o face. Iată povestea. Ce zici de ea ?

— Interesantă, ți-o repet, și istorisești minunat. Dar... aștept urmarea.

— Crezi, dar, că are o urmare ? îl întrebă Malingre cu un aer șiret.

— Orice lucru are un început, o urmare și un sfîrșit ; îmi rămîne să aflu urmarea !

— Te înșeli, Bigorne ! Tu nu cunoști începutul și... am să ți-l spun. Dar, mai întîi, să isprăvesc cu călătoria mea la Bethune. Dragostea pentru țara mea se potoli în același timp cu afacerile, cu care mă însărcinase contele de Valois : coincidență fericită — de altfel — care-mi îngădui să mă reîntorc la Paris. Margentina murise ; uitai de micul Jean. Păstrai, bineînțeles, lăntîșorul și medalionul cu diamant, în care era o suviță de păr. Uitai, de micul Jean pînă acum, în timpul din urmă, cînd, în fața unor anumite împrejurări, și după unele cuvinte ale Gillonei, îmi reaminti, deodată, de el. Atunci m-am apucat să te caut... Acum Bigorne, am să-ți istorisesc începutul : știi unde au găsit Margentina și cu bărbatul ei pe micul Jean, pe cînd străbăteau regatul ca să se ducă în Flandra ?

— De unde o să știu ? tresări Bigorne, tremurînd, ceea ce ar fi putut să pară ciudat convorbitorului său.

— Ei bine ! urmă Simon Malingre — micul Jean a fost găsit... ascultă ! A fost găsit într-o cocioabă, dintr-o mahala a Dijonului !... Ia amîntește-ți bine, Bigorne, ești tu sigur că n-ai aruncat pe copil în apă ?

Și Simon Malingre își aținti prvirile în ochii lui Bigorne. Acesta oftă adînc, își trecu mîna pe frunte și răspunse :

— Aș vrea să nu fiu sigur ! N-aș avea această remușcare pe conștiință. Văd încă pe bietul micuț, zbătîndu-se în apă, căzînd la fund. Am stat acolo, aproape o oră, ca un înebuniț de cele ce făcusem... Fiul lui Valois a murit de-a binelea, crede-mă !...

— Bine ! Acum trebuie să-ți spun, pentru ce Gillona și cu mine ne-am gîndit la tine. Știi tu cum îl chema pe bărbatul Margentinei ? Cum am zice, știi numele pe care l-a luat și-l poartă micul Jean, găsit lîngă Dijon într-o cocioabă părăsită ?...

— De unde-l pot eu ști ? repetă Bigorne, care, cu toate astea, șopti în el însuși numele și se cutremură adînc.

— Buridan ! zise Simon Malingre.

— Buridan ? urmă Bigorne, cu vocea înăbușită. Da, el se aștepta să audă acel nume. De cîteva minute pricepuse că copilul găsit de Margentina era Buridan... Și, cu toate astea îl cuprinse un fel de spaimă.

Lancelot Bigorne nu era o fire cu totul de rînd. Era în stare să priceapă (nelămurit e drept) primejdioasa poezie a unor situații, orînduite de acel mare cîrmuitor al vieții, numit : întîmplarea. Așadar, lui Bi-

gorne printre atîția boeri mari și burghezi îi fusese dat să-și aleagă drept stăpîn chiar pe copilul pe care-l scăpase — odinioară — de la moarte !

Așadar, Buridan era fiul doamnei de Dramans ? Jean Buridan, care ura pe contele de Valois din toată inima, și care era tot pe atît de urît de el, era fiul contelui de Valois ?...

Multă vreme, Bigorne rămase ca zdrobit sub povara gîndurilor care-i apăsau mintea, impunînd cu un gest tăcerea lui Malingre, care voia să sfîrșească cu dezvăluirea planului său. În sfîrșit, își regăsi singele rece. Și atunci o nemăsurată curiozitate îl cuprinse... Ce o fi voind cu dînsul Simon Malingre ?... Era să afle.

— Ești hotărît să mă ascuți ? urmă Malingre.

— Vorbește !...

— Iată ce am orînduit, inspirat de Gillona, de care ți-am spus că e o bună sfătuitoare și m-ar întrece și pe mine ca viclenie. Cum îți spuneam, la început, să presupunem o clipă că n-ai înecat pe copilul lui Valois și al Anei de Dramans. Să presupunem că ai lăsat acest copil în căsuța părăsită. Să presupunem, în sfîrșit, că acest copil găsit de Margentina este chiar acela. Ar rezulta, deci, că stăpînul tău, Buridan, n-ar fi altul, decît chiar fiul monseniorului conte de Valois ?

— E drept. Și pe urmă !...

— Pe urmă ?... Ei bine, dacă Valois ar afla că fiul lui trăește, dacă i s-ar da proba... și tu ar trebui să-i dai acea probă...

— Ei bine ? gemu Bigorne, nerăbdător.

— Ei bine... cred că Valois ar da mulți bani cui l-ar scăpa de acel fiu ! Iată... dar, zic... pricepi ?... O mulțime de bani, o mulțime de aur...

— Se poate !... Apoi ?...

Simon Malingre șovăi un minut, urmărind cu coada ochiului înfățișarea aspră și sinceră a lui Bigorne. Deodată el se aplecă spre el și-i șopti :

— Haide, Lancelot, n-ai avut vreme să te alipești de stăpînul tău. Oare îl iubești mult ?

— Pe cine ?... Pe Buridan ?...

— Da, pe Buridan... pe Jean Buridan, stăpînul tău.

— Îl urăsc, zise Bigorne sfîrșind paharul de hydromel. Bătăios, aspru, slobod la mîină, mi-a dispăcut de la început, și aveam de gînd să-l părăsesc.

— Nu trebuie să-l părăsești ! zise repede Malingre. Ne-am îmbogățit ! Să fii gata, Bigorne ! Mai întîi, o să trebuiască să spui că nu l-ai înecat pe copil. Pe urmă vom căuta împreună mijlocul să-l ucidem binișor pe acel Buridan, pe care-l urăști. Îți spun că ne-am îmbogățit !

— Da, zise Bigorne, tușind, — căci se îneca — dar partea mea care o să fie ?

— Ți-am spus : a treia parte din ce i-om smulge lui Valois !

— Ei bine, zise Bigorne, eu vreau cu totul altceva.

— Și ce vrei ? făcu Malingre mirat.

— Vreau acel lăntișor de argint și acel medalion, pe care le-ai păstrat și care, după cum spui tu, are în el o șuviță de păr de femeie. Am și eu gîndurile mele... Vreau... ori asta, ori... nimic !

— Ne-am înțeles ! — rînji Malingre.

— Da, dar vreau lăntișorul și medalionul nu pe urmă, ci... înainte, adică acum, pe dată...

— E lesne, repetă Simon Malingre. Numai decît, dacă vrei. Urmează-mă în Strada cea mare a Sfintei Caterina, și ți-le dau !..

Hotelul contelui de Valois se afla în strada cea mare a Sfintei Caterina (mai tîrziu strada Sfîntul Paul), adică nu departe de poarta Sfîntului Anton, unde cincizeci și șase de ani, după aceste întîmplări, monseniorul Aubryot, prefectul Poliției Parisului, era să pună cea dintîi piatră a fortăreței aceleia, care trebuia să se numească mai întîi fortăreața Sfîntului Anton, apoi numai „Bastilia“.

După o oră, Lancelot Bigorne intra în stăpînirea medalionului și-l strîngea cu drag la piept.

Cît așteptase în colțul străzii Sfînta Caterina, Lancelot Bigorne se temuse să vadă ieșind din hotelul Valois un stol de zbiri, care să-l atace. Dar Simon Malingre era de bună credință : Lancelot Bigorne fu lăsat în pace.

— Unde să ne mai întîlnim, ca să ne înțelegem, de cele ce trebuie să mai facem ? — îl întrebă Malingre, dîndu-i medalionul.

— Păi,... la Noel Picioare-Strîmbe ! răspunse Bigorne, care avea de gînd să nu mai pună piciorul în cîrciuma din str. Tirevache...

Porni deci — la vale — pe strada Sfîntul Anton, strecurîndu-se prin umbra zidurilor, cugetînd adînc la tot ceea ce auzise. În sfîrșit, lăsînd gîndurile la o parte, el trecu la altă ordine de idei răsărite dintr-o îngrijorare mai grabnică.

— Și acum, își zise el, ajungînd în piața Grevei. Unde am să mă culc ? Clopinel m-a dat afară, amenințîndu-mă cu mătura... Noel-Picioare-Strîmbe nu-mi dă nimic pe datorie... Nu-mi mai izbutește nimic de cînd sînt om cîstit. Cu toate astea trebuie să găsesc un adăpost și... numai decît...

Cum bombănea așa, din fundătura unei case cu stîlpi, vreo cincisprezece arcași de pază să azvîrliră asupra lui. Într-o clipă fu dezarmat și legat.

— Asta e Lancelot Bigorne ? întrebă o voce.

— Da, domnule prefect ! răspunse un arcaș de la Chatelet ! Îl cunosc bine ! E un vechi client al nostru... Unde să-l ducem ?

— La Chatelet ! răspunse prefectul, Jean de Precy.

Cîteva minute mai tîrziu, nenorocitul Bigorne era închis într-o carceră, și foarte întristat murmură :

— În sfîrșit, am găsit un adăpost, în așteptarea veșnicei locuințe, pe care o găsești la bolnița furcilor spînzurătorii...

În vremea asta, Jean de Precy alerga la Luvru, obținea audiență de la regină și-i vestea arestarea lui Lancelot Bigorne.

XXVII. ÎN GROAZA

După cele ce se întîmplaseră în locuința grădinarului mînăstirii Saint-Germain, nedîndu-și seama de cele ce face fata o urma suspusă. Ceea ce i se mai putea întîmpla, nu mai avea nici o însemnătate, în fața îndoitei împrejurări, care-i părea de căpetenie.

Mai întîi Buridan era arestat. Apoi ea era fiica lui Enguerand de Marigny. Claude Lescot, negustorul blajin, era primul ministru al regelui, era omul urgisit de popor și al cărui nume nu-l auzise niciodată

pronunțându-se decît cu scrișniri de ură înăbușită, neputincioas, dar grozavă.

Lucru și mai grav : era omul căruia Buridan îi declarase un război înverșunat.

Împreunînd, cum am zice, toate acele uri generale ca s-o concentreze într-una singură și făcîndu-se întrupătorul furiei populare. Luptă strașnică care nu se putea sfîrși decît prin strivirea complectă a lui Buridan, logodnicul ei ; al acelui om pe care ea îl adora. Și zdrobirea începuse, deoarece Buridan era arestat.

Admițînd chiar că Buridan putea să biruiască,... admițînd că ar scăpa de toate capcanele, de toate chinurile și că ar sfîrși prin a-l zdrobi pe Marigny, biata fată nu putea vedea chiar în sfîrșitul acesta decît o pricină și mai temeinică a unei veșnice despărțiri. Ar mai putea oare să-i împărtășească iubirea ei omului care ar fi învins pe tatăl său ? Oricare ar fi fost ura inspirată de primul ministru, orice ar fi auzit spunîndu-se despre asprimea, despre lăcomia lui, ea nu se simțea în stare să-și condamne părintele pe care-l știa bun și dragăstos față de dînsa. Și Mirtila se răzvrăti la gîndul că Marigny putea să merite atîta ură.

Cu hotărîre, cu sufletul îndrăzneț și simplu, cu inima-i sinceră și generoasă, ea lua partea tatălui său, pentru că-i era părinte și apoi, pentru că nu admitea ca omul acela, atît de bun față de ea, ar fi fost într-adevăr atît de aspru cu ceilalți... Se găsea deci încolțită de o chinuitoare indoială : să renunțe la Buridan, ori să renunțe la tatăl său ? Aceste gînduri o chinuiau pe Mirtila, pe cînd Mabel — ținînd-o de braț și sorbind-o cu ochii ca pe o pradă sigură, — o tira grăbită după dînsa. Ajunseră repede în Paris. Mirtila își dădu seama că trecuseră două poduri, apoi intrară într-o rețea întortocheată de străzi, de unde dădură într-un maidan înconjurat de garduri vii.

Acest loc era cimitirul.

În față le apărură o clădire solidă și masivă, care se înălța în dosul unui zid.

— Am ajuns ! murmură Mabel. În zidul împrejmuitor era o ușă. Mabel o deschise. Mirtila intră într-o curte, năpădită de iarbă și bălării. Fu împinsă în casă și ușa se închise. Mabel o sui pe o scară de piatră mușcăită și ajunsese în încăperea de sus a casei.

Intrară într-o cameră ciudat alcătuită, pe care nici nu o luă în seamă, atît se simțea de tulburată. O străbătu numai, și la urmă ajunse într-o odaie dărăpănată, dar destul de curat ținută, unde era un pat, scaune și o masă, pe care se găseau orînduite manuscrise voluminoase, legate în scoarțe de lemn, închise cu lacăte.

Mirtila își aruncă ochii spre fereastră zăbrelită cu gratii de fier.

— Asta e casa mea, o lămuri Mabel. Aici e odaia mea, care va fi a ta.

Casa aceea era cunoscută sub numele de „Casa cu stafii“. O spaimă superstițioasă înconjura locuința aceea, care n-avea nimic extraordinar. Oamenii din mahala văzuseră adeseori ferestrele de la etaj luminîndu-se noaptea, cu pîlpîiri ciudate. Auziseră zgomote suspecte, care puteau fi vaietele sufletelor chinuite, sau urletele blestemăților. În mintea oamenilor simpli toate astea prindeau cu o îndărătnică crezare, mai ales prin vecinătatea unui cimitir.

Era greu să admiți că morții n-ar fi avut dorința să iasă din mormintele lor, deoarece și ei trăiau o viață posterioară acesteia.

Deci, era sigur că, la anumite ceasuri morții ieșeau din pământ și se plimbau, învăluți în giulgiurile lor, și cum, desigur, trebuiau să fi avut nevoie să se întilnească, ca să-și istorisească suferințele, sau să orînduiască chinurile care le plăcea să le impună celor în viață, aleseseră acea locuință singuratică, construită, poate, anume pentru ei, de vreun vrăjitor sau vrăjitoare, care aveau legături cu lumea celor răposați și a necuraților.

Astfel de idei erau tot atît de răspîndite, pe vremea aceea, ca și în ziua de azi. Mirtila le cunoștea, ca toți acei între care trăia, și, dacă cineva i-ar fi spus că locuința, în care se afla, era o casă cu stafii, ar fi găsit acest lucru foarte natural.

— Iată ! începu Mabel. Vei locui aici atît cît treburile mele nu m-or chema în altă parte. Dar, cînd va trebui să ies voi fi nevoită să te-nchid. Și te previn că, orice încercare de fugă ar fi deșartă !

Cu toate că Mabel vorbea cu blîndețe, cuvintele, sau mai bine, vocea ei, o umplea de neliniște pe fată.

— Nu te cunosc ! îngînă ea, pe cînd două lacrimi îi jucau în ochi, — nu mă cunoști, și cu toate astea ghicesc că mă urăști. Pentru ce ? Ce ți-am făcut ?

— N-ai de ce să te temi, copilo ! Nu ești sub ocrotirea celui mai bun tată Enguerrand de Marigny ?

— Da, suspină Mirtila, cutremurîndu-se, tatăl meu se numește Enguerrand de Marigny !... și logodnicul meu se numește Buridan...

— Și apoi, urmă Mabel, ai o protectoare și mai puternică decît primul ministru : pe regina Margareta !

— Regina ? tresări fata. Regina ? Femeia aceea care a venit, pe cînd eram închisă în carcera de la Temple, făcîndu-se că mă compătimentește și care a pus să mă conducă la „Turnul dracilor“ ?

— Adevărat că ți-e teamă de regină ?... mormăi Mabel, care se apropie de Mirtila.

— Vai ! Simt că-mi poartă o dușmănie grozavă ! Simt că-mi pregăește nenorocirea și că, în mîinile ei puternice, sînt ca o biată păsărică, pe care stă gata s-o sugrume.

— Poate-i adevărat, zise Mabel cu un suris straniu. E cu putință ca regina să te urască. Cu toate astea nu-ți poate face nici un rău.

— Pentru ce ?

Mabel o luă pe fată de mîină și zise :

— Cum poate o mamă, să facă vreun rău copilului ei ?

Mirtila simți că ametește. Înțelese că e prinsă ca într-o rețea de întîmplări ciudate și grozave, din care-i părea cu neputință să se poată desface. Un fel de spaimă misterioasă îi holbă ochii. Cu mîinile împreunate, ea îngînă :

— Ce spui, doamnă ? Ce lucru groaznic spuseși ?

— Zic, strigă Mabel, care se aplecă, asupra fetei asemeni îngerului păcatului, care-și întinde aripile negre asupra victimei ispășitoare. Zic, fetișo, că ești prada mea ! Că, prin tine, am s-o fac pe regină, să sufere ce m-a făcut și ea să pățimesc ! Margareta de Bourgogne mi-a ucis copilul ! Auzi ? În tine, voi ucide, la rîndul meu, pe fiica reginei, Margareta de Bourgogne !

✓ Era noapte adîncă, cînd Mirtila se deșteptă. De cită vreme sta, oare, acolo, în fotoliul acela leșinată, în nesimțire ? N-ar fi putut să spună. Cuvintele lui Mabel o zguduiseră grozav.

Fiica lui Enguerrand de Marigny ! Fiica Margaretei de Bourgogne ! A reginei Franței !

... Fruct rușinos al unei iubiri nemărturisite ! Oh ! acum pricepea fața întunecată și scirba bunului Claude Lescot, cînd îl ruga, uneori :

— Tată, vorbește-mi de mama !

Pricepea de ce întorcea capul și de ce stecurau vorbe tainice, dintre buzele lui palide asemănătoare unor blesteme.

Mirtila se cutremura de spaimă.

Incotro să-și îndrepte gîndul ? Unde să-și găsească alinarea zburciurilor ?

Fiică de regină,... fiica omului celui mai puternic din regat,... era — totuși — singură, pradă tuturor capriciilor urii,... ca un biet fir de pai, purtat de colo pînă colo, pe valurile întîmplării...

Ca o culme a nenorocirii ea era în miinile unei femei care urmărea neșovăitoare o răzbunare amarnică. Ajunsese instrumentul celei mai scirboase necunoscute.

Și ca Mabel să se răzbune pe regină, mama ei, trebuia să moară ea ?...

Astfel erau gîndurile îngrozitoare deznădăjduite ce se perindau într-o goană vijelioasă prin mintea tinerei, care se zbătea în fotoliu. Era noapte. Noapte adîncă. Umbre tăcute, o învăluiau de groază. Simțea că îngheață...

Se sculă cu greu, gîndindu-se să se ducă pînă la pat, și să culce... Cel puțin, acolo ar fi putut să-și ascundă capul sub plapumă, și ar fi încercat să nu se mai gîndească... să se adîncească din nou, în acel leșin, din care-i părea grozav de rău că se sculase.

În timp ce se scula, i se păru că aude o voce care rostea cuvinte înăbușite.

Mirtila tresări. De unde veneau vorbele acele ? Ce se făcuse femeia care o amenințase cu moartea, destăinuindu-i numele mamei sale ?...

Cum simțurile începuseră să i se deștepte unul cîte unul, ea băgă de seamă că ușa, care lega odaia ei cu cea vecină, era crăpată.

I se păru că șoaptele veneau din odaia alăturată. În același timp cu zgomotul înăbușit și monoton al glasului, care mormăia ceva, ca o rugăciune, sau ca niște Blesteme, o diră de lumină slabă se strecura pînă la ea.

Tremurînd, împinsă de o pornire nestăpinită, care nu era curiozitatea, ci acea neliniște grozavă, pe care o produce pustiul, ea se îndreptă spre ușă și fură cu privire repede cuprinsul ciudat al camerei.

Încăperea aceea era mare, pătrată, pavată cu lespezi mari, și rău așezate, cu un tavan alcătuit dintr-o boltă, împărțită în patru ; fiecare din acele bolti mai mici care porneau din colțuri se înălțau spre centru, și acolo se imbucau într-o rozacee în mijlocul căreia era scris un cuvînt, săpat în piatră. Fără îndoială o vorbă cabalistică care părea că stăpînește această unitate. În felul acesta camera părea împărțită în patru.

Sub una din ele se întindea o vatră imensă în care ardea focul, și pe care fierbeau șapte-opt clădiri de diferite mărimi, de unde soăpau felurite miresme.

Sub a doua se afla o masă mare, de lemn de abanos. Pe masă zăceau câteva manuscrise ale căror pagini erau despărțite cu panglici roșii, la marginea cărora atirnau medalii care reproduceau același cuvânt, săpat în floarea centrală a tavanului. În dosul manuscriselor se afla o cruce de lemn negru, cu un Christ de argint pe ea. Și deasupra crucifixului se arăta o bufniță cu aripile întinse, prinse în cuie, ciudată tovarășie a religiei cu uneltirile socotite drept infernale.

Sub a treia boltă, erau orînduite pe niște etajere, sticle de diferite forme și mărimi pline cu felurite lichide.

În sfîrșit, sub bolta a patra, agățate cu rînduială, în cuie, atirnau mănunchiuri de ierburi uscate.

Așadar, în acest cabinet de lucru se vedeau cărțile, sau, mai curînd manuscrisele, care cuprindeau știința misterioasă a magiei și formule de vrăjitorie, ierburi trebuitoare pentru fabricarea elixirurilor destinate să fie amestecate în cine știe ce băuturi, și, în fine, laboratorul, adică cuptorul.

Mirtila cuprinse acest amestec fantastic, dintr-o ochire,... fără să priceapă însemnătatea exactă a celor ce vedea, tocmai ea, care fusese acuzată de vrăjitorie. Și murmură, cu groază :

— Sînt la o vrăjitoare !

În clipa aceea, uită amenințările lui Mabel și destăinuirile ei zdrobitoare ; uită că tatăl ei se numea Enguerrand de Marigny, și mama sa Margareta de Bourgogne. Uitase tot !...

Înlemnită de groaza celor ce se săvîșeau sub ochii ei, sta nemișcată, răsuflînd greu, nefiind în stare să fugă, așteptînd — în fiecare moment — să vadă apărînd spectrii, pe care — fără îndoială — Mabel îi chema.

În picioare, în fața cuptorului, care pîlpîia de flăcări Mabel sta cu spatele la ea, aplecată asupra oalelor care fierbeau, cu o mîină întinsă spre manuscrisele deschise pe masa de abanos.

Ea îngîna cuvintele dintre care unele ajungeau la Mirtila, care o asculta înspăimîntată.

— În noaptea asta — bombăni femeia — în noaptea asta misterioasă, cînd, în cimitirul apropiat, cei vii vor intra în contact cu morții, vă invoc, vă chem spirite ale singurei științe, inteligenți spiritualizate, singure care sînteți în stare să dați puteri acestor ierburi, care puteți transforma această apă spurcată în licoare magică.

Dacă adevăr rostesc cărțile, dacă elixirul dragostei nu e o minciună, dacă am citit bine, și am pronunțat bine cuvintele tainice,... această vrajă trebuie să izbutească în noaptea asta... prielnică operei extraumane, deoarece morții vor ieși din morminte...

Tremurînd, ca sugrumată de o îngrijorare de nedescris, Mirtila asculta, fără să priceapă. Simțea că o învăluie neguri de nebunie. Îi venea să intre, pe neașteptate, în laborator, s-o înfrunte pe vrăjitoare, să răstoarne vasele, să spargă sticlele !... Groaza o stăpînea.

În minutul acela o lumină roșie, puternică, străfulgera odaia. O tresărire nervoasă o zgudui. Se întoarse, pe dată, și văzu că lumina aceea, cu răsfrîngeri fantastice, venea de la fereastra ei...

Oare ce se petrecea afară, pe cînd înăuntru Mabel lucra la acea vrajă drăcească. Curiozitatea neînfrînată care o împinsese pe Mirtila spre ușă, o îndreptă acum spre fereastră.

Ridică oblonul și mâinile i se încheștară de drugii ferestrei, căci simțea că o să se prăbușească. Atunci, trecind de la o groază la alta, simțind alte spaime luînd locul celor de la început, iată ce văzu :

Fereastra da în cimitirul „Nevinovaților”. În acel cimitir, se zărea o mare mulțime adunată împrejurul unor torți de rășină, înfipite în pământ. Mulțime ciudată, asemănătoare închipuirii unei minți în delir, toată suflarea aceea, adunată acolo, scotea strigăte nelămurite, vaiete, plîsete furioase sau desnădăjduite...

Erau : călugări, meseriași, regi, episcopi, medici, lăutari, cardinali, femei, regine, burgheze, femei pierdute,... eu toții îmbrățișați în strînsori pătimașe, zbierînd... laolaltă, nebunește, în întunericul nopții, înălțîndu-sei despărțîndu-sei îmbrățișîndu-se iar, și, la urmă, învîrtîndu-se în jurul unui butoi, așezat lingă un mormînt gol !...

Pe butoiul acela sta un schelet învăluit într-o mantie uriașă, neagră. — un schelet al cărui cap numai se zărea, cu un zîmbet înfiorător... Rînjetul lui biruia de urletele desperate ale mulțimii. Cînta dintr-o vioară, un cîntec de joc vioi, ușurel, ca un cîntec de nuntă,... o muzică plăcută și naivă, care părea cu ațît mai jalnică, mai cutremurătoare într-un astfel de moment, în locul acela, în împrejurările acelea înfiorătoare...

Lingă butoi, un alt schelet drapat într-o rochie largă, roșie, ținea în mînă o seceră uriașă. Și, cu secerea aceea, Moartea secera pîlcurile care-i veneau la îndemînă, iar secera aceea strașnică se învîrtea fără de odihnă.

La fiecare lovitură, doi-trei din cei din preajmă cădeau și se rostogoleau în spasaturi, precum mai tîrziu, peste cîteva secole le fu dat să se rostogolească spasmodicii de la Saint Michel. Dar, ceea ce proba că mulțimea aceea de nebuni aveau o adîncă cunoștință de viață era că, toate grupurile de pe drumurile mai mult sau mai puțin lăturalnice, erau nevoite să treacă pe lingă grozava seceră. Grupurile acelea se zbăteau nevroind să se lase tîrșiți spre butoi. Și, în același timp, se grăbeau totuși să se îndrepte într-acolo...

Țipete de furie, injurături grozave, blesteme, hohote de plîns, porneau din mijlocul mulțimii aceleia în delir. Și jocul urma... Se mușcau, se zgîriau unii pe alții, își zmulgeau părul, sîngele curgea — sînge adevărat — și vioara drăcească își urma cîntecul ușurel, ironic, tînguios și, totodată, atît de grozav,... pe cînd secerea-i cu o mișcare ritmică răteza într-una, ca și cum ar fi fost acolo de la începutul lumii,... ca și cum ar fi trebuit să rămînă acolo pînă la sfîrșitul veacurilor. Mută de spaimă, înghețată de groază, cu mînile încheștate pe grățiile ferestrei Mirtila îl văzu pe rege smulgîndu-și cu furie coroana și aruncînd-o în groapa goală, apoi se rostogolii și el înăuntru.

— Iertare, urla un cardinal. Veniturile încă pe un an, o moarte ! și te urmez !

O lovitură de seceră, și cardinalul se prăbuși și el.

— Lasă-mă să trăiesc ! — strigă o desfrînată. Amantul meu mi-a făgăduit o rochie verde. Lasă-mă să-mi pun, cel puțin odată, rochia mea verde !...

— Sînt prea tînără și prea frumoasă ! urla regina...

— Moarte nemiloasă, striga amenințător, un călugăr — lasă-mă să mă pocăiesc de toate păcatele făcute !...

Și din corul acela nebunesc se împletea un fel melodie de groznică îngrijorare, aceeași rugămintă urlată, zbierată, țipată, văitată.

— Să trăim ! Să mai trăim ! Încă o clipă de viață ! Să trăim !... Lasă-ne să trăim !...

În vreme ce scheletul, infernalului lăutar, din vârful butoiului, conducea dansul, căruia nimeni nu i se putea împotrivi — iar moartea nepăsătoare, mută, cu veșnicul ei rinjet nepăsător, secera, secera, într-una, fără să se uite măcar : cine cădea sub loviturile ei.

Deodată, un cocoș trimbiță.

Un urlat înspăimântător, un amestec puternic și grozav de voci, clo-coti în cimitir... Scheletul sări de pe butoi și pieri,... Moartea fugi și ea cu secera-i la subțioară,... morții doborâți se ridicară și porniră, care încotro, cu hohote ascuțite de ris, grupurile se-mprăștiară în fugă, lovindu-se, îmbrîncindu-se,... și deodată, torțele se stinseră, iar tăcerea și întunericul își reluară în stăpînire ôgorul lor !

Înlemnită de groază, Mirtila se trase înapoi, nemaigîndindu-se la altceva decît... să fugă !... Să fugă de locurile acestea de nespusă groază. Dar, unde ? Unde să se ducă ?... Acolo ! oh ! acolo ! în odaia de alături, era o ființă trăitoare lîngă care se putea refugia. Femeia aceea o amenințase, însă,... o chinuise... Era vrăjitoare, și — totuși — era o ființă vie ! Clătîindu-se, Mirtila se îndreptă spre ușă, gata să intre,... să se roage :

— Omoară-mă, dacă vrei, dar lasă-mă lîngă dumneata, ocrotește-mă împotriva spaimei !...

În clipa cînd ajunsese la ușă, ea se opri înspăimîntată din nou, de o altfel de teamă decît cele resimțite pînă atunci.

În momentul acela, Mabel șoptea ceva care ajunsese pînă la urechea ei.

Și Mabel zicea :

— Iată cu ce vei uide pe Buridan, o regina mea ! Vei avea elixirul dragostei, pe care o să i-l torni singură !...

Mirtila se cutremură. Cu toate astea, dragostea e așa de puternică într-o inimă sinceră, încît în clipa aceea, fata uită de frică. Întunericul, tăcerea, lumina care se stîngea pe vatra vrăjitoarei, vîrtejul dansului macabru,... toate pieriră din gîndul ei. În ea nu mai trăia decît gîndul :

— Vor să-l omoare pe Buridan !...

Întărită de o voință covîrșitoare de a nu face vreun zgomot, și a se da pe față, căci trebuia să scape pe Buridan, ea se ascunse, urmărindu-i mișcările și o văzu pe Mabel ridicînd o sticlă, plină cu un lichid limpede, ca apa și o văzu pe Mabel ridicînd o sticlă, care trebuia să-l răpună pe Buridan. O expresie de mîndrie și de triumf ilumină trăsăturile îmbătrînite ale acestei femei și le dădea de o frumusețe întunecată.

Mabel ținea sticla în mîna dreaptă, în dreptul ochilor, și începu să-l învîrtă încet, ca și cum i-ar fi admirat perfectă limpezime.

— Elixirul de dragoste ! șopti ea.

Atunci, cu un fel de îngrijire religioasă, duse sticla pe masa cu manuscrise, și o așeză lîngă cruce, la picioarele crucifixului...

— Trei ore ! — zise ea aproape tare. Trei ore trebuie să stai sub înfrierea directă a aceluia care poate tot... Așa spun cărțile. Și cărțile nu mint. Înțelepții Chaldeeii, ai Indiei, și ai Egiptului, care au scris despre aceste mistere și ne-au transmis secretul lor, nu pot să ne fi înșelat, nici să se fi înșelat pe ei. Acest elixir își va face efectul... Și, în orice caz, dacă nu va pricinui faptul așteptat, va avea un dar,... va uide !

Apoi, se duse pînă la rafturi, luă o sticlută și turnă cîteva picături din conținutul ei în sticla în care sclipăcea elixirul amorului. Lichidul se turbură cîteva minute ; un nor alburiu se învîrti în sticla în care Mabel o cerceta cu băgare de seamă. Apoi apa își reluă limpezimea-i de cristal.

— Mă duc să văd pe... fiica Margaretei ! grăi atunci Mabel, surizînd. Se îndreptă spre odaia Mirtilei și văzu că ușa era întredeschisă.

— Cum am putut uita s-o închid ? bombăni femeia, cutremurîndu-se. Dacă fata o fi surprins secretul meu, va muri îndată !

Dintr-o săritură fu în cealaltă odaie și, la lumina care venea din laborator, o zări pe Mirtila în fotoliul ei, tot așa precum o lăsase...

— Din fericire pentru ea ! se gîndi Mabel care răsufală și se apropie de Mirtila. Doarme ! zise ea aplecîndu-se, sau, mai bine, e tot leșinată... Frumoasă copilă !... La urma urmei, ce e ea de vină ?... Cu atît mai rău ! Oh ! cu atît mai rău ! De mine cui i-a fost milă ? Trebuie să plîngi și tu, Maragareta !... Ea doarme !... Fără îndoială nu se va deștepta cîteva ore. Somnul care urmează leșinurilor, provocate de dureri este lung și adînc... Le știu eu !... De ce n-aș profita de somnul ei ? Am să mă întorc, cel puțin peste un ceas... Da, trebuie să profit !

Repede și fără zgomot, Mabel străbătu laboratorul, se coborî și ieși din locuința cu stafii...

După un ceas, cum zise ea se înapoiase și găsisse pe Mirtila în același loc și în aceeași poziție, ca la plecare.

XXVIII. TEMNIȚA MISTERIOASĂ

Trebuie să ne întoarcem la Buridan pe care l-am lăsat prizonier în minăstirea de la Saint-Germains des Prés. Tinărul și cei doi tovarăși mascați și tăcuți, fuseseră închiși într-o cameră a minăstirii, alături de vorbitor — cameră bine ferecată, cu o ușă zdravănă și fără ferestre. Fuseseră atît de tare legați, încît nu-și puteau mișca nici mîinile, nici picioarele.

După două ore, prizonierii primiră vizita scurtă a unui om, care intra zicînd :

— Bună ziua seniorilor. Vă plictisiți, nu-i așa, în locuința acestor călugări îndrăciți ? Pricep ! Dar, răbdare ! Îndată o să avem onoarea să vă oferim o locuință demnă de d-voastră.

— Stragildo ! mormăi Buridan, în el însuși.

— Bine, bine, foarte bine ! urmă Stragildo, care nici nu se mai ocupa de prizonieri. Tot e bine închis. O evadare nu e cu putință !... Perfect !... La revedere, scumpi prieteni !...

Ziua se scurse cu încetineala cunoscută tuturor acelor care știu ce înseamnă izolarea forțată... zilele amare de închisoare. Și încă să fii lipsit de libertate, e o suferință ușoară pentru un suflet mîndru, întrebîndu-te : ce fac ființele care-ți sînt scumpe ?... cînd gîndurile-l duc pe prizonier pe aripile lor arzătoare, spre acei care suferă de lipsa lui,... cînd prevede nenorocirile care au să-i lovească,... cînd își zic că e tot atît de neputincios ca și o piatră, ca să-i apere, atunci sufletul începe să îndure pătîmiri cu atît mai grozave cu cît le e cu neputință să le prevadă sfîrșitul.

Acest supliciu îl suferi Buridan toată ziua aceea, care-i păru așa de lungă ! Era — însă — un suflet curajos și fatalist. Cu ochii fleși și îndirjiți, cu fruntea încruntată, șezu întins în colțul lui, fără un geamăt, fără un murmur. Tăcerea fu respectată de prieteni, care, fără îndoială, aveau și ei prea multe de gândit, ca să mai aibă timp să-și treacă vremea cu discursuri, și văicăriri.

Se înseră, — apoi se lăsă o noapte adîncă. Prizonierii nu auzeau alt zgomot decît bălăngănitul clopotelor, care îi chemau pe călugări fie la munca cîmpului, la rugăciune, ori la masă.

Putea să fie ora zece, cînd ușa se deschise, și odaia prefăcută în închisoare fu luminată de pîlpîirile slabe ale unui felinar.

Buridan își ridică capul și-l zări pe Stragildo.

— Executorul operelor Margaretei, se gîndi el, e însărcinat să ne poarte de grije. Unde o să ne ducă — oare — demonul ăsta ? O să vedem !... Mizerabilul ăsta nu trebuie să prindă pe chipul meu, nici teamă, nici înfrustare... Și, orice-ar zice, orice-ar face, el și cu ai lui, îi voi privi numai în față.

Ca și cum ar fi vrut să răspundă chiar acelui gînd, Stragildo se apropie de Buridan cu buzele pornite într-o strîmbătură ironică și ciudată, și-i arătă o legătură de mătase, cu care îi legă ochii.

— Iată, ca să poți vedea mai bine, onoratul meu domn ! rînji, batjocoritor, banditul.

— Cu ochii legați ori nu — zise Buridan — tot am să văd în sufletul tău !

— Ei așa ! Și ce vezi, stăpîne ?

— În minutul ăsta chiar, și cu toate că sînt în lanțuri... văd că ți-e frică de mine, păcătosule ! Liniștește-te, însă, căci n-am să te mușc, de teamă să nu turbez !

— Haide, porniți ! porunci Stragildo, cu glasul tăios.

Înainte de a fi fost orbit astfel, Buridan avusese vreme să vadă că tovarășii săi erau legați, la fel.

— Să le luăm măștile ? întrebăse unul dintre zbirii, care legau ochii celorlalți doi.

— Haida, de ! pufni Stragildo. Pentru ce ? Ca să vedem niște chipuri de haimanale ? Nu merită ! Ne e destul acel al jupinului Buridan, și, la adică, ne spune destul și pentru ale celor doi.

Buridan prinse zgomotul pașilor tropotind prin odaie ; apoi se simți luat pe sus, dus și așezat pe ceva care trebuia să fi fost un car, care porni îndată. Unde mergeau ? De abia-și puteau închipui.

După mersul drept, sau oblic al căruței, Buridan încercă să ghi-cească drumul urmat, să reconstituie distanța străbătută.

Dar poate tocmai de asta se temuseră și paznicii, căci zigzagurile căruței fură numeroase, și lui Buridan i se păru chiar că se întoarce de două-trei ori, prin același loc.

În curînd trebui să renunțe la încercarea pe care o făcea. La ce bun, să recunosc drumul ? Ajungea, fatal, la o temniță și nimic nu seamănă mai bine... ca o închisoare cu alta.

După o cursă, pe care Buridan o socoti de aproape două ore, ceea ce ar fi făcut ca, mergînd la pas, căruța să fi străbătut Parisul în toată lungimea lui, în sfîrșit se opriră.

Buridan se simți din nou ridicat și dus pe sus. Apoi auzi închizindu-se o poartă grea, și pricepu, după aerul mai greu, care începuse

să-l înăbușe cu miezmele lui muezgăite, că-l coborau într-o temniță sub pământ.

Fu așezat pe ceva, care trebuia să fi fost o lespede de piatră. Deodată, simți tăindu-i-se frînghiile, care-i legau mîinile. Așteptă puțin.

Auzi o ușă închizîndu-se :... acela care-i dezlegase mîinile, nu îndrăznise să-i desfacă și picioarele și să-i dezlege legătura de la ochi. Stragildo fugise înainte ca tînărul să fi putut sări asupra lui.

Cu mîinile libere Buridan, începu să-și scoată legătura de la ochi, apoi desfăcu sforile care-i stringeau gleznele, și se sculă în picioare, răsufîind adînc.

Era într-un fel de sală destul de mare, dar fără altfel de ferestre decît o răsufătoare cu gratii, deasupra ușii, singura prin care aerul putea străbate în sala aceea de temniță.

Încăperea era luminată de o făclie de ceară de care pe vremea aceea se întrebuintau doar în casele bogate, — lumina de seu fiind apanajul caselor cu venituri mijlocii, — iar cît despre popor, se lumina cu torțe de rășină,... ramuri de brad frînte din copac, sau — și mai simplu — flacăra de pe vatră le servea de luminător. Era și lampa, adică candela, un vas oarecare în care se muia un fitil în untdelemn dar... și untdelemnul era scump.

— Oh ! oh ! zîmbi Buridan, sînt tratat ca un boier mare !... E pentru prima oară în viața mea. A trebuit să intru în pușcărie, ca să cunosc și eu bogăția !... Temnița pe care o cerceta cu o privire curioasă, n-avea nimic din cale afară de înspăimîntător. Era o cameră din subsol, cu tavanul boltit, susținut de coloane subțiri și elegante — dar, cu toate astea,... tot temniță era.

Buridan mai văzu — nu fără uimire — că încăperea cuprindea trei paturi în loc de brațul de paie, pe care se aștepta să-l zărească.

Și nu putu să-și rețină o exclamație cînd, în locul oalei cu apă și pîinea neagră deasupra, în mijlocul temniței văzu o masă încărcată cu mîncăruri...

Masa era pusă ca pentru oaspeți, pe care-i așteptau trei scaune. Atunci, dintr-o aruncătură de ochi, Buridan făcu înconjurul închisorii și într-un colț zări pe cei doi tovarăși ai lui tot legați și cu tot cu ochii acoperiți. Se grăbi să-i desfacă din legăturile lor.

Cei doi prizonieri își scoaseră măștile și figura melancolică a lui Filip d'Aulnay apăru în același timp cu figura zăpăcită și roșcovană a fratelui său, Gauthier d'Aulnay.

— Drace ! strigă Gauthier, întinzîndu-se, dar... unde om fi ?

— Cine știe ? făcu Buridan, înălțînd din umeri.

— Pe drumul morții ! gemu Filip.

Cei trei oameni se cutremurară. Era neîndoios, că, oricare ar fi fost locul unde se aflau, n-or să mai iasă... decît ca să fie duși la supliciu. Făcuseră răscoală,... ceea ce nu era puțin ! Făcuseră act de nesupunere în fața armatelor regale, și ce era și mai grav îl amenințaseră și atacaseră cu armele pe Enguerrand de Marigny.

În sfîrșit... erau în mîinile reginei.

— Pentru răscoală : spînzurătoarea ! zise Filip.

— Pentru nesupunere : descăpăținarea prin securea călăului ! gemu Buridan.

— Pentru amenințările făcute primului ministru : tăierea mîinilor ! oftă Gauthier.

— Astfel că... nu ne mai rămîne nimic pentru regină ! adăugă Buridan, pufnind de ris.

Filip, îngălbeni. Ori de cîte ori se vorbea de Margareta, simţea o zvicnire dureroasă a inimii...

— Ei ! — urmă Gauthier, dacă sîntem pe drumul morţii, după cum preţinzi tu, Filipe, trebuie să recunoaştem că sîntem introduşi pe el prin... prinzuri foarte potrivite. Se pare că n-o să murim de foame... nici de sete ! — adăugă el, măsurînd greutatea unui coş. Pe viaţa mea ! — orice va fi... să mîncăm ! Miine, cum spunea un oarecare Levindas, a cărei istorie mi-a fost povestită, vom lua, poate, masa cu Platon !

În faţa acestor adevăruri, cei trei prieteni se așezară la masă.

Cu toate gîndurile lui mîhnite, Buridan era grozav de flămînd, fiindcă postise toată ziua, așa că mîncă cît doi și bău cît patru...

Gauthier, tot pe atît de hămăsit, ca și el, și care n-avea nimic pe inimă, mîncă cît trei și bău cît cinci.

Singur Filip frunzui puțin din mîncare și bău și mai puțin. Natural, în timpul mesei, vorbiră despre întîmplările zilei, despre victoria definitivă a lui Marigny și, mai ales despre ciudata întîmplare, atît de neprevăzută : Enguerrand de Marigny să fie tatăl Mirtilei !... În sfîrșit își schimbă între ei o mulțime de bănueli, încercînd să ghicească : în ce închisoare nobilă, îl găzduia Margareta, întocmai ca pe niște prinți.

Apoi, cum Filip proclama ca toate presupunerile nu i-ar putea duce la nici o descoperire,... cum Buridan recunoștea că orice ar vorbi despre Mirtila și Marigny n-ar fi de nici un folos, într-o astfel de împrejurare,... și Gauthier asigurîndu-i că un somn bun, de cîteva ceasuri, ar fi sfîrșitul cel mai potrivit al ospătului, cu care celebraseră viitorul lor supliciu, se duseră fiecare să se culce. După zece minute toți trei dormeau duși !

Cel puțin, Buridan dormea bine. Filip se făcea că doarme.

Cît despre Gauthier sforăia de se cutremurau colonetele care susțineau bolta temniței, ceea ce face dacă nu o probă, dar, cel puțin, dă aparența cea mai convingătoare a somnului...

XXIX. ELIXIRUL DE DRAGOSTE

Pe la ora zece, dimineata, Mabel ieși din „casa cu stafii“ de la cimitirul „Nevinovaților“ după ce-și închise cu cea mai mare grijă prizoniera. Sub mantie ducea sticla cu farmecul, a cărei preparație o terminase în noaptea aceea, pe cînd grozăviile dansului macabru se desfășurau în cimitir.

Ea ajunsese la Luvru și, prin ganguri, prin galeriile tainice care-i erau obișnuite, ajunsese la apartamentul reginei.

Prima vorbă a Margaretei de Bourgogne, plină de bănueli și nerăbdare, fu :

— Unde-i fata ?.. De ce nu te-ai arătat ieri ?

— Încep prin a-ți răspunde la a doua întrebare regina mea... Nu m-ați văzut pentru că toată ziua și toată noaptea m-am ocupat de voi... cu fabricarea unui elixir, pe care vi-l aduc. Divinitățile misteriosului neant, care prezidează la preschimbarea amorului, vor să fie servite cu răbdare, încăpăținare și fidelitate, regina mea !...

— Unde-i fata ? repetă Margareta, tremurînd.

— Într-o locuință, în care-i mai bine păzită decît la „Turnul Dracilor“. Vă jur. Vă voi conduce, cînd veți voi, chiar astăzi, dacă doriți.

— În ce loc e ?...

— La cimitirul „Nevinovaților“ !...

Margareta se cutremură și Mabel se gîndi : „N-o să-i vină departe Margaretei de Bourgogne ca să ducă fata la ultima-i locuință !

— Nu ! urmă regina, șovăind. Nu azi ! Trebuie să mă liniștesc, să-mi limpezesc gîndurile. Și, apoi, dacă zici că e în siguranță...

— Ca și voi, între zidurile Luvrului !

— Ei bine, mă voi duce s-o văd peste două-trei zile. Nu-i grabă. Dar, să știi că-mi răspunzi de ea cu capul tău, Mabel !

— Pe capul meu ? făcu Mabel, cu un suris care ar fi înspăimîntat-o pe Margareta, dacă i-ar fi putut pricepe sensul. Nu-i nimic ! Răspund de ea cu sufletul meu, care e în legătură cu toată afacerea asta...

Regina rămase pe gînduri, cîteva minute. Mabel o privi, umblînd cu pasul mlădios, cu splendidul ei păr despletit, și revărsat pe umeri, dînd cîteodată din cap ca și cum ar fi vrut să-și gonească gîndurile, care o tulburau...

— Mabel ! zise, deodată, regina, — am să-ți anunț o veste bună.

— O veste bună ? Spune iute, regina mea !

— Bigorne... Lancelot Bigorne al tău, a fost prins. E la Chatelet ! Fă ce vrei cu el. Ți-l dau, — după cum ți-am făgăduit !

Mabel nu zise nimic. Dar privind-o în minutul acela, Margareta murmură :

— N-aș vrea să fiu în pielea lui Lancelot Bigorne !... Ascultă, urmă ea, iată pergamentul acesta Mabel. L-am păstrat pentru tine. Ți-l dau !

Mabel luă hîrtia pe care regina o scoase dintr-o cutie, și citi :

„Ordonăm, prin aceasta, vistiernicului nostru să plătească seniorului Jean de Precy două sute de galbeni din ai coroanei.

Anul de grație 1314.

„Margareta de Bourgogne
„Regina Franței“

— Să binevoiască Majestatea voastră să-mi explice însemnătatea acestui act, făcu Mabel, mirată.

— Înseamnă că, pentru ca să-ți dau pe Lancelot Bigorne, a trebuit să-l cumpăr și să ți-l plătesc cu două sute de galbeni, din lăzile noastre. Cînd n-o mai fi aur în lăzi, Marigny e gata să le umple... Asta vrea să zică, că, grație acestei hîrtii, Bigorne nu va fi condus în fața judecătorilor... Căci, un proces, poate fi o ușă pe unde se poate scăpa,... ceea ce depinde de judecători. Deci, trebuia ca acest Bigorne să nu atîrne decît de un singur judecător,... de tine ! Ţ-ai decît să dai acest pergament prefectului.

Și Jean de Precy, în schimbul lui, are ordin să ți se supună orbește, în tot ceea ce-l privește pe prizonier !... Acum, pricepi ?

— Înțeleg, frumoasa mea regină, și vă mulțumesc ! zise Mabel, care adăugă în inima ei :

— Am pus mîna pe unu ! Mai rămîne Charles de Valois, mult mai vinovat decît zece Bigorni !... Rămîne, apoi, Margareta de Bourgogne, mai vinovată decît zece Bigorni și zece Valois !... Și, apoi pot muri și eu !

Regina își reîncepuse plimbarea înceată și gînditoare. Cu gîndul aiurea, ea rupea florile, care erau orînduite în buchete prin vase bogate. Se opri, din nou, în fața lui Mabel, care se gîndea.

În sfîrșit, mi-am ajuns ținta !... Mărturisește Margareta, că, de cînd am sosit, ceea ce te frămîntă, nu e nici fiica ta, nici Lancelot Bigorne ! Ceea ce te tulbură e pasiunea drăcească, care-ți roade inima rănită ! Ceea ce te tulbură e... să știi dacă elixirul de dragoste își va avea efect asupra lui Buridan !

Nu te teme, Margareta ! Elixirul va lucra !... O oră, după ce l-o înghiți Buridan, vei putea strînge, în brațele tale, cadavrul omului pe care-l iubești !

— Elixirul ! strigă Margareta, cu vocea sfișiată.

— Iată-l ! îi răspunse Mabel, scoțînd sticla de sub mantia, pe care o lasă să cadă pe scaun. Regina apucă cu patimă sticla, și cu o curiozitate inflăcărată, o examinează la lumina zilei.

Lichidul pe care-l conținea era cu desăvîrșire limpede. Nici o umbră, nici unul din acei aburi, care se formează cîteodată în apă nu-i tulburau străvezimea...

Margareta desfăcu sticla și o duse la nas. Mabel nu se mișcă.

Dacă Margareta ar fi avut ideea să guste din grozava otravă, din care cîteva picături erau de ajuns ca să omoare, un om, poate Mabel nu s-ar fi mișcat !

Numai, că ar fi regretat că moartea reginei îi curma, pe neașteptate, visul de răzbunare, tocmai în ceasul cel mai prielnic...

Din fericire pentru ea, Margareta puse dopul de cristal care închidea ermetic sticla. Mabel răsufală, ușurată. Ea grăi liniștită.

— Trebuie să știți regina mea că acest elixir e făcut numai pentru bărbați.

— Ah ! făcu regina.

— Asupra voastră ar produce efecte dezaastroase, poate... chiar v-ar omori...

— Ah ! repetă regina gînditoare. Și ești sigură de efectul pe care o să-l producă asupra lui ?...

— V-am spus, frumoasă regină. Oricare ar fi omul, care ar înghiți numai cîteva picături din acest elixir, fie gol, fie amestecat cu orice altă băutură, apă, vin, sau bere, vă va iubi. O să vă iubească pe voi, și numai pe voi, căci vrăjile către spiritele superioare au fost făcute în numele vostru : în numele Margaretei de Bourgogne, regina Franței. Dacă acest om ar iubi o altă femeie, o va uita. Sau dacă n-o uită, o va urî. Voi, numai voi, veți fi stăpîna absolută a gîndului său, a inimii sale, a sufletului său și a simțurilor sale. Nu va putea să nu se gîndească la voi. Nu va putea să nu vă dorească cu înfocare, nebunește. Lipsa voastră îi va însuti pasiunea. Sărutările voastre vor fi ca untdelemnul pe foc. Îl veți omori, încetul cu încetul, după pofta voastră, sau dacă veți voi, îl veți lăsa să trăiască, să trăiască, ca să vă iubească, din ce în ce mai pătimaș. Dacă i-ar fi dat să moară, asta ar fi numai din dragoste,... va fi într-o ultimă sărutare, într-un ultim strigăt de iubire, în brațele voastre. La auzul minunatelor efecte, pe care trebuia să le producă elixirul, Margareta începu să tremure, se bucura, se înfiora cu tot sufletul ei vijelios. Ea ura pe Buridan !... Putea să-l omoare... să-l ucidă din dragoste. Visul răzbunării, era sublim... Să-l vadă, pe omul care o disprețuise, tirîndu-se la

picioarele ei, arzînd în vîlvătaia patimii, și să-l omoare într-o sărutare ! Nici nu putuse visa o răzbunare mai desăvîrșită și mai rafinată.

Natura ei desfrînată, sufletul ei pervers, simțurile exasperate, tot în ea se potrivea speculațiilor acelora îndrăznețe și misterioase, în care se amestecau forțe superioare puterilor omenești.

În picioare, într-un colț, Mabel o privea pe regină ca un geniu al răului, și cu o căutătură întunecată urmărea tulburarea pe care otrava cuvintelor ei o prelingea în acea ființă, care nu avea decît nenorocirea de a revărsa o prea mare vitalitate din ea. Viața, puterea de a trăi, de a simți viața, de a primi și de a îngrămădi toate senzațiile vieții... acea putere, care spunem că e în toate ființele, dar pe care omul singur probabil că o analizează, acea putere nu poate să rămînă nici în urmă nici să depășească marginile ei naturale. Rămînînd în urmă, creatura este incompletă și vegetează... atunci cînd pare că trăiește. Omul nu înseamnă mai mult decît o ciupercă, care-și vegetează întunecat existența, cu senzații restrînse. Depășind marginile naturale, creatura trece de măsură, senzațiile ei devin prea acute față de cantitatea gîndurilor posibil de înfăptuit. Atunci omul devine un fenomen nenatural, un monstru, adică un individ anormal : și s-ar numi Locuste, Agrippina, Neron... Margareta de Bourgogne.

— Cînd credeți că îi veți da elixirul ? întrebă Mabel, cu un aer nepăsător.

— Ce-ți pasă ? oftă regina.

— Mie ? puțin îmi pasă, cu toate că m-aș putea interesa și eu de opera mea. Dar... vă pasă vouă, căci în ceasul cînd acela pe care îl veți alege va bea elixirul, e nevoie să se spună niște descîntece. Și numai eu, pot, și trebuie să cunosc formula acelor rugăciuni către spiritele superioare...

— Fie ! Voi lăsa să treacă ziua și noaptea asta. Mîine seară,... pe la miezul nopții, va trebui să-ți spui descîntecele.

Și cu mersul ei mlădios și armonios de zeiță, regina se retrase în capela ei, unde căzu în genunchi în fața icoanei lui Christ.

— Mîine seară, la miezul nopții, Buridan va fi mort ! scriși Mabel.

XXX. MAMA LUI BURIDAN

Prefectul Parisului, seniorul Jean de Precy, locuia în fața casei cu stîlpi din piața Grevei. Era un om cu înfățișarea rece și aspră, dar foarte practic în afaceri, foarte expeditiv și în stare să facă mari servicii — superiorilor săi — în vremuri tulburi, cum se întîmplau atît de des în acele timpuri cînd autoritatea era foarte departe de a fi atît de stabilită ca în zilele noastre.

Jean de Percy deci, om de valoare, care urmase lui Barbette, n-avea pereche în ceea ce privește priceperea de a da poporului Parisului pilde mai sănătoase.

Să pună și să aresteze o duzină de răzvrătiți, să spînzure vreo doi, în piața Grevei, alți doi la crucea Trahorului, doi la furcile de la Hale... să expună trei-patru la diferiți stîlpi, să pună unul sau doi dintre ei pe roată, ca să-și varieze plăcerile, era pentru el treabă de o zi, și ce probează asta decît că... era foarte îndeminatic, după cum am spus.

Pe de altă parte, spuneam că era practic în afaceri.

De pildă, cînd i se întîmpla să trebuiască să înhațe vreun evreu, învinovățit de vrăjitorie — ceea ce însemna, în genere, că regele avea nevoie de bani — și dacă evreul îi zicea :

— O mie de galbeni, ca să-mi dai drumul !

— Drept cine mă iei tu, mirșav păgîn ? răspundea Jean de Precy. Să fie două mii și... să nu mai vorbim.

În seara aceea — voim să vorbim de ziua în care Mabel dădu reginei elixirul de dragoste, otravă puternică destinată să omoare pe Buridan — în seara aceea, deci, Jan de Precy își isprăvisese masa, între nevastă-sa — persoană plăcută și veselă, și fiica sa, cînd i se vesti că o femeie voia să-i vorbească, cu orice preț.

Prefectul se duse în vorbitorul său, luînd o înfățișare posomorită, demnă și aspră, care-l prindea de minune.

El se trezi în fața unei necunoscute, cu gluga lăsată pe față, care — la prima lui întrebare și drept orice răspuns — îi întinse un pergament.

După ce citi, prefectul simți bucuria aceea nespusă, pe care o încearcă orice comerciant cîstit, cînd a făcut o afacere bună.

Dar bucuria o păstra numai pentru el, căci fața îi rămase aspră.

Pergamentul nu era decît bonul asupra tezaurului regal, pe care îl semnase regina, și care trebuia să servească drept semn de recunoaștere cui l-ar aduce.

— Trebuie să mă supun Maiestății Sale, zise cu simplitate prefectul, care, în același timp și fără să aibă aerul că-l privește, făcu să dispară prețioasa hirtie. Regina vrea să nu fie proces... Cel puțin așa mi-a spus !...

— E adevărat, seniore. Nu vrea nici proces... nici scandal.

— Primejdios lucru ! Regina vrea ca Lancelot Bigorne să fie sugrumat încetîșor, în temnița lui...

Și cum femeia tăcea :

— Așa e ?... Mă duc, să mă ocup de afacerea asta, numaidecît...

— Regina vrea să executați ordinele mele ! îl opri atunci femeia,

— Așa înțeleg și eu ! Nu ai vrea, femeie, ca acești Lancelot Bigorne să fie, cel puțin... interogat ? Vorbește ! N-o să coste decît ostenala de a chema pe călăul jude.

— Îți voi spune, după ce-l voi vedea !

„Unde e prizonierul ?

— La Chatelet, unde tratat cu toate omorurile datorite unui om care valorează două sute... adică unui om de care se interesează regina.

— Diseară, la ora unsprezece, voi intra în temnița lui !

— Ah ! Ah ! drace ! Vrei să intri în celula lui ? Ei, bine, fie !... Și asta, numai pentru că vrea regina ! Și... zici, astă seară, la unsprezece ? Hei ! la urma-urmei, ora e foarte bună, ca să putem lucra fără zgomot... după cum spuneai. Bine ! Foarte bine !... Diseară să fii în fața punții fortificațiilor de la Chatelet. Vă fi și eu acolo. Și, apoi, cum sînt om chibzuit... cum țin să dovedesc devotamentul meu Doamnei Margareta, totul o să fie gata : spînzurătoare, strangulare, chinul, după pofța inimii tale... N-o să ai decît un cuvînt de spus, femeie !

— Acest cuvînt îl voi spune, cînd voi ieși din celulă.

.

Mabel părăsi casa prefectului și se duse la locuința cu stafii, de la cimitirul Nevinovaților. Ea văzu că Mirtila era tot închisă, în odaia care da în laborator.

Printr-o fereastră din ușă, o privi îndelung pe fată. Apoi, cu un suspin ușor, se duse să se așeze pe un scaun de lemn, și, fără lumină, în tăcerea nopții, începu să-și vorbească.

— Mirtila și Buridan... amândoi nevinovați. Și amândoi vor muri. Buridan la noapte, Mirtila în zorii zilei, mâine... Ce mi-au făcut? Oare nu înfăptuiesc, în noaptea asta, o nedreptate cumplită?... Da! E-o nedreptate! Și e destul de grozav ca, eu însumi, judecător și călău, să mă îngrozesc.

...Buridan! Nu știu ce sentiment nelămurit mă împinge spre acest tinăr. Și Mirtila?... Am încercat, în zadar, s-o urăsc... Dar eu, eu care mă induioșez aici, n-am suferit tot în iubirea mea de amantă și de mamă? Margareta trebuie să plîngă, văzîndu-l mușind pe cel pe care-l iubește și văzînd moartea propriului ei copil. Dacă nu, totul îmi scapă. Și, ar fi păcat să mă fi prefăcut zadarnic, pînă acum... Ș-apoi, e prea tîrziu: otrava e în mîinile Margaretei. Aceste rînduri reci, rezumă gîndurile strașnice, care vijiliau în mintea Mabelei, în ceasul acela tăcut și întunecos, cînd aștepta clipa să se ducă să-l ucidă pe Lancelot Bigorne.

Moartea lui Lancelot Bigorne!

Moartea Mirtilei!

Moartea lui Buridan!

Toate erau opera acelei nopți fatale.

Și Mabel răbda îngrozitoarea greutate a întreitului gînd de moarte, lunecînd cu mintea la ziua de mâine... A doua zi era ziua răzbunării. Era ziua cînd va vedea-o pe Margareta murind însăși de durere.

Și dacă s-o întîmpla ca Margareta să nu moară, o va ajuta ea, și, atîta tot,

Atunci, din toți actorii tragediei de la Dijon, din care Ana de Dramans, zbătîndu-se cu nebunia morții, concepușe răzbunarea sa, nu mai rămînea de răpus decît contele de Valois!

.

Cînd Mabel ajunse în fața Chateletului își dădu seama că prefectul se ținuse de cuvînt și că puntea nu o mai aștepta de cît pe dînsa, ca să se ridice. Un arcaș de gardă o pîndea. Omul veni la ea și o întrebă:

— Ești aceea pe care o așteaptă seniorul Jean de Precy?

— Da! Eu sînt! răspuse Mabel.

— Urmează-mă dar.

Tocmai atunci la clopotul Chateletului sunară orele unsprezece; soldatul care o conducea pe Mabel trecu printr-un coridor boltit, apoi printr-o curte și intră într-o parte a clădirii. Mabel se trezi în fața prefectului, care-i zise:

— Așadar, femeie, vrei să te cobori în camera lui Bigorne?

— Sîntem înțeleși și așa e și ordinul reginei.

— Da! Însă trebuie să te însoțesc sau să pun să te întovărășesc cineva...

— Vreau să fiu singură.

— Singură? Ce dracu? Și dacă te-o strînge ticălosul de gît?

— Asta-i treaba mea! făcu Mabel, liniștită.

— De fapt, se gîndi prefectul, nu se va întîmpla altceva decît... să mai piară o vrăjitoare. Căci, să mă bată Dumnezeu dacă muierea asta nu e o adevărată fermecătoare... Bine! urmă el cu glas tare. Și cînd vei ieși de acolo — dacă vei mai ieși — vei spune ce dorești... adică ce

dorește regina să se acorde acestui Lancelot Bigorne prin dărnicia noastră : un lanț bun, o lovitură de secure peste gît, sau... un somn bun pe roată.

— Voi spune, dar... acum dă ordin să fiu condusă !

— Mă rog ! Dar... am să te conduc chiar eu, femeie ! Eu însumi ... adică escorta de o jumătate de duzină de arcași, armați cu pumnale, căci puțin îmi pasă dacă mă duc să fac vizita Diavolului în tovărășia ta !

Prefectul porni. Mabel ridică din umeri și-l urmă. În galerie, așteptau nu șase, ci doisprezece arcași. Și, pe deasupra un chelar și un om cu facla. În răsfrîngerea roșiatică a făcliei fumegînde și predominată de silueta spectrală a lui Mabel, trupa porni de-a lungul coridoarelor întunecoase cu bolțile joase, ca pentru a înăbuși gemetele, cu zidurile dărăpănate ca și cum atîtea dureri îngrămădite acolo ar fi lăsat întipărirea unghiilor care încercară să zgirie pietrele nepăsătoare. Apoi începură să coboare o scară întortocheată.

Cu cît coborau în întuneric, ochii lui Mabel străluceau mai vii. Cu cît se afundau într-o atmosferă mai grea și mai umedă, ea părea că răsufla mai ușor.

Mabel se lăsa pe prima treaptă a răzbunării. Deodată, prefectul deschise o ușă.

— Aici e ? întrebă Mabel ?

— Nu, dar privește.

Mabel își trecu capul prin ușa crăpată și văzu o sală podită cu lespezi stropite cu sînge : într-un colț, un pat de chingi într-un alt colț un șevalet cu bucățile de lemn pentru ca să zdrobească oasele picioarelor ; frînghii, o spînzurătoare, securi, clești, un butuc, pentru tăierea capetelor, și un cuptor aprins unde se și vedeau fiare înroșite.

Mabel nu se cutremură, aruncîndu-și privirile înăuntrul odăii de tortură, unde doi oameni se grăbeau să-și facă pregătirile.

— Prefectul începu să ridă.

— N-ai decît să alegi, ceea ce-ți trebuie pentru omul tău !

— Am să aleg, după ce-l voi vedea !, zise Mabel.

Prefectul făcu un semn, și după cîțiva pași, chelarul deschise o altă ușă.

Era aceea a lui Lancelot Bigorne.

— Intră, zise Jean de Precy cu zîmbetul lui de zile mari, și de afaceri bune. Te așteptăm dincolo... în odaia cea frumoasă, pe care ai văzut-o.

Mabel făcu un semn din cap și intră, purtînd torța, pe care i-o dase unul dintre oamenii care-l escortau pe prefect.

Ca și Alexandru în ajunul bătăliei de la Arbeles, ca Anibal în ajunul bătăliei de la Cannes, ca, mai tîrziu, Condé în ajunul bătăliei de la Lens, în sfîrșit ca toți căpitanii care, după istorie — această mare mincinoasă — dormiră liniștiți în momentul de a-și pune viața și destinul în joc, deci, ca și acei iluștri războinici și — poate — și mai viteaz ca dîșii, căci el era și mai sigur, că o să piardă bătălia, Lancelot Bigorne dormea adînc.

O sforăitură sonoră și foarte puțin armonioasă, dar ritmică și bine cadențată, sforăitul unei conștiințe cinstite (de ce conștiința n-ar sforăi și dînsa, deoarece o facem să se deștepte, să adoarmă, să vorbească ?) aceea sforăială a unui nas, care în lipsă de conștiință — n-avea să-și im-

pute nimic, însemna că prizonierul nu se temea, nici măcar ca Sciții, că cerul să nu-i cadă pe cap. Lancelot Bigorne era fericit, sau, cel puțin, el visa că era fericit, ceea ce e forma cea mai precisă a fericirii.

Cu toate astea, lumina torței izbindu-i pleoapele, el făcu o strîmbătură, mormăi o înjurătură, și, cu umărul drept, se întoarse să-și urmeze visul pe umărul stîng.

În minutul acela, o mîină îl atinse.

Bigorne bombăni din nou ca un fericit adormit pe care-l deranjezi, și se întoarse pe spate.

Apoi întredeschise pleoapele. În același timp, ochii i se măriră de spaimă. Se sculă speriat, cu nelămurita intuiție că, de la visul fericit, trecea, deodată, la sperietura cea mai grozavă, și se ghemui în colțul carcerei în care adormise. Făcu o cruce mare, și cu dinții clănțănindu-i murmură :

— Locuitor din alte lumi, te conjur să te înapoiezi în mormîntul tău, să lași un creștin cîstit să doarmă în pace ultimul său somn !

Apoi trecîndu-i deodată un gînd :

— Uf ! făcu el oftînd, dacă cerul îngăduie să fiu încercat de această apariție însemnează că, mîine dimineată, voi fi dus la spînzurătoare... Sfinte Barnabé, urmă el, nu pot să-ți îngăduiesc nimic. Dar, totuși... îți dam mult din ceea ce luam și eu, și dacă recunoștința locuiește în cer, trebuie să mă scapi de nălucirea asta !

După aceasta, Bigorne care închise ochii, îi redeschise și nu constată altceva decît... că sfîntul Barnabé era un ingrat, care nu-i primea rugăciunea, căci stafia era tot acolo ; Într-un al doilea oftat, la fel cu cel dintîi, el șopti :

— Uf ! de data asta am pățit-o. Am murit dinainte, deoarece sînt în legătură cu locuitorii de pe lumea cealaltă ! Și trecînd de la spaima la un fel de vitejie disperată, se sculă în picioare și privi stafia drept în ochi.

— Mă recunoști, dar ? întrebă Mabel. Da ! M-ai recunoscut și la Turnul Nesle. Știi cine sînt ?... Știi ce socoteli vin să-ți cer !

Și mîna ei apucă mîna lui Bigorne. La minut, Lancelot observă două lucruri de o extremă importanță, în starea de spirit în care se găsea.

Mai întîi vocea stafiei era sinceră și naturală, cu toate că era cam înăbușită și tremura de emoția unei mîhniri, sau bucurii răutăcioase. Apoi mîna acelei stafii era fierbinte. Dar se spune că stafiile sînt reci, că vocea lor e ștearsă, stinsă, greu de priceput de o ureche omenească.

— Oh ! Oh ! strigă Bigorne, dar... n-ai murit ? Un zîmbet de o amărăciune nespusă strînse buzele femeii.

— Mai bine aș fi murit ! zise ea, cu o deznădejde adîncă ; mai bine ar fi fost dacă lovitura de pumnal a Margaretei, ar fi însemnat sfîrșitul existenței mele mizerabile ! N-aș fi suferit, toate cîte le-am suferit. Și, blestematule, află, că sînt aici ca să-ți spun, că, dacă ești arestat, trebuie să-mi mulțumești mi-e. Peste cîteva minute, cînd te voi părăsi, voi face un semn. Și atunci, după semnul meu, după o vorbă, pe care o voi rosti, vei fi luat și dus în temnița de alături. Și știi ce e acolo ? E camera de tortură. Lancelot Bigorne se cutremură.

— Drace ! bombăni el. Voiam să mor, dar... să mori de o sută de ori dacă mai trebuie să te tortureze. E prea mult pentru un singur om, oricît de groasă i-ar fi pielea ! Dar, urmă el tare, la ce bun să mă pună la caznă, dacă n-am nimic de spus ?

Ea își aplecase capul și părea prada unor gânduri dureroase.

— Revăd scena grozavă, roști ea, în fine, încet... Frigul îmi îngheață inima, un nor negru mi se pune înaintea ochilor și... pierd noțiunea lucrurilor, și deodată, ascultă mizerabile,... mi se pare că sînt totodată și moartă, și vie... Înțeleg, dar nu pot mișca nici mîna ! Aud ce se spune, fac o efortare din toată ființa mea,... să strig, să vorbesc, să spun, cel puțin un cuvînt și pricep că sînt redusă la nemîșcarea morții...

— Moartă și în viață ! bilbii Bigorne. Așa e ! Pricep acum, tot ce vrei să spui.

— Și atunci, urmă Mabel, aud..

Oh ! mizerabilii ! Oh ! lașii, care n-au milă nici de mamă nici de copil !... Îl aud pe Valois,... o aud pe Margareta dîndu-ți ordinul îngrozitor... Și tu, te supui ! Aud țipetele copilului meu... Vreau, oh ! să strig, să mi-l înec... Cum ai putut să trăiești Lancelot Bigorne ? Cum au fost nopțile tale, n-au fost pline de plînsul sărmanului meu copil ?

Mabel izbucni în plîns.

— Sărmanul meu copil ! bolborosea dînsa. Micul meu Jean !...

Cîteva minute nu se auzi decît plînsul femeii.

Poate că-l și uitase pe Bigorne, își uitase de răzbunare, uitase totul de pe lume, căci, în clipa aceea, ea nu auzea alta decît țipetele copilului, care o cheamă pe mamă în ajutor...

— Așadar, zise Lancelot Bigorne cu vocea întunecată, mă întrebi cum, îndeplinind o astfel de crimă, am putut trăi ?

— Ce-ți pasă ? gemu Mabel, scrișnind din dinți. Principalul e că te am în mînă. Sînteți trei. Erai tu, era Valois, era Margareta. Ești lovit cel dintîi, iaca. Adio, Bigorne ! Murind în chinuri, în fundul acestei temnițe, în deznădejde, trupul și sufletul afurisit,... află că numai eu te omor. Adio, Bigorne făcu doi pași, repezi și se puse în calea ei. Scoase un mic obiect strălucitor și i-l dădu, zicînd :

— Înainte de a pleca, privește acest lucru, Ana de Dramans !

Mabel cercetă o clipă obiectul, apoi îl apucă cu mîna tremurîndă, și, într-un oftat convulsiv, murmură :

— Medalionul, pe care-l legase la gîtul lui Jean al meu !...

Ea-l duse la gură și-l sărută cu foc. Apoi ridicînd ochii asupra prizonierului :

— Mulțumesc, zise ea. Înainte de a muri, vei fi făcut o faptă bună deoarece îmi dai acest medalion, pe care l-ai furat de la copil, înainte de a mi-l ucide... Am să pun relicva asta printre cele pe care le-am mai păstrat... hăinuțele lui, pantofiorii, sînt comoara mea. Mulțumesc Bigorne : mori în pace, și vei muri scutit de torturi : medalionul te va scăpa de chin.

— Nu l-am luat eu, zise Bigorne. Nu eu l-am păstrat, pînă azi.

— Ce vrei să spui ? zise Mabel mirată.

— Vreau să spun că alții au găsit copilul și au luat medalionul... Mabel dădu din cap, încet.

— Da, zise ea. Cadavrul bietului copil... Nu e așa ? a fost găsit pe malul fluviului ?

— N-am vorbit de cadavru, zise Bigorne. Am zis : alții au găsit copilul. Mabel își trecu miinile pe frunte. Ea tremura. Un fior spasmodic o zgudui. Privea mașinal flacăra făcliei care tremura.

Bigorne urmă :

— Acei de care-ți vorbesc l-au găsit pe copil în cocioaba părăsită, în care îl lăsasem.

Un oftat adânc umplu sinul lui Mabel. Ea voi să vorbească. Buzele îi rămaseră — însă — mute. Dar mâna-i strîngea brațul lui Bigorne cu o putere așa de mare, dar și cu o rugăminte așa de puternică, care scînteia din ochii ei, încît Lancelot se simți tulburat pînă în adîncul sufletului și grăi cu vocea tare :

— Copilul, pe care l-am lăsat în cocioabă era în viață. Ceilalți care l-au găsit,... auzi, Ana de Dramas — care l-au găsit în viață, l-au luat cu ei în viață !... Micul Jean n-a fost omorît, nici de mine, nici de alții...

Un țipăt sfișietor răsună în tăcerea temniței.

Lancelot Bigorne, termină :

— Fiul tău, Ana Dramas, fiul tău trăiește. Îl cunoșc. L-am văzut. I-am vorbit zilele astea. Ana Dramas, vrei să-ți revezi copilul ?...

— În viață ! țipă Mabel.

— În viață ! vorbi solemn Lancelot Bigorne — jur pe capul acestui copil, pe care-l iubesc, jur pe sîngele lui Christ, și, dacă mint, să ră-tăcesc în vecii-vecilor din întunecatele țărături ale Purgatoriului pe cîmpiile arzătoare ale Iadului. Sfîntul Babilon să nu mă mai ajute, dacă am făcut vreodată un astfel de jurămint !...

Atunci, pe cînd Mabel, tremurînd, zdrobită de bucurie și aplecată spre el, asculta din tot sufletul ceea ce grăia Lancelot, aventurierul istorisi cum nu avusese curajul să execute ordinul lui Valois, cum îl părăsise pe copil într-o colibă ca să i-l aducă înapoi mamei lui, și cum, venind să-l ia, nu-l mai găsisese.

Apoi îi arătă cum micul Jean fusese găsit de niște oameni care-l luaseră la Bethune,... în sfîrșit tot ce-i povestise Simon Malingre.

— Hai ! zise el, deodată, după ce sfîrși. Ce faci ? Pe dracu ! dacă nu-mi rupi inima !... Ce ? Ce am în ochi !... Plîng ? Eu ?... Lancelot Bigorne plîngea...

El plîngea văzînd lacrimile mamei lui Buridan.

Ea căzuse în genunchi. Apucase mîinile aspre — și să adăugăm foarte murdare — ale lui Lancelot și le acoperea de sărutări, gemînd :

— Și eu, care te-am blestemat o viață ! Eu, care ți-am dorit moartea în chinuri ! Să știu că copilul meu e încă în viață ; Să știu că l-ai scăpat tu bunule Lancelot ! Mai e pe lume om mai bun ca tine ?... Cum e el ? Mare ? Puternic ? Frumos ? Nu e așa ? Era așa de zdravăn de pe atunci, chiar și cînd își strîngea pumnii, ai fi zis că voia să se bată.

Bunul meu Bigorne, am trecut, știi tu ? Nu te îngriji de nimic. Te-ai îmbogățit. Mă însărcinez eu cu acest lucru... Da, dar n-a suferit prea mult ?... Nu ?... Oamenii care l-au luat, erau oameni buni ?... De n-ar fi uitat pe mama lui !... Spune-mi ce vrei, și vei avea, bunul meu Bigorne !...

Lancelot se șterse la ochi și răspunse :

— Pe coarnele Satanei, un singur lucru aș dori în minutul ăsta. Să ies de aci. Cît despre bogăție, nu o disprețuiesc, avînd în vedere că, dacă m-ar căuta prin buzunare, nu mi-ar găsi o lețcaie ; cu toate astea cum bogăția nu-ți poate servi decît ca... să mănînci și să bei bine, cum,... ca să bei și să mănînci, trebuie să trăiești, cum... ca să trăiești, trebuie...

Lancelot Bigorne și-ar fi continuat îndelung deducția lui savantă și logică, dar Mabel se și ridicase și-l țira după ea. Afară din carceră ea se izbi de arcașii, care o așteptau.

— Ah ! oh ! zise Jean de Precy ne aduci omul. Voinicului îi e atât de poftă, să fie pus la caznă ? Parcă așa aş crede, văzînd cu ce voiciune te urmează. Ei bine, femeie, ce ai hotărît ? Spînzurătoarea, tortura, chinul stîlpului ?

— Libertatea ! răspunse Mabel. În numele reginei acest om este liber !

— În numele reginei ? făcu prefectul cu vocea gravă, neizbutind să-și ascundă nedumerirea.

La auzul cuvintelor : „În numele reginei“ arcașii luară ținuta de paradă și salutară ca și cum regina însăși ar fi fost acolo.

— Paznici ai temniței, urmă prefectul, deschideți ușile prizonierului și duceți-l afară din Chatelet !...

Zece minute după asta, Lancelot Bigorne cu gura căscată de la o ureche la alta, respiră din tot pieptul aerul rece, care venea dinspre Sena.

— Pe sfîntul Barnabé, pe sfînții Babilon și Pancratie, și pe sfîntul Adam, care se zice că fu dat afară din Rai ! În temniță gura mi se părea mare pentru aerul care intra. Aici mi-o găsesc prea mică pentru aerul libertății !... Omul nu e mulțumit niciodată. Așadar, să fugim de acest loc de mizerie.

— Suferințele tale se vor sfîrși, dragă Lancelot ! zise Mabel.

Cînd intrau în piața Grevei, paznicul trecu pe lîngă ei, legănîndu-și felinarul și strigînd cu vocea melancolică :

— Parizieni, dormiți în pace !... E miezul nopții, Parizieni !

— Miezul nopții ? zise încet Mabel, care se cutremură, ca și cum s-ar fi deșteptat dintr-un vis. Miezul nopții !... Dar dacă fiul meu trăiește... Nu-l pot lăsa... E prea tîrziu !... În acest moment Margareta îi dă otrava !...

În minutul acela Bigorne grăi :

— Deoarece ai trecere, nu mă mai tem pentru zilele fiului tău, Ana de Dramans.

— Ce vrei să spui ?

— Vreau să zic că a fost arestat în răscoala studenților la Pre-aux-Clercs. Dar... o să faci să-i dea drumul, după cum ai făcut-o și pentru mine... De fapt nu ți-am spus : fiul tău e stăpînul meu... Un om strașnic, și de care ai fi mîndră, pe Dumnezeuul meu ! Căci nimeni nu se poate lăuda că ar fi mai viteaz, mai îndrăzneț și mai tare ca Jean Buridan.

Un urlet jalnic, de spaimă, clocoti în tăcerea pieței Grevei.

— Jean Buridan ? Jean Buridan ?... Jean Buridan, ai zis ?...

— Da, tresări Bigorne, înspăimîntat. Acesta-i numele fiului tău !

— Parisieni, e miezul nopții ! se auzea glasul tărăgănat al păzitorului.

Un geamăt înăbușit, ca acela al unui bou la tăiere, se strecură printre buzele vinete ale doamnei de Dramans, și ea se prăbuși pe spate, norcîind :

— Fatalitate !...

XXXI. STICLA CU OTRAVA

Din temnița lui Lancelot Bigorne, vom trece acum în aceea a lui Buridan, Filip și Gauthier d'Aulnay. Și — dacă vreun cititor ne-ar obiecta că prea sînt multe temnițe, într-un număr restrîns de capitole, — i-am răspunde că nu e vina noastră dacă personajele acestei povestiri au fost duse la închisoare. Desigur că ne-ar fi mult mai plăcut să-i înfățișăm în vreo cîrciumă veselă. Dar faptele s-au petrecut astfel, și noi nu le sîntem decît povestitorul.

Totuși, dacă — cu toată părerea de rău — nu putem, să-i găsim în vreo cîrciumă, liberi și fericiți, cel puțin îi găsim chefuind. Buridan, Filip și Gauthier se puseră la masă.

Era ora unsprezece noaptea. Banchetul nu li s-ar fi prelungit atîta — căci era un adevărat banchet — atunci, dacă, printr-un capriciu, pe care nu-l pricepeau, servitoarea însărcinată să-i servească nu le pusese masa decît la ora aceea. În zadar, bătuse Gauthier cu pumnul în ușa, strigînd că turbează de foame ! De dincolo de ușa, feciorul îi rugase să stea liniștiți și să aibă răbdare, ... virtute de care Gauthier se servise foarte rar.

Cum am spus, masa fusese pusă și cei trei prieteni se așezaseră, fără să observe că acel prînz era cu mult mai bogat în feluri gustoase și în vinuri bune, cărora Buridan și Gauthier le făcuseră cinstea cuvenită în timp ce Filip sta mereu melancolic.

Stătură îndelung de vorbă. Și, mirîndu-se neînchipuit de felul în care erau tratați, în acea închisoare ciudată, prietenii începură să vorbească de... cele ce pot vorbi cei întemnițați : de libertate.

— Ah ! suspină Buridan, dacă aș ști, cel puțin unde sîntem !... Dacă aș ști cel puțin cum e zidită închisoarea !

— La ce ți-ar folosi întrebă Filip, încet.

— Păi, Doamne ! ne-ar ajuta să găsim, poate, mijlocul de a fugi, ... pe cîtă vreme — astfel — trăim ca niște cîrțițe — ca niște cîrțițe bine hrănite, o recunosc — dar asta nu e de ajuns !

— Ce-ți lipsește, dar ? urmă Filip, cu un surîs trist.

— Pe Dracu ! îmi lipsește ! vezi bine ! nu pot să mă plec că nu pot să vin, ... să mă bat cu străjile... să fac vreo vizită lui Agnes Piedeleu, să cîștig galbeni la Fran-Cornet, în sfîrșit, tot ceea ce faci tu în viață ! În minutul acela, și cum masa era pe sfîrșite, servitorul intră.

Trebuie să spunem că Filip d'Aulnay și fratele lui, își păstrau masca totdeauna chiar noaptea, de frică să nu-i surprindă cineva.

Feciorul — căci omul care-i servea nu putea fi numit temnicer — puse pe masă o sticlă, care părea că conține apă curată.

— Ce este asta ? zise Gauthier cu poftă.

— Un lichior destinat numai unuia dintre voi ! le tălmăci feciorul...

— Și... cui ?

— Aceluia... care nu e mascat !

— Mie, atunci ! făcu Buridan, care apucă sticla și examinează cu băgare de seamă. Și cine, oare, îmi trimite această băutură cu atîta generozitate ? întrebă el.

Dar feciorul dispăruse. Buridan duse sticla la nas, dar nu-i găsi nici un miros. O privi în lumină și nu-i găsi nici o culoare.

Privi spre cei doi prieteni ai săi.

— O băutură... pentru mine singur ? Ce poate să fie, oare ?

— Ei ! strigă Gauthier. Asta-ți vine de la vreo doamnă, care te simpatizează, și care-o fi aflat că ești închis !

Buridan vărsă conținutul sticlei în pahar.

— În acest caz, zise el, am să beau, și... o să beau singur ! În cinstea doamnei necunoscute !...

— Cine știe dacă n-o fi vreo vrăjitoare ? Sau vreun farmec ! făcu Gauthier, pufnind de ris.

— Nu bea, Buridane ! îl opri Filip întristat.

— Și de ce ?...

— Pentru că e otravă !...

Buridan tresări. Dar venindu-și în fire adăugă :

— Ce-are a face ! Pentru ce ar fi otravă ? De ce ar vrea să mă otrăvească numai pe mine ? N-ar trebui oare să ne omoare pe toți trei, deodată ? Și, apoi, dacă ar fi vrut să mă ucidă, sau să ne ucidă nu le venea s-o facă mai lesne, pe cînd dormim ? Felul cum sîntem tratați, atențiile care pe arată pentru noi, masa asta, atît de bogat servită,... paturile bune, toate, probează că nimeni nu ne dorește răul, deocamdată, cel puțin... era mai lesne să mă otrăvească, să nu-mi deștepte bănuielile, aducînd o sticlă numai pentru mine. Beau ! Beau în sănătatea doamnei necunoscute, care face această gentilețe, fie acea doamnă chiar...

Era să zică : Margareta de Bourgogne ! Dar privirea lui se opri asupra lui Filip. Și tăcu. În același minut duse paharul la gură și-l bău dintr-o dată.

— Ce gust are ? întrebă Gauthier.

— Păi ! zise Buridan, plescăind, e foarte bun.

— Și n-ai lăsat nici o picătură ?

— Era foarte bună, — urmă Buridan — era apă !

— Fără nici un gust ? întrebă Filip.

— Vai ! consolați-vă, fraților, și să uităm acest incident ridicol. Bănuiesc că obraznicul acela de servitor și-a bătut joc de mine. Am să mă plîng judecătorului, cînd s-o cerceta procesul nostru !

— Ah ! da, zise Gauthier, procesul nostru, adevărat ! Mii de draci ! Uit într-una că hrana asta bogată cu care ne îndoapă... În minutul acela feciorul intră, tăcut, luă sticla, pe care Buridan o golise și plecă fără vreun cuvînt.

Apoi ușa se închise.

Cei trei prieteni tresăriră, Filip îngălbeni.

— Și spunea ? urmă cu răceală Buridan.

— Spuneam, urmă Gauthier, a cărui limbă se încurcă, că aceste mese trebuie să se sfîrșească printr-un proces, care se va sfîrși, și el cu...

— Cu o spînzurătoare bună ! izbucni Buridan, care începu să rîdă nervos.

— Buridan știe prea bine că i s-a trimis otravă, se gîndi Filip d'Aulnay. Buridan scapă de ștreang... Buridane ești egoist !...

Și dînd din cap, ca și cum ar fi vrut să scape de gînduri triste vorbi :

— E drept că vom fi spînzurați, sau decapitați. Buridane, te vei legăna de capătul unei funii între Gauthier și mine.

— Parcă și văd, scumpe prietene !...

* — Altădată, urmă Filip pe vremurile eroice, cînd mai era o nobilime și regele nu era decît un șef printre alți șefi, n-ar fi îndrăznit nimeni să aresteze și să condamne un senior, care nu cerea decît dreptate.

Răposatul rege, Filip, a schimbat toate astea !... Dacă au îndrăznit să ne aresteze, ne vor și condamna. Dar, mi-ar fi mult mai plăcut să-mi taie capul !

— Oh ! oftă Buridan, ori cu gîtul tăiat, ori în cravată de în, mie mi-e tot atît ! Înseamnă tot cel din urmă adio, vieții !

— Pînă atunci, îl curmă Gauthier, haidem la culcare...

— Fie ! încuviință Buridan. Haidem și la culcare. Somnul e un lucru bun.

Gauthier se îndreptă, legănîndu-se, spre patul lui. Filip se apropie de fratele său și-i suflă la ureche :

— Nu te dezbrăca, Gauthier.

— Pentru ce ?... Dormi rău îmbrăcat.

— Pentru că, Buridan, o să moară !

— Să moară ? Fără noi ? Și... de ce ?

— Pentru că a băut otravă.

Dezmeticit, Gauthier, rămase încremenit, în fața patului său, pe care se trînti, după cum îl îndemnase fratele lui, îmbrăcat.

Filip se gîndi.

— Buridan nu ne-a lăsat și nouă nici un strop ! N-a făcut bine. Poate că s-o fi gîndit că nu o să ajungă pentru trei...

Buridan fluiera un marș războinic, vesel, și se gîndea :

— Mai face să mă dezbrac ? Peste o oră, ori două, cel mult, otrava își va face efectul, adică voi fi ad patres, cum spune cuviosul doctor Cheliet. Și... dacă n-ar fi otravă ?... Ei bine ! atunci cu atît mai rău pentru mine... Și, apoi moartea prin spînzurătoare nu e poate mai grozavă decît moartea prin otravă... Orice-o fi, otravă în noaptea asta, sau secura, ori funia peste două-trei zile, adio sărmana mea Mirtilă, cea atît de frumoasă ! Adio, viață !

— Buridan... nu ți-e somn ? — îl întrebă Filip, liniștit. Și-l privea cu îngrijorarea dureroasă de a-l vedea clătînîndu-se.

— La adică, da ! oftă Buridan. Bună seara, scumpe prietene !

— Bună seară, scumplu meu Buridan.

— Bună seara ! adăugă și Filip, foarte blînd.

În timpul acela, miezul nopții sunase de mult, — dar cei trei prieteni nu aveau de unde s-o știe, pentru că nici un sunet din afară nu ajungea pînă la închisoarea lor.

Gauthier oftă în așa fel că i-ai fi luat oftatul drept un muget.

— Ce dracu ai ? tresări Buridan.

— Am că... mor de somn ! răspunse Gauthier, care căzu pe pat și-și afundă capul în pernă, ca să-și abțină plînsul.

.

În minutul acela, se auzi zgomotul unor pași repezi. Dintr-un salt cei trei prieteni se apropiară unul de altul.

O clipă apoi, un fel de țipăt sfișietor ajunsese pînă la ei.

Oh ! bolborosi Gauthier, aici nu e temniță ! E iadul !

Zgomotul pașilor, amestecat cu larma de voci, se apropia. Pricepură că cineva se cobora la ei.

— Iadul ! oftă Filip, amărît.

— Dar... nu e-o închisoare, murmură Buridan, oh... Pricep ! Înțeleg ! Știu !...

— Ce ? strigă Gauthier.

— Ce pricepi ? — adăugă Filip, cutremurîndu-se.

— Locul în care ne aflăm !...

— Ce sînt ?...

— Cavourile Turnului Nesle.

Filip căzu pe un scaun... Gauthier dădu un pumn strașnic în masă. Buridan îngălbeni, gîndindu-se că supozițiile sale puteau, sau trebuiau să fie adevărate... Și deodată, ușa se deschise imbrîncită de perete. O femeie despletită, zăpăcită, învăluită în mantie, vînată de spaimă, apăru pe prag. Buridan pufni într-un rîs grozav. Filip se clătină și se făcu ca varul sub mască, Gauthier duse mîna la locul pumnalului, care-i lipsea.

Și toți trei, cu același fior de groază gemură :

— Margareta de Bourgogne !...

XXXII. STAFIILE DE LA TURNUL NESLE

După cîteva minute, insufletită de frigul nopții și zguduierile lui Bigorne, Mabel își veni în fire.

— Pe Dumnezeu ! bombăni Lancelot Bigorne, — nu ți-ai fi spus că fiul tău se numește Jean Buridan, dacă aș fi știut că acest nume o să te omoare pe jumătate. Ce dracu ? Cu toate astea e numele unui om de ispravă, care o să-ți facă cînte să-l...

— Ești sigur ? îngîină Mabel. Ești sigur ? Oh ! dacă ai inimă, nu mă minți ! Nu mă înșela !...

— De ce vrei... să fiu sigur ? Cît despre mințit, să mi se scoată mațele, să mă fiarbă în piața Purceilor, ca și cum aș fi și eu un purcel...

— Ești sigur că e el ?... Că Buridan e... fiul meu ? Da ! ... Da !... Ești sigur ! urmă ea, fără să mai aștepte răspuns. Eu însumi ghicisem ! Simpatia pe care-o simțeam pentru el chiar în ceasul cînd îi pregăteam moartea.

— Moartea lui ? — strigă Bigorne, încremenit.

— Sigur mi-a spus că-l chema Jean !... Născut din părinți necunoscuți... Oh ! de ce mi-a spus că s-a născut la Bethune ?...

Își frîngea mîinile.

— Miezul nopții ! urmă ea. A sunat miezul nopții !... Straja a vestit miezul nopții ?... Cine știe ! Haide, vino, vino ! La barcă ! să trecem ! Poate mai e încă vreme !...

Apucă pe Bigorne de braț și-l tiră cu putere.

După cîteva pași se opri gemînd.

— Am să mor... Simt că mor... Și... fără să-l pot scăpa !... Nu e Dumnezeu, în Cer ?... Du-mă în brațe ! Dacă ai cunoscut pe mama ta, dacă ai iubit vreodată, în numele mamei tale, sau a dragostei aceleea, du-mă, căci mi se taie picioarele ! Lancelot o luă pe Mabel în brațe.

— În ce parte să apuc ? întrebă el. În numele Cerului vorbește lămurit, sau voi fi tot atît de neputincios de a-ți veni în ajutor, ca și Guillaume Bourrasque, cînd a băut ceea ce numește el suma lui, adică șase sticle de...

— Du-mă spre fluviu ! Iute, oh !... mai repede !... Spre fluviu !

— Spre fluviu ? Bine ! — zise Bigorne care se repezi. Pe malul Senei, Bigorne se opri gîfîind :

— Unde să mergem ? întrebă el.

Mabel se lăsă la pămînt și începu să umble. Își regăsise puterile.

Pasul i se iuți în curînd, astfel încît, Bigorne o urmă fugind.

— Nu mai văd ! murmură ea. Nu mai știu ! Lancelot ! Lancelot !

— Aici sînt !...

— Du-mă ! Ia-mă de mînă ! oh ! dacă într-adevăr ți-e milă de mine, condu-mă iute !...

Și fără să mai aștepte ajutorul pe care-l ceruse, ea porni iarăși.

— Dar, pe toți sfinții din cer, strigă Bigorne, unde vrei să te duci ?

— Unde vreau să merg ? Nu știi ? Acolo unde a fost închis copilul meu ! Acolo unde femeia aceea blestemată o să-i dea otravă ! Acolo unde o să moară, dacă nu l-o putea scăpa mama lui ! La Turnul Nesle !

— La Turnul Nesle ? murmură Bigorne cutremurîndu-se. Îi spusese că Turnul blestemat o să-i fie fatal, și n-a vrut să mă asculte ! Dacă m-ar fi ascultat, ar sta acum la adăpost, în mahalaua haimanalelor, cîștigînd aur,... cît ar vrea,... bătîndu-și joc de poliție, de tartorul lor și de arcașii lui. Dar... ce vrei ? — în vremea de azi tinerețea e foarte puțin respectuoasă, față de cei care-i sfătuiesc de bine !...

Pe cînd se cufunda în gîndurile acestea generoase Lancelot Bigorne tirise pe Mabel spre un loc al malului, cunoscut de el, o împinsese într-o barcă, sărise și el și începuse să vislească cu deznădejde. După cîteva minute, barca ajungea la picioarele Turnului Nesle.

În ultimul etaj al turnului, cu inima bătîndu-i, beată de fericire, Margareta de Borgogne, își termina gîteala...

De o mie de ori auzise vorbind de elixirul de dragoste.

Aflase de puterea îndrăcită a băuturii aceleia, pe care zadarnic încercase să și-o procure de la vrăjitori, de la ghicitori, sau de pe la neguțătorii de ierburi. Era sigură de efectul pe care-l va produce sticla pe care i-o duse Mabel, deoarece, chiar în ceasul cînd feciorul ducea elixirul lui Buridan, Mabel îngînă rugăciunile trebuincioase. Sigură că va fi iubită de Buridan, începea să-l iubească și ea, cu un fel de sinceritate pasionată, pe care inima ei n-o cunoscuse niciodată. Ea se înduioșa de soarta lui. Plîngea că-l știa închis în cavourile turnului.

Cît despre cei doi prieteni ai lui, se gîdea că le va da drumul de dragul lui... Cine-or fi ei ? Puțin îi păsa !... Poate că o fi chiar acel... rege al Basochei și împăratul acela al Galilelei, care-i sînt așa de devotați... Oh ! îi voi recompensa ! Și cît despre el, ce i-am oferit ? Putere și onoruri, le va primi acum, pentru că, mă va iubi ! Va trăi alături de mine. Și eu, voi cunoaște fericirea de a fi iubită, eu care n-am cunoscut pînă acum decît durerea de a iubi !...

Feciorul plecase să se încredințeze dacă Buridan băuse elixirul fermecat.

În clipa aceea, și, grație cuvintelor de trecere pe care le știa perfect, Mabel intră în turn, urmată de Bigorne, și tremurînd, se repezi pe scară.

— Iată omul... se întoarse ! — se gîndi Margareta. Ce-mi aduce ? Bucuria ? Sau, iarăși, vreo decepție amară ? O fi băut Buridan elixirul fermecător ?... O să aflu acum !

Ea se repezi să deschidă ușa, dar se izbi de Mabel.

— Tu ?... Cum ? De ce ?... De ce ești palidă, ca moartea ?

— Regină, gemu Mabel cu greu. Iubești, cu adevărat pe Buridan ?

— O știi, doar ! răspunse cu înfocare Margareta.

— Regină, sticla pe care ți-am dat-o nu conținea elixirul de dragoste. Era cu o otravă puternică... cu o otravă, care omoară în câteva ceasuri... Buridan a băut-o ? Spuneți ! Oh ! spuneți regina mea ! Spuneți-mi, și vă iert pentru tot trecutul !...

Margareta nu putea pricepe înțelesul cuvintelor din urmă.

Fără să le dea nici o însemnătate, ea dădu pe Mabel la o parte, cu o mișcare brutală, și înaintă spre scară.

Era prăpădită. În ea clocotea mai mult furia, decât durerea. Toate proiectele ei erau spulberate !

Cum era gata să coboare scara, auzi pașii, omului care se suia. Se opri și-o apucă pe Mabel, de mână. O strinse cu putere.

— Vei afla ! gemu ea, de-abia suflând.

Feciorul apăru.

Ea-i smulse cu putere sticla din mână.

— Goală ! strigă regina, cu un hohot de ris strident.

— A băut ! vesti feciorul.

— Haidem ! gifiii Mabel ! Nu a trecut mult timp de când a băut. Mai poate fi scăpat !...

— Stragildo ! Urlă Margareta cu voce de nebună. Dacă Buridan a băut otrava e bine ! Să moară !...

Stragildo apăru, mlădios, cu spinarea îndoită, surizând.

— Stragildo, apucă pe femeia asta, și n-o pierde din ochi.

Un strigăt îngrozitor ieși din pieptul lui Mabel, care căzu în genunchi și cuprinse brațele, genunchii reginei, bîlbîind :

— Iertare, doamnă. Iertați-mă !... E fiul meu !... Lăsați-mă să-l scap !...

Dar deja Stragildo și vreo cinci, șase, dintre ajutoare se azvîrliseră asupra ei, o smulgeau din îmbrățișarea reginei și o duceau pe sus.

Se auzi un strigăt, ca de agonie, care spintecă în lung și în lat Turnul Nesle.

Regina se repezise pe scară. O împingea o deznădejde, cum nu mai o simțise niciodată. Nu era aceea a disperării morții apropiate a lui Buridan, ci deznădejdea de a fi aflat că sticla dată de Mabel nu conținuse elixirul dragostei. Ceea ce ea regreta, nu era ființa lui Buridan, ci iubirea lui. Spumegîndă de furie și de durere, ajunse în temnița, unde pusese să-i închidă pe cei trei prieteni.

Un om sta acolo, veghind veșnic la ușe.

— Deschide ! porunci regina.

Omul, trase zăvoarele.

Ușa se deschise, Margareta îl zări pe Buridan stînd în picioare, lîngă cei doi omeni mascați pe care de abia îi zări. Nu-l văzu decât pe Buridan. Inima-i zvîcni. În minutul acela ea simți una din cele mai puternice emoții din viața ei, atît de bogată în peripeții tragice. Înaintă cîțiva pași, uitînd chiar să închidă și ușa.

— Buridan, se încruntă ea. Ai băut otravă. Vocea ei tremura puțin. Se făcuse blîndă. Și-n același timp părea foarte amărită.

Buridan răspunse :

— Știu, Doamnă ! Sau, cel puțin, am bănuît, cînd am deșertat sticla. Dar, am fost sigur, adineauri, cînd am ghicit că mă aflu într-o locuință regală, aparținînd reginei Margareta de Bourgogne, în Turnul Nesle. Ea rămase un minut tăcută.

I se auzea și respirația, ca o horcăire iute. Cei doi oameni mascați rămăseseră nemișcați ca două statui.

— Buridan, urmă Margaretă, această otravă nu-și produce efectul decât după o oră, două. Poți fi salvat. Aceea care cunoaște leacul e aici. Buridan, vreau să iei acea contraotravă !

— Desigur, doamnă ! șopti Buridan, cu același glas liniștit. Dar... cu condiție : să dați drumu aceleia pe care o iubesc... Mirtilei...

Margaretă își duse mâna la inimă, și privirile i se încruntară :

— Să dați, apoi, ordin seniorului Enguerrand de Marigny, să nu se mai opună la căsătoria mea cu fiica sa !...

Buzele Margaretăi se deschiseră ca într-un rînjit tăcut.

— În sfîrșit, să faceți dreptate memoriei prietenilor mei Filip și Gauthier d'Aulnay, asasinați de voi. Dreptate care va fi întreagă numai cînd veți ordona să se restituie familiei bunurile, pe care i le-a furat ministrul vostru. În aceste condiții, doamnă, consimt să trăiesc.

Altfel la ce mi-ar folosi viața ?

— Bine ! strigă Margaretă ai căror ochi aruncau flăcări. Disprețuită, batjocorită de tine, chiar în acest ceas suprem, prin ultimul tău dispreț față de dragostea și mărirea, pe care ți le ofeream deodată, aș fi dorit o răzbunare mai completă, și mai demnă de mine. Îmi scapi prin moarte. Fie ! Mori, și.. adio ! Adio, pe veci !

Margaretă aruncă o ultimă privire asupra lui Buridan, care o privea nepăsător.

Privirea aceea fu poate expresia unei sincere admirații.

Apoi, cu un suspin, ea se întoarce și se îndreaptă spre ușa pe care o lăsase deschisă, și pe care, acum, găsind-o închisă, o privi cu o ușoară îngrijorare. Îngrijorarea i se preschimbă într-un început de spaimă, cînd văzu în cale-i pe cei doi oameni, nemișcați și tăcuți.

— Cine sînteți ? întrebă ea cu o intonație orgolioasă.

Și cum nu primea, răspuns răcni :

— Săriți ! Săriți, vitejii mei !...

Ușa rămase închisă. Nimeni nu veni.

Ce se pîtrecea în turn ?... De ce, în dosul ușii suna ceva ca un fel de hohot de rîs ?... De data asta, o nădușală rece îi îmbroboni fruntea. În fața tăcerii cavoului, a omului acela otrăvit, care va cădea, poate, trăsnit, peste un minut ; a celor doi oameni mascați, care nu făceau o mișcare..., Margaretă simți spaima strecurîndu-i-se în inimă.

— Cine sînteți ? repetă ea, cu glasul care rămînea hotărît. Cînd reșina va ordona, trebuie să vă supuneți ! Vorbiți !

Cu aceeași mișcare cei doi oameni își smulseră măștile, care le ascundeau fețele. Un minut, Margaretă rămase zăpăcită de mirare.

Apoi fața i se schimbă.

Începu să se dea înapoi, cu ochii ieșiți din orbite, fixați asupra celor două figuri, dintre care una de o întristare de moarte, cealaltă scăpărînd de ură,... amîndoi ca niște chipuri impietrite.

Apoi deodată, ea își acoperi ochii cu mîinile, într-un sughiț de spaimă nebună horcăi :

— Filip și Gauthier d'Aulnay ! Stafiile Turnului Nesle !

.....

Buridan nu se mișcase. O tăcere de moarte domina în timpul acestei scene.

Margaretă de Bourgogne urmă să se dea înapoi, pînă cînd se pomeni ținută, într-un colț. În drumul ei lovise masa care se legănase : zăn-

gănitul cânilor de metal și al paharelor, fu singurul zgomot care se tulbură în tăcere, dar nimeni nu-l lua în seamă. —

Cu toții trăiau un moment de neuitare îngrijorare.

Era spaima chinuitoare a viziunii pe care superstițiile vremurilor o făceau cu putință...

Fără îndoială, otrăvit Buridan aștepta clipa când trebuia să piară...

Filip sta cu inima chinuită de dragostea care, biruia în el, totul : dispreț, furie, groaza morții apropiată a prietenului său...

Gauthier grăia blesteme înăbușite, și întreba cum s-o omoare pe femeie cu o lovitură de cuțit, sau stringînd-o de gît ?...

Îndoiala asta ținu un minut, și, atunci, în liniștea înțărmită, Margareta fu apucată de neînfrînta curiozitate, care se naște din gândurile pieirii.

Voi să mai vadă strigoii ! Își lua mîinile de la ochi și... îi zări...

Îl văzu pe Gauthier, care înainta spre ea. Și Gauthier, cu un rîs groaznic, zicea :

— Lipseai de la petrecere, Margareta !

Ascultă ! E imposibil ca Buridan să plece singur, de pe lumea asta ! Il vei însoți ! Hei ! Buridan ! Ce onoare pentru tine ! O să ai tovărășia unei regine ! O să te duci la moarte cu ea,... și ce regină !

Dintr-o săritură, fu asupra Margaretei, Filip palid ca o stafie, nu se mișcă.

Doar închise ochii ca să nu mai vadă, ce se petrece.

De la spaima superstițioasă regina trecu la una reală. Filip și Gauthier — prin ce minune ! n-ar fi știut s-o spună, — dar pricepu că scăpaseră de la moarte, din sacul lui Stragildo ! Își dădu seama că... trăiau ! Că Gauthier o va ucide !

— Buridane ! Buridane ! urlă ea. Apără-mă ! Nu mă lăsa să mor !...

— Iute ! Iute ! Seniori ! strigă atunci un glas îngrijorat.

Cu toții, pînă cînd și Filip și Gauthier se întoarseră.

— Lancelot ! strigă Buridan.

— Iute ! repeta Bigorne. Într-o clipă va fi prea tîrziu !...

— Mii de draci, nu înainte de a o fi pedepsit, strigă Gauthier, a cărei mîină se infipse în gîtul reginei.

— Gauthier !

— Ce ?...

Filip se apropiase de Gauthier.

Cei doi frați se priviră. Sau, mai bine, Filip îl privi pe Gauthier. Și, fără îndoială, în ochii lui luceau una din acele rugăminți, sau amenințări supreme, care par că izvorăsc din fundul sufletului în clipele excepționale, cînd toată problema unei situații se reduce la aceste două cuvinte : să trăiești, sau să mori ! — iar unde... nimeni nu se mai gîndește.

Da, trebuie să fi fost grozav, ceea ce se resfrîngea din privirea aceea de la frate la frate, cînd — încet — Gauthier dădu drumul reginei, se trase înapoi, mugind ca o fiară, și apucîndu-se de păr cu amîndouă mîinile, fugi, urlînd un blestem.

— Înainte ! strigă Bigorne.

Margareta căzuse jos leșinată, doborîită de groază, sau de strînsoarea puternică a degetelor lui Gauthier.

Filip ingenunche lîngă ea. El se aplecă, și buzele lui înghețate, atinseră buzele Margaretei.

— Să pornim, sfinte Barnabé ! strigă Bigorne.

Buridan îl luă pe Filip în brațe, îl ridică, îl smulse din îmbrățișarea aceea de moarte și porni cu el... Cîteva minute după aceea cu toții se regăsiră în sala de la picioarele turnului, și Bigorne, cu un zîmbet tăcut le arătă trei cadavre, întinse pe lespezi. Apoi cu un gest șiret, le arătă ușa din fund pe care o închisese. În dosul ei slugile reginei făceau un tă-răboi nemaipomenit. Lovită cu ciomege, ușa era pe punctul să se spargă.

— Vedeți, zise Bigorne ; era și momentul !

Așa și era, căci, de-abia ieșiseră, și ușa din fund se prăvăli și vreo doisprezece oameni, conduși de Stragildo, se repeziră în sală.

XXXII. LUPTA LUI BIGORNE CONTRA UNOR VULTURI

Iată ce se întîmplase. Intrat în turn odată cu Mabel, Lancelot Bigorne se opri în încăperea de jos, pe cînd ea se suia.

Unde era Buridan ? În ce loc al turnului era închis ? Asta n-o știa Bigorne, dar, cu instinctul particular omului obișnuit cu aventurile, bănuise că într-un turn ca acela — închisorile subpămîntene trebuiau să joace un rol oarecare, și că, deocamdată, subsolurile trebuiau să-i fie mai interesante, decît etajele de deasupra.

Numai că nu știa pe unde se coboară la acele subsoluri. Lancelot Bigorne rămăsese în fața celui ce deschisese ușa. Era un om voinic, care nu-l pierdea din ochi. Bănuiala era o regulă, într-un loc ca acesta. Peste cîteva clipe, omul întrebă :

— Ai intrat cu femeia, care a dat cuvîntul de trecere... Deci ai treabă sus ?

— Sus sau jos, nu știu bine, răspunse Bigorne. Omul îl privi nedumerit.

— Du-mă mai bine jos, zise Bigorne. Cunosc partea de sus... frumos turn, pe legea mea ! Dar, iată, cred că afacerile mele mă cheamă mai iute jos.

— Bine, zise omul, ale cărui bănuieli se schimbaseră în siguranță.

Și puse la gură un fluier, din care scoase un sunet ascuțit. Fluiera-tul de-abia porni și omul se prăbuși ca o namilă.

Bigorne, se azvîrli asupra lui, și-l doborîse cu o lovitură de pumnal în gît.

— Drace ! bombăni Lancelot ! Pare-mi-se că, l-am ucis. Uf ! Dar greu mai e dobitocul ! Haide prietene, nu mai face atîtea fasoane !... și-l tîrî pe cel rănit sau poate chiar mort pînă într-un colț, al sălii, apoi, dintr-un salt, se duse lîngă ușa din fund, care era în fața porții de la intrare.

— Fluierul, bolborosi el, fluierul n-a fost născocit, desigur, ca să cheme vrăbiile... Parcă văd vreun hultan repezindu-mi-se în cap... dar...

N-avu — însă — vreme să sfîrșească. Un om coborî scara de piatră, venind repede. Pătrundea în sală și striga :

— Ce-i ?...

— Nimic prietene, sau... aproape nimic ! răspunde Bigorne, sărind asupra noului sosit, care, surprins, nu avu nici timpul să se apere de lovitură. El văzu doar strălucind limba pumnalului și... asta fu tot.

Bigorne dădu atunci, ușa deoparte, mormăind :

— Ia să vedem, nu cumva mai dau de vreun hultan... în cui ?...

— Tîrî și pe cel de-al doilea cadavru lîngă cel dintîi.

— Hei ! Dar, ce dracu au mîncat, de-s atît de grei ?

Pe vremea mea, cînd simţeam — după o bătaie — nevoia să uşurez vreun hoit de tot ce putea să-l împovăreze, ca pietre scumpe, ori bani de argint, îl simţeam uşor ca o pană. Se îngreunează lumea ! Semn rău ! Se vede că mîncă prea mult !

Cum îşi sfîrşi flecăreala şi isprăvea şi cu rînduiala răpuşilor, asezîndu-i unul lingă altul, văzu ceva... care-l încremeni şi-l făcu să holbeze nişte ochi groaznici, şi să caşte gura cît o şură :

I se păru că zidul se topeşte, pietrele parcă se dezlipiră, Bigorne zări o scară care cobora în jos.

— O ! făcu el. Pe-aici e drumul spre hrube ? Dar, odată cu scara, Bigorne zări ivindu-se alt om şi care, la vederea celor două cadavre, rămase înspăimîntat. Omul era unul din cei doi temnicieri, sau mai bine, dintre cei doi feciori, care păzeau temniţa celor trei prizonieri. Celălalt, după cum ne reamintim, urcase la rîndul de sus, să vestească Margaretei că Buridan înghiţise cuprinsul sticlei...

— Bună ziua ! îl întîmpină Bigorne. Sau... bună seara ! Cum vrei, prietene. Intră te rog ! Ce dracu ? Aşadar, treci prin ziduri ? Nu eşti vultur, ca cei doi ?

— Vultur ? făcu, nedumerit, feciorul.

— Să zicem,... liliac,... dacă ai ciudatul obicei să locuieşti în găurile de prin ziduri, — obicei de plîns, pe care sfîntul Barnabé, veneratul meu patron...

— Mii de draci ! strigă omul, care-şi venise în fire din mirarea şi spaima pricinuită. O să te duci să glumeşti cu dracul...

— Nu, prietene, ci... în pivniţele tale !

Omul se şi repezise : lupta fu scurtă. Cu o straşnică lovitură de cap în burtă, Bigorne îşi trînti potrivnicul, apoi, sărînd asupra-i îl străpunse dintr-o lovitură de jungher. În clipa următoare, Bigorne fu în picioare, şi, în acelaşi timp, văzu deschizîndu-se uşa din fund.

— Alt hultan ! bombăni el, ridicînd pumnalul roşit de sînge.

Dar, de data asta, braţul nu mai lovi. Beţia sîngelui, i se potoli pe dată şi şopti uimit :

— O femeie ! Într-adevăr era o femeie. Palidă, cu părul vîlvoi, străbătu sala, din cîteva paşi, fără să se privească, fără să vadă, poate, şi se înfundă în deschizătura zidului crăpat.

După ce Margareta trecu ca o stafie, Bigorne făcu o strîmbătură caraghioasă, şi ochii i se îndreptară spre uşa, pe care regina o lăsase deschisă, şi oftă.

— Destul hultani !

Închise uşa punînd de data asta zăvoarele.

După cîteva minute, în dosul uşii începură să bubuie loviturile. Bigorne nu le lua în seamă : el privea cadavrele celor trei oameni, — fără îndoială cadavre, căci îi lovise straşnic.

Pe atunci, viaţa n-avea cine ştie ce preţ ! Pe oamenii aceia Bigorne nu-i cunoştea. La o adică, îi erau duşmani. Dar acum, cînd înfrigurarea măcelului se potolise, un fior îl cutremură pe de-a-ntregul :

— Drace ! gemu el, dînd din cap. Aş fi putut să-i lovesc mai domol. O să trebuiască să-i mărturisesc, prea-cuviosului preot de la Saint Eustache, aceste trei omoruri. Şi, ce i-aş putea da, ca să mă ierte de păcat ? Căci... îl cunosc eu pe voinicul ăsta ! Trei lovituri de pumnal,... cîte zece galbeni, una peste alta,... dar, de unde să iau eu cei treizeci de galbeni ?... Asta-i !

O idee îi trecu prin minte, și-l făcu să tresare de bucurie. Gura i se lărgi de la o ureche la cealaltă... Fără îndoială găsise mijlocul să-și capete iertarea și să-și plătească și preotul de la Saint Eustache !

Asigurat de partea aceasta, Bigorne se îndreptă spre crăpătura zidului și începu să coboare, călăuzit de o lumină, pe care o văzu li-cărind la capătul scării. În curînd, se trezi în fața altei uși, întredeschisă. Era intrarea temniței — a ciudatei temnițe — a lui Buridan, Filip și Gauthier d'Aulnay. Lancelot Bigorne o deschise. Restul se știe...

Cei trei prieteni petrecură noaptea într-o cîrciumă din „mahalaua haimanalelor“, unde-i duse Bigorne. Să zicem că putură să închidă ochii, după întîmplările prin care trecuseră ?... Grijă aceasta o lăsăm cititorului. Dar, noaptea aceea o petrecură laolaltă, unul lîngă altul, în aceeași odaie, înarmați pînă-n dinți.

— Ce ?... N-am murit ?

A doua zi, de dimineață, primul cuvînt al lui Buridan fu :

— Pentru că nu ne-a sosit încă ceasul ! — gemu Filip.

— Da, dar nu mai facem o para chioară ! bombăni Gauthier. N-aș da o lețcaie pe pielea noastră. Ah ! Filipe, de n-ai fi fost tu, o sfîrșeam cu vipera !... Filip zîmbi, foarte trist.

— Și ție, urmă Buridan, pironindu-l cu luare-aminte pe Bigorne, ți-s minile o pată de sînge... Cu cine te-ai bătut astă-noapte ?

— Da !... Cu niște vulturași, aceiași care v-ar fi ros ficatul cu ciocul lor de oțel, dacă i-aș fi lăsat de capul lor. I-ai văzut ?... Aveam o înfățișare căm plouată, bieții oameni... dar... am găsit mijlocul de a mi se ierta păcatele...

XXXIV. MAMA LUI BURIDAN

Cînd Mabel își veni în fire, se trezi singură : regina dispăruse. Stragildo nu mai era acolo. Jos, în adîncimile turnului, ea auzea lovituri înăbușite, care hăuleau de la etaj la etaj. Ce se petrecea, oare ? Stragildo nu era acolo ca s-o supravegheze ?

Mabel se ridică cu greu și cu un glas stîns murmură :

— Otrava, și-a produs efectul. Nimic nu-mi mai poate scăpa copilul.. Și, cine mi l-a ucis ?... Chiar eu ! Eu, mama lui... E îngrozitor, e cu neputință și, totuși,... așa e ! Nimic nu mai poate înlătura, acum fapta aceasta îngrozitoare. Eu i-am pregătit otrava ! Eu l-am dus Margaretei !

Deodată, se porni într-un hohot de rîs și scrișni din dinți.

— Cine bate așa ? urmă ea ascultînd. Și... de ce bate ? La urma urmei ce-mi pasă ! Vreo nouă nenorocire, fără îndoială ! Vreo altă crimă ! Unul mai mult, ori mai puțin... O, turn blestemat,... turn însîngerat !... Cîte cadavre, cîte plînsese, cîte nopți groaznice nu au fost aici ?... Oh ! o astfel de noapte e și asta pe care o trăiesc în clipele acestea ! Cadavrul din astă noapte e al lui Buridan !... Iar plînsesele sînt acelea ale mamei, care-și tînguie copilul !... Cîte mame și-or fi plîns la fel copiii ? ! Le-aș fi putut oare socoti ? Toate păcatele acestea le ispășesc eu, în noaptea asta ! Blestemată să fie fatalitatea, care mă face să trăiesc noaptea de față ! Blestemat să fie Dumnezeu care îmi impune o astfel de ispășire !... Horcăia. Cu unghiile își sfîșia fața, fără să simtă ce face...

— Dar, dacă asta e ispășirea mea, care va trebui să fie aceea a Margaretei ?

Și începu să coboare pe aceeași scară întortocheată, fără vreo idee hotărâtă, ci numai să-și schimbe locul, să plece din turnul, în care simțea apăsînd-o o groază fără de margini.

Cînd ajunsese pe ultimele trepte, văzu niște oameni, care desfundau — cu lovituri de pari — ușa care da în sala de jos. Mabel se așeză pe o treaptă, își rezemă bărbia de mină și așteptă.

Din fericire, Stragildo era preocupat ca s-o zărească.

Cînd ușa fu spartă, oamenii se repeziră în sală, și Mabel auzi strigăte deznădăjduite.

— Au plecat ! Au evadat ! — Pe ei !... Să-i căutăm !

— Cine a plecat ? se gîndi ea. Buridan ? fiul meu a evadat ? Ah ! da, evadat !... Lasă, micuțele, nu vei ajunge departe ! Se strecură ca o stafie, fără să se oprească în fața celor trei cadavre, fără să se mai gîndească la Margareta, și, cînd ajunsese afară, se îndreptă aproape inconștientă, spre pod, trecînd de-a lungul construcțiilor, lîngă care turnul Nesle nu era, cum am zice, decît o santinelă înaintată.

Acolo, putu să-și reamintească cuvîntul de trecere, pe care i-l dase prefectul, și mulțumită acelui cuvînt trecu podul. Fără îndoială, trebuie să fi cutreierat mult timp, adîncită în gîndurile triste, căci, cînd ajunsese la „casa cu stafii“ de la „cimitirul nevinovaților“, se lumina de zi.

Se sui în laboratorul ei și intră în odaia Mirtilei.

Fata dormea îmbrăcată.

Dormea adînc... Un zîmbet flutura pe buzele ei albite. Mabel o privi cîteva minute.

— Doarme ! se gîndi ea. Și acela pe care-l iubește e mort în ceasul ăsta ! Îl iubește, în adevăr ? Cu atît mai bine, dacă e adevărat !... Aș vrea ca tot Universul să sufere ceea ce sufăr eu ! Pentru ce fiica Margaretei ar fi atît de liniștită, cît deznădejdea îmi clocotește în suflet ?

Dintr-o zguduitură plină de răutate deșteptă pe Mirtila, care se sculă îndată.

— Am să-ți spun o noutate ! strigă Mabel.

În cele cîteva ceasuri cît trăise acolo, Mirtila învățase să cunoască pe aceea pe care o privea drept o temniceră. Tot ce găsisese drept apărare, era hotărîrea să împotrivească un fel de nepăsare tuturor cuvintelor, tuturor amenințărilor, mai mult ori mai puțin neadevărate, ale lui Mabel.

Aceasta urmă :

— E adevărat, că-l iubești pe Buridan ?

— E adevărat. Mi-e tot atît de drag, pe cît îi sînt și eu ! răspunse cu simplitate fata. Ca să-l apăr de o primejdie, mi-aș da și viața.

— Fie ! Ei bine ! N-ai să mai ai niciodată prilejul să riști așa ceva : în minutul ăsta Buridan trebuie să fi murit !...

— Otrăvit ? Nu-i așa ? — făcu Mirtila fără vreo emoție aparentă.

— Da, otrăvit, ... de mine !

Mabel se porni pe un rîs grozav al cărui sens Mirtila nu-l putu pricepe.

— Și, urmă fata cu îndoială oare, l-ai văzut pe Buridan ?

— Nu !

— Cine dar, i-a dat otrava ?

Mabel o privi pe Mirtila în ochi și răspunse : Mama ta !... Regina Margareta de Bourgogne !... Auzi ?... mama ta, am zis ! De data

asta Mirtila se înfioră și inima începu să-i bată, ca și cum s-ar fi temut de o nenorocire.

— Majestatea sa regina a turnat otrava... Se poate, zise ea; cu toate astea dumneata, i-ai pregătit-o!

O ciudată răsturnare de roluri se producea: acum Mirtila era aceea care întreba și cuvintele ei erau acelea care o torturau pe Mabel!

Mabel începu să plângă și-și plecă capul.

— E adevărat! șopti ea. Eu pregătisem otrava!

Rămase puțin pe gânduri, apoi, cu voce, îndurerată, urmă:

— Dacă aș fi ajuns l-aș fi putut vedea pe Buridan murind. Dar, asta n-am văzut-o! Nu, n-am văzut lucrul ăsta: poate că n-a vrut Dumnezeu? Poate el a deschis ușile temniței lui Buridan și i-a redat libertatea, ca să moară departe de mine?...

Mirtila, tresări de groază. Ea dădea cuvintelor un înțeles de ură, pe care... nu le avea. Cu toate astea din ceea ce spusese Mabel, un lucru o impresionase.

— Buridan a evadat? întrebă ea.

— Ți-am spus: s-a dus să moară departe de turn, departe de mine...

În momentul acesta — adăugă ea încet, — trebuie să fi murit!

Mirtila își împreună mâinile cu putere, căutând să calmeze bucuria puternică care îi umplea inima. Buridan a fugit... Buridan a scăpat de îndoita răzbunare a reginei și a lui Enguerrand de Marigny — a mamei sale! a tatălui său! — Gîndul acesta era pentru ea o rază de soare în cerul mohorît de câteva zile.

— Ei! bombăni Mabel. Îi anunț moartea aceluia pe care-l iubește, și ochii săi strălucesc de bucurie?... Fiică a Margaretei, urmă ea văd că ai sufletul mamei tale! Nu nega!... Cu atît mai bine, pe de-o parte! N-am să am deci nici o remușcare ca să te suprim de pe acest pămînt. Fiică, a unui neam blestemat, află, înainte de a muri, că tot ce ți-e drag e condamnat... Nu plîngi pe Buridan, pe care-l iubești? Te bucuri de moartea lui? Ei bine!...

— Și dumneata! zise cu foc copila, ești bucuroasă de moartea lui?

— Eu?... Eu? — urlă Mabel îngrozitor. O clipă fu gata să se azvîrle asupra fetei. Dar același ris clocotitor izbucni din nou de pe buzele ei, și gemu.

— Vezi bine!... dacă rîd!...

Atunci un fel de nebunie transfigurează fața Mirtilei.

— Ei bine! — zise ea. La rîndul tău, ascultă! Vrei să mă omori, nu-i așa, cum ai vrut să-l omori și pe el! Află că voi muri fericită, căci mor pentru el...

— Mori pentru el? bolborosi Mabel.

— Împotriva mea nu ai altă putere decît... să mă ucizi, — urmă Mirtila cu patimă. Și nu plătesc prea scump siguranța că mor, ca să în-lătur o primejdie care-l amenința pe Buridan... Vino! Oh! Vino! Și vei afla!

Ea o apucă pe Mabel de braț, și cu o putere pe care i-o îndoia fericirea de care tremura toată, o tîrî spre laboratorul urzitor de dragoste și de moarte.

— Acolo, zise ea, acolo! În locul acela ai pregătit otrava. Nu e așa?

— Da! gemu Mabel, convinsă că Mirtila îi scăpa înebunind.

— Acolo! Chiar acolo, la picioarele acêstui Christ, puseseși sticla? De data asta Mabel nu răspunse.

Ea aținti asupra Mirtilei priviri îngrijorate, nedumerite și pline de o nădejde nebună. Mirtila se îndreptă repede spre rafturi, apucă o sticlă, o arătă lui Mabel, și cu o bucurie supraomenească, grăi aceste cuvinte :

— Te-am văzut ! Te-am auzit ! Te-am pîndit !... După ce ai plecat, am luat sticla !... Am înlocuit-o cu o sticlă asemănătoare... Ascultă !... Sticla pe care ai dus-o lui Buridan n-avea în ea decît... apă !... Și cît despre aceea în care e otrava...

Ea nu sfirși, și duse sticla la gură. Dar în clipa aceea, sticla îi fu smulsă din mîini. Ca într-un vis, ea o văzu pe Mabel spărgînd-o... Apoi, cu vaiete care nu mai aveau în ele nimic omenesc, Mabel căzu în genunchi, își lovi fruntea, de lespezi, începu să ridă, să plîngă, și apucînd poalele rochiei fetei, le sărută aproape nebună... Și cum Mirtila încremenită și înspăimîntată în fața aceluia spectacol, se trăgea înapoi tremurînd :

— Știi tu cine sînt ? — urlă Mabel, care se ridică despletită, transfigurată, sublimă, în bucuria puternică și sălbatică care o cuprinsese. Sînt mama lui Buridan !...

Un strigăt îi răspunse.

După un minut, mama și cu logodnica lui Buridan, își amestecau lacrimile, înlănțuite în îmbrățișarea sfîntă a fericirii lor !

Și, acolo, în fundul Luvrului, Margareta veghea !...

XXXV. CUM SE IMBOGAȚI SOCIETATEA BURIDAN BIGORNE, BOURASQUE ȘI COMPANIA

Guillaume Bourrasque și Riquet Nandryot hoinăreau fără rost, triști și cu burțile goale... Tristețe și foame, sînt două lucruri care se potriveșc de minune. De cînd cu războiul de la Pre-aux-Clercs, împăratul și regele, nu mai îndrăzneau să iasă în stradă, nici să intre la el acasă, nici să apară în domeniul Basochei sau în imperiul Galileiei. Acești onorați tovarăși păstrau ștreangului, o scîrbă, care n-are nevoie de nici o tălmăcire psihologică. Erau convinși că toți străjerii poliției erau pe urmele lor, și... poate că nu se înșelau.

Reduși — deci — la o poziție neînsemnată, și — ca niște vulpi gonite în fundul codrului, de colo, pînă colo, după vreo îmbucătură.

Îmbucătură, vai ! neînsemnată, — locuință... nehotărită.

În seara aceea, ei ieșiră dintr-o cîrciumă al cărei stăpîn îl cunoștea destul de bine și se învoise să-i primească două ore.

Cu toate rugămintile și amenințările, această gazdă nu voise să-i adăpostească mai multă vreme, nicidecum... să-i ție toată noaptea.

— Drace ! zisese el, numai să mă bănuiască cineva că sînteți la mine, și aș fi spînzurat, la repezeală, chiar în zorii zilei.

— Dar gîndește-te ! stăruia Haudryot, trebuie să sfîrșești și tu odată. Ce-ți pasă dacă ai să mori în patul tău, sau spînzurat ?

— Și, apoi, adăugă Guillaume Bourasque, ar fi o onoarea pentru tine, nevastă-ta și tot neamul tău, să fii spînzurat între un rege și un împărat !

Gazda recunoscuse cinstit dreptatea celor două judecăți, dar, dintr-o încăpăținare, pe care Riquet o numea : vinovată, iar Guillaume inexplicabilă, el nu se dădea bătut, și nu voia să moară decît... în patul lui și chiar adăugă :

— Cît s-o putea... mai tirziu ! Ceea ce-i făcu pe cei doi tovarăși să dea din umeri, cu milă.

Cu toate astea și cu toată neplăcerea de a fi siguri... că se vor culca afară, ei făcură cinstea cuvenită feluritelor băuturi cu care-i trată gazda, în nădejdea secretă... că va scăpa de ei, cît mai curînd, — dar... cu scopul, proclamat sus și tare, să le vie în ajutor.

După ce băură, pînă se săturară, și după ce se lăsară... să-i dea afară, Bourrasque și Haudryot se treziră în stradă, tocmai cînd se suna stingerea focurilor.

Umblară un timp, tăcuți, de-a lungul ulicioarelor strimte și întunecoase. Apoi Riquet Haudryot se opri, brusc.

— Ce ? tresări Guillaume Bourrasque dînd înapoi. Ai văzut pe comandantul poliției ?

— Nu ! pufni Riquet. Mi-a venit în minte un lucru foarte important... Dacă nu mă-nșel, am băut trei porții de vin cu zahăr, două de hydromel, o oală de bere, și două ulcele de vin, dintre care una cu vin roșu și alta cu vin alb.

— Amestec foarte plăcut !

— Nu zic, ba ! — dar dacă am băut de ne-am umflat ca niște buți, ca niște bețivani ce sîntem, demni de Bachus, căruia ne închinăm... apoi, n-am mîncat nimic !

— Și ? făcu Guillaume, interesat de acel prolog.

— Și nu știu care din toate : vinul roșu ori cel alb, sau — poate berea, dar mi-a făcut o poftă de mîncare, de parcă aș posti de cîteva luni.

— Drept e că și mie mi-e cam foame !... Dar... ce-i de făcut ?

— Pe toți sfinții ! trebuie să mîncăm, tovarășe ?

— Oh ! și asta-i un fel de logică ! zise Guillaume — oare Buridan, care e maestru în logică, n-ar găsi nimic de zis !

— Hei, de ce nu-i aici ! zise, după puțin timp, regele Basochei. S-ar pricepe, numaidecît, să ne ducă undeva, unde să putem mîncă.

— Și, încă, unde se mănîncă bine ! adăugă împăratul Galileii. Ți-aduci aminte masa pe care ne-a dat-o la „Floarea de Crin“ ?

— Hei ! și acum îmi ling degetele ! — suspină Guillaume.

— Pe singele lui Cristos ! Cînd mi-aduc aminte, simt că turbez de foame ! Riquet, e o rușine ca noi, un împărat și un rege, să batem străzile, ca niște ciini flămînzi...

— Nici măcar, ca niște ciini ! — răspunse cu un aer vrednic de milă, Riquet. Căci ciinii au miros bun și știu să găsească cite un os pe care să-l roadă...

Constatarea aceasta fu punctată cu un îndoit oftat. După conversația asta, care făcuse să li se perinde pe dinainte mîncărurile cele mai minunate, cei doi tovarăși, porniră la drum, triști cu capetele plecate, și, cu toate astea cu ochii și urechile la pîndă.

— Și toate chinurile astea — bombăni Bourrasque, — numai din pricina afurisitei de Margareta.

— Ah ! dacă am pune mina pe tine, frumoasă regină a Franței ! strigă Riquet.

— Ce i-ai face ? Ia spune !

— Aș condamna-o la... foame ! zise Riquet. Aș închide-o într-un loc, nici eu nu știu unde !... să zicem în Turnul Nesle. Ași lega-o pe un scaun de lemn, și, în fața ei, chiar la doi pași, m-aș așeza la o masă pe care

s-ar schimba unele după altele tot felul de vînături, cum ar fi, de pildă, un but de căprioară, fript la cuptor...

— Hei ! nu-i rău ! oftă Bourrasque.

— Apoi, urmă Riquet, entuziasmat, aş comanda gazdei să-mi aducă o gîscă friptă,... o gîscă întreagă, umplută cu castane... dacă nu te superi.

— Umplută cu castane ? mirii Bourrasque lingîndu-şi buzele.

— După asta — urmă Riquet — ar veni nişte dulceaţă, urmată de pere,... apoi, o omletă cu slănină,... apoi, o tortă mare, maaare cît luna, care ne priveşte şi-şi bate joc de noi, pungăşoica ! După asta o găină, apoi...

— Stai, omule ! — bombăni Bourrasque, lasă-mă să mistui ce-am... mîncat !

— Apoi, un pateu de peşte — urlă Riquet — şi dacă nu-i destul, să mai adăugăm peştişori din Sena, fripţi, care se pun în tigaie,... de vii şi pe care-i ronţai ronţ-ronţ,... dintr-o dată...

Cei doi tovarăşi se priviră răsufliînd greu, şi, cu o singură mişcare, îşi mai strînse briul de piele, pe care-l purta...

Şi în strînsoarea aceea, sta, vai ! prînzul lor, din seara aceea.

— Crezi, întrebă Riquet, mai potolit — crezi că regina Margareta ar putea rezista ?... Ce moarte ar mai fi pentru ea, care trebuie să-i placă numai... bucatelele bune ! Şi ce răzbunare ar fi pentru noi, Guillaume ! Ah ! dacă ar fi Buridan aici !... Drept e. El ne-a spus : Licitum est occidere reginam. E îngăduit s-o jucidzi pe regină... da, dar el nu ne-a desluşit dacă trebuia să omori prin înfometare...

— Pînă atunci crăpăm de foame noi ! oftă Riquet. Şi... tu eşti împărat, iar eu... sînt rege ! Deci, şi o regină poate să moară de foame. Logica, înainte de toate !

Vorbînd astfel, cînd de unele, cînd de altele, şi căutînd să-şi amăgească foamea, cu judecăţi sofisticate, de pe moda epocii, făcînd zeci de ocoluri şi de drumuri, cei doi tovarăşi nu băgară de seamă că noaptea trecea.

Ajunseseră la piaţa Grevei, fără să observe.

Acolo, se opriră la picioarele stîlpului de infamie construcţie greoaie, care se ridica aproape de furcile spînzurătorii din piaţa Grevei.

Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot se așezară jos, rezemîndu-se de zidăria stîlpului şi privind spre Sena. Se simţeau obosiţi de umblat, le era foame, le era somn şi erau foarte îngrijoraţi de lipsa unui adăpost... Şi cu toate astea, ei nu voiau să adoarmă acolo. Locul era primejdios, căci era foarte umblat de patrulele poliţiei.

Melancolici, ei ridicară ochii spre un spînzurat, care se legăna încetîtor, în vîrfurile ştreangului, sub stîlpul cel mare al furcilor. Luna, cu chipul ei batjocoritor, lumina tabloul acela pe care-l încadra clopotniţele, care parcă izvorau de pretutindeni, din tîmbra nopţii.

— Vezi ? aştuia nu-i mai e foame ! oftă împăratul, arătînd spre spînzurat.

— Nici sete ! gemu regele.

— Parcă i-ar fi încă foarte îndemînă ! Priveşte cum îl mai leagănă de lin, vîntuleţul ce bate dinspre Sena ! Pe coarnele maestrului Capeluche, călăul oraşului, spînzuratul acesta parcă rîde... de o bucurie tainică.

— Îl vezi, cum rîde ?

— E adevărat ! Rîde ca un cocoşat.

— Parcă-i e mai moale ca-n patul lui.

— La urma-urmei, Guillaume, poate că nu-i un lucru tocmai neplăcut să te spînzure ?

— De !...

— Dacă am încerca ?...

Cum vorbeam astfel și cum foamea începuse chiar să-i ametească, Guillaume Bourrasque îl apucă de mîna pe Riquet Haudryot și-i șopti :

— Taci ! Parcă vine cineva !

În momentul acela, dinspre fluviu, sosea în piață o trupă de vreo zece inși, care se opriră.

Unul din ei dădu celorlalți niște lămuriri sau niște ordine, apoi toată trupa, mai puțin acel ce le vorbise, se întoarse și se îndreptă spre Chatelet, cu pasul greoi, al soldaților în patrulă.

Rămas singur omul se îndreptă liniștit spre o locuință așezată în fața clădirii cu stîlpi.

— Un burghez ! șopti Riquet Haudryot.

— Riquet ! gemu Guillaume.

— Ce-i, tovarășe ?

— Nu cumva punga onoratului burghez ar sta mai bine în briul nostru, decît într-al lui ?

— Și eu mă gîndeam la lucrul ăsta, tovarășe !...

Dintr-o smucitură, împăratul Galileiei și regele Basochei se sculară. În cîteva secunde, îl ajunseră pe nenorocitul burghez, care strigă, cu glas hotărît :

— Treceți înainte !...

Drept răspuns, Guillaume și Riquet se repeziră asupra lui.

— Ajutor ! Arcași ! Hoții ! — urlă burghezul.

Dar era lungit la pămînt.

Guillaume îl ținea de umeri și cu o mîna îi înăbușea strigătele.

În vremea asta, Riquet, cotrobăia, repede, prin buzunarele omului. De altminteri, după ce încercase să se apere, nenorocitul burghez, leșină, fie de frică, fie mai curînd pentru că era pe jumătate năbușit de strîsoarea lui Bourrasque, și de genunchiul apăsător pe piept.

Două minute trecură și cei doi năvălitori fugiră.

.

La strigătele omului, se deschise o fereastră a locuinței, lîngă care ce petrecuse atacul. O femeie speriată apărură o clipă. Apoi, o ușă se deschise. Apărură lumini. Șapte, opt, servitori armați se repeziră în stradă, urmați de două femei, care se aplecară peste cel căzut, strigînd :

— El e ! E bietul meu soț !

— Sărmanul meu tată !...

Țipete, lacrimi, plîsete, înjurături, apoi burghezul fu transportat în casă și culcat în pat, unde nevasta și fiică-sa se grăbiră să-i vină în ajutor.

Ca să-i liniștim pe cititori, vom adăuga că sfortările celor două femei fură încununare de izbîndă, și că, a doua zi, pe la amiază, omul, pe jumătate sugrumat de Bourrasque și devalizat de Haudryot, deschise ochii și-și veni în fire.

Vom adăuga că, primul cuvînt pe care-l scoase fu strigătul :

— Hainele ! Iute ! Dați-mi hainele !

I le aduseră. El le cercetă înfrigurat. Și, fără îndoială, negăsind ce căuta, înjură îngrozitor, bruftui pe fiică-sa, dădu brinci nevestei, bătu feciorii, apoi se îmbracă, și alergă la casierul Majestății sale regina.

— Cît e ? întrebă Guillaume Bourrasque alergînd.

— Hei ! Argint ! Aur ! O să vedem noi !

— Haidem la Noel-picioare-strîmbe. Ne va deschide el. Să ne ducem, repede, la picioare-strîmbe. O să putem număra.

După cinci minute, cei doi tovarăși ajunseră în strada Tirevache, și eu pumnul, cu piciorul, cu mînerul sabiei, făcură o gălăgie îndrăcită la poartă, gălăgie care părea obișnuită în acea ulicioară cu nume rău, căci nimeni nu se tulbură.

— Hei ! crișmarul dracului ! striga Bourrasque.

— Hei ! hangiu !... mațele dracului ! — zbieră Haudryot.

— Aveți bani, jupînilor ? mormăi un glas, pe cînd un cap schimonosit, luminat de un felinar afumat, se arăta la oblonul unei ferestre înguste.

— Bani ? mîrîiră tovarășii. Numai aur ! Numai aur ! Tu să ai cu ce să ne umplem burta și cu ce să faci să-ți țopăie picioarele tale strîmbe, ca ale lui Satana !

— Bine ! Deschid ! răspunse liniștit Noel-picioare-strîmbe.

Înăuntru se auzi un huruit greu de zăvoare trase, de lanțuri, de chei, și, în sfîrșit, piticul apăru.

Primul gest al lui Riquet fu să-și arate mîna plină de monede de aur și argint.

— Hei ! Marițo ! — strigă atunci crișmarul. Așteaptă să vezi, mai-muțo ! Am să te învăț eu să dormi, cînd aici stau doi cavaleri, cărora le e foame și sete !

— Turbăm de foame ! mugi Guillaume.

— Ne arde iadul în gît, adăugă Riquet.

Și se așezară la masă, pe cînd Marița, servitoarea, ieșea, zăpăcită de somn, din gaura în care se culca, și ajutată de stăpînul său, aprindea focul și pregătea pentru masă.

După ce foamea regală și imperială a celor doi tovarăși fu potolită, după ce setea le fu astîmpărată puțin și după ce plătiră lui Noel-picioare-strîmbe, li se dădu voie să doarmă pe scaunele lor de lemn, rezemați de masă. Ei își numărară rodul jafului și se socotiră bogați.

— Avem cu ce chefui două luni ! zise Bourrasque.

Riquet strînse argintul și aurul într-o hîrtie.

— Ce-i cu pergamentul ăsta ? întrebă atunci Guillaume.

— Punga burghezului. Se vede că în ea își strîngea economiile.

Și, mașinal, desfăcură pergamentul.

— Uite ! E scris ceva... O învoială cu Satana, poate ?... Citește Guillaume ! Eu nu mai văd. Nu știu, torțele astea luminează atît de prost... ori vederea mi se stinge... cînd beau prea mult...

Guillaume luă hîrtia și o cti repede. Atunci, ca dezmeticit, dintr-odată, se îngălbeni, se aplecă la urechea lui Riquet și murmură :

— Știi pe cine am jefuit ?

— Pe dracu în persoană !...

— Nu !... Mai rău, decît pe ăsta !... Pe prefectul Parisului.

Hirtia aceea era bonul de două sute de galbeni ai coroanei, iscălit de Margareta de Bourgogne pe numele lui Jean de Precy, prefectul Parisului...

Riquet Haudryot, prostit și mai dezmeticit și el, luă pergamentul, și-l citi, la rindul lui.

— Hi-han ! făcu el.

Și porni pe un ris groaznic, amestecat de „hi-han-uri” răsunătoare.

După primul moment de mirare și de spaimă, pe care i-o pricinuiseră descoperirea lui, Guillaume fu zguduit de un ris, care făcu să se cutremure câmile de metale. Cei doi complici, se uitau unul la celălalt, cu pergamentul între ei, pe masă, și se tăvăleau de ris.

Noel-picioare-strimbe și Marița alergară să vadă ce se petrecea ?

— Tăcere ! strigă piticul. Sus sînt patru gentilomi, care vor să doarmă și care n-au nevoie ca poliția să fie atrasă aici.

— Chiar ! adăugă Marița, de-abia au sosit și i-am poftit prin aleea cea mică, pentru că nu voiam să-i supăr pe seniorii Bourrasque și Haudryot, în timpul mesei...

— Hiii-haaa ! — urlă Riquet, al cărui ris se transformase într-un zbucium continuu.

— Dar, pe mii de draci...

— Hiii-haaan ! — întrerupse Guillaume dîndu-și niște pumni strașnici peste genunchi.

— Dar, ce-i asta ? strigă Noel-Picioare-strimbe, scos din sărite de risul lor îndrăcit.

— Da ! despre cine e vorba ? făcu și Mirtila, care se molipsise și ea și pornise într-un ris nebun.

— Știi tu, din ce bani ți-am plătit ?

— Hii-haan ! — făcu Riquet.

— Pe coada dracului !... Banul nu miroase ! Ce-mi pasă de unde vine !

— Da ! dar aceștia ! Hi-han ! zise Guillaume.

— Ei, bine, aceștia ?

— Sînt banii unui burghez devalizat, Hi-han ! Și burghezul acela prădat de noi, hi-han ! hi-han ! este prefectul Parisului ! Hi-han !

— Seniorul Jean de Precy ?

— Hi-han !...

De data asta piticul pufni și el.

Și atunci fură niște împătrite urlete, care păreau că zguduie toată mahalaua haimanalelor. A doua zi toată mahalaua clocotea de risete. Zvonul se răspîndi, apoi, în tot Parisul că seniorul Jean de Precy, șeful suprem al Poliției, însărcinat să aresteze pe pungași, pe hoți, și pe haimanale, fusese prădat chiar pe pragul locuinței lui, în piața Grevei.

Pentru un moment Bourrasque, Marița, Haudryot și Noel picioare-strimbe, unii peste alții, rideau ținîndu-se de burtă și sfîrșiră să tragă un îngrozitor „Hi-han !” în cor.

— Hi-han ! răspunse o voce puternică din fundul sălii, unde începea scara de lemn, care pornea din aripa laterală și se urca la etajul de sus.

Toți patru se opriră deodată din ris și cele patru chipuri se întoarseră într-acolo de unde venise zgomotul.

Văzură apărînd un om care adunase vesela.

— Iată-l și pe Lancelot Bigorne ! — răcni Riquet.

— Nu era nici un zor ! bombăni Noel-picioare-strimbe, întunecându-se pe dată, ca de obicei. Ce zor aveai să zbieri așa, ca să ne arăți că nu te-am văzut de opt zile ?

— Așa o fi — zise Bigorne înaintînd, dar aceștia îmi sînt prieteni și ei nu fac nazuri, cînd mă văd ! Bigorne apucă un pahar, se așază la masa celor două „măririi“ și își turnă vin. Apoi începură lămuririle.

Guillaume și Riquet istorisiră ce li se întîmplase, în timpul cît hoinăriseră însetați și flămînzi, pînă în clipa fericitei întîlniri a „burghezu-lui“, care se nimerise să fie tocmai prefectul Parisului.

— Spînzuratul ne-a purtat noroc ! hotări Riquet.

— Da, pe Dumnezeuul meu, spînzuratul de pe piața Grevei rîdea ca un cocoșat ! Nu e așa Guillaume ? A fost o prevestire de veselie !

Lancelot nu istorisi nimic din pătaniile lui. ci se mulțumi să povestească, cum, de la învălmășeala din Pré-aux-Clercs, stătuse ascuns în fundul Mahalalei haimanalelor.

— Dar ce-o să faceți cu hîrtia asta ? urmă el, cînd acei eroi își istorisiră propriile lor peripeții. Cei doi tovarăși se priviră nedumeriți, căci dacă se găsea hîrtia asupra lor nu mai însemna un bon asupra Tezaurului, ci unul pentru tortură, în bună formă. Deci, le era destul de teamă de spînzurătoare, fără chiar să mai adauge : tortura, oasele zdrobite cu ciocanul, unghiile smulse cu cleștele...

— Să-l ardem ! strigară ei deodată.

— Mă însărcinez eu cu asta ! zise Bigorne și apucă pergamentul, îl strînse și-l făcu nevăzut.

În sală se făcu tăcere.

Guillaume și Riquet, sătui și băuți, adormiră obosiți, rezemați de masă, și în locul rîsetelor, niște sforăieli grozave făcură să tremure și să zăngăne paharele dinaintea lor.

.

A doua zi, de dimineată, cum am spus, Buridan, Filip și Gauthier d'Aulnay se întîlniră într-o cîrciumă păcătoasă din mahalaua haimanalelor, unde-i dusesese Bigorne. Cîrciuma aceea nu era alta decît prăvălia lui Noel-picioare-strimbe, unde oameni certați cu poliția erau siguri ca, în schimbul unei plăți bune, să găsească o găzduire, dacă nu luxoasă, cel puțin adăpost de nevoie.

— Senior Buridan, întrebă Bigorne, aveți parale ?

— Nu ți-am spus de acum cîteva seri chiar, că sînt ruinat ?

— Și dumneavoastră, seniori d'Aulnay ?

Filip și Gauthier se căutară prin buzunare și amîndoi ajunseră să adune o sumă de nimic, care însă îi păru îndestulătoare lui Lancelot.

— E fundul pungii noastre ! — zise Filip. Amîndoi sîntem ruinați.

— O să trebuiască să se mulțumească și cu atîta gazda noastră ! mormăi Gauthier, convins că era vorba să plătească cheltuiala.

— O ăș se mulțumească ! adeveri și Bigorne care se îndreptă spre ușă.

— E vorba... că trebuie să ne sfătuim și să ne regulăm situația ! Fără bani, învinși, prigoniți, avem în fața noastră trei dușmani puternici, care ne doresc moartea și contra cărora trebuie să luăm o hotărîre cît mai grabnică. Mai întii contele de Valois ! — hotări Buridan.

Bigorne tresări și se opri brusc pe pragul ușii.

— Apoi, urmă Buridan, regina, care v-ar sugruma, chiar cu miinile ei, dacă ar putea !

— Aceea... pe care o iubesc ! șopti Filip îngălbenind. Oh ! Buridane...

— Da, scumpul meu Filip ! Și, în sfârșit, Enguerrand de Marigny, adaug : tatăl aceleia pe care o iubesc, eu ! Dar și acel care a ucis pe părinții voștri ! Acela pe care-l veți omori, desigur !

— Mă însărcinez eu cu asta ! strigă Gauthier.

— Bine ! urmă Buridan. De aceea, Filipe, pentru că Marigny, pe care vrei să-l ucizi e tatăl aceleia pe care o iubesc și pentru că vreau să omor pe regina pe care o iubești, avem destule temeri să credem că situația noastră e delicată și trebuie să ne explicăm față de un singur om : Charles, conte de Valois ! De asta îl iau pe seama mea !

Bigorne aruncă o privire ciudată asupra lui Buridan și murmură :

— Conte de Valois ! Tatăl său !...

Și de data asta, el porni să coboare, pe când cei trei prieteni urmau să se sfătuiască...

Lancelot Bigorne se duse drept la un negustor de haine vechi, din mahalaua haimanalelor, negustor cinstit, de altfel, pe care-l cunoștea de mai multă vreme. Îi șopti câteva vorbe la ureche și-i puse în palmă tot ceea ce Filip și Gauthier mai găsiseră în buzunarele lor.

Prăvălia negustorului era încărcată cu haine de burghezi și de lucrători și chiar de gentilomi : mantale, pantaloni, pelerine, haine,... colecția era completă.

Dar fără îndoială, nimic din toate astea nu-i convenea lui Bigorne, căci, după un minut, negustorul îl duse într-o prăvălie de din dos, unde se intra printr-o ușă secretă. Acolo se găseau tot felul de arme : arcuți, arbalete, sulite, ghioage, spade, pumnale, halebarde,... de toate și atîta că aveai cu ce să armezi o companie, s-o echipezi și s-o îmbraci. Pe ziduri atîrnau costume complete de halebardieri, de militari cu blazonul lui Valois, cu blazonul lui Marigny, și chiar cu armele regelui.

Bigorne își alese tot ce-i trebuia.

Cînd ieși, era transformat în arcaș de oraș.

Prins de umeri cu o curea, purta atîrnat un sac de piele.

Lancelot se îndreptă spre Luvru, și ajunse la primul etaj al turnului cel mare, unde era vistieria regală, fără nici un fior.

După ce, mulțumită costumului său, trecu de rîndul santinelor și după ce fu introdus într-o odaie mare, în care doisprezece arcași regali stau de pază, Lancelot ajunse în fața unui personaj, înaintea căruia luîndu-și o înfățișare de prostănac, îi zise :

— Am venit să iau cei două sute de galbeni ai noștri...

Casierul sări de pe fotoliul său și începu să ridă.

— Pentru cine două sute de galbeni ?

— Păi... pentru seniorul Jean de Precy, prefectul nostru.

Casierul se încruntă. Pricepuse că era vorba de un lucru serios.

— Chiar, adăugă Bigorne, că e în pat, bolnav de friguri, și mi-a spus : Lancelot, că... așa mă cheamă pe mine — vezi tu sacul ăsta ?

— Da seniore.

— Ia-l și puneți-l pe după gât.

— L-am pus seniore.

— Bine ! Acum du-te la casierul Maiestății sale regina și spune-i să-ți dea cei două sute de galbeni, pentru că-mi trebuiesc chiar azi.

Cum casierul rămăsese nedumerit Bigorne, cu aerul unui om care-și reamintește, deodată, de un lucru, se lovi pe frunte și adăugă :

— Uitam că seniorul Jean de Precy mi-a dat și o țidulă, pentru Măria Voastră, pesemne... ca să vă salute... Iat-o !

Bigorne caută în sac, scoase pergamentul, care căzuse chiar în noaptea aceea în mîinile lui Guillaume Bourasque și ale lui Riquet Haudryot, și-l întinse casierului, care-l citi, îl reciti, apoi se sculă și dispăru.

Așteptarea fu lungă.

Trecu un ceas, apoi altul, apoi un al treilea.

Lancelot începea să simtă o sudoare rece acoperindu-i fruntea. Dar făcea rău că se îngrijora îndrăznețul Lancelot... Ca toți funcționarii de birou din trecut, din prezent și din viitor, casierul, făcînd să aștepte pe arcașul domnului prefect, își arăta numai superioritatea poziției sale, ceea ce, după credința lui, trebuia să inspire o mare considerație acelui prefect.

În sfîrșit, Bigorne văzu un om, un fel de băiat de serviciu, care-l pofti să-l urmeze, îl conduse pe o scară, și-l introduse într-o cameră boltită, unde, pe o masă, văzu mai multe grămezi de aur și argint.

Bigorne căscă niște ohci speriați.

— Să-i spui stăpînului tău, îl lămuri omul, că n-avem decît cincizeci de galbeni cu coroana,... restul sumei e în argint, pe care o să trebuiască să-i primească, măcar că e... prefect !

— Seniorul Jean de Precy a zis două sute galbeni în aur, cu coroana.

— Bine ! bine ! zise omul. Tot aceea e, omule, suma-i întreagă !

Și începu, să vîre în sacul lui Bigorne galbenii de aur, și moneda de argint.

Apoi îi legă sacul și adăugă :

— Acum șterge-o !

Era tocmai ce voia și Bigorne, care — în timpul cît îi dase banii — se așteptase să-i cadă bolțile pe cap, să se întimple cine știe ce, sau lepezile să se desfacă sub picioare. Plecă apoi, stăpînindu-se, într-o ultimă sforțare, care fără îndoială... era sublimă !

Atît de liniștit umbla...

Nici nu știu cînd ajunsese la poartă,... la punte, și nici cînd porni pe drumul noroios.

Pe stradă, Bigorne simți că-i venea sfîrșeală.

Și cu sentimentul acela care îl îndeamnă pe naufragiatul scăpat, ajuns pe coastă, să privească cu nesaț oceanul care era să-l înghită, el se întoarse și răpus de mirare și de bucurie, aruncă o lungă privire asupra turnului cel mare al Luvrului.

— Cum ? strigă el. E adevărat ? N-am visat ? Chiar eu,... ies de aici ? Sacul acesta conține, într-adevăr, două sute de galbeni, în aur ? Da !... Dar pentru prada asta... ce dătoresc popii de la Saint Eustache ?... Nimic ! Căci prada nu e fapta mea, și dacă...

O lovitură strașnică, între umeri, îl întrerupse pe Bigorne, care fu cît pe ce să cadă în șanțul plin de apă.

În același timp, un glas furios vocifera :

— Dă-te la o parte, dobitocule !

Și ceva, cineva, trecu puntea ca vijelia, dintr-un salt și pătrunse cu repeziciune pe poartă,... dar nu atît de iute ca Lancelot Bigorne să nu-l recunoască.

— Prefectul poliției ! șopti el ! grăbindu-se s-o ia la fugă.

Într-adevăr, era Jean re Precy, care, constatind dispariția bonului celor două sute de galbeni, alerga la casier, ca să-i dea de știre.

— Prea târziu ! — pufni Bigorne, alergînd.

După o jumătate de ceas Bigorne, luîndu-și îndărăt hainele, de la negustorul din mahalaua haimanalelor, și păstrînd numai sacul, intră în circiuma lui Noel, unde găsi pe Guillaume și pe Riquet, care-și veneau în fire, din emoția de cu noapte, printr-un prînz bogat.

Bigorne le făcu semn să-l urmeze.

Toți trei intrară în odaia păcătoasă, în care Buridan și d'Aulnay se refugiaseră.

— Seniore Buridan, zise Bigorne intrînd, vă aduc ajutoare în oameni (el se dădu la o parte din fața împăratului și a regelui) și... în bani ! adăugă dinsul. Și începu să așeze pe masă grămezile de aur și argint:

XXXVI. LUDOVIC VICLEANUL

În dimineța aceea, regele Ludovic puse să-l îmbrace ca pentru o vînătoare de porci mistreți.

Se dusesese vorba că, în pădurea care se-ntindea pe valea de la Montmarte, spre nordul Parisului, spre Montmorency și mai departe, spre Noyon, sint porci sălbatici.

Regele hotărîse să vîneze mistreți, care era vînătoarea lui de predicție. Reginei îi plăceau mult acele vînători, unde, pe vremea aceea, omul ataca animalul cu lovituri re lance și, adesea, era sfîșiat de fiara muribundă.

Erau primejdii și emoții. Margaretei îi plăceau acele emoții, și cînd, din întîmplare, nimeni nu fusese rănit la vînătoare, ea se întorcea nemulțumită.

Regele, își pusese un pieptar de piele de bivoliță, cizme grele care-i veneau pînă la coapse, mănuși de piele de cerb, pînă la cot și plecă spre apartamentele reginei, rîzînd dinainte de bucuria pe care-o va simți. Margareta, luînd-o la goana din pădure. El străbătu galeriile cu pasul lui repede, autoritar, zgomotos și intră în odaia învecinată cu aceea a reginei.

— Jeana și Blancha ! izbucni el zărînd pe surorile reginei. Pe Dumnezeu meu ! serbătoarea va fi strașnică. Pregătiți-vă și să fiți gata peste un ceas.

Veți călări caii voștri, de paradă. Mergem la vînătoare de mistreți. Mă duc să anunț pe regina.

— Regina n-o să vină ! îl vesti Jeana.

— Regina este bolnavă ! adăugă Blancha.

Ludovic se opri nedumerit.

— Bolnavă ? îngăimă el.

— Astă noapte, îl lămuri principesa Jeana — Maiestatea-sa a răcit, rugîndu-se mai mult ca de obicei, în capela sa. Au prins-o niște friguri grozave și stă în pat...

— Tocmai era să trimit să anunțe pe rege ! adăugă principesa Blancha.

Regele se strimbă, ca un copil care o să plîngă. Apoi mormăi niște injurături înăbușite, care crescură din ce în ce, pînă porniră să vuiască apartamentul. În sfîrșit, el strigă :

— La ce folos atunci, că am mai trimis douăsprezece făclii, la Notre Dame, de cite douăzeci și patru de livre fiecare ?

Fir-ar a dracului de treabă ! și sfinții sînt nedrepti !

Și, ziceți, friguri rele ?

— Sire, de abia acum a adormit...

— O s-o deșteptați și să-i micșorați efectul băuturii, pe care i-am dat-o !

— Da ! da ! gemu Ludovic, încet și supus ca un copil. Mă duc, s-o văd ! Și se îndreptă spre ușa care dădea în odaia Margaretei.

Cele două principese i se puseră în cale.

— Ce ? zise regele șoptind.

— Sire, vă rugăm s-o lăsați să doarmă !

— Lăsați-mă s-o văd, măcar de departe !...

Soldățoiul acela, ale cărui înspăimîntătoare furii izbucneau aproape în fiecare clipă, tremura în fața celor două surori ale reginei. Vorbea încet. Umbla în vîrfurile degetelor, cu toate că cizmele grele boncăneau pe scînduri.

Jeana crăpă ușa și regele își trecu capul, încetișor, cu ochii înegurați de mîhnire.

În fundul odăii, Margareta se odihnea pe pat, și părea că doarme.

— E foarte palidă ! șopti Ludovic.

— E semn bun, Sire ! zise Blancha. Îi trec frigurile. Fără îndoială, peste cîteva zile Maiestatea sa va fi sănătoasă...

— Cu toate astea, aș vrea să intru ! urmă Ludovic, cu un suspin, încercînd să împingă ușa, ținută de mîna delicată a Jeanei. Regele, care numai cu o împinsătură, ar fi putut s-o dea la o parte, se trase înapoi, suspinînd.

În același timp, Blancha îl mîna încetișor spre capelă.

— Duceți-vă, Sire ! Duceți-vă !... Lăsați-ne, s-o îngrijim !...

— Dar, cu toate astea...

— Vreți ca s-o întoarcă frigurile ?

— Dacă regina vă vede, sau vă aude, o să se tulbure... Vă iubește atît de mult !...

— Da, mă iubește ! oftă regele, și lăsîndu-se împins spre oratoriu, a cărei ușa se închise după el.

Ludovic rămase ascultînd cîteva minute, cînd voia să intre, cînd dînd înapoi, nehotărît.

În sfîrșit, în vîrfurile picioarelor, înduioșetor în supunerea lui naivă, el plecă, murmurînd :

— Odihnește-te, scumpă Margareta ! Odihnește-te ! Eu, mă duc să mă ocup de vindecarea ta.

Îndată ce se știu destul de departe, ca să nu fie auzit, Ludovic își reluă mersul repezit, care se iuți din ce în ce, în timp ce o furie grozavă se dezlănțuia în el. Intră repede într-o sală mare, plină de seniorii invitați pentru vînătoare.

— Regele ! strigă, cu glas răsunător, pristavul de la ușă.

— Domnilor, zise regele, vînătoarea nu mai are loc.

Și îndată, cu glas schimbat, adăugă :

— Regina e bolnavă. Are niște friguri groaznice.

La aceste cuvinte, un murmur înfiorător porni din mulțimea aceea de oameni aspri, cu trupuri greoaie. Murmușul se mări și, în fine, izbucni transformat în hohote de plîns, în blesteme, în rugăciuni...

— E vrăjită !

— Afuriștii de iidovini au făcut farmecele !

— Mi-aș da lanțul și pîntenii de aur, de cavalier al Sfîntului Juan de Compostello, marele mucenic spaniol, foarte meșter împotriva frigurilor.

— Făgăduiesc să mă duc, cu picioarele goale, la Saint-Germain-des-Pré și să țin post trei zile.

— Să-mi cadă vreun evreu în mină, azi, și-l și string de gît.

— Ofer trei făclii, din ceara cea mai curată !

Strigătele acelea se amestecau cu înjurături, inustrări,... fiecare rugîndu-se de sfîntul lui preferat, și cerîndu-i tămăduirea reginei, ori făcîndu-i fel de fel de daruri. Explozia acestei dureri îl liniști pe rege, care împărți zimbete tuturor, acelora care se deosebiră prin lucrurile oferite, și, mai cu seamă, prin înjurăturile lor.

Apoi trecu înainte zicînd.

— Și dacă toate astea nu ajung, vom face o slujbă mare, de pocăință.

Ludovic intră în sala de consiliu, unde-l așteptau cîțiva seniori de rang, și pe care îi concedie, zicînd :

— Domnilor, consiliu secret ! Ceea ce însemna că numai primul ministru, Enguerrand de Marigny și unchiul regelui, contele de Valois, trebuiau să rămînă. La consiliu secret mai asistau și cei doi frați ai regelui : Charles, conte de la Marche, soțul Blanchei și Henri, conte de Poitiers, soțul Jeanei.

Pentru moment — însă — ei erau la moșiile lor, războindu-se să-și ridice impozitele, operație care, pe vremea aceea, era mult mai delicată ca în zilele noastre.

— Scumpii mei prieteni ! — începu Ludovic, după ce se așeză jos. — Devotați apărători ai tronului, ați aflat nenorocirea care ne-a lovit ? Regina bolnavă și principesele spun că are friguri rele. Cîrul e nedrept cu noi ! izbucni el, lovînd cu pumnul în masă, în fața căreia se așezase. Dar ne vom face datoria, pînă la capăt. În această nenorocire, mai grozavă decît un război cu Flamanzii, sau cu Burgunzii, vă adresez vouă, bunii mei sfătuitoari, apelul meu. Ce trebuie să facem ?

— Sire ! — începu Valois. Cred că o slujbă de pocăință cum anunța adineaora Maiestatea voastră...

— Da, da,... desigur... Și vom face toate făgăduințele trebuitoare. Dar, — urmă deodată regele, lovindu-și fruntea, — cine știe dacă n-avem să ne imputăm vreo greșală ? O greșală pentru care ne pedepsește, lovindu-ne în iubirile noastre. Acea vrăjitoare, de pilă, n-ar fi trebuit să fie arsă, oare, pînă acum ?

Ludovic se sculase și se plimba turbat.

Valois îngălbenise. Cu toată siguranța pe care o avea că Mirtila era la adăpost, sub protecția reginei, Marigny se înfioră, pînă în fundul sufletului.

— Marigny, zise regele, te-am însărcinat să urmărești procesul. S-a sfîrșit ?

— Da, Sire, răspunse Marigny. Vrăjitoarea e condamnată !

Marigny mințea, dar era singurul mijloc să-l potolească pe rege și să-i întoarcă gîndurile de la acest grozav subiect. Și, într-adevăr, Ludovic avu un gest de satisfacție.

— Valois, — urmă el, — te-am numit guvernator la Temple, ca să-mi păzești vrăjitoarea... Ce face? Ce zice? N-a izbutit, oare, ca și din fundul temniței, să facă vreo vrăjitorie, a cărei victimă să fie regina?

Valois se cutremură dar răspunse cu o voce liniștită.

— Sire! Prizoniera e supravegheată în fiecare clipă din zi și din noapte. Chiar interogatoriul i-l iau de mai multe ori pe zi și asigur pe Maiestatea Voastră că e cu neputință să facă vreo faptă drăcească.

Valois mințea, după cum mințise și Marigny. Cei doi oameni își întoarseră privirile, fiecare în altă parte. În clipa aceea pentru fiecare din ei, ura era cît pe ce să le biruie iubirea. Valois își mușcă buzele, ca să nu strige:

— Sire, procesul încă nu s-a început.

Marigny și-ar fi dat averea ca să poată să zdrobească pe adversarul său, strigînd:

— Sire, vrăjitoarea a fugit de la Temple!

Liniștit de noutățile aflate, Ludovic se așezase iar în fotoliul său.

— Deoarece vrăjitoarea e condamnată, zise el, trebuie să-i grăbim execuția. Această execuție se va face cu mare pompă; și, în sfîrșit, ca tot poporul să poată lua parte, va avea loc în Piața Grăvei. Mai cu seamă, ca să mă asigur cu totul de adevărul celor ce-mi spuneți, voi veni la Temple astăseară, Valois. Vreau s-o văd pe vrăjitoare și să-i vorbesc chiar eu.

Valois rămase înmărmurit, dar regele era în picioare.

Cu excesiva mobilitate a gândului său, trecînd de la îngrijorare la bucurie, regele alergă la regină, ca să-i comunice hotărîrile luate în Consiliul de Stat, pentru tămăduirea ei.

Valois și Marigny rămaseră cîteva clipe față în față, ca și cum ar fi avut să-și spună ceva.

Poate că primejdia comună i-ar fi apropiat. Marigny se gîndea.

— Astă seară, regele va afla că Mirtila nu mai e la Temple. Dacă pune să-l aresteze pe Valois, fără să-i permită să vorbească, soluția e găsită! Ei bine! Trebuie să fie așa! Diseară Valois trebuie să fie arestat, ca complice al vrăjitoarei!

Și Valois se gîndea:

— Da! Aș suferi grozav dacă aș vedea murind fata asta... Dar pentru că e singurul mijloc ca să scap de eu,... trebuie să moară. Regele trebuie s-o găsească diseară în închisoare! Am destul timp pînă diseară, ca să pun mîna pe ea. E destul!

Ca și regele, Marigny se îndreptase spre apartamentele reginei. Contele de Valois ieși de la Luvru, urmat, după obiceiul său, de o numeroasă suită de militari și se înapoie în palatul său, din strada cea mare a Sfintei Caterina, de lîngă poarta Sfîntului Anton. Ca mai toate locuințele boierești din acea epocă, palatul era un fel de fortăreață, care ar fi putut la nevoie să susțină chiar un asediu. Contele întreținea numeroși gentilomi și soldați. Ca și la Luvru, împrejurul hotelului, era un șant, — ziduri cu crenele înconjurau diferitele clădiri, și pe ziduri se zăreau siluetele arcașilor, care-l păzeau.

De abia reîntors, îl chemă pe Simon Malingre omul lui de încredere.

De cum își auzi numele, acesta se înfățișă stăpînului său. Totdeauna era de față. Noaptea, ziua oricare ar fi fost locul în care se găsea, contele era sigur să-l aibă întotdeauna la îndemînă.

Simon Malingre îndeplinea slujba de intendent-general. Era urît de toate slugile, disprețuit de soldați, — dar ură, sau dispreț, nimic nu-l împiedica să-și urmărească cu o viclenie încăpăținată îndeplinirea planului său, care era să se îmbogățească prin toate mijloacele, fie chiar — după cum s-a văzut din convorbirea cu Bigorne, — în paguba stăpînului său.

— Simon, zise Valois, e vorba de o afacere importantă. Situația mea la curte și viața îmi pot fi în joc.

— Monseniorul știe că, dacă trebuie să fugim, sîntem întotdeauna gata, ziua și noaptea.

— Să fugim ? strigă Valois, ai cărui pumni se crispară și ai cărui ochi se umplură de ură ! O să trebuiască — poate — să ajung și aici. Să fug ? Să cedez locul lui Marigny ?... Să-l las să triumfe, să sufăr această ultimă rușine ?... Dar nu e încă pierdut totul... Îmi pun nădejdea în tine, Simon, să mă scapi, și de data asta.

— Viața mea, e a voastră, monseniore !

— Nu e vorba de viața ta. Știu că-mi aparține, căci la cea mai mică bănuială de trădare, ca aceea a infamului Bigorne...

— Măria voastră, m-ar spînzura ! completă cu smerenie, Simon Marlingre. Cu toate astea o să vă atrag atenția că trădarea vechiului meu tovarăș ține cam demult și că n-a murit încă ! Din contră, e foarte sănătos și stă chiar mai bine ca mine, care tușesc veșnic și am friguri.

— Ce vrei să spui, păcătosule ?

— Numai atît, monseniore : că nu e suficient să condamni un om la moarte ca să și moară... Credeți-mă, conte de Valois mai bine să faci apel devotamentului, decît spaimei : ești mai bine servit !

— Și tu-mi ești devotat ?

— Da, monseniore, pînă la valoarea celor o sută de galbeni pe care mă faceți să-i cîștig, pe an.

— Astfel că... dacă te-aș face să cîștigi două sute de galbeni pe an, mi-ai fi de două ori mai devotat ?

— Fără îndoială, monseniore. Dar n-am ambiții așa de mari. Modest în gusturile și în cheltuielile mele, sînt mai mult decît mulțumit și așa și devotamentul meu trebuie să fie de ajuns. Ca o dovadă, de cum veți dori, vă voi aduce pe Bigorne, legat de mîini și de picioare.

XXXVII. MALINGRE ȘI GILLONA

Simon Malingre ridică capul și zise :

— Pot face orice, monseniore. La drept vorbind cine e Bigorne ? Un pirlit, care nu merită cinstea... să-l urăști ! E destul să mă ocup singur de el ; un personaj umil, ca mine, e de-ajuns pentru Bigorne. Îl iau pe socoteala mea. Fiți liniștit, conte de Valois ! Zilele lui Bigorne sînt numărate !

— Și tu îl urăști ?

— Eu ? Nicidecum ! Dar fiind în serviciul monseniorului, îmi însușesc urile și dragostea monseniorului... bineînțeles urile subalterne și afecțiunile de ordin inferior. Cît despre cele de ordin superior trec peste mine, pe care încovoiat mă ține respectul, dar, oricît de jos m-oi îndoi, tot mai zvîrl cite-o privire ici, colea ; e destul... ca să aflu destule lucruri.

— Prea multe, poate ! — bombăni contele.

— Niciodată prea multe, dacă sînt pentru serviciul monseniorului ! Judecați, Monsenior, — în acest minut va-ți da, poate, toată averea ca să știți unde este vrăjitoarea Mirtila. Ei bine, eu știu !

Un val de singe îmbujoră obrazul contelui de Valois. Înfățișarea lui aspră și puternică fu încrustată de o pătimasă expresie de curiozitate. Un minut, stătu tăcut, în fața lui Malingre învingător, luptîndu-se cu el însuși împotriva îndoitului sentiment, care se dezlănțuia în inima lui.

— Nu scapă porumbița, zise Malingre. Eu îi știu culcușul. N-am decît să întind mîna și o aduc înapoi, Măriei voastre, pe cea mai frumoasă vrăjitoare.

Un suspin greu umflă pieptul contelui.

— Căci o iubiți, zise Malingre cu vocea înăbușită apropiîndu-se. O iubiți, cum n-ați mai iubit încă, ceea ce-i o curată prostie, monsenior. Dar, în sfîrșit, de data aceasta, amorul e în deplin acord cu interesele dumneavoastră : și ce răzbunare pentru Măria voastră să țineți în brațe, pe fata aceea admirabilă, deoarece-i copila lui Marigny.

Un hohot de plîns, pe care nu-l putu stăpîni, clocoti pieptul lui Valois.

— Taci ! strigă el. Nu căuta să desfășori închipuirii mele, icoanele acestui amor imposibil, căci niciodată o tortură ca asta n-a clocotit în inima vreunui om. Simon, vrăjitoarea asta, trebuie, auzi tu ? trebuie să fie în temnița de la Temple, diseară.

— Nu mai pricep nimic, făcu Simon Malingre.

— Regele vrea s-o vadă.

— Ah ! ah ! drace ! E adevărat ? Hei !... Ce situație delicată !...

— Atunci ascultă : sau păstrez pe Mirtila pentru mine, și diseară sînt arestat, judecat, și osîndit. Sau o dau înapoi regelui, și... asta mă sfișie, mă ucide, Simon !...

Malingre își încrucișase brațele pe piept. Contele făcu cîțiva pași. Călca greoi, zgomotos. Trupul impunător, umerii acoperiți cu piele de bivol, mîna lui încheștată pe pumnal, fața zbuciumată, ochii însîngerăți, totul îi dădea o înfățișare înspăimîntătoare.

— Dumneata ești cel care trebuie să alegi pe care din două ! zise Simon Malingre.

Valois se opri în fața lui.

— Și zici că.. știi unde e ?

— Știu !

— Îndată, nu ! Astă seară, pe înoptate, da. Ca s-o iau ziua ar fi

— Și... că poți s-o ridici de acolo ? Îndată ?

luptă, bătaie, țipete... Ar sări vecinii și... totul ar fi pierdut.

— Afurisit să fie ceasul ! Simon de ce nu e aici ? Am fugi împreună, pricepi ?... și s-ar sfîrși totul !

— Da, bombăni Malingre, dar asta n-o vreau eu, Monsenior, zise el, tare. Lăsați-mă să lucrez ! Regele va vedea pe vrăjitoare și dumneata vei păstra-o pe Mirtila !

— Cum ? Ce fel ?

— Lăsați-mă pe mine, vă rog ! Reîntorceți-vă la Temple, unde vă cheamă datoria de guvernator. Pînă atunci, așteptați sfîrșitul zilei cu răbdare. Răspund de tot !

Fără să aștepte noi întrebări, Malingre dispăru, repede și tăcut, după cum intrase.

Valois dădu din cap, ca și cum speranța pe care Malingre i-o strecurase în suflet i-ar fi părut prea de neîndeplinit. Dar, increzător în geniul vicleniei servitorului său, porni spre Temple, murmurînd :

— Cine știe ?

Simon Malingre se suise sus, în palat. Acolo-i era locuința, unde se putea retrage în puținele momente cînd nu era nevoit să se afle lingă stăpînul său. El intră într-o sală destul de mare, bine luminată și curat mobilată. O femeie, lucra acolo, tăcută. Făcea o broderie grosolană, din acele pe care le purtau, pe vremea aceea, femeile la glugile lor.

Malingre se așeză în fața ei. Ochii lui mici și vicleni străluceau cu o flacără roșiatică. Femeia avea o față pămîntie și zbuciumată. Și părea că-l întreabă ceva, cu ochii, pe Malingre.

— Scumpă Gillona, zise acesta, cred că, de data asta, ne-am îmbogățit.

Gillona se roși puțin. Ideea bogăției era singura care-i mișca întrucîtva trăsăturile ei îmbătrînite.

— Asta atîrnă numai de tine ! urmă Malingre.

— Ai întilnit pe Bigorne ? L-ai hotărît să ne dea pe mîna lui Buridan ?

— Să nu vorbim de asta, Gillona. Fiecare lucru o să vină, la vremea lui. Ia să vedem... mi-ai spus că ai avut bunul gînd să te duci la Pre-aux-Clercs, să vezi lupta cea mare a studenților ?

— Am văzut tot ce am vrut să văd ! răspunse Gillona, căutînd să ghi-cească gîndul lui Malingre.

— Da, scumpă Gillona. Și ai avut atît atît de bună idee să urmărești pas cu pas...

— Pe mica Mirtila ? Bine !... Știu acum ce vrei. Vrei să știi unde e frumoasă vrăjitoare...

— Da, zise Malingre, strîngîndu-și buzele.

— Bine ! N-ai să știi !... Vreau să împart cu tine pe Buridan. Dar pe Mirtila o păstrez pentru mine... numai pentru mine. Malingre, n-ai să afli nimic !...

Simon Malingre scoase un hohot de rîs, care semăna, mai mult, a scrișnit. Se sculă, se duse să închidă ușa cu cheia, pe care o puse în buzunar.

— Ce faci ? tresări Gillona, fără să se tulbure. Și, în același timp, puse mîna pe un pumnal, al cărui vîrf ascuțit îl arătă lui Malingre.

Simon dădu din umeri, se așeză din nou în fața femeii și urmă :

— Ce fac ?... Mă supun ordinului pe care mi l-a dat seniorul meu, contele de Valois... să te închid și să te păzesc pînă diseară.

Gillona începu să se îngrijoreze. Dar, își ascunse cu îngrijire, neliniștea, sub un suris.

— Seniorul nostru, contele, zise ea, nu-i om prost. Am toată încrederea că, nu numai că n-o să mă omoare, dar că mă va îmbogăți. I-am făcut mari servicii și știe că pot să-i mai fac, încă. Știe că pot să destăinuiesc primului ministru tot ce s-a petrecut în grădinița cu trandafiri ! Mă pot prezenta oricînd în fața judecății, sau dacă sînt prizonieră aici, să fac să-i parvină adevărul. Se va afla atunci, că eu am fost aceea care a spus

lui Charles de Valois că Mirtila e fiica lui Marigny ; că, cumpărată cu aur de Valois, am consimțit să fabric o imagine care semăna cu farmecele vrăjitoarelor ; că, astfel, Mirtila nu-i deloc vinovată și nici atîta... vrăjitoare... Du-te Simon Malingre, du-te și spune stăpînului tău că, dacă unul din noi doi trebuie să tremure în fața celuiilalt, nu sint eu aceea...

— Gillona ! rinji Malingre. Unde-ți pui banii ?

Gillona dădu din umeri și urmă să brodeze înaintea. Dar, mîna ei tremura.

— Ascultă ! urmă Simon. Vrei să-mi spui unde ascunzi aurul și argintul, pe care le-ai smuls stăpînului nostru ? Deoarece trebuie să ne căsătorim, nu e drept să cunosc mărimea averii tale ?

— Nu voi spune nimic ! răcni Gillona, cu hotărîrea încăpățînată a zgirciților.

— Bine !... Astă seară, te vei culca la Temple.

Să fi fost oricît de curajoasă, Gillona nu putu să-și stăpînească un fior de groază. Temple avea pe atunci sinistra reputație pe care Chateletul o avea mai demult. Temple, era temniță subterană. Erau gropile unde se aruncau oamenii de vii... era tortura. Peste toate astea, însemna siguranța grozavă de a te întilni cu stafiile Templierilor care, după cum știa toată lumea, veneau în fiecare noapte în fosta lor reședință, ca să organizeze petreceri sepulcrale. Altă dată, fortăreață de călugări-soldai, acum era Luvrul fantasmelor.

Gillona își făcu semnul crucii, și, încet, murmură o rugăciune pentru gonirea diavolului, ca și cum ar fi vrut să alunge dinaintea ei ființele infernale. Cu toate astea, tot nu voia să se dea învinsă — și, mai cu seamă, să-și dea banii !

— Și, pentru ce m-ar trimite la Temple, nobilul conte de Valois ?

— E foarte lesne de înțeles, blînda mea Gillona și scumpă logodnică. Eu i-am dat această bună idee... O să pricepi. Vrăjitoarea Mirtila nu mai e la Temple. Unde e ? Dracu și cu tine — știți. Tot același lucru e, scumpă Gillona. Atunci, regele și-a pus în gînd s-o vadă, cu ochii lui, pe vrăjitoare. Nu-nțelegi ?

— Nu ! bolborosi Gillona, care întrezărea un lucru groaznic.

Malingre începu să ridă.

— Cu toate astea... e foarte simplu, zise el. Regele n-a văzut-o niciodată pe vrăjitoarea Mirtila. Femeia, pe care i-o arăta-o, cît mai bine înlănțuită, în vreo carceră de la Temple, pentru el va fi vrăjitoarea. Și, încă, trebuia să găsim o femeie binevoitoare, care să vrea să treacă drept Mirtila, adică să vrea să fie torturată.

— Mizericordie ! gemu Gillona.

— Să-i smulgă limba... să-i ardă tălpile picioarelor... să-i strîngă sinii în clești înroșiți în foc...

— Iertare ! gifii Gillona.

— Și, în sfîrșit, s-o lege de un stîlp frumos, nou, deasupra mănunchilor de nuiete cărora li se vor da foc. Am căutat, Gillona și n-am găsit alta decît pe tine, ca să figurezi cu demnitate în această serbare...

Gillona căzu în genunchi, ridică mîinile spre Simon Malingre, într-un gest de implorare.

— Unde e Mirtila ? o întrebă rece Malingre.

— Îți voi spune ! horcăi bătrîna.

— Ta, ta, ta ! Am să te fac să spui... Spune numaidecît, sau... la Temple... la spînzurătoare... la rug !

— Du-te la cimitirul Nevinovaţilor. Întreabă, pe oricine, care e „casa cu stafii” : acolo e !

— Bine... Acum banii !

— Banii ? bolborosi Gillona, tremurînd spasmodic.

— Comoara ta ! Pe dumnezeul tău, Satana. Ei ! în numele Fecioarei, n-o s-o mănînc toată, ci o să-ţi dau şi ție pe jumătate... mai tîrziu, cînd ne-om cununa !

— Simon, scumpul meu Simon, lasă-mi cel puţin jumătate, acum ! Simon, mă omori ! Simon, gîndeşte-te la tot ce am făcut ca să cîştig bruma asta de parale ! Nu vrei să mor ? spune, bunul meu Simon ? Şi am să mor, vezi tu ! Am să mor, cînd mi-ai lua bieţii mei gologănaşi !

— Vreau tot ! urlă Malingre, cu o bucurie triumfătoare.

— E adevărat ? Zici : tot ? Ce cuvînt îngrozitor ! Zi numai : jumătate !

Gillona se sculă gemînd. Parcă o jupuia de vie, lucru pe care i-l făgădui din nou logodnicul ei, dar ea nu răspunse decît, printr-un nou potop de suspine, zgîriindu-şi faţa, dîndu-şi cu pumnii în piept, smulgîndu-şi părul şi se îndreptă, urmată, pas cu pas, de Malingre, spre odaia vecină. Deschise un dulap din perete, a cărui uşă era ascunsă după o tapiterie.

Dulapul părea gol, dar Gillona, după ce încercă o ultimă dată să-l îmbunţeze pe încăpăţînatul Malingre, scoase o scindură din fund şi, atunci apărură o lădiţă de lemn.

Malingre o sparse, mai mult decît o deschise. Lădiţa conţinea vreo sută de galbeni în aur şi argint.

— Hm ! pufni Malingre, maimuţa se lăudase. Nu-i defel bogată. În fine, tot sînt buni de luat. Ascultă, zise el, mă duc să văd dacă Mirtila e acolo unde spui — apoi mă-ntorc, să-ţi dau drumul. Pînă atunci te închid şi iau această lădiţă, care ar putea să te încurce, căci...

În minutul acela băgă de seamă că Gillona leşinase şi căzuse jos. El îşi întrerupse discursul tocmai în minutul cînd, fără îndoială trebuia să devină foarte patetic, şi plecă, luînd lădiţa, cu o strimbătură care însemna totodată, bucuria de a-şi însuşi averea altuia şi decepţia de a găsi o avere mai mică decît nădăjduia. De abia închisese uşa, cu cheia şi Gillona deschise ochii, apoi îşi ridică capul ca să asculte, şi se sculă, alergă la dulap, unde, scoţînd o altă scindură, apărură o ladă mult mai mare decît cea dinţii. Gemea de atîta aur.

Gillona se puse în genunchi. Pipăia aurul, îl lua, îl mîngîia, îl punea la loc şi începu să-i vorbească încetişor.

— Cînd te gîndeşti că voia să ne despartă frumoşii mei galbeni ! Ce aţi fi făcut voi, fără mine. În ce teighea păcătoasă aţi fi răstogolit?... Fraţii voştri au plecat, săracuţii de ei !... Dar, ştiţi ? erau dinainte sacriificaţi. Desigur, mi-a părut rău să îi dau, dar erau puţini, iar voi, draguţii mei, sînteţi mulţişori ca o companie frumoasă de arcaşi, înveşmîntaţi în aur. Răbdare, văd golitri pe care am să le umplu !... Ea închise cu îngrijire ascunzătoarea, şi lăsînd dulapul deschis, se întoarse spre uşa, pe care Malingre dispăruse, arătînd pumnii şi scrişnînd :

— Am să-i răzbun, Simon Malingre !

Pe înserate, împrejurimile cimitirului Nevinovaților erau de obicei pustii și foarte puțini erau acei care îndrăzneau să treacă de-a lungul gardului lui viu. De cînd cu ultimul dans al morților (dansul macăbru) pustietatea se întinsese și mai tare.

Chiar acei care luaseră parte la scena aceea funebră și care ar fi putut fi siguri că nu era deloc vorba de spectre... chiar ei erau cei mai îngroziți. Îndată ce apunea soarele, casele din mahala se închideau, locuitorii se baricadau după uși.

Cum începu să se întunece, Mirtila aprinsese o făclie. Mabel umbla de colo pînă colo în laboratorul ei. Dar, de data asta, nu lucra la nici o operă misterioasă. Gătea numai un prînz, pe vatra unde de atîtea ori fierseese ierburi, făcînd rugăciuni.

O schimbare ciudată se petrecuse în ea. Trăsăturile feței întineriseră. Umbletul și ținuta ei bătoasă dispăruseră. Ochiul îi strălucea cu blîndețe. Un zîmbet de dragoste nemărginită îi flutura pe buzele rumene. Era veselă, și cînta mereu un cîntec de dragoste...

Nu mai era Mabel, era Ana de Dramans... așa cum fusese pe vremuri, în toată strălucirea frumuseței sale. Numai părul argintat mai arăta că anii trecuseră peste frumusețea aceea; și numai dungile neșterse de pe față, mai spuneau că, cu anii, suferințele își săpaseră urmele pe fața ei. Puținii locuitori ai Luvrului, care, în rarele momente cînd nu era mascată, putuseră să zărească acel obraz, nu l-ar mai fi recunoscut.

— Haidem la masă, zise ea veselă, apropiindu-se de Mirtila, pe care o sărută.

— Buna mea mamă ! șopti fata.

— Da, sînt mama ta... adevărata ta mamă. Nu ești fica mea, dacă ești logodnica fiului meu ? Și, deoarece îl iubești, tot atît cit îl iubesc și eu ? Cînd te gîndești că, fără tine, fără curajul tău, fără inteligența ta îngerească...

— Să nu mai vorbim de asta ! Te rog ! roși Mirtila, care se cutremură, reamintindu-și trecutul.

— Fie ; dar, tu, tu poți să-mi vorbești de el ! Vai ! îl cunoști mai bine ca mine. Eu de abia l-am zărit. Și în ce condiții, Dumnezeu ! Ca să-l atrag în cea mai îngrozitoare cursă !...

Între ele nu mai era decît o lungă și duioasă convorbire, în care nu era vorba decît despre Buridan. Pentru o fată îndrăgostită e un subiect nesfîrșit, ființa celui pe care-l iubește. Dar, se întîmplă rar să găsească un auditor dispus să asculte cu răbdare ditirambecele acelea care celebrează meritele și virtuțile iubitului ! De astă dată auditoarea era și mai neobosită ca cea care vorbea. Astfel că, sfatul lor ar fi putut să se prelungească pînă la ziuă. Și cum de altfel, și mama și logodnica, nu făceau decît să-și spună aceleași nimicuri, din care-și urzeau îndoitul lor cîntec de dragoste maternă și dragostea virginală, ne vom închipui că toată această interesantă conversație am putea-o nota prin linia de puncte, care urmează :

Aceasta reprezentînd o bucată de vreme, aproximativ de două ore.

După acele două ore, se înoptase cu totul, și Mabel se pregătea să istorisească Mirtilei ce avea de gînd să facă, după ce o găsi pe Buridan.

— Cînd vom fi cu toții la un loc; zise ea, vom fugi împreună. Sînt bogată. Sau cel puțin am destul ca să-mi ajungă pentru o călătorie cît de lungă și să trăim cîtiva ani fără griji. Ne vom duce în Burgundia... și mai departe, dacă trebuie...

— Așadar, șopti Mirtila, îngălbenind, trebuie să-l părăsesc pentru totdeauna pe tatăl meu... Asta îmi va fi cu neputință, și... nici Buridan n-o să vrea... și apoi... mama mea...

— Mama ta, copilo? Regina Margareta? Cum poți s-o numești mamă pe această femeie, care are numai sentimente îngrozitoare în inimă?...

Mirtila puse mîna pe gura lui Mabel.

— Taci! se rugă dînsa. Orice ar fi făcut, zis, sau gîndit... e mama mea și...

În minutul acela o lovitură puternică zgudui ușa locuinței. În aceeași clipă Mabel fu în picioare. Ea stinse făclia și alergă la fereastră.

— Cine sînt oamenii ăștia? murmură ea. Și ce vor? Cu mine au treabă? Nimeni, pe lume, nu știe cine se ascunde aici... Nu tremura copilă mea. Oamenii ăștia se înșală... fără îndoială!

— Ah! buna mea mamă, șopti ea, tot într-o seară ca asta am văzut o trupă la fel, pătrunzînd în grădinița cu trandafiri, și... atunci fusei dusă la Temple!

Vreo cincisprezece arcași erau strînși în fața ușii, „casei cu stafii”. Mabel îi zărea în lumina lunii. Inima-i bătea cu putere. Se agăță de barele de la ferestre. Jos, se auzea lovind cu putere. Încercau să spargă ușa. În vecinătate, era muțenie. Nici o fereastră nu se deschidea, să vadă ce se petrecea.

— Îți spun că acești oameni se înșală! — strigă Mabel. N-au nimic cu tine, poate... cu mine... ori cu cine... dar, cu tine, nu! Și tremura de spaimă, căci pricepuse! Îi auzea pe arcași blestemînd pe vrăjitoarea Mirtila!... Și fata auzise vorbele lor.

— Mamă: Buna mea mamă! Scapă-mă!

— Nu e cu putință! E un vis! murmură Mabel, dînd la o parte de pe frunte, șuvițele de păr argintiu. Cum? Vor să aresteze, în fața mea, pe aceea care mi-a salvat feciorul? Și, vor s-o omoare! Atunci și el... și fiul meu o să moară!...

— Mamă! buna mea mamă! auzi? Au spart ușa!

Pe jumătate nebună, Mabel o tîrî pe Mirtila în odaia de alături, care-i servea de laborator.

— Iute! zise ea gîfîind. Ascultă! Intră acolo. Să nu te miști. Să aștepti să-ți deschid. Sau, dacă mă iau cu ei, o să aștepti mult... dar n-or să mă aresteze pe mine!

Grăind aceste cuvinte, cu glas înfrigurat, ea dase la o parte tabletele pe care erau sticlele, un fel de ascunzătoare apăru, tocmai atîta cît să încapă o persoană. Împinsă de Mabel, Mirtila se ascunse. Și după ce închise ușa acelei ascunzătorii, mama lui Buridan puse polițele la loc. Intrarea ascunzătorii nu mai era vizibilă.

Mabel își puse pe față masca pe care o purta obișnuit. Cu inima bătîndu-i, așteptă. Auzi pași numeroși, care se suiau încetîșor. Apoi văzu lumina torțelor, pe care arcașii le aprinseseră. Atunci, stăpînindu-și groaza care o făcea să tremure, se îndreptă spre ușa laboratorului și, fără să mai aștepte ca să fie spartă, o deschise...

— Fără îndoială, veniți să-mi transmiteți vreun ordin al Maiestății sale regina ?

— Un ordin ? Da ! — se-ncurcă Valois. Dar un ordin al regelui.

Și, făcând semn arcașilor săi să-l aștepte în sala de jos, intră, închise ușa și zise :

— Mabel, ești devotată regelui și a reginei.

Am să mă port cu tine mai blând decât cu alta. Și... nici nu mă gândeam să te găsesc aici. Dar, pentru că lucrurile stau astfel, misiunea mea va fi mai ușoară.

— Ce misiune ?

— Am arestat o vrăjitoare, numită Mirtila, învinovățită de farmece contra regelui. Acea vrăjitoare a fugit de la Temple. E aici. O știu, Mabel. Până peste o oră vrăjitoarea trebuie să fie iar în temnița ei.

— Aceea, de care vorbești, nu este aici ! zise cu răceală Mabel.

Valois scriși din dinți. El făcu o mișcare spre ușă ca și cum ar fi vrut să-și cheme soldații. Dar, întorcându-se spre Mabel urmă :

— Ascultă ! Știu că dacă te-ar atinge cineva, e ca și cum ar ataca-o pe însăși regina. Știu că orice constrângere asupra ta îmi va atrage răzbunarea reginei, stăpîna ta. Îți vorbesc dar... nu ca un stăpîn, ci ca unul care se roagă. Vrăjitoarea Mirtila este aici. Regele vrea s-o vadă, îndată. Dacă vine la Temple și n-o găsește acolo, sînt pierdut. Mai bine vreau să înfrunt furia reginei, decât pe aceea a regelui... Înțelegi ?

— Fără îndoială, dar... pentru ce te-aș menaja, și... tocmai eu, mon-senior ? Ia spune. Să admitem că Mirtila e aici. De ce ți-aș da-o pe mină ? De ce mi-ar fi milă de dumneata ?

— Milă ? se cutremură Valois încruntînd sprîncenele. Ei bine ! Fie ! Ai găsit chiar cuvîntul. Ți-am arătat întotdeauna o prietenie, pe care nimănui nu ți-o arăta, în Luvru. Ești temută, urîță... Eu te-am protejat întotdeauna și chiar fără să știi. Din partea ta, întotdeauna se părea că ai pentru mine atîta dragoste, cît poți tu să ai.

Sîntem aliați. Iată destule motive, cred ?

— Situația dumitale trebuie să fie grozavă, zise Mabel cu vocea stăpînită, ca să te înjosești și să te rogi de o doamnă de serviciu.

— E-adevărat, Mabel... e-adevărat. Trece ora... Haide !... Dă-mi-o pe vrăjitoare.

— Cu toate astea, urmă Mabel, de parcă n-ar fi auzit, sîntem, poate, aliați la Luvru însă nu și aici.

— De ce, Mabel ? De ce ?

— Pentru că aici nu sînt Mabel.

— Nu ești ?... oh ! dar cine ești ?... Îmi pare, într-adevăr, că sune-tul vocii tale nu e același ca la Luvru, și că.. ai altă ținută...

Mabel se îndreptase. Valois o privea cu o îngrijorare din ce în ce mai mare ; dar această îngrijorare nu însemna încă decît pierderea unui timp prețios.

— Haide, — urmă el, amenințător, — să sfîrșim odată. De-ai fi, ori de n-ai fi Mabel, mie îmi trebuie vrăjitoarea. Am să-mi chem oamenii. Și de-ar trebui să dărîm piatră cu piatră această cocioabă...

Mabel se cutremură.

El era aproape sigur că, dacă arcașii s-ar fi apucat să caute și să răscolească casa, Mirtila ar fi fost descoperită iute.

Și cînd îl văzu pe Valois îndreptîndu-se spre ușă, gata să dea un ordin, o groază nebună o apucă. Valois îi prinse mișcarea de spălmă, și fu convins că Mirtila era în casă.

— Ascultă ! — reacționează Mabel. Îți jur că fata aceea nu e aici !...

— Simon ! strigă Valois.

— Monsenior ? răspunse Simon crăpînd ușa.

— Să începă cercetarea !

Mabel își frîngea mîinile. Valois n-o pierdea din ochi. Jos, se auzeau arcașii, care se răspîndiseră în toate odăile și dădeau zor cu percheziția.

— Nu e nimic jos ! strigă Simon Malingre. Ne suim !

— Conte de Valois, bilbîi Mabel tremurînd, pentru că-ți trebuie o vrăjitoare, deoarece regele n-a văzut niciodată pe acea pe care ai venit s-o iei, ia-mă pe mine !...

— Pe tine ?

— Pe mine ! Ascultă conte ! Da, e aici ! Slăbiciunea mea te-a făcut să ghicești. Dar înainte ca ea să fie găsită, desigur o să treacă noaptea. Atunci, ești pierdut.

Îți trebuie o vrăjitoare, care să fie judecată, condamnată, arsă... Ia-mă pe mine !... Ora trece Valois !

— Vrei ? Primești ? murmură Valois, care se cutremura de o bucurie adîncă, la ideea să scape pe Mirtila, fără să aibă de ce se teme pentru el însuși.

— Da : cu o condiție. Să-ți iei toți oamenii îndărăt cu dumneata. Vreau ca fata să aibă vreme să fugă. Dacă consimți, vin la Temple și, în fața regelui, mă declar vrăjitoare. Dacă nu, îți jur că o să vă trebuiască multe ore, s-o găsiți, pe aceea pe care o căutați, și ștreangul te așteaptă !

— Fie ! urlă Valois. Puțin îmi pasă dacă Mirtila aceea fuge, ori nu fuge. Ceea ce mă interesează, e că regele, să găsească o vrăjitoare în carceră.

— Am cuvîntul și jurămîntul dumitale conte de Valois ?

— Pe cuvîntul meu de gentilom, nici o cercetare n-o să se facă aici după plecarea noastră. O jur pe acest Christ ! adăugă el apropiîndu-se de crucea, care era pusă peste manuscrisele, în care Mabel căuta formulele de fermecătorie...

Ea rămase, o clipă, pe gînduri. Făcu cu mîinile o mișcare ca și cum ar fi vrut să-și scoată masca. Dar, fără voie, privirea ei se ndreptă spre zidul care adăpostea pe Mirtila.

— O ! fiica mea ! șopti ea. O, tu care ești iubită de fiul meu ! Vei ști vreodată ce sacrificiu fac ? Să mă duc la Temple... la moarte, poate, nu e nimic... Dar să renunț de a-i arăta lui Valois spectrul Anei de Dramans ?...

Ea ridică capul deodată și cu simplitate :

— Luați-mă ! zise ea.

— Arestați-o pe vrăjitoare ! strigă Valois, cu voce răsunătoare și beată de bucurie.

Simon Malingre urmat de arcași se repezi în laborator și rămase încrămenit.

— Vrăjitoarea ? zise el, consultînd din ochi pe stăpînul său.

— Iat-o ! zise Valois.

— Am să pricep mai tîrziu ! Se gîndi Malingre, pregătindu-se să-și urmeze arcașii care o luaseră pe Mabel.

În minutul acela Valois îi puse mîna pe umăr și-i șopti la ureche :
— Rămii ! Rămii de pază, în jurul acestei case. Vei vedea-o pe Mirtila ieșind.

— Bine ! Am priceput ! și zise în gînd Malingre.

.

După o oră, regele era primit la Temple de către contele de Valois. Din fanfaronadă Ludovic al X-lea anunțase că voia să vadă chiar el pe vrăjitoare și să-i vorbească. Dar, în fond, nu prea ținea la acea vizită. De-o îndrăzneală dovedită în fața primejdiilor materiale și vizibile, oricît de curajos era, regele Franței simțea o frică năstăpinită în fața primejdiei de ordin supraomenesc. Venise la Temple, dar turba de necaz că se ținuse de vorbă, și pentru nimica toată, s-ar fi înapoiat, fără să dea ochi cu vrăjitoarea, dacă i s-ar fi oferit ocazia. Valois se grăbi să dea ordinele trebuincioase și nevrînd să aibă aerul că dă înapoi Ludovic se pregăti să urmeze pe temnicieri.

— Dacă Maiestatea voastră dorește, zise Geoffroi de Molestroit, îl vom urma !

— Haida-de ! Doresc să fiu singur, cu contele și cu temnicierul ! zise regele, care, cu un semn, ordonă escortei sale să-l aștepte.

Cînd ajunse la carcera vrăjitoarei, cînd i se deschise ușa, cînd zări acel coșciug de piatră, în fundul căruia o ființă omenească era închisă și cînd, în fundul acelei cuști unde pluteau aburii grozăviei, Ludovic zări o femeie în lanțuri, aproape lipită de zid, regele Franței se cutremură.

— Se poate să trăiască cineva acolo ? murmură el.

— Nici nu trăiește, Sire. Începe să moară. Aici este agonia. Carcera aceasta din Temple, Sire, e antecamera morții !

Ludovic rămase pe gînduri, cîtva timp. Cu toate că trăia într-un secol, cînd nu se cunoștea mila... cu toate că în timpurile acele lupta pentru viață lua aparența formei celei mai brutale... în sfîrșit, cu toate că el nu era în stare să se înduioșeze, în lipsa unui alt sentiment mai curat, spaima intră în sufletul lui.

— Ferească Dumnezeu ! oftă el, făcînd cruce — ca vreodată unul dintre ai mei, sau dintre cei pe care-i iubesc să rabde o astfel de tortură !

Și intră singur în temniță, făcînd semn lui Valois și temnicierilor iubești, Sire !

— Cu toate astea o asemenea tortură așteaptă pe cineva, pe care-l iubești Sire !

— Cine a vorbit ? se-nfioră Ludovic, făcînd doi pași înapoi.

Vocea venea din fundul temniței. Era nepăsătoare, fără necaz, nici întristare.

— Eu vorbesc ! zise Mabel. Eu... vrăjitoarea.

— Și zici ? urmă Ludovic, îngălbenind.

— Zic, rege, că cineva din ai tăi, va fi tîrît în curînd, din viață, în acest mormînt, și va suferi mai mult decît mine. Căci eu, umilă, săracă, obișnuită cu suferința n-am avut de făcut decît un pas, ca să mă cobor în această nenorocire și mai grozavă. Ființa de care vorbesc, din contră, va fi azvîrlită de la putere, de la glorie, de la iubire, în mizerie, mîrșăvie și ură... Da ! temnița ei va fi și mai înflorătoare decît aceasta care te înspăimîntă.

— Și cine va condamna pe ființa de care vorbești ? întrebă gîfîind regele.

— Tu, Sire !

— Eu ?... Minți vrăjitoare blestemată !

Și cine e ? Vreuna din slugile mele, poate ? Dacă puterea ta drăcească îți îngăduie să-mi vorbești de pedeapsă, poți să-mi spui și care va fi fost crima ?

— Crima ? O trădare. O mie de trădări, de care vei suferi ca blestemată din Iad.

— Vrăjitoare, ai spus prea multe ! De cine vrei să vorbești ?

— Caută în jurul tău ! zise Mabel. Caută în Luvrul tău chiar. Acolo vei găsi pe aceea care te va trăda, care te trădează, și pe care o vei condamna.

— Aceea care mă trădează ? strigă Ludovic. E o femeie ?

— Da, o femeie ! Dacă se poate numi femeie acel demon însingurat, care numără mai multe omoruri decât anii pe care îi are viața sa și al cărui somn nu e decât un lung șir de vise monstruoase, în care, ca în dansul morților, se perindă spectrii.

— Cine este ? strigă regele scos din sărite.

Vorbește vrăjitoare, și te grațiez.

— Caută ! răspunse Mabel.

Urmă o tăcere lungă. Lumina felelor, pătrunzând pînă în fundul temniței, desena umbra vrăjitoarei înlănțuite. Regele auzi deodată zgomotul lanțurilor ei și tresări. Mabel se mișcă.

— De ce ai vrut să mă omori ? urmă atunci regele. Cine te-a împins să faci acele farmece contra mea ? Spune-mi cel puțin atît.

— Sire, zise încet Mabel, care-și scoase masca, n-am vrut moartea ta. Nu s-au făcut farmece împotriva ta. Privește-mă, Sire. Apropie-te, nu te teme. Îmi vezi fața ?

— O văd. Și de-aș trăi o sută de ani n-o voi uita.

Mabel își puse iar masca.

— Ei bine, urmă ea, ai văzut figura unei femei care nu-ți vrea răul.

Ai citit pe fața mea vreun sentiment dușmănos ?

— Nu, pe Dumnezeuul meu ! Și nu astfel îmi închipuiam să fie o vrăjitoare !

— Încetează deci să-mi pui întrebări, căci n-am nimic de spus ! N-am săvîrșit niciodată acea crimă de care sînt învinuită.

Încă odată regele tăcu. Apoi, cu un fel de nehotărîre, urmă :

— Femeie nu știu de ce, dar vocea ta, fața ta, cuvintele tale m-au mișcat. Cred că ești nevinovată. O cred. Dar ești condamnată. Vrei să-mi spui numele aceleia care mă trădează ?

Mabel aplecă capul.

— Mama Mirtilei ! Se gîndi ea cu o amărăciune deznădăjduită. Ieri, cînd nu știam, aș fi strigat cu o bucurie sălbatică numele ei. Acum Margareta, știu ! Știu că Mirtila este fata ta...

— Ei bine ! zise Ludovic. Vrei să vorbești ?

— Nu ! răspunse Mabel, cu glas atît de hotărît, încît regele înțelese că orice făgăduială, sau orice amenințare ar fi fost tot atît de deșarte.

El aruncă o ultimă privire asupra vrăjitoarei și ieși din temniță.

— Ei bine ! Sire ? zise Valois triumfător. Ați auzit că vrăjitoarea e bine păzită, înlănțuită, după cum se cuvine, și că nimeni, nici chiar dracul, stăpînul ei, nu poate s-o scape de pedeapsă ?

Regele nu răspunse, ci se grăbi, trecînd spre scară.

Cînd ajunse sus, în curtea temniței, cu cerul înstelat deasupra capului său, suspină, adînc, și numai atunci răspunse :

— Da, ea e bine păzită. Iată o femeie ciudată, Valois. Recunosc că fața ei mi-a făcut o impresie adîncă, pe care nu mi-o pot lămuri...

— Ați văzut-o, Sire ?

— Și-a scos masca o clipă. Niciodată n-am să uit trăsăturile acelea totodată tinere și palide, de o frumusețe uimitoare, fără îndoială, și săpate parcă de însăși mîna suferinței...

— E atît de frumoasă ? întrebă Valois cu indiferență.

— Spun c-a fost de o frumusețe minunată, și nu cunosc decît pe aceea al reginei, care să-i poată fi alăturată...

— Îmi nașteți dorința să-i văd și eu figura, curiozitate care, vă spun drept, nu mi-a răsărit în minte pînă acum. Dar, oricît de frumoasă ar fi, tot vrăjitoare e. Dînsa e condamnată. Mîine dimineată își va lua pedeapsa.

Adică i se va tăia limba pentru blestemele pe care le-a grăit, mîna dreaptă care a fabricat farmecul, și, în urmă, va fi arsă, pentru ca să i se purifice corpul, dacă nu i se poate curăți sufletul.

Regele asculta cu capul plecat.

— Și zici Valois, că mîine trebuie să fie arsă ? întrebă el, după un minut.

— Mîine, da, Sire !

Regele ridică deodată capul și zise :

— Ei bine, vreau să se amîne pedeapsa.

— Sire !...

— Spun că nu vreau ca această femeie să moară mîine. Asta e voința mea.

Cînd o veni timpul voi da ordinul.

— Dar, pentru ce, Sire ? Gîndiți-vă că totul e gata...

— N-ai auzit ce am spus, Valois ? Ei bine ! Vreau să vorbească... pricepi ? Vreau să-mi spună cine e femeia aceea care mă trădează în Luvrul meu chiar !... Și, pentru asta, vreau să mai pun, chiar eu întrebări vrăjitoare.

— Voi aștepta dar, viitoarea voastră vizită, Sire ?

— Nu, de data asta vreau să mi se aducă vrăjitoarea în Luvru. Carcerele acelea sînt prea lugubre la vedere și nu mai am poftă să intru în ele. Așadar, dragă Valois, să fii gata.

— Pentru cînd, Sire ?

— Am să te anunț.

Regele încălecă și, înconjurat de escorta lui, se înapoie la Luvru, unde, cînd fu singur, în odaia lui de culcare, pe jilțul său cel mare, cu capul în mîini, șopti :

— Cuvintele acestei vrăjitoare m-au străbătut pînă în suflet. În Luvru e o femeie care mă trădează !... O femeie ! Și cum mă trădează ?... Și cine e ea ? Oh ! ! vreau să știu !... Am s-o știu !

El bătu puternic cu ciocanul în masă.

Feciorul lui de încredere apăru.

— Du-te pînă la apartamentele reginei și interesează-te de sănătatea ei ! îi porunci el.

Peste un sfert de oră feciorul se întorsese și spunea :

— Regina, vegheată de principesele Blanche și Jeanne, doarme liniștită ; frigurile i-au trecut și totul face să se creadă că mîine va fi cu desăvîrșire sănătoasă.

Regele îi făcu semn cu capul. Feciorul dispăru.

— De unde-mi vine, murmură regele, îngrijorarea asta, care-mi roade inima ? Regina s-a însănătoșit, și cu toate astea nu sînt vesel ?...

Și mai în taină, mai în fundul sufletului său :

— Cine e femeia aceea care mă trădează ? Și care e trădarea ei ?...

XXXIX. PALATUL D'AULNAY

Readucem pe cititor în strada Froidmantel, lîngă curtea cu lei, în palatul acela, vechi, părăsit, pe jumătate ruinat, care fusese, pe vremuri „hotelul” d'Aulnay, cînd familia aceea nobilă se bucura de faimă la curtea regelui Franței.

Ce cataclism trecuse peste palatul acela și zdrobise toată familia ? N-am putut stabili aceasta cu o excitare multumitoare.

Fusese în vreun timp vreo rivalitate teribilă între Enguerrand de Marigny și Thierry d'Aulnay, tatăl lui Filip și Gauthier ? Vreă dramă de culise, poate ? Sau Marigny era gelos de influența pe care o avea seniorul d'Aulnay asupra lui Filip cel Frumos ? Aceasta ar explica asasinarea lui Thierry, dar nu și pe aceea a soției sale.

Vom renunța dar, chiar de ar fi să reluăm cercetarea aceasta într-o zi, să descifrăm pentru un moment misterul, mulțumindu-ne să stabilim faptele. Și, pentru asta, n-avem decît să ascultăm pe Filip d'Aulnay.

Gentilomul acela avea un suflet cu mult mai delicat și mai rafinat decît al tuturor contemporanilor săi. Iubirea lui pentru regina Margareta fu, desigur, o mare nenorocire în viața lui. Dotat cu calități strălucite, cu o inimă curată, cu gânduri generoase, ar fi avut dreptul la o carieră strălucită ; amorul, însă, îl omorî. La șaptesprezece ani, era un tînăr sprinten și inteligent, învățat, bine crescut de mama lui, fiind în stare să susțină o teză la Sorbona ; tatăl său îl învățase scrima, călăritul și toate exercițiile corporale, atît de vază pe acele vremuri. Era vesel, cu înfățișarea plăcută, cu vorba plină de spirit, și multe femei din lumea mare se gîndeau la el.

Fratele său, Gauthier, fire mai grosolană, refuzase cu încăpăținare să-și vîre nasul în cărți. Era un vînatîr îndirjit. Își pierdea zile întregi în urmărirea cîte unui cerb, pe care-l aducea apoi pe umeri. De cele mai multe ori, cînd se înapoia la castel, hainele îi erau numai zdrențe, fața numai zgîrieturi căci disprețuind piedicile, bătîndu-și joc de proprietatea altuia, i se întîmpla destul de des să depășească domeniile părintești, destul de întinse, și să vîneze pe proprietățile vecine ; și vînatîrile acelea, fie de cerbi, de mistreți, sau chiar de fete frumoase, se sfîrșeau mai întotdeauna prin cîte o ceartă, din care... nu ieșea totdeauna învingător. Asta înseamnă, că dragostea, cum o pricepea Filip, nu prea avea cine știe ce însemnătate în ochii lui Gauthier.

Astfel erau acești doi tineri, cînd, deodată, se răspîndi vestea că se vor da serbări mari la Paris : Regele Filip cel Frumos își însura pe cei trei fii ai săi, regele Navarei, contele de Poitier, și contele de la Marche cu cele trei fete ale ducelui de Bourgogne : Margareta, Blancha și Jeanna.

Seniorul d'Aulnay, soția lui și cei doi fii ai lor se pregătiră să părăsească castelul d'Aulnay, ca să ia parte la nunți, după cum îi obliga rangul lor.

Dar, chiar în dimineata plecării lor, Thierry d'Aulnay primi o solie venită de la Paris și care-i vorbi mult. În urma întrevederii seniorul păru palid, mîhnit și foarte îngrijorat. El anunță că nu vor mai pleca.

— Dar, zise el, cum trebuie ca, în ciuda invidioșilor, familia să fie reprezentată în ocazii atît de solemne, Filip și cu Gauthier vor purta stindardul Aulnay-lor și-l vor duce destul de sus și bine, ca să fie văzut de toți, chiar — adăugă el mai în șoapte — de regele acela, atît de ingrat, care mă supune umilirii... și chiar de Marigny, care mă lovește azi.

Cei doi frați plecară escortați de cîte patru lăncii, adică de vreo patruzeci de oameni fiecare, soldați și servitori.

Filip era îngrijorat de neliniștea tatălui său, Gauthier — dimpotrivă — părea încîntat de a-și petrece cîteva zile la Paris, de capul lui, făgăduindu-și să cerceteze toate cîrciumile, de care auzise vorbind bătrînii soldați, care erau în simbria castelului d'Aulnay.

Fiecare știe ce au fost serbările întregii căsătorii, deci n-o să mai vorbim de aceasta, decît pentru a spune că la marea luptă între cavaleri, care avu loc cu acest prilej, Filip d'Aulnay fu proclamat învingător : trîntise de pe cal trei cavaleri, la rînd. Și, cum străbătea cîmpul de luptă, acoperit de armura lui de oțel, cu fața sub viziera coifului, cu lancea victorioasă, aplecată, ca să salute femeile, cu calul jucînd... și cum surlele îi proclamau triumful, în timp ce mulțimea îl aplauda, și doamnele fluturau batistele și eșarfele, Filip trecu prin fața tribunei regale, ridică mîndru capul și privi. Nu fu decît o viziune pieritoare. El trecuse deja... Dar, de atunci, acea viziune trebuia să-i rămînă în suflet.

Iată ce văzuse : Regele Filip cel Frumos, posomorît, disprețuitor, gîndindu-se, — desigur, — la mijlocul de a-i constrînge pe burghezii Parisului să plătească serbarea.

Împrejurul regelui, și la spatele lui, într-un semicerc impunător, splendid prin arme și costume, stăteau principalii demnitari ai curții, și printre ei Enguerrand de Marigny, care aruncă tînarului d'Aulnay, în treacăt, o privire grozavă. Înaintea regelui și puțin mai jos, cei trei prinți : Ludovic de Navarre, soțul Margaretei, elegant, vesel, aplaudînd cu furie, aclamînd pe învingătorul luptei ; contele de la Marche, soțul Blanchei, om trupeș, scurt și gros, indiferent și mîncînd cu poftă prăjituri ; contele de Poitiers, soțul Jeannei, lung, slab, semănînd cu cocos-tîrcul din La Fontaine, cu picioare lungi, cu un gît lung, un nas și mai lung, cu aerul gînditor și căscînd să-i trosnească fălcile. În fine, înaintea prinților, în marginea locului de luptă, cele trei prințese blonde, rumene, minunat de frumoase. Blancha și cu Jeanna își fluturau eșarfele, Margareta singură sta rece, și privirea-i visătoare rătăcea în cine știe ce zări, întrezărea cine știe ce vis.

Iată ce văzu Filip d'Aulnay în clipa cînd se opri să salute cu lancea pe rege, prinți și prințese.

Într-o clipă el învălui uimitoarea unitate a costumelor, armele, draperiile de aur, stindardele, eșarfele... pe toți seniorii, și femeile, pe rege și principii... totul ! Dar asta nu fu decît un cadru de splendoare singurei viziuni stranii, suave și fulgerătoare, cu care trebuia să rămînă pe veci în suflet : Margareta !

În dimineata aceea Filip d'Aulnay vorbea de toate cele văzute odinioară cu blîndețea cu care se vorbește despre un vis frumos și dispărut. Și asta se petrecea în palatul bătrînesc, din strada Froidmantel, unde am făgăduit să ne întoarcem cu cititorul.

Gauthier, Buridan, Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot, erau acolo. Bigorne, dintr-o odaie vecină, asculta, prin întredeschiderea ușii, mâncînd resturile unui prînz, pe care, ca un adevărat bucătar, îl pregătise stăpînilor lui, și golea numeroase funduri de sticle. Zicem stăpînii lui, căci îndrăznețul Bigorne părea că și-i iubește pe toți ca pe niște adevărați stăpîni.

După ce Lancelot Bigorne adusese cei două sute de galbeni, șterpeliți de la prefectul Parisului, hotărîseră cu toți să se mute în palatul d'Aulnay. Acolo puteau sta, fără să stîrnească curiozitatea vecinilor și ar fi fost cel din urmă dintre locurile unde l-ar fi putut căuta.

Lancelot Bigorne hotărîse să sărbătorească împrejurarea asta printr-un prînz bogat. De aceea cumpără tot ce-i trebui, pregăti și servi singur, dar atît de bine, încît mai că ne-ar veni să credem că era una din mesele date la Turnul Nesle !

În timpul prînzului și cum vinurile fuseseră minunate, oaspeții simțiseră nevoia veseliei, care e cel mai plăcut efect al vinului bun, cum și — pe de altă parte — ajunseseră să vadă viața mai puțin posomorită, cu toată situația lor mizerabilă. Buridan le istorisi cum o cunoscuse pe Mirtila și cum o iubise ; Guillaume și Riquet povestiră cum bătuseră și devalizaseră pe prefectul Parisului, tocmai cînd credeau că au să moară de foamă ; Filip istorisi lupta cavalerilor de care am pomenit mai sus, iar Bigorne cum căpătase cele două sute de galbeni pe care-i începeau tocmai cu acel prînz ! Numai Gauthier nu istorisise încă nimic și limba îi mîncea grozav.

— Asaltul de arme, de care vorbește Filip — zise el — n-am să-l mai uit toată viața. Niciodată n-am văzut atîtea cucoane frumoase adunate la un loc. Drace ! Cînd mă gîndesc m-apucă și acum amețeala, care mă prinse atunci. Nu mai știam încotro să-mi îndrept privirile. Și tocmai asta fu pieirea mea. Cînd intrai pe locul de luptă, cu lancea pregătită împotriva adversarului — care era seniorul de Malestroit — nu vedeam decît miile de ochi femeiești ațintiți asupra mea, ochi albaștri negri, catifelati, de viorele... ce bucurie !... Și credeam că toți ochii aceia mă vedeau numai pe mine. Cu deosebire, o pereche de ochi — negri dacă-mi amintesc bine — mă băgau în draci ! Îmi ațintii o lovitură puternică în piept, auzii zgomotul unei lănci în pieptarul meu, scăpai scările și mă rostogolii la pămînt. Ce lovitură ! Malestroit, vicleanul, se folosisese de distracția mea ca să mă atace... Mă sculai fără altă pagubă, și cînd foarte plouat, privii spre cea cu pricina văzui că-l aplauda pe Malestroit. De atunci am groază de ochii negri !

— Fiecare rău cu binele lui, zise Buridan, rîzînd.

— Asta o să te învețe minte — adăugă Guillaume care se prăpădea de rîs, că nu-i nimic mai viclean, pe lume, ca ochii unei femei.

— Nu m-a învățat nimic alta ! vorbi Gauthier, decît... să nu mă mai încred în ochii negri !

— Mi se pare, principesele au ochii albaștri ! zise Riquet Haudryot. Gauthier dădu din cap. Buridan se posomorî, și Filip îngălbeni.

— De altfel, urmă Gauthier, nu voiam să vă spun aceasta, ci ceea ce urmează. În seara asaltului cum ne înapoiam acasă, chiar în palatul în care ne găsim, dădurăm peste un om... unul din servitorii tatălui nostru... îți reamintești Filipe ?

Filip d'Aulnay se cutremură. El care nu bea mai niciodată, sau foarte puțin, băuse două, trei pahare, unul după altul. Gauthier crezuse că el trebuie să golească patru, cinci.

— Mi-aduc aminte ! oftă Filip, cu glas mîhnit. Și pentru că simtem împreună, uniți de aceeași soartă, de ce n-am spune de unde pornește ura noastră contra lui Enguerrand de Marigny ?

— Spune-o Filipe ! Spune-o ! bîlbîi Gauthier.

— Ei bine servitorul acela, prăfuit, galben ca moartea, plin de sînge, pe mîini, pe față, sosise chiar atunci. El nu putu vorbi decît atît : Veniți !...

Bănuî că se întîmplase o mare nenorocire la castel.

— Și eu am avut o bănuială ! strigă Gauthier.

— Omul, murmură Filip, ne arătă cu un gest calul său care căzuse mort, în fața palatului. Îl dusei la grijd. El se apucă să pună șeile — în grabă — pe trei cai odihniți. Încălecă pe unul ; Gauthier și cu mine încălecarăm pe ceilalți doi. Și pornirăm la galop, fără să ne mai stringem escorta. Cum ajunsesem la colțul străzii Froidmantel, o trupă numeroasă străbătu strada pe la capătul celălalt. Mă oprii, voind să aflu ce căutau ? Se opriră în fața palatului nostru : veneau să ne aresteze !...

— Da, zise Gauthier, oamenii regelui, începură să intre în palat, și se încheștară cu ai noștri într-o luptă grozavă, care se sfîrși prin măcelărirea tovarășilor noștri de arme. Apoi fugiră cu prada și ne incendiară palatul.

— Astea le-am aflat mai tîrziu, urmă Filip. Văzînd că oamenii regelui se opreau în fața locuinței noastre, vrui să mă întorc, dar omul care venise de la d'Aulnay, mă apucă de braț și cu glas grozav, întretăiat de hohote de plîns îmi repetă :

— Veniți ! Dacă vreți să culegeți ultima suflare a mamei voastre, veniți !... Atunci îmi pierdui mințile, îmfipsei pîntenii în burta calului și pornii într-o goană nebunească. În curînd ajunserăm afară din Paris. Veni noaptea. Cursa noastră furioasă, pe cîmp, semăna cu aceea a unor fantome împinse de o vijelie. Spre ziuă, caii de abia se mai tîrau. Al meu căzu, apoi acela al lui Gauthier... și-n urmă al servitorului.

„Nu mai eram decît la doi pași de castelul, pe care ni-l ascundea o pădure deasă. Dar, pe deasupra arborilor, în depărtare, vedeam un fum care se suia spre cerul albastru. Alergam de ne ieșiau sufletele... În sfîrșit, ajunserăm la picioarele colinei, pe care se înălța castelul d'Aulnay...

Gauthier scoase un fel de muget.

— De băut ! zise el.

Riquet Haudryot îi umplu un pahar.

Buridan asculta, cu buzele strînse, cu ochii duși pe gînduri.

— Castelul ardea ! urmă Filip, cu vocea extraordinar de liniștită.

Cînd ajunserăm la punte o văzurăm acoperită de morți. Curtea de onoarea era presărată cu cadavre. Pe scară, iarăși cadavre. Treceam peste ele, călcam în sînge, auzeam șuierul incendiului. În fața apartamentului tatălui nostru, cadavrele erau mai numeroase ; acolo trebuie să se fi dat lupta de pe urmă. Înebunisem, eram încrîncenat de groază, simțeam părul zbîrlindu-mi-se pe cap. Deodată, văzui pe tatăl meu, printre morți. Era străpuns de vreo douăzeci de lovituri. Mă plecai, ingenunchelai, îmi lipii urechia de pieptul lui, ca să prind o ultimă speranță de viață... Părintele meu era mort. Atunci mă ridicai și-l văzui pe Gauthier, care împiedicîndu-se, parcă s-ar fi îngrozit peste măsură, intrînd în apartament, și pe dată îl auzii plîngînd.

— De băut ! repetă Gauthier cu vocea grozavă, cu mîna încheștată pe pahar.

Gauillaume Bourasque îi turnă vin.

— Il urmai, reîncepu Filip, cu aceeași liniște, și curînd o zării și pe mama. Ea nu murise încă. Cînd mă zări, un fel de zîmbet îi flutură pe buze. O luai în brațe. Ea murmură un cuvînt, unul singur, și muri ! Trecu un minut de grozavă tăcere.

— Ascultați, zise deodată Gauthier.

— Nu e nimic, îl liniști Buridan, sînt leii reginei. Urlă. Și ce cuvînt era acela pe care-l rosti mama voastră murind ?

— Marigny !

Tăcerea se lăsă din nou în jurul lor, în timp ce-și perindau prin minte sîngeroasa tragedie de la Aulnay.

Apoi Filip urmă :

— Chiar dacă mama n-ar fi rostit cuvîntul acela, tot am fi priceput de unde ne venea lovitura, care trăsnea casa noastră în plină prosperitate. Printre cadavrele de pe punte, din curte și de pe scară, recunoscușem armele lui Marigny. Ridicai pe mama mea și o dusei de acolo. Gauthier luă pe tata. Sluga care venise să ne cheme, vru atunci să ne urmeze, dar îl văzurăm legănîndu-se și căzînd. Murise. Mort, poate, de mîhnire, cît și de rănile din pricina cărora își pierduse singele toată noaptea. În tot castelul d'Aulnay eram vii numai eu cu Gauthier. Ieșirăm. În urma noastră zidurile se dărîmaseră... Afară găsirăm cîțiva oameni din sat, care de abia îndrăzneau să se apropie. Ei ne istorisiră atacul, lupta... ne ajutară să ne îngropăm părinții. Apoi, cînd rămăserăm singuri... pe înserate, Gauthier și cu mine făcurăm jurămintul solemn pe acele două morminte !...

Aceasta-i istoria noastră !

— E trist ! oftă Guillaume Bourrasque.

— De-ar intra Marigny aici, l-aș înjunghia ! scriși Riquet Haudryot.

Filip îl privea pe Buridan.

Acesta se-nfioră, căci pricepea întrebarea mută a privirii aceleia. Și știa acum că Marigny, era tatăl Mirtilei !

— Ce vrei ? zise el, ridicînd din umeri. Omul de care vorbești, Filipe, e condamnat...

Și Buridan adăugă :

De data asta, privirea lui Filip scînteie.

— Vii în numele unei dureri sfinte. Ții în mînă trăsnetul răzbnării dumnezeiești. Îmi pare că aș comite un sacrilegiu dacă aș încerca să îndepărtez acel fulger !...

După ce Buridan sfîrși de vorbit, din curtea vecină se auziră zbie-rete amestecate cu urletele fiarelor.

Toți se apropiară de fereastra astupată, care da spre curte, și Buridan ridică perdeaua, atît cît să poată privi fiecare.

Fără îndoială, atmosfera era furtunoasă, căci fiarele păreau tulburate. Fără ca prietenii strînși în palat să bănuiască, o vijelie amenința Parisul. De departe, se auzea bubuitul tunetului.

Leii umblau de colo pînă colo, în cuștile lor spațioase, cu gura căscată și doi dintre ei se încăieraseră.

Cu o furcă de fier, un om se căznea să-i despartă printre gratii, înjurîndu-i.

— Stragildo ! grăi Buridan.

— Stragildo ! repetară, înăbușit, tovarășii lui.

— Același care, la Pr-aux-Clercs, era să pună să mă spînzure !
gemu Lancelot.

— Același care, la Pré-aux-Clercs, era să pună să mă sfișie, arătîndu-mă arcașilor regelui ! strigă Guillaume Bourasque.

— Și pe mine ! oftă Riquiet Haudryot.

— Același care ne-a cusut într-un sac... ți-aduci aminte Filipe ?
și curmă Gauthier, cu un rîs groaznic și care ne-a aruncat în Sena,
din vârful Turnului Nesle !

— Sufletul blestemat al demonului aceleia care se numește Margareta de Bourgogne ! zise Buridan.

Singur Filip nu vorbi nimic. Era ca pămîntul.

În minutul acela, Stragildo sfîrșind prin a liniști bestiile cu lovituri de furcă, rînjea :

— În sfîrșit, v-ați potolit — He ! firea-ți ale dracului ! nu puteți să stați liniștiți tocmai în ziua cînd seniori leoparzi, o să primiți vizita augustei și frumoasei voastre stăpîne, Maragăreta de Bourogone, regina Franței !

— O să vină regina ! strigă Buridan.

— Regina singeroasă se apropie ! scrișni Gauthier.

— Margareta va veni ! murmură Filip, palid ca un mort.

XL. BUCURIA ȘI SPAIMA LUI VALOIS

În noaptea în care Ludovic Vicleanul veni să vadă pe vrăjitoare închisă la Temple, și cînd crezînd că vorbește Mirtilei, vorbise cu Mabel, contele de Valois se mai liniști. Regele era mulțumit. Asta era tot ce-i trebuia, pentru un moment.

— Puțin îmi pasă acum că femeia care luase locul Mirtilei o să fie arsă, sau nu ! Că regele o să vrea, sau nu, s-o mai vadă la Luvru... treaba lui. Regele nu va afla niciodată înșelătoria asta.

Femeia nu mă poate trăda, deoarece, ca s-o scape pe Mirtila, singură a consimțit să-i ia locul. Singurul care ar putea să mă dea de gol e Marigny. Și Marigny e tatăl Mirtilei !

Astfel judeca Valois. Și rezultatul gîndurilor acelora fu... că-și sfîrși liniștit noaptea, care amenințase să fie grozavă pentru el.

Prima lui grijă, de dimineată, fu ca să cheme pe Simon Malingre. Dar Simon nu apăruse încă, la Temple. Contele de Valois așteptă două ore și, în fine, nemaiputînd răbda, se duse la palatul său. Vrednicul său servitor nu venise nici acolo.

Zicem vrednicul servitor... și nu e un cuvînt deșert. Simon Malingre se căznea să întrebuinteze tot ceea ce îi dăruise cerul generos ca răbdare și viclenie, pentru serviciu stăpînului său. (Ați observat că în genere, cerul, e de o generozitate extraordinară, cînd e vorba să distribuie șiretlicul și răutatea și, dimpotrivă, e de o zgîrcenie revoltătoare, cînd e vorba să împartă dreptatea și bunătatea). Oricum, Simon Malingre era hotărît să nu se înapoieze la palatul Valois, fără s-o aducă cu el pe Mirtila, după cum primise poruncă de la stăpînul său.

După plecarea trupei, care-o arestase pe Mabel, Malingre se întoarse în casa cu stafii, și prima lui cugetare fusese aceasta :

— Desigur, micuța e în casă ! Dar, unde e ? Pe cînd aș căuta în pivniță, ea poate să se coboare din pod, și dacă încep cu podul, poate să iasă din pivniță ; în amîndouă cazurile îmi poate scăpa.

Malingre începu mai întîi să repare ușa, pe care arcașii lui Valois o stricaseră, o puse la loc cu greu, îi așeză lacătele îngrămădi mobile în față, ca și cînd ar fi avut și el să se lupte cu cineva, sau să rămînă prizonier în casă.

Își frecă mîinile de bucurie.

Era prizonier, da, dar Mirtila era cu el.

— Acum încep să caut, își zise el. Nu poate să sară pe ferestre, sînt cu zăbrele, nici să iasă pe ușă, căci i-ar trebui două ore s-o deschidă. Deci... am prins-o !

Simon Malingre, se apucă să scormonească, cu răbdare, prin pivnițe, sondă zidurile, bătut în podele, și, în sfîrșit convins că acolo nu era nici o ascunzătoare posibilă, reîncepu aceeași operație la parter.

Cercetările nu-i izbîndeau.

Obosit, Simon se hotărî să aștepte pînă a doua zi dimineată și culcîndu-se de-a curmezișul ușii de la intrare, pe care o baricadase, dormi un somn iepurește, ca să fie totdeauna gata să sară, adică... nu dormi decît cu un ochi.

Dimineata își reîncepu căutarea și cercetă primul etaj cu aceeași îngrijire cu care cercetase pivnițele și parterul. Pe la amiază ajunse la laborator și începea să se întrebe : dacă Mirtila era, într-adevăr, în casă.

— Dacă nu-i, se gîndi el, scumpul meu stăpîn, contele de Valois, căruia i-am jurat că-i voi găsi-o aici pe micuța, o să pună să mă spînzure. În zadar i-aș înșira toate serviciile trecute, și mai cu seamă, pe cele viitoare ! Îmi cunosc eu omul. Într-un moment de furie o să pună să mă spînzure, chiar de s-ar căi pe urmă, dobitocul ! Da, dar eu, dacă nu găsesc păsărica, pe care trebuie s-o pun în colivie, o strîng de gît, mai întîi, pe Gillona. Apoi... o iau la picior... Auzi ! auzi !... Ce e zgomotul ăsta ?

Vuietul venea dintr-unul din ungherele laboratorului : erau lovituri slabe de chemare care răsunau sfiicioase, de după rafturile încărcate cu borcane și sticlețe, ale lui Mabel. Un zîmbet se încrustă pe figura îngustă a lui Malingre, care înlemni, cu gîtul întins spre locul de unde veneau lovirile.

Zgomotul reîncepu curînd. Malingre își puse indexul pe nas, își întări surisul și clătina din cap. Astfel, era caraghios și hidos. Era groaznic. Avea nemîșcarea grozavă a motanului, căruia îi miroase un șoarece. Risul lui tăcut ar fi înspăimînat pe oricine. Se gîndea :

— E aici, drăguța de ea ! Hei ! O am în mînă !

Nu zău ! N-ar zice că-i un șoricel, care roade ? De ce ciocănește ?... Hei ! pe Dumnezeu ! nu așa de tare, frumosul meu șoricel, că... te aud !... Ea ciocăne, vezi bine, ca să cheme pe femeia aceea, cumsecade ! Și cum nu primește nici un răspuns, cum nu mai aude nici un zgomot... cred că a scăpat... În clipa asta își zice... că nu mai e nimeni în casă... că o fi putînd să-și scoată virful nasului... umblă cu mînuța ei frumoasă, la clanta ascunzătoarei... trosnește... și eu care sînt aici, care o pîndesc. Niciodată n-am petrecut așa !...

Minutul care urmă fu înspăimîntător.

Bietul șoricel — vrem să spunem Mirtila — deschise. Și, îndată, privirea ei mirată se opri asupra lui Malingre care, în mijlocul labora-

torului, cu degetul pe nas, cu fața îngustă, cu un rîs și mai puternic, cu gîtul întins, nemișcat, caraghios, hidos, o pîdea.

Ea rămase tremurînd, fără un gest de apărare, mută.

Astfel șoarecele ce se dă pradă soartei cînd simte ghiara pisicii care-l înșfacă.

— Ohe ! zbučni Malingre cu glas ascuțit și batjocoritor.

Ea începu să tremure. Mójicia și silnicia unui soldat ar fi îngrozit-o mai puțin decît risul și vocea aceea.

— Haide, frumoasă copilă ! zise Simon, Ieși de acolo... Vino !... Vezi bine că... aștept !...

Sărăcuța, rămase cîteva minute, încă, nemișcată de groază, ca fascinată. Dar cum în pieptul virgin bătea o inimă mindră, Mirtila își stăpîni slăbiciunea trecătoare, pe care i-o provocase apariția neașteptată și inexplicabilă a necunoscutului acela. Ea ieși din ascunzătoare, își înfrînă tremuratul nervos, care o zguduia și se opri lîngă Simon Malingre, pe care-l privi de sus în jos.

— Ce faci aici ? întrebă ea. Cum ai intrat ?

— Hei ! Cum se intră... pe ușă, frumoasă copilă, pe ușă ! Cel puțin asta e mijlocul întrebuițat, obișnuit, ca să intri într-o casă.

Cît despre ce fac ?... vezi !... privesc. La drept vorbind... te așteptam. Aveam ordin să te aștept.

— Aveai ordin ? bălbi Mirtila.

— Da, am venit cîțiva aici, și am arestat mai întii pe biata femeie, care...

— Arestat ! izbucni Mirtila, îngălbenind. Și pentru ce ? Ce crimă a săvîrșit ?

— Nu știu, pe toți sfinții ! habar n-am ! Atît doar știu, că e arestată. Și eu, am avut ordin să te aștept. Și după cum vezi... te-am așteptat. Asta-i !

Două lacrimi se prelinseră pe obrajii palizi ai fetei, care se gîndi :

— Mama lui Buridan arestată !... Sărmană mamă... ea cea atît de bună, pe care începusem s-o iubesc, și care mă iubea atît de mult !... Vai ! ce-o să i se întîmple ?

Malingre o măsură cu privirea vicleană. La urma-urmei, n-avea un aer așa de grozav. Pentru cei, care nu-l cunoșteau, era mai cu seamă caraghios, cu figura îngustă, nasul subțire, lung și ascuțit, și cu picioarele lui strimbe.

Primul moment de spaimă trecut, Mirtila nu se mai temea așa mult și tot gîndul ei se concentrase asupra celeilalte nenorociri : „Mabel era arestată !”

Simon Malingre, încărcat de izbînda operațiunii, pe care i-o încredințase Valois, era hotărît să se arate de o politețe rafinată.

— Acum, micuțo, zise el fără sfială, e vorba ca să mă urmezi și cît mai repede. Vezi că... sint ceremonios. Nu mă obliga să te silesc.

— Să te urmez ?... Unde ?

— Ei !... O să vezi ! Într-un palat splendid, unde vei fi bine tratată... crede-mă !

Mirtila clătină din cap, cu energie.

Părînd că n-ar fi văzut acel semn, Malingre urmă :

— Deci, ne vom coborî, vom ieși, și pe străzi să umbli frumos, alături de mine.

O speranță licări în ochii Mirtilei.

Malingre, care văzu bine acea speranță, își puse iar degetul pe nas, se gîndi un minut, apoi zîmbetul lăbărtat, i se așternu pe față.

— Fără îndoială zise el, îți va fi foarte lesne să încerci să fugi pe stradă.

Să-ți spun, dacă fugi, eu te las. Îți va fi și mai ușor să te apuci să strigi, să strîngi lumea în juru-ți, și în acest caz eu mă pun pe fugă, căci n-am nici o poftă să mi se spargă capul cu pietre, pentru ochii tăi cei frumoși. Vezi dar, că e lesne. Și chiar, iată, fără să mai căutăm atît, dacă-mi ordoni să plec te ascult la minut, și te las liberă.

Ah Ah ! Ce zici de asta, micuțo ?... Să vedem, să plec fără tine ? Vorbește ! Nu te sfii. Dar... Malingre se opri un minut pufnind de rîs, Mirtila tremura.

— Dar, urmă Simon, trebuie să-ți spun un lucru. Biata femeie, pe care am arestat-o azi noapte, scumpa cucoană...

Mirtila se îngrozi !

— Ei bine, peste o oră ea va fi spînzurată, dacă nu sosești la timp, la locul spînzurătorii. Iacă ! Mie puțin îmi pasă. Pleacă, fugi, rămii, ce-mi pasă mie că ea o să fie spînzurată !

Și Simon Malingre porni fără să se mai întoarcă, să vadă dacă fata îl urma.

Jos începu să dărîme fortificațiile, pe care le ridicase în dosul ușii.

— Mai iute ! Oh ! mai iute, te rog ! murmură lîngă el, vocea Mirtilei.

— Ha, ha ! te-ai hotărît ?... Ei bine ! fii liniștită, o să ajungem la vreme. Răspund eu.

— Și spui că, dacă merg acolo unde mă duci...

— Doamna aceea nu va fi spînzurată. Din contra, peste un ceas, dacă nu ești acolo...

— Să mergem ! Să mergem ! — se cutremură Mirtila.

Ieșiră, Malingre umbla fără să se grăbească, fără să se uite la tovarășa lui. După o jumătate de ceas, ei intrău în palatul Valois, pe o poartă joasă și fără să fi fost văzuți de cineva. Malingre o închise pe fată într-o odaie și, alergînd, se duse la stăpînul său.

— Monsenior ! zise el, cum fu în fața contelui de Valois.

Am prins păsărica !

Valois se înfioră. Ochii lui negri fulgerară și obrazii oacheși tremurară de o bucurie negrăită.

— Cum ai făcut ? zise el, ascunzîndu-și cu îngrijire emoția, care, cu toate astea, nu scăpase lui Malingre. Nu a strigat ?

Ziua, în amiaza mare era primejdios ; dar, fără îndoială, ai legat-o și i-ai pus căluș în gură. Nu i-ai făcut vreun rău, păcătosule ?

— Monseniorul mă cunoaște prea puțin, zise Malingre, aplecat pînă la pămînt — ca să se gîndească că aș fi avut îndrăzneala să pun mîna pe aceea pe care o ocrotiți cu gîndul.

Nu, n-am legat-o, nu i-am pus căluș, și nici măcar cu degetul n-am atins-o !

N-a strigat, nu s-a opus,... ci m-a urmat, blindă ca un mieluşel !

Și Malingre îi istorisi lui Valois cum făcuse ca Mirtila să-l urmeze.

Ca un adevărat cunoșcător, Valois admiră șiretenia servitorului său, și-l felicită după cum și merita.

— Acum, zise el, du-te și adu-mi pe Gillona.

Malingre se repezi, alergînd sã dea-drumul Gillonei, care sta tot închisã și o aduse contelui, zicînd :

— Dacă spui un cuvînt, de cele ce s-au petrecut între noi, Gillona, istorisesc contelui tot ce ai inventat, ca sã-i storci bani.

Dacă taci, din contrã, îți garantez cã ne-am îmbogățit.

Gillona pricepu cã asociatul ei o pãcălise, pentru a-i smulge secretul ascunzãtorii Mirtilei și, mai cu seamã, aurul de care ducea dorul.

— Rãbdare, își zise ea îmi voi răzbuna !...

Ne-am înțeles ! adăugã tare. N-am sã spun nimic. M-ai amenințat, furat, jefuit, sãrăcit... dar ce n-aș răbda de la un viitor bărbat galant și frumos ca tine, Malingre ?

Simon privi chiorîș spre onorata sã tovarășã și se gîndi : „Îmi pregătește vreo loviturã ! Sã ne ținem bine !“

Dar se făcu cã se umflă în pene, și Gillona, care-l observa bombăni :

— Dobitocule ! Am sã te fac sã-mi plătești sutã la sutã, spaima pe care mi-ai tras-o și galbenii pe care mi i-ai șterpelit.

Ajunseserã la apartamentul contelui.

Gillona și Malingre intrarã.

— Gillona ! zise Valois, îndrãznețul nostru Malingre a descoperit locul unde se ascundea fata lui Marigny.

— Malingre e un om foarte priceput, monseniore !

— Da ! Și a adus-o pe vrăjitoare, care acum e în palat. Ți-o încredințez, Gillona.

O cunoști. Ea nu știe amestecul pe care îl ai în afacerea de la grădinița cu trandafiri, și imensul serviciu pe care l-ai făcut Statului și Maiestății Sale.

— Și vouã, monseniore !

— Într-adevăr, și mie !... Deci, ea trebuie sã aibã încredere în tine !

— Fără îndoialã. Și, chiar dacã nu-mi mai păstrează vechea ei încredere, mă însărcinez sã-i inspir alta... nouã. Monseniorul nu va pierde nimic, în schimb !

— Ești o femeie prețioasă, Gillona. Și te iau, definitiv, în casa mea. Te numesc supraveghetoarea lenjeriei casei mele. E un prost onorabil și care aduce mari beneficii, pe care multe burgheze l-au dorit în deșert.

— Monseniorul e prea bun !

— Și nu e... decît un început. Dar, supraveghează-ți prizoniera, adăugã contele, cu un ton amenințãtor. Nimeni în palat și afarã din palat nu trebuie sã știe cã o fatã e aici. Dacă acest secret va fi destãinuit oricui va fi, îți smulg limba. (Gillona făcu o reverență). Nimeni nu trebuie sã se apropie de ea, sã-i vorbeascã, sau s-o vadã cineva, voi scoate ochii celui care o fi văzut-o, mai întîi, și apoi pe ai tăi. (O altã reverență din partea Gillonei). În sfîrșit, dacã din pricina ta sau a oricãrui altul, aceastã fatã izbutește sã fugã din palatul meu, tu și cu complicități tăi veți fi arși în sala de jos a palatului. (A treia reverență a Gillonei). Contele se cutremurã puternic, la gîndul cã Mirtila ar putea sã fugã. Dar era sigur de a-și fi dobîndit în Gillona o temnicerã devotată. El urmã :

— Nu vreau s-o vãd... astăzi, nu ! Alege în tot palatul apartamentul care ți se va pãrea mai potrivit planurilor noastre și gîndește-te cã, dacã ești credincioasă și inteligentă, ai cîștiga o avere !

— Credinicoasă ? zise Gillona. Nu se poate sã fiu mai mult ! Monseniorul știe aceasta.

La un semn al stăpînului, Gillona și Malingre se făcură nevăzuți.

— Vezi că ne-am îmbogățit ? făcu Maligne. Vezi că am avut dreptate să-ți smulg secretul prin frică ? Vezi că, grație mie, favoarea conțelului te-a ridicat la demnitatea de lenjerieră ? Cînd ne cununăm, Gillona ?

Din întîmplare, Malingre era odată sincer.

Trecerea și averea Gillonei îl uimeau.

Își zicea că are o logodnică prețioasă. Dar, pe cînd Simon Malingre aruncă Gillonei niște priviri pe care el le credea drăgăstoase, dar care nu erau decît sinistre, Gillona, umblind de-a lungul sălilor palatului, se gîdea, fără îndoială, la lucruri mai însemnate.

Și cum Malingre, în culmea entuziasmului, ajunsese să-i facă o adevărată declarație de dragoste, Gillona se opri în loc, îl privi în fundul ochilor și zise :

— Vrei să mi-i dai înapoi ?

— Ce ? tresări Malingre nedumerit.

— Galbenii... sărmanii mei galbeni, pe care mi i-ai șterpelit... Simone, dă-mi-i înapoi, dacă zici că mă iubești.

— Da, te iubesc, făcu Malingre, dar tocmai de aceea n-am să ți-i mai dau. Îi păstrez, vezi tu, ca să fii și mai bogată în ziua nunții noastre. Gillona nu mai adăugă nimic și porni înainte.

Se gîdea.

— Valois a zis că acela care o va face pe Mirțila să fugă va fi ars de viu. Desigur, Valois se va ține de cuvînt. Îl cunosc eu bine !

Vorbindu-și astfel, îl privi pe Malingre cu o ironie adîncă. Malingre nu înțelesese privirea sau n-o văzu. Ajunseră în fața odăii unde era închisă Mirțila. Și Simon îi dete Gillonei cheia, zicînd :

— Iat-o ! Acum, descurcă-te cum știi ! Eu mă duc să mă întîlnesc cu monseniorul, la Temple.

Contele de Valois, se înapoiase la Temple, locuința lui oficială, de cînd, prin favoarea regelui, nepotul său, fusese numit guvernator. Era o natură violentă. Puternic de statură, cu umerii lați, cu înfățișarea formidabilă, cu armura lui de război, Charles de Valois, era tipul războinicilor vechi care semeți, pe caii lor normanzi, cu harnașamentul de oțel, păreau neclintîți ca niște stînci.

La începutul verii, avusese ambiții nemărginite. Dar fierul muțat de foc, fierul în care lovește fierarul, se moaie, se îndoie, și prima sa tărie se înlădiază, și dacă nu se îndoie, se rupe...

Alții, decît Valois, s-ar fi zdrobit, poate. Valois se îndoie. Prins între acea puternică nicovală, care se numise Filip cel Frumos și ciocanul acela grozav, care se numea Enguerrand de Marigny, încetul pe încetul. Charles de Valois își înlădiase firea violentă și strașnică : învățase să fie șiret !

Și, mai bine, învățase să trăiască în frica clipei care urmează clipei pe care-o trăia.

Din starea aceea de constrîngere, în care trăise atîta vreme, rezultase o ciudată timiditate. Valois nu mai îndrăznea să „voiască“. Îi era chiar frică de un triumf. Valois făurea planuri formidabile, întocmea războaie înspăimîntătoare, și, în minutul hotărîtor, cînd nu-i mai rămînea decît să lovească, să retrăgea pe neașteptate.

Tercea deci drept foarte îndeminatic și viclean. În realitate, era slab.

Atîta tot.

Odată, cînd se aflase în fața Mirtilei, pe care se dusesese s-o aresteze la grădinița cu trandafiri, ca să lovească în rivalul său, Marigny, natura lui primitivă, brutală, se dase de gol ; o pasiune se dezlănțuise în el ; pentru pasiunea aceea renunțase la un plan rumegat multă vreme... voința de a proba că Mirtila vrusese să-l omoare pe rege prin vrăjitorie, apoi să probeze că Marigny era tatăl vrăjitoarei. Aceasta ar fi însemnat fără îndoială, pentru Marigny prăbușirea, exilul sau poate chiar închisoarea, eșafodul.

Renunțînd la răzbunarea aceea adîncă pentru că se îndrăgostise de fata lui Marigny, Valois își zisese că ar fi încă o răzbunare frumoasă, dacă, ar putea să se ducă la tatăl Mirtilei într-o zi să-i spună :

— Pe fata ta, mi-am făcut-o amantă !

Acum Mirtila era în puterea lui. Dragostea pentru fată și ura pentru Marigny se întilneau laolaltă, — cu toate astea, Valois tot nu se hotăra.

Spre marea mirare a lui Simon Malingre, plecase din palat, aproape fugise fără s-o vadă pe Mirtila.

În sufletul lui nu era nici un fel de milă, Nici un gînd delicat.

Simțea o bucurie de fiară la gîndul că Mirtila era la discreția lui și că n-avea decît să întindă mîna asupra ei.

Dar, atîta doar că Valois răsturna acum ordinea faptelor : îi păru o necesitate de neînlăturat. Să se scape de Marigny mai întîi. În fond îi era frică.

Cînd ajunse la Temple, chemă pe chelar și coborî în temniță, urmat de un singur om. Nu știa singur ce voia cu femeia aceea care își împinsese sacrificiul pînă a lua locul Mirtilei. Nădăjduia în chip nelămurit că va dobîndi oarecare lămuriri cu privire la starea de spirit a fetei. Intră singur în temniță, și văzîndu-l, Mabel avu un zîmbet trist : nu mai spera să-l vadă pe Valois singur.

— Femele, începu Valois, vin să-ți vorbesc de fata aceea care ar trebui să fie în locul tău, și pentru care consimți să mori ; căci trebuie să-ți spun : aminată dintr-un capriciu al regelui, care vrea să-ți vorbească la Luvru, de tortură nu vei scăpa. Cu toate astea, pot să-ți îndulcesc ultimele tale minute, și să-ți înlătur, dacă nu moartea, cel puțin suferința.

— Ce vrei să-ți spun, Charles de Valois ?

— Să-mi vorbești de acea Mirtila, să-mi descrii caracterul ei... gusturile ei... cu deosebire ce-i place...

Mabel îl privi lung pe Valois, și-l întrebă :

— E liberă ?... Ai ținut jurămîntul pe care l-ai făcut cu mîna pe cruce ?

— Mi-am ținut jurămîntul ! repetă Valois.

— E liberă ?...

— Mi-am ținut jurămîntul ! repetă Valois.

— Nu-mi răspunzi ! strigă Mabel, care încercă să înainteze, dar lanțurile erau scurte, și cu un suspin îngrijorat, își luă iar locul, în picioare, lingă zid.

— Tu, nu-mi răspunzi ! făcu Valois.

De sub masaca lui Mabel, indoita flacăară a ochilor scînteia cu atîta putere stranie, încît Valois simți un fel de mirare și de îngrijorare.

— Mirtila nu e liberă ! își zise Mabel în gând. Fie ! urmă ea, vorbind tare. Pot să-ți vorbesc de ea. Va fi o mîngiere și pentru mine ! Ei bine ! caracterul ei, gusturile, slăbiciunile, viața, inima, gândul ei, Mirtila toată e cuprinsă în aceste singure cuvinte : ea iubește pe Buridan !

Valois scrișni din dinți.

— Buridan !

Oh ! pe acela îl ura mai mult decît pe Marigny...

— Răbdare, făcu el, tare. Își vorbea lui însuși, răbdare ! Tortura acelui vagabond nu e decît chestie de ceasuri ! E în mîini sigure...

— Vrei să spui, Valois, că Buridan e în mîinile reginei... Nu-i așa ?

— Desigur. Am fost de față cînd l-a arestat, în Pré-aux-Clercs.

— Buridan a evadat ! zise cu răceală Mabel.

— Evadat ? rînji Valois. Ești nebună, femeie. Dar nu de asta mă îngrijesc...

— Buridan va scăpa-o pe Mirtila, pe care o ții închisă, ca un sperjur, contra jurămîntului tău...

— Oh ! Ești, într-adevăr, vrăjitoare ? murmură Valois dîndu-se înapoi.

— Buridan se va căsători cu Mirtila ! urmă Mabel.

— Te înșeli, femeie ! izbucni Valois, cu glas tremurător de furie și de spaimă. Dacă acest Buridan e liber, — ceea ce nu cred ! — arcașii prefectului nu vor întîrzia să-l aresteze. Și, dacă blestemata ta știință ți-a îngăduit să pricepi că am ținut fața pentru mine... ghicește, vrăjitoare !... citește în viitor... privește-ți oglinzile infernale, care-ți arată întîmplările viitoare și vezi-l pe Buridan... spînzurat... pe Mirtila în brațele mele...

— Vei libera-o pe Mirtila ! zise Mabel, cu aceeași răceală, care îl exaspera și-l înspăimînta pe Valois.

El rîse tare și se îndreptă spre ușă...

— Mi te vei supune ! strigă Mabel. Căci am dreptul să-ți ordon. Charles de Valois ! Eu nu vin din Iad, ci sînt trimisă de zeul războaii ! Privește-mă !

Valois se întoarse și se uită spre vrăjitoarea, care-și scosese masca. Rămase incremenit.

— Cine ești ? — bolborosi el. Oh ! cine ești ?... Unde am văzut fața ta ? Unde am văzut ochii aceștia, care-mi sfredelesc pînă în adîncul sufletului !... Oh !... Te recunosc, te recunosc !... Ești... Ana de Dramans !...

Sub stăpînirea unei spaime nebune, Valois simți muindu-l-se picioarele. Se rezemă de zidul temniței.

Mabel își pusese iarăși masca și ședea nemișcată. O tăcere grozavă apăsă cîteva minute asupra acelor două ființe, întreruptă numai de suspinele de spaimă ale lui Valois.

— M-ai recunoscut ! zise, în fine, Mabel. Cred că-nțelegi, acum, cu ce puteri sînt armată. Ascultă, Valois ! Cînd vor veni să mă ia, ca să mă ducă la Luvru, orînduiește lucrurile astfel, ca să-mi probezi că Mirtila și cu Buridan sînt liberi. Dacă nu o faci, voi istorisi regelui cum și

de cine am fost lovită la Dijon... cum și de cine a fost ucis copilul tău, pe cînd tu erai favoritul Margaretei de Bourgogne, viitoarea regină a Franței.

Valois nu ascultă mai mult, ci nebun de spaimă, ieși din închisoare, se sui în apartamentul său și căzu într-un jilt, șoptind :

— Sînt pierdut !

— Dacă monseniorul vrea să-mi spună ce durere îl copleșește, poate voi putea să-i găsesc leacul ! zise un glas lîngă el.

— Simon Malingre !

— Chiar eu, monseniore !

— Da, da ! vorbi Valois înfrigurat. Tu ai mintea iscusită și bogată. Într-adevăr, poate îmi vei da vreun sfat bun. Ascultă...

Valois istorisi tovarășului său tot ce i se întimplase, și adăugă :

— Totul e ca această femeie să nu poată ajunge în fața regelui.

Malingre se gîndi cîteva minute apoi surise.

— Numai atît ? Ei bine, monseniore, puteți să vă liniștiți. Pot să vă afirm că această blestemată vrăjitoare va muri înainte de a fi chemată de rege... Atunci se va spune, și regele va repeta-o, că înaintea dreptății oamenilor, judecata Dumnezeiască a lovit-o pe fiica aceea a Infernului.

— Și cum o să moară ? întrebă Valois, privind pe Malingre cu admirație. O să te duci tu în fundul carcerii sale s-o sugrumi ?

— Dacă trebuie... mă voi duce, monseniore. Dar e cineva care, cu mai multă bunăvoință, se va însărcina cu această execuție trebuitoare și care o va executa mai cu blîndețe, prin otravă, sau altfel. Și acest cineva, monseniore, e Gillona.

În vremea asta, Gillona, pe care Simon Malingre, totdeauna prudent și poate într-un scop ascuns, o prezenta lui Valois ca pe singura salvatoare posibilă, aceea Gillona căreia îi pregătea un frumos rol de călău, pătrunsese la Mirtila.

Văzînd-o pe vechea ei servitoare — sau mai bine zis singura ei prietenă de la grădinița cu trandafiri — Mirtila țipase de bucurie și se repezise spre ea cu brațele deschise.

— Scumpa mea, Gillonă !

Dar Gillona făcu un semn misterios, închise ușa cu cea mai mare îngrijire și întorcîndu-se spre fată îi zise :

— Nu sînt ceea ce crezi, nu sînt servitoarea dumitale devotată, nu sînt demnă să-mi zici scumpă Gillona !

— Vai ! izbueni Mirtila, tremurînd, ar trebui să bănuiesc ceva, deoarece te afli în casa în care locuiesc dușmanii mei.

— Pentru că cu dușmanii tăi, făcusem o învoială. Plătită cu aurul contelui de Valois, eu am fabricat figurina de ceară, eu am pus-o în aghiasmatar, unde a fost găsită, eu, în sfîrșit, am făcut să fii arestată ca vrăjitoare.

Mirtila o privi cu groază :

Gillona urmă :

— Și, acum, că ți-am destăinuit crima mea, cred că trebuie să ai încredere în mine, dacă-ți spun că mă căiesc.

Mută de groază, Mirtila o examina cu un fel de curiozitate sfioasă pe femeia, pe care — ani îndelungați, — o crezuse prietenă devotată, mai mult decît servitoarea credincioasă, și care, deodată, se arăta o tică-

loasă. Îi era foarte cunoscută și, cu toate astea, părea că... n-o mai cunoaște.

— Se poate să fi făcut tu asta, Gillona ? murmură ea. Nu ești în mințile tale ?

— Nu numai că e posibil, dar e adevărat. Stam lângă tine, numai ca să te vînd. Te-am trădat. E îngrozitor dacă vrei, dar nimic nu mai poate face ca trădarea mea să nu fie o faptă indeplinită.

— Și ce ți-am făcut ? oftă Mirtila tremurînd.

— Tu ? Nimic ! Înger din cer, nu mi-ai făcut decît bine. Pe cît pot iubi pe cineva, te iubeam...

— Mă iubeai ?

— Poate să ți se pară ciudat. Dar, îmi erai dragă ! Erau clipe cînd mă blestemam că te trădam. Dar... banul mi-i drag și asta a fost nenorocirea ta.

— Dar, urmă Mirtila care se înfiora în fața femeii aceleia, de ce m-ai vîndut ?

— Pentru că nobilul tău tată se numește Enguerrand de Marigny, și că o ură de moarte e între el și Charles de Valois. Fata lui Claude Lescot, ai fi fost fericită.

— Vai ! E adevărat. Tatăl meu e un personaj atît de temut... primul ministru al reginei ! Și de cînd am aflat lucrul acesta, Gillona, mi se pare că trăiesc într-un vis îngrozitor. Unde e vremea fericită, de la grădinița cu trandafiri... pe cînd nu aveam altă grijă decît... a florilor mele ? Pe atunci, necazul meu era : o omidă pe un trandafir. Pe atunci tatăl meu nu mi se arătase decît sub înfățișarea unui blind negustor ! De ce n-am rămas în acea blindă necunoștință ! Sau, mai bine, de ce nu sînt cu adevărat fiica unui negustor de covoare ?... Sînt pierdută, o simt și în zadar m-aș împotrivi soartei... Fiica lui Enguerrand de Marigny, fiica reginei Franței... sînt condamnată, căci, fără îndoială, trebuie să dispară proba însuflețită a trecutului...

Mirtila începu să plîngă. Gillona-i privea lacrimile fără înduioșare. Ea se lăudase numai că putuse s-o iubească. Gillona era însetată de răzbunare. Atît !

Ea jurase că Simon Malingre va plăti cu viața spaima ce-i stîrnise, și mai cu seamă furtul galbenilor ei.

— Nu te teme de tatăl tău nici de regină, — zise ea cu vioiciune. Nu-i nici o primejdie din partea lor...

Mirtila clătină din cap, îndurerată.

— Primejdia cea mare, urmă Gillona, e contele de Valois. Dare-ar Dumnezeu ca acest om să se mulțumească să te urască, să nu poată suferi în tine decît pe fata lui Marigny !

— Și... ce mai poate să-mi facă ? întrebă Mirtila cu nevinovăția ei drăgălașă.

Gillona surise, se apropie de fată și șopti :

— Cînd a venit la grădinița cu trandafiri, ca să te aresteze, contele te-a văzut pentru prima dată. Ce pot să-ți spun ? Iubirea contelui e mai de temut decît ură lui. Și aici ești în palatul lui Valois !...

Mirtila scoase un țipăt de spaimă. O cuprinse o groază de nedescris. Lovitura Gillonei își ajunsese ținta. Pentru Mirtila, ura lui Valois și toate urmările nu era decît o nenorocire, și nenorocirea aceea — în cel mai rău caz — nu putea fi decît o moarte violentă. Dar iubirea lui Valois... însemna rușinea cea mai cumplită, înfierarea cea mai amară,

mai grozavă decît secura cîlăului. Din clipa aceea, Mirtila uită că Gillona o trădase și o mai putea vinde. Ea nu avu decît un gînd : să fugă pe dată de iubirea aceea, a cărei primejdie amenințătoare o pricepea acum.

Gillona urmă :

— Dacă m-au invinovățit de crimele, pe care le-am săvîrșit împotriva ta e pentru că mă căiesc. Mă crezi ? Am hotărît să te scap. O doresc din tot sufletul. Și numai eu te pît scîpa de Valois. Sau, cel puțin, numai eu pot lua măsurile trebuincioase. Și, pentru un moment, ele se reduc la una singură : trebuie să dau de veste seniorului Buridan...

— La auzul numelui logodnicului ei, fața Mirtilei se îmbujoră. Inima începu să-i bată tare și murmură :

— Da... dacă Buridan ar ști unde sînt, ar încerca orice, să mă scape...

— Tot așa gîndeam și eu ! adăugă iute Gillona. Ar fi vorba să-l anunțăm pe seniorul Buridan, și dacă vrei, mă-nsărcinez eu, numai de-aș ști unde-l pot găsi ?

— Dacă e liber, dacă a putut scîpa de la Pré-aux-Clercs, îl vei găsi, desigur, în palatul d'Aulnay, din strada Froidmantel, — dar, vai !...

Mirtila era gata să-și destăinuiească teama cu privire la arestarea lui Buridan. Dar de abia vorbise, și o bănuială neașteptată se strecură în gîndul ei :

— Dar Buridan era liber ! Putuse să scape ! Acum o trimisese pe Gillona, să-i afle ascunzătoarea ! Și tocmai ea, logodnica lui, îl trăda.

Tăcu, deodată, și se trase înapoi, galbenă ca ceara. Gillona pricepu ce se petrecea în sufletul ei.

— Te ferești de mine, și e natural — urmă ea, dar îți jur pe partea mea de Rai — dacă voi mai avea vreo parte de Rai — îți jur pe mîntuirea mea, că de data asta nu te trădez. Adio ! Nu te teme. Dacă-l găsesc pe seniorul Buridan, se va mișca. Dacă nu-l găsesc, voi lucra singură. Vreau să scapi de Valois, și asta va fi nu numai o reparație a răului, pe care ți l-am făcut, dar o fac și în interesul meu.

Gillona ieși.

— Scumpul meu Malingre ! rinji zgripturoaica, îndepărtîndu-se. Cu cîtă plăcere să-l privesc prăindu-se pe jar, după făgăduința monseniorului ! Căci micuța Mirtila va evada. Și cine va pregăti această evadare ? Tu, scumpul meu Simon ?... Cît despre ceea ce o să se facă micuța, plecînd de aici, asta-i treaba mea. Țin răzbunarea în mînă, și averea tot în labă...

XLI. REGINA SE PLECTISEȘTE

Pe cînd Mabel, din fundul temniței încerca încă s-o mai ocrotească pe Mirtila, iar Valois — ascultînd de sfaturile lui Malingre luase hotărîrea să se scape de prizonieră și pe cînd Gillona pornea în căutarea lui Buridan, Margareta de Bourgogne părea că se plectisește de moarte.

Numai prințesele Blanche și Jeanna aveau voie să intre la ea și numai ele o mai mîngiau puțin.

Foarte fericit, că primejdia bolii se risipise atît de iute, regele își reluase cursul ocupațiilor obișnuite. Și, ca să sărbătorească cu cinste o

împrejurare de o atît de mare însemnătate ca însănătoșirea reginei, ordonase serbări publice.

Omul său de încredere, care-i spunea tot ce gîndea, îi atrăsese atenția că regina nu fusese bolnavă, și deci nu era nici un zor să facă poporul Franței să se bucure de însănătoșirea ei. Lucru la care regele Ludovic, bine dispus, răspunsese :

— Asta va servi pentru cazul cînd, mai tîrziu, regina se va îmbolnăvi ! și se va însănătoși, într-adevăr. Nu e rău să ne bucurăm dinainte. Dar pentru că ai ceva de spus, vreau, ca această ocazie, să fie „o serbare a nebunilor“ și tu vei fi regele lor.

Omul nu luă amenințarea în serios. Dar n-avea dreptate, și se va vedea cum nenorocitul acesta ar fi făcut bine să nu fi vorbit în ziua aceea. Proiectul unei serbări publice, imitată după serbarea anuală a nebunilor, entuziasmase pe Ludovic, care convocă îndată consiliul său și începu să studieze chestiunea cu aceeași gravitate pe care o puneă și în afacerile Statului.

În vremea asta, regina răsturnată — fără putere — într-un fotoliu, cu ochii închiși, cu fruntea încruntată, cu buzele strînse, se gîndea la întîmplările din urmă, care o mirau grozav. Și, în timpul, ca un refren superstițios, îi trecea prin minte gîndul :

— Gauthier m-a blestemat. N-ar fi trebuit să mă arăt pe platforma Turnului Nesle !... Ea deschise ochii și le văzu pe cele două surori ale ei, ocupate cu împletitul unor broderii.

— Blanche, Jeanne, ați auzit spunîndu-se că blestemul rostit în anumite împrejurări, te poate apăsă o viață întreagă : scoțînd-o din orînduiala ei, și apoi s-o zdrobească ?

— De care blestem vorbești, scumpă soră ?

— Că are a face, de care ? zise regina nerăbdătoare. Răspundeți-mi la întrebare... Oh ! întrebările îmi inebunesc mintea ! Ce s-a făcut Mabel ? Ce i s-a întîmplat ?... Ea... fața mea... rivala mea ? Și dinșii, cu toții !... ce s-au făcut ? Oh ! să-i am în mînă, pe acești oameni, și...

Se opri deodată, se sculă și începu să umble înfrigurată. Apoi urmă :

— Jeanne, Blanche, ascultați-mă ! Cîtă vreme vor trăi oamenii aceia, nu-i nici o liniște cu putîntă pentru mine... nici pentru voi...

Cele două principese se cutremurară.

— Numai unul dintre ei de-ar vorbi — urmă cu vocea înăbușită regina — și misterele de la Turnul Nesle vor fi date pe față. Și atunci va veni decăderea... pentru toate... poate chiar moartea rușinoasă și grozavă, în fundul unei temnițe...

Jeanne și Blanche se priviră îngălbenind. Și pe ele acest gînd le tortura. Dar, mai puțin expuse decît regina, prin lipsa soților lor, ele căutau să-și liniștească îngrijorările sau, cel puțin, izbuteau să le ascundă.

— Trebuie să-i găsim ! oftă Jeanna. Filip și Gauthier d'Aulnay trebuie să plece pe drumul tuturor...

— Amanților noștri ! întregi Blanche cu vocea sugrumată.

— Am fost blestemată ! murmură regina.

Toate trei rămaseră o clipă tăcute, cu adinca atenție a oamenilor care știu că o vorbă poate să-l coste viața. Și, cînd viața e frumoasă, cînd se prezintă sub forma libertății tuturor plăcerilor, sub cea mai neînfrînată libertate, e îngrozitor s-o pierzi.

În momentul acela două servitoare, conduse de o damă de onoare, aduseră prinzul principeselor.

Apoi, după un semn al reginei, servitoarele și doamna de onoare plecară.

— Să petrecem ! zise Jeanna. Vinurile de Spania sînt un leac minunat împotriva frigurilor plictiselii.

Surorile se așezară în jurul mesei, servindu-se singure, și, în curînd, într-adevăr, se simți efectul vinurilor. Oehii începură să le strălucească, obrații li se rumeniră.

— Eu, începu Blanche, nu cred il blesteme. Ce poate însemna o vorbă ?... O ia vîntul, și.. asta-i tot !

— Desigur ! adăugă Jeanne, care se exalta. Și, chiar dacă blestemul ar putea pricinui barecare pagube într-o viață, n-ar fi să plătești prea scump, ceea ce e mai amenințător în vreo existență, cînd e ca a noastră. Ascultă, regina mea, vrei, să mergem să vedem leii ?

— Nu pricepeți, oare ? oftă atunci Margareta, ai cărei ochi scînteiau încruntați. Dacă ar fi vorba de niște blesteme anonime, care şuieră în calea puternicilor de pe pămînt... daeă n-ar fi decît blestemele pornite de atît de jos, încît nu ne pot atinge pe noi... acei care plutim deasupra mulțimii, nu m-aș tulbura. Dar omul care m-a blestemat...

— Cine-i acela ? întrebă cele două prințese, privind-o cu ochi lacomi.

— Ascultați ! Stragildo îi apucase. Unul din ei mă recunoscuse. Dađui ordinul să-l ucidă. Și, cum nu mai aveam răbdare, m-am suit pe platforma turnului, crezînd că s-a sfîrșit... Nu... nu se sfîrșise !... Văzui capul palid ca de ceară a mizerabilului de Gauthier, ridicîndu-se, și atunci în clipa aceea grozavă din ochii inflăcăriți, din pumnul amenințător, dintre buzele și din toată ființa lui, m-a blestemat !... De atunci nu mi-a mai izbutit nimic... Simt că mă apasă nenorocirea, și că sînt tirită spre o catastrofă fatală... Mi-e frică !...

— Nebunii ! strigă Jeanne, rîzînd nervos.

— Simple închipuiri, adăugă Blanche și pufni și ea de ris.

— Regele ! anunță un aprod, deschizînd ușa.

— Aici se... rîde ! strigă deja regele, intrînd cu pasul lui grăbit. Ei bine ! bravo !... Scumpă Margareto ești dar bine, de tot ?

— De tot, Sire ! bolborosi Margareta de Bourgogne.

— Am venit să-ți dau o veste bună, urmă Ludovic, surizător și fericit ca un copil care o să petreacă. O să avem o mare sărbare în Paris, ... o serbare a nebunilor. Ce zici de ideea asta ?

— Admirabilă, Sire ! făcu Margareta care încetul cu încetul își venea în fire, din spaima pe care o simțise.

Prințesele aplaudară.

Încîntat, regele mai flecări citva, sfătui pe regina să nu bea prea mult, recomandă prințeselor să aibă grije de ea, și, tot pe-atît de zgomotos, se îndreptă spre ușă. Dar, cum era să iasă, se izbi peste frunte și se întoarse spre regină.

— Închipește-ți, zise el, că am vrut să consult, o vrăjitoare. Zău, că am făcut-o, și i-am vorbit... cum îți vorbesc.

— Ce imprudență, Sire !

— Recunosc. Dar nu regret imprudența. Căci femeia aceasta mi-a destăinuit un lucru de cea mai mare însemnătate, și pentru care cred că-mi vei da o mină de ajutor, scumpă Margareta !

— Și... despre ce e vorba ? zise regina, văzind că fruntea lui Ludovic se încrunta.

— Ea mi-a proorocit că se urzește o trădare împotriva mea.

— O trădare ?

— Da ! Și încă în Luvrul meu chiar. În jurul meu direct. Sint trădat.

— Trădat, Sire ? Într-adevăr, e o veste gravă.

Și acea vrăjitoare ți-a numit pe trădător ?

— Nu ! căci ar fi mort acum... Dar nu-i vorba de un bărbat, ci... de o femeie. Vrăjitoarea mi-a zis : „caută în jurul tău, în Luvrul tău !“

— O femeie ? bolborosi Margareta.

— Ești sigură de damele tale de onoare ?... De damele de serviciu ? Printre ele trebuie să cauți pe aceea care mă trădează !

Margareta plecase capul. Un minut tăcu, apoi șopti :

— Voi căuta Sire, și.. o voi găsi !

După ce Ludovic al X-lea plecă, regina, albă ca o moartă, se întoarse spre surorile ei.

— Acum, credeți că mă urmărește fatalitatea ?

— Cum ? zise Blancha. Tu crezi că... pe tine a vrut să te numească vrăjitoarea ?

Regina nu răspunse. Ea se gîdea. Căuta să-și înfrineze fiorii spai-meii, pe care-i simțea că se închegau în fundul inimii ei.

— Haideți să vedem leii ! tresări ea deodată, dînd din cap.

De obicei, cînd regina se ducea să-și vadă leii, era escortată de damele sale de onoare și de cavalerii ei. Era o partidă de plăcere, la care lua parte toată curtea. Dar se întîmpla ca Margareta să se ducă la curtea din strada Froidmantel, cîteodată, numai cu surorile ei, și chiar, destul de des singură.

Pentru ea era o plăcere să se apropie de fiarele acelea grozave, care erau departe de a semăna cu animalele din menajeriile noastre, pe jumătate domesticate, timpite de foame și de imposibilitatea de a se mișca în cuștile lor prea strîmte...

Leii regelui și ai reginei erau sălbatici,... hrăniți din belșug... Puteau să se miște în voie. Erau niște fiare grozave, pe care nici un îmblînzitor de animale n-ar fi putut să le înfrunte, fără să-l sfișie.

Ce potrivire ciudată era între natura acelor fiare și aceea a Margaretei de Bourgogne ? Cine poate ști ? Ea le iubea, cum pot iubi alte femei animalele domestice, sau o pasăre. Sta și le privea ore întregi. Ii plăcea să le îndirjească, strigînd la ele, și adesea cînd i se păreau prea moleșite, lua chiar furca lui Stragildo.

În ziua aceea Margareta se sui într-o litieră închisă, cu cele două surori ale ei, și se îndreptară spre strada Froidmantel. Nu mai avu nevoie de furca lui Stragildo.

Deasupra Parisului bubuia furtuna ; în depărtare se auzea tunetul ; aerul era încărcat de electricitate ; neastîmpărate, fiarele se învîrteau într-una urlînd și răgînd...

Stragildo se repezi înaintea prințeselor, urmat de oamenii săi. El era ca un fel de guvernator al acelui straniu palat. Avea sub ordinele lui vreo doisprezece servitori, recrutați cu îngrijire, aleși toți unul și unul, pe sprinceană, devotați orbește reginei. Oamenii aceia îndeplineau două-

slujbe : una oficială, cealaltă ascunsă. De obicei, erau numai ajutoarele lui Stragildo, în curtea fiarelor. Dar, în unele împrejurări, îl ajutau și în treburile sinistre, care se săvârșeau la Turnul Nesle. Servitorii fiarelor... al amorului,... ai morții !

Margareta îi trata cum își trata și lei.

Și, ca și lei, oamenii aceia simțeau pentru Margareta o dragoste ciudată...

Cine știe dacă nu gustaseră chiar, fiecare, cu rindul, din sărutările ei ! Cine știe cu ce mângiere, sau cu ce făgăduințe, Margareta le cum-părase tăcerea vinovată ? Orice-ar fi fost, ei și-ar fi dat chiar viața pen-tru ea.

Și-ar fi tăiat limbile cu dinții, decît să mărturisească secretele în care erau amestecați. Ei o serveau pe Margareta cu pasiune, aproape chiar cu cucernicie ; căci regina devenise idolul lor.

Printre ființele acelea devotate, sau, mai bine zis, subjugate — căci erau firi aspre, — printre bestiile acelea umane, care omorau la un sim-plu semn al Margaretei, și care, la un alt semn se țirau la picioarele ei. Stragildo, singur păstra un fel de scepticism batjocoritor.

El nu era pasionat : își făcea treburile și... atît. Și trebuie să recu-noaștem că păcătosul își îndeplinea minunat de bine îndatorirea cu care se hotărîse să-și strîngă o avere frumoasă.

Margareta văzînd servitorii venind grăbiți, le aruncă o pungă cu aur.

— Duceți-vă, vitejii mei ! le zise ea. Azi vreau să fiu singură. Du-ceți-vă și petreceți...

Ei culeseră aurul, îl împărțiră și nu mai decît banda se împrăstie pe strada Froidmantel, îndreptîndu-se spre cîrciumile din valea Dragostei. Stragildo rămase singur.

Am spus că ograda aceea era împărțită în două, sau mai bine zis în două cuști imense, închise cu un grilaj destul de înalt, pentru ca nici un leu, oricît de sprinten ar fi fost, să nu-l poată sări.

Am văzut că fereastra locuinței familiei d'Aulnay da spre curtea a doua în care nu era admis nici un vizitator și unde numai Stragildo singur putea intra.

Regina și cu prințesele se apropiaseră de grilajul cu zăbrele groase.

În depărtare, dincolo de al doilea grilaj, se zăreau lei, în cuștile lor spațioase, umblînd de colo pînă colo, privind cu ochii scinteiitori, întin-zînd gurile căscate... Stragildo stătea la cîțiva pași, în urma grupului, gata de cum i-o face regina semn, să pătrundă între lei, lucru pe care-l fă-cea cu mare plăcere, întotdeauna.

Desigur, era un îmblînzitor, și încă unul extraordinar. Fusesse apla-udat adesea, de curtea întreagă, cînd scoțînd un leu în a doua curte, îl ținea în respect cu vîrfurile furcii lui, apoi, aruncîndu-și furca, își încru-cișa brațele, ținînd fiara în loc numai cu puterea privirilor lui...

Dar, în ziua aceea, el privea cu îngrijorare spre cer, studiînd cu sfiială mișcările nervoase ale leilor și mormăia :

— De nu i-ar veni poftă să mă facă să intru, pe o vreme ca asta...

Regina își rezemase fruntea de zăbrele, ca pentru a și-o răcori. Tă-cea. Ochii i se măreau. Inima-i bătea. Cutele îi brăzdau fața frumoasă.

În vremea asta, cele două prințese umblau de colo pînă colo vorbind.

Deodată, Jeanne se apropie de regină și o văzu plîngînd...

Îi atinse brațul. Margareta se cutremură, de parcă ar fi fost atinsă de un curent electric.

— Plîngi ? o întrebă Jeanne, încet.

— Lasă-mă ! strigă regina.

— Margareta ! — murmură Blancha, ce chin te roade ?

— Oh ! lasă-mă ! Vedeți bine că mă plictisesc ! oftă regina, care, începuse să tremure nervos. Iată, urmă ea rîzînd, ar trebui să mă lăsați singură... Întoarceți-vă la Luvru...

Margareta gemea.

Cele două surori se priviră nehotărîte. Dar, după un semn poruncitor al reginei, ele se îndreptară spre ușa curții.

— Luați litiera, zise Margareta, potolită prin supunerea lor. Vreau să mă înapoiez cînd oi crede de cuviință și cum îmi va conveni. Stragildo îmi va ține de urît...

Cele două prințese se retraseră.

— Lua-o-ar dracu de muiere ! bombăni Stragildo. Iar au prins-o năbădăile ! În ceasurile astea-i grozavă. Era să mă mai facă odată... să mă prăpădesc... Fie ce-o fi ! dacă o vrea să intru,... eu plec ! Sînt destul de bogat ca să mai țin și eu la viață...

— Stragildo ! porunci chiar în clipa aceea regina. — Deschide ușa !

— Să deschid ușa ?... Doamnă, doriți să treceți în curtea de-a doua ?

— Deschide ușa, păcătosule ! Și dacă mai vorbești, pun să-ți taie limba !

Pesemne că Stragildo era obișnuit cu amenințările, căci nu păru că se sinchisește peste măsură. El se aplecă, dar surisul bafjocoritor care-i flutura de obicei pe buze, nu fu de data asta decît o crispă îngrijorată. Privi repede cerul înnoat, pe care tocmai îl brăzda un fulger apoi cu toată porunca reginei, începu să bodogănească cuvinte fără șir. Deschise o ușă mare cu zăbrele care printr-un mecanism de echilibru, se închidea singură, cu zgomot.

La zgomotul acela fiarele din fundul curții se opriră și întinseră botul spre cei ce veneau să le tulbure liniștea.

Două dintre fiare scoaseră un răget, care se pierdu în bubuitul tunetului.

— Unde e Ciclop ? întrebă regina, respirînd cu plăcere aerul încărcat de efluviile electrice, de emanațiile puternice ale fiarelor și ascultînd cu un fel de beție urletul leilor și bubuitul tunetului.

— Doamnă ! răspunse liniștit Stragildo, — vă sfătuiesc să-l lăsați pe Ciclop în pace. Cu toate că zăbrelele cuștii sînt destul de groase, nu se știe ce se poate întimpla cu un astfel de animal.

Dar fără să țină seama de sfatul lui Stragildo, regina se îndreptă spre cușca lui Ciclop, pe care-l zărise în fund, în dreapta.

Stragildo o urmă, dînd din umeri. Ținea în mînă o furcă strașnică, cu dinții scurți și foarte ascuțiți.

Margareta se opri în fața fiarei.

Era un leu mare, care fusese prins în ultimul an al domniei lui Filip cel Frumos, și pe care-l botezase astfel pentru că, pe cînd îl aduceau în Franța, păzitorii lui îi crăpaseră un ochi.

Ciclop era tolănit în cușca lui, cu o înfățișare foarte liniștită, în aparență, sau, mai bine zis, cu gîndurile duse în pădurile lui africane, la libertatea pierdută pentru totdeauna.

— Hei ! Ciclop ! răzni regina.

Leul închise singurul său ochi, apoi îl deschise iar, privi adinc spre ființa care-i vorbea, apoi își închise din nou ochiul, și-și lăsă capul de uriaș pe labele din față.

Margareta se întoarse spre Stragildo și-i porunci :

— Deschide ușa lui Ciclop !

Stragildo se trase doi pași înapoi, aruncă furca și-și încrucișă brațele.

— Ti-e frică ? întrebă Margareta.

— Da ! răspunse Stragildo.

Regina luă furca și se îndreptă spre ușa cuștii, răstindu-se :

— Pleacă de aici !

— Doamnă... O să vă sfîșie !

— Pleacă ! răzni Margareta. Atît de furioasă încît Stragildo se supuse. Piei, din ochii mei ! Ești liber un ceas. Pînă atunci, dacă te mai arăți prin curte,... ești mort !

Stragildo plecă pe dată. Dar în loc să iasă din curte, intră în locuința de lingă stradă, se sui pe scară, și se repezi la fereastra de unde își observa obișnuit fiarele.

Margareta puse dinții furcii pe zăvorul pe care n-avea decît să-l împingă cu o lovitură scurtă ca să se deschidă ușa.

În momentul acela, o bubuitură grozavă detună în ceruri...

Fie că vuietul tunetului îl tulburase pe Ciclop, fie că vecinătatea acelei ființe omenesti îl scotea din fire, animalul se sculă, și începu să străbată cușca cu pasul mlădios și puternic, pe care-l au acești regi ai deșertului. Gura i se deschise ca să scotească un raget formidabil.

Margareta se făcu galbenă ca ceara și se trase înapoi.

— Și ei îi e frică ! rinji Stragildo, de la fereastra lui.

Era adevărat ! Margareta se temea. Ațîțarea nervoasă care o împinsese pînă la îndeplinirea actului nebunesc pe care voia să-l facă, se potoli pe dată.

Se cutremură văzîndu-se atît de aproape de monstru. Și încet, ea se trase pînă la mijlocul curții. Acolo se opri răsufînd greu.

— Oh ? eram nebună ? șopti ea. Încă o clipă și dam drumul fiarei... Slavă Domnului, că m-am oprit la vreme !...

În clipa aceea, de sus, de la o fereastră, căzu ceva... sau mai bine zis sări... o ființă... un om..., care se sculă iute, alergă spre ușa cu zăbrele, care închidea curtea și trase zăvoarele dinăuntru... apoi se îndreptă drept spre curtea leilor.

Trecînd pe lingă Margareta, el zise :

— Margareta vei muri ! ...

Și... trecu înainte.

Regina încercă să fugă, dar simți că spaima o paralizase. Avea senzația visurilor groaznice, cînd te sfîrșești în efortări deșarte ca să faci pasul... care te scapă. Și, poate spaima aceea nu pornea tocmai din primejdia clipei de groază..., spaima morții trecea pe planul al doilea...

Căci omul acela pe care-l recunoscuse, era tocmai acela al cărui blestem îi stăpînea toate gîndurile...

— Gauthier ! se cutremură regina — Gauthier d'Aulnay !...

Gauthier d'Aulnay se duse la cușca lui Ciclop. Cu un pumn, împinse zăvorul. Ușa se deschise. Leul întinse botul, mirosi, căscă, răzni, apoi, dintr-un salt, ajunsese în curte, la trei pași de Margareta.

După cum am spus, sus erau strînși Buridan, Filip și Gauthier d'Aulnay, Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot și, în fine, Lancelot Bigorne. Cei șase oameni, îngrămădiți la fereastră priveau cu patimă spre regină.

— Singură, murmură cu glas înăbușit Filip d'Aulnay.

— Da, singură ! răspunse cu răceală Gauthier.

Regina venise fără pompă, trompetele nu anunțaseră sosirea ei, seniorii și cavalerii lui Ludovic al X-lea nu o însoțiseră. Era singură !...

Gîndul acesta îi trecea mereu prin mintea lui. Gauthier, fără îndoială, căci cînd Buridan, anunță intrarea reginei și a prințeselor în curte, cînd feciorii fură trimiși înapoi, cînd la rîndul lor Blanche și Jeanne se îndepărtară, cînd Filip, întrezărind parcă cele ce aveau să se întîmple, murmură : e singură, — Gauthier răspunse :

— E singură și e momentul să lucrăm !

Buridan își mușcă buzele.

Filip îngălbeni și se dădu înapoi.

Regele Bosochei și împăratul Galileiei nu simțeau altceva, decît... un fel de curiozitate.

Gauthier se întoarse la masa unde Bigorne, grație galbenilor prefec-tului, organizase un prînz minunat. Își turnă un pahar mare de vin, îl bău dintr-o răsufare și... se puse pe ris.

— Filip se apropie, îl apucă de braț și-i șopti :

— Frate !...

Bubuitul tunului îi acoperi vocea !

— Taci ! se răsti Gauthier. Taci, Filipe. Știu tot ce ai să-mi spui, dar nimic nu mă va opri de a face ce vreau în ceasul ăsta. Vocea ta Fi-lipe, n-o aud. Ceea ce-mi ajunge la urechi, nu-i decît glasul puternic al cerului, care-mi zice :

„Margareta, asasina lui Buridan, asasina lui Gauthier, asasina lui Filip, Margareta cea desfrînată, infama de la Turnul Nesle, e condam-nată“... Frate, ce vrei de la mine ?

Filip își șterse nădușeala care-i curgea pe frunte și gemu :

— Îți cer... s-o ierți !

— Buridane ! chemă Gauthier. Guillaume, Riquet ! Și tu Lancelot !

Toți se strînseră împrejurur-i, și cu toții pricepură că ceva grozav se petrecea între cei doi frați.

— Buridane ! urmă Gauthier cu vocea liniștită, care contrasta ciu-dat cu accentul lui obișnuit, de palavragiu. Crezi că Margareta de Bour-gogne, regina Franței merită moartea ?

— Cred ! se încruntă Riquet. Și, dacă ceea ce mi-ai povestit, e ade-vărat, în numele lui Dumnezeu care în minutul ăsta e deasupra capete-lor noastre, aș aprinde singur rugul, dacă pe el ar fi femeia asta !

— Și eu ! scrișni Guillaume. Aș înjunghia-o singur, dacă ar fi ne-voie, căci asta nu-i o ființă omenească, ci un demon, pe care orice bun creștin trebuie să-l răpună !

— Ai auzit, frate ? făcu Gauthier.

Filip se dădu cîțiva pași înapoi și căzu pe un scaun. Își apucă capul între mîini. Simțea că se sfîrșește...

— Deoarece-desfrinata e condamnată, — urmă Gauthier — nu ne mai rămîne decît s-o executăm. Cerul ne-o dă pe mînă. E singură. Lancelot, arcu !

Bigorne se și repezi și se înapoie cu un arc, de care purtau arbaleștiții regelui. Ca să ne facem o idee despre arma aceea trebuie să ne închipuim o pușcă fără țeavă purtînd la o extremitate și în curmeziș, un arc de lemn și, uneori, de oțel ; coarda arcului era de lemn și se întorcea spre patul puștii, oprindu-se într-o creștătură numită „nucă“. Săgeata pusă la loc, se apăsă pe trăgător, nucă bascula, coarda se desfăcea și săgeata pornea.

Astfel era arma pe care Lancelot Bigorne o aduse lui Gauthier.

Gauthier se apropie de fereastra care da spre curtea leilor, desfăcu o parte a geamlîcului și trase perdelele.

Filip asista la pregătirea aceasta cu un fel de groază, pe care nu o putea stăpîni.

— Frate ! strigă el de departe.

— Taci ! gemu Gauthier. Regina-i condamnată... Va muri !

În același timp, Gauthier puse în canalul arbaletei o săgeată cu vîrful de oțel, armă tot atît de strașnică ca și o pușcă din epoca noastră. Buridan își scoase pălăria și murmură :

— Dreptate !

Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot își scoaseră și ei pălăriile, surîzînd cu un aer batjocoritor, care dovedea cît le era de... milă de osîndită.

— Sfinte Barnabe ! mormăi Lancelot Bigorne. Parcă aș fi în noaptea cînd era să-l spînzur pe... onoratul meu stăpîn... Oh ! oh ! seniorul Filip a înebunit ?

În clipa cînd Gauthier ochea pe Margareta de Bourgogne și apăsă pe trăgaci, Filip cu un strigăt, sau, mai bine, cu un adevărat răcnet de durere, de amor și de deznădejde, se repezise.

Buridan își încrucișă brațele.

Guillaume și Riquet încercară să-l oprească pe Filip, dar aceasta îi dădu la oparte cu atîta înverșunare, încît se rostogoliră amîndoi, unul în fața celuilalt, privindu-se ca timpîți.

— Mii de draci ! bombăni Riquet.

— Doamne ferește ! adăugă Guillaume. Ce putere ! Cine ar fi crezut că... cel mai blind dintre gentilomi, să aibă în brațe puterea unui Capelunche !

Filip ajunsese lîngă Gauthier și-i smulsese arma din mîini ; înainte ca fratele său să fi putut face o mișcare. Apucă apoi cele trei săgeți, care-și așteptau rîndul să fie azvîrlite, și le rupsesse pe genunchi.

— Mii de draci ! zbiră Gauthier. Ce vrei să ne faci ? Să murim cu toții ? !

— Omoară-mă ! gemu Filip, cu o liniște înspăimîntătoare într-un astfel de moment. Omoară-mă, dacă crezi că moartea mea îți e trebuincioasă. Dar... cît voi trăi eu, în fața mea... nu se va zice, nu se va face nici un rău Margaretei !...

Gauthier rămase înmărmurit. Fața lui roșcovană îngălbeni, apoi, din alb verzuie, se făcu roșie-vînată. Privirea sa rătăci de la Filip nemîșcat la Buridan, care nu voia să-l privească, apoi i se întoarse spre Margareta de Bourgogne.

Era tocmai în clipele cînd regina, după ce-i poruncise lui Stragildo să plece, se apropia de cușca lui Ciclop.

Gauthier rămase un minut tăcut tremurînd, rîmegînd un gînd nebunesc care cu iuteala loviturilor trăznetului, îi răsăriră în minte. Deodată porni într-un rîs groaznic :

— Adio, frate ! adio, Buridane ! Adio la toți !... Dacă trebuie să se sacrifice unul pentru toți ; dacă prin voința lui Filip, s-a hotărît că moartea Margaretei trebuie să însemne și aceea a unuia dintre noi... ei bine !...

Dintr-o lovitură puternică făcu să sară cerceveaua ferestrei, apoi se aruncă în gol...

.....

Grație dispoziției celor două curți pe care le-am descris, Gauthier căzuse în a doua curte, adică în aceea unde se afla Margareta de Bourgogne. Ajungînd la pămînt exasperarea aceea nervoasă care-l împinsese, se topise, și, cu singele rece al clipei supreme, el judecă situația. Prima lui idee fu să se ducă să împingă zăvorul de la ușa de la care-l văzuse plecînd pe Stragildo.

Atunci, un rinjet de cruzime crispă fizionomia aceea atît de pașnică obișnuit și strigă :

— Margareta ești moartă !...

Duse apoi mîna la briu pe pumnal și zise :

— Afurisito !

Nu mai avea pumnalul.

Bănuind ce avea să se întîmple, Filip i-l smulsese de la briu.

În clipa aceea, ochii lui Gauthier se îndreptară mașinal asupra lui Ciclop, asupra fiarei enorme care, din fundul cuștii sale țîntea cu interes pe cei doi străini, care-i tulburau visările lui de captiv.

Un cutremur de bucurie furioasă zgudui pe Gauthier și porni spre cușca fiarei !

Peste o clipă ușa era deschisă și după o scurtă ezitare Ciclop trecu grilajul, care-l despărțea de Margareta.

În mișcarea, pe care o făcuse ca să deschidă ușa, natural, Gauthier se trase după ea și animalul, fără să-l observe, se îndreptase spre femeia incremenită de groază, înțepenită locului de paroxismul spaimii.

Margareta nu strigă. Dar gura ei era căscată ca și cum un zbierăt neîntrerupt ar fi ieșit din pieptul ei.

Leul răsufală repede și horcăit. Coada lui enormă se zbătea. Coama bogată i se zbîrli, gura i se deschise, lăsînd să, i se vadă colții grozavi... Se ghemui... Era gata să se azvîrle...

În minutul acela el se opri deodată și începu să se dea înapoi mormăind de frică și de furie...

Da, Ciclop da înapoi ! Se retrăgea în fața celor doi dinți de oțel scurți și ascuțiți ai furcii... și furca aceea o ținea Filip d'Aulnay ! Acesta sărise în urma fratelui său !...

Un moment, cei doi potrivnici, animalul și omul, stătură față-n față, nemișcați, muți, măsurîndu-se cu privirile.

Filip trăia una din acele clipe stranii indescriptibile, cînd senzațiile omului se înzecesc... cînd tot ce era imposibil devine realitate...

Nu stătuse niciodată în fața vreunei ființe monstruoase ca aceea pe care o avea în față acum. Ar fi cu neputință să spun ce gînd îl frămînta în timpul acela. Dacă frica i se strecurase în măduva oaselor, sau

dacă era într-o astfel de stare sufletească pe care nici frica, nici alt sentiment omenesc nu o pot atinge.

Asta ținuu cîteva secunde. Și cine poate spune ce fel de fenomen magnetic, avu loc în întîlnirea aceea, pe care cronicarii de pe vremuri o semnaleză ca pe unul din evenimentele cele mai ciudate ? Cine poate spune prin ce putere sugestivă privirea omului stăpîni fiara ?

Animalul da înapoi, și poate că, nu se retrăgea decît în fața fureii, pe care Stragildo îl învățase s-o cunoască. El se retrăgea fără ca Filip să facă vreun pas. În curînd se află lingă gratiile cuștii lui, în care intră.

Atunci Filip, se îndreptă spre cușcă și, cu un gest liniștit, închise ușa.

Și numai atunci, ca și cum ar fi scăpat de-o teamă, leul sări asupra zăbrelelor, printre care își repezi laba monstruoasă, pe care o agită în gol, în vreme ce răgetele lui biruiau vuietul tunetului...

Filip se întoarse spre Gauthier și murmură :

— Iartă-mă, frate !

Gauthier aruncă Margaretei o privire sîngeroasă. Dădu din umeri, și îmbrîncindu-l într-o parte pe fratele său, se îndreptă spre palatul d'Aulnay, care da spre curte și strigă :

— Buridane ! Se pare că nu Margareta e condamnată, ci... noi. Astfel a hotărît fratele meu !

— Suiți-vă, seniore ! strigă Bigorne.

În aceeași clipă, de sus, de la fereastră, se desprinses o frînghie și Gauthier începu să se cațere.

Filip își înclinase capul. O lacrimă îi alunecă pe obraji galbeni, ca de mort.

Cînd ridică ochii, privirea lui se îndreptă spre Margareta.

Era întinsă pe jos, la pămînt, în mijlocul curții, leșinată.

Un minut privirea înfocată și plină de o dragoste nemărginită i se opri asupra ființei aceleia de o frumusețe covîrșitoare și, ca și cum ar fi vrut să se împotrivească tentației de a se repezi s-o cuprindă în brațe, el își întoarse capul și se îndreptă, la rîndul lui, spre frînghia pe care începu să se suie.

Stragildo asistase de la fereastra lui la prima parte a scenei, adică vocea misterioasă repeta :

Păcătosul deschisese ochii mari și speriați recunoscînd pe Gauthier d'Aulnay.

Apoi, cu un fior de bucurie sălbatică, fără să vadă mai mult, se repezise afară strigînd :

— Dacă asta e în palatul d'Aulnay, apoi cu toții sînt acolo ! Pe tot Iadul ! De data asta nu-mi vor mai scăpa !

XLIII. URMAREA RĂZBUNĂRII GILLONEI

În minutul chiar cînd Gauthier sărea în odaie, cineva bătea la ușa. Buridan și Gauthier erau prea mișcați de scena care se petrecuse, ca să mai audă ceva.

Dar Bigorne, Guillaume și Riquet se prîviră îngălbenind.

— Cine o fi bătînd ? murmură Guillaume.

— Și încă într-un astfel de moment ! adăugă Bigorne.

Se auziră alte ciocănituri și, de data asta, o voce sfiicioasă străbătu din dosul ușii.

— În numele Cerului ! deschideți. E vorba de o persoană care vă este scumpă.

În minutul acela, Gauthier spunea cu singe rece lui Buridan.

— Sintem pierduți din pricina lui Filip dar... pe dracu ! Dacă trebuie să moară fratele meu ca să ajungem la regină... ei bnie...

Un gest furios îi completă gândul.

— Înainte de toate ! vorbi Buridan, trebuie să găsim alt adăpost. Cum s-o înapoia Margareta la Luvru, ne putem aștepta să primim vizita unei haite de arcași și...

— Buridane ! murmură Gillaume Bourrasque. Nu auzi ?

Și împăratul Galileiei îl tiră pe Buridan pînă la ușă, tocmai cînd vocea misterioasă repeta :

— Deschide ! senior Buridan, deschide ! Gillona vorbește ! Deschide ! Dacă vrei s-o scapi pe Mirtila...

Într-o clipă zăvoarele fură trase, aproape smulse, de Buridan, care se cutremură.

Gillona apăru.

Bigorne aruncă o privire fugară pe scară și se încredință că nu mai era nimeni.

— Tu, Gillona ? Tu ?

— Da, eu senior Buridan ! Eu care, victimă ca și Mirtila, am reușit să scap. Dumnezeu știe cu cîtă greutate, căci de nu mă împingea devotamentul pe care-l port stăpînei mele...

— Ce zici ?... Ce, vrei să zici ? Vorbește odată, vrăjitoare bătrînă, pe care te bănuie mai mult pârtașă, decît victimă ! Unde e Mirtila ?

— Pârtașă ? Eu ? scînci Gillona, care-i fura cu coada ochiului pe cei din jurul ei. Jur pe Maica Precista și pe toți Sfinții...

— Unde e Mirtila ? repeta Buridan cu furie, zguduind-o pe bătrînă de braț.

— La contele de Valois,... dacă ții să-ți spun adevărat. Dar, senior Buridan, dacă nu asculți ce-ți spun eu, în loc s-o scapi, după cum speram,... după cum voiam eu să te ajut, ai să aduci nenorocire asupra sărmanei copile, primejduindu-mi chiar zilele mele...

— La contele de Valois ? murmură Lancelot Bigorne. Ce fatalitate !... La tatăl lui Buridan ! Nici nu se putea altfel !

De bucurie, Buridan rămase cîteva clipe fără suflare. Uitase și de regina Margareta, și de Gauthier, și de Filip... Din ochi punea întrebări Gillonei, care îi povesti amănunțit tot ceea ce se întîmplase, afară de un singur lucru : acela, că rolul de trădător îl atribuia lui Simon Malingre, în loc să și-l atribuie ei însăși. Ea continuă, dînd tălmăciri asupra castelului familiei de Valois și a situației exacte a camerei unde fata era ținută prizonieră.

— Simon Malingre, urmă ea, e însărcinat cu supravegherea sărmanei dumată logodnice, care nu face decît să plîngă și să vorbească numai de d-ta. Dar, dacă vrei să vii astă seară, pe la miezul nopții la ușa cea mică a castelului, ușă care dă din galeria secretă „Sfîntul Anton” spre șanțuri, are să fie acolo cineva care are să-ți deschidă și are să te conducă pînă în odaia Mirtilei. Te așteaptă, cum așteptau creștinii pe Isus, înainte de a se naste.

— Și cine mă va întâmpina ? întrebă Buridan, care ascultase această povestire, înfiorat, mușcându-și buzele pentru a-și înăbuși strigătele de bucurie. Tu ? buna mea Gillona ?... Să fii sigură că ai să fii bine răsplătită.

— Nu cat nici o răsplată, zise Gillona. Cît despre cine-ți va deschide, puțin trebuie să-ți pese. Ceea ce importă, însă, e să știu exact ora sosirii dumitale, la noapte.

— Zici că la miezul nopții ?

— La miezul nopții ! Bine ! Totul va fi gata... Totuși...

— Totuși... ce ? făcu Buridan, care se temea de vreo zădărniciere.

Gillona avu un zîmbet, care l-ar fi făcut pe Simon Malingre să se cutremure. Dar, din fericire, sau din nenorocire pentru el, — după cum vrei s-o iei, — acesta nu era acolo, pentru a-i admira acest surîs, care ar fi meritat să fie văzut.

— Senior Buridan, zise ea, uitam să-ți fac o recomandatie importantă :

Cu siguranță, la miezul nopții are să fie cineva la porțiță, și, cu siguranță, acel cineva are să-ți deschidă, cînd vei bate de trei ori. Dar, dacă din întâmplare acel cineva, s-ar face că nu pricepe ce vrei, ar fi de ajuns să-i pui vîrfurile spadei în gîtlej, pentru ca să cedeze. Asta-i ceea ce voiam să mai adaug. Acum, mă duc, căci nu trebuie să se simtă lipsa mea din palatul monseniorului.

Înainte ca Buridan să mai aibă vremea să-i pună și alte întrebări, care-i năvăleau pe buze, Gillona salută, se repezi la ușă și... dispăru.

— Asta se cheamă... adevărat noroc ! strigă Guillaume Bourrasque.

— Buridan s-a născut în zodie norocoasă ! zise, la rîndul său, Riquet. Însă eu, care n-am cunoscut niciodată norocul, sper că Buridan o să-l împartă cu mine.

— Ah ! amicii mei, bravii mei tovarăși, vouă vă datorez tot norocul meu ! strigă Buridan, beat de bucurie.

— Dar cine-ți garantează, că nu e... numai o cursă ? făcu Gauthier, intervenind la rîndul său.

— Frate, trebuie să ai dreptate ! zise o voce.

Toți se întoarseră și-l văzură pe Filip d'Aulnay care, reîntors în odaie, pe același drum aerian ca și Gauthier, auzise propunerile Gillonei.

La această denumire de frate, pe care i-o da încă Filip, Gautier tresări : Cei doi d'Aulnay se priviră în tăcere și poate că numai atunci își dădură seama de ruptura ce se făcuse între ei. Cu ochiul lui pătrunzător, Buridan văzu dintr-o dată că o explozie de simțuri contrarii sta gata să izbucnească între cei doi frați și să-i transforme în dușmani neîmpăcați.

Prefăcîndu-se că a uitat tot ce se întîmplase în curtea leilor, apucă mîinile lui Filip și lui Gauthier.

— Și voi amîndoi sînteți, de asemeni, făuritorii fericirii mele. Dacă mi-o fi dat să... fiu fericit. Ah ! Filip ! Ah ! Gauthier ! Nu mă părăsiți în încercarea pe care vreau s-o fac. Cursă sau nu, sînt hotărît să mă duc în astă seară, la ora arătată, la locul indicat. Și, dacă nu veniți cu mine, o să mi se pară că-mi lipsește partea cea mai prețioasă din mine însumi.

— Prietene, zise Filip, sînt sigur că această femeie caută să te atragă în cursă, dar dacă n-ar fi decît o singură șansă, ca ea să spună adevărul, mi-ar fi de-ajuns să merg diseară cu tine.

— Desigur ! adăugă Gauthier, care — probabil — era încîntat să poată amîna explicațiile dintre el și frate-său.

— Trebuie deci, urmă Buridan, să luăm dinainte toate hotărârile necesare... să ne înțelegem asupra celor ce are de făcut fiecare dintre noi și...

— Păziți ! strigă Bigorne cu vocea înăbușită.

Cei cinci tovarăși se repeziră în vestibul, în care Bigorne stătea la pîndă și auziră un fel de zgornot confuz de voci și de pași.

— Ce se petrece ? făcu Filip, fără nici o emoție ?

Gauthier se repezise la fereastra ce da în curtea leilor și o văzu pe regină dispărînd.

— Ce se petrece ? bombăni el. Nimic alta decît că... Margareta de Bourgogne trimite oameni împotriva noastră ! Că... sintem împrejurați, și vînați ca niște vulpi ! Că Buridan nu va putea să-și scape iubita. Că Bourrasque și Riquet Haudriot, Buridan, Gauthier d'Aulnay vor fi spînzurați cu toții... Toate astea pentru că Filip d'Aulnay a avut poftă să se îndrăgostească de o desfrînată încoronată.

— Gauthier ! scrișni Filip cu o voce grozav de liniștită, dacă ieșim de aici cu viață, ai să-mi dai socoteală de insultele pronunțate pe seama Malestății Sale, regina Franței !

— Iată de ce mă temeam ! murmură Buridan. Oh ! Margareto, printre nenumăratele tale nelegiuiri, desigur, asta e crima ta cea mai cumolită.

— Să fim gata, deci. Pe Sfîntul Babolin ! răeni Bigorne.

— Deschideți ! urlau pe scări vocile soldaților, ale căror halebarde și lăncii se auzeau zăngănind.

— În numele regelui ! strigă o altă voce, care domină zgomotul. Bourrasque și Riquet izbucniră în hohote de rîs.

— El e ! zise Guillaume.

— Strașnicul prefect al Parisului ! adăugă Riquet.

Lovituri puternice zdruncinau ușa, care, puțin în urmă, zbură în bucăți.

În același timp, mai mulți arcași năvăliră înăuntru.

— Înainte ! Înainte ! urla Jean de Précy, care conducea ceata.

— La moarte ! La moarte ! vociferau arcașii.

— Nu ! pentru Dumnezeu ! strigă o voce puternică care domina zgomotul. Luați-i vii !

Și un om înalt, calm, rece, disprețuitor, cu sprîncenele încruntate, cu fața aspră și severă apăru, cu mîna pe mînerul sabiei, pe care, din dispreț, n-o scosese din teacă.

— Enguerrand de Marigny ! urlă Gauthier. Asasinul tatălui și mamei noastre, Filipe !

— Tatăl Mirtiliei ! murmură Buridan, care păli îngrozitor.

La un gest al lui Marigny, arcașii și prefectul însuși se opriseră. Soldații păzeau ușa sfărîmată și ocupau aproape jumătate din sală.

În capătul celălalt al sălii, într-un grup strîns se găseau : Filip și Gauthier d'Aulnay, cu spada în mînă, Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot cu cite un pumnal în pumnul strîns, Buridan nemișcat.

Cît despre Lancelot Bigorne,... dispăruse.

Marigny făcu un gest și Jean de Précy prefectul Parisului pronunță :

— Jean Buridan, Filip, senior d'Aulnay, Gauthier purtînd același nume, Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot, recunoscuți de către regele nostru, unul ca împărat al Galileii iar celălalt ca rege al Baso-

chiei, — eu, Jean de Précy, prefectu Parisului, în numele regelui vă declar ca trădători și rebeli. Pentru care, fără altă judecată, vă arestez și vă tirăsc în fața spînzurătorii de la Montfaucon, spre a face amendă onorabilă. După care, din înalta mărinimie a Maestății sale Regelui, vi se va acorda fiecăruia cîte zece minute pentru a vă mărturisi păcatele și a primi iertare pentru ele, dacă veți fi găsiți demni de acest lucru, prin spovedania voastră. Apoi veți fi spînzurați. Acum, spuneți dacă vă predați sau dacă trebuie să dau atacul.

— Ia vezi să nu-ți atac eu pîntecele, părtașul dracului, strigă aspru Riquet, învîrtindu-și spada.

— Vede-te-aș spînzurat, nu cu ștreangul de gît ca un om cinstit, vociferă la rîndul său Guillaume, ci cu el de picior, ca pe un derbedeu, de cea mai proastă teapă.

— Hiii-haan ! sublinie o voce sonoră și batjocoritoare venită din fundul camerei vecine.

Buridan, cu privirea-i înflăcărată, se uita fix la Marigny.

Primul ministru ridică brațele pentru a impune tăcere arcașilor pe care îi exasperau acest zbierăt de măgar și, la rîndul său, zise :

— Domnilor d'Aulnay, Guillaume Borrasque și d-ta, Riquet Haudryot, condamnați de justiția regelui, sînteți grațiați, prin milostivirea lui (el scoase un pergament de sub manta și înmînă prefectului, care se înclină. Regina noastră a vrut, a cerut și a obținut de la Maestatea Sa Regele să vi se lase viața.

— Hii-haan ! Hiii-haan ! rise aceeași voce batjocoritoare care părea că pufnește de rîs.

Urlate furioase izbucniră printre arcași. Pe chipul lui Jean de Précy se răsfrînsese cea mai cumplită spaimă, care se poate întipări pe vreo față de prefect de poliție.

— Asta nu-i tot, continuă Marigny, al cărui calm era impunător și teribil. Domnilor d'Aulnay, aveți libertate deplină și vi se acordă cîte douăzeci de mii de taleri, de fiecare, cu o singură condiție : Aceea de a părăsi Parisul — pe dată, — sub o pază bună, care vă va conduce pînă la o depărtare de trei leghe de oraș.

— Hi ham ! Hi han ! hi han !

— Dumneata, Guillaume Borrasque și dumneata Riquet Haudryot, sînteți liberi. Titlurile, privilegiile și prerogativele domniilor voastre de împărat al Galileiei și rege al Basochiei vă sînt menținute, fără nici o condiție... Voi soldați, lăsați să se îndeplinească milostivirea reginei !...

— Guathier și Filip d'Aulnay, Guillaume Borrasque și Riquet Haudryot, sînteți liberi, repetă prefectul poliției.

Arcașii se dădură într-o parte și lăsară un drum larg, pentru cei pe care milostivirea reginei îi grațiasese.

— Vino, Buridan ! ziseră în același timp împăratul Galileiei și regele Basochiei. Vino ! N-auzi că sîntem liberi ?

— Stați pe loc ! Nu a fost vorba de Jean Buridan ! strigă Jean de Précy.

— Vezi Filip cum ne insultă desfrînata fa ! zise Gauthier. Ne crede în stare să-l părăsim pe fratele nostru Buridan, pentru a ne scăpa capetele.

— Filip nu răspunse, dar cu mina încheștată sub haină își jupuia pieptul. Suferea crud că regina îl putuse crede capabil de o lașitate.

— Cum, nu e vorba de Buridan ? strigă Guillaume Bourrasque. Dar de cine, atunci ?

— Al dracului prefect ? scriși Riquet. Ne iei drept turci sau mauri ? Ai să plătești scump obrăznicia asta, și acum... n-are să mai fie taxată numai la două sute de scuzi de aur !

— Două sute de scuzi de aur ! murmură prefectul încremenit. Oare acești doi tilhari...

— Hii-haan ! făcu vocea batjocoritoare și îndepărtată, ca pentru a întări gândul prefectului și a-i preciza bănuiala.

— Luați o hotărîre ! porunci Marigny. Dacă primiți libertatea și viața ce vi se oferă, ieșiți ! Dacă rămîneți, sînteți morți.

— Morți ? mormăi Filip, înaintînd cu doi pași. Ei bine, fie ! O să poți să te lauzi că ai distrus întreaga familie. Cum a murit și tata, cum a murit și mama, sub loviturile soldaților voștri, tot astfel vor muri și feciorii lor. Dar, ia seama, ca nu cumva crimele tale, de care s-a înspăimîntat omenirea întreagă să nu obosească, în cele din urmă, chiar cerul ! Se zice că n-ai vrut ca spînzurătoarea din Montfaucon, ridicată de tine, pentru a amenința cu dînsa Parisul, să servească condamnaților de rînd. Se spune că ai dorit să rămînă neatinsă, pînă acum, de hidoasa sărutare a morții ! Se zice că o victimă ilustră e desemnată de tine, pentru a încerca cu dînsa soliditatea lanțurilor infamiei, care scîrțîie pe vîrfurile dealului blestemat ! Ia seama, ca această primă victimă, să nu fii chiar tu, Enguerrand de Marigny.

— Pe toți ! Ridicați-i pe toți ! urlă Marigny.

— Pe ei ! pe ei ! — strigă Jean de Précy.

— La moarte ! la moarte ! răcniră arcașii dînd năvală.

În același moment, patru dintre soldați căzură, loviți de moarte. Ceilalți se opriră.

Patru spade se ridicaseră în același timp și se înfipseseră în patru piepturi.

Într-o clipă Buridan, cei doi Aulnay, Guillaume și Riquet se repeziră în camera vecină, adică în sala unde era fereastra care da în curtea leilor. Buridan acoperea retragerea. Spada lui cea lungă vîjîia, împungea, lovea și la fiecare fulger ce scînteia în această învălmășeală, cădea cîte un om. Ochii lui înflăcărați căutau pe Marigny, și urla :

— Lovitura asta era destinată pieptului tău, Marigny.

— Fă-ne loc Buridan ! strigă Guillaume.

— Buridane, ești un egoist ! răcnea Riquet.

— Înainte ! vocifera Jean de Précy.

Insulte cele mai grosolane, injurăturile, blestemele și acuzările se încrucișau, întretîindu-se cu tăcănelile și zăngănitul armelor, dînd naștere unui zgomot și mai teribil, ... cîntecul morții.

La spatele lui Buridan, Guillaume și Riquet căutau puțința de a lovi și ei, iar îndărătul lor, Filip, nemișcat, cu brațele încrucișate, sta pe gînduri :

— O, moarte ! Bine-ai venit.

Stăpinînd grupul cu talia lui înaltă, turbat, cu gura încleștată, cu ochii rătăciți, Gauthier, născocea insulte pentru a răspunde insultelor și injurăturilor, alături de care blestemele arcașilor, nu erau decît o vorbărie blindă și fără importanță.

— E rîndul tău, Jean de Précy, pînă să vină acel al lui Marigny ! urlă Buridan.

Prefectul se dete îndărăt însîngerat și se prăbuși în brațele a doi arcași, care... nu se supărau deloc căci le dase puțința să se retragă din luptă, chiar în felul acesta.

Întunecat, cu sudoarea pe frunte, Marigny, urmărea cu patimă și cu un fel de admirație sălbatică pe acest om, pe care fiica lui îl iubea,... pe acest om, pe care el, îl ura din tot sufletul,... pe omul care îl insultase, care îl necinstise de două ori în fața întregului Paris !...

Din doisprezece sau cincisprezece arcași care năvăliseră în sală, șapte sau opt zăceau pe jos. Ceilalți începuseră să dea îndărăt.

— Înainte ! Să dăm și noi atacul ! E rîndul nostru ! striga Guillaume și Riquet.

În clipa aceea, Marigny scoase o fluerătură stridentă, și pe scări rasunară pași grăbiți de gloată multă. În cîteva clipe aproape patruzeci de arcași, purtînd pe piept însemnele lui Marigny, năvăliră înăuntru, împinseră înapoi cu violență pe ceilalți soldați, și, cu gesturi pline de dispreț, se repeziră asupra asediaților.

— Blestem ! strigă Marigny...

Buridan și amicii lui dispăruseră.

În momentul în care oamenii ministrului, năvăleau pe scară. Lancelot Bigorne apăruse la spatele grupului format de cei doi Aulnay, apucase pe Gauthier de umeri și-l împinsese într-o a treia cameră, mai îndepărtată, iar la strigătul „Înainte !” al lui Guillaume și Riquet, el răspunsese „Îndărăt !”

Întorcîndu-se, Buridan își dădu, într-o singură clipă seama de situație.

Regele și împăratul îl apucară de brațe și-l traseră după ei.

— Cum nu ești decît un măgar, se răsti Guillaume, ai putea toată viața ta să eziți între Marigny și noi...

— Buridan, ai să ne faci să plîngem ! zise la rîndul său Riquet. Preferi să privești chipul de Iudă a lui Marigny, decît fețele plăcute ale prietenilor tăi ? Buridan, nu ești decît un mare măgar.

— Hii-haan ! completă vesel Bigorne.

Aventurierii se treziră într-o sală unde Bigorne era în mare activitate. După ce încuiară ușa, împinseră dinaintea ei un scrin enorm pe care îngrămădîră o mulțime de mobile.

— Iată-ne fortificați ! zise Bigorne. Iată previziunile asaltului și iată și... drumul retragerii.

Vorbînd astfel, el arătă, pe rînd, niște fotolii mari de stejar, care îngrămădite unele peste altele, formau un adevărat parapet și încă din cele mai solide ; apoi o masă pe care așezase toate proviziile găsite în palat și anume : mai multe pîini, o mulțime de ulcioare de pămînt, bucăți de carne, pe care le fiersese cu vreo două ceasuri înainte și cîteva păsări, pe care le cumpărase fripte gata, din banii prefectului. În sfîrșit, își atrase tovarășii spre fereastră și le arată, atîrnată, frînghia cea lungă, care servise lui Filip și lui Gauthier să se suie din curtea leilor...

Buridan zîmbi și ajutat de Bigorne începu să lucreze la fortificații, după ce-și așeză pe masa cu provizii spada însîngerată.

Filip se așezase jos, nepăsător, parcă, față de toate cele ce se petrecea în jurul său.

Gauthier, Guillaume și Riquet priveau masa cu provizii.

— Abia ne-am sculat de la masă, glumi Gauthier, dar asta nu e un cuvînt ca... să nu ne fie foame.

— Și e un cuvînt și mai serios să ne fie și... sete, adăugară ceilalți doi.

Și, în timp ce Bigorne și Buridan ridicau un parapet de lemn, în timp ce de cealaltă parte a ușii se auzea vocea răgușită a lui Marigny,

dînd ordine, și răcnetele soldaților,... în timp ce răsunau primele izbituri date ușii, pentru a o sparge, dintr-o singură lovitură, Guillaume sfărîmă gîtul unei damigene și umplea cîmile. Gauthier înhăță o gîscă, ș-o tăie în bucăți și negăsind la îndemînă decît spada lui Buridan o întrebuintă drept cuțit.

Buridan și Bigorne, isprăviseră lucrul și se întoarseră spre ei.

— Ce Dumnézeu ! N-ați mai spart ușa asta ? răcnea Marigny.

— Ei ! Bigorne, ai dreptul la piciorul ăsta, strigă Gauthier. Buridan, ia aripa asta. Cît pentru fratele meu Filip, el se hrănește cu... amorul !

Lui Buridan nu-i era foame, — nu-l chinuia decît... setea și o dovedi.

Bigorne se îndopa cu lăcomie din piciorul gîștei, mormăind :

— Mi-e plin stomacul ca un cîrnat ; dar, cum, nu știu cînd o să mai pot prînzi, cred că fac bine să iau două dejunuri.

— Să nu uităm că... la miezul nopții trebuie să fim la palatul Valois !

— Pe capul și pe burta mea ! gemu Gauthier. Cu atît mai puțin, am să uit, cu cît și eu am o întîlnire cu Agnes Piedeleu.

— Jur pe preotul de la Sfîntul Eustațiu că vom merge.

— Morți sau vii ! adăugă Guillaume.

— Asta înseamnă logică ? țipă Riquet. Deoarece la miezul nopții trebuie să fim la palatul Valois, iar pînă atunci vom muri cu toții,... neputînd pleca vii, vom merge morți ! Ce zici, îndrăcitule de Buridan, măgar idiot, care ai fi meritat să fii... chiar doctor în științele logice, dacă regina Margareta ți-ar fi dat timp.

Sfărîmată, ușa se despică de sus pînă jos.

Printre lucrurile îngrămădite în dosul ei, aparura cnipurile încrunțate ale arcașilor.

— Domnilor ! răcni Buridan, apropiindu-se de ei.

La un gest al lui Marigny, se făcu tăcere.

— Domnilor ! urmă Buridan, amicii mei și cu mine ne sfătuiam tocmai asupra unor întîlniri, pe care le avem în noaptea asta. Vreți să ne faceți serviciul să tăceți cîteva minute, ca să ne putem înțelege, fără să fim asurziți de țipetele dumneavoastră ?

Urlete de furie izbucniră printre oamenii lui Marigny, amestecate cu insulte, pe care cititorii noștri moderni nu ni le-ar ierta, dacă le-am transcrie aci, afară numai dacă am întrebuinta... latina sau greaca.

— Aici e mai rău ca la bîlci ! urlă Guillaume.

— Ba, e mai rău chiar decît la tîrgul de porci, cînd îi arunci în căldările clocotite ca să faci șunci din ei, sau ca atunci cînd jupoi evreii, ca să le scoți... galbenii de aur.

O nouă salvă de înjurături întîmpinară aceste cuvinte ale lui Riquet Haudryot care, liniștit, își goli ulcica cu vin. Dar un nou semn al lui Marigny impuse tăcerea gloatei urlătoare.

— Jean Buridan, zise atunci primul ministru, îți dau răgaz o oră, după cum se spune că și Jacques de Malays a dat răgaz regelui Filip cel Frumos, dar atunci o să trebuiască să te înfățișezi, de-a dreptul, dinaintea judecății lui Dumnézeu !

Buridan îi întoarse spatele și cei șase prieteni asediați luară loc împrejurul mesei.

— Să ne isprăvim dejunul, domnilor ! încheie Buridan.

Veni și noaptea. În sala unde se găseau Marigny cu oamenii săi, ardeau torțe, care aruncau reflexe roșiatice pe oțelul zalelor și armelor. Camera vecină, în care se găseau asediații, era învăluită în întuneric. Marigny sta pe gânduri...

La ce se gîndea el în momentul acela, cînd îl avea în mînă pe omul pe care-l ura cu atîta patimă, care, era totuși, mai prejos ca aceea pe care i-o păstra lui Valois?... Se gîndea că omul acesta atît de tînăr, atît de brav, atît de liniștit în fața morții, merită să fie iubit de fiica lui? În sufletul lui întunecat tresărea oare o licărire de milă, deșteptată de admirație? Cine știe? Ceea ce e sigur e că Marigny n-a rămas numai un ceas în fața acestor fortificații fără să le dărîme, după cum spusese la început, ci a rămas trei ore... Oamenii lui erau cuprinși de mirare și, cu libertatea care domnea pe atunci, își arătau nemulțumirea în gura mare. Murmurul și înjurăturilor, care izbucneau pe înfundate, Marigny le opunea o tăcere disprețuitoare. În fine păru că se deșteaptă dintr-un vis lung. Își cercetă oamenii, care sub privirea de vultuf, se cutremurară la gîndul că, poate se apropie... momentul! Apoi, cu o voce clară, ordonă:

— Să se isprăvească odată. Arestați pe rebeli!

La aceste cuvinte, un urlet teribil, frenetic, zgudui vechea clădire pînă în temelii, și, claie peste grămadă, arcașii lui Marigny se repeziră la baricade.

— Înainte! strigă Buridan.

La spatele parapetului, Bigorne, Buridan, Filip, Gauthier și Riquet întindeau cele cinci vîrfuri amenințătoare ale spadelor printre lemnăria îngrămădită.

În timpul acesta, Guillaume se lăsa de-a lungul frînghiei, jos în curte. Apoi veni rîndul lui Gauthier. La spatele baricadelor nu mai rămăseseră decît patru luptători.

În vreme ce cobora Filip, scrinul, sfărîmat cu topoarele, se prăbuși și fotoliile îngrămădite peste dînsul căzură cu un zgomot groaznic. Asediatorii scoaseră strigăte de izbîndă.

Riquet și Bigorne coborîră la rîndul lor.

— Vino și tu, stăpîne! strigă Bigorne, încălecînd fereastra.

— Am timp! îi răspunse Buridan, înfigîndu-și spada într-un arcaș.

Printre îngrămădirile baricadei răsturnate, sfărîmată, năvăliră în cameră primii asaltători cu spadele întinse. Dar, strigătului lor de victorie răspunse urletul de furie al lui Marigny.

— Buridan! adu-ți aminte că te-am condamnat la spînzurătoarea din Montfaucon!

Și Buridan pieri în întunericul orb din care nu se auzeau decît răgetele fiarelor sălbatice, trezite și neliniștite de acest zgomot neobișnuit.

Zăpăcit, cu inima înveninată de ură, Marigny se aplecă în afară. Ochii lui vulturești sfredeliră noaptea. El zări o umbră vagă, care aluneca de-a lungul frînghiei...

— Drace! gemu el, scrișnind din dinți — nu vreau să mori de o moarte atît de dulce, dar... n-am nici o putere să-mi mai aleg mijloacele.

În același timp, scoase spada, și, dintr-o izbitură, tăie frînghia. Apoi se plecă peste fereastră, aproape să cadă, dar, în loc de țipătul de agonie

al omului care-și zdrobește capul pe caldarîmul curții, auzi un singur cuvînt, izbucnind ca un urlet din pieptul de urias al lui Gauthier d'Aulnay :

— Uf !...

Frînghia nu se rupsesese decît în momentul cînd Buridan nu mai era decît la cîteva picioare de pămînt. El căzuse peste umerii lui Gauthier, care se răsti :

— Dar-ar dracu în burta și în capul tău ! Ce naiba cauți în spațele meu, Buridane ?

— Tu nu vezi ? Îmi trebuia o scară, căci frînghia era prea scurtă ! și, în același timp, fu pe pămînt.

Cei șase tovarăși se repeziră la grilajul primei curți pe care-l săriră. Aici, trei dintre servitorii lui Stragildo se întrebau speriați dacă nu cumva scăpaseră fiarele din colivii. Gauthier se năpusti asupra celui dinții. Guillaume îl luă pe seamă pe al doilea ; iar Buridan îl strîngea de gît pe cel de-al treilea, zicîndu-i :

— Dacă ții la viață, scumpul meu, grăbește-te și ne deschide poarta, căci avem o întîlnire foarte importantă !

O poartă masivă, care se continua în sus cu un grilaj înalt, despărțea curtea de stradă.

— Ascult, seniore ! gemu omul, cu o voce sugrumată.

Buridan îl tîrî pînă la poartă și în cîteva clipe zăvoarele complicate, fură descuiate.

Cei șase tovarăși năvăliră afară.

Dinspre Luvru se auzea o rumoare confuză și, în curînd, o ceată de soldați purtînd torțe aprinse ocupară strada. În fruntea trupei alerga un om care, de departe văzînd deschizîndu-se poarta, înțelese ce se petrecuse, căci scoase o înjurătură sălbatică și se întoarse spre Hugues de Trancaval, care comanda trupa.

— Zadarnic te mai grăbești ! zise el, într-un hohot de rîs. Fiarele au scăpat ! Uite-le cum fug !

Omul acela era Stragildo.

— Cum ? Au scăpat fiarele ? întrebă înspăimîntat căpitanul gărzii. Băgați de seamă camarazi. Se pare că o să avem de luptat cu leii regelui !

— Nu-i asta ! îl curmă Stragildo, dînd din umeri. Dacă n-ar fi decît niște lei n-aș fi spus... fiarele !

Și lăsînd pe Trancaval încremenit și speriat, intră în curte scrișnind :

— Imbecilul de Marigny a lăsat să-i scape banda de nebuni ! Cine a deschis poarta ? adăugă el crunt, adresîndu-se servitorilor adunați acolo, care stăteau încremeniți de spaimă, în fața stăpînului lor.

— Eu ! răspunse unul dintre ei. Am fost silit de...

Nenorocitul n-avu timpul să continue. Scoțînd pumnalul din cingătoare, Stragildo i-l înfipse între umeri. Omul se prăbuși la pămînt, se zvîrcoli un moment, și atîta tot.

— Asta o să-i învețe minte și pe ceilalți, să știe cum să asculte de ordinele mele, care sînt ale... reginei ! se răsti Stragildo. Ridicați hoitul acestui imbecil ! Încotro au luat-o fugarii ?

Tremurînd, unul dintre servitori arată spre hale.

Stragildo se repezi într-acolo, pe cînd servitorii ridicau cadavrul tovarășului lor.

La Saint Eustache suna miezul nopții, cînd cei șase tovarăși se întrîlniră pe piața Grevei.

— Am sosit prea tîrziu ! abia putu îngîna Buridan care porni din nou în fugă spre galeria Sfîntului Anton.

Ceilalți îl urmară tăcuți prin întunericul orb, care ar fi speriat chiar pe derbedei ascunși prin colțurile străzilor.

— Halt ! strigă o voce din beznă. Pe aici nu se trece !

Fără să răspundă, Buridan se repezi cu capul înainte. Se produse o ciocnitură, un amestec de umbre furioase, de strigăte : „La moarte, derbedei !“ și cei șase trecură printre patruze.

— Unu, doi... patru, șase ! Sîntem toți ! zise Bigorne. Nici unul n-a căzut. Și totuși, încă din locuința lui D'Aulnay și din cea de a doua ciocnire cu turbații ăia de arcași, ar fi trebuit să ne fi lăsat cu toții pielea. Ce zici, senior Filip ?

— Zic, răspunse rece Filip d'Aulnay, că la a treia încăierare care va avea loc, în curînd, cel puțin unul din noi, va înceta de a mai trăi.

— Și care va fi acela ?... fără indiscreție ! Nu mi-ar părea rău s-o știu, căci, dacă, din întîmplare voi fi eu, pe sfîntul Barnabé, aș vrea măcar să mă spovedesc înainte de a muri. Cum n-am nici un duhovnic în buzunar — și probabil că nici d-ta nu ai — mi se pare senior Filip că vei fi silit să asculti spovedania din urmă a unui bun creștin, care de altfel n-are ce să-și reproșeze, de altfel, nimic alta decît că... a arătat prea multă mîrînimie față de cîțiva evrei, pe care ar fi trebuit să-i trimită pe lumea cealaltă.

— Cel ce va muri, zise Filip, n-are trebuință de spovedanie.

— Ah ! ah ! și cine-i acela ? întrebă Bigorne.

— Eu ! răspunse Filip.

Continuau să alerge fără să mai vorbească nimic. Bigorne se gîndea însă :

— Bietul tînăr ! Cum îți întunecă dragostea mintea. Țsta nu-i chiar nebun, dar nici departe nu-i !

Ajunseseră în fața ușii arătată de Gillona.

Buridan bătu de trei ori, după cum se înțeleseseră.

Întoarsă la palatul Valois, Gillona se duse la Simon Malingre, în odaia pe care o ocupa, lîngă apartamentele contelui de Valois.

Simon Malingre sta lîngă o masă și cerceta cu curiozitate o sticlută pe care o ținea în mînă, cu mare grijă.

— Iată, zise el, zărind-o pe Gillona, tocmai voiam să trimit să te cheme, dulcea mea logodnică, căci am să-ți transmit niște ordine, din partea Monseniorului.

Gillona tresări și-și înghiți cuvintele, care stăteau gata să-i scape.

— De ce e vorba ? zise ea.

Fără să răspundă, Malingre ridică sticluta pe care o ținea între degetul cel mare și arătător. Fluieră un cîntec popular și păru că-i privește conținutul cu o și mai mare atenție. Apoi începu să ridă.

— Gillona, de mult alergi tu după avere ? Ei bine, iat-o aici, înăuntru...

Și Malingre, continua să rînjească, strîmbîndu-și gura, și lăsînd să i se vadă cei cîțiva dinți stricați care îi mai rămăseseră.

Gillona, tăcea și gîndea :

— În curînd, va veni și rîndul meu... să rîd !

— Vezi sticluta asta, scumpa mea ? reluă Malingre. Ei bine ! Am cumpărat-o chiar eu din strada Sf. Martin, de la vînzătorul de buruieni de leac, pe la care am mai fost și în alte dăți, fie pentru noi, fie pentru stăpînul nostru...

— E otravă ? întrebă cu răceală Gillona.

— Chiar așa, lămuri Malingre cu același rîs drăcesc pe care zădărnice am încerca să-l descriem.

— Pentru cine ? întrebă scurt Gillona.

— Ai să vezi, scumpă prietenă. În închisoare, la Temple, se găsește acum o femeie... pe care o cunoști. Tot aceea care era și în casa cu stafii, din cimitirul Inocenților... aceea pe care ai urmărit-o, plecînd de la Pré-aux-Clercs, și pe a cărei locuință mi-ai arătat-o cu obișnuita ta bunăvoință.

La amintirea întîmplării de care vorbea Simon Malingre, Gillona nu-și putu stăpîni o înfiorare și o mască de ceară i se așeză peste chipul destul de galben.

— Ah ! ah ! izbucni Malingre, vîd că tot ai necaz pe mine. N-ai dreptate, Gillona, căci era în interesul tău... ca și al meu, deoarece... ne vom căsători. Și ca o dovadă... ai ajuns... în favoare. Nu numai că ai fost însărcinată de Monsenior să veghezi asupra tinerei aceleia, dar te-a mai însărcinat și...

Simon Malingre se opri.

— S-o omor pe cea bătrînă ! întregi Gillona, cu aceeași răceală.

— Nu cunosc altă femeie mai deșteaptă ca tine, Gillona ! rînji Malingre. Vei lua, deci, sticluta asta frumoasă, vei merge la Temple, ți se va arăta carcera de care e vorba și... restul te privește. Ei, spune, nu am dreptate să zic că averea stă aci, înăuntru ?

Gillona rămăsese pe gînduri.

O fericire tainică o făcea să tremure : îl avea în mînă pe Simon Malingre. Împrejurarea aceea îi servea negîndit de bine ținta ei. Cu un surîs pe care-l credea foarte grațios, dar care nu era decît și mai hidos, ca de obicei, ea luă sticluta :

— Bine ! Peste două ore, femeia va fi moartă.

Oricît de împietrit era Malingre, totuși nu s-a putut împiedica să nu tresară. Privi o clipă cu admirație dar și cu teamă pe femeia care spusese atît de rece cuvintele acestea, și adăugă :

— Cu toate neînțelegerile dintre noi, Gillona, te asigur că vom isprăvi prin a ne înțelege de minune.

— Da ! rînji Gillona, vom fi o pereche... cît nu se poate mai urîtă.

Malingre își turti nasul cu degetul, ceea ce era un semn de adîncă gîndire.

Gillona asta are un spirit prea fin pentru mine. Trebuie să scap de ea. Dacă n-o răpun eu, mă ucide ea. Oricum nu țin deloc să mă omoare, voi fi silit s-o... curăț de pe fața pămîntului. Cred că nici un doctor de la Sorbona, n-ar putea judeca mai drept !

— Gillona, reluă el, tare, ai să vezi îndeplinindu-se toate făgăduielile mele ! Ai să ajungi bogată. Ai să te tăvălești, ai să înoți,... ai să ajungi să te îneci în aur... și glasul lui Malingre avu o vibrație groaznică. Mulțumită mie, ai ajuns cel mai de seamă îndeplinitor al voinței Monsieniorului. Dar asta nu-i nimic. Am început să și execut planul nostru cel mare. L-am văzut pe Lancelot-Bigorne, la Noel-Picioare-strîmbe, în cîrciuma

din strada Tirevache și..., am să-l mai văd. Buridan ăla, Gillona (femeia tresări și o adîncă mirare o făcu să se plece fără suflare spre omul acela înspăimîntător). Cu ajutorul lui Lancelot Bigorne, Buridan ăla, ar putea să treacă drept fiul Monseniorului de Valois, și atunci...

Simon Malingre se sculă alene. Fața lui se transfigurase. Ochii mici, care clipeau des, aruncară scînteii. Cu o voce joasă, tremurînd de patimă, urmă :

— Atunci, Gillona, nu vor cădea în lada ta numai cîțiva mizerabili galbeni. ci... întreaga avere a lui Valois, care, din mîinile lui, va trece în ale tale... în ale tale... mă-nțelegi tu ? Eu nu vreau să fiu decît sluga ta, soțul tău devotat, căci... știi cît te iubesc !

Simon Malingre se așeză istovit.

Timp de un minut de chin și de calcul zbuciumat, Gillona încerca să înțeleagă dacă Malingre era sincer. Și, fără îndoială, dacă ar fi avut cea mai mică îndoială, dacă ar fi întrevăzut cea mai slabă putîntă de a-l face pe acest om să-i servească scopurile, ar fi renunțat să-l mai ucidă. Din nenorocire pentru Malingre, el crezuse de datoria lui să adauge admirabilului discurs, pe care-l ținuse, aceste cuvinte, care, adresate unei femei ca Gillona, erau o mare greșeală.

— Știi cît te iubesc !

— Bine ! făcu Gillona. Știu cît mă... iubești și cum mă iubești. Învoiala dintre noi rămîne neschimbată și ca să-ți dau o dovadă de încrederea mea, vreau să înfrîng pentru tine, ordinul Monseniorului. Mirtila nu trebuie să rămînă nesupravegheată, cît voi sta eu la Temple. Știi că, sub pedeapsă de moarte, nu trebuie să dezvălui nimănui în ce parte a palatului o țin ascunsă ! Ei bine ! Ție am să-ți spun !

Gillona apucă sticluta cu otravă pe care Malingre o pusese pe masă, o ascunse sub manta și ieși din odaie.

— O am la mîna ! se gîndi Malingre.

Ieși în urma acelei pe care o numea logodnica lui.

— Ușa pe care o voi atinge cu mîna, e ușa odăii ei — zise Gillona, ieșind în coridor. Dar, adu-ți aminte că dacă Monseniorul află că ți-am arătat locul unde se găsește Mirtila, mă ucide !... Urmează-mă la distanță.

Gillona mergea repede. Ea coborî scările, străbătu o curte, intră într-un corp nelocuit al clădirii, se sui pînă sus de tot, merse de-a lungul unui coridor și se opri un moment dinaintea unei uși, pe care o atinsese cu degetul, apoi își urmă drumul, se coborî de cealaltă parte a palatului și se îndreptă spre o ieșire ascunsă, care se găsea la o margine a curții, în spatele locuinței arcașilor.

Malingre o urma mereu. Cînd ajunse la portiță, Gillona se opri și Malingre o ajunse.

— Ai văzut, locul pe care l-am atins cu degetul ? Acolo e Mirtila. Acum, ascultă ! Mă duc la Temple și la miezul nopții sînt îndărăt. Pentru că te ocupi de norocul meu, e drept să mă ocup și eu Simone, de al tău. Mi-a venit o idee, dar... o idee ! înțelegi ? care, dacă reușește, te face să nu mai ai nicicînd nevoie să mai alergi după cei cîțiva galbeni de care vorbeai adineaori.

— Ce idee ? întrebă Simon, care-și zicea, că dacă înainte de a omori pe Gillona ar putea să-i mai smulgă ceva... ar fi cu atît mai bine.

— Ai s-o știi cînd m-oi întoarce de la Temple !

— Adică... la miezul nopții ?

— Da, la miezul nopții ! Rămii deci aici, la ușa asta ; am să bat de trei ori, ai să-mi deschizi și cum locul e pustiu, departe de orice supra-veghere, ne vom putea înțelege fără teamă de a fi spionați !, — și cu lămurirea asta, Gillona se îndepărtă repede.

Malingre închise portița și rămase nemișcat, adâncindu-se în mii de gânduri.

— La miezul nopții ? Aici ? se întreba el... Am să vin. Ce poate, adică, să-mi spună ? O să vedem...

Trecînd pe lîngă șanțurile palatului, Gillona aruncă sticluta cu otravă, pe care i-o dăduse Malingre, apoi își urmă drumul, cu pași înceti. Rîdea singură căci era mulțumită de păcăleala pe care i-o pregătise lui Simon. Ajunse la grădinița cu trandafiri, adică la locuința aceea frumoasă unde locuise atîta timp cu Mirtila. Casa era pustie, dar nimic nu fusese schimbat. Intră în odaia, în care am pătruns împreună cu cititorul la începutul acestei povestiri, se așază pe un scaun și acolo, în întuneric, cu fruntea în mină se lăsă furată de gânduri.

Timpul trecea. La turnurile din împrejurimi bătu unsprezece.

Gillona așteptă încă cîteva minute, apoi se sculă murmurînd :

— A sosit ceasul ! E vremea să lămuresc Monseniorului cum l-a trădat Malingre, apoi rămîne destul timp ca Monseniorul să ajungă la palat... Și Simon, scumpul meu Simon, va fi prins chiar în momentul cînd îl va conduce pe Buridan la Mirtila. Voi ajunge la vreme, pentru ca să-l pot vedea și eu pe iubitul meu logodnic...

La miezul nopții, Simon Malingre era în dosul portiței așteptînd semnalul, pe care trebuia să îl dea Gillona. Bătu douăsprezece. Trecură cîteva minute.

— N-are să mai vină, nemernica ! murmura Malingre. Cine știe dacă nu și-a bătut joc de mine ! adăugă el, apăsîndu-și nasul cu degetul. Cine știe dacă nu pregătește iarăși vreo trădare ?...

În clipa aceea, cele trei lovituri răsunară în ușă.

— Iat-o ! tresări Malingre.

Deschise... Dar deodată, rămase ca timpit de mirare și de spaimă : în loc de Gillona, șase oameni năvăliseră înăuntru și încuiaseră ușa.

— Săriți ! Valois ! Ajutor ! strigă Malingre.

Nu avu timpul să mai zică ceva ; mîna enormă a lui Guillaume Bourrasque îl apuca de gît, pe cînd o altă mîna i se lăsa pe umăr de-l făcea să se împleticească, iar Buridan îi lovise pieptul cu vîrfurile spadei, zicînd :

— Încă o vorbă și... ești mort !

— Tac ! horcăi Malingre, pe jumătate sugrumat.

— Bine ! Dă-i drumul Guillaume !

Înspăimîntat, plin de nădușeli, Malingre privea pe rînd pe cei ce-l înconjurau și care păreau și ei foarte mirați să-l găsească acolo.

— Așa-ți primești amicii ? zise unul dintre ei cu o voce dojenitoare, în batjocură. Ne-am mai întîlnit, doar, la faimoasa crîsmă a lui Picioare-Strîmbe. Acum ne întîlnim la Valois,... cîrciumă și mai vestită. Nimic mai natural !

— Lancelot Bigorne ! murmură Malingre, puțin mai liniștit, căci acum începuse să creadă că această întîmplare curioasă nu era decît urmarea celor ce sfătuiseră cu Bigorne, în cîrciuma din strada Tirevache.

— Unde e Gillona ? întrebă aspru o altă voce.

— Domnul Buridan ! tremura Malingre, care fu din nou cuprins de spaimă.

— Unde e Gillona ? reluă Buridan. Vorbește, dacă nu vrei să faci cunoștință cu spada asta !

— Cunoștință puțin plăcută, adăugă Bigorne, în batjocură. Trei degete de oțel în burtă nu prea sînt o hrană gustoasă ! Deci, Malingre, grăbește-te de răspunde. Dacă preferi să mori... nu te jena ! Spune-o drept, ca un prieten bun, ce-mi ești și, tot ca un amic bun, hi-haan ! am să-ți primesc spovedania ! Doar știu că ești un tot atît de bun creștin, ca și mine. Spovedania e...

— Ai să taci... limbă de doctor ? ! mormăi Guillaume.

— Domnilor, bîlbii Malingre, bunii mei domni... Nu știu... Gillona... Și apoi... țin de casa Monseniorului de Valois...

— Destul ! Du-ne la Mirtila.

— Mirtila ? tresări Malingre, ștergîndu-și nădușelile reci, ce i se prelingeau pe frunte... Oh ! pricep ! adăuga el, cutremurîndu-se de spaimă. Oh ! pungășoaica mizerabilă, asta îmi pregătea ea !... Domnilor, vă jur... aveți milă...

— Îți dau un minut de gîndire ! — scrișni Buridan, cu un accent care făcu pe Malingre să priceapă că... nu mai încăpea nici o glumă.

În acest minut, care-i fusese lăsat, ca un ultim răgaz, Simon Malingre care — după cum s-a putut vedea — era un calculator de prima forță, recapitulă situația, în gînd, și o reduse la aceste două rezultate : 1) Dacă se supunea somației lui Buridan, era fără doar și poate spînzurat de stăpînul său, contele de Valois ; 2) dacă rezista, cu tot atîta siguranță era să fie străpuns de un pumnal. Dar pumnalul se prezenta imediat, sub forma palpabilă a unui vîrf ascuțit, pe cînd... răzbunarea lui Valois rămînea într-o stare de nesiguranță...

Simon Malingre ajunsese cu gîndurile lui aici, cînd simți o ușoară înțepătură de pumnal în gît.

— Mă supun ! gemu el. Veniți !

— Ia-o înainte ! porunci Buridan. Bigorne, du-te cu el ; dacă caută să scape, dă-i la cap !

— Haide ! vechiul meu prieten ! îl rugă Bigorne care-l luă de braț pe Simon.

Buridan asta, apuca-l-ar ciuma ! e un adevărat sălbatic, care habar n-are ce însemna aceia... niște oameni delicați, ca noi, care am jefuit, am prădat, am dat foc împreună, dar cu blîndețe, fără să fi auzit pe cineva plîngîndu-se de noi. Să-ți dau la cap ? N-ai teamă ! Mă voi mulțumi să te strîng de gît.

Spunînd acestea, Bigorne îl tira pe Malingre cu pași mari, spre locul unde îl conducea logodnicul Gillonei, și toată trupa se găsi în curînd în fața locuinței în care era încuiată Mirtila.

Suiră, ajunseră în coridorul pe unde trecuse Gillona și Simon Malingre se îndreptară către ușa, ce-i fusese arătată.

— Aici e, zise el.

— Deschide ! se răsti Buridan.

— Să deschid ? Cu neputință ! Cheile sînt la Gillona.

— Mirtila ! chemă Buridan.

— Buridan ! se auzi dinăuntru vocea fetei, înfrigurată de bucurie și de speranță. Buridan ! tu ești ?

În același timp tînărul împinse cu umărul ușa care trosni.

Era gata să cedeze... Dar, în aceeași clipă, porni un zgomot confuz de voci și de pași grăbiți la capătul celălalt al sălii și o ceată de oameni înarmați apărură, luminați de făclia ținută de un arcaș.

— Blestem ! urlă Buridan.

— În fine ! A sosit moartea ! murmură Filip, cu o exaltare alături cu nebunia.

Aproape în același timp, ceata în fruntea căreia venea însăși Valois, se năpusti împotriva celor șase tovarăși. Se produse o încăierare groaznică.

În coridorul acela strîmt, urlete răgușite, răcnete de furie, blesteme se amestecau cu zăngănitul armelor... Deodată, coridorul se adînci într-un întuneric adînc. Cu un pumn prăvălit în cap, îl doborîse pe arcașul care ținea torța și o stinsese călcînd-o în picioare...

Atunci luptă deveni un coșmar, în care se agitau umbre cu gesturi nesigure, în care gemetele și strigătele de furie erau singura călăuză a luptătorilor.

Printr-o mișcare instinctivă de tactică, cei șase se strinseseră într-un singur grup, cu spadele întinse și dădeau îndărăt încet, făcînd în sens invers, drumul pe care-l parcurseseră.

Valois urla „la moarte !” Și ordona să se aducă torțe. El era în fruntea arcașilor, care neavînd aceleași motive pentru a-și risca pielea, înaintau cu grije, mai puțin îndirjiți.

Deodată Valois tăcu.

În întunericul coridorului, arcașii continuau să lupte, atacînd pe adversari și acoperindu-i de injurători. Ori, lucru curios, adversarii, adică cei șase tovarăși care pînă atunci răspunseseră la insulte tot cu insulte demne de eroii lui Homer, muțiseră acum.

Deodată alte torțe luminară începerea ; din palat sosea ajutorul cu lumină.

Și atunci arcașii lui Valois scoaseră un răcnet înspăimîntător. Contele dispăruse și, împreună cu el, Buridan și tovarășii lui.

Dintr-un colț se ivi o umbră tremurîndă, care de-abia se ținea pe picioare ; era Simon Malingre, care în timpul luptei șezuse ascuns acolo, pe burtă, și care abia acum se scula strigînd :

— Pe derbedei ! pe derbedei ! Să scăpăm pe Valois !

— Pune mîna pe el, căpitane ! zise o voce. El e trădătorul !

Simon Malingre recunoscu pe Gillona și murmură :

— Am pățit-o ! Sint mort !

Nu avu timpul să mai gîndească. Apucat, tirit, luat pe sus, împins, el fu coborît în subsolul palatului, unde-și veni în fire prostit, zăpăcit, nebun de spaimă, în fundul unei celule.

În jrul lui stăpînea o tăcere adîncă.

Simon Malingre, se așeză jos, pe pămînt, cu capul pe genunchi și începu să plîngă.

.

Cîta vreme trecuse de cînd nenorocitul acesta se găsea acolo, fără să îndrăznească să facă vreo mișcare, de-abia îndrăznind să se gîndească, atît de tare îl înspăimîntau, orice-ar fi putut gîndi.

Poate că trecuse ore de-a rîndul fără să-și dea seama. Era ziuă ? noapte ? Nu stia, căci era întuneric beznă.

Intr-adevăr, palatul Valois, organizat ca și ~~Lutetia~~, asemenea unei fortărețe, avea, ca toate locuințele nobililor de pe vremea aceea, temnița lui camera lui de tortură, carcera și chiar spînzurătoarea lui, care spînzurătoare se găsea în vîrfurile turnului, așezat cam pe același loc unde avea să se ridice mai tîrziu noul din turnurile Bastiliei. E probabil că materialul vechiului turn al palatului Valois să fi servit la construirea celui nou, care făcea parte din Bastilia. Că se știe, este că trecătorii ridicîndu-și nasul spre acest turn, vedeau, destul de des, legănîndu-se cîte un hoit în spînzurătoare, asemenea unei santinele macabre, păzind Parisul.

Trecătorii nu-și ziceau decît :

— Monseniorul de Valois a făcut iarăși vreo... dreptate astă noapte !
Și... atîta tot.

Tocmai în subteranele acestui turn, unde se găsea și sala de tortură, erau instanțele și temnițele, tribunalului segnorial ale contelui de Valois, — niște săli joase care nu aveau ca mobilă decît un lanț gros, înțepenit cu cîrlige în zid.

Nenorocitul Malingre, victima zgîrceniei sale, zăcea într-una din aceste temnițe de un timp pe care nu-l putea aprecia singur. Nu-i era foame. Desigur, din cauza emoțiilor puternice care îi strîngeau stomacul. Dar o sete groaznică îi ardea gîtlejul.

— Oh ! gema în momentul acela bietul prizonier. Sint osîndit, oare, să mor de sete ? Ce n-aș da, să pot fi măcar un minut în circiuma lui Noel-Picioare-strîmbe ! Oh ! cum aș mai sorbi o cană de bere ! Cît de rece ! Ba, un butoiș și chiar o butie ! Noel, dragul meu Noel, lasă-mă să fac o baie în butia asta de bere ! Lasă-mă să mă înec într-însa ! Vrei bani ? argint ? Vrei aur ? Tot ce am,... tot ce am furat,... tot ciștigul unei munci fără odihnă de douăzeci de ani ! fișicurile mele de galbeni..., pe toți, scumpul meu Noel,... numai pentru un butoiș de bere ! Nu !... numai pentru o cană cu bere !... numai pentru un pahar cu bere !

Tocmai cînd ajunsese aici cu rugămintele lui către Noel, într-o circiumă închipuită, auzi un zgomot le ușa. Venea cineva... Trăgea zăvorul !...

Atunci se ridică, împins de spaimă. Uită de setea care-l mistuia. Căzu în genunchi, încercă să-și ridice brațele încătușate și începu să plîngă, în hohote.

— Iertare, monseniore ! Nu mă ucide ! Lasă-mă, să mor de sete, aici ! Dacă mi-ai hotărît moartea, lă ce-ți mai folosește dacă mor de sete, sau spînzurat ?...

Un hohot de ris îi răspunse.

Simon Malingre își ridică capul, galben ca ceara și văzu pe Gillona care, asemenea stafiilor înfricoșătoare, care mișună închipuire în timpul frigurilor și a viselor urite, intrase, în temniță și închidea ușa, liniștită. Gillona puse într-un colț torța pe care o adusese, se întoarse spre Malingre și se așeză jos, în fața lui.

Cu aerul ei liniștit și mișcările nepăsătoare, avea aerul unei arătări, venită de nu știu unde, nu știu pentru ce și pe care te aștepți s-o vezi dispărînd într-o clipă.

Sedea jos, pe lespezi, la trei pași de Malingre.

Îl privi lung, apoi începu să ridă.

Lui Malingre îi veni o idee, pe care o credea genială și care l-ar fi făcut să se înfioare pe oricine ar fi asistat la scena aceasta.

Începu să ridă și el.

Era înspăimîntător. Risul Gillonei era răutăcios, înfiorător, sunînd ca clopotul de moarte al răzbunării satisfăcute ; aceluși al lui Malingre, tre-

murînd printre cei cîțiva dinți ce-i mai avea, lunecînd pe buzele schimonosite de spaimă ! Cele două rîsete se loveau, se ciocneau și formau, amestecul cel mai hidos.

Deodată Gillona se opri din ris. Malingre făcu la fel.

— Ei bine ? zise Gillona, mai mult horcăînd.

— Ei bine ? repetă Malingre, într-un geamăt de groază.

Urmă o tăcere lungă, apoi Malingre reluă :

— Ca păcăleală !... Zdravănă păcăleală ! Numai ție Gillona îți pot veni idei atît de strașnice !

— Nu-i așa că ideea e bună ? rinji Gillona, cu un accent care-l băgă în sperieți pe nenorocitul de Simon. Cînd mă gîndesc că te am în mînă, scumpul meu, că nu te poți mișca, și că oricînd voi avea, poți fi ridicat și dus în sala de tortură ! Fără îndoială că strîmbătura pe care o vrea acum, e tot ce poate fi mai caraghios. Dar, ceea ce are să fie și mai frumos, vezi tu ? are să fie aceea pe care ai s-o faci cînd vei vedea arzînd rugul, cînd vei simți cum începi să te prăjești...

Simon scoase un geamăt înfiorător.

— Ce ?... Ce te-a găsit ? făcu Gillona. Nu știi că ai să fii ars, încetul cu încetul ? L-am rugat pe monsenior : „Nu-l arde senior monsenior...”

— Buna mea Gillona ! izbucni cu înflăcărare, Simon.

— Mai bine spînzură-l în vîrfurile turnului ! urmă Gillona cu aerul ei cel mai liniștit.

— Oh ! gemu Malingre, scrișnînd din dinți. Oh ! ticăloasă ce ești ! maimuță îndrăcită, oh ! desfrîната Iadului !

— Ei bine, știi ce mi-a răspuns Monseniorul ? urmă Gillona. A zis așa : „Nu ! Nu ! Vreau să-l văd strîmbîndu-se pe rug”. Pricepi. Simon, că, deoarece Monseniorul dorește să te vadă strîmbîndu-te, ai fi prea îndrăzneț să-i refuzi această plăcere,... atît lui cît și mie !

— Dar ce ți-am făcut ? urlă nenorocitul ?

— Mie ? Nimic. Da nici eu nu-ți fac nimic ! Cînd îți spun că vrem numai să te admirăm cum te poți tu strîmba... Ah ! mi-adusei aminte, demnul meu Simon, ai putea să-mi spui unde ai ascuns galbenii pe care mi i-ai furat ?

— Îți spun, Gillona,... îți jur pe ce vrei să-ți jur,... numai dacă mă ajuți să ies de aici.

— Zău ? făcu Gillona. Bine ! Eu nu zic nu !

— Nu zici nu ! bilbii Malingre, însuflețit de o nădejde nebună.

— Încă ceva, scumpul meu logodnic. Pentru că ne facem destăinuiri, ar trebui să-mi spui și mie tot ce ai. Și eu ți-am spus tot ce am și deoarece o să ne căsătorim în curînd...

— Să ne căsătorim ? bilbii din nou nenorocitul pe care vorbele acestea pline de speranță și de amenințări, totodată îl amețeau de spaimă, căci spaima, asemenea unei băuturi violente, dă creierului o amețeală specială.

— Nu mi-ai făgăduit ? reluă Gillona. Ori ai găsit pe alta ? adăugă ea cu un accent de gelozie de un comic înspăimîntător.

— Nu ! nu ! pe Dumnezeu, pe Sfînta Fecioară și pe toți sfinții ! Gillona, numai pe tine te iubesc, pe tine te vreau de nevastă !

— Atunci, bine ! Începusem să mă tem că-mi ești necredincios. Pentru că e sigur că ai să mă iei de nevastă și pentru că ți-am spus cît și ce am și eu, e rîndul tău să-mi destănuiești cîți bani ai ! Dacă-mi spui drept... îți dau drumul !

Simon Malingre începu să tragă nădejde că starea lui era mai puțin disperată decât o crezuse. Spaima îi mai pieri întocmai cum revărsările de apă încep să se tragă îndărăt, după ce și-au ajuns punctul culminant. Dar, ca și după o inundație, când începe să se vadă vârful unui pom, zgîrcenia amuțită o clipă de spaimă revine în sufletul lui.

— Cît am eu, biata mea Gillona ? E foarte neinsemnat. Să tot am o mie de solzi !

Gillona se sculă și se îndreptă spre ușă.

— Unde te duci ? urlă Malingre.

— Mă duc să chem călăul Monseniorului ! răspunse liniștită Gillona, căci văd că o să trebuiască să te tragă puțin de limbă cu un clește înroșit în foc să te silească să vorbești cum trebuie cu logodnica ta.

— Iertare ! Oprește-te ! Spun tot !

Gillona se opri, își întoarse capul peste umăr și așteptă.

O luptă violentă avu loc în sufletul zgîrcitului, care isprăvi prin a pleca capul și a se pune pe plîns.

— Două sute de scuzi de argint ! zise el pe șoptite. Ah ! Gillona, mă sugrumi. Vezi cît te iubesc ca să-ți vorbesc de acești două sute de scuzi pe care i-am adunat ban cu ban și numai eu știu cu cîtă greutate !...

Gillona mai făcu doi pași spre ușă.

— Unde te duci ? repetă Malingre cu un strigăt de spaimă.

— Ești nebun, Simon Malingre, și ca să-ți tămăduiesc nebunia nu văd alt mijloc decât grătarul înroșit, din sala de tortură.

— Oprește-te ! Îți spun tot, dar, de data asta, simt că... mor !

— Cît ? întrebă cu liniște Gillona.

— Opt sute de scuzi... de aur ! horcăi Malingre care, ca și cum această mărturisire l-ar fi omorât, căzu pe lespezi, leșinat.

Gillona se așeză la locul ei și așteptă liniștită, fără să-i dea cel mai mic ajutor, ca să-și revină în fire.

Un suspin adînc o vesti că Malingre se deșteptase. Nenorocitul, deschise niște ochi rătăciți și o privea lung, cu aerul separat ce-l dau visele urite. Apoi, printre hohote de plîns bîlbîi vorbe fără șir.

— Două sute de scuzi de argint !... Opt sute de scuzi de aur !... Ce ? E cu puțință ?... Mi-i ia pe toți ?... Gillona, lasă-mi măcar jumătate ! Uită-te ! Pune să-mi taie o mîină și un picior ; nu aş mai rămîne decât pe jumătate, dar cel puțin aş avea și jumătate din banii mei !... Vrei ?...

— Unde ții lada ? întrebă aspru Gillona.

— Ai milă de mine ! suspină Malingre.

— Lada ! sau... pe Dracu ! Mă duc să chem călăul ! În schimb, dacă vorbești deschid lacătul cătușelor și... fugi !... Sîntem liberi. Unindu-ne, ne adunăm tot, banii laolaltă și... trăim fericiți. Acum, hotărăște !

— Ai să-mi desfaci cătușele ? bîlbîi Malingre.

— Dobitocule ! Știi bine că am prea mare nevoie de tine, ca să te las să putrezești în temnița asta. Singură, nu pot face nimic.

— Ei bine, zise Simon, în care renăște speranța, am dus banii la grădinița cu trandafiri... I-am ascuns în fundul curții... sub tufișul de răsură, din stînga. Dacă sapi, ai să dai de biata mea ladă.

Gillona, începu să ridă, după cum făcuse și la intrare. Acest rîs îl înfioră adînc pe Malingre.

— Ascultă ! începu Gillona, apropiindu-se de el. M-ai speriat groaznic și mi-ai furat și banii. Timp de o oră am avut credința groaznică, că mă găsesc într-una din celulele de la Temple, acuzată de vrăjitorie și...

gata să fiu arsă de vie. Ei bine ! vei suferi la rindul tău, aceeași spaimă și-ți voi fura banii. Numai, ascultă dobitocule...

Gillona înaintă doi pași, se plecă spre Simon cu ghiarele întinse, ca și cînd, în furia sa, ar fi vrut să-l sfișie. Acesta se făcu ghem, gata să sară.

— Ascultă idiotule ! urmă Gillona. N-ai pus mîna decît pe cîtiva din banii mei. Sub ladă, era o altă ladă ! În această a doua ladă, pe care n-ai văzut-o idiotule ! se găsea o grămadă de aur, galbenii mei, pe care ghiarele tale scîrboase nu-i vor atinge niciodată !... Mai ascultă ceva !... Da ! Mi-a fost frică să nu fiu arsă de vie ca vrăjitoare, și cînd mă gîndesc la asta, vezi tu ? frica-mi bagă moartea în oase ! Dar... am scăpat numai cu frica ! Pe cînd pe tine te așteaptă fapta ! Simon Malingre, chiar acum plec la grădinița cu trandafiri ! Lada, cu toți banii tăi, cu aurul și tot argintul tău, are să fie a mea ! Și tu, dobitocule, ai să te strimbi dinaintea Monseniorului, care ține să te vadă sfîrșind pe jar, incetul cu incetul, căci...

În momentul acela Gillona scoase un țipăt de durere înspăimîntătoare.

Simon Malingre se destinsese ca un resort, profitase de clipa cînd cuprinsă de ură, ea se apropiase prea mult, ca s-o poată ajunge... Brațele lui lungi și slabe se deschisese cu un huruit de fiare scuturate și asemenea unor picioare de păianjen monstruos, se încheștasera împrejurul Gillonei.

Simon Malingre urlă :

— Te-am prins !

:
:
:
:

Pe cînd în temniță, între cei doi logodiți, se desfășura această scenă, arcașii lui Valois, răspinși prin palat și în numeroasele lui dependințe, își căutau stăpînul. Dar Valois nu era nicăeri. Îl strigau, îl chemau... în zadar. Fură siliți să renunțe. Unchiul regelui Ludovic al X-lea, ridicat, poate chiar omorît de Buridan și de banda lui de derbedei.

Căpitanul, care comanda garda palatului, se duse la Luvru și povesti regelui trista întîmplare.

La vestea că consilierul său intim și unchiul său fusese ridicat de o ceată de derbedei îndrăzneți, Regele fu cuprins de o furie nebună. Regina tremura și se întreba : ce ar mai fi în stare să facă Buridan, dacă îndrăznise să gîndească și să execute o faptă atît de îndrăzneată. Marigny simțea o bucurie surdă, pe care și-o înfina însă. Începuse chiar să se gîndească dacă Buridan n-ar fi demn de fiica lui, Mirtila. Cît pentru ceilalți seniori ai curții, unii se bucurau, alții se întristau, după cum interesul lor personal îi apropiau sau îi îndepărtau de Valois. Cu toții, însă, își modelau expresia figurii după aceea a regelui (căci chiar din timpul lui Filip cel Frumos, seniorii feudali tremurau înaintea ideii monarhice, care avea să ajungă în floarea ei abia sub Ludovic al XIV-lea). Cu toții, exagerau furia regelui și în tot Luvrul izbucni un strigăt de amenințare împotriva lui Buridan, deci și contra lui Filip și Gauthier d'Aulnay.

— Dar ce ? se răsti regele. Acest Buridan e dracul în picioare ? E frate cu Satana ?

Și în același timp, pentru a nu-și pierde obiceiul, dădu cu piciorul într-o măsuță plină cu sticlute ; atît masa cît și sticlutele zburară în tîndări.

— Sire, zise Hugues de Trancaval. Eu am dat ochii cu omul acesta și vă pot asigura că face cît zece.

— L-am văzut și eu, adăugă Geoffroi de Malestroit. L-am văzut la Pré-aux-Clercs, unde s-a luptat ca un leu.

— Sire, făcu la rîndul lui Enguerrand de Marigny, am încercat chiar în noaptea asta să-l arestez. Eram cu douăzeci de arcași de-ai prefectului, cu domnul de Précy în frunte. Au mai sosit în ajutorul lor și patruzeci din arcașii mei proprii, dar nu i-am putut aresta. În schimb, doisprezece din ai noștri au rămas pe cîmpul de luptă, răniți sau morți.

— Nemernicul ! E prea îndrăzneț ! strigă regele. L-am cîntărit eu în ziua cînd, la Montfaucon, a venit cu atîta obrăznicie să-mi ceară dreptate !... Auzi !... dreptate împotriva ta, Marigny. Ei bine... i-o vom da !

În aceeași dimineată, un slujbaş de la Chatelet străbătea străzile Parisului, citind la toate rîspintiile în fața mulțimii adunate cu sunete de trimbiță, un ordin al regelui ce cuprindea următoarele :

1) Capul lui Jean Buridan din Bettune, bacalaureat al Sorbonei, e pus la preț pentru o sută de scuzi de aur ; 2) Capul nobililor seniori Filip și Gauthier d'Aulnay pentru șaizeci scuzi de aur, fiecare ; 3) Capul lui Lancelot Bigorne Guillaume Bourrasque, împărat al Galileiei și Riquet Haudryot rege al Basochei pentru suma de două zeci scuzi de aur, fiecare ; 4) Ordon ca toți Parizienii să caute pe răzvrătiții sus numiți ; 5) va fi pedepsit cu moartea, oricine le va da adăpost.

XLV. PRIZONIERUL LUI BURIDAN

Știm că în coridorul îngust al palatului Valois, unde arcașii conțelului se ciocniseră cu ceata lui Buridan, Bigorne omorîse pe omul care purta torța și stinsesese făclia. Mulțumită întinericului Buridan și prietenii lui putuseră să iasă din această strîmtoare, unde ar fi fost striviți, cu siguranță, de cei patruzeci sau cincizeci de arcași care se năpustiseră asupra lor.

Dar Buridan, cu toată iuțeala gestului lui Bigorne, avusese timpul să-l vadă pe Valois în capul oamenilor săi.

În momentul în care își dăduse seama că i-ar fi cu neputință să mai pătrundă la Mirtila, fu cuprins de disperare. Își zise că trebuie să încerce chiar imposibilul, și că, la urma urmei, mai bine să moară, decît să continue să trăiască despărțit de fata care-i înălțase toate gîndurile și ca să zicem așa, îi stăpînea viața. Natură rece, în aparență, chiar timidă, mîrîndu-se el însuși de faptele pe care îndrăznea să le facă și care-i încremeneau pe tovarășii lui, Buridan lua hotărîri repezi fără să se gîndească, și le executa fără a pierde timpul. Cînd se simți pierdut, cînd se văzu despărțit de Mirtila... și, de data asta, poate pentru totdeauna, sări la gîtul lui Valois, îl strînse apoi în brațele lui nervoase, îl ridică pe sus și-l trecu lui Guillaume și Gauthier care erau lingă el.

— Să plecăm ! ordonă el cu o voce surdă. Ne întoarcem îndărăt și nu-i dați drumul.

Fără a pricepe prea bine ce se întîmplase, Guillaume Bourrasque și Gauthier d'Aulnay îl înhățaseră pe contele de Valois și-l tîrau sau mai

bine îl duceau pe sus, cu toată împotrivirea deznădăjduită și cu toate urletele acestuia. În curînd fură în curte.

— Ce ne-ai dat aici ? întrebă atunci Guillaume. Vreun purcel gras, ca să-l ducem la bilci ?

— Ești beat ? mormăi Gauthier. Nu vezi că cel pe care-l ducem la bilciul din Lendit, ca să speriem copiii, e chiar Monseniorul Charles, conte de Valois ? Dar, pe capul și pe burta mea, ai dreptate ! Monseniorul țipă ca un purcel, pe care-l înjunghii. Așteaptă ! Am să-l fac să tacă.

Atunci Gauthier își înfipse cele cinci degete de la mîna dreaptă pe gîtlejul lui Valois și începu să strîngă. Îl încleștă atît de tare, încît nu numai că-l făcu să tacă, dar chiar să leșine...

— Pe capul lui Bacus și pîntecele Venerei, bombăni Gauthier încremenit, oare a murit pentru atît de puțin ?... Pot să mărturisesc că alde Valois, ăștia, mor prea ușor !...

— Domnule Gauthier ! izbucni Guillaume, sever. Totdeauna ți-am spus că ești lipsit de orice delicatețe. Ce strîngi așa de tare ? Ce dracu ?

Vorbind astfel, cei doi oameni alergau mereu, nădușiți, răsuflînd greoi și înjurînd. În curînd toți tovarășii, plus contele leșinat ajunseră dincolo de porțița pe care le-o deschisese Simon Malingre.

— Buridan o încuie cu grijă.

— A murit ? întrebă el, aruncînd o privire spre Valois.

— Ba, e viu ! Iată-l că se deșteaptă.

Într-adevăr contele deschidea ochii și privea cu spaimă în jurul lui. O clipă se uită cu o disperare sălbatică la cele șase figuri aplecate asupra lui, apoi ridicîndu-se :

— Foarte bine ! zise el. M-ați prins, nemernicilor. Urmați-vă oprea voastră lașă. Omoriți-mă !

— Nu, Monsenior ! îl curmă Buridan cu răceală. Sau, în orice caz, nu acum. Nu te voi ucide, decît dacă mă vei sili. Adu-ți aminte că ți-am mai avut viața în mîină și...

— Hi-han ! strigă Bigorne.

— Și că te-am cruțat, urmă Buridan. Acum, ai să mergi cu noi. Poți fi liniștit ! Nu am pornit spre Montfaucon... Vîno de bună voie dacă ții la viață.

Valois aruncă o privire posomorîtă asupra palatului, sau, mai bine, a fortăreței sale. Vedea cum se întretăiau luminile ; auzea cum strigau și-l chemau arcașii ; dar văzîndu-se lipsit de orice putință de scăpare, rămase cu speranța că va fi pus în libertate și de data asta și zise :

— Vă urmez !...

Ceata era gata să se pună în mișcare, cînd Bigorne o opri cu un gest.

— Și unde mergem ? întrebă el. Filip d'Aulnay nu ne mai poate găzdui la dînsul, locuința lui e ca o prinzătoare de vulpi, acum...

— Dar ce, n-ai murit încă ? (Filip dete din umeri cu dispreț). Nu te teme, are să vie și asta !

— Asemenea nu ne putem ascunde cu toții la Clopinel, care de altfel, m-a dat afară cu coada măturii. Cît pentru hanul lui Noel, îmi pare nedemn de Monseniorul conte, lucru de care își dă seama, fără îndoială, chiar și Noel. De aceea, se va și grăbi să cheme garda regală, sau pe cea prefectorială, sau chiar pe amîndouă deodată. Deci, repet întrebarea : unde mergem ?

— Dacă am merge la Agnes Piele-de leu ? zise Gauthier. Ea ține foarte mult la mine, cu toate infidelitățile ce-i fac, draga de ea. Nu poate trăi fără mine și cred că la dinsa...

— Să mergem ! întrerupse Buridan. Eu știu unde ne putem ascunde și unde putem oferi Monseniorului un adăpost demn de el. Nimeni, nici chiar regina, nu va îndrăzni să ne caute acolo.

Apoi spuse ceva la urechea lui Bigorne, care scoase o exclamație surdă. Plecându-se și la urechea lui Filip și a lui Gauthier, cel dintii se făcu galben ca moartea iar cel de al doilea se cutremură de spaimă. Cu toate semnele acestea de mirare și de groază, ei se puseră în mișcare și mica ceată dispăru în întuneric, ducându-ț în mijlocul ei pe contele de Valois care, întunecat și gînditor, înainta fără să se împotrivească. Ei urmară cîțva timp linia interioară a meterezelor și ajunseră la Sena, în fața micii insule care fu numită mai tîrziu insula Antragne și apoi insula Louvior. Trecură fluviul pe una din nenumăratele bărci pe care barcașii le legau de plopul ce mărgineau Sena și descinseră de-a lungul malului stîng, fără să aibă vreo întîlnire neplăcută. În fine, se opriră la picioarele unei zidării înalte și întunecoase.

Era turnul Nesle !

.

Ideea de a se ascunde în turnul Nesle era dintre acelea pe care le inspiră deznădejdea. Era înspăimîntătoare, era tragică, era poate de neîndeplinit. Dacă, după cum spera Buridan, turnul blestemat era părăsit de cîteva zile ; dacă era adevărat, după cum își închipuia el, că Margareta de Bourgogne nu mai îndrăznea să se apropie de acel turn de cînd cu teribilele întîmplări care se desfășuraseră acolo. Locul era nu se poate mai bine ales și avusese o idee genială cînd se gîndise să-l ducă acolo pe Valois, ca prizonier. Dar dacă vreo gardă de arcași, sau de servitori locuiau în turn, Buridan era pierdut, și împreună cu el, tovarășii lui.

El le explică lucrul acesta, la tulpina bătrînei sălcii, ale cărei crăci atîrnau în apă, și care păreau că se pleacă asupra Senei pentru a afla secretele dramelor din turnul Nesle, sau pentru a-i repeta pe șoptite ultimul blestem al victimelor lui Stragildo și ale Margaretei de Bourgogne.

Vă închipuiți voi, le zicea el, că ceea ce-am făcut, va stîrni Luvrul și întregul Paris ! Nu-l poți fura pe unchiul regelui, fără ca acesta să nu protesteze. Mîine, poate peste un ceas, sau poate chiar în momentul acesta, sîntem căutați și atunci... goniți ; incolțiți din stradă în stradă, vom isprăvi prin a cădea. Ori, din două una...

— Da, zise Riquet, fă-ne puțină logică.

— Am observat, adăugă Guillaume, că de cîte ori a făcut Buridan logică, a urmat cîte o masă bună.

— Din două una, continuă Buridan : sau turnul e nelocuit, și atunci intrăm, ne instalăm și sîntem ca la noi acasă, măcar pentru cîteva zile. Sau e locuit...

— Și atunci, după logică, nu intrăm ! hotări Riquet.

— Și atunci, adăugă Buridan, tot intrăm, după ce vom arunca în Sena pe locuitorii turnului îndrăcit. Asta e logica mea. Aveți ceva de zis ? Ați auzit teza ; dacă cineva vrea să ne prezinte antiteza...

Toți tăcură și priviră vreo cîteva minute turnul mut, misterios.

Apoi Buridan, se apropie de ușa joasă și boltită prin care se intra în sala catului de jos. Ușa era încuiată cu două zăvoare mari. Fiecare zăvor mai avea și cîte un cîșcogeamite lacăt. Buridan inspectă cîteva mo-

mente uşa, apoi îl chemă pe Gauthier şi-i arată cele două lacăte. Gauthier zimbi, coborî malul apei, se întoarse cu unul din pietroaiele ce se găseau de-a lungul riului şi atacă lacătele.

Loviturile surde, care deşteptau ecouri lungi în turn, nu primiră nici un răspuns. În curînd lacătele fură sfărîmate.

Buridan introduse lama pumnalului său în zăvoare şi, după zece minute de muncă, uşa se deschise. Cei şase tovarăşi, cu Valois în mijlocul lor, intrară în sală. Bigorne închise uşa şi trase zăvoarele dinăuntru. O lampă cu untdelemn, una din acele lămpi vechi, de fier cu fitil fumegînd, atîrnată de tavan cu un lanţ, ardea mocnit. Poate că lăsînd aci această lumină, Margareta voise să facă să se creadă că turnul era locuit în timpul nopţii. Bigorne deznodă sfoara care ţinea lanţul, lăsă lampa în jos şi aprinse una din făcliile, care erau aşezate din distanţă în distanţă.

Apoi oamenii se suiră sus, Filip, cu moartea în suflet, Gauthier scoţînd înjurături pe înfundate, Guillaume şi Riquet indiferenţi. Ajunseră la etajul unde Filip şi Gauthier văzuseră apărînd cele trei surori, care îi aşteptau împrejurul unei mese servită cu tot felul de bunătăţi. Bigorne se sui pînă pe turn, apoi coborî, fără a întîlni pe nimeni.

— Turnul e pustiu ! zise el.

— Da ! răspunse Buridan, cu glasul întunecat. Nu-i locuit decît de stafii...

— Şi de amintirile mele ! adăugă Filip, tresărînd.

— Foarte bine ! reluă Buridan. După cum spuneam, aici sîntem ca şi acasă şi cred că în tot Parisul nu se găseşte un om, care să aibă dreptul să vorbească în încăperile acestea, cum vorbesc eu. Bigorne, ai să te ocupi de ale mîncării. Cît pentru d-voastră Domnilor, vă rog să mă lăsaţi cîteva minute singur cu Monseniorul contele de Valois, căruia îi dătoresc o convorbire personală. Binevoiţi deci a mă aştepta în etajul de jos.

Filip, Gauthier, Guillaume şi Riquet se supuseră, cum s-ar fi supus unui şef, căci în momentul acela, în ţinuta şi în vocea lui Buridan era un fel de autoritate impunătoare. Cu toţii înţelegeau că trebuia să se întîmple ceva teribil între tinărul Buridan şi Charles de Valois.

— N-aş da nici o para pe pielea lui Valois ! grăi Guillaume, coborînd scara.

— Cum pot îndura atîtea amintiri, fără să cad trăznit ? murmură Filip.

— Mi se pare că Bigorne a fost însărcinat cu ale mîncării ? îi întrebă Gauthier. Tare mi-e foame.

— Şi mie... tare mi-e sete ! adăugă Guillaume.

Îl căutau cu privirea pe Bigorne, dar acesta nu era cu dinşii. Rămăsese sus, cu Buridan şi cu Valois. Buridan aşteptase ca prietenii lui să iasă din odaie. Aceasta era o antecameră care dădea în sala de mîncare a turnului.

Buridan îşi ţintuise privirile asupra lui Valois. Apoi cînd vru să închidă uşa, îl zări pe Bigorne, care o închisese deja şi care şedea acum cu spatele rezemat de dînsa, cu braţele încrucişate, liniştit şi rece.

— Ce faci tu aici ? îl întrebă aspru Buridan.

— Vezi bine, stăpîne, aştept să vorbeşti cu Monseniorul de Valois. Şi această convorbire nu poate fi completă, decît dacă sînt şi eu de faţă ! Vorbiţi deci, domnilor, şi după ce veţi vorbi, după cele ce vă veţi spune tot, am să adaug şi eu o vorbă — una singură — dacă voi găsi de cuviinţă, sau o voi păstra pentru mine, ca în fundul unui mormînt !

Accentul lui Lancelot Bigorne avea vibrații curioase, și Buridan surprinse în privirea lui un fel de milă și mai curioasă.

El rămase cîteva minute gînditor. Fără îndoială, înțelesese că Bigorne, acest derbedeu, acest vechi servitor al conțelui de Valois, cunoștea secretul acestuia, căci murmură,

— Bine ! Stai și ascultă !

Calm și mindru, cel puțin în aparență, conțele de Valois, se așezase într-un fotoliu, în care Buridan o văzuse pe Margareta de Bourgogne. Sta nemișcat, cu ochii ațintiți pe un tablou ce reprezanta „Frumusețea”.

Mîna lui cea dreaptă era înțepenită pe mînerul pumnalului, iar cu mîna stîngă, ținea strîns spada cea lungă, armă foarte primejdioasă cînd era mînuită de un om ca dînsul.

Buridan se așază jos, dinaintea lui.

— Monsenior, zise el, cînd am avut onoarea să te fac prizonier la poalele muntelui Faucon, cînd te-am ținut apoi pînă la spînzurătoarea pe care bunul dîmțitale amic, primul ministru a ridicat-o pe acest deal, poți mărturisi că erai la discreția mea deplină și că lăsîndu-te cu viață, am fost foarte blind. E adevărat ?

Valois avu un suris plin de amărăciuni, și foarte disprețuitor.

— M-ai atras — zise el cu un calm, care provenea mai cu seamă din siguranța pe care o avea, că nici de data asta, lucrurile nu vor avea o întorsătură tragică — m-ai atras în cursă prin viclesug și răutate ; m-ai luat pe sus, pe mine, care trebuia să-ți fiu de două ori sfînt, — întîi : ca nobil, și al doilea ca membru al familiei regale ! Ai pus pe doi dintre derbedeii dîmțitale să atace pe cei doi gentilomi care mă însoțeau, și care zac încă în pat de rănile pe care le-au primit...

— Dacă nu sînt decît în pat, zise Bigorne, răul e făptuit numai pe jumătate, căci ar trebui să zacă în groapă, după cum Barnabé însuși...

— Tăcere, Bigorne ! intrerupse Buridan.

— Tac, dar pe sfîntul Barnabé, de cîte ori am mincărime la limbă, mă silești să tac ; mai bine mi-ai smulge-o !

Valois urmă :

— Ai făptuit mai multe crime în întîlnirea de care vorbești și faptul că m-ai lăsat cu viață, nu e decît o crimă mai puțin, care nu scuză pe celelalte.

— Ai un fel de a vedea lucrurile, Monsenior, care probează un caracter generos. Să trecem înainte, Cînd ne-am revăzut la Pré-aux-Clercs, dacă-ți reamintești, la un moment dat, aș fi putut să te străpung cu spada. N-am făcut-o. De ce ? Nu știu. Vezi, Monsenior ? între dumneata și mine, nu știu ce fatalitate. Te-ai pus în cărarea vieții mele umile, dumneata care aveai drumurile cele mai largi și spațiile cele mai întinse, pentru a te mișca în voie. Parțea dîmțitale în lumea asta e splendidă, Monsenior ; a mea e tare modestă. De ce nu vrei să mi-o lași ? Ești bogat... sînt sărac, ești plin de glorie... sînt neînsemnat, ești puternic... sînt fără nici o putere, pe Cerul Pămîntului ești una dintre stelele strălucitoare spre care poporul de-abia îndrăznește să-și ridice ochii... eu sînt un fir de țărîină impalpabilă, pe care piciorul lumii tale ar putea-o strivi, fără măcar să-ți dai seama. Nu-ți ajunge ? Și nu-mi poți lăsa și mie firimitura de fericire pe care cerul destul de zgîrcit, mi-a dat-o ?

O emoție vădită făcea să vibreze vocea lui Buridan. O sinceritate bărbătească și nobilă îi lumina chipul slab. Valois îl privea cu un fel de dispreț întunecat și inima lui trufase nu bătea de mila acestui tânăr, care se umilea și voia să se facă mic de tot dinaintea lui.

— Ce voiești ? întrebă el cu o voce aspră.

— Am să-ți spun. Vreau să-ți propun pacea, Monsenior !

O pace cinstită, de care am să-mă țin cu strictețe.

Valois izbucni în ris.

Cu cât Buridan era mai modest, cu cât era mai sincer în dezvăluirea sentimentelor lui, cu cât Valois, convins că tânărului îi era frică, își accentua disprețul.

— Pacea între noi, nemernicule ? Te-am făgăduit călăului.

Tot ce ți-aș putea îngădui, ar fi un apel la mila mea !

Buridan rămase rece, dar o ușoară încruntare a sprincenelor arată lui Bigorne, care nu-l pierdea din ochi, că lucrurile începeau să se încurce în capul acesta limpede, metodic și energic.

— După cum îți spuneam, reluă el, nu sînt decît un atom.

Dumneata ești unchiul regelui, poate chiar regele de miine.

Dar, e de-ajuns, uneori, un bob de nisip, pentru a face să se năruie un imperiu : cel puțin, așa am citit în manuscrisele pe care Cheliet, doctor de la Sorbona, mi le-a lat să le citesc. Ia seama, Monsenior, să nu fiu eu acel bob de nisip ! Îți propun pacea ! Să încheiem chiar acum un tratat. Să facem un schimb. Îți făgăduiesc, încă o dată, că îți las viața. Îți făgăduiesc să nu te mai atac niciodată. Îți făgăduiesc nu numai neutralitatea față de dumneata, ci și respectul la care ai dreptul prin nașterea dumitale. Îți făgăduiesc chiar mai mult, Monsenior ; dacă ai vreo dată trebuință de un devotament, dacă ai vreodată trebuință ca cineva să întreprindă pentru d-ta vreo operă îndrăzneată, primejdioasă, de neînvins, fă-mi semn și, fără șovăire, Buridan își va risca viața pentru dumneata...

— Și în schimbul atîtor făgăduieli frumoase ce trebuie să fac pentru d-ta, tinere ? întrebă contele, cu un suris batjocoritor.

— Nimic !... Afară de un singur lucru, pe care am să ți-l spun. Nu-ți cer nici indulgență, nici protecție...

— Atunci ce vrei ? zise Valois cu un început de mirare.

— Iată Monsenior ! reluă Buridan, ai cărui ochi începură să strălucească de speranță. La Montfaucon ți-am făcut o mărturisire, de care atîrnă toată viața mea, ți-am spus că iubesc o fată...

Valois tresări violent și Bigorne își notă această tresărire.

— Această fată, continuă Buridan, era atunci prizoniera dumitale, sau cel puțin, fusese un moment. Vezi dar, Monsenior, că e o fatalitate între noi, deoarece aceea pe care o iubesc, furată din Temple de regină, a devenit din nou prizoniera dumitale și acum este în palatul Valois !

— Cine ți-a spus că Mirtila e în palatul meu ? întrebă contele cu o voce răgușită.

Buridan căuta un răspuns, dar Bigorne tăindu-i vorba răspunse el :

— Simon Malingre.

— Monsenior ! continuă Buridan, a cărui voce tremura ușor. Dă-mi pe Mirtila ! Jură-mi că niciodată n-ai să mai faci nimic împotriva ei, și sînt omul dumitale.

Valois tăcu cîteva minute. O emoție puternică se observa în toată ținuta lui. La numele Mirtilei, pronunțat de Buridan, el pâlise și-l apucase tremurul. Privi lung pe tânăr, nu cu dispreț, nici cu acea mîndrie suverană

a gentilomului puternic, care vorbește cu un biet student, ci cu gelozia unui amant pus în fața unui rival fericit. Orice calcul, orice prudență, fură distruse într-însul. Uită că, în realitate, era prizonierul lui Buridan, că era la discreția lui... Tremura de furia geloziei...

— Nu-ți dau fata de care vorbești cu atîta obrăznicie și căreia îi datorezi respectul pe care mitocanii îl datoresc oricărei fete din înalta aristocrație... Nu ți-o dau pentru două motive. Întîi, pentru că îndrăznești s-o iubești !...

Buridan, se făcu galben, pronunță cu o voce slabă provenită dintre un fel de groază care i se furișase în inimă.

— Și al doilea ?...

— Și al doilea, se răsti Valois, pentru că o iubesc eu !...

Buridan își duse mîna la frunte, ca și cum ar fi primit o lovitură cumplită. Deodată izbucni într-un rîs strident și nervos. Apoi se sculă drept în picioare, țeapăn, livid, cu sudoarea pe frunte, și urlă :

— Monsenior, am onoarea să-ți anunț că unul din noi doi va muri chiar aici.

În același timp își trase spada și o puse cu vîrfurile în pămînt, adăugînd :

— Aștept !... Aș putea să te gîtui ! Ești prizonierul meu, te am în mîna mea. Aș fi în dreptul meu, ca, împreună cu tovarășii mei să te înjunghii, ca pe un adevărat dușman învins. Nu ne-ar mai rămîne decît să-ți tirăm corpul la platforma turnului și să te repezim în Sena. Îți ofer o luptă cinstită, cum am oferit și lui Enguerrand de Marigny. Apără-te Seniore :

— Apără-te ! Sau, pe Dumnezeuul sfînt, jur că-ți înfig pumnalul în gît.

Valois era viteaz. Era neîntrecut în mînuirea armelor. Pus în fața unui duel, pe care nu-l putea evita, se sculă la rîndul său. Puțin în urmă, cei doi adversari erau în gardă și-și ciocneau spadele.

Bigorne, singurul martor al acestui duel, sta nemișcat ca o statuie ; numai fața lui, arsă de soarele drumului mare, părea și mai plumburie ca de obicei.

Valois atacă cel dintîi, cu o furie sălbatică își apucă spada cu amîndouă mîinile și o ridică pentru a o rezezi în capul adversarului și a-i zdrobi țeasta. Dar sabia recăzu cu putere și se înfipse în scînduri. Buridan evitase lovitură, sărind la o parte.

O repede atingere între cele două arme, cîteva exclamații scurte și răgușite, o frămîntare sălbatică de picioare, și deodată cele două corpuri se apucară și căutară să se sugrume unul pe altul. Buridan, dînd drumul spadei și apucînd pumnalul, sări asupra lui Valois și-l strînse cu putere. Un urlat de furie și de spaimă. Valois era la pămînt, Buridan peste el, cu genunchiul pe piept, cu mîna stîngă pe gît, iar cu mîna dreaptă ridică pumnalul.

— Îmi dai pe Mirtila ? gîfii tînărul.

Valois scrișni din dinți, închise ochii și răspunse :

— Nu !

— Atunci mori !... urlă Buridan.

Și brațul său, cu un gest ca fulgerul, se ridică pentru a da lovitură mortală.

Brațul însă nu recăzu.

Pumnalul rămase la citeva degete deasupra pieptului lui Valois, întins pe jos.

Cineva apucase brațul lui Buridan. Acel cineva era Lancelot Bigorne.

— Drace ! urlă Buridan. Vrei să te omor și pe tine !

— Jean Buridan, răspunse Bigorne cu o voce solemnă, nu vei omori pe acest om !

— De ce ?... De ce ?... De ce ? strigă Buridan cu vocea din ce în ce mai deznădăjduită.

— Pentru că omul ăsta e tatăl tău !...

.

Lancelot Bigorne și Buridan erau singuri într-o cameră vecină cu aceea unde se desfășuraseră întâmplările acestea. Cum ajunsese Buridan aci ? Cum îl tirise pe Bigorne după el ? Ce gânduri furtunoase se dezlănțuiseră în el ? Ce se petrecuse, după ce Bigorne pronunțase cuvintele acelea năpraznice ? Buridan nu-și dădea seama

Urmind pe tinăr, Lancelot Bigorne încuiase cu grijă ușa camerei unde rămăsese Valois. Buridan și Bigorne palizi ca două stafii, stăteau față în față. Bigorne și mai liniștit ca de obicei, cu un aer solemn încrustat pe chipul lui îndrăzneț ; Buridan, fără puteri, ca un copil, cu sufletul disperat, cu capul năuc :

— Vorbește ! se răsti Buridan. Explică-te sau, înainte de a izbucni nebunia care-mi invăluie mintea, te omor în locul omului aceluia, care zici că e tatăl meu !

Și mai încet, cu o mirare fără margini, repetă

— Tatăl meu ?...

• — Monsenior, începu Lancelot Bigorne căci, desigur, trebuie să te numesc astfel de azi încolo,... cînd știi al cui fiu ești.

Monsenior, lucrul e groaznic, dar e simplu. Copilul pe care am fost însărcinat să-l înec la Dijon ; copilul a cărei istorie te atinsese atît de profund, după cum mi-ai spus chiar dumneata, cînd ți-am povestit întâmplarea... micul Jean... fiul doamnei de Dramans... fiul lui Charles, conte de Valois, ambasador al Franței în Burgundia... ăi bine ! acel copil, monsenior ! nu a fost inecat de mine !... M-auzi ? L-am dus într-o colibă părăsită cu intenția să-l redau mamei sale... Dar a fost luat de acolo de niște oameni și dus... știi unde ? La Bethune,... în Artois !

— Bethune din Artois ? murmură Buridan.

— Mă înțelegi ? Acel copil, erai dumneata ! Și acum, monsenior, cum am aflat că copilul lăsat de mine în coliba părăsită, fusese dus la Bethune ? Unde a fost crescut ? De unde a plecat apoi la Paris, pentru a studia la Sorbona ? Îți voi spune mai tîrziu, cînd vei fi în stare să mă ascuți, căci nu ți-am spus tot. Îmi mai rămîne să-ți spun, ce s-a făcut doamna de Dramans.

— Mama ? bîlbîi Buridan, ai cărui ochi se umplură de lacrimi. Oh ! vorbește-mi de dînsă ! Spune-mi, oh ! spune-mi, dacă sub haina ta mai bate o inimă omenească ! Spune-mi ce s-a făcut mama ?

— Ții cu orice preț ? șopti Bigorne cu o voce întunecată.

— Vreau ! murmură Buridan cu un accent de teamă înspăimîntătoare.

Privirea lui Bigorne se umplu de milă.

— Să mă blesteme cerul ! zise el, dacă fac un păcat spunindu-ți ceea ce vreau să-ți spun ! Dar ești fiul ei ! și eu, care nu mă tem de nimic, eu, care mi-am tirat viața în nemernicii, eu care n-am avut alte pilde dinaintea ochilor decât cele pe care le pot da curtea... eu, care n-am venit în contact decât cu oameni cu sufletul viciat, eu, Lancelot, aş crede că-mi atrag trăznitul cerului asupra capului, dacă aş minți în ora aceasta teribilă. Ce a devenit în urmă doamna de Dramans, nu știu. Ce a făcut de atunci ? din timpul îndepărtat când eram la Dijon ca executor a uneltirilor josnice ale Monseniorului tatăl dumitale. Ce cataclisme i-au zdruncinat viața ? Ce dureri năprasnice i-au impietrit inima, nu pot ști și nimeni nu va ști niciodată, afară, bineînțeles, decât numai dumneata... dumneata, Jean Buridan, fiul ei ! căci dumitale, fără îndoială, are să-ți spună !... Dar ceea ce știu, Jean Buridan, e că am văzut-o...

— Ai văzut-o ? strigă Buridan, cu o voce sfișietoare. În viață ? Mama trăiește ? Fii binecuvîntat tu, care în disperarea în care mă aflu, îmi aduci o astfel de bucurie, mie... fiul lui Charles de Valois !

— Am văzut-o ! repetă Bigorne, cu o voce din ce în ce mai întunecată.

Și, lucru oribil... Monsenior, ai văzut-o și d-ta !

— Eu ? urlă Buridan, care simțea cum îl cuprindea un fel de ne-bunie...

— Dumneata ! zise Bigorne. Doamna de Dramans, monsenior... mama dumitale, Jean Buridan, e femeia care te aștepta într-o seară pe malul Senei ! E femeia care te-a acostat în strada Froidmantel !... E femeia cu care ai vorbit apoi la piciorul turnului Luvrului...

— Taci ! bilbii Buridan, nebun de groază.

— După fața dumitale descompusă și după ochii d-tale holbați, termină Bigorne, văd că ai priceput că mama d-tale, e femeia care, într-o noapte blestemată, te-a luat de mină pentru a te introduce în turnul în-singerat, unde Margareta de Bourgogne te aștepta, pentru a pune să te omoare !

Buridan se aruncă în genunchi, apoi căzu de-a lungul, leșinat. Bigorne se aplecă asupra lui murmurînd :

— Sărman tinăr ! Atît de viteaz, așa bun, așa cinstit și atît de nenorocit ! Am făcut bine ? Am făcut rău, că am vorbit ? Dumnezeu va judeca (un suris batjocoritor îi apărură pe buze și adăugă) dacă totuși Dumnezeu, se amestecă în faptele, gîndurile și vorbele lui Lancelot Bigorne !

.....

În vremea asta, Buridan era singur ; Lancelot Bigorne îi luase în brațe și-l coborise în sala unde erau Filip, Gauthier, Guillaume și Riquet. La întrebările lor, Bigorne răspundea prin explicații inventate. Tovarășii se străduiau să-l deștepte pe Buridan. Când văzură că deschide ochii și-și revine în fire, Bigorne le făcu semn să iasă, și plecară cu toții de lângă el.

Buridan era singur... cu gîndurile lui.

Lucru curios, toate gîndurile lui zburau la Mabel, mama lui ! Tatăl său era la cîțiva pași de dînsul, și totuși nu se gîndea la el. Această întimplare nemaipomenită, care ar fi fost de ajuns pentru a-i tulbura întreaga viață în alte momente, și anume aflarea neașteptată că era fiul contelui de Valois, dispărea în umbra pe care o proiecta asupra minții sale celălalt eveniment : avea o mamă. Mama lui trăia. Și acea mamă, era femeia care, după expresia lui Bigorne, îl luase de mină pentru a-l duce la moarte. Ce sentimente muneau pe omul acesta în vremea care urmă ?

Ce gîndea el ? Ce-și spunea lui însuși ? Ce strigăte dezlănțuiau în capul acesta înebunit ?... Cine poate ști ? Atîta numai, că o uitase pe Mirtila și uitase chiar că o iubea ! Uitase de Marigny și uitase că îl ura ! O uitase pe regină și uitase că regina îl alesese pentru clipele ei de patimă, pătate de singe ! Uitase de rege, și că regele îl căuta, ca să-l spînzure ! Uitase de tatăl său, și uitase că Charles de Valois îi era părinte ! Uitase în ce loc se găsea și că acel loc se chema turnul Nesle !...

Dacă în momentele acelea ar fi fost cineva lîngă el, l-ar fi auzit îngăimînd două cuvinte, care exprimau, fără îndoială, toate gîndurile lui, tot ce era viu în sufletul, în creierul, în mintea sa :

— Biata mamă !...

Iar Bigorne, pe care nici un scrupul nu-l împiedica de a asculta pe la uși, auzea vaietele care, după cum povestea mai tîrziu, îl făceau să se cutremure. Cînd Buridan își veni în fire, după această lungă și dureroasă adîncire în sine, în care desigur sfătuisese cu el însuși chestiuni înspăimîntătoare, cînd își recuceri singele rece, ieși din camera în care Bigorne îl dusesese leșinat și se sui pînă-n vîrfurile turnului. Văzu că se făcuse ziuă ; soarele răsărea, într-o pulbere de aur, care dădea un colorit nespus de frumos aburilor ușori din zări. Parisul îi apărea ca într-un văl, pe care niște fermecătoare l-ar fi întins în timpul nopții deasupra lui. La picioarele lui, Sena își rostogolea valurile liniștite, asemenea unei mase de plumb topit. Miile de clopotnițe, turnuri, turnulețe, acoperișuri ascuțite, tot amestecul acela al Parisului aerian părea ca țîșnit dintr-un vis. Și aproape de tot de el, dincolo de fluviu, se ridica monstruoasa fortăreață, cu turnurile ei puternice, cu șanțurile, porțile, creștăturile, meterezele și acoperișurile înalte : Luvrul !.. Luvrul unde, desigur că, la această oră, dormea Margareta de Bourgogne, mama Mirtilei.

Buridan nu era un visător. Dimpotrivă, s-a văzut că avea un spirit pozitiv și că era tare în logică. Nici nu avem intenția să-l prezentăm ca pe un erou poetic și sentimental. Vrem numai să arătăm, care erau sub dominația lui Ludovic al X-lea, viața, ideile și faptele unui student — ale unui student ca Buridan, rămas de pomină în serbările de la Sorbona și în povestirile de aventuri.

Bunul și marele Dumas, care avea toate îndrăznelile, a format pe Buridan din unul dintre ei. Îndrăzneala e îngăduită geniului. Noi care sîntem un modest istoriograf am căutat să ne apropiem cît mai mult de adevărul istoric — și, prin adevăr istoric, înțelegem ridicarea exactă a atitudinilor, a stărilor sufletești ale timpului, grație cărora se poate reconstrui traiul probabil al unuia sau a mai multor persoane determinate.

Deci, Buridan se suise pe platforma turnului Nesle, nu pentru a admira panorama atît de pitorească a Parisului de atunci, ci pur și simplu pentru că avea trebuință de a respira aerul răcoros și ușor al splendidei dimineți care începea. I se părea că boarea venită din depărtare și care, învăluia vîrfurile vechiului turn cu aripile lui repezi, rupea de pe fruntea sa, la fiecare bătaie din aripă, cîte o fișie din gîndurile mohorîte de care căuta să se lepede.

Cînd se crezu sigur de el, se coborî în catul de jos, unde-l lăsase pe contele de Valois. El trase zăvoarele pe care Bigorne le încuiase cu atîta grijă, intră și-l găsi pe coate stînd tot în locul unde îl lăsase în timpul nopții. Valois avea trăsăturile feței foarte slăbite, tenul plumburiu și ochii împăienjeniți ai omului care, timp de cîteva ore, luptase cu gîndurile lui. Dar pe fața lui impietrită, nu trecea nici cel mai mic semn de vreo emoție

binefăcătoare. Buridan îl privi lung. Valois asemenea, ridică ochii și prive pe tânăr. Păreau că se studiază cu o curiozitate care avea ceva oribil într-însa, și privirea lor în acest minut de tăcere între tată și fiu fu groaznică.

Buridan spera că... poate... Ce spera ? Nu putea spune... Poate o vorbă, poate un gest ; poate o simplă oglindire a sufletului în ochi, ceva cât de puțin, în fine, care i-ar fi arătat că omul acesta vedea într-însul un fiu. Valois se sculă, se rezemă pe mînerul săbiei în formă de cruce cu amîndouă miinile, își îndreptă trupul voinic, îmbrăcat în piele de bivol și obrazul încadrat de o glugă violetă, a cărei vîrf îi cădea pe umăr. Părea mai palid, mai aspru ca totdeauna. Apoi vorbi și Buridan se cutremură din cap pînă-n picioare la sunetul vocii lui. Iată ce îi spuse contele de Valois.

— Tinere ! ai aflat în noaptea asta un secret îngrozitor. Spre nenorocirea dumitale, un servitor credincios ți-a spus lucruri care ar fi trebuit să nu le știi niciodată. Păzește-te de a judeca purtarea mea trecută, față de mama dumitale și de dumneata. Omul acela ți-a spus adevărul. Cum ai ajuns aici, puțin importă. Ceea ce ești și cine ești în momentul actual puțin importă de asemenea. Numai să nu încerci să te amesteci în actele mele... în crimele mele, după cum vrei să le numești. Să nu încerci să-mi sondezi trecutul. În special, să nu încerci, să-ți iei un titlu pe care nu-l posezi. Să știi că pentru d-ta sînt și rămîn contele de Valois. Ești și rămîi pentru mine Jean Buridan, înscris în registrele Sorbonei ca născut din părinți necunoscuți. Dacă voi mai fi vreodată liber, să știi că pentru mine, vei fi Jean Buridan, trădător și răzvrătit față de rege, șef de trădători și de răzvrătiți. Nu ai decît un singur mijloc pentru a scăpa de pedeapsa ce te așteaptă... acela de a ucide chiar aici pe omul, despre care ți s-a spus în astă-noapte : acesta este tatăl tău !

În timpul acesta, contele își dădu la o parte cutele mantalei și înaintă trei pași, cu pieptul înainte, de parcă-l oferea loviturii mortale.

Cît a ținut acest discurs înspăimîntător, Buridan nu s-a mișcat, nu a tresărit, nu s-a cutremurat. Numai, pe măsură ce cuvintele cădeau, el devenea din ce în ce mai galben.

Ochii săi, măriți, stăteau pironiți pe fața omului care-i vorbea astfel, ca și cum ar fi privit spre unul din acei monștri, de care nu-ți poți dezlipi ochii ! Valois urmă :

— Dacă rămîn în viață, ești mort Buridan ! Dacă vrei să trăiești lovește !

Buridan se-ntoarse încet spre ușă, o deschise larg, și brațul lui se întinse încet, arătîndu-i lui Valois că drumul e liber.

Era gestul omului care iartă și era poate și gestul omului care gonește. Buridan nu pronunță un cuvînt. Era țepăn, galben ca un cadavru. Brațul lui drept, ca împietrit sta întins, și cu mîna stîngă, încleștată, se ținea de pervazul ușii, căci simțea că se clatină și nu voia să cadă în acel moment tragic.

Contele de Valois trecu.

El ieși încet, cu privirile pline de sfidare suverană, ațintită în ochii fiului său. O clipă se opri lingă dînsul, aproape de tot de dînsul, ca pentru a aștepta încă lovitura de moarte, pe care o ceruse.

Buridan rămase nemișcat.

Cu o clătinare din umeri, Valois își ridică mantaua, apoi, fără a întoarce capul, se coborî, se cufundă în întinerie și dispăru la cîștigul seării.

Buridan izbucni într-un hohot de plîns.

XLVI. HÎ, HAN !

Liniștit, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, de gheață, ca de obicei, Valois ajunse în vestibulul de jos. Acolo, se opri.

Ușa cea secundă era încuiată, bine zăvorîtă și dinaintea ei, un om sta

Liniștit, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, de gheață, ca de obicei, înfășurat în manta, cu pălăria trasă pe ochi și dormind în picioare. Sau cel puțin, puteai crede că doarme, căci sforăia îngrozitor. Numai că era un fel de ironie în sforăiala lui, pe cît se poate o sforăială să fie ironică. Și omul ținea în mînă un pumnal.

Cu toată mantaua și pălăria trasă pe ochi, Valois îl recunoscuse pe Bigorne. Un moment, fața lui se crispă de furie și duse mina la spadă, ca și cum ar fi voit s-o tragă ca să străpungă pe cel ce dormea. Dar Bigorne începuse să sforăie așa de tare și cu o ironie atît de sălbatică, încît, cu tot somnul lui, era evident că nu pierdea din vedere mișcările lui Valois.

— Patru... șase ! urlă o voce la spatele lui Valois.

— Cinci... șase ! Am cîștigat ! țipă altcineva.

Întorcîndu-se, Valois zări doi oameni, care — stînd la o masă, într-un colț întunecos, jucau în zaruri și păreau că nici nu observa prezența sa.

Valois rămase nemișcat. Privirea lui fugea de la cel adormit la cei doi jucători. Apoi dădu din umeri.

— Prea bine ! mormăi Guillaume Bourrasque, unul din jucători, i-ai cîștigat capul. Dar nu e destul. Capul, e o bucată bună, nu zic, dar și restul contează.

— Ei bine, zise Riquet, celalt jucător, să jucăm pe șoricul animalului. Dintr-o singură lovitură.

— Fie ! răspunse Guillaume, hai și pe șoric. Eu joc !

— Guillaume Bourrasque agită zarurile în cornet și le aruncă pe masă.

— Trei patru ! zise el cu o strîmbătură. Sînt blestemat.

— Doi cinci ! strigă Riquet triumfător. Am cîștigat șoricul.

Și se puse pe rîs.

— Riquet, zise Guillaume cu furia rece a unui jucător disperat că a pierdut, nu mai joc niciodată cu tine.

— Guillaume, nu vreau să ne stricăm prietenia. Uită-te, joc pe cele două șunci ale animalului contra capului și șoricului pe care le-am cîștigat !

— Primesc ! strigă Guillaume, a cărui chip se luminează, pe dată, de bucurie, ca și cum i s-ar fi vestit fericirea cea mai mare de pe lume.

Guillaume aruncă din nou zarurile : doi unu.

— Pe toți dracii, sînt blestemat ! răcni el.

Riquet le aruncă la rîndu-i, și Guillaume scoase o exclamație de triumf.

— Pe Babolin ! unu... unu ! Ai pierdut, Riquet, ale mele sînt și șuncile și capul și șoricul Monseniorului.

La aceste vorbe, Guillaume se sculă și se îndreaptă spre conte.

— Monsenior, zise el, ești al meu ! Te-am cîștigat chiar acum. Să ai bunătatea să mă urmezi, cum își urmează un animal stăpînul.

Valois asistase la toată scena fără a face un gest care să poată indica că-i era frică. Comedia funebră a lui Guillaume și Riquet, jucîndu-l în zaruri, bucată cu bucată, nu îi scoase decît un suris, care făgăduia pedepse teribile.

— Băgați de seamă, haimanalelor — zise el cu răceală, cînd Guillaume se apropie de el, băgați de seamă că dorința șefului vostru este să ies neatins din vîgăuna asta. Nelovit și neinsultat.

— Șeful ? strigă Guillaume, șeful ? Unde e șeful ? L-ai văzut Riquet ? Dacă știi unde e, du-te de mi-l adu, ca să-mi spună cu ce fel de sos să-l gătesc pe Monseniorul.

— Luați seama, reluă Valois, că dacă îmi faceți cel mai mic rău, mă voi răzbuna foarte aspru. Știți, derbedeilor că sînteți urmăriți pentru multe crime. În plus, astă noapte, ați năvălit în palatul Valois, ceea ce este o nelegiuire tot atît de mare, ca și cînd ați fi năvălit în Luvru. Ei bine ! mă fac forte să obțin iertarea voastră, cu singura condiție, ca voința șefului vostru să fie executată imediat.

— Ei ! Bigorne ! adormitul ! strigă Riquet. Ai auzit ce-a spus animalul ?

De data astă, Valois, începu să simtă pătrunzîndu-i în măduvă fiorii frigii, căci, pentru ca oamenii aceștia să ajungă la atîta obrăznicie, trebuia să fie absolut hotărîți să-l omoare.

— Vrea să zică, continuă Riquet, vrei să obții iertarea, păcatelor noastre, Monsenior ?

— Plîng, zise Guillaume ; zău ! îmi vine să plîng de înduioșare.

Valois aruncă o privire asupra lui Guillaume Bourrasque, care se așezase pe jos, cu picioarele împrejurul unui coșuleț unde erau două cepe, pe care le curăța.

— Vrei să-l gătești cu ceapă ? zise el, doar știi că nu pot să sufăr sosul de ceapă. Te rog să-l gătești numai fript pe grătar.

— Nu te supăra Riquet, zise împăratul Galileii și lasă-mă să plîng pînă m-oi sătura. Nu știu... din cauza înduioșerii, sau a cepei, dar niciodată n-am plîns atît de mult.

În momentul acela, Valois auzi grohăitul unui porc și înțelese că grohăitul acela era scos de Bigorne, care alerga împrejurul sălii în patru picioare, imitînd foarte bine mersul și țipătul animalului.

Riquet începu să facă și el ca poreii cînd îi înjunghii. Îi imita strașnic de bine.

Guillaume Bourrasque se juca cu cepele, și, cu vocea sa de bas, cînta *De profundis*.

În picioare, încremenită, cu inima tremurîndă, Valois asista la această scenă fără să facă cea mai mică mișcare.

Dar spaima îl surprindea din ce în ce și privirile i se-mpăinjneau tot mai tare.

Scena era dezgustătoare. Bufoneriile lui Guillaume, Riquet și Bigorne n-ar fi fost pe placul, mai delicat, al timpurilor noastre. Dar epoca de care vorbim, era mai violentă și mai grosolană. Gestul era exagerat și risul la fel. Căci e un lucru greu, de nepriceput și aproape de necrezut pentru mintea celor ce vor să privească în față destinul omului, că se rîdea

atît de mult pe vremea aceea de violență și de brutalitate. Și asta o putem vedea pretutindeni : în arhitectură, în pictură, în literatură.

Moravurile sîngeroase ale timpurilor barbare erau cît se poate de vesele. Cu cît înaintăm spre mulțumirea fizică și sufletească din cursul vremii, și cu atît dispărea fantezia, cu atît se pare că tristețea apasă tot mai greu mintea omului. Arhitectura devine mai severă. Celelalte arte, perfecționîndu-se, sînt mai posomorîte. (Exceptînd o oarecare deșteptare a grației, drăgălășeniei și veseliei în secolul al XVIII-lea, cu Watteau și Fragonard). Cît pentru literatură, afară de risul fantastic al lui Rabelais, ea merge cu pași repezi spre o tristețe nemărginită. Din aceste împrejurări, nu putem trage alte concluzii decît că, omenirea îmbătrînind, devine tot mai fătarnică.

Orice-ar fi, gluma făcută lui Valois de Guillaume și de Riquet, felul lor de a-l înștiința că-l condamnă la moarte, era ceva foarte natural, o glumă cumplită, care deși ne pare nouă groaznică, deși îl încrîncena pe Valois, lui Bigorne, Riquet și Guillaume, care nu se mai puteau ține de ris, părea un caraghioslic. La risul lor se adăugă și acel al lui Gauthier, care dintr-o aruncătură de ochi, înțelesese ce se petrecea și începu și el să guițe ca porcul care se bucură cînd își viră rîtul în copaie. Apoi cei patru caraghioși se puseră din nou de-a bușilea și începură să se învîrtească împrejurul lui Valois, guițînd tot mai tare de parcă ar fi fost o căruță întreagă de porci duși la înjunghiere. Ei se învîrteau din ce în ce mai iute, apropiindu-se mereu de victima lor.

Valois, tremurînd de groază, încremenit de frică, simțea că-i vine rău. Mintea-i zăpăcită i se întuneca într-o spaimă de nedescris. Și pe cînd sala cu bolțile ei joase răsuna de grohăieli, unele stîșietoare, altele răgușite, nenorocitul regreta amar, cele ce spusese sus fiului său. Fața lui Buridan i se arătă ca o speranță suverană și cu o voce sugrumată urlă !

— Buridan ! Buridan ! Buridan !

— Hi han ! Hi han ! Hi han !

Dar înaintea lui apărură patru capete schimonosite de ris. Cei patru porci se ridicară în picioare, îl înconjoară și printr-o schimbare grabnică a vocilor, patru zbierete de măgar răspunseră chemării lui disperate.

Dar deodată Bigorne se repezi la peretele pe care-l văzuse deschis de către servitorii lui Stragildo, atunci cînd intrase în turnul Nesle după Mabel. El întoarse un resort. Ușa secretă se deschise și scara care ducea la subsol apărură. Valois fu îmbrîncit pe scara aceasta și se produse un vîlmășag strașnic al celor patru care împingeau, tîrau ghionteau pe nenorocitul conte. Acesta se pomeni, deodată, într-o sală destul de mare, luminată de o torță. Era chiar aceea în care Margareta de Burgogne îi închisese pe Buridan și pe d'Aulnay.

Valois auzi o ușă închizîndu-se cu violență și se văzu singur. Atunci, făcîndu-se o reacție într-însul, căzu pe un scăunel, și omul acesta, atît de tare și de brav, începu să tremure de groază din tot corpul.

Acum rugăm pe cititor să ne urmeze la Luvru, a doua zi, după dimineața asta, în care la turnul Nesle fusese capturat Valois de către cei patru tovarăși. În ziua aceea era mare tărăboi în fortăreața regală și ca și cînd acesta ar fi trecut peste zidurile și șanțurile ei, Parisul însuși vibra și clopotele sunau ; o mulțime imensă, în haine de sărbătoare se răspîndise pe străzi și se îndrepta spre piața din fața catedralei Notre Dame.

În ziua aceea era sărbătoarea nebunilor și a măgarului, care de obicei aveau loc, una în luna lui Noiembrie, cealaltă în Ianuarie, dar care uneori se serbau și cu ocazia vreunei întâmplări extraordinare.

De data asta, întâmplarea era însănătoșirea reginei, venită în mod brusc și ca prin minune, după niște friguri strașnice pe care doctorii le declaraseră mortale. Ludovic al X-lea hotărâse ca Parisul să petreacă și doar atât cerea și Parisul.

Noul rege nu pusese încă impozite extraordinare, nici nu schimbase cursul monedei, ca tatăl său.

De aici rezultase că burghezii îl considerau ca pe un prinț desăvârșit. Putem adăuga că regatul era aproape liniștit și comerțul cît se poate de înfloritor.

Toate astea, la un loc, plus bucuria pe care Parizienii o resimțeau la veste însănătoșirii reginei, făceau ca Parisul să fie gata de petreceri, nu numai după dorința regelui, ci și după dorința locuitorilor.

Deci mulțimea se îndrepta zgomotoasă către Notre-Dame, centrul nebuniei care se pregătea. Ulicioarele învecinate rostogoleau valurile de oameni pe care le stăvileau barierele de arcași. Apoi, toată lumea năvălea prin poarta centrală de la Notre Dame unde și căuta locul. Biserica era luminată ca la o mare sărbătoare.

Dar atitudinea acestei mulțimi în biserică, într-un loc sfânt, ar fi părut cu totul necuviincioasă unui străin, care n-ar fi cunoscut unele particularități ale moravurilor parizienilor de pe atunci.

Intr-adevăr, în loc de a se reculege și de a se închina ca de obicei această mulțime rîdea, cînta, mîncea și bea. Se interpela, își spuneau glume, care nu se pot traduce în limba noastră modernă. Femeile răspundeau îndrăznețe provocărilor studenților. Aluzii grosolane se încrucișau. Părea că orice frîu moral era distrus și că un fel de beție specială se comunica din om în om.

Fiecare grup deschidea coșuri cu cîrnați, șunci, burtă și mai cu seamă cu băutură. Proviziile se puneau pe băncile bisericii, transformate în mese de birt și praznicul începu împreună cu beția. Nu se mai schimbau glume, nu se mai făceau aluzii, ci se spuneau lucruri care ar fi revoltat, urechea delicată a unui modern. Nu mai era un praznic, ci o orgie asemenea orgiile năpraznice permise din cînd în cînd poporului din antichitate.

În mulțime se găseau și foarte mulți călugări și preoți. Atît călugării cît și preoții nu se lăsau mai prejos. Nimeni nu se mira să-i vadă pe reprezentanții clerului luînd parte prin biserici la astfel de petreceri. Această sărbătoare curioasă a nebunilor, pe care Filip-August încercase în zadar să o desființeze, pe care sfortările Papii, împreună cu ale unui mare număr de cardinali și arhierei n-au reușit s-o înăbușe, decît mai tîrziu, această sărbătoare era ruperea oricărei stavile, era nimicirea constringerii, dezlănțuirea poftelor materiale. În fond, era un hohot de rîs și nimic mai mult. Poporul și burghezii, veșnic tremurînd să nu fie impuși; lucrătorii supuși unei munci continue, călugării și preoții mai apropiați de popor și împărtășind impresiile mai mult ca acum, toți simțeau trebuința să ridă din cînd în cînd cu hohote, să ridă fără să fie stingheriți. Această îndopare într-o biserică avea ceva naiv și nevinovat, chiar în exagerarea sa. Se cînta într-o văicăreală nesfîrșită și caraghioasă și după fiecare cuplet, adunarea întreagă scotea un formidabil hi han ! care făcea să se cutremure geamurile colorate, în pervazurile lor de plumb.

În timpul acesta, cei care nu aveau loc în biserică, se așezau pe tepetele de afară, își desfăceau proviziile și puneau să mănânce, să bea și să cînte, răspunzînd hi-han-ului ! din catedrală cu alte zbierete nu mai puțin sonore. Întreaga piață nu era decît o masă întinsă, cu oameni trîntiți pe jos și îndopîndu-se cît puteau.

Dar aici nu erau decît spectatorii, iar spectacolul începea de acum în colo. Către ora unsprezece apăru deodată un grup straniu compus din soldați, din studenți și, din călugări. Tipau, zbierau, cîntau cît îi ținea gura, agitînd făclii, îmbrîncindu-se, dîndu-se peste cop, împrejurul unui măgar. După măgar venea procesiunea numeroaselor bresle, fiecare cu drapelul lor în cap. Cu toate interzicerile făcute în mod solemn de episcopul Parisului, cu toate amenințările de excomunicare, aproape toți preoții de la Notre-Dame luau parte la aceste saturnale și o repet, nu trebuie să vedem în ele decît o trebuință de veselie care, din cînd în cînd, trecea orice margini, de la treapta cea mai de sus a societății, pînă la cea mai de jos.

Măgarul era frumos împodobit și purta pe spatele lui o fată tinăra învăluită într-o pînză de aur, care ducea în brațe o păpușă foarte frumos îmbrăcată.

Acest grup reprezintă, fără îndoială, fuga în Egipt a Fecioarei Maria și o prîncului Isus.

Măgarul intră cu fata în biserică, urmat de o escortă zgômotoasă, și fu primit de un tipăt de aclamații. Conduc de doi preoți care îl țineau de hamuri, fu așezat în altar alături de evanghelie, iar mulțimea începu din nou un cîntec plîngător, ca cel de care am pomenit și care se termină cu un zbieret de măgar înspăimîntător scos de mîile de spectatori :

— Hi han !

Apoi, într-o voce, tot poporul începu să vocifereze :

— Slujba ! slujba !

Sosește Sfinția Sa Episcopul, răspunse un diacon care, suit, în amvon, călare pe balustradă, învîrtea într-o mînă un cîrnat, iar în cealaltă o oală cu vin !

— Episcopul ! episcopul ! Vrem să vină episcopul ! Vrem să ascultăm slujba !

Diaconul băgă mîna în oala cu vin și începu să-i binecuvînteze pe cei de față. Obținînd în chipul acesta un moment de tăcere, diaconul, care părea că e organizatorul serbării profită pentru a urla :

— Are să vină, vă zic, ba încă unul bun, și zdravăn și demn de regele nostru cel îndrăzneț, demn de voi, desfrînații Iadului, nemernicii dracului. Căci știți că pe episcop îl cheamă Baheigne !

Mulțimea începu să aplaude frenetic și să urle :

— Trăiască îndrăznețul Baheigne !

Ori, acest Baheigne nu era nici mai mult nici mai puțin decît valetul regelui Ludovic al X-lea. Nu cunoaștem adevăratul lui nume. Poare, îi venea de la poarta Baheigne, nu departe de Luvru, cam de pe unde se găsesc azi străzile Coquilière și Jean Jacques Rousseau. Acest Baheigne fusese ales în dimineața aceea episcopul nebunilor, chiar în palatul Luvru, de către seniori, de rege însuși și de o mulțime de poporani, care fuseră primiți să intre în fortăreața regală.

Deci, aproape în același timp cînd măgarul se îndrepta spre Notre-Dame, o altă procesiune compusă dintr-o parte din clerul de înfrățire

și din popor, urlînd și gesticulînd cu toții, se îndrepta spre Luvru pentru a-l lua în primire pe episcopul nebunilor.

Mai toți cei care asistau la această procesiune stranie, erau deghi-zați. Chiar preoții își acoperiseră fața cu măști caraghioase sau se mînjiseră numai cu funingine. Unii erau îmbrăcați în costume caraghioase, jumătate verzi și jumătate galbene; alții se schimbaseră în tot felul de animale ca: maimuțe, urși, leoparzi, pe care poporul îi admira și îi aelama.

Cei mai admirați și mai aplaudați erau doi urși, conduși de o maimuță. Cei doi urși, din capul procesiunii, jucau greoi schimonosindu-se în tot felul și maimuța, care ținea virful lanțului, era atît de sprintenă și îndrăzneată în glumele pe care le făcea, încît fiecare striga :

— Desigur că e unul din maimuțoli cei mari ai reginei.

Dacă sunetul clopotelor, risetele și aplauzele n-ar fi făcut un zgomot asurzitor, i-ai fi putut auzi pe cei doi urși și pe maimuță vorbind cît se poate de omeneste.

— Ei, Bigorne, zicea unul dintre urși, sper că nu ai pretenția să ne bagi în Luvru.

— Ar fi să ne bagi în gura lupului, reluă al doilea urs, și cu toate că sîntem urși, credem că lupul ne-ar înghiți dintr-o dată. Vreau să-i înghit eu, nu să fiu mîncat.

— Ți-e frică Guillaume ? îl întrebă maimuța. Dacă ți-e teamă, spune-mi-o !

— Pe imperiul Galileii ! mormăi ursul, dacă mai spui că mi-e frică, să știi că te bat cu bățul.

— Dar ție Riquet, reluă maimuța, și ție ți-e frică ?

Al doilea urs pufni de rîs și zise :

— Lancelot Bigorne, îți scot mațele !

— Atunci, continuă maimuța, dacă nu vă e frică nici unuia nici altuia și nu mi-e teamă nici mie, intrăm în Luvru.

— Să intrăm, năbușite-ar ciuma ! bombăni Guillaume.

— Da, reluă Riquet, dar ce-o să facem acolo ?

— O să vedeți ! zise Bigorne. În orice caz, vă făgăduiesc că o să rîdeți.

În acest moment conversația fu întreruptă.

Procesiunea năvălea pe sub una dintre porțile Luvrului, după ce trecuse puntea mobilă. În curtea în care fu primită mulțimea, erau întru-niți regele, regina, cavalerii și nobilii.

Margareta de Bourgogne, cu cele două surori ale sale, Blanche și Jeanne, inconjurată de numeroasele ei doamne de onoare, stau sub un acoperiș de postav aurit, pe o stradă ridicată deasupra mai multor trepte. Împrejurul estradei era un întreit rînd de lăncieri, iar în fața ei regele și numeroși seniori asistau la intrarea zgomotoasă a procesiunii.

— Intrați, amicii mei ! strigă Ludovic rîzînd cu hohote, intrați și luați-vă episcopul, care vă așteaptă.

Cei doi urși care mergeau în cap, începură să joace ca și cum ar fi mulțumit regelui, care dădea semnalul rîsului.

Atunci în zgomotele trîmbițelor, în strigătul și imitatul a diferite animale, procesiunea defilă dinaintea estradei. Prințesele, damele de la palat, se tăvăleau de rîs. Și în tot zgomotul acesta vesel, printre toate figurile strîmbate de rîs, nu era decît una singură gravă și mută : aceea a Margaretei de Bourgogne.

Ea privea cu un aer întunecat și aspru această veselie furioasă care o înconjură și sufletul ei era departe de tot de spectacolul ce i se desfășura dinaintea ochilor.

După ce defilă, procesiunea se înghesui în fața regelui și lăutarii începură să cînte.

După ce muzicile tăcură, un actor caraghios înaintă și zise :

— Majestate, venim să ne luăm Episcopul.

— Iată-l ! strigă regele, arătînd pe valetul său, pe bietul Baheigne, pe care un capriciu al stăpînului său regal, îl transformase în Episcop al nebunilor pentru ziua aceea.

Oamenii din procesiune înconjurară pe Baheigne, cu nesfîrșite aclamații.

— Binecuvîntarea ! binecuvîntarea ! urlă mulțimea.

Regele făcu un gest, și nobilii se deteră la o parte.

Lăncierii care înconjurau estrada se așezară pe dreapta și pe stînga, și atunci se văzu că estrada era ridicată pe butii, fiecare cu o canea, așa că mulțimea nu avea decît să-și umple oalele. Regele se îndreptă cel dintîi spre o butie, umplu o cană mare, ochi și apoi o goli dintr-o dată, apoi, umplînd-o din nou, strigă cît putut vîrsînd tot vinul pe capul lui Baheigne care se sperie.

— În numele lui Bahus, ești uns Episcop al nebunilor !

Izbucniră aclamații bune. Niciodată nu se mai văzuse un rege atît de glumeț, atît de înclinat la petreceri cu poporul său. Și generozitatea regală, care punea la dispoziția procesiunii mai multe butii de vin, isprăvi prin a stabili popularitatea fiului lui Filip cel Frumos. Deodată, pe cînd seniorii se retrăgeau cu dispreț, ba chiar cu dezgust — pe cînd damele care luaseră loc pe estradă, o părăseau pe o scară din dosul ei se produse o mare înghesuială spre butii. Ulcelele, oalele, damigenele se ciocneau între ele. În cîteva minute, butiile fură goale.

Procesiunea ieși din Luvru cu mare zgomot, după cum intrase și în mare dezordine.

I se adăugase o persoană care era Baheigne, Episcopul nebunilor, dar scăzuse cu trei din cele mai admirate.

Cei doi urși și maimuțoiul dispăruseră.

În timpul acesta, petrecerea continua la Notre-Dame unde, în fine, sosi și Episcopul nebunilor.

Sărmanul Baheigne, îmbrîncit, lovit, bătut cu nuiele, împins pînă la altar, fu silit să înceapă un fel de slujbă, adevărata slujbă bahică. Pe cînd asistența țopăia, sărea, juca în zaruri pe altare, unii din oameni treceau pe sub nasul episcopului cîrnați și tobă, fără a i le da, însă ; alții ardeau pantofi vechi într-o cădelniță. În curînd beția ajunsese la culme : cîntecele obscene începură ; diaconii înfierbîntați de băutură, se băteau între ei, sau se dedau la acte de depravare...

„Este oare cu putință, striga cu indignare unul din istoricii Parisului, să ajungă cineva la atîta decădere ? Spiritul se revoltă în fața acestei lipse de orice rușine“.

Vom răspunde acestui autor, poate prea sever, că, dacă ar fi trăit în epoca în care se petreceau aceste orgii, desigur că le-ar fi găsit naturale. Totdeauna, istoria comite o mare greșală cînd judecă indivizii și gloata după ideile speciale ale civilizației actuale. Cine știe dacă peste șapte sau opt sute de ani, un autor vorbind de „Mardi Gras“ (Prima Mărți din post), sau de revelionul Crăciunului, nu va striga și dînsul : „E

oare cu putință ca oamenii din secolul al XX-lea să se fi dedat la astfel de orgii ?”

În fine chipul slujbei se termină pentru nenorocitul de Baheigne, pe la patru după prînz, oră la care începuse să-i vie rău de foame și de sete, căci pe cînd toată asistența se îndopa pe întrecute, cîrnații, tobele, turtele, vînaturile, păsările fripte, nu făceau decît să-i treacă pe sub nas, fără să aibă dreptul să le atingă. Un preot, care-l secundase în comedia asta nelegiuită, îi suflă ultimele cuvinte pe care trebuia să le pronunțe.

Baheigne se întoarce către mulțime și căutînd să domine zgomotul, strigă :

...— *Ito, missa est !*

— Hi han ! Hi han ! Hi han ! răspurse asistența într-un formidabil zbierăt de măgar.

.

Sosise noaptea. Liniștit după scenele zgomotoase din timpul zilei. Luvrul adormise. Regele petrecuse seara bînd și jucînd cărți cu unii dintre cavalerii săi. Se vorbise mult de neexplicabila dispariție a contelui de Valois. Dar marele prefect era convins că Buridan și complicii săi nu vor întîrzia să cadă în mîinile lui. Apoi se lăuda că va descoperi cît de curînd locul unde era ascuns unchiul regelui, dacă nu va fi fost ucis. Pe la zece, oră care pe vremea aceea era foarte tîrzie, regele se îndreptă spre apartamentul său. El întrebă dacă valetul Baheigne se întorsese, dar Baheigne nu venise încă.

Ajuns în antecamera odăii de culcare, regele dădu ordin ca valetul să intre la dînsul, la orice oră ar fi.

— Vreau, adăugă el rîzînd, să-mi povestească toată slujba nebunilor, pe Notre-Dame ! Dacă n-am putut să asist și eu la ea ! Un rege n-are și el dreptul să petreacă ca oricine ? Cît vor fi rîs bunii mei Parizieni ! Și eu nu eram cu ei ! Să profit măcar de descrierea pe care mi-o va face Baheigne.

Apoi Ludovic intră în odaia lui.

Pașii patrulelor de noapte se mai auziră timp de o jumătate de oră, trecînd prin curți și prin coridoare. Apoi totul se liniști și luminile se stinseră.

În antecamera regelui, veghea santinela care se schimba din două în două ore.

Această antecameră era cufundată într-o semiobscuritate. O singură lampă, mică, atîrnată în tavan, o lumina în mod vag.

Cît pentru straja de care vorbeam, ea sta nemișcată înaintea ușii regelui, rezemată de lance. Această santinelă făcea parte din compania arcașilor elvețieni, care forma trupa comandată de căpitanul de gardă, Hugues de Trancaval.

— Poate că în ziua aceea elvețienii, erau cam moleșiți din cauza petrecerii. Poate că soldatul băuse mai mult ca de obicei, deși elvețienii aveau reputația de a bea bine. Rezultatul fu că după o oră de pază, omul începu să închidă ochii ; apoi căscă să-și mute falcile din loc și se întinse. Ar fi făcut bucurios cîțiva pași pentru a-și reveni în fire, dar consemnul nu-i permitea. Trebuia să stea nemișcat la ușa regelui pînă venea altul să-i ia locul.

În această stare de somnolență i se păru că visează. Elvețianului i se păru că ușa unuia din scrinuri se deschide singură, încet și fără zgomot. Un moment, rămase incremenit, dar mirarea i se schimbă în groază, când din scrin i se păru că iese o maimuță sprintenă, care se îndreptă spre el în patru picioare, făcând tot felul de sărituri și strîmbîndu-se la el.

Elvețianul își făcu semnul crucii, și murmură :

— Terteifel !

Apoi deschise gura mare, ca pentru a striga, dar parcă muțise căci visul lui straniu, se prefăcea într-o vedenie fantastică. Din același scrin, ieșeau acum alte două animale, tot cu patru picioare, anume doi urși. Doi urși uriași care, ajunși lîngă dînsul, se ridicară în două picioare, stînd neclintîți, în timp ce maimuța, care se așezase între ei, continua să facă tot felul de strîmbături. Omul simțea că-l trec nădușelile și i se făcea părul măciucă. Desigur că era prada unei vedenii diavolești și nu fu în stare să facă altceva, decît să mormăie o rugăciune.

— Sfinte Ludovic ! zise el, clătănind din dinți. Îți făgăduiesc o marcă de argint din solda mea viitoare, dacă mă scapi de fiarele astea venite din Iad.

— Amin ! zise maimuța.

— Amin ! mormăiră cei doi urși.

— Terteifel ! repetă Elvețianul cu groază. Vorbesc ca niște creștini !

Și de data asta, ar fi strigat din toate puterile plămînilor lui, puteri înzecite de groază, dacă dintr-o săritură maimuța, nu l-ar fi apucat de gît, pe cînd unul din urși îi apăsa laba pe gură.

Aproape în același moment, înebunit, prost de această întîmplare nemaipomenită, aproape leșinat de oroarea de a se găsi așa direct în contact cu viețuitoarele Iadului, Elvețianul simțea cum i se punea călușul în gură și cum îi legau mîinile la spate. Groaza ajungînd la culme, el se lăsă să cadă între labele ursului care, cu mai multă blîndețe decît ar fi putut să se aștepte cineva din partea unei astfel de lighioane, îl ridică și-l duse de-l încuie în scrin.

— Fii cuminte, amice, zise maimuța și nu vei păți nimic. Dar dacă faci vreo mișcare, ești mort.

Elvețianul nu era prost să se miște, mai cu seamă că leșinase.

După ce maimuța închise scrinul încetîșor, își scoase cu grabă blana, din care apăru Bigorne, în timp ce din cele două piei de urs care zăceau acum la pămînt, ieșiseră Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot.

Lancelot Bigorne se îndreptă spre ușa regelui și zgîrîind încet lemnul, zise cu vocea jumătate :

— Hi han !

— Tu ești Baheigne ? întrebă vocea regelui.

— Hi han ! răspunse Bigorne.

— E beat, mișelul ! Crede că ține încă slujba măgarului ! Hai, intră și vino de-mi povestește cum ai ținut slujba, Episcopul dracului !

Bigorne deschise ușa și intră.

În urma lui, intrară și Guillaume cu Riquet care după ce încuiară ușa, se rezemară de ea cu brațele încrucișate.

Ludovic cel îndrăzneț, era un gentilom foarte viteaz, care nu se temea nici de Dumnezeu, nici de dracu, deși era bun creștin. La vederea acestor trei necunoscuți sări din pat, se repezi la spadă și fără a se lăsa furat de o furie copilărească care, de obicei, îl apuca la cea mai mică con-

trărie, îi întrebă cu vocea înceată, răgușită, răstită, care, desigur că speria mai tare pe cei care cunoșteau această natură violentă, decât urletele lui obișnuite.

— Cum îndrăzniți să intrați aici ?

Bigorne se puse în genunchi și răspunse :

— Dorința de a scăpa pe regele nostru de o trădare, ne-a dat îndrăzneala de a intra aici. Să binevoiască să arunce Maiestatea Sa privirea un moment asupra noastră ! Nici unul din noi nu e înarmat. Dacă regele crede că am comis o crimă, n-are decât să strige. Păzitorii lui vor veni în goană și jur pe sfântul Barnabé că nu ne vom apăra capetele de cei ce ne vor ataca. Dar, în cazul acesta, nu vom spune nici noi nimic.

Regele își rezemă spada de un fotoliu, îmbracă repede un halat și întrebă :

— Cine sînteți ?

Lancelot Bigorne se sculă în picioare și zise :

— Acesta e Guillaume Bourrasque, împăratul Galileiei. Acesta e Riquet Haudryot, regele Basochiei. Eu nu sînt decât umila slugă a Maiestăților lor și a Maiestății voastre și mă numesc Lancelot Bigorne.

— Guillaume Bourrasque ? murmură regele, — Riquet Haudryot, Lancelot Bigorne ?... Mi se pare că am mai auzit aceste nume.

— Pe Dumnezeu meu, Sire ! zise Guillaume, — desigur că ați auzit de numele meu, atunci cînd crainicul mi l-a strigat, pentru a-l pune la preț din ordinul Măriei voastre.

— Și pe al meu ! zise Riquet cu o strîmbătură strașnică.

— Și pe al meu ! adăugă Bigorne. Aveți dinaintea voastră, Sire, trei osîndiți la moarte, cărora le-ați dat adăpost. Dar crainicul Chatelet-ului a spus că oricine ne va adăposti, va fi osîndit cu moartea !

Posomorît și gînditor, Ludovic de-abia asculta. Un singur cuvînt îl surprinsese din tot ce spusese Bigorne și acel cuvînt era :

— Trădare !...

Acest cuvînt îi tulbura nopțile, de cînd Mabel, din fundul temniței, i-l azvîrlise ca pe o amenințare funebră.

Cine îl trăda ? O femeie, spusese vrăjitoarea ! O femeie, pe care trebuia s-o caute în Luvru, în apropierea lui !

— Sînteți niște caraghioși îndrăzneți ! se răsti Ludovic. Dar puțin importă. Așteptați-mă aici. Ai spus foarte bine, tu ! Regele vă dă adăpost și cită vreme veți fi cu regele, mina călăului nu vă va lovi.

Spunînd aceste vorbe cu o demnitate și un fel de maiestate care nu-i erau obișnuite, regele ieși din odaie, lăsînd pe cei trei oameni singuri.

— Pe scroafa de mamă-ta ! strigă Riquet către Bigorne, cînd ți-am spus eu că ne bagi în gura lupului !

— Răbdare ! se răsti Bigorne. Lupul n-are să ne mănînce.

— Și mai sîntem și fără de arme ! bombăni Guillaume.

Bigorne zîmbi, își desfăcu haina și scoase trei pumnale, cîte unul pentru fiecare.

— Tot n-o să murim fără să spintecăm și noi măcar unul, zise el.

— Bravo ! rinji Guillaume. Așa putem să murim, cel puțin creștinește, cu alții la un loc...

— Așa e, mărturisi Riquet. Nu ne lipsește decât... o oală zdravănă de bere, ca să ne fie bine de tot.

— Haida-de ! zise Guillaume. Cine a spus că e lipsă de bere la rege ? Ba are, poate, ceva și mai bun decât berea ! Pe imperiul Galileiei, are... hidromel... un hidromel cum n-am băut niciodată la Val-d'Amour !

Guillaume Bourrasque zărise pe masă o cană mare de argint, plină cu băutura pomenită. Pe cînd vorbea, se apropie de masă și apucînd cana, o mirosi, umplu o cupă tot de argint cu care bea regele și o goli, plesnind din limbă cu un aer fericit.

După Guillaume, își turnă și Riquet o cupă, apoi veni rîndul lui Bigorne.

În timpul acesta, Regele ieșise din antecameră, trecu prin alte două camere și intrase în sala de gardă, unde vegheau în permanență douăzeci de lănceri sub comanda unui ofițer.

— Regele ! strigă tare unul din păzitori.

Într-un moment, toți puseră miinile pe arme, se așezară la rînd, dînd onorurile, adică ținînd pumnul stîng în șold, iar vîrful lăncii spre pămînt.

Ludovic îi privi un moment, cu ochii rătăciți. Buzele îi tremurau de furie.

— Ofițer ! se răsti el, du-te și-l cheamă pe căpitan.

Ofițerul se repezi. În mai puțin de un minut, Hugues de Trancaval sosea palid, înspăimîntat de această vizită a regelui în mijlocul nopții.

— Trancaval, zise regele, — în fiare toți acești oameni, acum, la moment !

— Sire... bîlbîi căpitanul.

— Un cuvînt mai mult, Trancaval, și te bag și pe tine la închisoare.

— Dar ofițerul, Sire !...

— Și ofițerul în fiare, ca și ceilalți !

Atunci se petrecu o scenă care nu era lipsită de măreție.

Ofițerul pedepsit se puse în fruntea oamenilor, salută pe rege cu spada și, cu o voce calmă comandă manevra de paradă, care consta în a pune pe soldați să defileze dinaintea regelui. Pălizi de spaimă — căci o pedeapsă atît de aspră nu putea fi decît preludiul unei dări în judecată pentru trădare — păzitorii se perindară pe dinaintea regelui și pașii lor greoi se auziră îndepărtîndu-se în coridoarele adînci. Nu se auzise nici un murmur, nici un gest de teamă nu se zări la acești oameni, care totuși se așteptau să li se întîmple ceva grăoznic.

După zece minute, un alt pluton de elvețieni îi înlocuia pe cei care plecaseră, iar regele mulțumit, liniștit de această execuție sumară, plecă și el cu Trancaval și se întoarse în antecameră.

— Dar, Sire, trebuia să fie o santinelă la ușa Măriei voastre, zise Trancaval.

Un geamăt înăbușit îi răspunse. Trancaval se repezi la scrinul de unde părea că iese gemătul acela, îl deschise și-l găsi pe elvețian, legat, cu călușul în gură.

Trancaval, bănuind că poate regele fusese în primejdie și că niște haimanale, poate chiar niște asasini se introduseseră pînă la dînsul, se cutremură de spaimă și se grăbi să-l dezlege pe elvețian :

— Cine te-a adus în halul ăsta ? Cine te-a legat ? întrebă el cu o voce tremurîndă.

— Maimuța !... bîlbîi elvețianul.

— Care maimuță, idiotule ?

— Urșii !... continuă elvețianul, clătănind din dinți.

— Omul acesta a înebunit de spaimă. Sire. Cred că am ghicit pentru ce au fost puși în fiare păzitorii. Vă implor...

Regele surise și-l întrerupse pe căpitan.

— Nu te trudi să ghicești, Trancaval. N-ai să pricepi. Pune straje împrejurul apartamentului meu, iar tu, vino aici cu câțiva băieți zdraveni și la primul strigăt pe care-l voi da, intră. Atunci ai să pricepi ! Și regele se retrase în camera lui, unde găsi pe cei trei musafiri nocturni care, foarte liniștiți, păreau că-l așteaptă.

— Acum, domnii mei ; vorbiți !

Și regele se aruncă într-un fotoliu, foarte liniștit în aparență.

Poate chiar că-i plăcea această întîmplare, căci prețuia actele îndrăznețe și întreprinderile greu de îndeplinit.

— Sire, zise Bigorne care auzise zgomot de pași în antecameră, ați pus să ne înconjoare. Vă reamintesc de vorba frumoasă și regească pe care ați spus-o adineauri și anume că atît timp cît vom fi adăpostiți în camera regelui, vom fi inviolabili.

— Da, zise Guillaume, regele a spus aceasta, dar mai curînd sau mai tîrziu, trebuie să ieșim de aici.

— Și atunci, adio adăpost ! adăugă Riquet.

Regele se sculă, se duse să deschidă ușa și strigă : „Trancaval !”

— Sîntem pierduți ! murmură Guillaume, care strîngea cît putea minerul pumnalului, gata să-și apere viața cît l-ar fi ținut puterile.

— Bigorne e un mișel ! scrișni Riquet foarte supărat.

— Așteptați puțin... ce dracu ! zise Bigorne.

Căpitanul intrase și rămăsese incremenit la vederea celor trei oameni.

— Trancaval ! zise regele, să vină îndată Capeluche (Bigorne se strîmbă) și vistierul (strîmbătura de spaimă se prefăcu într-o strîmbătură de bucurie).

Cît despre Riquet, la numele de Capeluche, el începuse să se clatine cumplit pe picioare, iar Guillaume își învîrtea o eșarfă în jurul gîtului, ca pentru a și-l pune la adăpost.

— Capeluche, continuă regele, să aducă trei frînghii noi iar vistierul trei pungi cu cîte treizeci de solzi de argint. Hai, pleacă Trancaval !

Căpitanul ieși în grabă și regele, închizînd ușa, se întoarse către cei trei oameni.

— Sînteți toți trei osîndiți la moarte, pentru că ați îndrăznit să atentați la persoana iubitului meu unchi, și a consilierului credincios, contele de Valois ! Vă las să alegeți între cele trei frînghii ale gidelui și cele trei pungi ale vistierului. Dacă mințiți, vă alegeți cu frînghiile. Dacă spuneți adevărul, aveți pungile.

— Ce vreți ?

— Pungile, Sire, pungile ! strigă Bigorne.

— Atunci vorbiți și spuneți-mi ce-ați făcut contelui.

— Nu i-am făcut nimic, Sire ! Nimic ! Am poftit numai pe puter-nicul Senior de Valois să vină să mănînce o șunculiță și să bea o cană cu bere bună, ceea ce a făcut cu mare plăcere ca un adevărat gentilom. Dar s-a întîmplat că prea nobilul conte să găsească șunculița atît de gustoasă și berea atît de proaspătă și de plăcută, încît n-a mai vrut să părăsească plăcutul loc unde îl dusesem. Jurînd pe toți Dumnezeii că vrea să stea acolo opt zile și amenințîndu-ne cu ștreangul dacă nu-i mai dăm șunculiță și bere.

— Pe Notre-Dame ! urlă regele. Îndrăznești să-ți bați joc de regele tău caraghios mizerabil ! Unde e contele ! Spune-mi îndată, sau pun să te ardă de viu, înainte de a se face ziua.

— Sire, zise Bigorne, sînt gata să vă duc la contele de Valois dacă vreți să mă urmați. Să n-am parte de Rai și de sufletul meu de creștin, dacă nu vă voi duce unde se găsește contele de Valois acum, și veți vedea că nu i s-a întîmplat nimic. Dar, jur că dacă regele nu vine el însuși să dea drumul unchiului său iubit, înainte de a se face ziua, acesta va fi mort. Cît pentru a fi ars de viu. Sire, ori moartea asta, ori alta, îmi e totuna. Se zice chiar că domnul de Molay care a fost fript pe grătar, din ordinul veneratului tată al Maiestății voastre (la amintirea aceasta, regele pări și plecă capul) striga că un pat de foc nu e tocmai așa rău, după cum se crede. Trebuie să vă gîndiți, Sire, că dacă am intrat în Luvru, că dacă am înșelat paza soldaților care veghează asupra persoanei voastre, dacă am prins santinela de la ușa voastră, am legat-o tobă și am ascuns-o în fundul scrinului, că dacă, în fine, am îndrăznit să ajungem pînă la rege, și îndrăznesc să-i vorbesc față în față, însemnează că am făcut sacrificiul vieții noastre. Vă voi atrage totuși atenția, Sire, că făcînd ceea ce am făcut, am dat o probă vădită de respectul ce vi-l purtăm, deoarece am venit aici neînarmați fiind trei contra unu. Dacă îl rog pe rege să ne urmeze și să vină el singur, e că nu numai că nu a suferit vreun rău, ci din contră, din vizita pe care o va face Monseniorului de Valois va rezulta pentru dînsul numai bine.

Fața lui Lancelot Bigorne se transformase. Se vedea pe dînsa un fel de demnitate curajoasă. Cîteva momente, regele îl privi cu mirare și poate chiar cu o admirație secretă.

— Adineaorea ai spus o vorbă...

— Acea vorbă, Sire, era trădare ! zise Bigorne, ai cărui ochi străluceau de bucurie și de șiretenie. Acolo unde-l va găsi pe contele de Valois, va vedea și urmele trădării.

Ludovic se îngălbeni, pumnii i se încleștară și privirea i se făcuse vîpaie.

— Și, după tine, cine mă trădează ? se răsti el.

Bigorne răspunse :

— O femeie !

Regele își duse mîna la frunte.

— O femeie ? murmură el. O femeie ! El spune același lucru ca și vrăjitoarea chiar la Temple ! O femeie mă trădează ! Cine e acea femeie ? Și ce trădare ?... Oh ! vreau să știu cu orice preț, chiar dacă mi-aș risca viața, căci nu înseamnă trai, pe care-l duci copleșit de năluca trădării ! Bănuieli groaznice îmi rod inima !... Trebuie să știu !...

Regele bătui cu violență cu ciocanul în masă. Ușa se deschise și Hugues de Trancaval apărui.

— Sire, zise căpitanul de gardă, gîdele și vistierul n-au sosit încă, dar peste cîteva minute vor fi la ordinele Măriei voastre.

— Trancaval, zise regele, vreau să mi se aducă pe dată femeia, care e prizonieră, sub acuzarea de farmece și vrăjitorie.

— Cît timp poate dura vizita pe care mi-o propui ? întrebă regele adresîndu-se lui Bigorne.

— Poate o oră ! zise Bigorne, poate o zi. Lucrul depinde numai de rege și de descoperirile pe care le va face.

— Bine !... Du-te Trancaval și adu-mi pe femeia aceea.

Căpitanul dispăru. Regele începu să se îmbrace repede și Bigorne se repezi să-i ajute.

— Știi să îmbraci ? întrebă regele care-l lăsase să facă ce voia.

— Sire, răspunse Bigorne, sînt valet întocmai ca ilustrul Baheigne, nobilul meu confrate.

— Și al cui valet ești ?

— Al domnului Jean Buridan, bacalaureat al Sorbonei, și dacă regele e mulțumit de serviciile mele, îi voi cere o grație :

Deoarece stăpînul meu e osîndit la moarte, aș dori să-l asist în ultimele lui momente.

— Acordat ! zise regele.

— Am cuvîntul regelui ?

— Cuvîntul meu de gentilom : cînd răzvrătitul acela va fi prins și dus la spinzurătoare, tu singur vei avea dreptul să-l asisti și pentru că ești valetul lui, vei putea să-i faci ultima toaletă.

— Mulțumesc, Sire ! zise Bigorne.

După ce se îmbracă, regele se îndreaptă spre o ușă din fundul apartamentului, care era față în față cu ușa antecamerei.

— Urmați-mă ! zise el.

Bourrasque apucă pumnalul regelui care era pe o masă, iar Riquet spada rezemată de fotoliu. Împăratul Galileiei și regele Basochiei se apropiară de Ludovic și îi întinseră unul pumnalul iar celălalt spada.

— Sire, zise Guillaume, ai uitat să te înarmezi.

— Un gentilom nu iese niciodată fără armă, adăugă Riquet.

Regele aruncă o privire ciudată acestor doi oameni. Își încinse spada, atîrnă pumnalul la brîu și repetă :

— Urmați-mă.

Cei trei tovarăși îl urmară. Regele mergea de-a lungul unui coridor secret, care punea în comunicație apartamentul său cu acel al Margaretei de Bourgogne. Dar, după cîteva minute, el începu să coboare o scară și ajunse în curte.

Ludovic mergea cu pași repezi, bombănind vorbe pe care Bigorne nu le auzea. Trecură prin mai multe galerii, curți, șanțuri, porți, grilajuri înalte și ascuțite. La fiecare șanț, la fiecare poartă, la fiecare grilaj, păzeau soldați, dar regele, fără a se face cunoscut, aruncă parola și li se lăsă drumul liber. Ludovic, ajunse, în fine, într-o curticeică îngustă, în care intră descuind o ușă, pe care, desigur, n-o putea deschide decît el. De partea cealaltă a curții se ridicau meterezele, prin care era săpată o trecere, a cărei ușă de fier o descuie tot regele. Tăcuți, cei trei prieteni, intrară, în urmă regelui, sub o boltă întunecoasă, apoi trecură peste un poduleț și ieșiră în aer liber, sub cerul înstelat. Guillaume respiră din fundul plămînilor Riquet făcu „Uf !” Numai Bigorne nu zise nimic.

— Acum, zise regele, e rîndul meu să vă urmez.

Ei se găseau pe malul Senei. Fără să zică un cuvînt, Bigorne coborî pînă la marginea fluviului, intră într-o barcă și-și întinse brațul pentru ca regele să se poată rezema de el. Ludovic nu-i primi ajutorul, ci sări sprinten în barcă și se duse de se așeză la proră, unde rămase nemîșcat, cu brațele încrucișate, întunecat, gînditor, întrebîndu-se mereu :

— Cine să fie femeia care mă trădează ! Și, în ce fel mă trădează ?

Guillaume și Riquet ședeau pe banca din mijloc. Bigorne vislea și barca spinteca valurile Senei, asemenea unei păsări de noapte, care atinge suprafața apelor în zborul ei misterios.

Barca ajunsese malul celălalt. Regele sări pe nisip și simți ca o umbră năprasnică, care îi apăsa pe umeri. Ridică capul, pentru a vedea de unde cădea acea umbră și cu un fel de mirare, cu o îngrijorare surdă, murmură :

— Turnul Nesle !

XLVII. FILIP D'AULNAY (I)

Lancelot Bigorne intrase în vestibulul turnului și regele îl urmăse cu îndrăzneală, Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot făcură la fel, dar se opriră în vestibul, pe când Bigorne și regele se urcau sus.

La primul etaj, Bigorne se opri.

— Cu cine vrea să înceapă regele ? zise el. — Cu contele de Valois sau cu trădarea ? Cu unchiul sau cu femeia ?

Regele scoase un suspin răgușit și păru că se gîndește o clipă.

— Cu trădarea ! răspunse cu o voce aspră, în cele din urmă.

— Bine ! Fie și cu femeia ! șopti Bigorne între dinți și adăugă : De altfel, cu unchiul ori cu femeia, tot din familie sînt.

În cazul acesta, urmă el tare, trebuie ca regele să mă urmeze pînă în vîrfurile turnului, care e greu de suit, căci urcă pînă aproape de cer.

— De s-ar cobori și pînă în Iad, și tot te-aș urma !

Bigorne aprobă cu un semn din cap și începu să urce treptele.

Cînd ajunseră la etajul al doilea, o ușă se deschise încetișor și un om ieși, suindu-se și el fără zgomot, pe scară, ca o stafie (credința era că se găseau multe năluci în turn) și poate că acel om era, o stafie, căci fața îi era galbenă ca ceara și în ochi îi strălucea flacăra nebuniei.

La ultimul etaj al turnului. Bigorne se opri.

— Am ajuns ! zise el. Regele să-și aducă aminte de cuvintele din Sfînta Scriptură : „Bate și ți se va deschide“, „Caută și vei găsi.“

Bigorne se înclină adînc pînă la pămînt și făcînd saluturi peste saluturi, dispăru, coborînd scara.

Cîteva minute regele rămase în fața acelei uși, tăcut, nemișcat și gînditor. Ca în orice natură violentă, în care exuberanța exterioară servește de supapă de siguranță senzațiilor interne, același lucru se întîmplă și cu dînsul.. O parte din el era naivitate, cealaltă.. copilărie.

Această vorbă : trădare, pronunțată de Mabel și repetată de Bigorne, răsuna continuu, cu încăpăținare, în creierul lui. De cînd știa că e trădat, i-ar fi fost cu neputință să mai gîndească la altceva, decît la acest fapt. Îl chinuia un fel de curiozitate bolnăvicioasă... Acum, cînd n-avea decît să întindă mîna, pentru a cunoaște pe femeia necunoscută, pentru a avea cheia misterului, simțea născîndu-i ca o împotrivire în minte ; nu mai îndrăzni.., să îndrăznească. Poate că această minte ar fi putut fi luminată dacă n-ar fi trăit în profunda necunoștință de sine însuși și de ceilalți... poate că ceea ce era bun în fundul acestei naturi ar fi biruit : poate că regele trădat s-ar fi retras, gîndindu-se că, la urma urmelor, tot ce poate fi mai bun pentru un om trădat, este să nu ia în seamă această trădare. Dar Ludovic era de o altă părere... dacă nu de „misiunea“ lui de rege, cel puțin despre titlul său.

A trăda un rege, era pentru el crima cea mai mare, o monstruozitate fără de seamăn, o nemernicie nemaiauzită, și, de aceea îi era cu neputință să deosebească gândul trădării, de acela al răzbunării.

— Bate și ți se va deschide ! mi-a spus Lancelot Bigorne.

Dar eu sînt rege ! și am dreptul să intru oriunde fără a bate, fie chiar ușa Raiului !

Regele împinse ușa și intră. Era odaia ce servea de antecameră sălii de orgii, unde la începutul acestei povestiri am văzut-o pe regină și pe cele două surori ale sale așteptîndu-l pe Buridan și pe cei doi d'Aulnay.

Regele era așa de sigur că surprinde pe cineva acolo — și acel cineva era femeia care-l trăda, încît rămase nedumerit găsind odaia goală. El o străbătu repede și intră ca o furtună în sala vecină, împins tot de gândul că va da peste aceea care-l va trăda. Dar și sala vecină era tot atît de pustie ca și cea dintîi și, după aceasta, nu mai era nici o încăpere.

Ludovic se întoarse din nou în cea dintîi ; cu pași înceți, se așeză jos și aruncă o privire lungă împrejurul lui.

— Bigorne a mai spus : Caută și vei găsi ! murmură el.

Pe moartea Satanei, am să caut, și, vai de aceea al cărei nume va fi șoptit de aceste mobile sau de aceste ziduri.

— Ah ! De ce nu e și Margareta cu mine ? Ea s-ar pricepe să găsească !... E atît de deșteaptă ! Și chiar fără de asta, amorul ce-l are pentru mine, mi-ar fi o călăuză credincioasă și sigură în groaznica cercetare pe care sînt silit s-o întreprind singur !... Dar, cine poate avea îndrăzneala să aleagă Turnul Nesle, domeniu regal, ca adăpost și loc de conspirație ? Pentru ce mobilele acestea, tot atît de frumoase ca și cele din Luvru, nu pot destăinui tot ce s-a vorbit aici ?... Și tablourile acestea, personajele acestea mute, ale căror ochi au văzut... pentru ce nu pot să-mi spună numele mizerabililor pe care ele îl cunosc !... Aceste tablouri...

Regele se sculă și se apropie cu curiozitate de una dintre picturi, sub care pictorul, pentru ca nimeni să nu-i poată ignora semnificația, scrisese aceste vorbe : „Doamna Virtute încoronînd Valoarea“.

Ludovic era un soldat aspru, căruia-i erau necunoscute gîndurile delicate, după cum le pricepem noi. De cîte ori nu i se întîmplase să iasă din Luvru, noaptea, pentru a petrece împreună cu soldații și fără îndoială că în vizitele lui nocturne din strada Val-D'Amour, văzuse de multe ori prin cîrciumile de acolo picturi grosolane, naive și cît se poate de destrîinate, dintre acelea pe care tribunalele moderne le-ar declara obscene.

Dar tabloul pe care-l avea sub ochi depășea tot ce văzuse pînă atunci.

Obrajii i se împurpurară de rușine în fața gestului Doamnei Virtuți încoronînd Valoarea... Să luăm aminte această roșeață și s-o punem la activul lui Ludovic cel îndrăzneț.

Avem prea mult respect pentru cititorii noștri pentru a mai insista asupra descrierii acestei picturi, și îi trimetem la cartoanele secrete care sînt adunate în muzeele din Florența, Mantua, sau Roma.

Deci, Ludovic cel Îndrăzneț se roși nu ca un școlar, căci, școlarii nu mai roșesc, ci ca un băiat bun și nevinovat, care vede prăbușindu-i-se, dintr-o dată, ideile sănătoase pe care și le putuse alcătui despre Virtute și Valoare.

Ludovic cel Îndrăzneț roșise, dar și încremenise.

— Pe Notre-Dame ! murmură el. Aici e un local de orgii ?

De-abia acum zări în peretele din fundul sălii un dulap mare. Acest dulap era de stejar, cu sculpturi delicate care reprezentau o nimfă și fauni dansind. El îl deschise și rămase nedumerit. Era plin cu îmbrăcăminte femeiască.

Luă o rochie și examinind-o găsi că s-ar potrivit de minune „Virtuții” din tablou.

— Să nu mă mai ajute Dumnezeu ! murmură el. Acestea sînt găteli de femei desfrîdate ! Îmi vine să cred că toate cele de la „Champ Fleuri” vin să se îmbrace aici !

Ridea, dar în același timp simțea cum se naște în el ca un fel de neliniște surdă și neînțelească, un fel de nemulțumire care-l cuprinde pe om, cînd e pe punctul de a fi lovit de o catastrofă morală. Ridea, dar în același timp scrișnea :

— Am mai mirosit, parcă parfumul pe care-l răspîndesc rochiile astea ! Dar unde ? Poate la Val-D'amour ?...

El dete încet drumul rochiei străvezii, dar la spatele ei văzu o manta de hermină, cum numai o doamnă din înalta noblețe putea să poarte.

Regele păli. După cum i se păruse că cunoaște parfumul răspîndit acum de rochie, acum li se părea... că recunoaște mantia aceea... Și, deodată, păli ! Privirea îi căzuse pe cataramele hainei. Cataramele erau împodobite cu două smaralde... și smaraldele acelea... regele le cunoștea, le recunoștea... El murmură...

— Să mă înghită Iadul, dacă pietrele acestea n-au fost furate reginei !...

Dar deodată începu să tremure din tot trupul. Se lăsă jos, cu sudoarea pe frunte, cu privirile rătăcite.

Pentru prima oară, un gând îi fulgeră prin cap și îi lumina mintea, ca un trăznet care luminează dintr-o dată întunericul nopții.

Dar gândul acela, dispăru tot atît de repede, după cum venise și mintea regelui, luminată un moment, recăzu în întuneric. Începu să ridă convulsiv și cu hohote. Nu se poate spune că a respins ideea fulgerătoare, ideea înspăimîntătoare. Ideea de nesuferit, că acea haină ar fi fost chiar a Margaretei de Bourgogne, căci ea nici nu se urzise în mintea lui. În realitate nu fusese decît un fulger care lăsase în urma lui o noapte și mai adîncă.

Regele ridea încă, cînd își puse întrebarea, de unde îi provenea acest ris nervos, care-l stăpînea.

În acel moment ochii lui căzură pentru a doua oară pe tabloul „Doamnei Virtuți”. Și atunci i se păru că visează. Femeia, care era dinaintea lui într-o atitudine care-l făcea să se roșească chiar pe dînsul, chefliul obișnuit să vadă orice, fără să se rușineze, acea femeie... ei bine ! acum își dădea seama că avea ochii adînci ai reginei ! Avea părul ei bogat ! Avea zîmbetul reginei ! Ludovic se sculă și dintr-o săritură fu în fața tabloului, cu pumnalul în mină.

În cîteva clipe pinza străpunsă zăcea sfîșiată la picioarele lui, iar el, cu o horcăială răgușită, se trase îndărăt, și căzu pe scaunul de pe care se sculase.

Cu spada în mină, cu trăsăturile feței încleștate, cu părul vîlvoi, cu ochii holbați, regele era înspăimîntător la vedere...

Apoi, deodată, în mod brusc, izbucni în ris, și printre sughițuri, sau mai bine printre hohote de plîns, urlă :

— Oh ! sînt nebun ? Ce gînd îngrozitor, ca din iad îmi trece prin minte ? Ochii m-au mințit ! N-am putut să văd așa ceva !

El se aruncă în gînunchi, și încercă să reconstruiască pinza pe care o sfîșiasse. Încercă să redea viața capului, așezînd bucățile de pînă una lingă alta.

Dar pinza era cu totul distrusă. Bucățile nu se mai puteau alătura. Pinza își păstra taina monstruoasă, și regele murmură :

— Am visat !...

El se ridică, privi lung în jurul lui, apoi intră din nou în antecameră, unde stătu multă vreme nemișcat, în picioare, cu bărbia în mină, gîndindu-se la tot felul de lucruri, fără a-și putea infrîna ideile. Nici o bănuială nu se închegase deplin contra reginei ? Nici o presupunere precisă, căci Ludovic s-ar fi străpuns cu pumnalul, dacă ar fi avut vreun astfel de temei. Dar nu-și putea da seama ce însemna durerea aceea surdă care îi înleștase inima ?

Îl sugruma o spaimă, pe care n-o mai încercase niciodată pînă atunci. Apoi, încetul pe încetul, aceste simțăminte se destrămară, se liniștiră, se topiră. Simțea cum redevenea el însuși. O furie teribilă, însă i se iscă în suflet. Turbarea țîșnea de pe buzele lui în blesteme furioase. Furie contra cui ?

Nu știa nici el.

Și voia s-o știe !

— Caută și vei găsi ! Caută ! Ce ? Care trădare ? Cum să aflu ? Dar am să aflu, cu orice preț ! Să știu că dărim tot turnul... piatră de piatră și le cercetez, pe toate, una cite una și tot am să dau de taina trădării !

Furia, se dezlănțuia și i se manifesta prin gusturile lui obișnuite. Cu vocea răgușită, ocăra ființe inchipuite. Sfărîma tot ce-i ieșea în cale cu pumnii și cu picioarele. Fiecare înjurătură ce-i ieșea din gură, era subliniată de cite o groaznică lovitură cu pumnul în cite un scrin, în cite o masă, în tot ce-i cădea sub ochi... Una din aceste lovituri căzu pe o masă mică și ușoară...

Capodoperă a unei epoci, în care arta de a lucra lemnul era în cea mai mare onoare, măsuța se prefăcu în țandări. Sertarul sări cit colo...

În acel sertar erau o mulțime de hirtii !...

Ludovic scoase un răcnet sălbatec :

— În fine, am să aflu !...

Se repezi în gînunchi pentru a apuca hirtiile...

În același moment, o altă mină le apucă.

Ludovic se ridică dintr-o săritură, nespūs de infuriat. Se găsi în fața unui om... omul care apucase hirtiile și le strîngea în mîna lui înleștată.

— Cine ești ? se răsti regele.

— Mă cheamă Filip, senior d'Aulnay ! răspunse omul.

— Ah ! ah ! tu ești Filip d'Aulnay ! Bine, dar tu știi cine sînt eu ?

— Ești Ludovic, regele Franței, al zecela cu acest nume.

Și în sufletul lui, Filip d'Aulnay, urlă :

— Ești bărbatul Margaretei !

— Și știi ce pedeapsă meriți pentru gestul pe care l-ai făcut față de rege ?

— Pedeapsa cu moartea, Sire !

— Ești căutat de prefectul meu pentru crima de răzvrătire. Capul îți e pus la preț. Filip d'Aulnay. Ești deci de două ori condamnat la moarte.

Palid ca un spectru, Filip d'Alunay, salută, închizindu-se.

Urmă un moment de tăcere, când nu se mai auzi decât răsufierea violentă și repede a regelui.

— Dă-mi hîrțiile ! reluă regele, dă-mi-le la moment, sau pe Notre-Dame, nu voi mai aștepta călăul, să execute dubla sentință prin care ești condamnat.

— Un fel de rinjet alunecă pe buzele lui Filip d'Aulnay.

— Sire, m-ai condamnat numai la moarte ! Insistînd să-ți dau hîrțiile acestea, vrei să mă condamni și la disprețul întregii nobilimi a Franței, lucru care întrece puterea Măriei tale. Aceste hîrtii, Sire, nu sînt nici ale Măriei sale, nici ale mele ! Nici Măria-ta, nici eu, n-avem dreptul să le citim. Ele aparțin unei femei !

— Unei femei ? urlă Ludovic. Cine e acea femeie ?

Filip d'Aulnay, cu un suspin care semăna mai mult cu un geamăt, răspunse :

— Iubita mea...

Regele răsufală adînc. Obişnuit cu legendele cavalierești, căuta în mintea lui, cum ar putea să pună mîna pe acele hîrtii care aparțineau unei femei, fără trădare, cît era el de rege. Apoi, dădu din umeri ca pentru a se scutura de niște scrupule care se puneau în calea voinței lui și reluă :

— Numele acelei femei...

Filip făcu un semn violent din cap.

— Ascultă ! se răsti regele, te las să alegi : sau numele acelei femei, sau hîrțiile ! Îmi trebuie sau una sau alta.

— Nici numele, nici hîrțiile, răspunse Filip d'Aulnay.

O secundă, regele rămase zăpăcit, cu mîna încleștată pe minierul spadei. Filip era nemișcat, foarte calm în aparență.

Printr-o ultimă sforțare, Ludovic reuși să bilbiie :

— Femeia aceasta trădează...

Paloarea lui Filip se accentua mai tare, și același suspin, asemenea unui vaiet de moarte, izbucni încă odată de pe buzele lui.

— Trădează ? bilbii el cu o voce stranie. Pe cine-l trădează ?

— Pe mine !

Filip fu zguduit de un lung fior și privirea lui se aținti, ca nebună, în ochii regelui, pentru a vedea dacă ghicise adevărul.

— Filip d'Aulnay, urmă regele, o femeie mă trădează. O știu ! Sînt sigur ! Noaptea mele sînt pline de năluciri... Trădarea mă urmărește, se așează la masa mea, și-mi stă la spate, pe calul meu. Filip d'Aulnay, nu mai ordon... mă rog ! Tu, știi numele acelei femei. O vorbă a ta îmi poate da viața...

— Sire ! făcu hotărît Filip. Voi înăbuși în mine amintirea, dacă ar trebui să-mi reamintesc, că femeia aceea trădează ! Mi-aș smulge inima dacă aș ști că numele ei trebuie să se suie din ea pînă la buzele mele blestemate !

— Ei bine, mori dar ! urlă Ludovic, care, în același timp, se repezi cu spada scoasă asupra lui Filip d'Aulnay

În aceeași clipă spada regelui se izbi cu putere de altă sabie, și cu toate astea Filip d'Aulnay nu se mișcase.

În minutul când se repezea, Ludovic văzu răsărind în fața lui o figură care nu era deloc a lui Filip. Și noul venit punându-i în piept vârful unei spade strașnice, pronunță cu răceală :

— Vreți Sire să lăsați tronul Franței vacant unuia din cei doi frați ai voștri ?

— Buridan ! murmură Filip d'Aulnay.

— Bandiților ! urlă Ludovic, mă siliți să scutesc pe executorul meu de lucru ! În același timp el atacă pe Buridan cu o furie care nu excludea metoda, căci Ludovic Vicleanul nu era numai primul cavaler al Franței, era și unul dintre spadasinii ei de frunte și deoarece avea spada în mină, își regăsise tot singele rece.

— Bigorne ! strigă Buridan. Facla !

— Iat-o, monseniore ! răspunse vocea răgușită a lui Lancelot Bigorne, care apăru ducând în mină o făclie aprinsă.

— Arde, Filipe, arde ! urmă Buridan care se apăra de o lovitură grozavă, pe care i-o dase în minutul acela regele.

Filip d'Aulnay se apropie de făclie și aprinse una din hîrtii.

Regele turbă. El se azvîrli ca un taur asupra lui Buridan nu ca să-l omoare, dar ca să ajungă pînă la Filip d'Aulnay să-i smulgă, înainte de a fi arse, foile care cuprindeau secretul trădării. Fără să atace, fără să încerce măcar să răspundă. Buridan făcea cu spada un fel de barieră peste care nu se putea trece. Cu mlădierea și puterea tinereții, regele sărea în dreapta... în stînga, dar pretutindeni întâlnea vârful sabiei care-l oprea și-l făcea să dea înapoi. Și în spatele acelui zid de apărare, fără să se grăbească, Filip distruse, una după alta, hîrțiile a cărei scriitură hotărîtă și aproape bărbătească, nu mai fu în curînd citibilă.

Cum arsesse ultima foaie Filip cedă neînfrîinatei curiozități care-l munea, aruncă o privire arzătoare asupra unei linii pe jumătate arsă și putu desluși încă cîteva vorbe. Acele cuvinte erau un nume și acel nume era Margareta de Bourgogne !

— Scăpată !... murmură Filip.

După un ultim și zadarnic asalt, regele își dădu seamă că și ultima foaie era arsă și se trase îndărăt, cu un mormăit în care era, poate, mai multă rușine decît furie. El își puse spada pe o masă !

Mîinile îi tremurau.

O clipă, Buridan îl privi cu o seriozitate amestecată cu un fel de milă.

— Sire, zise el, am făcut o crimă, am ridicat arma contra regelui meu !... Capul meu vă aparține ! Luați-l !

— Banditul ! strigă regele cu glas răgușit, aproape de neînțeles, vorbești așa pentru că nădăjduiești să-mi scapi. Dar fii pe pace ! Dacă a întîrziat, pedeapsa va fi cu atît mai grozavă...

Buridan își descinse spada, o puse într-un colț și încrucișă brațele, și urmă liniștit :

— Sire, după crima de a fi încrucișat sabia mea cu a voastră, dați-mi voie să mai adaug și crima de a vă da un sfat... ca și cum m-aș numi Valois ! adăugă el cu o amărăciune pe care regele n-ar fi putut-o pricepe. Iată-mi sfatul : suiți-vă pe platforma acestui turn, strigați că

toți acei pe care-i urmăriți să se strângă aici. Și la glasul regelui, puteți fi sigur că, poporul vostru, răspunzînd chemării, vă va cruța cazul de a ne trimite în temnițele pe care ni le destinați. Cît despre mine, vă jur pe Dumnezeuul meu, că nu voi opune nici o rezistență.

— Nici eu ! zise Filip d'Aulnay, care se apropia de Buridan.

— Mii de draci ! strigă un glas. Vorbește pentru tine, Buridane ! Vorbește pentru tine Filipe ! N-aveți decît să vă spînzurați, dacă umblați turbați după moarte ! Dar eu, care mor de dragul vieții, eu Gauthier d'Aulnay jur că-l voi înjunghia, chiar aici pe regele Franței, dacă ar face un pas să cheme pe cineva.

— Și eu ! zise Guillaume Bourrasque.

— Și eu ! strigă Riquet Haudryot.

— Și eu ! încheie vocea lui Lancelot Bigorne.

— Sire, urmă acesta din urmă, înaintînd, vă spusesem să căutați și... veți găsi ;

Nu e vina mea dacă n-ați găsit. Dar v-am făgăduit să vă pun față în față cu onoratul dumneavoastră unchi, monseniorul de Valois. Urmați-mă, Sire ! Sau, dacă nu voiți, contele de Valois, care-mi datorește viața, mi-o va plăti cu moartea. Așa vom fi chit.

Vorbînd astfel, Bigorne se uita chiorîș la Buridan care îngălbeni și șopti :

— Contele de Valois !... Nu-i liber ?

Dar în minutul acela Guillaume Bourrasque îl luă de braț și-i mor-măia la ureche.

— Vino, Buridane ! Poate că ai dreptul să faci totul ca să te omoare, dar îți contest acest drept privitor la noi ! Ce zici de logica asta, doctore ?

În același timp, Gauthier îl apucă de braț pe Filip și-l tîri.

— La revedere domnilor, strigă regele cu glas amenințător.

Buridan se întoarse și răspunse :

— Cînd veți avea poftă, Sire !

Apoi urmă pe Guillaume, care-l trăgea după sine, pe scară.

— Condu-mă la contele de Valois, zise regele lui Bigorne. Pe Maica Feciară ! — ești singurul dintre bandiți, căruia vreau să-i las viața. Ești un tovarăș de înțeles. Ascultă ! Cînd stăpînul tău și-o lua pe-deapsa pe care o merită, vino la mine la Luvru, și-ți făgăduiesc că vei găsi un alt stăpîn de care n-ai să ai de ce te plînge.

Văzîndu-se în imposibilitatea de a putea face ceva, Ludovic se liniștise și își aminase răzbunarea pentru o dată mai prielnică. Propunînd lui Bigorne să-l ia pe lingă el, la Lavru era sincer. Purtarea lui Filip și a lui Buridan n-o putea aprecia. Dar veselia lui Bigorne produsese asupra lui o impresie adîncă. El îl admira pe acest om, care putuse să îndeplinească, rizînd, acte atît de îndrăznețe, atît de extraordinare. Dar, în fața propunerilor regelui său, Bigorne se strîmbă disperat și caraghios totodată, și răspunse :

— Iată nenorocul meu ! În minutul cînd găsesc în sfîrșit o poziție socială demnă de mine, simt că am să mor. Și cu toate astea ce mai che-furi i-aș fi tras în Luvrul vostru ! O ! rege ! Sint sigur că trebuie să se mănînce niște bucate strașnice acolo, și trebuie să se bea nectaruri, nu vinuri. Vai, ce rău îmi pare !

— Vei minca și vei chefui cît vei vrea ! zise regele. Dar... ce te-a găsit... să vorbești de moarte, cînd eu te-am grațiat ?

— N-ai spus că Buridan e condamnat la moarte ?

— Desigur ? zise regele posomrit.

— Ei bine ! urmă Bigorne, ascultați. Într-o zi eram pe strada Capou cu câțiva băieți buni, dintre aceia care cînd vine seara păzesc șoselele regelui, de teamă ca, nu cumva, vreun burghez întîrziat să nu se poată înapoia acasă din pricina greutății pungii lui. Atunci înțelegeți, Sire, că noi îl ușurăm pe burghez care, ceva mai sprinten, ne mulțumește și se-napoiază acasă. Deci, în ziua aceea pîndeam ca să ne îndeplinim, cu același zor, obișnuita noastră slujbă, care nu înțeleg de ce n-a putut fi niciodată aprobată de domnul prefect. Sire, nu vă încredeți în prefecti : sînt suflete rele, însuflețite de intenții crude, față de acei care caută să asigure... ordinea publică. Și după cum zic, tocmai sfîrșeam rugăciunea către sfîntul Barnabé, cînd văzui trecînd o doamnă îmbrăcată luxos și încărcată de giuvaeruri. Îmi reamintii, pe dată, ordonanțele regale, care o interzic femeilor, și găsind-o pe netrebnica aceea cam imprudentă să îndrăznească să înfrunte ordinele regale, le făcui un semn tovarășilor mei ; toți ne repezirăm asupra doamnei cu giuvaeruri, și era s-o pedepsim cum se cuvine, să nu îndrăznească să se mai arate gătită ca o sfîntă, cînd un fel de nebun furios se aruncă asupra noastră, cu spada în mînă, și ne puse pe fugă, adică nu-mi puse pe fugă decît tovarășii, căci rămăsei, singur pe teren. Acel nebun furios, era seniorul Jean Buridan. El mă trînti jos, îmi puse virful sabiei în piept și era să mă trimită de-a dreptul pe lumea cealaltă, cînd doamna grăi aceste cuvinte : „Jean Buridan, îl iert pe omul acesta. Dar cum sînt zîină, îl supun la o pedeapsă de care nu va putea scăpa. Din ziua aceasta, omul acesta e sluga ta, destinul său e legat de-al tău prin acest fir...”. Și, în același timp, Sire, femeia care, după cum spunea ea, era o zîină, o vrăjitoare, în sfîrșit o ființă drăcească, puse în jurul gîtului lui Jean Buridan un fir de ață roșie, iar pe celalt capăt al aței îl răsuci în jurul gîtului meu și adăugă : „Cînd această ață va fi ruptă prin moartea lui Buridan, Lancelot Bigorne chiar în clipă aceea, va muri și el”.

— Dar nu văd firul ! strigă regele cu sinceritatea și credința absolută a secolului său.

— Nici eu, nu-l văd Sire ! urmă Bigorne. Nu l-am văzut decît în minutul cînd vrăjitoarea mi l-a pus pe după gît. De atunci nu-l mai văd, dar îl simt oricît de departe m-aș duce, că firul mă leagă de stăpînul meu, Jean Buridan. De aici rezultă, Sire, că, după ce Jean Buridan va fi suferit moartea la care-l osîndiți, nu voi mai putea să mai merg la Luvrul vostru, deoarece în minutul acela voi cădea mort.

Ludovic Vicleanul dădu din cap și întrebă :

— Și vrăjitoarea... ce s-a făcut ?

— Pot să v-o spun Sire ; în momentul acesta este prizonieră la Temple.

Ludovic tresări.

Ar fi de necrezut dar, cu toate astea, era adevărat exact. În zilele noastre, s-ar putea ca povestea Bigorne să pară îndoielnică chiar spiritelor slabe (și Ludovic era dintre cele, ce dau credință la așa ceva. În evul mediu era cu totul altceva, și toți se temeau de zîine, și ceilalți agenți ai puterelor extra-pămîntești, cum va putea să pară de necrezut în timpurile viitoare că, în vremea noastră, să se fi putut crede în existența unui Dumnezeu, concepție care nu e decît rezultatul tuturor credințelor vechi, dispărute.

Cît despre Bigorne, probabil că nu povestise acest lucru decît ca Buridan și cu tovarășii lui să poată să fugă.

Cu toate astea Ludovic se adîncise în gînduri pe cît putea creierul său să rumege niște gînduri adînci. Și Bigorne îl privea pe sub sprîncene cu ochii lui șireți.

La ce se gîndea regele în minutul acela ?

La Buridan ? La tovarășii lui ? La îndrăzneala oamenilor acelora care se încumetaseră să-i țină piept, cu armele în mină ?...

Nu !

La Margareta ? La bănuiala aceea grozavă care îi trecuse prin minte un minut ?... Nu ! Regele se gîndea la zîină !... Povestea lui Lancelot îl preocupa atît de tare, încît uită cum și pentru ce se afla la Turnul Nesle. Și Bigorne fu acela care, găsind, fără îndoială, că ședința ținuse destul timp, îi aduse aminte regelui de preocupările momentului.

— Sire ! zise el, gîndiți-vă că monseniorul conte de Valois vă așteaptă.

— Haidem ! răspunse regele, smulgîndu-se din gîndurile lui. Cît despre femeia care mă trădează, mă voi înapoia chiar azi, și voi pune să cerceteze turnul de jos pînă sus.

— Degeaba, Sire ! zise Bigorne. — Acum e prea tîrziu !

— Prea tîrziu ?... Nu e așa că... din pricina hîrtilor acelora arse ? Pe astea trebuia să le găsesc ? Spune ? Le citiseși și tu ?

— Poate, Sire !...

— Și conțineau numele femeii care mă trădează ? Dovezile trădării ?... Da, ai dreptate... e prea tîrziu. M-au păcălit, pe mine pe care cei mai șireți consilieri, ca Marigny, de pildă, și Valois, nu m-au putut înșela niciodată.

— Sînteți chiar cumîntenia personificată, Sire !

— M-am lăsat bătut, urmă regele disperat, eu pe care cei mai îndeminateci maestri, ca Gaucher de Chatillon și Geoffroy de Malestroit nu m-au invins niciodată !

— Sînteți puterea însăși, Sire !

— Bătut și păcălit ! Acești doi oameni își vor plăti obrăznicia. Pe Sfînta Fecioară ! pentru Buridan... pentru Filip d'Aulnay acela, mai cu seamă, vreau să născocesc un chin groaznic...

— Sînteți dreptatea — însăși — Sire !

— Vreau... Iată !... Vreau să pun să-i jupoaie de vii...

Regele începu să ridă la gîndul că s-ar putea jupui un om de viu. Și Bigorne îi ținu isonul, dar fiorii îi furnicau tot trupul. Regele rîdea, dar singele-i năvăli în obraji și gema mut :

— Femeia care mă trădează, e amanta lui Filip d'Aulnay !... Oh ! mi-aș da zece ani din viață, numai ca să cunosc numele acelei femei !... Dar vrăjitoarea de la Temple, vrăjitoarea pe care trebuie să mi-o aducă la Luvru, acea zîină care a fost îndestul de puternică ca să lege viața lui Buridan de a lui Bigorne nu se poate să nu-i știe numele !... Am s-o silesc să vorbească !... Numele, numele aceleia care mă trădează...

Și cu un suspin ca o scrișnire de dinți el repetă :

— Aceea care mă trădează este amanta lui Filip d'Aulnay !... Haidem ! — vorbi regele, tare condu-mă la conte ! Lancelot Bigorne dacă din întîmplare trăiești după moartea stăpinului tău, adu-ți aminte că te aștept la Luvru ! Îmi voi reaminti, eu, că pe cît a fost în puterea ta, ai

vrut să-mi faci cunoscută trădarea ! Îmi voi reaminti că mi-ai readus pe devotatul meu consilier... Ia ascultă Bigorne, vino cu mine !

— Imposibil, Sire ! Firul !... Simt cum mă strânge firul de gît.

Bigorne tuși, strănută, horcăi, se făcu roșu vinăt, și în sfîrșit dădu toate semnele unei zdruncinări din ce în ce mai mare.

— Sire, zise el între două sughituri, un singur mijloc e, ca să-mi scăpați viața... să-l iertați pe stăpînul meu, pe Jean Buridan !

— Niciodată ! strigă regele. Cu atît mai rău pentru tine, sărmane Bigorne !

Lancelot făcu un gest de o resemnare amărită și începu să păsească înaintea regelui, luminînd drumul cu facla care servise să ardă hîrțiile.

Cînd ajunseră la rîndul de jos, Bigorne îl duse pe rege pînă la scara care cobora în subsoluri, deschise, trase zăvoarele sălii unde închisese pe Valois, și cum spusese sus, grăi :

— Aici este, Sire !

Regele intră.

O clipă, Bigorne avu poftă să închidă ușa. Dar dădu din umeri și murmură :

— Să faci prizonier pe rege Franței ! Ah ! desigur, ar fi o aventură de care s-ar vorbi în secolele viitoare ! Dar cu un stăpîn sucit, capricios, generos, ca stăpînul meu ar fi degeaba, cum a fost zadarnic că l-am adus pe rege pînă aici ! Cu toate astea, lucrurile n-aveau decît să-și fi urmat calea și... ne scăpăm de îndrăcita de Margareta !... Nu mai mă amestec în nimic !...

După asta Bigorne sui scara, și ieși din turn. Zorii începuseră a miji.

La o sută de pași de Turnul Nesle, sub un masiv de sălcii, el zări un grup. — erau tovarășii, care-l așteptau...

Îi ajunse, și porniră cu toții în tăcere.

— Urmați-mă, zise Bigorne. Acum seniorii mei, cei condamnați la moarte, nu mai e decît un singur azil pentru voi, și am să vă duc acolo.

Situația fiecăruia, dintre ei, le dădea indestul de gîndit. În tăcere și cu mintea preocupată, îl urmară pe Bigorne, care-i conduse peste poduri a căror lanțuri fuseseră desprinse la ora reșlementară. După o îndelungă rătăcire, cînd încoace, cînd încolo, ajunseră într-o uliță atît de strîmtă, încît nici doi oameni nu puteau trece alături, și așa de întunecoasă încît era învăluită încă în întunericul nopții... Ulița dădea într-o curte mare, înconjurată de case dărăpănate...

Pe pragul ușilor grupuri ciudate se ocupau cu niște pregătiri și mai stranii.

Un om își vopsea sprincenele și pleoapele în fața unei oglinzi în așa fel încît căpătase înfățișarea groaznică a cuiva căruia i s-ar fi crăpat ochii. Altul își lipsea pe picior lucruri false care imitau ulcerile. Un altul punea să-i lege în așa fel brațul, ca să pară ciung...

Cuprinsul acela era „curtea minunilor“ !...

Nimeni nu păruse că lua în seamă grupul oamenilor care pătrunseseră în acel loc, mai apărut poate chiar decît Luvrul. Dar Buridan și tovarășii săi simțeau toate privirile ațintite asupra lor.

Făcînd fel de fel de semne misterioase în dreapta și-n stînga și urmat mereu de toată banda, Bigorne se îndreptă spre locuința în fața căreia era o prăjină infiptă între două pietroaie.

În virful prăjinii se bălăbănea de o sfoară un sfert de bou, singe-
rînd și negricios : era pavilionul curții minunilor ! Și însemna că acea
locuință era a regelui acelui fantastic regat !...

În clipa cînd erau să pătrundă în casa aceea scirboasă, Buridan
strigă :

— Filip !... Unde-i Filip ?...

Toți se priviră, se numărară cu îngrijorare.

Filip d'Aulnay nu mai era printre ei !

Filip d'Aulnay dispăruse !...

XLVIII. FILIP D'AULNAY (II)

În clipele cînd trupa, increzîndu-se în priceperea, și, ca să zicem
așa, în instinctul lui Bigorne, se-ndepărta de Turnul Nesle, Filip era lingă
Guillaume Bourrasque.

Umblînd de-a lungul fluviului, strecurîndu-se pe lingă zidurile
hotelului Nesle banda ajunsese la pod, pe care începură să treacă.

În minutul acela, Filip era puțin cam în urmă. El se opri de tot,
și cînd tovarășii nu se mai văzură între casele care se înălțeau pe pod,
formînd o adevărată stradă, el murmură cu simplitate :

— Îi voi mai găsi oare ? Cine știe ?... Dar chiar dacă nu trebuie
să-i mai găsesc, chiar dacă nu-mi va mai fi dat să-l văd pe Buridan și
pe Gauthier, trebuie s-o scap pe regină, pînă la urmă !

Iată dar ce clocea în mintea lui :

S-o scape pe Margareta !

Se întoarse de unde plecase, în Turnul Nesle a cărei poartă fusese
lăsată deschisă de către Lancelot și începu să urce scara. Ajuns la eta-
jul unde luptase cu puțin mai înainte împotriva regelui, el se instalează
într-un fotoliu, și căzu pe gînduri, cu capul între palme.

Nici regele, nici Buridan, nici fratele său Gauthier, nici chiar si-
tuația lui atît de grozavă, nu-i tulburară o clipă gîndul, concentrat cu
totul asupra unei singure ființe : Margareta !

Nu se întreba dacă regele mai era în Turn, ci își zicea :

— Desigur ea se va reîntoarce. Și atunci... Oh ! atunci, e pierdută !
Mizerabilul acela de Bigorne s-a gîndit să-l aducă pe rege aici, ca să-l
convingă cu probele, că ea-l înșeală... Privirea lui nehotărîtă se însufleți.
O contracție dureroasă îi schimonosi fața.

— Ea își înșeală soțul ! repetă el cu glas înăbușit. E adevărat ! O
știu ! Am văzut-o cu ochii mei ! Și... o iubesc !... Oh ! o iubesc încă, din
toată puterea ființei mele, și simt că singura bucurie pe care o mai pot
nădăjdui de la acest amor infam și dureros, e... să mor salvînd-o !

În privirea lui era ceva nebunesc.

În minutul cînd se îndreaptă spre nebunie, omul are priviri de
acestea nehotărîte, care parcă rătăcesc pe lucruri, pe care nu le văd cei-
lalți oameni.

Figura lui, obișnuit palidă, frumoasa lui față cu trăsăturile ho-
tărîte și delicate totodată, se întelenise...

Cu toate astea el zîmbi.

— Ce fericire a fost că... am vegheat !... Ce fericire că... n-aveam
încredere în Bigorne ! Cum nu mă-ncred nici... în Buridan ! Cum nu mă-n-
cred în fratele meu !... Toți... cu toții, îi doresc moartea ! Dacă n-aș fi

fost acolo, dacă n-aş fi ajuns la vreme, Ludovic ar fi citit foile acelea pe care era numele ei, al ei !... Binecuvîntat să fie cerul... că am sosit la vreme ! Dar asta-i tot ? Cine ştie ?... Trebuie să aflu dacă Ludovic se mai înapoiază... trebuie să fac aşa ca nici o urmă să nu-i mai dea vreo dovadă că...

Un suspin groaznic îi încheie gîndul. Privi mult timp în jurul lui şi văzu tabloul pe care regele îl sfişiasc. Tresări.

— De ce bărbatul Margaretei a sfişiat acest tablou ?...

El cercetă cu o adîncă băgare de seamă celelalte tablouri, şi nu găsi nimic care să fi putut da de bănuît regelui Franţei că locuitoarea acelui loc de orgie se numea Margareta de Bourgogne.

Atunci, cu linişte, cu metoda minuţioasă a asasinilor care se tem totdeauna să nu scape un detaliu, care-i poate pierde şi se căznesc să distrugă orice urmă de trecerea lor pe undeva, el se apucă să studieze, una după alta, toate mobilele pe care regele le spărsese ; cercetă cutie cu cutie, se convinse că farfuriile, cupele, cîmile, diferitele bucăţi de argintărie nu purtau nici un semn doveditor.

Întoarse draperiile pe dos, sondă zidurile, inspectă sculpturile mobilelor.

Năduşala îi îmbrobona fruntea... vremea trecea. Fără să bage de seamă că ziua se duce, fără să priceapă că era sleit de puteri, Filip îşi vedea de treabă.

Cum i se părea suspect, îl spărgea în fărîme în aşa fel, încît să nu mai poată să fie reconstituit. Cînd ajunsese la cana de argint, el îngălbeni, observînd o coroană regală gravată în fundul splendidei argintării.

— Ce imprudenţă ! şopti el.

Se sui pe platformă şi aruncă cana în fluviu...

Între timp, ajunsese la dulapul în care se aflau costumele : rochiile pentru desfîriuri şi orgii, pe care le examinase şi regele. La rîndul său, le inspectă cu o îngrijorare plină de amărăciune. Dar nu găsi nimic care să o poată da de gol pe Margareta. Numai smaraldele mantiei îi atraseră atenţia.

Se gîndi mult la acele smaralde şi hotări să le arunce tot în Sena.

Le desprinse din agăţătoare, le înfăşură într-o foaie de pergament şi se sui iar pe platformă.

Dar, acolo, un alt gînd trebuie să-i fi trecut prin minte, căci îşi izbi fruntea murmurînd :

— Într-adevăr, trebuie să fiu nebun ca să nu mă fi gîndit la lucrul ăsta !...

Înfiorat, el se coborî, învălui mai cu grijă pietrele scumpe, legă pachetul cu o atît pe care o scoase de la o rochie, şi se coborî pînă jos. Ajuns afară, aşteptă nemişcat un ceas, privind trecătorii, burghezi, studenţi şi soldaţi.

Mai cu seamă privea după soldaţi.

În sfîrşit, îl văzu pe unul care, fără îndoială îi convenea. Se îndreptă spre el, se căută în buzunar, şi dădu peste vreo doi-trei bani de aur. Îi puse în mina arcaşului, încremenit de atît noroc neaşteptat.

— Prietene, zise Filip, după mondirul tău, văd vă faci parte din garda Luvrului.

— Compania arcaşilor reginei... da, generosul meu gentilom.

— Bine ! O vezi cîteodată pe regină ?

— Chiar şi de mai multe ori pe zi.

— Bine. Iată un pachet. Dă-i-l Doamnei Margareta, și, desigur, vei fi răsplătit în chip regesc. Dar, dă-i-l fără să te vadă cineva.

E lesne ! făcu soldatul bucuros. Dar dacă m-o întreba regina de unde vine acest pachet ?

— Îi vei spune că vine de la Turnul Nesle !...

— Și dacă mă întreabă cine mi l-a dat ?...

— Vei răspunde că i-l trimite Filip, seniorul d'Aulnay.

— O să i-l dau chiar azi, zise soldatul, care salutînd, se îndrepta vesel, numărînd monedele de aur pe care le ținea încă în mină și gîndindu-se la... alți bani de aur, care ar mai putea să li se adauge.

Filip se înapoiase în turn, unde-și urma cercetările.

Veni un moment cînd întunericul începu să învăluie încăperile turnului. El privi cu mirare în juru-i și se gîndi.

— Se înoptează ! Îngrozitoare zi am petrecut !... Dar... iată-mă liniștit ! Regele se poate întoarce... poate să pună să răscoalească peste tot !... Ochii lui n-or să mai dea peste nimic ! Margareta... pentru a doua oară te salvez !... Haidem, urmă el, după cîteva minute de reflecții posomorite, acum haidem să vedem dacă voi putea să-l regăsesc pe Buridan și pe fratele meu.

Se coborî.

În clipa cînd punea piciorul pe ultima treaptă a scării, sala de jos a turnului se umplu de o mulțime de arcași, și zărindu-l, un om, strigă :

— Iacă... măcar unul ! Puneți mîna pe el !... Fără îndoială nici ceilalți nu trebuie să fie pe departe ! Cercetați turnul și aduceți-mi-i !...

În clipa aceea, Filip d'Aulnay fu înhățat. O duzină de arcași se năpustiră asupra lui. În cîteva secunde, Filip fu legat, fără să împotrivească cea mai mică rezistență, ridicat, dus afară și aruncat într-o căruță care aștepta la poarta Turnului.

Cum agenții autorității procedau și pe atunci întocmai cum procedează și astăzi, arestarea aceea neașteptată se făcuse după toate regulile artei polițienești, adică — în momentul cînd fu aruncat în căruță, nenorocitul tinăr era pe jumătate mort și fața îi era plină de sînge. Filip leșină. Dar înainte de a leșina, mai avu timp să înfiripeze un gînd :

— O Margareta ! ești scăpată... scăpată de mine ! Scăpată de acela pe care n-ai să-l iubești niciodată și care te va adora pînă la ultima lui suflare !

Turnul Nesle fu scotocit de jos pînă sus. Dar totul fu zadarnic. Nu mai găsiră pe nimeni. Cu toate astea comandantul arcașilor poliției, își frecă mîinile, foarte vesel de arestarea de seamă pe care o făcuse.

— Am pus mîna pe unul ! zise el — După aerul lui, după haine, cred că trebuie să fie unul dintre cei mai de seamă... poate-i chiar șeful lor. Nădăjduiesc că regina va fi mulțumită de felul cum am îndeplinit însărcinarea, pe care mi-a încredințat-o.

Cînd își veni în fire, Filip văzu că se află într-o beznă în care nu străbătea nici măcar una din direle acele de lumină, care par ca o pulbere de raze în noapte. Încercă să-și dea seama de locul unde se găsea, și voi să se miște. Dar simți că gleznele-i erau prinse în inele de fier, și că, fiecare din acele inele, era legat cu cîte un lanț strașnic de gros. Pipăi zidul de care era lipit și simți că pietrele acelea erau umede și mușcegăite.

Respira un aer foarte stricat. I se păru așa ca și cum ar fi fost aruncat de viu într-un mormint, și din minutul acela rămase nemișcat, cu ochii mari, căutînd zadarnic să pătrundă negura, încercînd să audă vreun zgomot, care să-l apropie de lumea viețuitoarelor. În gîndul lui chiar, nu era decît întineric și tăcere. Simțea chiar că și gîndul i se dezgrădinează și se fărâmițează. I se păru că nebunia, ca un flux amenințător, începe a-i pune stăpînire în creier. Imagini nelămurite, cu contururile șterse, se legănără în fața ochilor lui.

El le recunoștea și le chema, una cite una.

— Tu ești Marigny ? Tu ești asasinul tatălui și mamei mele ? Tu ești care vii să mă mai și insulti în mizeria în care sînt aruncat ?... Apropie-te, dacă îndrăznești !... Ah ! iată-l și Buridan !... Scumpe prietene, te rog, ajută-mi să desfac nodurile astea, care mă fac să sufăr îngrozitor... Nu te duce, te rog din suflet ! Ajutor ! Ajutor, Buridane !... Oh !... El pleacă !... Nu mai e nimic pe lume... nici prietenie ! nici frăție !... Gauthier, frate !... Pentru ce mă ameninți tu pumnalul ?... Ce rău ți-am făcut ?... Știi bine că o iubeam !... Și tu ai să mă urăști, pînă la moarte, pentru că am scăpat-o !... Ei, bine !... Lovește, și voi binecuvînta pe fratele, care mă scapă, la rîndul lui... de suferințele mele... Oh !... Și mizerabilul acela de Bigorne, îndrăznește să ridă ! Cu cine e ?... Cu Marigny ?... Uite-i, cum beau împreună... Vreau să beau și eu... Nu, nu ! Nu e Marigny !... Nu-i nici Bigorne ! E... e... putere cerească, ingeri care mi-ați auzit vaietele ! Cavaleri și dame care mă auziți ! Gîndiți-vă dacă poate suporta cineva... atîta fericire !... Ea e !... Vine spre mine !... Îmi întinde brațele !

Filip căzu în genunchi, în huruitul lanțurilor zguduite.

Toate imaginile pe care le evocase pieriseră ca niște închipuiri trecătoare de delir, care vin în îmbrățișări aeriene, și trec tot așa, precum au venit... una cite una... o imagine limpede incercuită... o figură radioasă... o privire iubitoare... o ființă care părea că răspindea o lumină, care străfulgera în ochii nenorocitului tinăr în temnița oarbă : Margareta.

XLIX. ZINĂ SAU VRAJITOARE ?

Înainte de a ști ce s-au făcut Buridan și prietenii lui, pe care i-am lăsat în Curtea minunilor, este nevoie să facem cunoscut mai întîi cititorilor cele ce se întimplaseră la Turnul Nesle între rege și contele de Valois, apoi la Luvru.

Conduc de Bigorne, după cum s-a văzut, Ludovic Vicleanul, pătrunsese în sala în care fusese închis contele de Valois după năzdrăvănia indeplinită de Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot și Lancelot.

Văzîndu-l intrînd pe nepotul și regele său, Valois scoase un strigăt de bucurie și se repezi spre Ludovic, care-l strînse în brațe.

— Oare, trebuia să vin chiar eu, ca să te smulg din miinile Fillis-tinilor ?

— Ah ! Sire, strigă Valois, de-ar trebui să trăiesc mai multe veacuri, niciodată n-am să uit că vă datorez libertatea și... poate chiar viața. Scumpul meu, Sire, puteți dispune de această viață... vă aparține de acum înainte. Vorbînd astfel, într-un moment de reacție, după orele de îngrijorare și de spaimă pe care le îndurase, contele de Valois izbucni în plîns. În clipele acelea era sincer, vorbind de recunoștința lui, și un fel

de entuziasm îl cuprindea la gândul că regele îl iubea îndeajuns, ca să vină singur, să-l scape.

Dar contele de Valois era un spirit sucit și emoțiile binefăcătoare îl stăpîneau puțin timp. Chiar în clipa cînd se gîndea atît de bucuros că regele se interesase de el atîta de mult încît îi venise, în persoană, în ajutor, în clipa aceea, zicem, el drămăluia influența pe care o avea asupra regelui și care socotea că trebuie să fie cu mult mai adîncă decît bănuise chiar vreodată... și se întrebă : ce folos ar mai putea trage din acea dragoste familiară, pe care nici n-o bănuia în inima nepotului său.

— Dar, cum ați știut... Sire ? întrebă el, după îmbrățișările și demonstrațiile de dragoste care urmau primelor clipe.

— Că erai în Turnul Nesle, onorate unchi ? Bigorne,... e cel care mi-a vorbit mult de d-ta.

— Lancelot Bigorne, v-a vorbit mult de mine ? bolborosi contele, tremurînd. Și... ce v-a putut spune ? Băgați de seamă, Sire ! Acest om este un mare ticălos !

— Ei așa ! Eu nu-l judec astfel. Mai întii, acest om mi-a spus ceea ce aveam interes să-mi spună : am pus de l-a arestat, l-am adus la Luvru, l-am speriat (regele mințea, dar ținea să-și păstreze meritul în ochii contelui) și l-am silit să mărturisească... că te ținea prizonier în Turn.

De altfel... își va primi pedeapsa pe care o merită : zilele-i sînt numărate.

Încredintat că Lancelot Bigorne fusese azvîrlit în vreo temniță și că, în curînd, va fi executat, Valois, care își promitea să vegheze ca această execuție să se săvîrșească cit de repede, se liniști de amenițarea destăinuirilor aceluia care îi fusese slugă, pe vremea cînd el era amantul Margaretei de Bourgogne. Și... nu mai insistă.

— Dar urmă regele, la rîndul său, spune-mi scumpul meu unchi, cum ai putut să te lași prins, ca o vulpe urmărit de ciini ?

— Sire, făcu Valois, trebuie să vă mărturisesc că, înainte de toate, mi-e dor de aer curat... și că... mor de foame.

— Mori de foame ? Tu, Valois ? strigă regele. Dar șunculițele ?

— Șunculițele ? întrebă Valois zăpăcit.

— Șunculițele... cu care a vrut să te trateze Bigorne ?...

— Vai, Sire ! drept orice șuncă, n-am avut decît o bucată de piine neagră, mucegăită, și, dimpotrivă, lucru și mai groaznic, eu eram să fiu mîncat de mizerabilii aceia.

— Cum, scumpul meu unchi ? Era să te mănînce Bigorne ?

— Ah ! Bigorne !... Da, Sire ! Și banditul acela de Riquet Haudryot. Și Guillaume Bourrasque, celălalt păcătos !... Mizerabilii m-au jucat la zaruri...

— Te-au jucat la zaruri ?... Ca pe un porc, la tirgul de la Saint Denis ?

— Da Sire ! Mai întii mi-au pus în joc capul... apoi șoriciul, și, la sfîrșit, șuncușoarele ! Vreau să zic șuncile... adică, vreau să zic...

Reamintindu-și scena pe care o evoca, Valois bilbliia de necaz și de spaimă.

Nu mai știa ce spune, și rămase încremenit în fața regelui, care pufni în ris, cu hohote, găsind absolut minunată păcăleala, de a fi vrut să-i mănînce pulpele lui Valois și zicîndu-și că neapărat îl va lua în serviciul lui pe Lancelot Bigorne.

— Sire ! făcu Valois, nedumerit, vă spun drept că nu aş prea vedea ce e de ris în faptul că acei mizerabili bandiți au vrut să mă trateze ca pe...

— Ca pe un porc scos de la opărit ! întrerupse regele, care nu-și reamintea să fi ris vreodată cu atîta poftă (și cu toate astea ridea bine cînd ridea).

— Da, Sire ! zise Valois posomorit, — ca pe un porc !

— Fii pe pace, scumpul meu Valois. Vei fi răzbunat. Haide, vino ! Pe dracu n-ar fi să mă mai gîndesc la toate emoțiile prin care am trecut ... afacerea asta cu șoriciul, îmi dă o poftă de mîncare îndrăcită și vreau să te poftesc la mine la masă !

Suiră scările, ieșiră din turn și dacă n-ar fi fost atît de dimineată, dacă în minutul acela ar fi trecut pe acolo vreun burghez, ar fi asistat la ciudatul spectacol al regelui Franței rizînd, de se ținea cu mîinile de burtă și al monseniorului Valois, urmîndu-l, galben, tras la față și posomorit. După o jumătate de ceas, unchiul și nepotul se instalau în fața unei mese bogat servită, la care Ludovic ținuse să figureze și o șuncă enormă.

— Domnilor, întrebă el pe seniorii, care, după obicei, asistau la masa lui, ce credeți că mîncîc în minutul ăsta ?

— Sire, răspunse Gaucher de Chatillon, dacă nu greșesc, asta-i carne de porc.

— Ei bine ! nu, n-ai ghicit, e carne de Valois.

Și regele porni pe un astfel de ris, încît Geodefroi de Malestroit îl băt看 pe spate, binîșor, o familiaritate pe care n-ar fi îngăduit-o regii care i-au urmat.

— Mulțumesc, Malestroit ! zise regele venîndu-și în fire, pe cînd în fața acelei glume, curtenii se priveau și se-ntrebau dacă Valois mai era în favoarea de odinioară, sau dacă acea glumă, care semăna mai mult o insultă, nu era semnalul unei dizgrații a puternicului personaj.

Cu toate astea, pe la nouă de dimineată, pofta de mîncare a regelui se potoli, și trebuie să spunem că Valois chiar, care-și regăsise voia bună și cu toate că în el, era furios, pe năzdrăvăniile regescului său amfitrion, nu pierduse nici o înbucătură.

Regele lăsă lumea să plece.

— Acum Valois, că sîntem singuri, istorisește-mi cum ți s-a întimplat această pățanie neînchipuită, să fii făcut prizonier în chiar palatul tău, păzit precum ești și de trei sute de soldați ?

În cîteva cuvinte, Valois istorisi cele petrecute în hotelul său, și povesti cum Buridan și Lancelot Bigorne, profitînd de întunericul care era în galeria, unde se petrecea învîlmășala, putuseră să pună mîna pe el.

Cît despre felul cum izbutiseră să pătrundă în palat, el nu spuse nimic, ținînd să lichideze singur acasă această chestie cu Simon Maligne.

— Știi tu, zise regele cu admirație, că sînt niște oameni strașnici !

— Da, Sire ! răspunse Valois, posomorit, strașnici și de temut. De-ar fi singuri, n-ar fi nevoit să ne preocupăm de ei decît doar... să punem să-i spînzure. Dar, Sire, nenorocirea e că acești oameni sînt inspirați de un om mai strașnic decît ei, în mîna căruia ei nu sînt decît niște instrumente. Acest om mi-a jurat peirea. Acest om plin de fiere, de gelozie, exasperat de ură contra unchiului regelui, vrea să vă priveze de

cel mai bun sfătuitor al vostru, de cel mai devotat, mai dezinteresat... mai credincios servitor al vostru.

— De cine vrei să vorbești, Valois ? zise regele în care începea să clocotească furia.

Pe chipul lui Valois se încrustă o expresie grozavă. El care vorbea de ură, de gelozia altuia, lăsa să se vadă pe figura lui semnele hidoase ale geloziei și urii care se dezlănțuia în el și pe care nu izbutea să le ascundă, cu toată puterea de stăpânire pe care o avea. Se aplecă spre rege, și cu buzele tremurătoare de turbare, cu vocea năbușită, el grăi :

— De cine vreți oare să vorbesc, Sire, dacă nu de acela care, după ce a ruinat pe fratele meu, Filip al IV-lea, caută să vă ruineze și pe voi ? De cine vreți să vorbească dacă nu de acela care mă urăște, pentru că i-am surprins furturile, pentru că are nevoie de umbră și de tăcere, fiindcă eu sint facla care luminează, cuvântul care acuză ? De cine vreți să vorbesc dacă nu de singurul om care are tot interesul să dispar...

— Crezi, strigă regele, crezi că Marigny ar îndrăzni ?...

— Ah ! Sire, vedeți că chiar voi i-ați pronunțat numele, blestemat !

— Marigny e Sire, acel care a trimis banda asta de bandiți, cu însărcinarea să mă asasineze ! Bandiții n-au îndrăznit să meargă pînă la sfîrșit. N-au îndrăznit să mă omoare, dar m-ar fi lăsat să mor de foame și de sete în temnița aceea de unde regele meu a venit să mă scoată, asemeni unui înger trimis de D-zeu.

— Pe Sfînta Fecioară, bolborosi regele, în care se dezlănțuia furia, dacă aș fi sigur, aș pune să-l aresteze pe Marigny, aș pune să-l zvîrle în temniță, da să-l spînzure, măcar că e primul meu ministru... să-l spînzure de furcile de la Montfaucon pe care mi le-a oferit ca dar, de norocoasă suire pe tron.

În momentul acela Valois pricepu că-și juca pe o singură lovitură de zaruri puterea și, poate, chiar libertatea și viața.

Simți că, pornit pe calea învinuirilor, trebuia să meargă pînă la capăt, trebuia să-l zdrobească pe rivalul său sub una din acele acuzări de care nu te mai poți scutura.

El închise ochii o clipă, se gîndi bine, își adună puterile.

Măsură interesele contradictorii care se ciocneau în capul său, avu o scurtă și înfiorată nehotărîre, și se gîndi că, pentru ca să lovească de moarte în Marigny, trebuia să sacrifice pe Mirtila. Ascultă glasul iubirii și al urii sale, dar ura învinse.

Ura fu mai tare, mai cu seamă că în mintea lui, își făgăduise să găsească mijlocul s-o scape pe fată, asasinînd totuși pe tată.

Fața i se mai posomorî, vocea i se făcu mai amară.

— Sire, urmă el, dacă v-aș spune adevărul întreg, dacă v-aș spune de ce, de cîteva zile, Marigny, care a dorit întotdeauna peirea mea, s-a hotărît să mă omoare în sfîrșit, după ce a șovăit atîta vreme...

— Vorbește ! Îți ordon ! zise regele, văzînd că Valois se oprea.

— E că, da data asta, Sire, urmă Valois, a cărui voce era ca o suflare fierbinte și necurață atîțînd un foc, de data asta, nu era vorba numai de mine, de data asta era vorba că suprimîndu-mă, să ajungă mai sigur pe acela pe care Marigny îl urăște în fundul inimii lui.

— Și... pe cine oare ? strigă regele. Vorbește, conte ?

Vorbește, sau voi crede că e vorba poate să lovească pe vreunul din cavalerii mei cei mai devotați...

— Dați-mi un exemplu, Sire ! zise Valois, cu un suris înspăimântător.

— Știu și eu ? Poate pe Chatillon, Chatillon care m-a făcut rege al Navarei.

— Mai sus, Sire ! Mai sus !

— Să dea dracii în el ! zise regele, potolit deodată și cu un suris straniu. Să fie, oare, vorba de unul dintre cei doi frați ai mei ?

— Mai sus, Sire ! Mai sus ! răspunse Valois.

Dacă Enguerrand de Marigny adăugă el vorbind încet, n-ar fi vizat decît pe contele de la Marche sau pe contele de Poitiers, iertați-mă, Sire ! Dar l-aș fi lăsat pe acest Enguerrand de Marigny să lucreze !

Regele tresări și îngălbeni, văzînd că 1 se ghicesc gîndurile cele mai ascunse.

— Căci, atunci, urmă Valois cu glasul lui șuierător, m-aș fi gîndit că Dumnezeu chiar înarma brațul lui Marigny împotriva a doi oameni, care așteaptă cu o vădită nerăbdare rîndul lor de a se sui pe tron ! Dar v-am zis : mai sus ! Căutați și mai sus !... Vă văd îngălbenind, văd că ați înțeles ! Da, Sire ! este vorba de voi ! Pe voi îndrăznește Marigny să vă amenințe direct. Și dacă Buridan nu e decît instrumentul lui Marigny, cine poate ști dacă Marigny chiar nu e instrumentul celor doi frați ai voștri ?

Regele tăcu cîteva minute, tăcere mai grozavă decît toată furia lui gălăgioasă.

Pentru că de data asta, în inima lui, cu furia, se strecura și frica. Știa fără îndoială că frații lui fierbeau de nerăbdare să pună mîna pe coroană, și că n-ar fi dat înapoi chiar în fața unui fratricid. Pe de altă parte, Marigny îl înspăimîntase întotdeauna. În inima tînără a lui Ludovic Vicleanul, inimă ușuratică, mai mult înclinată plăcerilor, luptelor, în sîrbări, petrecerilor, decît pregătirilor războinice, sau grijilor diplomatice, Marigny, reprezenta formidabila putere a lui Filip cel Frumos.

El era aspra incarnație a puterii aceleia despotice, exercitată de tatăl lui Ludovic.

El păstra în ochi reflexul tragediilor singeroase, care se desfășurase sub domnia regelui decedat. Marigny era spectrul unui trecut de îngrijorare și de groază. Ludovic se temea de el, și, mai cu seamă, ducea cu greu jugul autorității lui morale, pe care îndelungile servicii aduse coroanei i-o dădeau primului ministru.

Dacă crezu, sau nu, învinuirile aduse de Valois, nu însemna nimic. Dar Valois știa bine că tînărul rege, care își ieșea din sărite sub frîul lui Marigny, ar profita de prima ocazie serioasă ca să-l răstoarne pe asprul său îndrumător.

Regele căzuse pe gînduri. Cu surisul urii satisfăcute, Valois îl privea. De data asta, Ludovic Vicleanul nu se lăsa în voia uneia din furiile acelea tot atît de repede potolită, după cum era dezlănțuită ; de data asta el se gîndea. O dungă adîncă îi încrețea fruntea lui copilărească, care nu cunoscuse încă nevoile vieții. Ochii lui albaștri-cenușii, care obișnuit nu reflectau decît fericirea de a trăi, deveniseră răutăcioși.

— Marigny e pierdut ! se gîndi contele de Valois cu un urlet mut de bucurie.

Regele ridică capul încetișor, roti ochii în jurul lui ca pentru a se asigura că umbra lui Marigny nu era acolo ca să-l spioneze, și întrebă :

— Cum o să facem ?...

Aceasta însemna condamnarea lui Enguerrand de Marigny. Sau, mai bine zis, însemna cea mai desăvârșită complicitate în vederea unei crime politice.

Valois îl pricepu. Se sculă, înconjură masa și se așază lângă rege; părea astfel că orice distanță ierarhică ar fi fost suprimată între ei. Nu mai erau regele schimbînd vederi cu un senior vasal, ci unchiul și nepotul vorbind de afaceri familiare.

Erau doi complici, apropiindu-se ca să pună la cale crima proiectată.

— Sire, zise Valois, dacă Maiestatea voastră vrea să-mi încredințeze îndeplinirea acestei afaceri, mă oblig să găsesc un pretext suficient fără să fie nevoie ca poporul să afle adevărul, adică de primejdia care v-a amenințat zilele. Motivele nu lipsesc! Vom pune să caute în pivnițele castelului lui Marigny, și le vom găsi pline de aur, pe cînd lăzile regelui sînt aproape goale. Îl vom întreba: de unde provine averea aceea? Îl vom acuza de a fi jefuit și călcat jurămîntul banilor destinați lui Bertrand de Goth (papa Clement al V-lea). Îl vom acuza cu dovezi de a fi primit bani de la flamanzi, pentru ca să trădeze cauza regelui Franței... Și, la urmă, Sire, îl vom învinui de o crimă mai grozavă decît oricare alta...

Regele se înfioră. El asculta cu o adîncă băgare de seamă vocea plină de ură, cu care îl pătrundea Valois în lupta cu geniul răzbunării.

Se îmbiba cu fiera pe care i-o strecura sinistrul rival al lui Enguerrand de Marigny. Și cu un fior de groază ascultă ultima învinuire.

— Știți, Sire, că ați fost amenințat de vrăjile unei fermecătoare, a unei ghicitoare, a unei făpturi a iadului, care, fără îndoială, e învoită cu dracul.

Regele făcu semnul crucii și murmură repede un fel de desfăcătură, făcută ca să îndepărteze de el demonii, sau stafiile invizibile.

— Știți urmă Valois, că eu însumi, Sire, am pus mîna pe farmecul care, printr-o supremă insultă, fusese pus într-un aghiasmatar. Da, acolo, în chiar odaia vrăjitoarei, în acel aghiasmatar profanat, cu mîinile mele chiar, am apucat statueta de ceară făcută după asemănarea voastră și cu inima străpunsă de un ac, pentru ca inima voastră să vă pleznească în piept. L-ați văzut... vi l-am adus...

— Mi-aduc aminte, murmură regele galben ca ceara, mi-aduc aminte de seara aceea grozavă...

— Ei bine, Sire, mai amintiți-vă și de ținuta lui Marigny! N-ați observat tulburarea lui, paloarea sa? Și pe cînd la grădinița cu trandafiri eu scăpam de regele meu, nu e adevărat că Marigny s-a aruncat la picioarele voastre, el mîndria personificată? Ce voia să spună? Ce rugăminte îi fierbea în inimă, dar n-a îndrăznit să-i iasă din gură?

V-ați întrebat toate acestea Sire? V-ați întrebat secretul acelei tulburări?...

— Nu m-am gîndit la astea, zise regele cu naivitate. Dar acum, pe Maica Fecioară, groaznicul adevăr mi se limpezește înaintea ochilor: Constituția lui Marigny era chinuită de remușcări!

— Nu Sire! Nu de remușcări, ci de groază, Marigny se temea! Auziți? Se temea pentru că acea vrăjitoare, fata aceea blestemată care vă pregătea moartea...

— Ei, bine? se cutremură regele.

— Ei bine!... E chiar fata lui!

— Flica lui? făcu regele cu un accent de spaimă nebunească.

Fiica lui ! Complicea lui ! Poate, în fond, o biată nevinovată, căci ea n-a lucrat decît sub îmboldul tatălui său.

Zăpăcit, tremurînd, cu părul ud de nădușeală, copleșit în fotoliul său, Ludovic de-abia mai auzea ultimele cuvinte cu care Valois încerca justificarea Mirtilei.

Mii de gânduri îi treceau prin cap. Cuvintele vrăjitoarei de la Temple, istorisirea lui Lancelot Bigorne, se încurcau în mintea lui și formau un ciudat amestec de gânduri mohorîte asupra căror aripile negre ale superstiției își întindeau umbra. Și atunci, pe cînd Valois își chinuia mintea să iscodească o minciună prin care să explice cum Mirtila nu mai era în Temple, cum o putuse lua de acolo și cum o ținea prizonieră în palatul său, regele își reamintea înfățișarea vrăjitoarei pe care o văzuse în carcerele de la Temple și de care i se spunea, acum, că e fata lui Marigny.

— În numele cerului ! bolborosi el, cum Marigny care, să tot aibă patruzeci și patru de ani, are o fiică care pare aproape de patruzeci și cinci de ani ?

Deodată, se izbi cu mîna peste frunte și șopti :

— Am priceput !...

Atunci se petrecu o scenă de un caraghioslic funebru.

Avu loc un fel de încurcătură sinistră, regele gîndindu-se la Mabel și Valois gîndindu-se la Mirtila, amîndouă la un loc reprezentînd în acea clipă a conversației pe singura și unica vrăjitoare care fabricase farmecul.

— Valois, strigă deodată regele cu un aer triumfător, ai mai văzut pe vrăjitoare de cînd ai arestat-o la grădinița cu trandafiri și ai închis-o la Temple ? Te-ai dus în temnița ei ?

— Sire... bolborosi Valois care ajuns în momentul critic al acuzării sale făcea o efortare grozavă ca să găsească o explicație naturală a prefacerii Mirtilei în Mabel, fără de care minciuna lui mesteșugită se prăbușea și din acuzator el putea deveni acuzat.

— Ai mai văzut-o, nu-i așa ? urmă regele cu înfocare. Și, spune-mi, e tînără ? Nu poate fi decît tînără, deoarece e fata lui Marigny. Poate avea între douăzeci și douăzeci și cinci de ani ?

— De-abia șaptesprezece ani ! murmură Valois cu vocea înăbușită, mărindu-i-se îngrijorarea din minut în minut.

— Șaptesprezece ani ! strigă regele cu aceeași înfocare. Acesta este efectul care l-a produs asupra ta ? Ți s-a părut că are vîrsta asta ?

— Fără îndoială, Sire ! zise Valois mirat. E tinerețea în toată strălucirea ei înfloritoare, adăugă el cu un fior de pasiune, frumusețea cea mai grațioasă. Ea era cea mai frumoasă roză din grădinița cu trandafiri...

Regele privi spre Valois cu milă.

— Așadar zise el nu numai că ți-a părut tînără, dar încă ți s-a părut frumoasă ? Ei bine ! ascultă Valois ! Iată tocmai ceea ce probează că avem de-a face cu o vrăjitoare adevărată : în fața mea a luat înfățișarea unei femei bătrîne și groaznice !...

Valois rămase așa de incremenit încît se întrebă o clipă dacă regele nu juca un joc groaznic cu el.

— Sire, bilbii el, nu pricep !

— Dar eu, pricep exclamă Ludovic triumfător. Bigorne mi-a spus tot : fata asta Valois, nu e numai o vrăjitoare, ci și o zîină.

— Bigorne ?... O zîă ?... șopti Valois speriat, trecîndu-și mîna peste fruntea udă de nădușeală.

— Ei da ! repetă Ludovic, o zîă ! Adică una din acele ființe care pot să ia toate înfățișările, fără îndoială ca să poată scăpa de răzbunarea creștinilor. Ca să încheiem, adăugă el sculîndu-se repede, o să ne ducem împreună s-o vedem ; dar cine știe sub ce nouă arătare ni se' va înfățișa ! În orice caz o desfid să-ți apară tînără și frumoasă, pe cînd mie mi se va arăta bătrînă și urită. Haide, Valois ! să ne ducem s-o vedem și să controlăm, una prin alta, îndoita noastră viziune.

— Ea e aici oare ? bolborosi Valois, înapăimîntat.

— Am dat ordin lui Trancaval să mi-o aducă. Trebuie să fie aici, de astă noapte.

În același timp regele se repezi spre odaia lui de culcare, urmat de Valois care se clătina, se împleticea și se întreba chiar spre ce groaznică nenorocire se îndrepta oare ?

Regele se opri un moment în antecamera apartamentului său. Hugues de Trancaval, cu sabia scoasă sta în fața ușii și doisprezece soldați păzeau alături de el.

— Vrăjitoarea ? întrebă regele.

— Ea așteaptă bunăvoința regelui ! zise căpitanul gărzii. Dar, Sire, după ordinul vostru am adus și pe maestrul Capeluche și pe casierul vostru. Sînt aici de la trei de dimineață.

Regele își aruncă privirea într-un colț al antecamerei și, zări pe casierul său care era acolo, în picioare, cu trei saci mari cu galbeni în brațe.

Casierul tezaurului salută, făcînd o reverență, surîzînd grațios și arătă cei trei saci.

— Bine ! zise regele, poți să pleci !

— Cu sacii, Sire ?

— Da, cu sacii, de care nu mai am nevoie și drept amintire a acestui eveniment, vei păstra unul pentru tine.

— Mă pot duce, dar, să mă culc ? întrebă casierul înclinîndu-se pînă la pămînt.

— Du-te dracului ! strigă Ludovic Vicleanul.

În vremea asta Valois privise în unghiul opus al antecamerei și îl zărise pe Capeluche, ronflăind pe o bancă. Gîdele ținea în mîna-i încheștată trei funii noi, frumoase și unse cu îngrijire, ale căror noduri erau deja pregătite.

— Pentru cine or fi funiile acelea ? se gîndi Valois, înapăimîntat.

— Să plece și executorul vostru Sire ? întrebă Hugues de Trancaval, arătînd cu degetul pe Capeluche.

Regele se întoarse spre călău, șovăi un minut :

— Nu ! zise el. — lasă-l. Am să am, poate, nevoie de el, și chiar de cele trei funii ale lui. Pînă atunci... poate să sforăie cît o voi.

Toți cei care erau de față îngălbeniră, începînd cu Trancaval, pînă la ultimul arcaș, fiecare întrebîndu-se cui erau hărăzite cele trei frînghii.

— Trei funii ! se gîndi Valois lugubru. Una pentru vrăjitoare, una pentru Marigny, și una pentru mine !...

Numai maestrul Capeluche nu pâlise pentru că urmă să ronflăie, țînîndu-și strîns cele trei funii cu liniștea și sonoritatea unei conștiințe care nu are de ce să se mustre.

— Ai dus-o pe vrăjitoare în odaia mea ? întrebă regele.

— Nu, Sire, răspunse Trancaval, am crezut să fac mai bine ducînd-o în cabinetul unde nu e nici fereastră nici uşă, pe unde să poată fugi.

— Bine ai făcut iscusitul meu Trancaval ! Şi regele urmat de Valois care se ţinea ţeapăn, intră în camera lui de culcare. Acolo erau şase soldaţi de gardă sub comanda unui ofiţer. Cei şase soldaţi erau aşezaţi la rînd, în faţa uşii cabinetului în care Mabel fusese închisă.

Regele îl dădu la o parte cu un semn şi deschise uşa odăii.

— Sînt pierdut ! şopti Valois.

În minutul acela se auzi un strigăt. Acel strigăt îl scosese regele intrînd în odăiţă. Toţi putusă să constate atunci, că odăiţa era goală !...

— Goală ! strigă regele cu glas tremurînd.

— Goală ! repetă Valois în gînd, cu mugetul de bucurie al condamnatului care se vede scăpat în ultimul moment.

Şi atunci, pe cînd în tot Luvrul vestea aceleiaşi întîmplări de necrezut, se răspîndea cu iuteala fulgerului, pe cînd unii spuneau că e o minune, şi alţii alergau să pună să se tragă clopotele (căci atunci se trăgeau clopotele pentru toate şi chiar pentru nimic) pe cînd lumea venea de pretutindeni să constate că vrăjitoarea fusese furată de vreun drac, regele îi spunea liniştit lui Valois :

— Nu-ţi spuneam eu, că fata asta nu e numai o vrăjitoare, ci şi o zîină !

L. SMARALDELE

Cititorii noştri nu cred nici în zîne, nici în draci care să fure oamenii dintr-o odăiţă cit se poate de bine închisă şi păzită de şase soldaţi şi un ofiţer. Ei bine, e rău ? Nu'avem vreme să discutăm aici această importantă chestie, dar e un fapt : cititorii nu cred în zîne, sau cel puţin în zînele în care se credea pe vremea lui Ludovic al X-lea, zis Vicleanul. Poate, vor fi crezînd în altfel de zîne, de o altă esenţă, şi care... dar la ce să întrerupem istorisirea noastră prierzîndu-ne vremea cu consideraţii... filosofice ?

Luînd drept neîndoios faptul că cititorul modern refuză categoric să creadă în zîne, noi romancierii sîntem obligaţi să-l introducem în culise şi să-i arătăm uşa secretă, într-un cuvînt... să explicăm minunea.

Pentru asta, trebuie să pătrundem la regină în acelaşi minut aproape cînd Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot, aceştia doi îmbrăcaţi în piei de urs şi cel dintîi în pielea unei maimuţe, apăreau în faţa elveţianului, care veghea la uşa regelui.

Pe cînd cei trei tovarăşi începeau vorba cu Ludovic al X-lea, conversaţia la care am asistat, cu toată ora înaintată, Margareta de Bourgogne, umbla de colo pînă colo, frămîntîndu-se în odaia ei.

Îmbrăcată cu o rochie de lînă albă, cu cute armonioase, cu părul despletit, faţa palidă, mersul legănat şi potolit, ar fi putut chiar ea să treacă drept una din acele zîne de care vorbeam mai sus.

Se trîntea mereu pe cîte un fotoliu mare, greoi şi sculptat, adevărate catedre, pe care civilizaţia noastră meschină şi le-ar închipui cu greu ; acel al Margaretei mai era încărcat şi cu perne numeroase de mătase, care îndulcea tăria mobilelor de pe vremuri.

Apoi se scula repede, respira adânc dintr-o sticlă conținând parfumuri care trebuiau s-o liniștească dar care, în realitate nu făceau decât s-o surescite și mai tare. Apoi, bătea cu un ciocan de argint pe un fel de tobă mică de metal care răsuna puternic. La chemarea aceasta apărea o fată tânără cu ochii șireți, ușoară, subțirică ca un țipar. Servitoarea aceea îi cunoștea secretul, și se bucura de toată încrederea stăpinei sale. Era un fel de Stragildo al Luvrului, în minus răutatea. Era Mabel, în plus tinerețea. Ea avea pe lângă regină funcții speciale, și o vom vedea la lucru în îndeplinirea acelor funcții.

— Jeana, întreabă regina, a răsărit soarele ? O să se sfârșească odată noaptea asta lungă ? Ridică perdelele și spune-mi dacă cerul a început să se lumineze ?

— Vai, Doamnă ! zise fata, dînd din cap, cerul este încă întunecat. Noptile par lungi acelor care visează treji. Aurora e încă departe, sub zările negre.

Regina oftă.

— Pentru ce, Doamnă, nu încercați să dormiți ? urmă Jeana.

— Mă plictisești ! zise regina. Pleacă !

Servitoare salută repede și se îndreaptă spre ușă vioaie și ușurică.

— Nu pleca ! strigă Margareta.

Slujnicuța făcu o altă reverență și se întoarse.

— Tot n-ai nici o știre despre soarta Mabelei ? întreabă regina.

— Nici una, Doamnă ! Dar de ce să vă tulburați ? Se va înapoia ea, fiți sigură...

— Nu ești bună de nici o treabă ! strigă Margareta.

— Ah ! Doamnă, dar cum poate să se ducă cineva să caute un om în acest imens Paris, despre care se zice că e cel mai mare oraș din lume și care, desigur, e de zece ori mai întins ca Florența. Am căutat-o, dar... în zadar ; și Stragildo a căutat-o și știți, doar, că e un bun spion !

— Nici o veste despre Mabel ! murmură regina. Deci nici o veste despre Mirtila... Oh ! Numai să se înapoieze, adăugă ea, și va vedea, de ce e în stare răzbunarea mea ! Mezirabila, și-a bătut joc de mine ! Filtrul ei a fost o... minciună ! Nici nu l-a făcut mai dragăstos pe Buridan, nici nu l-a ucis... Oh ! păcălită, batjocorită, disprețuită de toți oamenii !... Dacă ar fi văzut cineva ce s-a petrecut în curtea leilor, Jeano ! Dacă ai fi văzut ce s-a petrecut în hrubele turnului Nesle !

— S-a pus preț pe capul lor, Doamnă !... Sărmanii tineri. E unul, mai cu seamă, de care, ar trebui să vă fie milă, pentru că fără el ați fi murit. Și ce moarte ! Sfișiată, mîncată de leul acela monstruos !...

— ...Filip d'Aulnay ?... Îl urăsc mai mult ca pe toți ceilalți. Mai mult îmi place ura lui Buridan, decât iubirea lui Filip !... Oh ! oamenii aceia ! Mă vor pierde... înțelegi tu ? Și, știi ce cred ? Știi gîndul care mă chinuiește, care mă înspăimîntă ?... Cred că iubirea celui Filip mă va pierde, mai sigur decât furia fratelui său, Gauthier. Cînd mă gîndesc că acest Filyip d'Aulnay e blestemul vieții mele !

— Sărmanul tînar ! murmură Jeana, ai cărei ochi se umeziră de lacrimi. „Atît de blînd, atît de politicoș, atît de frumos !... și atît de îndrăgostit !“

— Și Valois ? urmă Margareta strigînd. Cine știe ce s-a făcut ? Cine știe ce au făcut cu el, după ce l-au răpit din palatul său ?

— Purtați mult interes unchiului regelui, Doamnă ?

— Îl urăsc, îl disprețuiesc, Jeana. Dar... el știe lucruri grozave. Îl

urâsc mai mult decît pe Marigny. Ah ! am fost prea slabă... Acești doi oameni ar trebui să fie cu totul înlăturați din drumul meu...

Își trecu peste fruntea palidă, ca o marmură frumoasă, mîna nervoasă și fierbinte.

— Ce face regele ? întrebă deodată regina.

— Regele ? Fără îndoială că doarme, Doamnă.

— Du-te și... vezi, Jeana...

Tînăra fată ieși repede. Margareta rămase singură și își urma plimbarea ei înceată urmărită de stafiile spiritului său, care treceau de la spaimă la sfidare, de la ură la pasiunea dragostei celei mai zvăpăiate... Cîteodată, ridica perdelele grele de la cîte o fereastră de unde ziua ar fi zărit peste fortificații, virful plopilor care străjuiau pe malurile Senei. Dar noaptea era adîncă, și numai stelele împrăstiau o părere de lumină.

— N-o să se mai sfîrșească noaptea asta ! strigă Margareta.

Se îndreptă spre ușă, străbătu două săli și intra într-o odaie de culcare, unde se aflau două paturi slab luminate de o candelă, atîrnată de tavan.

Într-unul dintre paturi era culcată principesa Blanche și în celălalt principesa Jeana. Ele dormeau adînc. Cu un braț sub cap, Jeana surîdea nu se știe cărui vis și părul ei blond, frumos, îl forma ca un fel de aureolă.

Mai agitată, Blanche șoptea cuvinte neînțelese, de vis, și pe fața ei frumoasă și delicată se răsfrîngea un fel de spaimă.

Tăcută ca o stafie, Margareta se apropie de Jeana al cărei vis fericit și surizător prindea să se înfiripeze tocmai în acel moment, căci și ea începu să vorbească cu un glas nesfîrșit de blînd.

Margareta se aplecă să culeagă cuvintele surorii sale și iată ce auzi :

— Te aștept ! Nu-ți fie teamă !... Te aștept la Turnul Nesle...

Margareta tresări, ascultă și mai încordată... dar urmarea se pierdu într-un murmur nedeslușit. Atunci ea se trase înapoi, pînă lîngă patul Blanchei...

— Ele dorm ! se gîndi ea. Pot dormi. Nici remușcarea, nici spaima, nici groaznicele îngrijorări ale zilei care va veni nu le muncesc... Ce spun ? A ceasului poate !... Căci, cine știe dacă fiecărui minut, care trece, nu-i urmează clipa prăbușirii ?!... Nu, nimic din toate acestea nu le împiedică să doarmă, și, fericite în visurile lor, să-și prelungească, chiar prin somn, plăcerile vieții...

În minutul acela, cuvintele, pe care în spatele ei le pronunța prințesa Blanche deveniră mai deslușite.

Margareta se întoarse repede și se aplecă asupra Blanchei cum se aplecase asupra Jeanei.

Și iată ce auzi :

— Nu te duce ! oftă Blanche, zbatîndu-se împotriva unor fantasme nevăzute. Oh ! Dacă ții la viață, nu te duce ! Nu intra la Turnul Nesle !...

Margareta pâli, se azvîrli îndărăt, ștergîndu-și nădușala rece, care-i picura pe frunte.

— Tot misterul Turnului Nesle ! bombăni ea, urmînd să se-ndepărteze de-a-ndărătele, trecînd de ușă, îndreptîndu-se, mai grăbită și mai ușoară ca oricînd, spre odaia ei de culcare. Tot misterul Turnului iubirii și al morții, și în aceste două vise. Amorul !... Moartea !... Oh ! urmă ea, cutremurîndu-se, dacă s-ar fi aplecat altcineva decît mine să asculte șoaptele visurilor surorilor mele ?... Turnul Nesle ! Umbra in-

famiei care mă apasă în fiecare noapte !... Și... ce ? Când mă duceam să-mi întîlnesc amanții de o noapte, nu știam că vei fi silită să-i ucid ? Poate fi, oare, bănuită regina ? Mai poate trăi acel care s-ar putea lăuda că a ținut în brațele sale pe regina Franței ?... Remușcări ?... Haidă de !... Cine sînt oamenii aceia pentru mine ? Ce însemnează acei necunoscuți ?... Ce sînt mai mult decît... o plăcere trecătoare, care dispare, pentru ca să facă loc altor plăceri ?... Stafii... vă sfidez !... Turn misterios, turn unde am cunoscut înfrigurarea și nebunia ceasurilor pasionate, tu ești adevărata mea locuință !...

Ajunsesse în odaia ei și, de data asta, preumblarea-i singuratică deveni mai tulburată.

— Da, urmă dînsa, stringîndu-și pieptul cu brațele încrucișate. Mă voi duce în Turnul Nesle pînă ce voi găsi amorul desăvîrșit ! Pînă n-oi întîlni pe acela pe care-l caut... pe acela care va deveni tovarășul și stăpînul vieții mele... acel pe care, îl voi alege pentru cîte o noapte vor trebui să moară, cu toții !

Un hohot de rîs îi clocoti între buze, și în rîsul acela șuieră un dispreț nemărginit, cel mai nemărginit și groaznic : disprețul femeii care nu iubește nimic din ființa cu care, fără voia ei, îi este legată soarta.

— Regele doarme ! zise ea, — Regele !... Soțul meu !... Stăpînul meu !...

E, oare, un om... regele acesta ? Ei ași ! Nici măcar rege !... Un biet ins care nu pricepe încă la ce înălțimi l-a ridicat norocul nașterii lui !... Un rege păcătos, pe care flamanzii, un popor de haimanale, îl insultă și-l provoacă neconținut !...

Cînd a omorît un mistreț, crede că a făcut o faptă regească. Cînd a stîrnit mirarea celor mai lacomi dintre mîncăcioși prin vreun chef strașnic, crede că a făcut cine știe ce lucru mare ! Și... doarme !... Frații lui se gîndesc să-l detroneze și el doarme ! Din fericire... îi am în mîna, prin surorile mele !... Marigny îl ruinează, și... el doarme ! Valois pîndește ocazia să-i ia cu asalt acest tron, și... el doarme !... L-am văzut bine ieri, așa cum e, în acea odioasă mascaradă a sărbătorii nebunilor ! Cum urmărirea cu o privire invidioasă pe toți mitocanii tăvălindu-se într-o plăcere de rînd ! Cum își blestema titlul de rege ! Cum s-ar fi amestecat în gloată... dacă ar fi îndrăznit ! Ludovic, Ludovic, supranumit Vicleanul de un popor care-și bate joc de tine... ai făcut din credinciosul tău, episcopul nebunilor !... Ar trebui să fii tu... regele nebunilor !... Flamandul își adună puterile ; dacă o scăpa de Buridan, Valois o să-l răstoarne ; frații lui conspiră ; Marigny îl fură ; nevasta lui trăiește în Turnul Nesle !... Tăcere !... Regele doarme !...

— Doamnă ! Doamnă ! gîfîia Jeana, intrînd repede, regele a ieșit din Luvru !...

— A ieșit din Luvru ? făcu, cu dispreț, Margareta. Fără îndoială, ca să se ducă în strada Val d'Amour : acela-i turnul Nesle al lui !

— Nu, Doamnă ! Ca să se ducă...

— Ei bine ! sfîrșește, nebuno !...

— La Turnul Nesle !...

Margareta își înăbuși un strigăt de groază. Inima i se strînse. Fața i se contractă.

Cu un gest de nebunie, își duse mîinile la frunte...

— Curaj, Doamnă ! Curaj ! zise Jeana susținînd-o, regele nu poate găsi nici un indiciu...

— Nenorocită ! strigă Margareta. Sînt pierdută... Blestemul lui Gauthier mă urmărește !...

Ochii ei, măriți de groază, răsfrîngeau privirile culmilor spaimii.

Și, în minutul acela, în ochii ei, imaginea regelui nu mai fu aceea a bărbatului de care-ți bați joc, ci aceea a judecătorului nemilos care pronunță o sentință de moarte și o execută chiar el.

— Doamnă !... Veniți-vă în fire !... Regele nu poate afla nimic, nu are să găsească nimic !...

— Am scris... bolborosi regina, într-un sughiț de spaimă.

— Ați scris ?... Oh ! Și ați lăsat hîrțile acolo ?

— Da !... O sfidare ! O nebunie ! O inspirație a diavolilor îndirjiți să mă piardă !... Am scris... lui Buridan... ! Scrisori nebune ! Scrisori pe care nici chiar o desfrînată nu le-ar fi iscălit...

— Poate că regele nu o să le vadă, doamnă.

— Nefericită ce sînt ! Dacă nu o găsi scrisorile, are să-mi vadă mantia de hermelină și cele două smaralde, pe care mi le-a dat !...

— Ce imprudentă, Doamnă !

— Zii... nebunie ! Spune, mai bine, îndemnul răzbunării dumnezești ! spune, mai bine, că cerul e obosit de crimele mele ! Spune, mai degrabă, că Turnul Nesle i-a șoptit gînduri de sfidare.

Spune că blestemul lui Gauthier d'Aulnay începe să-și producă efectul...

Margareta de Bourgogne căzu jos, prada unui atac de nervi...

Cînd își veni în fire, se văzu pe pat, unde Jeana găsise puterea s-o transporte. Jeana sta aplecată, asupra ei, pîndind, cu îngrijorare, redeșteptarea.

— Doamnă ! zise ea de cum o văzu pe Margareta că deschide ochii. Liniștiți-vă ! Primejdia a trecut !...

— Regele nu a intrat în Turn ? bolborosi Margareta, sculîndu-se în picioare.

— Ba da, doamnă ! Dar s-a înapoiat. Rîde. Glumește. Mănîncă cu poftă.

Tot lucruri pe care nu le-ar face dacă ar fi dat de cea mai mică urmă de bănuială la Turn. Căci, știți, doar pornirea și violența furiilor lui, pe care un lucru de nimic, chiar le dezlănțuie ! Știți cît de puțin e în stare să se stăpînească !...

— E-adevărat, e-adevărat ! șopti regina într-un lung suspin de ușurare. Dar, atunci, de ce s-a dus la Turnul Nesle ? Și cine i-a putut da ideea să se ducă acolo, el care n-a vrut niciodată să pună piciorul în el, de cînd un vraci l-a prevenit că o mare nenorocire i se va întîmpla acolo ?

— Da, Doamnă, regele nu se duce niciodată la Turnul Nesle, și știți și voi că am făcut totul, ca să-i mărim groaza și teama pe care i-o inspira turnul. A trebuit să fie un motiv puternic, pentru ca să-l hotărască...

— Și motivul acela ? întrebă regina, îngrijorată. Lancelot Bigorne ? strigă apoi, înspăimîntată din nou. Vezi, Jeana, că sînt în mîna soartei ? Vezi că Buridan mi-a jurat pieirea ? Dar cum, Lancelot Bigorne, la cărui cap e pus la preț, a putut să-i vorbească regelui ?...

— Lucrul ăsta trebuie să vă liniștească, doamnă ! Pentru ce anume ? nu putem bănuî, dar Lancelot Bigorne a venit să denunțe pe stăpînul său, Buridan.

Am auzit totul, doamnă !... El a spus regelui că contele de Valois fusese închis în Turnul Nesle !...

Regele s-a dus să-l ia pe unchiul său, și acum amîndoi sînt la masă...

— Așadar, zise Margareta, care cu ochii măriți de mirare, ascultase această istorisire, oamenii aceștia au îndrăznit să intre în Turn ?...

— Și, fără îndoială doamnă, neștiind că regele a eliberat pe conté, ei se vor înapoia !...

Margareta, stătu pe gînduri, cîteva minute, tăcută, cutremurîndu-se, socotind și chibzuind...

— Jeana, urmă ea, în fine e sigur că sculindu-se de la masă regele, o să se ducă în odaia lui de culcare, cum face întotdeauna, după ce mîncă bine. Du-te la postul tău și întoarce-te să mă vestești. Dacă regele adoarme, după obicei, sînt scăpată !

Jeana plecă repede.

Dar, aproape în același timp, Margareta o chemă înapoi.

— Rămii ! zise regina, cu vocea tulburată. Vreau să văd și să aud însumi ! Dă-mi cheia...

Jeana se supuse, și ieșind din odaie, regina apucă în lungul unui coridor. Era același pe care îl urmase Ludovic, Bigorne, Guillaume și Riquet în sens invers, ca să iasă din Luvru. Am spus că galeria aceea era secretă, adică că nu era cunoscută decît de rege, regină, de servitorii intimi și că făcea legătură între apartamentul regelui și acel al reginei.

Am văzut că ajuns pe la mijlocul acelei galerii, regele apucase pe o scară prin care ajunsese în curțile Luvrului.

Margareta trecu prin fața acelei scări, fără să se oprească. Douăzeci de pași mai încolo, se afla o fundătură în zid, sau, mai degrabă, un fel de cușcă, în care fusese așezată o statueta a Sf. Genevievei, sfîntă la care se închina cu cel mai mare drag regina Margareta. Statueta era de bronz și părea înțepenită bine pe soclul, care o susținea. Dar Margareta, apucînd statueta de umeri, o întoarse pe loc. Mișcarea aceea descoperi un fel de broască, în care ea introduse o cheie specială, pe care o luase de la Jeana, și un zid întreg păru că se deschide. Sfînta Genevieva și cușca ei începură să se miște și lăsară liberă o trecătoare îngustă, prin care regina se strecură înăuntru.

Trecătoarea aceea era un secret, pe care numai regina, Mabel și Jeana îl cunoșteau.

Trecătoarea își avea istoria ei, și, dacă poate interesa pe cititor, iat-o, în două cuvinte :

Cu ocazia căsătoriei lui Lùdovic Vicleanul cu Margareta de Bour-gogne, după cum se știe, fuseseră sărbători mari, și mai cu seamă la stră-lucite lupte de cavaleri. A doua zi, regele Filip cel Frumos chemase la el pe tînăra nevastă a fiului său mai mare. Domnitorul acela cumplit își lua aere de om bun pe lingă ai săi. Veșnic tulburat de bănuieli chinu-toare, Filip cel Frumos puse să supravegheze, de aproape, pe cei trei fii ai săi, și, în special, pe acela care trebuia să-i urmeze la tron, după moar-te, adică pe Ludovic. Deci, în taină, și, după cum zicea la Fontaine îi spuse cam acestea :

— Fiica mea, spune-mi fără înconjur, ești mulțumită de soțul tău ?

E o întrebare pe care în zilele noastre, puțini socri ar îndrăzni s-o spună nurorilor, chiar doua zi de nuntă, dar atunci rușinea prefăcută nu făcea încă parte din bagajul civilizației.

— Sire ! răspunse Margareta cu ceea ce s-ar numi astăzi o oarecare nerușinare, am tot dreptul să fiu mulțumită de tânărul soț, pe care domnia voastră și tatăl meu mi l-ați ales ; cu toate astea vă mărturisesc că în tabloul plin de bucurii pe care căsătoria mea îl închipuie în viitor, se ridică o umbră, care mă îngrijorează.

— Și care e acea umbră ? întrebă Filip cel Frumos.

— Sire ! cred că seniorul Ludovic, nobilul vostru fiu este puțin credincios. După cite se spun, și după puținul pe care-l pot ști eu, mă tem grozav că, în curînd, voi fi cea mai înșelată dintre soții.

Filip cel Frumos își înfrînă un surîs sardonice, și urmă :

— Tocmai de asta, fiica mea, voiam să-ți vorbesc. Tocmai împotriva acelei porniri a lui Ludovic, de a umbla în... ștregării voiam să-ți spun să... te păzești. Ți propun dar un tratat de alianță ofensivă și defensivă. Îmi vei spune tot ce face, tot ce zice și gîndește Ludovic, și asta îți va fi lesne, căci ești îndeminatică... dar fiul meu vorbește mult. Din partea mea îți făgăduiesc să fac astfel încît să n-ai să te plîngi cît voi trăi eu că fiul meu s-a închinat altcuiva decît frumuseții tale.

— Sire ! răspunse Margareta, primesc cu recunoștință, dar cum să fac ca să-l supraveghez pe Ludovic ? Ziua merge ; dar dacă iese noaptea, cum o să știu unde se duce, și cum o să știu chiar... dacă iese ? Ne-ați dat, în Luvrul vostru, un apartament splendid, dar camera soțului meu fiind la un capăt și a mea la celălalt, cum aș putea ști dacă scumpul meu senior a stat acasă, în nopțile cînd n-o avea plăcere să-mi facă o vizită ?

Surîsul sardonice care flutura pe buzele regelui se accentuă. El luă mîna Margaretei și o conduse pînă la trecătoarea de care am vorbit. Îi arătă secretul, și-i zise :

— Pînă acum numai eu cunoșteam această trecere, după moartea mea, vei fi singura depozitară a secretului, care-ți înlesnește să ajungi la camera lui Ludovic. Astfel ai să vezi, ai să auzi tot ce se petrece, fără ca soțul tău să bănuiască ceva !...

După aceste lămuriri regele și tînăra femeie intrară în coridor. Coridorul dădea într-o odăiță, unde se intra printr-o ușă invizibilă. Odăița da chiar în camera regelui și, printr-un fel de ferestruie, făcută cu multă dibăcie, se vedea și se auzea totul.

În odăița aceea se dusesese și Jeana. Acolo surprinsese ciudata întîlnire a lui Bigorne cu regele, și tot prin odăița aceea pornise acum și Margareta.

Ajungînd acolo, Margareta apasă pe resortul ușii secrete și intră. În același timp ea se dădu înapoi, înăbușind un țipăt. În odăița îngustă era cineva, era o femeie, și femeia aceea era Mabel. Regina o recunoscuse îndată ; dar, printr-un fel de presimțire, ea își amuți întrebările și exclamațiile care-i năvăleau pe buze.

Cît despre Mabel, ea nu manifesta nici o mirare, s-ar fi zis că se aștepta la întîlnirea aceea. Puse un deget pe buze, ca pentru a o face pe Margareta să tacă. Aceasta încremenise. Apoi, apucînd mîna reginei, ea o tîrî afară din odăiță, a cărei ușă o închise. Margareta o urma neînchipuit de nedumerită.

Mabel străbătu repede galeria secretă, puse statuia la loc și o tîrî pe regină pînă la odaia ei de culcare.

Tu ? strigă atunci Margareta, în sfîrșit. Tu în cabinetul secret ? Cum ? De ce ?...

— Vei afla regina mea ! zise Mabel. Dar înainte de orice, nu trebuie ca soțul vostru să mă poată recunoaște, dacă, din întâmplare, vine aici. El nu m-a văzut decît un minut, în fundul unei temnițe...

— În fundul unei carcere, tu ?...

— Chiar eu ! Și oricît de puțin m-ar fi văzut, m-a privit îndestul ca să-mi țină minte îmbrăcămintea.

Regina o conduse repede pe Mabel într-o cameră, în jurul căreia se aflau niște dulapuri uriașe. Deschise pe unul și Mabel zîmbi. După cîteva minute se transformase complet, și chiar Valois n-ar fi putut s-o mai recunoască. De altfel, masca pe care o purta întotdeauna o făcea și mai de nerecunoscut.

— Acum explică-mi, urmă regina, cum și de ce ieși dintr-o temniță, unde zici că te-a văzut regele ? Cum și de ce te regăsesc în odăița secretă ? Și, mai cu seamă, cum și de ce filtrul pe care mi l-ai dat și pe care l-a băut Buridan nu a fost deloc un elixir de dragoste ? Cum și de ce Buridan nu s-a resimțit deloc de acel elixir, despre care mi-ai spus apoi, că ar fi o otravă fulgerătoare ? Te previn, onorată Mabel, adăugă regina cu o furie, din ce în ce mai mare, că o minciună, mai mult, te poate costa viața. Știi că nu sînt dintre acelea pe care le poți înșela !...

— Da ! zise cu răceală Mabel. Sînteți dintre acelea care... înșeală. Dar, ascultați regina mea ! Dacă nu vă mai plac aveți un mijloc foarte simplu să vă scăpați de mine : mai adineaorea eram chiar într-o temniță, de unde nu trebuia să ies, fără îndoială, decît ca să fiu dusă la rege. În minutul ăsta, antecamera și camera regelui sînt pline de păzitori, puși ca să mă oprească de a fugi din cabinetul, în care mă închiseseră.

Reconduceți-mă în acel cabinet.

Știți că, ușa secretă din interior nu poate fi deschisă. Și soarta mea este hotărită ! Probabil că, în zori de zi, voi fi arsă.

Margareta se gîndi fără îndoială că Mabel n-o să se lase să fie arsă fără să vorbească. Poate, își zise ea, cuvintele pe care le va grăi Mabel, înainte de a muri, ar fi condamnarea ei. Sau, poate, avea ea, într-adevăr, prea mult nevoie de serviciile lui Mabel ca să rămînă fără ea pentru veci ? Orice ar fi fost, regina se îmblînzî.

— Explică-te, mai întîi, și, apoi, vom vedea.

— Să vedem, zise Mabel. Să procedăm cu rost regina mea. Ce doriți să știți ?

— Totul !...

Din chiar minutul cînd o văzuse pe regină intrînd în odăiță, Mabel combinase o poveste a căror elemente le pregătise în fundul temniței, pentru cazul cînd ar redobîndi libertatea.

— Doamnă, începu Mabel, vă făgăduisem un elixir de dragoste și... vi l-am dat.

— Dar... ai spus că e o otravă fulgerătoare !

— Elixirul meu o... otravă ? Am spus adevărul.

— Dar Buridan n-a murit !

— Și cine vă spune că nu e mort, acum ?

N-am putut, oare, să mă înșel puțin în dozajul acelei băuturi care, în loc să ucidă în cîteva minute, va omorî în cîteva ore, sau... în cîteva zile ?... Nu va distruge, la sigur, pe acela care-l va bea ? Că acel om va muri, da !... dar va muri de dragoste !

— Așadar, zise regina, dacă Buridan moare, moare din iubire ? Din dragoste pentru mine ?

— Fără-îndoială, regina mea. Numai dacă farmecul n-a fost distrus de vreo întimplare imposibilă...

— Ce fel de întimplare ? tresări regina care o urmărea cu atenție.

— Spre exemplu, ar fi trebuit, ca Buridan să se fi întâlnit îndată cu regele, soțul vostru. Asta ar fi destul ca să distrugă farmecul vrăjii mele.

Regina rămase pe gânduri. Îndoiala n-o stăpînea. Ea credea orbește tot ce-i spunea Mabel. Dar întrebîndu-și cele mai ascunse gânduri, chiar în momentul cînd credea că-l urăște pe Buridan, ea simțea o mirare fără de margini găsindu-și inima înduioșată. Se trezi dorind cu foc ca întîmplarea aceea imposibilă, de care vorbea Mabel, să se fi putut produce, cît mai era încă timpul, anume ca Buridan să se întâlnească cu regele, și vraja să piară !

— Buridan putea fi salvat ?...

— Fără-îndoială, doamnă. Dar atunci, am scăpa din încercătură dîndu-i să bea încă odată elixirul, celui pe care l-ai ales... De altminteri, întîmplarea care distruge farmecul nu se poate produce. Liniștiți-vă ! Cum ar putea oare Buridan să se întâlnească cu regele, să-i vorbească, să-l atingă, chiar ?...

Puteți fi sigură că la ora asta răzbunarea voastră este săvîrșită ! Dacă Buridan n-a murit, el e în agonie,... moare, chemîndu-vă, întinzîndu-vă brațele, invocîndu-vă fierbinte !...

Regina se cutremură.

Și Mabel se gîdea :

— O, fiul meu, ești salvat ! Cîtă vreme desfrînata aceasta te va crede mort, ești la adăpostul morții prin amorul ei... Dar, ce s-a făcut Jean al meu ?... Ce s-a petrecut după plecarea mea de la Turnul Nesle ?...

— Scumpa mea regină, urmă ea tare, vă este lesne de altminteri, să asistați la agoniea lui Buridan. Fără îndoială ați pus să-l aresteze ? Fără îndoială îl țineți în vreo carceră a Luvrului ?

— Tu nu știi nimic ? strigă Margareta. Nu știi că mi-a scăpat ! Că erau să mă omoare la Turnul Nesle ! Că Filip și Gauthier d'Aulnay trăiesc... că au vrut să mă sfîșie chiar cu leii mei ? Și că, în cele de pe urmă, au pus mîna și pe Valois ?

— Au pus mîna pe Valois ? șopti Mabel, care îngălbeni sub masca ei. De ce a vrut Buridan să-l prindă pe Valois ? Oare, Mirtila ?... Doamnă urmă ea, nu știu nimic. Ieșind de la Turnul Nesle, am fost luată pe sus de o bandă de arcași și dusă la Temple. Acolo, mi s-a spus că eram acuzată de vrăjitorie... Regele a venit, în persoană, să-mi pună întrebări...

— Și n-ai spus nimic ? întrebă îngrijorată Margareta.

— Ce aș fi putut spune ?... Am văzut deschizîndu-se ușa temniței mele deodată, noaptea tocmai cînd mă gîndeam la mijlocul de a vă preveni că eram la Temple... că regele avea poate oarecare bănuială, deoarece supraveghează Turnul Nesle...

— Da, da !... desigur !... Are bănuieli... Tu mă vei scăpa, Mabel ! Numai tu poți să mă salvezi !

— Nu vă temeți ! Am fost luată și condusă în camera regelui, apoi închisă în acea odăiță secretă, de unde aș fi fugit dacă ușa s-ar fi deschis pe dinăuntru. Eram convinsă că voi fi dusă la rug, în zori de zi, și mă supuneam, pe cît puteam sortii, cînd mi-ați apărut... dar...

— Dar... ce ? Vorbește dragă. Ai de cerut ceva ? Spune-mi ! Ori-ce-ar fi ?... E adevărat Mabel, îți doream moartea pentru că mă credeam trădată de tine... și sînt foarte fericită că te-am regăsit.

În clipa aceea, Mabel putu să măsoare toată influența pe care o avea asupra sufletului reginei.

Poate că ura ei contra Margaretei se potolise un moment, cînd aflase, prin Bigorne, că fiul său era în viață.

Dar, în fond, ura aceea trăia.

Și, apoi, trebuința de a-l proteja pe Buridan, de a-l scăpa pentru totdeauna, îi porunceă de a nu se da încă pe față, și de a rămîne lingă Bigorne ?

— Doamnă, urmă ea, puteți să-mi spuneți ce s-a făcut cu Lancelot regină.

— De ce l-ai iertat ? Așa mi-a spus prefectul Precy !

— Îmi dădușeti acel om ca să fac ce vream cu el...

— Nu te mustru. Dar i-ai dăruit viața și libertatea ? Poate că ți-a fost milă de el, buna mea Mabel.

— Nu, răspunse Mabel, dar după ce i-am vorbit, am priceput că, într-o zi sau alta, acel om v-ar putea fi de folos ! De aceea l-am iertat.

— Ei bine, ce s-a făcut am să-ți spun. Bigorne l-a furat pe Valois. Și chiar Bigorne a făcut ca Valois să fie eliberat de rege. Pentru ce ? În ce scop ? Iată ce mă întreb mereu, dar, în zadar !...

— Am să aflu ! zise Mabel. Scumpa mea regină, vād că în timpul lipsei mele forțate, s-au petrecut lucruri ciudate... Simt că sînteți amenințată... Era momentul să fiu eliberată... E vremea să mă ocup de salvarea voastră. Mă duc să iau informații, regina mea. Și, în orice caz, dacă regele, sau Valois, sau oricare altul vā vorbește de mine, voi să susțineți cu îndrăzneală că, de trei zile, n-am ieșit din apartamentul vostru și că mi-am îndeplinit serviciul obișnuit, de primă camerieră.

Spunînd acestea, Mabel se îndepărtă repede, lăsînd-o pe regină totodată și mai liniștită dar... și îngrijorată. Îngrijorată de ceea ce spusese Mabel, și care vorbe se potriveau de minune cu bănuielile ei. Mai liniștită, pentru că cunoștea mijloacele de scăpare ale acelei minți pricepute care o salvase de nenumărate ori.

Cît despre Mabel, ea tremura de efortarea pe care trebuise s-o facă ca să vorbească de Buridan cu aceeași nepăsare ca și odinioară. Tremura, mai cu seamă, pentru că mereu își punea întrebarea :

— De ce s-a legat Buridan de Valois ?

Să fi fost oare pentru că, cu tot jurămîntul lui, Valois ar fi furat-o pe Mirtila ?

Și Buridan a aflat ? Dar prin cine ? Și... cum ?

Mabel ieșise din apartamentul reginei prin ușa oficială, pentru ca fiecare să constate prezența ei în palat.

La ușă se izbi de un arcaș, care se părea că păzea ceva.

— Ce faci aici ? întrebă ea, răstit.

— O aștept pe regină, zise soldatul, dîndu-se înapoi cu oarecare spaimă ; căci se știa că Mabel beneficia de favoarea reginei și era însărcinată să transmită arcașilor ordinele Margaretei, și că în tot Luvrul avea o reputație îngrijitoare...

— Și... ce vrei cu regina ? urmă Mabel.

Regina e obosită. N-o să iasă toată ziua din apartamentele sale.

— Voiam să-i dau aceasta, zise arcașul arătînd un pachetel, pe care-l tănuia în pumn.

Înainte ca soldatul să fi putut închide mina, Mabel apucase pachetul zicînd :

— Dă-l încoace ! Îl voi da chiar eu.

— Păi... zise soldatul, făcînd o mutră dezamăgită.

— Ce ? întrebă Mabel, cu asprimea cu care se purta cu arcașii, poate cu intenția ce avea de a mări acea nelămurită impresie pe care o producea totdeauna.

— Păi, regina avea să-mi dea o recompensă mare... cel puțin așa mi-a spus gentilomul care mi-a dat acest pachet...

— Nu-i decît atît ? Vei fi răsplătit... N-ai grijă ! Dar... cine-i acel gentilom ?

— Mi-a spus că-l cheamă Filip d'Aulnay !

Mabel tresări, rămase cîteva minute pe gînduri, apoi căutîndu-și punga, scoase cîteva monede albe pe care le trecu soldatului.

Arcașul se strîmbă și murmură :

— Gentilomul a fost mai generos.

— Ascultă, zise Mabel, asta nu-i decît recompensa mea. Dar regina o să-ți trimită atîția bani de aur, cîte ți-am dat eu de argint... Numai că dacă ai avea slăbiciunea să spui un singur cuvînt, despre această însărcinare pe care ai primit-o, știu eu ce recompensă îți rezervă regina.

— Și care e acea recompensă ?

— Un ștreang ! zise Mabel.

— N-am să spun nimic... nici chiar duhovnicul meu ! afirmă soldatul urmînd mereu cu jurămintele, pe care Mabel nu le mai auzi, căci dînsa se îndepărtase grăbită.

Ajunsa afară din Luvru, Mabel desfăcu pachetul.

— Două smaralde ? șopti ea. Smaraldele care împodobeau broșa mantalei Margaretei ! și Filip d'Aulnay le trimite reginei !...

Dar gonindu-și din minte acest nou subiect și lăsînd pentru mai tîrziu grija de a căuta explicația acestui eveniment, Mabel își închise smaraldele în pungă și-și urmă drumul spre locuința cu stafii din cimitirul Nevinovaților.

În curînd ajunse acolo...

— Mirtila ! chemă ea, suind scara.

Nici o voce nu-i răspunse.

— Mirtila ! repetă Mabel, cu o îngrijorare amestecată cu furie, străbătînd locuința de sus în jos.

Nu-i trebui mult ca să se încredințeze că Mirtila nu mai era în locuința cu stafii !...

Mabel se așează într-un colț al odăii care-i servea drept laborator. Simțea o durere adîncă amestecată de o și mai adîncă mirare.

— Cum ? am putut să mă lipsesc atît de fata asta ?...

Și mai cu seamă, cum adăugă ea cu un surîs amar, am putut fi atît de nebună ca să mă încred într-un jurămint al lui Valois ? Mizerabilul ! După ce m-a ridicat din casă, a pus s-o fure și pe biata copilă, desigur ! Văd limpede ca și cum ași fi văzut aievea toate ! Biata copilă ! Sărmanul Jean ! mititelul, care o adoră pe micuța asta pînă la moarte !

Dar... decît s-o ia cineva... oh ! liniștește-te Jean ! Mama ta e aici ! Mama ta veghează asupra fericirii tale !...

Curios e destinul acesta, care pine în luptă tatăl cu fiul !... Ce o să se petreacă în inima lui Valois, cînd îi voi spune : „Fiul tău trăiește ! Și fiul tău e Buridan ?“...

Ce ar fi zis Mabel, dacă ar fi știut că Bigorne făcuse deja această destăinuire ? Și încă în ce împrejurări îi fusese făcută ! Și... cu ce inimă o primise Valois !

Oricît de josnic și de mizerabil îl bănuia dînsa pe Valois, îl judeca încă după propria sa inimă, și nu-și putea închipui că tatăl lui Buridan n-ar fi întins brațele fiului său...

Deci nădejdea năpădea în sufletul Mabelei.

.

Cu toate astea, orele treceau și, într-o îngrijorare de moarte, trimitea într-una pe Jeana să afle vești noi...

Ce făcea, ce zicea regele ? Care era adevărul celorla ce se întîmplaseră la Turnul Nesle ?

Ce complota dînsul, încuiat în odaie cu Valois ?

Nici mai mult, nici mai puțin, regele punea la cale peirea lui Enguerrand de Marigny și nici nu se gîndea la regină.

Spre ora patru, Margareta se mai liniștise cînd Jeana intră repede, zicînd.

— Doamnă, regele vine încoace !

Margareta nu tresări nu scoase un cuvînt. În același moment, ea se așeză în fața ferestrei, cu furca în mînă, cu piciorul pe pedala care puneă în mișcare vîrtelnița...

— Regele ! Faceți loc regelui ! anunță glasul puternic al ușierului de serviciu.

Ludovic intră cu repeziciunea lui obișnuită, căutînd-o din ochi pe Margareta, și, deodată, se opri, cu un zîmbet fericit pe buze, cu ochii plini de dragoste și privind cu emoție nevinovata priveliște ce-i răsărea înaintea.

Liniștită, albă și rumenă, rezemată melancolică de spatele fotoliului, Margareta apărea în cadrul mătăsii înflorate a perdelei, în pervazul ferestrei și pe geamurile colorate, care-i formau ca un fond acelei figuri, care părea una din acele Madone, pe care pictorii de pe vremuri le prindeau în rețelele de plumb.

Cu glas blînd și limpede, cînta un cîntec de leagăn, pe care-l acompănia în surdină zbîrniitul ușor al vîrtelniței, și între degete i se învîrtea fusul, pe care se-nfășura mereu tortul alb.

Regelui i se strînse pieptul, ochii i se umplură de lacrimi de iubire.

— Cum ? șopti el, cum am putut să bănuiesc, oare, într-o clipă de rătăcire, tocmai pe acest înger ? Ce nebunie m-a biruit ca să-mi închipui, un moment chiar că, chipul acela de desfrînată, pe care l-am văzut în tabloul din Turnul Nesle, era figura Margaretei ?...

Se apropie încetîșor, luă mîna reginei și o sărută cu patimă.

Margareta scoase un țipăt ușor, de fericită surprindere.

— Ah ! scumpul meu Sire ! Dumneata ești ? În sfîrșit !... Vai !... nu te mai așteptam ! Te văd atît de rar !... Vezi ? căutam să mă mai mîngîi, să uit, torcînd un caier de lînă... după cum se spune că făcea și Penelopa în așteptarea întoarcerii soțului plecat...

— Iartă-mă, Margareta ! zise Ludovic înduioșat. Vezi tu ? noi, regii, scumpa mea, avem griji de Stat, care ne silesc să fim nenorociți, chiar cînd în jurul nostru nu-i decît... fericire. Cînd am voi să iubim, trebuie să

urim. Cînd iubirea ne cheamă lîngă o femeie dragă, trebuie să ascultăm glasul sfetnicilor noştri, să căutăm să salvăm Statul, şi să pedepsim trădarea...

— Să scapi Statul ? Să pedepseşti trădarea ? zise Margareta, care se cutremură. Mă sperii iubitul meu, Sire !...

— Cu toate astea, asta e îndeletnicirea care m-a ținut toată ziua de parte de tine. Un mizerabil, pe care l-am onorat cu prietenia mea, mi-a urzit moartea...

— Cine, oare, Sire, a putut avea sufletul acesta atît de mişav ?...

— O să afli, Margareta ! zise regele, credincios îndatoririlor luate faţă de Valois. N-a sosit ceasul să pronunţăm tare numele, şi pedeapsa rezervată crimei lui îl va ajunge.

— Sînt oare, posibile astfel de lucruri ?... Mi-ai mai vorbit de o trădare...

— Da ! zise regele, a cărei frunte se-ncruntă. Ți-am spus că o femeie mă trădează şi ți-am cerut să mă ajuţi s-o descopăr...

— Vai, Sire, n-am găsit nimic !... zise regina, căutînd să-şi alunge îngrijorarea, care părea că pune o tot mai mare stăpînire pe sufletul ei. Ludovic tăcu cîteva minute.

Margareta îl observa pe sub sprîncene şi-i veda faţa mobilă întune-cîndu-se din ce în ce, luînd o înfăţişare gravă. Simţea că furia i se suia la creier.

— Nenorocirea, urmă Ludovic, e că singura femeie, care putea să mă lămurească a dispărut chiar azi...

— A dispărut ?... Cum aşa, Sire ?...

— Femeia aceea, vrăjitoarea pe care pusesem s-o închidă la Temple...

— Ei, bine ?

— Am voit s-o întreb din nou asupra trădării pe care ştiinţa ei infernală îi îngăduise să o ghicească şi să mi-o destăinuiască. Am dat ordin să mi-o aducă la Luvru astă noapte. A fost închisă într-o odăiţă, alături de camera mea, de unde ştii că e imposibil să ieşi.

Trancaval pusese paznici în antecameră, şi pînă în faţa uşii odăiţei... şi... ştii ce s-a-ntîmplat doamnă ?... Nu, n-ai putea să-ţi închipui niciodată.

— Mă sperii, Sire !...

— Spun drept, că e şi de speriat !... Chiar mie, care cred că am oarecare curaj mi se face părul măciucă ! Închipuieşte-ţi că, intrînd în odăiţă, vrăjitoarea nu mai era acolo...

— E mai mult decît îşi poate închipui cineva ! zise regina, arătîndu-se înspăimîntată, spaimă pe care regele o resimţea.

— Linişteşte-te, scumpă Margareta, urmă Ludovic. Nu te speria, sînt aici... şi contra tuturor dracilor, voi şti să le țin piept ca să te apăr. Cît despre vrăjitoare, a dispărut a pierit... a furat-o... cine ştie ?...

— Iată o întîmplare ciudată, Sire, şi care probează şi mai mult înspăimîntătoarea putere a demonilor, cărora Dumnezeu le îngăduie să-i sperie pe bietul creştin. Cel puţin aşa ne povesteşte Sfînta Scriptură.

— Ai citit lucrurile astea în Sfînta Scriptură ? întrebă Ludovic. Ei bine, atunci nici nu mai e vreo îndoială că vrăjitoarea a fost furată de draci, care au vrut s-o scape de pedeapsa care o aştepta... Dar această dispariţie mă pune într-o mare încurcătură.

— Pentru ce, Sire, întrebă Margareta, care, în toată convorbirea aceea, atît de grozavă pentru ea, îşi păstra o linişte admirabilă.

— Pentru trădarea de care sint amenințat. Și cu toate astea, în noaptea asta chiar, era să pun mîna pe omul care știe adevărul... omul care mă amenință cu trădarea.

— Cine e acel om, Sire ?...

— E unul din bandiții aceia îndrăzneți, care erau să te omoare în curtea leilor și care au avut îndrăzneala să ia pe sus, din chiar palatul său, pe bunul meu unchi, Charles, pe care, din fericire, l-am scăpat.

— Am auzit și eu de întîmplarea asta, zise Margareta, căreia îi zvicnea inima.

— Știi dar că... m-am dus la Turnul Nesle, de unde, l-am putut smulge pe conte din mîinile bandiților, care-l țineau prizonier. De data asta Margareta nu-și mai putu stăpîni teama și îngălbeni.

— Așadar, zise ea, oamenii aceia își făcuseră cuibul la Turnul Nesle ?

— S-ar putea crede, zise regele, că erau de mult instalați acolo. Dar nu lucrul acesta mă interesează. Mai tîrziu, ori mai curînd oamenii aceștia vor fi spînzurați, și n-o să se mai vorbească de ei. Ceea ce mă interesează și ceea ce trebuie să te intereseze și pe dumneata, Doamnă, e că la Turnul Nesle, era să aflu secretul trădării mele, și că fără acel Filip d'Aulnay...

— Așadar... Filip d'Aulnay, șopti regina, e acel care te-a împiedicat să afli numele femeii care te trădează ?

Și mai palidă ca oricînd, Margareta căzu pe gînduri, pe cînd regele urma :

— Judecă singură Margareta : în cel din urmă etaj al turnului, orînduit ca pentru niște orgii secrete, într-o masă am găsit niște hîrtii, care fuseseră scrise de aceea care se da pradă acelor desfrînări... aceea care mă trădează !

Regele vorbea natural, cu ochii îndreptați asupra geamurilor ferestrei ca și cum acolo ar fi revăzut scena de care vorbea. Margareta se cutremurase la auzul ultimelor lui cuvinte :

Își mușcă buzele, ca să înăbușe un geamăt de spaimă. Ochii i se holbară de frică, căutînd să afle adevărul pe fața regelui. Cuvintele regelui se părea că o vizează direct și se crezu pierdută.

— Știe tot ! se gîndi ea. Mi-a hotărît moartea, împreună cu Valois. Și acum se joacă cu victima, înainte de a o da pe mîna călăului !

— Hîrțiile acelea, urmă regele, le aveam în mîna. (Margareta cu o sforțare, grozavă izbuti să nu leșine). Mă pregăteam să le citesc ! Deodată omul acela, acel Filip d'Aulnay s-a azvîrlit asupra-mi, pe neașteptate, mi-a smuls hîrțiile, și pe cînd vreo doisprezece dintre tovarășii lui mă amenințau, dinsul le-a ars !

Un suspin grozav umflă pieptul reginei care șopti :

— Am scăpat !...

Și puterea acelei femei asupra ei însăși era așa de mare încît nici o cută a feței nu-i trăda spăimîntătoarea emoție pe care o resimțea în clipa aceea.

— Scumpă Margareta, trebuie să-ți cer iertare pentru o adevărată crimă pe care am săvîrșit-o împotriva-ți.

— Contra mea ?

— Da, vai ! tu ingerul nevinovăției ! Tu, pe care poporul te numește Margareta cea virtuoasă, precum pe mine m-a numit Ludovic vi-cleanul, ... am îndrăznit să te bănuiesc un minut...

— Să mă bănuiești ? gemu Margareta cu vocea înăbușită. Și... de ce, Dumnezeuule ?...

Simțea că o cuprinde iar spaima, ca acele valuri ale Oceanului care nu se retrag, o clipă, decît ca să izbească apoi și cu mai multă furie stîncă, pe care vor s-o doboare.

Aștepta răspunsul regelui, căci de acel răspuns îi atîrna viața, sau moartea. Dar regele nu răspunse numaidecît.

Printr-un fenomen de strămutare a spiritului, el se revedea în Tur-nul Nesle, în chiar clipa cînd privea tabloul acela, care reprezenta pe D-na Virtute. Și, în clipa cînd își cerea iertare Margaretei, pentru că o bănuise, simțea că, în fundul inimii lui, răsărea din nou bănuiala pe care crezuse c-o învinsese. Și regele murmură mașinal.

— Doamna Virtute !...

Era numele ce i se dădea de popor Margaretei de Bourgogne, nu în bătaie de joc, ci din prea marele respect pe care i-l păstra.

Grăind acel nume, regele revedea lămurit figura doamnei Virtuți, pe care o sfîșiasse cu pumnalul său, pentru că i se păruse că semăna cu regina ! El repetă borborosînd, înspăimîntat :

— Doamna Virtute !...

Și cum privirea-i era atîntită asupra Margaretei un fel de muget răsună în el :

— Doamna Virtute ?... E ea... Margareta !...

Mai în același timp, izbucni într-un ris nervos, și clătină din cap, cu putere, de parcă ar fi vrut să-și zică cum că o astfel de monstruozi-tate era posibilă.

— Sire ! Sire ! îngină Margareta, ajunsă la paroxismul spaimii. Vi-no-ți în fire... te rog ! Ochii îți rătăcesc... mîinile îți trecură !... În numele lui Dumnezeu... ce-ți trece prin gînd ?...

— Ceva îngrozitor, Margareta ! zise nenorocitul tînăr, îndrăgostit de nevasta lui în așa fel încît, în minutul acela, i se păru dezgustător numai la gîndul că... ar fi putut s-o mai bănuiască. Vreau să-ți spun tot chinul sufletului meu...

Și de data asta, regele simți lacrimi picîndu-i din ochi.

În clipa aceea tragică, Margareta fu admirabilă în îndrăzneala ei, în hotărîrea și singele rece pe care îl păstra. Se sculă repede, se așeză, sau, mai bine zis, se repezi pe genunchii lui Ludovic, îi trecu brațele pe după gîtul lui și cu un accent de pasiune, în adevăr sublim, îl îndemnă :

— Vorbește, regele meu, iubitul meu Ludovic !... Vorbește ! Des-carcă-ți sărmanul tău suflet de grijile care-l apasă ! Spune-mi taina îngrijorării tale ; de-ar fi, uite, de-ar fi să mă acuzi... chiar pe mine, de-ar trebui să aud că m-ai bănuît ! Și de-ar trebui să mor, în clipa asta aflînd că Ludovic a bănuît-o pe Margareta lui !...

Regele simți beția sărutării Margaretei. Mai mult ca oricînd, își dădu seama că o adora din tot sufletul și cu tot trupul, Mai mult ca oricînd el se disprețui de a fi bănuît-o. Dar, de asemenea, pricepu că bănuiala tot mai trăia în el.

— Ei bine ! zise el tulburat de hohotele de plîns și de necaz toto-dată. Ascultă ! Acolo, în sala aceea de desfriu josnic, am văzut un tablou și mai infam ! în acel tablou era o femeie ! Și aceea femeie Margareta, erai tu !

Margareta dădu un țipăt de groază.

— Ce ? strigă ea, să fi avut mizerabilii aceia necrezuta îndrăzneală să-mi pună chipul într-un tablou al orgiilor lor ?

Aceasta era admirabil.

Explicația găsită de Margareta, în clipă, era atât de naturală, atât de potrivită cu orice aparență de adevăr, încât regele rămase încremenit.

Apoi, deodată, o luă pe Margareta în brațe, rizind, plângind și bolborosind.

— Cum nu m-am gândit la lucrul ăsta !

Zău !... e adevărat ! E adevărul cel mai curat ! În bătaie de joc și dispreț bandiții aceia au făcut și sacrilegiul acesta ! Și eu... care-mi închipuiam...

— Vorbește ! zise Margareta, surizind întristată. Spune-mi tot, acum căci dacă ar trebui să sufăr încă o dată o astfel de tortură vezi tu ?... Aș muri !

— Iartă-mă ! scumpă Margareta ! Iartă-mă ! murmură regele, beat de pasiune. Da, trebuie să știi totul și aceasta va fi pedeapsa mea cea mai grea ! Ei bine ! Mi-am închipuit o clipă, într-un moment de nebunie furioasă, că tu însuși te duseși la Turnul Nesle și că un pictor îți făcuse acolo portretul, în poza în care am văzut-o pe femeia din tablou...

Margareta se înfioră pînă în adîncul sufletului, căci cuvintele regelui erau oglindirea exactă a singurului adevăr !

— Și nu e tot ! urmă regele. În nebunia mea aveam poate un fel de scuză... căci, închipuiește-ți, că deschizînd un dulap am găsit acolo rochii parfumate cu parfumul tău favorit...

Margareta simți că moare.

— Am mai găsit, urmă regele o mantie, prinsă cu două smaralde... Oh ! două smaralde întocmai ca acelea pe care ți le-am dat eu...

Margareta suspină, cum oftează condamnatul, căruia i se anunță sosirea ceasului cînd trebuie să moară. Galbenă ca ceara, țeapănă, cu capul plecat, ea părea că așteaptă lovitura fatală.

— Într-adevăr, urmă regele cu un rîs țiuitor, numai dracul m-a făcut să-mi intre în gînd nu știu ce funestă inspirație. Căci... ce-ar fi fost mai simplu decît să-ți spun : Margareta arată-mi acele smaralde pe care ți le-am dăruit ! De nu ar fi decît... de milă ! Atunci, nu e așa ? mi-ai fi arătat smaraldele și bănuiala mea s-ar fi potolit !

Regele se opri.

El aștepta... ce ?... aștepta ca regina să se ducă să ia smaraldele și să i le arate.

Regina nu se mișca. Ea nu mai căuta nici măcar minciuna care s-o scape.

Nici nu se mai gîdea.

Era bestia încolțită, care știe că o să moară și care așteaptă, supusă, lovitura morții.

— În numele Maicii Domnului ! înghină regele cu glasul atât de stins, că de-abia i se mai auzea. Ce aștepti Margareta ? Cum ? după ceea ce ți-am spus, n-ai adus încă smaraldele, să mi le arăți ?

Regele se sculase, și Margaretei i se părea atât de palid, atât de grozav în nemișcarea lui, încât se simți înebunind... Se sculă la rîndul ei, gata să zbiere : E adevărat ! E adevărat ! Femeia din tablou sînt eu ! Smaraldele sînt ale mele ! Eu, eu, Margareta de Bourgogne sînt desfrînata de la turnul Nesle !...

— Doamnă ! grăi o voce liniștită, vă aduc mantia ale cărei agrafe au nevoie să fie reparate.

Regina rămase împietrită.

Regele scoase un muget, și se azvirlă asupra lui Mabel care intrase, ținând în mână mantia regală.

— Oh ! iertați-mă Sire, murmură, Mabel. Nu știam că regele e la regină. Altfel aș fi ales alt moment ca să vin să-i vorbesc de aceste nimici de toaletă. Mă retrag, și...

— Ad-o-ncoace ! urlă regele, zmcind mantia din mîinile Mabelei și examinînd-o cu înfrigurare.

Margareta își aruncă o privire deznădăjduită asupra mantiei. Și, atunci, căzu leșinată, trăznită de o mirare nemărginită, de o bucurie mai grozavă decît spaima prin care trecuse. Văzuse smaraldele, agățate la locul lor obișnuit !

Margareta, care-și venise în fire, ședea pe un fotoliu. Trecuse o oră. Regele zbierase îndelung, plînsese și mai mult, și implorase o iertare, pe care regina, grăbită să fie singură, i-o acordase cu o generozitate nebănuită.

După ce fu iertat, după ce se ușură prin lacrimi și țipete, regele plecă fericit, de o fericire zgomotoasă, strigînd că neapărat trebuie să-și sărbătorească fericirea cu un prînz la care pretindea să poștească, chiar în acea seară, pe toți cavalerii lui.

Atunci Mabel îi povesti reginei chipul prin care intrase în stăpînirea celor două smaralde, cum ajunsese la vreme ca să audă conversația celor doi soți, cum fixase repede pietrele la mantia reginei și cum, în sfîrșit, putuse să intervină la timp, ca să scape pe „scumpa ei stăpînă“ ! Regina o strinse în brațe și o mîngiie.

— Bine ! se gîndi Mabel, am să beneficiaz mai mult ca oricînd de încrederea Margaretei. Mai mult ca oricînd sînt stăpînă pe situație.

— Dar, urmă Margareta, zici că unul dintre arcașii mei ți-a dat aceste smaralde ?

— Da, regina mea ! și acest om cîstit își așteaptă răsplata în antecamera voastră.

— Jeana ! strigă regina.

Fata din casă apăru îndată.

— Dute și cheamă-l pe ofițerul gărzii mele !

Jeana se repezi și se înapoie după cîteva minute, cu ofițerul care comanda garda reginei, sub ordinele căpitanului-general Hugues de Trancaval, și al cărui nume ne scapă.

— Domnule, zise regina, vei urma pe camerista mea, care-ți va arăta un arcaș de care am să-ți vorbesc.

— Du-te, Mabel.

Ofițerul urmă pe Mabel care îi arătă pe omul în chestie care aștepta „ploaia de aur“, care-i fusese făgăduită. Apoi el se întoarse la regină.

Doamnă, zise el, l-am văzut pe arcaș, care e unul dintre cei mai buni soldați ai mei și dintre cei mai devotați ai Maiestății Voastre.

— Foarte bine, zise regina. Ai să-l arestezi pe omul acela și să-l duci pe dată într-una din subteranele Luvrului. Du-te ! Și acest lucru

să fie făcut în cea mai mare taină... Acest om a aflat un secret de Stat și e bine ca nimeni să nu comunice cu el.

Ofițerul se înclină și răspunde :

— Doamnă, în subteranele noastre avem douăzeci și patru de celule. Cele optsprezece sînt la etajul întâi. Acolo se închid criminalii destinați să rămînă veșnic închiși, dar cu care temnicierii pot comunica și vorbi. Celelalte șase temnițe în al doilea subsol, sînt numerotate dela 1 la 6. În cele dintîi patru se închid criminalii de Stat, condamnați la închisoare pe viață, dar cu care temnicierii nu trebuie să comunice ; la numărul cinci și șase se pun acei care trebuie să fie uitați ; adică, doamnă, nici nu există temnicierii pentru ei și, odată închiși, ușa lor nu se deschide niciodată.

— Și ce se întîmplă cu ei ? întrebă cu nepăsare Margareta.

— Îi lasă să moară... asta-i tot. A șaptea, ori a opta zi, un temnicier special intră la numărul cinci sau șase, dacă a fost închis cineva acolo, îi scoate cadavrul, și noaptea, îl aruncă în apă... Doamnă, unde trebuie să-l închidem pe acest arcaș ?

— Ei bine ! la numărul cinci sau șase, după cum crezi ! zise Margareta cu blindețe.

Ofițerul salută și iese.

Atunci, Margareta ridică ochii asupra lui Mabel și grăi cu glas năbușit.

— Numai morții nu vorbesc.

Mabel dădu din cap, aprobînd.

— Dar, urmă atunci regina, a spus de unde avea acest om smaraldele mele ?

— I le încredințase cineva, ca să vi le dea, zise Mabel. Și acel cineva le smulsese de la mantia Măriei voastre, din dulapul de la Turnul Nesle.

— Și cine e acel cineva ? întrebă Margareta, infiorată.

— El se numește Filip d'Aulnay !...

.

Regina căzuse pe gînduri.

Mabel dispăruse demult, și Margareta rămase singură în odaia, pe care întinericul începea s-o cuprindă. Vorbea cu sien însăși, asupra celor ce-i rămînea de făcut, ca să-și asigure liniștea.

În ea nu era nici o emoție. Dar acum, cînd trecuse primejdia, voia cu orice preț să mai retrăiască ceasul de îngrijorare și de spaimă, prin care trecuse. Fără îndoială hotărîrea ei fu luată, căci îl chemă din nou pe ofițerul, care sta tot timpul în antecameră.

— Domnule, zise ea, s-a făcut ?

— În minutul acesta omul e închis la numărul șase, și n-o să mai iasă decît pe umerii temnicierului, care, va arunca cadavrul în rîu.

— Ești un servitor credincios și prețios, zise Margareta și primul grad vacant va fi al dumitale. Iar dacă nu e vreo vacanță vom crea una.

Dacă ar fi îndrăznit ofițerul și-ar fi frecat mîinile de bucurie.

Se mulțumi să salute pînă la pămînt și să se bucure în sine, zicîndu-și că i-a picat norocul din cer. Cît despre nenorocitul arcaș, pe care-l aruncase în temnița adîncă, unde sărmanul era să moară de foame și de sete, nici nu se mai gîndea la el.

— Numai urmă Margareta, acest grad pe care l-ai cîștigat pe jumătate trebuie să-l capeți acum definitiv.

— Ce trebuie să mai fac, doamnă ? Sint gata.

Margareta se gîndi cîteva minute, se cam codi și se hotări :

— Vei lua vreo doisprezece ori cincisprezece, dintre arcașii cei mai zdraveni și cei mai făcuți. Te vei duce cu ei la Turnul Nesle și-l vei cerceta de sus pînă jos. Vei aresta pe oricine-l vei găsi pe acolo, bărbați ori femei, și vei veni să-mi raportezi cele ce vei fi făcut. E vorba de o bandă de haimanale, care au atentat la viața regelui.

Ofițerul plecă.

După un ceas, el se înapoie.

Doamnă zise el, fără îndoială banda se păzea, căci n-am găsit decît unul singur dintre păcătoșii aceia.

L-am arestat chiar eu și am dat ordin să-l pună într-una din temnițele din primul subsol, în așteptarea ca să dispuneți cum veți crede de cuviință.

— Știi cine e acela pe care l-ai arestat ? întrebă regina.

— Eu nu-l cunosc, dar unul din oamenii mei, care l-a văzut la Montfaucon, l-a recunoscut. Mizerabilul acela care, împreună cu faimosul bandit Buridan a îndrăznit să amenințe în public pe monseniorul de Marigny. E dintre aceia ale căror capete au fost puse la preț. E seniorul Filip d'Aulnay.

Margareta se îngălbeni puțin și buzele îi cam tremurară.

— Ce trebuie să fac cu el, doamnă ? urmă ofițerul.

Cu vocea înăbușită Margareta întrebă :

— Unde l-ai închis pe arcașul de adineoarea ?

— La numărul șase, doamnă.

— Una din cele două carcere de unde nu se mai iese, decît ca să fie aruncat în Sena ! urmă Margareta cu vocea și mai înăbușită.

— Da, Doamnă ! Numărul șase e ocupat, dar rămîne numărul cinci.

— Ei bine ! zise Margareta pune-l acolo pe Filip d'Aulnay.

Cineva auzise acest ordin dat de Margareta : era Jeana, frumoasa cameristă, credincioasa reginei. Obişnuită de stăpîna ei să spioneze, ar fi fost de mirare să nu ştie cum se ascultă pe la uşi. Jeana ştia bine asta şi ea se folosea în voie de aceasta în profitul ei, în primul rînd şi apoi în profitul reginei pe care o iubea sincer.

Deci, mica Jeana ascultase şi auzise tot.

— Sărmanul tînăr ! şopti ea. Va muri dar, şi, încă, de o moarte atît de straşnică ! Dacă aş putea înduioşa-o pe regină ! Ea nu e crudă decît de nevoie... Nu însă, e imposibil. Din moment ce Doamna Margareta se teme de acel gentilom, nu se poate aştepta nici o milă din partea ei !

...Să-l scap e şi mai imposibil !...

Haide, să încerc să nu mai mă gîndesc la lucrul ăsta !... Totuşi e trist să te gîndeşti că un tînăr atît de viteaz şi atît de frumos e osîndit la moarte şi că nimic pe lume nu-l mai poate scăpa ! Nu, nimic !

Jeana îşi şterse o lacrimă.

Dacă Filip d'Aulnay ar fi văzut acea lacrimă, dacă ar fi ţinut la viaţă, poate ar fi tresărit de speranţă. Căci, cine a putut să măsoare vreo dată puterea unei femei care plînge în mod sincer.

Jeana se înduioşase pentru Filip.

Dar nu se gândise, nici o clipă, să plingă soarta nenorocitului arcaş condamnat la aceeaşi moarte grozavă.

Nu simţea pentru Filip d'Aulnay vreo dragoste oarecare, ci un fel de admiraţie, care semăna cu amorul, pe cînd bietul arcaş îi era complet indiferent, ceea ce probează, încă odată, că bunătatea, generozitatea, mila, nu sînt, poate, decît forme speciale ale egoismului.

Dar, dacă Jeana nu se sinchisea de arcaş, Mabel se interesa, pentru motive pe care le vom cunoaşte, în urmă.

Nimic nu ar putea descrie mirarea nenorocitului soldat, cînd, drept orice recompensă, se pomeni înhăţat de trei-patru dintre tovarăşii săi.

El nu avu vreme decît să strige :

— Dar ce am făcut ?

• Şi, în aceeaşi clipă, i se puse căluşul, fu luat pe sus, fără ca cineva să se înduioşeze, căci acele arestări neaşteptate erau cît se poate de dese la Luvru.

Adesea ori se întîmpla ca una sau alta din săli să fie însîngerate de cîte o execuţie sumară.

Nimeni, deci, nu se gîndi să se mire pentru că se aresta un arcaş.

Omul observă că-l duceau spre turnul cel mare al Luvrului, în subteranele în care erau temniţele.

La intrarea pe poarta unde se cobora în subterane, el izbuti să-şi smulgă căluşul şi mai puse jalnica întrebare :

— Ce am făcut ?

— Bine ! zise ofiţerul. Ai să afli, şi, încă, destul de curînd.

— Spuneţi-mi cel puţin cît trebuie să stau închis ?...

— Am să-ţi spun îndată.

Fără să se zbată prea mult, omul fu tîrit şi deschiseră scara la picioarele căreia se aflau temniţele primei categorii. Dar, cînd văzu că nu se opresc acolo şi că se coborau mai jos, nefericitul pricepu toată grozăvenia celor ce i se pregăteau. Se zbatu cu putere şi începu să urle. Dar strigătele sale se pierdeau sub grosimea zidurilor. În curînd ajunseră la un fel de drum îngust şi infect unde aerul de abia putea fi respirat. O uşă se deschise, omul fu azvîrlit ca un pachet, uşa se închise şi totul se sfîrşi.

În cea dintîi clipă, nenorocitul, înnebunit, turbat, sări în temniţa îngustă în care era închis şi încercă să-şi spargă capul de ziduri. Dar, pesemne, capul unui elveţian e tare, căci nu izbuti decît să-şi facă o mulţime de cucuie straşnice. Încercă să-şi smulgă barba. Dar şi barba lui aspră şi stufoasă, era tot atît de bine prinsă ca stejarii cei de veacuri, care cresc pe pîrîişurile Elveţiei. Cu toate astea, tot lovindu-se cu capul de ziduri, tot smulgîndu-şi părul, bietul elveţian sfîrşi prin a leşina de durere şi căzu lungit într-o băltoacă a cărei răceală îl dezmetici îndată. Atunci se aţeză în capul oaselor şi, fără să dea vreo atenţie animalelor scîrboase care se suiau pe el în tăcere, începu să se jelească, în termeni, poate mai puţin poetici, dar tot atît de înduioşători ca aceia din legenda lui Jeremia.

— Mii de draci ! plîngea el, cu hohote care semănau cu nişte mi-rîituri, am murit ! Sau, dacă n-am murit... nu mai am mult ! Am să crăp aici, ca un cîine, pe care-l ucizi la un colţ de stradă. Am văzut eu la ce etaj ne-am coborît şi că m-au închis în ultima groapă. Ştiu bine, urmă el cu

un fior de groază că acei pe care-i închid aici, nu mai ies niciodată. Nici un temnicer nu se coboară niciodată pînă aici, ca să le ducă de mincare prizonierilor. N-am să-mi mai văd țara. N-am să-mi mai văd căsuța, în care m-am născut, nici vacile mele, nici pădurile, nici zăpada munților noștri. M-a pierdut numai ambiția mea.

Dacă nu ascultam făgăduințele recrutorului, dacă n-aș fi vrut să văd curtea Franței și minunile ei, aș fi și azi acolo, printre prietenii noștri, cu vacile noastre și cu părinții mei.

Ah ! biată mamă ! ce ai să zici, cînd vei afla că Vilhelm, al tău a fost condamnat să moară de foame, și, ce e mai grozav în toate astea, fără să știe măcar... de ce ?

Omul al cărui prenume îl aflarăm acum, își lăsă capul pe genunchi și începu să urle îngrozitor. Dar, încetul cu încetul, sfîrși prin a înțelege că strigătele chiar, nu-i serveau la nimic, și atunci căzu în acel mutism sălbatic, al deznădejdelor cumplite. Nu mai avea nici puterea să plîngă și în temnița numărul 6 nu se mai auzea decît suflarea lui șuierătoare.

Nu mai știa dacă-i e foame ori sete, nici dacă trebuia să moară. Viața-i părea un lucru nelămurit, îndepărtat, nesigur, și în sfîrșit, după cîteva ore într-un ultim gemăt, se întinse pe pămînt în așteptarea morții.

În acel moment, ușa temniței se deschise binișor și se închise tot așa. Dar nefericitul care, cu o clipă în urmă, era adîncit într-o negură de nepătruns, băgă de seamă că în carcera lui se răspîndea o lumină slabă.

Își ridică capul uimit și văzu că acea lumină pornea dintr-un felinar, pe care-l ținea o femeie.

Ochii lui zăpăciți se îndreptară de la felinar asupra figurii femeii și o recunoscă.

Era prima cameristă a reginei,... Mabel.

— Ce vrei ? întrebă bietul om, pe care deznădejdea îl înlemnise într-atît, încît nici nu mai încercă să profite de acest incident.

— Vin să te scap ! îl lămurî Mabel.

În clipa aceea, elvețianul sări în sus, tremurînd și bilbîind cuvinte fără înțeles. Cu toate astea, s-ar fi putut pricepe că el jura o recunoștință veșnică lui Mabel și că o ruga să facă ce o vrea cu viața lui.

— Urmează-mă ! zise Mabel, și dacă ții să nu fi prins, nu grăi nici un cuvînt, nu face nici un gest.

Elvețianul, căruia nădejdea îi redase puțin singele recă, făcu semn că înțelesese ce i se cerea. O urmă, deci, pe Mabel, care ieși din temniță și închise ușa.

Apoi, sui scările, una după alta, și elvețianul ajunse în aer liber.

După cum închisese ușa temniței, Mabel închise și ușa subteranelor. Ajunseră într-o curțică întunecată. În fundul acelei curți, într-un colț aștepta cineva. Mabel se îndreptă spre omul acela și-i dădu cheile, pe care le avea în mină.

Cum putuse să-l hotărască pe temnicer să înlesnească acea fugă ? E foarte probabil că de mult timp și pentru multe întîmplări îl cîștigase pe omul acela de partea ei.

Pe drumuri pe unde nu trecea nici o patrulă și pe care chiar regele n-ar fi putut străbate, Mabel ajunse la o țărmă părăsită...

După cîteva minute, arcașul condamnat la moarte prin foame, ieșise din Luvru. Emoția, pe care o resimți, fu atît de mare încît căzu în ge-

nunchi, apucă poalele rochiei lui Mabel și i le sărută cu smerenie, fără să scoată o vorbă.

Mabel primi acest omagiu, al bietului elvețian, și-i spuse liniștită :
— Haide, vino !

Arcașul se sculă, și o urmă ca un ciine. La marginea lumii să-l fi dus, și el ar fi urmat-o, dar, poate, ceea ce pretindea de la cel pe care-l scăpase era mult mai greu și mai grozav. Ea se opri lângă cimitirul Nevinovaților, intră în locuința cu stafii și se sui pînă la laboratoru, unde aprinse o făclie.

Scoase dintr-un dulap pline, friptură, și o cană cu vin, puse totul pe o masă și-i zise :

— Trebuie să-ți fie foame și sete. Bea și mănincă.

Elvețianul zîmbi ca un copil fericit și se instalează în fața proviziilor. El nu mîncă : înghițea pe nemestecate.

Cînd se saturea, Mabel, care-l privise și-l studiasese, îl întrebă :

— Cum te cheamă ?

— Roller. Vilhelm Roller !

— De unde ești ?

— Din Untervalden.

— E în Elveția, nu e așa ?

— Da.

— Mi s-a spus că elvețienii uită cu greu o binefacere. E adevărat ?

— Dumnezeule ! Vă spun că viața mea e a dumneavoastră. Faceți ce vreți cu ea.

— Mi s-a spus, urmă Mabel, că elvețienii uită și mai greu o injurie.

Elvețianul scrișni din dinți și zise :

— Drace ! Dacă vreodată mi-o cădea în mină ofițerul care m-a vîrît în carcera numărul 6, îi frîng gîtul ca unei rațe.

Mabel notă cu o satisfacție posomorită semnele de furie și de răzbunare, care se încrustase pe fața aceea. Vilhelm Roller trebuie să fi avut vreo douăzeci și cinci de ani. Era alb și rumen, cu ochii albaștri și o barbă blondă, pentru care fusese înrolat cu trei ani în urmă în garda decedatului rege Filip cel Frumos. Era înalt, lat în spate, masiv, pătrat, enorm ca toți cei din gărzile, cărora pe vremea aceea li se cerea să fie, mai cu seamă, oameni frumoși.

— Așadar, urmă Mabel, dacă ți-ar cădea în mină ofițerul care te-a închis, l-ai uide ?

— L-aș omori. Și pentru asta nu e nevoie să-mi cadă în mină, căci voi ști eu să-l găsesc.

— Eh ! zise Mabel, acum zici tu așa, dar peste cincisprezece zile, sau peste vreo lună ai să uiți, fără îndoială.

— Niciodată ! gemu elvețianul cu atîta hotărîre, cu o astfel de siguranță, încît Mabel se convinse că în adevăr, sub acea înfățișare liniștită, bătea o inimă însetată de răzbunare.

— Dar, urmă ea, se poate să te prindă iar și să te osîndească la moarte pentru asasinarea unui ofițer al regelui, și, de data asta, n-am să mai fiu acolo, ca să-ți mai pot deschide ușa temniței.

Elvețianul scutură din cap și răspunse cu aceeași liniște sălbatică.

— De data asta, îmi va fi egal să mor.

Nu-mi e necaz pe ofițer, că a vrut să mă omoare, dar mi-e ciudă că m-a condamnat fără de vină. Chiar în ajun, îmi spunea că eram cel mai bun arcaș al companiei. Dacă voia să laude pe cineva, pe mine mă lauda-

Dacă era vreo însărcinare grea de îndeplinit, la mine se gîdea. Cînd m-a arestat l-am întrebat :

„Ce am făcut ?“ Și dacă mi-ar fi răspuns, dacă mi-ar fi explicat crima, pe care am săvîrșit-o, m-aș fi resemnat, aș fi murit iertîndu-l.

Dar, să mă fi azvîrlit ca pe un trădător, într-o carceră, în fundul pămîntului, unde știa bine că o să mor,... să mor fără pricină ? Asta, vezi dumneata, nu pot s-o uit. Acest om va muri de mina mea. Și, apoi, să facă ce-or vrea cu mine !

Elvețianul vorbise cu o liniște strașnică. El înghiți la repezeală un ultim pahar cu vin, și fără să se mai tulbure strînse în mină, paharul de metal.

— Așa am să-l apuc de gît, zise el și am să-l strîng,... cum vezi.

În cîteva clipe, paharul se turti sub puternica presiune a cleștelui aceluia viu, care era mina lui Vilhelm Roller.

Mabel zîmbi din nou.

— Dar, în sfîrșit, urmă ea, după ce l-ai ucide pe omul acela, nu ți-ar plăcea mai bine să te întorci în țara ta ? N-ai pe nimeni care te așteaptă acolo ?

Ochii elvețianului se umeziră și vocea îi tremură puțin.

— Acolo, pe dealurile Untervalduului, e o femeie bătrînă, cu părul alb, care trebuie să se gîndească la mine în fiecare zi, și care, desigur, cînd înserează, cînd văcarul aduce cireada acasă, nu adoarme niciodată fără să se fi rugat la Dumnezeu, la Sfînta Fecioară și la toate Sfîntele, pentru Vilhelm. Aceia-i mama mea.

— Mama ta ? zise Mabel mirată să se simtă și ea mișcată.

— Da ! făcu elvețianul. Cînd am plecat, ea mi-a spus că o să mi se întîmple ceva rău în pămînturile care se află dincolo de Bourgundia și care se cheamă regatul Franței, în acel oraș misterios, de care auzise vorbind pe niște călători, și care se numește Paris ! N-am vrut s-o ascult, dar, acum văd că avea dreptate bătrîna Margareta !...

— O iubești mult pe mama ta ? întrebă Mabel cu glas ciudat.

— Ea mă iubește mai mult decît o iubesc eu, răspunse Vilhelm.

— Da, oftă Mabel, cu un fior, așa-i soarta tuturor mamelor bătrîne, să-și iubească feciorii, mai mult decît sînt ele iubite. Ascultă, nu vreau ca mama ta să moară de mîhnire, aflînd că fiul ei a pierit în orașul misterios, de care se temea, pentru zilele lui.

Știu prea bine ce suferă o mamă, cînd află de moartea copilului, pe care l-a alăptat.

Vilhelm, vei revedea-o pe mama ta, și vei pleca spre țara ta.

În ochii elvețianului se oglîndi o bucurie adîncă, lacrimile îi alunecară pe obraji, de-a lungul bărbii lui stufoase, și-și împreună miinile murmurînd :

— Vreți, dar, să vă ador, cum m-au învățat să ador nici pe Maica Domnului ?

— Îți voi da atîția bani, pentru ca să te poți înapoia în Elveția. Îți voi asigura plecarea, în așa fel, încît să scapi de orice cercetare. Și, cînd vei fi ajuns în satul tău, cu toate cheltuielile pe care le vei fi putut face, îți va rămîne destul din aurul pe care ți-l voi fi dat ca să asiguri o bătrînețe fericită mamei tale.

În schimb îți voi cere numai să recomanzi bătrînei Margareta să se roage în toate serile, nu pentru tine, care n-o să mai ai nevoie de așa ceva, dar...

— Dacă trebuie să se roage pentru dumneata, zise elvețianul cu atîta căldură cît era el în stare să pună în cuvintele lui, n-ai nevoie, căci ești în inger al lui Dumnezeu, și te vei duce, desigur, în Rai.

— Sau poate în Iad ! șopti Mabel cu glas înăbușit. Nu pentru mine urmă ea, ci pentru o mamă... o mamă ca a ta. Ea se numește Ana de Dramans.

— Ana de Dramans ? gemu Vilhelm Roller, lovindu-și fruntea pătrată, care părea săpată într-un bloc de granit, smuls din vîrfurile Jungfrau-lui. Numele acesta e întipărit aici !

— Bine ! zise Mabel. Acum ascultă-mă.

Ofițerul pe care vrei să-l omori nu e vinovat de închiderea ta. N-a făcut decît să se supună unui ordin, cum te-ai fi supus și tu. Căci, ca și tine, el e soldat, e un om plătit, ca să execute ordinele pe care le primește. Lovind în acest om ai săvîrși o crimă de neiertat.

— Așa-i ! oftă Vilhelm, gînditor. Ofițerul a primit ordinul să mă azvirle în temniță. Dacă gîndul de a mă face să pier de foame nu vine de la el, n-am dreptul să mă răzbun. Ar fi nedrept. Dar, atunci, cine mi-a vrut moartea ! Pe cine trebuie să-l lovesc și să-l urăsc ? Oh ! ai să-mi spui, simt eu... ghicesc că nu m-ai adus aici, decît pentru ca să-mi spui lucrul ăsta !

— Într-adevăr, răspunse Mabel cu o liniște care-l făcu pe arcașul reginei să se înfioare, oricît de liniștit ar fi fost.

— Am să-ți spun cine a vrut și a ordonat, cu atîta sînge rece, moartea ta ; dar jură-mi, mai întîi, să nu faci nici o mișcare pînă nu ți-o spune eu :

„A venit vremea !“

— O jur, da !

— Și vei sta ascuns aici !

— Jur !

— De două ori pe săptămînă îți voi aduce proviziile, de care vei avea nevoie ; și, acum, mai jură-mi că, atunci cînd îți voi zice „a venit ceasul“ vei lucra fără șovăire și cum ți-o zice eu.

— O jur ! repetă elvețianul. Și acum la rîndul dumitale, spune-mi numele infamiei ?

— Margareta de Bourgogne ! zise Mabel.

— Regina ? gemu Vilhelm Roller. Oh ! presimțisem aceasta... citisem că femeia aceea, pe care toată lumea o adoră și o respectă, nu e decît un demon ieșit din Infern. Îi băgasem de seamă privirile, care mă înspăimîntaseră. Și dacă aș îndrăzni...

— Ține-ți gîndurile pentru tine ! mormăi Mabel, văzînd că Vilhelm se oprește. Dar acum, cînd știi numele, spune-mi dacă hotărîrea ta de răzbunare e aceeași.

— Aceeași ? Nu !... Căci, cită vreme nu era vorba decît de ofițer, nu mă gîndeam decît să-l omor, pe cînd pe această regină, vezi dumneata, înainte de a o ucide, aș vrea s-o văd suferind puțin cele ce m-a făcut pe mine să sufăr. Dar, dacă puteam nădăjdui să lovesc un ofițer, pe care-l pot întîlni în orice moment, pe străzile orașului ?... cum voi putea nădăjdui să mă răzbun pe regina Franței ? Cum să mă apropii de ea ? Cum să pătrund pînă la ea ? Știu prea bine, cît e de păzit Luvrul.

— N-o să trebuiască nici s-o lovești, nici chiar să te apropii de ea. Și cu toate astea o vei ucide mai sigur, decît cu o lovitură de pumnal în inimă.

— Cum o să fac, oare ?

Mabel își fixă, o clipă, privirea ei adîncă pe fața aceea liniștită, pe care se oglindea o hotărîre neînduplecată.

Și, fără îndoială, ea fu mulțumită, căci adăugă :

— Mi-ai spus că un gentilom te întîlnise și-ți încredințase un pachetel să-l dai reginei ?

— E curatul adevăr.

— Îți mai aduci aminte, îți vei mai reaminti cînd va veni momentul, figura și numele celui gentilom ?

— Numele lui ? zise elvețianul. Îl cheamă Filip d'Aulnay. Și, cît despre figura lui, nu cred ca să i-o uit niciodată, căci mi s-a părut așa de stranie, atît de sfîșiată de o durere atît de tainică, încît va fi una din acele figuri a cărei întipărire îți rămîne, fără de voie, în minte.

— Bine ! făcu Mabel, căutînd în sacul ei. Iată pachetul, pe care Filip d'Aulnay te însărcinase să-l dai reginei care trebuia să te răsplătească. Ai văzut care a fost răsplata găsită de Margareta de Bourgogne.

Elvețianul se înfioră, luă pachetul, căre era neatins, întocmai cum i-l dăduse Filip d'Aulnay și-l privi mirat.

— Deschide-l ! zise Mabel.

Vilhelm Roller o ascultă și cu o mirare și mai mare, șopti :

— Două pietre scumpe !

— Două smaralde, zise Mabel. Ei bine ! cînd va veni vremea, cu aceste două smaralde vei putea să-ți răzbuni fără ca nimic pe lume s-o scape pe aceea, care te-a răsplătit, după cum știi... Păstrează-le cu sfințenie. Și cînd va sosi momentul, va fi destul ca să te duci la cineva, pe care ți-l voi spune eu. Și dacă acea persoană te-ntreabă, atunci cine ți-a dat acele smaralde,... ce ai să răspunzi ?

— Filip d'Aulnay.

— Și dacă acel cineva te mai întreabă unde l-ai întîlnit pe Filip d'Aulnay,... ce ai să răspunzi ?

— Lingă Turnul Nesle !

— E destul ! zise Mabel. Acum nu mai ai decît să aștepți.

Și după un ultim semn Mabel se îndepărtă, coborî scara, ieși din casa cu stafii, pe cînd elvețianul, adîncit în gînduri grozave căuta să priceapă în ce dramă groaznică se încurcase de odată.

LII. LOGODNA GILLONEI CU SIMON MALINGRE

Cititorul n-a uitat, poate, că i-am lăsat pe Simon Malingre și pe Gillona într-o situație tot atît de grea pentru amîndoi, sau, dacă a uitat, trebuie să ne reamintim noi.

Deci, cînd Gillona anunța, triumfătoare, lui Simon Malingre că era să pună mîna pe comoara îngropată în fundul grădiniței cu trandafiri, Simon întinzînd brațele le strînse deodată și Gillona se pomenise prinsă în cursă. Această captură se manifestă prin două urlete, unul de triumf al lui Simon și altul de spaimă al Gillonei.

Simon Malingre izbucni într-un ris groaznic, se ghemui în unghiul unde era înlăntuit și o așeză pe Gillona pe genunchii lui. O învîrtea ca pe o pană, puterile fiindu-i înzecite de disperare și de bucurie. Într-o ultimă convulsie. Gillona izbuti să-și ridice capul, apucă cu dinții brațul lui Simon și dinții se încheștară cu furie.

Simon simți o durere groaznică, dar rîse, înainte. Pumnul rămas liber îi lovi, ca o măciucă capul Gillonei. Gillona gemu și căzu leșinată.

— Așa ! zise Simon. Acum, ai să stai liniștită, maimuță bătrînă. Ia să văd ce să fac cu tine ? Să te omor de tot ? Hei ! e puțin lucru. Drace, ce rău mă doare brațul ! Trebuie să mi-l fi străpuns maimuța !...

Să te strîng de gît ?... Hm ! îmi pare că e o moarte prea ușoară pentru o pocitanie turbată... Mai avem timp... Să ne gîndim. Hei ! ce idee bună ! Ascultă dragă. Nu m-auzi ?

Nu face nimic, ascultă totuși ! Știi ce am să fac cu tine ? Am să iau cheile lacătelor pe care ai binevoit să le aduci, să deschid lacătele astea drăgălașe, așa de frumos lucrate, și să-mi scot lanțurile. Apoi, maimuțico, am să te pun în locul meu, înlănțuită aici unde sînt, cu lacătele bine închise, și apoi, înainte de a pleca, voi aștepta să te deștepți ca să văd puțin ce mutră faci. Iată ce numesc eu o păcăleală strașnică.

Ce zici, blînda mea logodnică, Gillona ?

Vorbînd astfel, Malingre rîdea cu poftă și o zguduia cu furie pe Gillona care nu-i putea răspunde pentru foarte binecuvîntatul cuvînt că... era în nesimțire.

— Și așa, urmă Malingre, te vor arde pe tine, în locul meu. Frumos spectacol, la care... regret că nu am să pot lua parte. Nu-i nimic ! Mă voi duce în tîrgul de porci, să văd arzînd pe cea dintîi scroafă vrăjitoare, care va fi condamnată și-mi voi închipui că ești tu. Deocamdată, după cum îți spuneam, mă voi mulțumi să văd strîmbătura pe care ai s-o faci, cînd te-oi deștepta. Și, slavă Domnului !, că... știi să te strîmbi, cînd vrei. Am să aștept... Hm !

Merită ore s-o mai și aștept ?... Cum mă mai arde de îndrăcit gîtul ! Turbez de sete !

Socotînd bine, mai bine ar fi să plec îndată. Cheile lacătelor ! Să vedem, unde sînt cheile ?

Simon Malingre o cotrobăi în grabă pe Gillona, o căută prin buzunare cu înfrigurare. Apoi cu furie.

Și, în sfîrșit, adevărul îi apărî în toată grozăvenia lui : cheile, cheile acelea pe care Gillona i le arătase, ei bine, nu mai erau la dînsa ! Malingre aruncă în juru-i priviri rătăcite, cercetînd leșpezile temniței, pe care făclia adusă de Gillona le lumina slab, dar suficient.

Deodată scoase un urlet : zărise cheile !

Atunci, înainte cît putu, atît de departe cît îi îngăduia lanțurile, dar tot fără să dea drumul Gillonei pe care o ținea strîns în brațele lui.

Un suspin de groază îi umplu pieptul ; cît de departe ar fi putut să se tîrască, tot nu izbutea să ajungă cheile, care străluceau în umbră, nelămurit, și-i apăreau ca cea mai rîvnită comoară pe care sufletul lui de zgîrcit ar fi putut să dorească vreodată.

Atunci se întinse pe jos, de-a lungul, în speranța că o să poată întinde mîna spre cheile liberatoare, și înebunit, dădu drumul Gillonei, pe care nici nu se mai gîndi s-o supravegheze.

Lungindu-se pe leșpezi, după cum am spus, încercă să întindă mîna și un vaiet jalnic i se stinse pe buzele vinete, cînd se încredință că, nu numai că nu-și putea întinde mîna, dar amîndouă brațele, din contră erau trase îndărăt, prin poziția lui chiar, de lanțurile prea scurte care i le încătușau.

Și cheile... erau la un lat de mîna de el !

Atunci nenorocitul începu să tragă lanțurile care-i intrau în carne. Gîfîind, horecîind, încercă să le apuce cu gura ! În sfortărea pe care o făcea, din ce în ce mai cu obidă, prin săltăturile lanțurilor se ridica de la pămînt și apoi cădea pe nas, cu fața pe lespede. Și lupta aceea în fundul temniței, luminată de făclie, lingă o femeie leșinată, lupta aceea a omului în spasmuri, care se tîra pe lespede și-și întindea deznădăjduit buzele însingerate și noroioase,... avea ceva hidos, fantastic și înspăimîntător.

În sfîrșit, Simon Malingre înțelese că-și sleia puterile în sfortări deșarte. Se întoarse înapoi, scrișni un blestem, și se ghemui în colțul lui, trăgînd-o iarăși pe Gillona lingă el.

— Cel puțin își zise, ai să crăpi și tu cu mine !

Mai în aceeași clipă, Gillona deschise ochii.

Rămase incremenită, văzîndu-se vie în mîinile lui Simon. Pe urmă ea observă cu mirare că Simon Malingre plîngea cu hohote.

Simon plîngea, dar din ochii lui, ca dați cu burghiu, o privire plină de o nădejde șireată se îndrepta spre Gillona. În clipa cînd Gillona își venise în fire o idee neașteptată îi trecuse prin minte lui Simon.

Stăpînindu-se Gillona, studia cu sînge rece figura lui Malingre, și, în minutele acelea, nu se auzi decît plînsul lui Simon care se întetea din ce în ce și care ajunsese la diapazonul durerii celei mai extravagante.

— De ce plîngi, dobitocule ? îl întrebă în fine Gillona.

— Dobitoc ! Mă mai face și... dobitorc ! se boci Malingre. Numai așa mă face... de cînd mă iubește ! Dumnezeuule prea sfinte. Doamne milositive ! Se poate, oare, ca Gillona mea să mai aibă ceva în suflet pentru Simon al ei ?

— Ce va să zică asta ? șopti Gillona, cu atenția încordată.

Hohotele de plîns ale lui Malingre se întetiră și bilbii :

— Mă întrebi de ce plîng ?... Poți să mai întrebi așa ceva, cînd inima mi-e zdrobită de durere ?... Ah ! Gillona, se poate ca tu, pe care te iubesc atît de mult ca tu, logodnica mea, să mă fi osîndit la o moarte atît de grozavă ?... Și... ceea ce e mai înspăimîntător, vezi tu ?, nu-i că am să mor,... ci să știu că nu mă iubești.

— Să fi inebunit de frică ? se gîndi Gillona.

— Și cînd mă gîndesc că o să mori cu mine, nu simt numai durere, ci chiar deznădejdea ! Căci vei muri cu mine, sărmana mea Gillona.

— Nu, e nebun ! se gîndi Gillona. Cum o să mor cu tine ? Spune-mi lucrul ăsta, micuțul meu Simon ? zise ea tare.

— N-ai ! deoarece or să vină, să mă ia ca să mă ardă,... deoarece Monseniorul conte mă va întreba, fără îndoială, n-o să trebuiască — oare — ca eu, care nu mint niciodată, să-i spun tot adevărul și să te arăt drept complicea mea ?

— Mizerabilul ! E în toate mințile ! se gîndi Gillona, înfiorîndu-se, căci nu se mai îndoia că Valois, în furia lui, nu o s-o supună la același chin ca și pe Malingre.

— Vezi ? urmă el, cît de jalnică e soarta mea ? Nu numai că trebuie să mor, dar să mori și tu cu mine.

Simon începu să plîngă iar, pe cînd Gillona căzuse pe gînduri.

— Ia să vedem, zise ea în sfîrșit, e, oare, nevoie să mori ?

— Vai ! Da ! Deoarece l-am trădat pe stăpînul meu ! Am introdus în palat o bandă de bandiți, căroră voiam să le-o dau pe mîină pe dragălașa Mirtila. Asta e crima mea, nu e așa Gillona ? Și această crimă, unde aș putea s-o ispășesc mai bine decît pe rugul pe care mi l-ai pregătit tu ?

Gillona se cutremură, căci, în minutul acela, ea bănuia că Malingre, ca s-o poată răpune mai sigur, se resemnase și el să moară.

— Simon ! strigă femeia. Scumpul meu Simon, nu vreau să mori !

— Dar eu, vreau să mor ! urlă Malingre.

— Cum, de nu m-a omorât adineauri ? se gîndea Gillona. De ce n-a deschis lacătele cu cheile, pe care i le-am arătat ? Ascultă Simone, zise ea tare, ar fi prea grozav ca doi logodnici, ca noi, care, cu toate certurile lor se iubesc atît de mult să se osîndească prostește, la moarte ! Iartă-mă, că te-am denunțat Monseniorului ! Vrei ? Iartă-mă că te-am adus aici ! Îți jur, Simon, că voiam să te sperii numai cum mă speriașezi și tu. Dar, te-aș fi scos de aici, înainte de a se fi luminat de zi. Și, drept probă, adăugă ea privindu-l în ochi pe Malingre, e că adusesem cheile de la lacăte.

Simon se șterse la ochi cu o mină, pe cînd cu cealaltă ținea bine pe Gillona.

— Spui drept ? întrebă el, ai vrea să-mi dai drumul ?

— N-am venit decît pentru asta ! zise Gillona. Tot ce ți-am spus adineaurea e o nebunie. Viața ta mi-e prea scumpă, ca să mă gîndesc s-o răpun.

Amîndoi vrem să ne îmbogățim.

Malingre, nu pot nimic fără tine și tu nu poți nimic fără mine... Uite, vrei ? Să lăsăm deoparte orice ipocrizie. Să fim sinceri unul cu altul, măcar o singură dată în viața noastră.

Ascultă-mă cu băgare de seamă și vom pecetlui o pace definitivă, căci am un proiect cu care trebuie să ne îmbogățim la sigur, fără să socotim cele ce-am pus la cale cu privire la Buridan.

De astă dată Simon Malingre își curmă văicărelile. Socoti că lucrurile deveneau serioase.

— Te ascult ! zise el cu răceală.

— Da, jură-mi însă pe sfînta grijanie că... niciodată nu vei mai pune la cale nimic împotriva mea.

Malingre rămase mirat, auzind-o pe Gillona cerîndu-i să nu mai încerce nimic împotriva ei, atunci cînd, din contră, ea încercase pînă în acea zi totul împotriva lui. Această mirare probează numai că oricît ar fi fost de șiret, Malingre nu cunoștea însă tactica obișnuită femeilor, a cărei grijă, e de a se schimba întotdeauna în acuzatoare. Cu toate astea el răspunse :

— Pe grijanie, îți jur !

— În cazul ăsta, zise Gillona, sîntem salvați amîndoi, și în noaptea asta, cînd trebuia să murim, ne vom logodi. De acum înainte sîntem legați unul de altul, căci și eu îți jur să-ți vin în ajutor și să-ți fiu credincioasă. Și acum, ascultă-mă ! Am să încep, prin a deschide lacătele și să te scap.

— Bine ! mormăi Simon-Malingre. Și apoi ?

— Apoi, ne ducem sus și o luăm cu noi pe drăgălașa Mirtila.

— Unde o ducem ? întrebă Malingre mirat.

— La grădinița cu trandafiri, unde ne vom instala, eu ca s-o supraveghez pe micuță, și tu ca să-ți năzuiești comoara. După aceea dăm de știre lui Buridan și-ți pot spune că va avea destulă încredere în mine ca să creadă tot ce-i voi spune. Și mai bine, îi ducem pe Mirtila, și începem prin a primi din partea aceasta o bună răsplată.

— Admirabil ! zise Malingre. Ghicesc restul. Dăm de știre apoi Monseniorului de Valois, și din partea asta primim nu numai iertarea

noastră, nu numai ne redobîndim încrederea, dar și o recompensă, cu atît mai sigură, cu cît vom avea grijă să ne-o dea înainte de a-l conduce pe Monsenior la Mirtila... Admirabil !

— Pînă la Mirtila, da ! urmă Gillona. Și cu aceeași ocazie, pînă la Buridan, dovedindu-i că e fiul lui !

Astfel că Monseniorul, făcînd o dublă lovitură, va recăpăta pe Mirtila și se va scăpa de un fiu supărător ! Așa că avem dreptul la orice răsplată dorim!...

— Sublim ! strigă Malingre, sublim !

Și entuziasmat, Malingre care ajunsese să uite situația grozavă în care se găsea, strînse în brațe pe Gillona și o sărută pe amîndoi obrazii, pe cînd Gillona zîmbea rușinoasă. Și aceasta fu scîrboasa sărutare a logodnei aceleia groaznice.

— Ei bine ! urmă Gillona căutîndu-se prin buzunare ca să găsească cheile, să ne grăbim acum și să lucrăm cum trebuie.

— Da, zise Malingre, începe prin a deschide lacătele pentru că ai cheile.

— Mi-or fi căzut, zise Gillona după un minut, căci nu le găsesc...

— Ah ! iată-le...

Și Gillona, care cercetase cu privirea temnița de jur, împrejur, voi să se scoale ca să se ducă să ridice cheile.

— Mai așteaptă un minut ! zise Malingre fără să-i dea drumul.

Gillona tresări.

Dintr-o aruncătură de ochi, ea socoti distanța care o despărțea de cheile lui Malingre, și înțelese !...

Cu toate astea, nu zise nimic, dar, cu toate că Simon jurase pe grijană lui, ceea ce era un jurămint grozav, ea hotărî să-l supravegheze bine.

— Cum au ajuns acolo ? Zău, că nu le-ăș fi văzut singur, căci încep să nu mai văd.

— Orice-o fi, Simon, dacă vrei să ieși de aici, dacă vrei să ne executăm planul, trebuie să deschid lacătele, și, dacă ții numaidecît să le descui, trebuie să iau cheile, și, dacă vrei să iau cheile, trebuie să-mi dai drumul. Iată cheile, zise ea, arătîndu-le lui Malingre.

— Judeci admirabil ! făcu Malingre. Am fost într-o zi la Sorbona să ascult cum discutau doi doctori. Unul din ei argumenta întocmai ca tine, și studenții ziceau că aceasta e un silogism. Sînt deci, din toate punctele de vedere, de ideea ta, afară de unul singur, și anume... nu văd nevoia de a-ți da drumul... Din contră, dacă te-ăș lăsa din mînă ai putea să cazi și să te lovești. Și cum țin grozav la tine, m-ar durea în suflet, dacă te-ai răni, încercînd să mă salvezi. Deci, nu-ți dau drumul. Iată un alt silogism, Gillona !

Gillona zîmbi și se făcu că dă crezămînt logicii lui Malingre. Ea înaintă deci spre chei, pe cînd Malingre o ținea de o mînă atît de zdravăn, pe cît poate să țină scîndura de care se agață un om care se înecă.

Peste cîteva clipe Gillona deschise lacătele și lanțurile căzură. Simon Malingre era descătușat.

.....

Cînd contele de Valois eliberat chiar de rege, se duse în palatul său, după convorbirea cînd fu hotărîtă pieirea lui Marigny, primul lui gînd fu să întrebe de Simon Malingre și de Gillona. Căpitanul său de gardă, după ce-l felicită de fericita lui reîntoarcere, îi anunță că, din fericire, putuse

să pună mîna pe Simon, chiar în noaptea cînd Monseniorul fusese luat pe sus de banda de tîlhari.

— Și unde e ? întrebă Valois, satisfăcut.

— Într-o temniță a castelului, înlănțuit strașnic.

— Să mi-l aducă pe dată ! să-l ducă la turnul cel mare al palatului, ca să-l spînzure, și trupul lui să rămînă în spînzurătoare pînă cînd ciorile și bufnițele s-or sătura. Sau, mai bine, nu ! Să-l ducă în camera de tortură, să se aprindă focul, și să-l pună să ardă încet !... Sau, mai bine, ... nu ! Să mi-l aducă aici, căci, mai întîi, vreau să-l întreb pentru ce m-a trădat ?

Căpitanul ieși repede, pe cînd Valois plimbîndu-se — în lung și în lat în sala cea mare de arme, lovea furios, cu tocul, lespezile și chibzuia tot felul de torturi, dintre care cea mai mică chiar, l-ar fi făcut pe Malingre să cadă jos, de spaimă, dacă ar fi cunoscut-o.

În sfîrșit, ușa se deschise și Valois se opri, cu sprîncenele încrun-tate, întorcîndu-se într-acolo. Apoi îngălbeni.

În locul căpitanului său, aducînd pe Malingre, zări întrînd o femeie, îmbrăcată în doliu, cu fața mascată cu negru, și pe care, cu toate astea, o recunosc pe dată.

Femeia înaintă spre el.

Cu fața descompusă, Valois se trase îndărăt și se căznea să-și re- amintească vreo rugăciune.

Se dădu mereu înapoi, pînă la tronul așezat sub un baldachin, în fundul sălii, și acolo, lîngă acel fotoliu unde își da verdictele de judecată în fața oamenilor lui de arme, el se opri.

Mabel se așează în fotoliu, ca și cum dînsa ar fi fost judecătorul de data asta.

Și Valois murmură :

— Așadar... e adevărat că ești o vrăjitoare sau o zîă ? Tu, pe care te-am văzut moartă la Dijon, și pe care o văd în viață acum ! Tu, care ai fost închisă într-o odăiță fără uși, și care ai ieșit prin nu știu ce vrăjitorie ! Tu, în sfîrșit, care ai putut pătrunde în această locuință și să ajungi pînă la această sală unde nimeni, sub pedeapsă de moarte, nu poate intra pînă nu e chemat de mine ! Vii din fundul iadului ? În numele Satanei ?...

— Vin în numele Domnului ! răspunse Ana de Dramans, cu glas liniștit. Vin, Valois, să-ți reamintesc învoiala noastră. Nu-ți imput lașita-tea cea din urmă, de la Dijon. Nu-ți imput că ai lăsat să mă omoare sub ochii tăi, și că ai consimțit să-l ucidă chiar pe fiul tău. Aceasta e în seama dreptății dumnezeiești, și vei da seama înaintea lui Dumnezeu. Dar ceea ce depinde de judecata mea, fie ce-oi fi... fantasmă, zîă, sau vrăjitoare, e... ultima ta trădare.

— Ultima mea trădare ? bolborosi contele înspăimîntat.

Nu-i venea în gînd să ceară ajutor.

Era absolut incredințat că, dacă ar fi intrat gărzile lui ca s-o aresteze pe acea femeie, ea ar fi pierit ca un fum, care se împrăstie în aer.

Simțea acea groază sacră, de care vorbește Virgiliu.

Atît de aproape de o ființă supranaturală, de fire extrapămînte-nească, el era prada unei amefeli a trupului și a minții.

Se agăță cu o mîină de una din armurile care stau rînduite lîngă tron, ca niște militari tăcuți.

Cît despre Mabel, ea nu juca nici o comedie.

Nu se gîndea să profite de spaima superstițioasă, pe care o vedea întipărită pe fața fostului ei amant.

Venise să se răfuiască, fără să-i pese dacă Charles de Valois o lua drept o viețuitoare, sau drept un demon.

Ce fel intrase în hotelul lui Valois ?

Cum ajunsese pînă în sala aceea unde, nimeni nu îndrăznea să pătrundă fără să fie chemat de stăpîn ?

E foarte cu putință că de lungă vreme Mabel studiasе intrările și planul fortificației acelea, în care știa bine că va trebui să intre într-o zi, ori alta. Doar că cele aflate, le tănuise pînă în ziua cea mare a răz-bunării, spre care ea se îndrepta pe căi piezișe, dar sigure. Și Mabel renunță deodată la orice beneficiu a vreunei puteri supranaturale. Ea-i probă contelui că-i era posibil să intre în palat ori cînd avea poftă. Astfel, ea-l punea în situația de a se păzi. Mabel ar fi renunțat la răzbunarea ei ca s-o scape pe Mirtila ! Căci Mirtila era viața lui Buridan.

— O învoială ne lega, zise ea. Trebuia o vrăjitoare care să fie azvîrlită în temnița de la Temple, o nefericită care trebuia arsă.

Eu voiam ca tînăra care era condamnată, și care trebuia să moară, să trăiască. Cînd ai venit la locuința de la cîmitirul Nevinovaților, m-am oferit ca să înlocuiesc pe cea pe care o căutai. Ai primit, ai jurat ca Mirtila să rămînă liberă. Cînd ai venit să mă vezi în închisoarea de la Temple unde m-am arătat ție, te-am prevenit că voi găsi mijlocul să aflu dacă te-ai ținut de jurămint.

Și cînd am aflat că, și de data asta, ți-ai călcat jurămintul, mi-am pierdut răbdarea. Am ieșit de la Temple.

Am ieșit din cămăruța, în fața căreia vegheau gărzile regelui. Am trecut peste șanțurile și zidurile castelului tău și am venit să te întreb : „Valois unde e Mirtila ?“

Dacă Valois ar fi putut să-și păstreze puțin sîngele rece, și-ar fi zis, în superstiția lui chiar, că era ciudat ca o zînă sau o vrăjitoare, să aibă nevoie să-l mai întrebe ceva... ca să afle ce s-a făcut cu fata.

Cu toate astea, Valois nu era un fricos ca regele, și nu admitea, fără discuție, poveștile pe care, în mare parte, contemporanii lui le credeau orbește.

Dar ultimele întîmplări îl tulburaseră mult. Prinderea lui de către Buridan, în condiții care i se păruseră foarte ciudate, șederea lui la Turnul Nesle, și, în sfîrșit, minunata dispariție a vrăjitoarei, dispariție de care se tulburase și se speriasе tot Parisul, tot acel amestec de întîmplări, făcuseră asupra lui o puternică impresie. Intrarea neașteptată a lui Mabel în sala de arme desăvîrșise opera.

În acel moment, Valois nu mai judeca, sau, cel puțin, judecata lui era complet stăpînită de o logică, specială superstiției. Încercă să se dămirească : în ce fel vrăjitoarea sau zîna izbutise să afle de răpirea Mirtilei, și deodată șopti :

— Gillona !... Oh ! mizerabila ! Va fi arsă ca și Malingre ! Într-a-devăr, cînd Valois se coborîse în temnița unde era Mabel, aceasta își scosese masca. Cînd el recunoscuse pe aceea pe care o credea moartă de mult, cînd se-napoiase tremurînd din închisoarea unde era Ana de Dramans, Malingre îi dăduse ideea să se scape de ea, omorînd-o. Otrava fusese aleasă. Malingre dăduse sticluta cu otravă Gillonei, însărcinată s-o ducă Anei de Dramans. Gillona se coborîse (sau se făcuse că se coboară în temniță), și se înapoiase garantînd că vrăjitoarea o să moară în curînd.

Numai atunci Valois, împins tot de Gillona, se întorsese în palatul lui, ca să descopere trădarea lui Malingre, organizată de aceeași Gillonă.

În minutul acela Conte le putea crede că nu numai că Gillona nu o otrăvise pe Ana de Dramans, dar încă o și înștiințase de cele ce se petreceau.

— Îți mai rămîne un ultim mijloc de a-ți salva trupul și sufletul urmă Mabel. Fata este aici, în hotelul tău. Dă-mi-o, și-ți jur pe Dumnezeu meu, că restul va fi iertat, uitat.

Valois tremura spasmodic.

— Din contră, urmă Mabel, dacă refuzi această reparație, îți ordon să apari în fața lui Dumnezeu, ultimul tău judecător, și aceasta în termen de trei zile.

Mabel se sculă, întinse brațul. Cu vârful degetului atinse pe Valois la inimă.

— Sînt pierdut ! strigă în el însuși Valois, care se clatină ca trăznit, la atingerea degetului, femeii.

Căci, după toate ideile admise, omul atins la inimă, de o vrăjitoare, era chiar prin asta condamnat la moarte, și s-a văzut că vrăjitorile uneltite contra unei persoane în viață erau cu inima străpunsă cu un ac.

— Și dacă... ți-o dau pe Mirtila ? gemu el.

— Pe Dumnezeul meu, răspunse Mabel, ești scăpat cu trup și suflet !...

— Bine ! De-ai fi o ființă, sau o simplă arătare drăcească, cred în cuvîntul tău. Ascultă și privește !

Charles de Valois se repezi spre ușă. Dar, înainte de a o deschide se întoarse spre Mabel ca pentru a o lua drept martoră a bunei sale voințe. Și nu o mai zări pe Mabel în locul unde era.

Obişnuit deja cu idei supranaturale Valois nu se miră.

Zina s-a făcut invizibilă, dar e aici, să pîndească, să asculte, să privească.

Nu avu vreme să se mai gîndească. În clipa aceea căpitanul arcașilor deschise ușa, și galben, tremurînd, se opri în fața contelui fără să îndrăznească să zică vreun cuvînt.

— Ei bine ? strigă Valois. Unde-i omul ? Unde-i Malingre ?...

— Monsenior... Nu știu... Nu îndrăznesc...

— Vorbește, zise Valois cu un fel de liniște deznădăjduită. Am văzut lucruri așa de ciudate, încît orice nenorocire mi-ai vesti, nu mă mai poate mira...

— Dacă e așa, monsenior, zise căpitanul cu un suspin de ușurare, sînt aproape liniștit. Îl închisesem pe acel Malingre într-o temniță ; el era înlănțuit de picioare și de mîini. Numai că sînt stafii în palat și că un drac l-a răpit pe servitorul vostru, ... altfel nu pricep nimic, căci am fost chiar eu în temnița lui Malingre... Ei bine ! Malingre nu mai e acolo : nu mai sînt decît lanțurile !

— Bine ! făcu Valois, cu atîta liniște, încît îl miră și pe căpitan. Atunci, să mi-o aducă pe Gillona, chiar acum !

Ofițerul dispăru și Valois rămase singur, nemișcat, cu obrazul acoperit de o sudoare rece pe care nici nu se gîdea s-o șteargă.

Trecu aproape o jumătate de ceas fără ca Valois să îndrăznească să se miște.

În fine, ofițerul se înapoie cu următorul răspuns :

— Monsenior, Gillona a dispărut !

Valois tresări. Dar, spre marea mirare a căpitanului, nu manifestă nici o supărare.

— Bine, zise el. Acum, ascultă : îți reamintești bine locul unde ne-am ciocnit de Buridan în noaptea trecută.

— Desigur, monseniore ! În podul locuințelor pelerinilor.

De câteva zile nimeni nu îndrăznea să intre acolo, avînd în vedere ordinul ce-l dăduserăți.

— A fost cercetată clădirea aceea ?

— Da, monseniore !

De data asta, Valois îngălbeni.

— Întîlnirea s-a făcut, zise el cu voce înăbușită, în fața ușii camerei în care auzeam vocea unei fete tinere cerînd ajutor. Să se mai cerceteze locuința aceea și să se pătrundă mai cu seamă, în apartamentul de unde venea glasul. Să mi se aducă fata, care se va găsi acolo.

Căpitanul plecă din nou, apoi se reîntoarse... și răspunsul fu că ușa odăii aceleia fusese sfărîmată iar casa fusese cercetată de sus pînă jos și că nu se găsisese nici suflet de om...

Valois făcu un gest, și căpitanul plecă.

Rămas singur contele închise ușa, apoi se-ndreptă spre fotoliul, sau mai bine tronul, în care șezuse Ana de Dramans.

Dacă ar fi văzut-o în locul acela nu s-ar fi mirat de loc.

Dar... fotoliul era gol. Deșartă și tăcută sala cea largă era cu draperiile cu ciucuri de aur, cu zidurile acoperite de panoplii, care erau nu ca o podoabă, dar ca un depozit de arme, de unde se puteau lua după nevoie. De-a lungul chenarului de pe pereți erau agățate armuri complete : coifuri, pieptare, armături de brațe, de picioare, mănuși, așa că păreau niște cavaleri neînsuflețiți care priveau spre Valois. Ajuns în fața fotoliului, el întrebă :

— Ești aici ? Mă vezi ? Mă auzi ? Te conjur să mi te arăți...

Tremură câteva minute.

Dar fotoliu rămase gol, sala deșartă.

Valois întrebă iar cu glas răgușit :

— Orice-ar fi, ai văzut că, de data asta, m-am ținut de jurămint. De bună credință am vrut să-ți dau pe Mirtila, și nu trebuie să-mi atribui dispariția ei... Spectrul, dacă era acolo, tăcu.

— Deci consider valabil jurămintul tău : că dacă-ți dau pe Mirtila, voi fi mîntuit trup și suflet, cu toate că m-ai atins la inimă ; dacă te ascunzi, dacă mă va chema Dumnezeu în fața lui pînă în trei zile, după cum m-ai amenințat, îl voi ruga să te pedepsească pe tine, pe vecie. Și Dumnezeu e prea drept ca să refuze de a da dreptate unui senior ca mine !

— Monseniore ! strigă în clipa aceea căpitanul arcașilor întorcîndu-se repede. N-am găsit-o nici pe Gilona, nici pe Malingre, nici pe fată ; dar în schimb, o femeie... o femeie străină de casă, îmbrăcată în negru, și mascată...

— Ei bine ! unde-i aceea femeie ? urlă Valois, care după descriere o recunosc pe vrăjitoare.

— O santinelă a zărit-o cînd străbătea curtea din dos spre ușa secretă dinspre est. Unul din ai noștri o urma. Santinela i-a strigat să se oprească, dar a dispărut pe ușa. E o trădare, Monseniore !

Cîteva momente Valois rămase înlemnit. Cînd își veni în fire, primul lui gînd fu că avusese de a face nu cu o stafie, ci chiar cu o ființă.

Puse să smulgă draperiile de la baldachin. Porunci să dea tronul la o parte. Și atunci în dosul draperiilor, apărură o ușă veche care da într-o cămăruță, care, la rîndul ei, da pe o scară.

Cămăruța aceea Valois o știa. Astupată, cum era, de draperii bătute-n cuie, și demult condamnată, cum ar fi putut bănuși că Mabel dispăruse pe acolo ? I se păruse mai lesne să admită minunea.

Dar își dădu seama de realitate, cînd văzu că ușa aceea condamnată se deschidea perfect...

Nu fusese nici o minune, ci o trădare, ceea ce era și mai grav ! Probabil că Mabel se ascunsese în cămăruța aceea, propunîndu-și să se arate sau să se ducă de acolo după cum circumstanțele o vor hotărî-o, sau nu, să-l facă pe Valois să creadă, că era o vrăjitoare, sau o stafie.

Tot atît de probabil e, că, din momentul cînd îl auzi pe căpitan spunînd că Mirtila dispăruse, ea se hotărîse să plece...

Rezultatul acelor întîmplări fu, că, în aceeași zi, trei, patru arcași suspecti fură închiși, apoi, Valois necrezîndu-se în siguranță, eliberă gărzile sale și-și angajă altă companie.

În afară de asta, nu mai locui în palat ci se instalează definitiv la Temple al cărui guvernator era. În sfîrșit, dădu prefectului semnalmentele foarte exacte ale Gillonei și ale lui Malîngre, cu ordinul să-i găsească, și să îi aducă vii, sau morți.

LIII. CURTEA MINUNILOR

Am lăsat pe Buridan cu tovarășii lui în fața unei uși, dinaintea unei căscioare dărăpănate, din Curtea Minunilor. Lîngă prag se afla un par, în vîrfurile cărui atîrna o ciosvîrtă de vită moartă, însîngerată.

Acest par, era pavilionul Curții Minunilor. Și însemna că era locuința regelui. Și acolo stăpînea un rege, ca și la Luvru.

De cum se întrunesc oamenii în societăți, oricare ar fi scopul acelor societăți, s-ar crede incapabili să răsufle dacă nu s-ar pune sub tutela unui stăpîn. Ar fi multe de spus despre aceste lucruri, dar cum aici istorisim o epocă și nu țintim să facem filosofie, care n-ar schimba întru nimic priceperea acelor care ne citesc și care ar avea în plus neplăcerea de a-i plictisi, ne mulțumim să spunem numai atît :

Și la Curtea Minunilor era un rege.

Acel rege se numea Hans. Era o brută, de o putere herculeană. Cînd se tăia vreun bou, sosea Hans și își suceea mînele, își legăna pumnul, și lovea în frunte vita care cădea moartă — mai întotdeauna — de la prima lovitură. Era temut de toată cerșetorimea ; dar și respectat.

Teama respecta puterea. Respectul însemna că... nu se prea știa ce gîndea el. Era posomorît. Cîteodată rînjea în chip îngrozitor. Alteori surîdea cu milă, sau cu dispreț.

Lua parte la toate chefurile de la Curtea Minunilor, dar dacă era acolo, era ca să facă rînduială. N-o să spunem că niciodată nu-l ridicase beat mort de pe jos, dar totuși se părea că avea oarecare noțiune despre demnitatea, care era suficientă ca să-l țină deasupra lumii acelea scîrboase, pe care o stăpînea.

Făcînd semn lui Buridan să-l urmeze, Lancelot Bigorne intrase în casă adică în Luvrul lui Hans.

La parter, era o sală mare plină cu tot felul de arme.

Mai era acolo, o vatră, unde fierbea nu se știe ce amestec, într-o căldare imensă, agățată de un lanț de fier deasupra focului. În fața vetrei o babă torcea un fuior de cînepă, cu capul bălăbănind și tremurînd.

— Unde e Hans ? întrebă Bigorne.

Baba ridică degetul spre tavan ca să arate că regele era la primul etaj.

— O să se dea jos ? întrebă Lancelot.

Baba făcu semn că da.

— Ei bine ! zise atunci Lancelot, fără să se mai sinchisească de bătrînă, putem să ne instalăm aici. Cînd Hans s-o da jos, o să vedem ce e de făcut.

Hans este un personaj pe care nu trebuie să-l deranjezi. Ceea ce avem mai bun de făcut, e ca Maiestății sale cerșetoare, să-i vină poftă să ne viziteze.

Din fundul vetrei, baba bombăni aprobînd. Deja Guillaume Bourasque și Riquet Haudryot se instalaseră pe niște scaune de lemn, și primul mormăia :

— Găsi-vom oare să bem ceva în această țară de cerșetori ?

— Curaj ! îi șoptea în vremea asta Buridan lui Gauthier, care cu capul în mîini plîngea cu hohote.

— Sărmanul meu frate a murit ! suspină Gauthier. Durerea aceluia uriaș era grozavă.

Într-adevăr, nu era altă explicație față de dispariția lui Filip d'Aulnay : Filip ieșise odată cu ei de la Turnul Nesle, și numai cînd ajunseseră la Curtea Minunilor, observaseră că tînărul nu mai era printre ei. Ce i se putuse întîmpla ?

Numai Bigorne cunoștea perfect starea sufletească a lui Filip, și credea că trebuia să se fi înecat, ca să sfîrșească cu o pasiune fără nici o speranță. Asta era părerea lui ; dar o păstra pentru el. Buridan credea că, într-un fel de acces de nebunie, Filip, trebuia să se fi dus la Luvru ca să încerce s-o vadă pe Margareta. În fine, Gauthier credea că îndepărtîndu-se, pentru vreun motiv oarecare, Filip se întîlnise cu vreo patrulă, care-l arestase.

Dar fiecare din acele supoziții ajungeau fatal la aceeași concluzie : moartea lui Filip.

Și Gauthier care cu cîteva ore mai înainte era necăjit pe fratele său, care nu-l lăsase s-o ucidă pe Margareta, Gauthier care era gata să tragă spada împotriva lui, îl plîngea amar și șoptea :

— Dacă aș ști măcar... în ce carceră a fost ținut sărmanul meu frate !

— Ce ai face ? întrebă Buridan.

— M-aș duce după el ! răspunse plîngînd Gauthier.

— E altceva mai bun de făcut, făcea Buridan cu răceală. Sîntem cinci. Și cinci oameni hotărîți să-și dea viața, dacă e nevoie, fac cît o armată.

— Într-adevăr ! zise Gauthier. Ah ! Buridan ! ce nu poți tu face cînd vrei ! Oare un om ca tine n-ar trebui să fie în locul lui Marigny ?

Buridan zîmbi, gîndindu-se ce bine se potriveau cuvintele lui ciudate cu propunerile pe care i le făcuse Margareta de Bourgogne.

— Pînă să ajung prim-ministru, zise el, iată-ne nevoiți să ne căutăm un adăpost în Curtea Minunilor.

— Într-adevăr, zise Guillaume. Noi cinci avem onoarea să ne luptăm contra Parisului întreg. A regelui, reginei, Enguerrand de Ma-

rigny, Contele de Valois, prefectul poliției, străjile, arcașii orașului, cei de la Chatelet ! Toți ne pîndesc, ne așteaptă și vor să ne spînzure ! Nesocotind că în minutul ăsta, nu e parizian care să nu viseze să cîștige galbenii și argintul făgăduit pentru capetele noastre.

— Insulți Parisul, Guillaume ! zise Buridan.

— Bine ! bine ! bombăni împăratul Galileiei. Îmi cunosc eu Parisul, Buridane ! Te desfid să găsești o locuință unde să îndrăznești să intri, o uliță pe unde să poți trece, un prag pe care să-ți odihnești capul.

Guillaume Bourrasque era necăjit, pentru că-i era foame și sete. Dar, ceea ce spunea nu era decît adevărul. Desigur că cei cinci tovarăși n-ar fi putut să se arate nicăieri în Paris, fără primejdia să fie denunțați de vreun amator al primei anunțată cu sunete de trîmbițe, sau chiar de vreun denunțator, polițist amator, cum au fost pe toate vremurile, ca și acum,... în special.

— Fără să fiu așa de pesimist ca tine, urmă Buridan, recunosc că situația noastră e destul de încurcată...

— E vina noastră ! zise Lancelot Bigorne.

Ce fel ?... Guillaume, Riquet și cu mine am făcut minuni de vicleanie ! Îl prindem pe Valois, și... voi îi dați drumul ! Oh ! știu bine, maestre Buridane, ce ai putea să-mi răspunzi (Buridan se cutremură) dar, în sfîrșit, cruțînd sentimentele familiale...

— Ce sentimente de familie ? tresăriră Guillaume și Riquet, mirați.

Buridan îngălbenise grozav.

— Lucruri pe care Buridan o să vi le istorisească, într-o zi, dacă o avea poftă, urmă Bigorne. Îmi pare deci că tot ai fi putut să-l iei de gît pe Valois și să profiți de situația în care erai la Turnul Nesle. Dar nu e totul ! Am primit să fac pe maimuțoiul și... iată doi onorabili parizieni care au binevoit să facă pe urșii.

Guillaume și cu Riquet mormăiră.

— Am asistat la procesiunea episcopului nebunilor. Am pus mîna pe jupîn Bahaighe, feciorul regelui. Și, fiindcă veni vorba, maestre Gauthier, ce ai făcut cu acel Bahaighe ?

— L-am lăsat în cîrciumă, unde l-am îmbătat bine, după cum ne înțeleseserăm. Cînd l-am părăsit, sforăia sub masă. Să fie al dracului ! de ce n-am avut grijă de soarta fratelui meu, cum m-am îngrijit de aceea a lui Bahaighe ?

— Așadar, am intrat la Luvru, urmă Lancelot, am avut ideea genială de a-l duce pe Ludovic chiar la locul unde trebuia să se convingă de trădarea Margaretei... Margareta pierdută, dumneata erai salvat ! Nu vorbesc de mine, care nu însemn nimic !...

În minutul cînd regele are probele în mînă, te apuci să-l ajuți pe Filip să le distrugă ! Era generos, poate. Dar primul efect al acestei generozități e că Filip d'Aulnay la ora asta e, probabil, în vreo temniță, de la Temple, sau de la Chatelet, și că noi sîntem urmăriți ca niște vulpi hăituite de o haită de ciini, compusă din două sute de mii de parizieni ! Dacă mai merită lucrul ăsta să fac... pe maimuțoiul ? Ca să ajungem la un astfel de rezultat, puteam să rămîn... om.

— Bine ! Ai dreptate ! îl curmă Buridan care nu-și putu opri risul. Altă dată cînd voi mai pune mîna pe rege, am să profit să-i cer dreptul de viață pentru toți... și pentru tine Bigorne,... ce aș putea să-i cer ?

— Pentru mine ?... Locul primului-ministru și pentru seniorul Filip d'Aulnay locul de... măscărici !

În minutul acela scara de lemn, ale cărei trepte se zăreau în fundul sălii întunecoase, scîrîia sub pasul greoi al lui Hans, care apăru. Văzîndu-i pe străini, își încruntă sprîncenele.

— Cine sînteți ? întrebă, uitîndu-se la ei cu priviri bănuitoare. Ce vreți ? Cum ați îndrăznit să intrați în Curtea Minunilor ?...

Lancelot Bigorne făcu un semn misterios, probabil de înțelegere, care servea vagabonzilor să se recunoască unii pe alții.

Hans îl privi cu băgare de seamă, și atunci, pe figura aceea bestială, s-ar fi putut observa o licărire de inteligență lipsită de viclenia pe care o exprima, de obicei.

Hans luă un scaun, se așază serios și zise :

— Bine ați venit... Bătrîno, adu-ne de băut, sînt prietenii noștri.

— Admirabil rege mai au și cerșetorii ! șopti Riquet, dînd cu coatele în Guillaume.

— Vorbește minunat ! răspunse Guillaume.

Pentru moment, Gauthier își uitase necazul cu fratele său, și-l examina pe Hans, și, ca un om priceput, îi admira umerii lați, gîtul de taur, pumnii ca niște măciuci.

— Hans ! zise Bigorne. Să-ți explicăm vizita noastră...

— Îndată ! îl urmă Hans. După ce-om bea.

Se făcu tăcere. Bătrîna apăru, aducînd o oală cu bere și cîteva pahare de metal. Ea umplu paharele. Apoi, Hans, cu o demnitate sălbatică, vorbi :

— Nu sînteți de-ai noștri !

Înainte de a bea cu cineva și de a întări prieteșugul, aici e obiceiul să-l întrebi : cum îl cheamă !... Cine sînteți ?...

Buridan făcu semn lui Bigorne să vorbească.

— Eu zise cel ce le servea drept călăuză, sînt Lancelot Bigorne. Acesta gros, pe care-l vezi colo, Hans, este Guillaume Bourrasque împăratul Galileiei ! Celălalt, cu nasul ascuțit, e Riquet Haudryot, regele Basochei ! Acesta care ar putea să se lupte cu tine fără să piardă ceva, e seniorul Gauthier d'Aulnay, și celălalt e Jean Buridan. Iată cine sîntem !

La fiecare din acele nume, fizionomia sălbatică a lui Hans se lumina din ce în ce. Cînd ultimul nume fu pronunțat figura lui se întunecă iar. Hans fixă mult pe tînăr și zise :

— D-ta ești Jean Buridan ?

— Eu sînt ! — răspunse Buridan.

Atunci Hans, apucă masa pe care erau paharele de metal și o azvîrli afară ; oale și pahare se rostogoliră în noroi.

Apoi Hans făcu un semn bătrînei care deschise un dulap. Din acel dulap scoase șase cupe de aur masive pe care le așază pe o altă masă.

Apoi ea mai scoase dintr-un scrin, trei sticle de vin. Și Hans grăi serios :

— Orice om urmărit, este primit în această casă ca un prieten. Dar, pe voi, nu vă pot considera ca pe niște prieteni, căci onoarea ar fi prea mare pentru mine. Deci, vă consider ca pe niște oaspeți iluștri, pe care trebuie să-i servesc.

De data asta, Hans umplu singur cupele de aur, produs probabil al vreunui jaf. El turnă vinul cu coajă de ceapă, al cărei aromă o miroseau Guillaume și Riquet pe cînd Gauthier îl privea holbînd ochii.

Turnînd vinul, Hans, urmă să privească în ochi pe Buridan.

— Binevoii să primiți acest vin adus acum douăzeci de ani din Bourgogne și să-l beți în aceste cupe, păstrate pentru evenimentele de seamă...

Buridan salută și cel dintîi bău vinul dintr-odată.

Cînd se goliră cele trei sticle, Hans urmă :

— Acum a venit și clipa să știu motivul mării cinste care mi se face azi ?

— Hans, răspunse Buridan, am auzit vorbindu-se de tine ca de un bandit grozav și fără milă ; am auzit că oricine îți cade în mîini trebuie să-ți dea punga, sau viața. Noi, Hans, seniori, burghezi sau studenți, sîntem oameni care nu mai au nici un adăpost, unde să-și odihnească capul nici masă la care să se așeze.

Hans, știu că, dacă m-aș duce să cad la picioarele regelui sau ale reginei, aș căpăta iertarea tovarășilor mei și a mea. Știu că, dacă aș spune unele lucruri primului-ministru Enguerand de Marigny, sau unchiului regelui, contele de Valois, am fi scăpați.

Ei bine ! Eu, Buridan, în numele meu și al tovarășilor mei, vin să cer adăpost lui Hans banditul, regele cerșetorilor și regentul Curții Minunilor.

Hans se sculă și zise serios :

— Vă primesc ca pe oaspeții mei, în Curtea Minunilor... „Poftiți“. El ieși din locuință și se îndreptă spre o casă cu înfățișarea păcătoasă ca și cele dimprejur. Toți îl urmară în tăcere.

Hans intră în casă.

Și atunci văzură că acea cocioabă, pe dinnăuntru era o locuință frumoasă, burgheză, cu mai multe odăi, bine mobilate, și cu o sufragerie împodobită cu dulapuri frumoase, în care erau farfurii splendide.

— Aici sînteți la voi ! zise Hans. Acum ascultați : capul vostru e pus la preț. Aveți contra voastră cele mai formidabile puteri ale lumii coalizate.

Ei bine ! cîtă vreme veți fi oaspeții mei, n-aveți să vă temeți de nimic, de-ar pune regele Ludovic chiar o armată să asedieze Curtea Minunilor.

Mai am să vă mai spun ceva, urmă Hans, ai cărui ochi scînteiară. Vă primesc ca oaspeții mei, nu numai pentru că sînteți izgoniți, dar încă, și mai cu seamă, pentru că sînteți revoltați.

Puțin îmi pasă că mi se zice Hans banditul. Eu știu că mă numesc Hans răzvrătitul. Urăsc tot ce comandă, și disprețuiesc tot ce se supune...

Hans suflă greu, apoi urmă :

— Urăsc pe care comandă, pentru că se cred superiori celorlalți oameni. Disprețuiesc pe acei care se supun, pentru că se cred inferiori. Eu zic că oamenii sînt animale orînduite să petreacă cîtiva ani în stare de viațuire, și că, în timpul ăsta, omul n-are decît o obligație : să trăiască cît s-o putea mai bine, să caute toată fericirea, pe care o poate dobîndi fără a lua partea celorlalți. Așadar, cei care comandă, fură cea mai mare parte a fericirii și aceia sînt adevărații tilhari, acei care se supun sînt susținătorii puternici ai tilharilor, regi, miniștri, conți, duci, episcopi și alții.

Iată ce gîndesc ! Iată de ce sînt răzvrătit. Mai bine îmi place să mă gîndesc că am să mor cu un ștreang de gît, și nesupunîndu-mă vreodată, decît să mor în patul meu, ca un burghez onorat, dar care ar fi trăit în mîrșevia supunerii. Iată de ce m-am retras aici. Căci aici, să știți, nu e

numai reședința cerșetorilor, ci și regatul revoltei. Mulți cu care am vorbit aici, cred că trebuie să trăiești liber, sau să mori.

Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot, Gauthier d'Aulnay și Buridan ascultau cu o nemaipomenită mirare cuvintele acelea pe care Bigorne le aproba prin semne făcute cu capul. Nu, că Buridan n-ar fi putut pricepe revendicările acelui bandit, cu figura bestială, nu, că regele Basochiei și împăratul Galileiei nu se gîndiseră de mult chiar, poate în chip mai nelămurit, la acele lucruri. Dar erau vremuri cînd putea să pară extraordinar ca un om, un golan, să se creadă egal cu un... nobil.

Orice ar fi, să ne dați voie să afirmăm că acele idei erau foarte în trecere la Curtea Minunilor, și, poate, din pricina asta era și ură pe care mulțimea o nutrea împotriva Curții Minunilor. Căci atunci, ca și acum, nimic nu se părea mai de nesuferit și mai condamnat decît să umbli după libertate.

Creierul mulțimii, obișnuit cu robia, nu va pricepe libertatea decît peste vreo cinci șase secole și... încă și atunci...

— V-am urmărit, Jean Buridan, Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque, Riquet Handriot. V-am urmărit în faptele voastre, și, fără să vă cunosc, fără să vă fi văzut, mi-am zis : aceia sînt niște răzvrătiți ! Mai curînd, sau mai tîrziu, or să ajungă la Curtea Minunilor, pentru că, mai curînd, sau mai tîrziu, tot Parisul îi va urî. Deci... vă așteptam. Aici sînteți oaspeții lui Hans-banditul. Aici sînteți la voi acasă.

Cu un gest domol Hans, arată camera în care se aflau, mobilele, jilturile, produsele furtașagurile și jafurilor lui ; cu același gest păru că cuprinde casa și Curtea Minunilor întreagă. Apoi, chipul acela care se însufletea încetul cu încetul, pînă să scînteieze de o inteligență trufașă, se întuneca treptat și în fața tovarășilor mirați și gînditori, nu mai fu decît o figură monstruoasă de dobitoc.

Hans ieși încet din casă și se înapoie în locuință, la ușa căreia atîrnă un sfert de vită sîngerîndă.

.

Trecuseră trei zile. Guillaume, Riquet și Gauthier jucau table, mînceau și beau.

Lancelot Bigorne dormea.

Buridan umbla, de colo pînă colo, prin Curtea Minunilor, făcea cunoștință cu lumea aceea fabuloasă, pornea noaptea pînă în fundul ulicioarelor întunecoase și infecte. Cerceta văgăuni sinistre, unde, la lumina făcliiilor, îi apăreau figuri ciudate, ca și cum s-ar fi plimbat printre viziunile fantastice care, pe vremea aceea, treceau prin închipuirea lui Dante. Asista la scene de desfrîu înspăimîntătoare. Se amesteca cu locuitorii acelui loc de groază, de unde se părea că lua ființă o spaimă misterioasă. Capete sălbatice, figuri ca acelea pe care Callot trebuia să le facă nemuritoare, ființe care parcă apăreau de pe altă lume, femei de o frumusețe tragică, sau mîrșavă, îl priveau cînd trecea. El vorbea cu oameni, la care căuta să surprindă o rază din ideile mărturisite de Hans... În cele trei zile încercase să iasă din Curtea Minunilor.

Dar i se păruse că puțin cîte puțin un cerc se strîngea în jurul acelei mahalale. În străzile învecinate, patrule furnicau tot mai numeroase, tot mai puternice. Observă că se pusese război. I se păru că pricepe pregătirea unui lucru formidabil.

Se gîdea la Mirtila. Se gîdea la Valois. Se gîdea la femeia aceea care era mama lui și despre care Bigorne îi spusese cu siguranță că... trăia. Mii de gînduri nelămurite îi clocoteau în minte. Simțea nevoia nepusă de a iubi, și de a fi iubit.

Într-o noapte, îl auzi șoptind :

— Cu toate astea, contele de Valois, sînteți tatăl meu !

Suferea grozav de nehotărîrea în care se găsea, și toată suferința asta se manifesta prin gîndul acela care nu-i dădea pace :

— Contele de Valois e tatăl meu ! Și contele mi-a spus că o iubește pe Mirtila !... Mirtila se află în mîinile contelui de Valois !...

El fierbea !

În dimineța zilei de-a patra, pe la orele zece, el chemă pe tovarășii săi ca să le propună o nouă încercare.

În minutul cînd era să vorbească se deschise ușa, și apărură o femeie.

— Gillona ! strigă Buridan, beat de bucurie, de îndoială și de speranță.

— Eu sînt, seniore ! zise bătrîna cu un zîmbet tot atît de scîrbos ca și dînsa.

Buridan tremura și nu îndrăznea s-o întrebe nimic pe bătrînă.

— Sfinte Dumnezeule ! urmă Gillona cu iuțeală. — Ce muncă am avut pînă să nimeresc aici ! În fine, grație unui prieten de-al meu, care e ciung, gușat și bubos de meserie, am putut ajunge pînă la voi... Am aflat că ați fost la întîlnirea pe care v-o fixasem la palatul Valois. Am aflat că, din nenorocire, nu ați izbîndit nimic...

Da, dar eu vegheam !...

— Ce vrei să spui ? bolborosi Buridan.

— Că am făcut ceea ce n-ați putut face !

— Mirtila !...

— Am salvat-o !...

— Să mergem iute !... Prieteni, scumpii mei prieteni... scumpă Gillona...

— Nu e nevoie să vă duceți prea departe ! strigă Gillona.

În clipa aceea Simon Malingre intra, la rîndul lui.

Și Simon Malingre o ținea de mîină pe Mirtila !

În momentul care urmă, cei doi îndrăgostiți căzură unul în brațele celuilalt. Cîteva clipe nu se auziră decît plînsul de fericire al fetei, care simțea că se sfîrșește și exclamațiile lui Guillaume Riquet și Gauthier.

Lui Buridan și Mirtilei li se părea că visează.

Cînd Buridan își veni în fire din acest extaz, căută pe Gillona ca să-i mulțumească.

Gillona și Simon Malingre dispăruseră.

LIV. CURTEA FRANȚEI CONTRA CURȚII MINUNILOR

La Luvru, în oratoriul Margaretei de Bourgogne, cameră severă împodobită numai cu cîteva mobile cu sculpturile înnegrite de vremuri, cu covoare închise, cu un Christ, care se distingea pe unul din panourile, care erau deasupra scaunului de rugăciuni, se aflau trei personaje : Margareta, Ludovic cel Viclean, Charles, conte de Valois.

Era un fel de Consiliu de Stat și în același timp, un consiliu de familie.

Dar alte personaje invizibile asistau la acea scenă : Jeana după o uşă şi Mabel, ascunsă în fundul unui cabinet, de unde putea vedea şi auzi totul.

În acel consiliu de familie se hotărîse o lovitură de Stat.

Arestarea lui Enguerrand de Marigny.

Ajungem în oratoriul reginei tocmai în momentul cînd fusese hotărîră arestarea puternicului ministru. Cele trei personaje îl urau la fel pe Marigny.

Valois care încarna în această afacere şi în realitate geniul urii. Valois care ajunsese la apogeul triumfului său, Valois era sigur din clipa aceea de zdrobirea rivalului său. Dar Valois tremura.

Margareta care de pe vremea depărtată de cînd fusese amanta ambasadorului Franţei la curtea Bourgognei, Margareta care de cînd era regina Franţei strîngea şi distrugea unul după altul, proiectele destinate să asigure pierrea amantatului său, Margareta sigură, în sfîrşit, că se va scăpa de Marigny... tremura !

Ludovic Vicleanul, care încetul cu încetul simţise dezyoltîndu-se în sufletul său gelozia, pe care i-o inspira puterea lui Marigny, Ludovic care trecuse de la gelozie la ură, aţîţată cu pricepere de Valois, Ludovic care de trei zile se hotărîse la asasinatul politic al celui mai devotat servitor al tatălui său şi al monarhiei, regele acesta tremura.

Acum, că se hotărîseră, cînd erau siguri că execuţia se va săvîrşi, se temeau de vreo supremă rezistenţă a lui Marigny, şi, ca acei cîini de vînaătoare în faţa mistreţului încolţit, ei se întrebau care din ei trei va fi străpuns de ultima lovitură a fiarei.

La un orologiu sună încet ora zece.

Toţi trei tresăriră.

Era ora cînd se dase întîlnire la Luvru lui Enguerrand de Marigny.

Regele se duse, repede, să deschidă uşa oratoriului, care dădea în galerie cea mare.

Galeria era plină de o mulţime de cavaleri, de căpitani, care se mîrau că au fost chemaţi la Luvru aşa de dimineaţă.

În acea mulţime răsună un murmur surd de îngrijorare şi ca un fel de zăngănit de arme care se ating. O formidabilă impresie de putere se împrăştia din acel grup de oameni : feţe aspre, oacheşe, piepturi largi, pannaşuri filfiitoare, săbii grele, ale căror mîinere în cruce erau gata să fie apucate de mîini puternice. De fiecare parte a galeriei erau rînduiţi cîte patruzeci de arcaşi nemişcaţi, ca nişte statui, şi lîngă uşi Hugues de Trancaval sta cu sabia scoasă.

Regele aruncă o privire asupra acelei înscenări care simboliza puterea lui şi se simţi electricizat. Zîmbi liniştit, şi nu putu să nu salute cu un gest larg acea întrunire războinică.

Un vuiet ca tunetul răsună :

— Trăiască regele !...

Ludovic şopti cîteva cuvinte la urechea căpitanului de gardă care îngâlbeni.

— S-a făcut. Ordinul arestării lui Marigny s-a dat. Cînd o ieşi din oratoriu ! zise regele. Ai auzit ! Trancaval. Voi striga : Notre-Dame !.

Atunci va fi momentul.

— Loc primului ministru ! strigă uşierul din fundul galeriei. Loc monseniorului Enguerrand de Marigny !

Mulțimea se dădu la o parte ; Marigny înaintă spre oratoriu, liniștit, grav, impunător și sever.

Marigny cunoștea admirabil Luvrul.

De la puntea intrării, după ținuta unei santinele, după umbletul și fizionomia oamenilor de serviciu, ghicise pasiunile care se zbăteau, dacă era bucurie, liniște, sau tulburare.

De câte ori se ducea la Luvru, Marigny nu înainta decît studiind, pas cu pas, figurile și cele mai mici amănunte, întocmai ca marinarul care se aventurează pe o mare plină de primejdii și care, înainte de a porni, studiază cerul.

Marigny, deci, pricepuse pe dată că se pregătea ceva grav. Cînd ajunse în galeria cea mare, se convinse și mai mult de bănuiala asta. Dar, poate, în ziua aceea el avea vreun motiv puternic de preocupare personală, căci nu luă în seamă, ca de obicei, starea cerului și direcția vîntului, adică privirile și murmurele.

Întră repede în oratoriu a cărei ușă i-o deschise chiar Trancaval și văzu cele trei figuri palide ca ceara.

Dar, fără îndoială, acea preocupare de care am vorbit, trebuia să fi fost foarte puternică, căci nu întrebă de ce regele, regina, și Valois, erau întruniți acolo ? De ce îl priveau toți trei cu un aer ciudat ? De ce, în sfîrșit, regele tăcea, cînd, de obicei sta atît de expansiv ?

Marigny se îndreptă repede spre rege.

Un fel de furie îl tulbura, și el vorbi cei dintîi cu glas necăjit :

— Sire ! zise el. Tocmai veneam spre Luvru în clipa cînd m-ați chemat.

Am de spus noutăți grave.

Valois se dădu înapoi cu un pas.

Regina se cutremură.

— Ce vești ? întrebă regele cu răceală.

— Sire, e în Paris un loc îngrozitor, care formează un stat... un regat în regatul vostru. E focarul răzvrătirilor, tulburărilor, și dezordinilor. E tabăra întărită a viciului și a crimei. De acolo să recrutează acea armată de cerșetori, de scamatori, de bandiți... drojdia societății, o adunătură a tuturor vagabonzilor din lume...

— Curtea Minunilor ! strigă regele tresărind, căci Curtea Minunilor era unul din visele lui de groază, după cum era să fie și acela al urmașilor lui.

— Da, Sire ! Curtea Minunilor ! zise Marigny.

Era să fie fatală regelui, tatăl vostru. Și adeseori, în consiliu, v-am spus : Băgați de seamă, Sire ! Feriți-vă de cerșetorii aceia ! Nu vă uitați la Flamanzi. Flamanzii nu înseamnă nimic. Adevărata primejdie e în Paris, și ea e Curtea Minunilor ?" V-am spus : „Cîtă vreme această armată n-o găsi un șef, care să priceapă puterea formidabilă de care poate dispune, putem încă să ne gîndim și să luăm măsuri, ca să stingem acel focar de răzvrătire. Dar, în ziua cînd se va găsi acel șef, o să tremurați Sire, căci în ziua aceea, tronul Franței va fi direct amenințat !"

Regele și Valois se priviră cu un fel de spaimă, căci știau tot atît de bine, ca și Marigny, ce însemna Curtea Minunilor. Și dinșii, în visele de spaimă care tulbură somnul celor puternici, avuseseră la fel, adesea, viziunea bandelor turbate, pornind să jefuiască Parisul cu o ciosvirtă de stîrv drept drapel.

În mintea regelui, dacă nu într-a lui Valois și a Margaretei, arestarea lui Marigny începuse să treacă pe al doilea plan.

Grozavul vis, care-l urmărea de mult, apărea amenințător.

— Vom lua măsurile cele mai grozave, dacă va trebui, zise Ludovic. Vom arde tot Parisul, dacă e nevoie, ca în cenușa lui să fie îngropată și Curtea Minunilor. Înainte ca să se fi găsit acel șef, de care vorbești, armata răzvrătiților va fi...

— E prea târziu, Sire ! zise Marigny. Șeful e găsit.

— Șeful ? bolborosi regele, în care spaima și furia se dezlănțuiau deodată. Care șef ?...

— Buridan !...

Acest nume răsună ca un tunet.

Margareta îngălbeni ca o moartă.

Valois scrișni din dinți și, în minutul acela, el pricepu cât îl urăște pe Buridan, pe fiul său... Ah ! îl ura pînă a-și uita chiar vechea lui ură împotriva lui Marigny !

— Buridan ? strigă Ludovic Vicleanul.

Buridan ? mizerabilul care ne-a insultat la Montfaucon ? Care a ridicat stindardele la Pre-aux-Clercs ? Care era s-o ucidă pe regina, în curtea leilor ? Care a îndrăznit să pătrundă în palatul lui Valois, și să pună mîna pe veneratul meu unchi ? Ce zic eu ?... Care a îndrăznit să-și încrucișeze sabia lui infamă cu a mea, și să mă amenințe pe mine... regele ?

Se făcu o tăcere grozavă. Și în acea tăcere dacă n-ar fi fost ieșiți din minți, din cauza diferitelor gânduri care le treceau prin cap, ar fi putut auzi zgomotul unui hohot de plîns.

Hohotul acela venea din cămăruța din care Mabel asculta și de unde vedea totul.

Mabel căzuse în genunchi și șoptea :

— Fiul meu ! Jean al meu !...

Cu glas înăbușit, Marigny urmă :

— Curtea Minunilor l-a ales pe Buridan ca șef și rege. Buridan are în jurul lui locotenenți strașnici, căci acei oameni ale căror capete le-ați pus la preț, Sire,... nu mai au nimic de pierdut, și sînt în stare să facă ei ceea ce la voi nu e decît o vorbă, adică să ardă Parisul, să ardă Luvrul ! Oamenii aceia sînt frații d'Aulnay, e Guillaume Bourrasque, e Riquet Haudryot !

Noi fiori de îngrijorare străbătură pe Valois și pe Margareta.

Marigny urmă, și se părea că un fel de ciudă îl întărita, din ce în ce :

— Am pus să înconjure Curtăa Minunilor, Sire ! Am luat măsuri de pază. Am făcut tot ceea ce era în puterea mea, ca să încerc să vă scap tronul, dar... poate că e prea târziu !... Știu că steagul infam al răscoalei a fost înfipt în mijlocul Curtii Minunilor, care e semnalul că oamenii aceia pregătesc cine știe ce formidabilă lovitură ! Și... asta nu e totul !... Am aflat că de data asta, Buridan a hotărît cel mai îndrăzneț atac ; știu că e hotărît să învingă, sau să moară ! Căci nu mai e vorba de viața lui pe care ar fi voind să și-o scape, ci de dragostea lui, pe care o azvîrle ca pe-o sfidare primului vostru ministru, vouă chiar, Parisului, lumii întregi !

Margareta își țintui asupra lui Marigny ochii holbați de groază : Regina pricepuse !

Înfiorați amîndoi, Valois și regele se aplecau spre primul ministru. Și Marigny dîndu-și drumul, ca și cum furia ar fi făcut explozie în pieptul lui :

— Și înțelegeți Sire, pînă unde merge deznădejdea mea ? Veți pricepe cele ce sînt în stare să întreprind în clipele astea împotriva lui Buridan, cînd vă voi spune că acea pe care o iubește,... acea pe care o ține prizonieră în Curtea Minunilor cu o îndrăzneală nemaipomenită,... ei bine, Sire, e chiar fiica mea !...

Dacă în minutul acela, cineva ar fi intrat în cămăruța de alături ar fi văzut-o pe Mabel sculîndu-se, și ieșind iute, ca o nebună și repezîndu-se afară din Luvru.

— Auziți, Sire ? urlă Marigny. Auziți regină, auzi și tu Valois ? Fiica mea e în mîinile lui Buridan, și Buridan e regele Cărții Minunilor !

Valois își mușcase buzele pînă la sînge, ca să înăbușe urletul geloziei feroce care clocotea în el împotriva lui Buridan.

Palidă ca o moartă, Margareta se gîdea.

— Da, mai bine să ardă Parisul, decît să-i știu unul al altuia !

Și Margareta de Bourgogne era mama Mirtilei !

Și Charles conte de Valois era tatăl lui Buridan !

Astfel, toate interesele vitale și pasionale ale regelui, reginei și ale lui Valois erau concentrate în jurul capului lui Enguerrand de Marigny, care fusese chemat la Luvru ca să fie arestat !

Numai Marigny putea să scape tronul lui Ludovic Vicleanul. Numai Marigny putea să salveze pasiunea lui Valois și amorul Margaretei.

Aceste trei ființe se priviră îndelung și, fără îndoială, își dădură același răspuns. Îndreptîndu-se repede spre ușa în dosul căreia se afla Hugues de Trancaval, regele grăi cîteva cuvinte la urechea căpitanului său...

Arestarea era contramandată !

— Vino, regină ! strigă Ludovic al X-lea. Vino conte de Valois, vino Marigny ! Ascultați, cu toții, nobili, vasali, seniori feudali !...

Marigny, Valois și regina intraseră în sala cea mare.

Din fundul Luvrului, de pretutindeni, ofițeri și cavaleri soseau grăbiți, aflînd că se petreceau lucruri extraordinare.

În cîteva minute mai bine de cinci sute de persoane se strînseră în galeria nesfîrșită, luminată de razele soarelui care pătrundeau prin vitraliile numeroaselor ferestre, agățîndu-se de fluturii de aur și de argint, de armurile scînteietoare, broderiile mantalelor. Se părea că o adiere arzătoare făcea să se clatine penajurile ca un vînt vijelios. Regele se așeză pe estrada lui. La picioarele lui regina, Enguerrand de Marigny, contele de Valois, conetabilul de Chatillon, Geoffroy de Malestroit, duci, conți, cavaleri, fiecare la locul lui, toți în picioare, rezemați pe spadele lor, cutremurîndu-se, își țintuiau privirile asupra regelui.

O tăcere groaznică stăpînea întrunirea aceea de oameni, ostași puternici, cu costume strălucitoare, încercuiți de șirul arcașilor și al purtătorilor de baltage, înșirați de-a lungul zidurilor. Ludovic privi mulțimea aceea splendidă și mohorîtă. În același timp și cu glas tare grăi :

— Am declarat război !...

La aceste cuvinte, un vuiet groaznic zgudui zidurile sălii, făcu să tremure geamurile, și se repercută în depărtare, peste tot Luvrul, pînă în Paris.

- Trăiască regele !
- Război ! Război !
- Bătălie ! Pe ei ! Pe ei ! Ucide ! Jefuiește !
- Saint-Denis ! Saint Denis ! Pe ei ! Pe flamanzi !...
- Montjoye ! Moarte flamanzilor !...

Încetul cu încetul larma se potoli în mormăituri din ce în ce mai slabe.

Atunci, Ludovic Vicleanul, care ascultase cu un fior de bucurie acele strigăte războinice, strigătele de moarte care răspundeau ținuturilor firii lui bătaioase, urmă :

— Nu e vorba de flamanzi. Un dușman mai apropiat ne amenință ! Nu trebuie să ne războim la hotare ! Ci în insula Franței, chiar,... în acest oraș ! În centrul Parisului se va da luptă !

Duci, seniori, și cavaleri, e lupta monarhiei împotriva răscoalei,... războiul nobililor contra haimanalelor ! E vorba să vă apărați drepturile voastre, să-mi salvați tronul !

E lupta Curții Franței contra Curții Minunilor.

— Curtea Minunilor ?

De data asta nu mai izbucni nici un strigăt de bucurie. De data asta nu se mai auzi strigătul vesel al soldaților, fericiți să se războiască la drumul mare...

Cavalerii, nobilii, seniorii, ducii și conții, se priviră îngălbenind :

— Curtea Minunilor ?...

Mai întli porni un murmur înăbușit, ceva... ca un mormăit de nemulțumire și de spaimă care se mări, apoi se întinse ca vuietul tunetului prin nori, și în sfîrșit, izbucni într-un straniu zăngănit al săbiilor trase din teacă într-un groaznic amestec de blesteme, care se involburau într-o dezlănțuire a furiei omului nobil împotriva nenorocitului răzvrătit...

- Pe ei ! Pe tilhari ! Pe tilhari !...
- Să se adune vréascuri în jurul Curții Minunilor.
- La spînzurători, haimanalele !...
- La ștreang ! La foc, la foc !...

Vestea înspăimîntătoare trecu peste zidurile Luvrului și se răspîndi în Paris. Prăvăliile se închiseră, burghezii se zăvorîră prin case. Lanțurile fură întinse. Pe străzi nu mai umblau decît patrulele de cavalerie și arcașii. Zgomote groaznice se răspîndiră cu o iuteală neînchipuită, de care se par insufletește toate veștile rele. Trupele se îngrămădeau în jurul Luvrului.

În citadelă se făceau pregătiri, se curățau armele, și un consiliu de război se ținea în apartamentul regelui.

Patru mii de oameni stăteau gata să pornească. Clopotele începură să sune în toate parohiile.

Era războiul ! Lupta nobililor împotriva cerșetorilor !

Și pretutindeni, în Paris, un nume zbura din gură în gură, glăsuț cu spaimă, printre blesteme, însoțit de amenințări de moarte :

— Buridan !... Buridan !...

Întreg Parisul se ridică împotriva lui Buridan !...

În Curtea Minunilor, în fundul locuinței unde-l dusesese Hans, Buridan era singur, singur cu Mirtila. Și, acolo, din adâncul ființelor tinere, pline de viață, și de șoapte și care se apropiau, din privirile care se încărcău una din alta de fericiri nemărginite, se înălțau încet, ritmat, în murmurul celor două nume glăsuite cu înfrigurare :

— Buridan !

— Mirtila !...

LV. FIECARE SE PREGĂTEȘTE DE LUPTĂ

Seniorul de Marigny fusese împuternicit de Ludovic Vicleanul să comande trupele însărcinate cu această curioasă expediție în chiar mijlocul Parisului. Zicem curioasă din respect pentru ideile noastre, moderne și pentru viziunea specială, pe care ne-o dă Parisul de azi. Dar, pe vremea din care am încercat să schițăm câteva trăsături esențiale, o luptă dusă împotriva „Curții Minunilor“, nu putea să surprindă pe nimeni. Bandiții și cerșetorii, înarmați de privilegii, uniți în bresle, trăiau în chiar inima Parisului, ca într-o țară dușmană și fiecare din aceste două categorii sociale luptau în felul lor : banditul cu violența, cerșetorul cu viclenia. Ei alcătuiau adevărate armate, cu șefii lor, cu generalii, generalism, și cronicarii, de bună credință, socotesc nu mai puțin de cincisprezece mii numărul soldaților lor care puteau să se strângă sub același steag când se ivea ocazia. Cincisprezece mii de inși, în Parisul modern e puțin, însă cincisprezece mii, în Parisul lui Ludovic al X-lea, care pe acea vreme număra două sute de mii de locuitori, pe timpuri când o armată regulată de douăzeci de mii de oameni era considerată drept formidabilă, era enorm.

Deci nu e de mirare ca Ludovic să-și fi pregătit explicația contra Curței Minunilor, cu aceeași îngrijire, ca pe una împotriva unui puternic dușman din afară. Contele de Valois care, în oricare altă ocazie, ar fi fost ros de gelozie și de necaz îl privi cu satisfacție pe rivalul său pus în capul expediției. El studie situația morală a lui Marigny, în afacerea asta, și socotind-o îngrijitoare, se bucură. În adevăr, învingător sau învins, la Curtea Minunilor, unde era închisă fata lui, Marigny nu putea să găsească decît durerea și disperarea.

Și, apoi, arestarea primului ministru nu era decît amînată.

Deci, pus sub ordinele potrivnicului său Valois, se gîndi la toate pericolele luptei care se pregătea, și-și făgădui să dea o mîină de ajutor în acele primejdii.

O săgeată rău țintită, o lovitură de pumnal în învîlmășeală, putea să îndrepte multe lucruri și să suprima, poate, nevoia arestării care ar fi fost riscată, dacă lui Marigny i-ar fi venit poftă să se închidă în palatul său, din strada Saint Martin, o adevărată fortareată, unde putea susține un lung asediu.

Cît despre rege, acesta era nebun de entuziasm. Își inspecta arcașii. Se bucura grozav că avea prilejul să se învîrtească de colo pînă colo, în zgomotul acela de arme, care-l încînta. Făgăduia cîte un premiu de fiecare cap de bandit ; Valois, îl hotări cu greu ca să nu se amestece în

luptă, dar Vicleanul își puse în minte să se așeze în așa fel încît să poată vedea tot, cînd o începe bătălia.

Din cele dintîi momente, Enguerrand de Marigny puse să se ocupe toate drumurile, care dădeau în Curtea Minunilor. Era, poate, singurul care lucra cu sinceritate în această împrejurare. El dorea moartea lui Buridan. Își zicea că sau tatăl Mirtilei, sau căpetenia răzvrătiților, cel atît de iubit de aceștia, unul din doi, trebuia să cadă pe cîmpul de luptă.

Pe dată ce fu sigur că nimeni nu mai putea ieși din Curtea Minunilor și cu toată nerăbdarea regelui, Marigny voi să ia măsuri ca nimeni să nu scape de măcel.

Astfel orînduite treburile, ne vom întoarce la două personaje, care, în clipa aceasta a povestirii, ne interesează în deosebi : Mabel, pe de o parte, Margareta de Bourgogne, pe de alta.

Cînd se încredință că Mirtila nu mai era în mîna lui Valois, Mabel, reîntoarsă la Luvru petrecu ore de nedumeriri și de îngrijorări sfișietoare. Apoi, veștile războinice o înștiințară că se pregăteau evenimente noi. Ascultă, spionă, întrebă și află, numai că regele pregătea pieirea Curții Minunilor.

După consfătuirea care avu loc între Margareta, rege și Valois, după sosirea lui Marigny, care se zvonise că ar fi arestat, Margareta se înapoiase în apartamentul său, clocotind de furie. Mabel o vedea cînd umblînd de colo pînă colo, cînd trîntindu-se pe jilțul ei, cel mare. Ea o studia tăcută, căci îi cunoștea caracterul, și se păzea s-o întrebe ceva... Numai că, sub un pretext sau altul, era întotdeauna acolo, gata să prindă mărturisirea, care tremura pe buzele reginei.

— Roller !... șopti regina deodată. Soldatul... care a adus smaraldele...

Mabel tresări... Dacă i-o veni poftă reginei să-l vadă pe Wilhelm Roller ?... Scăpat acum, Roller era la locuința de la Cimitirul Nevino-vaților !...

Dar se liniști, pe dată.

— Ești sigură, urmă regina, că n-a putut vorbi cu nimeni ?

— Neîndoios, doamnă ! îi răspunse Mabel. Acest arcaș n-a destăinuit nimic, și e foarte probabil că din clipa asta, nici nu ne va mai putea vorbi vreodată !

Margareta încuviință dînd din cap, și cum camaradiniera sa părea că voia să se retragă, o opri :

— Rămii ! Stai cu mine !... Sînt îngrijorată, Mabel. Mă roade ceva...

— De ce vă temeți ? Regele nu are și nu poate avea nici o bănuială.

— Nu e vorba de rege ! făcu într-un geamăt Margareta. Buridan m-a batjocorit, Mabel... El îmi tulbură mereu gîndurile amărite... mai amărite ca oricînd... de cînd știu...

— Ce știți, doamnă ?...

— Nimic... Sau mai bine, iată ! Poate-mi vei da vreun sfat... Buridan e la Curtea Minunilor...

Mabel se înfioră și simți că se sfîrșește de spaimă. Dar, stăpînindu-și cu o sfortare slăbiciunea, mama lui Buridan urmă cu o voce în care regina n-ar fi putut ghici nici o emoție :

— Așadar, contra lui se pregătește expediția ?

— Împotriva lui ! zise regina. El va muri...

Mabel se oțeli contra durerii. Nici nu suspină, măcar.

— Ei bine ! zise ea cu un accent straniu, dacă moare, veți fi răzbunată, și... soarta se va îndeplini.

— Ce vrei să zici ?

— Nimic, doamnă ! Doar că m-am gândit întotdeauna că Buridan va fi ucis de voi, prin otravă, prin pumnal sau înecat în vreun riu !... Vedeți bine că destinul se îndeplinește, deoarece va muri.

— Da ! zise regina a cărei față se întunecă și mai mult. Va muri, simt o bucurie groaznică, și în același timp o durere sfișietoare...

— O durere ? Voi ?... Nu pricep, doamnă !

— Oh ! strigă regina, dar tu nu înțelegi că îl urăsc pe Buridan, pînă a-i dori chiar moartea și că-l iubesc destul, ca să fiu deznădăjduită de această moarte ? Pricepe cel puțin tortura care mă roade, deoarece...

Regina tăcu.

Cu vocea pierdută, cu o scînteie de speranță în fundul inimii, Mabel întrebă :

— Oare vă gândiți acum să-l scăpați ?...

— Eu ? tresări regina, într-un hohot de rîs strident. Eu ? Dar dacă aș putea,... dacă aș fi unul dintre arcașii cărora li-e dat să asalteze Curtea Minunilor,... aș vrea să intru cea dintîi, și să-l înjunghii, chiar cu mîna mea, de-ar fi, apoi, să mor de durere peste trupul lui !...

Nu vezi tu ?... Ceea ce mă ucide e... să știu că dînsa e a lui ! E că... dacă el moare, va închide ochii în brațele ei !... Că el o s-o iubească pînă la sfîrșit, are s-o adore... pe cînd, pe mine...

— Mirtila e la Curtea Minunilor ?... bilbii Mabel.

— Acolo !...

— Cu Buridan ?...

— Da !... Chiar tatăl Mirtillei, Enguerrand de Marigny, m-a făcut să aflu nenorocirea care mă izbește.

Margareta de Bourgogne se sculă, și dreaptă, palidă, cu ochii scînteietori, zise :

— Voi avea, cel puțin, o mîngiere. Voi ști că au pierit amîndoi !

Se făcu o tăcere lungă în care amîndouă femeile rămaseră adîncite în gînduri, figare în felul ei.

— Da ! zise în sfîrșit Mabel. Va fi o mîngiere grozavă pentru voi... Căci nimic nu-l poate scăpa !... Nu e așa, doamnă ?

— Nimic ! Nimic pe lume. Î-am condamnat pe amîndoi !

— Pe amîndoi ? Și pe Buridan și pe Mirtilla ? Nu e așa ? Și nimic, nici măcar dacă v-ați îndrăgosti din nou de el, nici măcar o licărire de milă, nimic nu poate face ca Buridan și Mirtilla să nu moară laolaltă ?

— Fii pe pace : or să moară împreună !...

Mabel ieșise din apartamentul reginei.

.

Jeana care o zări trecînd, se îngrozi văzînd-o atît de palidă, cu o înfățișare atît de grozavă. Mabel nu se opri, ci coborî pe scara obișnuită, care-i era, așa zis, rezervată ei, străbătu diferite curți, și în sfîrșit, ajunse afară din Luvru.

— Or să moară amîndoi ! murmură ea mereu.

Nici o nouă îndrăgostire ! Nici o licărire de milă ! Nimic ! Nimic pe lume nu-i poate scăpa.. Ei bine ! Să piară, dar, și ea !

Se îndreptă grăbită spre „casa cu stafii“. Roller o aștepta mereu, cu răbdarea urii.

— A sosit momentul ? întrebă arcașul.

— Nu încă, dar... în curînd ! zise Mabel. Ascultă ! Aici, în odaia asta, e un sul de pergament. Dacă regele citește aceste hirtii, Margareta va fi dizgrațiată, condamnată,... executată ! Răzbunarea ta va fi atît de grozavă, cît nici nu ți-ai fi închipuit-o. Voi lipsi cîteva ore,... poate cîteva zile... Cînd m-oi înapoia, îți voi spune ce e de făcut. Dacă, pînă în trei zile, nu mă întorc, vei lua singur...

— Bine, zise Roller. Unde e pergamentul ?

— Am să-ți spun. Și dacă n-oi fi aici ca să-ți spun, vei căuta : îl vei găsi tu singur. Reamintește-ți numai atît : un sul de pergament. E mai bun decît otrava, mai bun decît pumnalul. Hirtiile acelea vor răpune-o pe Margareta.

Apoi ea se îndepărtă, și se îndreptă spre Curtea Minunilor.

Ce voia ? Să încerce să-i scape, pe fiul și pe Mirtilla ? Sau numai să moară cu ei ? Nici ea nu știa.

Dar ceea ce voia, cu orice preț, era să-l mai vadă o dată, și... să-i spună :

— Sînt mama ta !...

Două zile, Mabel rătăci împrejurul Curții Minunilor. La început crezuse că va răzbi ușor acolo.

Dar cea dintîi santinelă pe care o întîlni, o respinse cu mojicie, amenințînd-o cu lancea. Pe toate căile, pe care încercă să ajungă, se ciocni de aceleași străji și de aceleași posturi : era cu neputință de trecut.

În aste două zile, de-abia mîncă atît cît să se țină pe picioare. Cu cît trecea vremea, înfrigurarea și disperarea ei creșteau.

În seara de-a doua, trăgînd cu urechile la sfatul unor arcași, înțelese că asaltul va avea loc a doua zi. Atunci plecă.

Lîngă biserica Saint Eustache, se așeză sub streșina unei porți, pe o treaptă de piatră, și rămase acolo două ore, cu creierul sleit, încapătînidu-se să găsească un mijloc de a răzbi pînă la feciorul ei, însă nu găsi nimic. Ce suferi în răstimpul acela, fu îngrozitor... Două sute de prăjini abia o despărteau de Buridan. Și Buridan era fiul ei. Și niciodată, din vremurile îndepărtate, de la Dijon, ea nu-l putuse strînge în brațe.

Dimpotrivă, căutase să-l atragă în Turnul Nesle !... Cînd se gîndea că vorbise cu Buridan, fără să-l recunoască, începu să-și muște pumnii. O apuca un fel de turbare. Și mereu îi revenea gîndul :

— Cum să fac, să-l mai văd ?...

Deodată, se sculă și începu să fugă înspre Luvru.

Găsise mijlocul ?...

Cel puțin nădăjduia ! Iată : ea se va duce să se azvîrle la picioarele reginei. Îi va destăinui tot ce se petrecuse de la întîlnirea de la Dijon. Îi va striga că Buridan e fiul ei, fiul lui Valois,... copilul pe care trebuia să-l înece Bigorne...

Și pentru fiul său va cere grațierea !

Erau aproape unsprezece ceasuri.

O tăcere adîncă se întînse demult asupra orașului ; dar acum tăcerea aceea era întreruptă de vuiete neașteptate, care, cînd se iscau, cînd se potoleau.

Pe urmă, zgomotele acelea venite din diferite puncte ale orașului începură să se împreune într-un singur zgomot neîntrerupt, și Mabel văzu că grupuri de arcași, de arbaletieri și de stegari, se îndreptau de pretutindeni spre Curtea Minunilor.

La Luvru toate ușile erau închise, punțile fuseseră ridicate și șanturile umplute de apă noroioasă, despărțeau cetatea regală de restul lumii.

Turnurile, crestate pe margini, se înălțau, tainice și amenințătoare în întuneric, dar Mabel, cunoștea, fără îndoială, mijlocul să intre, chiar cînd nimeni nu mai putea pătrunde în Luvru, căci nu mult după ce plecase de la biserica Saint Eustache, ajunsese în apartamentul reginei.

Îndată, cu familiaritatea pe care i-o da nu numai funcția ei, dar chiar complicitatea, care o lega de regină, ea intră în odaia de culcare a Margaretei.

Camera era goală. Tot așa și oratoriul... Goale... Toate galeriile;

Cele două prințese, Jeana și Blancha, dormeau în odaia lor comună; servitoarele și damele de onoare pleaseră. Numai Jeana aștepta.

Fata părea foarte tulburată.

Ochii îi erau roșii, de parcă ar fi plîns foarte mult.

Mabel nu-i observă tulburarea.

— Unde e regina ?

— A ieșit ! îi răspunse Jeana. Se pare că se petrec lucruri grozave.

— Da... Atacul Curții Minunilor !... gemu Mabel, cu un fel de liniște sălbatică.

— Nu... nu... nu asta !... Ci, aici... la rege...

Mabel o privi mai cu luare aminte pe Jeana. Pricepu că micuța știa un secret, care o strîngea de gît.

Voia să vorbească și nu îndrăznea.

— Ia să vedem, zise Mabel. Ai tu încredere în mine ? Nu-i așa ? Știi că pot să pun la cale multe lucruri !... Nu a aflat ceva, Ludovic ?...

— Nu ! zise Jeana oftînd. Regele nu o bănuiește, încă, cu nimic pe regină. Dar... oh ! Maică Precistă !... E grozav... Ce e de făcut ?

— Ce este ? Vorbește odată !

— Seniorul d'Aulnay... Sărmanul Filip... zise Jeana, cu jumătate de glas.

— Ei bine ?

— Ei bine ! zise Jeana, voi vorbi. Da, dumneata poți mult. Doamne, știți cît o iubesc pe regină și că-i sînt devotată, dar... nenorocitul acela de tînăr !... Trebuia, oare, să-l las să moară ?... În fine, l-am văzut...

— L-ai văzut pe Filip d'Aulnay ? Tu ?

— Da !

— În subterane ?...

— Da !... Și mi-a ordonat să spun regelui că e acolo !... Și... i-am spus regelui !

— Și regina nu știe ?...

— Regina știe. Numai că ceea ce nu știe, e că l-am vestit pe rege. Atunci... oh ! e îngrozitor !... Scapă-l ! oh ! scapă-l !...

— Pe cine să-l scap ?... Vorbește dar, mizerabilo !

— Pe Filip !... Regina s-a dus la Stragildo. Și Stragildo o să se coboare în subterane... Pricepi ?... Regina nu vrea ca Filip să vorbească !...

Deja Mabel nu mai asculta. Se repezi afară.

— Îl va scăpa, ori nu ? se gîndea Jeana, convinsă că Mabel se ducea să împiedice pe Stragildo să-l ucidă pe Filip d'Aulnay, căci în starea de spirit în care se afla, ea se agăța de orice nădejde, oricît de slabă ar fi fost.

Mabel nu se gîndea la Filip. Din tot ce-i spusese Jeana, nu-i rămăsese în minte decît un singur lucru : că regina se afla la Stragildo. După

zece minute ajunsese la curtea leilor. Un fecior, pe care-l pusese acolo, și care era creatura ei, îi spusese că regina fusese pe acolo și că vorbise mult cu Stragildo, în taină, și că pe urmă plecaseră împreună.

Mabel nu se miră. Știa foarte bine că de mai multe ori, Margareta de Bourgogne străbătuse noaptea ulițele Parisului, cu Stragildo, drept escortă.

— Unde s-o fi dus ? La Luvru, nu,... căci de acolo vin... Nu !... Nu s-au îndreptat spre Luvru ! Trebuie să fi luat barca.

Luntrea era legată, întotdeauna, aproape în fața Turnului Nesle. Nimic n-o deosebea din numeroasele bărci de pescari. Ea îi servea Margaretei ori de câte ori se ducea la Turnul Nesle.

— Ce au făcut la Turn, într-o noapte ca asta ? se întreba Mabel. Dar, zorită, se îndreptă repede spre fluviu. Deodată își lovi fruntea cu mina. Și atunci, schimbînd direcția, ea se îndreptă spre „Cimitirul Nevinovaților“.

— Dar... dacă refuză ? strigă ea. Și, în același timp, știind că sînt mama lui Buridan, pune pe Stragildo să mă omoare ? Va rămîne nepe-depsită ?... Va săvîrși și această ultimă infamie, și eu voi muri deznă-dăjduită, blestemată, fără să ajung la nimic ?... Nu ! oh ! nu ! Dacă mor, trebuie ca după mine, să o poată lovi altcineva ! Trebuie să mă pot răz-buna chiar din fundul mormintului, deoarece n-oi fi putut să mă răzbun cît eram în viață !

Îl găsi pe Roller tot îmbrăcat. În așteptarea desfășurării evenimen-telor, arcașul nu se dezbrăcase, ci dormea întins pe un cufăr de lemn.

— Urmează-mă ! îi zise Mabel.

Roller se înfioră de nerăbdare și de speranță, și porniră. Pe drum, în cîteva cuvinte, Mabel explică elvețianului ce aștepta de la el. Trecură fluviul și se coborîră lingă Turn.

Roller se duse să se pună de pază sub salcia unde, de atîtea ori, pîn-dise și Filip d'Aulnay. Acolo, Mabel îi mai vorbi ceva.

Roller scoase pumnalul și zise atît :

— Foarte bine !...

Mabel intră în Turn !...

.

Pe cînd Marigny se pregătea să-l atace pe Buridan, Valois își făcea pregătirile să-l răpună pe Marigny, Roller o pîdea pe regină, ca s-o omoare, iar Margareta de Bourgogne punea la cale asasinarea lui Filip d'Aulnay...

Cînd Mabel se despărțise de Margareta, ea rămăsese singură în apartamentul ei, cu sufletul întreg numai la Buridan și netrecîndu-i prin gînd Filip d'Aulnay.

De ce s-ar fi gîndit la el ?

El era în temnița de sub pămînt.

Nimeni afară de temnicier și soldații care-l tîrîseră acolo, nu știa că tînărul senior murea încet, acolo. Dar soldații și temnicierul acela erau de o credință oarbă : cel puțin așa credea ea... Cei mari, cred întotdeauna că au devotamentul celor care-i servesc.

Pentru ea, Filip d'Aulnay nu era decît o umbră, un fel de amintire, care se va șterge în curînd... Regina nu se mai temea de nimic. El nu mai exista.

Deci Margareta se gîdea numai la Buridan... și acum îi dorea moartea, acum se gîdea să-l scape...

În clipa aceea regele intră la ea.

O vizită a regelui era totdeauna o primejdie penibilă pentru Margareta, dar, de cîteva zile, mai cu seamă de cînd bănuielile regelui păreau că s-au deșteptat, primejdia aceea se făcea și mai simțită.

Chiar în clipa cînd regele intră în camera ei, Margareta încetă de a gîndi la Buridan, la Mirtilla, la dragoste... Din mintea ei, pieri totul, și cu hotărîrea și curajul unui suflet îndrăzneț, ea își jucă rolul de soție duioasă și devotată, cu o energie stranie.

— Pe Maica Precista ! începu Ludovic, intrînd. Vestea e de necrezut, dar e sigură : am trimis la temnițele de la Turnul cel mare, și ghicește cine e acolo ?

— Sire, bolborosi Margareta, de unde aș putea ști ?

— Seniorul d'Aulnay ! făcu regele, pufnind de rîs. Dracul știe cum o fi ajuns acolo ! Cine l-o fi arestat ? Unde ? Nimeni nu mi-a putut-o lămuri. Dar, oricare ar fi cel care mi-a dat pe mînă pe răzvrătitul acesta, îl voi îmbogăți !

Pe toți dracii !... Am vrut să te înștiințez, scumpă prietenă, cunoscînd îngrijorarea ta.

— În adevăr, Sire, e o veste, cum nu se poate mai bună. Unul din dușmanii voștri...

— Nu, nu, Margareta ! zise regele, dînd din cap. Seniorul d'Aulnay n-a fost niciodată dușmanul meu.

— Ce ? N-a avut, oare, îndrăzneala să se bată în duel cu tine ?

— Da ! Dar în adevăr, precum e un Dumnezeu și o Sfîntă Fecioară, Filip d'Aulnay nu e dușmanul meu. Numai...

— Numai ce, Sire ? tresări Margareta tremurînd de spaimă.

— El știe ! făcu Ludovic. Știe numele femeii care mă trădează. Și acum, cînd îl am în mînă, îl voi sili să vorbească, de-ar fi să întrebuițez chiar supliciul...

Margareta clătină din cap și tăcu.

În ea, însă, urla spaima și înaintea ei, nebună de groază, căuta un mijloc să îndepărteze primejdia care-o pîdea.

Ludovic se plimba tulburat. Nu scotea o vorbă de Buridan, de asaltul Curții Minunilor, de expediția pusă la cale și care ar fi trebuit să-l preocupe cu totul.

Margareta putu să măsoare, în răgaz, cît loc prinsese, încetul cu încetul, bănuiala în sufletul regelui. Toată viața lui părea că-i sta în acest singur cuvînt :

— Voia să știe !

Voia să știe : cine-l trăda ? Voia să cunoască... ce trădare săvîrșea din umbră femeia aceea ?

Regina își dădea bine seama că, dacă regele era atît de îndîrjit să afle femeia și trădarea, e că... o bănuia chiar pe ea.

Nu îndrăzneă s-o spună, numai. Poate chiar nici lui nu-și mărturisisea lucrul acesta, dar, pentru Margareta, era neîndoios : soțul ei o bănuia.

Numai un cuvînt să-i fi scăpat lui Filip d'Aulnay și ea era pierdută, fără nici-o speranță.

Regele se plimba mereu, tulburat, fără să zică un cuvînt. Și, cu toate astea, ea voia să-i afle gîndurile.

Nu numai titlul ei de regină, gloria ei, puterea, dar chiar viața îi atirnau de cele ce era să hotărască Ludovic.

El se îndreptă o clipă spre ușe, ca să iasă, tot atât de brusc cum venise.

Ea se cutremură, dar îi ținu piept.

— Sire, nu trebuie să mai trăiești cu îndoiala aceea, care te face să suferi atât de grozav. Trebuie să pui să-l cerceteze pe omul acela.

— Să-l cerceteze? făcu regele, cu un glas ciudat, oprindu-se deodată. Nu, Margareta! Căci, de l-ar întreba chiar Dumnezeu pe acel Filip, sint sigur că nu-mi va repeta exact cuvintele lui... Nu! Vreau să-i vorbesc singur... să aud chiar eu numele acelei creaturi infame... Înțelege Margareta?... Vreau să știu!...

O furie ascunsă clocotea în cuvintele regelui. Buzele îi tremurau. El se îndreptă spre Margareta care, în minutul acela, pricepu, că era gata s-o acuze pe față.

— Sire! zise ea cu o nevinovăție demnă de admirat. Dacă-mi dai voie, voi fi lângă tine în această încercare ca să te îmbărbătez, dacă e nevoie, și să-ți vin în ajutor, ca să-l silim pe mizerabilul acela... să spună tot ce știe...

Regele oftă adînc. Fața i se lumineă. Privirea-i redeveni dragăstoasă, cum îi era întotdeauna cînd o privea pe regină.

— Nu! zise el cu blîndețe. Priveliștile înfiorătoare ale torturii nu trebuie să tulbure seninătatea frumoșilor tăi ochi... Mă voi duce singur în subteranele Turnului cel mare.

— Scumpul meu Sire! urmă Margareta cu aceeași seninătate, du-te cît mai iute. Cu cît vei afla mai curînd, cu atât mai repede infama, al cărei nume îl cauți, va fi pedepsită... De ce nu te duci chiar acum?...

— Nu! zise Ludovic, cu totul liniștit. Acum trebuie să mă ocup de păcătoșii aceia pe care îi vom prăji puțin, în viziuna lor de la Curtea Mnunilor! Dar, mîine dimineată, mă voi coborî în subterane...

După aceste cuvinte, Ludovic își strînse nevasta în brațe, cu drag și ieși.

— Mîine dimineată? șopti Margareta, cu un surîs trist. Am toată noaptea înaintea mea! Și... ce nu pot face într-o noapte?... Haide! Am scăpat și de data asta!

Dar puterile i se tăiară. Oricît de tare ar fi fost, emoția prin care trecuse, sta gata s-o doboare. Se îndreptă grăbită spre un scrin pe-ale cărui rafturi erau orînduite mai multe sticle. Într-una era o băutură întăritoare, pe care i-o pregătise Mabel, chiar după cererea ei. Bău cîteva picături din acea licoare, și obrajii decolorați i se rumeniră, ochii îi scînteiară.

Cine-l înștiințase pe rege? Cum de mai trăia Filip?

N-avea habar de toate acestea. Margareta nu era dintre firile acelea care vor să știe și cum s-a întîmplat o nenorocire?

Deci îmbracă o mantie, își puse o glugă, spuse cîteva vorbe Jeanei, ca s-o vestească în cazul vreunei primejdii, apoi ieși din Luvru pe drumul obișnuit, pe care se dusesese atât de des la întîlnirile ei nocturne.

După cîteva minute, ajungea în strada Froidmantel și intra în curtea leilor, a cărui poartă se deschise la un fluierat al ei, pe care-l repetă de trei ori.

Stragildo dormea dus, cu conștiința împăcată.

După ce-l deșteptă feciorul, care deschisese Margaretei, păzitorul șef al leilor sosi repede în camera unde-l aștepta regina.

— Regina dorește să se mai întâlnească cu Cyclop ? întrebă el, cu acea obrăznicie umilă și familiară, care-i era obișnuită.

— Ciine ! urlă Margareta. Nu e momentul să glumești.

— Sînt la ordinele Maiestății voastre ! făcu Stragildo, încovoiat pînă la pămînt.

Margareta, rămase o clipă pe gînduri. Apoi întrebă :

— Știi unde e Filip d'Aulnay ?

— Dacă aș ști, făcu banditul posomorît, m-aș duce chiar în minutul ăsta la el.

— De ce ? întrebă Margareta, tresărind.

— Ca să-i înfig jungherul acesta la capătul umărului, zise Stragildo arătînd pumnalul. E locul cel mai nimerit. Din toți pe care i-am lovit acolo, n-am văzut să scape nici unul.

— Așadar, l-ai lovi de moarte, pe omul acesta ? Îl urăști ?

— Nespus ! zise Stragildo.

— Ce ți-a făcut ?

— Nimic. Îl urăsc... pentru că-l urăsc. Vreau să-l ucid pe el și pe frate-său, Gauthier. Nu mă întrebați de ce ? Nu știu nici eu. Poate numai pentru că trăiesc...

Cuvîntul acela ciudat o făcu pe regină să se cutremure.

— Îl urăști pe Filip... pentru că trăiește ? urmă ea.

— Da ! rînji păcătosul. Ar trebui să fie mort. N-are dreptul să trăiască. Pe el și pe frate-său l-am legat în sac cît pot eu de bine... l-am aruncat peste parapetul turnului, sacul a căzut în fluviu... și cu toate astea... ei trăiesc ! Îi urăsc pentru asta și încă pentru alte lucruri. Apoi, e destul că mi-au necăjit regina. N-am să uit niciodată ziua cînd ați vrut să vă duceți la Cyclop.

— Cu toate astea, zise regina gînditoare, Filip mi-a scăpat viața în ziua aceea.

— Bine, da ! V-a scăpat viața. Și tocmai asta mi-e necaz. N-avea dreptul să vă scape. Asta era treaba mea. Dar... toate astea nu înseamnă nimic !... Cum spuneam Maiestății Voastre, dacă aș ști unde-l pot găsi pe Filip d'Aulnay... ar fi mort peste un ceas !

Ochii lui Stragildo străluciră de ură.

— Din nenorocire, urmă el, nu știu unde să dau peste el...

— Am să-ți spun eu ! zise regina.

— Bine ! mormăi banditul, în sine. De aceea ai și venit la mine. Ei bine ! atît mai bine dacă îi pot face afacerile ei și pe-ale mele, în aceeași clipă...

Atunci făcînd semn lui Stragildo să se apropie de ea, Margareta începu să-i vorbească cu glas înăbușit. Și, cînd sfîrși, Stragildo zise :

— Sînt gata.

— Bine ! gemu regina. Urmează-mă !

— O să mă introduceți chiar voi în Luvru și o să mă urmați pînă în camera lui Filip d'Aulnay ?

— Nu, Stragildo. Mă duc la Turnul Nesle și o să mă urmezi. Cînd o sosi momentul ca să îndeplinești porunca, îți voi spune... te vei duce la Luvru, vei descinde în subterane și vei lovi !

Stragildo nu zise nimic și o urmă pe regină. Dar se gîdea :

— La dracu, muierile care nu știu să vrea ! Deoarece Filip trebuie să fie ucis în noaptea asta, de ce să nu-l omoare chiar acum ?... Se duce la Turnul Nesle... De ce s-o fi ducînd... dacă n-o așteaptă nici un flăcău ?...

Astfel judeca Stragildo, cu logica lui grosolană. Nu putea să-i intre în cap că Margareta de Bourgoigne să se ducă în Turnul Nesle, fără un motiv serios... de plăcere, sau de ură.

Margareta se sui pînă pe platformă și Stragildo o urmă.

Acolo se rezemă de parăpet și privi în depărtare, în beznă. Gînduri grele păreau că o frămîntă.

Pare că uitase de Stragildo, de Filip d'Aulnay, de Rege... tot ce e pe lume. Privirea, în care-i strălucea o flacără puternică, i se îndreptă, peste Parisul neguros, spre un punct, de unde porneau zgomote înăbușite...

Curtea Minunilor !...

Și atunci o greutate i se lăsă pe suflet.

Ochii i se umplură de lacrimi.

Un suspin o înecă. Și șopti :

— Buridan !... Buridan !... O să moară !...

MIRTILA

I. MARGARETA

— Stragildo !...

— Aici sînt doamnă !...

Aplecat pînă la pămînt, învăluit în mantie, cu înfățișarea-i grozavă, din care nu i se distingea decît surîsul drăcesc, omul se apropie, tîrîndu-se.

Dar femeia care-l chemase, mîndră, cu inima bătîndu-i repede, cu fruntea îngreunată de gînduri, de remușcări, sau poate o femeie de o frumusețe sculpturală, cu un farmec fatal, întipărit pe față, deja se readîcise în visarea ei.

Stragildo străbătuse platforma turnului înalt, pe care se petrecea această scenă, și murmură :

— M-ați chemat doamnă...

Femeia își ridică capul, se cutremură și zise :

— Ești gata ?...

Omul zîmbi. Își zvîrli la o parte mantia și arată un pumnal scurt, ascuțit... arma asasinului.

Scînteierii oțelului îi răspunse scînteierea ochilor femeii.

Și pe chipul ei se retipări același surîs groaznic : Ca o zeiță, a cărei frumusețe tragică ia înfățișarea înspăimîntătoare a răzbunării, ea se îndreptă mai superbă, mai mîndră : silueta ei, învăluită ca o statuie antică, domina platforma ; privirile ei se îndreptară dincolo de Sena, spre Luvru, și, tăcută, pierdută, în noaptea care se întindea, figura aceea grozavă apăru în toată însemnătatea ei. Căci platforma pe care se găseau era

acăea a Turnului Nesle !... Și femeia nu era decât Margareta de Bourgogne, regina Franței !

Parisul adormea într-o tăcere apăsătoare.

Parisul anului 1314, de care trebuie să vorbim ca de un oraș dispărut, pierzându-se cu vreo șase secole în negura vremii, părea și mai straniu în seara aceea de vară când se părea că toți se temeau ca de atacul unei armate dușmane...

Parisul !... cu ulițele întortocheate, în mijlocul cărora curgea un râuleț, cu acoperișurile caselor de lemn, cu grinzile puse de-a curmezișul, cu casele strimbe înghesuite unele într-altele... ca labirintele-î de străduțe întunecate, cu ferestre înguste unde se încrucișau rețelele de plumb, în care erau prinse geamuurile lor verzi sau roșii, cu coama caselor ascuțite... părea o urmă fantastică, care caută să se înalțe ca să poată răsufla mai în voie. Închisorile lui, Chateletul său, Temple, Luvrul, formidabilă cetate a regalismului, palatele boerimii înconjurată de șanțuri și de ziduri, cu creneluri cu sfeșnicele înalte, cu firmele, clopotnițele, zidurile de apărare, turnulețele și cele patru turnuri mari care supravegheau Sena, acesta era Parisul.

În seara aceea, Parisul avea o înfățișare înspăimântată. Parisul era brăzdat de patrulă de arcași, și de călăreți.

Parisul sta cu ușile ferecate, și, în fundul ulicioarelor, zvonea mersul tăcut al trupelor, de unde pornea zăngănitul armelor.

Masele acele de milițieni, se îndreptau spre același punct al Parisului, ca niște valuri care s-ar fi revărsat într-un bazin central.

Și spre punct privea acum Margareta de Bourgogne, spre punctul acela se concentra tot focul gândurilor ei. Brațul său răsări încet de sub mantie. Alb, ca de marmură, brațul i se îndreptă spre trupele în marș, spre acel punct al Parisului pe care-l încercuiau încetul cu încetul ca într-un cerc de oțel, și murmură :

— Curtea Minunilor !... Peste câteva ore asediul va fi complet ! Peste câteva ore, se va da, poate, asaltul arcașilor regelui împotriva Curții Minunilor ! În minutul acesta, contele de Valois, și Enguerrand de Margigny dau cele de pe urmă porunci ! Mîine, poate, regele îmi va zice : „Linștește-te Margareta, Buridan, regele haimanalelor, a murit !... ”

Un hohot de plîns o înecă pe regina Franței.

Buridan mort !... Cum ? Se poate întîmpla acest lucru ? Îi voi vedea — oare trupul scrijelit și sîngerînd ?... Dar... dacă l-or prinde viu !... Oh ! grozăvenia grozăveniilor !... Regele mă va duce la Montfaucon să văd spînzurarea aceluia pe care-l ador !...

Ea își lăsă capul în jos. Două lacrimi îi alunecară pe obraji.

— Oh ! singura dragoste din viața mea amoroasă !... Oh ! unica pasiune a unei existențe țesută numai din pasiuni !... Oh ! tu, singurul pe care te-am adorat dintre atîția bărbați, care m-au strîns în brațele lor... tu a cărei sărutare n-o cunosc, tu al cărui dispreț îl ador pînă la ură...

Buridan !... O, Buridan al meu ! Ce faci tu în minutul acesta înspăimîntător, în care trebuie să mori ?...

În umbră scîrțîi ceva.

Era risul lui Stragildo. Și Stragildo începu :

— Ei, doamnă, păcătosul nu e tocmai de plîns, deoarece își petrece ultima noapte în brațele frumoasei Mirtila !...

Fața Margaretei se contractă. De la durere trecu, deodată, la o ură înverșunată.

Pieptul îi bătu cu putere, și strigă :

— Mirtila !... Rivala mea !... Mirtila e iubită de Buridan !... Mirtila îl iubește pe Buridan !... Da, noapte fericită pentru ei ! Noapte îngrozitoare pentru mine !...

Ei se iubesc. Și-o spun, în ajunul morții !

Și eu, eu care-l ador, sînt aici, neputincioasă și mă topesc de necaz !

— Vei fi răzbunată, doamnă ! făcu Stragildo,

Atacul Curții Minunilor, unde s-a adăpostit Buridan, va avea loc în zorii zilei. Mîine veți afla că cei doi îndrăgostiți au murit, căci Parisul n-a văzut nici o armată atît de puternică ca aceea care în momentul acesta înconjoară viziunea bandiților a cărei înfrîngere e sigură...

— Mirtila ! urmă regina, fără să fi auzit poate, e rivala mea... și Mirtila e fiica mea... Spaimă și grozăvenie a gîndului meu în agonie. Am o fată ! E singurul fruct, care s-a încheșat din dragostele mele. „Da, Mirtila, copilul Margaretei de Bourgogne și a lui Enguerrand de Marigny“ !... Și eu n-am iubit decît un singur om pe lume... Buridan !... Și Buridan a trebuit s-o înlînească pe fata mea. A trebuit s-o iubească ! A trebuit să fie iubit de ea !... Mamă și amantă sînt lovită de o misterioasă fatalitate... în dragostea mea de mamă și în cea de amantă !... Mamă, nu sînt decît groază pentru fiica mea, căci e proba reală că Marigny mi-a fost stăpîn ! Amantă, nu simt decît ură și gelozie pentru fiica mea, căci Buridan o iubește !...

În minutul acela, ca un geniu răufăcător, Stragildo se apropie de regină :

— Doamnă, zise el, cu zîmbetul lui fioros și liniștit, pentru ce să vă tulburați azi de lucruri care nu merită ?... Gîndiți-vă că printre arcași care or să atace Curtea Minunilor am oamenii mei. Gîndiți-vă că oamenii aceia au ordin să vă scape de fată !... Mirtila moartă, Enguerrand de Marigny tatăl său se va prăpădi de durere ; cu el va face doi !...

Regina se cutremură, tulburată de fiori.

Gîndul ei zăpăcit șovăi între gelozie și dragoste.

O vedea pe Mirtila moartă... și grozava viziune îi inspira o bucurie și mai groaznică... Monstruoasă bucurie a mamei, rivala fiicei sale !

Îl vedea pe Buridan mort... și atunci o năpădea plînsul.

— Haide ! urmă Stragildo cu familiaritatea servitorului care stăpînește secrete înspăimîntătoare. A venit vremea să ne mișcăm ! Nu trebuie să vă mai uitați spre Curtea Minunilor, doamnă ! Buridan e condamnat ! Nimic nu-l mai poate scăpa... nici pe el, nici pe tovarășii săi : Gauthier d'Aulnay, Guillaume, Lancelot Bigorne... toți acei ce s-au pus cu tot ce e mai puternic pe lume !...

— Adevărat ! murmură Margareta, cu un fel de admirație pasionată. Istoria lor... istoria lui Buridan, e o istorie fabuloasă... de eroism și de îndrăzneală ! Oh ! provocarea pe care i-au zvrilit-o lui Enguerrand de Marigny, puternicul ministru... Oh ! curajul care i-a trebuit lui Buridan al meu, ca să-l ducă pînă la picioarele spînzurătorii de la Montfaucon, pe Charles, conte de Valois, unchiul regelui !...

— Buridan l-a iertat pe Valois !... Valois nu-l va ierta pe Buridan ! răspunse batjocoritor Stragildo. Ați putea adăuga, doamnă, că îndrăzneala neobrăzată a bandiților acestora, a fost gata să vă coste viața de două

ori !... Și mie asemeni ! Ați mai putea spune că, la Pre-aux-Clerc, s-au luptat cu patru companii regale.

Și, în fine, că l-au făcut prizonier pe însuși contele de Valois. Buridan și-a încrucișat chiar sabia sa cu aceea a regelui !... Vă spun... sînt pierduți !

Margareta oftă din greu.

Vocea lui Stragildo deveni mai înăbușită mai batjocoritoare.

— Unde e vremea fericită, cînd nu erăți îndrăgostită, doamnă !... Atunci lucrurile se petreceau în liniște, și viața voastră, a mea de asemeni, se scurgeau pașnice, pline de plăceri... Cînd un gentilom sau un burghez... sau vreun mitocan, vreun student, sau chiar vreo haimana,... cînd acel om, zic, oricare ar fi fost, îmi era arătat, cînd privirea voastră se oprise asupra lui, îmi făceați numai un semn... și gusta o noapte din amănitoarele mistere ale Turnului Nesle !

— Oh ! remușcărilor mele ! gemu Margareta, acoperindu-și fața cu mîinile. Oh ! fantasmele Turnului dragostei și al groazei !...

— Și dimineța, urmă Stragildo cu rîsul lui de demon, dimineța, fericitul ales află misterele morții !... Un sac bun... drept lîntoliu, azvîrlit peste parapetul acestei platforme !... Și... totul se sfîrșea !... Sena curgea înainte, liniștită și surizînd la soare !...

— Taci, demone ! strigă Margareta.

— Bine ! Tac, regină ! răspunse batjocoritor, Stragildo. Dar vremea trece ! Băgați de seamă !... Da, băgați de seamă, doamnă ! urmă Stragildo, deodată, mai posomorît. Luați seama ! Căci într-o noapte... noapte fatală... noapte blestemată... sacul fu aruncat peste parapet... Chiar eu îl legasem bine, v-o jur !... Și de data aceea în sac erau doi oameni în loc de unul !...

— Filip d'Aulnay !... Gautither d'Aulnay !... Cei doi frați !

— Da, cei doi frați ! Sacul căzu în Sena, dar îndrăcitul Buridan era acolo ! Oh ! în fundul apei trebuie să fi fost o luptă grozavă ! Dar, vedeți, doamnă, că Filip și Gauthier d'Aulnay trăiesc !... Să nu ne ocupăm de Gauthier d'Aulnay, deoarece el e la Curtea Minunilor, împreună cu Buridan și, că toți locuitorii acelei Curți, or să piară... Dar Filip ! doamnă, Filip !... Vă spun c-a sosit momentul !...

Margareta își trecu mîinile peste fruntea udă de nădușeală rece. Cu ochii rătăciți, ea privi spre Curtea Minunilor.

Întinericul era de nepătruns acum. Nici o lumină nu scînteia în Paris...

Ea nu văzu nimic... nimic decît negurile fundului, deasupra căruia săgetau vuiete înăbușite.

Atunci, regina își întoarse privirile la Stragildo bolbărosind :

— Ce spui ?

— Spun doamnă, strigă Stragildo, că ați pus să-l aresteze pe Filip d'Aulnay. Spun că, cu o imprudență nebună, ați pus să-l întemnițeze la Luvru !... Spun că regele a aflat că Filip d'Aulnay e prizonier la Luvru și că vrea să-l cerceteze. Spun că... dacă lui Filip, îi scapă un cuvînt... sînteți pierdută !

— E adevărat ! Adevărat ! bilbîi regina. Oh ! să moară deci ! Să moară, omul care mă urmărește cu dragostea lui de stafie ! Întotdeauna l-am urît... Întotdeauna am avut presimțirea că-mi va fi fatal !...

— E un lucru grozav, doamnă, să te gîndești că acest om cunoaște toate secretele Turnului Nesle ! Și că vă iubește cu o dragoste deznădăjduită !

Cine știe la ce-l poate împinge gelozia ? Cine știe dacă nu va istorisi regelui, soțul vostru, cum și de ce a fost legat într-un sac, și aruncat în Sena ! Dacă n-o spune ce a văzut ! ce-a auzit !... Ah ! doamnă ! vă spun că a sosit momentul !...

Poate o ultimă șovăială se strecură prin inima Margaretei pînă la buzele ei, căci șopti cu glasul îmblinzit :

— Cu toate astea acest om încă iubește... N-am văzut privire mai blindă și mai rugătoare ca a lui... ! Buridan e singurul om pe care l-am iubit... Filip d'Aulnay e singurul om care m-a iubit !

Margareta de Bourgogne îl uitase pe regele Ludovic care o adora cu toată pornirea pasiunii lui tinăra și sinceră. Soțul nu însemna nimic în ochii ei !

— Ei bine ! doamnă ? urmă Stragildo.

— Ei bine ! strigă Margareta. Te întreb, ca adineaorea : Ești gata ?...

Și, ca și adineaorea, Stragildo își ridică mantia, arată pumnalul, și murmură :

— Filip d'Aulnay, stăpîn pe secretele voastre a putut scăpa de vaurile Senei, grație îndrăcitului de Buridan... dar nu va scăpa de pumnalul lui Stragildo... De n-ar primi decît o singură zgîrîietură chiar, moare, căci oricine e înțepat de acest virf, doamnă, pierе pînă într-un ceas !... Doamnă, aștept să-mi spuneți, în sfîrșit, în care temniță se află Filip d'Aulnay ?

— Ei bine !... Du-te dar, grăi înăbușit Margareta de Bourgogne. Vei găsi pe Filip d'Aulnay în temnița nr. 5...

Stragildo mîrii, ca un cîine mulțumit că i s-a dat drumul asupra urmei fiarei !...

— Să m-ajute diavolul, să ajung la vreme, mormăi el. Căci ați șovăit mult, doamnă !...

Și repede, tăcut, alunecînd ca o umbră, el se repezi pe scara Turnului, ieși, trecu Sena și o luă fuga spre Luvru.

Cum trecu pe punte, Stragildo îl zări pe rege care, escortat de facile și de soldați, străbătea o curte...

— Unde se duce regele ? întrebă el, cu glas răgușit, pe un arcaș. Nu cumva la atacul Curții Minunilor ?...

— Nu, răspunse arcașul. Regele se duce să pună întrebări unui prizonier care e la carcera nr. 5.

— Blestem ! strigă Stragildo.

.

Rămasă singură pe platforma Turnului Nesle, Margareta de Bourgogne își urmă gîndurile încercînd să zărească prin întuneric, să prindă vreunul din vuietele depărtate, care veneau de la Curtea Minunilor.

Poate chiar uitase de Filip d'Aulnay și primejdia apropiată care o amenința.

Poate că în minutul acela, nu mai era loc în închipuirea ei disperată decît pentru o viziune : Acea a Mirtilei și a lui Buridan.

Poate orice femeie stăpînită de gelozie, singură, adevărata primejdie, fericirea rivalei sale.

Dar, curînd vuietele acelea chiar, zăngănelile armelor pe care le auzea în chip nelămurit, se stinseră, și o tăcere adîncă se lăsă deasupra Parisului, care păru că doarme greu.

Margareta se cutremură îngrijorată.

Negura îi păru amenințătoare și se însufleți cu spectri care, ca niște păsări de noapte, începură să mișune în jurul platformei.

În tăcerea aceea ea distinse niște gemete și blesteme înăbușite.

Groaza o cuprinse !

Voi să se îndrepte spre etajul Turnului, martor al orgiilor trecute, și se întoarse. În clipa aceea tresări.

O femeie sta în fața ei !... Poate că era unul dintre spectrii de care tocmai voia să fugă și care nu se incarna decât ca să-i taie drumul... căci femeia aceea părea că avea masca morții pe figura-i tragică.

Cu toate astea, după un minut de spaimă nervoasă, regina țipă bucuroasă. Recunoscuse stafia... femeia ivită deodată, pe neașteptate.

— Mabel ! țipă Margareta.

— Da, regina mea ! Eu sînt !...

— Dumnezeu să te binecuvînteze, pe tine care vii întotdeauna la regină în momentele de primejdie și care parcă cu o suflare, cu o privire, știi să îndepărtezi toate primejdiile una după alta.

— Păstrează regina, într-adevăr, vreo recunoștință pentru umila și devotata ei servitoare ? Întrebă femeia cu un fel de nesaț.

— Te mai îndoiești ?... Pot uita, oare, tot ce ai făcut pentru mine ? Pot uita că fără tine, regele ar ști demult ce mistere se ascund în acest Turn, pe care, cîteodată, de la ferestrele Luvrului, îl privește îngîndurat ?

Pot uita, că deunăzi, dacă nu soseai la timp, regele, ale cărui bănuieli s-au deșteptat, ar fi ghicit, poate, pentru ce nu-i puteam arăta smaraldele, pe care mi le dăruise, și... atunci eram pierdută ?

Pe cînd regina vorbea, Mabel o privise fix, ca și cum ar fi căutat să-i citească în fundul sufletului.

— Astfel zise ea, dacă aș avea să-i cer ceva reginei mele...

Margareta o întrerupse cu un strigăt de bucurie.

— Niciodată nu mi-ai cerut nimic. Ai refuzat, întotdeauna, dovezile recunoștinței mele, și voi binecuvînta ceasul cînd ai avea, în sfîrșit, nevoie de regina ta !... Vorbește !... Spune-mi ce vrei. Dacă sînt bani, te pot îmbogăți deodată.

Înainte de a răspunde Mabel păși pînă la parapetul platformei și aruncă o privire lungă și ciudată spre punctul acela al Parisului, pe care-l contemplantese și Margareta. Apoi privi spre picioarele turnului unde, aplecîndu-se, căuta să zărească ceva, sau pe cineva, care, fără îndoială, se afla acolo, dar Turnul era prea înalt și nu văzu nimic.

— Doamnă, zise ea, întorcîndu-se spre Margareta. Spune-ți că sosesc întotdeauna în momentul cînd trebuie înlăturată de voi vreo primejdie. Veți fi, oare, amenințată iarăși în momentul acesta ?

— Da, zise regina cu glas înăbușit. Ei bine ! prin nu știu ce trădare, regele a aflat că Filip, acel Filip pe care l-am aruncat în subterană, unde trebuia să moară e într-o temniță a Luvrului... Regele a vrut să-l vadă... și în minutul acesta, Filip d'Aulnay poate că-i vorbește... afară numai dacă Stragildo n-o fi ajuns la vreme ! adăugă ea, cu un surîs groaznic.

— Stragildo ? întrebă Mabel.

— Da, el e la Luvru, și dacă izbutește să ajungă la timp în carcere lui Filip d'Aulnay, regele nu va mai găsi decât un cadavru. Dar să vedem... ce ai să-mi ceri ?

Mabel tăcu un minut, apoi cu un accent atît de liniștit încît părea groaznic urmă :

— Stragildo nu va ajunge la timp la Luvru !

— Ce vrei să zici ? strigă regina înfiorată.

— Vreau să spun că, adineaorea m-am dus la Luvru nădăjduind să vă întâlnesc. Nevăzându-vă acolo, am ghicit ce gânduri, sau mai bine, ce fatalitate vă atrăgea la Turnul Nesle, în această noapte, când se hotărăște soarta atîtor ființe care au fost amestecate în viața noastră.

Vreau să spun, că în minutul cînd ieșeam din fortificația regală ca să vin încoace, regele se ducea la celula nr. 5...

Regina înghețată de spaimă și ochii ei rătăciți se îndreptară spre Luvru, a cărui siluetă se zărea dincolo de Sena înălțîndu-se fantastică, în umbră.

— Sint pierdută ? gemu ea.

— Cred și eu ! zise Mabel cu o liniște grozavă.

Regina tresări. Apoi gîndindu-se că era vorba de viața ei, își ruculése toate forțele, toate facultățile, își stăpîni spaima care o tulbura.

— Bine ! zise ea. Mă duc la Luvru ; și acolo, voi înțelege dacă mă mai pot apăra încă, sau dacă, în sfîrșit, trebuie să mi se îndeplinească soarta.

Mabel făcu un semn care o opri locului pe Margareta, care sta gata să se repeadă spre scara întortochiată.

— Uitați, zise ea că mi-ați făgăduit să-mi dați ceea ce am venit să vă cer ?

— Poți tu face aceasta ? o întrebă Margareta gîfîind.

— Margareta se porni pe un ris sălbatic.

— Adineaorea eram regina Franței și puteam să-ți făgăduiesc tot. În acest moment, dacă Filip d'Aulnay a vorbit, nu mai sint decît una din femeile adultere, pe care le plimbă pe străzi, legate, goale, pe un măgar, expuse la huiduile mulțimii și biciuite de călău...

Mabel o apucă de mîna pe Margareta și zise :

— Dacă vreau, mai sînteți încă regina onorată, soția iubită a lui Ludovic al X-lea. De ar vorbi, sau nu, Filip, pot da regelui proba vie a nevinovăției voastre, și din acea clipă Filip d'Aulnay n-ar mai fi decît un mincinos și un calomniator.

Un suris trist rătăci pe buzele albe ale Mabelei.

— Oare mi-am trădat vreodată făgăduințele ce v-am făcut, cînd era vorba să vă scap ? Liniștiți-vă regină, și ascultați umila rugă a slujitoarei voastre.

Margareta rămase mirată. Niciodată ea nu o văzuse pe Mabel atît de umilă.

Simțise întotdeauna un fel de teamă de dînsa. I se păru că ghicește atunci că în viața acelei femei era un secret groaznic, și că acel secret ea-l va afla.

Deodată se strecură într-însa bănuiala că Mabel... nu era numai Mabel.

— Vorbește ! zise ea, orice-mi vei cere îți este dat dinainte totul !

Mabel își ridică privirea spre cer.

Cu tot întunericul, Margareta o văzu tremurînd. Apoi femeia șopti cîteva cuvinte nedesluite, și se întoarse din nou spre punctul acela al Parisului, unde se afla Curtea Minunilor, și întinzînd brațul, ea grăi cu glas blînd, cu un glas pe care Margareta nu i-l cunoștea :

— În acest moment totul e orînduit.

Dintr-o parte Chatillon, de alta Malëstroit. La nord, Hugues de Trancaval ; la sud Charles de Valois. Și fiecare dintre ei conduce sute și sute de arcași. Sint de față și cavalerii regelui, seniorii nobili, o gloată înspăimântătoare, care încercuiește de pretutindeni pe nenorociți. Și pentru această vinătoare omenească, scîrbosul șef al vînătorii se vînzolește pretutindeni, dînd fel de fel de ordine. Euguerrand de Marigny își pîndește prada. Toți nu-l așteptă decît pe roge ca să se înceapă asaltul Curții Minunilor...

Glasul lui Mabel era înecat de plîns.

Și plînsul acela, Margareta îl asculta cu o nemărginită mirare. Ce însemnau oare Buridan și Mirtila pentru Mabel, pentru ca soarta lor s-o miște atît de adînc ? Ea se înfioră de durerea ei proprie și de propriile sale spaime, răscolite de ciudatele cuvinte ale Mabelei. Se-nfiora de asemenea pentru că simțea că taina femeii aceleia îi flutura pe buze.

— Într-adevăr, zise ea, cu glas înăbușit : Fără îndoială, în zorii zilei Curtea Minunilor nu va mai fi decît o flacără imensă și tocmai acest lucru am voit să-l văd !

— Da, zise Mabel, solemnă, am ghicit cînd nu v-am găsit la Luvru. Am priceput că pentru a privi de departe la moartea lui Buridan și a Mirtilei, neîndoios, veți fi ales Turnul Nesle drept observator. E ordinea și fatalitatea lucrurilor. Ei bine, Maiestate ! Închipuți-vă că am rătăcit trei zile și trei nopți, alergînd la toate intrările prin toate ulicioarele care dădeau în acel cuib de mizerie. Peste tot n-am izbutit să pătrund din pricina santinelelor. M-au gonit de pretutindeni. Dacă aș fi avut vreme, aș fi izbutit să dau... știu eu ?... de vreo trecătoare subterană.

M-aș fi tîrît pe genunchi, aș fi scurmat cu unghiile un drum și poate aș fi ajuns acolo...

Un hohot de plîns puternic o înecă pe Mabel, și tăcu cîteva minute. În mintea Margaretei bănuielile începură să se strecoare, începuse să priceapă că între Mabel și Buridan era o legătură misterioasă.

Deodată Mabel se întoarse spre regină, o apucă de amîndouă miinile, își apropie față de a ei, și îi vorbi, cu patimă.

— Cu toate astea, îl iubiți pe Buridan !

Margareta se cutremură.

— Îl iubesc ! strigă ea. O știi. Ceea ce nu știi, îmi e că sufăr îngrozitor cînd știu că... și el o să moară. Iubirea asta mi s-a dezvăluit dintr-o dată, sub o nouă înfățișare ! Mabel, înainte știam că-l iubesc pe Buridan. Dar, acum, știu că-l iubesc mult... încît am să mor și eu dacă, el va pieri în noaptea asta.

Mabel părea că o ascultă cu un fior de plăcere nemărginit.

— Așadar, zise ea, cu un accent plin de nădejde dacă ar fi un mijloc... să-l scăpăm pe Buridan ?...

— Dacă aș ști că cineva pe lume care l-ar putea scăpa pe Buridan în noaptea asta, și dacă acel cineva ar fi în fața mea, l-aș ucide chiar cu mîna mea, ascultă !... Tu, care, fără îndoială, n-ai iubit niciodată, nu știi că moartea e mai bună decît chinurile geloziei ! Nu știi, că gîndindu-mă la fericirea lor, îmi vine să-mi smulg inima din piept ! Dacă regele ar afla cît sînt de desfrînată dacă m-ar ucide, sau dacă m-ar azvîrli în fundul unei minăstiri, ca să mă pocăiesc pînă la sfîrșitul vieții, dacă lumea îngrozită ar aflat că Margareta de Bourgogne, regina Franței și-a urît pe fiica ei... i-a dorit moartea pentru că era rivala sa... toate... toate nenorocirile astea,

Mabel, n-ar însemna nimic. Toate grozăviile astea pier în fața viziunii care mă împinge la deznădejdea morții : Mirtila în brațele lui Buridan... Ei bine ! acum cînd cunoști cu deamănuntul pe Margareta, ce ai să spui despre Buridan ? De ce voiești să-l scapi, tu care de-abia îl cunoști, tu... care ai vrut să mi-l dai pe mină... tu, care ai încercat să-l otrăvești ? Vorbește, Mabel !... Vorbește, vrăjitoare bătrînă ! urmă regina aproape țipînd. cu o pornire, sălbatică, care trebuie să se fi auzit de departe, vorbește ! Cine ești, și ce vrei ?...

Mabel își plecase capul. Părea și mai umilă și mai rugătoare. Plîngea încet.

În sfîrșit, ridică spre Margareta fața-î pe care era întipărită o deznădejde adîncă :

— Cum ? Nu vi să rupe inima ? Cum ? Atît de tînăr, atît de frumos, așa de brav, și să moară, cînd viața abia înfloarește în fața lui ?... Nu vă înfiorați de milă, cînd știți că mii de fiare îl înconjură, îl pîndesc, și or să se azvirle asupra lui ? Cînd știți că pînă la spînzurătoare, sîngerînd...

— Taci ! bilbii regina. Taci ! Mă ucizi ! Ce vrei de la mine ! ?

— Grațierea lui Buridan ! gifii Mabel. Puteți s-o obțineți de la rege. Un singur zîmbet al vostru poate îmblînzi fiarele îndîrjite.

Regina se îneca. Se vedea că în inima ei se dădea o luptă grozavă.

Mabel o privea cu o nădejde atît de arzătoare, încît ochii îi scînteiau.

În sfîrșit, cu un fel de nehotărîre, Margareta grăi înăbușit :

— Spune-mi !... Ce trebuie să fac, ca Buridan să trăiască... Ai dreptate !... Ar fi prea grozav ca, putînd să-l scap, să-l las, totuși, să moară... Știi apoi... cine știe ?...

— Ce ? zise Mabel, tremurînd.

— Cine știe dacă... ea moartă...

— Ea ? strigă Mabel. Mirtila ?

— Da Mirtila !... E infernal, e oribil... asta depășește măsura ome-nească a crimei... O știu... Taci !... Dar, trebuie să moară !

— Trebuie să moară... fiica voastră ?...

Cu glas înăbușit și grăbit, cu acel glas care de-abia îndrăznește să se audă singur, Margareta urmă :

— Spune-mi... ce trebuie să fac acum, cînd mi-ai strecurat în suflet această nădejde... Oh ! nu mai trăiesc ! Vezi tu ? Vreau să-l scap pe Buridan... să-l scap numai pe el !... Da, m-ai făcut să mă gîndesc la lucrul ăsta... Asta înseamnă și scăparea mea !... Căci soarta mea e legată de a lui !

Mabel păru că se adîncește în gînduri. Se clătină. Era ca acele ființe care, cînd ameteșc, dau din mîini ca și cum ar căuta un sprijin pe care nu-l au.

— Doamnă ! urmă Mabel, atît de rugătoare, încît Margareta nu mai simți milă, ci o adîncă mirare. Doamnă, voiți să-l salvați pe Buridan ? Dar asta e ca și cum ați vorbi să luminați pămîntul în negura asta adîncă și să stingeți soarele în zorii zilei... Dacă ucideți pe Mirtila, omoriți pe Buridan ! Sărmanul copil ! În minutul suprem al agoniei, poate că va muri cu un zîmbet de fericire, dacă o ști că Mirtila trăiește !... Dar să-l condamnați să trăiască, doamnă, și să-i spui că ea a murit... Ah ! doamnă, mai bine să i se gătească fiarele... mai bine să-l ducă la Curtea Minunilor... mai bine spînzurătoare !

Mabel abia răsufila. Mîinile tremurătoare căutau pe ale Margaretei. Ea se aplecă. Genunchii i se îndoiau.

Margareta se încovoie deasupra ei și o întrebă aspru :

— Spune-mi, de ce vrei să-l scapi pe Buridan ?

Mabel căzu în genunchi, și cu blindețe neînchipuită, cu un accent tragic și simplu, răspunse :

— E fiul meu !

— Fiul tău ?... Buridan e... fiul tău ?

— E fiul meu ! repetă Mabel cu glas mai îndrăzneț. Și se sculă în picioare. Ascultați, zise ea. În curînd va fi prea tîrziu... pentru mine, pentru fiul meu și pentru voi. Vă spun că Buridan e copilul meu. Vă spun că trebuie salvat, precum trebuie scăpată și aceea pe care el o iubește și fără de care viața nu i-ar fi decît o lungă agonie...

— Niciodată ! strigă Margareta. El, da !... Ea, nu ! Dar, cum ești tu mama lui Buridan ? Spune-mi !

— Într-adevăr e drept, să aflați ! zise Mabel cu un ton ciudat. Ziceați adineauri că... n-am iubit niciodată. Ei bine ! Am iubit și eu ! Iată istoria mea :

Eram tînră, frumoasă, bogată, purtam un nume respectat, unul din cele mai frumoase ale nobilei țării, în care m-am născut. Numele acelei țări ? O să-l aflați... Sosi un om ! Sosi ca ambasador al Franței. Îl văzui la curte. Și avu, pe dată, o putere fără îngrădiri asupra mea. Deveni amantul meu și-mi jură că, în curînd, voi fi soția lui, în fața lui Dumnezeu și a oamenilor... Cu toate astea îmi era rușine de greșala mea. Plecai de la curte. Mă dusei să mă ascund într-o mahala a orașului, unde mă născusem. Numele acelui oraș ? Îl veți afla !... Născui un copil. Îl iubeam. Îl adoram. Trecură cîțiva ani. Amantul meu se înapoiase în Franța. Apoi, se întoarse, și-mi jură aceleași lucruri. Numele acelui amant ? O să-l aflați... Margareta o asculta cu un fel de groază. Ochii ei se holbau din ce în ce și căutau să citească pe fața Mabelei o asemănare, o reamintire a unei imagini întîlnită pe vremuri și ștearsă, poate, din mintea ei. Mabel urmă :

— Așadar, amantul meu se înapoie. Speram că revederea copilului va hotărî să mă ia în căsătorie. N-o făcu. Amantul meu nu mai mă iubea. Îi era dragă altcineva... o fată de la curte, ca mine, dar... mult mai frumoasă... mai puternică ca mine !

Acum ascultă, regină. Într-o zi amantul meu veni să mă vadă, în casa în care mă ascunsesem. De-abia intrase și amanta lui pătrunse pe neașteptate, în casă.

— Numele celeilalte ? gemu Margareta, verde la față.

— Îl vei afla, ca și restul. Acea fată care se dăduse amantului meu, avea un suflet infocat ; inima ei vibra, dar... cum poate vibra, bronzul, pe care nu-l moaie nimic ! Gelozia era stăpînă pe gîndul său, dar o gelozie capabilă de crime monstruoase... Acea fată sări asupra mea și mă înjunghie...

Margareta mormăi un blestem înăbușit.

— Ea mă crezu moartă !... urmă Mabel. Dar trăiam ! Vedeam ! Auzeam !... Pricepeam !... Numai că... nu puteam să mă mișc !... Atunci, doamnă, se întîmplă cel mai groaznic lucru.

Rivala mea ordonă să mi se omoare copilul, după cum credea că mă ucisese și pe mine !... Și acest lucru nu i l-am putu ierta niciodată !...

Amantul meu i se supuse ! Îi dădu copilul... pe fiul meu !.. copilul său ! Îl încredință unui servitor, care se duse să-l arunce pe sârmanul micuț în riu !...

De data asta un geamăt se strecură pe buzele Margaretei.

— Acum, ascultați urmarea ! urmă Mabel înțepenindu-i-se dreaptă, în față cu glasul aspru și cu fața îmbujorată ca un geniu al răzbunării. Ascultați ! Sluga nu înecă copilul ! Îi fu milă ! Îl lepădă într-o cocioabă de unde niște oameni care treceau pe acolo îl luară și-l duseseră la Bethum, în Artois, unde-l crescură !... Copilul nu muri, după cum nici eu n-am murit !... Am venit la Paris ; și am așteptat ca vremea să-mi schimbe trăsăturile feței ; Cîțiva ani fură de ajuns să facă din mine o femeie bătrînă, căci vremea curgea îndoită pentru mine, și fiecare minut îmi era o durere.

— Taci ! taci !...

— Atunci, urmă Mabel, fără să audă, mă strecurai pe lîngă aceea care mă înjunghiasse, și dăduse ordinul să-mi ucidă copilul. Am ajuns slujitoarea ei cea mai apreciată, prietena ei. Eu o studiam. Recunoscui într-însa femeia cu pasiuni puternice, și îmi pregătii cea mai grozavă răzbunare !...

— Taci, stafio !...

— Trebuie să vă spun totul !... Numele țării unde se petrecură toate astea : Bourgogne !...

Numele capitalei acelei țări : Dijonul !

Numele amantului meu : Charles de Valois, unchiul regelui Franței !... Numele fetei care se dădu lui și care mă înjunghia : Margareta de Bourgogne !

— Și numele tău, spectru blestemat, n-ai nevoie să ți-l spui ! căci adesea a sunat ca un clopot de moarte la urechile mele... Ești, Ana de Dramans !...

— Da ! răspunse Mabel cu o simplitate mîndră și teribilă.

— Ei bine ! strigă Margareta. E ultima dată cînd se pronunță acest nume ! De data asta, pumnalul meu va desăvîrși ceea ce a început la Dijon !...

În același moment, Margareta azvîrli mantia-i de pe umeri, apucă pumnalul care-i atîrna la brîu, fără ca Mabel să facă vreo mișcare să fugă, sau să se apere.

— De data asta, mori ! strigă Margareta. Și o lovi, cu putere în piept.

Mabel nu căzu...

Ea izbi a doua oară, mai puternic.

De data asta, arma se rupse.

Margareta sări înapoi, speriată, bolborosind :

— Oh ! adevărat că ești o vrăjitoare ?

Drept răspuns, Mabel dădu la o parte haina, în locul în care fusese lovită și arată un pieptar de oțel cum se fabricau pe atunci în atelierele Milanului și în acele din Toledo, cele două mari centre de prelucrare a oțelului, unul în Italia, altul în Spania.

Și Mabel zise atunci :

— Din ziua în care am început să trăiesc pe lîngă Margareta de Bourgogne, a trebuit să mă apăr din vreme împotriva fierului și a otrăvii.

Dacă ați fi o minte vulgară, Margareta, v-aș zice : „Da, sînt vrăjitoare ! și m-ați crede, poate, cum m-a crezut și regele Ludovic, soțul vostru, după cum a crezut-o și Charles de Valois, care ar fi trebuit să fie soțul meu. Dar, în această oră de groază, pe care o trăim amîndouă, minciuna e zadarnică și mă mulțumesc să vă afirm că dacă mă loviți cu pumnalul, virful se va toci, și că dacă o să-mi dați otravă ea nu va avea nici

un efect asupra-mi, căci de ani de zile mi-am obișnuit trupul cu ea. Acum, știți cine sînt și ce vreau, sau mai bine ce am voit... Iată cum, de îndelung Margareto, vă pregătesc cursa în care ați trebuit să cădeți. Aduceți-vă aminte. Eu am învins primele voastre nehotăriri și ulimele voastre simțuri de rușinare. Eu v-am orinduit Turnul Nesle. Eu vi l-am dat pe Stragildo. Și, din vremea îndepărtată, de cînd s-a desfășurat aici prima dramă amoroasă și de crimă, din care e țesută existența voastră, toate infamiile voastre sînt notate, act cu act, minut cu minut !... Astfel v-am condus spre prăpastie. Dintr-o singură mișcare pot să vă împing într-însa. Dacă vreau ca regle să știe... va ști totul. Și acum, Margareto, iată ce mai am de spus : De cînd știu că fiul meu trăiește, răzbunarea mea pregătită de atîta timp și cu atîta îngrijire, nu mai e în mintea mea decît un vis care piere. Vă scap, dacă-l scăpați pe fiul meu și pe aceea pe care el o iubește“.

Margareta tăcu îndelung, cu capul aplecat, cu ochii ațintiți asupra pumnalului ale cărui frînturi zăceau la picioarele ei.

În sfîrșit ea strigă :

— Așadar, mă pui să aleg între răzbunarea și iertarea ta... între pieirea mea și salvarea lui Buridan ?...

— Da ! Vă ofer pacea, ori războiul. Și vă jur, adăugă Mabel ridicînd mina spre cer, unde stelele începeau să dispară, vă jur că : dacă alegeți războiul... veți fi zdrobită, Maiestate !

— Ei, bine ! Aleg războiul. Chiar de-ar trebui să fiu zdrobită, după cum spui, chiar de-ar trebui să-mi pierd... pină și rangul și să duc o viață de plîns ! Totul... îmi e mai dulce decît siguranța fericirii lor. Războiul ?... Fie ! Războiul, a căror prime victime vor fi fiul tău și fata mea.

Și sălbatică, cu pumnul întins, într-un gest amenințător spre Curtea Minunilor pe platforma Turnului Nesle, Margareta de Bourgogne păru, o clipă, una dintre cele mai înspăimîntătoare eroine din dramele lui Euripide, pe care misterioasa fatalitate le înarma cu pasiuni sălbatice contra propriilor lor familii.

Fără nici un gest, fără nici un cuvînt Mabel se îndreptă spre scara întortocheată pe care se coborî, și ieși din Turn.

Din umbra sălciei, sub care Filip d'Aulnay pîndise atît de des, un om înaintă și întrebă :

— A sosit momentul ? Pot lucra ?

Mabel răspunse :

— Da. Vilhelm Roller. Ceasul răzbunării tale a bătut ! Du-te și mă așteaptă la locuința de la cimitirul Nevinovaților.

Și dacă nu m-oi arăta pină la douăsprezece, să duci regelui Franței hîrtiele despre care ți-am vorbit.

Apoi Mabel plecă, grăbită iar Roller rămase cîteva minute pe loc...
Apoi, plecă și dinsul.

.

De abia făcuse Roller cîteva pași, că din tufișul care-și apleca ramurile în valurile Senei sări un om. În cele dintîi licăriri ale zorilor se zări sclipirea unui pumnal. Un braț se ridică și se lăsă cu repeziciune.

Roller căzu cu un geamăt înăbușit.

Omul îl privi o clipă, zîmbind, apoi îl apucă de picioare și-l tîrî pină la Sena. Acolo, cum nenorocitul se mai zbătea într-un spasm de

agonie, omul îi înfipse iarăși pumnul drept în piept și-și lăsă arma în rană.

Apoi se sculă și privi în jurul lui.

În clipa aceea Margareta de Bourgogne se iveau fatală și tragică la poarta Turnului Nesle. Ea îl zărise pe om.

— Stragildo !

Banditul se apropie de regină. Cu un gest și un suris i-l arată pe cel ucis de el, care zăcea neînsuflețit pe marginea fluviului, cu picioarele în apă.

Margareta nu făcu nici un semn de mirare. Doar întrebă :

— Pentru ce ?

— Pentru că am auzit câteva cuvinte pe care le spunea stimata dumneavoastră camardinieră omului acestuia.

Stragildo adăugă :

— Știți doamnă că slujitoarea voastră este o viperă primejdioasă ?... Ei bine ! acesta era dintele veninos care trebuia să vă muște azi. Am smuls dintele. Asta-i totul !

Margareta se apropie gânditoare de trupul neînsuflețit, îl privi și tresări, recunoscînd pe arcașul pe care-l pusese să-l azvîrle în temnițele Luvrului.

Cîteva minute rămase aplecată asupra aceluia nenorocit, adîncită în gînduri, care nu pot trece decît prin mintea marilor criminali.

Apoi își ridică pumnul spre cer ca într-o sfidare supremă și se aruncă într-o barcă legată la picioarele Turnului Nesle. Stragildo sări și el în barcă și începu să vislească.

— Du-mă înapoi, la Luvru ! porunci regina, și povestește-mi ce ai văzut și ce ai auzit în camera lui Filip d'Aulnay.

.

II. TEMNIȚELE SUBTERANE ALE LUVRULUI

În închisoarea lui, Filip d'Aulnay, avusese o viziune după un timp ce nu se poate preciza, de la închiderea lui... poate după un ceas, sau poate după mai multe... Mai întîi se zbătu în delirul unei sete adînci. Apoi, încetul cu încetul, un fel de ceață îi învăluisese mintea care se zbătea de atîta luni sub nălucirile dragostei. Și toate viziunile care-l munciau ștergîndu-se una după alta, Filip avu impresia că ceața aceea se risipea și că o femeie de o frumusețe uimitoare îi apărea, surizîndă. Filip d'Aulanay căzuse în genunchi murmurînd :

— Margareto !...

Ochii extaziați i se ațintiseră asupra apariției.

— Fii binecuvîntată, Margareta !... Tu, care vii să compătimești pe un nenorocit în agonie, și care n-a încetat să te adore.

Ceea ce vedea, nu era o apariție, ci o femeie, în carne și oase, dar nu era Margareta, ci Jeana.

.

Cum de-i venise înainte, micii slujitoare a reginei, să descindă în subterana aceea grozavă a marelui Turn, unde se aflau temnițele Luvrului.

Era un suflet sentimental și milos.

Era în inima ei, poate, tot atîta milă cît și dragoste curată ; Jeana nu-l văzuse pe Filip d'Aulnay decît de două-trei ori. Singură și îngindurată o impresionase adînc. Fără să cunoască suferința tînărului îl compătimise din toată inima. Adesea ori o bătuse dorința ca... Filip să fie rănit, numai pentru ca ea să-l poată îngriji. Alteori visa că-i alina suferințele. Astfel, încetul cu încetul, chipul palid al tînărului i se strecurase în gînd, îi stăpînea visurile, iar cînd fusese arestat și dus în temnița nr. 5 ea simțise o mîhnire sfîșietoare. Cu toate astea, nu-i trecuse prin mînte gîndul că ar fi putut să-l scape. În primele momente plînsese îndelung, apoi își zise că, poate, el va izbuti să scape din închisoare. Dar, în urmă, începu s-o chinuiască ideea grozavă că... acei care erau închiși în temnițele din al doilea subsol nu mai ieșeau vii de acolo.

Își aduse aminte că nenorociții închiși în mormintele acestea piereau în chinurile cele mai înspăimîntătoare : de foame și sete.

Atunci, în suflet îi răsări îndrăzneala uriașă. Jeana își zise că dacă-i era cu neputință să-l scoată pe Filip d'Aulnay din temniță, cel puțin putea să-i prelungească zilele. Și, cine știe, își zicea ea, dacă o zi mai mult nu înseamnă pentru el chiar salvarea vieții și, poate, liberarea ?

Cum se gîndea la lucrurile acestea, încetul cu încetul, se lămuri în gîndul ei un plan, pe care-l vom vedea dezvoltîndu-se. Dar, trebuie să spunem că Jeana nu se hotări la înfăptuirea acestui plan, decît în urma unei lupte uriașe, pe care o duse cu ea însăși... căci o iubea pe regină cu o sinceritate adîncă și plină de admirație. Pentru ea Margareta era o ființă superioară prin frumusețe, prin inteligență și putere. Greșelile, chiar crimele reginei, desigur ea nu le aproba, dar ele îi păreau aplicarea naturală a facultăților superioare, întocmai unor acte pe care nu le putea judeca, ca gesturi pe care nu le pricepea. Așadar, Jeana o iubea pe Margareta, și nu se hotări fără să tremure, fără să încerce imposibilul pentru Filip d'Aulnay.

Seara pe la ora zece, regina ieși pe ascuns de la Luvru, după cum i se întîmpla adeseori.

— Se duce la Turnul Nesle, se gîndi Jeana. Și pe cînd ea alergă spre plăcerile ei, sărmanul acela e în agonie. Ah ! asta e o infamie !

De data asta, hotărîrea Jeanei era luată. De altfel, ocazia era prielnică.

Jeana așteptă, ca regina să se depărteze apoi, tremurînd toată, se duse la Turnul cel mare al Luvrului, unde parterul era ocupat de temnicierul subsolului. Acel temnicier era un fel de brută care se vedea rareori prin curtea Luvrului. El trăia în întuneric. Se obișnuise cu idei ciudate, și plăcerile lui erau sinistre.

Cînd închidea un condamnat în vreun subteran, îi plăcea să se co-boare noaptea ca o gînganie monstruoasă, se îndrepta fără lumină pe scara îngustă și întortocheată, cu treptele alunecoase. Se strecura de-a lungul coridorului infect, unde un alt om de-abia putea să răsufle, și acolo se simțea în largul lui.

Își lîpea urechea de ușa de fier, în dosul căreia nenorocitul își da sfîrșitul și-i asculta vaietele, rugile, gemetele. Atunci, punea rămășaguri cu el însuși. După puterea glăsurii, ajungea să stabilească ora exactă cînd intrînd în temniță nu va mai găsi decît un cadavru. În nopțile cînd avea de dus vreun cadavru la Sena, era o plăcere pentru el. Cine l-ar fi întîlnit, l-ar fi zărit aproape surizînd și ar fi fugit înspăimîntat de acel

rinjet. El aştepta să se stingă toate luminile în imensa fortăreaţă regală, apoi, cînd nu se mai auzea nici un zgomot, şi în liniştea adîncă, cînd nici o lumină nu mai străbătea bezna pe la miezul nopţii, el se cobora în temniţă cu un felinar. Deschidea şi şoptea :

— Ia să vedem ; am cîştigat măsura de bere, pe care m-am prins. Şi se apleca asupra prizonierului cu un fel de bătaie de inimă, pe cînd pe gura lui buzată se încrusta un rinjet. Apoi icnea :

— Am cîştigat.

Atunci începea să cînte încetinel. Vîra cadavrul într-un sac pe care-l lega bine la gură, îşi arunca sacul pe umerii lui de uriaş, se suia pe scară, ieşea din Luvru pe o poartă secretă, se cobora pînă la malul fluviului şi intra într-o barcă. Acolo lega două pietre de sac, una la gură şi alta la fund, şi pornea. Prin întuneric se auzea fişiiitul apei, care-şi primea sacul spre păstrare şi care curgea înainte, nepăsătoare. Apoi omul se înnapoia în vizuina lui, petrecîndu-şi zilele în aşteptarea ivirii unui nou prilej de... rămăşaguri.

Trebuie să spunem că, de vreo două trei luni Chopin fusese zărit rătăcind mai des în acel întins labirint, pe care-l formau curţile şi clădirile Luvrului. Chopin era numele omului ! Fără îndoială vreo tulburare se întîmplase în viaţa lui. Părea zăpăcit şi privirile îi erau speriate, ca ale unui ciine care şi-a pierdut stăpînul. Fără îndoială, Chopin căuta ceva. Şedea ore întregi la pîndă, într-un colţ de galerie. Erau zile cînd se înnapoia în culcuşul lui mai mohorît şi mai pe gînduri decît la plecare. Alte dăţi, din contră, acea figură bestială se lumina de un zîmbet mai blind. Zilele cînd Chopin părea că încrustează pe chip ca o urmă de fericire, erau în care o vedea pe regină trecînd.

Temnicierul se amoretzase oare de regină ?

Nu, doar, de slujitoarea ei.

De cîteva luni deci, Chopin îşi petrecea vremea întins pe patul său de chingi. Vremea pe care nu şi-o pierdea în rătăcirea prin Luvru, sau cînd nu se ocupa de sinistra lui însărcinare la lucruri pe care nu le putea preciza, nici formula, pentru că niciodată nu le cunoscuse. Cum nu-i era lesne să-şi schimbe ideile, mania lui de a paria îi venea în ajutor. Erau momente cînd l-ai fi auzit mormăind :

— Pariez pe o măsură de hidromel cu piper că ea o să vină aici.

Atunci începea a tremura şi urma :

— Ce-ar fi să între, pe neaşteptate ? Ce-ar fi s-o văd înaintea ochilor şi să-i pot vorbi, s-o pot pipăi ?...

Pariez pe-o oală cu bere şi pe două urechi de porc că aş lua-o în braţe, orice-ar fi, — aş săruta-o ! Apoi Chopin pufnea de rîs, şi deodată se-ntrista :

.

Aşadar, într-o noapte, după vechiul său obicei, ori de cîte ori avea vreo carceră de supravegheat, adică atunci cînd aştepta moartea vreunui prizonier, în noaptea aceea deci, coborîndu-se fără lumină pînă la uşa nr.5, Chopin ascultase multă vreme.

— Nu aud nimic, bombăni el. De data asta, dobitocul mă va face să-mi pierd pariul.

Sînt şi şireţi de aştia care mor fără să zică o vorbă, fără cel mai mic vaiet care să mă îndrume, şi... tocmai aceştia sînt mai rezistenţi. Nu

face nimic, pariez, totuși că peste două nopți, tot pe vremea asta, o să trebuiască să fac un mic voiaj spre Sena.

Plictisit să mai asculte fără să audă nimic, Chopin se înapoie la vizuina lui și se trînti pe pat, unde căzu din nou pe gânduri. El paria a o mie cană de băutură că o s-o vadă intrînd pe neașteptate și pe a mie pereche de urechi de porc că o s-o sărute pe amîndoi obraji ; cînd, deodată, ușa se deschise și Jeana apăru.

Chopin rămase timpit de mirare, cu ochii holbați cu gura căscată. Se așeză pe patul de chingi și începu să se scarpine la caierul părului roșcat, cu nădejdea că... doar i-o veni vreo idee. Cum nu-i venea însă ideea aceea așteptată, Chopin începu să ridă. Dar nu s-ar fi mișcat din loc pentru nimic de pe lume.

După ce închise ușa, Jeana înaintă spre el, repede.

Chopin se făcuse ghem, tremurînd.

Jeana îi zîmbi, și Chopin nu mai rîse.

Fata îl luă de mină, și Chopin păru speriat ca o ființă căreia i se întîmplă o catastrofă neprevăzută.

Trecură cîteva minute de tăcere, apoi Jeana îl întrebă :

— N-ai să-mi spui nimic, Chopin ?

— Da, se petrec lucruri noi pe aici ; mai e cineva în subterane !...

Jeana tresări și îngălbeni.

Cît despre Chopin, el surîdea fericit, ca cineva care, deodată, a găsit lucrul cel mai interesant și a izbutit să fie cît mai seducător.

— Nu te întreb de lucrul ăsta, zise Jeana făcînd pe supărata.

— Atunci ce ? făcu Chopin, mirat că cuvintele lui n-o cuceriseră dintr-o dată pe fată.

— Nu știu... dar, credeam... Mi se părea că am văzut că mă priveai... cînd treceam... dar, poate, m-am înșelat... nu mă priveai pe mine ?...

— Oh ! ba da ! strigă Chopin.

— Ei bine ! Am crezut că ai avea să-mi spui ceva, și cum nu veneai tu la mine, am venit eu la tine !... Asta-i tot.

— Asta-i tot ? repetă Chopin.

— Vrei să-ți spun ? urmă Jeana, după o mică tăcere. Ei, bine eu știu că tu mori de poftă ca să mă săruți.

— Chiar că am și pariat pe două urechi de porc, prăjite, că am să te sărut.

Numai asta-i în glumă. Așa ceva nu se poate întîmpla.

Și Cphoin aruncă, spre fată o privire strașnic de speriată, dar plină de patimă.

Înfrînîndu-și dezugustul pe care i-l inspira temnicerul, Jeana se așeză lingă el, îi trecu un braț pe după gît, și cu mîna ei delicată începu să-i mîngie barba roșie, deasă și aspră. Temnicerul credea că visează. Nu îndrăzneă să se miște, de frică ca visul să nu piară. Îl treceau fiori din cap pînă-n picioare.

Deodată, Jeana îi șopti cîteva cuvinte la ureche. Chopin căscă ochii mari și bolborosi :

— Cum ? În odaia ta ?...

— Da ! stărui Jeana. Și am să vin să te iau.

— La noapte ?

— Tocmai cum îți spun !

Se făcu iar tăcere, în care Chopin plecînd capul, își rumega fericirea nemaipomenită, care dase peste dînsul.

Urechile îi vijiiu din cînd în cînd, se uita pe sub gene la fată, ca și cum ar fi vrut să fie sigur că era acolo.

Jeana urmărea îngrijorată efectele otrăvii pe care o vărsase în acea inimă sălbatică și naivă. Cînd crezu că e sigură de victorie, ea urmă cu vocea care-i tremura fără voie.

— Îți pun însă o condiție.

— O mie de condiții ! mormăi Chopin.

— Una... îmi e destul și... iat-o : Sînt curioasă... vreau să vizitez subteranele... Cînd te vedeam Chopin, nimeni în Luvru,... nici chiar regele nu mi se părea așa de frumos ca tine...

Chopin oftă ca un bou pe care-l ucizi.

— Dar, vezi tu, aș vrea să te văd în subterane în exercițiul funcțiilor tale grozave,... trebuie să fii întocmai după cum te-am închipuit eu...

— E lesne, făcu Chopin, plin de mîndrie. Și e drept, că nimeni printre cei mai tari, și cei mai viteji, n-ar putea îndeplini meseria, pe care o fac eu aici.

Jeana se înfurie.

Dar cuvintele acelea groaznice ale temnicierului, o însuflețiră și mai tare, căci de data asta îl apucă de gît cu amîndouă mîinile.

— Chopin ! șopti ea, dacă vrei să te iubesc, dacă vrei să fiu a ta, trebuie să-mi deschizi ușa de la prizonierul care e la nr. 5. Chopin sări în sus, zbierînd.

— Imposibil ! Nu m-ar aștepta decît spînzurătoarea și, poate, ceva și mai rău... Nu... Lasă-mă... Săriți ! Ajutor !...

Strîngerea brațelor Jeanei se făcea tot mai blindă, mai drăgăstoasă, mai puternică.

Protestele desperate ale temnicierului slăbeau din ce în ce...

.....
— Margareta ! bolborosi Filip, în genunchi, cu mîinile întinse spre apariție.

Jeana puse jos, într-un colț, felinarul pe care i-l dăduse Chopin, oprindu-se în ușa temniței.

Apoi, ea se apropie de tînar și îi lipi de buze gîtul unei sticle plină cu apă rece și limpede.

Filip bău cu lăcomie.

— Acum, murmură fata, iată un coș de mincare. Iată, în cana asta ai de băut. Mănincă și bea pînă te vei satura, căci mîine seară am să vin iarăși și o să-ți aduc alte provizii...

Vorbînd astfel, Jeana luase mai întîi un coș pe care Chopin i-l trecuse prin ușa crăpată, apoi cana, și le depunea într-un colț al carcerei.

— Din nenorocire, Chopin nu vrea să-ți las o faclă, dar fii curajos... ; și mănincă și bea...

— Margareta, zise cu foc tînarul, mi-e foame de mîncărurile tale, mi-e sete de sărutările tale, și n-am nevoie de faclă căci tu ești însăși lumina pentru mine...

. Inima Jeanei zvîcni chinuitor.

— Nu sînt doamna Margareta, zise ea. Nu mă cunoști, din nenorocire ! De unde să mă cunoști ? Cum erai să mă bagi vreodată în seamă ?... Haide !... curaj... Trebuie să plec acum...

— Margareta ! horcăi Filip, nu mă părăsi, nu pleca !

O apucase pe fată de mîini și i le stringea nervos.

O idee îi trecu prin minte Jeanei. Ea se aplecă spre prizonier, cercetîndu-i fața încordată, ochii rătăciți, și strigă înspăimîntată :

— E nebun ! A înebunit nenorocitul !...

Filip își dădea drumul pasiunii lui în jeluiri sfișietoare, amestecate cu strigăte de bucurie.

Spunea tot ce suferise.

Spaima o pătrundea pe Jeana din ce în ce, nebunul se exalta.

— Te rog ! șoptea Jeana. Liniștește-te, te rog din suflet... Nu sînt regina !...

Deodată, Filip tăcu. Privi fata mai cu băgare de seamă, și vorbi :

— Într-adevăr, nu ești Margareta !...

O licărire de judecată îi străfulgeră, fără îndoială, în acel moment negura minții, cum lanterna Jeanei lumina întunericul temniței unde se petrecea o scenă stranie.

— Nu privi în mine decît pe umila sa slujitoare, dar crede-mă, totuși, gata să fac orice ca să te scap.

Filip d'Aulnay căzuse pe gînduri.

Dăduse drumul mîinilor Jeanei.

— Vrei să-mi vii în ajutor ? zise el, deodată. Ei bine, du-te și-i spune regelui Ludovic că vreau să-i vorbesc... Du-te și-i spune regelui, că Filip, senior d'Aulnay, vrea să-l vadă.

— Regele ? șopti mirată Jeana.

— Da, regele ! făcu Filip nerăbdător. Ce aștepti ? De ce nu te duci, să-l chemi ?

— Mîine !... Îți făgăduiesc că mîine...

— Nu !... Acum, îndată ! strigă Filip. Oh ! zice că vrea să-mi vină în ajutor, și-mi refuză singurul lucru pe lume, care să mă mai poată scăpa !

— Poate să te scape acest lucru ? zise Jeana, răsufîind greu și cu totul încredințată că, în minutul acela, prizonierul era lucid.

— Dacă îl văd acum, răspunse nebunul, n-am decît să spun o vorbă și sîntem salvați cu toții !

Jeana șovăi o ultimă dată, dar ceea ce se petrecea cu sufletul ei era grozav.

Îi trebuia un curaj strașnic, ca să îndrăznească să pătrundă pînă la regele Franței.

— Așadar... am să mor ! urmă Filip, amărit.

— Nu ! nu ! zise Jeana care începuse să plîngă. Întîmplă-se orice, n-o să se poată spune că n-am făcut tot ce am putut, ca să te scap.

Jeana ieși repede, vioaie și ușoară, ca purtătoarea speranței.

Chopin închise ușa. Carcera se întunecă, și gîndurile lui Filip se înegurară iarăși.

De-abia dispăruse Jeana, și bietul nebun și uită că ceruse să-l vadă pe rege. Nebunia îi învălui iar creierul și șopti cu foc :

— Ea a venit ! Margareta a fost aici... Se va înapoia. Mi-a jurat-o ! Dacă aș putea număra minutele care mă despart încă de ea !...

Trecu un ceas, sau două.

— Cînd a fost aici ? se întreba nebunul, Ieri ? sau mai demult ?... E mult de atunci !...

Mi-a jurat că se întoarce... Ce lungi sînt minutele pentru cine aşteaptă !... Oh !... Iată-o !...

Un zgomot de paşi şi de zăvoare trase puternic.. Şi intrară doi oameni în timp ce mai mulţi arcaşi se înşiruiă de-a lungul zidului, în galleria îngustă şi temniţa se umplea de lumină. Cei doi oameni erau regele şi contele de Valois.

Filip îi privi mirat.

— Cine sînteţi ? întrebă el.

— Întrebarea e hazlie ! strigă Ludovic.

Haide, eşti hotărît acum să-mi spui numele aceleia care mă trădează ?

Voi putea afla secretul acelor hirtii... pe care le-ai ars la Turnul Nesle ?

Ascultă ! Ai îndrăznit să te împotriveşti regelui tău !... Ai îndrăznit să ridici mîna asupra mea... Îţi iert totul... dacă vorbeşti.

...În clipa aceea printre arcaşii care păzeau uşa, se strecură un om, care, fără îndoială, putea să între pretutindeni, căci soldaţii îl lăsară să treacă cu un fel de teamă respectuoasă.

Era Stragildo...

El îşi trecu capul pe uşă şi ascultă ce se vorbea.

— Să vedem, zicea regele. Cine te-a arestat ? Cine te-a aruncat în carcera aceasta ?

...Te voi ierta, auzi tu ? Îţi voi da drumul, dacă consimţi să vorbeşti, să spui regelui tău adevărul !...

Filip d'Aulnay îl privea ciudat. O muncă grozavă se dezlănţuia în mintea lui. În capul lui nu era decît un haos. Şi în haosul acela, un fulger, o singură lumină sinistră se învăluia.

Filip era nebun... Şi în clipa aceea îşi dădea seama de nebunia lui !...

Îl recunoscuse pe rege !

Filip pricepea că dintr-un minut într-altul era să recadă în aiuriri, că raţiunea îi scăpa puterii lui de supraveghere...

Oh ! atunci... oare fiecare din cuvintele lui inconştiente nu era să fie o acuzare grozavă ridicată împotriva Margaretei ?...

— Vorbeşte ! strigă din nou Ludovic...

Pentru Dumnezeu vorbeşte odată ! Sau pun să te jupoaie de viu, şi te dau cîinilor ?

— Regele ! îşi zise în gînd Filip înspăimîntat.

Soţul Margaretei !... El se vîri în colţul temniţei sale, se ghemui cu capul în mîini, astupîndu-şi urechile ca să nu audă, îşi închise ochii, să nu vadă, îşi strînse dinţii, să nu vorbească ! Şi, totuşi, — simţea că n-o să poată tăcea !...

Simţea că cuvinte de dragoste stau gata să-i scape dintre buze !

Nebun de necaz, Ludovic îl zgudui de umeri.

— Vorbeşte ! urlă el. Numele !

Numele aceleia... pe care-l ştii !... Numele aceleia care mă trădează şi care e amanta ta !

Mii de draci ! Vorbeşte sau... te omor !...

Deodată regele se trase înapoi, cu un strigăt de groază...

Şi Valois chiar, Valois care nu era milos îl repetă.

Strigătul îl repetară şi arcaşii, care vedeau ce se petrecea...

Stragildo îngălbeni...

Intr-adevăr era groaznic ce se-ntîmplase. Era una din viziunile acelea înspăimîntătoare, cum se pot întrevădea numai în delir...

Filip d'Aulnay se sculase...

Și, pe fața lui ca de ceară, gura-i apăru însingerată, roșie... și în același timp din gură căzu jos o bucată de carne însingerată.

Dintr-o mușcătură furioasă Filip d'Aulnay își tăia limba, ca să nu denunțe pe Margareta de Bourgogne !...

Se prăvăli la pămînt, leșinat !

: : : : : : : :

— Sire, zise Valois lui Ludovic cînd se înapoiară în apartamentul regelui, mă însărcinez să-i smulg acestui om mărturisirile trebuincioase ; de-ar vorbi sau de-ar scrie, îl voi sili eu să dăruiască numele pe care-l căutați ! Vă cer numai autorizația să pun să-l transporte pe om la Temple, unde îl voi avea la îndemînă.

— Fă-o, Valois ! răspunse regele.

După cîteva minute mereu leșinat Filip d'Aulnay era aruncat într-o căruță și dus la Temple.

— Acum, murmură contele de Valois, tu nu mai poți nimic împotriva mea, Margareta ! Căci am o armă grozavă contra ta !...

Și punîndu-l pe prizonier în loc sigur, Valois se grăbi să se îndrepte spre Curtea Minunilor, ca să asiste la asalt.

Și Ludovic se pregăti să incalece. Dar înainte de a pleca, întrebă dacă regina dormea, și cum i se răspunse că Margareta, îngrijorată de toate zgomotele acelea, era în oratoriul său, el se îndreptă într-acolo...

Margareta sosise tocmai atunci.

O înfiorase dar o și liniștise. Cele ce-i istorisise Stragildo, aducînd-o la Luvru. Deci, îl primi pe soțul său cu fruntea senină.

Ludovic, care, în toate expedițiile, oricare ar fi fost ele, nu vedea decît o partidă de plăcere, îi propusese să asiste la distrugerea Curții Minunilor, precum și la spînzurarea lui Buridan și a celorlalți răzvrătiți.

— Iartă-mă Sire ! începu Margareta, îngălbenind. Nu sînt decît o femeie și toate împrejurările brutale îmi fac rău.

Mă voi ruga pentru Voi, Sire...

— Da ! zise Ludovic, stringînd-o în brațe cu pasiune. Ești cea mai blindă dintre femei ! Și sînt foarte fericit, Margareta, să fiu iubit de un inger ca tine !... Adio, dar ! Nădăduiesc, că voi veni peste cîteva ore ca să-ți anunț că toți răzvrățiții aceia mizerabili sînt morți...

— Dumnezeu să te apere, Sire !

Ludovic al X-lea plecă.

Margareta simțea că se sfîrșea. Ea nu se mai gîndea nici la rege, nici la Filip d'Aulnay, nici la amenințările lui Mabel.

— S-a sfîrșit ! gemu ea, înspăimîntată.

Buridan o să moară. Nimic nu-l mai poate scăpa !... Nimic !... Oh ! ba da !

Mai e o nădejde ! Încă această încercare !

Infrigurată, Margareta se apucă să scrie următoarele rînduri : „Buridan, vrei să scapi, o ultimă oară ? Vrei să trăiești în bogății, onoruri, și putere ? Reamintește-ți ce ți-am spus la Turnul Nesle !... Ce-ți ofeream atunci, îți ofer și acum.

Peste cîteva ore vei muri. Momentul e suprem. Dacă vrei... vei spune : da ! aceleia pe care ți-o trimit. Restul mă privește !“...

Margareta îndoi hîrtia fără a o semna nici pecetlui. Apoi se îndreptă spre un scrin, de unde trase o cutie.

În acea cutie, erau mai multe pergamente albe cu pecetea regală, purtînd semnătura regelui Franței.

Ea luă un pergament și scrisese deasupra semnăturii.

„Ordin de trecere purtătorului prezentelor“.

Apoi, sună. Jeana apărură, încă emoționată de ceea ce îndrăznise să facă, ... de vizita ei la Chopin, de aceea la Filip d'Aulnay și la rege. Ea nu aflase încă cele ce se petrecuseră între Filip și rege; de asemenea nu știa că prizonierul fusese transportat la Temple.

— Jeana, îi zise regina, ia acest bilet și ascunde-l în sin. Fata se supuse.

Acum, urmă Margareta, iată un ordin de trecere semnat de rege. Cu acest pergament vei străbate prin cordonul trupelor, orînduite de pază în jurul Curții Minunilor. În acea Curte îl vei găsi pe Jean Buridan. Îi vei da biletul, pe care-l porți în sin, și te vei înapoia să-mi spui ce a spus? Dacă nu te vei întoarce pînă la ziuă, sint pierdută Jeana mea.

Jeana plecă pe dată. Am spus că dînsa o iubea pe regină cu o dragoste adîncă și sinceră.

III. ORDINUL DE TRECERE

După ce șoptise cîteva cuvinte, la picioarele Turnului Nesle, omul care aștepta acolo, Mabel se îndepărtase.

S-a văzut ce i se întîmplase elvețianului.

O îndoită lovitură de pumnal a lui Stragildo și omul rămase întins, pe mal, unde Stragildo îl lăsase, fie din nepăsare, fie că era grăbit să se ducă la regină.

După ce trecuse Sena, ea se îndreptase spre Curtea Minunilor, să-și reînceapă o ultimă dată încercarea nebună de a pătrunde la Buridan.

După cum spusese și reginei, Mabel petrecuse trei zile și trei nopți încercînd să se strecoare prin linia arcașilor, care încercuiau Curtea Minunilor. Respinsă de peste tot, s-a văzut la ce hotărîre o împinsese deznădejdea și că o căutase pe regină la Luvru și apoi la Turnul Nesle. Mabel ieșise din Turn și mai deznădăjduită decît venise. Din clipa aceea pieirea Margaretei fu hotărîtă în inima ei. Nu mai vedea nici un mijloc de a-și salva fiul. Nu mai găsea nici un mijloc, să-l vadă pentru cea din urmă dată.

Cu toate astea, împinsă de un fel de instinct, ea se apropia de Curtea Minunilor. Cu cît înainta, cu atît vedea mai mulți soldați înșirați de-a lungul străzilor, stînd gata să pornească la luptă. În clipa aceea ridicînd capul printre acoperișurile aproape alăturate ea zări cerul luminîndu-se. Se revărsau zorile.

— Încă un ceas, se gîndi Mabel, și totul se va sfîrși. Ea își urmă drumul și se izbi, în fine, de o patrulă de soldați care închidea trecerea uliței în care se găsea. Acolo era și un ofițer și Mabel tresări recunoscîndu-l pe Geoffroi de Malestroît. La depărtare de o sută de pași ulicioara dădea într-un fel de curte unde totul părea pustiu și întunecat: era „Curtea Minunilor“.

— Copilul meu e acolo ! gîndi Mabel. E acolo, plin de viață încă și... peste o oră totul se va sfîrși !

— La o parte ! strigă un arcaș.

Cu furia deznădăjdii, Mabel se repezi înainte strigînd : — Senior de Malestroît, ascultați-mă, vin din partea reginei.

Soldații încrucișară sulitele și una dintre sulite îi sfișie umărul. Ea nu-și simți rana. Privea cu ochii rătăciți spre Malestroît, care înainta spre dînsa și o întrebă :

— Vii din partea reginei ?

— Da ! îngăimă mama lui Buridan. Adică... nu ! Am să vă spun adevărul. Ascultați-mă, seniore.

— Îmi pare că, într-adevăr, te-am mai văzut femeie.

— M-ați văzut la regină. Sîna camerista ei... Mabel.

Geoffroi de Malestroît, soldat grav dar superstițios, ca toți cei de pe vremea lui, se trase doi pași înapoi, căci Mabel trecea nu numai drept depozitara credincioasă a secretelor reginei, ci și drept una din acele ființe care avea legături cu puterile infernale. Și, cum Mabel încerca să prindă mina ofițerului el strigă :

— Nu te atinge de mine, femeie !

— N-am să vă ating, bolborosi nenorocita, dar ascultați-mă ! Sînteți unul dintre cei buni printre cei de la curte. Cred că o să vă fie milă de mine !

Mabel își împreună miinile, rugătoare. Mirați soldații asistau la aceea scenă pe care o luminau torțele înfipte din loc în loc.

— În sfîrșit ! zise Malestroît. Ce vrei ?

— Un lucru foarte simplu : Lăsați-mă să străbat pînă în curtea Minunilor. Ce vă pasă de o femeie mai mult, sau mai puțin, în prăpădul care o să înceapă...

Malestroît dădu din cap și făcu un semn oamenilor care strînseră rîndurile.

Mabel observă acel semn și manevra soldaților. Un hohot de plîns o înecă.

— Nici dumneavoastră n-o să vă îndurați de mine. Ascultați-mă... am să vă spun tot seniore. Presupuneți că sînteți în aceea Curte a Minunilor, presupuneți că nuielele pe care le vedeți îngrămădite de jur împrejur sînt pregătite să vă ardă și toți soldații aceștia ca să vă răpună...

Presupuneți că mama voastră vrea să vă vadă, o ultimă dată înainte de a muri...

Malestroît tresări.

— Vă înduioșați ? grăi Mabel, stăpînindu-și plînsul. Sînt mamă, scumpe seniore. Și fiul meu e acolo. Închipuți-vă că, de cînd avea șase ani, l-am văzut numai în două rînduri și toată viața mi-am petrecut-o ducîndu-i dorul... că mi-am prăpădit ochii plîngîndu-l. Nu vă cer cine știe ce favoare. Ce vreau ? Să mă duc să mor lîngă fiul meu. Fie-vă milă, monseniore...

— Cum îl cheamă pe fiul tău ? întrebă Malestroît, înduioșat.

— Buridan, răspuse Mabel.

Nu apucă să pronunțe acel nume, repetat în șoapte de arcași, că și pricepu că-și închisese singură drumul, și se blestemă că nu putuse să ascundă numele lui Buridan.

— Arcași, strigă Malestroît, goniți-o pe femeia asta.

Vreo cinci-șase soldați se aruncară asupra ei și îndepliniră ordinul ce li se dase.

— Și tu ! strigă Mabel, blestemat să fii ! Și să mori, printre cei dinții, sub loviturile bandiților din Curtea Minunilor !

Malestroit îngălbeni și voi să mai dea un ordin. Dar, respinsă cu lovituri de sulite, din soldat în soldat, ca o minge, Mabel era departe acum.

Ea se îndepărtă, rătăci citva timp mihnită, murmurând nedeslușit, când rugăminti și când blesteme.

Deodată se pomeni în Strada Froidmantel, în fața vechiului hotel d'Aulnay și se opri acolo.

— Aici, gândi ea, tresărind, l-am întâlnit întâiași dată. Aici mi-a spus că-l cheamă Jean. Nenorocită ce sînt ! Cum de am putut să-i spun cuvintele blestemate, care trebuiau să-l atragă în capcana Margaretei !

Își ascunse fața în mâini și începu să plîngă. Deodată, i se păru că un pas ușor trecea pe furis, prin apropierea ei. Își deschise ochii și, la zece pași de dînsa, zări o tînră care înainta repede.

— Jeana ! gemu înăbușit Mabel. Unde se duce oare, la ora asta ? Cu ce însărcinare infamă ?

Recunoscînd-o pe Mabel și fata se oprise.

În starea de tulburare în care se afla Mabel, rumegîndu-și gîndurile de răzbunare împotriva Margaretei, apariția neașteptată a Jeanei îi stîrni ceva ca un simțămînt de plăcere. Ea gîndea să lovească nu numai în regină, dar și în cei care o serveau cu devotament, adică în Stragildo și pe Jeana.

Fata înainta îndrăzneată. Cînd ajunse lîngă dînsa, Mabel o apucă deodată de amîndouă mîinile și i le strînse cu putere.

— Tu aici, micuța Jeana ? scrișni Mabel, cu un rîs dușmănos. Unde te duci ? Pe ce nenorocit îl mai cauți să-l tragi în plasa desfrînatei ?

— Oh ! îngînă Jeana, mă sperii ! Nu te-am văzut niciodată așa. Lasă-mă. Trebuie să îndeplinesc o poruncă ce nu suferă nici o întîrziere.

— O însărcinare de-a reginei, nu e așa ? făcu Mabel cu același accent batjocoritor.

— Fără îndoială, răspunse Jeana, care-și venea încet în fire. Nu e regina stăpîna noastră ? Nu i-ai dus și dumneata, de o sută de ori, scrisorile ? Dacă ai fi fost adineaorea la Luvru, te-ar fi însărcinat pe dumneata să te duci în locul meu.

— Ei bine, dă-mi. Mă însărcinez cu ea, zise Mabel cu răutate, fără altă idee, de altminteri, decît să stînjenească orice proiect al reginei.

— Imposibil ! zise Jeana. Lasă-mă să trec.

Mabel strînse și mai tare mîinile Jeanei și strigă :

— Și eu, m-am rugat cu foc, ca să mă lase să trec, și am fost gonită. La rîndul meu îți zic : „Nu vei trece“.

— Ce ?... Ești nebună ? Îți spun că scrisoarea e grabnică. Îți spun că, dacă regina o afla că m-ai întîrziat te-ai putea căi. Oh !... dar mă faci să sufăr !... Lasă-mă !

— Scrisoarea !... O vreau !

— Poți să mă și omori.

— Oh ! Așadar... e lucru serios ! Hăide, Jeana, supune-te de bună-voie sau o să mori și tu, ca toți nenorociții care s-au apropiat de desfrînata de la Turnul Nesle, și... ca și dînsa chiar.

Jeana țipă îngrozită și se uită repede în jurul-i. Strada era pustie. Pe Mabel, parcă o prinsese un fel de nebunie. Fața i se îmbujorase. Pă-

rea stăpînită de o criză de nervi, de furia ucigaşului... Pentru că fiul ei era să moară, în sufletul ei, adînc rănit, de ani lungi de durere şi de ură, nu mai erau decît îndemnuri de moarte.

În mintea ei încordată nu mai erau decît gînduri de distrugere. Ea dase drumul unei miini a fetei, şi cu mîna ei liberă îşi căuta pumnalul, pe care-l purta la brîu, ca toate femeile mai de rang, din vremea aceea.

— Vrei să mă ucizi ? îngăimă Jeana, zăpăcită de spaimă.

Fără să răspundă, Mabel îşi ridică arma.

Încă o clipă şi jungherul i-ar fi străpuns sînul fetei. În minutul acela Jeana cotrobăi repede sub mantie, scoase două hîrtii, învelite una într-alta, şi i le trecu Mabelei.

În mişcarea pe care o făcu aceasta ca să le apuce, Jeana se smuci şi se puse pe fugă ca o căprioară urmărită de haita de lupi.

Mabel rămase timpită, cu hîrtiile în mînă, cu ochii duşi după Jeana, care dispărea la capătul uliţei.

— Trebuia s-o lovesc ! strigă ea. Vreau să-i omor pe toţi !... Apoi, privind pergamentul, îngîină :

— Fără îndoială, un bileţel pentru vreun nenorocit. Cel puţin va fi el salvat.

Şi cu acea nepăsare plină de amărăciune, pe care o păstra acum pentru tot ceea ce nu-l privea pe Buridan, ea lasă hîrtiele să-i cadă la picioare, apoi plecă încet.

De-odată se înapoie repede, împinsă de o idee ce-i trecuse deodată prin cap.

— Trebuie să aflu măcar numele nenorocitului. Dacă l-aş putea scăpa de tot ! Eu, care am dus atîtea bilete de moarte, trebuie să-l înştiinţez pe necunoscutul acela, să nu cadă în cursa care i se pregăteşte...

Se aplecă şi ridică hîrtiile, pe care le aruncase. Desfăcu foaia care servea drept plic şi, îndată, privirea i se opri pe pecetea şi semnătura regală :

„Ludovic, rege“

— Lăsaţi să treacă pe purtătorul acestora ! silabisi Mabel.

Sîngele i se sui în obraji atît de palizi, de obicei.

„Lăsaţi să treacă“, urmă ea, unde însă ?

Unde trebuia să se ducă Jeana ?...

A doua hîrtie o să-mi spună poate.

Dînsa o desfăcu şi o citi repede. În aceeaşi clipă fu prinsă de un tremur spasmodic. O bucurie nebună îi străluci în ochi, căzu în genunchi şi strigă :

— Dumnezeu s-a îndurat de mine !...

Acel bilet, era tocmai acela pe care Margareta de Bourgogne îl scrisese lui Buridan, şi pe care Jeana trebuia să-l ducă la Curtea Minunilor.

IV. CÎND SIMON MALINGRE ŞI GILLONA CRED CĂ VISEAZĂ

Vom ruga acum pe cititor să meargă cu noi, la Curtea Minunilor, unde sub conducerea vechiului vagabond Lancelot Bigorne, veniseră să se adăpostească, tovarăşi pe care ura sau dragostea îi înghesuiseră în acea infundătură : ura contelui de Valois, ura lui Enguerrand de Marigny,

ira regelui Ludovic Vicleanul, trei uri, încă citește-rele laolaltă, mai puțin primejdioase decît amorul Margaretei de Bourgogne.

Cine erau acei tovarăși ? Mai întîi Buridan, care, după ce se crezuse multă vreme orfan de tată și de mamă, își găsise, în sfîrșit, un părinte : pe Valois. Dar ce fel de părinte !... Buridan, care, după ce săvîrșise atîtea fapte eroice și deșarte, pentru ca să-și regăsească pe logodnica lui, Mirtila, fata lui Enguerand de Marigny, și-o văzuse adusă chiar la Curtea Minunilor, de doi servitori ai lui Valois : Simon Malingre și Gillona, care întreprinseseră o lucrare mare, prin care trădau totodată și pe Valois, în profitul lui Buridan și pe Buridan, în acela al lui Valois, nădăjduind să fie bine plătiți de unul sau altul. Buridan, în fine, din simplu student la Sorbona fusese ales rege al Curții Minunilor, după cum o vom spune.

Alături de Buridan, în clipele acelea, era Mirtila, blînda și plîpînda ființă, care nu pricepuse nimic din nenorocirile care o ajunseseră și care nu înțelegea pentru moment decît un singur lucru : că-l iubea din tot sufletul pe Buridan ; și că, în sfîrșit, era la un loc cu logodnicul ei, ceea ce era, pentru ea, culmea fericirii, dacă fatalitatea nu l-ar fi pus, tocmai pe acest logodnic, pe picior de război cu tatăl ei Enguerand de Marigny.

Ceilalți tovarăși, refugiați la Curtea Minunilor, erau : Lancelot Bîgorne, ciudată figură de aventurier, spirit straniu, în care binele și răul se precumpănau în măsuri egale, servitor devotat al lui Buridan, pe care singur și-l luase drept stăpîn, obraznic și cinic, puțin scrupulos, foarte îndrăzneț, nesinchisindu-se de nimic, dar, la urma urmei, om destul de cumsecade.

Apoi, Riquet Haudryot și Guillaume Bourrasque, care, ocupaseră multă vreme posturi oficiale, primul ca rege al Basochei și al doilea ca împărat al Galileiei, dar care, acum, nu erau decît niște condamnați, capetele fiindu-le puse la preț, urmăriți de agenții poliției, ca și Buridan.

În fine, Gauthier d'Aulnay, fratele nenorocitului Filip, pe care cititorii noștri l-au zărit într-una din carcerele subpămîntene ale Luvrului.

Gauthier era foarte mîhnit de dispariția fratelui său. După ce fusese așa de necăjit pe el, pentru că Filip scăpase, în două-trei rînduri, viața reginei, pe care el, Gauthier, o ura, și după ce se certase cu el, onoratului Gauthier îi părea rău din suflet de fratele său. Și, în gîndul lui, hotărîse să-l caute, să-l găsească și să-l scape, de cum va putea ieși din Curtea Minunilor, chiar de ar fi fost în mîinile Margaretei. Hotărîrea aceasta îl liniștise.

Și, apoi, Gauthier era o fire tocmai potrivnică fratelui său. Filip, o fire subțire, grozav de nervoasă, era un om melancolic, sentimental și împingînd la extrem logica sentimentelor sale. Gauthier dimpotrivă, era un chefliu, un bețivan, cam desfrînat și ar fi pufnit de rîs, chiar cînd ar fi fost cu ștreangul de gît !

Astfel erau deci personajele pe care trupele regale se pregăteau să le atace.

.

Intrăm în Curtea Minunilor în momentul cînd Simon Malingre și cu Gillona au adus-o pe Mirtila lui Buridan, adică în vremea cînd Marigny postase cele cîteva santinele împrejurul Curții Minunilor, dar cînd de fapt, nu începuse încă asediul. Așadar, Gillona și cu Malingre putuseră să pătrundă cu înlesnire, să-și îndeplinească prima parte a programului lor, care consta în a face să se întîlnească cei doi logodnici, atît de lungă vreme despărțiți. A doua parte a programului, era să-l vestească pe Va-

Iois că-l va găsi pe Buridan cu Mirtila la Curtea Minunilor. A treia parte era să pună să-l asasineze pe Buridan.

În momentul acela, Malingre și Gillona socotiră că ceea ce trebuia făcut deocamdată, era să plece de la Curtea Minunilor, căci se temeau de întrebările lui Buridan și de explicațiile pe care ar fi trebuit să i le dea.

Profitînd, deci, de clipa de emoție provocată în tot cercul lui Buridan de sosirea neașteptată a Mirtilei, Gillona cu Malingre dispăruseră binișor. După ce ieșiră din frumoasa locuință pe care Hans i-o oferise lui Buridan, ei se îndreptară spre una din ulicioarele care șerpuiau ca niște brațe în jurul capului unei caracatițe.

Gillona și Malingre păseau încet, ca niște burghezi care vizitează un muzeu de grozăvenii. Gillona surîdea monștrilor, pe care-i întilnea, și Malingre, foarte politicos, saluta pe dezmățatele cu sînii goi, care-l priveau ca pe un fenomen.

Dar nu li se zicea nimic, și Gillona se fiția de colo-colo, mirîndu-se.

— Dar știi că-s drăguți, haimanalele și cerșetorii ăștia !...

— Ca și dezmățatele astea, care sînt, de altfel, femei foarte cinstite, adăugă Malingre.

Ceea ce nu-i împiedică de a răsufila ușurați și mulțumiți cînd ajunseră, în sfîrșit, în ulicioară care trebuia să-i despartă cu totul de Curtea Minunilor.

Atunci se puseră pe fugă, întocmai cum fac copiii, care, cînd trec pe lîngă un bulldog, umblă încet, de frică să nu sară asupra-le și care, cînd cred că nu-i mai vîd, o iau la picior. Dar nu făcuseră nici douăzeci de pași și Malingre se simți înșfăcat de picior și Gillona de braț.

Malingre se uită la picior și văzu că era oprit de un cîrlig de fier.

Gillona își privi brațul și constată că era apucată tot de un cîrlig de fier.

În același timp, două voci se răsteau, răgușite și batjocoritoare.

— Pe-aici nu se trece !

Malingre mai băgă de seamă că acel cîrlig care-l ținea pe loc, nu era decît extremitatea unei sîrme atîrnată de piciorul ciunt al unui olog.

În vremea asta, Gillona constată că acel care-o oprise pe ea, era cum am zice, mîna unui ciunt de amîndouă brațele. Oamenii cei fără de picioare și fără de mîini se așezară în fața celor doi fugari. Se înțelege că ologul era așezat pe un fel de cărucior, pe care-l conducea cu repeziciune.

Malingre își scoase pălăria și salută, pe cînd Gillona făcea plecăciuni peste plecăciuni.

Mîna de fier a ciungului dădu drumul Gillonei și piciorul de fier îl slobozi pe Malingre. Și cei doi sluți începură să vorbească împreună pe nas :

— Faceți-vă milă și pomană ! În numele Domnului și al Maicii Preciste, aveți milă, doi nenorociți, victime ale războiului.

Gillona și Malingre scormoniră grăbiți în pungă și aruncară cîțiva bani, pe care tîlharii îi prinseră din zbor. Apoi, mulțumiți că au scăpat numai cu atît, cei doi fugari porniră. Dar, mai în același timp, se simțiră iarăși prinși și de data asta fiecare dintre ei, de cîte două mîini zdrene, două mîini de carne și oase, dar care păreau și ele tari ca fierul.

Malingre și Gillona se întoarseră, și speriați recunoscură pe olog care găsind, pesemne, că nu-i mergea destul de iute căruciorul, o pornise la fugă în chip firesc, cu picioarele lui și ciungul care de sub mantia-i zdrențăroasă își scosese brațele vînjoase.

— Ce încăpăținați ! zise batjocoritor ciungul.

— Vi s-a spus, odată, că pe aici nu se trece ! urmă ologul.

Malingre și cu Gillona își reîncepură salutarile și se îndepărtară de-andaratele, cu ochii țintă asupra celor doi cerșetori, dintre care unul iarăși nu mai avea brațe și celălalt se instalase din nou în căruciorul său. Cei doi asociați se înapoiară în Curtea Minunilor și zărind o altă ulicioară pustie se îndreptară grăbiți într-acolo. Dar, de-abia ajunseră și cinci, șase orbi se arătară din întunericul unei cocioabe păcătoase și înaintară cu minile întinse, nehotăriți, pipăind și strigând jalnic : „Fie-vă milă !”

În numele Domnului și al Sfintei Fecioare, faceți-vă milă și pomană de niște bieți orbi, fără vedere !

Gillona și Malingre se cotrobăiră din nou în pungă și lăsară să pice câțiva bani pe pământul noroios al șoselei. Orbii se repeziră, în genunchi și, într-o clipă, monedele se făcură nevăzute. Malingre care era un zgîrcit și jumătate, oftă.

Gillona admiră îndemînarea cu care orbii găsiseră moneda aceea micuță, pe care ea, cu ochii cei atât de pătrunzători, n-ar fi izbutit, poate, s-o mai găsească.

Dar, cum, de fapt, aceștia nu erau decît niște orbi, Malingre și cu Gillona se gîndiră la același lucru : unul în dreapta și celălalt în stînga, încercară să se strecoare binișor, pe lîngă ziduri.

Dar, atunci, orbii, apucîndu-i de braț, făcură un zid viu, care se puse, ca o barieră, în lărgimea uliței și strigară :

— Pe aici nu se trece !

Cei doi fugari începură să creadă că visau un vis fantastic și se întoarseră, alergînd în Curtea Minunilor, unde se mai potoliră puțin înaintea înfățișării liniștite a pușinilor locuitori ai acelui loc, care se făceau că... nici nu-i bagă în seamă.

Căutară o a treia ieșire, trăgînd cu coada ochiului în dreapta și în stînga, ca să vadă dacă ologul, ciungul și orbii nu-i urmăreau. Ulicioara a treia pe care o aleseră, ca să-și asigure fuga, le păru atât de liniștită, încît de data asta crezură că au scăpat de cerșetorime.

Într-adevăr, era un drum foarte pașnic, pe care nu se vedea decît un pitic sărînd pe șosea, ca un animal cu labelle rupte, de parcă ar fi căutat vreo gaură, în care să se ascundă.

— Un pitic ! mormăi Malingre ; dacă și ăsta îmi cere de pomană, îl strîng de gît.

Unde mai pui, urmă Gillona, că dacă o merge tot așa, o să mi se golească punga.

Malingre înaintă îndrăzneț, pe drum, urmat de Gillona, care devenise prudentă.

Servitorul contelui de Valois, înaintă spre Pitic, care, văzîndu-l, îl privi cu frică și păru că încearcă să se facă și mai mic.

— Foarte bine ! bolborosi Malingre. Iată unul căruia îi e frică de noi ! Loc ! — strigă el ! Fă loc, stîrpitură ! Sau... te fac terci ! Piticul scoase limba, apoi sărînd, deodată, în mijlocul șoselei, începu să strige cu glas răgușit :

— Faceți-vă milă ! Îndurați-vă de un biet nevolnic, înalt numai de trei picioare, cu tocurile de la ghetе și părul din cap, cu totul !

Și de data asta privirea piticului se făcu atît de amenințătoare încît Gillona își goli toată punga, pe cînd Malingre căutîndu-și-o pe a sa, simți, cu deznădejde, că n-o mai avea la brîu.

Întinzîndu-și brațele, piticul i-o șterpelise.

Și atunci, stîrpitura urmă liniștit :

— Înapoi ! Pe aici nu se trece !

— Prea e lată ! strigă Malingre, care, exasperat de pierderea pungii și sigur de a învinge cu ușurință, își ridică pumnul, pentru ca să-l abată peste capul piticului, ce nu-i ajungea decît pînă la brîu.

Dar... rămase încremenit de spaimă...

Pumnul nu-l atinsese pe pitic în cap, ci... în burtă ! Înălțîndu-se ca un resort, piticul se lungise în chip nemăsurat și se transformase într-un uriaș ! Astfel că Malingre, care la început era nevoit să se uite în jos ca să-l vadă pe om, trebuia să privească acum în sus, ca să se încredințeze că e același individ.

— V-am spus că... nu se trece prin regatul piticilor și al uriașilor ! zise omul, fără să se supere.

— Dați-mi voie, boier pitic ! bolborosi Malingre.

— Nu sînt pitic ! strigă cerșetorul, încruntînd sprîncenele.

— Dați-mi voie, boier uriaș ! urmă Malingre speriat.

— Nu sînt uriaș, zise omul care imediat, se prefăcu într-un om de măsură mijlocie.

Gillona cu Malingre, priviră încemeniți la acea nouă transformare. Dar deja omul minune, scurtîndu-și iarăși talia, se făcuse, la loc, piticul fricos, și numără liniștit, pe genunchi, conținutul pungii lui Malingre.

— Dați-mi voie domnule ! bîlbîi Malingre.

— Nu sînt domn ! zise cu asprime piticul.

— Dar atunci... cine ești ?

— Mi se pare cu toate astea că se vede îndestul : fac parte din breasla cerșetorilor.

— Ei bine ! jupîne cerșetor, ai putea să ne spui pe unde am putea ieși din această localitate, care e încîntătoare, o recunosc, dar pe care cred c-am admirat-o destul, de data asta ?

— Pe unde veți vrea ! zise omul, toate drumurile sînt libere, afară, fără îndoială, de drumul piticilor și al uriașilor.

— Mulțumim boier cerșetor, răspunseră împreună, Gillona și Malingre, ploconindu-se pînă la pămînt.

— Și afară de regatul orbilor ! urmă piticul, precum și de strada ciungilor și a ologilor !

— O știm prea bine, zise Malingre înapoindu-se urmat de Gillona : dar, în fine, dacă celelalte trecători sînt libere...

— Și afară de strada chiorilor, strigă de departe piticul, și încă de trecătoarea leproșilor și a buboșilor ! Și a gheboșilor... și a gușaților !...

— Dar, atunci ce ne rămîne să mai facem, ca să putem pleca ? urlă Malingre, care începea să cam priceapă că era cu mult mai lesne să intri în Curtea Minunilor decît să și ieși.

Piticul nu le mai răspunse și cei doi tovarăși se pomeniră, iarăși, în Curtea Minunilor, zăpăciți, înspăimîntați, întrebîndu-se : pe ce cale aeriană ori subterană ar putea scăpa ?

Dar, atunci, băgaseră de seamă că înfățișarea Curții Minunilor se schimbaseră mult.

Pîlcuri numeroase stăteau ici-colo, și-i privea batjocoritor. Încercară să facă cîțiva pași, și fură înconjurați de o bandă de sluți, de ciungi, printre care recunoscură și pe ciungul și pe ologul de mai înainte.

— Nu pe acolo ! Nu pe acolo ! strigară sluții, îmbrîncindu-i.

Astfel cei doi nenorociți se pomeniră în mijlocul unui grup de orbi, care începură să-i împingă urlînd :

— Nu pe aici ! Nu pe aici !

În sfîrșit, îmbrînciți, azvîrlîți din grup în grup, de la pitici la gușați, de la leproși la uriași... Simon Malingre și Gillona se pomeniră aruncați peste ușa unei locuințe, care se închise îndată în urma lor. Nimeriră într-o încăpere largă, dar prost mobilată, și unde lumina nu pătrundea decît printr-o crăpătură cu gratii de fier gros.

În fundul acelei săli, un om sta pe scaun. Și omul le vorbi :

— Bine că ați venit ! De un ceas vă aștept !

— Lancelot Bigorne ! strigă Simon Malingre, și pe fața lui speriată se ivi un zîmbet ciudat.

Într-adevăr, era Lancelot Bigorne. El pusese la cale toată comedia aceea a căror victime fuseseră Gillona și Malingre. Îi urmărise cînd ieșiseră din locuința lui Buridan. În cîteva clipe și grație celui soi de francmasonerie a Curții Minunilor, cei doi nepoftiți fuseseră semnați, cuvîntul de ordine fusese dat.

— Ne așteptai ? întrebă Malingre, pe care prezența lui Bigorne îl liniștise.

— Adică, de cînd cu faimoasa convorbire pe care am avut-o la Noel Picioare-strîmbe, te cauți peste tot.

Deci, zărindu-te adineaorea, mi-am zis că veniseși aici numai ca să-mi vorbești de afacerea aceea, bună.

— Ah !

— Și prezența stimatei Gillona m-a întărit în credința mea... Oare, urmă Bigorne, îngrijorat, oi fi renunțat la... hum !... Hi han !... Cum spuneai ?

Melingre privi repede spre Gillona. Acea privire voia să zică :

— Asta e o întîlnire neașteptată !

Cu ideea lui Bigorne sîntem siguri de victorie !... N-am renunțat la nimic, urmă el cu glas tare. Din contră, proiectul meu s-a mărit, îmbunătățit, și dezvoltat...

— Deci, a devenit un proiect important ?

— Da, mare... Uite ! Ca dealul de la Montmartrel...

— Sau... ca muntele Faucon, zise cu nepăsare Bigorne.

— Tocmai ! răspunse Malingre, pufnind de rîs.

Dar Gillona pricepu fără îndoială aluzia la spînzurătoare, căci tresări, și fu aceea care răspunse, privindu-l drept în față pe Bigorne :

— Acum ! toată chestia e să știm dacă Lancelot Bigorne mai e de-ai noștri, sau dacă renunță să împartă cu noi averea, pe care o vom cîștiga.

— Averea ? Drace ! Nu, nu renunț. Și chiar mă grăbesc s-o apuc, fie și de un singur fir de păr, pe această zeiță capricioasă, care pînă acum nu mi-a făcut onoarea să mă privească măcar odată.

Ia să vedem, ar fi vorba deci de ?...

Bigorne făcu gestul de a înfige pumnalul în cineva.

— Da ! șopti Simon Malingre.

— Buridan ? întrebă Bigorne, șoptind.

— Da ! repetă Malingre.

Lancelot își plecă capul și căzu pe gânduri

Gillona urmărirea cu băgare de seamă, jocul acelui chip expresiv. Cît despre Malingre, ... el era sigur de izbîndă.

În sfîrșit, Bigorne își ridică capul și zise :

— Hi-han !...

— Ce, hi-han ? făcu Malingre zăpăcit.

— Nimic ! E felul meu de a-mi vorbi, ca să mă luminez. Ia să vedem... dacă-mi reamintesc bine, ar fi vorba, cum zice jupînul Buridan, care a studiat ca să fie doctor, să punem un silogism. Deci : 1 — noi probăm nobilului conte de Valois că, nici mai mult, nici mai puțin, Buridan e fiul său.

Valois vrea, atunci să se scape de acest fiu supărător. Așa e ?

— Bigorne, zise Malingre, totdeauna am fost de părere că... ești un adevărat doctor.

— Bine ! Rămîne concluzia : îi facem vînt lui Buridan ad patres...

— Și Valois ne plătește slujba de înmormîntare ! zise Malingre, rîzînd cu poftă. Dar... asta nu e totul. Cu aceeași ocazie frumoasa Mirtila...

— Stai ! zise Lancelot, am ghicit.

Aici vine un al doilea silogism, tot atît de interesant ca cel dintîi.

Nobilul conte de Valois e îndrăgostit de Mirtila, care e logodnica lui Buridan. El știe că în minutul ăsta, aceea pe care o iubește e în mîinile rivalului său. „Suprimăm rivalul și o ducem pe „duduie“ prințului. O îndoită lovitură. Deci, ... un îndoit cîștig. O îndoită slujbă : nuntă și înmormîntare.

— Admirabil ! făcu Malingre. Ce spirit pătrunzător ai ! Nu ne mai rămîne, Lancelot, decît să trecem la faptă. În ceea ce-o privește pe Mirtila, treaba e... ca și făcută : ea e în mîna lui Jean Buridan. Și Valois știe de asta ! Acum trebuie dar să-i facem cunoscut nobilului senior că nu numai că acest Buridan e un rival fericit, dar că e și un fiu periculos, a căru i existență înseamnă o primejdie perpetuă pentru el. De aci încolo, pricepi triumful nostru, din ziua cînd îi vom duce-o înapoi pe Mirtila și-i vom spune : „Monseniorul Buridan a murit !...

— Hi-han ! zbieră Bigorne.

— Ce ? tresări Malingre.

— Nimic. De bucurie !... Dă-i înainte, scumpul meu tovarăș !

— Deci, ... ne-am înțeles ?

— Perfect !

— Ei bine deocamdată trebuie să mă duc, cu Gillona, la Valois ! zise Malingre, sculîndu-se.

Haide Gillono. Bigorne o să ne scoată din Curtea Minunilor fără să mai dăm ochii cu orbii, piticii, ciungii, ologii, uriașii, cocoșatii, și mai știu eu cu cine !

— Un minut, zise cu sînge rece Gillona care nu încetase de a studia fizionomia lui Lancelot Bigorne. Nu vreau să plec !

— Ah ! ah ! zise Bigorne, și la rîndul lui privi acea față enigmatică.

— Bine dragă ! Ești nebună ? zise Malingre.

— Nebună ori nu, eu rămîn ! se împotrivi Gillona vorbind răspicat. Ce vrei ? Mi-e dragă Mirtila, mititica ! N-aș vrea s-o fac să plîngă. Ascultă Malingre găsesc că averea căpătată cu prețul ăsta, ar fi foarte greu de dus în spinare...

— Haide, uite. S-a smintit !... strigă Malingre.

— Nu vreau să mă amestec în trădarea asta-urmă Gillona ! Bietul Buridan merită să trăiască și încă să trăiască fericit, cu aceea pe care o adoră ! Nu pot să-l sufăr pe contele de Valois, care urmărește cu ura lui doi îndrăgostiți dragălași care nu cer altceva pe lume decît dreptul de a se iubi !...

— Oh ! oh ! se gîndi Bigorne, cumătra asta e și mai primejdioasă decît păcătosul de Malingre !...

Ce viperă !... Ia să văd, dacă aș face-o terci cu totul ?...

— Bigorne ! strigă Malingre. N-o asculta.

— Ce am zis, e bine zis ! urmă Gillona.

Dacă seniorul Buridan ar fi aici, i-aș striga : „Bagă de seamă ! Vor să te omoare. Vor să ți-o ia pe Mirtila !...”

Înmărmurit, Malingre o privi pe Gillona, și Bigorne șopti :

— Vrajitoarea asta m-a priceput !...

Dragii mei prieteni, urmă el, văd cu părere de rău, că nu vă înțelegeți. Mi se rupe inima din pricina asta. Una vrea să rămînă, să-l scape pe Buridan. Celălalt vrea să iasă din Curtea Minunilor și să se ducă la ilustrul conte de Valois ! Că-i de făcut ?

— Să rămînă Gillona ? hotărî Malingre. Voi lucra singur... numai cu tine, Bigorne.

Lancelot clătină din cap, instristat.

— Nu mi-ai spus că ai să te căsătorești cu Gillona ? zise el.

— Da... Dar... ce-i cu asta ?

— Ei bine ! Niciodată n-am să îndrăznesc să vă despart. Ar fi o adevărată crimă plină de remușcări pentru mine ! Mi-aș pierde pînă și... somnul.

— Ducă-se dracului, Gillona ! bombăni Malingre. N-o mai vreau ! O gonesc !

— Nu se poate ! se împotrivi Bigorne. Nu sințeti încă cununați ?

Bigorne se îndreptă spre ușă. Malingre se agăță de el.

— Nu, nu ! strigă Bigorne. Nu pot să am pe conștiință despărțirea unor logodnici ca voi. Așadar, rămîneți împreună. Cînd vă veți înțelege să-mi spuneți ! Și, îmbrîncindu-l pe Malingre, Bigorne ieși repede.

Simon auzi zgomotul zăvoarelor trase, și căzu pe un scaun, înspăimîntat.

Nu-și veni în fire decît ca s-o ocărasească și s-o înjure pe Gillona. Dînsa îl lăsă să vorbească, posomorită și dușă pe gînduri. Apoi, cînd sfîrși, scrișni scurt :

— Dobitocule !

— Cum dobițoc ? tresări Malingre.

— Nu vezi că Bigorne ne-a păcălit ? Nu simți că-i trup și suflet cu Buridan ? Nu înțelegi că ne-a smuls secretul, vorbă cu vorbă și că sîntem prizonierii lui ?

— Prizonierii lui ? sări Malingre, speriat. Așadar, ciungii, orbii, piticii ?

— Oamenii lui,... pe care i-a pus ca să ne taie drumul și să ne împingă aici unde ne aștepta !...

— Sîntem pierduți ! murmură Malingre, înspăimîntat.

— Nu încă ! făcu Gillona.

V. VEGHEREA ARMATELOR

Trecuseră trei zile de cînd cu întîmplările acelea, adică de la întîlnirea lui Buridan cu Mirtila și de la prinderea lui Malingre și a Gillonei de către Lancelot Bigorne.

Ajungem în seara cînd regina Margareta se sui pe platforma Turnului Nesle, în noaptea aceea cînd Jeana se strecură în temnița lui Filip d'Aulnay și cînd același Filip fu transportat, plin de sînge, rănit, la Temple, unde Valois trebuia să-l supravegheze și să-l silească să destăinuiască numele pe care regele voia să-l afle.

În cele trei zile, o întîmplare ciudată se petrecuse la Curtea Minunilor.

Prima zi a întîlnirii lui Buridan cu Mirtila trecuse ca o clipă de fericire.

Iubiții aveau să-și spună multe. Își istorisiră întîmplările, apoi de o mie de ori își puseră aceleași întrebări, urmate de aceleași răspunsuri, și cum întrebările și răspunsurile acelor uniforme nu aveau alt scop decît să asigure pe Mirtila că Buridan o iubea mai mult ca oricînd și pe Buridan că Mirtila îl adora ca și cînd era în Curticica cu trandafiri, vom trece peste această conversație, care păru, totuși, prea scurtă logodnicilor, dar care, dimpotrivă, ar părea prea lungă cititorului. Orice ar fi, Buridan se deșteptă seara din acel vis de fericire, pe care-l visase treaz și atunci se gîndi să-și ascundă logodnica, adică să părăsească cît mai repede nu numai Curtea Minunilor, ci și Parisul.

Dar, cînd Guillaume Bourrasque și cu Riquet Haudryot trimiși ca cercetași se duseră să spioneze ulițele învecinate, ei băgară de seamă cum Curtea Minunilor era înconjurată de pretutindeni și nu era nici un chip de ieșire.

Pentru Buridan lovitura fu grozavă.

Imposibilitatea de a încerca o ieșire chiar cu arma în mînă îi fu demonstrată pe dată. Buridan își trecu toată noaptea căutînd chiar el o treacătoare, dar se încredință că orice încercare ar fi zadarnică. Erau asediați...

Ce va însemna asediul acela ?

Nimănui din Curtea Minunilor nu-i trecea prin minte că acea cetate a cerșetorilor putea fi atacată. Se credeă numai că Buridan și tovarășii săi vor fi somați să se supună, și că, după o demonstrație oarecare, arcașii or să sfîrșească prin a se retrage, după cum se mai întîmplase de altfel, și în alte rînduri. Trebuiau să rămînă închiși vreo zece, douăsprezece zile.

Și, apoi, hrană se găsea din belșug.

Curtea Minunilor era liniștită.

Buridan se instalează în locuința unde-l dusesese Hans, Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot se așezară în catul de jos. Buridan cu Gauthier d'Aulnay se mulțumiră cu primul etaj.

Mirtilei îi fu dată o odaie foarte curată, din pod, care avea avantajul să o izoleze de Curtea Minunilor. În afară de asta, în cazul improbabil, cînd regatul lui Argot și al Egiptului ar fi fost luat cu asalt, năvălitorii ar fi cuprins mai întîi parterul, apoi primul etaj de sus, pînă să ajungă la Mirtila.

După ce luară toate măsurile de pază, nu le mai rămînea decît... să aștepte, și Buridan își mușca pumnii de nerăbdare.

Dar a doua zi de dimineată, Hans veni la el. În timpul nopții Hans avusese sfaturi foarte însuflețite cu grupul de cerșetori. Ce se vorbise în acele conciliabule o vom afla.

Hans intră la Buridan, tocmai în vremea cînd acesta aștepta cu nerăbdare clipa cînd Mirtila, sculată și îmbrăcată, l-ar fi putut primi.

— Bună ziua scumpă gazdă ! îl întîmpină Buridan. Se pare că sîntem prizonieri ?

Fără să-i răspundă Hans îl luă de mîna și-l duse la fereastra care dădea spre curte și deschise oblonul.

— Privește în stînga, zise Hans.

Buridan se aplecă peste prichici și se uită în direcția aceea.

— Ce vezi ?

— Drace ! Văd un maldăr de sulite și fel de fel de arme îngrămădite. Cu ce-o să înarmezi două regimente de a căror împotrivire are atîta nevoie regele nostru ?...

— Bine. Și ce mai vezi ?

— Vreo cincizeci de femei, și tinere și bătrîne și frumoase și urite, dar toate parcă se ocupă cu același lucru.

— Da, zise Hans, freacă halebardele, ascut vîrfurile sulitelor și cercetează dacă tăișurile pumnalelor sînt în stare bună.

— Acum jupîne Buridan, privește în dreapta. Ce vezi ?

— Drace ! zăresc alte femei ocupate cu ceva... care nu se deosebește prea bine, dar pare c-ar fi... tot un lucru de război...

— Într-adevăr, femeile acelea, Buridane cercetează, la rînd, toate arbaletetele pe care le avem, și... avem, doar, vreo două mii. Ele înlocuiesc coardele de la arcurile stricate și pun în mișcare trăgaciurile... Și... în fața noastră, ce e ?

— Mii de draçi ! Văd că cei din față sînt ocupați să fabrice săgeți în vîrfurile cărora se pun oțeluri. Hei ! scumpa mea gazdă, zise Buridan întorcîndu-se, vom avea război, nu glumă !

— Așa se pare ! zise Hans.

— Și... cu cine, Doamne ?...

— Păi, cu oamenii regelui Franței : cu acei ai seniorului de Châtillon și ai contelui de Valois ; cu ai lui Malestroit și Trancaval, cu poliția, cu prefectul Percy, cu întreg Parisul ; este o armată întreagă ; și, încă, o frumoasă armată, comandată de primul ministru Enguerrand de Marigny.

— Enguerrand de Marigny ? zise înăbușit Buridan. Tatăl Mirtilei ! se gîndi el.

— Enguerrand de Marigny, urmă Hans. Chiar el conduce toată armata, care o să dea asalt regatului Argot. Cîțiva de-ai noștri au putut să se dea pe lingă el. Îți spun : acest om e hotărît să distrugă Curtea Minunilor. Numai de n-ar fi stăpînit de alt gînd, zise Hans, privindu-l țintă pe Buridan.

Jean Buridan își plecă fruntea o clipă și căzu pe gînduri. Apoi își ridică spre Hans acel cap cu trăsături mîndre, pe care însorea o rază de îndrăzneală și de sfidare :

— Ai dreptate, zise el, Marigny e împins de o idee : Enguerrand ministru a tot putințe mai tare ca regele, Enguerrand de Marigny omul cel mai bogat al Parisului și al Franței, omul care nu-și poate număra nici galbenii și nici servitorii... omul care nu știe cîte castele are, ei bine ! În viața acestui om e un vierme care roade : cit voi trăi eu, Enguerrand de Marigny nu va fi fericit...

— Ei bine ! zise Hans, crezînd că Buridan a sîrîit.

— Ei bine ! Nu a strîns Enguerrand toate aceste trupe în ulitele vecine împotriva Curţii Minunilor.

— Dar contra cui ?

— Împotriva mea ! zise Buridan.

La rîndul lui, Hans căzu pe gînduri. Un fel de induioşare amară se răspîndi pe faţa-i tulburată, îşi roti privirea pe deasupra întinsului careu neregulat, pe care-l forma Curtea Minunilor, şi, rezemîndu-şi mîna puternică pe cercevea, murmură :

— Sînt cincisprezece ani de cînd aceşti oameni, pe care-i vezi, m-au ales şeful lor. Îi cunosc pe toţi. Ştiu neclintita încredere pe care o au în mine, începînd cu ducele de Thunes şi cu ducele Egyptului, pînă la cel din urmă vagabond. Dacă trupele lui Enguerrand de Marigny ne atacă, ce mai măcel o să fie ! Cîţi dintre oamenii aceia zdraveni, ingenioşi, îndrăzneţi, vor mai vedea răsărînd soarele de mîine ? Cîte din aceste femei tinere vor mai fi în viaţă peste două zile ?

Acea induioşare care se întipărise pe faţa lui Hans se mai şterse. Pumnii i se strînseseră. Ochii îi scînteiară. În clipa aceea Buridan vorbi :

— E un mijloc cu care am putea înlătura măcelul : Du-mă la Enguerrand de Marigny şi-ţi jur că... trupele regale se vor retrage pe dată.

Hans nu răspunse. Părea adîncit în nişte gînduri care-l duceau departe.

— Da ! îngînă el, dar aşa de încet că Buridan nu-l auzi. Ce puteri răzvrătite, ce putere s-ar putea împotrivi puterii blestemată a nobililor dacă cîmeva ar putea şti mai bine decît am ştiut eu s-o fac să-şi atragă acea armată de cerşetori !

Atunci se întoarse încet, spre Buridan, şi-i zise :

— Te-am primit aici ca pe un frate ; şi-am dat un adăpost şi-mi răspunzi cu o insultă.

Buridan tresări.

— Eşti tînăr, urmă Hans, şi, apoi şi mintea ţi-e tulburată de dragoste. De altminteri insulta ta era generoasă, deoarece, propunîndu-mi o faptă josnică, aveai numai intenţia să scapi o mînă de cerşetori şi de desfrîinate.

Dar, află un lucru, nu e un cerşetor, şi nici o femeie pierdută, care ar primi să i se salveze viaţa în schimbul laşităţii pe care mi-o propui. Să nu mai vorbim !... Astă seară are loc o întrunire generală, în curtea asta, şi acolo, în faţa regatului întreg, strîns la un loc, am să-ţi fac eu altă propunere.

După vorbele astea, Hans ieşi, lăsîndu-l pe Buridan încrîmenit.

Ziua aceea trecu într-o îngrijorare de moarte pentru Buridan. Dacă ar fi fost singur, ideea unei bătălii l-ar fi oţelit.

Dar acolo era şi Mirtila ! Şi, numai la ideea că tînăra fată era să moară fără îndoială, Buridan se simţea paralizat, ceea ce dovedeşte odată mai mult, că amorul e piedica oamenilor de acţiune.

În sîrîit, se inseră.

Împrejurul Curţii Minunilor se auzeau zgomotele, cîntecele şi strîgătele trupelor regale, nerăbdătoare să înceapă lupta, şi infierbîntate printr-o îmbelşugată distribuţie de vin.

Cînd se înopătă, în Curtea Minunilor începu o mişcare ciudată. Trei străzi, în care dădeau o mulţime de ulicioare, alcătuiau regatul Calicilor

a cărui capitală era Curtea Minunilor. Aceste străzi erau : Francis-Archers, Saint Sauveur, și strada Pietres.

Din cele trei străzi, un val de bărbați și de femei ca niște riuri care-și ies din matcă, se îndreptau spre Curtea Minunilor. Se aprinseseră trei focuri. Împrejurul fiecărui foc fuseseră rinduite mese și bănci. Din loc în loc, ardeau facle. Puțin mai departe de fiecare facle era așezat câte un butoi. Pe mese, în jurul cărora se așezau cei care soseau, care și cum apucau, erau câni și cănițe. Din cînd în cînd, câte un cerșetor se scula, și se ducea să-și umple cana la butoi, și turna de băut celor de la masa la care era el.

În mijlocul pieții se înălța prăjina împodobită cu sfertul de vită, zicem împodobită căci pentru oamenii aceia alcătuia un adevărat ornament. La cîțiva pași, îndărătul acelu scîrbos steag, pe niște butoaie goale fuseseră sprijinite niște scinduri care alcătuiau o estradă, pe care o luminau mai multe facle și de unde se putea domina ciudata și întinsa arie pe care cerșetorii erau strînși.

O tăcere relativă domnea în mulțimea care nu se strinsese acolo pentru cine știe ce jaf, ci în urma unui ordin, dat de șeful lor suprem, adică de regele calicilor. Erau vreo cinci-șase mii de bărbați și femei, care se adunaseră din toate părțile. Toți se așezară în liniște. Ducele de Thunes, ducele țiganilor, conții, breslașii, țiganii, clerul lor, nătărăii, haimanalele : ființe hidoase, sălbătice, zdrențăroase, chipuri mohorîte, tot ce avea lumea aceea nemaipomenită, fantastică, fabuloasă, alcătuia ca un adevărat coșmar.

Și, cu toate astea, toate chipurile acelea erau grave, toate privirile erau îndreptate spre estrada goală în acel moment.

Deodată se făcu o mare tăcere : Hans apăruse pe estradă.

Statura lui uriașă, care se desprindea pe fundalul roșu al torțelor, era monstruoasă. El privi lung mulțimea haimanalelor și a desfrînatelor.

Apoi, cu un glas care răzbătu pînă în marginea Curtii Minunilor, grăi :

— Burghezi, cerșetori prefăcuți, falși mutilați, șnapani, orfani, pun-gași, bandiți, breslașii noștri, v-am spus că, în fața trupelor regale gata să ne atace, am să vă fac o propunere. Iat-o : Trupele regale n-au nimic cu noi. Șeful lor Enguerrand de Marigny n-are alt scop decît să pună mina pe Jean Buridan, care e refugiat printre noi. Dacă-l dăm pe Jean Buridan pe mina lui Enguerrand de Marigny, nu va mai avea loc atacul care ne amenință și ne vom păstra drepturile și privilegiile, între care și pe acela de a face din Curtea Minunilor un teritoriu în care arcașii poliției nu au dreptul să intre. Vă propun dar să poștiți aici pe șeful poliției și să-i dați pe Jean Buridan...

O tăcere mormintală înghiți propunerea ce li se făcuse.

— Acei care gîndesc ca mine, să se scoale în picioare ! zise Hans.

Am spus că acolo erau strînși cinci-șase mii de oameni, și toți oamenii aceia erau cerșetori, hoți, pun-gași, bandiți, iar femeile erau niște desfrîmate. Unele trăiau din depravările lor, altele din furturi.

Cînd Hans sfîrși vorba, din toată mulțimea aceea se ridicară numai trei oameni. În aceeași clipă cei trei căzură loviți de moarte. În fiecare grup din care făceau parte, avu loc un vuiet scurt și groaznic, apoi din fiecare grup ieșiră cinci-șase inși, ducînd câte un cadavru. Unii se îndreptară spre strada Franc Archers, alții spre Saint Sauveur, ceilalți în strada Pietres.

Ajunseră la primele linii ale trupelor regale și aruncară în mijlocul arcașilor înmărmuriți cadavrele celor trei calici, care fuseseră uciși. Apoi purtătorii, liniștiți și sălbatici se întoarseră la locurile lor.

— Ei bine, Jean Buridan ! strigă atunci Hans cu glas tare. Ce crezi de acești oameni fără adăpost, fără credință, fără de lege,... buni de dus la spînzurătoare și la rug, buni să-i privești mai cu seamă cînd sînt expuși la stîlp și se strîmbă în dureri în fața burghezilor cinstiți din Paris, ceea ce amuză, întotdeauna, pe oamenii cumsecade !

În vorbele acelea tremura o amărăciune adîncă, în tăcerea care răsună prelung de moarte...

Buridan, Bigorne, Bourrasque, Haudryot și Gauthier d'Aulnay erau la picioarele estradei.

— Răspundeți, monseniore de Valois ! zise Lancelot Bigorne.

— Mă duc ! zise Buridan. Da, eu, fiul lui Valois și văr bun al regelui Franței, mă duc să spun acestor bandiți, ce idei am despre ei ! Se sui pe estradă.

În mulțime se făcu un murmur de curiozitate. Numele lui Buridan trecu de la masă la masă, din gură în gură.

Apoi se făcu iar tăcere.

— Calici din regatul Calicilor ! zise el. Vreți să vă fiu tovarăș ?

O aclamație zguduitoare răsună, se dezlănțui, și urletul enorm al mulțimii străbătînd ulițele ca vuietul vijeliei, făcu să se cutremure de spaimă burghezii baricadați în casele lor, pe cînd santinelele trupelor regale strigau : „La arme“ !...

Încetul pe încetul, tăcerea se restabili. Buridan urmă :

— Iată răspunsul meu, regelui Calicilor.

Tilhari, femeii pierdute, ticăloși fără lege și credință, fără adăpost, buni de spînzurătoare și de rug, am văzut de aproape pe regele Franței și l-am găsit laș. Am văzut de aproape pe monseniorul, contele de Valois, unchiul regelui, și Marigny, primul ministru al regatului, și l-am găsit crud. Am văzut-o pe Margareta de Bourgogne, regina, și am găsit-o infamă. În clipa asta cincizeci de mii de Parizieni se bucură de apropiata mea moarte numai pentru că am încercat să mă apăr împotriva lașității, mîrșăviei, cruzimii și infamiei întovărășite împotriva mea ! Douăzeci de mii de capete se gîndesc cum să mă dea pe mîna lor, pentru că au de cîștigat bani, capul meu fiind pus la preț. Am căutat în clasele de sus ceea ce face din om o creatură nobilă, adică legea umanității pe care legile celor puternici încearcă s-o sugrume. Și numai printre voi tilharilor, oameni fără lege, am găsit-o !...

Tilharii se priviră cu nemărginită mirare. Îi cuprinse un fel de mîndrie sălbatică.

Dar, să vorbim drept, ce era un tilhar ?

Cuvîntul lui Hans, repetat de Buridan, îi definea : om fără lege.

Mai toți dintre oamenii aceia erau niște bestii, însă respectul găzduirii era unul din sentimentele lor. Și Buridan, emoționat, inspirat poate de spectacolul grozav și impunător pe care-l avea înaintea ochilor, atribuia acelei mulțimi simțăminte pe care nu le avea decît el.

Haimanalele nu pricepură decît un lucru, că Buridan îi lăuda. Și ce era Buridan pentru ei ? Un om care ținea piept tuturor forțelor aceloră împotriva cărora se luptau și ei : rege, ministrii, prefect, arcașii poliției...

De astă dată, izbucni o furtună de aclamații.

Buridan aștepta pe estradă, în picioare, alături de Hans care suridea ciudat.

— Iată-l pe urmașul lui Valois, înhăitat cu tilharii ! zise Bigorne. Ei bine ! Sfinte Barnabé, asta-i face chiar onoare lui Valois !

Hans făcu semn, și tăcerea se restabili.

— Calici, zise el, deoarece nu vreți să-l dați pe mîna dușmanului, pe Jean Buridan și pe tovarășii lui, trebuie să ne gîndim la apărare. Miine, poate, Curtea Minunilor va fi atacată... Ați azvîrlit o sfidare supremă autorității regale, declarați, război primului ministru, prefectului, forței, ordinii...

— Război ! Război ! strigară haimanalele, întocmai cum strigasera și seniorii, întruniți în marea galerie a Luvrului. Căci oamenii sînt aceiași peste tot pămîntul și în toate vremurile. La fel se deșteaptă în ei, instinctele măcelului, abia ațipite de civilizațiile veacurilor.

— La moarte prefectul și arcașii ! strigară desfrînatele.

— La spînzurătoare Marigny și Valois ! urlară mișei și canaliile.

Ei bine, fie ! Războiul ! zise Hans cu glas tare. Dar e o luptă nouă la care nici unul din noi nu e obișnuit.

Noi știm doar să ne batem pe străzi. Știm cum să întindem cursa unde să cadă banii burghezilor. Dar nu știm să ne războim în ordinea de bătaie. Eu, regele Calicilor, declar că ne trebuie un șef : un căpitan. Eu, regele Calicilor declar că mă voi supune acelui om care ne poate duce la o izbîndă de unde privilegiile noastre vor ieși întărite pentru veacuri de-a rîndul...

— Da ! da ! Un șef !... Și-i mă voi supune ! zise ducele Egyptului.

— Un căpitan, care să ne îndrumeze ! strigă și ducele de Thunes.

— Duci, conți, breslași, mișei, calici ! urmă Hans. Acel șef e găsit. Iată-l. E Jean Buridan !

— Ura ! Ura ! Ura !

— Să trăiască căpitanul Buridan !...

Un urlet formidabil se ridică în văzduh.

Și, în cîteva parohii vecine, crezînd că Parisul e atacat de calici, se traseră cloptele care sunară, prelung în noapte.

— I-auziți-l pe popa de la Sfîntul Eustache, prietenul meu, care se roagă pentru mine ! rînji Bigorne.

— Fir-ar al dracului ! urlă Gauthier, electrizat. O să învețe Marigny să ne cunoască !

— Pe ei ! zbierau Guillaume și Riquet.

La toate mesele, toate haimanalele erau în picioare. Și în capul lui Buridan se învîrteau tot atîtea vuiete ca și în aer !... „Șeful haimanalelor !... Tinărul repeta mereu, în gînd, vorba asta îngrozitoare. Palid, posomorît, tulburat de gînduri care se ciocneau, se contraziceau, el se cutremura de groază.

Și, cu toate astea, nu zcea : nu !...

Accepta acea căpitanie fantastică și scîrboasă care făcea din el un șef de bandiți !...

— Pentru tine, Mirtilo ! murmură el. Ca să te scap !... De-ar trebui să pier în mirșăvie chiar !

Și cum sta, nemișcat, aclamațiile se înălțau mai puternice, mai sălbatice.

Hans desfăcu de la briul său o sabie scurtă, pe care o scoase din teacă și-o puse în mina lui Buridan, ca un fel de semn deosebitor... În mod mașinal tinărul o luă. La lumina torțelor oțelul scinteia...

Atunci, cerșetorii, țiganii, bandiții, formară o coloană lungă care defilă în fața estradei, ciudată combinație de ființe zdrențăroase și soioase de fețe hidoase și înflăcărâte, procesiune înspăimântătoare de unde porneau amenințări, strgăte de moarte și aclamații, în care se amestecau claie peste grămadă, femei tinere cu frumusețea veștejită, bătrâne care mormăiau blesteme și făceau semne cabalistice, uriași cu umeri de Hercule, pitici cu picioarele sucite și totul trecea ca un torent care ar fi tîrît în drumul lui flori, stîrvul, arbori, cadavre...

— Ura ! ura ! ura !

— Trăiască căpitanul Buridan !

· · · · ·

Buridan se înapoiase la el, acasă. Acea emoție grozavă care-l strinsese de gît se calmase, și cu un suris de sfidare murmură :

— Căpitanul domnilor bandiți !... Și ce sînt, la urma urmei cavalerii regelui decît niște bandiți, cu un pic de aur pe haine ?...

Într-o seară, cînd n-aveam bani, Bigorne mi-a propus să mă fac tilhar, și am vrut să-i tai urechile...

Își trecu mina peste frunte și tresări.

— S-o scap ! S-o scap cu orice preț ! Voiam să mă fac doctor ! dar doctor în tilhărie... Eu, tilhar !... Eu !

Pufni în ris și privi arma pe care i-o dăduse regele Calicilor.

— S-o scap ! repetă Buridan. Și dacă nu ajung s-o scap, să mă sinucid cu spada asta, însemnul căpitaniei și al infamiei mele... O ! Mirtilo, pentru tine înfrunt moartea... cu ce drept aș refuza infamia ?

Vorbind astfel, el deschise repede ușa odăii în care locuia cu Gauthier și, la lumina slabă a unei torțe, o văzu pe Mirtila, care-l aștepta...

Fata se îndreptă repede spre el...

El o strinse în brațe... Mirtila tremura...

— Buridane, zise ea, ce însemnau strigătele de moarte... urletele acelea... oamenii aceia la lumina faclelor ?... Am văzut tot, am auzit tot, de sus... M-am dat jos... Buridane, scumpul meu logodnic, ce se petrece ?

— Nimic care să te sperie... dar, ai făcut rău că te-ai dat jos din odaia ta...

— Nu-i nici o primejdie ! zise Mirtila. Nu mi-e frică. Dar, îți spun că am auzit tot ! Buridane, ai să te bați !

Buridane, arcașii regelui înconjură aceste case și vor să pună mina pe tine !

— Ei bine ! Așa e ! zise Buridan. Dacă ai auzit, nu-ți mai pot ascunde primejdia care ne amenință.

— O primejdie ? murmură Mirtila exaltată. Nu era decît o primejdie, iubitul meu, să nu fiu despărțită de tine. Tot ceea ce ni se poate întimpla mai grozav, în acest ca, e... să murim împreună, și, mă poți crede, această primejdie e mai puțin înspăimîntătoare decît cealaltă...

Buridan privea cu o mîndrie înfocată pe fata delicată și gingașă, care-i vorbea astfel, ca o războinică din vremurile acelea barbare, cînd femeile, ca și bărbații, minuiau sulita, pumnalul, sau securea.

Dar, în inima lui, tremura de acel curaj care-o însuflețea pe Mirtila. Și, într-adevăr, Mirtila adăugă îndată :

— Buridane, deoarece tu trebuie să te bați, voi fi alături de tine. Vreau să am și eu în bătaie, partea mea din primejdiile tale, și n'ai dreptul să mă dai la oparte, deoarece trebuie să murim împreună.

— Și mă indignăm ! se gîdea Buridan, beat de fericire. Mă indignam că ajung șeful tilharilor. Și numeam o infamie gloria de a salva o fată ca asta, sau să mor cu ea !...

Mirtila, urmă el, vorbind tare, iubita mea, în împrejurarea asta, curajul tău trebuie să fie acela de a mă lăsa să lucrez singur. Dacă ne poate salva ceva, trebuie să încerc acest noroc. Singur pot încerca o minune. Tu, lingă mine, în luptă, înseamnă moartea pentru amîndoi...

Mirtila clătină din cap cu un fel de energie deznădăjduită. Se aruncă în brațele lui Buridan și murmură :

— Vorbești astfel căpitane Buridan, pentru că crezi că sînt o fetiță, pentru că m-ai văzut sfioasă și fără îndrăzneală, dar îți spun că te înșeli. Voi fi lingă tine Buridane și... fără să te supăr. Voi fi ca acele femei care vor să se bată, dar pe care nu le interesează lupta.

Buridan se înfioră de eroismul plin de nevinovăție, cu care vorbea Mirtila.

Dar, ea urmă :

— Voi fi lingă tine, ca acele femei pe care, le-am văzut de la fereastra mea, pe cînd defilau în lumina torțelor. O, Buridane ! cît de grozave erau ! Cînd au ajuns în fundul Curții, lingă maldărul de pumnale, care străluceau în umbră, s-au aplecat și fiecare și-a luat cîte o armă !. Voi face ca ele, Buridane ! Și eu, voi ridica arma care-mi va ajuta să te apăr, sau să mă omor peste trupul tău, dacă tu cazi.

Buridan făcea efortări grozave ca să-și păstreze liniștea în fața acelei exaltări care-l înfiora și pe el, și ca să-și păstreze singele rece și să reziste beției eroismului și a dragostei, care izvoiau din toată ființa tinereii fete...

— Mirtila, scumpă Mirtila, femeile acelea ducîndu-se să se lupte, nu primejduiesc nimic din ceea ce primejduiești tu !

— Și în ce primejdie pot fi eu, mai mult ca ele ? îngîină Mirtila.

Buridan rămase nehotărît o clipă, mai înfricoșat decît chiar fata, apoi răspunse încet :

— Mirtila, dacă te amesteci în luptă, dacă lovești cu pumnalul de care vorbești, pe unul dintre cei care vor să ne atace și dacă acel om moare sub ochii tăi, ți se poate întîmpla ca lăsînd să-ți cadă privirea asupra cadavrului, să recunoști în el chiar pe tatăl tău.

Fata îngălbeni.

Ea se trase înapoi cîțiva pași, își ascunse fața în mîini și Buridan o auzi plîngînd, încet.

Atunci el luă de mîină pe fiica lui Enguerrand de Marigny și fără ca ea să i se împotrivească o conduse în camera ei. Apoi, pe cînd Mirtila cădea în genunchi și se ruga Sfintei Fecioare, Buridan sta înfrînîndu-și îndemnurile iubirii care clocotea în el și liniștindu-și gîndurile, — se coborî în sala din catul de jos, unde îi găsi pe tovarășii lui.

Printre ei, mai erau și Hans, ducele de Thumes, ducele Egyptului și încă cîțiva conți, breslași sau membri de corporații, personaje importante în ciudata ierarhie a regatului cerșetorilor și al bandiților.

— Și acum, zise Buridan, deoarece sînt căpitanul vostru și voi locotenenții mei, să ținem sfatul de război !...

Ziua care urmă trecu făcîndu-se pregătiri ciudate spre străzile Francs-Archers, Saint Sauveur și cea numită Pietres. Ele fură baricadate. Și desigur că acele baricade erau astfel întocmite că ar fi putut să reziste luni de zile.

Deci, în urma consiliului de război care se ținu și în care Buridan își dezvoltă planul, strada Francs-Archers cu toate că era cea mai principală nu fu baricadată. Cu toate astea, în partea aceea trebuia să se dea asaltul cel mare.

Se înseră. Noaptea învălui Curtea Minunilor, care era adîncită de tăcere.

Fiecare era la postul său.

Spre ziuă, Buridan care lucrase toată noaptea în strada Francs Archers, se întoarse acasă.

Totul era gata pentru o apărare deznădăjduită.

Atacul avea loc în dimineața aceea, sau a doua zi ? Sau... mai tîrziu ? Buridan nu știa.

Era gata însă. El credea că asaltul va avea loc imediat. Într-adevăr, haimanalele trimise să spioneze, raportaseră că trupele regale erau concentrate. Nu numai că ei credeau că lupta o să aibă loc, dar o doreau chiar !...

Oricare ar fi fost rezultatul, el însemna un sfîrșit. Înfrîngerea și moartea Mirtilei, sau victoria și fericirea cu ea. Asta era situația la sfîrșitul nopții... în acei zori de ziuă cînd Margareta de Bourgogne aștepta la Luvru răspunsul scrisorii trimise lui Buridan prin Jeana.

Mirtila se ruga pentru salvarea tatălui și a logodnicului ei. În închipuirea ce și-o făcea, în ruga ei, dînsa vedea realizîndu-se imposibilul : Enguerrand de Marigny întinzînd brațele lui Buridan.

Hans făcea o ultimă inspecție baricadelor.

Gauthier d'Aulnay se gîndea la mijlocul de a-l regăsi pe fratele său, și după ce l-ar fi regăsit să-l scape ; apoi să se întoarcă împotriva Margaretei și să sfîrșească cu dînsa, la nevoie, chiar printr-o lovitură de pumnal.

Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot, jucători pătimași, jucau în zaruri. Numai pentru că n-aveau decît un singur galben, și-l împrumutau pe rînd, unul altuia, și-l cîștigau tot pe rînd.

Neavînd altceva de făcut, Bigorne dormea.

O tăcere mare domnea în Curtea Minunilor. Trupele regale păreau că dorm.

VI. LIBERĂ TRECERE

Pe la orele cinci, de dimineață, Buridan fu înștiințat că spre baricade, se observă o mișcare de trupe, adică spre strada Saint Sauveur și Pietres, pe cînd strada Francs-Archers era liniștită.

— Să fi mirosit cursa ? se întrebă Buridan.

Se sui în odaia Mirtilei și o găsi în fața ușii deschisă, ascultînd și pîndind.

— A sosit ceasul,... nu e așa ? întrebă ea.

— Da ! zise Buridan.

O emoție nemărginită îl cuprinse atunci, în clipa cînd era să se despartă de aceea pe care o iubea, poate o despărțire pe vecie. Căuta cuvinte s-o îmbărbăteze pe Mirtila, dar nu le găsea.

Palidă ca moartea, ea își păstra încă acel zîmbet de bravură, care-l electriza pe Buridan.

Dinsa vorbi :

— Du-te, dacă soarta noastră e asta, Buridane, în clipa asta supremă, cînd te vîd poate pentru ultima dată, adu-ți aminte că te aștept în pace și cu încredere. Dacă te întorci, dacă scapi de condamnarea pronunțată împotriva ta,... dacă ești învingător, gîndește-te că din minutul ăsta îți fac sacrificiul, singurul sacrificiu pe care ți-l pot face. Deoarece tatăl meu te urăște, deoarece între voi e o luptă de moarte, deoarece ura tatălui meu e nedreaptă și te iubesc,... în sfîrșit, pe tine te voi urma Buridane. Și cînd preotul ne-o binecuvînta, pe cît poate fi binecuvîntată căsătoria noastră, vom pleca din Paris și chiar din Franța, dacă Parisul și Franța sînt primejdioase pentru tine. Dacă nu te mai întorci, dacă pieri în luptă, mori liniștit scumpul meu logodnic, căci ceasul în care-ți vei da sfîrșitul, va însemna și ceasul morții mele.

Buridan o asculta cu un fel de admirație religioasă.

Ea își stăpîni hohotul de plîns, care o îneca și urmă extraordinar de liniștită.

— Dacă te întorci învingător, și dacă soarta va voi ca Enguerrand de Marigny să cadă sub loviturile tale, atunci scumpul meu, vom fi despărțiți pe veci, despărțiți prin sîngele vărsat. Jură-mi Buridane, jură-mi că dacă vă veți întîlni față în față, spada ta n-o să-l atingă !...

Buridan îngenunche și zise :

— Jur că nu-l mai urăsc pe Enguerrand de Marigny !... Jur că, în sufletul meu, nu-i port nici un gînd de moarte părintelui Mirtilei !... Jur că, dacă în luptă, întîmplarea ar face ca să se încrucișeze spada seniorului de Marigny cu aceea a lui Jean Buridan, sabia mea se va apleca, chiar de ar fi să mi se străpungă pieptul. Ești mulțumită Mirtila ?

Cu puterile sleite, Mirtila puse mîinile pe capul lui Buridan și grăi :

— Te binecuvîntez pentru probele de dragoste, pe care mi le dai. Te binecuvîntez, iubitul meu, pentru că mai bine dorești să fii unit cu mine prin moarte, decît să fii despărțit pe vecie prin sîngele vărsat !

Buridan se sculă.

Mirtila șezu puțin la îndoială, apoi urmă :

— Știu răul pe care ea ți l-a făcut. Știu că Margareta de Bourgogne, regina Franței, a putut fi acuzată de crimă, de tine și de tovarășii tăi și că groaznica învinovățire e dreaptă.

E mama mea, Buridane ! Orice-ar fi făcut, orice-ar fi încercat împotriva ta și a altora, e mama mea !... Buridane, cruț-o pe mama mea, cum mi-ai jurat că-l vei cruța și pe tatăl meu.

De data asta Buridan se cutremură, dar răspunse fără șovăială :

— Dumnezeu s-o ierte pe Margareta de Bourgogne !

Dacă vreodată el ar înarma brațul cuiva, care să facă dreptate contra mamei tale, va fi brațul lui Ludovic, regele Franței și nu pe acel al meu !... Jur să nu întreprind nimic, nici cu vorba nici cu fapta împotriva Margaretei de Bourgogne, regina Franței !...

O bucurie sublimă se răspîndi pe fața Mirtilei. Dar, pesemne, era sfîrșită de puteri, căci ea șovăi și căzu în brațele lui Buridan, care cu ochii scînteietori, șopti :

— Margareta de Bourgogne ! Enguerrand de Marigny ! Am făcut fetei voastre un dublu jurămint ; dar luați amînte ! Dacă ea moare, voi o veți fi omorît-o, voi tatăl și mama ei ! Și atunci dacă voi fi condamnat să trăiesc, fac aici un al treilea jurămint, pe care-l fac pe capul copilului vostru !...

Și fără îndoială acel jurămint trebuie să fi fost grozav, căci cuvintele se stinseră pe buzele albe ale căpitanului Buridan de parcă l-ar fi înspăimîntat chiar pe el.

Mirtila leșinase.

— Ohe ! senior căpitane ! strigă în minutul acela o voce de jos.

Buridan recunoscă vocea lui Lancelot, și-și zise că dacă Bigorne îl chema, e că atacul era sigur.

— Adio, Mirtila ! șopti el, plîngînd.

Se aplecă și sărută acea frunte feciorelnică, apoi se repezi afară, fără să-și mai întoarcă capul.

În minutul acela, se întîmplă ceva grozav.

Vocea lui Bigorne răsună iarăși strigînd :

— Ohe ! căpitane, avem prizonieri...

Buridan se coborîse.

— Un prizonier ? zise el.

— Sau, mai bine, o prizonieră ! zise Bigorne, cu o voce care i se păru ciudată lui Buridan. E acolo ! urmă el, arătînd sala cea mare de la parter.

Buridan se îndreptă spre ușă.

Deodată, Bigorne îl apucă de braț și-l opri.

— Ce vrei ? zise Buridan, care, în starea de exaltare în care se afla, se temu deodată de vreo catastrofă.

— Stăpîne ! zise Bigorne cu un fel de emoție pe care nu i-o văzuse niciodată. Adu-ți aminte de momentul solemn cînd ai ridicat sabia asupra unui om pe care-l aveai sub picioare. Spada era să lovească. Omul era să moară. Atunci te-am apucat de braț cum te apuc și acum, și ți-am zis : Nu omorî pe contele de Valois, căci contele de Valois, e tatăl tău. Buridan tremură și glasul înnăbușit întrebă :

— Și acum ce ai de zis :

— Adu-ți aminte, răspunse Bigorne, ce ți-am spus. Ți-am vorbit de o femeie...

— Femeia care, într-o seară, în strada Froidmantel, mi-a dat o înțîlnire la Turnul Nesle ? Femeia care mi-a vorbit a doua oară la picioarele turnului cel mare de la Luvru, ca să mă atragă la Turnul Nesle ! Mi-ai spus Lancelot, mi-ai spus că acea femeie era... cuvîntul se stînsese pe buzele lui Buridan. El tremura convulsiv.

— Ți-am spus că era mama ta ! zise Bigorne. Și acum, Jean Buridan, și acum fiu al contelui de Valois și al Anei de Dramans, poți intra !

— Mama mea ? bolborosi Buridan.

Și intră.

Mabel era singură în sală.

Buridan o văzu atît de palidă, cu o față atît de îndurerată și totodată așa de vioaie, încît simți că i se moaie picioarele și se opri lingă ușa închisă. Numai că... izbucni în plîns, își întinse brațele, instinctiv și zise :

„Mamă !“

Mabel înaintă cu pași șovăitori.

Dînsa voia să vorbească, dar, din gura ei nu ieșea nici un sunet.

Buridan voi să înainteze spre ea, dar o ceață i se puse pe ochi. Nu mai simți pămîntul sub el. I se păru că se prăvale. Simți că i se rupe inima... Și, deodată, avu senzația că două brațe pasionate și duioase îl apucau cu putere și blîndețe... Avu acea senzație necunoscută lui, că capul lui înfierbîntat, i se odihnea pe sinul unei femei, care bătea cu putere... Avu acea senzație de vis, cum că redevenea copil, și că adormea într-o siguranță blajină pe sinul matern... Simți pe frunte picături calde, dese, repezi, ploaia lacrimilor mamei... și nelămurit, pierzîndu-și cunoștința, el auzi aceste cuvinte :

— Jean al meu ! Fiul meu ! În sfîrșit !

Clipele acelea, fără de asemuire, nu se pot descrie. Cuvîntul poate vibra ori de cîte ori emoția omenească palpită în ce are ea mai nobil și mai sfînt, pe o scenă de teatru, după sentimentele pe care le exprimă, dar în scris rămîne de cele mai multe ori rece. Vom zice dar numai că cele două ore care urmară, fură pentru Mabel și Buridan, adică pentru mamă și fiu ceasuri neuitate, dintre acele de care omul, ajuns la adînci bătrîneți, își mai amintește cu înduioșare.

Cele două ore trecură, pentru mamă și fiu, cu o repeziciune uimitoare.

Buridan uitase că mai era pe lume o Curte a Minunilor și că aceea curte era asediată de toți arcașii Parisului. Dar mama, Mabel, nu o uită.

Venise cu voința să-și scape fiul și voința aceea încăpătînată îi stăpînea deocamdată oricare alt gînd.

Îl privea cu foc pe fiul său și-l ținea mereu de mîna ca și cum ar fi vrut să se încredințeze că, în realitate, era al ei. Mai cu seamă, acum cînd minunea se împlinise, ea voia din tot sufletul să-l scape pe Buridan.

— Acum, urmă ea, trebuie să pleci...

— Să plec ?...

— Fără îndoială. Dacă rămîi aici, te așteaptă moartea. M-am strecurat printre trupe. Sînt o mulțime !... O mulțime !... Și apoi trupele n-ar însemna nimic ! Ceea ce-i mai grozav, vezi tu, cei ce nu te-ar ierta, ceea ce nu poate fi învins, sînt cei ce stau îndărătul trupelor...

— Și cine sînt acolo, buna mea mamă ? zise Buridan cu un zîmbet care încerca s-o liniștească pe Mabel.

— Mamă ! îngîna ea, tremurînd. Mai zi-mi vorba asta.

— Bună mamă ! repetă Buridan, al cărui surîs se făcu și mai duios.

— Vezi tu, n-am auzit de mult cuvîntul ăsta. Și, pricepi tu, norocul meu ? Venind încoace mă temeam. Mi-era frică să găsesc în copilul meu numai pe Jean Buridan. Și iată că aflu un fiu, după cu mi-l dorea inima !

— Și eu.... de-ai ști de cîte ori te-am dorit, mamă ! zise cu găvitate Buridan. Și eu am suferit mult, cînd a trebuit să scriu în registrele Sorbonei : Născut din părinți necunoscuți.

Mabel se cutremură. Făcu un gest amenințător ca și cum ar fi amenințat pe cineva nevăzut, pe toți acei care creaseră fiului său situația aceea atît de umilitoare.

— Mizerabilii ! bombăni ea. Au să plătească scump... Dar în ceasul ăsta trebuie să ne gîndim la ceea ce-i mai grăbit. Trebuie să le scapi

din mîini... Mă întrebî ce e în spatele armatei ? E regele, care-ți vrea moartea, pentru că, urmă ea cu mîndrie, l-ai biruit la Turnul Nesle... Valois care-ți vrea moartea... pentru că... (Valois șopti ea într-un hohot de plîns... tatăl lui !)... E Marigny, și mai îndîrjit. Și deasupra tuturor, învăluindu-i cu umbră ei funebră, împingîndu-i cu sufletu-i veninos, e Margareta de Bourgogne !... Trebuie să fugi, îți spun !

— Să fug ! Dar chiar dacă aș vrea, mamă, chiar de-aș dori să înlătur printr-o lașitate, o durere pe care tremur de a ți-o impune, cum aș face ?

Mabel scoase din sîn un pergament și i-l întinse lui Buridan.

Era ordinul de trecere, semnat și pecetluit cu ștampila regală, pe care Margareta i-l dase Jeanei.

Cît despre scrisoarea destinată lui Buridan, Mabel o rupsese și o aruncase.

Buridan citi rîndurile care puteau să-l scape și strigă bucuros.

— Vezi ? zise Mabel, tremurînd de nădejde.

— Vino, mamă ! Vino ! o curmă Buridan luînd-o de mînă, și suindu-se grabnic pe scară o împinse în odaia Mirtilei.

Buridan îi arată mamei sale copila încă leșinată.

— Mamă, zise el, dacă vrei ca să trăiesc, dacă vrei să-mi dai putere să trec cu tovarășii mei peste o armată întreagă, iată pe cine trebuie să scapi !

.

După vreun ceas, Mabel cu Mirtila treceau peste una dintre bariadele ridicată de calicii și bandiții Cîrții Minunilor și intrau în strada Piêtres.

Iată ce fusese hotărît :

Mirtila cu Mabel trecînd printre trupele regale, trebuiau, să aștepte două zile pe Buridan la casa cu stafii de la Cîmîtirul Nevinovaților.

Apoi, dacă pînă atunci Buridan, nu putea să le ajungă, ele trebuiau să încerce să iasă din Paris, locuința nemaifiînd sigură, deoarece era cunoscută de Valois.

Dacă izbuteau să plece din Paris, trebuiau să se refugieze în satul Montmarte și să aștepte acolo, să se împlină ceea ce le-o fi scris de soartă.

Mirtila nu voise să se supună acelei orînduieli, și scena despărțirii fu sfîșietoare. Buridan n-ar fi putut să învingă singur acea rezistență, dar Mabel era acolo, și în momentele acelea era în stare să facă orice, numai s-o salveze pe Mirtila, ceea ce echivala cu salvarea lui Buridan. Mabel juca o partidă grozavă, în care punea tot sîngele rece al jucătorului care dă ultima lovitură de unde poate ieși izbînda, sau moartea.

Mirtila era învăluită cu o mantie care o acoperea toată și a cărei glugă îi ascundea frumosul ei chip.

Mabel o susținuse pînă la baricadă.

Dar după ce trecură de baricade, nu o mai ținu de braț. Mirtila se clătină...

— A sosit ceasul, zise Mabel ! Dacă șovăiești, dacă te temi, dacă tremuri, dacă plîngi, sîntem pierdute și logodnicul tău se prăpădește de moartea ta !

Nu uita că trebuie să pari servitoarea mea.

Trebuie să umbli fără teamă și chiar nepăsătoare, alături de mine, sau mai bine cu doi pași în urmă.

Ia-ți inima în dinți, usucă-ți lacrimile, fiica mea. Dacă-ți bate inima, stăpânește-o !... Dacă tresari, comandă nervilor tăi să fie de fier. Mergi înaintea, cu credința care a îngăduit Domnului nostru Isus să umble pe valuri ca și pe pământ...

Mabel porni. Mirtila o urmă.

Cine ar fi știut cele ce tulburau sufletul acelei femei ca și al fetei aceleia, le-ar fi privit trecînd cu admirație și respect.

Mabel avea o înfățișare liniștită și nepăsătoare, ca și cînd se afla lângă Margareta, la Luvru ; la Mirtila ar fi fost cu neputință să deosebești vreun semn de teamă, sau de emoție. Ea umbla ca în vis...

Deodată, Mabel se întoarse spre ea și dintr-o privire grozavă îi făcu recomandăția supremă : erau în fața celor dinții linii de arcași.

— Hei ! desfrinatelor ! strigă batjocoritor șeful de post. Stați...

Mabel se îndreptă spre ofițerul care le vorbise astfel și, față în față, riscînd orice :

— Ați insultat două femei ale reginei ! Numele vostru ?

— Ei așa ! pufni ofițerul nedumerit. Ești nebună femeie ?... Hei, să le aresteze...

— Numele vostru repetă Mabel, arătînd ofițerului pergamentul regal.

Ofițerul îngălbeni... El salută și bolborosi :

— Nu știam... Vă rog nu-mi cereți numele și... iertați-mă !...

— Bine !... Vă iert !... Dați-mi o escortă, pînă trec liniile.

— Zece oameni de escortă ! strigă ofițerul, răsufînd ușurat. Și să băgați de seamă ca să nu displacă nici un cuvînt, nici o privire acestor femei, pînă cînd vor ajunge să treacă de linii ! Că... de nu, vă pun în fiare !...

Oamenii porniră la rînd, urmați de Mabel și de Mirtila.

Cu cît înaintau, cu atît numărul arcașilor se înmulțeau. Se vedeau îngrămădiți în toate curțile. Locuitorii fuseseră siliți să-i lase pe soldați să se instaleze în locuințele lor. Arcașii care nu găsiseră loc prin case, improvizaseră tabere pe șoseaua întortocheată, gătindu-și în vasele de bucătărie de prin casele părăsite. Unii frigeau sferturi de vite la niște focuri uriașe. Alții jucau în zaruri. Soldații își vorbeau de la grup la grup, în limba franceză, italiană, germană și flamandă, căci trupele regale și senioriale, erau recrutate cam de pretutindeni, astfel că strada Pietres avea înfățișarea unui colț de oraș cucerit.

Rîdeau, cîntau și beau, întocmai cum făceau nemții în orice bătălie. Se auzeau injurături grozave, amenințări cu moartea, și totul se amesteca într-un vuiet imens : dar nimeni nu îndrăzni să vorbească celor două femei, care treceau protejate de escorta lor.

Deodată, la un colț de stradă, pricepură că se aflau în vecinătatea unui șef însemnat. Într-adevăr cu toate că acolo soldații erau mai numeroși, domnea o tăcere apăsătoare.

În fața unei case, un îndoit șir de soldați stau de gardă.

Mabel era tare și curajoasă. Dar simți că i se tăiau picioarele.

Soldații aceia purtau la piept blazonul lui Enguerrand de Marigny !

— Mergi mai depede ! îndemnă ea cu un glas care nu tremura, șeful escortei, căci regina așteaptă răspunsul, pe care i-l duc.

În momentul acela sunară trompetele. Mai mulți ofițeri ieșiră din casă, și printre ei un om înalt, cu înfățișare aspră, cu privirea posomorâtă.

— Marigny !... șopti Mabel.

Instinctiv ea se întoarse și trecu brațul în jurul taliei Mirtilei ca pentru a o avea sub paza ei.

Dar Marigny le și văzuse.

— Cine sînt femeile acele ? întrebă el.

De ce au o escortă și de unde vin ?

Repede ca fulgerul, Mabel dădu șefului escortei pergamentul regal, și-i strecură cuvintele acestea la ureche :

— Răspunde ! Ai cincizeci de galbeni dacă acest șef nu ne ține mult aici. E din partea reginei.

— Monseniore ! zise soldatul desfășurînd pergamentul, aceste femei au un bilet de liberă trecere și sînt așteptate la Luvru, numaidecît.

Marigny aruncă o privire asupra pergamentului, și cu un gest indiferent, ordonă să le lase să treacă.

În aceeași clipă privirea sa se îndreptă asupra lui Mabel. El tresări.

Fața lui îngălbeni. Din doi-trei pași fu alături de Mabel.

— Mabel ! zise el cu glas înăbușit.

— Ei bine, da !... Eu sînt, monseniore ! răspunse Mabel, care printr-o minune de energie izbuti să-și păstreze liniștea.

Și, în același timp, strîngea cît putea mîna Mirtilei.

— Vii din Curtea Minunelor ?

— Da, monseniore.

— Cine te-a trimis ?

— Cine, dacă nu regina ?

În clipa aceea simți că Mirtila își pierdeă puterile, și din nou o cuprinse de mijloc ca s-o țină.

Situația era îngrozitoare.

— Dacă leșină, se gîndi Mabel, cu un sînge rece, grozav, sîntem pierdute, și fiul meu moare. Mabel nu șovăi.

Dintr-o mișcare atît de rapidă și atît de mlădioasă încît nimeni nu avu vreme să vadă ce face, ea scoase pumnalul, pe care-l purta la brîu, și trecîndu-și brățul pe după gîtul fetei, o înțepă în gît.

Mirtila scoase un geamăt înăbușit.

Dar durerea fizică își produsese efectul dorit de Mabel ; ea domină și zădărnici un minut durerea morală a fetei, care se afla în fața părintelui ei, și care se și gîndea că nu-i era îngăduit să i se arate.

Îmaginea logodnicului său, îi trecu pe dinaintea ochilor, și se întări printr-o sfortare supremă.

— Ce ai căutat la Curtea Minunilor ? urmă Enguerrand de Marigny, cu glas rugător. Ascultă ! Nu-ți cer secretele tale, nici pe ale reginei ! Nu te întreb ce solie ai dus lui Jean Buridan, din partea Margaretei de Bourgoigne.

Dar dacă ți-e milă de mine mai mult decît ți-a fost într-o seară cînd te-am rugat în zadar la Luvru, spune-mi numai dacă ai văzut pe fiica mea... Oh ! nu știi, nu poți să știi ce suferă sufletul unui tată cînd...

În momentul acela, un suspin deznădăjduit o înecă pe Mirtila.

Ea căzu în brațele lui Mabel.

Gluga i se dete la o parte puțin !...

— Mii de draci ! strigă Enguerrand de Marigny, Mirtila mea !

În același timp, în fața lumii încremenită, cu un fel de strigăt în care era o bucurie furioasă și o sfidare supremă, el luă pe fiică-sa în brațe și o duse muribună în casă.

— Blestemat să fii ! gemu Mabel, și se repezi dintr-un salt pe urmele lui Marigny.

Acesta o așezase pe Mirtila pe un fel de canapea, plină de perne, și fără să se mai ocupe de ea la zgomotul făcut de Mabel care intra, se întoarse aruncându-i o privire fulgerătoare. Se îndreptă spre ea, înspăimântător, aproape măreț, căci, în clipa aceea, pe chip i se întipărise îndoitul sentiment al bucuriei și al durerii părintești.

— Iată dar, zise el cu un ton sălbatic, ce te-ai dus să cauți la Curtea Minunilor ! Iată, dar, ce trebuia să duci Margaretei de Bourgogne ! Te știam ființă crudă, căci nu ți-a fost milă de mine în seara aceea, când cu o vorbă puteai să mă ajuți să-mi scap copila !

Ghicisem în gândul tău, planuri ascunse, căci adesea ori am surprins zîmbete pe buzele tale și în ochii tăi, care m-au înfricoșat. Știam că, dacă Margareta e un demon pe pământ, tu-i ești sufletul blestemat. Vă cunoșteam îngrozitoarele taine, căci am întrebat pietrele Turnului Nesle, și acele pietre mi-au răspuns cu rîsul demonic al orgiilor, ori cu vaietul groaznic al acelora pe care i-au văzut murind. Dar, toate astea nu mă privesc, pe mine. Ceea ce mă privește e fata mea. O am în mînă. Și nu-i dau drumul. Du-te și spune-i stăpînei tale că o desfid să vină aici, să ia pe copilul nostru.

Du-te, demon ! Pleacă ! Piei, din ochii me, sau, pe sfîntul Dumnezeu, te zdrobesc cu pumnalul acesta care n-a lovit niciodată vreo femeie ...

Enguerrand de Marigny își ridică pumnalul puternic, care tremura, gata să se abată peste capul Mabelei.

— Marigny, zise Mabel, uită-te la spatele tău.

Marigny se întoarse și o văzu pe Mirtila care, împleticindu-se cu mîinile împreunate, înainte spre el.

— Enguerrand de Marigny, urmă Mabel, întreabă pe fata ta, dacă vrea să rămînă la tatăl ei sau să urmeze pe Mabel cea blestemată.

Pumnalul i se lăsă binișor, în jos și Marigny zăpăcit, bolborosi :

— Ce vrea să zică asta ?... Ea nu te luase cu forța ? O urmezi de bună voie ?...

Vorbește !... Pricepe, urmă el deodată lovindu-și fruntea, Margareta e mama ta ! Și, sărmană copilă, vrei să te duci la mama ta ?... Oh ! fata mea, copilul meu iubit, nu știi, sper că nu vei afla niciodată, ce fel de mamă ți-a dat soarta !...

Cînd așteptai încrezătoare și fericită sosirea mea la grădinița cu trandafiri și pentru tine nu eram decît maestrul Claude Lescot, neguțătorul, cînd te luam pe genunchi și tu mă întrebai fel de fel de lucruri, despre lungile mele absențe, adesea întrebările tale nevinovate m-au făcut să îngălbenesc. Și cînd mă întrebai de ce îngălbenesc, de ce nu-ți răspundeam, inima mi se sfîșia de durere ; teama și groaza mi se strecurau în suflet cînd mă gîndeam că într-o zi ai putea să-mi smulgi secretul pe care-l țiram după mine și să afli că Claude Lescot era Enguerrand de Marigny, și că mama ta, copilă, se numește Margareta de Bourgogne !... Fatalitatea ți-a destăinuit acest secret, acest îndoit secret de care eu aș fi vrut să-l duc cu mine, în mormînt. Dacă nu pot să-ți destăinui tot adevărul despre aceea care te-a născut, află cel puțin aceasta :

cînd erai închisă în fundul unei carcere de la Temple a venit la tine o femeie : aceea era Margareta de Bourgogne. Margareta știa că erai fiica ei, ți-o jur pe Dumnezeu care ne aude și ne judecă ! Da, Margareta știa că vrăjitoarea Mirtila era copilul ei ...

Margareta putea s-o scape cu o singură vorbă și Margareta a închis ea ușa de fier, în dosul căreia fiica ei trăgea să moară.

...Acum, Mirtila, scumpul meu copil, uită o clipă că-ți vorbește primul ministru... Adu-ți aminte că pentru tine sînt încă Claude Lescot, pe care l-ai iubit atît de mult.

Amintește-ți cum mă înlănțuiai de gît cu amîndouă mîinile și cum îmi ziceai cu drag : „Tată, cînd vei rămîne totdeauna lingă fiica ta ?... ”

Și, acum, Mirtila, spune-mi, vrei să te duci la Margareta de Bourgogne ? Sau vrei să ai puțină milă și de sufletul meu, zdrobit ?... Mirtila, rămii lingă tatăl tău, sau urmezi pe Mabel, dezgustătoarea executoare a ordinelor mamei tale ?... Vorbește !...

Mirtila îngenunche, apucă o mînă a Mabelei și zise binișor :

— Tată, e mama lui Buridan !...

Enguerrand de Marigny ameți. Își duse mîna la frunte, și în pieptul lui horecni un hohot de plîns care se sfîrși într-un ris îngrozitor.

— Buridan ! strigă el. Aproape că-l uitasem pe acesta, în bucuria mea nebună. Da, nebună ! deoarece uitasem că atunci cînd nebunia unei iubiri blestemată intră în capul unei fete, își uită și iubirea, și respectul uman. Ce însemnează dovada îngrijirilor dragăstoase ale părinților, anii petrecuți în îngrijorări, veghea, nevoile, durerile, calculele făcute ca să asigure, ca să stărnicească fericirea unui copil ? Se duce dracului, orice părinte, în ziua cînd cine știe ce vagabond îi face numai un semn fetei lui ! Așadar,.... iubești ! Și printre atîția cavaleri nobili, printre care sufletul meu nu se mai pricepe pe care să-l aleagă, te duci, și alegi pe cine ? Pe o haimana ! Pe omul care l-a înfruntat pe tatăl tău, în fața Parisului întreg, cu disprețul și cu insultele lui !...

— Tată ! suspină Mirtila, pe cînd Mabel, nemișcată și țeapănă, asista la acea scenă de care atîrna soartă fiului ei, ca o statuie a fatalității antice.

— Îl iubești pe Buridan ! urmă Enguerrand de Marigny cu glas tare. Așa și trebuie să i se întîmple fetei Margaretei de Bourgogne ! Ah !... și asta e mama haimanalei ! urmă el rîzînd cu hohote. Ei bine ! trebuia să ghicesc ! Fiul ca și mama !... Mama ?... o infamié, fiul nu-i decît fructul ! Mama ?... umila și infama slujnică a unei desfrînaté încoronată,.... fiul pîndește pe trecători la colțurile străzi ca să-i pingelească și, pe fete, în fundul curților, ca să le încînte !... Ei bine, pe Dumnezeul meu, nu mai sînt aici părintele care plînge și se roagă, sînt ministrul, care ordonă și judecă !

Mama lui Buridan, te arestez ! Și crima ta e că ai drept fiu pe șeful calicilor revoltați, contra autorității regelui. Fiică a Margaretei de Bourgogne, te arestez ! Și crima ta e...

În clipa aceea pe cînd Marigny beat de furie, bolborosea și ridica amîndouă mîinile ca și cum ar fi vrut să apuce deodată pe Mabel și pe Mirtila, în clipa aceea, un zgomot de trîmbițe răsună în stradă.

Un vuiet groaznic se iscă, apropiindu-se și ajunseră pînă la Mabel strigătele, reptate de mii de ori : „Trăiască regele !”. Marigny nu auzea nimic.

Dar Mabel auzise. Ea se repezi la fereastră, unde deschise oblonul.

— Ei bine ! strigă ea, pentru că se arestează fiica Margaretei de Bourgogne, trebuie să afle și lumea ! Trebuie ca, lumea înspăimântată, să știe că regina Franței a fost amanta lui Enguerrand de Marigny ! Trebuie ca regele să știe că primul său ministru arestează pe fiica soției sale !

Marigny, rămase trăznit.

— Regele ! bilbii el, privind în jurul lui cu ochii însingerați.

— Trăiască regele ! Trăiască regele !

Deodată, zgomotul se potoli, și vocea lui Ludovic al X-lea răsună pînă la Marigny.

— Da, copii, strigă regele, o să ne bătăm.

Mai așteptați puțin, bravii mei dulăi, și o să vă dăm pe mîna pe toți mistreții. Numai să mă înțeleg cu credinciosul meu Marigny, și totul e gata. Război ! mii de draci ! Război, vreau și eu !

— Trăiască regele ! Război ! Săriți, pe haimanale !

Pe scară, se auzi pasul lui Ludovic, și al escortei sale.

— Trăiască regele ! urlă și Mabel. Că zici, monseniore ?... Să cer soțului Margaretei de Bourgogne grațierea fiicei lui Enguerrand de Marigny ?

— Taci, femeie ! strigă Marigny.

— Lasă-ne să trecem, monseniore,... sau pe Dumnezeuul de care vorbeai adineauri, regele va afla totul.

— Taci ! gemu Marigny căruia i se făcuse părul măciucă.

— Dacă sintem libere,... tac ! Dacă nu... Marigny se repezi la o ușă, deschise, sau, mai bine zis, o sfărîmă cu o lovitură de picior. Ușa da pe scara ticsită de soldați.

Marigny se aplecă. Și cu un glas care părea mai mult un geamăt, strigă :

— Din ordinul regelui, lăsați să treacă. Mabel o apucase pe Mirtila, și ținînd-o în brațe, sălbatică, grozavă, înflăcărată, țeapănă, coborî scara, ducînd cu sine pe logodnica fiului său...

— Regele ! strigă o voce puternică la cealaltă ușă.

Cu fața descompusă, Marigny, înaintă șovăind spre Ludovic al X-lea.

— Sire, bolborosi el, încovoindu-se mai mult ca un om copleșit de nenorocire decît ca un senior care-și salută regele.

— Ei bine, Marigny ? începu Ludovic, cu glas vesel. Ai auzit, că brăvii mei vor să se bată ? Sintem gata ?

— Da Sire, totul e gata ! răspunse Marigny, îndreptîndu-se și de data asta cu un accent așa de strașnic încît fiecare se gîndi că haimanalele or să fie nimicite cu desăvîrșire.

Sintem gata, și... vai, de nesupuși !...

— Așadar, război ! strigă Ludovic.

Mabel și Mirtila ajunseră la locuința cimitirului Nevinovaților. Prima grijă a mamei lui Buridan fu să baricadeze ușa de la intrare. Apoi veni și se așază lingă fata, pe care întîmplarea aceea o zdrobise, cu totul.

Ea plîngea încet. În sfîrșit izbuti să vorbească :

— Nu aveam mamă, și acum... nu mai am tată...

— Omul acesta e în seama Domnului, zise Mabel, cu un aer solemn care o făcu pe fată să se cutremure.

— Unde se duce ? Spre ce catastrofă ?

— Nu știu... dar e însemnat, judecat...

— O, tată !...

— Trebuie să te obișnuiești cu gândul că tatăl tău a murit din ziua când l-ai văzut pentru cea din urmă dată pe Claude Lescot.

...Și, cât despre Enguerrand de Marigny l-ai auzit ! Deci... soarta să ți se împlinească... și cât despre aceea care ți-e mamă... acum, la ora douăsprezece, o să vină cineva care o să poată să-ți vorbească de ea.

— Cineva ? întreabă Mirtila.

Dar Mabel nu răspunde. Căzuse pe gânduri.

Acela pe care-l aștepta la ora douăsprezece : nenorocitul Roller nu mai era în stare să vină ; i se îndeplinise soarta, cum am zice. Dacă murise sau îi mai rămânea vreo șansă de trai, vom vedea mai târziu. Orice-o fi, Mabel nu-și putea închipui pentru ce nu venea, și, dacă trebuie să spunem drept, nu-i părea rău de acea lipsă.

Într-adevăr, inima omului e ca plantele care înfloresc și răspîndesc parfum și frumusețe cîtă vreme stau în aer și la soare. Puse în umbră, ele pălesc. Dacă umbra crește ele par că înțelinesc ; la umbră mai multă, paraziții înlănțuiesc biata plantă, ciupercile otrăvitoare o sugrumă... Să vină iar lumina și frunzele își recapătă puterea, frumusețea ; iar ciuperca, moare.

Umbra e nenorocirea. Ciupercile sînt gândurile răzbunării și ură.

Un pic de fericire, adică soarele, și gândurile care ucid pier și omul se miră că în unele clipe a putut dori răul altei ființe.

Dacă n-ar fi nenorociri pe lume, n-ar fi nici răutatea.

Mabel ieși din întunecimea urii.

Ea își regăsise fiul. Ținea de mină pe aceea pentru care murea copilul ei : ea dădea de lumină.

În visarea ei se întreba cu mirare : și constata că ura care fusese îndreptățirea vieții ei de pînă atunci, trecea pe planul al doilea al preocupărilor sale. Se trezea gîndindu-se că regina era poate mai puțin criminală decît părea. Un fel de nepăsare o cuprindea. Chestiunea vitală nu-i mai era răzbunarea că puțin încerca să-i pese dacă Margareta de Bourgogne își va recăpăta pedeapsa, sau va urma să trăiască în putere și glorie, pricepea Mabel.

În cele două zile pe care le petrecu la locuința de la cimitir, ea se gîndi la toate faptele astea fără să ia vreo hotărîre. Mirtila începuse să se mai îmbărbăteze. Și să nădăjduiască.

A doua zi, pe seară, Mabel ieși. Fără îndoială că se ducea săculeagă știri. Cînd se înapoie ochii îi străluceau. Și la întrebările Mirtilei, ea-i răspunde numai atît :

— Cred că acum ne putem duce să așteptăm la Montmartre, unde Buridan va veni în curînd... Vom pleca mîine dimineată.

A doua zi, în zorii zilei, cele două femei erau gata de plecare.

Mabel se gîndea la Vilhelm Roller care nu se mai ivise.

— E semn că nu trebuie să mai mă ocup de soarta Margaretei... își zise ea... Hîrțiile sînt aici... Hîrțiile acuzatoare care probează regelui infamia Margaretei.

Să le distrug ? De ce ? Să le iau cu mine ?... Nu ! tot ceea ce trebuie să fac, e... să nu m-amestec !... Hîrțiile vor rămîne unde sînt ! Dacă vine Roller și le găsește... ei bine !

Margareta va fi pedepsită !

Dacă nu vine, sau dacă venind nu le găsește, ei bine ! atunci e semn că Dumnezeu o iartă pe Margareta, cum iertată e, poate, și de mine.

S-o lăsăm, dar, în seama Domnului !

Această orînduială în care era un fel de fatalism, era riguroasă expresie a credinţelor acelor vremuri.

Mabel şi Mirtila porniră la drum.

În ajun, Mabel cumpăraseră, un măgar pe care puse singură cu multă îndemînare o şa dublă.

O ridică pe Mirtila şi o aşeză pe unta din părţile samarului, pe cealaltă parte puse un sac în care erau mai multe lucruri şi, în special, o casetă foarte grea.

Casetă era plină cu aur.

Astfel ieşi Mirtila din Paris.

După două ore, mama şi logodnica lui Buridan ajungeau la Montmartre, sat compus din cîteva cocioabe mizerabile aşezate în jurul unei biseri cuie.

Ele se instalară într-una din acele cocioabe. Şi cum sus pe culmea pădurilor care acopereau dealurile se zăreau în depărtare forturile şi turnurile Parisului, Mirtila căuta cu privirea punctul unde se afla Buridan. Dar nu zări nimic alta decît acoperişuri înalte, şi, în depărtare, turnurile mari ale Luvrului.

Iar în fund, departe de toţi un singur turn care se desprindea din ceaţa vinătă, ca o nălucă, ce se ivea dintr-un vis.

— Mamă, întrebă ea, ce este acel turn ciudat şi singuraţic ?

Mabel tresări şi răspunse :

— Turnul Nesle !

VII. BĂTĂLIA

Buridan pusese să baricadeze strada Saint Sauveur şi strada Pietres ; erau nişte baricade, puternice alcătuite din birne, căruţe răsturnate, saci plini cu pămînt, toate astea formau ziduri groase cu neputinţă de străbătut şi greu de dărîmat, în toiul luptei. Strada Francis Archers fusese lăsată liberă. Strada aceea era ocupată de o trupă deasă, aleasă dintre cei mai straşnici tilhari. Voinicii aceia, zdraveni şi hotărîţi erau la postul lor, în număr de vreo mie. Ei înaintaseră pe cît se putuse, şi prima lor linie se afla numai la cîteva paşi de linia arcaşilor.

Tilharii şi arcaşii îşi petreceau vremea sfidîndu-se, înjurîndu-se azvîrlindu-şi unii altora insultele cele mai straşnice. Era războiul cuvintelor, înainte de acel al suliţei şi topoarelor. Cu toate astea, în casele din strada Francis-Archers cu care se învecina Curtea Minunilor, se petre-cuse un lucru ciudat peste noapte.

Sute de calici pătrunseră în case şi sub conducerea regelui lor, între-prinseră zoriţi, o muncă misterioasă.

Cam pe vremea cînd între Marigny, Mabel şi Mirtila se petrecea scena pe care am schiţat-o, Buridan cu tovarăşii săi se întruniseră în sala cea mare a casei pe care le-o dăduse regele Calicilor.

Guillaume, Bourrasque, Riquet Haudryot şi Lancelot Bigorne, vor-beau liniştiţi şi făceau fel de fel de proiecte.

— Iată ce am să fac. Eu, am să caut să mă întîlnesc nas în nas cu Valois ; bineînţeles îl voi dezarma, şi cînd îl voi ţine bine, îi voi pune vîrfu pumnalului la gît şi-i voi zice : Monsenior...

— Punga ori viața ! întrerupse Bigorne.

— Punga e prea puțin.

„Monsenior, jumătate din averea voastră și vă dau viața !” Valois consimte. Atunci, după victorie...

— Și dacă sîntem învinși ? rînji Guillaume.

— După victorie, urmă Riquet, dînd din umeri ca și cum o astfel de supoziție era nebunească, mă duc la Valois. El îmi dă o jumătate din avere...

— Dacă nu te-o spînzura !...

— Și atunci... mă retrag. Cumpăr o slujbă și... mă fac burghez. Și cine mă va împiedica să-mi cumpăr chiar titluri de noblete ? Și atunci îmi petrec și eu viața... ca să mă îngrăș, căci slavă Domnului am slăbit în așa hal, încît nu mai mă cunosc cînd mă privesc în oglindă. Asta-i planul meu, zise cu modestie Riquet Haudryot.

— Eu, făcu Guillaume Bourrasque, nu vād de ce nu ne-am duce chiar la Luvru, după victorie.

— Și dacă sîntem învinși ? îl urmă Riquet, cu aceleași cuvinte ale lui Guillaume. De data asta Bourrasque ridică din umeri.

— Ne ducem la Luvru, urmă el.

Stăpîni pe Paris, stăpîni pe Luvru, ne instalăm în fortăreața regală.

Îi facem pe toți ofițerii... bucătari, pe toți arcașii... rîndași...

— Și pe regele Franței, ce-l faci ?

— Regele chefului ! Un rege, care și-ar petrece vremea orînduind bancheturi, ar fi, cel puțin, tot atît de interesant ca acela care-și petrece viața să ridice impozite. Asta-i planul meu !

— Eu, începu Bigorne, am planuri mai glorioase. Bufonul regelui a murit în ultimul an al domniei trecute.

Regele nostru Ludovic nu are încă un măscărici. Cînd l-om învinge, mă voi duce să-i cer slujba asta.

— Ce ? Te-ai da de partea vrăjmașului ?

— Vreau să încerc fericirea ! zise Bigorne. Un nebun, trebuie, să fie fericit, deoarece vād atîția oameni cu judecată ca Bigorne, amăriți. Vorbînd astfel avea, poate, ceva în gînd. Căci trăgînd cu o ureche la cele ce-i spunea Guillaume și Riquet, cu cealaltă prindea ce-și vorbeau Gauthier d'Aulnay și Buridan. Și cei doi se ocupau de cele ce ar face în cazul cînd ar scăpa cu viață din Curtea Minunilor, Buridan se gîndea la mama și la logodnica lui, cu care trebuia să se întîlnească în satul Montmartre.

— Dacă ne-o ajuta Dumnezeu să scăpăm din buclucul ăsta, zicea el, am să plec din Paris, care devine din zi în zi mai greu de locuit pentru noi. Îl voi lua cu mine pe Bigorne, care mi-e devotat ca un frate și pe care-l iubesc deci, întocmai ca pe un frate...

La cuvîntul de frate, Gauthier tresărise, și pe fața-i scîlipoare se se furișă o umbră.

— Și tu, scumpe prieten, urmă Buridan, nu vrei să vii cu noi ?

Gauthier clătină din cap.

— Voi rămîne, zise el, pentru că trebuie să aflu mai întîi ce s-a făcut Filip... să-l scap dacă trăiește, și să-l răzbun dacă l-au ucis ! Recunosc, Buridane, că mă bizuiam că-mi vei da o mîină de ajutor. N-am să-ți vorbesc de Marigny, pe care hotărisem să-l lovim împreună.

N-am să-ți vorbesc de Valois...

— Valois, îmi scapă pentru vécî îl întrerupse Buridan.

N-am să-ți vorbesc nici de blestemata căreia toți cîți sîntem aici, vei recunoaște, ar trebui să-i purtăm pică. Da, Buridane, dacă n-ar fi vorba decît de toți aceștia ți-aș zice : ai dreptate ! Lupta pe care am întreprins-o, e lupta oalei de pămînt cu cea de fier. Mai curînd sau mai tîrziu vom fi zdrobiți.

Ei bine ! Să plecăm !... Dar... e vorba de fratele meu, Buridane !... Aici, Lancelot Bigorne își ciuli urechile.

— Să luăm aminte ! șopti el. După răspunsul jupînului Buridan, voi mai fi, sau nu, bufonul regelui ?...

Și Buridan răspunse :

— Gauthier, cînd ți-am propus să pleci cu mine, cum ai putut presupune că m-am gîndit să-l părăsești pe Filip ?...

— Bine ! mormăi Bigorne. Mă voi duce la Luvru !... Dacă regele e tot în aceleași bune dispoziții, voi pune mîna pe sceptrul cu clopoței.

— Așadar, urmă Gauthier, nu ai pleca fără Filip.

— Desigur ! răspunse Buridan. Unde și cînd m-ai văzut, vreodată, lăsînd vreun prieten în primejdie ?

— Într-adevăr, scumpe prieten, dar... de ! Iubești ! Ți-ai regăsit pe mica Mirtila și, cu toate că nu sînt prea iubăreț, aș fi priceput de data asta ca amorul să treacă înaintea prieteniei. Vai ! Filip, caracterul acela nobil, inima aceea mîndră și independentă... s-a lăsat să fie, totuși, robît de o Margaretă !

— Ei aș ! făcu Buridan. O să-i treacă.

— Dacă ne dai o mîna de ajutor, îl salvăm... numai dacă n-ar fi prea tîrziu, și atunci...

— La arme ! se auzi urlînd de afară.

— Bine, hotărî Buridan, vom vorbi diseară despre asta, aici, sau, după cum zicea Leonidas, la Pluton.

Și ieși, urmat de Gauthier. Lancelot Bigorne îi urmă. Cît despre Guillaume și Riquet, toemai începuseră o partidă de zaruri.

— Cinci... șase ! strigă Riquet. Am cîștigat.

— Ai pierdut ! zise Guillaume, scoțînd un dublu șase. Deci vei da cîștigul...

Regele Basochei și împăratul Galileiei jucaseră, în trei lovituri, prada pe care socoteau să o culeagă asupra cadavrelor dușmanilor lor. Scoaseră săbiile din teacă, și se repeziră afară.

Vuiete puternice se înălțau din Curea Minunilor. Împărțiți în trei companii, haimanalele se îmbulzeau la baricada Saint Lauveur și la baricada Pietre. A treia trupă, mai puțin numeroasă, înainta în strada Frances-Archers.

Blesteme grozave, glăsuite în toate limbile din lume, răsunau într-o amestecătură, ca aceea care trebuie să fi fost numai la Turnul lui Babel.

Pe pragurile ușilor, femeile urlau.

Bătrînele blestemau și-și smulgeau părul din cap, bocînd dinainte pe cei care se duceau la moarte. Cele tinere plecau cu luptătorii, mai îndrăznețe, mai exasperate, mai sălbatice decît tovarășii lor, bărbații...

— Înainte, golanilor, să vă scăpați copiii și muierele !

— Pe ei ! bondocilor și slăbănogilor !

Pe ei ! Pe arcași !

Un urlet grozav se auzi dinspre strada Pietres ; apoi, cam în același timp, dinspre strada Saint Lauveur : arcașii atacaseră cele două bariade...

În străzile înguste, se împingeau, se suiau unul în spinarea altuia : înfierbîntați de luptă, turbați de plăcerea de a ucide... Veneau ca o bandă de lupi. Unii aruncau în aer mînunchiuri de săgeți, alții își aruncau arbaletele ca să se suie pe baricade cu ghioaga sau cu securea în mînă. În cîteva minute vreo cincizeci dintre cei mai furioși apărură în vîrfurile baricadelor din strada Saint Lauveur unde comanda Valois. Urlete întîmpinară apariția lor. Printre haimanale se ivi un fel de panică, arcașii începeau să descindă de pe baricade.

Atunci, o femeie cu sînul gol, cu fusta prinsă în briu, cu brațele goale, cu o secure în mînă sări înainte. În urma ei, două, trei, zece femei se repeziră blestemînd.

Astfel că, din amîndouă părțile baricadei, oamenii se suiau, se agătau, cădeau, se sculau, ca să se repeadă iar, și în curînd, în vîrfurile baricadei, se auziră strigăte. Arcași și țilhari, bărbați, femei, se amestecau. Loviturile plouau și răsunau ciudat pe căști și pieptare... securile scînteiau la soare, și în furnicarul acela grozav, de trupuri înlănțuite, de arme care se ciocneau, de vaiete, de înjurături, printre cadavre, un om în picioare, dezarmat, azvîrlindu-și spada, apărea ca silueta fantastică a unei fantasme de coșmar. Cu o mișcare uniformă, potolit, cu gesturi socotite, Guillaume Bourrasque apuca, unul cîte unul, pe arcașii care se suiau pe baricade. O clipă îl vedeai ridicînd pe cîte cîneva în brațe, apoi, cu un strigăt năbușit omul făcea o curbă prin aer și cădea strivit la picioarele baricadei.

— Hei ! tovarășe ! țipa Riquet Haudryot. Nu glumești ! Nu-mi mai lași nici unul !

— Dublu șase ! zbieră Guillaume Bourrasque, azvîrlind un arcaș.

Riquet se lupta cu sabia. Sărea de la un capăt la altul al baricadei, cu o mlădiere de maimuță. În jurul lor treizeci de haimanale, femei și bărbați, loveau din răsupuțeri.

În strada Saint Sauveur domnea o tăcere grozavă.

Pe baricadă nu mai era nimeni, decît Guillaume cu Riquet. În stradă, arcașii se retrăgeau luîndu-și răniții și lăsînd vreo cincisprezece morți. Valois chemă în juru-i pe ofițeri și galben de minie strigă :

— O mie de galbeni... celui care-i va ucide pe acești doi mizerabili.

— Valois, strigă Riquet. Dă-mi mie o mie de galbeni și voi muri de rîs !

Săgețile începură să suiere în jurul celor doi tovarăși.

— Să ne dăm jos, zise binișor Guillaume, aici totul e liniștit, pînă pînă mîine. Nu mai putem petrece...

Se coborîră și se îndreptară spre baricada de la Pietres. Dar, în minutul acela, un vîiet enorm străbătu strigătele Curtii Minunilor, venind dinspre strada Francs-Archers. Guillaume și Riquet se repeziră într-acolo ; respinși de trupele lui Marigny, calicii dădeau înapoi în dezordine.

Bourrasque cu Haudryot porniră înapoi, strigînd :

— Săriți pe ei ! Moarte arcașilor !

— Unde vă duceți, tovarăși ? zise un om, așezîndu-se în fața lor. Era Bigorne.

— Nu vezi că dau înapoi ai noștri.

— Ei și ! zise Bigorne, făcînd cu ochiul, lasă-i să dea înapoi !...

Ce se petrecea în strada Francs-Archers ? Acolo, Marigny își duse cea mai importantă parte a trupelor sale, nu numai pentru că nu

era baricadă, dar pentru că ulița, fiind mai largă, înlesnea înaintarea în bloc.

Primul ministru comanda în persoană. La spatele cetelor de arcași, orînduite să meargă una în spatele celeilalte. În fața locuinței lui Marigny, regele, suit pe un butoi, asista de departe la luptă și dădea din picioare, și topăia de înflăcărat ce era. Lîngă el era Valois, care sosise să-i anunțe că baricada Saint Sauveur nu se putea lua. În același timp se apropia și Chatillon, care-i spunea că cincizeci din oamenii lui nu se mai puteau lupta în fața baricadei Pietres, care era imposibil să fie cucerită.

— Puțin îmi pasă ! strigă Ludovic.

Haimanalele astea nu știu ce-i arta războiului. Uitați-vă ! Au lăsat liberă trecătoarea cea mai de seamă și luptătorii mei or să-i facă terci. Doamne, Dumnezeu !... De ce nu pot chiar eu...

— Sire, zise Valois, ar fi nedemn din partea Maiestății Voastre să vă vadă cineva luptînd contra unei adunături de cerșetori...

— Într-adevăr, dragă unchiule, dar mor de necaz de titlul ăsta de Maiestate !

Ludovic era sincer. În clipa aceea ar fi dat dracului coroana.

Marigny, cu seniorii săi mai cu seamă, se căzniseră mult ca să-i probeze că regele Franței nu se putea bate cu slujii aceia.

Și el turba de necaz, dar se mîngîia privind cum se da marele asalt din strada Francs-Archers.

Cavalerii săi, seniorii, cei mai grozavi militari, erau în capul trupelor.

Și trebuie să spunem că, dintre toți nobilii aceia, nici unul nu înșăfacaseră ghioaga sau securea.

Unii dintre ei nu aveau decît cite un simplu pumnal în mină, alții cite o spadă mică ; nici unul nu ținea vreo armă de război. În fruntea lor se ținea Marigny.

Era posomorit și privirile-i scinteiau ca niște fulgere, care ar fi străbătut nori negri.

Durerea lui de tată era mai mare ca a oricărui alt sentiment.

Fără îndoială, nădăjduia ca cea dintîi săgeată trimisă de calici, să fie pentru el.

Mergea în fruntea tuturor, cu pas hotărît. Și în mină ținea un bici de ciini. Asta era arma lui.

În urmă-i veneau trei-patru rînduri de seniori tăcuți și disprețuitori.

În spatele seniorilor (floarea curții regelui Ludovic) păseau arcașii, sulitașii, purtătorii de baltage, în grupuri compacte, care urlau și se îndemneau la omor. Era o priveliște impunătoare. Blestemele porneau de protutindeni.

Deodată, Marigny ajunse în fața ticăloșilor și strigă :

— Înapoi, ciini !...

— Pe ei ! Pe ei ! urlau arcașii.

Și atunci, lucru grozav de văzut, s-ar fi zis că Marigny voia să înăbușe singur marea răscoală... s-ar fi zis că omul acela numai prin înfățișarea lui, înspăimînta cerșetorimea ; el era autoritatea, puterea, porunca !

Și fu dat să se vadă, da, se văzu gloata ticăloșilor dînd înapoi în fața privirii lui.

Un hohot de ris grozav răsună în rîndurile seniorilor.

— Ura ! Ura ! strigară arcașii, care se mișcă, gata să se repeadă unii peste alții. Marigny ridică mâna și-i opri, îi sili să înainteze cu pas potolit, în timp ce regele țopăia de bucurie văzându-l cum făcea pe haimanale să dea înapoi sub focul privirilor lui.

Galben de minie, Valois asista la acel triumf nemaipomenit, care putea să-i redea rivalului său toată gloria și puterea.

Marigny înainta mereu. În fața lui, haimanalele, bondocii, cerșetorii, toți bandiții, înspăimîntați, dădeau înapoi, zbierînd.

— Înapoi ciini !

Și, într-adevăr, păreau ca niște haite mari, de ciini, pe care conducătorul lor, îi stăpînea cu biciul în mînă.

Dădeau înapoi, se împrăstiau... înjurau groaznic, dar fugeau, se împingeau, se înapoiau în dezordine în Curtea Minunilor...

Și Marigny intra în Curtea Minunilor unde din toate părțile răsunară vaietele, rugămintile de iertare !... Și, după Marigny intrară seniorii !... În urma seniorilor două mii de arcași !...

Toată lumea asta năvălise în Curtea Minunilor.

Ușile caselor se deschideau repede și de pretutindeni ticăloșii, ca niște iepuri care își caută culcușul, se năpusteau spre ulicioare și se mistuia, care încotro.

Arcașii se orînduiau de luptă, în mijlocul Curții...

Revolta era învinsă !...

— Acei care țin la viață să se supună ! strigă Marigny, cu un glas care domină vuietul dezlănțuit.

În clipa aceea un zgomot groaznic răsună în strada Francs-Archers.

Apoi îndată, una după alta, bubuitura aceea înspăimîntătoare, se repetă de două trei ori, și după aceea începu un bubuit necurmat, pe cînd, din fundul străzii, se înălța un nor gros, în spirale cenușii.

Arcașii, ofițerii, cavalerii, seniorii, cu toți se întoarseră spre partea unde se forma norul acela gros, din care ca din fundul unor nori vijelioși, se auzea tunînd, și toți strigară îngroziți, toți se repeziră sau voră să fugă...

Era, însă, prea tîrziu !

În același moment, cerșetorii, secăturile, mișei, bondocii, bandiții, toată lumea aceea extraordinară, care avusese aerul că fuge în fața biciului minuit de Marigny, toate ființele acelea zdrențăroase, soioase, sălbatică care pieriseră prin toate ulicioarele, ascunzîndu-se ca un pîlc de iepuri surprinși de vînători ; bărbați și femei armați cu securi, cu sulite, săbii, pumnale... cu toți, ca un semn, apăreau din nou și se repezeau asupra trupei lui Marigny. Se învîrteau în jurul ei, urlau, blestemau și fiecare înjurătură era urmată de o lovitură dată în piept, în cap, pretutindeni. Părea o turmă de demoni zbierînd, vreo patru cinci mii, poate, alcătuiind ca un fel de virtej, care învăluisse pe nenorociții arcași, ce-și aruncau armele... pe seniori care nemișcați și galbeni ca ceara așteptau moartea, și, în fine, pe însăși Marigny îngrozit.

Strada Francs-Archers era închisă, sau, mai bine zis, nu mai exista, spre partea care învecina Curtea Minunilor.

Casele din amîndouă părțile nu mai erau decît un morman de ruine.

Părea un munte de pietre, birne, moloz, țigle, ca și cum un cielon ar fi nimicit acel colț al Parisului.

În Curtea Minunilor, nu se mai putea intra. Și nici nu se mai putea ieși.

Enguerrand de Marigny, cincizeci de nobili, două mii de cavaleri, două mii de arcași erau prizonierii bandiților și ai calicilor...

Se zice că întocmai ca Priam în fața Troiei nimicită, regele Ludovic își smulse părul de deznădejde.

— Bravii mei cavaleri ! urlă el.

— Sire ! porni alături de dinsul, un glas, care semăna cu șuieratul șarpelui. Cere-i, după cum își cerea Cezar legiunile lui Varus ! Întreabă-l pe Enguerrand de Marigny... cine i-a condus în această cursă !

Regele se întoarse și-l recunoscu pe Valois.

Să-i scăpăm, strigă el. Săriți !...

Ludovic, care se repezea cu sabia în mână, fu oprit. Ar fi trebuit opt zile de muncă ca să se mai poată trece prin acea stradă, admitând că muncitorii ar fi putut lucra fără să se teamă de săgețile haimanalelor.

Iată ce se petrecuse :

Vreo cinci șase case din fiecare parte a străzii, fuseseră minate, șăpate, pe sub temelie, pe când o trupă de vreo șase sute de haimanale, sub ordinele ducelui de Thunes, se luptau de două zile cu arcașii, răspunzând la injurături prin amenințări și insultelor cu blesteme.

Așadar, pe când oamenii ducelui de Thunes îi hărțuiau pe arcașii regelui, pe când trupele regale se concentrau încetul cu încetul, pe când șefii hotărau să-și îndrepte eforturile cea mai de căpetenie în acea stradă, unde, ei credeau că răzvrătiții nu avuseseră vreme să înalțe baricade. Buridan însăși se ocupa cu munca aceea subterană.

Casele minate fură susținute cu birne pe dinăuntru. De capătul fiecărei birne fu legată câte o frînghie lungă. După ce Marigny trecu, urmat de cavaleri și de companiile a căror comandă o avea, Buridan sună din corn. Era semnalul.

Zece oameni prinși de frînghii traseră deodată... Birnele căzură... zidurile se prăvăliră...

Mormanele de pietre și dărîmăturile care acopereau strada la o înălțime mare, alcătuiră o puternică baricadă. Atît numai că în loc să fie făcută înainte, baricada aceea se înălțase după atac.

Buridan se întoarse în Curtea Minunilor urmat de Lancelot Bigorne și de Gauthier d'Aulnay.

Gauthier puse mîna pe pumnal și se îndreptă spre Marigny.

Buridan îl apucă de umăr.

Gauthier se opri.

În jurul lor, blestemele și înfuriăturile răsunau, haimanalele săreau, arcașii alergau nebuni de spaimă ; peste tot zornăiau zgomote groaznice, vaiete, gemete, țipetele ascuțite de femei care-și imboldeau bărbații la măcel...

— Unde te duci ? zise Buridan, nădușit și negru de praf.

— Mă duc să-l ucid ! strigă Gauthier.

— Nu ! îl opri Buridan.

— E prizonierul nostru ! răspunse Gauthier scrișnind din dinți.

— E oaspetele meu ! zise Buridan.

Gauthier își ridică ochii însingerați spre cer și începu să plîngă.

— Gauthier, zise liniștit Buridan. Am jurat Mirtilei că nu-l voi uide !... Am jurat... înțelegi tu ? Acum... fă cum vrei !

Gauthier își rupse pumnalul și-i aruncă frînturile.

Buridan se repezi pînă în mijlocul Curtii Minunilor. Un căvaler îi dădu o lovitură de sabie care-l atinse în umăr. În clipa aceea cavalerul căzu, doborît de pumnalul lui Guillaume Bourrasque. Buridan sări pe estrada vecină, cu steagul bandiților.

Sună din corn.

O droaie de săgeți zburară în jurul lui fără a-l atinge.

Buridan mai sună odată.

— Doboriți-l ! urlă Marigny. Averea mea întreagă aceluia care-l va uide pe acest om.

Douăzeci de arcași se repeziră. Dar, în jurul estradei, se ciocniră de o droaie de cerșetori, cu fețe înspăimîntătoare. Era garda de onoare a căpitanului Buridan.

Buridan sună pentru a treia oară.

În același timp, în toate părțile, în Curtea Minunilor, securile căzură la pămînt, pumnalele, sulile se aplecară, vuietul se potoli...

Nu se mai auzi decît gemetele răniților, ca murmurul valurilor care lovesc stîncile, după vijelie.

Lupta se sfîrșise.

Fiecare senior avea în jurul lui cite trei-patru dintre păcătoșii aceia. Arcașii, încă în putere, erau împinși într-un colț.

Buridan se coborî de pe estradă, se îndreptă spre Marigny și-l salută.

Apoi se apropie de el, și palid, de-abia vorbind, murmură :

— Monsenior, fiica voastră mi-a dat ordin să vă scutesc.

— Ciine de cerșetor ! strigă Marigny.

— Monsenior, urmă Buridan, vreți să iertați pe fiica voastră ?...

— Dacă ar fi aici aș înfige pumnalul în ea ! urlă Marigny.

— Monsenior, urmă Buridan, vreți să-mi dați mîna Mirtilei ?

— Blestemat să fii ! strigă Marigny.

— Ei bine ! O iau ! zise Buridan.

VIII. CEI DOI REGI

Două ore după luptă, în locuința în care Marigny își stabilise cartierul general și unde își revăzuse copila și pe Mabel, în acea sală chiar, în care avusese loc scena de care vorbim. Ludovic Vicleanul, Valois, Chatillon și încă cîțiva, țineau consiliu.

Necazul regelui era grozav, și după ce se manifestase în gesturi extravagante, sfîrșise cu o furie nebună.

Abătut, Ludovic asculta sfaturile intimilor lui și îndeosebi ale lui Valois, care se rezumau într-un singur :

— Să ridice asediul ! Da, Sire ! repetă unchiul regelui. E singura șansă pe care o avem să ieșim din încurcătură, în chip onorabil.

Trebuie să răspîdim vestea că era vorba de o simplă demonstrație. Trebuie să ne retragem trupele. Și, peste trei luni, vom reîncepe atacul, pregătindu-l mai bine. Ah ! dacă aș fi fost eu însărcinat să-l prepar ! Dar aveam încredere deplină în priceperea ministrului vostru...

Ludovic șovăia. Inima lui mîndră, se revolta împotriva umilirii unei retrageri !

De altă parte, dacă ar fi stăruit, însemna să sufere o înfrîngere sigură. Și, încă ce înfrîngere !

— Cine știa la ce dezlănțuiri pătimașe s-ar fi putut da pătimașii aceia !...

— Oh ! gema regele, mușcându-și pumnul, de ce nu-i o luptă în cîmp deschis !

De ce nu ne putem bate, cu dracii ăștia, corp la corp ?

— Sire, ne vom răzbuna și încă strașnic.

E, însă, un mijloc să sfîrșim...

Cît privește îndeplinirea amenințării Maiestății Voastre, aduceți o mie, zece mii, douăzeci de mii de mănunchiuri de găteje. În loc să înconjură Curtea Minunilor cu trupe, împrejmuțiți-o cu un zid de vreascuri.

O mie dintre oamenii noștri să le dea foc, în același timp, de pretutindeni.

Vom pîrli pe lupii ăștia, în chiar vizuinile lor. Dar... ar fi să ardeți și jumătate din Paris. Și ar însemna să ardeți și pe toți nobilii prizonieri acolo, împreună cu cei două mii de arcași, care au pătruns în vizuină. Dacă regele vrea, eu dau ordinele.

— Sire, zise Chatillon, cu hotărîre. Nu-i puteți condamna nici pe tovarășii noștri prizonieri, nici orașul care ar suferi un dezastru groaznic : trebuie să ne retragem.

În minutul acela, cineva se suia repede pe scară.

— Lăsați să intre ! zise Ludovic, ascultînd. E poate vreo veste bună.

Chatillon se duse să deschidă ușa și se întoarse zăpăcit :

— Sire, zise el, e unul din prietenii noștri prizonieri. E Malestroit.

— Bravul meu Geoffroi ? strigă, bucuros, regele. Să intre !

— Iată-mă, Sire ! zise Geoffroi de Malestroit, pătrunzînd în odaie.

Dar trebuie să anunț pe rege că sînt urmat de doi ambasadori din partea bandiților și că am răspuns de viața lor.

— Ai făgăduit lucrul ăsta, Maiestroit ?

— Am făgăduit și mai mult ! Am promis că acești oameni vor putea vorbi în fața regelui.

— Și cui i-ai promis, Maiestroit ?

— Căpitanului Buridan, Sire. Și căpitanul Buridan mi-a zis : „Mă încred în cuvîntul tău, cavalerie Malestroit, mă încred în mărinimia regelui“.

Făgăduind Sire, trebuie să declar că am greșit.

Dacă regele nu-mi confirmă cuvintele, mă înapoiez să mă duc pe mîinile lor.

Malestroit se retrase mai la o parte și așteptă cu brațele încrucișate.

Regele căzu pe gînduri. El era un om slab. Avea, uneori furii copilărești, dar nu era rău. O voință hotărîtă îi ținea lesne capul. Și, în fundul inimii aceleia, începuse să incolțească o mare îngrijorare pentru prizonieri.

— Un cavaler trebuie să-și țină cuvîntul, zise Ludovic, și, pentru că ai făgăduit în numele meu, oricît ar fi de ciudată solia, îi voi primi pe acești oameni.

Geoffroi de Malestroit se duse la ușă și făcu un semn.

Doi oameni intrară, înaintară și se închinară în fața regelui, care îi privi cîteva clipe în tăcere. Străinii nu păreau nici mîndrii de victoria lor, nici stînjiți de persoana în fața căreia aveau cîstea să se înfățișeze.

— Cine ești ? îl întrebă, în sfîrșit, Ludovic pe unul din ei.

Ducele de Thunes ! răspunse omul.

— Și tu ? urmă regele, adresîndu-se celui alt.

— Sînt supranumit Hans, regele calicilor.

Hans se aplecase încă odată, mai mult cu bunăvoință, decît cu umilință, în fața regelui. Acum sta drept ; fața lui monstruoasă era plină de viață ; în ochi îi licărea atîta inteligență încît urîtenia bestială a figurii acelea trecea neobservată, parcă.

— Tu ești regele calicilor ? zise Ludovic. Și... dacă aș da ordin să te spînzure.

Hans zîmbi și răspunse :

— Nădăjduiesc să vă pot arăta, în curînd, cît de puțin mă tem de moarte. Dar, vă spun dinainte, cinstit că dacă puneți să mă spînzure, au să se împline nenorociri mari pentru Măria-Voastră și ai voștri.

— Sire, interveni Malestroit.

— Tăcere ! zise Ludovic. Am spus că acești oameni pot vorbi. Haide, tu, pentru că ești regele, vorbește ! Ce ai să-mi spui, în numele tău ?

Hans, își îndreptă corpul colosal.

— În numele meu ? întrebă el mirat.

Nimic, Sire ! Sau, cel puțin, ce aș avea de povestit ar fi cam lung, atît de multe v-aș spune că n-ați putea să mă ascultați cu răbdarea trebuitoare. Deci, voi vorbi în numele acelor care m-au trimis.

— Fie !... Ce vor să-mi ceară ?

— Puțin lucru, Sire. Curtea Minunilor vă cere să retrageți companiile de arcași pe care le-ați pornit împotriva ei.

— Atît ?

— Curtea Minunilor vă cere să-i respectați și să-i confirmați privilegiile, care i-au fost acordate de regii predecesorii voștri, și anume : dreptul să-și aleagă regele lor, ducii, conții, breslașii lor. Dreptul de a-și avea poliția lor în cuprinsul regatului calicilor, precum și cele alte drepturi, pe care le cunoașteți. Dar, printre acele privilegii, Sire, e unul pe care-l vom păstra pînă la moarte. Sau va dura acest privilegiu, sau nu va mai fiînța Curtea Minunilor.

Mirat de acea demnitate care se manifestă în cuvîntarea, în gesturile și în ținuta banditului, regele își îndreptă privirea spre el.

— Care e acel privilegiu ? întrebă el.

Hans răspunse :

— De cînd există istoria lumii numai două ființe, pînă la ceasul ăsta îl au în puterea lor Dumnezeu și creatorul. Dacă nenorocitul condamnat, care urmează să moară și pe care pedeapsa voastră îl trimite la rug sau la spînzurătoare, ar izbuti să scape din mîinile arcașilor voștri, de cum intră în biserică, sau în Curtea Minunilor, în casa Domnului sau în casa cerșetorului devine inviolabil. Sire ! Cerșetorul are dreptul de grațiere cît timp, își întinde mina pe capul condamnatului. Luați seama. Sire ! Atingîndu-vă de acel drept, poate că ați atins și dreptul ceresc. Încă odată, rege, luați seama.

Cînd veți distruge drepturile Dumnezeiești poate că le veți distruge chiar pe ale voastre.

Autoritatea voastră este aceea... pe care v-a dat-o Dumnezeu. Dacă o suprimați pe una, o stingeți pe cealaltă. Totul se înlănțuie, de la rege la Dumnezeu, de la Dumnezeu la cerșetor. Numai un ineluș, de s-ar rupe și meșteșugita clădire, pe care se reazimă lumea se prăbușește.

Rege, Valois, Chatillon, Malestroit și ceilalți care erau de față priveau cu mirare pe bruta care vorbea potolit și în vorba căruia un filosof ar

fi deosebit o ironie blindă, dar Ludovic, ca și cum ar fi vrut să scape de sub influența banditului, clătina din cap, necăjit și strigă :

— Știi ce vrei să spui : e vorba de Buridan ! de Gauthier d'Aulnay, de Bourrasque, de Handryot și Bigorne, în sfârșit. Dar, m-au ofensat adînc și... vor muri.

— Dar Lancelot Bigorne, Sire ?... După cele ce mi-a istorisit îi făgăduiserăți...

Regele șovăi.

— Acesta m-a făcut să rid ! zise el luminîndu-se în sfârșit la față. Și pe Dumnezeu prilejurile în care se rîde sînt rare, pentru ca să nu-l răsplătim pe cel care ne-a făcut să rîdem. Vei spune, dar, lui Bigorne, că ceea ce am spus la Turnul Nesle e sfînt. Să vină la Luvru să-mi ceară iertare. Nu am nici un măscărici la Luvru, — îi ofer acest post. Cît despre ceilalți sînt osîndiți !

— Nu vă cer grațiarea lor Sire, zise liniștit regele calicilor. Vă cer să respectați Dreptul Curtii Minunilor. Pentru că acei oameni să fie prinși, arcașii voștri trebuie să încerce să-i smulgă cu forța și cu armele în mîini din adăpostul lor, și... asta nu se va întîmpla ! Sire, am venit ca sol ; vă cer numai atît : ca privilegiile noastre, recunoscute de străbunii voștri, să fie menținute și de voi.

— Primiți, Sire ! îi suflă Valois la ureche.

— Sire, zise Chatillon în locul vostru aș primi.

— Și dacă nu voi primi ? zise Ludovic, posomorît și tulburat.

— În cazul acesta... ne vom apăra pînă la moarte. Dacă pier drepturile noastre, trebuie să murim laolaltă cu ele. Numai că dacă ne condamnați Sire, îi osîndiți și pe aceia care sînt prizonierii noștri. Acest senior v-o poate spune.

— Așa e ! încuviință Malestroît. Sire, în vremea asta salvați pe cavaleri, floarea nobilimii voastre, sînt păziți fiecare de cîte patru oameni înarmați cu pumnale. Dacă nu ne înapoiem pînă într-un ceas, acești șaizeci de cavaleri vor muri. Peste o oră cele două mii de arcași voi fi măcelăriți într-un ceas zece mii de haimanale și cerșetori, hotărîți să moară, se vor împrăștia cu facile în mîini prin Paris.

Toți cei de față ascultau, galbeni de spaimă.

Dimpotrivă amenințările acelea îi pricinuiau regelui o furie înăbușită, gata să se dezlănțuiască în orice clipă.

— Pe Dumnezeu! meu strigă el, mă mir că un militar nobil să devină parlamentarul acestor porci scirboși Malestroît, bănuiesc că frica a trebuit să-ți fie groaznică, pentru că să te-mboldească să vorbești astfel.

Regele lovea cu pumnul brațul fotoliului pe care ședea. Furia îi sta gata să izbucnească. Se sculă ca pentru a da ordin.

În aceeași clipă, regele calicilor îngenunche. Ludovic se opri, nedumerit.

Hans se ploconi pînă la pămînt.

O tăcere de moarte domnea în sală.

Regele care răsuflea greu, privea spre banditul îngenunchiat la picioarele lui, și acea ținută umilă îl făcu să ia o înfățișare de îngîmfare. Fața i se liniștea. Poate că acel gest de umilință al omului pe care nimeni nu-l putea supune niciodată, scăpa Parisul de un cataclism.

— Ai să-mi faci vreo rugăminte ? îl întrebă Ludovic cu glas imblînzit.

Hans își ridică capul. Și pe fruntea lui luci o rază de trufie mai curată decât aceea de pe fața regelui.

— Maiestate, zise regele calicilor, de mult foarte de mult, mi-am jurat mie însumi de a nu mă umili în fața nimănui pe lume, chiar de-ar fi un prinț ca voi ! În ziua când mi-am jurat aceasta mi-am zis ca : minutul primei mele umiliri va fi și acel al morții mele. Sire, mă umilesc în fața voastră. Deci ascultați acum dorința supremă a unui muribund.

— Vorbește ! zise Ludovic cu vocea înduioșată.

— Sire, nu ameninț, Sire, mă rog.

Mă rog umil să vă fie milă nu de noi, dar de orașul vostru, de Paris, de boierimea voastră, de vii chiar, Sire, un cuvânt al vostru e bucurie, e linișea, buna înțelegere pe care n-o voi plăti-o prea scum cu moartea mea. Jurați Sire, jurați rege, să respectați privilegiile Curții Minunilor, și îl veți avea îndată pe slujitorii și pe prietenii voștri !...

Regele șovăia. Nu mai era necăjit.

Dar se temea de umilința de a da înapoi, să-și recunoască înfrângerea.

— Sire ! strigă Hans, Dumnezeu și cerșetorul au dreptul de adăpostire. Voi însă aveți dreptul de grațiere. Iertați Sire ! și veți fi ca un Dumnezeu, și veți fi învins prin bunătate și generozitate...

— Așadar, faci apel la bunăvoința mea ?

— Da Sire ! zise cu umilință regele calicilor.

— Și zici că, drept recunoștință a clemenței mele regale, seniorii mei voi fi eliberați ?

— Da, Sire !

Regele se sculă. El ridică mina.

— Iert, zise el. Jur pe Maica Domnului și Christos, jur să mențin privilegiile breslei cerșetorilor.

Conte de Valois, dă ordine să se retragă îndată trupele noastre. Dar santinelele și patrulele să supravegheze mereu Curtea Minunilor. Vreau ca nici un arcaș să nu intre acolo să aresteze pe criminalii al căror nume au fost strigate în mulțime de crâinicii noștri.

Dar poruncește că dacă Buridan cu tovarășii lui vor ieși din domeniul unde se întinde dreptul de adăpost, să fie prinși și dați pe mina judecătorilor noștri.

Hans se ridică.

— Sire, mulțumesc ! Să se dea drumul prizonierilor, de îndată ! adăugă el, întorcându-se spre ducele de Thunes. Să se abată baricadele. Totul să se liniștească...

Ludovic și cu cei de față nu-l pierdeau din ochi pe Hans. Ducele de Thunes ieși și se îndreptă, repede, spre Curtea Minunilor. Hans scoase atunci pumnalul pe care-l purta la briu.

— Sire zise el, ați jurat pe Maica Domnului și pe Cruce să ne respectați privilegiile. Eu am jurat, să scutesc monarhia de-o crimă și Parisul de rușine. Aici facem un legământ de la rege... la rege ! Nu vă cred să-l semnați. Dar iscălesc eu ! Și iscălesc cu singele meu... În minutul acela, Hans își infipse pumnalul în piept.

Tăișul pătrunse adânc. El îl lăsă în rană. Citeva secunde rămase în picioare, dar fața i se prefăcea ca de ceară.

Regele și cu cei prezenți îl priveau încrămeniți dar și cu un simț de admirație. Hans murmură cu glas slăbit :

— Vedeți, pentru ultima oară, figura unui om care nu s-a umilit niciodată și acela moare, pentru că a jurat odată pentru totdeauna să moară

în ziua cînd și-o pleca capul în fața unui om ca și dinsul !... Adio, fiți fericiți !

El întinse miinile și căzu greoi la pămînt.

Murise.

Regele Franței, își scoase încet pălăria.

• • • • •

A doua zi, Curtea Minunilor își reluase înfățișarea obișnuită în afară de colțul străzii Franches-Anchers, care fusese dărîmat. O zi și o noapte de muncă stăruitoare erau îndestulătoare haimanalelor să facă să dispară orice urmă de luptă. A doua zi, avu loc un mare consiliu între Buridan, Bourrasque, Haudryot, Gauthier și Lancelot.

Buridan făgăduise să-l scape pe Filip.

Înainte de a se duce să-și vadă mama și logodnica, voia să se țină de cuvînt.

Dar îndeplinirea făgăduinței dată lui Gauthier era grozav de grea. Cîtă vreme tovarășii lui ar fi stat la Curtea Minunilor, erau în siguranță. Dar în afară de hotarele adăpostului, confirmate solemn de Ludovic al X-lea, ei redeveneau condamnați la moarte, ale căror capete fuseseră puse la preț.

În realitate erau tot pe atît prizonieri în Curtea Minunilor pe cît ar fi fost și într-o fortăreață. Vom reveni asupra acelui consiliu ținut în locuința căpitanului Buridan căruia i se atribuia cu atît mai mult titlul de căpitan cu cît Hans murise, căci în acel consiliu se petrecu un fapt de care trebuie să vorbim.

Vom spune numai că Lancelot Bigorne avusese o întrevvedere cu ducele de Thunes, care-i spusese tot ce vorbise cu regele Ludovic în privința lui. Bigorne ascultase toată discuția. Apoi își zise :

— Deoarece stăpînul meu, Buridan, e destul de nebun ca să nu se agațe de norocul care-i iese în cale, deoarece nu vrea să plece la Paris înainte de a fi salvat pe celălalt nebun, care se numește Filip d'Aulnay, nu vîd decît un mijloc de a potrivi lucrurile... să fac și eu pe nebunul !...

IX. LANCELOT BIGORNE FACE PE NEBUNUL

Nu era ușor lucru să încerci să-l scapi pe Filip d'Aulnay. Și mai înainte de toate trebuie să te întrebi oare mai trăia ?

Apoi... unde era ?

Aceste întrebări fără răspuns se apucase să le rezolve Lancelot Bigorne. Planul lui era foarte simplu : avea să se ducă la Luvru să capete încrederea regelui deja bine dispus față de el, și acolo chiar, în locul de unde se puteau dobîndi toate informațiile ar fi putut afla tot ce ar fi voit. Greutatea era să ajungă la Luvru fără încurcături, adică să treacă printre străzile care încercuiau Curtea Minunilor.

— Adio, tovarăși, zise Lancelot lui Guillaume și lui Riquet.

— Cum,... adio ?...

— Plec. Mă plictiesc grozav aici. Mi s-a urît să vîd numai fețe de moroi, de pitici, cocoșați, orbi, ciungi,... vreau să vîd un rege de aproape și mă duc, de-a dreptul, la Luvru.

— E nebun ! strigă Riquet.

— Tocmai astfel și nădăjduiesc să ajung, zise Lancelot. Și plecă fără să mai spună nimic. Apucînd pe strada Saint Sauveur, încercă mai întîi

să se îndrepte spre strada Tirevache, cu gîndul să se oprească la Noel-Picioare-strîmbe. Ulița, chiar în afară de marginile regatului calicilor, era cu totul liniștită. Bigorne zări vreo cinci-șase arcași, care jucau zaruri în fundul unei cîrciumi.

Arcașii păreau că nu-l văd.

Bigorne își frecă miinile de bucurie și înaintă mai repede. Un om gros, cu fața veselă, care-l privise bine, intră în cîrciuma unde erau arcașii.

— Bine ! zise Lancelot, unde sînt santinelele ? Unde sînt patru-lele ? Hotărit lucru, e mult mai ușor să ieși din Curtea Minunilor decît îmi închipuiam.

Deodată pufni de ris.

— Dar onoratul Simon Malingre ? Dar onorata Gillona ? Acești buni prieteni, pe care, pe legea mea, i-am uitat în locuința, pe care le-am pus-o la dispoziție ? Drace ! de n-or fi murit de foame !... La urma-urmei, chiar de-ar fi pierit de foame, nu-i tot o moarte ca oricare alta ?... Oricît ar dori...

— Stai ! zise o voce, de-alături de el.

Lancelot Bigorne sări în sus și încercă să fugă, dar cinci-șase miini zdravene îl înșfăcară însă, și-l ținură bine. Într-o clipă i se legară miinile la spate. Bigorne se strîmbă ciudat și mormăi :

— Dacă Malingre și cu Gillona mor că n-au ce-și viri pe git, eu risc să pier cu ceva prea mult în jurul gîtului... Fiecare cu moartea lui !...

— Urmează-ne ! urmă cu asprime aceeași voce.

— Hei ! Și unde să vă urmez, domnul meu ?

— O să vezi. Pornește !...

Lancelot Bigorne își dădu seamă că orice împotrivire ar fi fost zadarnică ; era înconjurat de arcași care-l tirau, înghiontindu-l spre o destinație necunoscută, dar la capătul căreia știa că trebuia să găsească o temniță cu niște zăvoare strașnice.

La început, bietul Bigorne se gîndi la lucruri mult mai triste.

— La dracu, cu-atîta nenoroc care mă împinge să-mi vir nasul tocmai în mijlocul unei patrule, care mă gîndeam că nici nu există !... Mare dobitoc mai sînt !

Umblă tăcut o vreme, cu nasul în jos, pîrînd dus pe gînduri. Dar tristețea nu-i ținu mult.

Își ridică capul și începu să observe pe cei care-l duceau, și un zîmbet viclean îi înflori pe buze.

Patrula care, ieșind din cîrciuma în care juca zaruri, îl arestase, era comandată de un sergent de la Chatelet.

Acel sergent care, din prea mare precauție, mergea alături de tristul Bigorne, avea o figură copilăroasă și veselă, care părea că-i plăcea grozav acestuia. După ce Lancelot Bigorne îl privi îndelung pe individ, îi zise cu cel mai grațios suris :

— Am să îndrăznesc să vă mai întreb domnule,... unde mă duceți ?

— Ce-ți pasă ciine ! N-o să ajungi atît de repede, pe cît ar trebui, la spînzurătoare ?

— Tocmai de-aceea stimate domn,... tocmai pentru că știu că nu mă așteaptă decît funia, aș dori să aflu pe ce cale mă duci acolo... ca să luăm drumul cel mai lung... dacă se poate...

— Mai curînd sau mai tîrziu, hîrca ta spurcată o să sfîrșească tot prin a se legăna de o funie zdravănă și cît mai bine unsă.

— Desigur !... Dar am păcatul să țin la hirca mea spurcată, cum spui dumneata, și aș dori să se legene cit s-o putea mai tirziu, oricît de plăcut ar fi acest exercițiu. De aceea, te mai întreb încă odată : unde mă duci acum ?

— Mergi înainte !... O să afli, cînd om ajunge ! zise sergentul care, încîntat de prada lui nu-și putea stăpîni zîmbetul.

— Mă mîhnește, domnule ! făcu Lancelot, cu o demnitate plină de curtenie. După înfățișarea dumitale cinstită, după chipul dumitale vioi și înțelept, crezusem că am găsit în dumneata un om de inimă, dar... vîd bine că m-am înșelat și nu ești sensibil la acel sentiment care se cheamă... recunoștință... căci, la urma urmei, ar trebui să-mi fii recunoscător.

— Să-ți fiu recunoscător ? zise sergentul uimit, dar și măgulit de acest compliment.

— Fără indoială ! urmă Bigorne, fără să-și iasă din nepăsare. Fără indoială ! Nu-mi datorezi... zece galbeni ?

— Hei ! jupîne !... Ai inebunit ? Îți datorez zece galbeni... eu ? Și, cum așa ?...

— Foarte simplu !... Pentru că m-ai arestat și dus în loc sigur, domnul prefect, sau monseniorul contele de Valois n-au să aibă încotro și au să-ți dea gratificația, pe care eu o valorez la zece galbeni. Căci... eu sînt o pradă de valoare.

— Cam așa e ! șopti sergentul imblînzit.

— Deci, drept recunoștință pentru suma care o s-o cîștigi de pe urma mea, ai putea să-mi spui, măcar locul unde mă duci.

— Hei ! zise sergentul nehotărît. Și la ce folos vrei să știi lucrul ăsta ?

— Pentru că, în cazul cînd acest loc n-ar fi acela pe care-l cred eu, aș putea să-ți indic pe cel din urmă, și atunci... n-ai mai primi zece galbeni gratificație, ci la sigur douăzeci, poate cincizeci, sau chiar o sută ! Auzi ?... O sută !... O avere !

— Oh ! oh ! făcu sergentul, căscînd ochii fermecat. O sută de galbeni !

Ia ascultă, haimanao ! N-ai fi îndrăznit să-ți bați joc de un sergent de la Châtelet ?

— Răspunde, totuși, întrebării mele. Pe urmă, vei vedea dacă eu glumesc.

— Fie ! Spune-mi mai întîi unde ar trebui să te educ ca să mi se dea o sută de galbeni drept bacșiș, apoi îți voi spune și eu unde te duc.

— La Luvru ! răspunse laconic Bigorne.

— La Luvru ? făcu arcașul, pufnind de rîs. O haimana ca tine la Luvru ? Mii de draci ! Prietene, se vede că nu ești sănătos la cap ! Dar... lucru făgăduit, e datorit !... Eu am să te duc drept la Temple, unde monseniorul de Valois, care te va interoga mai întîi, va hotărî de soarta ta.

La auzul cuvintelor acestora, Lancelot Bigorne se înfioră, dar nu lăsa să se simtă nimic, și răspunse foarte liniștit :

— Susțin ceea ce am spus : dacă vrei să pui mîna pe gratificație, trebuie să mă duci la Luvru.

— Și ajunși la Luvru, zise sergentul batjocoritor, poate o să trebuiască să te duc la rege ?

— Chiar așa ! răspunse Lancelot liniștit. Chiar cu regele și am treabă.

Drept orice răspuns sergentul se prăpădi de ris de data asta.

Într-adevăr, ce ciudat lucru ca acest răufăcător, această sărăcie, să aibă de-a face cu regele ? Era curată nebunie... să mori de ris... și tocmai de asta făcea și sergentul nostru atîta haz.

Lancelot Bigorne nu se sinchisi de veselie aceea zgomotoasă. Se mulțumi să zică cu aceeași liniște :

— Du-mă la Luvru, anunță-l pe rege că am să-i fac destăinuiți însemnate, numai lui singur, asupra celor ce s-au petrecut la Turnul Nesle, și te încredințez că regele mă va chema imediat. Te asigur că destăinuirile acelea sînt de așa fel, ca s-o mulțumească pe Maiestatea sa într-atît, încît nu o sută, dar chiar două sute de galbeni va da aceluia care mă va fi dus la dînsul...

Lancelot Bigorne părea cu totul încredințat de ceea ce spunea.

Ca și cum ar fi citit în mintea păzitorului său, Lancelot urmă și mai liniștit :

— Ce-o să ți se întîmple ?... Nimic. Dacă am mințit, nu vei fi dat dovadă decît de un prea mare zel de a-ți face datoria, și... atîta tot ! Vei sfîrși prin a mă duce apoi la Temple. Dar, dacă spun adevărul, cîte laude și cîte recompense n-ar cădea pe capul dumatăle, care m-ai prins.

— Așa-i ! șopti omul.

— Ei, vezi ? Ce-ți spun eu ? Du-mă la Luvru.

— Bine ! făcu omul, hotărîndu-se. Am să te duc și la Luvru ; dar dacă m-ai minți, dacă ți-ai bate joce de mine,... vai de pielea ta !

— Așa să fie și... să nu sufăr niciodată un chin mai mare decît cel de care mi-ai pomenit adineaori.

— La urma-urmei, zise sergentul, are dreptate. Hei ! băieți, urmă el, chemîndu-și oamenii, ne ducem în altă parte. Vom merge mai întîi la Luvru. Dar... fiți cu ochii în patru la banditul ăsta, căci, dacă ne-ar scăpa, am putea să-i luăm locul, și să ne dăm sufletul în cine știe ce temniță !...

Lancelot Bigorne nu mai zise un cuvînt, dar răsufală ușurat, ca un om care l-a scăpat de o greutate care-l copleșea.

Trupa-și schimbă direcția, după ordinul șefului, și după cîteva minute ajunseră la Luvru.

Acolo, altă istorie ; fu nevoie să găsească un gentilom, din casa regală, care să se însărcineze să-l anunțe pe rege.

În sfîrșit, după o lungă așteptare, Lancelot fu dus în fața lui Ludovic. Hi-han ! făcu Bigorne drept salut.

Ludovic sări în sus. Era gata să dea un ordin strașnic, cînd... privindu-l mai bine pe prizonier, recunoscă pe omul care-l mîngiase și-l făcuse să ridă.

Ludovic se îmblinzi și strigă :

— Tu ești, nebunule ?...

— Văd cu plăcere că Monseniorul, regele meu, are memorie bună ! răspunse Bigorne. Numai decît mi-a zis pe nume...

Ludovic nu-și stăpîni zîmbetul, la auzul vorbeii aceea de spirit, și apoi nu-și regăsea pe bufonul care-l distrase, de care se entuziasmasă, și la care ținea ca copilul încăpățînat și capricios la o jucărie a lui ? În dispoziția aceea sufletească, zadarnic încerca regele să-și ia o înfățișare aspră. Mulțumirea intimă i se citea pe față.

Avea aceleași apucături ca și acel bufon dorit, după cum le avea în clipele lui de bună dispoziție cu cîinele lui favorit.

Gesturile-i erau zmucite, vocea certăreată și, cu toate astea, surisul îi era binevoitor. Plăcerea care-i licărea în ochi, i-o pricepea și animalul care, simțind că stăpînul voia să se joace, sârea vioi în jurul lui, lătrînd vesel în sălile întinse și sonore, gudurîndu-se fără să se intimideze de glasul lui aspru.

Gentilomii, ofițerii, curtezanii încărcati cu galoane de aur, care erau de față, începură să-l privească cu invidie pe calicul acela, zdrențăros, pus în lanțuri, care, zîmbea cu toate astea în mijlocul păzitorilor săi, care nu-l pierdeau din ochi. Lancelot era nepăsător și se legăna cînd pe un picior, cînd pe cellalt, cu un fel de obrăznicie, căci Lancelot Bigorne era prea șiret ca să nu priceapă toate acele nuanțe imperceptibile, și de la prima vedere recunoscuse că partida era cîștigată dacă juca bine.

Fizionomia lui, se schimonosea în toate felurile, și era hotărît să exagereze grosolănia vorbei lui, să calce în picioare și să sfîșie orice pretenție de etichetă a Curții.

Nu e vorba, nici nu prea avea decît noțiune cu totul nelămurită de ceea ce însemna o etichetă și apucăturile lui naturale erau departe de a fi acele ale unui curtezan.

De aceea, după ce răspunse regelui cu îndrăzneală, crezu că trebuie să mai zbiere odată, spre marea mirare a celor de față, dar spre nemărginita bucurie a regelui, care de data asta porni pe un rîs nebun, făcînd haz totodată de „hi-hanurile” turbate ale lui Lancelot.

— Destul, ... ho ! nebunule ! făcu regele, văzînd că Lancelot nu se se mai oprea... Ia să vedem !... Ai să ne spui lucruri de seamă ? Ei bine ! nu mai face pe măgarul, și vorbește franțuzește.

— Nu fac pe nici un măgar, răspunse cu îndrăzneală Lancelot, ci sînt chiar un măgar, ... un măgar care zbiară și care salută cu respect pe maiestatea voastră... un măgar mai măgar decît mine.

— Ce-ai zis ? întrebă regele încruntîndu-și sprîncenele și potolînd cu un semn pe cei din juru-i, indignați de îndrăzneala aceea.

— Fără îndoială, urmă Bigorne fără să pară că observă fruntea care se îngîmădea în jurul capului său, fără îndoială ! Trebuie să fiți mai măgar ca mine... ca să-mi cereți să vă spun ce știu, ... față de cincizeci de persoane... De ce nu chemați, Curtea întreagă, în sala cea mare de serbări ? urmă el, țintindu-l cu o privire expresivă pe rege.

Ludovic pricepu aluzia, prinse semnul făcut din ochi, și fără să ia în seamă mijlocul întrbuințat, fu dezarmat și, de data asta, prin priceperea și devotamentul pe care credea că-l descoperă în Bigorne.

— Caraghiosul, are dreptate ! șopti el.

— Vezi bine !... Știu eu asta !

În clipa aceea, unul din gentilomii de față făcu doi pași înainte și se apropie de rege ca și cum ar fi vrut să-i spună ceva tainic.

— Ce este ? zise regele. Vorbește domnule.

Gentilomul spuse cîteva cuvinte cu glas înăbușit și rezultatul fu că deodată surisul binevoitor al regelui se stinse ca prin minune, și se adresă lui Bigorne cu ton răstit, răutăcios, pe cînd autorul acelei schimbări neașteptate se înapoia printre ceilalți cavaleri.

— Ia ascultă, ce mi se spune, jupîne, că ai luptat alături de acel bandit, care se numește Buridan ! Că ai fost prins pe cînd ieșeau din cloaca aceea infamă, din cuibul de crime și de răzvrătire... care se cheamă Curtea Minunilor ?

— Sire, zise Bigorne care de data asta înțelesese că viața-i era în joc. Nu știati că eram în Curtea Minunilor ?

— Desigur. Dar... te-ai luptat ! Ai fost văzut lovind ! E adevărat ?

— Foarte adevărat, Sire !

— Recunoști, dar ? strigă regele.

— Și mai mult chiar decât atât ! Mă laud cu asta... Hi-han !... Și, apoi... aș vrea să văd pe Maiestatea Voastră, chiar oricât de Rege e el, cînd viața i-ar atîrna numai și numai de viața altuia, cum deprindea a mea de aceea a lui Buridan, n-ați lupta pentru apărarea vieții aceleia, cum am făcut eu pentru seniorul Buridan ?

Uitați, Sire, cele ce v-am spus, de soarta mea, legată de aceea a lui Buridan... numai dracul să-l ia ! Această uitare mă mihnește, dar nu mă miră, căci vai ! așa e întotdeauna : cei mari uită toate cele ce privesc pe cei mici ca mine ! Fă-i să ridă ! Să petreacă ! Fă-le servicii ! Îndatorează-i ! Du-l, unde stă închis scumpul lor unchi, în locul unde vor găsi proba trădării, și numaidecît îți și propun o slujbă bună...

Și apoi, după ce s-au săturat de haz ! După ce bietul Lancelot i-a făcut să ridă cu lacrimi, te pomenești strigat : ticălos ! porc ! măgar ! încăpățînat ! și alte gingășii la fel, pentru că îndrăcitul de Lancelot Bigorne are păcatul să țină la hirca lui și neobrăzarea de a o apăra un guibus et rostro, după vorba duhovnicului meu !... Și eu, care veneam să-i cer înalta protecție, ce spui ? să mă devotez lui... eu care n-am părut că mă revolt și nu mi-am apărut sărmana hîrcă decât ca s-o pun în serviciul regelui meu !... Bigorne, săracul de mine, mi se rupe inima și se jelește... dar cel puțin, pe sfîntul meu patron Barnabé, toată lumea va afla cît sînt de necăjit !

Hi-hanuri jalnice, puseră capăt aceluia discurs fantastic și îndrăzneț, căci în acel moment Lancelot Bigorne își juca viața pe-o singură carte.

Și toate spusele lui erau întovărășite de niște jocuri de fizionomie atât de caraghioase ; hi-hanurile de la sfîrșit fuseseră și ele modulate pe un ton care ar fi înveselit pe cel mai trist om. Regele nu mai putu răbda, și încă odată pufni de ris, zicînd :

— Într-adevăr, uitasem că soarta ta e legată de aproape de aceea a banditului aceluia, și — pe maica mea, — și eu aș fi făcut ca tine !... Dar, spune-mi acum, se vede că te-ai lepădat de el, deoarece l-ai părăsit pe Buridan ?

— Fără îndoială ! făcu Bigorne cu un ton blind și ipocrit. Și de aceea, reamintindu-mi de făgăduielile făcute de regele meu, plecasem să-l caut și să mă pun sub protecția lui cînd aceste brute, el arăta din ochi pe oamenii care-l păzeau, — s-au aruncat asupra-mi ca un stol de corbi flămînzi, și m-au legat... de ți-i mai mare mila privindu-mă... și m-ar fi tîrît cine știe spre ce temniță, dacă aracașul acesta nu mi-ar fi ascultat ruga și nu m-ar fi adus aici, pe răspunderea lui.

— Bietul Lancelot Bigorne ! se înduioșă regele, pe jumătate batjocoritor, și totodată mișcat. Ai fi intrat în noua ta slujbă de nebun, pe un drum foarte trist, dar... nu-i nimic ! M-ai făcu să rid cu poftă și-ți voi plăti aceasta.

— Domninelor, urmă el întorcîndu-se spre nobilii încremeniți. Vă prezint pe nebunul meu care, singur, are dreptul să spună adevărul cel mai neplăcut tuturor, și... chiar mie...

— Mai cu seamă Vouă, Sire ! întrerupse cu îndrăzneală Bigorne...

— Mai cu seamă mie ! Bine. Caraghiosului nu-i toarce nimeni pe limbă ! Păziți-vă, domnilor ! Cu toate astea, nimeni să nu îndrăznească să-mi supere bufonul, căci... nu i-ar merge bine. Și dumneavoastră... ce mai așteptați de nu desfăceți sforile care strâng miinile Miestăți Sale... Nebunia ?

Într-o clipă legăturile lui Bigorne fură tăiate, și pe cînd păzitorii lui se îndepărtau de el cu respect, mai mulți seniori veniră să-l salute, căutînd să se împrietenească cu puterea aceea care era pe vremea aceea „nebunul regelui“.

Prietenos, Lancelot le primea felicitările și îmbrățișările cu o bunăvoință caraghioasă.

În vremea asta păzitorii care-l întovărășiseră pînă acolo plecaseră pe nesimțite unul cîte unul, afară de arcaș, care părea că așteaptă ceva.

Lancelot îl văzu și, luîndu-l de mină îl duse în fața regelui căruia îi zise pe neașteptate :

— Iată un om căruia i-am făgăduit o sută de galbeni, în numele Vostru. Să facă bine Maiestatea Voastră să dea ordinul să i se deie.

— O sută de galbeni ? Drace ! Dar asta e o avere ! Iată o glumă ciudată cu care intri în slujbă ! Și de ce aș da o sută de galbeni golanului ăsta, care te-a arestat ?

Sergentul începu să tremure.

— Pentru că în loc să mă ducă la Temple, m-a adus în fața Maiestății Voastre, zise Bigorne.

— O sută de galbeni pentru atîta de puțin ?

— Bine ! făcu liniștit Bigorne. Iată-l chiar pe rege, care găsește deja că bufonul lui nu valorează... nici o sută de galbeni !

— Hide ! zise regele, să i se dea acestui om zece galbeni și să nu mai vorbim. Numai că... de aici înainte, fii mai econom cu banii mei... dacă vrei să mai rămînă și pentru tine.

— Pritene, zise Bigorne, înaintînd spre sergent, ți-am făgăduit o sută de galbeni din partea regelui ; regele neținîndu-se de vorba pe care am dat-o, în numele lui, te vei duce la casierie din partea mea. Îți dau leafa mea pe un an.

— Bine ! zise Ludovic. Să i se dea suta de galbeni. Apoi, să-l bage la arest o sută de zile, pentru că n-a executat ordinul pe care-l primise, să-l ducă pe prizonier la Temple..

Sergentul plecă pe jumătate mulțumit și pe jumătate furios.

Bigorne își zicea : Am spus primul meu an. Așadar, faimosul Ludovic crede că mă instalez aici pe vecie..

— Urmează-mă, urmă regele, adresîndu-se noului său bufon, pe cînd la un semn, cei prezenți se retrăgeau în antecamere.

X. REGELE ȘI BUFONUL

Cînd toată lumea plecă, regele trecu în cabintetul său, urmat de Lancelot Bigorne, care intra în funcția lui de nebun și care totuși simțea că n-a sfîrșit-o încă cu regele.

Dimpotrivă, lupta, căci era o adevărată luptă, care sta să se înceapă între cele două personaje, de-abia se întrezărea.

Cea mai mică greșeală putea să-l facă pe Lancelot să-și piardă și funcția de nebun și viața de haimana.

Regele se așează pe jilțul său.

Fără să fi fost invitat Lancelot se așează pe un scăunăș ; era una din prerogativele funcției lui.

Instalat în fața regelui, stăpînul său, Lancelot se gîndi că e mai prudent să aștepte ca regele să-i pună întrebări.

Într-adevăr, după cîteva minute de gîndire, acesta îi zise :

— Ei, nebunule, hai să vedem ce ai să-mi spui despre cele ce s-au petrecut la Turnul Nesle ? Cînd m-ai dus acolo te-ai mulțumit să mă lași în fața unei uși, zicîndu-mi să caut, că... voi găsi. Am căutat și n-am găsit nimic.

Cu toate astea, urmă el, posomorît, trebuia să găsesc ! Vorbește dar, dacă știi ceva !

Lancelot căscă niște ochi speriați, pe cînd nasul său, foarte lung și extraordinar de mobil ca și întreaga lui față, părea că se lungește și se lasă în jos, gata să i se afunde în imensa deschizătură care-i servea drept gură.

— Am eu ceva de spus ?... Sfinte Barnabe și Sfinte Pancrace, ajutați-mă !

Totîi dracii din Iad să mă ardă de viu, tot focul, toate flăcările mistuitoare ale Infernului, să-mi tragă limba și să mi-o lungească pînă mi-o face măturică de măturat pe jos, dacă știu ceva din cele ce-mi vorbiți !

— Cu toate astea, zise regele, nu mi s-a spus că doreai să-mi vorbești despre lucrul ăsta ?...

— Ah ! da, e drept ! Vi s-a spus lucrul ăsta, urmă Lancelot liniștit, dar să vorbim drept, nu trebuia, oare, să spun și eu ceva ca să pot ajunge la rege ? Ce ar fi fost ca cineva să se fi prezentat regelui prea puternic și creștin și să-i fi zis : Lancelot Bigorne dorește să vă vadă. Cine-i ăsta, Lancelot Bigorne ?... Să-l azvîrle pe acest Bigorne într-o temniță și să nu-mi mai bați capul cu el. Și așa s-ar și fi făcut...

Pe cînd : „Lancelot Bigorne vrea să descopere lucruri pe care le știe despre Turnul Nesle “ e altceva... Și îndată Bigorne e și dus la rege și iată-l la adăpostul oricărei întîmplări, lîngă puternicul său stăpîn.

— Atunci zise regele dezamăgit, căci Lancelot i se părea sincer, atunci... nu știi nimic ? N-ai aflat nici un secret ?

— Nu știu nimic ! Nimic !... Nici cel mai mic lucru... decît ce v-am mai spus : Bate și ți se va deschide ! Caută și vei găsi !... Ciuma să mă strîngă de gît... să tremur de friguri cît voi mai trăi dacă vă mint !

— Haide ! îl curmă regele, suspinînd. Să nu mai vorbim de lucru ăsta. Și-n gînd își zicea :

— Cum să aflu ?... Cine-mi va spune ? Cine-mi va destăinui adevărul, tot adevărul ?... Oh ! Acela care ar ști, acela care ar vorbi, care m-ar scăpa de bănuiala, care-mi roade inima și mîntea ca un vultur, acela i-aș da una din provinciile mele... cea mai frumoasă, cea mai bogată... numai dacă, și un surîs sinistru îi alunecă pe buze, numai dacă nu l-aș îngropa de viu într-un mormînt înspăimîntător, ca să îngrop cu el un secret rușinos și dezonorat. Și cu o lovitură din picior, el zvîrli la capătul sălii un scăunel care era în apropierea lui.

Începea să se înfurie. În vremea asta, Lancelot Bigorne nu-l pierdea din ochi, se gîndea :

— Să bag de seamă... Începe vijelia... Păzește-te bine Lancelot, dacă nu vrei să te frîngi ca un pai luat de vînt... Ce sîntem și noi cu toate astea ? Și cum iubirea și gelozia, îl pot doborî și pe cel tare și puter-

nic, ca și pe cel mai slab... Cum îl înjoseșc pe cel mai mîndru ca și pe cel mai umil... cum pot să-l aducă într-un hal fără de hal,... să-l înfurie, să-i prefacă într-o lighioană sălbatică dintre cele mai dezgustătoare, în tigru și porc, totodată !...

Cît te felicit. Lancelot, că-ți place mai mult băutura decît cea mai minunată femeie ?

Ah ! femeile ! Niște stîrvuri !... Ființe diabolice, ieșite din infern, pentru pieirea trupului și a sufletului nostru !... Sărmanul rege !... Mi-e milă de el !... Dar, pe dracu ! Nu pot să-i spun că Margartea lui e o desfrînată, că e mai stricată decît desfrîinatele care trăiesc în Curtea Minunilor ca și la Val d'Amour !... Nu pot să-i spun... În starea în care e ; ar pune să-mi rupă oasele, ca pe niște surcele de aprins focul. De-o afla singur, treaba lui ! Înțeleg, chiar, să-l pun pe cale... Dar, azi n-am venit pentru asta la Luvru.

Toate gîndurile astea furioase și grozave, pe de o parte, filozofice, pe de alta, care țin destul loc aici, le trecură deodată prin minte și nu ținură decît cîteva clipe.

Și tocmai în clipa cînd regele se gîndea la pedeapsa grozavă, pe care ar da-o aceluia care ar îndrăzni să vorbească prin mintea lui Lancelot trecea gîndul : Mi-ai rupe oasele dacă aș vorbi.

În plimbarea lui tulburată, regele trecu prin fața lui Bigorne, ghemuit pe scăunelul său și reptă :

— Atunci,... hotărît că nu știi nimic ?

— Nimic ! V-am spus, nimic !... Cu toate astea !...

Regele se opri deodată, și întorcîndu-se brusc, îl întrebă iute :

— Cu toate astea,... Ce ?...

— Da !... Poate !... mormăi Lancelot ca vorbindu-și lui însuși. S-ar putea...

— Ce... s-ar putea ?.. Ce știi ?... Vorbește !...

— Ei bine ! Iată ce-i !... Eu nu știu nimic.

Regele făcu un gest dezamăgit.

— Dar, urmă încet Bigorne, care părea că măsoară fiecare cuvînt, nu știi nimic, eu, dar cunosc, pe cineva, care știe... el, știe tot !

— Cine-i acela ? întrebă cu aprindere Ludovic. Numește-mi-l !

Lancelot se făcu că n-a auzit și urmă așa, ca și cum și-ar fi vorbit sie-și :

— Unde-i acela ?... Cine știe !... O mai fi trăind ?

— Cline ! strigă regele. Ai jurat... să mă scoți din fire ?... Vorbește !... Sau, pe Dumnezeuul meu...

— Ei bine, iată ce-i !... Seniorul d'Aulnay, Filip d'Aulnay știe tot... Dar dracu știe ce s-o mai fi făcut seniorul d'Aulnay ? O mai fi în viață ?

— E în viață ! zise regele cu un țipăt de bucurie sălbatică, trăiește și dacă tu nu știi, eu știu unde e.

Și se întîmplă un lucru care ar părea foarte ciudat, dar care e tot pe atît de natural. Numele acesta, azvîrlit cam cu îndoială, cîștiga încrederea regelui, dovedindu-i maimușoiului acesta că știa, în fond, mai multe decît voia să spună, și putea să-i fie mai de folos decît crezuse.

Pronunțînd numele lui Filip d'Aulnay, Bigorne cîștigă deodată încrederea regelui și deveni, în ochii lui, confidentul important, căruia trebuie să-i faci destăinuiri, dacă vrei să-ți dea o mină de ajutor, folositoare.

De aceea Ludovic nu se temu să-i spună că Filip d'Aulnay trăia și că știa unde e. De aceea, după ce-i destăinui acest lucru, el adăugă foarte natural :

— Dar ce am câștigat... e tot una cu nimic, căci singurul om care știe tot nu vrea să vorbească... sau, mai bine, nu mai poate vorbi.

Cu toată bucuria pe care o simțise aflînd că Filip trăia, Bigorne nu se dădu de gol.

El răspunse liniștit :

— Pentru că ei nu știu să-l facă să vorbească.

— Ce vrei să zici ? întrebă regele.

— Nimic alta, decît aceea ce spun : n-au știut sau n-au vrut să-l facă să vorbească.

— Oh ! Oh ! zise regele, trecîndu-și mîna peste frunte, pretutindeni nu văd decît trădări. Dar, dacă n-au știut să-l facă să vorbească pe prizonier, cine o să știe ? Dacă n-au vrut... cine o să vrea ?...

— Bine ! se gîndi Bigorne, Filip trăiește și e prizonierul regelui ! Tot e ceva că aflai lucrul ăsta... Acum, al dracului să fiu, dacă n-oî afla în ce temniță e închis !

Apoi cu glas tare :

— Eu voi ști și voi voi.

— Tu ? zise regele mirat.

— Eu, răspunse rece Bigorne.

— Cum o să faci ?

— Asta e treaba mea. Afirm că seniorul d'Aulnay va vorbi în fața mea. Cum ?... Prin ce mijloc ?

Puțin importă ;... Totul e să vorbească, și răspund de aceasta !

Ludovic se uita țintă la Lancelot ca și cum ar fi voit să-și dea seama pînă la ce punct putea să-l creadă. Apoi îi zise repede :

Adineaurea ai spus că n-au vrut să-l facă pe d'Aulnay să vorbească. Ce înseamnă această insinuire ?

Bigorne dădu din umeri și zise :

— Regele, îmi dă voie să-i pui o întrebare ?

— Vorbește.

— Regele o să-mi răspundă sincer ?

— Obraznicule ! Mi se pare că prea abuzezi de drepturile tale.

— Atunci, tac.

— Vorbește, brută ! Voi răspunde la tot ce-o să mă întrebi.

— Cine a fost însărcinat să-l facă pe seniorul d'Aulnay să vorbească ?

...Stați !... Am să răspund eu pentru voi... Mă prind că e contele de Valois.

...Dacă nu cumva... o fi monseniorul de Marigny.

— Valois ! zise regele care se-ntreba unde voia să ajungă bufonul.

— Valois ?... Mi-aș fi pus și capul... Valois !...

Hi-han ! Hi-han !

Și pe cînd se gîndea :

„Bine ! Filip e la Temple“, Bigorne își manifesta o bucurie extravagantă, umplînd cabinetul regelui de zbierete ironice.

— Hei ! nebunule ! O să te explici odată ?, zise regele, din ce în ce mai întunecat. Îți jur că nu e tocmai bine ales ceasul... să rîzi.

— Drace ! Rîd pentru că dați pe seniorul d'Aulnay în pază... căci el e la Temple, nu-i așa ?

Regele făcu un semn afirmativ.

— Îl dați în paza contelui de Valois... unul dintre cei care au un interes capital ca prizonierul să nu mai vorbească.

— Valois are interes ca să nu vorbească prizonierul ? Doamne, Dumnezeu ! Dar ce fel de interes ?

— Un interes capital, am spus !

— Valois știe oare totul ?

— Totul e, poate, prea mult, totuși are destul ca prizonierul să nu vorbească... Și iată, mă gândesc acum că... măcar m-aș prinde că el v-a cerut să-l păzească pe d'Aulnay.

— E-adevărat ! zise regele. Și eu mă gândesc acum la ceea ce-mi spui.

— Hi-han !... Vedeți !... Hi-han !...

— Dar... ce știe Valois ?

— Ce știe Valois ?... Întrebați pe Marigny.

— Și Marigny ?... Oh ! Nu văd decât trădare în jurul meu. Și ce știe Marigny ?

— Întrebați-l pe Valois ! zise Bigorne.

Regele rămase câteva clipe înlemnit, apoi zise : — Știi că acuzi pe doi oameni care sînt cei mai puternici, după rege ?

— Hi-han !... răspunse Bigorne, făcînd pe speriatul. Rog pe Majestatea Voastră să observe că nu acuz pe nimeni...

Spun adevărul, că Monseniorii de Valois și de Marigny, și că fiind interesați ca acesta să nu vorbească, ei orînduiesc după placul lor. Dar eu nu-l acuz cu nimic ! Nu știu nimic...

— Am să chem chiar acum pe Valois și pe Marigny, să vedem...

— N-o să vedm nimic... Ei vor spune respectuos regelui că... nu înțeleg nimic din cele ce vrea regele să le vorbească. Atît vor spune, și o vor susține morțiș...

Și regele... cum ? cu ce probă îi va convinge că mint ?... Regele n-are nici o probă !... Regele va fi pus, pe de o parte, între doi seniori care își vor da „cuvîntul lor de cavaleri“ că nu pricep nimic din ce li se spune, și pe de altă parte un biet nenorocit de bufon ca mine, care nu știe nimic, dar care poate să-l facă pe rege să afle tot !...

Și regele nu va șovăi ! El va crede în cuvîntul celor doi seniori, care or să-l înghită pe bietul Lancelot !

O să trebuiască, să mor atît de curînd pentru că am vrut să-l slujesc cu credință pe stăpînul, pe regele meu ? Hi-han !... Sărmanul de mine.

— Într-adevăr, zise regele, ai dreptate !... dar în numele lui Dumnezeu, nu mai zbiera așa.

— E drept, răspunse Lancelot care se făcu, deodată, serios, și urmă cu un aer demn, care-l impresionă pe rege :

— Sire, nu sînt decît cel mai umil dintre supușii voștri. Sînt aici numai din mila voastră, neavînd altă slujbă decît pe aceea de a-l distra pe regele meu ! Dar, Sire, sub o coajă aspră, se poate aseunde un fruct bun... Să lase regele să cadă o privire asupra mea, să mă onoreze cu un pic din încrederea sa regală, și ceea ce dorește atît de mult, ce nu-i pot spune, de-ar fi chiar să mă ardă de viu... pentru că nu știu nimic... ceea ce alții știu și pot spune... jur că o să fac să i se spună regelui meu !... Și pentru asta Sire, ce trebuiește ?

...Să fim şireţi !... Ah ! ştiu acest cuvînt sună urît în urechile Voastre regale... dar, acei care nu-şi pun în serviciul stăpînului lor decît trădarea şi sperjurul merită să fie combătuţi cu propriile lor arme... E singurul mijloc de a-i învinge... Sire, tîlcului trebuie împotrivit şiretlicul...

Regele păru cu atît mai mişcat cu cît cuvintele acelea liniştite şi ţinuta aceea, demnă, contrastau în chip ciudat cu apucăturile pe care acel, pe care-l luase ca bufon, le avusese pînă atunci.

Ce se petrecu, apoi ? Ce convorbire avu loc între rege şi nebunul său ?

Ce hotărîre fu luată ?

Urmarea acestei povestiri ni le va arăta, fără îndoială.

XI. FUGA LUI SIMON ŞI A GILLONEI

Trebuie să ne întoarcem la două din personajele noastre, pe care le-am lăsat într-o tristă situaţie şi a căror fapte ne interesează. Voim să vorbim de omul de încredere al contelui de Valois, de Simon Malingre şi a tovarăşei sale, Gillona.

Cînd Lancelot Bigorne se hotărî să plece de la Curtea Minunilor, ca să-l caute pe Filip d'Aulnay, gîndindu-se că lipsa lui s-ar putea prelungi, el lăsase drept însărcinare unui calic, în care credea că poate avea încredere, să îngrijească de perechea aceea interesantă şi să-i aducă zilnic porţia de mîncare, neavînd deloc de gînd să-i lase să moară de foame. Acest om însă fu unul dintre cei care pieriră la atacul baricadei de la Saint Sauveur, şi Bigorne îi văzuse cadavrul, dar preocupat de lucruri şi fiinţe interesante ca Simon şi Gillona, îl uitase.

Totuşi, în momentul în care-i regăsim, adică după patruzeci şi opt de ore după plecarea lui Lancelot, aceste două persoane nu zăriseră încă chip omenesc, şi, lucru şi mai grozav, nu căpătaseră o firimitură de pîine şi nici un strop de apă, ca să-şi ude gîtlejul.

Aşadar regăsim această interesantă pereche murind de foame şi de sete, şi înspăimîntată încă şi de toate zgomotele nelămurite ale bătăliei.

Cu toate astea, cele dintîi ceasuri li se scurseră destul de liniştite. Dar cînd ghiorâielile maţelor îi vestiră că ceasul prînzului trebuia să fi sunat de mult, începură să se îngrijoreze.

— Ei ! mormăi Simon. Oare nu cumva îndrăcitul de Bigorne are de gînd să ne pună la post ?

Gillona, se mulţumi să dea din umeri, cu dispreţ.

— Şi dacă ai postî puţin, zise ea cu ton înţepat, parcă ce mare nenorocire !

— Uiţi, Gillona, răspunse Simon, cu o blîndeţe care nu-i era obişnuită... Uiţi că locuim împreună, şi că dacă sînt condamnat să postesc, şi tu vei avea aceeaşi soartă.

— Mai întîi, acest lucru nu e sigur ! răspunse bătrîna răs-picat. Apoi, eu mă mulţumesc cu... atît de puţin !

— Bine, zise Simon, ai vorbit cu judecată, dar... şi puţinul acela trebuie să-l ai.

— O să vedem, răspunse Gillona, care în fine nu era neîngrijorată cîtuşi de puţin, şi se gîndea : — Oare soarta mea să fie hotărît legată de

aceea a blestematului de Simon ? După ce eram să murim împreună, în temnițele palatului Valois, acum o să crăpăm, aici, de foame ? Oare simțem, într-adevăr, logodnicii morții ?

Și Gillona, ierta sau se făcea că-i iartă lui Simon Malingre șterpeleala galbenilor, în condițiile pe care le cunoaște cititorul. Cu toate acestea, ea nu uita și avea grozav nechez pe el, într-atât încât mai că-și uita înfrângerea și se bucura de starea tovarășului ei.

— O să vedem ! răspunse laconic Simon, care nu mai adăugă nimic.

Ceasurile treceau încet, triste, și... nu se arată nimeni.

Gillona începu să se îngrijoreze de-a binelea.

Simon se înfură din ce în ce, și fața lui hidoasă devenea și mai groaznică. Furia lui era dintre acelea mai minioase, care calculează și măsoară totul, și sînt cu atît mai grozave, cu cît nu se manifestează. Dimpotrivă, se căznea să-și păstreze singele rece, și nu pierdea nimic din înfățișarea-i obișnuită. Numai ochii i se îngălbeneau și, parcă, i se înfundau în orbite. Privirea i se făcea din ce în ce mai rece, nările-i tremurau, buzele subțiri și albe i se strîngeau, aproape dispăreau în gură, fața-i galbenă de obicei i se făcea pămîntie, cu pete vinete. Cum ceasul mesei trecuse de mult, Simon își dădu drumul miniei și spaimei. Începu prin a striga după ajutor, apoi chemarea rămînîndu-i fără răspuns, începu să urle.

Gillona dădu din umeri și începu să-l batjocorească.

— Pentru ce atîta zgomot ?... Te înștiințez, în interesul tău, că dacă strigi așa o să-ți fie sete și...

Un gest ironic, grozav, îi sfîrși fraza, arătîndu-i cana goală, care zăcea trîntită într-un colț.

Simon păru mișcat de acel argument. Încetă să mai urle, dar se repezi asupra ușii pe care o zgîrie cu unghiile, izbi cu picioarele și cu pumnii, încercînd în zadar s-o zguduie.

Gillona își luă scăunelul și se ghemui lîngă vatra stinsă. Își luă capul în palme, hotărîtă să nu audă, să nu mai vadă.

Încercă să-și judece situația.

— Gillona ! oftă Malingre.

— Ce-i Simon ? întrebă Gillona.

— O să pierim oare de foame și de sete în vizuina asta îndrăcită, ca două vulpi prinse în culcușul lor ?

— Vulpea e un dobitoc șiret și priceput ! răspunse Gillona.

— Ce vrei să zici ? Cînd Bigorne ne-a închis aici, mi-ai zis, dacă-mi amintesc bine : „Nu sîntem încă pierduți“...

— Nimic... Vorbiși de vulpe,... și ți-am răspuns !

— Da,... dar zici că vulpea e un animal șiret și priceput.

— Fără îndoială.

— Să cred că ai vreo idee... de vorbești așa ?

— Poate !

— Ce idee ?... Gillona, scumpa mea Gillona, spune-ți ideea... Știu de ce e în stare mintea ta ageră. Vezi ?... întotdeauna m-am gîndit că dintre noi doi, tu erai cea mai cu judecată...

— Cea mai cu judecată ?... mormăi Gillona, privind cu dispreț spre tovarășul ei ! Eu am capul,... da !... dar, din nenorocire, nu și brațul !

— Javra de vrăjitoare ! urlă Simon, exasperat de tăcerea ei disprețuitoare. O să vorbești, odată ?... Nu știu ce mă oprește... să nu te fac terci !... Căci, la urma-urmei, tu ești de vină de ceea ce ni se în-

timplă !... Ce zor aveai să faci pe femeia cinstită ? Să joci rolul de apă-rătoare a nevinovăției asuprite ? Să spui în sfârșit, lui Lancelot Bigorne... lua-l-ar ciurma să-l ia ! și dar-ar Dumnezeu, căruia o să-i dăruiesc o luminare groasă cit... cit două degete... să-mi cadă-n mină ! ce zor aveai zic, să te duci să faci pe devotata pentru Mirtila ? ce te apucaseră frigurile dragostei, pentru Buridan... dracu să-l ia și pe el... când eu îți propuneam să-l omorîm frumușel și când Lancelot și cu mine ne înțe-lesesem așa de bine... Nici n-am mai întâlnit o nebună, o proastă și o stupidă ca tine ! N-ai făcut decît... să încurci treburile ! L-ai făcut pe Bigorne să dea bir cu fugiții și să ne mai pună în starea jalnică, în care ne găsim !...

Gillona care în vremea aceluia discurs furios stătuse cu capul în-tre mâini, își descoperi fața și după ce-l privi o clipă în ochi pe tovară-șul său nu zise decît... atît :

— Dobitocule !

Efectul fu zdrobitor. Cuvîntul îl turti pe Simon mai groaznic decît cele mai strașnice ocări sau cea mai meșteșugită împotrivire o propriilor lui argumente. Dacă Gillona ar fi țipat și ar fi răspuns insultelor, tot cu insulte, poate că în halul de furie în care se afla, Simon i-ar fi făcut cine știe ce, care... chiar de i-ar fi părut rău, mai tîrziu.

Dacă Gillona ar fi vorbit liniștit el, poate că, contradicția l-ar fi exasperat și mai mult pe Simon. Însă vorba asta, spusă cu dispreț, puse capăt la tot și produse efectul unui duș, potolind pe dată furia lui Ma-lingre, care sta gata să cadă pe capul Gillonei.

Simon Malingre, ființă pocită la trup și la minte, era de-o inteli-gență remarcabilă de o putere de prefăcătorie și de-o voință cum rar se întâlnește printre oameni. Avea chiar o excelentă părere despre per-soana lui, și despre puterea lui intelectuală, dar toată această bună opi-nie, nu mergea pînă a-l orbi cînd era vorba despre ceilalți...

Dimpotrivă, obișnuit să-și facă drum în lume pe căi piezișe, silit prin condiția lui și prin planurile pe care le făurea, fie pe socoteala lui, fie pe socoteala altora, să lucreze în umbră, el se găsea în elementul său. Întocmai cum se întîmplă unor animale de pradă, simțurile lui cîș-tigaseră o ascuțime primejdioasă, era veșnic la pîndă. Orice ființă care-i ieșea în cale, rea în ochii lui, și mai înainte de toate, o piedică pe care trebuia s-o înconjoare, întocmai ca pe un dușman, pe care trebuia să-l pună în stare de a nu-i face vreun rău, și îndată își și desfășură violenția.

Nefiind îndestul de puternic și îndeajuns de viteaz să-și atace piep-tiș dușmanul bănuît, luase obiceiul să-și studieze vrăjmașul cu deamă-nuntul și să caute să-i descopere punctele slabe, care i le-ar fi dat pe mină fără bătaie de cap. Și, de-aici și obișnuința de-a recunoaște mij-loacele cu care ar fi putut să-l doboare dușmanul, ca să le poată stin-gheri, sau să le facă să se întoarcă în profitul lui. Pentru el, nu există nici familie, nici prieteni... cel mult aliați, asociați... și aceștia... doar pînă în ziua socotelilor. În minutul acela, dacă simțea nevoia să-l des-poaie în folosul său, aliatul sau asociatul ajungea, natural, dușman, la rîndul său.

Așadar, Simon Malingre studiase pe Gillona, întocmai ca pe toți aceia de care se apropia, și, din ael studiu amănunțit constatase că Gil-lona îi era inferioară, din multe puncte de vedere, și superioară din al-tele.

În fața siguranței și a disprețului liniștit al tovarășei sale el trase concluzia că aceasta avea un plan, urmărirea un gînd oarecare, și, natural, că-i veni ideea să facă orice, pentru ca planul acela să izbîndească în folosul său.

Dar, și pentru asta, trebuia „să afle”. Și pentru ca „să afle” se impunea nevoia de-a se lua cu binișorul pe lingă aceea care „știa”... chiar de-ar fi trebuit s-o zdrobească, pe urmă.

De aceea, o schimbare imediată se făcu în folosul lui de a fi, care din amenințător și brutal se făcu, deodată, blînd și umil.

Acum, nici Gillona nu vedea deloc mijlocul de a ieși, de a se scăpa din încurcătură, atît ea, cît și tovarășul ei. N-avea nici o idee hotărîtă despre asta.

Atît numai, că văzînd furia care paraliza facultățile lui Simon, ghicind nebunia crimei, care incolțea în mintea lui surescitată, Gillona se gîndi că... e pierdută și că dacă nu izbutea să devină, sau să-l încredințeze că-i e indispensabilă, să-l convingă că numai ea ar fi putut să facă să iasă de acolo, de bună seamă că-i bătuse ceasul din urmă. Se vede că izbutise.

Mulțumită acelui vicleșug, pacea, o pace aparentă cel puțin, se sălășlui acolo unde era să nască gîlceava.

— Iartă-mă, dragă Gillona, mă infurii și sînt vinovat...

În starea în care ne aflăm, ar trebui să ne ajutăm unul pe altul... am greșit că am uitat aceasta și-ți făgăduiesc că n-o să mai fac.

— Foarte bine ! mormăi Gillona. În sfîrșit, te văd și eu om cu judecată.

— Și ce spuneai, Gillona ?

— Eu ?... Nu spuneam nimic.

— Ba da ! Ba da ! urmă Simon cu o blîndețe încăpățînată, ziceai dar ?

— Ziceam că nu erai decît un dobitoc !

— Se prea poate, buna și scumpa mea Gillona, se prea poate. Cine nu se înșală ? Nimeni nu e perfect, nici chiar sfîntul și veneratul nostru Papă... și, mai mult, un biet om ca mine, simplu, sărman, o ființă păcătoasă...

— Hei ! adineaorea cîntai cu totul altfel ?

— Se prea poate, scumpa mea Gillona ! Am făcut rău și-ți cer iertare... Tălmăcește-mi mai bine, de ce sînt un prost ?

— Pentru că n-ai simțit că acel Lancelot Bigorne își bătea joc de tine...

— Și tu, Gillona bănuiești lucrul ăsta ?

— Vezi bine !

— Ah ! dar cum își bătea joc de mine Lancelot Bigorne ? Lămurește-mă.

— Lancelot este devotat stăpînului său, seniorul Buridan, și că n-o să-l trădeze pentru noi. Se făcea că te aprobă, numai ca să-ți afle gîndurile și să le statornicească mai bine.

— Se poate, zise Malingre, căzînd pe gînduri. Se prea poate, Gillona ! Ai dreptate.

Și, acum, cînd îmi reamintesc unele particularități... Da, da, ai dreptate !... Lancelot mă trăgea pe sfoară, și n-am fost decît un dobitoc !...

— Atunci, trebuia să mă lași pe mine să lucrez... Trebuia să faci ca mine, să te prefaci că ești devotat stăpînului său, să-l lingusești, să-l giugiulești, să-l ții cu făgăduieli, la nevoie să-i dai cvhîr dovezi de buna noastră credință și de bunăvoința noastră... Și, atunci, îl trăgeam noi pe sfoară. Ne-am fi strecurat în jocul lui și l-am fi încurcat atît de tare, încît nici dracu nu-i mai descurca ițele încîlcite, ale căror capete tot noi le-am fi ținut... Și asta cu atît mai mult cu cît Lancelot Bigorne, pe care nu mi-l închipui mai șiret ca pe Satana chiar, și-ar fi pierdut cumpătul... și am fi putut, dintr-o singură lovitură, să-i dăm pe mîna contelui de Valois, și pe Buridan și pe Lancelot, pe lingă micuță !... Și, în loc să mai împărțim și cu acest Lancelot venitul acestui trafic cinstit, am fi văzut mărinduni-se partea sumei pe care Monseniorul ne-ar fi dat-o, cu siguranță, pentru acea prindere în plus... Știi, Monseniorul este foc și pară pe Lancelot Bigorne și în așa hal că nici nu m-aș pricepe cum s-o spun și poate că nici el nu s-ar pricepe... pe care s-ar bucura să-l aibă cu mîinile și picioarele legate dintre Lancelot și stăpînul său, Buridan... Iată ce ne-ai făcut să pierdem, cu lipsa ta de judecată, Simon !

Malingre îi ascultase rechizitoriul cu o adîncă încordare. Cînd Gillona tăcu, își părăsi o clipă aerul dulceag și ironic, totodată, care-i era obișnuit și-i zise :

— Ai dreptate, Gillona ! De o sută de ori, ai dreptate. Nu m-am priceput cum să fac.

— Și m-am căznit destul, să te fac să înțelegi.

— Orbisem... Dar, atunci, dacă tot ce mi-ai spus e adevărat, după cum cred, Lancelot Bigorne n-o să ne dea drumul cu una, cu două, și, starea noastră mi se pare și mai anevoioasă.

— Așa cred și eu !

— Sfinte Simon și vouă, tuturor sfinților din ceruri, vă făgăduiesc o luminare groasă, cît mîna mea, dacă mă scoateți din încurcătura asta ! gemu Simon, făcîndu-și zeci de cruci, cu smerenie, căci păcătosul era, de altfel, credincios.

— Și eu, zise Gillona, Maică Precistă, făgăduiesc fiului tău, Isus, o medalie de argint pe care i-o voi agăța chiar cu mîna mea la gît... o medalie de cel puțin doi galbeni.

— Amin ! spuseră amîndoi, făcîndu-și iar cruce.

— Și atunci, zise Malingre, o să avem o răfuială, Lancelot Bigorne și cu mine, și jur, c-o să știu eu să-mi repar greșala.

— Să te audă Dumnezeu, Simon Malingre !

— Dar parcă ziceai adineaurea că aveai o idee ? Începu Simon !

— Despre ce, Simone ?... Așa, multe idei am eu, cîteodată.

— Despre mijlocul de a ieși din închisoarea asta îndrăcită.

— Da... am o idee.

— Să-ți vedem ideea !

— Așteaptă puțin, Simone... Nu e bine să culegi fructul verde.

— Ah ! Și tu crezi că fructul o să se coacă, curînd ?

— Poate !

— Bine ! Și cînd o fi copt, o să mi-l arăți și mie ?

— Fără îndoială.

Simon o privi pe tovarășa lui bănuitor ca și cum ca și cum ar fi vrut să se convingă de sinceritatea ei.

— E sigur ? zise el cu glas amenințător.

Gillona clătină din umeri și răspunse atît :

— O să am nevoie de tine, ca să-mi pun planul în execuție. Singură n-aș izbuti, cu siguranță.

Destăinuirea asta, cu totul sinceră, îl făcu să-i piară toate bănuielile lui Simon. Era vădit că, din momentul cînd concursul lui era indispensabil, Gillona n-ar putea să-l părăsească în ultimul moment. Se mulțumi deci să-i zică blînd :

— Caută Gillona, caută, și cînd vei găsi, să-mi spui și mie. Pînă atunci... am să caut și eu.

În vremea asta, cum se înoptase de-a binelea, se culcară, fiecare pe cîte un maldăr de paie, care li se pusese drept așternut, și încercară să doarmă.

Vom profita de acel somn, care nu seamănă cu acela al tradiționalei nevinovății, ca să descrim, pe scurt, închisoarea provizorie a acestor doi asociați.

Casa era cu un singur etaj, și cu toată înfățișarea dărăpănată, vâzută de dinafară, părea, cu toate astea, un adăpost solid, cu ușa zăvorîtă cu obloanele bine trase.

Părea tot atît de greu de ieșit de-acolo, ca dintr-o închisoare zdra-vănă... afară numai dacă nu s-ar fi dărîmat casa.

Pe dinnăuntru nu era decît o simplă odaie, cu o bancă, o masă, și cîteva scaune de lemn. Cea mai mare parte a odăii, era prinsă de o vatră mare, cum se făceau pe vremea aceea, și sub acoperișul căreia încăpeau cel puțin zece inși.

De altminteri, în momentul acela, pe vatră nu ardea nici un lemn și părea că de mult nu arsesese focul pe ea.

Acum să revenim la Simon Malingre și la Gillona.

Ziua asta trecu fără nici o întîmplare mai însemnată, afară doar că Simon o întrebă de nenumărate ori pe Gillona despre faimosul plan de evadare, la care Gillona răspunsese că... fructul nu se copsese încă.

Ca și în ajun, seara sosi, și ca și în ajun, melancolici, dar nesupuși sorții, ei se trîntiră pe paie.

Dar, apropiați de nenorocire, deveniți mai blînzi prin nefericirea comună, sau de cine știe ce sentiment necunoscut de noi, în ziua aceea nu căutară să se mai învenineze unul pe altul și... nu se certară. Așadar, Simon dormea pe paie, și Gillona părea că face același lucru.

Cu toate astea, lucru ciudat și anormal, temnița (căci era chiar o temniță) părea că se luminează încet, încet, cu o lumină slabă și foarte îndepărtată.

Pe nesimțite o rază de lumină albicioasă se strecură și alcătui un fel de pătrat, bine lămurit, pe pămîntul bătătorit al vetrei. Gillona nu dormea.

Ea observă fenomenul acela. Gillona se ridică și cercetă mirată, cu deamănuntul acest lucru, căutînd să-și dea seama de cele ce se petreceau.

Văzu că lumina venea chiar de pe coș, pricepu și șopti : luna !

Într-adevăr, era luna care, ajunsă la zenit, își răspîndea razele-i luminoase prin hornul larg al vetrei și lumina nelămurit întunecoasa odaie a închisorii.

— Oh ! Oh ! Oh ! murmură Gillona pe trei tonuri diferite. Și, încetișor, îl deșteptă pe Simon, care dormea de-a binelea.

— Simone ! șopti încet Gillona.

— Hei ! Ce ?... Cine-i ?... Ciuma să te-nghită ! Mă deștepti cînd visam că mă îndopam cu niște mîncăruri strașnic de bune !... S-o fi copt fructul ?

— Privește ! zise Gillona. Acolo...

N-o vezi ?... raza aceea !...

— Ba da !... Ei și ?...

— Nu vezi că-i luna ?

— Luna, ori soarele... ce-are a face ?

— Dimpotrivă... face mult. Nu vezi de unde vine raza aceea luminoasă ?... Nu vezi că-i pe vatră ?

— Oh ! Oh ! făcu, la rîndul lui, Malingre.

Într-adevăr,... încep să înțeleg ! Și, sculindu-se repede, se îndreptă spre vatră. Șezu acolo cîteva clipe, apoi se întoarse în odaie.

— Ei bine ? întrebă Gillona.

— Ei bine ! răspunse Simon, bucuros. Nu-i prea sus și e îndestul de larg ca să te poți strecura cu înlesnire ; și pe dinăuntru, mai sînt și pietre colțuroase, astfel că alcătuiesc un fel de scară, făcută gata !... Gillona, scumpa mea Gillona, peste zece minute voi fi scăpat de aici. Oh ! binecuvîntată să fie raza asta de lună !

— Drace ! șopti Gillona, îmi pare că se gîndește numai la el ! Și vorbind tare urmă : Să ieși de aici, e ceva, dar nu-i mare lucru !... Totul e să scapi din Curtea Minunilor !

— Adevărat !... Uitasem !

— Din fericire pentru tine, eu nu uit... căci, dacă n-aș fi eu aici, cred că nu te-ai putea descurca singur.

Și, la urma-urmei, eu te iubesc, fără ca să se vadă, cu toate că nu meriți, și eu mă cunosc !... Dacă, din nenorocire, s-ar întîmpla să treci pe drumul ăsta și eu să rămîn aici, aș fi atît de mîhnită să te pierd, că nu mi-aș putea ține plînsul... și cum necazul meu ar fi grozav, m-aș văita atît de tare, încît aș deștepta toată Curtea Minunilor.

— Gillona, zise cu vioiciune Simon, fii sigură că vei putea ieși și tu prea bine.

— Așa nădăjduiesc și eu. Dar, cînd vom fi ieșit amîndoi, să nu te încerci să mă pierzi pe drum, căci, atunci, o să-mi fie frică... foarte frică... și cînd mi-e frică... țip și mai tare, decît cînd sînt mîhnită.

— Haidem ! Să nu pierdem vremea Gillona ! Nu te voi părăsi. Ți-o jur ! Vom fugi împreună.

— Vorbești serios ?

— Mai am nevoie de tine, deci... n-ai de ce te teme.

— Bine ! Iată un argument serios.

Dar... îți atrag atenția, nu-i așa ? să nu încerci să mă pierzi pe drum, că, dacă nu, asmut după tine toată Curtea Minunilor.

— Fii pe pace !... Îți spun că am încă nevoie de tine !

După un minut, Simon se strecura pe coșul larg al vetrei. După cum spusese, pietrele interioare formau un fel de scară, astfel că peste cîteva clipe ajunse pe acoperiș.

După cîtva timp îl ajunse și Gillona, care se cățăraseră fără prea multă greutate. Erau cu fața și mîinile pline de funingine, dar nu se sinchisiră. Drept și mai mare noroc, luna, care pînă atunci strălucește puternic, și cum erau în vedere pe acoperișul casei, ar fi putut să-i dea de gol, tocmai dispăruse într-un nor.

Simon Malingre măsură cu privirea înălțimea zidului și sări... La rîndul ei, Gillona se agață de streășină și-și dădu drumul după ce se rugase la vreo două trei sfinte, cărora se crezu datoare să le făgăduiască cîte o medalie de aur. Ca să terminăm, trebuie să spunem că, cei doi asociați se regăsiră teferi, și fără alte urme decît.. cîteva zgîrieturi.

Închizîndu-i, pe Simon și pe Gillona, în odaia aceea pe care o credea bine închisă, Lancelot Bigorne nu se gîndise să inspecteze coșul vetei, altfel ar fi văzut că era ca și o ușă deschisă, prin care păsările puteau să zboare oricînd din colivie.

Fugarii, ieșiră, ce-i drept, din închisoare, dar... nu erau încă liberi.

Le rămînea, poate, partea cea mai grea : trebuiau să iasă din Curtea Minunilor.

Încetîșor, cu o grijă grozavă, se strecurară în umbra cocioabelor, tremurînd, ori de cîte ori trebuiau să treacă pe lîngă o ușă sau prin fața vreunei ferestre, unde lucea vreo lumină, ghemuindu-se la cel mai mic zgomot, întinși pe jos și ținîndu-și răsufierea.

Unde se aflau oare ? Nu știau nimic, dar mergeau înainte.

Cum se apropiau de cîte o casă cu înfățișare mai frumoasă unde lucea lumină, auziră pași și voci numeroase. Un grup de haimanale veneau spre ei și nu se putea să se ferească.

Dar, ajunși în fața casei frumoase, grupul se opri. O ușă se deschise și ei auziră exclamații, un rîs sonor, zgomote de scaune răsturnate și mulțumită dungii de lumină, îi văzură pe cei care intraseră și făceau atîta gălăgie. O exclamație înăbușită alunecă pe buzele lui Simon Malingre, înspăimîntat :

— Lancelot Bigorne !

Zicînd aceasta, se aruncă într-o groapă care se întîmplase să fie acolo, tîrînd-o și pe Gillona, care tremura ca și dînsul.

XII. CE SE FĂCUSE MEMORIUL ANEI DE DRAMANS

Cam în vremea pe cînd Simon Malingre și Gillona căutau să scape din sala unde-i închisese Bigorne, în Paris se desfășurau anume întîmplări, pe care cititorul le cunoaște. De aceea ne vom ocupa de un personaj al acestei povestiri, de care avem absolută nevoie, de nu ar fi să-l urmărim decît într-un singur capitol.

E vorba de arcașul din garda reginei, pe care Margareta de Bourgogne ordonase să-l arunce într-o subterană și pe care îl scăpase Mabel. Vrem să vorbim de Vilhelm Roller.

L-am lăsat pe malul Senei, la picioarele Turnului Nesle, cu o lovitură de pumnal în piept. Trebuie să reamintim că Stragildo, grăbit cum era să ajungă pe regină, sau prea preocupat, într-atîta încît să-și uite o armă de valoare, își lăsase chiar pumnalul în rană. Aceasta n-avea nici o mare însemnătate pentru el, dar pentru noi nu-i tot așa.

Vom vedea pentru ce, și cu prilejul acesta se va dovedi odată mai mult, adevărul banal, că lucrurile mici pot da naștere la urmări mari.

Într-adevăr, pumnalul acela îi fusese dăruit lui Stragildo de chiar Margareta de Bourgogne. Minerul îi era lucrat în argint.

De o jumătate de ceas, Vilhelm Roller era întins fără suflare și, în aparență, fără viață, cînd un vagabond trecu pe acolo, cu toate că era atît de dimineată încă.

Vagabondul acela era unul din acei oameni despre care pe vremuri se zicea că erau fără foc, nici locuință, iar azi se zice că n-au nici un rost. E același lucru, afară doar de o mică diferență.

Adică, pe vremea aceea de sălbătăcie, vagabondul avea dreptul să hoinărească prin oraș și să-și caute un colț de odihnă. Nu se temea să fie prins de patrulă. Pe cînd, în zilele noastre mai rafinate, faptul de a nu avea locuință, constituie un delict, pe care legile noastre părintești, îl pedepsește cu închisoarea.

Așadar, omul acela rățăcea amărît, cînd, ajuns în dreptul Turnului Nesle, el se opri și zise deodată :

— Iată, un mort ! exclamație în care nu vădea o prea mare mirare, ci mai mult nădejdea unui chilipir.

Într-adevăr, pîrlitul acela cum zări trupul neînsuflețit al bietului elvețian, chipul posomorît și galben de foame i se luminează și îndată, se îndreaptă spre cadavrul pe care începu să-l cerceteze în liniște.

Dar o strîmbătură decepționată înlocui bucuria care îi luminase fața cu o clipă mai înainte..

În buzunarele elvețianului nu găsi nimic. Omul care îngenunchiase ca să-și facă percheziția, se sculă oftînd. Cîteva minute rămase mîhnit, privind la mortul acela, care nu-i era de nici un folos.

Împinse apoi cu piciorul, picioarele celui căzut și șopti :

— E mort de-a binelea. Se vedea că l-au buzunărit alții înaintea mea. Am ajuns prea tîrziu.

Cum vorbea așa, ochii i se-ndreptară spre pumnalul cu mînerul de argint și cu un strigăt de bucurie, îngenunche iarăși.

— Într-adevăr, e de argint ! zise el. Nu m-a înșelat săracul ! Am să mă rog pentru sufletul lui...

În aceeași clipă începu să scoată pumnalul din rană și, sfîrșind cu bine această operație, el îi șterse lama pe hainele mortului și privi cu băgare de seamă la mîner.

— Tot am să iau pe el vreo doi-trei galbeni... ba, poate chiar și mai mult !

Cum vorbea astfel, fără să vrea își întoarse ochii spre fața mortului și rămase încremenit...

Mortul îl privea țintă !...

— Oh ! Oh ! gemu vagabondul. Iată un mort cu apucături ciudate !...

În clipa aceea Roller gemu, și omul sculîndu-se repede se feri înăpoi cîțiva pași, făcîndu-și cruce. Cu toate astea cum rănitul sta tot nemîșcat, omul se mai îmbărbătă, și cum Roller gemu iarăși, el se gîndi :

— Poate că n-a murit ! Hei ! prietene, urmă el, apropiîndu-se, dacă n-ai murit spune-o și nu te mai codi !

Rănitul șopti cîteva cuvinte neînțelese... Se nimerise că bietul vagabond, care dase peste Roller să nu fie un om rău. Mai întîi zgîrcenia și prudența îl îndemnară să fugă și să-l lase pe necunoscut să moară liniștit. Dar un fel de milă îl țintui pe loc.

Începu să care apă din Sena, cu care stropi rănitul pe obraz și acesta își veni repede în fire.

— Cu ce te pot ajuta ? întrebă omul care, tirîndu-l pe Roller pînă la temelie Turnului, îl rezemă de zid.

Se zice că Elvețienii au multă putere de viață. Nu știm pînă unde e adevărată această faimă. În orice caz, fie că loviturile lui Stragildo dăduseră greș, fie că arma nu atinsese nici un organ mai de seamă, fie

că într-adevăr elvețianul era tare ca piatra, Roller părea că-și da seama repede de cele ce se petrecea cu el, și, la întrebarea bunului, răspunse cu glas destul de lămurit :

— Dacă ești creștin, ajută-mi să mă duc pînă la cea dintîi casă de la pod și te voi mulțumi.

— Sînt creștin, răspunse vagabondul și te voi duce și mai departe decît podul, dacă e nevoie. Cît despre mulțumire, nu-i nevoie să mă cîntești, căci mi-am căpătat-o !

N-are nici o însemnătate dacă Roller pricepu ori nu rostul acelor cuvinte.

El făcu străinului semn că-i mulțumește pentru ajutor, și sprijinit de acesta izbuti să se scoale.

Două ore le trebuiră celor doi oameni să străbată mica distanță care-i despărțea de pod, unde ajunseră tocmai cînd li se desfăceau marcalele.

Roller arată cu mîna casa în care voia să fie condus. Era o circiumă păcătoasă, unde era cunoscut și a cărei stăpîină îl primi cu milă, pe cînd acel care-l găsisese și cum am zice, îl salvase, pornea să încerce să vîndă pumnalul lui Stragildo.

După vreo trei zile, rănile lui Roller începeau să se tămăduiască.

Ei își înștiință gazda că voia să plece. Biata femeie îi spuse, că ar fi să moară la sigur, dar Roller era încăpățînat, și în afară de asta era foarte îngrijorat. Mabel îi dăduse întîlnire în locuința de la cimitir și de atunci trecuseră trei zile. Setea de răzbunare a elvețianului se mai îndîrjise încă, mai ales că acum nu se îndoia că loviturile de pumnal, pe care le primise, îi fuseseră date de vreun servitor de-al Margaretei. Se îmbracă cum putu, ieși, neprimind să-l ajute nimeni, și izbuti să ajungă la casa lui Mabel. Era tocmai a doua zi după ce Mabel și Mirtila părăsiseră Parisul.

Elvețianul făcu o grozavă sforțare de voință ca să-și biruie slăbiciunea, care-l cuprindea, și începu să cerceteze odaia care fusese laboratorul lui Mabel, pe vremea cînd pregătea băuturile de dragoste, pentru regină.

N-o să socotim de cîte ori îi veni rău în acea zi, nenorocitului. Ai fi zis că pe măsură ce simțea că viața îl părăsea, i se mărea și dorința lui de răzbunare.

Mabel îi spusese că o să-i dea probele infamiei Margaretei, dar ea nu mai era acolo și fără îndoială că nu se mai întorcea.

Trebuia deci să găsească deîndată hîrțiile acuzatoare și să lucreze cît mai singur înainte de a muri.

Pe seară sleit în puteri, dîrdîind de friguri, cu fața descompusă de suferință, era gata să renunțe și să se lase în voia soartei, cînd împins de un ultim instinct, pătrunse în ascunzătoarea în care Simon Malingre o găsisese pe Mirtila.

Acolo era o ladă, pe care Mabel o golise la plecare. Mabel lăsase lada goală, deschisă ! Nu închisese nici ascunzătoarea. Poate că voise înadins ca oricui să-i fie posibil să vadă ascunzătoarea și lada.

În fundul cufărului, Vilhelm găsi un sul de pergament, și trei patru galbeni uitați de Mabel, și pe care elvețianul îi luă.

Sulul e învelit într-o hîrtie, pe care erau scrise cîteva rînduri.

Apoi împleticindu-se, ținându-se de ziduri, el se coborî și o apucă de-a lungul cimitirului Nevinovaților, îndreptându-se spre Luvru. Se înnoptase.

Împrejurimile erau pustii.

Simțind că-i vine sfârșeală, Roller se rezemă de un zid. I se părea că o să moară.

— Doamne, zise el, îți cer numai un ceas, un singur ceas și, apoi, deschide-mi ușile Iadului, dacă așa e voia Ta.

Nu-și mai lua ochii de pe rîndurile, scrise pe hîrtie, dar... nu știa să citească.

— Asta trebuie să fie ! mormăi el... Dar... dacă m-aș înșela ?... Dacă aceste pergamente ar fi fără nici o însemnătate ?... Dacă voi muri, fără să fi găsit... fără să-mi răzbun ?...

În clipa aceea zări trecînd pe acolo un om, care cînta în gura mare, cu sabia împleticindu-se printre picioare și cu căciula pe ureche.

Roller îi făcu semn și omul se apropie curmîndu-și cîntecul.

— Știi să citești ? întrebă Roller.

— Și char să scriu ! Și atît de bine încă !... Cinci ani am urmat, la Sorbona, lecțiile ilustrului doctor Cheliet. Chiar acum, mă duc la cîr-ciuma „Măgărilor bacalaureat“ unde am credit.

— Roller îi întinse mîna și zise :

— Ia-i !

Omul cu sabia holbă ochii mari și apucă galbenii, care însemnau pentru el o adevărată avere.

— Ce trebuie să fac întrebă el cu glasul tremurînd. Ai vreun duș-man de care trebuie să te scap ?... Aceste nobile monede de aur sînt plata vreunei lovituri, pe care trebuie s-o dau din parte-ți vreunui bărbat gelos ? La adică, poate chiar bărbatul în chestie te-a adus în halul ăsta...

— Citește-mi ce e scris pe această hîrtie ! zise Roller.

Și el puse sub ochii studentului, pergamentul, fără să-i dea drumul.

— Și apoi ? zise omul mirat.

— Apoi ? asta-i tot. Citește și ia-ți galbenii...

Studentul se lăudase poate, căci trecură vreo zece minute pînă să poate desluși despre ce-i vorba în hîrtii...

— Am aflat ! zise el, în sfîrșit, triumfător.

— Citește dar ! murmură Roller, care tremura convulsiv.

Omul ceti :

„Memoriile doamnei de Dramans, privind faptele care s-au petrecut la Turnul Nelse“.

Roller scoase un fel de muget de bucurie, și făcu semn omului că poate pleca.

Acesta nu așteptă să-i zică de două ori, și se retrase sau mai bine zis o luă la fugă, temîndu-se ca nu care cumva străinul să se căiască de generozitatea lui.

Roller porni cu greu, strîngînd în mîna lui încleștată, sulul de pergament. Se gîndea :

— De-aș ajunge la Luvru înainte de a muri ! Dar, după vreo cinci-zece de pași, simți că se sfîrșește.

În minutul acela ajunsese într-o uliță destul de umblată, locuită în cea mai mare parte de fierari și potcovari, ale căror ateliere foarte luminate, răsunau de zgomotul argintiu al ciocanelor pe nicovale.

Atît de aproape de pustiul sinistru al cîmîtirului Nevinovaţilor, strada aceea părea calea care duce de la moarte la viaţă. Se numea, pe vremea aceea, strada Potcovăriei.

Un minut, Roller rămase înlemnit de bucuria de-a auzi fierării bătînd fierul şi cîntînd, după obiceiul meseriei lor, probabil ca să-şi ajute lucrul, izbînd în cadenţă. Dar sfortărea pe care-o făcuse, fusese peste puterile lui. Cele două răni deschise, singerau iarăşi. Nenorocitul înţelegea că odată cu singele, viaţa lui se scurgea şi că va plăti scump nerăbdarea răzbunării sale.

Încercă să se îndrepte spre fierăria cea mai apropiată, ca să ceară ajutor, dar picioarele i se muiară şi căzu într-un şanţ, tocmai în momentul cînd, în partea cealaltă a uliţei apărea o trupă de cavaleri.

Cel care venea în capul acelei trupe era un om de statură înaltă, călărind un cal normand ; cu forme masive, care acum nu se mai întrebuinţează decît la ham, dar care, pe vremea aceea, erau încă prea delicaţi pentru greutatea pe care o prezintă un cavaler armat de război.

Omul acela călărea cu cîţiva paşi înaintea escortei sale. Cu fruntea aplecată, cu hăturile libere, cu pieptul frămîntat de pale, el părea copleşit de gînduri amare. Deodată calul i se opri.

Cavalerul păru că se deşteaptă dintr-un vis urît şi atunci zări pe rănitul pe care calul era să-l calce.

Era cît pe ce să treacă înaintea, cu un fel de indiferenţă sălbatică, pe care o aveau războinicii pentru orice incident de felul acesta, cînd cîteva cuvinte ale rănitului, care ajunseră pînă la el, îl făcură să tresară.

Descălecă şi întrebă :

— Zici că mă cunoşti ?

— Da !

— Şi că ai să-mi spui ceva de seamă, privitor la rege ?

— Da !

— Vorbeşte ! Te ascult !

Dar, acum, Roller nu mai părea dispus să vorbească. El se uita cu foc la cavaler, ca şi cum în momentul acela suprem ar fi încercat să-i citească gîndul.

— E adevărat, zise el în sfîrşit, făcînd o ultimă sfortăre, adevărat monseniore că o urîţi pe regină, după cum am auzit la Luvru ?

— Ai auzit tu lucrul ăsta ? întrebă acel pe care Roller îl numea monseniore încruntîndu-şi sprîncenele.

— O să mor, horcăi elveţianul, puteţi să-mi destăinuiţi acest secret, oricît de grozav ar fi !... Dar, dacă nu-mi răspundeţi, nici eu nu voi spune nimic.

Grăbiţi-vă : peste cîteva minute va fi prea tîrziu.

Roller, care se rezemase într-un colţ, recăzu în şanţ.

Cavalerul îl examinează bănuitor şi văzu că moartea îşi întindea aripă pe faţa aceea pămîntie. El îi atinse mîinile.

Erau reci. Atunci se aplecă mai mult şi şopti :

— Mă întrebi dacă urăsc pe regină ?

— Da ! vă întreb acest lucru şi numai un muribund, gata să se înfăţişeze înaintea lui Dumnezeu şi care e atît de aproape de Atot Putînta regelui regilor, poate uita puterea voastră pămîntească, pentru ca să vă pună o întrebare atît de grozavă.

Ochii cavalerului scînteiară.

— Ei bine ! zise el — nu ți s-au spus minciuni. O urăsc pe aceea de care îmi vorbești. Spune !

Muribundul păru că face o ultimă efortare. Dar pricepînd, fără îndoială, că n-o să aibă timp să vorbească mult, întinse sulul de hîrtie, cavalerului care-l luă, și apoi horcăi :

— Luați asta... Oh ! aș fi vrut să-l duc chiar eu regelui... dar... pentru că... eu...

Cuvîntul i se stinse pe buze din care nu se mai desluși decît un geamăt.

Cavalerul se îndreptă încet și rămase în picioare, cu ochii ațintiți asupra muribundului care se zbătea în ultima clipă a agoniei. Și agonia aceea în strada luminată de vetrele potcovărielor, agonia omului din șanț, pe cînd, la cîțiva pași, cavalerii escortei, așteptau, țepeni și nemișcați, era un tablou straniu.

Scena aceasta ținu vreo zece minute. Apoi, deodată, Roller scoase un țipăt groaznic, se ridică în sus, privi deznădăjduit spre cavaler, și căzu ca să nu se mai ridice.

Numai atunci cavalerul privi sulul de pergament care-i fusese încredințat în chip atît de misterios, și citi :

„Memoriele doamnei de Dramans privitoare la faptele care s-au petrecut în Turnul Nelse. Fără îndoială, el pricepu căci se îngălbeni tot atît ca și cavalerul întins la picioarele lui.

O ultimă dată el se aplecă spre om, îi pipăi inima, se asigură că era mort, apoi ascunzînd sulul sub mantie încălecă din nou și-și urmă drumul, și mai gînditor, și mai posomorît.

Acel cavaler, era Enguerrand de Marigny.

XIII. URMĂREA EVADĂRII LUI MALINGRE

Cum întîmplările povestite aici sînt simultane, trebuie să-l lăsăm un moment pe Marigny să-și urmeze drumul spre palatul lui, care era o locuință splendidă, fortificată în strada Saint Martin.

Deci, pe cînd, după ciudata întîlnire cu acel muribund care-i dăduse sulul de hîrtie, primul ministru își urmează calea, mohorît și gînditor, cam în același timp, Simon Malingre și Gillona încercau să scape din sala în care-i închisese Lancelot Bigorne.

S-a văzut cum Simon făgăduise o lîmînare, și Gillona o medalie, mai multor personaje din Cer care, lacomi, fără îndoială, le înlesniseră fuga celor doi asociați.

S-a văzut cum cele două ființe răutăcioase izbutiseră să scape strecurîndu-se pe coș, și cum hoînărind prin întunecoasa și tăcuta Curte a Minunilor ajunseră în fața unei case, unde văzuseră lumină și auziseră zgomot.

În minutul acela o ușă se deschisese pe neașteptate.

O trupă de vreo zece persoane apăruse, nelămurită în întuneric.

Simon și cu Gillona, care treceau din spaimă, în spaimă, nu avură vreme decît să se azvîrle în groapă.

Apoi ușa se închise, și grupul se retrasese ca o ceață de umbre.

Dar, Gillona și Simon auziseră cîteva cuvinte, zăriseră unele fețe, și amîndoi tresăriră, de data asta de atîta bucurie că uitaseră chiar postul la care fuseseră supuși.

- Ai auzit ? zise Gillona, de abia răsufliind.
- Ce ? întrebă distrat Simon, care părea adîncit în gînduri.
- Nu la-i recunoscut ?
- Ba da, l-am recunoscut ! L-aş recunoaşte şi în Iad !
- Nu l-ai auzit dînd cuvîntul de trecere care ne va înlesni ieşirea

din această Curte blestemată ?

- Ba da, l-am auzit ! D'Aulnay şi Valois.

Şi Malingre adăugă dus pe gînduri : El e aici ! cînd te gîndeşti că e aici !

Oare ce face şi ce zice ?...

— E un adevărat noroc, urmă Gillona, că ne găsim aici, ca să auzim... Acum, cînd putem fugi cu siguranţă, ai cîştigat Maică Precistă medalia de aur !

Fără să răspundă, Simon se apucase să privească cu deamănuntul casa în care intrase acela despre care vorbeau.

Infricoşată, Gillona stăruia :

— Ce tot faci ?... Ce mai aştepţi ?... Eşti nebun ? Hai, să fugim, să fugim cît mai iute !...

— Ei aş ! făcu Simon. Acum avem destulă vreme. Doar ştim cuvîntul de trecere, cu care vom ieşi de aici, după cum am ieşit de acasă.

— Maica Domnului ! gemu Gillona împreunîndu-şi mîinile îngrijorată. Ai înebunit cînd...

Femeia nu mai zise nici un cuvînt ; pricepuse de ce Simon nu mai era grăbit să plece.

Intr-adevăr, acesta se apropiase de uşă şi-şi lipise urechea de gaura broaştei, dar pesemne că rezultatul nu fu satisfăcător, căci se îndepărtă dînd din cap.

— Pricep ! zise Gillona, cauţi să afli ce-şi spun acolo.

— Fără îndoială ! răspunse Simon, care cerceta într-una.

Gillona se gîndi : „Are dreptate... Oricît de şireată aş fi, sînt cîteodată mai prejos de viclenia acestui Simon“.

În vremea aceea, Simon sta cu nasu-n sus, foarte adîncit în privirea amănunţită a unei deschizături făcută la o oarecare înălţime de la pămînt şi prin care străbătea o lumină slabă.

Aceea era una din găurile, care, după cum am spus, existau mai la toate cocioabele din Curtea Minunilor.

Din nenorocire gaura era prea sus ca să nădăjduiască s-o ajungă.

Tot căutînd, Simon descoperi un pietroi aşezat aproape sub gaură. Se sui pe el, dar îi mai trebuia încă o lungime de-a lui, ca să ajungă pînă la gaură. Atunci, începuse pipăie cu băgare de seamă zidul, să vadă dacă nu cumva vreo crăpătură oarecare nu i-ar putea înlesni să ajungă la gaură, scopul dorinţei lui : fu nevoit să renunţe la acest mijloc.

Simon începea să se deznădăjduiască.

Gillona îi zise :

— Tu poţi să mă ţii în spinare, mă voi sui pe umerii tăi, şi de acolo, de sus o să văd.

— Mă gîndeam la lucrul ăsta, răspunse Simon, dar, dacă se aude de acolo, cine-mi spune mie că tu-mi vei repeta exact tot ce vei fi auzit ?

— Ascultă Simone, zise Gillona, care găsea naturală neîncrederea pe care i-o arăta.

Dacă din cele ce vei auzi acolo, iese posibilitatea vreunei afaceri bune, îmi juri că vom împărţi beneficiile ?

Îți jur ! răspunse Simon, fără șovăire.

— Atunci, eu îți jur să-ți repet tot ce voi fi auzit folositor pentru noi.

Și cum Simon părea încă nehotărît ea urmă :

— Și apoi, n-ai alt mijloc de a afla.

Era drept, Simon pricepu.

Atunci hotărîndu-se îi zise :

— Urcă-te !

Cu o pricepere și cu o mlădiere, de care nu ar fi crezut-o în stare, în câteva clipe Gillona se sui pe umerii lui Simon care, la rîndul lui, se sui cu greu pe pietroi. Mulțumită unei îndemînări minunate, Gillona ajunse să stea în picioare pe umerii lui Simon, care-i răbda cu bărbăție greutatea.

Astfel cocoțată, dînsa se afla la înălțimea acelei găuri pe unde putu să vadă cu înlesnire pe cei dinăuntru și să audă tot ce-și spuneau.

Gînd văzu ea că cei dinăuntru erau gata să se scoale și să plece, Gillona judecă consfătuirea sfîrșită, și-și dădu drumul jos.

— Uf ! zise Simon, oftînd ușurat. N-aș fi crezut, niciodată, că ești așa de grea... Ei bine ! ce au vorbit ?

Prudentă, Gillona se ascunse în groapă și-i făcu semn să facă la fel.

Ușa se deschise din nou și cinci oameni ieșiră.

Cîn Simon și Gillona se asigurară că cei pe care-i pîndiseră se pierduseră în umbră, se sculară repede și apucară în partea opusă, nemai-căutînd să se ascundă și căznindu-se să umble liniștiți. Grație cuvîntului de trecere, surprins spre norocul lor, putură să iasă nevătămați din Curtea Minunilor, unde crezuseră că-și vor lăsa oasele.

Cînd se crezu scăpată de primejdie, Gillona se învoi să vorbească, și să-i repete lui Simon tot ce auzise și văzuse.

Acesta nu perdu o clipă.

— Iute ! zise el. Să ne despărțim. Tu, Gillona, du-te și mă așteaptă la grădinița cu trandafiri. Eu mă reped la Temple și de data asta nu numai că vom fi iertați, nu numai că Monseniorul n-o să ne ardă, dar încă ne va îmbogăți. Du-te, Gillona, și ca să ajung mai iute, eu am să iau un cal de la Luvru.

— Stai puțin, zise Gillona, care părea foarte îngrijorată. Stai puțin ... Spune-mi, Simone, cum ai ieșit din închisoarea blestemată, unde era să pierim de foame și de sete, ca niște cîini cărora nu li se dă de mîncare.

— Păi... dar un coș nu e calea obișnuită pentru niște creștini buni, ca noi. E calea normală și obligatorie a liliiecilor, bufnițelor și altor dobitoace răufăcătoare, de noapte nu-i așa ?

— Fără îndoială ! zise Malingre, care se întreba unde voia să ajungă Gillona.

— Deci, dacă e așa, ar trebui o mare doză de judecată și de pătrundere ca cineva să se gîndească că s-ar putea ieși pe calea aceea întunecoasă și aeriană.

— Sînt de acord dar...

— Și spune-mi Simone, cine s-a gîndit să ia acea cale ?

— Tu... dar unde vrei să ajungi ? Hai mai repede !... N-avem vreme de pierdut în acest moment.

— Răbdare !... Deci, eu am avut ideea asta... căci ai spus-o, am auzit bine, eu am avut-o !

— Da ! tu !... tu !... Mii de draci... mi se pare c-a-nebunit muierea
— Și de ce mi-a dat asta în gînd ?... Căci nu-i o inspirație, ci o judecată solidă, ieșită din mintea unui om rezonabil, atent, care socotește totul, și nicidecum dintr-o întimplare, ori vreo inspirație, căci o inspirație e un lucru eminamente supranatural și dumnezeiesc, nu-i așa, Simone ?

— Și eu cred tot așa, zise Simon, hotărît să aibă răbdare, căci începea să se teamă serios că Gillona se smintise.

— Vezi, zici și tu... deci, nu e inspirație, ci numai o judecată... Și acum,... ce fel și ce am ajuns să judec atît de bine ?

— Hei !... Stiu și eu ?... Fără îndoială că pricina e luna, care...

— Luna... Luna !... Ai spus-o singur... chiar luna care, trecînd prin coș, m-a făcut să deduc că acel coș trebuia să fi fost deteriorat și trebuia să-și fi pierdut acoperișul, care-i servea de capac, și în felul ăsta, lipsindu-i capacul, coșul devenea o cale dacă nu lesnicioasă și plăcută, cel puțin accesibilă la nevoie...

Nu-i așa ?

— Asta mi se pare evident.

— Chiar așa... Să crezi Simone, e evident !

Fără nici o îndoială.

— Fie ! recunosc că e absolut evident, dar destul de cînd tot batem cîmpii.

— Încă un moment și... am sfîrșit !...

Dar, pentru ca să văd luna, Simone, ce trebuia făcut, după capul tău ?

— Mii de draci ! urlă Simon exasperat...

Trebuia să deschizi ochii !... Du-te dracului blestemat, care...

— Ah ! strigă Gillona triumfătoare, ai spus-o singur, trebuia să deschid ochii !... E un fapt normal, natural, să deschizi ochii... pentru așa ceva nou e nevoie de nici un amestec providențial.

Numai trupul, fără nici un ajutor dumnezeiesc, sau atul, corpul singur își îndeplinește funcțiunea mecanică.

E foarte simplu !... Deschizi ochii, vezi... și ieși din încurcătură... Simone, dragă Simone, cuvintele tale m-au ușurat de o mare greutate care-mi apăsa pe suflet.

...Mulțumesc, Simone !... Poți pleca acum.

La aceste vorbe, ea dădu drumul lui Simon Malingre, pe care pînă atunci îl ținuse strîns, de braț.

În sfîrșit, văzîndu-se liber Simon, se grăbi să fugă.

Rămasă singură, Gillona își împreună mîinile cu evlavie, și ridicînd ochii la cer, își zise în sine :

— Maică Precistă, îți făgăduisem pentru fiul tău Isus, o medalie frumoasă de aur, ori de argint, dacă ieșiam din încurcătură cu ajutorul tău... L-ai auzit pe Simon Malingre ; el e un om cu judecată, un om foarte șiret, căruia... cînd nu are nici un interes să lucreze împotriva... și-mi vei recunoaște că nu am făcut nimic ca să-l înrîuresc... Deci l-ai auzit pe Simon, care a declarat fără șovăire că singură mă descurcasem și fără concursul puternicului tău ajutor... Așadar, Maică Precistă, tu ai prea multă judecată ca să pretinzi, de la o biată femeie ca mine, să se strîngă de gît ca să-ți facă un dar pe care, la drept vorbind, nu l-ai meritat... iar pe de altă parte ești prea bună și prea dreaptă, totodată, ca să nu-mi îngădui înalta ta ocrotire și de azi înainte.

După ce înlăturase cu dibăcie făgăduința și-și liniștise conștiința prin acest mijloc șiret, precum și naiv, totodată, zgripturoaica îl urmă, privindu-l cu dispreț pe Simon, care se îndepărta fără s-o mai bage în seamă :

— Du-te !... Du-te la Luvru, la Temple să tragi foloasele din cele ce ți-am spus... Dar sînt și alte secrete, și mai de seamă, pe care le-am auzit. Din acelea am să știu să trag folos eu singură, și, cu ajutorul lui Dumnezeu, pieire și pedeapsă fără de seamăn, se va abate peste ființa-ți blestemată.

Cu toate că Simon Malingre era destul de mirat că Gillona îl lăsase să plece singur, se îndreptă repede spre Luvru, unde ajunge cu înlesnire.

Prin slujba lui pe lingă un stăpîn puternic cum era cel pe care-l servise și ca om al Curții, Malingre cunoaște numeroase personalități și ofițeri. Aajuns istovit la Luvru, Simon se informă de numele ofițerilor de serviciu în acel moment.

Printre cei care i se arătară, însemnă două nume care făceau parte dintr-un corp pus sub ordinele directe ale lui Valois, și dintre cei doi, pe acela al unui ofițer pe care, fiind mai des în contact cu superiorul său, Simon îl știa ca fiind sufletul contelui.

Malingre nu se codi, și ceru să fie dus de-a dreptul la acel ofițer, căruia îi istorisi tot ce-i trăzni prin minte, și pe care-l hotărî cu înlesnire, să facă tot ceea ce crezuse el că-i va fi de folos în planurile lui, făcîndu-l să-l creadă totodată că-i făcea un serviciu lui Valois, pentru care contele îi va fi recunoscător.

Rezultatul acestei convorbiri fu că, după cîteva minute, călare pe un cal zdravăn, Simon se îndreptă ca vîntul spre Temple, pe cînd ofițerul strîngea de zor vreo treizeci de oameni cu care se îndreptă, la rîndul său, spre Temple. Sigur de el și de ajutorul pe care-l aducea, Simon ajunsese la punte, care se lăsă în jos numaidecît. După cîteva minute Malingre intra la Valois a cărei primă mișcare, zărindu-l, fu să-l cheme ca să-l aresteze.

— Un moment, monseniore ! zise Simon. Miine veți pune să mă jupoaie sau să mă și ardă... Acum ascultați-mă...

XIV. LANCELOT BIGORNE LA LUCRU

Cei pe care-i zărise Simon Malingre și a căror convorbire Gillona o surprinsese, erau : Buridan, Gauthier, Bourrasque și Handryot.

În acest capitol vom vorbi de faptele și gesturile lor.

După ce Lancelot Bigorne dispăruse Gauthier susținea pe lingă tovarășii săi să pornească îndată, ca să afle de soarta lui Filip, chiar de-ar fi trebuit să afle numai de moartea lui. Dar, fără îndoială, înainte de a pleca Bigorne, îi spusese lui Buridan cîteva vorbe despre proiectul său, căci tînărul se căznea să-l liniștească pe Gauthier și voia să amîne orice hotărîre, pînă la întoarcerea lui Lancelot.

— Dar dacă nu se mai înapoiază ? striga Gauthier, pentru a o suta oară.

— Să-l lăsăm pe Lancelot să lucreze, scumpul meu Gauthier ! răspundea Buridan cu blîndețe. E un cotoi șiret și, pe deasupra și un prieten devotat... Puțină răbdare !

— Răbdare ! E lesne de zis răbdare !... Dar, ce face sârmanul meu frate în vremea asta ?... Dacă, cel puțin, ar da vreun semn de viață îndrăcitul de Lancelot... Dar, nimic !... A pierit ! A murit ! S-a pierdut !...

— Ca să nu-ți ascund nimic, îți voi spune că și eu mă îngrijesc de această lipsă de știri... Cunoscându-l pe Lancelot, după cum îl cunosc, mi-e teamă să nu i se fi întâmplat vreo nenorocire... Dar, să mai așteptăm puțin !... Nu trebuie să compromitem nimic cu grabă...

— Și eu îți spun, scumpe Buridan, că, dacă miine nu am vești, eu...

— Ascultați ! se amestecă Guillaume Bourrasque care era de față la această consfătuire, precum și Riquet Handryot, . . .

— Ascultați ! Vine cineva... N-ați auzit semnalul, anunțând sosirea unui prieten ?

— N-am auzit nimic ! făcu Gauthier, posomorît.

— Nici eu ! adăugă Buridan ; Dar nu-i de mirare.

Cînd faci atîta zgomot, numai tu singur, dragă Gauthier, nici dracu n-ar mai auzi nimic...

— Adevărat ! Am să amuțesc ca peștele ! urlă Gauthier.

În vremea asta Guillaume deschisese ușa cu băgare de seamă, și recunoscînd pe cei sosiți, se întoarse spre odaie, zicînd :

— Auzisem eu bine... Sînt prieteni... Hei !... mii de draci ! Îmi pare că-i chiar Lancelot în capul lor !...

— Lancelot ! strigară deodată Gauthier, Buridan și Riquet care se repeziră spre ușa deschisă.

— Da, el e ! Chiar el !

În vremea asta, în fruntea a vreo zece oameni zdraveni, care de care mai zdrențuiți, dar cu toții neîntrecuți de puternici sub zdrențele lor, Lancelot Bigorne ajunsese în fața ușii. Întorcîndu-se spre escorta lui, Lancelot le zise pe un ton de comandă :

— Duceți-vă și așteptați-mă unde am spus... Și, mai cu seamă, fiți liniștiți.

Oamenii salutară și se întoarseră cu o unitate de mișcări și o precizie pe care le-ar fi invidiat-o chiar cei mai buni soldați ai regelui.

— Stați puțin ! adăugă Lancelot, părăind că s-a răzgîndit. Doi dintre voi să anunțe toate posturile, toate santinelele Curții că din clipa asta, s-a schimbat cuvîntul de trecere... Nimeni să nu iasă și să nu intre în incinta Curții Minunilor, dacă nu spunea noul cuvînt : d'Aulnay, Valois !... plecați și duceți-vă iute.

După vorbele astea, Lancelot trecu pragul și arătînd spre trupa, care se-ndepărta întrebă :

— Ce ziceți de ei ?... Sînt zdraveni ?... Au o înfățișare, războinică nu-i așa ?

— Stai jos ! zise Buridan. După fața ta văd că trebuie să fii foarte obosit.

Fără nici un cuvînt Gauthier umplu un pahar cu vin și i-l trecu lui Lancelot, zicîndu-i numai atît :

— Bea !

Lancelot se așeză, luă fără sfială paharul care i se întinsese, îl bău dintr-o sorbitură și-l puse pe masă cu un aer mulțumit.

— Acum vorbește ! zise Buridan.

— Filip !... Mai întîi el ! gemu Gauthier, în același timp.

— Trăiește ! răspunse scurt Lancelot.

Toți răsufară ușurați.

— Bine ! bombăni Gauthier, deoarece trăiește,... o să-l smulgem din ghiarele care-l țin.

— Fără îndoială ! adăugă Buridan, cu siguranță.

— Unde e ?

— La Temple ! În paza contelui de Valois !

Atunci Lancelot Bigorne povesti de-a fir a păr tot ce li se întâmplase, de când plecase de la Curtea Minunilor, și repetă tot ceea ce vorbise cu regele, fără să uite nimic. Adăugă că profitase de prezența lui la Luvru, ca să scotocească cam prin toate colțurile și să șterpelească câteva pergamente în alb, dar cu pecetea regală și pe care scrisese ce vruse.

El adăugă o mulțime de amănunte, explicând cam în ce fel nădăjduia să-l scape pe Filip, pînă în zori, chiar.

Care erau acele detalii și de ce plan vorbea, mersul evenimentelor ni le vor lămuri.

Cînd sfîrși, fu aprobat de toți, precum nu-i fură precupețite nici felicitările.

Gauthier care-și regăsise bucuria zgomotoasă, în speranța să înceapă imediat lupta ca să-l scape pe frate-său, strigă :

— Mii de draci !... Buridan are dreptate.

Ești un tovarăș viclean, Lancelot !... De aceea beau în sănătatea ta !...

— Și eu... beau în sănătatea ta, Gauthier ! și Lancelot goli paharul și, după ce bău, urmă cu un ton ironic :

— Să mă credeți că, din punctul ăsta de vedere... cum și din altele, voi ști să vă țin pieptul.

— Hum !... Mi se pare că te lauzi !

— Nu te prea încrede, Gauthier ! zise Buridan. Bigorne e în stare să facă tot ce zice.

— Dar, urmă Lancelot care, printr-o învoială tacită, părea că luase direcția afectivă a afacerii, dar nu mai avem vreme de pierdut. Urmăți-mă, domnilor.

— Unde ? întrebă Gauthier.

— Veți vedea !

Și Lancelot îi duse pe toți într-o altă casă, și-i vîri într-altă în care erau orînduite mai multe rînduri de uniforme cu armele regelui. Lancelot împărți fiecăruia cîte un costum și, pe cînd se îmbrăca și el cu o uniformă specială, arătînd lui Buridan niște haine de ofițer îi zise :

— Natural, ești șeful escortei. Mai cu seamă nu uita că nu trebuie să ridici cozorocul de la cască, sub nici un pretext, oricare ar fi el.

— Fii liniștit, răspunse Buridan.

Cînd toată lumea fu îmbrăcată din cap pînă-n picioare, Buridan avea înfățișarea unui ofițer de serviciu al regelui, în fruntea vreunei trupe de oameni în misiune.

Numai Lancelot era într-un costum special, ascuns pe de-a-ntregul de o mantie mare, care-l acoperea peste tot.

El trecu iar înaintea trupei aceleia și o conduse spre o cocioabă din Curtea Minunilor, deschizînd ușa cu îndrăzneală.

Acolo erau în uniforme, zece oameni în jurul unei mese, pe care se vedeau cîteva sticle și pahare.

Cei zece oameni, îmbrăcați la fel cu aceia pe care Bigorne îi avea cu el, se sculară la vederea lui ca un singur om și așteptară ordinele.

— Voinicii mei de adineaurea ! lămuri cu glas înăbușit Lancelot lui Buridan.

— Sfinte Barnabé, iată o trupă militară de mina întâi, sau eu nu mă pricep !

— I-am dobândit, mulțumită unuia dintre pergamentele pe care am scris ce am vrut.

Sînt arcași de-ai regelui, atît numai că... zăceau în închisoare și eu, eu „nebulă“, înarmat cu ordinele regelui, i-am scos de acolo !... Apoi, adresîndu-se unuia, dintre oameni, care părea a fi șeful lor :

— Cuvîntul de trecere ?

— Gata !... E dat peste tot.

— Caii ?

— Aici, în apropiere.

— Bine !... Să pornim, domnilor.

— E admirabil ! șopti Buridan.

Pentru a treia oară, se îndreptară spre o altă cocioabă, în care se aflau cincisprezece cai superbi, toți cu șeile pe ei.

— Tot din ordinul regelui ! zise Lancelot lui Buridan. Bietul Ludovic habar n-are că a semnat să puie cincisprezece cai din grajdurile lui la dispoziția bufonului său !...

Și, pe cînd fiecare dintre ei își scotea calul și încăleca, Lancelot se apropie de omul căruia îi vorbise și-i zise încet :

— Nu uita ordinele mele.

— Doamne ferește !

— Supraveghează-l pe ofițerul care vă comandă !... Îmi răspunzi de capul lui...

— Se va face, după cum s-a hotărît.

— Știi ce ți-am făgăduit ?... Grațierea voastră la ieșirea noastră de la Temple... Pergamentele vi se vor da în mină, pe loc... Dacă însă șovăiți, veți fi spînzurați, fără iertare.

— Fiți pe pace. Vom cîștiga cinstit grațierea și cei cincizeci de galbeni făgăduiți...

— Plecați dar.

Gauthier căscă ochii mari, Buridan surîdea, Guillaume și cu Riquet căzuseră pe gînduri, pentru că mîncaseră bine.

După douăzeci de minute ajunseră la Temple. Bigorne sună din corn. Cornul din Turn îi răspunse.

— Un ordin al regelui ! strigă Buridan.

— Un mesaj regal ! strigă Bigorne, arătînd pergamentul.

Puntea se lăsă în jos.

Un ofițer se apropie cu un soldat, care ducea un felinar, el recunoscuse armele regelui și se închină în fața pecetei regale, care era pusă la capătul hîrtiei. Îndată toată trupa descăleca în curtea interioară.

— Cîți oameni ai de pază la postul podului ? întrebă cu asprime Buridan.

— Trei ! răspunse ofițerul, care credea că acel care-i vorbea, îi era un superior.

— Bine !

Apoi întorcîndu-se spre trupa sa, Buridan comandă :

— Patru oameni aici, ca să se întărească postul.

— Domnule, zise el, adresîndu-se ofițerului, deocamdată ești sub ordinele domnului (și-i arată pe Guillaume Bourrasque)... Iată ordinul Maiestății Sale, urmă el văzînd că ofițerul părea nehotărît.

Omul se închină în semn de supunere.

Guillaume și oamenii lui, care primiseră ordine dinainte, își luau postul în primire.

În vremea asta Lancelot Bigorne parlamenta cu un alt ofițer, venit dinăuntru, ca să vadă ce se petrece ?

— Mesaj regal ! zicea Bigorne, care-și acoperea fața cu gluga. Să fiu dus îndată la căpitanul arcașilor din Temple. Nu-i nevoie să-l deștepti pe Guvernator. Și cum ofițerul părea că șovăie și el în fața acelor măsuri ce îi păreau suspecte :

— E ordinul regelui ! întări și Buridan, care-i ajunsese, și care își arăta pergamentul.

Întocmai cum făcuse și păzitorul de la poartă, ofițerul cum văzu pecetea regală, nu se mai gândi să discute, și se grăbi să execute cele ce i se spuneau.

Trupa lui Bigorne intrase într-o sală mare, așteptând ca ofițerul să se înapoieze. După câteva minute, acesta se întoarse să anunțe că mesagerul regelui era așteptat de căpitanul arcașilor. După cum făcuse și la intrare, Buridan puse patru oameni la ușa sălii aceleia și arătându-l pe Riquet Haudryot zise :

— Până la alt ordin, numai tu comanzi aici. Și pentru a treia oară, el arată pergamentul regal, zicând : Ordinul regelui !

Cei ce rămăseseră din trupă îl urmară pe Lancelot Bigorne și se opri la ușa camerei unde căpitanul arcașilor se îmbrăca de zor, foarte mirat de vizita aceea, făcută în numele regelui.

Înainte de a intra, Lancelot își desfăcuse mantia cu care se învăluia, și apărură îmbrăcat în costumul de nebun, după cum se obișnuia să se poarte la curte.

— Senior căpitane, zise Lancelot salutând adânc, sînt însărcinat de rege să vă dau în mină acest ordin ! Vorbind astfel el întinse căpitanului un pergament, pe care acesta îl citi arătînd cea mai mare mirare.

— Cum ? zise el, cînd sfîrși de citit, — Regele ordonă oricui, chiar mie, să mă supun ordinelor transmise în numele lui prin purtător ?... Dar dacă trebuie să-mi cred ochilor, tu ești bufonul regelui !

— Într-adevăr, am această deosebită onoare.

— Ciudată idee a mai avut și regele !... Să-l aleagă pe nebunul său ca să... În fine, ordinul e formal, urmă el întorcînd pe o parte și pe alta hîrtia, ca și cum nu s-ar fi putut hotărî să ia în serios ordinele, pe care pergamentul le conținea.

Cu toate astea, puternic cum era, și oricît de umilit, în fond, să fie nevoit să asculte de un bufon, căpitanul nu se gîdea deloc să nu se supună.

Numai că era îngrijorat și se întreba cu nedumerire ce însemna fantezia aceea a regelui și ce-o să trebuiască să facă ?

— Haidem ! zise el, hotărîndu-se. Să auzim ordinele pe care o să mi le transmiți, și, adăugă el cu un suris forțat, să nădăjduim că, cu toate că ești nebun, regele nostru nu te trimite aici ca să ne pună să facem și noi nebunii.

— Seniore, zise cu umilință Lancelot, voi executa cît s-o putea mai bine ordinele Maiestății Sale, fără să caut să pătrund planurile sale, nici să-i calific actele !

— E foarte înțelept acest lucru, domnule nebun, răspunse căpitanul cu o batjocură ascunsă. Vorbește, dar.

— Monseniore, aveți aici un prizonier numit Filip d'Aulnay.

— Se prea poate !... Doar, sint atîția prizonieri aici !

— Ei bine dar, vă rog să-mi dați pe acel prizonier.

— Să-ți dau pe acel prizonier ?... Nu știi ce vorbești !... Monseniorul de Valois mi-a recomandat cu tot dinadinsul...

— E ordinul regelui ! Seniorul de Valois n-are nici un amestec aici ! Și chiar mi-a ordonat, în mod formal, să mă adresez domniei voastre numai, și nu guvernatorului. Binevoiți să citiți și să recitiți ordinul : Să se dea ascultare purtătorului la tot ce va ordona în numele meu..." E bine scris.

— Pe Dumnezeuul meu, așa e !... Sfinte Gheorghe,... nu mai înțeleg nimic...

— Dar, în sfîrșit, așa vrea regele, și mă voi supune !

Salutînd pînă la pămînt, Lancelot nu putu să nu scoată un suspin de ușurare.

— Și, urmă căpitanul, pot să te întreb ce ai de gînd să faci cu acel prizonier ?

— Păi, să-l duc la Luvru, îndată, unde regele așteaptă să-l vadă.

— Nu mai pricep nimic, murmură căpitanul arcașilor, care urmă cu glas tare : Regele vrea să vadă pe acest prizonier ?... De ce ?...

— Secrete de Stat, care nu se încredințează unui nebun, monseniore !

— Hm !... Un nebun care-mi pare în stare să dea lecții chiar oamenilor cu judecată și chibzuiți, ca mine !

— Monseniorul mă onorează prea mult,... trebuie să mai spun că Majestatea Sa dorește ca mutarea celui prizonier să fie ținută secretă... Așadar, dacă-mi dați voie voi aștepta chiar în odaia de alături să-l aducă pe prizonier și să mi-l dea în seamă... Aștept de la voi monseniore, să dați ordinele trebuincioase...

— Bine, poți să te retragi în camera de alături. Peste cîteva minute îți se va aduce prizonierul, domnule nebun. Nu mă forfecă prea mult în fața regelui... Mă duc să dau ordinele trebuitoare.

Fără să răspundă, Lancelot salută respectuos, ieși, și se duse să întâlnească pe tovarășii săi, în odaia de alături.

— De ce nu ne-am coborît în temnițe să-l scoatem chiar noi pe Filip. zise cu glas înăbușit Gauthier.

— Hei ! răspunse tot așa Lancelot. Poți ști ce se poate intîmpla ?... Nu mă prea sinchisesc să mă cobor în pivnițele acelea, de unde, în caz de alarmă, ne-ar fi cu neputință să mai scăpăm, pe cînd aici, simțim cum merg lucrurile... În caz de primejdie, dintr-un salt sintem în sala de alături, păzită de Riquet Haudryot și de ai noștri...

Intr-un cuvînt, fuga ne e asigurată... pe cînd jos... drace !...

— Cu toate astea, mi se pare...

— Lancelot are dreptate, zise Buridan : dacă lucrurile merg cum trebuie, o să ni-l aducă pe Filip aici, fără să fie nevoie să ne ducem să-l luăm noi.

Și, afară de asta, dacă nu izbutim, liberi, mai putem încerca să-l scăpăm pe fratele tău... dar, prinși ca el,... Tăceți ! vine cineva ! Il aduce !

Intr-adevăr, la capătul sălii se auzea un zgomot de pași și zăngănitul unei chei.

În clipa aceea, ușa se deschise și Filip apăru, palid, slab, abia ținîndu-se în picioare, ca printr-o minune, cu brațele și picioarele paralizate de lanțurile pe care nu i le scosese ră.

Buridan de-abia avu timpul să-l apuce pe Gauthier, care era gata să se repeadă, și să-i spună încet :

— Pentru Dumnezeu ! Nu te mișca !... Vrei să-l pierzi ?...

Lancelot înaintă vreo doi pași, și luindu-și aerul cel mai serios, tonul cel mai autoritar, răzni :

— Nefrebnicilor ! Scoateți lanțurile prizonierului, și.. cât mai repede...

În același minut auzi răsunînd cornul. Lancelot se opri deodată.

— Guillaume Bourrasque sună retragerea ! strigă Buridan. Să-l luăm pe sus și pe Filip și să fugim !

Nici nu sfîrșise, și Gauthier și ajunsese la capătul sălii, luindu-l pe Filip în brațe.

— Frate ! Frate ! Eu sînt ! Ce ai ?... Vorbește.

Filip își întoarse fața ca de ceară, și o privire fără expresie spre fratele său.

— Doamne, Dumnezeule ! urlă Gauthier... Fratele meu e nebun !... Margareto ! Margareto !...

În clipa aceea izbucni un zgomot asurzitor.

Mai mulți soldați apăruseră, aruncîndu-se asupra lui Buridan și a tovarășilor săi, pe cînd Valois, pe pragul ușii, cu sabia în mînă, striga, cu glasul tunător !

— Omoriți ! Ucideți ! Prindeți-l pe nebun și pe cel de colo ! Pe ofițer !... Prindeți-i vii !... Pe ceilalți omoriți-i. Fără milă.

Și o ființă slăbănoagă, cu fața însuflețită de o bucurie sălbatică, ascunzîndu-se cu prudență în dosul lui Valois, striga cît îl lua gura :

— Ne-au trădat !... Ne-au trădat !... Arestați-l... Nu-l lăsați să fugă !

Ființa aceea scirboasă, sărînd de bucurie ca un sălbatic, era Simon Malingre. În vremea asta, Lancelot Bigorne văzînd că sala se umplea de lume, își scosese sabia, și făcînd semn oamenilor lui, se repezise înainte zicînd lui Buridan :

— Să fugim, lovitura nu ne-a izbutit.

Dar le tăia drumul o duzină de săbii. Ei porniră contra lor. În același timp, Riquet Haudryot cu oamenii lui, îi atacă pe la spate pe soldați.

Se auziră țipete, urlete, horcăieli de moarte, dar Buridan cu ai săi trecură ca un vârtej, răsturnînd tot în calea lor, pe cînd cornul chema tot mai dîrz și în urma lor vuietul se mărea, urletele se înteteau.

Din cîteva sărituri, ei ajunseră în sala în care păzise Riquet Haudryot și o părăsise tocmai cînd trebuia.

Intr-o clipa ușa fu închisă cu zăvorul, și ei porniră înainte ajungînd într-o goană nebună în curtea interioară.

Puntea era lăsată în jos și o trupă de arcași intrau în curtea închisorii chiar în clipa aceea.

Buridan cu oamenii lui, îi atacară lovînd în dreapta și în stînga, zăpăcînd pe soldații, surprinși de acel atac neașteptat.

Ajutați de Guillaume Bourrasque și de oamenii lui, ei trecură podul și erau să se repeadă drept înainte, cînd Guillaume le strigă :

— Pe aici !... La dreapta !...

Un om le ieși în cale, ținînd doi cai de căpăstru și zicînd :

— Iutě ! toți caii sînt aici...

Cîteva clipe după aceea fugeau în galop pe cînd o ceată de cavaleri porneau pe urmele lor...

După două ore tovarășii lui Buridan ajunseră în Curtea Minunilor. Atunci, se numărară și Buridan strigă îngrozit. Nu numai că nu-l scăpaseră pe Filip dar lipsea și Gauthier !... Amindoi frații rămăseseră la Temple...

XV. ENGUERRAND DE MARIGNY

Să ne întoarcem la întâmplările care se petrecuseră la începutul nopții aceleia grozave, adică în momentul când Enguerrand de Marigny după întâlnirea lui cu Wilhelm Roller își urma drumul.

Primul ministru ieșea de la Luvru și se îndrepta spre palatul său, din strada Saint Martin. Cum pornise urmat de escortă și ocolea colțul străzii Fierarilor în capătul străzii apărură o trupă mai numeroasă care părea că o urmărea pe cea dintâi.

În capul celei de-a doua călărea marele prefect Jean de Precy.

În urmă de tot, galopa un om cu tătul învăluit într-o mantie, cu fața acoperită cu gluga. Vântul care bătea, îi dădu mantia la o parte și descopri trecătorilor întârziată pieptul acoperit de o zale grea de fier. Dar dacă trecătorii i-ar fi putut da la o parte și gluga, tot atât de ușor după cum vântul ridicase mantia, s-ar fi dat înapoi înspăimântați recunoscând figura aspră și răutăcioasă a lui Charles de Valois unchiul regelui Franței.

Figura aceea răsfrîngea expresia triumfătoare a urei satisfăcute.

Și ciudată coincidență ; în chiar minutul când Enguerrand de Marigny strîngea în mână pergamentul pe care i-l dăduse Roller, contele de Valois care urma pe primul ministru la distanță, strîngea și el în mână un pergament, dar acesta purta pecetea regală.

Iată ce se petrecuse la Luvru. După extraordinară întrevvedere a regelui Franței cu regele calicilor, după moartea lui Hans, și după salvarea lui Marigny, a seniorilor și a arcașilor închiși în Curtea Minunilor prin fapta îndrăzneată a lui Buridan, ținându-și cuvîntul cu religiozitate Ludovic al X-lea ordonase șefilor să-și retragă trupele, și învins, dar nu umilit, se înapoiase și el la Luvru.

Vestea întâmplărilor aceloră ciudate încremenise Parisul care, după ce zadarnic nădăjduse că o să fie scăpat de pacostea Curții Minunilor, afla că privilegiile regatului calicilor fuseseră, dimpotrivă, reîntărite.

Astfel, parizienii se văzură siliți să se obișnuiască cu ideea că pentru multă vreme, încă trebuie să fie, ziua, prada cerșetorilor și noaptea a bandiților.

E drept că regele le rezervase o mîngiere, anume un nou impozit, prin care să se acopere cheltuielile întreprinse pentru salvarea onoarei și pentru siguranța iubitului său oraș, a Parisului. E drept că se spunea că era o întreprindere amînată, că, Curtea Minunilor fusese numai iertată de data aceea, pentru că era cu neputință ca regele să nu-și țină cuvîntul, dar că doi episcopi porniseră la repezeală, la Roma, ca să capete dezlegarea jurămîntului regelui Ludovic al X-lea de la Papa. Cum s-ar înfăptui dezlegarea pontificală, lupta va reîncepe, și de data aceea făgăduiala era că vor nimici toți vagabonzii și cerșetorii.

Parisul plăti, și, cu asta, se isprăvi toată istoria.

Parisul era necăjit, dar nu arată nimic, regele, însă, era indispus, și n-avea de ce să-și ascundă minia.

În ziua aceea, Luvrul răsună de tărăboiul supărării regale care făcea o gălăgie groaznică pentru toate nimicurile.

Și minia regelui se întetea cu atât mai mult, cu cât nu găsea nimeni pe care să și-o reverse, pe nimeni, nici măcar pe curtezani, nici pe Valois, consilierul său intim, nici pe regină, care auzind de cele ce se petrecuseră la Curtea Minunilor, se închisese în apartamentele ei private, nici chiar pe Lancelot Bigorne, care dispăruse fără ca cineva să poată spune ce se făcuse cu el.

Cititorii știu ce devenise Bigorne, deoarece l-au văzut la lucru.

Ludovic, care se obișnuise iute cu strîmbăturile nestatornicului său bufon, îl căută mereu, prin tot Luvrul, dar... în zadar.

Bigorne era departe. Și nu era să se întoarcă atât de repede să-l facă să ridă pe regele acela, căruia îi plăcea să ridă atât de mult. Astfel, după ce încercă să-și descarce neazul pe slugile, sau pe mobilele lui, Ludovic trimise să-l cheme pe contele de Valois, care sosi îndată.

Regele Ludovic avea obiceiul să meargă totdeauna drept la țintă ; nu cunoștea drumurile ocolite ale vicleniei.

— Explică-mi, zise el, de cum îl zări, — insinuările acelui Lancelot Bigorne împotriva dumatăle !

— Lancelot Bigorne ? murmură Valois, cuprins de o teamă nelămurită.

Pentru ce vorbea regele de Lancelot Bigorne ?

Nu era decît o singură presupunere posibilă.

Omul care-l servise la Dijon găsise mijlocul să pătrundă la rege, și regele știa acum toată drama întîmplată în orașul acela.

Deci, el știa că Valois, fusese amantul Margaretei de Bourgogne ! Un moment, Charles de Valois fu gata să se dea de gol. Deoarece și așa era pierdut, îi trecu prin gînd ideea nebună de a striga regelui, fațada aceea îngrijitoare. Ținuta lui Ludovic îl liniști, însă, pe dată. Regele se juca cu ciinele lui favorit, și dacă chipul său era posomorît, în privirea-i întrebătoare nu era nimic care să-l facă să creadă că i-ar fi trecut prin minte lucrurile la care se gîndea Valois.

Și într-adevăr, dacă Ludovic ar fi bănuit ceva, explicația ar fi fost ca fulgerul,... o lovitură de pumnal ar fi fost mijlocul pe care Ludovic l-ar fi întrebuințat ca să se explice.

Văzînd că regele își lasă pumnalul în pace, văzînd că în sală nu erau nici ofițeri, nici gărzi, ca să-l aresteze, Valois își veni în fire.

— Nu prea pricep, zise el. Mi se pare că regele, mi-a vorbit de Lancelot Bigorne.

— Fără îndoială !... Îți vorbesc de bufonul meu.

— Bufonul vostru ? strigă Valois, înmărmurit. Lancelot Bigorne e bufonul vostru ?

— Într-adevăr ! Cum ?... tu nu știi ?... Ei, da ! Da ! L-am luat pe faimosul Lancelot la curte. De acum încolo e nebunul meu.

Valois privi îngrozit în juru-i și-și simți părul zbîrlindu-i-se pe cap, gîndindu-se că, dintr-un minut într-altul, Lancelot putea să sosească și să-l acuze. Regele urmă.

— Hoțomanul a dispărut, ceea ce recunosc mă plictisește grozav, căci n-am mai întîlnit pe nimeni, care să mă facă să rid ca el. Și, într-adevăr, numai la reamintirea schimonoselelor bufonului său, regele se porni pe ris, făcînd să se zguduie geamurile sălii.

— Așadar, zise Valois, bufon sau nu, Lancelot Bigorne a fost la Luvru și a dispărut ?

— Da ! răspunse regele. Și mi-a vorbit de multe lucruri foarte serioase, căci acest bufon nu ride întotdeauna ; observasem deja acest lucru la Turnul Nesle. Între alte lucruri mi-a vorbit de Filip d'Aulnay... și de tine.

— Și ce v-a spus, Sire ?

Regele se posomori iar. Își duse mina la frunte și murmură :

— Dacă aș ști cine-i femeia care mă trădează ! Bigorne, urmă el cu glas tare, m-a asigurat că ai un interes puternic ca Filip d'Aulnay să tacă. Ce zici de asta ?

— Doar atit, răspunse Valois, să mă mire că un mare rege, ca voi, poate să dea cea mai mică crezare unui astfel de mizerabil. Acest Lancelot Bigorne a fost sluga mea pe vremuri și a trebuit să-l gonesc, pentru că-și căuta răzbunare.

Neobrăzarea lui n-are margini. Cit despre Filip d'Aulnay, Sire, el va vorbi, va scrie tot ce știe. Printr-un mijloc sau altul, îi voi smulge numele pe care-l căutați. Îmi iau angajamentul solemn...

— Și când ? zise repede regele.

— Chiar mâine și, poate, chiar astă seară.

Dar, lăsați-mă să mă mir, Sire, că sinteți atit de preocupat de lucruri așa de mărunte, în timp ce interesele Domniei sint atit de grav compromise, și chiar voi sinteți amenințat ?

Valois pusese în mișcare manevra bine cunoscută care constă de a se face din acuzat acuzator ; manevră care, asupra unui spirit așa de slab ca acel al lui Ludovic, trebuia să izbutească la sigur.

Într-adevăr, deodată regele strigă :

— Interesele mele compromise ? Și chiar eu amenințat ? De cine ?

— De cine ? urmă Valois, sigur de acum în colo de a-și fi recîștigat tot creditul. De cine, dacă nu de acela pe care vi l-am denunțat deja.

— Marigny ! gemu cu glas înăbușit Ludovic.

— El însuși !... Nu hotărisem, oare, arestarea lui ? Nu pregătiserăți toate cele ce trebuiau să vă salveze și să scape Statul Sire ? Cu o îndrăzneală nemaipomenită Marigny v-a întins o ultimă cursă.

— O cursă ? Mie ? strigă regele, roșu de furie.

— Vouă, Sire ! Credeți, oare, că la sosirea lui la Luvru, unde-l chemaserăți el nu ghicise că era pierdut, și că toți cavalerii, toți oamenii de arme, strinși în sala cea mare, erau acolo ca să fie de față la căderea puternicului ministru ?

Atunci a spus că se face forte să distrugă Curtea Minunilor, să vă aducă, legați și ferecați, pe mizerabilii care au îndrăznit să vă insulte și pe șeful lor, Buridan. L-ați crezut !

— Și l-am crezut cu toții ! Ați incredințat dușmanului vostru de moarte comanda companiilor care trebuiau să încercuiască Curtea Minunilor... Ce s-a întîmplat, Sire ? O știți !

— Cum ? Bănuiești, oare, că dacă cei mai buni cavaleri ai mei și dacă două mii din arcașii mei, au fost făcuți prizonieri de haimanale, e din pricina lui Marigny ?...

Regele tăcu, cu buzele tremurîndu-i de furie și Valois urmă :

— E, pentru că Marigny i-a dus acolo Sire. Nu l-ați văzut în capul

— E drept !... E drept ! bolborosi regele. Oh ! mizerabilul !

— Monseniorul Enguerrand de Marigny cere audiență ! anunță în clipa aceea ușierul, care deschisese ușa.

Regele și Valois se priviră palizi ca ceara. Contele făcu semn regelui să refuze audiența.

Ludovic se întoarse spre ușier cu un gest violent.

Ușierul închise ușa. Scena asta mută, grozavă, într-un moment ca acela, nu ținuse decît o clipă.

— Ce e de făcut ? mormăi regele, cînd rămaseră iar singuri. Ce-i de făcut ?

Ei ! Maica Precistă ! E foarte ușor. Acest om mă trădează ! Nu-i așa ?

— Da, Sire, vă trădează !

— Acest om a furat banii Statului,... nu-i așa ?

— O voi dovedi !

— Acest om s-a înțeles cu vrăjitorii, ca să mă facă să pier,... nu-i așa ?

— Afirm aceasta în fața lui Dumnezeu !

— Acest om a vrut să-i dea pe cei mai bravi cavaleri pe mîna hainanalelor... nu-i așa ?

— Ați văzut singur, Sire.

— Ei bine ! Il arestez !

Ludovic se repezi spre ușă ca să dea un ordin căpitanului de gardă. Dar, mai iute ca el, Valois se puse în fața ușii și zise :

— Sire, puțină răbdare, nu-l puteți aresta pe Enguerrand de Marigny în Luvru, căci Luvrul e plin de oameni de-ai lui, și n-ați luat nici o măsură pentru o astfel de arestare. Gîndiți-vă, că ordinul de a pune mîna pe Marigny e un trăznit, Sire ! Nu trebuie ca trăznetul să cadă alături.

— Oh ! murmură Ludovic. Oare înconjurat nu sînt decît de trădători ? Dar tu îmi ești devotat, dragă Valois ! Vorbește. Spune-mi. Sfătuiește-mă.

— E drept, Sire ! zise Valois. Vă sînt devotat.

Poate că, pînă acum, nu mi-ați făcut deplină dreptate, pentru că nu eram printre curtezanii cei mai plecați și că am vrut să stau deoparte de intrigi, după cum am stat și pe timpul domniei fratelui meu, Filip. Dar, în ceasurile de primejdie trebuie să se arate prietenii cei buni.

Dar, de ce spun, prieteni ? Sînteți din familie, și, apărîndu-vă, nu-mi apăr decît singele meu !

— Scumpul meu unchi ! Recunosc că am fost cam nedrept cu tine, dar asta se va putea reface, cînd vom fi sçați de Marigny. Tot tu m-ai scăpat de vrăjitoare și tot tu mă vei scăpa și de Marigny. Ce trebuie să fac ? Spune !

— Semnați ordinul de arestare, Sire ! zise Valois.

— Și odată semnat, cine va executa acest ordin ?

— Eu ! răspunse contele.

Regele luă un pergament, și cu scrisul lui neîndeminatec, așternu următoarele :

„Ordin seniorului prefect de poliție și tuturor arcașilor poliției, iar în lipsa tuturilor supușilor seniori, să aresteze pe Enguerrand de Marigny și să-l ducă în fortăreața Temple.

Azi treisprezece Septembrie din anul 1314.

LUDOVIC
Regele Franței

Valois puse mîna pe manuscris cu un gest de bucurie, pe care Ludovic nu-l observă.

— Cum o să faci ? întrebă regele.

— Foarte simplu, Sire. Ați refuzat audiența ministrului vostru. El se va înapoia acasă la el, în strada Saint Martin. Voi lua cu mine o escortă destul de puternică, să-l urmăresc și să ajung, în același timp cu el, la palat. Acolo o să-l arestez, chiar cu mîna mea.

— Și dacă se împotrivește ? făcu regele, posomorît.

— Dacă rezistă ? repetă Valois, căutînd să citească în ochii regelui o voință pe care poate nu îndrăznește s-o grăiască.

Ce-o să fie de făcut, Sire, în acest caz ?

— Sfîntă Fecioară ! ceea ce se face cu toți nesupușii !

— Bine, Sire ! se închină Valois care plecă îndată.

Regelul se lăsase greoi, pe fotoliu, murmurînd :

— De nu s-ar supune ! Aș scăpa de el fără proces, și fără scandal... și totuși... în toate astea e ceva nelămurit pe care nu pricep... Nu-i ade-vărat că Enguerrand de Marigny a susținut cauza regelui, tatăl meu și a întărit tronul care se clătina al lui Filip cel Frumos ?...

Umerii săi puternici n-au fost umeri de cariatide, cînd monarhia era ruinată de călugării din Temple ?... Nu-i datorez, oare, lui domnia mea necontestată ?...

Nu e el cel ce a îndepărtat pe cei doi frați ai mei ?

...Da, dar acest om e prea puternic, și gloria sa, aruncă o umbră pînă și asupra tronului meu ! E de un orgoliu neînvins și, pe Dumnezeuul meu, adeseori, am simțit cum mă roseam, cînd îmi vorbea în fața curții, ca un pedagog unui școlar... Cît va trăi Marigny nu am să fiu regele Franței !

În vremea asta Valois se repezise prin antecamere strîngînd în trecere toți oamenii, pe care credea că se poate bizui singur. Hugues de Trancaval rămase la Luvru, cu elvețienii, care formau garda regală. Trupa aceea încăleacă la un sfert de oră, după plecarea lui Marigny de la Luvru și se îndreaptă îndată spre piața Grevei, unde contele de Valois se opri în fața locuinței prefectului Jean de Precy, care, după ce află despre ce era vorba, fu foarte mirat și chiar cam speriat. Dar cum Valois îl privea drept în ochi, Jean de Precy nu mai zise nimic, încăleacă, și porni în fruntea trupei, pe cînd Valois rămînea în urmă.

.....

În minutul cînd Marigny intra în strada Saint Martin unde-i era locuința, unul dintre oamenii lui, veni să-i spună că o trupă de vreo șai-zece de oameni înarmați, îi urma la o mică distanță.

Se înnoptase, Marigny se întoarse în șa și privi în urmă cu ochii pătrunzători. Fața lui se roși, ca și cum ar fi priceput ce voiau ostașii acei al căror număr nelămurit îi zărea. Dar dacă pricepu, poate că gîndurile strașnice care-i treceau prin minte, zdrobiseră în el energia sălbatică care stîrnea admirația și groaza contemporanilor săi. Făcu un gest obosit și descăleacă în fața palatului său, al cărui pod, el ordonă să rămînă aplecat. Apoi, cu un semn stăpînitor, ordonă servitorilor să se retragă.

— Monsenior... se auzi lingă el.

— Ce vrei, Tristane ? întrebă cu blîndețe Marigny. Tristan era omul de încredere al primului ministru, un fel de ministru al lui. Acesta era cu desăvîrșire devotat stăpînului său.

— Monsenior, urmă Tristan, nu ar fi bine să sunăm din corn, ca să ne chemăm oamenii și să apărăm locuința ?

— Crezi, dar, că palatul va fi atacat ?

— Nu știu ce să cred, dar oamenii care ne urmăresc mi-au părut foarte suspecti. Monsenior, de ce nu va primit regele ? Pentru ce pentru prima dată vă face un afront atât de negindit ?

— Pentru că, fără îndoială, era ocupat ! Căută să-l liniștească Marigny, cu un suris forțat.

— De ce, monsenior, o trupă înarmată ne urmărește ?... și, de ce, oh ! de ce ?... Uitați-vă !... Se oprește în fața palatului !

— Tristane, zise Marigny cu glas poruncitor. Du-te de-i primește pe musafirii, pe care regele ni-i trimite, și, dacă au treabă cu mine, poștește-i în sala mea de arme. Servitorul se închină adînc și se repezi spre puncte tocmai în clipa cînd Jean de Precy poruncește unuia dintre trimbișii lui să sune cornul.

În vremea asta, Enguerrand de Marigny și somptuoasa sală de onoare, unde, după ce se așeză lingă o masă, își luă capul în miini și șopti !

— Nu mai am fată !

Mașinal, el depusese pe masă pergamentul pe care i-l dăduse rănitul, întilnit în strada Potcovarilor.

— Monsenior, zise Tristan, care se înapoiase, suflînd greu. E marele prefect, Jean de Precy.

— Ei bine ! gemu Marigny, sculîndu-se. Poștește-l !

— Monsenior, ... mai e timp ! Trecătoarea subterană e liberă. Mă însărcinez să țin piept oamenilor acelora pe cînd voi veți fugi.

— Ești nebun, Tristane ? Devotamentul tău te orbește. Află că Marigny poate fi arestat și judecat, dacă se găsec în Paris judecători care să mă poată privi în față. Află că Marigny poate să moară, dacă se găsește un călău în stare să ridice secura asupra mea. Dar, află că Marigny nu poate fugi, și că, nimeni pe lume, nu va putea zice că Marigny a dat înapoi.

Du-te, și primește-l cit mai bine pe acest Jean de Precy, care, neîndoios, vine și de data asta, cum a mai venit și în alte rînduri, să ceară vreo favoare.

Și Enguerrand de Marigny dînd din umeri se îndreptă spre tronul, așezat în fundul sălii.

În clipa aceea, ochii lui Tristan căzură pe pergament. El îl luă mașinal, cum îl pusese și Marigny pe masă. Tristan luă sulul nu pentru că i-ar fi dat vreo importanță oarecare, dar numai din simplul obicei, de a pune la loc sigur hîrțile stăpinului său, și pe care i le încredința numai lui.

După cîteva minute, prefectul intră în sală, urmat de doi stegari. Soldații rămăseseră călări în curtea palatului, precum făcuse și Valois.

Tremurînd Jean de Precy se apropie de grozavul ministru care-l privea cum înainta cu fața liniștită și aspră.

— Monsenior, zise prefectul, salutînd pînă la pămînt, vin de la Luvru. Regele care n-a putut să vă primească adineoarea mi-a ordonat să fug după dumneavoastră și să vă spun că vă așteaptă pe dată.

Un suris disprețuitor se strecură pe buzele lui Marigny.

— Această însărcinare zise el, ar fi putut fi încredințată primului elvețian întilnit în cale. Mă simt foarte onorat că regele, cînd vrea să-mi

vorbească, îmi trimite pe marele său prefect, și încă și mai onorat că prefectul, când are de îndeplinit simpla însărcinare a unui servitor, să fie escortat de șaiszeci de soldați.

— Monsenior ! Bilbli prefectul, roșindu-se și-ngălbenindu-se pe rind.

— Bine ! îl curmă primul ministru, cu mândrie. Trec înainte, urmează-mă.

În minutul acela ușile laterale se deschiseră și din amîndouă părțile o mulțime de cavaleri înarmați pătrunseră în sală și-l înconjurară pe Enguerrand de Marigny.

Jean de Precy îngălbeni ca un mort și stegarilor li se muia răpicioarele.

— Război ! Război ! strigară oamenii lui Marigny.

— Săriți !... Pe arcași !...

— Ajută-ne, Marigny !

Enguerrand de Marigny făcu un geș și zgomotul se potoli.

— Vreau să se respecte soliile regelui ! strigă el cu glas puternic. Fiecare să se întoarcă la casa lui, sau la cazarmă !

Se făcu o tăcere grozavă. Și Marigny urmă și cu mai multă blindețe :

— Ce o să mai urmeze, nu-i privește decît pe rege, pe Dumnezeu, și pe mine.

Și porni, urmat de prefect și de cei doi stegari mai mult morți decît vii. În curtea palatului, el încălecă și trecu podul.

În același timp contele se trezi înconjurat, strîns din toate părțile. Doi oameni apucară căpăstrul calului și toată trupa se puse în mișcare, fără ca Marigny să fi scos vreo vorbă. Dar în loc să apuce spre Sena, ea urmă direcția străzii Vieille Barbetti, care ducea la Temple.

Marigny nu părea că observase direcția care fusese luată. El se gîndea la fiică-sa, și... la Buridan.

Și cum ridică capul, deodată, văzu că treceau prin fața grădiniței cu trandafiri, prin fața grădinii parfumate, prin fața locuinței liniștite și fericite, și un hohot de plîns îl înecă.

În curînd, trupa se oprea în fața unei clădiri întunecate. Erau la Temple.

Oamenii care-l înconjurau pe Marigny, se dădură la o parte și se așezară în jurul lui. Marigny descălecă. Jean de Precy făcu la fel.

Și, printre soldați, mai fu cineva care se dădu jos de pe cal.

Acel cineva înnaintă în cerc, și grăi :

— Enguerrand de Marigny, ești acuzat de trădare, delapidare și înșelătorie.

— Valois !... strigă Marigny. Vai mie ! care am putut uita o clipă că pe lume era un Valois ! Mizerabile,... de ce nu te-ai arătat adineaorea ? N-ai fi ieșit cu viață din casa mea.

— Enguerrand de Marigny, urmă Valois cu glasul tremurînd de bucurie — în numele regelui te arestez !

— Și eu te pălmuiesc !

În același timp, cu un gest gulgerător, mîna lui Marigny plesni obrazul lui Valois care se clătina, se dădu înapoi cu cîțiva pași și urlă :

— Răzvrătire ! Moarte răzvrătitului !

În același minut, Marigny fu înconjurat. Dar pesemene că, în clipa aceea tragică, el apărură mai strașnic decît fusese pînă atunci, căci nici un pumnal nu se ridică asupra lui.

Din propria-i voință, fără să-l atingă nimeni el se îndreptă spre podul peste care trecu.

Peste cîteva minute, Enguerrand de Marigny, primul ministru al lui Ludovic al X-lea era închis într-o celulă din subteranele din Temple.

XVI. MEMORIUL ANEI DE DRAMANS

Un om asistase la arestarea lui Marigny.

Acela era servitorul devotat, pe care pînă acum "l-am întrezărit numai.

Tristan urmăse trupa comandată de Valois, în mijlocul căreia primul ministru se așezase de bună voie. Tristan văzuse ce se petrecuse în fața podului de la Temple.

Îl văzuse pe stăpînul său intrînd în cetatea întunecoasă și oftă :
— E pierdut !

Pînă la ziuă, Tristan rătăci prin jurul vechiului castel al Templierilor, cu speranța nelămurită că poate se înșelase și că o să-l vadă ieșind pe Marigny din temniță. Tîcmai spre dimineață, el se hotărî să plece. Se îndreptă spre strada Saint Martin, combinînd fel de fel de planuri cu care ar fi putut să-și scape stăpînul, dar la care... renunță rînd pe rînd.

Concluzia fu că nu găsea nici un mijloc ca să-l smulgă pe Marigny soartei care-l aștepta, adică de la tortură și decapitare, căci Tristan care era la curent cu toate afacerile stăpînului său, cunoștea în amănunte ura nemiloasă a lui Valois și știa că deoarece regele-i autorizase arestarea era că Valois triumfa. Valois nu putea triumfa decît omorîndu-l pe Marigny.

Bătrînul servitor plînsese, și căuta o mîngîiere nenorocirii care-l izbea, căci chiar în mijlocul celor mai mari nenorociri, omul caută întotdeauna să se agațe de speranță, adică de viață.

Și se hotărî :

— Ei bine ! dragostea pe care o aveam pentru stăpînul meu am s-o trec asupra fiicei lui. Voi căuta să-i scap din avere tot ceea ce se poate omeneste scăpa și-i voi da Mirtilei o socoteală exactă. Și dacă o vrea să-mi facă un loc pe lîngă dînsa, dacă vrea să mă lase să-mi sfîrșesc lîngă ea zilele pe care le-am petrecut în serviciul tatălui său, ne vom reaminti împreună de acela care moare și îl vom plînge împreună. Am putut-o simți și știu că, dacă amorul pentru Buridan a putut să-i inspire puterea de a rezista voinței lui Enguerrand de Marigny, totuși în sufletul ei îi păstrează o dragoste de fiică, demnă de ea și de el.

Cum ajunsese în fața palatului, văzu o trupă numeroasă de arcași staționînd la poartă.

Tristan se strecură printre soldații care-l îmbrînceau mojicește.

Un ofițer îl văzuse și-l recunoscuse fără îndoială, căci strigă :

— Lăsați-l să intre !

Tristan străbătu în curte, și atunci ofițerul zise.

— Să între, da ! Cît despre ieșit... o să fie altceva.

Tristan auzi acele cuvinte și pricepu.

Într-adevăr, în sala de gardă, servitorii cei mai de seamă ai lui Marigny erau arestați și puși în fiare.

În tot palatul arcașii și străjile, conduși de prefect începuseră o percheziție care semăna mai curînd cu un jaf. Se auzeau strigăte, zgomote de mobile sparte. Tristan se îndreptă fără să i se facă nimic prin săli și sălițe în care soldații erau prea ocupați cu furtul ca să-l mai iea în seamă și pe el. Cu toate astea el era urmărit de doi străjeri care nu-l pierdeau din ochi și care se prăgăteau probabil să-l ia să-l ducă printre servitorii deja închiși în sala gărzilor.

Tristan se sui pînă la apartamentul său care era alături de al lui Enguerrand de Marigny.

Cei doi sergenți intrară după el.

— Veniți ca să mă arestați ? întrebă Tristan, întorcîndu-se spre ei.

— Așa e ordinul pe care l-am primit ! răspunse unul dintre ei.

Urmează-ne dar, fără rezistență, prietene ; altfel ar putea să ți se întimplă ceea ce li s-a întimplat unora dintre tovarășii tăi.

— Și ce li s-a întimplat ? făcu Tristan cutremurîndu-se.

— Ei, Doamne ! I-am ucis... și atîta tot !

— Domnilor, zise Tristan, vă urmez ! Dar, să-mi dați voie să iau cu mine cîteva hirtii, care ar putea fi trebuincioase apărării stăpînului meu !

Cei doi sergenți se priviră zîmbind.

— Dimpotrivă, zise unul dintre ei, nu numai că-ți dăm voie, dar te și sfătuim s-o faci ; ia, prietene, oricît de multe hirtii ai, avînd în vedere că le știi pe unde sînt, ceea ce noi habar n-avem.

Tristan deschise un scrin și apucă mai multe pachete cu pergamente printre care se afla și acel pe care Marigny îl depusese pe masă, cînd fusese arestat.

— Ah ! Ah ! strigă unul dintre străjeri.

Iată și ascunzătoarea hirtiiilor, pe care în zadar au căutat-o oamenii noștri.

— Domnilor, zise Tristan, mai sînt și altele... cu mult mai interesante.

— Ia-le, dar ! îl îndemnară soldații incredințați că devotatul servitor, terorizat, se prăgătea să-și asigure grațierea, dînd pe față secretele stăpînului său. Tristan făcu un gest de înțelegere și trecu în odaia de alături, a cărei ușă o lăsă deschisă.

Cei doi străjeri șovăiră o clipă, apoi, cum aveau ordin să nu piardă din ochi pe confidentul lui Marigny, intrară în urma lui.

În același timp scoaseră un străgăt de mirare și de furie.

Tristan dispăruse ! Servitorul lui Marigny nu mai era în camera în care intrase, și unde cu toate astea nu era altă ușă decît aceea pe care intraseră...

Furioși și disperați, soldații începură să sondeze zidurile, dar cercetările lor fură deșarte. Tocmai atunci sosi și prefectul, Jean de Precy, care întrebă :

— Ei bine ! Unde-i Tristan ?

— Monsenior, răspunseră soldații tremurînd, ne-a scăpat din mină și doar diavolul trebuie să se fi amestecat în toate astea, căci lăsîndu-l să intre aici, chiar după ordinele voastre, care ne spuseseți să-l lăsăm să facă tot ce-o voi... nu l-am mai găsit.

— Dobitocilor ! mormăi prefectul. Ați lăsat să fugă pe singurul om, care putea să-mi spună unde se află faimosul tezaur al ministrului dizgrațiat !

Și cum nu e nimic mai crud decât un zgîrcit despuiat de nădejdiile sale, Jean de Precy îi și puse în lanțuri pe nenorociții arcași.

Ca să ne scăpăm mai repede de acești indivizi, putem spune că procesul lor fu îngjghebat ceva mai târziu. Și, lucru ciudat, fură acuzați de a fi fost înțeleși cu dracul, singurul care putuse să-l fure pe servitorul lui Marigny, crimă care fu pedepsită cu spânzurătoarea...

Să ne întoarcem la Tristan.

El dispăruse prin trecătoarea secretă care ea în palat și pe unde îl rugase și pe stăpînul său să fugă. Pe acolo, pe unde, fie din mîndrie, fie din descurajare, contele nu voise să treacă, sluga trecu. Era o scară îngustă tăiată în chiar grosimea zidului și care se cobora pînă în pivnițele secrete ale palatului. Astfel că, pentru a descoperi comoara lui Marigny, trebuia să găsești pivnițele, și pentru a găsi tainițele acelea, trebuia găsită scara... iar ca să dai de scară trebuia dărîmat tot palatul, piatră de piatră.

Tristan străbătu prin pivnițe, avînd grijă să-și umple buzunarele cu cît aur încăpu în ele. Astfel, ajunse la un cavou presărat pe jos cu nisip subțire. Tristan dădu nisipul la o parte și apăru o lespedă de piatră pe care o ridică. Intră în deschizătură, se tirî vreo cincizeci de metri, într-un fel de galerie îngustă și ajunse la o altă lespede, pe care o ridică printr-o operație inversă de cea dintîi. Lespedea se săltă în afară și ajunse în interiorul unui butoi al cărui fund era mobil. Odată ajuns în pivniță și pus la loc fundul butoiului care zăcea printre alte butoaie, ar fi fost cu neputință să bănuiești că acolo se găsea o trecere care era în legătură cu palatul lui Marigny.

După ce sui scara pivniței, Tristan ajuse în parterul unei locuințe modeste, așezată în mijlocul unei curți, și despre care se credea în mahala, că ar fi locuința unui maniac, care era zărit destul de rar. Se înțelege că maniacul nu era decât... Tristan, în persoană. El se sui la primul și singurul etaj, azvîrli pe masă hîrțiile pe care le luase cu el și se așeză pe un fotoliu, mîhnit, pe gînduri ascultînd strigătele care ajungeau de la palatul de alături pînă la el. Atunci se apucă să citească hîrțiile una după alta.

Aprinse focul în sobă și după ce le citea arunca pergamentele în foc. Astfel, ajunse la sulul pe care-l luase de pe masa lui Marigny, și-l desfăcu fără curiozitate și numai cu gîndul să se asigure că nici una din acele hîrtii nu conțineau nimic compromițător pentru stăpînul său.

— La ce bun toate astea ? mormăi el.

Monseniorul de Marigny e condamnat dinainte și chiar de s-ar găsi la el proba că a conspirat împotriva regelui, situația lui n-ar fi mai rea decât e, căci are de-a face cu lupi flămînzi, pentru care orice pretext va fi bun ca să-l asasineze... Și chiar dacă n-au nici un pretext, tot înainte vor merge.

Judecînd astfel, el începu să citească.

Memoriul scris de Mabel, pe vremea cînd își pregătea răzbunarea împotriva Margaretei de Bourgogne, avea vreo zece foi. Tristan le citi mai întîi cu nepăsare, apoi cu o curiozitate din ce în ce mai mare, și cu un interes pasionat. Le citi de trei ori, ca și cum nu-i venea să-și creadă ochilor. Și, cu fața strălucitoare de nădejde, el șopti :

— Aici poate fi scăparea !

Prima lui idee fu să se ducă la Luvru și să ceară să vorbească regelui. Dar se gîndi că n-o să facă zece pași în stradă fără să nu fie arestat, și chiar de-ar ajunge la Luvru, avea toate perspectivele să pună mîna pe el înainte de a ajunge la rege. În sfîrșit, chiar de ar ajunge la țintă, care nu era alta decît să dea în mîna lui Ludovic acele hîrtii n-ar fi izbutit decît s-o piardă pe Margareta, fără să-l scape pe Marigny.

Atunci, Tristan își zise că dacă era cineva în stare să-l scape pe primul ministru, aceea nu putea fi decît... chiar regina.

— Da, șopti el, deoarece aceste hîrtii destăinuiesc că Mirtila e fata Margaretei și a lui Enguerrand de Marigny, deoarece destăinuiesc chiar infamia reginei Franței și deoarece aici se dă proba că Turnul Nesle a fost cuibul monstruoaselor orgii e sigur că, înarmat cu acest memoriu, o pot sili pe Margareta de Bourgogne să-l scape pe stăpînul meu, și, poate, să-i refacă chiar situația politică. Dar cum să vorbesc cu regina? Și, nu e limpede că, dacă ajung pînă la ea, de cum voi vorbi, ea mă va arunca într-o temniță încît nimeni și niciodată nu va putea să-mi mai audă graiul.

Cine oare va putea să bage groaza în Margareta? Cine e destul de tare, destul de îndrăzneț, destul de înconjurat de trupe armate, ca să-și joace capul într-o astfel de întreprindere? Cine, oare, dacă nu chiar acela pe care Enguerrand de Marigny l-a urît atît de mult, dar care o iubește destul pe fiica lui, ca să țină cu orice preț, să-i înlătore durerea de a-l vedea pe tatăl ei mergînd la eșaford? Cine oare, poate fi acela, dacă nu chiar Buridan?

Odată ce luă hotărîrea să se adreseze lui Buridan, devotatul servitor se liniști încetul cu încetul și începu să considere ca sigură scăparea stăpînului său.

Tristan își trecu ziua făcînd fel de fel de planuri, și cînd se înoptă, se îndreptă spre Curtea Minunilor, unde era sigur să-l găsească pe Buridan, deoarece după convenția admisă de Curtea regală, Curtea Minunilor își păstra privilegiile de a da adăpost condamnaților care se refugiau acolo.

Pe de altă parte însă, Ludovic Vicleanul pusese să se înconjoare cu trupe regatul calicilor, astfel că nimeni să nu mai poată ieși de acolo.

Într-adevăr, apropiindu-se de Curtea Minunilor, Tristan văzu numeroase posturi de trupe împrăștiate pe toate străzile.

Cum putu să se strecoare printre posturi, nici el nu-și mai amintea apoi.

Totuși, pe la unsprezece noaptea, el se afla între doi bandiți, care-l apucaseră de guler și-l întrebau îmbrîncindu-l și înjurîndu-l, ce căuta atît de aproape de Curtea Minunilor.

— Domnilor, se mulțumi să răspundă Tristan, am venit aici ca să vorbesc șefului vostru, ilustrul căpitan Buridan.

XVII. URMAREA PRECEDENTULUI CAPITOL

Ziua aceea fusese grozavă pentru Buridan.

Infrîngerea suferită la Temple îi impresionase puternic sufletul simțitor și lesne înrîurit în bine sau în rău, după împrejurări.

Nu numai că nu-l putuse smulge pe Filip din mîinile lui Valois, dar și Gauthier se rătcise în lupta aceea.

Buridan era legat, ca un frate, de cei doi oameni și pierderea lor i se părea ca un fel de prevestire de apropiată nenorocire.

Îi plăcea blîndetea și poetica melancolie a lui Filip. Îi plăcea și firea lui Gauthier. De cîte ori îi făcuse plăcere să stea de vorbă cu cel dintîi, cînd fiecare își făcuse proiecte de viitor, care, la douăzeci de ani, sînt totdeauna vise de dragoste ! De cîte ori golise cîte o sticlă de vin, cu al doilea, în fundul cîte unei cîrciume !... În Filip găsise totdeauna o dragoste sigură și devotată, adevăratul prieten care-l lăsa în pace cu povețele, se bucura de bucuriile sale, și-l plîngea în amărăciunile lui. În Gauthier, găsise totdeauna pe tovarășul bun de plăceri și zdravănă spadă care-l ajutase în duelurile lui.

Pierzîndu-l pe Filip și pe Gauthier, Buridan se simți singur și dez-nădăjduit.

Își petrecu toată ziua închis în odaie, singur, umblind de colo pînă colo, cînd cu pași repezi, furtunatici, cînd descurajat cînd combinînd noi planuri de atac, cînd spunîndu-și că bieții lui tovarăși erau cu desăvîrșire pierduți.

Se înoptă fără ca el să bage de seamă.

Și cum era în acea stare de năluciri, care urmează după orice catastrofă, văzu odaia lui luminîndu-se, deodată.

— Cine-i acolo ? strigă el.

— Eu, senior Buridan, răspunse Bigorne. Și Lancelot intră și așează două sfeșnice pe masă.

— Ce vrei ? întrebă tînărul necăjit.

— Să vă fac lumină.. atîta tot ! răspunse Bigorne.

— N-am nevoie să văd ! răspunse Buridan și mai aspru.

— Ei, zise Lancelot, n-am zis că vreau să vă luminez ochii, ori spiritul vostru. De ce dracu să vă adînciți astfel în negură ! Noaptea dă poveți omului, e drept, dar... de obicei e o povățuitoare tristă.

Trăiască lumina ! Mai cu seamă că, dacă veți putea vedea pînă la vîrfurile nasului, cel puțin, spiritul vostru va putea vedea pînă în vîrfurile nasului unui silogism. Și cum logica, jupîne doctor...

— O să taci, odată, îndrăcite vorbăreț ? îl opri cu asprime Buridan. Isprăvește cu glumele astea stupide.

— Oh ! Oh ! Astă seară sînteți așa de tăios, atît de zbîrlit, ce dracu în ziua cînd nădăjduia să-mi ducă hîrca în cavanul cel mare, și unde, grație dumitale, am păcălit, am păcălit pe maestrul Çapeluche. Sînt glume și glume...

Acea a bietului Hans, regele calicilor, de pilă, care s-a dus să se omoare în fața bunului rege Ludovic, îmi pare proastă de tot, și vă asigur că niciodată n-o să mi se întîmple să glumesc astfel.

— Sărmanul ! suspină Buridan, care tresări. Atît de brav, atît de generos ! Vezi tu ? Regele ăsta de bandiți avea o inimă mai sus pusă decît unii nobili... pe care i-aș putea numi.

— Nu-i mai numiți ! zise Bigorne.

— El a murit ca un viteaz ! urmă Buridan, pe gînduri.

— Da a făcu o glumă proastă. Ar fi o glumă minunată dacă v-ați scula de pe fotoliul acela în care ați încremenit, ca sfîntul Barnabé la ușa bisericii Sfîntului Eustache, și să mă urmați în sala de jos, unde veți vedea un spectacol care vă va trezi pofta de viață... Eh ! drăcie, am fost învinși, într-adevăr..., bătute măr, într-adevăr... dar ne vom răzbuna...

— De ce spectacol vrei să vorbești ? făcu Buridan.

— Veniți și... o să vedeți.

Buridan se hotărî să-l urmeze pe Bigorne pînă în sala de jos, unde nădăjduse să mai zărească pe vreunul dintre cei care-i regreta. Lancelot îi obișnuise cu astfel de surprize.

Dar drept orice spectacol, și trebuie să recunoaștem că era unui interesant, el nu zări decît o masă luminată de două făclii și care păreau să aștepte musafiri. Pentru moment musafirii, erau Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot.

Pe masă străluceau farfurii de metal sau de faianță. Mai multe căni rotunde, erau pline cu vinuri, care trebuie să fie fost grozave, după înduioșarea cu care le privea împăratul Galileiei și regel Basochei, monarhi decăzuți, dar nu lipsiți de poftă de mîncare.

La intrarea lui Buridan, cei doi tovarăși scoaseră un strigăt de bucurie și exclamară deodată :

— La masă !

Buridan clătină din cap. Guillaume îl luă de mînă și-l duse în fața unui bufet încărcat de mîncăruri minunate.

— Buridane, zise el serios, dacă ai de gînd să ne lași să murim de foame, spune-o cel puțin, ca să ne spovedim și să trecem pe lumea cealaltă după toate regulile...

— Ce vrei să spui, Guillaume ?

— Vrea să spună, răspunse Riquet, adică... vrem s'ăspunem, că am jurat să nu ne așezăm la masă pînă nu te vei așeza și tu. Ia... miroase pulpa asta de căprioară...

— Miroase, urmă Guillaume, friptura asta de pasăre, care parecă a fost friptă pentru însăși Jupiter, zeul lăcomiei.

— Ești sigur, prietene, urmă Riquet că Jupiter era zeul lăcomiei ?

— Dacă nu era... merită să fie. Era un mare mîncăcios. De altfel toți zeii erau niște lacomi, ceea ce probează că lăcomia e... lucru dumnezeesc.

Buridan începu să rîdă și Bigorne zine :

— Tai friptura ?

Riquet și Guillaume se așezară la masă și, cu toată supărarea lui, Buridan nu putuse să miroasă parfumul acelor mîncări bune, fără să se înduioșeze.

— La urma-urmei, oftă el, nu pot să-mi las să moară de foame tovarășii care-mi rămîn, sub pretext că am pierdut doi din ei.

— Și, apoi, dacă mai trebuie să ne mai batem, zise Guillaume, nu o putem face cu burta goală.

Eu, zise Riquet, cu gura plină, declar că dacă n-am mîncat, și un copil poate să mă sufle jos...

Fu o masă demnă de tovarășii aceia cheflui, și Buridan luă parte cu atîta însuflețire, încît, cînd jumătate din căni erau goale, tînărul începuse să nădăjduiască, fără să știe ce. Cu toate astea, din cînd în cînd, nu putea să se oprească să nu murmure :

— Sărmanul Filip !

— Și, atunci, Bigorne răspundea :

— Seniorul Filip d'Aulnay, e poate cel mai fericit dintre noi. O să aibă norocul să moară pentru aceea pe care o iubește.

— Taci mizerabile ! striga Buridan. Nu-ți dau voie să rîzi de gentilomul acesta, nenorocit... Sărmanul Gauthier, urmă el.

— Un bețiv strașnic ! adăugă Guillaume, strîmbîndu-se și răsturnîndu-și paharul pe gît.

— Da ! se jenea Riquet. Nu era altul ca el ! L-am văzut într-o cârciumă ținînd piept la zece bețivi, deodată, pe care-i făcu să cadă sub mese, pe cînd el cerea o ultimă cană, ca să le pună capac !

Mîncînd, bînd și lăudîndu-i pe cei doi gentilomi, timpul trecu. Deodată ușa deschise și un om un calic intră, zicînd :

— Viteazule căpitane Buridan, îți aducem un prizonier.

— Bărbat sau femeie ? întrebă Bigorne.

— I-ai lăsat cel puțin galbenii pe care-i avea ? adăugă Guillaume. Căci știi că slujba mea, în regatul ăsta nobil, va fi, de aici încolo, să asist la cercetarea prizonierilor.

— Ce să faci cu galbenii ? mormăi Riquet, a cărui limbă se încurca. Aici nu e o cârciumă ca „La floarea de Crin“, unde veșnic trebuia să plătești.

— Adu-l pe prizonier ! porunci Buridan, posomorît. El oftă și-și zise în minte :

— Eu sînt Buridan, cel ce zac în Curtea Minunilor, ocupîndu-mă de oamenii prinși de hoțomani ?

În clipa aceea, un om intra între doi calici, care se retraseră la un semn al căpitanului, după ce aruncară o privire rîvnitoare spre masă.

— Cine ești ? îl întrebă Buridan pe om.

Acesta răspunse :

— Mă numesc Tristan și sînt un servitor devotat al Monseniorului Enguerrand de Marigny.

La vorbele acestea, Buridan se sculă, cutremurîndu-se. Guillaume și cu Riquet săriră spre săbiile lor pe care le scosese ră... să se așeze iarăși la masă... Cît despre Bigorne, el privi cu atenție pe noul venit și mormăi :

— Îmi pare că aveam să auzim lucruri interesante...

Tristan privea cu liniște pe oamenii care-l înconjurau cu chipuri dușmănoase.

După cîteva minute de tăcere, Buridan întrebă :

— Și vii, fără îndoială, din partea stăpînului tău ? Seniorul de Marigny nemaiîndrăznind să vină singur să-și dicteze voianța, își trimite acum slugile lui devotate. Astfel, e în mai puțină primejdie... Ei bine ! vorbește ! Ce ai să-mi spui ?

Trebuie să-i duc înapoi acestui onorabil părinte pe fata pe care n-a știut s-o apere și pe care a vrut mai bine s-o ucidă decît s-o știe unită cu un bandit de felul meu ?

Trebuie să mă recunosc vinovat, să mă duc la „Notre Dame“, cu funia de gît și de-acolo la Furcile Grevei ?... Haide, slugă devotată, explică-mi dorințele nobilului tău stăpîn, dar... bagă de seamă, prietene, fii cît mai lămurit.

— Nobilul meu stăpîn, Monseniorul Enguerrand de Marigny, a fost arestat și condus la Temple.

— Arestat ? strigară deodată toți tovarășii, dar cu intonații diferite.

Într-adevăr, pe cînd Bigorne striga încremenit, Guillaume și Riquet bucuroși, Buridan se gîdea înfiorat :

— Tatăl Mirtilei arestat ?... Ce o să zică dînsa ?... Ce o să facă ?...

— Da urmă Tristan. Seniorul de Marigny a fost arestat... adică a fost învins de ura contelui de Valois. Omul acesta a fost prea mare pentru timpul său. Apoi pe unde trecea, ceilalți oameni se înecau în umbra lui uriașă, chiar de-ar fi fost ei prinți și regi.

Gelozia la dus la disperare pe contele de Valois !

Aș jura, pe Dumnezeuul meu de adevărul pe care-l spun.

Astăzi seniorul de Marigny plătește crima de a fi înfăptuit o monarhie temeinică, în stare să se împotrivească asalturilor seniorilor feudali. Numai că... a uitat să se facă regele acestei monarhii. A uitat s-au... n-a voit.

Buridan ascultase încremenit cuvintele devotatului servitor al lui Enguerrand de Marigny. Un fel de furie clocotea în el.

— Și... de ce? zise el în sfârșit cu glas tremurând, de ce vii să-mi spui tocmai mie toate astea?

— Pentru că sînteți logodnicul fiicei sale! răspunse Tristan. Sînteți ca și din familie, seniore Buridan! Vreți oare să mă duc la nobila domniță și să-i spun „Tatăl vostru e arestat va fi dus la spînzurătoare sau la eșafod... Am vrut să spun astea toate logodnicului vostru, dar Jean Buridan n-a vrut să mă asculte“.

O tăcere plină de mirare se făcuse în sala atît de zgomotoasă mai adineaora.

Nici Bourrasque, nici Handryot, nici Bigore n-aveau poftă de glumă. Ei simțeau că se petrecea ceva mare și frumos în fața ochilor lor. Ținuta bătrînului servitor nu era nici solemnă, nici durerasă. El spunea lucrurile așa, cum erau, în mod simplu, și situația aceea era grozavă pentru Buridan. El n-avea dreptul să se bucure de căderea omului pe care-l ura cu atîta înverșunare.

Și nu numai nu putea să se bucure de arestarea omului care l-ar fi ucis dacă l-ar fi avut în mînă, dar îi era cu neputință să nu-și pună viața în pericol ca să o scape pe aceea a tatălui Mirtilei!

Cu toate astea, el tăcea, cu nelămurita speranță că lucrurile se vor aranja altfel. Tăcea, și cu capul între palme nu voia să-l privească în față pe teritorul lui Marigny.

— Jean Buridan, zise acesta, am venit aici să cer ajutor. Să mă duc, ori să rămîn?

— Să rămîi!...

Guillaume Bourrasque dădu un pumn în masă de se cutremurără cîmile și paharele. Riquet Haudryot începu să ridă tare și strigă:

— Asta-i logică, doctore!... Buridane, ai spus-o singur: nu ești decît un măgar!

— Tăcere! strigă Lancelot Bigorne.

Tristan oftă ușurat.

— Deoarece trebuie să rămîn, zise el, pot spune ce mai am de spus. Seniore Buridan, trebuie să vă vorbesc între patru ochi.

Buridan făcu sem bătrînului să-l urmeze, și amîndoi se suiră la primul etaj al locuinței.

Convorbirea fu foarte lungă, căci numai spre ziuă Tristan plecă de la Curtea Minunilor.

Și atunci Buridan, strîngîndu-și tovarășii laolaltă, avu cu dînșii o consfătuire a căror urmări le vom vedea în capitolul viitor.

XVIII. ÎNTÎLNIREA

În dimineata aceea era tulburare mare la Luvru unde seniorii, cavalerii de tot felul curtezani veniseră de pretutindeni.

Vestea arestării lui Enguerrand de Marigny se răspîndise ca un

trăsnet în Paris. Bucuria fusese mare în popor. Marigny era Filip cel Frumos, Marigny era cea mai grozavă figură a domniei trecute.

Întrupa toate umilirile, toate obidurile sălbatice, rugurile, spînzurătorile și, mai cu seamă, birurile fără măsură. El debutase față de noul rege dăruindu-i spînzurătoarea de la Montfaucon ridicată chiar cu cheltuiala sa. Deci, poporul se bucură, cum se bucură întotdeauna cînd dispărea cîte un tiran, cu speranța himerică că acel tiran va fi cel de pe urmă. Dar, după acesta vin alții și poporul... e nevoit să aștepte clipele cînd va putea să se facă tot și de toate întocmai ca la o mare petrecere publică.

Lăutarii, care formau o corporație puternică, se răspîndiră în tot Parisul și cîntară pe la răspîntii eliberarea poporului ; din nenorocie cîntară și gloria lui Valois. Un mare număr de circiumari anunțară că pentru un prilej ca acela, se va bea la ei toate zilele cu jumătate preț, ceea ce însemna o afacere bună. Se aprinseseră focuri de bucurie, jucară, în sfîrșit se făcu tot și de toate întocmai ca la o mare petrecere publică.

Nemaistăpînnindu-și bucuria cu un suris binevoitor, Valois primea la Luvru mulțimea curtezanilor, care, în ajun încă, n-ar fi îndrăznit să-l bage în seamă în fața lui Marigny. Rezultatul era că antecamerele, gale-riile și scările erau înțesate de o mulțime cum rar se vede. Se înțelege că Valois împărțea tot felul de făgăduieli în dreața și-n stînga.

În galeria cea mare, care era înaintea oratorului, se petrecu un spectacol extraordinar. Mai întîi Valois se mulțumise să insinueze că toate nedreptățile vor fi îndreptate și că fiecare va fi pus la locul său. Apoi, încetul cu încetul, ajunsese să-l întrebe pe fiecare pur și simplu ce dorea și ce-i putea da, în schimb.

Unu-i ceruse o episcopie, altul o companie,... cîte unul o zestre pentru fiică-sa, care era de măritat... un altul un guvernămînt. Valois făgăduia mereu. Începură tocmeli și discuții.

Cutare senior, care obținuse o episcopie și care se gîndise apoi că nu-i convine căuta s-o precupețească cu altul care-i invidia norocul.

Porniră strigăte, certuri, insulte. Regatul era pus în jaf. Se împărțeau posturi, onoruri, și mai cu seamă banii. Franța era pusă la mezat !

— Loc regelui ! anunță deodată un ușier.

O tăcere mare se făcu în mulțimea care se împărți în două grupuri, printre care trecu Ludovic X-lea, pe cînd Valois îi ieșea înainte. Ca și cum ar fi fost împins de entuziasmul său contele îl îmbrățișă pe rege strigînd.

— Sire, în sfîrși, iată-vă scăpat !

— Trăiască regele ! strigă mulțimea curtezanilor într-o larmă cu atît mai pasionată, cu cît numai regele, singur, putea să sancționeze toate făgăduielile făcute de Valois.

Ludovic care primise destul de plictisit îmbrățișarea unchiului său, păru că se bucură de aclamațiile acelea căci îi plăceau gălăgiile, paradele, și demonstrațiile de entuziasm. Aruncă o privire încîntată asupra mulțimii aceleia îmbrăcată în costume splendide, care da din picioare, scutura batiste și repeta într-un fel de furie strigătul de : Trăiască regele !

Entuziasmul acela îi dovedea lui Ludovic care fusese puterea primului său ministru. Deodată el păru înspăimîntat cum se înspăimîntă uneori omul, după ce a trecut primejdia. Fața, care cu o clipă mai înainte îi strălucea de bucurie, i se posomori, și strigă cu glasul tulburat ridicînd mina :

— Da, domnilor, trăiască regele ! De acum înainte nu mai e decît un singur rege al Franței, și regele acela sînt eu. Fiecare cu rangul său,

fiecare la postul său ! Și, vai de acela care va îndrăzni să se înnalțe în-destul de sus ca să fie luat drept... regele !

Cuvintele lui produsese un efect grozav. O tăcere grozavă, plină îngrijorări, făcea loc, se lăsă după aclamațiile trecute. Palid și bîlbîind, Valois voi să spună cîteva cuvinte. Dar regele care se înfuria de ură la auzul cuvintelor lui, îl întrerupse, întrebîndu-l cu asprime :

— Ce-i cu prizonierul, cu... acel Filip d'Aulnay ? A fost interogat ? Și celalt,... Gauthier,... ce ați făcut cu el ?

— Sire, zise Valois, cei doi frați sînt în carcere sigure. Li se va aplica tortura, pe dată ce va ordona Maiestatea Voastră. Dar... nu ar fi mai bine să ne ocupăm de celălalt prizonier, mai interesant, numit Enguerrand de Marigny ?

— Vom vedea, zise regele mulțumit de supunerea care se vădea în glasul și ținuta contelui de Valois, el care nu putuse pînă atunci să facă să-și plece capul pe primul său ministru.

— Convoacă consiliul, dragă conte, și vom discuta aceste grave chestiuni. În același timp el se îndreptă grăbit spre ușa oratoriului și intra la regină.

Tremurînd și pîndind, Margareta, de Bourgogne asculta zgomotele care-i ajungeau din fundul Luvrului și căuta să și le lămurească.

De cîteva zile, ea slăbise. Frumusețea i se brumase, fața i se întunecase, și privirea reflecta grozavele griji, care o rodeau în taină.

Aflase chiar, prin Valois, îndrăzneța încercare făcută de Buridan și de tovarășii săi să-l scape pe Filip de la Temple. Știa că Gauthier d'Aulnay era prizonier și el, dar arestarea aceea, care ar fi putut s-o bucure, nu-i inspirase decît un fel de spaimă superstițioasă.

I se părea că viața îi era legată de viața omului acela care-o blestemase.

Se gîndea că moartea lui Gauthier ar dat toată puterea blestemului făcut.

Ea mai aflase, prin Jeana, despre arestarea lui Marigny. Și din partea aceea ea, nu prevedea decît nenorociri. În sfîrșit, în sufletul ei se încrusta o presimțiere, întoemai ca atunci cînd cineva se așteaptă la o catastrofă, fără a putea preciza care o să fie, nenorocirea aceea și nici de unde o să-i vină. Oricum ar fi fost, regina aștepta vizita regelui, cu o nerăbdare grozavă și o spaimă ascunsă.

Astfel, nu se putu opri, să nu tresară și să se îngălbenească, văzîndu-l intrînd pe Ludovic.

Dar strîngînd laolaltă puterea de cuget și toate mijloacele de seducție, ea făcu surorilor sale un semn imperceptibil să plece, și înaintă spre rege cu zimbetul acela fermecător, care-l prefăcea umil și supus, ca pe un îndrăgostit pasionat, după cum și era.

Ludovic o strînse cu drag în brațe, apoi prinzînd cu amîndouă mîinile capul Margaretei îi îndură privirea întrebătoare cu o liniște supraomenească, care nu o părăsea niciodată în momentele primejdioase.

— Cit de palidă ești ! murmură regele. Maică Precistă ! Mi se pare că ai slăbit ! Fața, ți-e trasă ! că în ochii tăi frumoși ai nu știu ce întristare.

— Nu e de mirare, scumpul meu rege, deoarece, de cîteva zile, te văd mohorît, îngrijorat, tulburat. Crezi că nu sînt tulburată de tulburările tale ? Afacerea aceea de la Curtea Minunilor m-a necăjit atît de tare, încît, nopțile trecute, n-am putut dormi.

Regele surîdea, fericit de mîhnirea Margaretei.

— Suflete iubit, zise el, aş dori ca să fii învins în fiecare zi, ca la Curtea Minunilor, ca să am apoi fericirea să fii compătimit şi mîngiat de tine.

Regele o condusese pe Margareta la fotoliul cel mare, pe care şedea de obicei, în dreptul unei fîreşte.

El se aşezase lângă ea, ţinînd-o de mină, privind-o cu o dragoste şi cu o fericire nespūsă.

— Dar poţi să te linişteşti, urmă el. Buridan... îndrăcitul acela, ne va cădea pe mină, în curînd.

Margareta tresări şi deveni mai palidă.

— Eşti sigur, Sire ? întrebă ea, cu glas ciudat.

— Fără îndoială. Am jurat să respect privilegiile Curţii Minunilor, care e un refugiu, şi-mi voi ţine angajamentul. Căci în ziua cînd regii şi-ar nesocoti făgăduinţele, chiar ei care sînt aleşii lui Dumnezeu, ce-ar putea să i se ceară restului omenirii ? Dar regatul calicilor este încercuit de pretutindeni, şi numai de s-ar mulţumi să trăiască viaţa întreagă în închi-soare, altfel Buridan nu va întîrzia să fie prins, chiar de ar refuza şi Papa să mă dezlege de jurămintul meu, ceea ce l-ar costa, poate, cam scump pe sfîntul Papă. Aşadar, nu numai Buridan, dar întreaga bandă va fi dusă în curînd la Furcile de la Montfaucon, ceea ce-ţi va procura o dimi-neată plăcută şi de distracţie.

De data asta Margareta se făcu atît de palidă încît regele băgă de seamă şi strigă :

— Doamne ! scumpă Margareta mi se pare că leşini ! Hei Jeano, Hei, Blanco ! Moare regina !

— Nu, nu, bolborosi Margareta, nu e nimic, Sire ! Dar ideea că regele meu e încônjurat de atîţia duşmani, îmi face un rău grozav !

Regina făcu o sforţare grozavă asupra ei însuşi şi izbuti să ia o în-făţişare vioaie. Pe jumătate liniştit, regele o mîngîie cum se pricepu mai bine, asigurînd-o că în curînd o să se scape de toţi duşmanii lui şi că în-cepînd cu cel mai principal dintre ei, cu Enguerrand de Marigny, arestat.

Margareta nu zise nimic, dar privirea răutăcioasă, dunga de pe frunte, dispreţul buzelor sale ar fi vestit lui Marigny dacă ar fi fost acolo, că şi ea îl condamna.

— Cît despre nesupuşi, sfîrşea în clipa aceea regele, sculîndu-se nu te îngriji. Am şi prins pe doi dintre ei pe Filip şi pe Gauthier d'Aulnay.

— Şi ce pedeapsă le vei da, Sire ? întrebă regina.

Pus astfel deodată în faţa unei întrebări precise, Ludovic şovăi un moment. Dar poate era într-o clipă de înduioşare căci răspunse stînd pe gînduri : „Aceşti doi oameni nu mi-au făcut prea mare rău ce-i drept... şi apoi, sînt şi bravi... şi la urma urmei erau şi duşmani de moarte ai duş-manului meu ! Pentru răul pe care au încercat să i-l facă lui Enguer-rand, cred că pot să-i graţiez şi să mă mulţumesc să-i închid în vreo cetate“.

Apoi, mai posomorît, urmă :

— Da sînt nişte viteji... unul dintre ei, mai cu seamă, acela care se numeşte Filip. L-am văzut în temniţa lui îndeplinind un act de curaj gro-zav, care inspiră groaza şi admiraţia.

— Dar ce a făcut, Sire ? bolborosi Margareta care ştia foarte bine la ce act făcea aluzie regele.

— Ca să nu vorbească, și ca să nu-și denunțe amanta, a... Ludovic tăcu deodată, își lovi fruntea cu palma și mormăi înăbușit. Ca să nu-și denunțe amanta, a... amanta lui !... pe femeia aceea care mă trădează, pe femeia care trăiește în jurul meu, lângă mine, care e poate din familie și pe care n-o pot descoperi.

— Linștește-te scumpul meu Ludovic bolborosi regina, tremurînd de frică. Căci ea zărea ochii regelui rătăciți. Vedea buzele lui tremurînd. Vedea pe fața lui aceleași simptome, pe care le mai învinsese odată.

Da, regele o bănuia ! Era atît de vădit pentru ea, care citea gîndul lui, poate mai bine decît el însuși !

Regele o bănuia, dar nu îndrăznea s-o spună, știind bine că, odată ce va vorbi, ar merge, poate, pînă la capăt, adică pînă la a cere Margaretei dovada temeinică a nevinovăției sale.

— Să mă liniștesc, strigă el căutînd să stăpînească furia și durerea care fierbea în el. Și tu, nu vezi, Margareta, că lucrul ăsta mă ucide ? Curtea Minunilor nu e nimic, răzvrătiții nu înseamnă nimic ! Marigny nu e nimic !... Dar, să nu știu, vezi tu ? să nu știu numele infamei și să-mi petrec nopțile muncindu-mă să gonesc nălucirile închipuirii mele și să-mi zic : Dumnezeuule a-tot puțințe ! dar... dacă ar fi...

— Cine ?... Îndrăznește, odată, Ludovic ! Hai îndrăznește ! strigă Margareta de Bourgogne, stînd dreaptă în fața lui, tragică, superbă.

Regele o privi o clipă, ochii i se umflară apoi izbucni în lacrimi și murmură :

— Nimic, Margareta mea adorată... n-am nimic de îndrăznit, căci în inima mea nu e decît dragoste și venerație pentru tine. Apoi o luă în brațe și o sărută pe gură cu atîta foc, încît Margareta scoase un țipăt, și cu pasul lui grăbit, regele străbătu sala și ieși.

Margareta rămase fără puteri.

În minutul acela o ușă mică, din partea opusă aceleia pe care ieșise regele, se deschise și Jeana apăru, șopti cîteva vorbe la urechea reginei, care tresări și înaintă repede spre un cabinet unde o aștepta un om.

Omul acela era Stragildo.

Fără nici un cuvînt, pázitorul fiarelor se închină și întinse o hîrtie pliată în patru.

Margareta o citi. Atunci fața i se înroși. Cîteva secunde ea tremură, de parcă era prinsă de friguri. Privirea-i aruncă scînteii, buzele i se învînețiră. Apoi, cu aceeași fulgerare, totul se stinse pe chipul ei.

Se aplecă spre Stragildo și-i dădu cîteva ordine.

Stragildo dispăru.

Margareta se înapoie în odaie, privi în jurul ei, ca să se asigure că era singură, și citi din nou hîrtia.

Pe hîrtie erau scrise numai aceste vorbe :

„Jean Buridan o așteaptă pe Margareta de Bourgogne astă seară, la Turnul Nesle“.

.

Toată ziua regina nu se mișcă din fotoliul ei. Cu miinile rezemate pe genunchi, cu capul lăsat pe spatele jilțului cu ochii pe jumătate închiși, cu sînul de-abia bătîndu-i, cu o mișcare ritmică, înceată, ce semăna palidă, surizîndă și gînditoare cu o sfință dintr-un vitraliu.

Dacă Ludovic ar fi intrat atunci, ar fi găsit-o mai frumoasă decît o văzuse vreodată. Și într-adevăr era o înfățișare minunată.

În fața ferestrei, largi și adâncite ca o mică capelă, cu podoaba ei de vitraliu colorat, care îndulcea lumina ce se strecura în raze noi, în încădrarea perdelelor de catifea roșii, imensul fotoliu se înălța pe un plan mai ridicat decât restul camerei, cu sculpturile lui chimerice, cu picioarele reprezentând ființe fantastice cu aripele întinse, spatele lui sculptat reprezentând blazonul Franței împreună cu acela al Bourgogniei, totul ca o coroană regală deasupra, și Margareta în rochia ei țesută cu aur cu cute lungi, cu picioarele așezate pe o pernă din aceeași catifea ca perdelele, cu părul splendid despletit pe umeri, Margareta nemișcată, ca în extaz, ar fi reprezentat pentru un pictor, ori un poet, visul unei regine făurind în visele sale pașnice fericirea lumii. Margareta se gîndea la Buridan. Margareta se gîndea că, în sfîrșit, Buridan învins alerga spre ea. Margareta iubea. Margareta aștepta ora cînd Buridan îi va spune : „Te iubesc...” Fără îndoială fu singura oră de amor curat... în viața aceea frămîntată de vijelii și de pasiuni.

Noaptea învîlui Parisul.

Margareta se îmbracă, își puse pe ea o mantie largă, dădu Jeanei cîteva ordine scurte și precise ca să știe unde s-o găsească în caz neprevăzut însoțitoarea și plecă.

Era singură...

Pe drumuri întortochiate, atît de umblate, ea ajunse la poarta pe unde se ieșea din Luvru, și ajunse pe malurile Senei...

Nu tremura, nu-i era frică în noaptea aceea adîncă, în colțul pustiu, unde rătăceau, poate, răufăcători.

Se coborî încet pînă la marginea apei, la locul unde era legată barca ei. Stragildo era acolo. Regina se așază.

Stragildo începu să vislească cu putere barca, ajunse repede la celălalt mal.

Regina sări pe pămînt și se îndreptă spre poarta Turnului Nesle, pe care o trecu fără să se intereseze dacă Stragildo o urma să nu. Se sui pînă sus și intră în sala unde, la începutul acestei povestiri am văzut intrînd pe Filip și Gauthier d'Aulnay. Și pe prag ea se opri cu inima bătîndu-i.

Buridan era acolo, și el se închină pînă la pămînt în fața ei !

Stragildo nu intrase la Turnul Nesle.

Cînd Margareta sări pe nisip, un suris ciudat strînse buzele banditului.

O lăsă pe regină să se îndepărteze, apoi, sărind la rîndul lui, el legă barca și se îndreptă spre o fundătură mai întunecoasă, unde mai mulți oameni erau ascunși nemișcați și tăcuți. Și Stragildo zise numai atît :

— Acum, Sire, puteți intra în Turnul Nesle.

XIX. STRAGILDO

Trebuie să ne înapoiem la Curtea Minunilor unde, după plecarea lui Tristan, l-am văzut pe Buridan avînd o consfătuire cu Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot.

— Sfinte Barnabé ! strigă Bigorne. Cum s-ar zice, acum o să ne punem viața în primejdie ca să o salvăm pe aceea a seniorului Marigny ?

— Ești liber să nu mă urmezi, zise cu răceală Buridan.

— Mulțumesc. Sînt silit s-o fac și să vă urmez, ca să vă opresc de a face alte prostii, atît cît se poate opri un doctor în logică să facă măgării,

hi-han !... Dar, în sfârșit, să mori dacă e dat... să mori ! Însă tot mai mult mi-ar place să-mi dau pielea ca să-l servesc pe dracu, decît pe Marigny.

— Hei, ce-ți pasă, zise Riquet, deoarece o să i-o facem lată doamnei Margareta ?

— Și să-i tragem o păruială și patrulei ! adăugă Guillaume.

— O știu eu bine, reluă Bigorne, și asta mă împacă cu ideea de a-l scăpa de îndrăcitul de Marigny. Oh, sfinte mare Barnabé, dacă izbutim în expediția asta, îți făgăduiesc șase galbeni pe care îl voi da în mina popii de la sfîntul Eustache. Dar, dacă nu izbutim, îți făgăduiesc doisprezece, pe care îi voi bea în sănătatea ta, tot cu popa acela.

— Și cu mine ! ziseră într-un glas Guillaume și Riquet.

— Nu ! E vorba de-a făgăduială. N-oți fi vrînd să beți vinul unui sfînt !

Pe cînd trîncăneau așa, cei patru se pregăteau de zor. Își acopereau trupurile cu pieptare de piele de bivoli, tari, ușoare și mlădioase. Își incingeau săbiile cele mari și-și căutau pumnalele. În zorii zilei, cînd somnul era mai adînc, și nu se luminase încă de zî, dar întunericul părea mai puțin adînc, Buridan chemă o haimană care păzea la ușa locuinței și-i porunci să-l cheme pe ducele Egiptului, care sosi îndată.

— Plec din Curtea Minunilor ! zise Buridan. Mîine să-ți strîngi oamenii și să le spui că Buridan a plecat spre alte locuri. Trebuie, căci de cum voi pleca eu și tovarășii mei, asediu¹ Curții Minunilor se va ridica... Veți fi liberi.

— Vom face cum vrei sire, rege al Argotului, zise ducele Egiptului.

— E un regat nestatornic zise Buridan, un sceptru care nu era pentru miinile mele și o coroană care nu se potrivea pe capul meu.

— Cu toate astea ești un viteaz. Ai o inimă de leu. Sub cîrmuirea ta Curtea Minunilor ar fi ajuns o cetate a prăzii, pe care n-ar fi învins-o nimeni și nimic !

— Da, zise Buridan surizînd, se poate, dar... nu-mi place să prad.

— Hi-han, începu Bigorne.

— Cu toate astea, urmă ducele Egiptului, ai luptat cu patrulele, cu oamenii prefectului și ai regelui. I-ai prins ca pe niște vulpi,... i-ai învins...

— Asta-i... altceva. Să nu mai vorbim de lucrul ăsta. Spune oamenilor tăi, din partea lui Buridan, că fac jurămîntul că, dacă mă îmbogățesc, o să le dau jumătate din averea mea, cu condiția să respecte femeile și bătrînii și să încerce să-și schimbe felul de trai.

Ducele Egiptului surîse, dădu din cap și răspunse :

— Ca și cum ar fi să recomanzi soarelui să-și schimbe cursul. Regii sînt făcuți să domnească omorînd. Bandiții sînt făcuți să trăiască furînd. Așa e. Adio, căpitane Buridan. Curtea Minunilor te va regreta ca pe cel mai îndrăzneț dintre șefii săi. Numai că... e păcat să nu știi ce va să zică un bandit.

— Asta-i pentru că a învățat logica ! zise Bigorne.

Deja ducele Egiptului ieșise. Respectuos față de voința lui Buridan, el nu încercase nimic ca să-l facă să-și schimbe hotărîrea. În minutul cînd fu să plece, el se întorsese și zisese numai atît :

— Orice vei întreprinde, amintește-ți că vei găsi întotdeauna aici un adăpost sigur.

După zece minute, la rîndul lor, cei patru tovarăși părăseau locuința.

— Strașnice chefuri am mai făcut aici, zise Guillaume, oftînd cu părere de rău.

— Da, zise Riquet, strașnic mai erau de bune bucatele pe care le gătea desfrînata care ne ospăta...

— Și acum trebuie să ne reîncepem viața de aventuri, căutîndu-ne de mîncare. Căci... nu-i așa că n-ai bani Buridane ?

— Nu, zise Buridan ; dar... vom găsi.

— Cum ? întrebă Bigorne, deoarece refuzați să vă cîștigați viața în mod cinstit orînduînd cîte-o... expediție care după cum v-am explicat de atîtea ori, plac și lui Dumnezeu și sfinților, avînd în vedere, că... de altfel îl puteți întrebă și pe popa de la sfîntul Eustache, care dă voie să...

— Vrei să-ți tai urechile ? îl curmă Buridan.

Bigorne tăcu. Dar dădu din umeri. El credea, într-adevăr, ceea ce spunea.

Ajunși în strada Francs-Archers și anume în partea cea mai primejdioasă unde riscau să se izbăvească de posturile care încercuiau Curtea Minunilor, cei patru tovarăși se așezară în ordine de luptă : Buridan în cap, Bourrasque și Haudryot la cîteva pași mai îndărăt și Lancelot la urmă de tot. Trebuiau să treacă cu orice preț.

Deodată Buridan se întoarse către Guillaume și murmură :

— Luați aminte !...

La treizeci de pași în fața lor, la o cotitură a drumului, un foc își pilpîia ultimele flăcări. Împrejurul focului dormeau vreo doisprezece arcași, învâliți în mantale. Patru dintre ei vegheau în picioare, cu sulita în mînă.

Buridan făcu semn prietenilor lui să se apropie și le expuse planul său care era din cele mai simple. Aceștia îl încuviințară cu același gest, adică toți trei își scoaseră pumnalele. Și, strecurîndu-se pe lîngă case, înaintară în întuneric, ca lupii.

— Înainte ! strigă deodată Buridan.

— Săriți ! răspunse glasul unei santinele.

Deja cei patru se repeziseră deodată, drept înainte, pe cînd arcașii deșteptați, puneau mîna pe sulite. Fu ceva fulgerător ca trecerea unui puhoi.

La lumina focului, soldații zăriră ceva, ca o vedenie care apare și dispare într-o clipă... patru demoni sărind ; văzură două santinele căzînd, și în aceeași clipă cursa nebună a celor patru care dispăreau în fundul uliței. Se auziră urlete ; din post în post, soldații deșteptați se repezeau înainte... dar fugarii dispăruseră.

— Ce nenorocire pe mine ! zise ofițerul care comanda postul din strada Francs-Archers. Cel care a fugit, nu era altul decît Buridan. După un sfert de ceas, Buridan și cu prietenii săi ajungea în strada Froidmantel. Nici unul nu era rănit.

După ce constatară aceasta, porniră din nou înainte și ajunseră la curtea leilor. Buridan bătu în poartă.

După cîteva minute, o ferestruie se crăpă și la lumina unui felinar un glas întrebă :

— Cine-i acolo ?

— Du-te, zise Buridan, și-i spune lui Stragildo că Buridan vrea să-i vorbească. E vorba de regină.

Ferestruia se închise. După cîtva timp, prin aceeași ferestruie, o voce răgușită și batjocoritoare grăi :

— Salut, nobile căpitan ! Cu ce te pot servi ?

— Tu ești Stragildo ?

— Chiar eu, seniore, care stau gata să vă servesc. Mai am cițiva saci care așteaptă și nădăjduiesc, că într-o noapte fără lună, am să am onoarea să vă pun unul la dispoziție.

— Taci mizerabile, dacă ții la viață. Căci dacă n-aș avea nevoie de tine în noaptea asta, ușa asta nu m-ar putea opri să te ajung și să te pedepsesc după cum meriți. Dar... destul ! Vrei să dai o scrisoare reginei ?

— O scrisoare ? Vezi bine ! Că, doar, de-aceea și sint aici. Vreo scrisoare de dragoste, poate ?

— Ai ghicit !...

— O întâlnire la Turnul Nesle, zise Stragildo batjocoritor.

— Ai ghicit !...

— Ei bine ! Trece-mi bilețelul printre gratiile ferestruiei și-ți făgăduiesc că va ajunge la Doamna Margareta.

Buridan făcu după cum îi arătase Stragildo. Strecură printre gratii o hirtie pe care păzitorul fiarelor sălbatece o apucă cu vârful degetelor.

În timp ce aceștia vorbeau, Guillaume, Riquet și Lancelot, șezuseră deoparte, ca să nu-i vadă Stragildo. Acesta, luînd hirtia, închise ferestruia pe dată, și Buridan îl auzi îndepărtîndu-se. La rîndul său porni și el, cu tovarășii lui.

Stragildo nu plecase de-a binelea, ci numai se făcuse, apoi crăpă ușa tocmai atît cit putea să-și strecoare capul afară și să zărească mai multe umbre care se pierdeau în ceață.

— Bine, mormăi el ; sint patru și anume : jupîn Buridan, apoi îndrăcitul de Bigorne, împăratul Galileiei și regele Basochei. Ce mai lovitură ar fi să-i prinzi în laț pe toți patru, și să-i trimiți să se întâlnească cu cei doi frați la Temple.

Stragildo se sui în apartamentul lui și de unde, prin mai multe ferestre, putea supraveghea și curțile fiarelor, și strada, și dependințele servitorilor. Fără să șovăiască cituși de puțin, desfăcu hirtia pe care i-o dăduse Buridan și începu s-o descifreze cu greu. O parte din încrederea pe care regina o avea în el, era că nu știa să citească și să scrie. Dar om priceput, curios din fire și din meserie, Stragildo plătise unui notar din vecinătate să-l învețe cititul așa de puțin răspîdit pe vremea aceea. Și învățase destul, ca să spioneze cu mai multă ușurință.

Descifrînd scrisoarea, el căzu pe gînduri. Aventura îi părea ciudată și-l îngrijora mult.

Ne este imposibil să nu rezumăm aici, în cîteva linii generale, gîndurile sinistrului bandit. Mai întîi, trebuie să spunem că el cunoștea perfect dragostea reginei pentru Buridan și că nu pierduse o silabă din propunerile pe care Margareta le făcuse tinărului, la întâlnirea lor la Turnul Nesle, adică să-l ridice la rangul de prim-ministru, și, la nevoie, să-l împingă și mai sus.

Desigur, Buridan s-a gîndit bine, își zise Stragildo. I s-a urît cu Mirtila și acum e natural să se întoarcă la regină. Ce o să se întîmple ? Cînd e vorba de muieri, niciodată nu știi pînă unde poate să meargă nebulnia dragostei. Se prea poate ca asta să-l vire pe Buridan la Luvru și să-l înalțe la cine știe ce măririi, ba poate să-i dea chiar locul lui Marigny. Și, atunci eu ce mă fac ? Doar o funie de s-ar mai găsi bună pentru gîtul sărmanului Stragildo !... O funie ? Maică Precistă. Nu, nu ! O să se găsească ceva mai bun. O să fiu jupuit de viu, poate, sau opărit în caza-

nul de la tirgul porcilor. Toate... lucruri destul de neplăcute. Îl cunosc eu pe Buridan. Și chiar de m-ar ierta el, rămîne Lancelot Bigorne. Ce-i de făcut ? N-am să duc scrisoarea... Am s-o rup... Iac-așa !

Aceasta fu concluzia la care ajunse Stragildo. Dar alte gînduri urmară pe cele dintîi, și își zise :

— Dacă nu dau scrisoarea, și regina află, dacă după cum mi se pare probabil, Buridan caută s-o vadă pe regină, după ce-o fi așteptat-o zadarnic la Turnul Nesle, voi fi și mai virtos spînzurat, jupuit sau opărit. Deci, ar trebui ca niciodată Buridan să n-o mai poată vedea pe regină. Așadar, cel mai bun lucru pe care pot să-l fac, mi se pare că ar trebui să-mi pun la pîndă, astă seară, oamenii mei în Turn și să-l împing pe Buridan spre soarta pe care, pe bună dreptate ar fi trebuit s-o aibă de mult.

Concluzia de-a doua intra mai ușor în mijloacele lui Stragildo.

Dar el nu era omul hotărîrilor grabnice și în curînd ajunse la o altă notărire :

— Da, zise el. Dacă-l ucid pe Buridan, voi fi liniștit. Dar sînt patru. Și, apoi, poți zice : curat draci toți patru ! Pot prea bine să ne omoare ei, pe mine și pe oamenii mei. Dar dacă-i vorba despre oamenii mei, treacă-meargă ! Dar eu ? Drace ! Mi se pare că încep să mi se încurce treburle.

Stragildo își luă capul în mîini și căzu pe gînduri. În fond nu era peste măsură de îngrijorat. Știa foarte bine că va găsi mijlocul să iasă din încurcătură, deoarece... orice mijloc, lui i se părea bun.

Ceea ce face greu de executat un fapt, e că dăm la o parte, mai întîi, mijloacele de izbîndă cele mai lesnicioase, ca să rămînem cu conștiința împăcată. Dar, un bandit fără scrupule care nu se dă înapoi în fața oricărei fapte, trebuie să-și ajungă scopurile.

Deci, după ce se gîndi bine, Stragildo își zise că mijlocul cel mai bun, pentru a ieși cu obrazul curat dintr-o astfel de afacere era o trădare generală.

Să-i trădeze totodată pe rege, pe regină, pe Buridan, pe toți într-o situație cît mai grozavă iar el să plece, binișor.

— Să vedem dacă am cu ce pleca, zise Stragildo surizînd.

Se duse într-o cameră retrasă a cărei ușă o închise cu cheia ; de acolo el intră într-o cămăruță fără fereastră. Ridică niște lespezi, care alcătuiau podeaua aceluia cabinet, și atunci apăru o lădiță, pe care o scoase dintr-o gaură, făcută în pămînt, cu un drug de fier trecut într-un inel, de deasupra capacului.

Deschizînd lădița, el începu să numere averea întreagă, alcătuită numai din galbeni de aur, căci Stragildo își schimba în aur toții banii pe care-i căpăta ; ține mai puțin loc aurul și e și mai ușor de purtat.

Se pare că Stragildo fu mulțumit. Căci, după ce numără și iar numără, se strîmbă de bucurie și murmură :

— La urma-urmei, nu voi fi tocmai de plins, și cunosc la Curte unii seniori, care s-ar mulțumi cu jumătate din cît am eu aici.

Stragildo goli lădița și umplu patru pungi de piele cu monezile de aur pe care le amesteca cu tărîțe ca să nu sune, dacă acele pungi s-ar izbi de ceva. Tărîțele erau într-un sac mare care aștepta de mult, fără indoială, prevăzînd operația aceasta,

După ce legă cei patru saci, Stragildo începu să fluiera și deschise un dulap în care erau mai multe rînduri de haine. Alese unul pe care îi duse la el în odaie.

Se făcuse ziuă.

Sfîrșindu-și pregătirile, liniștit și mulțumit de el, Stragildo așteaptă vremea prielnică ca să se ducă la regină.

S-a văzut că regina aplecîndu-se spre Stragildo, îi dăduse cîteva lămuriri.

— N-o să fie nimeni în Turn, zisese ea. Chiar tu, după ce mă vei conduce, mă vei aștepta afară. Asta nu e o aventură ca celelalte. Din minutul acesta, omul acesta e sfînt pentru tine, auzi ? Vai ție ! Dacă te atingi de Buridan !

Stragildo se închinase pînă la pămînt și plecase zicîndu-și :

— Era tocmai momentul... Dacă îndrăcitul de Buridan ar ajunge atotputernic la Curtea Franței, afacerea mea ar fi repede regulată. Lucrurile se petrec după cum am prevăzut, și dacă n-aș fi pe aici, Buridan ar fi tot atît de puternic... ba, mai puternic chiar decît regele. Dar... eu sînt aici...

Stragildo se înapoie în curtea leilor și acolo așteaptă să se însereze. Atunci își făcu cele din urmă pregătiri.

Dintr-un scrin din odaia lui, luă două ordine semnate de rege și pe care i le dase Margareta, de mult, ca să se servească de ele în orice ocazie.

Primul ordin era către oricare agent al postului de arcași, pentru a se pune la ordinele lui, la primul apel.

Al doilea, era un ordin către oricare șef de post de la oricare poartă a Parisului, ca să deschidă purtătorului lui și să-l lase să treacă la orice oră din zi și din noapte. Stragildo își strînse bine hîrțiile și le băgă în sîn. Se coborî la grajduri, căci în curtea leilor erau și grajduri și acolo se întrețineau vreo doisprezece cai puternici, fie pentru serviciul regelui sau al reginei, fie chiar pentru serviciul lui Stragildo și al servitorilor.

Apoi, suindu-se la el în odaie, să-și ia costumul pe care și-l alesese și cei patru saci plini cu aur, el coborî totul. Puse sacii pe calul cel mai zdravăn și legă bine. Cît despre costum era o îmbrăcăminte de om de jos. Hăinuța, boneta și ghetele de piele. Lăsă totul în grajd, de unde ieși închizînd ușa și luînd cheia. Apoi chemă pe valetul care era sub ordinele lui și-l înlocuia în lipsă.

— În noaptea asta, au să se petreacă aici lucruri care nu trebuie să fie văzute ! zise el, cu sînge rece. Toată lumea să se culce și să doarmă. Capul tău e în joc.

După ce-și luă toate măsurile de prevedere, Stragildo se duse la Luvru, se îndreptă direct spre apartamentul regelui, se apropie de căpitanul de gardă și-i zise fără multă vorbă :

— Trebuie să vorbesc regelui, singur... și numaidecît.

Hugues de Trancaval îl măsură cu dispreț pe păzitorul fiarelor, dar vorba să anunțe regelui vreun accident, întîmplat vreunui leu favorit, știind foarte bine favoarea specială de care se bucura și crezînd că era căpitanul intră la rege. După cîteva minute, Stragildo era față-n față cu Ludovic al X-lea.

— Mi s-a îmbolnăvit vreun leu ? întrebă repede regele îngrijorat.

Stragildo se încovoiasă pînă la pămînt. Avea înfățișarea unui șarpe, care se tîrăște. Surîdea, dar pe fața-i pămîntie, surîsul lui era ca un fel de strîmbătură. Fără îndoială, el simțea că se juca cu viața. Impresia pe

care o avea, era aceea pe care o resimțise de mii de ori, când intrase în incinta leilor.

— Dacă ar fi o fiară, aş avea furca în mână şi toate ar merge bine. Dar e... un rege. N-am furca, dar am o limbă bună, pe care trebuie s-o învîrtesc cu pricepere !... Sire, urmă el, nici unul dintre leii voştri nu e bolnav. Nobilele dobitoace, fie cerul lăudat, au mâncat cu mare poftă şi dorm liniştite.

— Atunci ? întrebă Ludovic, încruntînd sprincenele.

Stragildo se îndoii şi mai tare.

Vocea i se făcu şi mai umilă şi murmură :

— Sire, fără îndoială e o mare îndrăzneală din partea unui servitor al fiarelor, ca mine, să-şi ridice ochii şi să privească la ceea ce se petrece. Dar, faptul e că am privit, că am văzut şi că vin să-l anunţ pe rege.

— Vii să mă anunţi ?... Şi... ce-ai să spui ? Vorbeşte lămurit !

— E greu să vorbesc lămurit, Sire, căci nici eu n-am văzut tocmai bine. Ştiam numai că regele e îngrijorat de cîtăva vreme...

— De ce te amesteci unde nu-ţi ferbe oala, păcătosule ?...

— Asta mi-am zis şi eu, Maică Precistă ! Că dracu mă amestec ? Te privesc lucrurile astea, dobitocule ? Nu poţi să-i arăţi regelui tău devotament altfel, decît ducîndu-te şi vorbindu-i de istorii de trădare ? Oare...

— Trădare ? gemu Ludovic, îngălbenind.

— Am zis trădare, Sire ? De fapt nu ştiu prea bine, şi apoi femeia aceea care trebuie să se ducă, acum, la Turnul Nesle, poate că... nici nu vă trădează !...

Regele se îndreptă spre Stragildo. Era verde la faţă.

— Oh ! furca mea ! Unde-i straşnica mea furcă ? se gîndi Stragildo.

Ludovic îl apucă de guler şi-l zgudui cu putere. Păzitorul fiarelor căzu în genunchi şi rămase aşa, cu capul aplecat, lovindu-se cu pumnii în piept şi strigînd :

— Mea culpa ! Asta să mă înveţe minte, să am ochi şi să văd şi să mai văd... să am urechi să mai aud... şi să-mi iubesc regele, mai mult ca pe mine însumi !...

— Mizerabile ! strigă regele, ce-ai văzut, ce-ai auzit ? Dacă nu vorbeşti lămurit, pui să te aresteze, îmi inflămînzesc leii şi apoi te azvîrl drept hrană bestiiilor flămînde...

— Sire, zise Stragildo, voi muri fericit dacă voi fi putut da regelui meu un ultim spectacol, care să-l distreze. Dar, vă atrag atenţia, că dacă stringeţi mereu de guler, o să mă gîtuiţi şi n-o să mai puteţi arunca leilor voştri decît un cadavru... Şi, apoi, nu mai pot spune nimic !

Regele dădu drumul lui Stragildo şi începu să umble prin odaie cu paşi mari. Un fel de durere nelămurită îi stringea inima. Nu-şi dădea seama de unde-i venea acea suferinţă. Dar ceea ce vedea limpede, e că dorise din tot sufletul să cunoască trădarea şi femeia care-l trăda, să-şi satisfacă curiozitatea, în sfîrşit să ştie şi acum... îi era frică să afle !...

— Frică ?... Pentru ce ?...

Îi era groază de Stragildo, care ghemuit în genunchi îl privea cum umba de colo pînă colo.

Omul acela deţinea secretul ! Îi va face destăinuirea atît de cu foc aşteptată ! Îl ura şi l-ar fi ucis dacă groaznica curiozitate, mai puternică ca toate îngrijorările, nu l-ar fi oprit. El se înapoie spre fotoliul său, pe care se aşeză şi zise :

— Scoală-te !

Stragildo se scula, aruncind o privire furișă regelui, și se cutremură văzându-l atât de palid și atât de stăpîn pe sine, totodată.

În clipa aceea pricepu toată grozăvia faptei lui. Avu o noțiune nelămurită că cel pe care-l ucidea în minutul acela, nu erau numai regina și Buridan, dar și pe rege... pe regele acela tînăr, frumos și bun, cu toate accesele lui de furie...

Dar Stragildo nu era un om să se înduioșeze de alții, nu se gîdea decît la el. Și, apoi, era și prea tîrziu ca să mai dea înapoi.

— Zici, urmă Ludovic, că o femeie trebuie să se ducă la Turnul Nesle ?

— Da, Sire. O spun. Dar e tot ce vă pot spune, și, adăugă el, cu un suris sinistru, îmi pare că e destul.

— Cine e femeia aceea ?

— Regele o s-o vadă. Eu n-am văzut-o.

— E aceea care mă trădează ?

— Regele o s-o audă. Eu nu știu dacă vă trădează.

— Ce știi atunci ? zise Ludovic, răsufîind greu.

— Numai atît : femeia aceea va fi în astă seară la Turnul Nesle. Dacă regele vrea să se ducă la Turn, o va vedea și o va auzi. Regele va trebui să fie urmat de vreo doisprezece oameni zdraveni și cît mai bine înarmați. Aceasta e absolut indispensabil, Sire !

Regele cu oamenii lui ar sta, peste o oră, cred, la colțul Turnului Nesle. Acolo se află o scobitură în care se pot ascunde vreo cincisprezece oameni. Și în clipa cînd va fi nevoie, chiar eu voi veni să-l anunț pe Maiestatea Voastră.

Un minut mai devreme ar fi prea curînd și regele n-ar mai vedea nimic. Un minut în urmă, ar fi prea tîrziu. Iată ce voiam să vă spun ! Acum, dacă am făcut rău de a fi devotat, regele mă poate ucide. E dreptul său !

Ludovic stătu pe gînduri multă vreme.

În fine, un suspin adînc îi umplu pieptul, și zise liniștit :

— Du-te ! Vino de mă anunță la ora care spui, în locul unde zici.

XX. TURNUL NESLE

Ieșind din strada Froidmantel, Buridan își urmase drumul însoțit de tovarășii lui, Guillaume, Riquet și Lancelot, erau foarte îngrijați. Fără indoială, acești tovarăși nu se temeau de nici o putere, care le-ar fi ieșit în cale. Unde-i ducea Buridan ? Spre ce luptă ? Spre ce hărțuială supremă, în care își vor lăsa, poate, oasele ? De toate astea nu le păsa. Aveau o încredere nemărginită în acel tînăr. Dar ceea ce-i îngrijora și care era punctul principal, e că n-aveau nici unii, nici alții, bani.

— O să găsim, îi încredință Buridan.

Dar trebuie să mărturisim că din punctul de vedere al banilor, ei erau departe de a avea aceeași încredere în Buridan. Îl știau prea generos și prea preocupat de alte gînduri.

— Unde mergem ? întreba Guillaume. Iarăși am rămas fără de adăpost. Ți-aduci aminte Riquet de nopțile acelea pe cînd rătăceam ca niște cîini fără de stăpîn.

— Nici măcar ca niște ciini, răspunse Riquet, căci și ei tot au nevoie să caute în gunoiul pe care-l aruncă gospodinele și mai găsească câte o bucățică bună, pe cînd nouă... ne clăntănesc dinții răbdînd cu burta goală.

— Așa-i ! oftă Guillaume. Iată ce ne așteaptă. Și, cînd te gîndești ce bine stăm la Curtea Minunilor !

— Hei ! zise Bigorne. Tot o să găsim noi un adăpost ca să ne odihnim, de n-ar fi decît două trei nopți. Și, apoi, Buridan pare că știe el bine unde merge. Să-l urmărim deci cu încredere, și, pentru rest, să ne rugăm de sfîntul Barnabe, care, pînă acum, nu m-a lăsat încă să mor de foame.

— E vorba de odihnă, țipă, cu glas ascutit Riquet. E vorba de mîncare ! Unde o să le găsim ? Nu întîlnești în fiecare seară cite un prefect de poliție hotărît să-și lase punga în mîinile unor oameni cinstiți, care au nevoie de ea, mai mult decît el. De obicei cînd îl întîlnești pe prefect, ... mai leșne găsești la el o funie decît o pungă...

— Lasă ! îl liniște Bigorne, o să vedem.

— Pînă atunci... ai bani ? întrebă Guillaume.

— Nici o para ! răspunse Lancelot cu un glas care, fără voia lui, da de ghicit o mare îngrijorare.

— Buridan are ?

— Vai ! punga lui e goală ca o oală cu bere, care ar fi stat trei minute în fața noastră.

— Și, tu Riquet, ... ai parale ?

— Ce să am ? răspunse necăjit Riquet.

— Bani, drace-mpielițat !

Riquet se scotoci prin buzunare pentru formă și declară că era tot atît de sărac precum Iov.

— Atunci, urmă Bourrasque, cred că o să murim de foame.

Cei trei tovarăși îl urmară în tăcere pe Buridan, care-și grăbea pasul ; numai nasul lui Riquet se mișcă, întristat. Al lui Guillaume se lungi și Bigorne se gîdea :

— Au dreptate. Ni s-a apropiat sfîrșitul. Trist sfîrșit ! Drăcia dracului !

— Ia uitați-vă ! Am ajuns în strada Vieille Barbette ! Unde se duce ? Poate, ca să ceară să fie adăpostit de ilustrul său tată, nobilul pezevenchi Valois... la Temple ?

Buridan nu se ducea la Temple, dar lingă... Într-adevăr, el se opri în fața grădiniței cu trandafiri.

— Haide ! șopti Bigorne, ideea nu e rea, și mă mir că nu mi-a venit și mie. Pentru un măgar bacalaureat, seniorul Buridan nu judecă prea rău, pentru că gîndește tot atît de bine ca și mine. La dracu, dacă-i trece cuiva prin minte să vină să ne caute aici !

Buridan încercă să deschidă poarta dar era închisă. Sări zidul și tovarășii săi îl imitară.

Ușa de la casă era închisă numai cu clanta. Ei putură să intre cu ușurință, fără să aibă nevoie să spargă nimic.

Inima lui Buridan îi bătu cu putere cînd pătrunse în odaia aceea atît de veselă, așa de frumoasă unde întretesuse atîtea vise minunate. Gîndul lui fu numai pentru Mirtila. Dar tînăra fată era în siguranță, la Montmartre, în paza mamei lui Buridan. Deci el se gîndi la dînsa fără îngrijorare, numai cu dragoste.

Începea să se lumineze de ziuă.

Din toată casa Buridan nu cunoștea bine, decît odaia în care se afla și unde Gillona îl introdusese de atîtea ori. Dar, la lumina zilei fără să piardă vremea Bigorne începu să cerceteze locuința. Nu numai că era nelocuită, dar încă era evident că de mult nu venise pe acolo nimeni. Bigorne se sui pînă sus și împinse ultima ușa la care ajunsese, ea se deschidea într-un pod. Podul avea două deschizături ; una spre drum și alta spre grădină. Era un post de observație admirabil și Bigorne hotărî că se vor instala în podul acela, de unde putea să se apere în caz de atac, chiar contra unui asediu.

Apoi se coborî în odăile de jos, luă cîteva saltele din paturi, le sui și le așază acolo.

Duse scaune, apoi o masă și încet podul se transformă într-o odaie care se putea locui.

Pe cînd Bigorne lucra de zor, Guillaume și cu Riquet cercetaseră împrejurimile. Cît despre Buridan, el scoase de sub haină hîrțile pe care i le dăduse Tristan și le citea cu pasiune.

Se gîndea la încercarea pe care eră gata s-o facă, ca să-l scape pe tatăl Mirtiliei. Se gîndea la întîlnirea pe care o dăduse reginei și se întreba :

— Oare va veni ?... Dacă vine cu aceste scrisori în mină, pot face totul din ea și seniorul Marigny va fi scăpat. Dar o să vină ?

Se făcuse ziuă. În acel moment Guillaume și cu Riquet se înapoiau din explorația lor. Bigorne sosea și el, zicînd :

— Am pregătît o locuință splendidă pentru toți patru, în pod.

— Ei aș ! zise Guillaume, de ce să ne culcăm pe saltele cînd sînt paturi ?

Bigorne dădu din umeri. Era gata să demonstreze nevoia de a se instala în pod, refugiu și post de observație, cînd Riquet scoase un țipăt.

El deschisese un scrin și dăduse peste o coșcogemite plăcintă, pîine și cîteva sticle cu băutură... în sfîrșit, provizii care evident, erau de curînd puse acolo.

— Ah ! Ah ! zise Guillaume cu ochii holbați.

— Da ! zise Buridan, asta probează că cineva vine pe aici, din cînd în cînd. Deci trebuie să ne păzim bine.

„În pod, în pod !”

— Fie ! zise Riquet, dar nu fără ca să luăm cu noi și aceste provizii. Cel puțin azi sîntem siguri că n-o să murim de foame.

— Spuneam eu bine, că sfîntul Barnabé o să ne ajute ! Adăugă Bigorne.

După cîteva minute cei patru tovarăși se instalaseră în pod, și umbletul făcîndu-le poftă de mîncare proviziile pe care Bigorne le credea drept un dar miraculos, pieriră într-o clipă. Apoi cum nu dormiseră, toată noaptea și cum spre seară ar fi putut da de oarecare oboseli, se culcară fiecare pe cîte o saltea și adormiră.

Proviziile pe care Riquet le găsise în scrin, nu erau deloc miraculoase : sfîntul Barnabé nu le pusese acolo pentru Bigorne.

Cineva venea la grădinița cu trandafiri.

Cine era acel cineva, cititorii vor afla în curînd.

Spre seară cei patru tovarăși se deșteptară unul după altul, bine odihniți dar vai ! cu stomacurile goale.

Primul gînd al lui Guillaume și al lui Riquet fu să se repeadă în sala de jos și să deschidă minunatul scrin. Era gol.

Se înfăuriseră cu nasurile de cîte un cot, și-și istorisiră nădejdea și dezamăgirea.

— Bine ! zise Bigorne, sfîntul Barzabé o fi avut treabă în altă parte. Dar nu se poate să ne uite.

Guillaume și cu Riquet nu se prea linișteau cu astfel de asigurări...

Cum însă erau bravi și cum și ceasul de a se pune în mișcare se apropia, își făcură curaj.

— Eu zise Bourrasque mă bat mult mai bine cînd sînt flămînd.

— Ca și mine ! întregi Riquet. Cînd am mîncat bine, devin milos, și numai ideea de a înfige sabia în pieptul cuiva mă face să plîng.

În sfîrșit sosi și ora plecării.

Cu toate împotrivirile se adoptă planului lui Buridan și se hotărî ca el să intre singur la Turnul Nesle.

Cei trei tovarăși trebuiau să aștepte afară, pe malul apei, și să nu intervină decît în cazul cînd ar fi chemați.

Plecară pe o noapte întunecoasă. Trecură Sena și ajunseră la picioarele Turnului Nesle. Buridan intră. Bourrasque Riquet și Lancelot se ascuseseră într-o scobitură întunecoasă.

În curînd de pe platforma turnului, un semn de învoială le anunță că totul mergea bine, și că Buridan nu se întîlnise cu nimeni.

Cei trei tovarăși se apucară să supravegheze riul.

— Dacă dînsa o veni singură totul merge bine, zise Bigorne.

— Nici n-o să vină ! bombăni Guillaume.

Toată atenția lor, era concentrată asupra riului și trecu aproape o oră astfel.

În minutul acela vreo doisprezece oameni care umblau binișor, soseau dinspre podul care era în dreptul palatului Nesle, și se rînduiră în scobitura care era invizibilă pentru cei trei tovarăși postați pe marginea apei, nu numai pentru că era întuneric, dar și pentru că Turnul era așezat între ei și scobitură.

Unul dintre oamenii aceia se așezară mai înaintea celorlalți, care rămăseră ascunși.

Acela care se așezase mai la o parte era regele.

Și el privea și pîndea, inima-i bătea cu furie. Ochii scinteietori îi erau ațîntiți pe punctul unde întrezărea nelămurit poarta Turnului. Și se întreba :

— Oare o veni ?

Și, și dînsul poate, punîndu-și întrebarea asta se gîndea la regină !...

— Iat-o ! sopti deodată Bigorne.

Ei nu vedeau nimic încă, dar auzeau zgomotul vislelor, care plescăiau în apă.

În curînd, barca le apărură ca o pasăre misterioasă de noapte, zburînd pe deasupra apei. Tăcerea era adîncă. Cei trei oameni simțiră o spaimă nelămurită...

Barca ajunsese la mal.

Margareta sări... După cîteva clipe intră în turn.

În același timp, un om sări din barcă și porni repede.

— Stragildo ! murmură Bigorne, la urechea lui Bourrasque. Rămii aici, mă duc să-l supraveghez pe pezevenghiul ăsta...

Și Bigorne se luă după Stragildo.

Îl văzu apropiindu-se de infundătură. Și mlădios, strecurându-se ușor, el se apropie îndestul ca să-l audă pe Stragildo pronunțind vorbele astea.

— Acum, Sire, puteți intra în Turnul Nesle.

— Regele ! Își zise Bigorne, cutremurându-se ! L-a vestit pe rege ! Oh ! mizerabilul !...

Îndată, apoi, o umbră trecu pe lângă Bigorne. Era Ludovic !

Regele dăduse ordin oamenilor lui să-l aștepte, și pătrundea singur în Turn.

Stragildo dispăruse spre pod.

— Bine ! Își zise Bigorne, regele e singur.

Buridan e în stare să-i țină cap. Și apoi mai sint Bourrasque cu Haudryot.

Eu să încerc să-l ajung pe banditul acesta.

Trebuie să-l facă să-și plătească toate crimele cu o singură lovitură. Și la rindul lui, trecînd pe lângă fundătură fără să-i zărească pe oamenii regelui, începu să alerge, spre pod.

.....

Margaretă de Bourgogne se suise încet, apăsîndu-și cu mina sinul care-i bătea cu putere, din pricina emoției. Pasiunea o tulbura. Era cu totul convinsă că Buridan o aștepta ca să i se arunce la picioare... Ea se înfiora și cu repeziciunea închipuirii se vedea prezentîndu-l pe Buridan la Curte, după ce-l convinsese pe Ludovic că, căpitanul Buridan, șeful temut al răzvrătiților, putea și trebuia să ajungă cel mai puternic susținător al tronului.

Cum se gîndea astfel, clădind vise imposibile, ea intră și-i văzu pe Buridan, care o salută pînă la pămînt.

Margareta se opri o clipă.

Apoi oftă adînc, împinse binișor ușa în urma ei și înaintă. Ea se opri la un pas de Buridan, care, stînd drept în fața ei o privea cu un fel de întristare.

— Ei bine, Buridan, zise ea încet, cu vocea tremurătoare, dar care era blîndă ca cea mai dulce melodie, poți acum să-ți măsoari puterea, magica putere pe care o ai asupra Margaretei. Tu care m-ai batjocorit, care m-ai insultat, tu care ai ridicat sabia împotriva regelui, tu răzvrătitul, condamnatul la moarte, cu capul pus la preț, tu... da, a fost destul ca să scrii reginei că o așteptți, și regina a venit... Regina ?... Nu Buridane !... Margareta ! Femeia care a putut să-ți spună ceea ce ți-a spus, aici, într-o seară, și care e gata să ți-o spună iar... Și tu, Buridane, ce ai să-mi spui ?... Taci ?... Ce ? Cînd vorbesc cum am vorbit, tu taci, Buridane ?

Da, Buridan, tăcea nedumerit, aproape înebunit de purtarea aceea a reginei.

El se aștepta la amenințări. Se gîndise, nădăjduise, poate, că Margareta să vină urmată de cineva că poate să fie luptă de cuvinte mai înții, o luptă cu spada la urmă ! să se bafă și să învingă.

— Doamnă, zise el cu greutate, fără îndoială este o mare nenorocire în viața mea, ca regină să fi putut concepe gîndurile pe care pentru a doua oară mi le face cunoscute.

E drept că v-am scris pe un ton care putea lăsa să se creadă că, reîntors la altfel de idei, primeam în sfîrșit strălucitoarele propuneri cu care m-ați onorat.

Era o viclenie, doamnă, nedemnă de mine și, la sigur, și de voi. Dar era vorba de viața unui om și ca să scap pe acel om eram hotărît să fac totul !

Un zîmbet amar crispă buzele Margaretei.

Ea începuse să înțeleagă că se înșelase. Visul pe care îl făcuse se risipea. Îi păru rău că voise să vină singură. Dacă Stragildo ar fi fost acolo cu oamenii săi, ar fi dat ordin să-l ucidă pe Buridan. Dar... era singură !

Singură în fața unui om care nu se temea de nimic.

Stăpînindu-și furia și ascunzîndu-și durerea, care-o săgeta prin inimă, ea încercă să-și păstreze ținuta demnă, sau, mai bine zis ca să-și dea ei însăși o oarecare înfățișare. În loc să-i răspundă lui Buridan la cele ce-i spusese, ea întrebă :

— Și ce pot face pentru acel om, de care te interesezi ?

O licărire de speranță străluci în ochii lui Buridan, care răspunse :

— Un condamnat, doamnă, sau mai curînd, un acuzat ! Puteți obține iertarea de la rege. Va fi destul ca să voîți. Va fi destul ca generozitatea voastră să se adreseze regelui, soțul vostru, și acest om va fi scăpat.

— Cine e acest om ? întrebă Margareta.

— Tatăl Mirtilei ! răspunse Buridan.

— Enguerrand de Marigny ? Cum ? Ca să-mi ceri grațierea lui Marigny, ai vrut să mă vezi ? Cum ! dumneata vrei să scapi pe Marigny, care te urăște, pe care l-ai insultat și lovit ! Iată ceva nou :

Buridan lucrînd pentru salvarea lui Marigny.

— Nu, Doamnă, nu pe Marigny vreau să-l salvez, ci pe tatăl Mirtilei ! Pe părintele aceleia pe care o iubesc, pe tatăl acelei nenorocite copile, nevinovată de toate cele ce i se întîmplă și cite s-au făurit în jurul ei. La rîndul meu, Doamnă, și cu mai multă dreptate mă pot mira că n-ați făcut încă nimic, ca să-l scăpați pe acest om, voi, mama Mirtilei, voi, care la Dijon l-ați iubit pe Enguerrand de Marigny !...

Ceva ca un suspin adînc, de o amărăciune grozavă, se auzi la cîțiva pași de actorii care jucau acea scenă grozavă. Dar nici Buridan, nici Margareta nu prinseră zgomotul ușor al acestui suspin.

— Mizerabile ! strigă regina, verde la față. Ah ! mizerabil care-și face o armă din prima mea greșală, și m-o aruncă în față ! Nu știu cum ai să mă omori, demone, dar prevăd că am să mor din pricina ta ! Presimțirile mele mi-o spun, deja !... Sînt mama Mirtilei ? Ei bine, da ! L-am iubit pe Marigny ? Ei bine, da ! Dar pe această fată o urăsc și e dreptul meu ! O cunosc oare, eu ?...

— E groaznic ce spuneți ! murmură Buridan, dîndu-se înapoi. Vă conjur, veniți-vă în fire...

— Nu o cunosc, îți spun ! Ea e rivala mea, și atîta tot ! Rivală fericită, dar pe care fii sigur am să știu s-o lovesc !... Faci rău, Buridane să-mi reamintești că Enguerrand de Marigny e tatăl fiicei mele. Căci numai asta ar fi destul ca să mă silească să-l urăsc, și să cer regelui, nu grațierea sa, dar moartea lui cea mai grabnică ! Și așa am să și fac. Adio, Buridane ! De data asta, pentru totdeauna, adio, pînă te voi prinde și te voi face să plătești tot disprețul și toate insultele tale !

Dintr-un salt, Buridan se așeză între regină și ușă.

— Stați, Doamnă ! zise el. Lăsați-mă să vă reamintesc tot ce a făcut Marigny pentru voi, pentru rege, pentru...

— Vrei să rizi, Buridane ? strigă regina care izbucni chiar ea într-un ris nervos. Haide, dă-te la o parte !...

Atunci, Buridan o apucă de mină pe regină și aplecat asupra ei îi zise :

— Mă siliți, mă siliți să ameninț cînd eu voiam numai să mă rog, să conjur. Oh ! într-adevăr sinteți mamă fără inimă, amantă fără dragoste, femeie capabilă de toate crimele și de toate trădările, care e descrisă în aceste pergamente !... În același moment el scoase de sub haină sulul de hirtii pe care i le dăduse Tristan.

— Ce-i cu hirtiile astea ? bîlbîi Margareta, care-și simți inima strînsă de spaimă.

Buridan dădu drumul reginei și luă o înfățișare solemnă.

Vocea lui deveni gravă, înceată și tristă.

— În aceste hirtii, Doamnă, stă scrisă istoria copilăriei mele. Spun cum dintr-un capriciu de gelozie, ați încercat s-o omoriți pe mama mea și cum ați vrut să mă aruncați și pe mine în Sena, prin Lancelot Bigorne.

Aceste hirtii, Doamnă, au fost scrise de mama mea chiar, atunci cînd deznădăjduită, cu inima sfîșiată de răzbunare, ea devenise confidenta și servitoarea voastră, a orgiilor voastre, ca să ajungă să se răzbune pe voi...

— Mabel ?... grăi Margareta, incet.

— Ana de Dramans, Doamnă !...

Toată istoria Turnului Nelse e aici. Și dacă această istorie ajunge în minile posterității, cele ce se istorisesc aici sînt fapte atît de grave, încît lumea n-o să vrea să le creadă ! Și cine ar vrea să creadă că Margareta de Bourgogne, făcîndu-și meseria de femeie galantă, atrăgea în acest turn amănți de o noapte, pe care la ziuă punea să-i arunce în Sena, cusuți în cîte un sac ?... Dar, eu cred, eu care am văzut !... Eu care am scăpat pe Filip și pe Gauthier d'Aulnay atrași aici de voi, aruncați în Sena de hidosul Stragildo... eu cred ! Și alții au să poată crede, Doamnă !...

— Alții ?... bolborosi regina, inebunită de spaimă. Care alții ?

— Regele, de pildă ! Căci această istorie a fost scrisă pentru el, și fiecare din povestirile pe care le conține, este cu proba ei ! Regele va putea să regăsească urma și proba fiecăreia din orgiile voastre, a fiecărei crime de-a voastră... Un cuvînt, doamnă, unul singur ! Dacă peste două zile Enguerrand de Marigny nu e liber, vă jur pe sufletul meu că mă duc la Luvru și chiar eu dau aceste pergamente regelui !...

Margareta își acoperi fața cu mîinile încheștate și murmură :

— Nenorocită ce sînt !... Oh ! nenorocita de mine !...

În același timp Buridan urlă înspăimîntat. Regina își descoperi fața și-l privi. Ea-l văzu palid, împietrit, cu ochii ațintiți asupra unui lucru care fără indoială trebuia să fie formidabil.

Și ea îl zări pe rege !...

În acel moment îngrozitor, Margareta nu suspină, nu făcu nici un gest.

Rămase locului, ea trăznită, timpită, cu gura căscată, cu ochii holbați... incapabilă să facă un pas.

Ludovic intrase.

Privirea lui era nemărginit de tristă, fața îi era plumburie, suferea înspăimântător. El înaintă spre Buridan cu pași șovăitori, fără să se uite la regina.

Și cum trecea pe lângă ea, se dădu puțin la o parte ca să n-o atingă.

Regele umbla cu ochii rătăciți, cu brațul întins înainte, cu mîna tremurîndă, arătînd sulul cu hîrtii. Voia să vorbească ceva. Făcea o efortare grozavă să spună ceva și nu izbutea decît să scoată niște sunete neînțelese.

În momentul cînd ajunsese lângă Buridan, cînd punea mîna pe hîrtii, el căzu în genunchi, apoi se rostogoli la pămînt ca trăznit...

Buridan rămăsese pe loc îngrozit.

Cu un gest mașinal, ascunsese sub haine sulul de hîrtii, apoi îndreptîndu-și privirea asupra reginei împietrită el șopti :

— Fatalitate !...

Regina era îngrozitoare la vedere. Părea o moartă rămasă în picioare prin vreun fenomen de echilibru nervos. Nimic nu se mișca într-însa. Pe fața ei, de ceară, nu tresărea nici un fior. Numai ochii căscați parcă mai trăiau... Dar trăiau înspăimîntați, și îngroziți.

Buridan se uită la rege și se înfioră de mila lui. În minutul acela statuia aceea înfricoșată, care era regina, începu să se însuflețească. Fața ei contractată începu să se destindă. Margareta se dădu binișor înapoi... se trase mereu îndărăt pînă la ușă... trecu de prag și începu să coboare scările.

O speranță nelămurită o ținea pe picioare. Dacă regele a murit !... Mort, trăznit de destăinuirile acelea pe care le surprinsese !... Atunci ar fi putut trăi, tot puternică, mai fericită, poate, scăpată de grija de a minți mereu !

Dacă regele nu murise, leșinul lui putea ține cîtva timp.

Ea putea să ajungă la Luvru, să strîngă aur, bijuterii, să iasă din Paris, să fugă, în sfîrșit !... Da ! Orice ar fi, ea va fugi. Scăpată din Paris, ar aștepta vești și nu s-ar mai întoarce decît dacă i s-ar vesti moartea regelui.

Margareta cobora pe scări, gîndindu-se la toate lucrurile astea. Dinții îi clănțneau. Din cînd în cînd o scutura un fior. Ar fi vrut să alerge, să se grăbească, și i se părea că picioarele-i sînt ca de plumb. O putere grozavă o oprea pe fiecare treaptă. Ducea pe umeri povara enormă a catastrofei nămaipomenite, sub care trebuia să sucombe, dacă regele nu murea !

Regele murise ?...

Buridan îngenunchiase lângă el și-i pusese mîna pe inimă. Inima-i bătea !

Bătea slab, dar bătea !

— Bietul rege ! șopti Buridan, care nu-și putut opri lacrimile. Sărmanul tînar ! Dumnezeu mi-e martor că acea amenințare făcută Margaretei, n-aș fi executat-o.

Dumnezeu mi-e martor, că dacă-l știam pe rege la pîndă, pe aici, n-aș fi vorbit. Răul s-a făcut. Regele știe tot. O să moară, poate... Întîmplarea e grozavă... Nu pentru Margareta, care merită moartea, dar pentru acest nenorocit rege.

El se sculă și căută în jurul lui, dacă nu era apă pe acolo. Găsi o cană mare cu apă, și începu să ude fruntea regelui, care oftă adînc și deschise ochii.

Buridan ingenunchiat lingă el, îi udă binișor templele.

Regele ridică privirea deznădăjduită spre acel tînăr care-l îngrijea, plîngînd.

— Curaj, Sire ! Curaj ! zise Buridan.

V-am făcut rău grozav, vorbind cum am vorbit. O știu ! Sint disperat, Sire ! Aș da zece ani din viața mea, ca să nu fi asistat la acea oribilă conversație pe care am avut-o cu... cu acea... pe care o iubiți... Haide, Sire, scumpul meu Sire, curaj !... Credeți-mă, această femeie nu era demnă de voi. Tînăr, frumos, nobil, cum sinteți, o altă prințesă frumoasă și înțeleaptă vă va consola...

Dacă nu, dragostea atîtor oameni care sint supușii voștri... poporul vostru, Sire.

Gîndiți-vă mai puțin la aceea care iese de aici și ceva mai mult la poporul vostru, Sire !... Amorul, amorul Sire, nu e tot în viața unui om. Și cînd acel om e un rege puternic, ca voi, poate are datoria să-și uite suferințele pentru a se gîndi la ale celorlalți. Iubirea, Sire ! Toți suferim din pricina ei...

Dar cum, un nobil cavaler, ca voi, care merită să fie iubit de femeile cele mai frumoase n-ar găsi o mîngîiere pe lumea asta ?...

Regele suspina. Suspinele îl înecau.

El se lăsa în brațele lui Buridan. Îl privea cu un fel de mirare, care era poate deja un început de consolare.

Deodată începu să plîngă cu hohote sfișietoare, grozave, și Buridan șopti :

— Plînge !... E scăpat !...

În minutul acela, vreo șapte, opt oameni intrară repede :

— Arestați-l pe răzvrătitul care îndrăznește să se atingă de rege ! strigă Hugues de Trancaval.

Într-o clipă, Buridan fu înconjurat, apucat și împins spre scară.

În vremea asta, căpitanul îl ridică pe rege și-l așeză pe un fotoliu.

Primul cuvînt al lui Ludovic fu :

— Margareta ?...

— E arestată, Sire... după ordinele voastre. Am condus-o la Luvru, unde va fi închisă și păzită în odaia ei.

Regele clătină din cap, în semn că era mulțumit. Apoi recăzu într-un fel de neclintire bolnăvicioasă. Acel om care amenința să dărîme tot la cea mai mică contradicție, care avea accese de furie pînă la toate minciunile, era slab ca un copil cînd îl izbea nenorocirea.

Nu era înfuriat, ci nemărginit de amărît.

Cînd Ludovic își veni în fire, întrebă pe Trancaval :

— Unde-i tînărul ?...

— Buridan, Sire ?

— Da. Ce s-a întîmplat cu el ?... Vreau să-l ducă la Temple... sau... mai bine, nu !... Să mi-l aducă numaidecît la Luvru... Dar să aveți grijă să nu i se facă nici un rău. Vreau să-i vorbesc. Du-te... Trancaval...

Căpitanul plecă repede să execute ordinele regelui.

Zăpăcit de neașteptata intrare a oamenilor lui Trancaval, Buridan se lăsă să pună mina pe el fără să se împotrivească. Și apoi, grozăviile care se petrecuseră, îi paralizaseră pentru câteva minute energia și voința.

Dar când ajunseră la picioarele Turnului, el privi repede în juru-i și văzu că-l înconjurau numai șase oameni. Restul trupei fusese rînduit drept pază reginei de către Hugues de Trancaval.

— Bine, își zise Buridan, sint șase. Noi patru, sau vom fi patru, în curînd. Partida e egală.

— Unde mă duceți, domnilor ?

— La Temple, răspunse unul din păzitori.

— Foarte bine, răspunse vesel Buridan. Ori una, ori alta, mi-i indiferent...

Ieșiră din Turn. Buridan era în mijlocul păzitorilor săi. În minutul acela el scoase un pumnal, și cu un gest fulgerător, îl lovi pe unul dintre arcașii care se găsea la dreapta lui. În același timp strigă :

— Săriți Lancelot ! Guillaume ! Riquet...

— Sosim ! răspunse vocea de bas a lui Bourrasque.

— Iată-ne ! zise pițigăiat Riquet.

— Săriți, tovarăși ! Pe ei ! Pe arcașii, care au pus mina pe tovarășul nostru !...

Și, de fapt, Bourrasque și cu Haudryot, făceau atîta gălăgie că se putea crede că era o companie întreagă de bandiți. Păzitorii lui Buridan o luară la fugă crezîndu-i mai numeroși.

— Ajutor, seniore Trancaval ! Săriți, o răscoală... răscoală !

În aceeași clipă, Buridan lovi pe al doilea păzitor... un al treilea căzu sub loviturile lui Bourrasque și oamenii regelui fugînd, se baricadară înăuntrul Turnului, însă fără Buridan.

— Să plecăm, zise repede acesta.

Toți trei se repeziră spre barca care o adusese pe Margareta. În câteva minute, împinsă cu putere, barca începu să alunece pe apele fluviului.

— Unde e Bigorne ? întrebă Buridan.

— O să ne ajungă la grădinița cu trandafiri. Aleargă după Stragildo.

— Stragildo ? zise Buridan, tresărînd.

— Da ! răspunse Guillaume, el l-a vestit pe rege.

— Mizerabilul ! gemu Buridan. Dacă-mi cade în mină de data asta, îlucid...

— Îți închipui, maestre bacalaureat, spaima noastră ! începu Riquet, cînd l-am văzut pe rege, apoi vreo doisprezece bătăuși înarmați.

Nu știam ce să facem ! Să intrăm ? Să nu intrăm ?... Dacă intram, era să grăbim arestarea ta. Să așteptăm, era să le lăsăm timpul să te ucidă ! În sfîrșit, eram ca măgarul de care ne-ai vorbit, afară doar că nu era vorba, nici de băutură, nici de mîncare, și... tot era să intrăm în Turn cînd ai ieșit, escortat de soldați, întocmai ca un rege.

— Da ! urmă Guillaume. Eram ca măgarul tău, Buridane. Dar, cum zice Riquet, nu era vorba de mîncat și de băut. Mie mi-e foame !

— Și mi-e sete, adăugă Riquet.

În prada unei tulburări grozave, Buridan nu zicea nimic.

Orice s-ar fi întâmplat, în urma acestei aventuri, tatăl Mirtilei era pierdut fără nădejde. Pe de altă parte, el se gîndea la Guillaume și la Filip și-și mușca pumnii, simțindu-se atît de neputincios.

Cînd ajunseră pe malul stîng, apucă încet pe drumul grădiniței cu trandafiri, dus pe gînduri.

Mintea lui Guillaume și a lui Riquet era cu totul la alte lucruri.

Vorbeau încet. Și cum dădea în piața Grevei, Guillaume îi zise lui Buridan :

— Du-te singur pînă la grădinița cu trandafiri. Te ajungem îndată.

Buridan făcu un semn de aprobare, cam nepăsător, și fără să ceară alte lămuriri își urmă drumul, singur.

Guillaume și Riquet se îndreptară spre circiuma Florii de Crin și începură să bată în ușa, cu pumnii, înjurînd, chemînd și făcînd o gălăgie atît de mare, încît circiumarul deschise fereastra și strigă :

— Hei ! păcătoșilor, plecați de aici altfel chem străjile !

— Și noi îți spunem — răspunse Guillaume, că dacă nu deschizi la minut la doi gentilomi care sînt cu chef, ne ducem să căutăm ajutor, dărîmăm circiuma, te punem în frigare și te prăjim.

Circiumarul fusese deșteptat din somn adeseori de gentilomi insetați și care cu atît plăteau mai cu generozitate cu cît erau mai chelchiți. Deci el răspunse :

— „Vin îndată“.

După cîteva clipe, ușa se deschise, circiumarul apăru, cu un felinar în mină, zicînd :

— Intrați, onorați seniori, dar cum ora de stingerea focului a trecut de mult, vă anunț că prețurile sînt indoite... Dumnezeule ! strigă el deodată îngălbenind. E Bourrasque și cu Haudryot !

— Fără indoială ! răspunseră cei doi tovarăși. Așa primești niște prieteni vechi ?

— Dar sineteți condamnați !

— Și ăsta e un cuvînt ca să murim de foame ?

— Dar, capul e pus la preț !

— Asta nu ne oprește de a ne fi sete !

— Dar o să fiu spînzurat, dacă s-o afla că v-am găzduit !

— Asta nădăjdum și noi, zise Guillaume. Ascultă, ni s-a urît să ne tot ascundem și să batem drumurile. Am hotărît să ne predăm... și să ne spînzure. Cum, însă, ți-am păstrat oarecare prietenie, vrem să fim spînzurați în tovarășia ta. De aceea o să te denunțăm ca pe complicele nostru, și proba complicității tale, va fi că mîine dimineată o să fim găsiți aici, la tine !

— Înțelegi, adăugă Riquet, e foarte simplu.

Circiumarul își frîngea mîinile.

Căzu pe un scaun și începu să se jelească, dar Riquet îl întrerupse, zicînd :

— Îmi rupi inima. Ascultă ! E un mijloc să scapi teafăr, cu toate că, la urma urmei, mă gîndeam că ți-ar place să mori cu noi...

— Să vedem mijlocul ? grăi circiumarul, suflînd greu.

— Dă-ne afară ! Silește-ne să plecăm ! zise Riquet.

Circiumarul rămase, gură cască.

Numai, adăugă Guillaume n-o să plecăm de aici decît dacă ne dai ceva de mîncare.

— Și pe de-asupra un coș plin cu sticle cu vin, urmă Riquet.

— Bucuros ! Primesc ! strigă circiumarul, bucuros și furios totodată, fericit să se scape de astfel de musafiri primejdioși și înciudat că își pierde atîta marfă de-a surda.

Guillaume pusese mina pe un coșcogeamite coș în care viri fel de fel de merinde, și anume, o jumătate de curcan fript, un pateu, o pulpă de căpioară, în sfîrșit tot ce rămăsese de cu seară.

În vremea asta, Riquet puneă într-un alt coș vreo cincisprezece sticle cu băutură. Apoi fiecare își apucă coșul, și mulțumind frumos circiumarului, plecară cît mai repede.

— Duceți-vă dracului ! strigă circiumarul, punindu-și lacătele la ușa.

Guillaume și cu Riquet ajunseră liniștiți la grădinița cu trandafiri, unde Buridan îi aștepta. Puseră triumfători pe masă proviziile, apoi agățînd cîte o luminare în fața fiecărei ferestre, Riquet aprinse o luminare de ceară găsită în sala de jos.

— Să-i lăsăm ceva și lui Bigorne, zise Guillaume.

— Și mie mi-e cam foame, făcu Buridan. Și se așeză la masă cu cei doi tovarăși ai săi. Dar, pe cînd regele Basochei și împăratul Galilei făceau tot felul de glume, Buridan rămase posomorît, perindîndu-și prin minte cele ce i se întîmplaseră rumegînd fel de fel de planuri ca să încerce să smulgă din ghiarele lui Valois, pe frații d'Aulnay.

Pe cînd la Turnul Nesle se petreceau cele ce am văzut, în grădinița cu trandafiri Lancelot Bigorne, lipsea, după cum am văzut, fiindcă se luase după Stragildo. Ca să nu dea de bănuît oamenilor lui, acesta nu mai luase barca cu care venise, și se îndreptase spre podul pe care-l trecu lesne. Nu tot astfel fu și cu Bigorne. Neavînd cuvîntul de trecere, el trebui să se oprească din drum. Pe vremea aceea nu numai orașul, cetatea, universitatea, formau trei părți distincte de oraș... nu numai că aceste trei Parisuri se baricadau noaptea, dar chiar unele ulițe deveneau impracticabile pe dată ce sună stingerea focului lor. Dacă locuitorii vreunei străzi se temeau de ceva, de vreo pricină oarecare ei întindeau lanțuri dintr-o parte în cealaltă a uliței, și cu propria lor putere formau posturi armate la fiecare capăt al uliței.

Alergînd ca să zărească pe Stragildo care vorbea cu un păzitor, și văzîndu-l apucînd printre casele de pe pod, Lancelot Bigorne se coborî binișor la malul apei, luă o barcă rupse lacătul lanțului și trecu riul. Trebuie să spumen că ajuns la mal, el avu grijă să agațe barca în așa fel ca proprietarul să și-o regăsească a doua zi. Apoi, se repezi spre strada Froidmantel, fiind sigur că Stragildo se întorsese la curtea leilor, hotărît, fiind, să pătrundă acolo, ca să-l strîngă de gît pe păzitorul fiarelor.

După cum știm Lancelot Bigorne era un om foarte chibzuit. Și cu prilejul acesta mintea lui viceleană lucră cu multă repeziciune și iată ce judecăță-și făcu :

— Stragildo e omul reginei. El cunoaște tot secretul Turnului Nesle. El e servitorul groaznic al orgiilor și al asasinatelor ; deci Stragildo l-a chemat acolo pe rege ; așadar a hotărît s-o piardă pe regină.

Pentru ce ?... Nu știu !... Dacă a făcut o astfel de lovitură, pezevenghiul o să vrea să fugă. El trebuie să se aștepte la vreo contralovitură, care să-l ucidă.

Deci, o să fugă. Miine, o să fie poate prea tîrziu. Atunci, eu trebuie să intru chiar în noaptea asta în curtea leilor.

După cum știm, Bigorne era aproape de adevăr. Ajuns în strada Froidmantel el se întâlnește în fața porții și-și zise :

— Ar fi bine să intru. Cu ajutorul sfântului Barnabe aş putea găsi mijlocul. Dar acolo, mai sînt vreo cincisprezece feciori supuși lui Stragildo, tot pe atît de orbește, cît îi sînt și reginei. Trebuie să dau ochii singur cu omul meu, deci... am nevoie de un plan. Să-l găsim.

Și Bigorne care mai avea timp vreo cîteva ore, începu să-și faurească un plan care, fără îndoială, ar fi fost o foarte frumoasă combinație, dar de-abia era pe cale să croiască primele linii cînd poarta curții se deschise.

Un om apărură cu un felinar în mînă. •

La lumina acelui felinar, Bigorne putu să vadă că omul era îmbrăcat ca un tîran din împrejurimile Parisului... Dar tresări...

Tîranul, era Stragildo !

— Mă înșelasem, își zise Bigorne. N-o să fugă mîine, ci chiar acum. Rămîne să află dacă pleacă cu escortă. Dar... ce face ?

„Ah ! ah ! o să se suie pe cal !... Drace !...”

Stragildo deschisese de tot o parte o porții și scoase calul care era cu șaua pe el. De amîndouă părțile șei, erau agățate două pungi mari.

Stragildo închise poarta.

Atunci stinse lumina, și Bigorne scoțind pumnalul se pregăti să se repeadă asupra lui. Dar se opri deodată.

— Uite ! uite ! se gîndi el, se duce pe jos, ținîndu-și calul de căpăstru.

Bine ! Asta o să-mi îngăduie să-lucid cît mai departe de slugile, care ar putea să-i sară în ajutor, la zgomotul luptei, dacă va fi să ne luptăm.

Stragildo pornise cu pumnalul în mînă, întorcînd spatele Luvrului și îndreptîndu-se spre hale și tîrgul de vechituri. Bigorne îl urma la distanță și cugeta :

Ce-o fi în pungile alea ?... Hum !...

Legume ?... Așa o fi, deoarece Stragildo s-a transformat într-un tîran cîstit. Dar legumele acele trebuie să sune, cînd le atingi, care sunet trebuie să semene cu acel al banilor, sau nu-l mai cunosc eu pe Stragildo !...

Și cu toate astea dacă n-ar fi bani ?...

Stragildo fuge ! Stragildo trebuie să aibă o comoară undeva. Nu, nu sînt bani în sacii ăștia, Stragildo i-a luat ca să se ducă să-i umple.

...Nu trebuie să-lucid chiar acum !

În același timp, Bigorne îi sări înainte. Stragildo auzi zgomot și se-n-
toarse strigînd :

— „Cine e acolo ?”.

În clipa aceea primi un pumn grozav în cap, care-l făcu să se clatine. Stragildo ridică pumnalul, urlînd.

Dar căzu în genunchi. Lovitura pe care o primise, îl omorîse pe jumătate.

Horcîind, cu furia și spaima în suflet, cu ochii rătăciți, căutînd în negură dușmanul, care-l atacase, mizerabilul făcu o sfortare supremă ca să se scoale. O a doua lovitură în cap îl întinșese leșinat pe șosea. Fără să-și piardă vremea, Bigorne îl ridică pe Stragildo în brațe și izbuti să-l așeze peste sa, între saci îl legă bine cu briul lui de piele îl acoperi cu mantia, și apucînd calul de căpăstru porni spre grădinița cu trandafiri.

Cînd ajunsese în sfîrșit, intră în curte, îl dezlegă pe Stragildo, și-l întinse la pămînt.

— Oare l-oi fi ucis ? zise el, Drace ! cum să dau de cîmăra lui ?...

Hei ! Guillaume !... Hei, Riquet !

La glasul lui Bigorne, cei doi tovarăși coboară în grabă.

— Hoo ! gemu Guillaume. Vrei să strîngi poliția cu urletele tale ?

— Intr-adevăr, zise Bigorne. Nu mă gîndeam la asta, dar nu e vorba că am pus mîna pe ceva strașnic, care cred că o să-i placă și șefului nostru, Buridan...

— Un cal ! strigă Riquet.

— Și un om ! urmă Bigorne, arătîndu-le pe Stragildo.

Calul fu dus în grajdul, care se găsea în dosul casei. După aceea se ocupară de Stragildo și cei trei oameni îl duseră în sala de jos. Buridan se coborî, cu făclia aprinsă.

Îndată ce-l văzu pe Stragildo, întins pe scînduri privirile-i scînteiară.

— Mort ? întrebă el.

— Nu,... trage să moară ! zise Bigorne. Dar n-o să aibă nici pe dracul !

— Cu atît mai bine ! făcu Bigorne, posomorît. Mizerabilul ăsta merită alt sfîrșit. Ar fi fost păcat să moară frumușel, dintr-o singură lovitură de pumnal.

— Dintr-un singur pumn ! îl îndreptă Bigorne.

Dar... unde-o să-l punem ?...

— Știu că în casa asta sînt două pivnițe. Cheile trebuie să fie pe aici.

— Iată-le ! zise Bigorne care ștococise peste tot, și luă dintr-un cui niște chei, atîrnate de un inel.

— Bine. Să-l coboare într-una din pivnițe, porunci Buridan. Să i se lase, lingă el, o piine și o cană cu apă.

Vom vedea pe urmă ce o să mai facem și cu el.

Guillaume, Riquet și Bigorne îl ridicară pe Stragildo și Buridan pe care-l atinseră în treacăt se dădu la o parte ca în fața unui șarpe. O furie grozavă se dezlănțuise în el și strîngea cît putea, prăselele unui pumnal. Dar cei trei oameni dispăruseră deja.

Cînd se întoarseră, Bigorne își povesti isprava.

— Strașnică pradă, mii de draci ! strigă Buridan, cu un rîs groaznic, care nu prevestea nimic bun pentru Stragildo. De ce nu sînt aici și Filip și Gauthier ?...

Deodată el tăcu ca fulgerat de un gînd.

Se vede că gîndul acela era grozav căci se îngălbeni puțin, și ducîndu-se să se așeze la o parte, căzu pe gînduri din care nu fu deșteptat decît peste cîteva minute de niște hi-hauri ! sălbatice, și de niște cîntece de bucurie extraordinare.

El privi în jurul lui și văzu că Guillaume, Riquet și Bigorne dispăruseră.

— Ce se petrece oare ? tresări Buridan îndreptîndu-se spre ușă.

În clipa aceea, Bigorne apăru, cu gura căscată pînă la urechi, cu fața tulburată de emoție și de o bucurie delirantă. Ducea în brațe, doi saci.

Guillaume și cu Riquet mai duceau și ei cîte unul.

Sacii fură puși pe masă.

Cei trei tovarăși își virau mîinile în saci, rîdeau, își povesteau glume grozave, erau nebuni de bucurie.

Buridan pricepu totul.

În sacii aceia era comoara lui Stragildo.

Se apropie de masă, cu sprîncenele încruntate, cu buzele strînse, palid la față.

— Bogați ! Sintem bogați de-acum ! urla Bigorne.

— Avem atîta aur, încît are să ne ajungă... pînă la sfîrșitul zilelor noastre, urma Guillaume și cu Riquet. Buridan luă un galben și păru că-l examinează de aproape. Apoi îl lăsă să cadă cu scîrbă, și cu glas înăbușit pronunță :

— Acest aur e plin de sînge !...

Bourrasque, Bigorne, și Haudryot încetară deodată să strige și să rîdă : ei se priviră cu un aer straniu.

— Sînge ! urmă Buridan. Sîngele atîtor victime, atrase la Turnul Nesle și asasinate de Stragildo. Acesta e plata omorurilor ! Acesta e plătit și cu sîngele lui Filip și al lui Gauthier...

Instinctiv cei trei tovarăși se traseră deodată înapoi, galbeni ca ceara...

— Acesta, urmă Buridan, e aurul unui om pe care o să-l ucidem ! Căci acest om e condamnat. Acest om a săvîrșit astă noapte o crimă ale cărui urmări mă îngrozesc numai cînd mă gîndesc ! Crima, e moartea sigură a lui Marigny, a regelui, a reginei și a altora, poate !

E doliul logodnicei mele, plîngînd pe tatăl său ! E amară părerea de rău, azvîrlită în viața mea, a unei denunțări... involuntară, fără îndoială... dar înspăimîntătoare !...

Crima asta trebuie să-i fie cea de pe urmă. Vă jur aici, pedeapsa asasinului lui Gauthier și al lui Filip, a atîtor necunoscuți, pedeapsa aceleia care a vrut să ne omoare chiar pe noi, nu mai e decît o chestiune de ore ! Ea va fi grozavă.

Dacă luăm acest aur, nu mai suntem judecători, oameni care venim în numele dreptății umane, ci, doar, niște călăi plătiți. Eu, nici nu pot îngădui să locuiesc în casa unde și aurul e pătat de sînge. Dar voi ?...

— Fă cum vrei, zise Guillaume cu glas răgușit.

— Fă cum crezi, repetă Riquet, ștergîndu-și nădușala de pe frunte.

— Stăpîne, zise Bigorne, faceți cum vreți !

Sacrificiu sublim ! Căci după ideile vremurilor, Buridan era un nebun să nu ia pur și simplu comoara aceea. Și apoi, în orice timpuri s-a zis că banul n-ară nici un miros, sau dacă nu s-a zis, s-a gîndit.

Renunțînd la acea comoară fără să priceapă, poate scîrba lui Buridan, Guillaume, Riquet și Lancelot îi dădeau deci, o extraordinară dovadă, de prietenie.

Cei patru saci fură puși la loc pe cal de însuși Bigorne, care, lucru remarcabil, nu bombăni nimic.

— Bunii mei tovarăși, zise atunci Buridan, eu plec. Plec singur. Voi lipsi o zi sau poate două. Aur ?... O să vă aduc eu, cît vreți ! În lipsa mea, nu vă mișcați de aici, și vegheați asupra prizonierului.

Peste cîteva minute, călare pe calul lui Stragildo, Buridan se îndepărta de grădinița cu trandafiri.

Trebuie să tragem luare aminte asupra stării de spirit a celor trei tovarăși, care rămași singuri nu spuseră un cuvînt cu privire la comoara lui Stragildo. Scena aceea, petrecută atît de repede, atît de impresionantă,

a intervenției lui Buridan, îi pusese pe gânduri, îi mișcase ? Sau, în fundul inimii, le părea rău de averea care le scapă din mână, și se fereau de a-și reînnoi părerile de rău ?

Ne place mai bine să ne oprim la prima soluție, liber cititorul să creadă pe cea de-a doua.

Totuși, din clipa aceea nu mai fu vorba de comoară, ca și cum nici n-ar fi văzut-o, nici n-ar fi atins-o.

În schimb, grozav se mai vorbi de mîncare.

Cei trei tovarăși la un loc, n-aveau un șfanț. În plus, le era aproape cu neputință să iasă ca să se aprovizioneze, numai doar dacă s-ar fi încumetat să riște să fie prinși.

Cînd se luminează de ziuă, mîncară ce mai rămăsese din proviziile smulse de la cîrciumarul „Florii de crin“. Apoi, merindele odată terminate, așteptară.

Instalați în pod, cei trei asediați, căci putem fără greș să le zicem astfel, își fărîmau zadarnic mințile să dea de vreun rost, doar ar putea să-și procure bani, sau hrană. Dar, dacă, Buridan, care făgăduise că o să le aducă bani, nu se înapoia curînd, ce făceau ?

Trecu ziua, apoi noaptea, și apoi se scurse încă o zi !

O încercare de ieșire, pe care o făcu Bigorne, le dăduse o pîine, care fu mîncată pînă la ultima firmitură. Apoi, cei trei flămînzi se ghemuiră fiecare în cîte un colț și încercară să doarmă.

Călare pe calul lui Stragildo, Buridan se dusesse drept la Curtea Minunilor.

Santinelele nemaifiind trebuincioase fuseseră ridicate. Trecerea era liberă.

Ajuns în curtea unde rămase pe cal, Buridan porunci unui șchiop care veghea în colțul unei străzi și care-l întreba ce voia, să-l cheme pe ducele Egiptului. Fără îndoială, șchiopul îl recunoscă pe Buridan, căci după cîteva minute ducele Egiptului apără, întovărașit de cîțiva oameni, care duceau niște făclii.

Buridan desfăcu primul sac și îl trînti. Apoi pe al doilea și pe al treilea.

Sacii căzînd, aurul sună. Bandiții căscau niște ochii grozavi. Ducele Egiptului rămăsese liniștit. Atunci Buridan grăi :

— Ți-am făgăduit că, dacă m-oi îmbogăți îți aduc ție și tovarășilor tăi jumătate din ceea ce voi avea.

Îmi voi ține cuvîntul mai tîrziu, căci aceasta nu e averea mea. E un aur pe care nu-l pot păstra ; și m-am gîndit că ți-ar conveni să-l primești ca să-l împarți între văduvele și copii acelora care au murit pe vremea cînd ne atacau trupele regale.

Ducele Egiptului făcu semn din cap că primește. Într-o clipă sacii dispărură. Buridan zîmbi, apoi salutînd pe ducele Egiptului el se îndepărtă la pas și ieși din Curtea Minunilor.

XXII. ERA SCRIS !

Să ne înapoiem în podul casei de la grădinița cu trandafiri.

Se înoptase. Umbra și tăcerea domneau în momentul cînd rugăm pe cititor să pătrundă acolo cu noi.

Podul nu era cu toate astea nelocuit. Trei umbre posomorîte și lu-

gubre se aflau în el și zăceau ici-colea, în poze variate, dar care dădeau probă de o descurajare completă, și la o desăvîrșită renunțare la lucrurile de pe acest pămînt. Aceste trei fantasme erau Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot, care păreau adînciți în gînduri adînci, e drept, dar lipsite de orice bucurie, judecînd după suspinele jalnice și mormăielile, care tremurau din cînd în cînd ieșind din pieptul cîte unuia dintre cei trei tovarăși.

— Cît e ceasul ? gemu Guillaume Bourrasque.

Și cum cei doi camarazi ai săi nu-i răspundeau el urmă cu glasul plîngător :

— Îngeri sfinți, din Rai, fie-vă milă de mine, păcătos nenorocit... Ah ! văd bine, mi-a sosit ceasul de pe urmă... Sărmane Guillaume Bourrasque ! Ah ! săracuțul de mine ! În ce hal am ajuns ?... Nu mai am nici glas, căci prietenii mei, cei mai buni prieteni, nici nu mai mă aud, și nici nu-mi mai răspund ? ...Ah ! nefericite Guillaume !... Trebuie, oare, să-ți sfîrșești viața astfel, de moartea cea mai scîrboasă ?... De foame... și sete ?...

— Ciuma să te strîngă de gît, urlător ce ești ! zbieră Bigorne, necăjit. Hei ! cumetre, zici că nu mai ai glas... După mine, urli mai tare decît a urlat vreodată un porc cînd îl taie.

— Ah ! Îmi vin în fire. Mulțumesc Lancelot, cuvintele tale, îmi dau viață. E lucru singur, nu-i așa, că atît cît ciinele latră e semn bun ! Credeam că bietul meu gît, uscat de sete, nu mai putea scoate nici un sunet... Din fericire mă înșelasem !... Mulțumesc, încă odată, că m-ai liniștit... Dar în fine, ce oră e ?

— E ceasul cînd oricare creștin stă la masă, zise Riquet, la rîndul lui.

— Vai ! miorlăi Guillaume, nu sîntem noi creștini ? Și cu toate astea ora dejunului și a prînzului au trecut și acum iată și ceasul mesiei de seară și nimic, nimic pentru bieteale noastre stomacuri, pentru gîturile noastre însetate...

Uite Riquet, nu mai am nici scuipat în gură !

Și jalnicul Guillaume Bourrasque, se căznea zadarnic să scuipe, se sleia în sforțări caraghioase, ceea ce nu-l oprea să strige deodată, cu o voce de bas sonoră și adîncă, și cu o energie sălbatică :

— Pe mâtele porcului celui mare, care se numește Valois, aș da... aș da zece ani din viața aceluiaș Valois pentru o porție de bere...

— Pe legea mea ! îl curmă Lancelot. Păcătosul ăsta-i și obraznic !... Ia-n auziți-l ! O porție de bere !...

Stai bine, cumetre !... Nu zău ! nu te temi de nimic !

— Cu toate astea, zise încetișor Riquet trebuie să recunoaștem că Guillaume e modest în dorințele lui, căci de ce nu ? ar fi putut să ceară tot atît de bine și cîteva sticle de vin vechi, de Beaujolais.

— Adevărat ! răspunse serios Guillaume, lingîndu-și buzele. Cu cîteva sticle de vin din Anjou...

— Și pentru că te-ai pornit, urmă batjocoritor, nemilosul Lancelot, și cu cîteva bucăți de vînat...

— Și cîteva pateuri de pește, adăugă Bourrasque.

— De asemenea și... vreo cîteva gîște umplute, zise Riquet.

— Și ceva cîrnați, adăugă batjocoritor, Lancelot.

— Și încă cu o bucată de pulpă de mistreț, friptă bine, urlă Bourrasque.

— Și cu câteva prepelițe grase, unse frumos cu un sos cu mirodenii... zbieră Riquet care nu voia să rămână mai pe jos.

— Și bineînțeles înfășurate în slănină; urmă Lancelot. Hei! păgîni ce sînteți, nu știți, nu știți că sîntem în post?

— Vai! oftară într-un glas Guillaume și Riquet.

— Dar, lămuri Guillaume, eu am o dispensă.

— Și eu! adăugă Riquet.

— Ei bine, eu, zise Lancelot cînd n-am vin și bere, știu ce fac.

— Și ce faci, dragă Lancelot? întrebă Guillaume dulceag.

— Mă mulțumesc cu asta! zise Lancelot, arătînd o oală, care sta trîntită într-un colț.

— Apă? Tresări Bourrasque cu același ton cum ar fi zis:
Otravă?

— Apă!... Tocmai așa!... Și drept prînz uite cum îl înlocuiesc:

La aceste cuvinte, Lancelot strînse strașnic cureaua de la cingătoare zicînd:

— Ai văzut!

— Văd bine că trebuie să ajungem și aici! se tîngui Bourrasque, foarte plouat, strîngîndu-și și el, cingătoarea, dar, totuși, e foarte greu.

— Și cu toate astea, zise Riquet făcînd același gest, cu toate astea, Buridan nu se mai înapoiază.

— Asta dovedește că n-o fi izbutit să strîngă nimic de pe nicăieri și că... ne-am ars! oftă Lancelot, cu filosofie.

— Crezi?

— E credința mea nestrămutată! adăugă Lancelot, dînd din umeri. Dacă ar fi găsit ceva, s-ar fi întors.

— Dar atunci, o să trebuiască să flămînzim și mîine, ea și azi, și ea și ieri?

— E sfîrșitul sfîrșitului!

— În cazul cînd nu m-ăș amesteca eu! zîmbi Lancelot, care adăugă, cu ton disprețuitor: Ah! tinerii aștia!... Vedeți pe seniorul Buridan? Nu mai e altul mai meșter ca el cînd e vorba de planuri de război.

E șiret, nevoie mare! Ține piept celor mai puternice personaje, miniștrilor, regilor, mai știu eu cui?... Și nu știe să găsească o pîine oricum o fi ea, pentru niște flămînzi ca noi. Din fericire mai sînt și eu pe aici, eu... om experimentat.

— Lancelot, tresări Bourrasque care începea să-l cunoască, Lancelot..., tu ai o idee.

— Idei am eu... totdeauna.

— Da, dar eu zic... e o idee bună?

— Păi, cumetre, nu prea știu încă, dar ceea ce știu, de pildă, e că mi-e foame.

— Și sete, urmă Guillaume.

— Foame și sete, într-adevăr, și că stînd aici să ne văicărăm, nu o să găsec nimic de mîncare... Deci, am să ies, la rîndul meu, de n-ar fi decît să încerc dacă n-o să fiu mai norocos decît stăpînul meu, Buridan.

— Bine judecat! gemu Riquet. Acest Lancelot ar fi putut ajunge un logician de forță. Ce zici, cumetre Guillaume?

— Zic ca și tine, cumetre Riquet. Dar cu toate astea n-ar trebui să uităm... capetele ne sînt puse la preț.

→ Într-adevăr! Mare onoare, de care ne-am fi lipsit.

— Drace !... Seniorul Buridan, stăpînul meu, s-a expus ziua în amiaza mare ; eu Lancelot, sluga lui, mă pot expune noaptea !

— E drept !... Astfel, nu te vei lipsi nici de respectul pe care trebuie să-l aibă o slugă bună față de stăpînul său. Du-te dar, Lancelot !

— Dar mai cu seamă, fii prudent !

— Încereți-vă în mine !... Dar, voi, nu vă mișcați de aici, nu dormiți decît cu cîte un ochi și fiți gata la prima chemare.

— Du-te Lancelot, du-te ! Să n-ai nici o grijă ! Vom vedea.

Și Lancelot Bigorne se strecură binișor, pipăind pe scară, sigur fiind că tovarășii săi vor sta cum ziseseră cu ochiul și urechea la pîndă.

La drept vorbind, Lancelot Bigorne n-avea nici un plan hotărît. Se ducea la întîmplare, încrezător în instinctul și în steaua lui.

Probabil, că reamintindu-și de vechea lui meserie, nădăjduia pur și simplu să pună mîna pe vreun burghez întîrziat pe drum.

Poate că spera în mod nelămurit, în vreo întîmplare neașteptată, în vreo plească fantastică. Orice-ar fi, în întunericul cel mai desăvîrșit, umblind fără zgomot, ajunsese la parter și se pregătea să iasă, cînd i se păru că vede o lumină în partea ferestrei care da spre grădină.

— Uită-te ! își zise Lancelot. Să fi fulgerat ?

Cu toate astea nu sintem în anotimpul vijeliilor. Să fie din pricina slăbiciunii că văd.. alandala ?... Ba, deloc !...

Sfinte Barnabe, iată aceeași lumină !...

Oh ! oh ! ia să vedem ce-i asta ?

Bolborosind astfel, în loc să se îndrepte spre ușa, pe care era gata să iasă, el se apropie de fereastră și începu să spfioneze grădina, și... iată ce văzu :

În grădină, o umbră trecea de colo pînă colo, cu toată băgarea de seamă.

Umbra aceea părea că se juca de-a v-ați ascunselea, căci umbla ca orbii cu mîinile înainte.

Numai că în mînă ținea un felinar. Felinarul era acoperit cu o mantie, și din cînd în cînd ridica cîte un colț al mantalei și lumina astfel, drumul, ici colea.

Descoperind felinarul, umbra dădea drumul la fișii de lumină, care se trădară ochilor obișnuiți și veșnic cercetători ai lui Lancelot Bigorne.

Ațîtat de curiozitate, Bigorne deschise binișor ușa care da spre grădină și se strecură în urma misteriosului vizitator, pe care începu să-l supravegheze de departe și cu foarte multă băgare de seamă. Tot urmărind umbra, Lancelot, se întreba, cu puțină îngrijorare, cine putea să fie persoana aceea suspectă și ce căuta acolo ? Și punîndu-și fel de fel de întrebări, își scoase sabia din teacă și o ținea gata să lovească la nevoie.

Cu toate astea, o rază de lumină, rău îndreptată izbi drept în față, misterioasa umbră și o exclamație fu gata să-i scape lui Bigorne :

— Simon !... Simon Malingre ! Drace ! ce caută ticălosul aici ?

Apoi un rîs înăbușit îi scutură pe Lancelot care-și zise în gînd :

— Ah ! Simon Malingre, tu aici ? La dracu, cam imprudent lucru faci !... He ! mizerabile, trădătorule, ai uitat că avem o socoteală împreună ?

Ah ! te-ai amestecat să ne pui bețe în roate în proiectele noastre. Ai venit ca un trădător, să ne denunți stăpînului tău, satanei de Valois ? Ah ! Ai venit să faci să se strice tocmai în momentul izbîndei, o întreprindere care mă costase atîta grijă, atîta oboseală și primejdie ?...

Acum o să ne răfuim amîndoi, jupîne. Ah ! Oh ! Oh !... dar să nu zorim nimic, să vedem, mai întîi, ce caută aici dracul ăsta împielîtat... Îl am în mîna și nu-mi poate scăpa.

În vremea asta, Simon Malingre, căci el era, fără să bănuiască cîtuși de puțin că era spionat, precum și primejdia care-l amenința, părea că găsise ceea ce căuta.

El așeză felinarul pe pămînt și ghemuit într-un colț al grădinii, la picioarele unui pom, scormonea țărîna cu un pumnal scurt, pe care-l luase, după cît se părea, chiar pentru treaba aceea și pe care-l mînuia cu o siguranță și cu o îndemînare, care învederau chiar un oarecare obicei.

Lancelot Bigorne îi urmărea, de departe, toate mișcările și se întreba tot mai mirat : Ce înseamnă aceasta ?

Curiozitatea trebuia să-i fi fost strașnică ca să reziste atît de mult dorinței puternice pe care o avea de a-și pedepsi pe dată, un dușman atît de primejdios.

Simon Malingre scobea pămîntul într-una. Ingenunchiase și trăgea pămîntul pe care-l așeza binișor, pe marginea gropii care se adîncea mereu.

În sfîrșit, degetele lui atinseră un obiect tare, o lădiță, fără îndoială chiar ceea ce căuta, căci pe buze îi trecu un surîs, care-l făcea și mai respingător, și pe cînd pieptul i se umfla într-un suspin de ușurare, el șopti cu o bucurie neînchipuită.

— Aici e !

Și sigur că era acolo, căci în loc de zorul pe care-l pusese pînă atunci, să dea pămîntul la o parte, începu să împrăstia binișor de parcă ar fi mîngîiat ceva. Într-adevăr, era o lădiță măricică, pe care o mîngîia cu drag cu degetele-i tremurînde de un fel de spasmuri. Deodată, chiar în clipa cînd era să deschidă lădița, o idee grozavă îi trecu prin minte :

— Dacă o fi goală ? murmură el... Dacă cineva, Gillona de pildă, o fi luat comoara ?... Ideea asta îi păru atît de îngrozitoare încît se înăbușea, cu ochii rătăciți, cu pumnii apăsăți pe inimă ca și cum ar fi vrut să-și potolească zvicnirile. Și, deodată, nemaiputînd să-și stăpînească îngrijorarea grozavă care-l înăbușea, el se azvîrlîi asupra lădiței pe care o deschise cu o repeziciune turbată. Se liniști pe dată. Comoara era acolo. Zîmbi înduioșat, în fața grămezii de aur orînduit simetric și mîngîindu-l zicea :

— Doamne ! Cît de prost eram, să-mi fac atîta sînge rău... Cine dracu ar fi putut să descopere o astfel de ascunzătoare ?...

Rîse înăbușit. Dar se posomorî iarăși, căci un alt gînd îi trecu prin minte și mormăi :

— Dar... dacă o lipsi ceva !

Simți că i se zbirlea părul pe cap la gîndul grozav că ar putea lipsi ceva.

Luă grămezile una pe cîte una și începu să numere monezile.

Multă vreme numără încet, drăgăstos, nelăsînd din mîna moneda, decît cu un oftat, neașezîndu-le, decît plîngînd, la locul lor.

Atîta doar că în zăpăceala lui nu băgă în seamă zgomotul pe care-l făcea numărîndu-și galbenii și sunetul aurului scormonit ajungea la urechile lui Lancelot, care ședea mereu la pîndă.

Și, la auzul acelei muzici pe care părea că o găsește foarte dulce, cu gura căscată într-un rîs de bucurie, cu ochii în care scînteia o flacără de șiretenie, ațintiți asupra zgîrcitului, Bigorne își zicea :

— De data sta cred că am la îndemână o răzbunare desăvîrșită.
Ah ! Dacă în clipa aceea Simon Malingre ar fi putut vedea pe Lancelot, fără îndoială că ar fi căzut mort, peste comoara lui.

Dar Simon nu văzuse nimic, decît că nu lipsea nimic. Atunci, sigur că banii erau neatinși și ferți de orice vedere indiscretă, el închise vesel lădița și o puse la loc, metodic, trăgînd pămîntul în gaură pînă cînd o astupă ; apoi bătători pămîntul cu îngrijire, liniștit pentru viitor. Și nu fără o ploaie de suspine, el se îndepărtă.

Lancelot Bigorne îl lăsă să plece fără să facă un gest. Se mulțumi să șoptească batjocoritor :

— Poți să pleci, puțin îmi pasă, știu acum unde trebuie să te gălesc. Apoi așteaptă puțin ca să fie sigur că Simon nu se va înapoia, și cînd crezu că a așteptat destul, ieși din ascunzătoare și se îndreptă liniștit spre locul de unde se ridică Simon, și tot atît de liniștit, la rîndul lui, începu să scobească pămîntul, ceea ce fu făcut la repezeală. Cînd dezgropă lada, Lancelot o luă la subțioară, cu o strîmbătură de bucurie, și se înapoie în casă, zicînd :

— Nu m-am dus departe, dar sfîntul Barnabé mi-a venit în ajutor, și cred că niciodată n-am pus mîna pe ceva mai însemnat, judecînd după greutatea acestei lădițe și după vremea care i-a trebuit lui Simon ca să numere ce e înăuntru.

Ceea ce dovedește, urmă el, suindu-se iar în pod unde desigur, tovarășii lui nu se așteptau să-l vadă atît de curînd.

Și Bigorne adăugă :

— Hotărît ! Așa a fost scris ! Sînt născut... ca să dau de comori !...

XXIII. GILLONA VORBEȘTE

Să-l lăsăm pe Lancelot Bigorne și să ne întoarcem cîteva minute la Simon Malingre. După evadarea de la Curtea Minunilor în tovărășia Gillonei, Simon se îndreptase grabnic spre Temple unde ajunsese destul de devreme ca să zădărnicească îndrăzneța lovitură a lui Lancelot Bigorne, tocmai în clipa cînd era să izbutească răpirea lui Filip d'Aulnay.

Din nenorocire, cu toată graba lui, ajunsese prea tîrziu într-un sens. Adică, Buridan și cu banda lui putu să scape teferi, din încurcătura în care îi vîrse sosirea neașteptată a răutăciosului om.

Pentru contele de Valois, fuga lui Buridan și a oamenilor săi forma o înfrîngere mai mult, care putea să aibă urmările cele mai grave.

Cu toate astea judecînd bine lucrurile, răul nu era tocmai mare, deoarece mulțumită amestecului fericit al lui Simon, nu numai că prizonierul pe care i-l încredinșase regele și pe care fusese aproape gata să lase să i-l răpească cu chiar ajutoru lui, îi rămăsese încă unul din îndrăzneții bandiți al cărui cap era pus la preț. Gauthier d'Aulnay, îi căzuse în mînă.

E firesc că, dacă Malingre sosea cîteva minute mai înainte, toată banda era prinsă în lanț, dar întîrzierea nu puteasă-i fie atribuită devotatului servitor, care făcuse tot ce putuse. De aceea contele recompensase rîvna lui Simon, nu numai iertîndu-i ceea ce se petrecuse la palatul Valois, ci mai dăruindu-i și o mare sumă de bani, pe deasupra.

Simon pusese mîna pe bani cu o strîmbătură de bucurie, apoi se gîndise mult și bine. Și rezultatul acelor gînduri că, fără îndoială situația devenea primejdioasă pentru el.

Într-adevăr lucrurile păreau că se-ncurcă.

Îndrăcitul de Buridan și cu diavolul de Lancelot Bigorne, păreau că aveau un talisman care-i făcea să scape ca prin minune de toate loviturile care li se dădeau și să-și bată joc de toate cursele care li se întindeau.

Simon, care se pricepea, începea să se teamă serios, ca nu cumva oamenii aceia extraordinari să nu învingă în lupta pe care o dădeau contra stăpînului său ; și atunci s-ar fi prăbușit și dînsul care nu era decît un neînsemnat complice.

În afară de asta, purtările misterioase ale fostei lui tovarășe și logodnice, Gillona, îl îngrijorau serios, și ura pe care o simțea că i-o purta zgripturoaicei, îl făcea să se cutremure adesea de groază. În sfîrșit, cu toate vicleniile lui, cu toate grijile, cu toată paza, vreo nenorocită întîmplare, vreun dușman, cunoscut sau nu, putea veni să-i facă cunoscut contelui de Valois, partea pe care o luase și el, Simon Malingre, la răpirea Mirtiliei de către Buridan ?

Pînă în ziua aceea, Valois nu prea știa bine ce se petrecuse în palatul său. Gillona îi spusese că servitorul său îl trada. Dar purtarea lui Simon, din timpul din urmă, dovedise tocmai potrivnicul. Cînd se gîndea la torturile pe care stăpînul său i le-ar fi putut aplica, nenorocitul Malingre simțea că se sfîrșește de-a binelea.

Se simțea grozav de obosit ; prevedea în chip nelămurit că se învecina unui moment suprem și că, într-adevăr, prea înfrunta soarta, încăpăținîndu-se să prelungească lupta.

Și apoi ce ?... Nu era destul de bogat ?...

Suma pe care i-o dăduse cu atîta generozitate stăpînul său, adăugată la averea lui ascunsă, mărită cu tot ceea ce nu dispărea să smulgă Gillonei..., toate astea nu alcătuia o adevărată avere care i-ar fi îngăduit să se retragă în vreo provincie îndepărtată, în Olanda de pildă țara lui natală, și acolo, la adăpost de toate, în afară de toate loviturile, să-și sfîrșească liniștit zilele, prefăcîndu-se într-un burghez liniștit ?

Da, da ! Hotărit ! Cel mai cuminte lucru era să se retragă din luptă și cît mai uite cu putință și să-l lase pe Valois, să se descurce cum s-o pricepe.

Dar îi fu frică de ceva. Averea lui ar fi destulă ca să-i îngăduie să trăiască, fără să mai atîrne de cineva ? În fond, știa că avea de ajuns, dar ca oricare zgîrcit care căuta prin orice mijloc să-și mărească maldărul de aur, el căuta să găsească o scuză să mai rămînă și să-și rotunjească și mai mult comoara.

O altă teamă mai serioasă, îl făcu să înverzească de spaimă. Dar dacă comoara lui o fi fost descoperită și șterpelită de vreun mojiu ! Dar Gillona, de pildă, căreia trebuise să-i mărturisească odată că banii îi erau ascunși la grădinița cu trandafiri. La ideea asta grozavă, simți că se sfîrșește. Cu toate astea îl liniști puțin un lucru : nu-i spusese locul exact unde-i era averea, și... grădina era destul de mare.

Grăbindu-se, fără îndoială, ar ajunge înaintea altuia, care să fi putut pune mîna pe aurul lui care-l venera și-l iubea mai mult ca pe Dumnezeu. Și iată de ce l-am putut vedea pe Simon Malingre făcîndu-și cercetările încununute de izbîndă,... așa credea el, cel puțin.

Plecînd de la grădinița cu trandafiri, el se îndreptă spre Temple, care după cum se știe era în apropiere, cu gîndul să se ducă la săpînul său, contele de Valois.

Ingrozitorul pitic nu mai putea de bucurie. Își freca mîinile încîntat și murmura :

— Haide ! haide ! Hotărît, sînt și mai bogat decît credeam. Mîine, îmi iau aurul, încalec pe un cal zdravăn,... sînt destui în grajdurile stăpînului meu și, bunăseara monseniore ! Descurcă-te cum te-ai pricepe.

Pe căi piezișe, cunoscute de dînsul, ajuns la apartamentele particulare ale guvernatorului era gata să intre în odaia stăpînului, cînd propriul său nume pronunțase de un glas cunoscut, îl opri pe loc.

Deschise binișor o ușă, și tăinuit în crăpătura ferită de o perdea greoaie, care atîrna de partea cealaltă, ascultă, ținîndu-și respirația, cu fruntea înăbușită de înirijorare. Gillona vorbea cu Valois și cu aerul și de mironosiță zicea :

— Da monseniore, Simon Malingre nu merită binele ce-l faceți, e un trădător care ar trebui spînzurat. Ce zic ? ar trebui jupuit și ars, încetul cu încetul.

— Oh ! zgripturoaica dracului, se gîndi Simon, care sosise tocmai la timp ca să audă.

Pe de altă parte, Valois răspundea :

— Explică-te ! Mai întîi eu credeam că Simon era prietenul tău, păcătosul mi-a spus chiar o vorbă despre intenția care o avea de a te lua de nevastă... frumos gust, fie zis în treacăt !...

Ca și cum n-ar fi priceput ironia Gillona se ploconi pîn-la pămînt.

— În sfîrșit, erați prieteni, și... logodiți, mi se pare.

— Monseniorul vorbește drept : eram ceea ce nu vrea să zică, sîntem !

— Tocmai, vreau să știu de ce ați stricat logodna ?

— Sînt devotată monseniorului, trup și suflet, o știți prea bine de aceea n-aș avea drept prieten, ori rudă, pe cineva pe care-l știu că trădează pe stăpînul meu, și vrășmașul stăpînului nu-mi poate fi decît dușman, și mie...

Valois o privi mult și fix. Gillona rămase nepăsătoare în fața acelei priviri. Contele își vorbi singur :

— Despre devotament, ea mi l-a probat în multe ocazii, o știu ! Îmi este devotată cum spunea ea, trup și suflet.

Cu toate astea contele găsea natural ca femeia aceea să-i spună că logodnicul ei îi era dușman deoarece era dușmanul stăpînului său.

— Ascultă, urmă Valois, spune-mi ce ai de spus, dar, bagă de seamă. Nu încerca să minți, că pun să-ți smulgă limba, și să te ard încetul cu încetul ! Acum, vorbește !

— Dacă n-aș fi trebuit să spun adevărul curat, și n-aș fi sigură de cele ce spun, nu aș fi venit din proprie voință la Măria Voastră. Ar fi fost mai simplu și mai cu seamă mai puțin primejdios să stau acasă, deci pentru ce aș minți.

— Cu toate astea, e drept, ce spune dînsul, se gîndi contele, care adăugă încet : „Vorbește, te ascult“.

Răutăcioasa și răzbunătoarea femeie istorisi atunci, exagerînd și învinovățîndu-l pe fostul ei logodnic, întîmplările în urma cărora Mirtila putuse să se întîlnească cu Buridan. În această expunere amănunțită, orînduită cu îndeminare, rolul lui Simon devenise covîrșitor și în afară de

asta făcînd comparația unor fapte deja cunoscute de conte, și a altora, pe care i le punea înainte cu pricepere, Gillona, fără să aibă aerul că stăruiește prea mult, ajunsese să facă impresia că tot ce povestește era perfect admisibil și chiar întocmai așa.

Se înțelegea lesne furia contelui, auzind vorbindu-i-se despre trădarea care îi păru vădită.

De aceea, zise trădătoarei cu glas care tremura de necaz :

— Bine ! M-ai servit cu credință, fă și de acum încolo tot așa, și vei fi încredințată că sînt un stăpîn bun și generos... Dar dacă, din întîmplare, mă vei fi înșelat, dacă m-ai trăda vreodată, pedeapsa grozavă pe care o voi da chiar de mîine acelui mizerabil trădător, îți va servi drept o înștiințare. Vei vedea cum știe stăpînul tău să pedepsească o greșeală, ori o trădare. Bagă de seamă, nu-ți spun mai mult. Acum, lasă-mă ! Și pînă vom vedea ce mai e de făcut, tăcere asupra celor ce mi-ai spus acum ! Vinovatul nu trebuie să ne scape.

Cuvintele acelea fuseseră spuse cu atîta sălbăticie, încît Gillona făcînd reverențe și dîndu-se înapoi, nu putu să nu se cutremure pentru ea însăși.

Nu se gîndea, fără oarecare teamă, la rolul pe care îl avusese chiar ea în întîmplările acelea și-și zicea, tremurînd de spaimă :

— Maică Precistă ! Îngeri sfinți. Faceți așa, ca stăpînul meu să nu afle niciodată adevărul ; dacă nu, am pățit-o. Și-i vai de capul meu !

— Pînă atunci, cred că pot face rugăciunea morților pentru sufletul lui Simon Malingre... He ! he ! Ar fi om priceput Simon, dacă o mai scăpa și de beleaua asta. O să-l învețe minte să-mi mai fure bieții mei galbeni... Și, apoi, eu mă apăr ! Dacă nu-l zdrobeam, m-ar fi dat el pe mîna Monseniorului, și ce alta putea să mi se întîmple decît că era să fiu trasă pe roată, de vie oricît, tot mai bine-mi place să fiu în pielea mea decît în a lui Simon... He ! he ! grozav aș mai vrea să fiu de față ca să-l văd cînd l-o aresta și l-o aduce în fața monseniorului...

Și, groaznica bătrînă, rumegînd gîndurile-i drăcești, se îndepărtă, cu pași mărunți, rîzînd pe înfundate.

În vremea asta Simon Malingre, rămase trăznit în dosul ușii.

În chip mașinal, ca împins de instinctul conservării, mai mult decît de judecată, el închise binișor ușa, și plecase cu pași înăbușiți spre o ascunzătoare îngustă unde știa că nimeni nu pătrundea acolo !... nimeni altul decît el.

Simțindu-se în siguranță, deocamdată, căzu greoi pe un scaun de lemn, cu picioarele tăiate, timpit, zăpăcit, lac de nădușeală, plîngînd cu lacrimi mari, care se amestecau cu picăturile de sudoare, fără ca să bage de seamă. Își luă capul în mîini vîitîndu-se fără încetare.

— Ticăloasa !... Oh ! ticăloasă afurisită ! Cu toate astea, după un frămîntat de deznădejde grozavă, se liniști puțin cîte puțin și începu să-și judece situația, făcînd apel la tot singele rece și la viclenia lui, ca să privească cu judecată măsurile de luat și care trebuiau să-l scoată din încurcătură. Încetul cu încetul, își veni în fire și, fără îndoială, că găsisese vreo combinație dibace, căci un fel de zîmbet începuse să-i înflorească pe buzele subțiri și palide. Tot atît de liniștit, pe cît fusese de îngrozit, tot atît de hotărît, pe cît fusese de descurajat, el luă toate dispozițiile trebuincioase ca să nu fie surprins în cazul, de necrezut, cînd i-ar fi trecut cuiva prin minte să-l caute pînă acolo.

Apoi, după ce-și luă toate prevederile, întruchipă un fel de culcuș într-un colț și se întinse cu voluptate, șoptind :
— Nu mai pot de oboseală. Să dorm. Voi vedea mâine ce mai e de făcut... Dar, dulcea mea Gillona ține-te bine, încă nu m-ai jupuit de viu... Cel care-o ride la urmă, o să ridă mai bine.

XXIV. GENIUL LUI SIMON MALINGRE

A doua zi de dimineață tot atît de liniștit ca și cum nu l-ar fi fost amenințat de nimic, Simon intra în odaia contelui de Valois, cu siguranța celei mai perfecte nevinovății, și cu liniștea aceea absolută pe care o are oricare conștiință fără păcat.

Trebuie să spunem că Simon nu intra în camera aceea în chip normal, ci se repezi înăuntru cu toate semnele exterioare ale cuiva care aduce o veste așteptată cu nerăbdare.

Vicleanul personaj observase foarte bine gestul violent, pe care contele nu și-l putuse stăpîni, precum și aerul amenințător cu care înaintă spre servitorul său, deschizînd gura, gata să-l zdrobească, dezvăluindu-i descoperirea trădării lui.

De aceea, judecîndu-și rolul cu o îndemînare desăvîrșită, se făcu că uită, în bucuria lui, regulile bunei cuviințe care nu-i îngăduiau să vorbească întîi el stăpînul său, și tăind cu pricepere cuvîntul contelui, strigă cu bucurie mare.

— Izbîndă, monseniore, izbîndă ! Aduc o veste foarte bună !

Ca toate persoanele care trăiesc în mijlocul intrigilor întunecoase, contele de Valois oricît ar fi fost mai presus de sluga lui, își zise pe dată că poate va fi de folos să afle vestea de bucurie care i se aducea cu atîta înfrigurare.

De aceea trebuie să-l lase pe Malingre să vorbească fără să-l sperie, și, prin urmare să nu-i arate nici o urmă de ură.

Încredințat de cuminenția faptei lui, pentru un moment, Valois nu-și dădu pe față impresiile lui ascunse, și în loc să-l zdrobească pe vinovat, după cum se pregătea la început, se mulțumi să facă doar pe nemulțumitul ca un stăpîn supărat de lipsa de respect a slugii. Și, întrebă, cu aerul necăjit :

— Hei, netrebnicule ! Așa intri acum la stăpînul tău ?

Simon se aplecă cu umilință, pe cînd o floare, iute stinsă străluci în ochii lui vicleni.

— Iertați-mi această lipsă de respect dar, bucuria de a fi aflat o veste bună pe care s-o aduc seniorului meu, m-a făcut să uit orice.

— Bine ! face contele, care printr-o sfortare de voință, izbutise să-și îndulcească vorba, bine, vorbește !

Dar nu uita că dacă vestea ta nu e atît de bună, după cum vrei să arăți, vei fi biciuit și tratat după cum meriți.

Cu multă simplitate și luînd aerul său cel mai respectuos Simon răspunde :

— Monseniorul are să hotărască singur. Știu unde se află acum tinăra persoană pe care Măria Voastră, o onorează cu simpatia sa... Vreau să vorbesc de Mirtila. Sfirșind vorba, Simon aștepta, țintuindu-l pe sub sprincene pe stăpînul său.

Ca întotdeauna cînd se pronunța în fața lui numele Mirtilei contele se tulbură puțin și rînd pe rînd se roși și îngălbeni.

— Ah ! Ah ! oftă Valois, fixînd la rîndul lui pe necinstitul servitor. Într-adevăr, e o veste bună... și, unde e domnișoara în clipa de față ? Fără să se tulbure, înfruntînd cu îndrjire privirea tăioasă a stăpînului, Simon răspunse :

— La logodnicul ei, la seniorul Buridan.

La cuvîntul de logodnic, pe care fără să pară, Simon îl pronunțase, cu toate astea, cu tot dinadinsul, Valois strînse pumnii furios, ochii i se înroșiră și numai cu mare greutate izbuti să-și stăpînească strigătul de furie, care se stinse pe buzele-i albe.

În fundul inimii, Simon se bucura de furia neputincioasă a stăpînului său. În aparență el sta țeapăn, înfățișarea cea mai cuviincioasă și mai nevinovată, întocmai ca omul care nu-și dă seama de răul pe care-l face.

Contele făcu cîțiva pași repezi prin odaie, ca să ascundă tulburarea și în același timp ca să aibă timpul să se liniștească, sau poate, să se gîndească.

Ceea ce-i spunea Simon se potrivea așa de bine cu toate detaliile, foarte amănunțite date de Gillona în ajun, încît Valois neputînd să creadă că s-ar putea îngemăna acest fel de viclenie cu îndrăzneala, ca aceea, începea să creadă acum că Gillona era aceea ce-l înșelase sau că se înșelase chiar ea, iar Simon putea fi mai cinstit și mai nevinovat decît îl crezuse la început.

Fără să-și dea seama, îndoiala, care năștea în el, făcu să i se îndulcească pe nesimțite și glasul și gesturile. După ce se gîndi cîteva minute, se întoarse, se așeză pe un jilt mare, în fața lui Simon, și-i zise :

— La Buridan !... și numele acela parcă îi jupuie buzele. Nu-i un răspuns păcătosule !... Și unde e afurisitul de Buridan, înghiți-l-ar la-dul ?... Ai aflat ? Căci, de cînd a fugit de la Curtea Minunilor, toată poliția e în picioare, ca să-l găsească.

— Dar, monseniore, știu. Nu sînt poliție, dar devotamentul îmi dă șiretenia trebuincioasă ca să caut și să găsesc !...

De astădată, contele fu înfundat. Porni de la nesiguranță, ajunsese să nu mai aibă decît prezumții și intră că în fața acelei destăinui, în fața răspunsului atît de simplu și spus fără înconjur, chiar prezumțiile erau pe cale să dispară să se șteargă din mintea lui. De aceea zise pe un ton cu desăvîrșire îmblînzit :

— Unde e ? Unde se ascunde ? Pe Dumnezeuul meu dacă nu vreau să-i pun chiar eu mîna-n gît.

Dar spre marea lui mirare Simon clătină din cap și zise :

— Nu mă întrebați unde e Buridan... Credeți-mă ! Lăsați-mă monseniore să sfîrșesc singur ceea ce am început atît de bine. Intervenția dumneavoastră în afacerea asta n-ar putea decît să-mi dărîme toate planurile. Numai singur pot duce la bun sfîrșit afacerea asta. Ascultați-mă monseniore, vă cer numai patruzeci și opt de ore ca să lucrez cum mă voi pricepe și vi-i dau pe mîna, legați și frecați pe Buridan, pe Mirtila și toată banda lor... Toată, mă înțelegeți, monseniore ? Nu v-am mai adus-o pe Mirtila, pentru că ați avut încredere în mine și că m-ați lăsat să fac cum m-am priceput ?...

— Da și ba, zise contele care simți deșteptîndu-se iarăși bănuielile în fața răspunsului acestuia neașteptat, Simon Malingre pricepu pe dată

cele ce se petrecea în mintea lui Valois și jucînd totul pe o singură carte, el gîndi suspinînd :

— Momentul fatal și dureros a sosit... văd că stăpînul meu se îndoiește de mine, trebuie să-i spun tot. La aceste cuvinte el ingenunche aplecîndu-și capul cu o umilință admirabilă judecată, adăugă tare :

— Monsenior, vă implor să mă iertați !

Contele tresări și aplecîndu-se spre dînsul privindu-l cu foc, răspunse :

— Iertarea mea ? Și de ce ?

— Monsenior, zise Simon plîngînd și căzînd la pămînt, v-am înșelat !

— Ah ! mizerabile trădător, urlă contele care, sărînd în sus, azvîrlînd îndărăt fotoliul pe care șezuse mărturisești în fine ?

— Fără îndoială ! zise Malingre, ridicîndu-se pe jumătate și privindu-l cu cea mai mare nevinovăție, fără îndoială mărturisesc că mi-am înșelat stăpînul... să-l servească mai sigur și mai cu devotament.

Valois rămase încremenit de răspuns.

În furia lui strîngea deja mînerul pumnalului, gata să-l vîre în trupul bănuțului trădător.

El vîri repede tăișul în teacă și strigă înăbușit :

— Nu moartea asta ar fi prea repede și prea blîndă, vreau...

Făcuse spume la gură. Apucă un ciocan și lovi cu putere într-un clopot fără limbă, și un servitor sosi :

— Doi oameni armați, să-mi stea la îndemînă, zise el. Apoi întorcîndu-se spre Malingre :

— Acum vorbește, dar, vorbește lămurit, căci viața nu-ți ține decît de un fir de ață, pe cuvîntul meu de Valois. Haide ! Spune ! Explică-te.

În loc să pară speriat de dezlănțuirea acelei furii și de acele ordine care nu prevesteau nimic bun pentru el, în loc să se umilească, mai mult, Simon care pînă atunci șezuse ingenunchiat se ridică, deodată, într-o ținută demnă, pe cît putea s-o aibă un fizic ca al lui, și zise cu o liniște care contrasta ciudat cu furia stăpînului și cu pregătirile sinistre ce-l amenințau.

— Văd monsenior, că m-ați înțeles rău, sau, poate, nu m-am exprimat destul de bine. Viața mea e în mîinile voastre, și puteți face cu ea ce voiți : am pus-o în serviciul vostru și lui am sacrificat-o demult... Am să vă spun totul, nu de frică, credeți-mă, dar pentru că-mi sînteți stăpîn și pentru că sînt devotat trup și suflet... De aceea mai bine să vorbesc chiar eu. Cine știe dacă faptele mele, rău interpretate, n-au dat prilej vreunui răuvoitor să mă calomnieze în fața voastră ? Cine știe dacă vreo slugă prea sîrguitoare, tot atît de devotată ca și mine interpretînd și ea rău, actele mele, n-ar veni, de bună credință, fără să-mi poarte vre un gînd rău, ci numai pentru că e datoria ei, să pună în vedere Monseniorului și să-i strecoare în suflet bănuiala și necazul împotriva neputinciosului dar, cu toate astea devotamentului și binevoitorului vostru servitor ? Cine știe dacă acest lucru n-a fost făcut deja după cum chiar îmi dă de bănuț înfățișarea monseniorului.

Fără voia lui, contele se simți mișcat de cuvintele lui spuse pe un ton foarte demn și foarte sincer, și care, fără să aibă aerul, loveau drept în țintă. Căci cum ar fi putut Valois să bănuiască că convorbirea din ajun, putuse să-i fie surprinsă ?

Privindu-și servitorul îl văzu atât de mic, atât de umil, atât de neputincios, în fața lui, cel atât de sus pus, atât de puternic, atât de tare; reamintindu-și din trecut, își reaminti atâtea servicii care i se aduseseră încît îndoiala i se strecură din nou în suflet și se rușină de pornirea lui.

— Ferească Dumnezeu, zise el mai liniștit să condamnăm unul dintre oamenii noștri, fără să-l ascultăm cu toată răbdarea, cu toată credința și nepărtinirea, la care au dreptul toți cei care depind de judecata noastră. Vorbește dar și explică limpede ce ai vrut să spui, dar... nu uita că tu însuși ai vorbit mai întîi de trădare.

— Am zis monseniore, că vă înșelasem. N-am zis că v-am trădat.

Atunci, la rîndul său și potrivit, în felul său, dar luînd una cîte una, toate faptele pe care bătrîna Gillona i le pusese în spinare învîrtind lucrurile în favoarea lui, Simon Malingre istorisi cum o dăduse pe Mirtila lui Buridan. Și explică amănunțit contelui, care se încredința din ce în ce de buna lui credință, dar totuși se mira de felul de a proceda, cu o mulțime de amănunte, care mai mult îl zăpăceau decît îl luminau, că, purtîndu-se astfel, era sigur să pună mîna pe toți dușmanii stăpînului său, că în ceasul acela plasa era întinsă, și că n-avea decît să tragă sfoara ca să-i pună pe toți la bunul plac al contelui.

Dar, pentru asta, era absolut nevoie să-l lase să lucreze singur, în libertate.

— Pricepeți zise el, sfîrșind că acum am izbutit să capăt toată încrederea lui Buridan. Dar nu trebuie să ne ascundem și știți și voi, monseniore, că acest Buridan e un strașnic luptător, veșnic în pază, veșnic neîncrezător, și în așa hal, încît cred că se sfiește și de scufia lui de noapte. Această încredere, după care am alergat atîta, și să spun drept monseniore pentru care am trecut prin atîtea primejdii, ca s-o cîștig, mă poate face s-o pierd, nimica toată și, atunci, totul s-ar sfîrși pentru noi. Iată dar de ce vă implor stăruitor să mă lăsați să lucrez singur și cum vreau, și să-mi dați cele patruzeci și opt de ore, pe care vi le-am cerut.

De data asta, contele era cu totul încredințat de nevinovăția lui Simon. Apucă o pungă plină de galbeni și i-o dădu, zicînd :

— Ia-i, ți-i dăruiesc ca să uiți bruftuiala de mai adineauri. Dar dacă izbutești îți voi da zece pungi ca asta.

Cu o îndemînare care însemna o mare obișnuință, Simon își strecură repede punga în buzunar, după ce o cîntări la iuțelă în mînă, ceea ce-l făcu să se strîmbe de bucurie.

— Acum, monseniore, voi pleca îndată. După cum v-am explicat, trebuie să lucrez singur. Cu toate astea o să am nevoie de un ajutor. Ați binevoi să-mi dați pe cineva ?

Dacă contele ar mai fi păstrat chiar vreo îndoială despre credința lui Malingre, cererea pe care-o făcuse, desigur, i-ar fi nimicit-o.

— Alege tu, pe cine vrei, singur poți să-ți dai seama mai bine de cine te-ar putea ajuta.

— Dacă e așa, v-aș ruga să-mi dați pe jupîneasa voastră, pe Gillona.

De data asta Valois crezu că n-a auzit bine.

— Pe cine-mi cîri ?

— Pe jupîneasa Gillona.

— Auzisem bine ! Și crezi că-ți va fi de folos ?

— Îmi va fi de mare folos, monseniore.

— De ce ea și nu alta ?
— Pentru că o cunoaște pe Mirtila și că-i va putea inspira încrederea. Și, v-am spus, am nevoie să nu deștept bănuielile nimănui.
— E drept, foarte drept ! Atunci, tu ai încredere în femeia asta ?
— Ca în mine însumi, monseniore.
— Hm ! făcu contele, căruia i se părea că încrederea lui Malingre era rău plasată. În sfârșit treaba ta. O crezi pricepută ?
— Gillona ? Cite-o vorbă de pricepere și viclenie, cred că ar întrece și pe dracul.
— Dacă e așa de pricepută și de vicleană, să nu mai vorbim. Dar devotamentul ?

— Despre asta, răspund de ea... Tot atît de sigură și devotată ca și mine.

— Ciudat, șopti Valois, care urmă cu glas tare : În fine, ai încredere în ea, și pe ea numai pe ea o vrei ?

— Da, monseniore, Ascultați monseniore. Văd ce este. Biata Gillona o fi făcut vreo greșală în slujbă ei, sau poate vi s-a făcut vreun raport răutăcios asupra ei, căci îmi pare că nu să prea bucură de încrederea stăpînului său.

— Niciodată nu s-a bucurat de ea.

— Asta mă mîhnește !... Doamne ! Gillona are toate cusurile sexului său, ea se supără lesne și din prea multă imaginație, pe care o are, își face de multe ori închipuiri pe care le ia drept realități, dar în toată dreptatea e cinstită și n-ar face rău nimănui. Vă este devotată pînă la moarte, și eu am încredere absolută în ea, căci, să vă spun în taină o să ne căsătorim împreună și ea moare de dragul meu.

Contele rîse cu poftă de discursul lui Malingre. În gîndul lui își zise :

— Drace ! El crede că femeia se prăpădește după el, și nu mai departe decît ieri seară, aici chiar la urma-urmei, cum zice și el, poate că ea s-a înșelat !... Ei bine ! urmă tare. Ia-o, dacă ții cu orice preț.

— Mulțumesc monseniore, Îmi îngăduiți să vă rog să dați chiar domnia voastră ordine Gillonei ?

— De ce ?

— Pentru că e încăpățînată și, adesea, nu vrea să facă decît după capul ei, pe cînd monseniorul îi dă ordin, să mi se supună în toată afacerea asta, o știu eu bine, n-o să mai zică nimic, și o să se facă blîndă ca un miel.

— Fie ! Am să fac și asta.

Contele o chemă pe Gillona, care veni îndată.

Își închipuie oricine mirarea ei, văzîndu-l pe Malingre în odaia contelui și pîrînd mai în bunele lui grații ca oricînd. Ea se întrebă îngrijorată ce se petrecuse și-l privi pe Malingre încercînd să descurce ade-vărul.

Dar Simon sta nepăsător.

În sfârșit vocea contelui o scoase din nedumerire :

— Jupîneasă Gillona, te încredințez lui Malingre, pentru cîteva zile. Supune-i-te în ori ce-ți va ordona ca și cum ai asculta de mine însumi și gîndește-te, dacă ții să-mi faci pe plac, că după cum te vei purta în afacerea asta, voi uita, sau voi pedepsi greșala pe care ai făcut-o ieri seară.

— Așa ! zise Malingre serios, mă gîndisem eu bine că trebuia să-l fi nemulțumit ea pe monseniorul. N-ai să te cumînțești niciodată, Gil-

lona ? Puteți s-o iertați, monseniore, căci răspund eu pentru ea că o să meargă strună în afacerea asta. Nu e așa, Gillono ?

— Neîndoios, răspunse Gillona, datoria mea e să mă supun ordinelor monseniorului. Cit despre greșala mea, voi căuta s-o repar. Valois îi îndepărtă, după ce mai vorbi încet, un minut, cu Malingre, lucru de care Gillona păru foarte îngrijorată.

XXV. LUPTA ÎNTRE DOI DIAVOLI

Cînd ieșiră din odaia contelui de Valois, Malingre se apropie de Gillona și o întrebă cu glas înăbușit :

— Putem vorbi împreună, la tine în odaie, fără teamă de a fi auziți ? Am să-ți spun lucruri foarte însemnate.

Fără să răspundă, Gillona făcu semn că putea.

Gillona se gîdea, spionindu-și tovarășul cu coada ochiului. Era foarte neliniștită, și se întreba cu îngrijorare : ce știa Malingre și ce gînduri avea ?

Cum nu putea citi nimic pe fața tovarășului ei, Gillona se ținea într-o rezervă prudentă și se pregătea să se păzească bine, observînd de aproape gesturile lui Simon, pe care-l bănuia însuflețit de gînduri necinstite.

Cînd ajunseră în odăița pe care o avea la Temple, Gillona făcu semn lui Malingre să stea jos și se așeză și dînsa lingă o fereastră, dînd într-o curte interioară.

Gata să scoale în picioare toată garnizoana, la cea mai mică încercare de violență, ea așteptă să vorbească Malingre.

Acesta se așezase liniștit pe scaun și nu părea deloc însuflețit de gînduri rele.

— Gillono, zise el încet, cineva m-a vorbit de rău monseniorului.

Gillona crezu că astea le zicea penru ea, căci o privea drept în față. Ea îl bănuia mai mult ca oricînd și răspunse printr-o întrebare mută a privirii.

— Da, Gillona ! urmă Malingre. Monseniorul cunoaște partea ce am luat, fără voia mea, o știi, la evadarea Mirtilei, nu știu ce trădător i-a destăinuit totul, auzi tu ?

— Și, zise Gillona încet, bănuiești pe cineva de răutatea asta ?

— Ah ! oftă Malingre, dînd din umeri. Știu eu ?... Cred că e vreun fecior, gelos de trecerea mea pe lingă stăpin și doritor să-mi ia locul ! Dar, răbdare, dacă-l aflu, și-l voi afla, într-o zi, sau alta mă bizui chiar pe tine să-mi dai o mină de ajutor în ziua aceea o să avem ceva de răfuit, de care o să rîdem amîndoi, ha ! ha ! ha !

Gillona nu-și putu stăpîni un fior, care o străbătu din cap pînă în picioare, atîta era de amenințător tonul cu care fuseseră pronunțate vorbele lui Malingre și atît era de sinistru risul care le urmase, dovedind siguranța absolută a unei răzbunări, de care avea să se ducă pomiina.

Cu toate astea un lucru o liniști.

Malingre nu o bănuia pe ea : dimpotrivă îi cerea să-l ajute să-l descopere pe vinovat.

Se gîndi să tragă un folos din dispoziția lui și-i răspunse, împreunîndu-și miinile, cu un aer indignat :

— Maică Precistă ! se poate să fie oameni atât de răi pe pământ, și să nu-ți poți câștiga viața, în mod cinstit, fără să fii expus geloziei și calomniei ?

— Nu-i așa, Gillona ? făcu Malingre, cu un minunat aer binevoitor.

— Desigur că o să te ajut, îl încredință Gillona și încă din toate puterile mele.

— Așa nădăjduiam și eu, zimbi Malingre, adăugind în treacăt : Mai cu seamă că și tu ești interesată.

— Cum așa, Simone ?

— Pentru că i-am spus monseniorului că m-ai ajutat în toate, astfel că, dacă cunoaște toate faptele mele, nu i-au scăpat nici ale tale.

— Ah ! făcu Gillona, ai cărei ochi scinteară o clipă. Ai făcut tu asta ? Pentru ce ?

— Pentru că trebuia să-i spun ceva, ca să-mi micșorez vinovăția, și, apoi, pentru că te iubesc, Gillona, o știi bine și când am văzut că sînt pierdut în fața stăpînului n-am vrut să te las în urma mea, și am făcut tot ce am putut ca să te tirăsc în căderea mea.

Zgriptoroița își trosni degetele. Fu singura învedereare a emoției care o strîngea de gît, și cu glas înăbușit întrebă :

— Astfel că, acum, zici tu, sîntem amîndoi pierduți în fața monseniorului ?...

— Cu desăvîrșire, pierduți.

— Atunci Simone, ai putea să-mi spui de ce monseniorul m-a chemat și mi-a dat ordin să mă supun la ordinele tale ? Și de ce, mai cu seamă, stăpînul nostru ți-a dat însărcinări secrete ? N-aveai aerul să fii în dizgrație, în momentul acela dimpotrivă !...

Vorbind așa, Gillona își ațintea asupra lui o privire de o vioiciune ciudată, ca și cum i-ar fi zis : „Bagă de seamă, n-o să mă tragi tu pe sfoară, atât de lesne !“

— Ah ! Gillona, zise Malingre, cu acel ris ascuns, pe care-l avea cînd făcea cite o poznă răutăcioasă, și a cărei însemnătate bătrîna o cunoștea pentru că o experimentase, spre răul ei. Ah ! Gillona, vezi tu ? i-am făcut monseniorului o poznă, cum știu eu. Oricît de puternic conte de Valois ar fi, eu, Simon Malingre, l-am păcălit frumos, pe Dumnezeuul meu ! Îți voi istorisi ce, și vei vedea ce ciudat e.

Gillona se simțea cuprinsă de o îngrijorare nelămurită, căci vedea că Malingre era sincer ; cel puțin așa-l credea ea și dorea grozav să cunoască adevărul, ca să se orienteze, să vadă dacă, într-adevăr, pierduse încrederea stăpînului, dacă Malingre nu făcuse vreo greșală din care și retenția și priceperea ei, ar mai fi putut trage vreun folos.

Dar pentru aceasta nu trebuia să-i dea zor lui Malingre, mai cu seamă nu trebuia să lase să se vadă spaima, care începea s-o cuprindă, nu trebuia să-i lase vreo bănuială că-i suspecta actele, cuvintele și gîndurile.

Sau, de nu, ea cunoștea pe Malingre, se va juca cu ea ca pisica cu șoarecele și va fi trasă pe sfoară, cum pretindea el că păcălise și pe stăpînul său.

— Dacă înțeleg, nu sîntem așa de pierduți în fața stăpînului, după cum credeam.

— Dimpotrivă Gillona, dimpotrivă ! Sîntem, sau mai bine zis, sînt mai mult ca oricînd în sufletul său și în bunele sale grații.

De data asta Gillona căscă ochii ca cineva care zice :

— Nu mai pricep.

— O să înțelegi. Am dobândit mai mult ca oricând încrederea monseniorului dar numai pentru patruzeci și opt de ore.

— Ah ! ah ! zise Gillona, ascultînd cu băgare de seamă, și ce-o să se întîmple peste patruzeci și opt de ore ?

— O să mi se taie limba, pentru că l-am mințit.

— Ah ! zise Gillona, cu cea mai perfectă indiferență. Apoi ?

— O să mi se taie mina dreaptă ca unui trădător.

— Ah ! ah ! urmă Gillona, trecîndu-și limba pe buze, de parcă s-ar fi bucurat la vederea spectacolului aceluia, pe care-l găsea atrăgător. Și, apoi ?

— Apoi ? Voi fi, probabil, ars cu cleștele roșit în foc și opărit cu plumb topit, numai dacă...

— Numai dacă ? întrebă Gillona, ca și cum ar fi zis : „Ce păcat ! oare voi ajunge să pot privi acest spectacol minunat ?

— Numai dacă n-oi fi jupuit de piele...

— Oh ! oh !

— Sau, ars de viu...

— Dumnezeu !

— Sau sfîșiat în patru, în sfîrșit.

— Maică Precistă ! Ai ajuns aici, dragă Simone !

— Desigur, zise Malingre cu același calm grozav care nu-l părăsise o clipă, în vreme ce înșira groaznicele chinuri la care credea că va fi supus. Fără îndoială peste patruzeci și opt de ore o să ajungem la sigur acolo.

— Cum o să ajungem ? tresări răutăcioasa bătrînă, îngrozită. De ce noi ? Vrei să zici, tu, dar eu ? de ce eu ?

Risul lui Malingre sună scurt și înfiorător.

— Pentru că, blinda mea Gillona, m-am aranjat ca să ai și tu aceeași soartă ca mine o să-ți explic eu asta, vei scăpa cu mine, sau vei pieri cu mine și ca mine. Vei vedea cum am jucat pe Monseniorul din punctul ăsta de vedere.

Toate astea, fuseseră zise cu un ton rece și tăios, ca o lovitură de secure.

În momentul acela, Gillona presimți cît se poate de limpede că groaznicul pitic spunea adevărul și că orînduise lucrurile, întocmai după cum spunea, ca soarta ei să fie legată de a lui.

— Ah ! afurisitul ! gemu ea jalnic.

Dar, pe cînd se jelea, se gîndea că doamne ferește ! nu ar fi voit să fie jupuită de vie, și luă hotărîrea să lupte pînă la ultima suflare ca să scape, și să-l scape și pe Malingre, dacă păcătosul o ținea în mină, și nu era mijloc să facă altfel.

— Ia să vedem, zise ea, căutînd să se liniștească, pentru numele lui Dumnezeu, explică-te lămurit.

— E foarte simplu, zise Malingre, care se bucura de tulburarea și de spaima ei. Ți-am spus-o, monseniorul știe tot ; văzîndu-mă pierdut, m-am gîndit la tine vezi ingrato, cît te iubesc și am hotărît să-mi împart soarta cu tine și știi ? hotărîre solidă, strașnică...

— Știu, știu... pe urmă ?...

— Pe urmă, l-am convins și pe stăpînul nostru că tot ce am făcut, tot ce făcuserăm, era ca să-i dăm în mină pe Buridan, pe Mirtila, pe Lancelot Bigorne și pe ceilalți, toată banda după care aleargă toți pricepi ?

— Bine, pricep, pe urmă ?

— Pe urmă am spus, m-am lăudat, înțelegi ?... ca să scăpăm de-o primejdie sigură, am zis că ne stă în putere să prindem toată banda în patruzeci și opt de ore... După acest termen, dacă nu izbutim, monseniorul ne va trata cum ți-am spus.

— Și crezi că o vom putea prinde ?

— Oh ! făcu Malingre, vezi, norul acela, care lunecă pe cer ?

— Îl văd, dar...

— Ei bine, sărmană Gillona, cred că... mai lesne ai pune mina pe norul acela decât am prinde pe Buridan... Iaca...

— Într-adevăr, zise Gillona, dar atunci trebuie să fugim, avem patruzeci și opt de ceasuri înaintea noastră, avem timp. Vom fi ajuns de parte înaintea ca să se gândească să pornească după noi.

Ochii mititei și sireți ai lui Malingre scinteară o clipă. El deschise gura și ochii mari, își dădu cu pumnul în cap și strigă :

— Adevărat ce prost sint ! Trebuie să fugim, vezi bine. Când te gîndești că ideea asta e atît de simplă și nici-nu mi-a dat prin minte ! A trebuit să fii tu.

Apoi, adăugă, ca și cum să-și scuze acea lipsă de inițiativă extravagantă :

— Trebuie să-ți spun, spre iertarea mea, că nu mă gîndeam decât la situația noastră distrusă, aici, dar, drace, tot mai bine să-ți pierzi situația, decât viața... Apoi cu ceea ce avem, vom avea întotdeauna destul, oriunde ne-o plăcea să ne ducem.

— Să fugim dar, asta e singura noastră scăpare... cit despre rest, vom vedea mai târziu. Dar cum să fugim ? O să putem ? Nu sîntem supravegheați de aproape ?

— Stai, lasă-mă să mă gîndesc, zise Simon, care-și luă capul în mîini și, într-adevăr păru că se gîndește adînc. După cîteva minute ridică capul și strigă victorios :

— Am, găsit ! Iată ce-i. Vom lăsa cîteva haine și zdrențe, pe care le avem, aici și la palat, vom pleca de aici cu mîinile goale, fiecare singur. Tu Gillono, te vei duce la palat și vei lua tot aurul și toate giuvaerurile, pe care le ai, și la ora șapte, la șapte, auzi ? vei veni la grădinița cu trandafiri, unde e ascunsă comoara mea și unde te voi aștepta în sala de jos.

— Acolo, ce o să facem ? întrebă Gillona, care-i urmărea cu atenție explicațiile, dar care totuși nu-și putuse stăpîni o mică încruntare de sprîncene, auzind că trebuia să-și ia aurul și giuvaerurile.

— Acolo, zise Malingre, vom face două părți cinstite din tot ce avem amîndoi, și, ca să începem, și numai ca să-ți probez că sint sincer și cinstit, iată o pungă pe care mi-a dat-o monseniorul, înainte de a te chema pe tine. Vezi, Gillona, că e plină și e cu aur.

Ochii babei străluciră de invidie și instinctiv ea întinse degetele-i strimbe ca să apuce binecuvîntata pungă, pe care Malingre o ținea cu prudență, la o distanță respectabilă.

— Vezi, urmă Malingre, care ținea să-și restabilească buna sa credință și cîntea, vezi că sint sincer, căci tu nu știai că monseniorul mi-a dat o pungă așa de plină și în care e o mică avere, și... aș fi putut să nu-ți spun nimic, iar tu habar n-ai fi avut !

— Într-adevăr ! recunosc bătrîna, foarte impresionată de acea delicatețe neașteptată.

— Dar sînt hotărît să fiu sincer și cinstit, pentru acele cîteva ore, pe care le mai avem de trăit împreună.

— Ce vrei să zici ?

— O să mă explic îndată... Deci eu răstorn punga asta în comoara noastră comună. Zicînd aceasta, el făcu să dispară punga în buzunar. Astfel că baba își zise :

— Hei ! oare comoara noastră comună, după cum zice el, să fie numai în buzunarul lui ?

Ca să fi fost în adevăr îndeminatic, Malingre ar fi trebuit să-și depună punga în mîinile Gillonei, și trebuie să spunem că asta era și gîndul lui, numai că teama și zgîrcenia fură mai tari decît prudența, ceea ce făcu rău, căci instinctele de neîncredere ale zgripturoaicei se deșteptară, deodată, și se păzi și mai mult ca oricînd.

— Așadar, urmă Malingre, la grădinița cu trandafiri ne vom socoti ca niște tovarăși cinstiți, și după ce vom termina-o, te las să alegi : sau să vii cu mine în Olanda, unde vom putea să ne cununăm și să trăim liniștiți la adăpost, mulțumită banilor noștri puși laolaltă, sau, după ce ne vom împărți averea să ne ducem fiecare de partea lui, și să ne orînduim viața cum ne-o plăcea. Și gîndindu-mă la a doua soluție, care o să-ți convină, poate, mai mult, ți-am spus mai adineaorea că nu mai avem decît cîteva minute de stat împreună. Ce zici de asta ?...

Gillona părea să cugete adînc și pesemne că găsisese ea vreun mijloc bun să scape de condițiile impuse de Malingre, căci răspunse cu destulă bunăvoință, surizînd :

— Zic că planul tău îmi convine din toate punctele de vedere, că voi face cum ai spus și că la ora șapte, voi fi la grădinița cu trandafiri, cu toată averea mea ; cit despre propunerea ta de a ne căsători...

— Vom hotări toate, după ce ne vom regula socotelile, zise Malingre. Vreau să te las să te mai gîndești.

— Vezi, frate ! se gîndi Gillona, adică să fie și el sincer, odată în viața lui ?

— Deoarece totul e pus la cale, haidem să plecăm fiecare de partea noastră ; n-avem timp de pierdut.

— Bine, zise Gillona, plec eu întîi ?

— Pleacă, dacă vrei...

— La revedere, pe diseară Simone !

— La ora șapte, Gillona !

Baba deschisese chiar ușa și era gata să iasă, cînd Simon o chemă.

— Ascultă, zise el, am uitat să-ți spun că din minutul cînd vei pune piciorul afară din casă, doi oameni de-ai mei, de încredere, te vor urmări ca umbra ta.

— Ah ! făcu bătrîna, impresionată.

— Da, da, așa că dacă, din întîmplare, ți-ar veni poftă, plecînd de aici să apuci alt drum, decît acela spre Temple, unul din oamenii mei te-ar urma liniștit, pe cînd celălalt s-ar duce să-l înștiințeze pe monseniorul, care s-ar pricepe el să te prindă.

— Demone ! strigă Gillona, exasperată.

— Ce vrei ? Iau toate măsurile din cauza averii tale, din care o parte e a mea. Îți mai spun, dinainte, afară de asta, că dacă vei uita ceasul, și am zis șapte, sau dacă ai uita numai să aduci banii, monseniorul iar ar fi înștiințat la vreme și într-un moment cînd eu aș fi la adăpost, și acum, poți să pleci !

Auzind cuvintele acelea, care-i probau că Malingre prevăzuse tot, Gillona rămase împietrită o clipă.

În fine, stăpînită, învinsă, ea își plecă capul hotărîtă să se supună, dacă nu putea face altfel, dar rumegînd deja planuri nelămurite de răzbunare, cînd ar ajunge la adăpost de mînia contelui de Valois.

Voia să protesteze pentru buna sa credință și de intenția de a lucra cinstit, dar cuvintele i se stinseră în gît ; nu putu să facă alta decît un gest de supunere și ieși țepănă, cu privirile rătăcite.

Malingre o urmări din ochi, apoi, rămas singur, cu o flacără de izbîndă în ochii lui mici, pătrunzători, se porni din nou pe un ris îngrozitor, bilbiind :

— Ah ! ah ! ah ! Cum am jucat-o... Ah ! ah ! ah !... N-o să-mi mai scape.

XXVI. UNDE E VORBA DE O LĂDIȚĂ, UN FLUIER ȘI O PALĂRIE.

Chiar în seara aceea, la ceasul hotărît, în sala de jos de la grădinița cu trandafiri, Malingre o aștepta pe Gillona cu o nerăbdare amestecată cu siguranță și îndoială.

— Oh ! va veni, șoptea el, va veni, sînt sigur... Ea simte că are nevoie de mine, ca să fugă, și apoi am și speriat-o strașnic... Nu poate să nu vină. Hei ! dar n-o fi chiar ea, acel ceva pe care-l zăresc acolo ?... Da, zău, în sfîrșit !... O să ne regulăm socotelile.

Într-adevăr, Gillona sosea exactă la întîlnire.

Ea era învălită într-o mantie mare, neagră și umbla încet, cu băgare de seamă.

Malingre îi ieși înainte și după ce intră, împinse zăvoarele de la poartă.

— Vezi, zise Gillona, sînt exactă.

— Știam că ai să fii exactă, răspunse Malingre, rîzînd. El părea foarte vesel... Gillonei i se păru chiar că nu-l văzuse niciodată atît de vesel.

— Ai adus banii ? întrebă Simon, cu oarecare îngrijorare.

Fără să zică nimic, ea desfăcu mantia și arătă caseta destul de mare, pe care o ținea în brațe.

— Stai să te ușurez de ea... trebuie să fie greu de dus... mai ales, dragă Gillona, pentru o femeie slabă ca tine.

Vorbînd astfel, în ochi îi strălucea o flacără de poftă lacomă și ridea batjocoritor.

Își întindea ghiarele ca să apuce lădița mult dorită, dar ea o strînse la piept, ca o mamă care-și apără un copil în primejdie și zise :

— Nu, nu, o duc singură.

El nu stăruia mai mult și zise :

— Cum vrei, drăguța mea ! Voiam să-ți fac un serviciu. Dar să nu stăm în grădină, să intrăm în casă ! Vrei ?

Fiînd sigur că nu-i poate scăpa și vrînd să-i dea curaj, trecu înainte.

Ea-l urmă supusă, și intră la rîndu-i în casă, chiar în sala aceea în care pe vremuri spionase și o vinduse pe Mirtila. Cînd intră el trase zăvoarele cum făcuse și la poartă și-și începu explicația, zicînd :

— Înțelegi ?... Trag zăvoarele, pentru că nu se știe ce se poate întâmpla.

Ea aprobă, nevenindu-i încă gîndul s-ar fi putut să cadă într-o cursă. El se învîrtea vesel, de colo pînă colo.

— Stai, am să aprind o faclă...

La vremea asta se înoptează repede... Iată, acum ne vedem cel puțin... Știi că-mi plac ochii tăi, dragă Gillona ?... Stai jos !... Dezbracă-te !... Aici, sîntem ca la noi, acasă... Nimeni n-o să vină să ne deranjeze... Gîndește-te... în vizuina unei vrăjitori !... Brr ! Nimeni n-ar îndrăzni să se apropie de casa asta !...

Și el rîdea... și rîdea... frecîndu-și mîinile cu o bucurie grozavă.

Se așezase destul de departe de femeie chiar în fața ei, și fie din întîmplare, fie cu premeditare, ședea chiar în fața ușii, cu amîndouă mîinile pe minierul sabiei căci își luase o armă, cu bărbia rezemată pe mîini și o privea rîzînd.

Risul acela, ca o scîrțîială de osie neunsă începuse s-o îngrijoreze pe Gillona și fără să știe de ce, începu s-o neliniștească grozav.

Ea ședea jos, țeapănă, pe marginea scaunului, uitîndu-se prin sala pe care o cunoștea mai bine ca oricine, cu o îngrijorare neexplicabilă, ținîndu-și caseta cu amîndouă mîinile, pe genunchi.

El o privea tot rîzînd, întrebă așa, ca prin vis :

— Ai venit ?

— Desigur ! șopti ea, mirată. Nu ne învoisem așa ?

— Sînt tare mulțumit, răspunse el, vorbindu-și mai mult propriilor lui gînduri, decît celor ce-i spunea ea.

— Și eu sînt mulțumită, șopti Gillona, fără să știe tocmai bine cele ce zicea atît de ciudată îi părea ținuta lui Malingre. „Să fi înebunit oare“ se gîndi Gillona. S-au mai văzut întîmplări de astea. Simon era ambițios, și se prea poate că părerea de rău de pierderea situației, de pe lîngă monseniorul Valois, umilirea trebuinței de a fugi și prăbușirea visurilor lui... Dar, parcă, ne-am dat întîlnire aici, tocmai, ca să fugim... poate că nu e prudent să întîrzilem așa. Și cu glas tare, femeia urmă :

— Dar spune-mi... eu nu-ți văd comoara... cu toate astea pe a mea am adus-o... și ar fi, poate, prudent să începem împărțeala cît mai iute.

— Comoara mea ? zise Malingre, care păru că se deșteaptă dintr-un vis. N-am dezgropat-o încă.

— Ah ! făcu Gillona. Și ochii ei se înrăutățiră, mîinile i se încheștară pe casetă, ca pentru a o apăra.

— Dar... nu face nimic, Gillona mea, putem totuși să verificăm ce e într-*a* ta... mă voi duce pe urmă s-o dezgrop pe a mea.

— De ce să nu te duci chiar acum, Simone ? Astfel vom face o singură operație.

— Nu te teme ! Într-adevăr n-o să fie decît o operație. Ia să vedem caseta asta, frumoasă...

— Nu-ți dau nimic, pînă cînd n-oi aduce aici, în fața mea, propria ta comoară.

— Cum, te temi pînă la atîta, de mine ? Asta e rău... știi tu ?... Ține, punga pe care ți-am arătat-o azi dimineată... uite ce frumoși galbeni, Gillona... Și știi ? am numărat-o ! Vrei să-i vezi și tu ? E aur bun, de calitate bună, au greutatea... Sînt chiar cu efigiile regelui Filip, Dumnezeu să-l ierte ! dar care era un prost bătător de bani.

Poți să te uiți Gillono, poți să-i verifici, să-i numeri ! Eu nu sînt că tine... am încredere. La vederea aurului aceuia așezat în fața ei, pe o masă, la îndemîna ei, Gillona nu putu să reziste ispitei.

Ea dădu drumul lădiței ca să-și vire degetele ascuțite în maldărul de monede, care o fascinau și începu să le privească, să le pipăie și să le numere.

— O sută ? oftă cu voluptate Gillona.

Sînt o sută de monezi de aur.

— Nici una mai puțin ! Zîmbi Malingre.

Le număraseram eu ? ce crezi ? Hei !... e o sumă frumoasă... nu-i așa ?...

Apoi, cu o deznădejde grozavă, el urmă :

— Și cînd te gîndești că jumătate din aurul acesta e al tău ! Ce ai să faci cu toți banii ăștia ?

Într-adevăr, el părea atît de disperat încît ea simți pierindu-i neîncrederea.

— Atunci Simone, dacă jumătate din aurul ăsta e al meu, pot să-l iau ?...

— Îndată, Gillona mea, după ce vom vedea și ce e în caseta ta.

— Bine ! mirii baba. Atunci du-te și dezgroapă-ți comoara, căci, îți jur că atît timp cît n-o fi aici, pe masa asta, n-ai să te atingi de casetă.

— Și eu îți spun că am să m-ating, urlă Malingre, care se repezi la ea cu pumnalul în mînă. Dar, spre marea lui uimire, Gillona lăsă să-i ia lădița fără mare împotrivire.

Și, pe cînd Malingre, triumfător, pune lădița pe masă, zgripturoaica se apropiase de fereastra din spatele ei, și căutînd în sîn, scoase un fluier pe care-l duse repede la gură.

În vremea asta Malingre căuta să deschidă prețioasa casetă, dar observă că era închisă cu cheia.... Se apropie amenințător de Gillona și zise cu vocea răgușită :

— Cheia !... Dă-mi cheia !...

Foarte liniștită, ea i-o azvîrli.

Dînsul o prinse în zbor și o vîrî iute în broască. În clipa cînd era să ridice capacul, Gillona îi zise liniștită :

— Înainte de a deschide, vrei să mă ascuți un minut ? E în interesul tău, zise ea repede ; gîndește că lădița e în mîna ta... Poți aștepta o clipă. Numai atunci el păru că observă atitudinea tovarășei sale.

Pînă atunci, gîndul de a stăpîni comoara îl făcuse să piardă noțiunea lucrurilor. Avu impresia trecătoare că bătrîna îi pregătise vreo festă murdară, și toată atenția i se încordă, ca să ghicească și să zădărnicească cele ce femeia ar fi pus la cale.

Nu mai deschise caseta, ci trăgîndu-se de nas, după cum obișnuia să facă cînd se gîndea, răspunse cu glas batjocoritor :

— Voi aștepta cît vei voi, scumpa mea Gillona... Vorbește ! Avem vreme.

— Atunci, ascultă ! Îți închipui, cred, că te cunosc, destul de bine, dragă Simone, și cunoscîndu-te, am luat oarecare mici măsuri de prevedere înainte de a veni aici.

— Ia vezi frate !... Și... care sînt acele precauții scumpă Gillona ? zise Malingre, deja îngrijorat.

— Am să ți le spun. Am pus să mă urmeze, patru oameni căci și eu, Simone, am oamenii mei pe care-i am în mînă și care-mi sînt supuși

obrește în unele cazuri. Oamenii aceia sînt prin apropiere, și la întîia cheamă cu fluierul acesta se vor repezi încoace, și cum sînt și zdraveni și înarmați, orice împotrivire din partea ta ar fi deșartă.

— Bree ! se gîndi Malingre, care se trăgea de nas din ce în ce mai tare, într-adevăr, ar fi trebuit să prevăd că ciuma asta o să ia măsuri să se apere.

Și urmă tare :

— Da, dar înainte ca cineva să-ți sară în ajutor, aş putea să vîr în tine vîrful lamei acesteia.

— Nu-i sigur... și, apoi, dacă oamenii mei nu mă găsesc în viață, te vor zdrobi, fără milă... Ți-o spun : omorîndu-mă, te condamni singur la moarte... Ai vrut să-ți legi soarta de a mea, am făcut ca tine : mi-am legat și eu soarta de-a ta.

— Drace !... Are dreptate ! se gîndea Malingre, trăgîndu-se mereu de nas.

— Și nu s-a isprăvit, încă !... Dacă fluier de două ori din fluierul ăsta, unul dintre oameni aleargă pe dată la Temple și-i cheamă pe oamenii monseniorului, care pun mîna pe tine și te dau pe mîna lui să facă el ce-o ști, cu tine. În vremea asta ceilalți trei sosesc și mă duc într-un loc sigur... Ei ! Simone, am aranjat bine lucrurile ?... Tot ceea ce spunea era riguros exact.

Intr-adevăr, ea îl cunoștea prea bine pe Simon Malingre, și plecînd de dimineată, infuriată, era incredințată că Malingre ar putea să pună mîna pe ea și s-o dea contelui de Valois, dacă nu i se supunea, și nu venea cu tot ce avea, la întîlnirea fixată, la ora la care se înțeleseseră.

Și de ce adică ținea atît de mult Malingre ca să-și aducă comoara ? Ca s-o despoaie cu totul de bani. Asta-i părea vădit.

Pornind de la gîndurile acestea, lucrurile se simplificau pentru ea și nu mai era vorba decît să-și ia măsurile de apărare, să fie mai îndemînică și mai șireată decît el, și să-i facă întocmai, după cum și el avea de gînd să-i facă ; să-i ia absolut totul...

Chiar la palat, ea se învoise cu patru vlăjgani din garda contelui, care-i erau devotați, bineînțeles... pe cît le îngăduiau firea.

Și apelînd la devotamentul acela ațîțat de răsplata cîtorva monede de argint, iată ce obținuse de la ei și ce plan făcuse : Ea să se ducă la ceasul fixat, cu toți banii ei, urmată de oameni aceia, la grădinița cu trandafiri. Apropiîndu-se de casa aceea, le-ar arăta un loc unde ar trebui să stea de pază, și dînsa ar intra singură. Acolo, în fața lui Simon, ea și-ar desface comoara, ar împărți-o la nevoie, s-ar lăsa s-o jefuiască, apoi, cînd ar fi totul sfîrșit, cînd ar sosi momentul despărțirii, ar da alarma, oamenii ar sări asupra lui Simon și, într-o clipă, l-ar lega burduf. După aceasta ei, s-ar retrace o oră.

Singură cu Malingre, legat strașnic, ea și-ar lua averea, cum și pe aceea a lui Malingre, și s-ar duce într-un loc ascuns cunoscut numai de ea și pe care și-l pregătise de mai multă vreme. O oră după plecarea sa, oamenii s-ar înapoia, l-ar lua pe Malingre pe umeri și s-ar duce drept la conte, istorisind o poveste, pe care le-o spusese dînsa și în urmă căreia contele la sigur le-ar da o groază de bani, de data asta nu de argint, ci chiar de aur.

Iată ce închipuise Gillona și ce nu-i spunea lui Malingre.

Din nenorocire, ea nu prevăzuse că Simon și-ar împinge îndrăzneala și reaua credință pînă a nu-și scoate banii la iveală și lucrul acela neaș-

teptat, împreună cu frica de a vedea că i se smulge averea, precum și cu zorul prea mare ce-i da, o făcură să se zăpăcească puțin și făcu greșeala de a-i pomeni lui Malingre, de precauțiile pe care le luase.

Și tot de aceea, văzîndu-se amenințată nu-și chemase oamenii ei, căci tot gîndul tindea acum să-l facă pe Malingre să-și dezgroape comoara... comoara aceea pentru stăpînirea căreia nu se temuse să se expună și pe care voia ea s-o aibă, numai orice ar fi fost... răzbunarea-i fiindu-i asigurată.

Pe cînd își dădea explicațiile, Malingre se trăgea tot mai tare de nas, ceea ce, la el, era semnul unui plan, pe care-l urmărea.

În vremea asta, Gillona avu o idee, pe care o crezu minunată și pe care executînd-o, l-ar face, la sigur, pe Malingre să se hotărască să-și scoată propria lui comoară. Așadar, începu :

— Vezi, Simone, că sînt tot atît de șireată ca și tine, și mai prevăzătoare chiar, decît ești tu... Ți-am dovedit că sînt cea mai tare și ar fi primejdios pentru tine să încerci să mă înșeli, sau să mă atingi, măcar, cu vîrfurile degetului.

— E adevărat ! oftă Malingre plouat, ești mai tare decît îmi închipuiam !

— Sînt încîntată să te aud vorbind așa !... Acum, am să-ți dovedesc că e mai bine să ne purtăm cînstit unul cu celălalt, să facem o împărțeală dreaptă și cînstită a banilor noștri și să ne despărțim prieteni. Vrei, Simone ?

— Trebuie ! zise Malingre oftînd.

— Ei bine ! Eu îți voi da o dovadă strălucită de cinstea mea. În urmă, cred că nu vei mai sta pe gînduri ca să-mi arăți comoara ta.

— Ce vrei să faci ? o întrebă curios Malingre.

— Am să-ți spun... Și ea tăcu puțin, ca și cum cuvintele ce trebuia să le grăiască ar fi trebuit să-i jupoaie buzele.

— Iată !... O să deschizi caseta... cu toate că știu ce e în casetă pînă la ultimul șfant... Vom face două părți egale (Doamne ce rău îmi este !) vei lua... (mă înăbuș) și vei lua jumătate... (Maică Precistă,... mor) care-ți vine de drept.

— Ei așa ! tresări Malingre, minunat de n-ar fi nimica asta, la care nu se aștepta. Acum ? îndată ? — Și făcu gestul de a deschide caseta.

Dar Gililona, care nu era atît de moartă, cum zicea, îl opri repede, apropiînd fluierul de buze și strigînd :

— Un minut !... Un minut !... Vreau și eu să număr... Apoi, mai sînt cei o sută de galbeni, pe care i-ai pus pe masă, și trebuie să iau jumătate din ei.

— Așa-i ! gemu Simon care părea dispus să-i facă toate concesiile. Ei bine, vino de numără cu mine.

— Vezi, frate !... Și cine-mi spune că, fiind lîngă tine, n-o să-mi înfigi, pe furiș, pumnalul în burtă ? Zicînd așa, ea arăta cu degetul pumnalul și sabia cu care era înarmat Malingre.

— Ciuma dracului ! se gîndește la toate, mormăi Simon.

— Nu ! Nu !... Nu sînt atît de posomorîtă... Uite, vezi tu perdeaua aia ?... Da... aruncă-ți acolo pumnalul și sabia.

Malingre șovăi puțin, apoi fără un cuvînt, el aruncă amîndouă armele în locul arătat de ea.

Atunci amîndoi se apropiară de masă. Ca să poată minui aurul, care o fermeca Gillona dăduse drumul fluierului afurisit, care rămăsese atîrnat de gîtul ei, cu un lanț subțire.

Goliră mai întîi lădița, apoi după ce numărară începură să facă maldăre.

— Sper, zicea Gillona, că asta e o probă de încredere... după asta nu te vei mai împotrivi să-ți împarți și aurul tău.

— Ți-o jur, răspundea Malingre, pe care nă-l costau scump jurămintele. Îți jur că, după ce vom sfîrși, mă voi duce să-mi dezgrop caseta mea. Și amîndoi urmară operația tăcuți, fiecare pîndindu-l pe celălalt, fiecare întîrziind cît mai mult cu putință, cu minuirea aurului aceluia. Totul se petrecu aproape bine, cît timp nu făcură altceva decît să numere.

Dar lucrurile începură să se cam încurce, cînd ajunseră să-și împartă banii. Gillona începă să urle, pretinzînd că Simon îi șterpelise un fișie.

Malingre urla și mai tare, își smulgea părul din cap, jura că dimpotrivă ea îl despuia și îi șterpelise nu numai un fișie, ci... mai multe.

Amîndoi erau foarte miniați, gesticulau, își aruneau priviri scintietoare, păreau că au uitat tot, ce-i pe pămînt, și stăteau gata să se ia la bătaie.

Operația împărțelii trebui să fie reîncepută. Dar din nou izbucniră urletele.

— Bandit ! Hoț ! Îți spun că mă furi ! Iar mă furi... Nu te-am văzut eu ? Uite, acolo... ai ascuns un galben. S-o luăm de la început, strigă Gillona, împrăștiind fișeurile.

— Să reîncepem ! Fie ! tipă Malingre. Dar bagă de seamă să nu mă furi ca adineaori că... Ah ! L-am apucat !

Ce apucase ?... Fluierul...

Malingre înadins împrăștiase fișeurile ca s-o necăjească pe Gillona și s-o zăpăcească.

Hipnotizată aceasta, la vederea aurului se înviorase încetul cu încetul și căzuse în cursă. Uitînd orice prudență, Gillona se aplecase, se culcase aproape peste masă, luînd în brațe aurul, ca să nu se mai apropie Malingre.

În mișcarea aceea fluierașul atîrnat de lanț se mișcă într-o parte și-n altă.

Malingre, care n-o pierdea din ochi, întinsese mîna și apucase fluierul.

Mașinal, Gillona se dăduse înapoi. Simon trăsese de lăntșor care nefiînd tare se rupsese, și fericitul fluier rămăsese în mîna lui.

— Ah ! Ah ! izbucni Malingre, triumfător, băgînd repede fluierul în buzunar, ce zici de asta, scumpa mea Gillona ? Acum cheamă-ți păzitorii... Ah ! ah ! ah ! Ai fi tu tare, Gillono, dar eu sînt și mai tare, ca tine ! ah ! ah ! ah...

Gillona rămăsese încremenită.

Toate măsurile, pe care le luase cu atîta pricepere, i se dădău într-o clipă.

Acum, era în mîna dușmanului ei cu mîinile și picioarele legate.

Într-adevăr, acesta după ce ascunsese fluierul, se repezise la pumnal și la sabie, și le luase înapoi, înainte ca Gillona să se fi dezmeticit.

— Ei bine, Gillona, ce zici ? Te țin bine ? Dar eu sînt băiat bun, și-am să-ți dau o probă de încredere... Uite aurul care e acolo, iată ! Poți

să-l numeri și să-l pui la loc în casetă, te las să faci singură treaba asta. Vezi că am încredere în tine ! Nu ? Nu vrei ? O să trebuiască să fac singur lucrul ăsta. Faci rău, vezi tu ? e atât de plăcut să minuiеști monedele astea, frumoase, de aur !

Faci rău, vezi tu ? e atât de plăcut să minuiеști monedele astea, frumoase, de aur !

Și, vorbind astfel, cu pumnalul într-o mână, Malingre pune la un loc aurul în casetă pe care o închidea, zicînd :

— Iaca, s-a sfîrșit. Vezi ? Cînd omul e cu judecată, nu se ceartă.

Cu toate astea, Gillona își venea în fire, binișor și se căznea să judece cu sînge rece starea primejdioasă în care se afla.

— Ia spune-mi, drăguța mea, ți-aduci aminte de ziua aceea, cînd ți-am suflat cîțiva galbeni ? Eh ! eh ! măldărul care-l vezi e mult mai considerabil decît acela, de atunci.

— Ai fi în stare Simone, să-mi iei totul ?

— Desigur, Gillona, c-o să fiu în stare.

— Dar e cu neputință ! Haide, lasă-mi cel puțin cîțiva galbeni dă-mi cel puțin banii de argint. Să-mi iei toată comoara ? Dar, vrei să mă omori ? Hoțule ! Banditul !

— Eh ! eh ! poate chiar asta și vreau.

— Ascultă, dragă Simone, e peste putință ca tu să vrei să mă uciți în chip atât de îngrozitor. Eram doar prieteni, Simone. Trebuia să ne căsătorim. Ai uitat ?

— N-am uitat ! Eram foarte buni prieteni, așa de buni, încît ai pus să mă aresteze și să mă azvîrle într-una din cele mai întunecoase temnițe ale contelui de Valois, temniță de unde nu trebuia să fiu scos decît ca să mă ducă să fiu ars de viu, spre marea ta bucurie căci tu-mi orînduișezi execuția aceea frumoasă.

— Hristoase, Dumnezeu ! se gîndi Gillona, mi se pare că mi-a sosit ceasul de pe urmă. El mi-a scăpat din mână, eu n-o să mai scap dintr-a lui. Și urmă tare :

— Dar ai scăpat din temniță, ai ieșit mulțumită mie, care am venit să te scot de acolo...

— Da, da ! Cred și eu, veniseși să te bucuri de agonia mea și să-mi smulgi taina ascunzătorii comorii mele. Și dacă am ieșit din temniță, e pentru că am fost mai șiret decît tine, și nicidecum pe urma mărinimiei sau căinței tale.

— Dar, Simone, nu era decît o glumă, ca să te sperii, să te păcălesc. Doamne ! acum nici nu mai poți glumi cu prietenii.

— Bine ! Să zicem că nu era decît o glumă cam ciudată, nu-i vorba de glumă pe care n-ai mai apucat s-o faci ?

— Desigur că nu, scumpul meu Simon. Căci, în fond, te iubeam prea mult, ca să-ți fac rău cu tot dinadinsul.

— Da, da, mă iubeai mult ! Fără îndoială că pentru asta uite ! nu mai tirziu decît aseară, te-am auzit, pe cînd mă denunțai monseniorului. Astfel că, dacă nu știam să-mi conduc barca, în dimineata asta aș fi în vreo temniță zdravănă, iar tu ocupată să scormonești grădina asta, ca să dai peste comoara mea.

— Ingeri, sfinți, din Rai ! Știe tot ! Sînt pierdută !

— Cred că știi ! gemu Malingre, rece. Voiai să pui mîna pe banii mei. I-am luat pe-ai tăi, și-i țin bine ! Voiai să mă dai pe mîna contelui, te țin eu în mîna mea și nu-mi vei scăpa.

— Păcătosule ! Cîine ! Afurisitul ! Cum poți să chinuiești o femeie așa !

— Tu, o femeie ? O furie, ieșită din iad. Da !

— Ia seama la iadul de care vorbești... O să ajungi acolo, să arzi veșnic.

— Treanca-fleanca ! Vom simți mai tirziu treaba asta. Ia să vedem, dulcea mea Gillona, cum vrei să te ucid ?

— Nu vreau să mor ! Nu vreau !

— Vrei să te ard ? E aici o vatră splendidă. Nu ? Ai dreptate ! Ar dura prea mult, și n-am vreme.

— Simone, dacă mă ucizi, voi fi răzbunată.

— Vezi, frate ! Și de cine ?

— De oamenii care mă așteaptă. Dacă nu mă văd ieșind înainte de miezul nopții vor intra ei în casă.

— Ei așa ! Știi că-ți luaseși bine toate măsurile ! Dar lasă, nu-ncă unsprezece ceasuri, înainte de sosirea lor voi fi departe. Ia să vedem, dacă ți-aș vîri pumnalul în piept ai spus-o singură, vremea trece... nu ?... Ah ! ești cam dificilă... Dacă-i așa, ca să sfîrșim, am să te spînzur. Da ! o să fie mai lesne.

— Să mă spînzuri ? Aici ? bolborosi Gillona, care mai nădăjduia încă în vreo minune.

— Aici, vezi bine !

— Dar n-o să poți să mă spînzuri aici. N-ai nimic pentru lucrul ăsta, urlă nenorocita, care se gîdea : „Dacă vrea să mă spînzure, după cum zice, va fi silit să mă ducă în grădină și atunci voi striga cît voi putea și m-or auzi oamenii mei. Poate am să scap, așa“.

Dar Malingre, ca și cum ar fi avut puțința să-i citească gîndul, îi zise, rîzînd :

— Nu, nu nu e nevoie să mergem în grădină, pentru asta. Nimeni nu te va auzi, ca să-ți vină în ajutor, căci nu vom ieși de aici.

— Oh ! demonul ! murmură nenorocita. Îmi ghicește toate gîndurile.

Cu pumnalul mereu în mînă Malingre se apropiase fredonînd de o perdea atîrnată în fața unei ferestre și trăsese perdeaua. Privește Gillona, dacă nu sînt om chibzuit. Vezi ce funie frumoasă și nouă ți-am ales ?... Eh ! eh ! M-a costat trei franci... Rar nodul ăsta ? Nici chiar călăul nu poate face altul mai bun. Și macaraua de sus, din tavan, pe care am pus-o chiar eu... Crezi că-i solidă ? Dar belciugul de colo, de lîngă fereastră ca să agăț funia cînd te vei legăna de capătul ei. Oh ! n-am uitat nimic, și nu m-am uitat la cheltuială.

— Iartă-mă, Simone ! Iartă-mă !

Drept răspuns, Malingre începu să cînte mai tare, ducîndu-se să ia un scaun de lemn, pe care-l așeză în fața funiei, zicîndu-și : „Aici, voi sta destul de bine ca să văd cum o să se strîmbe de capătul funiei.

— Iertare ! urlă din nou Gillona, căzînd în genunchi.

Cu sînge rece, întepînd-o cu vîrful pumnalului și arătîndu-i funia cu degetul Simon porunci :

— Mergi înainte !

Simțînd întepătura, Gillona scoase un urlet groaznic, totuși nu se mișcă.

— Mergi înainte ! repetă Malingre, vîrîndu-i mai adînc în piept vîrful armei.

Atunci nefericita Gillona sări în sus, și despletită, zăpăcită, aproape nebună, se îndreptă spre funie de-a-ndăratele, împinsă de vârful pumnalului care o înțepa, ori de câte ori încerca să se oprească.

Și Malingre cînta cît îl ținea gura, un cîntec macabru, în care era vorba tocmai de spînzurătoare, de călău și de o funie bine unsă. Gillona ajunsese pînă la scaun.

— Suie-te ! ordonă glasul poruncitor al lui Malingre, care trăsese perdeaua în urma lui ca și cum s-ar fi temut ca vreun ochi indiscret să nu se bucure de acel spectacol îngrozitor, cu care voia să se desfăteze singur.

Ideea-i fu cît se poate de nenorocită căci, dacă nu trăgea perdeaua, ar fi putut vedea unul din dulapurile uriașe care împodobeau camera, deschizîndu-se binișor, și o umbră ieșind repede de acolo, închizînd dulapul, sărind asupra casetei rămasă pe masă, apucînd-o, și după ce sări, închizînd-o pe dinafară. Dar Simon era prea vesel și prea ocupat în dosul perdelei ca să mai vadă cele ce am povestit cititorului.

În fața nehotărîrii foarte de înțeles a Gillonei, Malingre repetă, apăsînd vârful pumnalului, cu ton poruncitor :

— Suie-te !

Și femeia se sui pe scaun și ridicînd mașinal ochii spre cer, poate într-o ultimă rugămintă, văzu nodul funiei care se legăna încet, deasupra ei și scoase un geamăt îngrozitor, aplecînd repede capul, ca să scape de nodul fatal.

Liniștit, căutînd ca un nebun, Malingre îi trecu nodul în jurul gîtului fără ca ea să aibă puterea să încerce vreo împotrivire, luă capătul funiei agățată de cuiul pe care-l arătase, îl suci pe mîinile lui de mai multe ori, și se duse să se așeze pe scaunul, pe care și-l pregătise, în față.

— Așa ! Acum să vorbim, ca doi prieteni. Ți-aduci aminte, scumpă Gillona. Hei ! Ce te-a găsit ? Nu te mai răsuci atîta ! Cătea, ce ești !

O zguduitoră puternică îi curmă insulta, care era gata să-i iasă din gură ; trîntindu-l jos pe un scaun, cu mîinile înfășurate pe după frînghie, căreia nu-i dăduse drumul.

Iată ce se întîmplase :

În picioare pe scaun, cu capul trecut în laț, sub impresia grozavă în care se afla, Gillona simțise cum se sfîrșea încet, încet ; și de frică leșinase.

Natural, corpul fără putere începuse să se legene, ceea ce motivase exclamația lui Simon : „Nu te mai răsuci atîta !” Apoi, scaunul se răsturnase și Gillona se pomenise atîrnată de funia de care Malingre se agăță fără voia lui.

Nenorocita Gillona se spînzurase singură. Făcînd o sfortare, Malingre se repezi la pironul în jurul căruia el legă cît mai zdravăn frînghia care-i curma mîinile. Apoi, se așeză în fața corpului victimei sale și o privi cu o bucurie sălbatică. Spînzurata se zbătea în gol. Degetele ei căutau să se agațe instinctiv de nodul care o gîtuia, vinele ei se umflară, ochii îi ieșeau din orbite, limba-i atîrna din gura fără dinți. Era înspăimîntătoare la vedere, și această impresie i-o produse și lui Malingre, căci acesta scutură din cap, zicînd tare, ca și cum ea l-ar mai fi putut auzi :

— Cu toate astea aveam să-ți spun multe lucruri... Pînă la ultima-ți suflare, ai găsit mijlocul să mă păcălești ? Dar asta va fi ultima dată... Hei !... Nu erai frumoasă nici vie, dar acum... ești groaznică !... Uite, nici nu te pot privi. Și Malingre trecu de partea cealaltă a perdelei.

XXVII. SIMON MALINGRE TRECE DIN UIMIRE ÎN UIMIRE

Malingre își așază sabia și pumnalul pe un scrin și scoase de sub haine alt pumnal cu lama scurtă, dar foarte lată.

Pe cînd se îndeletnicea liniștit, cu treaba asta, mormăia :

— Maimuță îndrăcită, mi-a jucat renghiul, și-a murit înainte să-
fi spus tot ce aveam pe inimă ! Lasă !... Mai bine să nu mă mai gîndesc.
De azi încolo n-o să-mi mai joace astfel de feste... S-a terminat !... Acum,
haidem să dezgropăm iute comoara și să fugim ! În curînd casa asta poate
să-mi devină primejdioasă ! He ! he ! Iată-mă și cît se poate de bogat !
Averea Gillonei e frumușică ! He-he !...

Ideea averii Gillonei îl făcu, natural, să-și întoarcă capul spre locul
unde pusese caseta.

Dar, rămase cu gura căscată, cu ochii holbați de mirare : caseta pe
care o lăsase pe masă, cîteva minute mai înainte, nu mai era acolo !...

Se frecă la ochi, ca pentru a se încredința că era treaz și zise tare :

— Haide-hai ! Nu dorm... Doar acolo lăsasem caseta ! Și încep
să scotocească peste tot, întorcîndu-se întruna, și fără voia lui, la masă,
vorbind tare fără să bage de seamă, repetînd mereu :

— Cu toate astea am lăsat-o acolo,... acolo,... sînt sigur... nu dorm !...
n-am înebunit !...

Și mereu își reîncepea cercetările în vreme ce începuseră să-l pătrundă
o spaimă misterioasă de dispariția aceea drăcească. Fără să-și dea seama
începu să se teamă de a se mai apropia de perdeaua, în dosul căreia o
spînzurase pe Gillona.

După cîtva timp de căutări zadarnice spaima îl cuprinsese într-atît,
încît nu mai îndrăznea nici să privească perdeaua, în dosul căreia o vedea
— în gînd — pe Gillona rîzînd diabolic și scoțînd o limbă lungă, lungă...

Și gîndul că moarta se răzbunase, furîndu-i comoara se înrădă-
cîină în creierul lui cu o tenacitate și o putere atît de mare încît nu putu
să nu și-o manifeste în gura mare :

— Mii de draci ! strigă el. Ai crede că sufletul păcătoasei a venit
să mă fure chiar din ochi !...

Dar nu-și sfîrșise fraza și începuse să tremure din tot corpul, părul
î se făcu măciucă, și simți că înnebunea de frică...

Într-adevăr, din dosul perdelei căreia îi întorcea spatele, neîndrăz-
nînd să se mai uite într-acolo, de după perdeaua o voce, chiar glasul Gil-
lonei, a Gillonei pe care o spînzurase cu mîinile lui, de un sfert de oră,
începu să-i vorbească :

— Ai spus, bine Simone... Eu mi-am luat averea înapoi... Ah ! ah !
ah ! nici moartea nu mă poate despărți de aurul meu iubit, de comoara
mea pe care-o iubeam mai mult ca pe orice... Poți să tot cauți, n-ai să
mai găsești nimic ! Mi-am luat avutul. Ha-ha-ha !

Și după rîsul acela, care i se păru într-adevăr drăcesc, el auzi zor-
năitul aurului. Nebun de spaimă, stupid de mirare, timpit de groază su-
perstițioasă, el zbieră deznădăjduit.

— Înapoi, năluco !... Dacă ți-ai luat averea înapoi, nu-ți mai dato-
rez nimic... Lasă-mă... Mă duc să-mi iau avutul meu și dacă vrei să fac
rugăciuni pentru tine, ei bine ! am să pun o parte din comoara mea, deo-
parte, pentru parastase... Dar, lasă-mă. Și se repezi spre ușă, o deschise
cu mîna tremurîndă, se strecură afară, închise ușa cu cheia ca și cum s-ar
fi temut să nu fie urmărit de stafia aceleia, pe care o ucisese. Și neputînd

să răsufle, ud de o nădușală rece, cu picioarele moi, Malingre se rezemă de ușă, fiind în stare să facă un pas, cu o mină ștergându-se pe frunte, cu cealaltă încercînd să-și potolească bătăile inimii.

Dar nu șezu mult locului, sări, deodată, spaima punîndu-i aripi la picioare căci, de după ușă, prin gaura broaștei, vocea batjocoritoare a moartei îi striga :

— Comoara ta, zici ?... Du-te, fugi, caută !... Dacă vei găsi-o...

Alergă, după cum îi poruncise moarta.

Și atît îi era de mare zgîrcenia, încît nici nu-i trecu prin minte să fugă din locurile acelea, pe care le credea bîntuite de strigoi...

Moarta zisese : „Caută, dacă vei găsi“

Și singura frică, pe care-o mai simțea acum, era să nu ajungă prea tîrziu.

Fugind spre colțul unde, în ajun doar, își îngropase lădița, Malingre ofta mereu :

— De n-aș ajunge prea tîrziu ! De nu m-ar fi prădat, păcătoasa !...

Și scormonind pămîntul cu jungherul pe care-l ținea în mînă, urmărit de teamă, repeta întruna aceleași fraze. Cu toate astea sâpase o groapă destul de adîncă !... I se părea că ar fi trebuit să fi dat de lădița.

Se temea îngrozitor să nu vadă apărîndu-i fantoma Gillonei ; i se părea că o să-i audă din nou batjocurile macabre și vocea ei ironică, zicînd :

— N-ai să găsești nimic !... Am luat-o !

Cu toate astea, el se încăpățîna și nu se gîndea să fugă. Era lac de nădușală, făcea spume la gură, care i se schimonosea într-o strîmbătură îngrozitoare,... dintre buzele-i subțiri și decolorate îi curgeau balele, ochii îi ieșeau din cap. Era groaznic, acoperit de noroi și de sînge, căci, în zorul pe care-l puneă, să scormone pămîntul cu mîinile, se rănise singur. Era sfîrșit de puteri și trebui să se oprească să mai răsufle căci se îneca. Cu toate astea nu-i venea gîndul să fugă.

Își voia banii lui, cu orice preț, de-ar fi trebuit chiar să cadă trăznit peste lădița lui. Voia aurul și... îl va avea !

Simon se odihni puțin, apoi își reîncepu munca încăpățînată. Groapa era atît de adîncă încît era silit să intre tot în ea, ca să poată săpa înainte.

Și, cu toată groaza, pe care i-o inspiră un astfel de gînd, trebui să recunoască și să-și zică... c-a ajuns prea tîrziu. Se opri, se așeză cu picioarele atîrnîndu-i în groapă și începu să plîngă.

— M-a prădat, păcătoasa !... Mi-a luat tot !... Și deznădejdea îi era atît de adîncă, atît de grozavă, încît nu se mai gîndea la altceva. Așadar, cum repeta poate pentru a suta oară „Prea tîrziu !... păcătoasa m-a furat !“, o mină îl apăsă pe umăr, și o voce batjocoritoare strigă :

— Eh ! dar e chiar tovarășul meu Simon Malingre !... Dar bine, ce faci aici, la ora asta ? Malingre își îndreptă o privire timpită asupra noului sosit, și-l recunoscă pe Lancelot Bigorne.

Întîlnirea era supărătoare pentru el, căci Bigorne avea de răfuit o socoteală cu el, și probabil că nu era să-l lase să-i scape o astfel de ocazie.

Totuși, Simon era atît de prăpădit, încît nici nu se gîndi la lucrurile astea și nici nu se miră că-l văzu acolo pe Lancelot Bigorne. Cu mintea numai la disperarea și la ideea lui fixă, el arătă groapa și zise jalnic :... „Păcătoasa m-a prădat !“.

— Ai fost furat, tovarășe ?... Dar, la dracu, nu e un motiv să urli ca un vițel la abator... Nu se scoală lumea din somn așa, afurisitul !... Haide, ridică-te și urmează-mă.

Cuvintele astea, spuse cu glas aspru, începură să-l dezmeticească puțin pe Malingre din amorțeala lui.

În sfârșit, îl recunosc pe Bigorne. Memoria începu să-i revină și odată cu aducerea aminte, începu să i se trezească și conștiința situației primejdioase, în care se afla. Se sculă după cum i se cerea, privind în juru-i ca să se încredințeze dacă nu-i era cu putință să fugă.

Din nenorocire, avea de-a face cu om priceput și Lancelot avînd motive temeinice, de a nu se încrede în el, îl ținea bine de guler și înainte chiar ca Simon să fi făcut vreo mișcare, îi luă pumnalul, zicînd :

— Dă încoace jucăria asta, așa e sigur că nu se va întîmpla nici un accident. Acum, mergi înainte, de bună voie, dacă nu vrei să te împing cu vîrful săbiei mele.

Malingre trebui să se supună și să se urnească din loc. Dar cînd văzu că Lancelot voia să-l facă să intre în sala unde o spînzurase pe Gilonă, spaima de stafie îi cuprinse mintea zdruncinată de emoțiile prin care trecuse și se înțepeni pe picioare zicînd cu glas rugător :

— Nu, nu acolo !... Nu acolo !...

— Uite, frate ! zîmbi Lancelot batjocoritor. Și de ce adică... nu acolo ?... Vom fi foarte în voie ca să stăm de vorbă ! Grăind așa, el deschise ușa, pe cînd Malingre se văita :

— Nu acolo... Ea mă așteaptă... o să mă ia și pe mine, după cum mi-a luat averea.

— Bați cîmpii, cumetre ! îl curmă Bigorne, care-l împinse de zor în odaie și trase zăvoarele în urma lui.

După ce sfîrși, Lancelot îl îmbrînci pe nenorocitul Malingre, care clănțănea din dinți, pe un scaun. Apoi se așează liniștit în fața lui și zise netulburat.

— Acum... să vorbim. Dar nu căuta să-mi scapi, ar fi vîi de pielea ta !... Orice fugă nu e cu putință, de altfel.

Sîntem nevoiți să spunem că bietul Malingre nici nu se gîndea la așa ceva.

Malingre se aștepta să vadă apărînd stafia în orice clipă, să o simtă punînd mîna pe el și fugînd cu dînsul, drept în fundul iadului, unde desigur ea era chiar pe jar. Iată la ce gîndea Simon ; dar Lancelot Bigorne nu putea să-i ghicească gîndurile.

— Ia spune-mi ! începu Lancelot Bigorne. Tu ești dracul ? Cum ? Te închid cu cheia la Curtea Minunilor și te găsesc la Temple, unde sosești la punct ca să faci să ni se zădărnicească o întreprindere care mă costase atîtea griji și greutate, ca să nu mai vorbesc de primejdii. Ah ! pezevenghiule, vrei să ne dai pe toți pe mîna stăpînului tău ? Dar știi că ești șarpe primejdios, bre Malingre ?

Malingre nu răspunse... pentru că nici nu auzise. Era aproape nebun și se gîndea întruna la fantasma lui. Neprimind nici un răspuns, Lancelot urmă :

— Deoarece ai jurat să ne pierzi, ceea ce ai face, la sigur dacă ți-ai da drumul, neavînd poftă să fii omorît de tine, pentru că te am în mînă, am să-ți sucesc gîtul ca unui pui de găină... sau, mai bine... nu ! Am să te spînzur, chiar aici.

— Să mă spînzuri, aici ? tresări Malingre, care auzise ca într-un vis.

— Da, păcătosule ! Aici chiar. În dosul perdelei aceleia !

Malingre începu să ridă :

— Ei aş ! Ce rîzi de asta ?...

— Să mă spînzuri ? urmă Malingre, care rîdea într-una. Asta nu !...

Locul l-a luat altcineva înaintea mea ! Ea e acolo... ea !...

— Bine ! bine ! Văd eu meteahna ta, zise Lancelot, care crezu că începe să priceapă.

Şi sculîndu-se se duse să tragă perdeaua. Dar Malingre îşi astupă ochii cu pumnii şi se aruncă la pămînt, văitîndu-se.

— Dracu să-l ia de fricos ! scrişi Lancelot. Ştiam eu, că-i e frică.

Şi îndreptîndu-se spre Malingre, îl ridică în sus, îl întoarse spre perdea şi-i zise, arătîndu-i locul cu mîna :

— Uită-te, dacă nu-i acolo tot ce trebuie ca să te spînzur frumos.

Malingre privi, într-adevăr şi rămase cu gura căscată de mirare.

Funia era tot acolo, legăîndu-se deasupra scaunului care fusese pus la loc de o mîină misterioasă ; numai Gillona, pe care o lăsase spînzurată de funie... Gillona nu mai era acolo.

Malingre se întreba într-una dacă în toate astea nu era vreo vrăjitorie ?

— Haide ! porunci cu asprime Bigorne. Mergi înainte...

Şi scena care se petrecuse între Malingre şi Gillona reîncepu între ei. Numai că, de data asta Malingre îi luase locul Gillonei, şi Lancelot Bigorne îl înţepă pe Malingre cu vîrfurile săbiei, şi-i arăta funia zicîndu-i :

— Mergi înainte !...

Ajuns pînă acolo, mizerabilul pierdu noţiunea lucrurilor. El văzu, simţi, în chip nelămurit, că Lancelot îi trecea pe după gît nodul fatal. Simţi o zguduitură şi o durere grozavă, în ceafă şi începu să se legene prin aer, pe cînd Lancelot Bigorne rîzînd, strîmbîndu-se, scoatea nişte hi-ha-muri, straşnice.

Dar, Malingre nu murise şi Gillona asemenea.

Lancelot Bigorne asistase ascuns într-un dulap care împodobeala sala de jos, la coversaţia lui Malingre cu Gillona.

El era cel care, profitînd că Malingre era ocupat cu spînzuratul Gillonei în dosul perdelei, şterpelise caseta.

El ieşise pe fereastră, se dusese la cealaltă fereastră, de la care privise la toată scena spînzurătorii. Tot el era cel care o încredinţase pe Gillona lui Bourrasque, care o dusese într-o pivniţă vecină cu aceea în care se găsea închis Stragildo, pe cînd Riquet transporta în pod caseta atît de mult rîvnită de Malingre.

El era, însăşi, acel care se luase după Malingre şi după ce-l lăsase să sape mult şi bine, îl dusese în sfîrşit acolo unde se făcuse că-l spînzură ca să-l înspăimînte, apoi îl scosese de pe funie, îl coborîse în pivniţă şi-l trîntise lîngă Gillona, care desigur n-avea nici un zor de tovărăşia lui

Toate impresiile puternice, care zguduiseră creierul nenorocitului Malingre, îl înebuniseră. Spînzurarea Gillonei, dispariţia casetei atît de plină de aur, lovitură prea grea pentru zgîrcit, ameninţările stafiei, propria-i spînzurare, după ivirea neaşteptată a lui Lancelot Bigorne, toate fuseseră tot atîtea lovituri, pe care puţine minţi ar fi putut să le înfrunte şi sub care judecata lui se prăbuşise.

Cînd se deşteptă din leşinul în care căzuse, se pomeni în întunericul unei pivniţe, ca un fel de cavou. Mîntea lui deja rătăcită, îl făcu pe

Malingre să se creadă mort, și-și închipui că sufletul lui se deștepta pe lumea cealaltă. Când ochii i se obișnuiră cu umbra de-abia lămurită a temniței sale, o văzu pe Gillona care înspăimântată și ea, se ghemuise într-un colț și-l privea cu un fel de teamă, amestecată cu o satisfacție sălbatică, atunci judecata lui se zdruncină cu totul și înebuni de-a binelea.

În nebunia lui, locul unde se afla, cu răcoarea lui, fu pentru el purgatoriu, iar Gillona... fantasma îndârjită împotriva lui, care voia să-l țîrască în Iad. Începu să arate cu degetul spre Gillona aiurind :

— Uite-o !... Uite-o !... E groaznic !... Stafia !... Ce mai vrei cu mine ?... Mi-ai luat toți banii ! tot aurul meu iubit... Mi-ai luat viața... Acum, îmi vrei sufletul ?... Hei !... Da, ca să-l duci Satanei ?... Fugi !... Fugi ! N-o să-mi iei și sufletul... Nu ! N-o să mi-l iei !...

La auzul vorbelor lui Gillona înțelese și se îngrozi :

— E nebun ! murmură ea. E nebun !... Doamne Sfinte ! O să mă omoare... o să mă sfîșie... Nu vreau să stau aici... Nu ! E prea îngrozitor !... O să înnebunesc și eu.

Și înspăimântată, ea se repezi asupra ușii, pe care o zgudui cu o putere grozavă urlînd ca o bestie, pe care o înjunghii.

Din nenorocire ideile nebunului se schimbaseră. Acum își închipuia că trebuie să se lupte cu stafia. Unul din doi trebuind să învingă, și mîriia ghemuit în colțul lui :

— Ah ! vrei să mă iei ? Vrei să mă duci cu tine ?... Dar, eu sînt un om tare !... Sînt mai puternic ca tine, eu... apropie-te numai !... Să te prind în mîinile mele, în ghiare, și vom vedea care e mai tare dintre noi doi ; și apoi o să trebuiască să-mi spui unde mi-ai ascuns banii... o să trebuiască să mi-i dai înapoi !... Aproprie-te, numai !

Apropie-te, numai !

Și cum tocmai în clipa aceea, în culmea spaimei Gillona bătea în ușe cu amîndoi pumnii, urlînd, nebunul crezu că ea o să se azvîrle asupra lui ; și se sculă deodată, o apucă pe nenorocita pe la spate, de gît, strîgînd :

— Ah, te-am prins !... Acum te țin bine !... Să vedem, care o să fie cel mai tare... Ah ! ah ! Aurul meu !... Unde e aurul meu ?... Zici că e acolo ?... Unde ? Aici ?... Da ?... Bine, bine, așteaptă să te strîng bine de gît că te cunosc eu... ești în stare să mă înșfăci pe la spate, cînd voi săpa, ca să-mi găsesc aurul !... Ah ! ah ! ah ! Știam eu bine o să te fac să mi-i dai înapoi... Știam eu că sînt mai tare. Și nebunul dădu drumul Gillonei.

Dar, de data asta Gillona murise, era sugrumată de Malingre, nebun, care-i înfipsese degetele, adevărate ghiare, în gît. Fără să se mai ocupe de cadavru, nebunul se azvîrli pe burtă într-un colț al pivniței și începu să zgîrie pămîntul cu unghiile. Pe cînd zgîria, mormăia mereu :

E aici aurul meu... aici l-a ascuns ea... Ah ! ah ! ah ! cum am silit-o să vorbească... Dar trebuie să caut... să mai sap pămîntul... E tare !... Foarte tare !... Dar ce-mi pasă, e pentru aurul meu, pe care o să-l găsesc.

El scobea într-una. Degetele-i erau însîngerate, dar nu băga de seamă, nu simțea nimic.

Cu toate că parcă-și dădu seama, că treaba nu mergea iute, luă un ciob de sticlă pe care-l găsi la îndemînă, și începu să scobească înainte zicînd :

— Merge !... Merge mai bine !... Merge mai iute !

Multă vreme scobi așa, cu înversunare.

Pământul umed se scobea lesne. El îl azvirlea în dreapta și în stînga, unde nimerea. Sfîrșise prin a face nu o gaură ci o adevărată groapă și multă vreme găuri pământul, mormăind :

— O să-mi gădesc eu banii... o să-i gădesc.

Deodată se opri și rămase întins cu fața la pământ în groapa pe care o săpase chiar el. Murise.

XXVIII. IDEEA LUI BURIDAN

După ce aruncase la picioarele ducelui Egiptului sacii cu bani ai lui Stragildo, Jean Buridan plecase de la Curtea Minunilor. Simțea un fel de ușurare, că se scăpase în chipul acela de niște bani, care erau prețul atîtor crime ! E drept că Bigorne rămăsese cu banii luați.

Dar tînărul își făgăduia să-l despăgubească de pierdere, pe cît îi sta în putere. E tot atît de adevărat că-și lăsase pe cei trei tovarași fără parale, fără pic de mîncare, dar era plin de încredere în imaginația celor trei cumetri și nu se temea că au să moară de foame.

Buridan se îndreptă deci, și se îndreptă încet spre poarta Pictorilor. Acolo descălecă, și așteptă liniștit și surîzător ca să sosească ora cînd se deschideau porțile. Buridan zîmbea, pentru că în mintea lui răsărea o figură care-i era foarte scumpă. Vremea trecu, fără ca să bage de seamă, mulțumită convorbirii pe care o avu în gînd cu Mirtila. În sfîrșit, se făcu ziua.

Buridan încălecă iar și fără să se păzească, trecu, poarta ; păzitorii aveau ordin să aresteze orice cavaler care li s-ar părea suspect. Dar au ziseră vorbindu-se de căpitanul Buridan cu atîta groază, că și-l închipuiau ca pe un bandit cu barba mare, rău îmbrăcat, cu înfățișarea grozavă. Nu puteau crede că gentilomul acela atît de elegant, atît de surîzător și care le zicea bună ziua cu atîta prietenie, să fie sălbaticul răzvrătit care, după ce ținuse cap trupelor regale, fugise tocmai de la Curtea Minunilor.

Deci Buridan trecu foarte liniștit.

În lumina soarelui care răsărea el înaintă fericit spre cîmpie, lăsînd în dreapta dealul Fancon unde se înălța spînzurătoarea și îndreptîndu-se la trap spre celălalt deal, care se înălța în zare, acoperit de verdeață. Acolo era Montmartre !

Chiar la Montmartre se ducea și Buridan. Simțea nevoia să revadă pe Mirtila, cum simte omul trebuința să respire e un aer curat, după ce a fost multă vreme închis. Nu că Buridan ar fi fost, sau s-ar fi crezut sentimental. Dimpotrivă, i se părea că iubirea ținea loc puțin în toate actele vieții lui. În realitate, Mirtila era asociată la toate întîmplările, chiar acolo de unde ea părea că lipsește ; ea era ținta gîndurilor lui, restul nu era decît completarea subiectului. Așadar, inima zvicni puternic cînd începu să suie povîrnișul, frăgînd calul de căpăstru și ridicînd ochii spre cele cîteva căsuțe mizerabile, care se clădiseră acolo, numai pentru că se aflau pe o înălțime.

Pe vremurile acelea încă barbare, oamenii își clădeau locuințele pe coline ca să vadă de departe dacă se apropia vreun dușman, care putea să le cadă oricînd în spate.

La Montmartre nu era încă nici o minăstire. Numărul locuitorilor cătunului urca la vreo treizeci.

Cu toate că nu ştia exact unde le era locuinţa, Buridan, era sigur s-o găsească repede pe Mabel şi pe Mirtila, adică pe mama şi pe logodnica lui. Cum suia, obosit, o formă albă şi uşoară sări dintr-un frunziş, şi Mirtila apucându-l de gît strigă veselă :

— Bună ziua boier Buridan ! Bine ai venit şi pe dealul ăsta !

Buridan rămase uimit şi-şi strînse în braţe logodnica, fără să poată scoate un cuvînt. Numai atunci îşi dădu seama cît o iubeşte. Aproape în acelaşi timp apăru şi Mabel — Ana de Dramans — întinerită cu douăzeci de ani, şi după ce se bucurară toţi trei, se suiră pînă în virful colinei.

— Vezi stinca aceea ? zise Mirtila ! Acolo locuiesc.

— Cum aşa ?

— Vrea să zică că acolo îşi petrece zilele, privind spre Paris ! îl lămurii Mabel.

Toţi trei erau fericiţi pe cît pot fi nişte fiinţe omeneşti.

Ajunseră repede la o căsuţă ; o masă bună fu repede orînduită şi Buridan gîndindu-se că-şi lăsase tovarăşii fără de mîncare să aşezară la masă rîzînd, căci în minte începură a i se năzui şmecheriile extraordinare pe care le va fi punînd la cale Bigorne ca să capete de ale mîncării.

Buridan venise la Montmartre ca să se odihnească. Deci, el îşi îndepărta din minte orice gînd întristător, hotărît să aibă o zi de completă fericire sub ochii drăgăstoşi ai mamei şi ai logodnicei sale. De aceea, cînd Mabel după două ore, îi vorbi de a organiza plecarea lor, el amină pe a doua zi orice hotărîre. Seara i se făcu un culcuş în una din cele două odăi care formau toată locuinţa, şi culcuşul acela era făcut din fîn proaspăt, peste care cele două femei se căzniră să-i facă un fel de pat. Buridan dormi ca un rege. Zicem ca un rege : aşa se asemuia el. În realitate, în noaptea aceea regele nu dormi deloc, în patul lui regal ; el îşi plîngea fericirea pierdută şi se lupta cu durerea, cu ura, cu răzbunarea, cu toate nălucirile nefericirii şi ale deznădejzii năpustite asupra lui.

A doua zi, Mabel îi pomeni iarăşi de plecare.

Dar Buridan lasă la o parte această chestie.

Să plece ! să-i lase în urmă, în temniţă pe Filip şi pe Gauthier... fraţii lui ?... Nu ! El nu putea face o faptă ca asta.

Se gîndea să se reîntoarcă la Paris. Dar, din oră-n oră, întîrzia clipa despărţirii care nădăjduia că va fi cea din urmă !

Ziua aceea trecu, apoi cea a doua. Mabel era cît se poate de mirată.

Mirtila găsea că viaţa aceea era neasemuit de frumoasă, însă pe fericirea ei se lăsa ca un fel de umbră, cînd se gîndea că se va despărţi pentru totdeauna de tatăl ei.

În fundul inimii, nădăjduia că Marigny îşi va schimba părerile şi că se va împăca cu bărbatul ei, căci în gîndul ei Buridan îi era chiar soţul.

În sfîrşit veni şi clipa cînd Buridan trebui să mărturisească că nu putea să părăsească încă Parisul.

Mabel îl întrebă : pentru ce nu putea pleca ?

— Dar, scumpă mamă, zise Buridan îmi spui să fugim, să ne ducem să ne refugiem într-o provincie îndepărtată sau chiar în străinătate, în fundul Bourgundiei, de pildă...

— Îţi vorbesc de Bourgundia pentru că eşti născut acolo. Dar, dacă-ţi place mai mult altă ţară...

— Nu, dacă e vorba să... fugim, ne vom duce... unde vrei. Dar... avem bani ? Trebuie să-i găsesc.

Mabel zîmbi. Îl luă pe fiul său de mină, și duse pînă la o ladă de pîne, a cărei capac îl ridică și-i arătă ascunse sub niște zdrențe două lădițe pline de bijuterii și de aur. El scoase un strigăt de bucurie și-și umplu buzunarele.

— Bigorne și cu Guillaume or să fie fericiți, căci o să-i iau cu mine pe tovarășii mei, mamă. Au fost alături de mine în toate primejdiile...

— E drept. Și apoi sînt destul de bogată pentru toți. Dar, în sfîrșit, vezi că nimic nu ne oprește de a pleca. Anunță-i pe prietenii tăi să vină aici, și să plecăm.

Buridan o luă pe maică-sa deoparte și-i zise :

— N-am să plec, pînă cînd nu-i voi scăpa pe Filip și pe Gauthier d'Aulnay.

Mabel tresări. Buridan urmă :

— Iartă-mă, mamă, că-ți reamintesc lucruri grozave cu aceste două nume. Dar, dacă aș pleca pe cînd acești doi oameni trebuie să moară, dacă aș pleca fără să fi încercat imposibilul, ca să-i scap, mi se pare că nici eu nu voi mai putea trăi.

— Du-te, dar, fiul meu ! zise Mabel, suspinînd.

— Mai e ceva, zise Buridan. Trebuie să-ți vorbesc de tatăl și de mama Mirtilei...

— Enguerrand de Marigny ? întrebă Mabel.

— E arestat !...

— Margareta de Bourgogne ?

— Arestată și ea !...

Mabel își ridică ochii spre cer. O ultimă umbră de ură și de răzbunare satisfăcută se strecură pe fața ei, ca un foc care se stinge și răsîndește în beznă o ultimă licărire, apoi cu sînge rece, fără să simtă vreo mirare de îndoită și marea întîmplare, ea-l întrebă pe Buridan, cum se petrecuseră lucrurile.

Buridan istorisi despre Marigny, ceea ce-i istorisise Tristan, adică cum primul ministru căzuse victima urii contelui de Valois.

Buridan pronunță numele acel de Valois tremurînd ; dar Mabel rămase nepăsătoare.

În privința reginei. Buridan povestise cum voise să-l scape pe Marigny, cum se dusesse la Turnul Nesle, cum regele — prevenit de Stragildo — auzise cuvintele lui acuzatoare și destăinuirile Margaretei.

— Fatalitate ! murmură Mabel, după cum zisese și Buridan. Cinci-sprezece ani, am visat, am combinat planuri de răzbunare care pînă la urmă fiecare mi se părea himeric. Și întîmplarea pe căi absolut naturale a lovit-o pe Margareta. A fost lovită cum voiam eu să fie ! În locul unde doream eu să i se întîmple nenorocirea. Și lovită... de cine ?...

Mabel rămase cîteva minute adîncită în gînduri întunecate și amare. Apoi tributul acela plătit stării care ne cuprinde întotdeauna în fața întîmplărilor a căror legătură n-o cunoaștem, ea se întoarse spre fiul său.

— Nu-mi închipui că vrei să-l mai scapi pe Marigny ?

— Nu, mamă. Am făcut tot ce trebuia și ce puteam. Cred că în acest moment nici o putere de pe lume nu l-ar putea opri pe rege de a se răzbuna pe omul acesta !... Cu toate astea...

— Ce ? zise Mabel.

— Nimic, mamă. Voi aștepta desfășurarea întîmplărilor !

— Și regina ? întrebă Mabel. Vrei s-o scapi și pe ea ? Pe aceea care n-a avut un sentiment matern, nici o licărire de simplă milă pentru Mirtila... care a urît-o veșnic pe fiică-sa, pentru că fiică fi era rivală !

Buridan se înfioră.

— Lasă să judece dreptatea dumnezeiască, urmă Mabel. Astfel, aş crede că și tu vei fi lovit de același trăznet, care a fulgerat-o și pe Margareta.

Buridan își plecă capul și murmură :

— Cît o să mai sufere Mirtila...

— Nu-i spune nimic, șopti repede Mabel. Mă însărcinez să-i vestesc eu, cînd o fi nevoie, moartea lui Marigny și a Margaretei.

— Ce sfișietor lucru pentru ea !... Să afle că tatăl și mama ei au murit în chinuri... Și, prevăd, chinul va fi groaznic !

— Ea nu va ști nimic, zise Mabel liniștită. Voi întinde un vâl asupra acestei scîrboase tragedii, de unde nu voi ridica decît un capăt. Mirtila va pleca de aici îndurerată, fără îndoială, căci a păstrat cea mai dragăstoașă amintire aceluia pe care-l numea Claude Lescaut, dar nu va cunoaște niciodată cum și de ce tatăl ei a murit. Cît despre regină i-am cercetat inima și... Slavă Domnului n-am descoperit nici o urmă de milă, din dragostea adîncă, filială de care mă temeam. Mirtila de-abia mai admite că regina poate să-i fie mamă. Va fi lesne să-i probez că mama sa a fost vreo damă nobilă, moartă cînd a născut-o. Și, apoi, e și povestea... pe care o susținea Marigny. Restul nu va mai fi pentru ea decît un vis.

Buridan admira cu o groază ascunsă înlesnirea cu care mama lui inventa minciunile. E drept că acele minciuni aveau un scop nobil.

Dar, nu e mai puțin adevărat că tînărul era zăpăcit de acel fapt.

El se gîndi, că, în atîția ani de chin, nenorocita fusese nevoită să se obișnuiască cu prefăcătorie. Apoi nu se mai gîndi la aceasta.

Se hotărî ca Mabel și cu Mirtila să mai locuiască în căscioara unde erau puține perspective de a fi descoperite. Și, de altminteri, acum nu mai era decît un om care ar fi putut avea ideea sau dorința de a o regăsi pe Mirtila ; acela era contele de Valois.

— Și despre acela, zise Buridan hotărît, am un gînd !

Mabel, caută în zadar să afle care ar putea fi acel gînd.

Acum trebuia să o facă pe Mirtila să primească o nouă despărțire, și Mabel se temea ca tînăra fată, zdruncinată de atîtea încercări să nu fie lovită și mai adînc de data asta.

Buridan se mulțumi să zîmbească.

Și, într-adevăr, la cele dintîi cuvinte pe care le spuse despre arestarea lui Filip și Gauthier, curajoasa fată exclamă îndată :

— Trebuie să-i scăpăm ! Sînt prietenii tăi. Ți s-au devotat. Dacă am pleca, părăsindu-i, ar fi să se întindă o umbră funebră asupra vieții noastre fericite !

Buridan o strînse la piept pe logodnica lui, aruncînd o privire de triumf mamei sale. Cînd sosi clipa despărțirii Mabel fu cea care se arătă mai puțin curajoasă, și, e foarte simplu : era mama.

În fine, după multe făgăduieli de a fi prudenți, după multe sărutări și lacrimi, pe la asfințitul soarelui Buridan plecă și începu să coboare povirnișurile Montmartrului, ca să ajungă la Paris înaintea închiderii porților.

El se întoarce în nenumărate rinduri să privească pe cele două femei, care, lângă stinca pe care i-o arătase Mirtila, îi făceau semne de adio.

Apoi ele dispărură din privirile lui, în dosul vîrfurilor castanilor și stejarilor. Atunci Buridan încălecă și plecă în goană.

În clipa aceea, cineva care era ascuns într-un tufiș, un bărbat care-l văzuse venind și-i observase fiecare gest se ridică, apoi ieși din tufiș, înaintă pînă la cărarea pe care trecuse Buridan și-l privi cum se îndepărta.

Acel om se rezemă pe un băț, o ramură groasă pe care o tăiasă dintr-un pom și care trebuia să-i servească mai mult să se apere decît ca să se reazeme, căci era sprinten și puternic. Era îmbrăcat, ca toți țărani, cu zeghe strînsă la brîu cu o curea. Fața lui era posomorită. Privea cu foc în urma tinărului care pornise la trap, și care dispăru în depărtare. Atunci se întoarce spre cătun și începu să ridă șoptind :

— Îi am în mînă !... Pe toți, pe toți !...

Sosirea lui Buridan la grădinița cu trandafiri fu primită de cei trei tovarăși cu aclamații entuziaste.

Guillaume Bigorne fu cît pe ce să-i înăbușe strîngîndu-l în brațe.

Apoi îi puseră fel de fel de întrebări, la care Buridan se mulțumi să răspundă că nu putuse să se împotrivească dorinței de a se duce la Montmartre.

— Ce spuneam eu ? strigă Bigorne. Nu v-am spus-o, mai adineaorea ?...

Guillaume își smulgea părul din cap în fața unei plăcinte minunate. Riquet nu mai voia să bea...

S-a sfîrșit ! N-o să-l mai vedem niciodată pe Buridan ! L-au prins ! O să-l spînzure, au să-l jupoaie, o să-l facă terci !...

Eu ziceam :

— El e la Montmartre, mă prind pe capul meu.

Plăcintă ?... Vinuri ?... făcu nedumerit Buridan, care abia atunci observă că masa era plină de mîncăruri și de băuturi.

— Îmi ziceam eu că... nu sînteți oameni să vă lăsați să muriți de foame, și de sete ! Doar sînteți maeștri în meseria... furtișagului. Dar, s-a sfîrșit cu furtișagurile, scumpii mei, bravii mei tovarăși ! Ne-am îmbogățit ! Iată... aur ! Și el începu a-și goli buzunarele pe masă.

Bigorne dădu din umeri.

Guillaume și cu Riquet îl priviră disprețuitori.

— Ce-i ? făcu Buridan și mai nedumerit.

— Pff ! făcu Bourrasque. Tu numești asta bogăție ?

— Zi-i mizerie ! urmă Riquet.

— Hei ! ați înebunit... sau v-ați îmbătat ? făcu Buridan. Priviți, am mai mult decît am avut vreodată chiar cînd l-ați jefuit pe prefect.

Drept orice răspuns, Bigorne se duse să ia lădița Gillonei, pe care o goli pe masă, apoi lădița lui Malingre, pe care de asemenea o goli.

— Ce-i asta ? zise Buridan încruntînd sprîncenele.

— Malingre și Gillona ! răspunse Bigorne. Deodată, Buridan pri-cepu,

— I-ați prins pe amândoi mizerabilii ? zise el, încintat. Ah ! aceștia au să-mi plătească tot !...

— S-a făcut deja ! îl liniști Bigorne.

— Cum așa ?...

— Da. Au venit aici, să-mi spună că li s-a urit cu galbenii și cu libertatea lor. Atunci, ca să nu-i supăr, le-am luat lădițele, pe care mi le ofereau și pe ei i-am închis în pivniță, alături de Stragildo.

Buridan căzu pe gânduri, câteva clipe.

— Cei doi păcătoși vor fi destul de pedepsiți prin pierderea banilor. Să-i țineți închiși încă câteva zile, și apoi cînd n-o mai fi nici o primedie pentru noi, putem să le dăm drumul, dăruindu-le și cîtiva galbeni.

— Să le dăm drumul ? făcu Bigorne. Zadarnic... au fugit...

— Ce zici ? întrebă Buridan.

— S-au dus pe lumea cealaltă. Și-au făcut singuri dreptate. S-a sfîrșit.

Malingre și Gillona locuiesc acum împreună cu stăpînul lor Satana. Hi-han ! Amin !... Și Bigorne îi povesti în câteva cuvinte împlinirea groaznică care le fu dat s-o plătească Gillona și Malingre și încheie spunînd că cele două cadavre fuseseră îngropate într-un maidan de lingă grădinița cu trandafiri.

— Buridahe, se amestecă atunci Guillaume, îngrijorat, n-o să mai spui că și aurul acesta-i pătât de singe, ca al lui Stragildo ?...

— E o moștenire ! strigă Bigorne.

Gillona și Malingre m-au lăsat moștenitor. Sfinte Barnabe, asta e ban cîștigat cinstit ! N-o să aibă o lețcaie popa de la Sfintul Eustache.

Buridan începu să rîdă.

— Haidem zice el, trebuie să vorbesc cu Stragildo acum. Mi-a venit o idee, care poate o să ne ajute să-i scăpăm pe nenorociții noștri prieteni.

— Și nădăjduiești, spuse Guillaume, că Stragildo o să te ajute ?

— De voie, sau de nevoie, da !...

— Să-ți vedem ideea, vorbi și Bigorne, care, în vremea asta își orînduia galbenii în casetă.

— E foarte simplă ! îl liniști Buridan. Vrău să mă servesc de Stragildo ca să ajung pînă la guvernorul de la Temple,... la contele de Valois ! adăugă el, oftînd. Odată ce voi fi în fața lui Valois...

— Și... te-ai duce la Temple ? se-nfioră Bigorne.

— S-au ar veni contele aici ! completă, cu singe rece, Buridan. Odată ce-l am în mînă, știu ce trebuie să-i spun ca să-l hotărască să le înlesnească fuga lui Filip și lui Gauthier.

— Bine ! pufni Bigorne, tot neîncrezător. Pentru un bacalaureat, ideea nu e rea. Dar cum avem să-l hotărîm pe Stragildo ? Prevăd că el va fi trimis în ambasadă la Temple, căci te bizui pe încrederea pe care Valois trebuie să aibă în acest om ?

— Acest aur îmi va servi ca să-l hotărască, zise Buridan arătînd lădițele.

Guillaume, Riquet și Bigorne, scoaseră un singur strigăt de protestare.

— Fiți liniștiți, zise Buridan, nu v-am spus decît o parte din ideea mea. Asigurarea lui însă nu-i liniști deloc pe cei trei tovarăși.

Dar, fără să țină seamă de bocetele lor, Buridan se coborî în sala de la parter, luă cheile de la pivniță, și o lanternă și coborî scara în subsol. Ajunse la ușa pivniței, unde fusese închis Stragildo și ascultă un minut. Nu auzi nici un zgomot. Atunci, scoțindu-și pumnalul, intră. Un strigăt grozav îi scăpă :
Pivnița era goală !

XXIX. PIVNIȚA DE LA GRĂDINIȚA CU TRANDAFIRI

Ce devenise Stragildo ? O s-o spunem în câteva cuvinte. El fusese închis în pivnița învecinată cu aceea unde Simon Malingre și Gillona, trebuiau să-și termine zilele așa de trist.

Pivnița aceea nu era deloc orînduită ca să servească drept închisoare.

Era un beci absolut obișnuit, care de obicei servea drept un fel de depozit provizoriu.

Acolo se puneau, claie peste grămadă, toate obiectele care erau stricate sau de reparat : vase de bucătărie, fierărie veche, diferite unelte, o mulțime de lucruri ciudate. Singura sa particularitate era că n-avea ferestruie, astfel că Stragildo, care fusese închis acolo, nu primea aer și lumină decît prin crăpătura de sub ușă. Dacă lumina și aerul nu pătrundeau decît foarte greu, în schimb, zidurile erau destul de groase și pivnița destul de adîncă, zidită în fundul unei galerii, sau mai bine zis, a unui fel de drum lung și îngust, pentru ca prizonierul închis acolo să-și poată face cheful, și să strige cît l-o lua gura, fără să riște să fie auzit. În primele ceasuri ale întemnițării lui, Stragildo, care se deștep-tase din leșinul provocat de cei doi pumni ai lui Bigorne, nu pierdu vremea să se jelească și privi situația cu sînge rece.

În primul rînd căută un mijloc de a evada.

Inspectă cu deamănuntul locul care-i servea drept închisoare și îndeosebi ușa, fără îndoială. Inspectia odată făcută, natural, mai mult pe pipăite decît prin văzute.

Cu toata stea, îi fu îndestulătoare ca să-l încredințeze pe imblinzitorul de fiare, al Margaretei de Bourgogne de inutilitatea unei încercări de evadare.

Zidurile erau prea groase, afară de o despărțitură, care da în pivnița vecină unde erau închiși Malingre și Gillona.

Despărțitura aceea era subțire și trebuie să fi fost făcută mai tirziu, ca să despartă în două, pivnița aceea prea mare.

Pipăind cu îngrijire despărțitura de jos în sus și-n toate direcțiile, el descoperi, pe ici pe colea, cîteva găuri, destul de mari ca să-i încapă mîna. Cît despre ușă, ea era de stejar, masivă, cu o broască enormă, și cu toate că scîndurile erau cam atinse de umezeală, totuși destul de solide. Din partea aceea nu era nimic de nădăjduit, nici de încercat. Mai rămînea despărțitura, de care am vorbit. Dar, admițînd că ar fi putut-o dărîma în parte și ar fi putut trece dincolo, la ce i-ar fi slujit ? Ar fi schimbat doar temnița, și atîta tot. După prima încercare de activitate, în fața năruirii cercetărilor sale, Stragildo fu cuprins de o descurajare adîncă și stupidă. Prăpădit, se ghemui pe un maldăr de lucruri ciudate, care erau trîntite într-un colț al temniței și rămase acolo, cu capul în

miini, cu creierul gol, căznindu-se să afle un mijloc de fugă, dar negăsind nici unul.

Trecură, astfel, două zile, lungi, de moarte, fără să fi putut să schițeze măcar un plan oarecare.

A treia zi ușa pivniței vecine se deschise.

El auzi ca zgomotul înăbușit al unui corp trântit jos, și ușa se închise iar.

După ce ușa fu închisă, el auzi niște geamăte, urmate de amenințări și blesteme.

Parcă toate veneau dinspre despărțitură și pricepu că vecinul trebuia să fie rezemat de zidul acela.

Prima mișcare a lui Stragildo, fu să intre în legătură cu noul venit, oricine ar fi fost el. O idee subită îl opri în minutul când era să deschidă gura, și cu pași înăbușiți, fără zgomot, ținându-și suflarea, se apropie de zid ca să audă și să vadă mai bine, dacă ar fi izbutit. După câteva minute, care i se părură nespuse de lungi, ușa vecinilor se deschise iarăși și încă cineva fu introdus în închisoare.

Cele două personaje nu erau alții decît Malingre și Gillona.

Astfel că tot tăcut, cu fața lipită de gaura despărțituri, Stragildo putu să asiste la moartea Gillonei precum și la lunga și grozava agonie a lui Malingre, înebunit.

Nici o clipă, nu-i veni gîndul să se amestece și să încerce s-o scape pe femeia care își da sufletul în dosul zidului pe care l-ar fi putut lesne dărîma.

De asemenea nu încercă să intervină cînd nebunul se apucă să scormonească groapa, unde-și căuta comoara:

Dimpotrivă, se căznea să vadă prin întuneric. Spectacolul acela groaznic părea că-l interesează, și, deodată, o idee îi trăzni prin cap. Un hohot de ris, ca răgetul fiarelor lui, se auzi și părăsind zidul, se îndreptă spre maldărul de lucruri, pe care șezuse cu cîteva clipe mai înainte. Bijbiind, începu să caute în grămadă, încet, metodic, pe cînd de partea cealaltă nebunul scobeia din ce în ce mai adînc, bolborosind vorbe fără înțeles.

Stragildo căuta într-una fără să se grăbească. Din cînd în cînd, își exprima ideile în gura mare.

— Da, da, scobește, scobește într-una... n-am nevoie să mă grăbesc... Lucrezi pentru mine... Ai crede că, Satana, stăpînul meu mi l-a trimis pe nebunul ăsta ca să-mi dea o mină de ajutor... Îmi dă o idee, și muncește în locul meu.

De unde-i venea mulțumirea aceea, lui Stragildo ?

Ochii lui se obișnuiseră cu întunericul și observase că, în nebunia lui, Malingre scobeia pămîntul chiar sub ușa închisorii lui. Fapta nejustă a nebunului fusese un fulger de lumină pentru Stragildo care-și zisese :

— Să-l las pe nebun să-și vadă de treabă și să caute să vadă dacă nu găsească vreun instrument, care să-mi servească să fac o gaură în zidul de despărțitură.

Apoi voi mări groapa începută și voi trece pe sub ușă... Cît despre nebun dacă m-o supăra !... Un ris tăcut îi completă gîndul.

— În fine, cred că asta va fi bună.

Dăduse peste o vergea de fier, lungă de cîteva palme și groasă ca degetul, o apucă și zise :

— Da, cu asta o să meargă !... Dar nu-mi mai aud ajutorul ! Oare, o fi obosit leneșul, și s-o fi odihnind ?...

Grăind aceste cuvinte, pufni de rîs și se îndreptă spre despărțitură. Începu să dărîme zidul, avînd grijă să facă cît mai puțin zgomot, și bombănînd, cu gîndul la nebun :

— Așteaptă !... Așteaptă, tu trîntor ! Vin eu acum să te mai zgudui puțin.

„Trîntorul“ însă nici nu se sinchisea de amenințările acelea, pentru cuvîntul că... trecuse pe lumea cealaltă, chiar în groapa făcută de el. Stragildo, care era de o putere neobișnuită, făcuse repede o spărătură destul de mare și cu fierul în mînă, se strecurase în pivnița vecină. Se îndreptă spre nebun, pe care-l zgudui puternic.

— Haida-de ! făcu el nepăsător. A murit !

Fără să mai stea pe gînduri, trase la o parte trupul care-l încurca și inspectă lucrarea pe care o făcuse mortul.

Fără să știe ce făcea, Malingre săpase un fel de tranșee chiar pe sub ușa.

Stragildo merse înainte cu lucrarea aceea, în mod metodic și îngrijit.

După cîteva ore de muncă îndirjită, Stragildo trecu de partea cealaltă a ușii, în galeria pivnițelor. Acolo răsufală ușurat și se opri cîteva minute ștergîndu-și fruntea plină de nădușală.

— Dacă ușa de sus o fi baricadată, sînt pierdut, șopti el. Totuși nu șezu mult pe gînduri și porni în lungul galeriei, bîjbîind.

După cîteva pași, se izbi de ultimele trepte ale unei scări, pe care începu s-o urce încetîșor. Cînd ajunse în capătul de sus al scării dădu de o ușă, pe care încercă s-o deschidă, însă nu izbuti.

— Fatalitate ! strigă el, înăbușit, e închisă.

Atunci începu să cerceteze cu amănuntul broasca ușii, și un zîmbet de mulțumire îi înflori pe buze. Viri binișor virful vergelei de fier între lemn și zid, și apăsă cu putere. Ușa se deschise. Era liber !...

Prima lui mișcare fu să fugă pe dată.

Dar îi veni o altă idee. Se înapoie și închise cu îngrijire ușa, apoi începu să umble înapoi și încolo. Vedea mai bine acum și se putea îndrepta încotro voia.

Pătrunsese într-o sală la catul de jos, era goală. Pe o mobilă, era o sabie și un pumnal. El luă pumnalul și după ce-i cercetă lama cu un zîmbet sălbatic, și-l puse la brîu și-și urmă cercetările.

— Să vedem ce-i mai sus, zise el, după ce constatare că parterul nu era locuit.

Se urcă mai sus. În tindă, un murmur de voci îl făcu să ridice capul.

Sînt în pod, zise el zîbind mulțumit.

Și cu pumnalul în mînă, se sui spre pod.

Cu cît se apropia, desluși și mai lămurit vocile.

Deodată se opri brusc, pironit pe loc.

Auzise distinct o frază întreagă.

— Oh ! Oh ! zise el cu o bucurie nebună : nu-i nevoie să urc mai departe... îi am în mînă, pe toți.

Se coborî cu pași de pisică și, în cîteva minute ajunse în grădină, de unde ieși fără greutate.

Pe drum, înainte de a se îndepărta, se întoarse spre casă ; cu pumnul și dinții strînși își repetă în gînd :

— Po toți !... Îi am pe toți !... Sînt ai mei ! Și porni repede, mormăind :

— Montmartre !... Fie ! Haidem și la Montmartre, și voi găsi, desigur.

XXX. STRAGILDO LA LUCRU

Acel care îl văzuse pe Buridan trecînd, pe cînd tînărul cobora dealurile Montmartrului, era Stragildo.

Fostul păzitor al leilor regelui se așeză pe o piatră și începu să se gîndească.

Fără îndoială, nici una din ideile care îi trecură prin minte nu-l mulțumiră, căci mereu clătina din cap.

— Să ne asigurăm mai întîi că domnișoara e acolo, sus, se hotărî el și, apoi, vom vedea.

Stragildo începu să urce dealul și în curînd ajunse între cele zece, douăsprezece cocioabe, care alcătuiau pe atunci simburul, acelui superb și imens oraș, cum a ajuns astăzi Montmartrul.

Se puse la pîndă, lîngă o stîncă, de unde putea să supravegheze și cătunul și povîrnișurile dealului totodată.

Nu sta acolo nici de un sfert de oră, cînd văzu apropiindu-se o fată, care se așeză pe stîncă și începu să privească spre Parisul, care se întrezărea în depărtare, prin ceață.

— Vrajitoarea ! strigă Stragildo. Mirtila e,... vrajitoarea !... I-am prins, și pe Buridan și pe îndrăciții lui tovarăși !...

După cîteva minute veni și Mabel.

— Ah ! ah ! mormăi banditul îmi merge din ce în ce mai bine !...

— Haide scumpa mea, începuse, cu blîndețe, Mabel, trebuie să te întorci acasă ! S-a sfîrșit acum, nu mai e nici o primejdie, pot să-ți jur, Buridan mi-a spus lucruri, care mă îndreptățesc să te asigur că n-ai de ce să te mai temi...

— Și cu toate astea, mamă răspunse Mirtila, cu vocea tremurîndă niciodată nu mi-a fost frică, ca în clipele astea ! Presimt că o primejdie grozavă îl amenință pe Buridan și chiar și pe noi !

— Mîhnirea despărțirii de logodnicul tău îți dă gîndurile astea. Vei fi fericită. Am încredințarea nestrămutată că vei fi fericită cu fiul meu...

Mabel o luă pe Mirtila pe după mijloc și se îndepărtă încet, cu dînsa.

Stragildo le văzu intrînd într-o cocioabă. Atunci el se așeză jos din nou și-și prinse capul între mîini. Părea foarte liniștit. Dar, pentru cine-l cunoștea, fața lui inlemnită ar fi părut înspăimîntătoare.

Banditul se gîdea :

— Ar fi lesne să aștept noaptea, să intru în cocioabă și să le ucid pe amîndouă. Dar e de-ajuns oare ? Vreau să mă răzbun pe Buridan ! Vreau să-i văd stîrful atîrnînd de capătul funiei, cu limba scoasă de un cot. Și-apoi și pe Bourrasque și pe Haudryot, vreau să-i văd atîrnînd de lanțurile Montfauconului. Da ! Vreau să văd lucrul ăsta.

Cît despre Bigorne... oh ! acela nu va fi spînzurat ! Vreau ca moartea, să-i fie îngrozitoare ! vreau să-mi regăsesc și averea, strînsă încetul cu încetul, galben cu galben, în anii lungi, de slugărnicie... Îmi trebuiesc toate astea !

Trebuie ca Buridan să moară deznădăjduit știind-o pe aceea, pe care o iubește, în brațele altuia !... Dar cine să fie acel altul ?

Stragildo se adinci și mai mult pe gânduri.

— La cine să mai recurg acum?... La regină?... Oh! am trădat-o. Am lucrat cu prea mare grabă. Ar fi trebuit să mai aștept două-trei zile. Regina trebuie să fi murit pînă acum! Desigur Ludovic o fi strîns-o de gît, cînd a găsit-o la Turnul Nesle. Cui să mă adresez ca să-i prindă pe toți în grădinița cu trandafiri? Regelui?...

Hm! Îl cunosc eu. Trebuie să visez cele mai grozave chinuri împotriva celui ce i-a făcut un astfel de serviciu. Sînt sigur că singura răsplată pe care i-o păstrează lui Stragildo va fi doar...-să-l jupoaie de viu... Atunci cine? Cine are interes să pună mîna pe Buridan și pe Mirtila?... Stragildo pufni de ris. Găsise.

Se sculă și aruncă o ultimă privire spre cocioaba în care locuiau Mirtila și Mabel. Apoi coborî repede. Se înoptase cu totul.

Stragildo mergea repede rezemîndu-se în bățul pe care și-l tăiasse. Înfațișarea lui sîmistră dovedea o hotărîre nestrămutată. Era gata să-și joace chiar viața împotriva vieții lui Buridan și a lui Bigorne. Înainta iute și tăcut, plămădind gânduri grozave. Cînd ajunse la porțile orașului le găsi închise.

Dar el zîmbi. Căuta în haină și găsi unul din cele două ordine, semnate de rege, pe care le luase de la locuința din strada Froidmantel.

— Tot mi-a mai lăsat Bigorne ceva! gîndi el. În clipa de față bucățica asta de hîrtie, mi-e mai neprețuită decît tot aurul pe care mi l-a luat!

Începu să strige, neavînd un corn, eu care să dea semnalul.

Arcașul care veghea sus, pe platformă, îl auzi și se răsti la el să-și vadă de drum.

— O poruncă regală! răspunse Stragildo.

La acest cuvînt care era totdeauna ascultat, lanțurile podului scîrțîiră, ușa se crăpă și apărură un ofițer, însoțit de mai mulți oameni, dintre care unul ducea o faclă. Venise să-l recunoască pe cel care vorbea în numele regelui.

Stragildo arată pergamentul.

— Bine, zise ofițerul care-l recunoscuse și de aceea nici nu se mai miră, poți să treci.

Stragildo intră repede și, odată în Paris, o porni în fugă. În curînd ajunse la Temple.

Stragildo se gîndise la contele de Valois ca să-i izbutească răzbunarea.

Cum însă ajunse în piața care se întindea în fața porții celei mari a fortăreței Temple, el se opri deodată. Piața era ocupată de vreo sută de cavaleri bine orînduiți, luminați cu făclii de rășină, pe care din distanță în distanță le purtau unii dintre ei. Era un spectacol grozav. O tăcere adîncă domnea printre militarii nemișcați, în beznă, călări pe caii care singuri tulburau noaptea cu nechezările lor. Stragildo îi recunoscuse pe cavalerii regelui. Aceștia purtau pe piept însemnele regale. În fine, unul dintre ei ducea un steag albastru pe care erau brodate armele regale.

Stragildo nu se putea înșela.

— Regele a venit la Temple! se gîndi el, cutremurîndu-se. Și se feri înapoi, se ghemuli la vreo sută de pași de acolo, în dosul unor ulmi groși, hotărît să aștepte plecarea regelui.

Dar nici o mișcare nu se făcea printre cavalerii escortei. Timpul trecea. Stragildo își mușca pumnii de necaz. Orele trecură una cîte una, în

tăcere. Stragildo simțea că-l apucă un fel de nebunie. Zorii zilei începeau să lumineze orizontul.

— Ei venea să se apropie de cavaleri și să le strige :

— Eu sînt !... Sînt condamnat de rege ?

Ei bine, arestați-mă ! Dar alergați, aici aproape, la grădinița cu trandafiri, și arestați-i pe Buridan, pe Bigorne, și pe toți ceilalți !... Dați fuga la Montmartre și o să găsiți acolo pe vrăjitoarea, care a vrut să-l omoare pe rege !

Stragildo înaintă grăbit și-l zări și pe rege care tocmai ieșea de la Temple !

Era neînchipui de palid, și de mîhnit !... tînrul acela atît de plin de viață, de putere și de pornire părea neînchipuit de prăpădit !... Pe chipul acela se întipărea o deznădejde atît de cumplită și totuși, o altă dată părea așa de veselă, așa de fericită !... Stragildo se trase îndărăt, mormăind :

— E opera mea !...

Contele de Valois îl urma pe nepotul său vorbindu-i încet și părea că-l asigura de unele lucruri, la care Ludovic răspundea dînd numai din cap.

În sfîrșit, regele încălecă și se îndepărtă la pas, urmat de escortă.

Vom vedea, mai tîrziu, ce se întimplase în noaptea aceea pe care Ludovic o petrecuse la Temple,... noapte grozavă, în care poate căpătă germenul răului, de care trebuie să se prăpădească în curînd.

După ce regele plecă, contele de Valois mai rămase cîteva minute pe piață, înconjurat de cîțiva ofițeri.

Un zîmbet nelămurit îi rătăcea pe buze, pe cînd privea silueta încovoiată care se îndepărta... umbra aceea care, fusese regele.

— Cred, că regele nostru n-o să-și mai vină în fire după o astfel de lovitură ! șopti un ofițer lîngă el.

Valois tresări... O flacără scînteie în adîncul privirilor lui.

Își ridică capul, suspină adînc, și privi lung înaintea lui în negură...

Ce vedea, oare ?... Poate chiar coroana, regală pe care o rîvnea cu atîta foc !...

— Unde sînt dușmanii mei ? socotea el în gînd. Unde e Margareta de Bourgogne ? Unde e Enguerrand de Marigny ? Încotro a pornit-o și regele ?... Cîte ruine în jurul meu !... Dar, pe aceste ruine, eu rămîn în picioare !...

Escorta dispărea. Luminile torțelor se pierdeau în strada Vielle Barbette.

— Nu mai am dușmani... afară de unul ! adăugă el, tresărind. Și acela trebuie să moară, mai mult ca ceilalți ! îl urăsc, îl simt puternic !... Fiul meu... e fiul meu !... Haidem domnilor, zise el. Și se întoarse, ca să se îndrepte spre ușa închisorii.

În clipa aceea, cineva, străbătînd prin cercul ofițerilor care-l înconjurau pe Valois, se apropie de el, și înainte ca mîinile care se ridicau să-l oprească, să-l fi dat la o parte, șopti la urechea lui :

— Buridan, Mitrila ! Știu unde sînt ! Vi-i dau pe mîină !

— Stragildo ! strigă Valois înmărmurit. Stați, domnilor, stați ? E o slugă credincioasă !...

Oamenii lui Valois se dădură la o parte și Stragildo intră cu guvernatorul la Temple.

Contele se îndreaptă spre apartamentul său, îl cheamă pe Stragildo, și, când fură singuri, îl întreabă :

— Ce-ai zis ?...

— Zic monseniore că Buridan, Bigorne Bourrasque și Handryot sînt acum la grădinița cu trandafiri. Mitrila e la Montmartre și mă ofer să vă conduc la ea.

Valois lovi, cu putere, într-o masă, cu mînerul săbiei sale. Un fecior apăru.

— Să vină căpitanul meu ! comandă guvernatorul.

— Monseniore, urmă Stragildo ce vreți să faceți ? Vă conjur, ascultați-mă !... Îi cunosc pe oamenii aceia, nu dorm decît cu un ochi și-s șireți ca vulpile... O să le dați de veste...

În momentul acela, sosea și ofițerul. Fără să țină socoteală de sfaturile deznădăjduite ale lui Stragildo. Valois strigă :

— Luați douăzeci de oameni, cinzeci,... cîți puteți..., duceți-vă la grădinița cu trandafiri,... prima curte pe stînga, apucînd pe strada Vielle Barquette și aduceți-mi, morți, sau vii, pe toți pe cîți veți găsi în locuința aceea.

Căpitanul ieși.

Stragildo scutură din umeri, și posomorît, cu sufletul amărit de necaz, bolborosi :

— Trebuia să lucrez singur ! Toți regii, toți nobili, toți puternicii nu înțeleg răzbunarea. Și acesta, care-i unul dintre cei mai de seamă, se încrede în căpitanul său, care, la rîndul lui, se va încrede în sergent... Lumea degenerază.

Urmă o tăcere lungă în care, în sala largă nu se auzea decît mersul lui Valois, care trecea de colo pînă colo cu un zăngănit de pîteni și un oftat adînc, ce-i ieșea din cînd în cînd din piept.

În sfîrșit, Valois se opri în fața lui Stragildo.

— Și zici că Mitrila ?...

— E la Montmartre. Numai că, monseniore, dacă trimiteți după ea cum ați trimis și după Buridan, o puteți pierde pentru totdeauna. Dacă m-ați fi ascultat, dacă m-ați fi lăsat să lucrez singur eu...

Fără să-l mai asculte, Valois începu să se plimbe iarăși. Din cînd în cînd, asculta dacă nu se înapoia căpitanul.

Gînduri ciudate îi treceau prin minte. Un fel de orgoliu îi cuprindea mîndria aceea de care nu scapă omul care pare că izbutește în toate,... acel orgoliu pe care dreptăți adînci și incalculabile pare că l-au pus în inima marilor cuceritori ai vieții, ca să le pregătească căderea și peirea. Da, totul îi izbutea ! Margareta de Bourgogne, în fața căreia tremurase de ani de zile, nu mai era decît o prizonieră, așteptîndu-și condamnarea. Enguerand de Marigny era închis într-o celulă din Temple. Gîndindu-se la asta Valois lovea parchetul cu tocurile, ca și cum l-ar fi zdrobit sub cizma lui pe potrivnicul acela atît de nesuferit. Cît despre rege, acela își pusese toată puterea în mîinile unchiului său. Valois va guverna sub numele lui Ludovic, pînă în ziua cînd Ludovic chiar va sucomba sub grozava lovitură primită drept în inimă. Ce-i mai rămînea ? Mitrila ! Mitrila aceea pentru care dragostea lui pătimașă, înceată, brutală începuse să deznădăjduiască... Mitrila pe care o iubea și o ura totodată... și Mitrila era să-i cadă în ghiare ! Cine mai rămînea ? Buridan ! Da, mai rămînea Buridan !... Și pe acela, căpitanul lui era pe cale să-l aresteze. Pe fiul acela a cărei viață era o primejdie, o amenințare pentru el, și putea să-l facă să piară ! Era fiul

său ? Cu atât mai mult trebuia să-l urască, deoarece Buridan putea striga lumii întregi :

Eu, căpitanul Buridan, șeful răzvrătiților, regele calicilor, mă numesc Valois !...

Ambiție, ură, dragoste, toate primeau în același timp, strălucită satisfacție. Ajunsese la apogeu.

Și atunci, oh ! după supliciu lui Marigny, după dispariția Mirtilei, pe care ar da-o încolo,... după ce ar fi copleșit-o cu dragostea lui, după pieirea lui Buridan, pe care ar pune să-i ucidă în vre-o tainiță din Temple,... atunci nu i-ar mai rămîne decît să se scape... și de cei doi frați ai regelui ! Nu avea decît să aștepte moartea lui Ludovic și... ar ajunge stăpînul.

— Monsenior ! vorbi în clipa aceea căpitanul arcașilor, intrînd. Am îndeplinit ordinele d-voastră, cu privire la grădinița cu trandafiri și... am înconjurat-o.

Intrat înăuntru cu oamenii, am cotrobăit-o de sus pînă jos. dar n-am găsit nici suflet de om.

Valois simți înecîndu-l o îngrijorare stranie. Simți că îngălbeneste și că începe să tremure. Deodată i se păru, că totul se prăbușește zgomoșos, în juru-i.

Cu un gest poruncitor, voi să-l concedieze pe căpitan. Dar acesta urmă :

— Cu toate astea am găsit ceva...

— Ce ? zise cu vioiciune Valois.

— Două cadavre monseniore.

Gînduri grozave începură să vuiască ca un fel de clopot de moarte în mintea lui Valois.

Stragildo sta posomorît și o strîmbătură de furios îl schimonosea buzele.

— Două cadavre ? tresări guvernatorul.

— Cum mă pregătiam să părăsesc casa un om care-și are cocioaba alături de grădinița cu trandafiri, a venit să-mi povestească o istorie ciudată. Văzuse niste oameni săpînd o groapă și oamenii aceia plecaseră de la grădinița cu trandafiri, ceea ce nu era de mirare, avînd în vedere că-n locuința aceea șezuse o vrăjitoare.

Omul, monseniore, mi-a arătat locul. Am pus să sape, și, într-adevăr am găsit două cadavre, pentru care nu v-aș fi supărat monseniore, dacă această nouă crimă a celor pe care i-am căutat în zadar, nu v-ar fi interesat direct.

— Interesat ? tresări iarăși Valois, verde în față. Și pentru ce ?

— Cele două cadavre, monseniore, sînt acelea ale servitorilor voștri : al Gillonei și al jupînului Simon Malingre.

Valois se simți mai ușurat. Numai atât ?

Și, cu toate astea, moartea misterioasă a Gillonei și a lui Malingre, uciși, fără îndoială de Buridan, îi apărea ca o amenințare chiar pentru el însuși.

El îi dădu drumul căpitanului să plece și întorcîndu-se spre Stragildo :

— Ești sigur că răzvrătiții erau la grădinița cu trandafiri ?

— Văd că mă bănuieți, monseniore, îi răspunse amărît Stragildo. Dar acum nu-mi mai pasă de nimic, mi-aș da și pielea... pe mai puțin de un fir de ață.

Contele pricepu că omul acela atît de disperat era sincer.

— Poate că nu e totul pierdut ! zise el. Ia să vedem, ar fi trebuit să te ascult. Dar, poate...

— Da monseniore, poate... Dacă voiți să vă încredeți încă în mine și să lucrați singur.

— Sînt hotărît !... Vorbește. Ce trebuie să fac ?

— Ei bine monseniore, zise repede Stragildo, începeți prin a da ordin ca toate porțile Parisului să fie ținute închise toată ziua. În plus, să se dea vorbă la fiecare poartă că drept compensație, toți vor fi liberi să intre și să iasă în noaptea viitoare. În numele lui Dumnezeu, stăpînul vostru și în numele dracului, pătrînul meu, nu vă mai gîndiți ! Iată se luminează de ziua, porțile Parisului se vor deschide și atunci va fi prea tîrziu !... Prea tîrziu ! întări păzitorul fiarelor, cu un blestem groaznic.

— Căpitane ! urlă Valois.

— Căpitanul se întoarse pe dată.

— O ștafetă la fiecare dintre porțile Parisului. Ordon să se țină toate porțile închise, ziua întreagă. Nimeni să nu iasă din Paris.

— Nimeni, strigă Stragildo. Nici chiar regele !

Căpitanul îl privi cu mirare pe guvernator.

— Din ordinul cui, monseniore ? zise el. Al regelui ?...

— Din ordinul meu ! strigă Valois, care se sculă în picioare, și scoțînd vorba prin care, pentru întîia dată, își manifesta puterea și ambiția. Căpitane, vei sta la arest o lună pentru întrebarea, pe care mi-ai pus-o !... N-am isprăvit. Lîngă fiecare poartă să fie pus un pristav și, din ceas în să anunțe că porțile vor fi deschise excepțional și drept compensație, oricui, toată noaptea viitoare... Du-te !... E ordinul lui Charles de Valois !

Căpitanul plecă, privind cu ură spre Stragildo.

— Acum, explică-te ! porunci Valois, cu glas aspru.

— E simplu, monseniore. Buridan și acoliții săi, au zărit, desigur, sosind oamenii voștri. Ei s-au ascuns în vreo fundătură a grădiniței cu trandafiri, sau au fugit. Asta n-are nici o importanță.

Dar Buridan se gîndește să se ducă, desigur, la Mirtila, în Montmartre, căci l-am văzut acolo, cu ochii mei. Deci, va voi să iasă. Porțile fiind închise, nu va putea. Va aștepta momentul, cînd ele se vor deschide, adică la noapte.

— Admirabil ! gemu Valois, privindu-l pe Stragildo cu o bucurie sinistă.

— Așteptați, monseniore ! urmă Stragildo, care începea să nădăjduiască iarăși. Vom aștepta liniștiți și cu răbdare, toată ziua. Seara, pe înopțate, ieșim, ne ducem la Montmartre, punem mîna pe grațioasa Mirtila, și chiar în cocioaba în care locuiește îl vom aștepta pe blestematul de Buridan. Iată planul.

— Admirabil ! repetă Valois.

— Luați seama, monseniore îi veți da o prea mare vaolare.

— Ce ceri ?

— O mie de galbeni,... e prea mult ?

— O mie de galbeni ? strigă Valois, tresărînd. Ei bine ! nu, pe dracu, nu e prea mult, urmă el. Miine am să pun să ți se numere banii...

— Mulțumesc, monseniore. Acum luați aminte, că dacă sculați în picioare toată garnizoana din Temple ca să puneți mîna pe o fată și un

băiat, veți pierde încă odată totul, și va fi ultima șansă. Dumneavoastră, eu, și doi oameni hotărâți, e tot ce ne trebuie.

Valois aprobă, dînd din cap.

Lucrurile se petrecură după planul lui Stragildo, care plan, după scoteala banditului și judecata lui Valois, valora un burduf plin cu aur.

Pentru Valois, ziua trecu într-o nerăbdare înfrigurată. În sfîrșit, se înseră.

Ordinul dat fusese observat cu sfințenie. Nici o poartă nu se deschisese ziua întreagă. Cînd începu să se întunece, Valois se îndreptă, împreună cu Stragildo își ridică brațele și arată lui Valois niște lumini, care tremurau

Valois puse să-i deschidă poarta și trecu, lăsînd acest ordin :

— Peste o oră, dar nici un minut mai înainte, trecerea e liberă pentru toată lumea.

Cei patru oameni, își legară caii la picioarele dealului de niște pomi. Stragildo își ridică brațele și arătă lui Valois niște lumini, care tremurau pe deal.

— Mirtlia ! zise el, cu glas înăbușit.

— Înainte ! gemu Valois, care se înfioră pînă în măduva oaselor, de o bucurie sălbatică...

Și... începură să urce...

XXXI. TEMNIȚELE DE LA TEMPLE

Îl vom lăsa pe contele de Valois, urmat de Stragildo și de oamenii săi să-și sfîrșească de suit dealul Montmartrului, unde erau încredințați că-l vor prinde pe Buridan și pe tovarășii săi, și cititorul va coborî cu noi în subteranele de la Temple, unde am avut prilejul să mai pătrundem, de astă dată pe urmele Margăretei de Bourgogne.

Pentru aceasta, trebuie să revenim la momentul cînd Gauthier d'Aulnay fu arestat după neizbutirea încercării îndrăznețe, puse la cale de Lancelot Bigorne ca să-l scape pe nenorocitul de Filip.

Deci, Gauthier fusese deodată înconjurat de vreo douăzeci de luptători.

În această memorabilă ocazie, spada lui Gauthier se purtă frumos : dovadă cei șase năvălitori, care se duseră pe lumea cealaltă.

— Mii de draci ! urla Gauthier, drept orice cuvîntare de înmormîntare. Unul cu mațele scoase, altul sfîșiat!... Oh ! căpățîna asta, care crapă!... Bine ! Și tu, viteazule ?... Pac ! Drept în piept ! Cine mai vrea ? Ah ! bandiților ! Ah ! îndrăciților !... Ah !... Am să..., — dar nu avu răgaz să mai zică nimic.

Toată banda sărînd asupra-i, se pomeni apucat de douăzeci de mîini, care alcătuiră un fel de clește groaznic.

Cu sabia ruptă, cu picioarele legate, cu brațele înțepenite, el căzu covîrșit de numărul lor, orbit de sînge, zăpăcit de loviturile primite în cap, suflînd ca un taur, sfidînd și provocînd pe adversari, amenințîndu-i, încă, să le reteze urechile și realizîndu-și pe jumătate amenințările, căci în clipa cînd căzu, găsi mijlocul să-l muște pe unul și să-i smulgă urechea stîngă cu dinții...

Astfel fu doborît bravul Gauthier. Apoi, rănit, plin de sînge, fu ridicat și dus pe sus, în subterane și din ordinul lui Valois azvîrlit într-o groapă întunecoasă, care era mai groaznică decît oricare altă celulă.

La început, Gauthier nu zări nimic, mai întâi pentru că în colțul acela era întuneric și... pentru că era leșinat.

După citva timp, pe care nu putut să-l aprecieze, când își veni în fire, începu să se pipăie mai întâi și constată că nu avea nimic rupt, că nu era nicaieri rănit, afară de câteva lovituri la cap.

— N-am murit ! mormăi Gauthier, dar... nici nu mai fac vreo para ! Ce vor să facă eu mine ? M-or spinzura... de gît, ori de picioare ?... M-or arunca în cazanul cu apă clocotită ?... Parcă mi-ar plăcea mai mult să fiu decapitat de securea jupinului Capeluche... Hm ! Să vedem ce mi-ar conveni mai mult !

Gauthier petrecu vreo două ceasuri să-și înșire prin minte diferitele feluri de morți, la care se putea aștepta și să-și aleagă una pe placul lui, ocupație, care dacă nu-i aducea nici o ușurare, nu-i făcea, cel puțin, nici un rău. Și sfârși prin a hotărî :

— Cred că nici una nu mi-ar conveni. Parcă... tot mai bine ar fi să pot... scăpa de aici, mai cu seamă că mi-e ștrașnic de foame !

Era adevărat. Îi era foame. Și starea asta fu un izvor de gânduri, căci abia atunci începu să-și reamintească toate ospetele pe care le luase în tovărășia veselilor lui prieteni. Ajunsese la un oarecare chef, pe care-l făcuse la Val-d'Amour... și lingîndu-și buzele, își înșiră în minte toate felurile de mîncare, pe care le înghițise în seara aceea, cînd... deodată tresări și se sculă în picioare.

I se păruse că auzise în temniță, chiar acolo lîngă el, un fel de suspin răgușit.

— Hei ! strigă Gauthier, mai e un blestemat aici ? Și ascultă.

Dar nu primi nici un răspuns.

Cu toate astea în liniștea adîncă, el deosebi șpieratul unei răsufări greoaie.

Fără îndoială, mai era cineva acolo ! Dar cine ? Ce ?

Gauthier nu-și putea da seama de tovarășul, care era lîngă el.

— Om sau animal ?... Răspunde ! zise el, nu fără oarecare teamă superstițioasă.

Căci cum ni se pare că am spus, se zicea că închisoarea de la Temple era plină de stafii. Duhurile monseniorului de Molag și ale tovarășilor săi apăreau regulat, în fiecare noapte.

Gauthier asculta cu încordare. Respirația pe care o auzea devenise foarte deslușită acum.

Era o răsufare scurtă, șuierătoare, ca aceea a unui om, care suferă.

Gauthier simți că i se face părul măciucă. Dar cum era viteaz, făcu o ultimă încercare ca să se pună în legătură cu oricare ar fi fost ființa care mai locuia în temniță. Cititorii vor zice cu drept cuvînt, că Gauthier ar fi aflat mai repede dacă ar fi străbătut pe pipăite temnița și s-ar fi izbit de tovarășul necunoscut pe care-l auzea răsufîind, dar cititorii judecă cu spiritul lor modern, liber de superstiții cel puțin așa ne place să credem.

Cît despre Gauthier, cu nădușeala pe frunte, cu inima înghețată, ar fi înfruntat mai curînd cazanele din piața porcilor, unde se fierbeau evreii, decît să se miște din loc. Cu toate astea era brav.

Făcînd dar semnul crucii, el vorbi cam în felul acesta ființei care răsufila atît de greu :

— În numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, cine ești ? Te somez să vorbești, sau să pleci, ființă din Infern, fantomă de călugăr...

Nu ? Nu pleci ? Dacă n-ai fi o simplă iluzie a dracului, jur pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh că ai face cunoștință cu pumnul meu !... Haide,... spune drept : ești fără carne și oase ?... Maică Precistă, și voi, sfinți venerabili, la care mă închin întotdeauna, faceți-vă milă și scăpați-mă de păcătosul ăsta !... De ce nu se duce să-l chinuiască pe călăul acela de Valois ?

Sfinta Fecioară și sfinții, rămăseseră surzi la rugăciunea lui Gauthier, care începu să întrezărească o umbră a morții, pe care n-o prevăzuse în număratoarea ce făcuse : moartea prin spaimă !

Rămase nemișcat, suflînd greu, mormăind rugăciuni amestecate cu tot felul de blesteme și, cîteodată, se oprea să asculte, în speranța că n-o să mai audă nimic.

Dar pe dată ce se oprea să asculte, începea iar să audă răsuflarea aceea.

Spectrul tot acolo era !

Gauthier ajunsese în culmile spaiei, cînd simți groaza crescîndu-i încă.

Temnița se luminase ! Prin noaptea adîncă, trecerea un fel de pînză alburie, întreșată ca din niște raze nestatornice.

Nu mult după aceea razele se închegară și temnița se lumineă, deodată, îndestulător ca Gauthier să poată distinge ființa necunoscută, stafia aceea... dacă ar fi privit într-acolo.

Dar își ținea ochii strîns închiși.

Chiar pentru întreaga împărăție,... pentru prețul libertății și n-ar fi privit într-acolo !

De unde venea lumina ?

Pur și simplu de la un felinar, pe care un temnicier îl atîrnase la ferestruia cu grilaj de la ușă, și aceasta din ordinul lui Valois care-și avea gîndurile lui.

Dar, pentru Gauthier, lumina aceea era de obîrșie infernală. El nu se mira decît de un singur lucru că stafia nu-l înșfăcase încă. Cu o energie deznădăjduită, el repetă invocarea Tatălui, Fiului și Sfîntului Duh, și făcu într-una la cruci, cînd, catastrofa mult temută, se întîmplă : Stafia pusese mîna pe el !...

Gauthier simți pe mîna lui, degetele înghețate ale ființei infernale. Se gîndi că e pierdut, că rugile lui către sfinți fuseseră deșarte și începu să se căiască amar de a nu le fi jertfit niciodată cea mai mică luminare. Din clipa cînd se crezu părăsit, lăsat pe mîna stafiei, Gauthier se rezemă și mormăi :

— Am să-i arăt banditului aceluia de Satana că... nu mi-e frică, nici chiar de Iad ! Și deschise ochii. Deodată strigă îngrozit !

Ceea ce vedea, era mai groaznic în realitatea sa sinistă ca orice ar fi putut să-și închipuie mai hidos în imaginația lui.

Ceea ce vedea, era un om atît de palid, atît de slab, atît de nenorocit, încît la prima vedere nu-l recunosc.

Gura omul aceluia era schimonosită de un fel de rîs îngrozitor. Ochii, fără-expresie, ochii fără de viață erau două prăpăstii de durere. Hainele-i erau zdrențuite. Răni de-abia cicatrizate îi împrejmuiau fața.

Acea nenorocită zdreanță omenească era tot ce rămăsese din frumosul Filip d'Aulnay...

— Filipe ! strigă Gauthier, recunoscînd pe fratele tău.

Filip deschise gura ca pentru a vorbi.

Dar din gura aceea, nu ieșiră decît niște sunete informe, niște cuvinte de neînțeles.

— Filipe ! repetă Gauthier, înecat de o altă spaimă, care nu mai era o înfricoșare superstițioasă, dar care-l strîngea de gît.

Filip dădu drumul mîinii lui Gauthier, clătină din cap și se duse de se ghemui într-un colț al închisorii.

Dintr-un salt, Gauthier se apropie de el, îl ridică, îl puse pe picioare, îl strînse în brațe și, începînd să plîngă cu hohote zise :

— Ce e !... Ce ți s-a întîmplat ?... Ce ți-au făcut ? Cum ai ajuns în halul ăsta ?... Vorbește !... Spune-mi un cuvînt un singur cuvînt, numai !...

Din nou buzele lui Filip se mișcară, și cu o groază supraomenească Gauthier văzu că gura fratelui său nu mai era decît o gaură neagră din care nu mai ieșeau cuvinte, de unde nu mai scoteau decît zgomote surde, crîmpeie de sunete.

— Dumnezeule ! gemu Gauthier. I-au smuls limba !...

Cîteva minute nu se auzi decît plînsul puternicului om ; apoi bles-tele grozave i se amestecară cu lacrimile și o furie grozavă se dezlănțui în temnița pierdută în adîncul acela, la patruzeci de picioare sub pămînt.

Încetul cu încetul, Gauthier se liniști.

Și atunci îl examină mai cu luare aminte pe fratele său, și fiecare privire i se oprea pe fiecare parte a corpului, cutremurîndu-se mereu.

— Sărmanul meu, Filip ! bombănea uriașul. Și eu care voiam să te ucid. Iartă-mă, oh, iartă-mă ! În acest moment plătim toate gîndurile acelea rele ! Nefericită victimă ! O iubeai ! Iubeai monstrul acela care se numește. Nu ! Să nu vorbim de ea ! Să vorbim de tine. Te-au chinuit rău, spune ?

Dar acum sîntem doi. Și dacă trebuie să mergem la moarte, reze-mîndu-ne unul de altul, vom suferi mai puțin. Haide, nu te simți bucuros să fii împreună cu Gauthier al tău ? Asta nu te învioarează ?

Dacă nu poți vorbi, poți cel puțin să-mi faci un semn, sau să-mi arăți cu ochi cea ce gîndești ? Vorbește-mi cu ochii. O să te înțeleg, nu te teme. Filip rămînea nemișcat, moale, nepăsător, cu nepăsarea aceea grozavă, a morții.

Gauthier îl țiri pînă lîngă ușa temniței îi apucă capul cu amîndouă mîinile, și așezat cu fața în bătaia luminii. Îl cercetează cu băgare de seamă, apoi, deodată, îi dădu drumul și scoase un strigăt înăbușit.

Înțelesese ! Ființa aceea plină de tinerețe, de iubire, de frumusețe, de putere, Filip d'Aulnay, nu mai era decît un trup fără suflet. Înebunise !...

Trecură ceasuri îngrozitoare pentru Gauthier, în tovărășia nebului, în carcera sinistrală luminată doar de razele felinarului, ca și cum Valois ar fi vrut ca Gauthier să sufere pînă la maximum grozăvenia vedeniei aceleia.

Filip nu se clintea din colțul său.

Mai tot timpul, privirea lui rămînea moartă, rătăcită. Uneori, însă privirea i se pirona asupra ușii. Se însufletea de o scînteiere plină de foc, și atunci Gauthier îi zărea zărea sărmana față transfigurîndu-se sub imboldul iubirii care tot mai trăia în el...

Apoi, nebunul iarăși recădea în nesimțire.

Mai întîi o furie grozavă îl apucase pe Gauthier. Simți nevoia să muște, să ucidă. Își zise că cel dintîi temnicier care ar fi intrat, ar fi

rămas mort. Dar nimeni nu intra. Mîncarea, i se strecura printr-un fel de ferestruie, făcută la nivelul pămîntului. Gauthier se căznea să-l silească pe fratele său să mănînce o bucatică de pîine neagră. La început, Filip primea, apoi, deodată, nu mai mîncă. Ori de cîte ori Gauthier îi întindea o bucată de pîine, nebunul clătina încetîșor din cap.

Furia lui Gauthier se potolise. Începuse să plîngă. Cînd ferestruia se deschise, el se ruga de temnicier să se îndure de fratele lui. Dar temnicierul era ca surd și mut. El împingea pîinea și oala cu apă în închisoare și pleca fără nici un cuvînt.

Cîtă vreme trecu ?... ceasuri, zile, sau săptămîni ?

Gauthier nu-și dădu seama.

El trăi, dacă se poate zice astfel, lîngă nebunul care, încetul pe încetul se apropia de agonie.

De la un timp, Filip nu se mai putut scula din colțul în care zăcea. În genunchi, lîngă el, Gauthier îi ținea capul, și zăpăcit, disperat, asista la moartea aceea înecată, cu groază de a nu înnebuni și el.

Un zgomot de pași se auzi în dosul ușii. Gauthier nu-l auzi. Ușa se deschise. O lumină mai puternică se răspîndi în temniță. Dar Gauthier nu văzu nici lumina aceea. Cîțiva oameni ! se opriră pe galerie cu pumnale în mînă. Un singur om străbătu în temniță. El se plecă deasupra trupului inform al lui Filip în agonie și a lui Gauthier, care aștepta ca fratele său să-și dea sufletul. Apoi, omul bătu umărul lui Gauthier.

Gauthier ridică capul, apoi se sculă în picioare și îl ținti pe străinul care pătrunsese în iadul acela. Îl recunoscuse.

— Majestate, zise el, priviți ce-ați făcut din fratele meu !...

Ludovic al X-lea aruncă o privire nepăsătoare asupra muribundului și răspunse :

— Privește ce a făcut el din mine !...

Gauthier îl privi mai cu luare aminte pe rege și, fără voia lui, îl cuprinse un fior de milă. Tinărul rege părea îmbătrînit cu trei zeci de ani. Părul îi albise. Era galben la față, aproape ca Filip, și în privirile lui, Gauthier întîlni aceeași expresie de îndurerare mirată, pe care o întîlnise în privirea fratelui său.

Cîteva minute rămaseră tăcuți și în închisoare nu se auzi decît horcăitul din ce în ce mai rar al celui care murea după cum trăise care se sfîrși din pricina dragostei. Ludovic se gîndea. Ce venise să facă acolo ? Ce voia ?

— Nu știa acuma numele ? Numele acela, atît de mult dorit, așa de cu lăcomie căutat al aceea care-l trăda ? Își reaminti cuvîntul vrăjitoarei, pe care îl auzise în subteranele din Temple.

— În jurul tău, în cercul tău, în familia ta, caută trădarea, caută pe femeia care te înșală !...

O femeie îl înșela ! O femeie din jurul lui ?

Și... ce fel de trădare ?... Ce înșelăciune ?... Poate se înțelegea cu Flamanzii ?... Oh ! acum știa și numele femeii, și felul trădării !...

Femeia, era aceea, pe care o adora, era Margareta de Bourgogne ! Trădarea, era adulterul, amorul său batjocorit, adorația lui tîrîtă în noroi... adulterul repetat de o sută de ori !... Oh ! ce căutase el acolo ? !...

Ludovic al X-lea se întreba mereu lucrurile astea.

Venise ca să se bucure de suferința lui Filip d'Aulnay ? Venise să-l insulte ?... Să-l lovească ?... Să ordone vreun chin groaznic ? Nu ! Lă fiecare întrebare Ludovic își răspundea : nu ! Atunci ce ? Ce voia el ?...

Voia, ceea ce vor toți nenorociții care iubesc : o rază de speranță ! Voia să audă strigându-li-se că se înșală, că realitatea orbitoare era totuși minciună și înșelătorie,... că Margareta îi era credincioasă. Acestea venise să le caute nefericitul rege, în temnița lui Filip d'Aulnay : nădejdea ! Sau, cel puțin,... îndoiala !

Oh ! o clipă numai să i se zdruncine grozava siguranță ! Să se mai poată îndoi, să-și poată fărăi singur dovezile nevinovăției celei adorate !... Și s-ar simți reînviind !...

Bietul Viclean (cum i se zicea) nu mai era cîtuși de puțin... vicleanul. Se aplecă deasupra lui Filip, care trăgea de moarte.

— Sire, murmură Gauthier, fratele meu moare...

— Dar eu ?... Și eu port moartea în mine !... El moare la Temple. Eu voi muri în vechea fortăreață de pe marginea apei. Asta-i singura deosebire dintre noi doi. Lasă-mă, Gauthier d'Aulnay, căci trebuie să aflu :

Regele vorbise cu glasul atît de zdrobit, încît Gauthier se dădu înapoi. Ludovic se aplecă asupra muribundului și-i zise :

— Pentru că o să mori, pentru că ai să apari în fața lui Dumnezeu, judecătorul tău și al meu, te conjur să-mi spui adevărul. Atît de aproape de moarte, e cu neputință ca un creștin să consimtă să-și dea sufletul dracului pentru o minciună !... Ascultă, dar, Filip d'Aulnay ; ascultă-l pe regele tău, care a venit la tine... și-ți vorbește.

Știu că nu poți răspunde cu graiul. Poți cel puțin să-mi faci un semn, care să mă facă să înțeleg...

În minutul acela Filip deschise ochii.

Privirea lui întilni pe aceea a regelui.

O tresărire adîncă îl zgudui.

Îl recunoscuse oare pe cel ce se aplecase deasupra lui,... pe soțul Margaretei ?

Atît de aproape de moare, o ultimă tresărire a ființei intime, îi reda pentru cîteva momente un rest de judecată ?

Vocea lui Ludovic făcuse — oare ceea ce nu putuse face glasul lui Gauthier ? Se poate !...

În clipa aceea, de pe urmă, în ochii muribundului, se aprindea o flăcără de înțelegere și, punîndu-și toată energia, Filip ajunsese să se ridice puțin, ca și cum ar fi vrut să se apropie de acel care-i vorbea...

— Mă recunoști ? îl întrebă Ludovic, cu glas tremurător. Recunoști pe regele tău în mine ?

— Da ! răspunse semnul afirmativ al lui Filip.

Regel trăsiri. Un suspin îi umflă pieptul. Cu glas mai înăbușit el urmă :

— Ești hotărît să-mi răspunzi adevărat, în fața lui Dumnezeu, care te aude ?

Muribundul răspunse cu același semn. Și acel semn fu așa de solemn, atît de maiestuos, că ar fi fost cu neputință să te mai îndoiești de ceva.

Un fel de bucurie amară și sălbatică se strecură în sufletul lui Ludovic.

— Ascultă dar ! Tu știi de ce și de cine vreau să vorbesc. Știi că am venit să-ți vorbesc de Margareta de Bourgogne.

Ochii lui Filip scînteiară.

Dar în acel moment o voce spartă, cu un accent de ură supremă, strigă în dosul regelui :

— Margareta de Bourgogne ! Desfrinata de la Turnul Nesle !...

Dintr-o săritură regele fu în picioare se întoarse, și strigă :

— Cine a spus aceasta ?...

— Eu, răspunse Gauthier d'Aulnay.

Regele se făcuse verde la față. Dinții îi clănțaneau. Nădușala îi curgea pe frunte, mai rece decât aceea care acoperea fruntea muribundului. Adevărul ! Groaznicul adevăr ! Nu-l cunoștea el oare ?...

Nu ! El tot nu știa destul ! Fericirea și nenorocirea definitivă au de comun că omul nu vrea, nu poate crede, și că-i trebuie îngrămădite dovezile.

Adevărul ! acest om trebuie nu să i-l destăinuiască, și să i-l repete, să-l înfigă mai adânc în creierul lui Ludovic.

— Minți, urlă regele. Minți ! Soția regelui Franței nu e ceea ce spui tu !...

— Ascultă, Sire ! Strigă Gauthier, care-și pierdea capul și care-și strîngea pumnii. Eu pot să-ți spun totul căci am văzut, am auzit, am intrat la însinguratul Turnul Neesle !

M-am suit cu fratele meu Filip,... e adevărat frate ?...

Gauthier se întoarse spre Filip, și rămase înmărmurit...

Muribundul se sculase în picioare !...

El se îndreptă spre dînsul !...

— Vorbește ! Vorbește ! urlă Ludovic. De-ar trebui chiar să cad trăznit de cele ce voi auzi. Vreau să vorbești ! Ce ai văzut ? Ce ai auzit... la Turnul Nesle ?...

În clipa aceea Filip ajunsese lângă Gauthier. Îl apucă în brațe, și cu palma lui înghețată de moarte, îi închise gura.

Gauthier înțelese !... Ultimul gând al lui Filip era încă un gând de dragoste, și în clipa în care-și da sufletul, stăruia încă s-o scape pe regină !...

Gauthier îi văzu în fața-i, chipul acela plumburiu ; își simți pe gura mîna care se încheșta... și iarăși se trezi în el furia, care încă în vreo două-trei rînduri îi șoptise idei ucigăse împotriva fratelui său. El zmuci la oparte, cu putere, mîna muribundului, care se agățase de el, și se susținea în picioare prin ultima efortare a ființei sale galvanizată.

— Ah ! urlă Gauthier nu te-ai sacrificat destul pentru o desfrînată ? Pe mine, fratele tău, pe Buridan, pe Guillaume, pe prietenii lui, pe toți ne-ai jertfit tu Filipe pentru Margareta de Bourgogne ! Destul. Trebuie să fie zdrobită cum o să fiu și eu, cum ești și tu. Sire, ascultați...

Din nou mîna înghețată se apăsă pe gura lui Gauthier.

În ochii lui Filip lucea o rugă deznădăjduită. Din gură îi ieșea un vaiet jalnic ; desigur, în clipa aceea nenorocitul încerca să spună ceva, un cuvînt și vorba aceea, în locul buzelor, ochii lui, atitudinea lui, toată ființa lui o striga : „Nevinovată ! Margareta e nevinovată !“

Dar Gauthier, îi îmbrînci iarăși mîna la oparte.

Filip căzu în genunchi : trăgea de moarte.

— Într-o noapte, urmă Gauthier, cu același urlet de furie și de necaz, într-o noapte, ne-a chemat la Turnul Nesle ; auzi Sire ? Margareta, regina Franței, Margareta de Bourgogne ne-a atras în acea vizuină singurîndă, unde îi atrăsese pe mulți alții, înaintea noastră...

Ludovic al X-lea se rezemase de zidul temniței. Capul i se aplecase în piept...

Era nemișcat, de parcă se împietrise...

Nu-l privea nici pe Gauthier, nici pe Filip, ci pe el însuși.

La picioarele lui, mișcă ceva. Regele simți agățându-i-se ceva de genunchi, dar nu-l luă în seamă : el asculta glasul înspăimântător al lui Gauthier.

— În seara aceea, Sire, nu avu loc nici o orgie. Filip, fratele meu, nu primi să ia parte la ea !

El o iubea pe Margareta ta, urmă Gauthier, cu risul lui îngrozitor, și din clipa când pricepu că ingerul visurilor sale era o femeie pierdută, el începu să moară. Privește-l, rege !

Ludovic nu-l privi. Avu o zguduitoră nervoasă, ca să se scape de ceea ce i se agățase de genuchi. Acela era Filip, care se tirise spre rege, și în ultimele spasmuri ale agoniei încerca, într-un ultim gest de rugămintă, să proclame nevinovăția Margaretei.

Zguduitura regelui îl făcu să cadă pe pământul noroios al temniței.

— Adu-ți aminte, Filipe ! urlă în clipa aceea Gauthier. Adu-ți aminte ! Am fost cusuți împreună într-un sac, auzi rege, Margareta ta ne-a virit într-un sac, de vii, din vârful turnului am fost azvirliți în fluviu. Un fior de groază îl cutremură pe rege.

El aruncă o privire asupra lui Filip, ca pentru a-l întreba o ultimă dată.

Il văzu, atunci, arătînd pumnul fratelui său.

Apoi, deodată, Filip se prăbuși la pământ. Murise.

Regele se aplecă, atinse fruntea cavalerului, se ridică, zicînd :

— A murit...

Un hohot de rîs furios îl zgudui pe Gauthier care urlă :

— Unul mai mult, unul mai puțin ! Ce are a face ? Dacă ar trebui să numeri toate cadavrele, pe care Margareta de Bourgogne le-a semănat în calea ei, ai înnebuni, rege ! Du-te și întreabă Sena, să-ți spună taina ei, ea-ți va răspunde, poate, cîți amanți a cărat !

Mort ! Sărmanul meu Filip a murit ! urmă uriașul, izbucnind în hohote de plîns. Astăzi e rîndul lui, mîine al meu ! Ucide-mă, Sire, omoră-mă. Căci eu am fost, ce n-a vrut Filip să fie. Am fost amantul desfrînatei de la Turnul Nesle !...

În fața cadavrului lui Filip, în fața blestemelor lui Gauthier, regele dădu înapoi.

El ajunsese la ușă, și șovăind, se înfundă în galeria întunecoasă, urmărit de departe de urletele, care se înălțau din temniță.

XXXII. TURNUL LUVRULUI

Ludovic se sui pînă la apartamentul contelui de Valois. Cînd acesta îl văzu intrînd pe nepotul său, rămase încremenit de un fel de spaimă, în fundul căreia era poate un început de remușcare. Ludovic Vicleanul abia mai era de recunoscut.

Trăsăturile feței obosite, pielea-i plumburie, înfățișarea-i copleșită, mîinile tremurînde, nervoase, ochii plini de o nespusă mirare, totul vădea limpede că regele primise una dintre loviturile de care temperamentele violente și foarte naive în fond, ca al lui, nu se mai tămăduiesc.

Dar, Valois înlătură repede ideile acelea de milă, care începuseră să-i răsără în minte, și cu o bucurie sălbatică, se gîndi :

— E lovit de moarte !

Se apropie de nepotul său, care se trântise pe un fotoliu.

— Sire, murmură contele, i-ați văzut pe prizonieri ? Curaj, Sire !

— Lasă-mă ! zise regele, cu glas, în aparență indiferent. Orice vorbă nu-mi poate face decât rău în acest moment. Ah ! ascultă o clipă, Valois. Unul din cei doi oameni a murit... Ce moarte ! Multă vreme o să port în ochi viziunea... dacă oi mai avea mult de trăit !

— A murit ! bolborosi Valois care, fără voia lui se cutremură.

— Da, a murit în fața mea. Să pui să-l îngroape. Să pui să i se facă slujba la biserică. Vreau ca tânărul acela să fie îngropat cum trebuie, în pământ creștin.

— Bine, Sire. Am să dau ordine, zise Valois încrămenit.

— Și celălalt, Sire ? Ce trebuie să fac cu el ?

— Celălalt ?... întrebă Ludovic care-și ridică chipul prăpădit de durere.

— Da, cel viu. Sînt doi, Sire ! Unul a murit, dar celălalt ?

Ludovic scrișni din dinți. Cuvintele pe care Guthier, le grăise într-un acces de nebunie, răsunau în capul lui.

„Am fost ceea ce Filip nu a vrut să fie ! Am fost amantul desfrînatei !...”

— Ce trebuie să fac cu cel viu ? repetă Valois, cu o ironie amară. Fără îndoială să-i dau drumul ?...

— Ține-l închis, și să i se sfîrșească iute procesul. Vreau un chin groaznic pentru acest om, auzi ? Taci, tu n-ai pricepe. Du-te, acum...

— Sire, zise Valois, mă supun. Dar, oricît de amărit v-ar fi sufletul, spuneți rege, nu puteți uita afacerile Statului. Sire, o simplă semnătură pe aceste pergamente, și vă las. Iată pana, iată călimara ! Semnați Sire !

— Ce sînt pergamentele acelea ? întrebă Ludovic, aruncînd o privire fugară asupra hîrtilor, pe care Valois i le punea pe masă, lîngă el.

— Sire, nu puteți uita că avem în temnițele din Temple un prizonier important, un trădător, un răzvrătit, un delapidator al banului regal, un sperjur și falsificator de monede. Sire ! E vorba de omul care a vrut să vă omoare.

— De ce n-a zbutit ? ! șopti regele. Aș fi murit, fără să știu.

— E Marigny, Sire !... Aceste hîrtii sînt ordinul de punere sub acuzare și în judecată ! trebuie să se facă acest lucru iute, trebuie să se dea un exemplu grozav...

— Marigny ?... bolborosi Ludovic, trecîndu-și mîinile, ca de ceară, pe frunte. Dă-mi să semnez... Și semnă...

Cu privirea învăpăiată, Valois îi urmărea mîna, care era gata să-l asasineze pe Marigny și, cînd se sfîrși, luă pergamentele cu un gest sălbatic și numai atunci ieși. Ludovic rămase singur.

Spre ziuă, se sculă, îl chemă pe Valois, și, fără vreo explicație, ieși de la Temple. Apoi, porni spre Luvru.

S-a văzut că tocmai în clipa aceea, Stragildo ajunsese la contele de Valois.

Cît despre Ludovic, el se duse în apartamentul lui fără să zică un cuvînt, se închise în odaia lui și, îmbrăcat cum era, se trînti pe pat, unde adormi îndată, greu, într-un somn ca de plumb. Cînd se deșteptă, se înopta și negurile învăluiau Parisul.

Atunci, îl chemă pe căpitanul gărzilor, pe Hugues de Trancaval și-i zise :

— Urmează-mă la Turnul Luvrului.

Am avut ocazia să spunem câteva vorbe despre diversele turnuri ale vechiului castel feudal. Vorbind de Turnul Luvrului, regele voia să zică Turnul cel Mare, Turnul principal. Acel Turn, la picioarele căruia, la începutul acestei povestiri i-am văzut oprindu-se pe Jean Buridan, era tocmai acela unde se închideau prizonierii de Stat.

Acolo fusese dusă și întemnițată, Margareta de Bourgogne.

Ea ocupa etajul al doilea care era alcătuit din două odăi : una mică, în care vegheau îndeobște opt oameni care se schimbau din două în două ore, pentru ca regina să nu poată să încerce nici o corupere și una mare, în care locuia chiar Margareta. I se dăduse voie să-și țină pe lângă ea pe Jeana, care dormea în aceeași odaie, care era mare și bine mobilată. O fereastră uriașă o lumina, dar gratii groase, de fier făcea cu neputință orice încercare de evadare.

Fereastră da spre fluviu. În partea cealaltă a Senei se vedea Turnul Nesle.

Acolo o regăsim pe regina Franței.

Cît despre surorile ei, Jeana și Blancha plecaseră chiar a doua zi, după arestarea Margaretei, sub cuvînt să-și revadă bărbații, care se războiau. Plecaseră fără să-i arate surorii lor cel mai mic semn de dragoste, sau milă.

Trebuie să mărturisim că nu știm ce soartă au avut. Ni se pare, totuși, că nu s-au dus la bărbații lor, contele de Poitiers și contele de la Marche. E mai de crezut că au trebuit să se refugieze, undeva, în străinătate. În orice caz, asta n-are nici o importanță pentru istoria noastră. Am vrut doar să le arătăm în treacăt, lașitatea.

Deci, în Turnul cel Mare își petrecea Margareta de Bourgogne viața, acum.

Sedea ore întregi, în fundul unui fotoliu, abătută, verde la față, cu înfățișarea unei moarte. Uneori, speriată, Jeana se apropia de ea și o atingea, ca să se încredințeze că trăia încă.

Margareta se cutremura, sărea în sus, ca atinsă de un fir electric. Se scula, o îmbrîncea pe slujnică și striga :

— Nu se poate să mă lăsați să mor în pace ?..

Alteori se plimba repede de colo pînă colo, gîfîind, cu spume la gură. Splendidul ei păr auriu, ca de leoaică, i se revărsa pe umerii aproape goi, în timp ce ea își frîngea mîinile zbierînd :

— Nu vreau să mor ! Nu vreau să mă ucidă ! Vreau să mai iubesc, ... să iubesc mereu.

Fereastră, care da spre fluviu, era cu îngrijire astupată cu niște perdele, și în odaie domnea o lumină mohorită, prielnică gîndurilor triste.

În umbra adîncă, Margareta îi apărea Jeanei, care-o privea înspăimîntată, ca o victimă pe care Fatalitatea o hărăzise să fie mistuită de flăcările iubirii.

În clipele acelea, slujnicuța se ghemuia într-un colț și privea îngrijorată la crizele de furie amoroasă, care o doborau pe regină.

Într-un rînd fata voise să deschidă perdelele ca să intre lumină, căci se gîndea că soarele i-ar alunga lucirile amorului.

Margareta se repezise ea ea, o îmbrîncise cu putere și stîrgase :

— Dacă te mai atingi vreodată de perdele te ucid.

În ziua în care regele se înapoie de la grozava vizită, pe care o făcuse la Temple, Margareta de Bourgogne părea mai liniștită. Întinsă pe o canapea, vorbea cu Jeana mai blind, decît o făcuse pîta atunci.

— Crezi tu, întreba ea că o să mă țină multă vreme prizonieră, aici ?...

— Oh ! nu doamnă, răspuse Jeana. E cu neputință. La urma-urmei sînteti regină...

— E-adevărat, sînt regină, dar sînt și soția vinovată... adulteră, precum zic ei, urmă ea, dînd din umeri ca și cum acest foc, pe care natura l-a pus în mine, ar fi o crimă... ca și cum iubirea ar fi o greșală, pe care trebuie s-o ispășești ! De ce ? Pentru că i-a plăcut ducelui de Bourgogne să mă dea unui fiu al lui Filip cel Frumos, ar fi trebuit să renunț la tot ceea ce era viața mea ?... Oare nu-l iubeam și pe el ?... Oare nu-i dam și lui sărutările mele ?... Oare nu-l iubeam destul, ca să-i pot ascunde scîrba, pe care mi-o inspira uneori ? Nu era ipocrizie, ci milă. Ar fi trebuit să-mi fie recunoscător : și el pune să mă închidă, acum ?

Astfel judeca Margareta, mergînd pînă la cele mai riguroase prevederi ale legii naturii, în contradicție desăvîrșită cu legile sociale. Ea judeca întocmai ca un animal,... ca o leoaică.

— Și ce crezi că au să facă cu mine ? Oare, au să îndrăznească să mă judece și să mă osîndească ?

— E cu neputință doamnă, răspuse Jeana, căci regina îi apărea ca o ființă excepțională, foarte sus pusă, deasupra omenirii. E cu neputință. Mai curînd cred că regelé vă va da o escortă care să vă conducă pînă în Bretania.

— Da ! îngînă Margareta, pe gînduri. Atîta doresc și eu,... să ne despărțim... Oh ! mi-aș da cinci ani din viață, numai să pot ști... ce gîndește regele ?

În clipa aceea, în camera vecină se auzi un zăngănit de arme. Cineva strigă :

— Loc regelui !

Ușa se deschise, Ludovic apărui. Dintr-un salt Margareta se sculă în picioare și cu capul aplecat, gîfîind, își întipări pe chip o înfățișare tristă, cu repeziciunea și priceperea aceea neasemuită care o făcea stăpîna desăvîrșită a tînarului acela.

Ludovic făcu un semn. Jeana ieși. El închise ușa. Se îndreptă spre regină, se opri la doi pași de ea, și-i șopti blind :

— Iată-mă, Margareta ! Privește-mă !...

Ea tresări pînă în adîncul sufletului.

Blîndețea aceea la un om violent după cum era regele vocea pe care se aștepta s-o audă răsunătoare și vuind de blesteme, și întinsă pînă la urechi,... acum stinsă, ca venind de departe, o umplu de mirare.

Oare Ludovic era omul acela ?... Ludovic cel violent, Ludovic bătaiosul, era cel ce vorbea astfel ? Ea ridică capul încet, și îl zări pe bărbatul ei.

Se înfioră. Uită că aveau de jucat un rol, ca să-și scape libertatea, poate chiar capul. Uită că omul acela venea ca judecător. O mirare de nedescris o pătrunse pînă în fundul sufletului.

Mirare, milă, o milă imensă, da, dar și un fel de mindrie puternică... Nicodată, nu, nicodată, nici pe chipul palid al lui Filip d'Aulnay, care o adorase cu o pasiune atît de curată, nicodată nu văzuse pe fața unui om atît de prăpăd pricinuit de suferință. Și în mintea ei, regina șopti :

— Cît mă iubea !...

Ludovic clătină încetișor din cap.

— M-am schimbat, nu-i așa ? o întrebă el cu un zîmbet neînchipuit de trist.

Ea rămase mută. Îl privea cu o mirare sălbatică, și ceva neauzit, grozav, ciudat, fabulos, se petrecea în inima aceea cu treceri bruște, cu bătaii năprasnice...

Cum l-aș fi iubit, dacă... începuse a se gîndi Margareta, dar, deodată, începu să tremure, și fenomenul straniu se săvîrși, se formulă :

— Dumnezeuule !... Nu cumva voi începe de-acum să-l iubesc ?...

Acum !...

Înmărmurită, zdrobită de gîndul acela înspăimîntător, ea ridică din umeri, se împotrivi din tot sufletul celor ce simțea strecurîndu-i-se cu toată grozava ironie pe care natura o pune în unele dintre făpturile sale.

Să iubească !... Să înceapă să-l iubească !...

Oh ! ! să-l iubească cu o dragoste curată, nevinovată, cu o iubire de fecioară care deja îi primenea sufletul înfocat, o transformare, o transformare !...

Să-l iubească pe tînărul acela pe care-l disprețuisese, îl batjocorisese, pe care-l ucisese !

Să-l iubească ! Da ! Era să-l iubească, tocmai pentru că-l vedea murind, nu de rușinea de a fi fost batjocorit, nu de necazul pe care-l resimțea soții înșelați, ci de durere, din dragoste !

Răsufila cu greutate. Se trase înapoi. Și-și ținea ochii ei plini de înfricoșare, de mirare, și de spaimă atîntiți asupra privirilor regelui. Simțea îngrijorarea acelei iubiri ! Spaima ei !

Ludovic înaintă încet, pînă la o masă pe care puse o sticlută plină cu un lichid limpede ca apa de izvor.

Apoi se duse la fereastră și trase perdelele.

Razele soarelui care apunea, năvăliră în odaia unde se desfășura drama aceea.

Dintr-o mișcare nervoasă Margareta se întoarse spre fereastră... O apucă un fel de amețală. Grozăvenia vieții ei trecute i se dezlănțui în virtejuri care-o ameteau. Întinse brațele, dădu din mîini ca și cum ar fi voit să gonească un spectru și horcăi :

— Turnul Nesle !...

Un suspin unflă pieptul lui Ludovic.

Ea căzu în genunchi, își acoperi fața cu mîinile și bolborosi :

— Închideți perdelele Sire ! Vă conjur. Nu vedeți cît sufăr !...

Aplecat asupra chipului aceleia pe care se vădea atîta părere de rău și remușcări, Ludovic al X-lea clătină încetișor din cap și zise :

— Iată mărturisirea ! Da ! Dacă aș avea nevoie ca să mă încredințez încă de o mărturisire din gura ta iată acea mărturie ! Turnul Nesle, Margareta este irecuzabilul martor al nenorocirii mele. Zici că suferi ?... Eu nu mai sufăr. Cred că nu mai pot suferi... Turnul Nesle !... El e Gauthier și Filip d'Aulnay, cusuți într-un sac și aruncați din virful turnului, de pe platformă în Sena.

Ea începu să plîngă cu hohote și mai grozave și se încovoie și mai tare, ca și cum ar fi fost copleșită de povara remușcării.

— Filip a murit, Margareta ! urmă regele.

Margareta scoase un țipăt sfișietor.

El urmă parcă fără să fi auzit nimic :

— Gauthier o să moară. Au intrat la Turnul Nesle și moartea i-a atins pe frunte, cum i-a atins pe toți aceia care au trecut pragul lui blestemat. Privește, Margareta, haide, trebuie să-l privești ! Eu cum mă uit ?...

Terorizată, ea se supuse, se sculă, și ochii larg deschiși i se țintiră într-acolo, asupra Turnului.

— Ce vezi Margareta ? Vorbește !

Dacă nu vorbești, voi vorbi eu !

— Iertare ! gifii Margareta. Iertare, Ludovic.

— Voi vorbi eu, dar ! Îi vezi pe cei care i-ai atras acolo, sus. Cîți sînt ? Cine va putea să-i numere ? Cine va putea număra sărutările cu care gura ta a îmbătat și a otrăvit gurile amantilor tăi... de o noapte. Iată Sena !... Ar trebui să putem asculta ce spune ! Și dacă culegem vaietele pe care le-a auzit !

Am văzut, Margareta, am privit acolo, sus,... chiar acolo unde tu răspindeai amorul și moartea,... am privit tablourile care înfățișau frumusețea ta... acolo ! Am suferit și am plîns !...

O Margareta, aveam o atît de mare încredere în tine, vezi tu ? Mi se pare că l-am prins pe Dumnezeu cu minciuna...

Un geamăt sfîșietor țîșni dintre buzele contractate ale Margaretei.

Era îngrozitor. În asta stă întreaga ticăloșie a întîmplării ! Acum cînd tînrul acela îi vorbea așa, o sfîșia o adîncă și amară părere de rău de încrederea aceea sublimă, pe care dacă ar fi știut-o prețui după cum începea s-o priceapă ar fi fost viața ei !... O, dacă monstruoasa greșală a pasiunilor sale nu s-ar fi înfăptuit, cît ar fi fost de fericită !

Ca și cum s-ar fi înduioșat de suferințele ei, Ludovic Vicleanul lăsă perdelele binișor.

Viziunea îngrozitoare se șterse.

— S-a sfîrșit ! urmă regele. Viața noastră s-a terminat, Margareta. Și cînd mă gîndesc la toată fericirea pierdută, mă apucă o furie, nu împotriva ta, ci contra mea care n-am știut la vreme ce fel de femeie erai.

Adu-ți aminte. Te-am iubit de cînd te-am văzut, te-am adorat. Mi se păreau prea încete ceremoniile și sărbătorile care au precedat cu cununia noastră. Parisul întreg era plin de zîmbetul și de strigătele mele de bucurie. Atunci m-am poreclit „Vicleanul“. Ar fi trebuit să-mi zică „Îndrăgostitul“... Toată viața mea e acolo, Margareta. E toată în dragostea, care a rămas aceeași, din clipa în care te-am întîlnit, de cînd te-am văzut în trăsura ta trasă de caii tăi, cei albi. Oh ! fermecătoarea zi de vară !

Oh ! razele de soare în pădure și în inima mea, coifurile care luceau, penele care filfiau, trompetele care salutau sosirea ta în regatul tatălui meu !...

Toate astea le revăd. Margareta. Și te văd, așa cum ai fost întotdeauna cu mine... atît de pricepută, oh ! atît de pricepută, încît aș fi ucis chiar pe tata, dacă mi-ar fi spus că tu nu mă iubeai !

Cît de fericiți am fi fost, Margareta dacă m-ai fi iubit. Atît de tineri pe cît sîntem amîndoi cîți ani de fericire nu ni se puteau desfășura înainte !... Totul se prăbușește, totul moare, totul s-a sfîrșit !

Tăcu !

Cu mîna bătîndu-i cu putere, Margareta își închipuia fericirea care-i scăpa din mîini. Dacă l-ar fi iubit pe Ludovic !

Dacă... Oh ! nenorocita de ea ! Oh ! ultima, îngrozitoare catastrofă a inimii sale zbuciumată de pasiuni !...

Acuma îl iubea !

Pricepea, simțea că o să-l iubească acum că o să-l adore cu o dezlanțuire de dragoste furioasă !... Îl iubea ! Și nu mai putea să i-o spună !...

Cine știe dacă printr-un efort sublim n-ar fi mai putut să joace o ultimă comedie, să mai mintă, să probeze regelui că-l iubea, să-i demonstreze că evidența era o minciună, și minciuna un adevăr !...

Da ! ar fi încercat, fără îndoială ! Ar fi câștigat poate victoria aceea înspăimântătoare !

Dar simți că nu mai putea.

Să nu mai poți minți, atunci când o minciună te-ar scăpa de moarte și de groază !

Nu mai putea juca comedia iubirii, pentru că iubea, cu adevărat.

Ludovic se îndreptase din nou spre masă, unde pusese sticluta. O luă în mână, și gânditor, o examinează un minut.

În clipa aceea, cu răsuflarea întretăiată, despletită, sublimă, Margareta se îndreptă spre el, căzu în genunchi își ridică capul către rege și splendidă și tragică îi strigă :

— Ludovic, te iubesc !...

El se cutremură de groază. Minciuna îi păru hidoasă !...

Și ea nu mințea !

Strigînd cu toată pasiunea-i puternică, dezlanțuită cu vaiete grozave, cu hohote de plîns, cu zîmbiri sfîșietoare, ea șopti, strigă, urlă bolborosi...

Și iată ce auzi Ludovic. Iată ce văzu.

Iată ce luă drept cea mai nebunească comedie și care totuși nu mai era comedie, acum !...

— Ludovic te iubesc !... De cînd ? Nu știu.

De totdeauna, poate ! Ascultă ! În luptele cavalierești, cînd înaintai pe calul tău cu lancea în mînă, eram furioasă, sau credeam că sînt. Dar ceva striga în mine. Nebuno ! Zmintito ! Nu voiam să te iubesc !... Te iubeam !... Ascultă tot ! Mărturisesc tot ! Am fost infamă, mai ticăloasă ca toate femeile pierdute. Am fost criminală. Am ucis... Sînt o groază de stafii în mine și în jurul meu.

Nenorocită ce sînt ! Oh ! ce groază nenorocire ! Ludovic te iubesc ! Ucide-mă ! Biciuește-mă ! Pune-mă să sufăr chinul femeilor adultere, dar lasă-mă să-ți strig că te iubesc !... Ah ! dulceața acestui cuvînt ! Pentru prima dată îl șoptesc cu buzele și cu inima. Pentru înfrîngerea dată, mă învâluie în razele-i luminoase ! Ludovic, te iubesc !

Acest cuvînt l-am repetat altora, la toți... pînă la dezgust. Omoară-mă ! Dar niciodată n-am simțit în sufletul meu o beție ca cea din minutul ăsta, o astfel de dulceață, o mirare ca astăzi. Suflet de noroi ! Inimă murdară ! Desfrînată ! Infamă !

Sînt femeia depravată, de la Turnul Nesle ! Grozavă părere de rău a fericirii pierdută și pe care o întrezăresc în minutul ăsta !... Oh ! Ludovic, ochii mi se deschid, inima-mi renaște la o viață nouă, și sufletul meu de noroi se purifică...

Ludovic, Ludovic te iubesc ! Lasă-mă să-ți strig. Lasă-mă să strige ființa mea toată să... Iubesc ! Eu ! Eu !

Margareta de Bourgogne, desfrînată.

Iubesc ! Deliciul și delirul amorului, pe care nu le-am cunoscut niciodată, pe care le-am căutat în toți ochii pe toate buzele, îl aflu, în sfîrșit !...

Dumnezeule îndurător, Dumnezeule atotputernic, lăudat să fii !
Îți voi mulțumi de pe rug, dacă aş putea să strig într-o ultimă efortare a
corpului și a inimii mele, că Margareta de Bourgogne știe ce e iubirea,
dacă aş putea să mor șoptind : Ludovic, iubitule,... Ludovic te iubesc..)

Un hohot de râs clocotitor, groaznic răsună deodată...

Ea își ridică privirile spre el, și... se rostogoli la pământ : Ludovic
nu o credea ! Niciodată Ludovic nu o va crede !...

Pumnii lui Ludovic se ridicară o clipă, ca și cum comedia depravei
i-ar fi reînviat unul din accesele furiei, ca și cum ar fi vrut să zdro-
bească.

Dar pumnii lui se lăsară încet, în jos. Și râsul lui strident, funebru,
porni din nou, răsună, alunecă peste capul Margaretei prăvălită la pi-
cioarele lui.

Nici măcar atît ! Ea nu merita nici s-o ucidă ! Se sfîrșise cu desă-
vîrșire.

Lumea întreagă se prăbușea. Ea se afunda în grozăvenie, pe veci !

— Adio ! zise cu glas înăbușit Ludovic.

Ea nu-și ridică capul. Rămase ghemuită în același colț, lângă fe-
reastră. Auzi cum Ludovic pleca încet. Spusese numai atît : Adio ! cum
i-ai grăi unui mort. Era chiar sfîșitor !... Sfîrșitul ! Murise pentru el.

Ajuns lângă ușă, Ludovic al X-lea se întoarse spre ea.

— Margareta, zise el, nobilii voiesc ca onoarea regelui să fie ne-
pătată. Vor să ți se înceapă procesul și să fii osîndită, pentru ca o pe-
deapsă exemplară să arate lumii, că nimeni nu trebuie să se atingă de
onoarea regilor... Dar eu,... tu mă cunoști, mă-nțelegi ! El se opri un minut
dus pe gînduri. Ea nu se mișca. Nimic nu mai tresărea într-însa.

— Atunci, urmă Ludovic, m-am gîndit să-ți fac o favoare supremă,
Margareta, căci... te-am iubit... te-am iubit... În sfîrșit, iată... vei găsi în
sticluța asta ceva care să te scape de proces și de pedeapsă...

Adio, Margareta, adio !...

Regele plecă. Cînd se întoarse în apartamentul său, păru că uitase
că mai există o Margaretă pe lume. Dădu ordin numai ca cineva să între
din ceas în ceas în închisoarea reginei și să i se anunțe dacă nu s-a pe-
trecut nimic nou.

Ludovic aștepta clipa cînd Trancaval va veni speriat să-i strige :

— Sire, Maiestatea Sa Regina a murit. S-a otrăvit !

Dar... clipa aceea nu sosi...

Și vom spune, într-un alt capitol, ce s-a întîmplat cu Margareta
de Bourgogne.

Înainte de a termina acest capitol să mai notăm un incident :

Cînd Ludovic al X-lea se reîntoarse în apartamentul lui, îl găsi pe
contele de Valois care-l întrebă din ochi. Ludovic răspunse :

— Ei bine ! Am condamnat-o. Regina o să moară.

— I se va face proces ? bolborosi contele, cutremurindu-se de
groază.

Și într-adevăr, era cu neputință ca înainte de a muri, în timpul inter-
rogatorului, fie din răzbunare, fie pentru oricare alt motiv, Margareta
să nu exclame :

— Primul meu, amant a fost Enguerrand de Marigny ; al doilea
amant se numea Charles, conte de Valois, fratele lui Filip și unchiul so-
tului meu Ludovic !...

Și atunci, el Valois s-ar duce pe urmele lui Marigny în temnițele de la Temple.

Cu orice preț trebuia să nu se facă acel proces... Cu orice preț, trebuia ca regele să nu mai stea de vorbă cu Margareta. Valois, care tremurase tot timpul cât Ludovic fusese la Turnul cel mare de la Luvru, oftă ușurat când ghici din ținuta lui Ludovic că nu fusese încă denunțat de Margareta.

Dar totodată, el se gîndea să demonstreze lui Ludovic, interesul, necesitatea politică de a opri acel proces... În clipa aceea Ludovic repetă :

— Regina o să moară, îți spun. Poate că a și murit în acest moment.

— Cum așa, Sire ?

Valois își înăbuși strigătul de bucurie furioasă, care-i clocotea în piept.

— I-am lăsat o otravă ! zise Ludovic liniștit.

Era salvat ! Nu se mai putea teme de denunțările lui Margareta.

— Sire, reluă el, în nenorocirea grozavă care vă lovește și de care voi găsi mijloc să vă mîngii...

— N-am nevoie de mîngieri, zise regele, cu glas liniștit și atît de mîhnit încît Valois rămase mirat. El îl privi pe rege și-și zise :

— E lovit de moarte, totul merge bine ! gîndi Valois, apoi urmă : Sire, cu toate astea trebuie cineva să se ocupe tot de afacerile publice. Ținînd seama că regele o să aibă azi alte preocupări, am luat în mînă afacerile urgente, care nu se puteau amîna pe mîine...

— Mulțumesc, dargă unchiule ! zise Ludovic. Devotamentul tău mi-este foarte prețios în momentele acestea !

— Astfel, urmă Valois, am pus să se țină închise toate porțile Parisului azi ; de altfel și în schimb, vor fi deschise toată noaptea. Nădăjduiesc să-l prind pe Buridan...

— Orice ai făcut e bine făcut. Dar Buridan n-a fost prins ?

Nu, Sire ! ... Mă înșelasem.

Ludovic clătină din cap, rămase pe gînduri cîteva minute, apoi urmă :

— Dacă o fi prins curînd, vreau să mi-l aduceți aici ! Ai auzit ? Și să nu i se facă nici un rău.

— Bine, Sire ! răspunse Valois, mirat.

— Poate că el mă va consola ! se gîndea Ludovic. Și Valois se gîndea și el :

— Fil pe pace, rege dobitoc, nu i se va face nici un rău ; lovitura de pumnal, pe care va primi-o îl va doborî fără durere.

— Sire, urmă el tare, dacă îmi dați voie este vremea să mă înapoiez la Temple, căci avem prizonieri de seamă... pe trădătorul Marigny, în afară de Gauthier d'Aulnay și tremur întotdeauna de teamă ca, în lipsa mea...

— Du-te, scumpul meu Valois, du-te...

Contele salută cu un zîmbet de ură satisfăcută. Valois, care după convorbirea cu Sragildo venise la Luvru să vadă ce se va mai întîmpla cu Margareta, liniștit acum, se zorea să se întoarcă la Temple, căci, se apropia ora cînd trebuia să pornească spre Montmartre. El îl salută pe Ludovic al X-lea și se îndreptă spre ușă. Dar atunci o altă idee care-l făcu să îngălbenească deodată, îl opri pe loc.

Regina avea lingă ea o fată tânără care nu-i era numai servitoarea preferată, dar și confidenta ei ! Margareta trebuia s-o fi însărcinat pe Jeana s-o răzbune ! De aceea nu-l denunțase încă Margareta !... Jeana îl va denunța, după moartea reginei !

Valois era omul cel mai prudent.

Admițind chiar că s-ar înșela, era hotărît să-și înlătore din minte cauza aceea nouă de îngrijorare. Și doar era atât de simplu ! N-avea decît s-o suprima și pe Jeana !

— Sire, zise el întorcîndu-se, pe lingă regină se afla o femeie tânără, care o servește de mult și care cunoaște toate secretele ei grozave. Ideea de a aduce otravă reginei e sublimă, Sire, căci în felul acesta putea spune că Margareta de Bourgogne a murit de friguri, și poporul nu va afla niciodată că regele s-a văzut silit s-o condamne pe regina adulteră.

Fiecare din cuvintele lui erau tot atîtea lovituri de pumnal pentru nenorocitul rege care abia mai răsufila.

Dar Valois își avea gîndul său împingînd pînă la deznădejde durerea regelui.

— Din nenorocire femeia aceea va putea, va dori chiar să vorbească, fără îndoială, și poporul o să sfîrșească prin a afla astfel că soția regelui era o desfrînată... Trebuie s-o pui în imposibilitate de a vorbi, Sire.

Ludovic ridică spre unchiul său adevărat călău în clipa aceia chipul descompus și hotărît :

— Fă orice vrei, pentru binele meu, și acela al regatului.

Atît cerea și Valois. El plecă zîmbind :

Ludovic rămase singur, cu gîndurile lui groaznice și cu deznădejdea lui nesfîrșită. Începea să moară...

XXXIII. SFÎRȘITUL JEANEI

Jeana era o ființă neînsemnată.

Chiar în povestirea aceasta n-a jucat decît un rol foarte șters. Cu toate astea, cititorul s-a interesat poate de fata aceea care încercase să-l scape pe Filip d'Aulnay și care-i atît de devotată stăpînei sale.

Istoria nu se ocupă decît de personaje de primul rang : regi, papi, împărați, generali, oameni de legi, oratori, miniștri, preșidenți ; numai ei au însemnatate. Poporul a fost convins de aceasta și va fi tot atît de constrîns s-o crească și în viitor.

Și poporul a crezut-o, o crede și va crede pînă în ziua cînd va băga de seamă că numai el înseamnă ceva și că acei ale căror istorie se pretinde să le impună venerația, nu sînt în fond decît niște păpuși... Sînt numai niște figuranți șireți, întotdeauna în avanscenă : acolo e lumina și încă altceva.

În momentul cînd Ludovic intrase în odaia ocupată de regină, Jeana ieșise, la un semn al regelui.

Cînd regele plecă, cînd îl văzu trecînd prin îndoitul rînd de soldați, din antecameră, natural, ea se reîntoarce. Atunci o văzu pe regină prăbușită jos, aproape leșinată.

Fata se repezise la ea, o ajută să se scoale și o duse pînă la pat. Margareta aproape căzu în pat.

Zadarnic încercă Jeana să afle cele ce se petrecuse. Cu toate astea regina nu leșinase. Ochii îi erau închiși.

Buzele și miinile îi tremurau spasmodic. Jeana începuse să plîngă. Dar pricepu că nu trebuia să-și tulbure stăpîna, mai ales în momentul acela și că trebuia s-o lase liniștită, să-i treacă criza. Ea se dădu înapoi, în virful picioarelor și se așeză într-un colț al odăii, așteptînd să fie chemată, sau să i se facă vreun semn.

Trebuie să arătăm îndeosebi, că pentru Jeana toată vijelia aceea, trebuia să treacă. În spiritul ei păstra un respect religios pentru personalitățile acelea atît de sus puse, și care se numeau : rege, regină... Îi părea cu neputință ca regina să fie lovită. Mîine, peste poate cîteva zile, cel mult, ușile închisorii urmau să se deschidă și regina se va înapoia în apartamentele sale, mai regină, mai stăpîină, ca oricînd.

Iată ce gîndea Jeana, pe cînd privirile scăldate în lacrimi, i se țineau asupra Margaretei.

Cîteodată, privirea-i rătăcea cîte o clipă prin odaie, și într-unul din acele momente zări sticlucă, lăsată de rege.

O privi un timp fără să se mire, sau să se tulbure. Apoi, încredințată că ea însăși pusese sticlucă în locul acela, se sculă ca să o așeze la un loc cu celelalte : căci regina, chiar în împrejurările acele grozave, nu uita să-și îngrijească frumusețea și pusese să-i aducă din apartamentul său toată colecția sticlucelor, borcănășelor și periutețelor al căror număr ar mira pe cea mai cochetă dintre femeile noastre de astăzi. Pe vremea aceea nu numai mesele de toaletă a cucoanelor de neam mare, dar și acele ale burghezilor era un adevărat bazar, și cele cîteva unelte cu care se servesc femeile din ziua de azi ar fi cu mult îndărătul acelor de pe vremile de atunci.

Margareta luă sticlucă în mînă, o cercetă, și nu o recunoscuse !

Jeana tresări. Ce putea să fie în sticla aceea ? Cine o pusese acolo ?

Nu era decît un singur răspuns cu putință : sticlucă fusese adusă de rege...

Multă vreme mica Jeana privi cu neîncredere apa aceea limpede, care strălucea prin cristalul sticlei. Ce putea să fie, oare ? Ideea otrăvii îi trecu prin cap și se înfioră. Nu putea fi otravă ! Nu ! regele nu putuse să-i aducă reginei otravă !...

Ce era de făcut ? Ce să creadă ? Jeana puse sticlucă pe masă, o luă iar, apoi o puse la loc, și, în sfîrșit, se hotărî deodată : o dosi îndărătul perdelelor ridică oblonul, vîrsă sticla, apoi, întorcîndu-se în odaie, o umplu cu apă și o puse din nou pe masă, în același loc...

Jeanei i-ar fi fost cu neputință să-și explice ei însăși de ce făcuse astfel. E foarte cu putință că în gîndul ei intrase o îndoială :

Dacă e otravă și o las acolo, regina va muri ! Dacă în sticlă nu-i otravă și regina o caută o să se supere pe mine de-o arunc. Deci o să vîrs otrava și să las sticlucă orice ar fi, judecată sau instinct, sticlucă era iarăși la locul ei, bine asupată cu dopul de cristal. Atît numai că în loc să fie otravă, acum nu mai era decît cu apă.

Jeana își reluă locul și o privi cu luare aminte pe regină, care începea să se liniștească.

Văzu că Margareta deschidea ochii, apoi ridicîndu-se într-un cot.

Privirea reginei se ațîntă asupra flaconului. Atunci, i se păru că în privirea aceea plutea o bucurie sălbatică.

Servitoarea se sculă și se apropie de regină. În clipa aceea ușa se deschise și ofițerul care comanda garda orînduită în antecameră îi făcu un semn. Jeana se apropie de ofițer, care-i zise :

— Vino încoace. Am să-ți spun ceva din partea regelui...

Jeana intră în antecameră, apoi închise ușa.

În clipa aceea Margăreta se sculă, se îndreptă spre masă, destupă sticluta fără șovăială și bău conținutul pînă în fund.

Apoi, cu un zîmbet ciudat, se duse de se întinse pe pat și închise ochii.

— Ce doriți domnule ofițer ? întrebă Jeana.

— Du-te, dragă,... du-te cu soldații aceia ! îi zise ofițerul, rîzînd mojicește.

Jeana îngălbeni ca de moarte, cînd îi văzu pe cei doi soldați așezîndu-i-se unul de-a dreapta și altul de-a stînga, și apucînd-o fiecare de cîte un braț.

Se lăsă s-o ducă, fără împotrivire.

— Unde mă duceți ?

— Oh ! nu prea departe de aici.

Într-adevăr nu era departe, ci numai în subteranele Turnului mare.

Poate că cititorul își reamintește că în subteranele acelea fusese închis și Filip d'Aulnay, pe care zadarnic încercase Jeana să-l scape. De asemenea își mai aduce aminte poate că păzitorul temnițelor își avea locuința într-un colț al parterului, că acel păzitor se numea Chopin și că era îndrăgostit de Jeana.

— Chopin ! Hei, Chopin ! strigă unul dintre cei doi soldați, care o adusesse pe Jeana tremurîndă și pe jumătate moartă de frică.

— Chopin ! zise celălalt. Iată o păsărică pentru una din colivile tale.

Chopin nu răspunse. Nu era acasă. Monstruoasa gînganie nu era în vizuina ei. Din fericire pentru el, căci văzînd că era vorba s-o întemnițeze chiar pe aceea, pe care o iubea, ar fi făcut cine știe ce faptă nechibzuită deznădejde, care n-ar fi avut altă urmare decît să fie arestat și el.

Unul dintre cei doi soldați, improvizîndu-se temnicier intră, în vizuina lui Chopin și luă cheile temnițelor, atîrnate într-un cui.

— Unde o punem ? se întrebă cei doi milițieni.

Oricare celulă e bună, răspunse celălalt, după ce se gîndi puțin. S-o coborîm cît mai jos și cît mai departe s-o putea ! Asta-i ! Jeana coborîta deci, după cum ziceau, cît mai departe și cît mai jos, adică în fundul subsolului de-al doilea, în Iadul acela, în care lăsau părăsirii acei care erau hotărîți să nu mai iasă cu zile de sub pămînt... în colțurile uitate unde omul murea de foame, de frig și de sete.

Cum se înapoiau se întîlniră cu Chopin, care se cobora bombănînd.

— Chopine, zise unul dintre ei, ți-am adus un musafir.

— Da, dar ați pus mîna pe cheile mele, și dacă vă voi spune, o să căpătați cîteva ciomege !...

— Da, dar și noi o să trebuiască să spunem că nu erai la postul tău !

Nu-i nimeni în temnițe, strigă Chopin ; și cînd nu e nimeni am dreptul să mă plimb.

— Bine, haide, nu te supăra. Iată-ți cheile.

Chopin le apucă ca pe un lucru neprețuit, mormăi cîteva blesteme, și se înapoie cu soldații.

— Unde l-ați vîrît ? întrebă el.

— Mi se pare că la numărul 5, zise unul dintre cei doi arcași.

Și fără să se mai ocupe de faptul acela, care li se părea fără însemnătate, soldații se înapoiară la postul lor în antecamera Margaretei.

— Bine ! mormăi Chopin când rămase singur. Vra să zică, în... celula nr. 5... E cineva care trebuie să moară, aici. Iar o corvoadă,... să-i duc cadavrul la Sena... O fi tânăr ?... O fi bătrîn ?... Ei ! ce-mi pasă !

O să văd eu, cînd m-oi duce să-l iau.

Mă prind că mai are... să vedem, să pariem : cinci zile pentru asta.

Valois nu dăduse ordinul s-o ducă pe Jeana în închisoarea subpămînteană. El spusese s-o aresteze numai și s-o închidă în Turnul cel mare.

Voia s-o interogheze chiar el și să afle astfel, dacă fata nu aflase nimic din grozavul secret. Nepăsarea ofițerului, lipsa lui Chopin, făcură ca nefericita fată să fie închisă în subterane.

După trei-patru zile, Valois avu ocazie să vină la Luvru, cum vom vedea... și se interesă de ofițerul care o arestase pe Jeana. Voia s-o cerceteze pe fată.

Ofițerul întrebă de locul unde fusese închisă Jeana, încercă, la rîndul lui, pe cei doi soldați. Apoi aduse răspunsul contelui de Valois.

— În cel de-al doilea subsol din Turnul cel mare, în carcera nr. 5.

Valois tresări, apoi un zîmbet ciudat îi înflori pe buze.

— Să v-o aduc pe prizonieră, monseniore ? întrebă ofițerul.

— Nu-i nevoie ! răspunse Valois. Stă foarte bine și acolo unde ați pus-o. Să rămînă acolo !

Ofițerul plecă, și, la rîndul lui, uită de această întîmplare.

— În subterane ! se gîndi contele.

Toate merg strună. Acum secretul va fi sigur păstrat de fata aceea, dacă-l știe. Dacă nu-l știe,... atît mai bine.

Și, la rîndul lui, și Valois o uită cu totul pe Jeana.

Rămas singur, Chopin se trîntise pe patul de chingi, unde visa, nelămurit, în ceasurile pe care serviciul i le lăsa libere. Vremea aceea se putea socoti cam la nouă zecimi din viața sa, avînd în vedere că serviciul său, atît de puțin complicat cînd avea de dus mîncare și băutură prizonierilor din primul subsol, devenea extrem de simplu cînd nu avea decît întemnițați la al doilea subsol.

Intr-adevăr, serviciul acela sta numai în a-i închide pe nenorociții aceia, și a se duce, din cînd în cînd, să vadă dacă mai erau în viață.

Apoi, cînd moartea își înfăptuise opera, Chopin lua cadavrele și le aruncă în Sena.

Asta era tot cea ce trebuia să facă Chopin și vremea cînd nu mai era decît un singur prizonier, închis la nr. 5, din al doilea subsol, ceea ce însemnează că temnicierul n-avea să se ocupe nici de mîncare și nici de băutura lui.

Trebuia să aștepte ca prizonierul să pornească spre lumea cealaltă. Deci, neavînd nimic mai bun de făcut Chopin se trîntise pe pat și cu ochii țintiți în tavan, își reluase ocupațiile obișnuite. Mai întîi, își îngîna, cu glasul scrijelit, repertoriul cîntecelor lui amoroase, care constau în două cuplete, pe care le auzise, într-o zi pe cînd ascultase cu atenție un lăutar la bileciul din Lendit.

După ce-și termină muzica și poezia, se scărpină în cîlții cei roșii ai părului ciufulit și încep să facă rămășaguri.

Se prinse, cu el însuși, că prizonierul va muri peste cinci zile, și rămășagul pe un cîrnat și o porție de bere că prizonierul mai are și barba neagră.

Parie pe trei cîni de vin că o să găsească bani, cînd l-o despuia, ca să-l ducă la Sena.

Rămășagurile odată terminate, Chopin trecu la o altă serie, care-i păru interesantă, căci un zîmbet mulțumit îi căscă gura-i uriașă, pe cînd șoptea :

— Pariez pe o porție mare de hidromel că la sigur o s-o văd azi ! De cine vorbea ? De Jeana !...

Chopin rise, pe tăcute, din toată inima apoi sărind din pat zise :

— Ce-o fi, făcînd acolo, sus, închisă cu regina ? Care, de ce au închis-o pe regină, în Turnul cel Mare ? O fi știind regele ?

Întemnițarea reginei era pentru Chopin o întîmplare fabuloasă.

Sucea și învîrtea în capul lui acea întîmplare încercînd să-i înțeleagă însemnătatea, dar nu ajungea să admită că regina putea fi prizonieră. Aceasta era o supoziție monstruoasă și el tremura chiar numai la gîndul că l-ar fi putut bănuî cineva că admite puțința crimei aceleia nemaiauzită : regină deținută prizonieră !

— E o glumă, de bună seamă, dar n-aș vrea să fiu în pielea celui care a făcut-o. Îl cunosc eu pe regele nostru, Ludovic. Într-o zi mi-a dat un pumn în nas, de mi-a curs sîngele ca dintr-un porc tăiat. Și de ce ? Numai pentru că m-a întîlnit în calea lui și a zis că întîlnirea îl făcea să-și verse și mâtele, ceea ce era adevărat. Vai de acela care o fi făcut gluma asta !

— Se înoptă, și cu toate astea pesemne că gluma nu se sfîrșise,... căci Jeana și Margaretă nu coborîseră, încă.

Chopin se înapoie în cocioaba lui. Nu era trist și-și zise numai :

— Mîine o s-o văd.

Avea îndelungă răbdare a boului care rumegă.

Se apucă să-și pregătească liniștit mîncarea, zicînd :

— Am pierdut măsura de hidromel, pe care am pariat, dar tot o s-o beau, căci dacă o pierd astăzi, am s-o cîștig mîine, sigur.

El își pregăti mîncarea și începu prin a-și scoate, dintr-o damigeană dinainte pregătită, măsura de vin, pe care avea de gînd s-o bea, mulțumită învoieli, pe care și-o făcuse. Sufla îngenunchiat în fața unei vetre, alcătuită din lespezi mari de piatră, după ce adună la un loc cărbunii peste care așezase cîteva lemne ; o vijelie îi izbucni din piept, și o flacără uriașă lumină fantastic figura aceea stranie și vizuina care-i servea drept cadru. Cînd lemnul se prefăcu în cărbuni, Chopin se îndreptă spre un colț al încăperii, se sui pe un scaun de lemn, și tăie o coșcogeamite felie groasă dintr-o bucată de slănină, atîrnată de o bîrnă din tavan. Agățată felia tăiată de-o sforică și începu s-o învîrtească pe deasupra cărbunilor mormăind răgușit, cînd îl ajungea căldura și-i sfîrșia pielea învîrtoșită ca o unghie.

Asta era prînzul lui Chopin.

Și înghiți lacom slănină din care picurau stropi de untură mușcînd din ea ca un ciine, rostogolindu-și privirile de atîta mulțumire. Apoi, înșfăcînd cana știrbită, în care-i era băutura, o goli pe nerăsuflete, și

atunci o bucurie scipi pe chipul pe jumătate prăjit de dogoreala jeratecului. Chopin era în cumea fericirii. Multă vreme, în beznă neîmămurită, pe care abia o mai lumina răsfrîngerea cărbunilor care se topeau pe vatră, ghemuit pe pietrele vetrei, cu pumnii în păru-i roșcat, Chopin își rumega fericirea, adică își făcea digestia... Învăeselit de băutură, mormăi :

— Dacă m-aș duce să dau o raită prin grădinile mele ? De ce nu ? Regele și Regina își au grădinile lor la Luvru și la palatul Nesle. Și eu mi le am pe ale mele... Atît numai că ale regelui sînt sus și ale mele jos. Fiecare în locul lui, și-i drept să fie așa !

Și, apoi, e și cam de mult de cînd n-am avut prilejul să mă mai cobor pe-acolo.

După ce zise, sau mormăi acestea, el deschise ușa de fier, care închidea intrarea subteranelor și prin întuneric, negîndindu-se să ia vreun felinar, coborî cu pași năbușiți. Cunoștea pe dinafară cuprinsul iadului aceluia și mirosea cu plăcere izul de putregai, care plutea prin aer. Cunoștea locurile peste care trebuia să sară dacă în calea lui era vreo treaptă, care se mișca. Cît despre bălțile de apă, nici nu se sinchisea, cu toate că era cu picioarele goale.

O emoție puternică, făcea să-i bată inima : Simțea o plăcere nemărginită să se apropie de ușa cîte unei carcere, fără să fi fost auzit și să surprindă vaietele nenorociților, care mureau înăuntru. Subteranele Turnului celui mare erau grădinile lui !...

Poate că cititorul milos va simți un fel de groază pentru ființa aceea.

Pentru ce ?... Întocmai ca un ciîne de vînătoare, care frînge cu dinții spinarea unui biet iepure, atît de vesel în ierburile lui, nici Chopin nu cunoștea ce-i aceea milă ! Nu știa ce e ura ; nu cunoștea răul și binele ; trăia în beznă vremurilor sale, adăugate întunericului din sufletul lui.

Fără șovăială, Chopin ajunsese la ușa numărului 5 și-și lipi urechea de ea. Dînsul se strîmbă de bucurie și murmură :

— Ah ! ah ! Merge bine ! am pariat cu mine că-n cinci zile. Ah ! nu e ca cel din urmă care nu scotea o vorbă. Ce țipete, ce urlete !

Într-adevăr, Jeana care pricepuse bine în ce loc sinistru fusese dusă și care știa ce o aștepta și ce soartă aveau aceia care erau oaspeții sub-solului al doilea era prada unei grozave deznădejdi. Viața se răzvrătea într-însa. O înspăimînta moartea hidoasă, în acea groapă infectă... Își smulgea părul și-și zgîrîia fața, și spaima ei se manifesta prin strigăte sălbatice.

— He ! he ! mormăia Chopin, tropăind de bucurie. Ai zice că i-a pus cuțitul la gît ! N-am auzit niciodată urlete așa de frumoase. Hotărît, nu mai pariez decît două zile ; e prea destul ! Ce gîtlej !

După ce se sătură de acea bucurie, Chopin plecă după cum venise, ca o monstruoasă fiară de noapte, care se furișa de-a lungul treptelor mîncate ale scării acelea întortocheate.

Cu toate astea nu trecu de ușa rămasă deschisă. Se așeză pe ultima treaptă și ascultă încă odată vaietele, care din fundul pămîntului ajungeau la el.

— Ce gîtlej ! repetă el. Nu, niciodată, n-am auzit atîta jelanie !...

Încercă să ridă, și deodată, se trezi înfiorîndu-se. Se aplecă și ascultă cu băgare de seamă. Nu mai rîdea. Grozăvenia acelor vaiete depășeau, tot ceea ce Chopin putuse auzi mai îngrozitor pînă în ziua aceea.

Chopin simți ca o mirare strașnică, dîndu-și seama că-i venea să plîngă.

Își astupă urechile. Țipetele acelea erau prea sfișietoare. Nu voia să le mai audă. Și totuși nu-i venea gîndul să plece, să închidă ușa.

El ascultă iarăși, același fior îl străbătu pînă în creștetul capului.

— Ce-i asta ? strigă el. Au închis o femeie ! Sau, cel puțin, el are un glas ca de femeie ! Grozav aș vrea să tacă !...

— Ce faci acolo, bestie ? Închide ușa !

Chopin se sculă, mirînd ca un bulldog, și deodată deveni respectuos. Acel care-i vorbea astfel era un ofițer, același care o avea și pe regină în pază.

În urmă ofițerului veneau zece soldați, pe care-i adusese, căci era ora schimbului gărzii care păzea antecamera.

— Închide ușa odată ! urmă ofițerul. Ne-a asurzit, Jeana !

Chopin care apucase să închidă ușa fu deodată zguduît de o tremurătură groaznică și strigă :

— Cum !?... Cine ?... Jeana ?...

Ofițerul pufni de rîs.

Cu fața încremenită cu monstruoasa lui gură căscată, cu ochii ieșindu-i din cap, Chopin se strîmba îngrozitor.

Apoi, dădu din umeri și începu să urce scările. Oamenii de pază îl urmară.

Chopin rămăsese locului, stupid, ca împietrit. Deodată, el scoase un muget, făcu un salt, intră în vizuina lui, aprinse o făclie, puse mîna pe chei și coborî repede, spre carcere. Deschise ușa de la Nr. 5, intră repede, și iată ce văzu :

În colțul cel mai îndepărtat de ușă, era ca un pachet de haine.

Din pachetul acela răsărea chipul unei femei, a unei fete tinere, o figură ciudată, cu gura căscată, din care ieșeau un strigăt ascuțit, care începea cu o modulațiune funebră și se mărea, pînă devenea un urllet de nebunie, apoi se stingea încet. Și urlletul acesta reîncepea la nesfîrșit, cu aceeași regularitate înspăimîntătoare.

Ochii femeii, sticloși, împăienjeniți nu mai aveau nici o expresie omenească...

— Jeana ! urlă Chopin.

Jeana nu văzu lumina făcliei.

Nu auzi strigătul, grozav, al lui Chopin. Ea își urmă urlletul monoton, nebunesc...

Chopin aruncă făclia care se stinse. O apucă pe Jeana în brațe, o ridică, și plecă cu ea.

Părul i se zbîrlea, mormăia înjurături fantastice, și rîdea.

— Ia te uită, ce noroc ! Am cîștigat ! Mă prinsesem eu c-o s-o văd !...

Taci ! oh ! taci !... Cînd te aud mi se rupe inima. Și, apoi, dacă te-or auzi, te închid iar la Nr. 5,... și pe mine la Nr. 6. Isprăvește ! Haide, taci !

Zău, ce mai noroc ! De ce te-au închis acolo ?... Ce-ai făcut ? La urma-urmei, mi-e tot una !

Nu mai țița ! N-ai grijă, că... n-o să te mai întorci acolo !

Însă nebunia și spaima nu trec atît de iute după cum vin. Jeana nu-și da seamă de ce i se întimpla. Ea zbiera mereu, sinistru, cu un țipăt de spaimă, cu un urllet de moarte.

Chopin intră în vizuina lui, și o trînti pe patul de chingi unde nu făcu nici o mișcare, de unde nu încercă să se scoale. Chopin se învîrtea în jurul cocioabei, legănîndu-se, zăpăcit de groază, ținîndu-se cu mîinile de păr.

— N-o să mai tacă odată ! Ah ! dar dacă vine cineva ! Ia să vedem, unde-o fi cheia de la poarta de fier ? Iat-o ! Dar cheia de la ușa subterană, a fortificațiilor ? Iat-o ! Nu, zău, ce noroc ! Și nu vrea să mai tacă, cu nici un chip !...

El luase cele două chei uriașe dintre care una deschidea grilajul, care dădea în galerie, pe unde trecea patrula, iar cealaltă era de la ușa subterană, care ducea la malul fluviului. Pe acolo trecea Chopin, în nopțile când avea de azvirlit câte un cadavru.

— La drum ! mirii el, într-un hohot de ris. Rămîneți cu bine grădinele mele, plec cu Jeana ! Nu vreau să moară !

Se repezi spre pat, o apucă pe fată. În clipa aceea, ușa locuinței se deschise pe neașteptate și cinci, șase oameni apărură.

— Mii de draci ! strigă Chopin. Iată că te-au auzit !

Jeana, urla într-una în chip furios.

— Hei ! jupîne Chopin, unde te duci ?

— Dumnezeule ! fuge cu domnișoara, pe care am închis-o !

— Socoteala lui e gata : spînzurat, sau tras pe roată pentru crimă de iubire !

Soldații pufniră de ris.

Chopin o luase pe Jeana în spinare ca pe un pachet. Nu părea că-i simte povara, sau îl stînjenea în mișcări.

— Feriți-vă din cale, să trec ! zise el, înaintînd.

În mîna dreaptă ținea cheile grilajului și a ușii subterane.

— Faceți loc, odată ! repetă el nerăbdător, nedîndu-și seamă, decît în chip nelămurit de adevărata lui situație.

O iubea pe Jeana. O scăpa de la moarte. Pleca cu ea. Putea fi ceva mai simplu și mai natural ? Că doar n-au turbat oamenii ca să se pună, grăbiș, în calea altora !

Cam astea erau gîndurile ce i se rostogoleau prin mintea lui atît de puțin înțelegătoare, care-și uitase de răul pe care el, temnicierul, îl făcuse oamenilor. Soldații se prăpădeau de ris.

— Haide, dă-te înapoi ! mormăi, în sfîrșit, unul dintre ei. Vino să te închidem !

Dar cîl ce vorbi nu avu vreme să spună mai multe. Se prăbuși mort, dintr-o lovitură de cheie, mai primejdioasă ca o ghioagă în mîna monstrului acestuia. În același timp, Chopin se repezi, lovind în dreapta și în stînga ca un sărit din minți. Un alt soldat căzu. O clipă, soldații se zăpăciră neașteptîndu-se la o astfel de întîmplare. Chopin trecu.

Urlete izbucniră. Chopin fugea drept pe drumul de rondă, urmărit de zbierete, făcînd niște pași uriași, întrecînd pe toți ceilalți, trecu ca o vijelie două curți, ajunse la ușa cu zăbrele, o deschise, trecu și o închise iar cu cheia.

În clipa aceea, îl ajunseră din urmă, și-l zăriră printre gratii pe Chopin, care se îndepărta liniștit.

Gratiile erau foarte tari și, apoi, și Chopin era departe acum. Tre-cuse poarta și de data asta era în cea mai deplină siguranță, căci numai el avea cheia ușii aceleia pe unde trecea numai el, pentru treburile lui sinistre, de noapte.

Jeana nu mai țipa : leșinase.

Chopin o așază în barca în care-și punea cadavrele, pe care trebuia să le arunce în apă. Trecu fluviul, și pe malul celălalt, luă pe Jeana în brațe și plecă cu ea. Apoi se înfundă în ulicioarele întortochiate, ale Uni-

versității. Și urmele lui Chopin și ale Jeanei se pierdură. Ce s-au mai făcut ? Nu se știe.

Atîta doar că, în unele cronici, se zice că, la vreo cincisprezece ani după aceea, sub domnia lui Carol al IV-lea, în apropiere de poarta d'Enfer, pe lângă Universitate, se găsea o cîrciumă a cărei firmă era două chei încrucișate. Se pare că erau chiar niște chei adevărate, uriașe, grozave. Mai cu seamă că sub chei era figurat o țeastă spartă, iar pe o bandă de fier, deasupra, se citeau aceste cuvinte : „La măciuca care sparge !”

Cîrciuma aceea o ținea o cumătră palavragioaică, foarte prietenoasă cu studenții, care năvăleau acolo de dragul ochilor ei.

Lelița aceea era măritată cu un fel de uriaș, tăcut, îndrăgostit nebun de nevastă-sa, care-l ducea de nas, și uriașul acela, cu părul roșu, avea mania să facă nenumărate rămășaguri cu mușterei cîrciumii

N-o fi fost oare Chopin ?

Iar cumătra aceea nu era chiar Jeana, care, din recunoștință, sau poate numai pentru ca să aibă o protecție, sfîrșise prin a se căsători cu temnicierul de la Turnul cel mare al Luvrului ?

XXXIV. PERGAMENTELE LUI STRAGILDO

Să ne înapoiem la grădinița cu trandafiri unde-i vom regăsi pe : Buridan, Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot. Se știe cum Bigorne ajunsese după cum zicea însuși, moștenitorul lui Malingre și al Gillonei, adică cum, în realitate, pusese mîna pe comorile celor doi bandiți. Se mai știe că Buridan, văzînd bănetul acela făcuse planul să-l întrebuițeze ca să-l cumpere pe Stragildo, închis în pivnițele casei și că, spre marea deznădejde a lui Bigorne, el se repezise spre pivniță.

Buridan nu-l mai găsisse pe Stragildo ! Acesta fugise !

Zăpăcit de descoperirea făcută și care putea avea urmări grozave, Buridan se înapoie la tovarășii lui și le făcu cunoscut trista veste : Stragildo le scăpase !

Deodată, Bigorne, Guillaume și cu Riquet se apucară de mîni și începură o horă turbată, urlînd de bucurie.

— Ce v-a găsit ? strigă Buridan. Ați înebunit ?

— Tu ești nebun ! bombăni Bourrasque.

— Doctor neghiob, du-te de învață logica ! strigă Haudryot.

— Măgarul ! se amestecă și Bigorne. Adu-ți aminte de măgar, onoratul meu stăpîn !

Cînd bucuria celor trei tovarăși se mai potoli, Bigorne le făcu onoarea să dea lămuriri.

— Deoarece Stragildo a fugit, zise el nu mai e nevoie să ni-l cumpărăm cu aurul prietenului meu Malingre, și deci, lădița ne rămîne.

— Eu, zise Riquet, propun să fac patru părți din această avere și să ne ducem pe drumuri diferite, într-o țară îndepărtată, cum ar fi... de pildă Universitatea, unde ne-am petrece restul zilelor în chefuri.

— Eu, zise Guillaume, propun să cumpărăm un măgar pe spinarea căruia am pune această avere și, luîndu-ne după el, ne-am duce pînă am găsi o țară unde să trăim liniștiți...

— Plecați ! zise Buridan, posomorît. Plecați toți trei, și luați-vă și banii, pe care i-am adus de la Montmartre. Eu voi rămîne ca să încerc să-l scap pe Filip și pe Gauthier.

N-am să plec cît mi-o mai rămîne vreo speranță să-i smulg pe frații noștri, din chinul care-i așteaptă.

Cei trei tovarăși îi priviră nedumeriți.

— Într-adevăr ! zise, în sfîrșit, Guillaume, oftînd. Nu putem pleca încă.

Nu avea nici o poftă să plece, părăsind pe Filip și Gauthier fără să fi încercat toate mijloacele, de a-îscăpa. Buridan pricepu aceasta.

Lăsînd pe a doua zi noile hotărîri, cei patru tovarăși își cercetară situația, pe care le-o pricinuisese fuga lui Stragildo.

Lucrul cel mai grabnic era să plece pe dată de la grădinița cu trandafiri, căci era sigur că Stragildo le-ar fi denunțat ascunzătoarea și, în cazul acela, trebuiau să se aștepte să le cadă numaidecît în spate o ceată de arcași.

— Să plecăm ! porunci Buridan, care se hotărîse îndată.

— Adică, bombăni Bigorne, mă întreb dacă și Isaac Laquedem, cel osîndit, să nu mai stea în vecii vecilor pe loc, o fi hoinărit cît ni-i dat nouă ?

— Sedeam doar atît de bine aici, zise Guillaume !

— Mai cu seamă, de cînd sîntem bogați ! adăugă Riquet.

Cu toate bodogănelile și vaietele lor, tovarășii îl urmară, totuși, pe Buridan, care luîndu-și calul de căpăstru o și pornise din grădinița cu trandafiri. În urma lui, veneau Riquet, Guillaume și cu Bigorne, care-și ducea faimoasa lădiță.

— Unde o să ne ducem ? întrebă el.

Un minut tăcură toți, încurcați.

Bigorne ridică din umeri și arătîndu-le o casă dărăpănată, drept în fața lor, zise :

— Avem să ne oprim acolo, ... nici un pas mai departe. Nu sînteți în stare să simțiți nimic, să vedeți nimic ! ... Eu privesc și... văd ! Și am văzut că hardughia aceea nu-i locuită de nimeni și că o să ne prindă bine în momentul de față.

Încrezîndu-se în priceperea lui Bigorne, Buridan se îndreptă spre casa părăsită. Era cu desăvîrșire pustie.

Se întîmpla destul de des, pe vremea aceea, să se vadă în marginile Parisului case părăsite, ai căror locuitori fugiseră, fără să se știe pentru ce, sau dispăruseră fără să se știe cum.

Dar, cei patru tovarăși nici nu gîndiră la lucrurile acestea. Buridan își legă calul în fața unei iesle, și cum mai rămăseseră în pod, cîteva brațe de fîn și paie, calul avu destulă mîncare. Cît despre oameni, ei se suiră în pod, își căutară fiecare cîte un culcuș și nu mult după aceea, înfășurați în mantii începură să sforăie, afară de Bigorne care nu dormea decît cu un ochi și se așezase lingă o ferestruie de unde putea să supravegheze la nevoie, drumul spre grădinița trandafirilor.

Spre ziuă Bigorne fu deșteptat de un zgomot ciudat, care venea de pe drum. El se aplecă la ferestruie și în lumina zorilor zări o trupă de călăreți care descălecau la casa din față.

Bigorne se tirî, fără zgomot, pînă la Buridan, îl deșteptă, și-i arătă fereastra, spre care tînărul se și îndreptă.

Cum Guillaume și cu Riquet dormeau mereu, Bigorne îi trase de nas cu putere. Cele două „maiestăți” scăpătate, erau să-i ceară socoteală pentru purtarea aceea, pe care o socoteau cu asprime, când din figura și mimica lui Bigorne pricepură că se petrecea ceva grav. Îndată cei patru camarazi se adunară lângă ferestruie, de unde priviră la toată desfășurarea cercetării făcută de soldați, pe care contele de Valois îi trimisese la grădinița trandafirilor. Oamenii lui Valois negăsind nimic, plecară, și după aceea Stragildo îl sfătui pe conte să pună să se închidă pe dată porțile Parisului.

După socotelile lui Stragildo, rostul porților era ca să-l împiedice pe Buridan să plece spre Montmartre. Deci, Valois putea să o răpească cu ușurință pe Mirtila. Seara, când porțile s-ar deschide, se făcea restul dar Buridan avea altceva de făcut decât să se repeadă la Montmartre și să cadă în cursa care i se întinsese.

Cititorul își amintește că Valois îi urmă sfatul și ordonase să se închidă toate porțile Parisului spre cea mai mare nemulțumire a parizienilor. Peste zi, Valois se duse la Luvru să vadă ce va mai hotărî regele cu Margareta. Apoi se înapoie la Temple să-și regăsească, complicele, și să știe că porniseră pe drumul Montmartrului, siguri că aveau să izbutască de data asta în mica lor operație, pusă la cale de fostul păzitor al fiarelor regale.

Dar, să ne întoarcem în dimineata zilei aceleea, adică în ceasul când Buridan și tovarășii săi îi văzură plecând pe oamenii trimiși să-i aresteze. Când se luminează bine de ziuă, și când Buridan fu sigur că zbirii lui Valois plecaseră, își dădu seama că grădinița cu trandafiri nu va mai putea fi supravegheată.

Așadar, el coborî din pod și se înapoie în locuința Mirtilei. Într-adevăr, acolo era ascuns mai bine ca oriunde; era lângă Templu, și acolo ca un ultim temei, care era poate ceva mai temeinic se afla într-un mediu plin de farmec pentru el; respira aerul pe care-l respirase și Mirtila; regăsea o mulțime de amintiri ale celei pe care o iubea! Amintirile, atât de scumpe, ale vremurilor când venea s-o vadă, se redeșteptau în sufletul lui! Mirtila era aproape prezentă în ochii lui.

Fără să zică nimic tovarășii lui Buridan îl urmară în grădinița cu trandafiri, declarînd că podul acelei locuințe le părea un palat, pe lângă acel al grajdului în care vîntul bătea și a cărei podea să putea prăbuși oricînd sub ei.

— Cît o fi ceasul? întrebă Bigorne intrînd în pod.

E vremea mesei, fără îndoială! răspunseră laolaltă Guillaume cu Riquet.

Bigorne se aștepta la răspunsul acela și nu-i întrebasesc decît ca să primească răspunsul. Figura, atât de puțin sfîntă, se brăzdă de gură căscată de la o ureche la alta.

Și cînd te gîndești că... putem să mîncăm cît ne e pofta! zise Bourrasque, vesel.

— Și să bem cît ne e sete! urmă Haudryot.

Nu ne rămîne decît să ne ducem să ne cumpărăm băutură și de-ale mîncării! zîmbi Bigorne, care, deschizîndu-și faimoasa lădiță, scoase o monedă de aur, operație pe care fostul împărat și fostul rege o priviră cu ochii înduioșați, socotind tot ceea ce reprezenta, ca sticle cu vin și mîncăruri, bucățica aceea de metal, cu chipul regelui Filip cel Frumos.

— Du-te, Bigorne ! îl rugară ei. Du-te iute... și întoarce-te și mai iute.

— Mă și duc ! îi liniști Bigorne.

— Lancelot ! Îl opri, în clipa aceea, Buridan, care părea că se gîndește cu totul la alte lucruri.

— Monsenior ! răspunse Bigorne, înaintînd spre el.

— Te vei duce la Montmartre, îndată. La intrarea cătunului vei vedea o stîncă mare, și acolo o vei găsi fie pe Mirtila, fie pe mama.

— La Montmartre ! Sfîntul Barnabé să-mi vină în ajutor. E căle de-un ceas de dus și altul de întors.

— Ei și ?...

— Și prînzul ? zise Bigorne.

— Vei minca, umblind.

— Se poate și asta !

— Și noi ? se împotriviră Guillaume, făcînd ochii mari și arătîndu-și dinții, care ar fi făcut onoare oricărui bulldog.

— Vom minca și noi n-ai grijă ! răspunse Buridan. Deci, te vei duce la Montmartre, Bigorne, și le vei spune că totul merge bine, că m-am înapoiat fără încurcături la Paris, și că nădăjduiesc să mă duc să le văd peste cîteva zile.

— Mă duc ! răspunse Bigorne, care, într-adevăr coborî îndată, și fiind sigur că nu mai pîndea nimeni împrejur, porni în direcția porții Pictorilor.

Apoi, îi veni rîndul lui Riquet să iasă, dar el nu se ducea decît după merinde, însărcinare pe care o socotea foarte importantă și pe care o încoplini cu zelul și cu priceperea în care nimeni nu-l putea întrece.

Cei trei tovarăși se așezară bucuroși în jurul mîncărilor aduse de Haudryot și se apucară să facă planuri de viitor, pentru care mai venindu-le și vinul în ajutor, le apăreau mai frumoase decît culorile curcubeului.

De abia sfîrșiră și Bigorne apăru.

— Te-ai și întors ? strigă Buridan, îngrijorat. Ai fost la Montmartre ?

— Nu, monsenior, zise Bigorne care avea și el aerul preocupat.

— Mai întîi de toate nu-ți dau voie odată pentru totdeauna să-mi mai zici monsenior...

— Drace ! N-ai fi vrînd să-ți zic Sire ? Îți voi spune, dar prea slăvite stăpîne, că n-am fost la Montmartre pentru motivul foarte simplu că n-am ieșit din Paris și n-am ieșit pentru că poarta Pictorilor e închisă !

— Închisă ? Poarta Pictorilor e închisă ? Cum asta ?... ziua-n amiaza mare ?...

— Da ; erau o mulțime de oameni care înjurau și bombăneau împotriva păgînului de rege, care a dat un astfel de ordin, avînd în vedere...

— Dar celelalte porți ? întrerupse Buridan. Trebuia să treci prin poarta Montmartrului.

— Așteaptă puțin ! Cum spuneam, lumea era foarte nemulțumită de rege. Dar arcașii puși în fața porții erau așa de amenințatori că nimeni nu-i trecea prin minte să încerce să treacă cu orice preț.

— Nu ți-o fi venit tocmai ție gîndul ăsta ?

— Nu, dar... așteaptă puțin. Mi-a venit altă idee, și aceea, care era cu mult mai bună, fu să mă apropiu de o tăblie, agățată de stîlpul din stînga ușii și care de departe îmi părea că avea o pecete, care nu prea

semăna cu aceea a regelui nostru. Căci, doar, toată lumea cunoaște pecetele regelui.

Acelea sînt de ceară albă și cea de pe tăbliță era de ceară roșie, ca o picătură mare, de sînge. Mă apropiai și văzui că era un ordin de închidere pentru toată ziua și că ordinul glăsuia nu numai de poarta Pictorialor, dar de toate porțile Parisului !... Ai auzit ?

Toate porțile sînt închise pînă diseară.

— Ah ! ah ! zise Guillaume, ce ne pasă nouă, care avem cu ce ne hrăni în Paris ?

— Vorbește, Bigorne ! se încruntă Buridan, din ce în ce mai posomorît.

— Da, răspunse Lancelot căci restul e și mai ciudat.

— O cursă-i ! strigă Buridan, care îngălbeni.

— O cursă ! repetă Guillaume. Pentru ce ? Și împotriva cui ?

Lancelot Bigorne, ridică din umeri.

— Spune, spune ce mai știi ! zise Buridan.

— Urmez !... Și iată ceea ce-i și mai ciudat în această afacere : „ordinul nu-i dat de rege !“

— Oh ! oh !... Și de cine ?... Cine mai e atît de puternic să dea un astfel de ordin ?

— Cine ? urmă Lancelot. Întreabă-te mai bine, cine are un interes destul de puternic ca să nemulțumească Parisul, care... nici așa nu e mulțumit !... Monsenior ! Iertați !... Viteazul meu căpitan, ordinul e semnat : Valois.

— De Valois ? strigară deodată, Buridan, care se cutremură, împreună cu cei doi tovarăși, care pricepură și ei că lucrul era grav.

— Charles, conte de Valois ! afirmă Bigorne.

Cei patru tovarăși tăcură, cîtva timp, ca încrămeniți. Buridan se plimba de colo pînă colo, tulburat, fremătînd din buze.

Probabil, din emoție, Guillaume mușca cu furie dintr-o bucată de șuncă și Riquet își turnă o coșcogeamite cană de vin. Buridan se opri în fața lui Bigorne.

— Și... tu ce crezi de toate astea ?

— Eu cred ceea ce crezi și dumneata. Lucrul e limpede. Valois vrea să ne împiedice să ieșim ziua, dar ne poștește s-o facem noaptea.

— Ne poștește ? tipă Riquet. Ei bine ! n-avem decît să refuzăm invitația ; stăm bine și aici, nu văd de ce am trece porțile Parisului, la ceasul cînd oameni cinstiți se îndreaptă spre cîrciumile de la Val d'Amour, sau spre casa de joc a jupînului Thibaut.

Buridan se înfioră. În cuprinse o îngrijorare grozavă. Își frămînta zadarnic mintea, căutînd pricinile ordinului aceleia ciudat dat de Valois.

— E vădit că ne poștește să ieșim ! strigă dînsul. Toate astea sînt orînduite numai pentru noi !

— Să ieșim diseară, cînd o fi negură ! repetă apăsător Bigorne.

— Da ! repetă, fără voie Buridan. Pe întuneric !

— Evident că-i o cursă, zise Guillaume. Dar nici pe departe nu-i cît aceea pe care i-am întins-o noi lui Valois ! Ți-aduci aminte Buridane ? Aceea mai zic și eu că era... o cursă strașnică. Dovadă că Valois a căzut în ea cînd am ieșit din cîrciuma Butoiului care... Butoiului ce... Zău ! nu-mi mai amintesc de firmă ! În sfîrșit, ne băturăm, cu cei doi tovarăși ai lui Valois, care rămaseră morți, pe loc ; și tu, Buridane, ai putut să-l duci pe Valois pînă la spînzurătoarea de la Montfaucon, pe care Marigny

pusese s-o construiască. Dar fiindcă veni vorba de asta, ați observat un lucru ?

— Care ? observă Bigorne.

— Că pînă acum nimeni n-a fost spînzurat în spînzurătoarea lui Marigny.

Bineînțeles, Bigorne, nu te socotesc pe tine, deoarece chiar cînd era să fii spînzurat, ai făcut moșcia să fugi de jupîn Capeluche, ca și cum ai fi avut a face cu un ciumat.

— Adevărat ! încuviință Bigorne, care fără să vrea își duse mîna la gît, ca și cîm ar fi vrut să se apere. Nimeni n-a fost spînzurat pînă acum la Montfaucon.

— E vina ta ! strigă Riquet Haudryot.

— Cum așa ? întrebă Lancelot, mirat. Trebuia să-i las chiar să mă spînzure ?

— Nu, dar cînd îl aveai pe Valois în mîna trebuia să-l și spînzuri.

— Hi-han ! făcu Bigorne, privindu-l pe Buridan.

— E adevărat, zise Guillaume, nici n-aveam zor să facem cursa aceea, să-i omorîm pe amîndoi lunganii care-l întovărășau pe Valois. Dacă l-ai fi spînzurat Bigorne, nu ne-am mai întreba acum dacă trebuie, sau nu, să ieșim diseară.

— Vom ieși ! hotărî atunci Buridan, cu un aer posomorit.

— Ce zici ? strigară, deodată, Guillaume cu Riquet.

— Mi se pare că începe să priceapă ! șopti Bigorne. E aproape tot pe atît de deștept ca și mine.

— Prieteni ! zise Buridan, Vom ieși din Paris, nu diseară, nici la noapte, dar ziua, chiar acum, dacă vom putea.

Era atît de palid, încît Guillaume și cu Riquet se îngroziră.

— Să vedem ! zise Bourrasque. Lămurește-ne logica ta, bacalaurea-tule îndrăcit. Mă apucă năbădăile, cu aerele tale care vor... să ne dea gata.

— Iată ! îl lămurî Buridan. Nu știu dacă nu mă înșel, dar... nu știu ce presimțiri îmi chinuie sufletul. Mi se pare că Valois vrea să ne atragă pe drumul Montmartrului..

— Hi-han ! aprobă Bigorne.

— Deci, urmă Buridan, căruia îi clănțăneau dinții de spaimă porțile Parisului vor fi închise toată ziua ! Toate astea s-au pus la cale pentru ca să nu pot ieși eu din Paris ! Deci...

Un gest grozav îi scăpă lui Buridan.

— Ei bine ! strigă Guillaume, care pricepuse. Dacă crezi că Mirtila ta este în primejdie, să pornim chiar acum !...

Fără să mai adauge nimic, cei patru prieteni se pregătiră și se înarmară.

Dar, înainte de a părăsi grădinița trandafirilor, Bigorne avu grijă să se ducă să-și îngroape lădița prețioasă, în care era averea lui Malingre și a Gillonei.

Totuși, presupunînd vreo catastrofă, fie că un al treilea hoț să pună mîna pe lădiță, fie ca să se întîmple să nu se mai poată înapoia de unde plecase, toți își umplură buzunarele cu atît aur și argint cît încăpu, fără să-i stingherească.

Astfel încărcăți, cei patru tovarăși plecară cu acea splendidă ne-păsare de primejdie, care era a doua natură, a firii lor și se îndreptară spre fortificații, fără să se păzească cîtuși de puțin.

Buridan era deznădăjduit. Guillaume și cu Riquet erau hotărâți la orice.

Bigorne era îngrijorat.

Era vorba să găsească mijlocul de a trece fortificațiile, adică să coboare în șanț fără să-și rupă oasele, și fără să fie zăriți de arcașii, care vegheau la meterezele turnurilor care străjuiau.

— Urmați-mă ! zise deodată Bigorne.

Fără un cuvânt cei trei se luară după ei.

Bigorne străbătu repede Parisul îndepărtându-se de fortificații spre care se îndreptaseră la început ; apoi se apropiară iarăși de ele și ajunse între poarta Bahaigne și poarta Saint-Honoré.

Atunci băgară de seamă că Bigorne îi dusesese lângă una din acele scări așezate din distanță în distanță, ca să înlesnească arcașilor suitul pe ziduri, în caz de atac. La picioarele scării veghea o santinelă.

— Am să vă las o jumătate de ceas, zise Bigorne. Dar, îl vedeți pe omul acela ? urmă dinsul arătându-le straja de lângă scară.

— Da !... Ei și ?...

— Ei bine ! zise hotărât Bigorne, când mă voi înapoia, arcașul acela nu mai trebuie să fie acolo !

După aceste cuvinte, Bigorne plecă.

— Atunci întrebă Riquet ce facem cu arcașul ?

— Păi ! își dădu părerea Guillaume, nu văd decît un singur mijloc. Fără îndoială că, dacă Bigorne ne-a adus în fața scării acesteia, e că unghiul acesta al zidurilor e bun pentru proiectul său. Arcașul ne supără. Să scăpăm de arcaș.

— Da,... dar cum ?

— Omorîndu-l ! hotărî Guillaume, cu o nepăsare strașnică.

Haudryot nu se miră deloc, dar Buridan tresări. Cu toate astea, și el era om al vremii lui, cînd viața nu prea avea cine știe ce preț, dar poate că avea ceva mai mult simț omenesc decît tovarășii lui. Moartea bietului om i se păru un lucru oribil.

— Înaintăm ? întrebă Riquet. Eu am să ațîț omul ; tu, cumetre, să-l pocnești în cap, să-i dai un pumn cum știi tu să-l dai ; și totodată eu îi vîr pumnul în piept.

Bourrasque și Haudryot făcură o mișcare să se îndrepte spre arcaș.

— Așteptați ! îi opri Buridan.

Și scoțîndu-și pălăria, vărsă în ea tot aurul pe care-l avea în buzunare.

— La rîndul tău, cumetre, zise el lui Guillaume. Pune ! Pune ! Și tu, Riquet. Turnați, turnați !

Cei doi prieteni își feriră buzunarele dintr-o dată și clătinară din cap.

— Mai bine mi-ar părea să-l ucid, dar, pentru că vrei să-l ademenеști, îmi pare că-i destul ce ai în pălărie, zise Guillaume.

— La urma-urmelor, e adevărat, zise Buridan. Veniți încoace !

El înaintă, urmat de Guillaume și de Riquet, încîntați de a-și fi scăpat aurul de noua generozitate a lui Buridan.

— Ar vrea să ne ruineze cu totul ! bombăni Guillaume.

— Ca să îmbogățească bandiții și oamenii poliției ! Al dracului măgar,... măcar că e bacalaureat !

— Vedeți-vă de drum ! strigă santinela, văzîndu-i pe cei trei oameni că se apropiau. Buridan îi întinse pălăria unde străluceau monezile de aur.

— Prietene, zise el, asta-i pentru tine.

— Pentru mine ? tresări arcașul, făcînd ochii mari.

— Da, dacă vrei să ne lași să ne suim pe ziduri. Arcașul îngălbeni.

El privi cu lăcomie aurul, dar se împotrivi clătînd din cap.

— Nu ! zise el, m-ar spînzura. Plecați.

— Pune, Guillaume ! zise Buridan, care-i întinse pălăria.

De data asta, vorbi cu atîta autoritate încît Guillaume se supuse, oftînd adînc.

— Lasă-mă să-l ucid. O s-o sfîrșim mai iute.

Arcașul asistase la această operație, tremurînd din tot trupul. Cascada de aur care, trecea ca o ploaie strălucitoare din buzunarele lui Guillaume în pălărie, i se părea o privesc din basme. Fără să-i răspundă lui Guillaume, Buridan se întoarse spre arcaș, cu pălăria întinsă.

Arcașul se înverzise la față. Nădușala îi îmbrobonea fruntea. Dar făcu din nou semn cu capul.

— E rîndul tău acum ! zise Buridan căre se întoarse spre Riquet.

Spre marea lui mirare, Riquet își goli buzunarele fără să zică nimic. Și într-adevăr el era încredințat că soldatul se va împotrivi din nou.

Dar, cînd Buridan îi întinse, a treia oară pălăria, care de data asta era aproape plină cu aur, omul își aruncă sulița și arcu, apucă lăcom pălăria, o vîrî sub haine și o luă la fugă, privind în jurul lui zăpăcit, de parcă-l urmăreau o sută de draci.

Atunci să fi auzit țipetele disperate ale lui Riquet și blestemele lui Guillaume.

— De ce vă plîngeți, măi ? tresări Buridan. Și eu... mi-am pierdut pălăria.

Aceste cuvinte îi potoli.

— Din fericire... mai sînt bani în lădița îngropată la grădinița cu trandafiri.

— Da, dar după cum am pornit-o, o să ne ruinăm pînă într-o săptămînă.

În clipa aceea, Lancelot Bigorne apăru dintr-o ulicioară, purtînd sub braț un pachet mare.

— Dar arcașul unde-i ? întrebă el.

— Ne-a lăsat pe noi în locul lui, răspunse Buridan. Ce aduci acolo ?

— O frînghie... o frînghie frumoasă, pe care am plătit-o cu doi galbeni unui vînzător de frînghii, care mi-e prieten. Ce fericire, că... sîntem bogați...

— O frînghie ! țipă Riquet. Ca să-l spînzurăm pe Buridan ?

— Cum ?...

— Bogați ! strigă, la rîndul lui Guillaume, nu mai avem un șfanț !

— Ce ? ce s-a întîmplat ? întrebă Bigorne, îngălbenind.

Buridan începu să ridă. Guillaume îl lămuri pe Bigorne ce făcuse Buridan, ca să se scape de arcaș. Bigorne încremeni. Și el era de părere că o lovitură de pumnal ar fi fost cu mult mai potrivită.

— Să ne suim ! strigă Buridan. Ne-am face socotelile mai tîrziu.

În cîteva clipe ajunseră pe zidul acela, lat de vreo zece picioare, adică pe care se putea umbla cu înlesnire. Marginea din afară era apărută împotriva săgeților asaltatorilor de o parte de zid mai îngustă dar mai înaltă și crenelată.

— Dar de ce ne-ai adus aici, și nu aiurea ? întrebă Buridan.

— Privește șanțurile ! răspunse Bigorne.

Buridan se aplecă peste parapet și văzu că în șanț nu era apă, sau, mai bine zis, în partea aceea șanțul era aproape astupat, în urma unor prăvăliri de pământ, pe cînd aiurea ar fi intrat în apă pînă la urechi.

În vremea asta, Bigorne își desfășura frînghia, îi lega un capăt de un băț gros pe care-l adusese cu el, iar bățul îl propti între două crenele.

Nu le mai rămînea decît să coboare.

Bigorne trecu cel dintîi, sări șanțul pe puntea aceea de noroi, care se formase, și agățîndu-se cu mîinile și picioarele, sui în partea opusă a șanțului. În clipa aceea din turnurile vecine, săgețile începură să suiere : fugarii fuseseră zăriți. Apoi se coborîră Guillaume și Riquet. Și în sfîrșit Buridan în timp ce săgețile plouau în jurul lui. Cei patru tovarăși se adunară teferi, pe marginea șanțului și o porniră la goană, îndepărtîndu-se. Din cîteva sărituri fură la adăpost de săgețile care vijiiu în urma lor.

— La Montmartre ! îndemnă Buridan.

Porniră,ocoliră Parisul, și în curînd ajunseră la poalele dealului. Începură să urce, Bigorne, socotea în gura mare, banii pe care-i pierduse din pricina lui Buridan.

Riquet mormăia fel de fel de înjurături și de blesteme care-i trăzneau prin minte. Guillaume fluiera. Buridan tăcea. Era palid și inima îi zvicnea cu furie. Cine știe ce avea să mai găsească și în vîrfurile dealului ?

Deznădejdea... poate ? Fără îndoială ! Oare Valois știa unde se ascundea Mirtila ? Și dacă știa, n-o fi urcat cărarea aceea pe care o suiau cei patru tovarăși acum în goană ? Deodată, Buridan se opri.

Un zîmbet îi lumină fața imbrobonată de sudoare...

Sus, colo, lîngă stîncă, se zăreau două siluete. Erau Mabel și Mirtila.

Atunci, Buridan se așeză pe un trunchi de castan răsturnat de vreo vijelie, și începu să ridă nervos, ștergîndu-și nădușala.

— Hi-han ! făcu Bigorne bucuros, căci și el recunoscuse pe cele două femei.

— Oh ! acum poți zbiera, cît ți-i pofta ! zîmbi Buridan.

— La adică... ne putem și odihni puțin, zise Bigorne. Și se așezară cu toții pe trunchi.

— Tristă țară ! oftă Riquet privind povîrnișurile dealului, care, cu toate astea, dezvăluiau o priveliște admirabilă, înfrumusețată de panorama Parisului, încadrat de zidurile lui crenelate... Mii de draci ! tristă țară... asta-i țara setei ! Degeaba iscodesc ochii, nu văd nici o cîrciumă, în care să poată și niște bieți creștini, care să se mai răcorească și ei. Guillaume încuviință clătîind din cap. Și el era întunecat.

Nu pricepea nici el să facă nimic cu drag, decît în părțile unde, în loc de pomi seculari ar fi crescut... cîrciumi.

— Dragii mei, începu Buridan, e vădit lucru că ne-am înșelat. Toată istoria asta a porților închise ziua și deschise noaptea, nu era pentru noi, deoarece iată-le colo sus, zdravene și sănătoase, pe cele pe care vrem să le apărăm. Ne vom folosi dar de minutul cînd porțile se vor deschide, ca să ne întoarcem la Paris. Valois n-o să vină pe aici.

Și apoi... de unde era să afle că mama și Mirtila sînt la Montmartre ?

— Tocmai ! zise Riquet.

— Foarte bine ! adăugă Guillaume, încîntat să se înapoieze în Paris.

— Ce te fitii așa, Bigorne ? întrebă Buridan.

Lancelot da fel de fel de semne de nemulțumire.

— Mă frământ zise el, pentru că-i chiar rușinos să ai de-a face cu niște... logicieni așa de mărginiți.

Voi trei la un loc, un bacalaureat, un rege, și cu un împărat, nu faceți cît un măgar.

— Lămurește-te ! porunci Buridan, întunecat.

— E limpede la lumina zilei, sfinte Barnabe !... Valois a pus să închidă porțile. Deci are vreme să lucreze, deoarece e sigur că nu putem părăsi Parisul. Așadar, el va lucra peste zi. După ce și-o săvârși lovitura, ne va deschide porțile și nouă, să-i cădem în capcana pe care ne-a întins-o. Asta-i e planul. Astfel că, la noapte, logodnicul se culcă la Temple, și logodnica...

— Ei, bine ! logodnica ?...

— Ei bine !... Și ea doarme tot la Temple, dar nu în aceeași odaie cu logodnicul.

E tot atît de sigur cum că două și cu două fac trei... după sistemul monetar al răposatului rege, care putea să-i învețe, pe toți fabricanții de monede false, care...

— Dar, întrerupse Buridan, tremurînd de minie, cine ar fi putut să-l vestească pe Valois ?

— Ei, drăcia dracului !... Dar cine i-a dat de veste că eram la grădinița trandafirilor, unde ne-a trimis o poteră în stare să aresteze... zece Buridani, nu unul !

— Stragildo ? Dar de unde ar fi putut-o afla chiar el ?

— Ce-are a face ! Domnule căpitan, dacă vrei să scapi de drăguța asta de fată, care te așteaptă colo, sus, pe stîncă, și să-ți salvezi viața, nu mai vorbesc de viața lui Guillaume și a lui Riquet, și... nici de a mea, trebuie să petrecem noaptea la Montmartre, să vedem... ce se întîmplă. Apoi, mîine dimineată să le ducem pe cele două femei în altă parte, și atunci... vom lua și noi o hotărîre.

— Așa să fie ! încuviință Guillaume.

— Prieteni, hotărî Buridan, să adoptăm planul lui Bigorne și să urcăm dealul. Dar... să nu pomeniți nici un cuvînt din toate astea, femeilor.

Cei patru tovarăși suiră dealul, se întîlniră cu Mirtila și cu Mabel, și după îmbrățișările de bucurie, porniră spre cocioabă, unde fata le găti un prînz, care chiar dacă nu era grozav, era îmbelșugat, căci li se dară trei pui, două rațe și o gîscă, care cu prilejul acela însemnat avură cîntea să potolească foamea flămînzilor acelora. Restul zilei trecu fără întîmplări mai însemnate.

Atît numai că, Buridan istorisi mamei sale și Mirtilei ce hotărîri luase : era nevoie să le ducă mai departe.

Cătunul de la Rout fu ales drept noua locuință a celor două femei, pînă cînd Buridan ar fi putut să rămînă cu ele pentru totdeauna.

După ce puseră la cale și lucrul acesta, Buridan și Mirtila, care nu mai putea de bucurie împreună cu Mabel, întinerită cu douăzeci de ani, făcură o mulțime de planuri de viitor. Dar Buridan se feri să le vorbească de Marigny și răspunse cam în doi peri întrebărilor pe care i le făcu fata despre tatăl său.

În vremea asta, Bigorne, Guillaume și cu Riquet orînduiau plecarea de a doua zi...

Se înoptase.

Mabel și Mirtila se închiseră în cocioaba lor. Cei patru tovarăși se instalară într-un șopron păcătos, pe care în schimbul unui galben pe care i-l dădu Buridan cu mărinimie i-l puse la îndemină un țăran.

Se înțeleseseră ca să stea de pîndă cu rîndul pe lingă stîncă ; traseră la sorți cine să cadă de strajă. Soarta hotărî ca Bigorne să vegheze pînă la ora zece.

Deci, Lancelot porni de se așeză lingă stîncă, pe cînd tovarășii lui se îndreptară să se culce în fin. Trebuie spus că și chiar dacă Bigorne n-ar fi fost hărăzit să stea de pază, el ar fi făcut totul ca să fie lăsat de strajă, căci, după ordinul pe care-l citise de dimineată, porțile trebuiau să se deschidă cum s-o însera. Astfel că, cam pe vremea aceea după socotelile lui trebuie să se întîmple ceva, dacă era să se întîmple.

Guillaume Bourrasque și Riquet Haudryot adormiră îndată, ca plumbul. Acești buni prieteni socoteau că nu e nimic mai prețios ca timpul cînd e vorba de mîncare și băutură.

Nici cînd era vorba de masă, nici cînd era... de somn, nu pierdeau o clipă.

Cît despre Buridan, în calitatea lui de îndrăgostit, se răsucea ca într-o frigare pe paiele lui, fără să poată da ochii în gene. Afară era liniște.

Vuietele nelămurite, pe care vîntul nopții le vînzolea printre pomii unei păduri, nu făceau decît să întărească tăcerea și să legene visurile tinărului, cărora le țineau isonul sforăiturile lui Guillaume și ale lui Riquet.

Trecuseră cîteva ceasuri, cînd, deodată, ușa șopronului se deschise și o umbră apăru. Bigorne zise liniștit :

— Iată-i ! urcă dealul !

— Sculați !... Săriți !... strigă Buridan, care, zgudui pe cei doi adormiți. Într-o clipă, toți fură în picioare, puseră mîinile pe arme și se repeziră afară.

— Vin să ne deștepte... tocmai cînd dormeam mai bine ! boscorodi Guillaume. Blestemații !... Au să mi-o plătească ei scump de tot !

— Da, zise Riquet nepăsător, e vorba să-i trimitem să adoarmă și ei la rîndul lor, somnul de veci. Și asta-i chiar ceva foarte mărinimos din partea noastră, căci...

Riquet nu avu vreme să-și urmeze discursul. Un urlet de durere răsunase în beznă ; în aceeași clipă, niște umbre alergau de colo pînă colo, strigînd din răputeri. Riquet și cu Buridan se luptau cu cei care se suiau...

—Înapoi bandiților ! strigă un glas pe care Buridan îl recunoscuse. Era vocea lui Valois, vocea tatălui său !

În același timp, Valois își ridica calul în două picioare. Buridan se trase înapoi cu fruntea plină de nădușeală. Se întoarse împotriva altui adversar...

O luptă grozavă se încinse pe întuneric, pumnalele scinteară, se auzi glasul lui Guillaume și al lui Riquet care înjurau în așa fel de s-ar fi speriat o ceată de demoni. Apoi, totul se liniști deodată.

Lupta ținuse vreo zece minute.

Se zări o umbră, care cobora grăbită povirnișul și care pieri în negură, în vreme ce un țipăt de furie și blestem ajunseră pînă la Buridan.

Umbra aceea era Valois, care fugea.

Valois își simțise calul căzînd : o lovitură de pumnal îl doborîse.

Contele descălecă, și cu sabia în mină, pământiu la față, tremurînd de furie, se pomeni înconjurat de patru oameni. Își roti privirile împrejur și-și dădu seama că rămăsese singur ! Tovarășii lui fugiseră, sau muriseră !... Guillaume ridică sabia asupra lui Valois, care, văzîndu-se pierdut, nu făcu nimic să se apere.

O mină puternică opri brațul lui Guillaume, și o voce stranie strigă :
— Fugi ! domnule, fugi !... E tot ce mai poate face fiul dumitale pentru d-ta.

Valois recunoscuse glasul fiului său !...

Și, atunci, se puse pe fugă, blestemînd...

Buridan cu ai săi se numărară. Nu lipsea nici unul. Atîta doar că, Guillaume avea o tăietură la umăr. Sîngele îi curgea ca dintr-un bou. Se ștergea bombănînd. Buridan primise o lovitură de pumnal în brațul stîng.

Cît despre Riquet, se așezase pe un... pietroi, rămăsese zăpăcit de o lovitură de măciucă, pe care o primise în creștet.

Cum Guillaume se apropia de el, văzu că Riquet sta cu picioarele pe un soldat care zăcea mort cu o sabie vîrită în coaste, pînă la minier.

— Acesta a vrut să mă răpună, desluși Riquet. Cît despre Bigorne, el se ocupa să lege frumos un om care, fără îndoială, leșinase, căci nu mișca deloc... Posomorît, cu fața amărită, Buridan privea în depărtare, într-acolo unde Valois dispăruse. Gînduri negre îl apăsau. Victoria nu însemna nimic. Siguranța de a fi salvat-o pe Mirtila nu-l liniștea. Suferea cum suferise și la Turnul Nesle, cînd Bigorne îi zisese : „Nu poți uicide pe acest om căci el e tatăl tău !“ Și lupta lui împotriva lui Valois, i se părea cel mai crud joc al soartei, căruia după cum spun poeții din antichitate îi place să se opună cu îndîrjire legilor naturii, și se învîrtește cu ușurință printre incesturi și paricide. În sfîrșit, tinărul oftă adînc și șopti :

— Voi, muri, poate, dar nu voi ajunge un paricid !

Se cutremură și gonindu-și cu hotărîre gîndurile, se întoarse spre tovarășii săi. Îl zări pe Guillaume care, după ce-și legase umărul, cum putuse, se ocupa să strîngă laolaltă patru cai ai căror cavaleri zăceau la pămînt. Trei dintre ei fugiseră, socotindu-l și pe Valois.

— Așa, voinicule ! zicea în clipa aceea Lancelot Bigorne. Astfel n-ai să te mai miști. Ce mai pradă, senior Buridane !...

Buridan se apropie, se aplecă asupra omului pe care Bigorne îl legase și la lumina slabă a stelelor, îl recunoscuse :

— Stragildo ! strigă el, cu glas care l-ar fi făcut să se cutremure pe păzitorul fiarelor, dacă l-ar fi putut auzi.

— Chiar el e ! zise Bigorne.

— A murit ?

— Să moară ?... De unde !... Cel puțin așa cred ! Numai, iată ce s-a întîmplat. În clipa cînd l-am atacat, l-am și recunoscut.

Și asta dovedește, boier Buridane, că logica mea era cea bună, și că judecasem bine, spunîndu-ți că acest bandit destăinuise ascunzătoarea frumoasei domnișoare de colo, de sus...

Cum zic... îl recunosc... și, ca să fiu drept, trebuie să-ți spun că și el m-a recunoscut. Se pare că, unul pentru altul, avem o dragoste frățască, căci, de-abia m-a văzut și de bucurie, a sărit jos de pe cal, ca să mi se arunce în brațe.

Îi trăsese o lovitură cu minierul săbiei peste mină ; el urlă de durere și scăpă pumnalul ; apoi, cum ținea cu orice preț, să mă îmbrățișeze, mă

și împrejmuite cu brațul, dar nu mai putea să mă ucidă ! Nu-i vorbă că nici eu nu-l mai puteam omori. Așa că... ne-am îmbrățișat.

Ce strînsoare, Doamne ! Mi se pare că am cîteva coaste scoase din încheieturi. Dar, să strîngi, așa, nu însemnează nimic... totul e... să strîngi bine. Îl încheștai și eu, și, după un timp care-mi păru lung ca o noapte fără lună, îl simții cu bucurie pe omul meu pierzîndu-și puterile, și suflînd greu, căzu jos unde m-am apucat să-l leg zdravăn, și... asta-i !

Buridan îl privea pe Stragildo cu un fel de îngrijorare. În sfîrșit se ridică.

— Trăiește, zise el. Bine. Toate merg strună !

— Hei ! se gîndea Bigorne, mi se pare că jupîn Buridan îi pregătește o surpriză plăcută amicului Stragildo !...

N-aș vrea să fiu în pielea lui ! Apoi adăugă, tare : Ce ai de gînd să faci cu el ?

— Ți-am spus că aveam o idee, cînd m-am coborît în pivnițele de la grădinița cu trandafiri și am băgat de seamă că omul acesta fugise.

— O idee ? Ce idee ?...

— Cu privire la Filip și Gauthier. Ei bine ? Acum avem să încercăm s-o punem la cale.

— Spune-mi-o și mie ! stăruia Bigorne, îngrijorat.

— Mai tirziu. Deocamdată trebuie să ne gîndim că Valois o să-și strîngă toți cavalerii pe care-i va găsi și peste un ceas or să ne cadă în spate. Să plecăm !

Ajutat de Guillaume și de Riquet, Bigorne îl ridică pe Stragildo și-l trînti ca pe un sac pe unul dintre caii prinși. Apoi porniră cu Buridan în frunte, în vreme ce Bigorne ducea calul pe care era Stragildo, și Guillaume ducea ceilalți cai de căpăstru. Văitîndu-se Riquet veni în urmă. Suiră dealul. Buridan intră în cocioabă. Mabel și Mirtila, gata pentru orice întîmplare, nu se culcaseră.

— Plecăm ! zise Buridan.

— Sîntem gata ! răspunseră cele două femei.

Cei patru cai, prinși și aduși de Guillaume, fură împărțiți astfel : unul pentru Mabel, altul pentru Mirtila, un altul trebuia să ducă averea Mabelei ; iar cel de-al patrulea îl ducea pe Stragildo. În fața a doi-trei țărani, care înlemniseră cu brațele ridicate spre cer, înspăimîntați de întîmplarea aceea, trupa porni și se depărtă în rînduială spre Montfaucon, adică tocmai potrivnic de unde voia să se îndrepte.

Ajunși la poalele dealului, fugarii apucară pe la spatele lui, cam pe linia pe care merge azi strada Caulincourt.

Nu trecuse nici o oră, de cînd plecaseră, și după prevederile lui Buridan două sute de cavaleri, conduși de însuși Valois, sosiră în cătunul Montmartre, cotrobăiră în toate casele, deșteptînd locuitorii și amenințîndu-i cu moartea dacă nu spuneau drumul pe care apucase Buridan.

Firește, țăranii arătară spre Montfaucon și Valois porni val-vîrtej într-acolo. Abia în zori se înapoie la Temple, negăsind nimic, bineînțeles, și încredințat că întreaga bandă trebuia să se fi refugiat iarăși în Paris.

Buridan și cu tovarășii săi ajunseseră la cătunul Roulului, care era mai de seamă, pe vremea aceea, decît Montmartrul, și unde se găsea chiar o cîrciumă, care, oricît de păcătoasă ar fi fost, îi putu adăposti totuși pe fugari. După ce Mabel și cu Mirtila fură instalate, Buridan se duse în odaia în care fusese închis Stragildo.

Acesta își venise în fire. Cum nu fusese decît pe jumătate sugrumat, se simțea în puteri, și fără să-și piardă cumpătul, căuta un mijloc să fugă. Își da seamă că nu voiau să-l ucidă, căci altfel ar fi făcut-o pină atunci.

Asta era principalul, și Stragildo își făgăduia că înainte de a fi trecut douăzeci și patru de ore va fi departe de dușmanii lui. Buridan încercă să-i pună cîteva întrebări, dar Stragildo păstră o muțenie îndîrjită. Nici nu-și descleșta gura. Atîta doar că, la un moment dat, Buridan atingîndu-l cu degetul la piept, păzitorul fiarelor nu putu să-și stăpînească o mișcare instinctivă a mîinii pe care încercă s-o ducă la pieptarul hainei.

— Are ceva în haine, vorbe Buridan. -

— Tocmai la asta mă gindeam și eu, răspunse Bigorne. Și, îndată începu să-l cerceteze cu deamănuntul pe prizonier. Sub jachetă, într-un buzunar de piele, găsi două hirtii, pe care le desfăcu. Stragildo făcea spume de necaz.

— Oh ! oh ! strigă Bigorne. Pecetea regală ! Privește, căpitane.

Buridan apucă cele două pergamente, se apropie de făclia care-i lumina, și le citi.

Se înveseli. Cele două hirtii, cititorul poate n-a uitat, fuseseră luate cu toată grija de Stragildo, chiar în momentul cînd își părăsea, pentru totdeauna, locuința de la curtea leilor și-și pregătea fuga, în același timp cu trădarea. Le avea de multă vreme, de la Margareta de Bourgogne.

Într-adevăr, Stragildo era mai mult decît o slugă de rînd ; pentru regina ei era un tovarăș.

Banditul trebuia să poată intra pretutindeni și la orice ceas, chiar într-una din închisorile regelui, unde de multe ori fusese însărcinat să ucidă, pe ascuns, pe cîte un prizonier, care ar fi fost primejdios să fie lăsat să vorbească în fața judecătorilor.

Hirtiile acelea nu erau datate, dar purtau iscălitura și pecetea regală.

Prima grăia astfel :

„Poruncim prin aceasta tuturor prefecților, cavalerilor, arcașilor sau străjilor să se supună ordinelor purtătorului acestora și să facă după cererea sa orice i-ar porunci“.

A doua era astfel scrisă :

„Ordonăm oricărui șef de post, al oricărei porți a Parisului, oricărui păzitor de intrări și oricărui guvernator de fortărețe și temnițe, să lase la orice oră slobodă trecere, purtătorului acestor ordine“.

Citind aceste pergamente, Buridan tresărise de bucurie. Nu știa încă ce putea face cu ele, dar cu aceste arme primejdioase, putea nădăjdui multe lucruri. Le strînse cu grijă, și le ascunse sub pieptarul său.

Stragildo era de o nepăsare sălbatică. Nici nu mișca. Sta cu ochii închiși.

Dar, după tremurăturile care-i încrețeau fața din cînd în cînd și-i umflau venele timplorelor, se putea ghici furia care-l frămînta pe păzitorul fiarelor.

Buridan îi puse mîna pe umăr.

Stragildo se înfioră, deschise un ochi care-i păru tinărului ca o prăpastie de ură.

— Tu ai adus pe rege la Turnul Nesle ? îl întrebă Buridan.
Stragildo închise ochii și strînse buzele.

Buridan urmă :

— Tu ai dat grădinița cu trandafiri pe mina oamenilor lui Valois ?
Aceeasi mișcare grozavă.

— Tu ai spus lui Valois, urmă Buridan, unde era ascunsă logodnica mea ?

— Tu, zise iarăși Buridan, i-ai virit în sac pe Filip și Gauthier d'Aulnay și i-ai azvirlit în Sena, din virful Turnului Nesle ?

Stragildo nu scoase o vorbă, dar un fel de zîmbet îi flutură pe buzele decolorate. Guillaume, Riquet și Lancelot asistau cam îngroziți la scena aceea.

Buridan vorbea liniștit. Dar liniștea lui nu prevestea nici un bine pentru fostul tovarăș și servitor al reginei.

— Ești creștin ? îl mai întrebă tînărul, după o tăcere scurtă.

Și de data asta, Stragildo tăcu. Dar se văzu că se cutremură.

— N-aș da o lețcaie pe pielea lui ! șopti Guillaume.

— Taci, urmă Buridan. Bine ! Treaba ta. Numai, ascultă bine ce-ți spun și ține minte. Dacă ești creștin, caută de te împacă cu Dumnezeu ; dacă ai știut vreodată vreo rugăciune, încearcă de ți-o reamintește. Căci sint hotărît să te ucid. Oh !... Ai vreme. Nu aici e locul, și nici ceasul să te ucidem...

— Uf ! murmură Riquet.

— Pentru ce să nu-l ucidem îndată ? întrebă Bigorne.

— Pentru că am o idee,... ți-am mai spus-o !

Bigorne avu un gest care însemna lămurit că nu prea avea încredere în ideile lui Buridan. Pe de altă parte, Stragildo auzind că nu va muri îndată, avu un zîmbet care spunea multe despre intențiile lui.

Buridan nu luă în seamă nici gestul lui Bigorne, nici surîsul lui Stragildo.

Ieși din camera în care era banditul și se ocupă de noua locuință a Mabelei și a Mirtilei, apoi hotărî cum și în ce fel să lucreze.

În zorii zilei, cei patru tovarăși porniră spre Paris. Stragildo era dus între ei.

Avea căluș la gură și mîinile îi erau legate. Ca să nu se bage de seamă că fostul păzitor al fiarelor era legat la gură și de mîini, Bigorne îi azvirlî pe spinare mantia lui cea largă și-i puse gluga pînă pe față. Trecură lesne poarta Saint Honoré, ale căror turnuri erau arămite de răsăritul soarelui. Străbătură Parisul și ajunseră la grădinița trandafirilor, unde Buridan hotărîse să se așeze din nou.

. XXXV. LA TEMPLE

Prima grijă a lui Buridan, fu să-l închidă pe prizonierul său, luîndu-și toate măsurile ca, de data aceasta, să nu mai poată fugi.

Pentru mai multă siguranță, banditul fu legat de mîini și de picioare, cu niște lăntișoare, pe care Bigorne le scosese de la o ușă. Îi lăsară piedicile destul de largi, pentru ca prizonierul să poată să se miște și să nu sufere. În sfîrșit, hotărî ca, din ceas în ceas, să se ducă să vadă dacă Stragildo nu încerca să fugă, iar noaptea să stea de pază, pe rînd, în fața ușii pivniței în care fusese închis. După ce orîndui toate acestea, Buridan

căzu pe gânduri, lăsându-și tovarășii să-și vadă, ca totdeauna, de rostul mîncării.

Primul gând al lui Bigorne, după ce Stragildo fu pus în siguranță, fusese să dea fuga în grădină, la locul unde îngropase lădița lui Malingre. Pămîntul părea neatins. Dar, ce-i în mîna nu-i minciună, Bigorne începu să sape, laolaltă cu Guillaume și Riquet care erau de față. Cumetrii săpară în zadar, nu găsiră nici urmă de lădiță: un al patrulea hoț o furase peste noapte.

Bourrasque și Haudryot scoaseră un strigăt de furie. Bigorne își smulse un pumn de păr. În realitate, nu le mai rămîneau decît banii de aur pe care Lancelot îi păstrase. Guillaume și cu Riquet își turnaseră partea lor în pălăria, pe care Buridan o dase cu atîta dărnicie arcașului, care păzea scara de la zidurile fortificațiilor.

E drept că acel rest, rămas neatins în buzunarele lui Bigorne, reprezenta încă o sumă, cu care, în alte timpuri ei ar fi fost foarte mulțumiți. Dar comparat cu ceea ce pierduseră, era prea puțin.

— Sîntem ruinați! zise liniștit, Bigorne.

— Da!... Și ca să putem răbda o astfel de lovitură, trebuie să pregătim o masă strașnică! adăugă Riquet.

Înștiințat de această întimplare, Buridan nu păru prea mișcat. El își cocea planul, adică ideea, despre care vorbise fără să dea lămuriri. Spre seară se pregăti să iasă. Dar atunci cei patru tovarăși observară că împrejurimile locuinței celei atît de liniștite totdeauna, erau acum pline de lume. Grupuri numeroase se duceau și veneau, îndreptîndu-se, după cît se părea, spre Temple. Un cîntăreț ambulant, un scamator, profitînd de mulțimea aceea, se instalaseră drept în fața grădiniței cu trandafiri, unul ca să cînte, celălalt ca să-și facă scamatoriile.

Buridan își amină ieșirea.

Dar, a doua zi, aceeași mulțime se îndrepta spre Temple. Trimis ca cercetaș, să vadă ce se petrecea, Bigorne se înapoie după un ceas, spunînd că Parizienii înșirați în jurul Templelui, cîntau, rîdeau, beau și nu încetau să țipe strigăte de moarte împotriva unui om, pe care-l judeca înăuntrul fortăreții. Omul acela era primul ministru al lui Ludovic al X-lea.

Procesul lui Enguerrand de Marigny începuse!...

Buridan simți că îngălbenește.

Cît va ține procesul, adică, cît o să mai stea mulțimea în jurul Templelui, nu-și putea îndeplini planul la care gîndise.

Mai trecu o zi, și-apoi încă una...

În sfîrșit, în seara zilei a cincea, cei patru tovarăși văzură că lumea se împrăstia.

Aceleași grupuri vioaie, pe care le vedeau în fiecare dimineată, plecau, strigînd de bucurie. Și bucuria aceea a Parisului era ceva grozav de văzut și de auzit.

Era în ea toată răzbunarea anilor de spaimă, era ura strînsă la un loc, douăzeci de ani de-a rîndul.

Acuzat de trădare și de hoție, Enguerrand de Marigny, era condamnat la moarte.

În sentință stă scris că va fi executat în termen de trei zile, în timpul cărora trebuia să se roage în capela de la Temple și să-și ceară iertare.

Apoi, fostul favorit al lui Filip cel Frumos, ministrul atotputernic al lui Ludovic al X-lea, trebuia să fie dus la furcile de la Montfaucon, ca să fie spinzurat de maestrul Capeluche, călăul.

— Bine ! se gândi Buridan, am trei zile... Îl voi scăpa !

Așteaptă să inopteze. Împrejurimile grădiniței cu trandafiri își re-luau înfățișarea liniștită și tristă. Siguri acum de răzbunarea lor, parizienii se înapoiaseră în oraș unde așteptau cu înfrigurare dimineața aceea de sărbătoare, când îl vor vedea, legându-se de capătul unei funii, pe omul care îi înfricase atîta vreme.

Atunci, Buridan spuse prietenilor săi că se va duce la Temple, să vorbească cu Valois.

Guillaume începu să injure de toți sfinții.

Riquet răzni că Buridan trebuie legat după cum îl legaseră și pe Stragildo. Galben și emoționat cum nu fusese în viața lui, Bigorne nu zise nimic, pentru că, de la prima vedere, înțelese că hotărîrea tinărului era de neclintit ; dar... începu să plîngă...

Guillaume îi zise :

— Ei bine, dacă așa e hotărîrea ta, haidem cu toții atunci să murim laolaltă în locul acela de măcel !

— Nu,... nu vreau cu toți, deodată ! zise cu blîndețe Buridan. Nu vă dau voie să mă urmați. Și, mai mult, vă jur pe Maica Domnului, că... nu voi fi ucis !...

Apoi Buridan își sărută prietenii, unul cite unul și plecă.

— S-a sfîrșit ! izbucni Guillaume. N-o să-l mai vedem.

— Cine știe ? șopti Bigorne, care se gîndise bine la aventura aceea și ale cărui gînduri îi schimbaseră convingerea.

Buridan înainta hotărît spre Temple, al cărui umbră neagră se întindea peste grădinița trandafirilor. Un vînt puternic îndoia platanii, care umbreau terasa întinsă, ce se afla în fața porții celei mari. I se părea că aude vaiete, șoapte înăbușite, și se gîndea la deznădejdea Mirtilei dacă Marigny murea. Nu mai simțea nici o ură împotriva omului care-l urise atîta.

Milă nu-i era de el și cu atît mai puțin îl am drag. Nu voia s-o vadă pe Mirtila plîngînd și atîta tot...

Cînd Buridan ajunse la cîțiva pași de poarta cea mare el strigă

— Cine e acolo ? întrebă santinela, din partea cealaltă a puntei.

— Ordinul regelui ! răspunse Buridan.

Acest cuvînt era îndată ascultat. Numai prefectii, ofițerii de gardă și agenții autorităților aveau dreptul să-l întrebuițeze, după cum astăzi numai magistrații au dreptul de a zice : în numele legii !

Puntea se lasă jos. Șeful de post sosi, urmat de mai mulți arcași, să-l recunoască pe cel care venea în numele regelui.

Fără să zică un cuvînt Buridan desfăcu una din cele două hirtii pe care le luase de la Stragildo. Ofițerul o citi la lumina unei făclii pe care o ținea un soldat și o dădu înapoi lui Buridan :

— Bine. Poți să intri, zise el. Unde să te duc ?

— La guvernator ! răspunse el.

Răspunsul acela ar fi risipit orice bănuială din mintea șefului de post, dacă ar fi avut-o, dar n-o avea. Pecetea regală era îndestulătoare să-l facă pe Buridan inviolabil.

Mergînd înaintea trimisului regelui, îl duse pînă la ușa apartamentelor lui Valois, în care locuise și marele maestru al templierilor.

După ce intră, Buridan se trezi în fața unui om armat, îmbrăcat cu totul în fier.

Cum făcuse și față de ofițer, Buridan scoase pergamentul. Soldatul nu știa să citească, dar pecetea regală îi era destul.

— Trebuie să vorbesc îndată cu stăpînul tău, din partea regelui ! zise Buridan.

Omul se duse să spună cîteva vorbe altcuiva care veghea în camera vecină.

După un sfert de ceas, un fel de fecior care-l înlocuia pe Simon Malingre veni să-l conducă din odaie în odaie, pînă într-o încăpere, în care Buridan îl zări pe contele de Valois pe tronul său, lîngă o masă, scriind și surizînd. Ceea ce scria Valois în momentul acela erau amănuntele privitoare la execuții lui Marigny. Nu voise să-i lase pe alții să orînduiască o astfel de ceremonie...

Buridan se opri la doi pași de fotoliu, tăcut și palid. Aștepta. Ținuta lui, liniștită, nu era deloc amenințătoare.

— Ce ai de spus ? întrebă Valois, fără să ridice ochii. Și zîmbind mereu, termina fraza începută :

„Apoi, maestrul de ceremonii îi va trece lațul pe după gît în așa fel ca...”

În minutul acela mirat de tăcerea trimisului regelui, Valois își ridică ochii și-l văzu pe Buridan. În cea dintîi clipă, mirarea și spaima îl paralizară. Singele i se sui la cap, mina îi tremură. Apoi, blestemînd grozav, întinse mina spre ciocanul care-i servea pentru chemare.

— Monsenior, zise Buridan, liniștit puteți să chemați, să mă aruncați într-o celulă, sau să mă ucideți chiar...

Aceasta vă e cît se poate de ușor, dar, vă previn că, dacă mor, sin-teți pierdut, fără ca cineva să vă poată scăpa. Mai bine e pentru voi, să mă ascultați liniștit, mai cu seamă că am să sfîrșesc iute.

Valois nu chemă pe nimeni.

Lucru ciudat, mina nu-i opri amenințarea lui Buridan. Dar cum Buridan, căpitanul Buridan, șeful de bandiți, condamnat la moarte, cum acel om, a cărui cap era pus la preț, avea o însărcinare din partea regelui ?

Căci Buridan nu putuse să ajungă pînă la el, nu putuse intra la Temple decît arătînd o hîrtie iscălită de rege !... Buridan îl văzuse dar pe Ludovic ?...

Într-o clipă gîndurile acestea fulgerară prin mintea lui Valois.

Buridan sta nemișcat.

Valois se sculă și trecu în dosul mesei masive, care-l despărțea astfel de tînăr.

Apoi își scoase pumnalul și și-l așeză în fața lui.

Buridan își scoase pumnalul și-l aruncă departe de el, apoi își încrucișă brațele.

Valois se liniști. Cu iuțeala pe care o capătă mintea în unele împrejurări grozave, el se gîndea că tînărul acela era fiul său... și dacă se gîndea, fu ca să-și afirme odată mai mult că trebuia să-l răpună. Îngrijorare, spaimă, bucurie sălbatică de a fi pus mina pe ele, în sfîrșit toate sentimentele acelea trecură prin mintea contelui.

— Am spus-o oamenilor dumitale ; dar vouă vă spun că viu dintr-a mea...

Valois simți o nădușală rece pe frunte.

— Din partea ta ? murmură el, înăbușit.

Dar cum ai putut intra aici ?

— Grație hîrtiei acesteia, răspunse Buridan, sau mai bine zis grație pecetii regale, pe care a fost destul s-o arăt... În același timp el azvirli pe masă unul din cele două pergamente, pe care le avea la el. Dar nu era acela pe care-l arătase ofițerului de post.

Valois apucă repede hîrtia, o citi cu un aer mirat, apoi zise :

— Regele ți-a dat ordinul ăsta ?...

— Nu ! făcu liniștit Buridan. Am luat acest pergament de la sluga voastră, de la Stragildo și, după cum vedeți, mă servesc de el.

Valois răsufală ușurat... fiul său nu-l văzuse pe rege. Fiul său nu venea din partea regelui !

— Și... acel Stragildo,... ai pus mina pe el ?...

— Nu răspunse Buridan, cu aceeași liniște. Stragildo a murit. L-am ucis.

De data asta lui Valois îi trecu un fior de bucurie prin suflet. Una după alta toate mijloacele de apărare, cum făcuse cu pumnalul.

Valois se apropie de o făclie și la flacăra ei arse hîrtia, pe cînd cu mîna dreaptă își apuca pumnalul ca să se apere de Buridan. Dar acesta nu făcu nici o mișcare, lăsă pe conte să ardă hîrtia..

— L-am prins ! mormăi Valois, în gînd.

Într-adevăr, prin mijlocul ăsta Buridan se despuia de toate armele de apărare și de atac.

— Acum vorbește, zise Valois. Ce vrei ?

— Monsenior, zise Buridan, am venit să întreb dacă viața și libertatea celor trei oameni, pe care-i țineți prizonieri la Temple..

— Să vedem... care sînt cei trei oameni ?

Sigur de succes, Valois nu se grăbea să se bucure de el. Simțea un fel de plăcere scîrboasă să-și facă un joc din situația ciudată în care se afla. Acel tinăr, acela, care se afla în fața lui, era să moară.

Îl ura mai mult decît îl urise pe rivalul său, pe Engurrand de Marigny. Ochii săi însîngerăți, zîmbetul de moarte, care-i schimonosea buzele, fiorii care-l cutremurau, fața lui pămîntie, totul dovedea ura neînfîntă care-i stăpînea sufletul... Căci tinărul acela Buridan... nu era numai cel care-l trăsese în cursă, îl tirise pînă la spînzurătoarea de la Montfaucon, și după ce-l chinuise cu groaza morții, îl insultase cu generozitatea lui, grațiiiindu-l ; nu era numai acel care-l învinsese la Pre aux Clercs ; nu era numai acel care pătrunsese cu arma în mină în casa lui ; nu era numai acela care-l avusese în mină la Turnul Nesle ; nu era numai acela care, în sfîrșit, venea să-l învingă, încă odată, pe povîrnișurile Montmartrelui !...

Nu ! Toate întîlnirile acele grozave nu mai aveau nici o valoare în mintea lui ! Fatalitatea care întotdeauna și pretutindeni îl scosese pe Buridan în cale, nu mai avea valoare ! Cauzele acele de a-l urî piereau !...

Ceea ce-l făcea pe Valois să tremure de furie, era că Buridan o iubea pe Mirtila și că Mirtila era a lui ! Da, o luase cu el, la Curtea Minunilor unde ținuse piept întregii armate regale ! O iubia pe Mirtila, și culmea disperării, și el era iubit !...

Ceea ce-l făcea pe Valois să tremure de spaimă era că omul putea, sau putuse să strige cînd îi plăcea : „Nu mă cheamă Buridan ! Numele la care am dreptul este al lui Valois ! Am dreptul să port pe steagul meu

de luptă armele contelui de Valois, unchiul regelui Franței, chiar de ar trebui să fie barate cu bara bastarzilor !“...

Și-l ținea în ghearele lui !

În sfârșit, îl avea !

Era gata să-l ucidă... Nimic pe lume nu putea să-l mai scape pe amantul Mirtilei, pe fiul lui Valois !

Sigur, de data asta, că n-avea decît să-și ridice degetul ca să-l omoare pe Buridan, Valois voi să-i cunoască toate gîndurile. Și de aceea întrebă cine erau cei trei oameni, a căror libertate o cerea Buridan.

Buridan răspunse :

— Mai întîi e vorba de Filip d'Aulnay...

— Ah ! ah ! izbucni Valois, surizînd. Pentru acesta, jupine, mi-ar fi greu să-i dau viața și libertatea, avînd în vedere c-a murit !

— A murit ?... Filip a murit ?...

O durere cumplită îi săgetase inima tînărului ; și-i fu cu atît mai amară, cu cît nu-i putea da curs, el trebuia să-și păstreze puterile ca să facă față situației... Valois reîncepu vorba :

— Filip d'Aulnay fiind mort... care mai sînt ceilalți doi ?

— Unul e fratele lui Filip : Gauthier d'Aulnay. A murit și el ?

Buridan așteptă răspunsurile cu acea îngrijorare pe care o simte tot omul în clipele cînd vede nenorocirile venindu-i droaie și cînd i se pare că n-ar fi nici un mijloc pentru ca nenorocirile de care se teme, să nu i se mai întîmple.

Dar de data asta Buridan se liniști.

Cel puțin Gauthier trăia ! Unul din cei doi frați scăpa de catastrofa de care se temea.

— Nu, răspunse Valois, Gauthier d'Aulnay n-a murit încă ; acesta este rezervat pentru chinul care așteaptă pe defăimatori... Să vedem, cine e cel de-al treilea ?

— Enguerrand de Marigny, răspunse Buridan cu calmul pe care-l putea avea după ce aflase de moartea lui Filip.

Valois aruncă lui Buridan o privire stranie. Aceeași întrebare pe care i-o pusese Margareta de Bourgogne la Turnul Nesle, i-o puse și el :

— Cum, tu care-l urăști pe Marigny, care l-ai urmărit chiar cu spada în mină la Pré-aux-Clercs,... cum de poți cere viața și libertatea acelui om ?

Buridan era într-o situație de spirit cînd tertipurile nu s-ar mai fi prins.

Trăia într-unul din acele momente cînd nu mai poți minți. Într-adevăr, minciuna e o invenție strict socială, pe care omul de sus în jos al scării sociale a adoptat-o, ca pe o armă defensivă. Cu cît societățile se perfecționează cu atît minciuna ia un loc mai însemnat în viața omului. Dar sînt împrejurări cînd, față de unele fapte brutale ale naturii, omul îndepărtează minciuna ca pe o armă netrebuincioasă. Între altele, cînd amorul ajunge la acel apogeu, foarte rar, care e sinceritatea, e una din acele fapte naturale.

Buridan o iubea pe Mirtila cu acea sinceritate care pătrunde pînă în suflet pe un om. El răspunse foarte natural :

— Vreau să-l scap pe Enguerrand de Marigny pentru că nu vreau ca fata lui să plîngă.

Nu vreau ca în viața Mirtilei să fie durerea morții tatălui său sub securea călăului...

În fața mărturisirii lui Buridan, Valois avu o tresărire de furie, pe care o înfrină însă. Simți pentru Mirtila o pasiune și mai puternică. Ii veni să se repeadă asupra tinărului.

Dar stăpînindu-se, hotărî să meargă înainte, urmă cu un zîmbet care-l făcu pe Buridan să se înfioare :

— Linștește-te, tinere, Enguerrand de Marigny n-o să moară de secure... Asta e totul ? urmă el. Deci, îmi ceri viața și a lui Enguerrand de Marigny.

— Da, monseniore, zise Buridan.

— Și dacă primesc ? Dacă deschid carcera lui Gauthier d'Aulnay, și dacă mă duc să-l scot pe Marigny din bisericuța unde își cere iertare lui Dumnezeu, la picioarele altarului, înainte de a-și cere iertare oame- nilor la picioarele spînzurătorii, dacă le dau drumul. Ce ai face pen- tru mine ?

— Monseniore, aș uita că sînteți tatăl meu, și ce fel de tată ați fost. Dacă-i iertați, vă iert !...

Valois își încheștă mina pe pumnal, gata să se repeadă asupra lui Buridan...

Acesta își încrucișă brațele pe piept și zise :

— Ce hotăriți, monseniore ?

— Și dacă refuz ? strigă Valois.

— În acest caz, monseniore, mă voi duce la rege. Regele mă va aresta și mă va da pe mîna călăului, o știu bine.

Dar, înainte de a mă da pe mîna lui, mă va asculta. Și iată monse- niore ce-i voi spune : „Sire ați aflat prin mine și fără voia mea, crimele soției voastre, Margareta de Bourgogne. O țineți pe regină prizonieră din pricina mea cu toate că regina nu e așa de vinovată pe cît credeți. Da, există o explicație pentru purtarea reginei, dacă nu o scuza. Și explicația e că un om pe cînd ea era fată... pe cînd locuia la Dijon, în palatul duce- lui de Bourgogne, a împins-o în prăpastie. Acest om, amantul Margaretei, Sire era ambasadorul regelui, tatăl vostru, la curtea Burgundiei.

El se numea contele de Valois...”

Contele căzuse pe fotoliu, sleit de puteri, de spaimă, cu ochii hol- bați, ațintiți asupra ușii, cu auzul încordat la toate zgomotele exterioare, ca și cum în clipa aceea s-ar fi temut numai de tîn singur lucru, ca gro- zavele cuvinte ale tinărului să nu fi fost auzite de vreunul din ofițerii, sau servitorii săi.

— Într-adevăr ! zise el, cunoști acest secret. Dar, admitînd că ai ieși viu de aici, și regele te-ar asculta nebunule, regele nu te va crede !...

Buridan răspunse :

— Regele nu mă va crede, desigur, căci își va închipui, și-l veți putea convinge că acest lucru e o simplă răzbunare din partea mea...

— Atunci ?... strigă Valois.

— Dar va crede-o pe regină !

— Regina !... bilbii Valois, amețit.

— Regina care e prizonieră la Luvru !

Regina pe care Regele o va putea întreba îndată ce voi vorbi. Re- gina care va confirma tot ce voi fi spus eu aducînd probe !...

Valois se sculă ; îngrozitorul adevăr îi lua ochii ; era pierdut și Buridan se putea duce la Ludovic al X-lea.

— Miserabile, bolborosi el, n-ai să ieși de aici, căci...

— O vorbă ! Încă o vorbă ! strigă Buridan, care-l opri pe loc, cu un gest, pe Valois, gata să cheme. Dacă ies de aici, monseniore, vă dau douăzeci și patru de ore ca să vă gândiți. Dacă nu pot, n-aveți nici măcar o oră : căci în vremea asta cineva așteaptă să ies de aici și dacă nu mă vede la ceasul convenit se duce direct la Luvru... Și acel cineva, monseniore, va fi primit îndată, căci regele îl cunoaște... El se numește Lancelot Bigorne !

— Lancelot Bigorne ! gîfii Valois înspăimîntat, ca tigrul prins în laț.

— Fostul tău servitor...

Un minut se lăsă o tăcere grozavă.

Abătut, cu capul ținîndu-i, Valois murea de spaimă. Privirea-i sticloasă i se ațintise asupra lui Buridan care la rîndul lui îl privea cu un fel de milă amară... Și tăcerea aceea n-o rupse decît Buridan.

— Monseniore, zise el, Enguerrand de Marigny trebuie să fie dus la moarte peste trei zile. O zi a trecut. E ora zece, seara. Vă dau toată ziua de mîine ca să-mi îndepliniți voința. Dacă, mîine seară, la ora cinci, Gauthier și cu Marigny nu sînt liberi, la ora șase mă duc la Luvru... vorbesc... regele întreabă pe Margareta... și la noaptea viitoare sînteți întemnițat în Temple.

Valois oftă adînc. Făcu semn din cap că primește, apoi se trînti pe scaun ca lipsit de cunoștință.

Buridan se apropie, se aplecă asupra lui, îl privi o clipă, cu o căutătură ciudată, și-i șopti :

— Adio, tată !...

Apoi, fără să mai privească în urmă, se îndepărtă. În antecameră îl găsi pe servitorul care-l conduse la un altul, și, din ușă, în ușă, și din servitor în servitor ajunse pînă la pod unde ofițerul de gardă îl salută pînă la pămînt, ca pe un trimis al regelui...

Cîteva minute după aceea ajungea la grădinița cu trandafiri, unde tovarășii lui îl sărutară și-l strînseseră în brațe, gata să-l sugrume de bucurie.

— Mii de draci ! urlă Guillaume, drept încheiere, haidem să ne punem la masă.

— Știam eu ȕ-o să se întoarcă ! șopti Bigorne.

XXXVI. INCERCAREA HOTĂRÎTOARE

Buridan istorisi tovarășilor săi Guillaume, Riquet și Lancelot care-l ascultau înfiorați, grozava scenă care se petrecuse la Temple.

— Rezultatul e, zise Riquet, că prințul de Marigny va fi salvat ! Atît mai rău ! pe dracu... cu atît mai rău !...

— Cine ar fi putut gîndi, Buridane, urmă Guillaume, că într-o zi vei fi salvatorul lui Marigny ? !

— Hm ! pufni Bigorne, nu disperați, dragii mei, Marigny n-a scăpat încă din ghearele lui Valois.

Îl cunosc eu pe Valois, e vîlpe bătrînă ! El știe multe scamatorii.

— Și ce o să zică Gauthier, urmă Riquet, cînd o afla că a scăpat Marigny ?

— Gauthier, răspunse Buridan, va fi liber să-l provoace pe dușmanul său, cînd vor fi amîndoi în siguranță.

În gîndul lui, Buridan nădăjduia să-l facă pe Gauthier să renunțe la vechile gînduri de răzbunare, împotriva lui Marigny.

Și, apoi, răzbunătorul familiei d'Aulnay era Filip și Filip nu mai era.

Gîndindu-se la moartea prietenului său, Buridan își petrecu restul nopții trist și posomorît, reamintindu-și o mulțime de întîmplări din viața lui Filip, și repetînd cu groază cuvintele lui Bigorne : Marigny și cu Gauthier sînt încă în ghiarele lui Valois !...

Cu toate astea, el adormi adînc spre ziuă, la ceasul cînd Bigorne se deștepta ca să se ducă să facă o mică vizită lui Stragildo. Ziua trecu încet.

Cu cît se apropia ora hotărîtă, Buridan simțea mărindu-i-se nerăbdarea și teama. Cu toate astea, era cu neputință ca Valois să nu se fiină de cuvînt, deoarece viața îi era în primejdie !...

La ora patru, el se hotărî să iasă.

Guillaume trebuia să stea de pază în fața pivniței în care era închis Stragildo. Riquet trebuia să stea în pod, ca să supravegheze împrejurimile grădiniței trandafirilor. Numai Bigorne urma să se ducă cu Buridan, care nu mai avea astîmpăr și care pornise chiar cu un ceas înainte de acela arătat chiar de el.

— Stai o clipă, zise Bigorne, urmîndu-l. Presupune că la ora cinci Marigny și Gauthier trec podul Temple-lui !... Ce-o să faci ?

— Ei bine, le voi ieși înainte...

Bigorne clătină din cap.

— Presupune că Valois a întrebuintat ziua așa... că noi să nu ne putem întîlni cu regele. Presupune că în momentul cînd vei înainta, două sute de arcași ies de la Temple și te prind, închizîndu-i din nou pe prizonieri, pe care se vor fi prefăcut că-i liberează ?... Vrei să mă lași pe mine să lucrez ?

— Ei bine ! du-te dragă Bigorne, mă încred în tine în situația aceasta grozavă.

— Bine ! zise Bigorne. Acum presupune că, la ora cinci, porțile nu se deschid ca să-ți dea pe Gauthier... nu vorbesc de Marigny.

Ce o să faci ?

— Voi aștepta pînă la șase, zise Buridan cu glas înăbușit. La șase mă voi duce la Luvru.

— Ești hotărît.

— Desigur !...

— Ei bine, ne vom duce împreună...

Aceste diferite puncte orînduite, cei doi oameni tăcură. Înaintară pînă în apropierea Temple-lui, care părea veșnic pustiu.

Bigorne îl conduse pe Buridan pînă în dosul unui gard des, de unde puteau vedea poarta de la Temple.

Se așezară jos, pe iarbă, și cu ochii ațintiți asupra porții, printre crăpăturile gardului, așteptară în tăcere.

Împotriva obiceiului, podul de la Temple era ridicat. Lui Buridan i se părea că era ca o amenințare din partea lui Valois.

După o așteptare groaznică, sunară orele cinci. Lui Buridan începu să-i zvicnească inima cu putere... Ultimele unde sonore ale bronzului pieriră... Minutele trecură... Puntea nu coboră !...

Buridan își mușca pumnii...

Nici o vorbă nu se schimbă între cei doi oameni. Atîta doar că mîna lui Bigorne îl prinse pe Buridan de umăr și-l sili să stea pe loc. Acea oră

fu una din cele mai grozave din viața lui Buridan, care cu toate astea cunoscuse unele destul de tragice.

Sună șase !... Buridan gemu furios.

— La Luvru ! zise el.

— Fie și la Luvru ! încuviință Bigorne.

Și apucară pe strada Vieille Barbette, apoi pe o ulicioară transversală, ajunseră în strada Saint Martin. Buridan nu vorbea, dar era înspăimântător la față. Bigorne ofta și bolborosea rugăciunile morților. Într-adevăr, era încredințat că se ducea la moarte, și se ruga dinainte pentru seufletul lui, de teamă că popa nu și-ar face datoria, mai târziu. În orice caz, Bigorne era sublim, căci era sigur că-și lasă oasele la Luvru, și cu toate astea nu șovăia să-l urmeze pe Buridan.

Alergau prin strada Saint Martin, când, deodată, ca pentru a răspunde gândurilor negre ale lui Buridan, la o biserică, începură să sune clopotele.

— Mea culpa ! Mea culpa ! borborosi furios Bigorne.

Deodată, o altă biserică, apoi alta, sânară toaca morților, și în urmă altele... toate bisericile din Paris trăgeau clopotele morților...

Buridan se opri. Bigorne făcu la fel.

Amândoi ascultară chemarea aceea, jalnică. Pe stradă, trecătorii se adunau grupuri ; negustorii ieșeau în pragurile ușilor prăvăliilor întunecoase și se întrebau unii pe alții ; o îngrijorare cumplită cuprindea Parisul ! Femeile îngenuncheau, în negura care se întindea, în tăcerea care, deodată, învăluia străzile. Clopotele bisericelor sunau mereu, a moarte.

— Oh ! tresări Buridan. Ce ce petrece oare ?

— Mea culpa ! Mea culpa ! repetă Bigorne cu îndirjire.

— La urma-urmei... ce ne pasă ! zise Buridan. Haidem la Luvru !...

Era gata să pornească... În clipa aceea, din colțul străzii Saint Martin înaintă un grup, care apărea ca un vis în noaptea tot mai neagră.

Cu cât grupul acela înainta, gemetele și bocetele răsunau mai tare. Ingenunchiate, femeile țipau jalnic ; bărbații urmau văitându-se...

Grupul urmat de gemete, lăsând în urma lui ca un fel de diră jalnică, se oprea la distanță de douăzeci de pași, și atunci se făcea o tăcere groaznică, apoi concertul vaietelor reîncepea ca la un semnal.

Ajunse pînă la Buridan și Bigorne, înlemniți, unul de o presimțire grozavă, celălalt de un fel de spaimă religioasă.

Grupul era alcătuit, mai întâi, de doisprezece copii, îmbrăcați în haine speciale, pentru serviciul morților. Unul dintre ei, care mergea în fruntea lor, suna mereu un clopoțel. În urmă venea un călugăr uriaș, cu capul sub gluga neagră, ducînd o cruce enormă, acoperită cu zăbratnic negru. Apoi doisprezece popi în negru, mormăind rugăciuni. După el, șase purtători de facle. Apoi doisprezece stegari, purtînd steagurile cu vîrfurile în jos. În sfîrșit, trîmbițașul orașului Paris, călare pe un cal negru, pe care-l duceau de căpăstru doi feciori. În urmă mai erau încă un rînd de oameni purtînd facle,... încă doisprezece stegari, și mulțimea... La fiecare distanță de douăzeci de pași, fantastica procesiune sta locului... Se opri, și lîngă Buridan, care o vedea sosind cu o strîngere de inimă nelămurită...

Atunci, trîmbițașul, cu un pergament în mînă strigă cu glas tare :

„Noi, Ludovic al zecelea, conte de Champagne și de Brie, rege al Navarei, rege al Franței ; facem cunoscut la toți și toate, nobleței, burgheziei, și poporului, precum și preoților din iubitul nostru oraș că de azi în-

colo se vor face rugăciuni publice timp de o lună în toate bisericile acestui oraș ca și în toate bisericile regatului..." Trîmbițașul sună din trîmbiță, apoi citi alt pagament :

„Din ordinul regelui !

„Noi, Jean Batiste Biron, pristavul orașului Paris, bacalaureat al Universității, crainic regal, cu durere și cu inima zdrobită, facem cunoscut la toți cei de față că rugăciunile ordonate de regele nostru sînt pentru ca să capete iertarea prea slăvitului Dumnezeu, a Maicii Preciste și a sfinților din Rai, pentru sufletul prea înaltei, prea nobilei, prea puternicei principese Margareta de Bourgogne, regina Franței, soție virtuoasă și prea iubită a regelui nostru Ludovic al X-lea, care a murit în floarea vîrstei în fortăreața regală a Luvrului, în seara acestei zile, a douăzeci și doua din luna Septembrie, în anul de grație 1314“.

Crainicul trîmbiță iar. Și, ca și cum ar fi fost un semnal, strigătele de durere, izbucniră din nou. Băiatul sună clopoțelul. Preoții strigară :

— Fraților, rugați-vă ! Surori, rugați-vă pentru regină !

Și fantastica procesiune trecu înainte luminată de flacăra tortelor, în acel freamăt de milă, de jale, de disperare, care se întindea asupra Parisului. Milă, înduioșare sinceră, căci Margareta de Bourgogne era foarte iubită de popor.

Vaiete și țipete exagerate, căci nu era bine să manifesti o durere prea potolită pentru o moarte atît de augustă.

Buridan era zdrobit.

— Moartă ! strigă el. Margareta a murit ! Valois triumfă !...

— Și drumul nostru la Luvru nu ne mai e de nici un folos, căpitane ! zise Bigorne care-și regăsi deodată expresia de nepăsare, pe care o avea de obicei. Crede-mă stăpîne, te încapăținezi să faci un lucru peste putință de înfăptuit. Marigny e condamnat și pe drept, căci, la dracu !... gîndește-te la toți nenorociții, pe care i-a spînzurat, ca să se îmbogățească ; gîndește-te că prietenii, frații d'Aulnay, au dus o viață mizabilă, grație lui, cîtă vreme fuseseră născuți să trăiască ca niște boieri mari și bogați, ce erau.

— Îți jur, stăpîne, că dacă izbuteai să-l scapi pe acest om ar fi fost o crimă...

— E tatăl Mirtilei ! gemu Buridan, cu glas înăbușit.

— Orice ar fi,... s-a sfîrșit ! Margareta a murit. Valois nu mai are de ce să se teamă de tine. Deci, de-acum degeaba te mai încapăținezi.

Întorcîndu-se, Buridan apucase spre grădinița trandafirilor. Era zdrobit.

În același timp, în el se dezlănțuia un necaz grozav împotriva loviturii soartei, cum zicea el :

— Să moară Margareta, tocmai în acele momente !...

Cititorii vor vedea, în curînd, că acea moarte a reginei nu era datorită numai întîmplării și că soarta era nevinovată de întîmplarea aceea, care-l osîndea cu desăvîrșire pe Marigny.

— Mai am o zi ! strigă Buridan. Mai pot găsi mijlocul să-l scap pe tatăl Mirtilei.

Se înoptase. Buridan și Bigorne, unul deznădăjduit, celălalt vesel, ajunseră în strada Vieille Barbette. Auzeau, din depărtare, vuietul Parisului, care plîngea și se ruga pentru sufletul Margaretei.

— Îl voi scăpa ! repetă Buridan, care-și învinsese descurajarea în care se zbătuse pînă atunci.

Cum își zicea, sau cum gîndea lucrurile astea cu o înfocare sălbatică și încăpățînată, la două sute de pași, în fața lui spre Temple, văzu o lumină mare de torte.

Oare procesiunea funebră trecea și pe acolo?... Nu !... La lumina tortelor, Buridan observă un grup de cavaleri, care înaintau la pas spre el.

Se înfioră. Presimțirea unei alte nenorociri îl cuprinsese. Cu ochii rătați, privea călăreții care veneau dinspre Temple, grozavi, în zalele lor de fier.

Simți că Bigorne îl apucă de braț și-l tîrî în dosul unui gard șoptind :

— Fugi ! Sînt soldații lui Valois !...

Și cum Buridan, gîfîind îngrozit se întreba ce însemna acea ieșire a trupelor lui Valois, Bigorne îl apucă de mînă și-i zise la ureche :

— Ai cerut viața lui Marigny, lui Valois ?

Privește, iată răspunsul lui Valois... care trece !

Între-adevăr, în urma celor cincizeci de călăreți, veneau doi preoți ! În urma celor doi preoți, mergea călăul Capeluche ! După Capeluche, urma un om cu picioarele goale, în cămașă, cu funia de gît și cu o lumină de ceară în mînă !... Și acel om era... Enguerand de Marigny !...

Chiar după el, călălrea contele de Valois, urmîndu-și dușmanul cu un zîmbet înghețat, iar după el, încă cincizeci de soldați.

Fu o vedenie grozavă, care se perindă cîteva minute.

Înspăimîntat, cu gura căscată, cu ochii holbați, Buridan privea fără să poată face un pas, sau un gest. Era ca țintuit locului.

— Haidem ! îndemnă Bigorne, după ce cortegiul trecu, Ieșiră din ascunzătoare și se amestecară prin lumea care vorbea despre îngrozitoarea întîmplare. Bigorne se apropie de cineva, saluaă politicos și întreabă :

— Cine a fost acel care a trecut ?

— Cum ? zise burghezul desprețuitor nu ești din Paris ?... Acela e trădătorul Marigny, impilatorul poporului, spînzurătorul sărmanilor, pe care-l duce la Notre-Dame ca să se pocăiască toată noaptea.

— Da : dar credeam că osîndiții nu erau duși să se pocăiască decît chiar în ajunul chinului.

— Da, cumetre. Ei și ?...

— Ei bine ! Trădătorul nu trebuia spînzurat decît poimîine dimineată.

Burghezul dădu din umeri.

— N-ai auzit, oare, strigarea care s-a făcut după amiază, în Paris ? Ziua execuției a fost preschimbată, și mîine dimineată, în zorii zilei, Marigny va fi spînzurat de furcile de la Montfaucon.

Buridan se cutremura. Omul se îndepărtă.

— Bigorne ! gemu Buridan. Ascultă !...

Tinărul șopti cîteva vorbe la urechea lui Lancelot, care clătină din cap, apoi porni repede în direcția pe care o luase cortegiul.

— Îl voi scăpa ! repetă atunci Buridan, cu o neclintită încredere.

Și apucă un drum potrivit grădiniței cu trandafiri. După un ceas sosea la Cîrtea Minunilor. Acolo erau așezate mese, afară, în noroi.

Grupuri de ticăloși beau și cîntau.

Se vedeau figuri grozave de bandiți, figuri veștejite de desfrîinate, pe care faclele de rășină le luminau cu raze mohorîte.

O bucurie nespusă stăpînea Curtea Minunilor. Care era pricina bucuriei aceleia ?... Buridan nu se întrebă.

Ceru să fie condus la ducele Egyptului, care administra acea asociație în așteptarea alegerei noului rege al calicilor, care trebuia să ia locul lui Hans. Grație semnelor de recunoaștere, pe care le învățase cîț șezuse la Curtea Minunilor, Buridan, care fusese aproape uitat, fu condus pe dată pînă la șef. Zărindu-l pe Buridan, ducele Egyptului nici nu se bucură, nici nu se miră. Dar, după chipul cum se sculase de pe jilțul unde sta, și după cum poruncise să se aducă vinul de bună venire, era lesne de înțeles că-l însufletea o nădejde ascunsă. El îl pofti pe Buridan chiar pe jilțul pe care șezuse, umplu cupele, salută, și zise :

— Bine ai venit printre noi, căpitan Buridan.

Cînd cupele se goliră, ducele Egyptului se așază și el jos, și păru că așteaptă ca Buridan să-și explice scopul venirii sale. Buridan îl privea cu înfocare, căutînd să surprindă pe chipul acela taina destinului, pe care-l combătea cu atîta îndîrjire.

— Duce, zise el, mă întorc printre voi...

Ducele Egyptului tresări de bucurie.

— Oh ! zise el, dacă căpitanul Buridan primește sceptrul regilor Calicilor, se vor petrece lucruri mari la Curtea Minunilor și în Paris...

— M-ai priceput rău, răspunse Buridan.

Ți-am spus : calea pe care o urmezi cu tovarășii tăi se îndepărtează de a mea.

Nu am venit ca să mă alegeți drept căpetenia voastră. Sînt aici, pentru că am nevoie de tine și de ai tăi, duce !...

— Va fi o mare fericire pentru toți cei de aici ca să-l ajute pe căpitanul Buridan.

Vorbește. Ai nevoie de bani ? Ai nevoie de viața noastră ?...

— Ascultă-mă, duce. Niciodată nu v-a dat prin gînd să smulgeți unul din ai voștri din mîinile călăului, cînd e dus la spînzurătoare ?

— O viață de om valorează cît alta, zise cu gravitate ducele Egyptului. Cînd unul dintre ai noștri e prins, cu atît mai rău pentru el. Asta-i hotărît odată pentru totdeauna printre noi. De ce ai pune în pericol viața a cîtorva dintre noi, ca să scăpăm pe unul ?

— E drept, răspunse Buridan, dar dacă, cu toate astea, v-ar veni ideea să-l scăpați pe unul care va fi spînzurat ? Dacă v-ați hotărî să smulgeți pe unul de-al vostru de la moarte, ce s-ar întîmpla ?

Un zîmbet trist flutură pe buzele ducelui Egyptului.

— Dacă s-ar lua o astfel de hotărîre, zise el, atunci degeaba l-ar închide pe omul pe care am hotărît să-l scăpăm, în fundul unei temnițe mai adîncă chiar decît Temple, sau Chateletul ! În două ceasuri n-ar mai rămîne piatră pe piatră din temnița aceea. În zadar s-ar rîndui armata regală în jurul spînzurătorii ! Am ajunge la spînzurătoare printre zece mii de oameni, l-am spînzura pe călău și am pleca cu fratele nostru, lăsînd la nevoie mii de cadavre pe locul acela.

— Bine ! strigă Buridan, care tresări pînă în fundul sufletului. Apoi tăcu cîteva clipe. Ducele Egyptului aștepta nepăsător. Buridan urmă :

— Acum, ascultă. Crezi că oamenii tăi își reamintesc de mine cu drag ?

Ducele întinse mîna spre fereastră.

— Sînt, zise el, aproape șapte mii de oameni în Curtea asta și în împrejurimi. Benchetuiesc. Dă-ne un ordin cu neputință de înfăptuit, căpitane Buridan. Comandă-ne, de pildă, să ne ducem să-l luăm pe regele Franței și să-l aducem aici... În cinci minute n-o să mai fie în regatul Calicilor nici un om nici o femeie, nici un copil. Curtea Minunilor se va năpusti asupra Luvrului, dacă vrea căpitanul Buridan !

Pieptul lui Buridan se umflă de aceeași bucurie grozavă.

— Duce, iată pentru ce am venit : Unul dintre ai mei a fost prins. Vor să-l spînzure. Vreau să-l scap !...

— Bine, zise ducele, acest om e salvat.

În orice închisoare ar fi, e sigur că va scăpa și va trăi, precum sînt sigur că sînt duce de Egypt.

Buridan răsufli adînc.

— Dar dacă-l va duce la furcile spînzurătorii ?

— Vom ajunge la vreme. Vom doborî furcile. Îl vom uide pe călău. Vom fugări paznicii și omul nu va fi spînzurat !...

Buridan răsufliă mai ușurat.

— Cînd va fi spînzurat omul acela ? urmă ducele Egyptului.

— Mîine dimineată, în zorii zilei ! zise Buridan.

— Mîine dimineată ? zise ducele, tresărînd. Și la care furci ?

— La furcile cele noi, unde încă n-a fost nimeni spînzurat !...

— Vrei să spui de... furcile de la Montfaucon, pe care le-a ridicat prințul Marigny ?...

— Da ! zise Buridan. Omul pe care vreau să-l scap va fi spînzurat mîine, în zori de zi, la spînzurătoarea de la Montfaucon.

Ducele Egyptului tresări din nou. Apoi cu glas ciudat întrebă :

— Numele acestui om ?

— Marigny ! răspunse Buridan.

Șeful bandiților rămase un minut nemișcat și tăcut. Se aștepta, se vede, să audă numele lui Marigny, căci nu păru deloc mirat. Fața lui, cu trăsăturile împietrite, de o îndelungă nepăsare față de toate lucrurile, rămase neschimbată.

— Ei bine, duce întrebă Buridan, cu glasul răgușit. Ce zici ?

Ducele se sculă, îl luă pe Buridan de mîna și-l duse pînă la fereastră, unde deschise oblonul. Dintr-o mișcare îi arătă Curtea Minunilor, luminată de faclele de rășină, plină de mese, unde bandiți, cerșetori, monștri, desfrînați beau și cîntau. Mesele acele, unde curgea vinul vărsat în pete mari, roșii, ca de singe,... femeile despletite, stînd pe genuchii bărbaților, cu paharele în mîna, vocile aspre ale căror cîntece de bucurie răsunau ca o amenințare, chipuri ca acelea ale lui Rembrandt, pe care le luminau flăcările torțelor pe cîte o singură parte, pe cînd restul rămînea în umbră,... tot tabloul acela grozav, încercuit de casele ruinate, cu pereți cojiți, și luminați de cîte o rază de lumină,... scena aceea stranie, îi apăru lui Buridan ca o nălucire a unui om în friguri.

Ducele Egyptului grăi :

— Curtea Minunilor chefuieste, căpitane Buridan. Curtea Minunilor sărbătorește moartea dușmanului său neîmpăcat, a lui Enguerrand de Marigny...

Buridan se cutremură. Șeful bandiților urmă :

— Dacă mă voi duce în Curte, dacă mă voi sui pe o estradă ca să-i întreb : „Cine vrea să-și dea viața ca să scape pe aceea a lui Buridan ?” îi vei vedea pe toți oamenii aceștia sculându-se și n-ai auzi decât un glas răspunzând din mii de glasuri : „Eu ! Eu !” Acum căpitane, dacă te-ai sui pe estradă, și dacă te-ai sui pe estradă, și dacă te-ai apuca să le spui : „Sînt căpitanul Buridan ; toți v-ați da viața pentru mine ; ei bine vreau să-l scap pe Enguerrand de Marigny ! Cine vrea să-mi dea o mîină de ajutor ?...”

Atunci îi vei vedea pe toți oamenii aceștia sculându-se și repezindu-se asupra ta. Și n-ar fi unul care să nu încerce să te ucidă... Căpitane Buridan, prințul de Marigny e osîndit.

Buridan rămase un minut pe gînduri, ca și cum ar fi fost preocupat de priveliștea pe care o avea în fața ochilor. În clipa aceea, mulțimea se sculă cîntînd. Bărbații, femeile, se lăuară de mîini și începură o horă în-drăcită, în jurul unui fel de spînzurători, pe care o înjghebaseră în mijlocul Curții. În același moment un manechin fu atîrnat de spînzurătoare, pe cînd un urlet groaznic, de moarte, se dezlănțuia în văzduh.

Bandiții îl spînzurau pe Marigny, într-o momîie, pînă aveau să-l vadă atîrînd în carne și oase, la spînzurătoarea de la Montfaucon !

Buridan nu scoase un cuvînt. Se învăluî în mantia lui, coborî, trecu printre grupuri, împreună cu ducele Egyptului, care-i făcea loc, și care-l însoți la marginile regatului Calicilor... În minutul acela la ceasul unui turn sună miezul nopții...

Marigny nu mai avea de trăit decât cinci-șase ceasuri, căci la răsăritul soarelui, trebuia să fie spînzurat, după cum fusese anunțat în tot Parisul.

— Îl voi scăpa ! șopti Buridan, cu încrederea lui nestrămutată.

Se puse pe fugă, și în fața grădiniței cu trandafiri îl găsi pe Lancelot Bigorne, care-l aștepta, plimbîndu-se de colo pînă colo. Ne reamintim că Bigorne urmasese cortegiul, care-l ducea pe Marigny pînă la Notre-Dame.

— E bine ? întrebă Buridan.

— Ei bine ! Nu numai că știu unde locuiește, dar i-am vorbit, și te așteaptă.

— Să ne ducem repede !...

În jurul Chateletului, era o țesătură de ulicioare întunecoase, de unde se răspîndea o duhoare scîrboasă. Ele se încrucișau, ca un labirint întortocheat, de nepătruns, care părea că ocolește închisoarea antică, sau formau în jurul ei o altă închisoare, de unde era greu de scăpat.

Numai în fața porții principale a Chateletului era o piață de unde mai puteai răsufla. Într-una din acele ulicioare, Bigorne îl conduce pe Buridan.

Se opriră în fața unei case joase.

Nu era nici o fereastră la stradă.

Ușa era vopsită cu roșu, groasă, puternică. Nimeni nu s-ar fi încumetat s-o zdrobească, încercuită cu fier, cum era. Avea o ferestruie.

Bigorne bătu cu pumnul în ușă. După un minut, ferestruia se deschise și o figură bestială apăru printre gratiile care o apărau luminată de un opaiț, pe care locuitorul acelei case îl ținea în mîină.

— Haide, deschide ! zise Bigorne. Eu, sînt, ... cel ce ți-am vorbit adineuarea, cînd ai ieșit de la Notre Dame, unde ai închis vînatul de mîine dimineață.

— Bine ! zise liniștit apariția.

Buridan auzi scîrțitul zăvoarelor.

Ușa se deschise și omul apăru, ținînd în mîna un pumnal.

Buridan făcu semnul crucii, repede, și intră, urmat de Bigorne. Omul închise ușa. Zicem că Buridan făcu semnul crucii, căci era bun creștin, și casa aceea, era locuința călăului, ... a lui Capeluche...

El îi duse într-o sală mare, curată și mobilată chiar cu un fel de lux burghez. Puse pe masă o luminare de teară, și printr-un gest își pofti oaspeții să stea jos. Dar Buridan și Bigorne refuzară, în același timp.

Capeluche nu insistă. Rămaseră, deci, în picioare.

Călăul nu dăduse drumul pumnalului, pe care-l ținea în mîna. El privi întrebător pe vizitatorii săi :

— Mă cunoști ? întrebă Bigorne.

— Nu ! răspunse Capeluche.

Avea o figură respingătoare, buzat, cu ochii fără nici o expresie omenească, cu un cap sălbatic pe niște umeri de uriași.

Bigorne urmă :

— Sînt cineva, pe care era să-l spînzuri, într-o zi, la Monfaucon.

Capeluche strînse pumnalul bine în mîna lui enormă și zise : Se prea poate !... cînd mi se dă cîte un om, îl iau, îi tai capul cu securea, sau îi trec ștreangul pe după gît, și... atîta tot !

— Sînt Lancelot Bigorne.

— Se poate și asta !

— Eu sînt Jean Buridan, pe care-l vei spînzura într-o zi, căci capul meu e pus la preț...

— Și asta iarăși se poate !...

Un minut domni tăcere.

Bigorne tremura, Buridan era liniștit. Capeluche întrebă :

— Și ce vreți acum... cu mine ?

— O să afli, răspunse Buridan. Dar, mai întîi, răspunde. Cît ți se dă pentru fiecare spînzurătoare ?

— Uneori mai mult, alteori mai puțin. Atîrnă de condamnat... vreau să zic de rangul lui. Pe scurt, îmi fac pe an, o mie de galbeni, bani cu care nu se prea poate lăuda... oricare burghez din Paris. În afară de ce-mi dă orașul Paris pentru împlinirea îndatoririi mele, adică... douăzeci și șase de livre.

— Capeluche, zise Buridan, dacă ți-aș cere să nu omori pe Engue-rrand de Marigny, ce ai zice ?

— Și asta-i posibil... Ce nu se poate... pe lumea asta !

Buridan începu să nădăjduiască.

— Cum ai face ? urmă el.

— Cum fac întotdeauna cînd... nevastă-mea, fiul meu, ori fratele meu vin la mine pentru cîte o treabă la fel cu asta... pe care mi-o propuneți.

— Ah ! ah ! strigă Buridan, ți s-a mai propus, nu e prima dată ?...

Capeluche înaltă din umeri. S-ar fi zis că ridică doi munți.

— Fără de asta, zise el liniștit, n-aș câștiga cele trei mii de livre suplimentare, pe care le pun deoparte, în fiecare an. Un osîndit pe care-l scap îmi aduce mai mult venit decît un condamnat, pe care-l execut și se puse pe un rîs îngrozitor.

— Cum faci ? întrebă Buridan gîfîind.

— Cînd trebuie să tai gîtul osînditului nu mai e nimic de făcut...

— Da ! dar aici... nu e cazul ! E vorba de spînzurat !... Bine, cînd osînditul trebuie să fie spînzurat, tai frînghia pe jumătate dinainte. Greutatea corpului rupe frînghia.

Spînzuratul își vine în fire, căci am grijă să nu-l mai trag de picioare. Știți că dacă se rupe frînghia condamnatul e iertat !...

— Într-adevăr, așa e ! murmură Bigorne care-i asculta lămuririle cu o încordare înfrigurată.

— Și atunci ? întrebă Buridan, căruia îi bătea inima grozav.

— Atunci, zise Capeluche, se întîmplă că mă bagă în închisoare vreo lună, dar mie mi-e tot una... că nu mi-e frică de temniță. Și asta o fac... ca să mă învețe minte să verific mai bine în ce stare-mi sînt frînghiile.

— Dar condamnatul ?...

— Ei bine ! osînditul ?...

— Da ! ... ce i se întîmplă atunci ?

— Păi, i se iartă pedeapsa, deoarece frînghia s-a rupt ceea ce dovedește că Dumnezeu ori dracul au voit să-l scape. E dus din nou la închisoare, și... ce se mai întîmplă cu el nu am habar. Atunci trebuie făcută învoiala cu temnicierii, și, știți seniore, că aceștia sînt... oameni de înțeleș.

După o mică tăcere, Buridan urmă :

— Te învoiești să faci pentru Marigny ce ai făcut și pentru alții ?

— Da zise Capeluche, fără șovăială.

Dar o scînteie îi licări în ochii sălbatici.

— Atît numai, urmă el, că pentru acesta e lucru mai serios. E un om puternic... un ministru !... O să fiu închis pe puțin trei luni. Frînghia care trebuie să spînzure un Marigny nu poate fi o frînghie ca oricare alta... pricepeți ?

Lui Buridan i se părea că se sfîrșește. Se temea ca nu cumva Capeluche să-și ia vorba îndărăt.

— Atunci, urmă Capeluche, ascultați :

Ca să pregătesc frînghia unui burghez cer trei galbeni pe lună ; pentru frînghia unui nobil, îmi trebuie opt galbeni ; pentru Marigny, care e ministru și socotind cele trei luni, de temniță, pe cîte zece galbeni, una peste alta fac tocmai o sută treizeci de galbeni, pe care o să trebuiască să mi-i dați. Altminteri,... vă salut !

— Golește-ți buzunarele ! porunci Buridan.

— Ce spui ? tresări Bigorne, sărind în sus.

— Da ! tot ce ți-a mai rămas din lădița lui Malingre ! Ai la tine ? Ad-o încoa !

Bigorne nu crîcni nimic, dar privirea lui scînteie ceva ca un blestem deznădăjduit. El se supuse furios și aruncă pe masă monedele de aur,

oștind atât de adânc, încît... l-ar fi putut înduioșa chiar pe Capeluche. Buridan numără.

Erau douăzeci și șapte de galbeni de aur și cîteva jumătăți de galbeni, adică aproape de trei ori mai mult decît ceruse călăul. Capeluche mirii ca un zgîrcit care dă peste o comară.

Mîinile lui uriașe strînseră aurul la un loc, și într-o clipă îl făcu nevăzut.

Buridan se apropie de el, îl privi drept în ochi și cu un glas care-l făcu pe călău, să se înfioare, îl întrebă :

— Marigny nu va muri ?...

Drept răspuns, Capeluche se întoarse spre o cruce și drept semn al jurămîntului își ridică mîna.

— Bine ! zise Buridan.

Și făcînd lui Bigorne semn să-l urmeze, plecă. Capeluche îi conduse, le deschise ușa și cei doi oameni se întoarseră la grădinița cu trandafiri.

Bigorne bonbănea mereu :

— Cine m-ar fi făcut să cred, vreodată, că eu..., eu... Lancelot Bigorne, am să-i răscumpăr viața lui Marigny !

Sfîntul Barnabe să mă ocrotească ! Mi se pare că o să dea frigurile, ori... ciuma, peste mine.

Dormiră în podul casei vrei două ceasuri.

În zorii zilei, cei patru tovarăși se sculară.

Bigorne și Guillaume Bourrasque ieșiră în grabă.

Singur, Riquet Haudryot rămase ca să-l păzească pe Stragildo. Cînd Buridan ajunse la poarta Pictorilor văzu că poporul începuse iasă din Paris și se îndreptă spre uriașa spînzurătoare, care își înălță silueta grozavă în zarea alburie a dimineții.

XXXVII. CEA DIN URMĂ VEDENIE A MARGARETEI

După plecarea lui Buridan, contele de Valois rămăsese cîteva ore într-o lincezeală sufletească și trupească încît ar fi putut fi ucis, fără să încerce să se apere. Tocmai dimineața, cînd odaia se luminea de-a binelea izbuti să se dezmeticească cu totul. Pe la orele opt, feciorul veni să-l poștească la masa de dimineață.

Valois își zise, că dacă lasă să ise vadă descurajarea, era pierdut.

I se părea că toate privirile se ațintesc asupra lui și i se părea cu neputință ca ofițerii, servitorii și soldații săi să n-aibă, cu toții același gînd :

— Iată un om, care pînă ieri era cel mai puternic din regat și care va fi spînzurat, ca patronicul său, Marigny, la aceeași spînzurătoare.

Într-o slilîntă de stăpînire sălbatică, el se îndreptă, spre sala de mîncare cea mare, vorbind, dînd ordine, ca de obicei, cu glas aspru. Se așeză în capu mesei pe un scaun care fiind ridicat pe o podișcă le domina pe toate celelalte. Un baldachin forma o draperie deasupra scaunului aceleia.

Se așază jos. Ofițerii din Temple se așază și ei. Apoi, mai departe spre celălalt capăt al mesei, se așază și servitorii. Pe vremea aceea slugile ședeau la aceeași masă cu stăpînii. Dacă erau deosebiri sociale în costum și privilegii, acele deosebiri se ștergeau înăuntru căminului.

Valois mîncă cu pofta lui de totdeauna și își goli de nenumărate ori cupa de argint, împodobită cu săpături delicate. Nimeni nu-i băgă de seamă preocuparea. Masa aceea cu cărnuri sîngerînde și cu băutură din belșug, îi făcu mult bine.

Cînd cu ceremonialul obișnuit se întoarse în cabinetul lui se simțea mai îmbărbătat. Prin gînd îi trecură o mulțime de hotărîri. Se gîndi să fugă din Paris, dar... trebuia să renunțe la o situațiune cîștigată prin douăzeci de ani de muncă grozavă, și ar fi fost să proclame însăși nevinovăția lui Marigny.

Era poate nimerit să-și adune soldații, să meargă la Luvru să se împotrivească regelui, să-l aresteze, să facă o revoluție de palat, în seama căreia va fi proclamat însăși rege. Dar asta ar fi însemnat supremul risc al unei lupte. Ludovic era iubit. Ar fi fost apărut... Se gîndi de asemenea să se supună dorinței lui Buridan, adică să-i lase pe Marigny și pe Gauthier d'Aulnay să fugă în momentul hotărît.

Dar, înțelese pe dată că preferă mai bine să moară decît să-l pună în libertate pe omul acela pe care-l ura mai mult decît își ubea propria lui viață. În fine, se gîndi să se ducă s-o roage pe Margareta să-l dezmință pe Buridan, dacă Buridan s-ar fi ținut de amenințarea făcută. Și, cum se gîndea la acest ultim proiect, deodată un fulger îi trecu prin gînd singurul lucru cu puțință și practic, care l-ar fi putut scăpa cu totul...

Un val de bucurie sălbatică, puternică, îi umplu sufletul și făcu să-i zvicnească tîmplele cu putere. Se sculă. Un rîs îngrozitor îl zgudui, și chemîndu-l pe ofițerul care stăpînea în antecameră îi porunci :

— Să fie gata garda mea ! Să mi se pregătească calul. Mă duc la Luvru...

După un ceas Valois intră în cabinetul lui Ludovic al X-lea.

— Sire, zise el, vin să vă dau socoteală de măsurile pe care le-am luat, ca să asigur execuția lui Enguerrand de Marigny condamnat pentru delapidare și sperjur.

Dacă Maiestatea voastră voiește... vom grăbi ceremonia spînzurătorii cu o zi. Sufletul ministrului va pierde cîteva rugăciuni dar noi... ne vom dobîndi liniștea !... Știu că oameni mîrșavi, plătiți de prietenii ministrului, s-au înțeles să se adune mîine ca să încerce să-l scape cu forța. Trebuie să le zădărniciim aceste proiecte.

Mîine dimineată, în zori de zi, trebuia să fie executată porunca voastră regală și răzvrătiții să nu mai găsească să libereze decît un cadavru.

Ludovic îl aprobă, cu nepăsare. Ce-i mai pasă lui că Marigny avea să fie spînzurat într-o zi, sau în alta ? De abia mai știa cine e... Nimic nu mai există pentru dînsul. Nepăsarea aceea de tot și față de toate care cuprîndea sufletul în urma marilor nenorociri îl stăpînea și el nici nu se gîndise că ar fi putut s-o stăpînească... Nici nu încercase... Nu înțelegea decît un lucru : că iubirea aceea pe care o avea pentru nevastă-sa, îi crescuse năprasnic în suflet, fără să-și dea seama, pînă, a-i lua proporțiile unei pasiuni. Tînr, violent, zburdalnic, incapabil să judece, ajunsese s-o

adore pe Margareta din tot sufletul său, tocmai cînd credea că nu-i păstra decît dragostea conjugală, pe care o orînduiesc legile divine.

Dacă Margareta murea, ar fi murit și el... Asta o simțea Ludovic acum... Margareta nu murise, ea îl trăda.

Nenorocitul nu se răzvrătea, din mîndrie, violența lui zgomotoasă se împietrise într-o stare de părăsire de sine, îngrozitoare. Atît numai, în suflet simțea o durere care-l pătrundea mai tare, pe fiecare ceas și nu-i rămînea decît o nădejde nelămurită, că ar putea să uite puțin de ea... după moartea Margaretei.

Nu avea însă curajul s-o ucidă... dacă dînsa nu a luat otrava, pe care i-o lăsase !

Valois îl privi pe Ludovic cu o încordare strașnică. Fără îndoială, el înțelese diferența aceea, îngrozitoare, a regelui pentru tot ceea ce... nu era durerea sa ; fără îndoială, își dădu seama că durerea aceea naivă, absolută, era de nelecuit ; și văzu în chiar durerea regelui un mijloc de a ajunge acolo unde se hotărîse să ajungă...

— Sire, zise el, oricît de grea mi-ar fi obligația de sfătuitor intim și rudă de aproape a regelui,... trebuie s-o îndeplinesc, pînă la capăt. Ludovic al X-lea se cutremură și șopti rugător :

— Du-te, Valois ! Fă ce vrei cu Marigny !... Ce-ți mai trebuie acum ?

— O ! Sire,... ciudate cuvinte ! Nu eu îl am pe Marigny !

Marigny a trădat. E condamnat, și... atîta tot. Dacă regele dorește, Enguerrand de Marigny va fi liberat pînă într-o oră și-și va relua locul la Luvru.

— Să se îndeplinească,... ce s-a hotărît !

— Mi-ați zis : „Ce-ți mai trebuie ?“ Ce-mi trebuie, Sire, e fericirea voastră,... recîștigarea liniștii, a păcii sufletului vostru.

Toate astea sînt cu neputință atîta vreme cît crima o locui în Luvrul vostru... cît respirați aerul pe care vinovata îl otrăvește...

— Ea va muri ! — răspunse regele, înăbușit.

— Ziceți : „ea va muri !“ Dar nu trebuie să moară, Sire ! Numai onoarea voastră trebuie să fie răzbunată. Un bun proces...

— Niciodată ! — strigă Ludovic, sculîndu-se. Nu vreau să se afle nimic. Dacă ar afla ceva parizienii, n-aș mai îndrăzni să mă arăt în Paris... Și, apoi... Și apoi...

Nenorocitul tînăr izbucni în hohote de plîns. Valois se aplecă asupra-i și-i șopti :

— Spune drept Ludovic ! Ceea ce vrei, e ca memoria ei să nu-i fie blestemată ! Ceea ce visezi, e... ca, după moarte, Margareta să rămînă în amintirea oamenilor, ca un înger de virtute, astfel cum izbutise să facă să fie crezută în viață... Ei bine !... Ai dreptate ! Regina nu trebuie să fie bănuită.

— Nu-i așa, scumpul meu Valois ? exclamă regele care ar fi înduioșat în clipa aceea pe oricare altul, afară de călăul din fața lui.

— Dar pentru asta, urmă unchiul, ar trebui ca ea să se omoare de bună voie !...

— I-am lăsat otravă !... Poate... chiar a și luat-o !

Valois se aplecă spre el și cu glasul înăbușit, îi zise :

— Dragă Ludovic, ar trebui să te încredințezi !

— Niciodată ! bîlbîi regele, nebun de spaimă, că ar putea pătrunde la Margareta și ar putea-o găsi țeapănă pe patul ei de prizonieră.

— Vrei să mă duc... să văd, eu ?...

Ludovic șovăi cîteva clipe, apoi, acoperindu-și capul cu amîndouă mîinile, ca și un copil care s-ar teme de stafii, gemu :

— Du-te !

Valois se repezi, stăpînindu-și un muget de bucurie.

În vremea aceea, Margareta de Bourgogne atinsese culmile deznădejzii.

În cîteva ceasuri, nebunia se strecură în înțelegerea ei și-i puse stăpînire pe minte.

Faptul acesta nu fu pricinuit numai de zguduirile cerebrale prin care trecuse, ci și un fapt cu totul material.

Ne amintim că Jeana golise sticluta cu otravă adusă de rege. Sticluta aceea o umpluse, apoi, cu apă. Jeana, care nu știa că va fi arestată nu voia ca regina să se otrăvească ; dar nu voia nici să fie învinovățită că dosise sticluta.

La citva timp, după ce regele plecă și după arestarea Jeanei, cînd Margareta putu să judece, mai împede, își cercetă situația cu sînge rece, stoic.

La urmă trebuia să aleagă între moartea de bună voie și moartea din mîinile călăului.

Înzestrată cu o energie extraordinară, Margareta nu șovăi. Deoarece era osîndită, voi să moară după însăși voia ei și de buna sa voie. Se hotărî să se omoare în zorii zilei.

Toată noaptea sezu pe pat, în aceeași poziție în care o lăsase Jeana, re trăindu-și clipele vieții trecute, și căinîndu-se de a fi trecut pe lîngă fericire fără a o gusta, totuși. Nu se mișca. Cîte o tresărire nervoasă o zguduia din cînd în cînd, la gîndul că acum îl iubea pe Ludovic. Era însă prea tîrziu ! Căuta să-și dea seama de temeiul iubirii aceleia și nu găsea nici o îndreptățire.

Poate, se gîndea Margareta, l-am iubit întotdeauna și... nu mi-am dat seama !. A fost nevoie ca un trăznit să-mi lumineze viața ca să-mi dezvăluie iubirea asta.

În realitate, regina uita că în toate amorurile ei procedase în același fel, cu salturi neașteptate. Deodată, se inflăcăra după cîte ceva ! Ura Margaretei ierta uneori... drgaostea ei însă niciodată !... Într-unul din acele salturi netălmăcite se pomenise iubindu-l pe rege.

Presupunînd că Ludovic ar mai fi putut s-o creadă nevinovată, și că Margareta și-ar mai fi reluat rangul de regină și de soție, e foarte probabil că iubirea aceea n-ar fi ținut mai mult de o săptămînă, ca să facă loc, deodată, unei alte pasiuni tot atît de inexplicabilă. Atîta doar că pasiunea Margaretei pentru Ludovic coincidea în chip trist cu ultimele ceasuri ale vieții ei, și Margareta își putea zice cu sinceritate :

— La-ș fi iubit toată viața !...

Deci, în noaptea aceea, ea trăi ceasuri de o grozăvie de nedescris, spaima naturală a morții complicînd infinitul regret al acelei iubiri.

De dimineată, cînd văzu primele lumnii ale zilei, pătrunzîndu-i în odaie, ea se sculă, se îndreptă cu pas hotărît spre masă, apucă sticluta, o destupă și-i bău conținutul, fără ca mîna să-i tremure.

Mai întâi, rămase nedumerită văzîndu-se încă în picioare. După ideea ce-și făcuse, otrava trebuia s-o fulgere într-o clipă. Nu simțea însă nici o durere.

Atunci își zise că fără îndoială regele îi adusese o otravă înceată. Socoti că ar putea dura agonia în astfel de condiții și cînd se gîndea că aceea agonie nemărginită s-ar putea prelungi mai multe zile, se înfioră de groază... Cu toate astea nu suferea.

Și, încetul cu încetul, se liniști, zicîndu-și că dacă o suferi prea mult, dacă moartea n-o lua-o mai iute, ar putea să se ucidă cu pumnalul.

Trase perdeaua ferestrei și priveliștea veselă a vechii cetăți i se arătă învăluită în aerul ușor al dimineții, în farmecul culorilor, de la trandafiri pînă la roșul auriu. Acoperișurile alăturate cu coamele lor ciudate, turnulețele, zidurile palatului, Sena, care curgea albastră, ca safirul, și în sfîrșit, în fața ei... Turnul Nesle.

Și în veselia dimineții aceleea, Turnul își pierdea taina lui întune-cată... S-ar fi crezut că fantasmеle sale îl părăsiseră, mulțumite de știrea că singeroasa desfrînată avea să fe pedepsită.

Margareta se apropie de pervazul boltit, își lipi obrazul de gratiile de fier și privi Turnul, îndelung. Il privi fără frică. Acum, cînd era atît de aproape de moarte nu se mai temea să vadă pe platformă însuflețindu-se spectrii și Sena azvîrlindu-și cadavrele date în păstrare.

Prin mintea ei treceau cu totul alte gînduri :

„Nu era otravă ! Ludovic a vrut să mă încerce !... Ludovic nu vrea să mor ! El mă iubește încă ! Am să trăiesc. Și... am să fiu fericită !...

În clipa aceea, își duse repede mîna la frunte. I se păru că în cap i se rupea ceva... nici ea nu știa ce. Apoi, suferința aceea scurtă, pieri. Răsufală, surizînd încă. Dar în ochii ei, zăpăciți, strălucea ceva, care nu mai fusese încă pînă atunci. Simți altă durere grozavă în ceafă, care dispăru îndată, ca și cea dinții.

Ea se uită fix la Turn ca și cum ar fi vrut să se încredințeze că nu se temea de Turn, mai ales acum, cînd știa că regele vruse s-o încerce numai și că prin urmare nu voia s-o omoare !...

— Deci, tot mă mai iubește !... Oh ! Am să-l iubesc, cum n-am iubit niciodată : Nesle, turn blestemat, îmi iau adio de la tine !...

În clipa aceea, rămase îngrozită. Înebunită de spaimă, se trase îndărăt, tremurînd convulsiv din cap pînă la picioare... Acolo, înaintea privirilor ei, pe platforma Turnului Nesle, apăruse un spectru ziua în amiază. Și era fantasma lui Gauthier d'Aulnay !...

Nu vrem să spunem că apăruse cineva pe platforma Turnului și că omul acela era Gauthier d'Aulnay. Deasupra turnului nu era nimeni.

Soarele se înălța pe cer. Era o dimineață minunată, veselă, de aceea veselie specială a bătrînului Paris, unde sute de negustori forfoteau pe străzi din zorii zilei, strigîndu-și mărfurile, obicei care a trecut pînă-n zilele noastre, ceva mai redus, bineînțeles din nevoia în care se află poliția, guvernul și ordinea socială, de a respecta somnul de dimineață al chefliilor, neam foarte bine văzut.

Acel „circulați“, pe seama căruia suferă atît de mult, mai ales negustorii, nu răspunde unei alte concepții de ordine.

Sub Ludovic al X-lea nu exista nici un „circulați” și e bine să spunem că... dacă poporul a cîștigat libertăți generale, independența individuală se restringe din ce în ce.

Și aceasta va dura pînă în ziua în care individul nu va mai fi decît o mizerabilă mașină, o zdreanță informă, un gunoi fărâmițat de groaznicul minotaur, care e concepția fericirii timpurilor moderne : totul pentru societate, totul laolaltă, totul pentru majoritate. Așadar, pe vremea de care vorbim, piața era în aer liber. Comerțul era ambulant și gălăgios. Apă, vinuri, ierburi, varza, carnea, prăjituri, păsări dintr-o dimineată a Parisului un bilci original. Nu mai pomenim pîinea, căci fiecare și-o plămădea în casă, precum mai toată lumea din popor își făcea singură făcliile, scaunele, sandalele, ca să nu umble prin noroi, și-și croiau singuri cămășile ; dar e destul ca să dovedim că am studiat moravurile timpului pe care le istorisim. Vrem numai să-l încredințăm pe cititor că în lumina aceea frumoasă, în veselia zgomotului Parisului care se desțepa, trăia și vibra de o viață mai exuberantă decît astăzi. Margareta n-avea de ce să se înspăimînte, pînă la atîta ca să i se năzărească o viziune.

Și, cum, după secole de sfortări supraomenești, filosofia a ajuns la acest adevăr demn de La Palisse, că nu e efect fără cauză. Margareta băuse sticluta, pe care regele o adusese plină cu otravă și pe care Jeana, după ce o golise, o umpluse cu apă.

Otrava aceea ar fi omorît-o pe loc, pe Margareta. Picăturile care se amestecară cu apa nu putură ucide, dar avură destulă putere ca să-i pricinuiască tulburări nervoase.

Tulburarea aceea ajunsese generală în citeva clipe. Își pierdu văzul, mirosul, pipăitul și o cuprinse o adevărată nebunie.

Astfel Margareta văzu un om pe platforma Turnului Nesle, și omul acela i se năzări a fi Gauthier d'Aulnay. Nenorocita începu să tremure și bolborosi :

— El e, Gauthier !... Omul care m-a blestemat...

Oh ! știam bine că voi cădea sub povara blestemului acelui !... El mă roagă...

Sîragildo, nu închide sacul, nu mai vreau să-i aruncî în Sena pe acești nenorociți !... Destule victime ! Destule omoruri !... Dumnezeule atotputernic ! Destul !... Prea tîrziu !... I-a aruncat !...

Stragildo apăruse pe Turn și-i virî pe cei doi frați în sac ; Margareta vedea lămurit amănuntele acelea. Auzi chiar hohotele de rîs ale lui Stragildo ! Il vedea cusînd sacul, și în sfîrșit ridicîndu-l cu ușurință, îl azvirli în Sena. Margareta auzi țipătul sfîșietor. Și, deodată, totul se întuneacă. Soarele pieri. Lumina zilei se stinse. Era o noapte ca aceea cînd Gauthier și Filip fuseseră azvirliți de pe turn. Cu toată negura aceea ce-i cuprinsese vederea, Margareta vedea totuși și, auzea cu o înspăimîntătoare precizie ceea ce se petrecea sub apă, ceea ce se vorbea în fundul Senei !...

— Frate, ai murit ?... Hai ! Filipe ! Sărmane Filip !...

Era hohotul de plîns al lui Gauthier.

Agățată cu amîndouă mîinile de fiarele ferestrei, copleșită de groază, cu părul zbîrlit de spaimă, cu ochii holbați, Margareta privea și asculta !...

— Așteaptă frate, am să tai sacul. Voi ieși, mă voi sui în Turnul cel mare și te voi răzbuna, strîngînd-o de gît pe desfrînată...

Și ea-i văzu !...

Il văzu pe Gauthier sfișind sacul cu pumnalul. El apăru deasupra și începu să umble pe apă.

Privea spre Margareta. Venise spre ea...

Regina făcu o ultimă efortare, închise oblonul, trase perdelele, și plecă clătînindu-se de la fereastră !

— Dacă am închis fereastra n-o să poată să intre, murmură ea.

Și se duse de se trînti în pat, unde rămase cu suflarea întretăiată. Cîtă vreme șezu astfel ? Ceasuri întregi, poate zile. Dar pentru dînsa era ca și durata unei clipe...

Deodată se sculă, duse mîinile la cap și strigă :

— Il aud cum se suie !... Nu-l lăsați să intre ! Ajutor, Ludovic !... Iertare !...

Dînsa încercă să sară din pat, dar rămase ca paralizată de groază. Il auzea lămurit pe Gauthier, care intrase în Luvru... venise de-a dreptul la Turnul cel mare, și acum se suia la ea.

Deodată, ușa se deschise...

Margareta întinse mîinile ca să respingă groaznică vedenie ; dar, după ce închise ușa binișor năluca se îndreptă spre dînsa și se aplecă asupra-i...

Și, de data asta, vedenia reală devenea o realitate.

Ușa se deschise, și un om se apropiase chiar de Margareta și se aplecase asupra-i. Acest om era Valois.

El tresări, îngrozit.

Čea pe care o avea înaintea ochilor nu mai era Margareta. Oare femeia aceea, îngrozitor de slabă, pe jumătate moartă de foame, aproape un spectru, să fi fost regina frumuseții și-a Franței, Margareta de Bourgogne ?...

Dar lumina aceea slabă, de milă, care se născuse în inima lui se stinse. Margareta era în agonie.

Da !... Dar nu murise încă ! Putea vorbi !

Putea să-l piardă, încă !...

Își șterse nădușeala, care i se prelingea pe frunte și strigă :

— Margareta, trebuie să bei otrava....

Ea mai avu puterea să strige încă :

— Iertare, Gauthier ! Nu mă ucide !

...Oh ! oh ! Dar... tu nu ești Gauthier !... Cine ești ?

...Ah !... te recunosc ! Ești Valois...

Atunci izbucni într-un hohot groaznic de ris și urlă :

— Valois !... Amantul meu ! Ah !... numai el lipsea de la agonie mea !...

— Taci ! strigă Valois, privind înspăimîntat spre ușă.

— Amantul meu ! strigă Margareta. Veniți toți ! Stafiile celor pe care i-am iubit, și tu Buridan !... Și tu Filipe !... Gauthier !

Intrați ! Așa vreau !...

Deodată vocea i se înăbuși. Cu mina tremurîndă, Valois scoase la început pumnalul, dar... îl aruncă. Nu trebuia să curgă sînge !... Cu ochii rătăciți, caută să vadă cum ar putea-o ucide pe Margareta, și, deodată găsi !...

Apucă cu amîndouă mîinile părul, splendid păr al Margaretei. Îl suci că pe o frînghie și i-l încolăci în jurul gîtului... Strînse... formă două capete pe care le înodă... strînse tot mai tare... Apoi încetinel, desfăcu nodul și desfășură părul pe umeri... se aplecă și mai tare, verde la față, groaznic la vedere, pînă la gura Margaretei, și văzînd-o că răsuflă încă, scrișni furios. Un sunet slab se prelinse dintre buzele umflate ale reginei.

Valois culese suspinul acela ultim, și cele de pe urmă cuvinte ale Margaretei de Bourgogne :

— Mirtila ! Sfinte Dumnezeule !... Fie-ți milă de Mirtila... Apără-mi copila !

O mică zguduitură îi clinti încă trupul și... apoi rămase țeapănă pe veci.

Valois sări îndărăt, apoi se trase încet pînă la ușă și se rezemă de ea, cu ochii ațintiți asupra cadavrului. Șezu un ceas întreg, rămase acolo, pradă unor gînduri grozave.

Apoi ieși, se duse în odaia regelui, pămîntiu, înspăimîntător. Ajuns acolo, se aplecă, și-i zise atît :

— Sire !... Regina a murit !...

Regele se sculă în picioare, scoase un țipăt și căzu la pămînt leșinat. Valois îl privi cu o curiozitate ciudată, apoi ridicîndu-se, șopti :

— Nu vor trece nici șase luni, și voi ajunge regele Franței.

Și țeapăn, cu ochii scînteindu-i de mîndrie, într-o privire sălbatică, păru că zvîrle o sfidare Destinului.

XXXVIII. FURCILE SPÎNZURĂTORII PRINȚULUI DE MARIGNY

Ne vom întoarce acum la Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque și Jean Buridan, în minutul cînd se strecurau prin mulțimea poporului, trecînd pe sub poarta Pictorialor. Mulțimea aceasta care se îmbulzea din toate colțurile Parisului se îngrămădea la poartă, ca să se răspîndească, apoi, în cîmpie ca un flux care își rupe matca și-și caută loc pentru apele sale. Cu toții se îndreptau veseli spre spînzurătoarea de la Montfaucon. Mulți dintre ei purtau felinare mici, căci era încă noapte. Femeile duceau coșuri mari, cu provizii, vorbeau unii cu alții ; se auzeau risete, plezhete de palme, cîrpite de mahalagioaice copiilor agățați de fustele lor, băieții ciupeau fetele frumoase ; burghezii mai serioși își puseseră pieptare și se-narmaseră cu puști ; se poșteau unii pe alții, și se spuneau mincărurile din care aveau de gînd să se înfrupte la un loc.

— Vino încoace !... Avem un șir de cîrnați și o jumătate de gîscă, umplută cu castane.

— Nevasta mea aduce un burduf cu vin, din viile Monceau.

— Hei ! vino încoace Guillaumette ! Nu mai isprăvești !... N-o să mai găsim loc !

Tipete, cîntece, risete, și tot ce e, și va fi totdeauna în mijlocul unei mulțimi la sărbătoare, se auzi acolo. Miros de gogoși și negustori de leacuri, furnicau de colo pînă colo. Vinzători de băuturi ; scamatori, hotărîți

să cîştige bine ; corporația lăutarilor, cîntînd deja un cîntec de jale pentru moartea lui Enguerrand de Marigny, care era să fie spînzurat cel dintrîi de furcile pe care le clădise chiar el.

Coincidența aceea atîta mai cu seamă glumele. Grupuri de studenți ținîndu-se de braț, cu săbiile atîrnate la șolduri, întovărășeau în cor jalnicul cîntec al lăutarilor. Călugării, ridicîndu-și pulpanele anterioare ca să fugă mai ușor umblau din loc în loc, căutînd din ochi inimile milostive, care să-i poftască la petrecere, și alegeau numai grupurile unde erau coșurile mai mari și fetele mai frumoase.

Erau primiți cu bunăvoință, căci afară de sfințenie mai erau glumeți și știau o mulțime de povești, întocmai ca niște cîntăreți ambulanti și erau povești piperate acelea, pe care le spuneau, căci îi făceau pe bărbați să rîdă și pe femei să se rușineze pînă în albul ochilor.

În sfîrșit, tot Parisul pornise de acasă spre Montfaucon.

Buridan trecu grăbit pe lîngă grupurile acelea urmat de Guillaume și Lancelot.

Bigorne nu vedea nimic. Era adîncit în gînduri negre, și... mereu îi veneau în minte galbenii lui cei frumoși, pe care-i lăsase în mîinile lui Capeluche călăul.

— Și toate astea... ca să-l scap pe Enguerrand de Marigny ! își repeta mereu, furios.

Și, îmbogățit de două ori de împlînire, Bigorne fusese ruinat de amîndouă dățile de Buridan. Aurul lui Stragildo fu lăsat în mîinile bandiților de la Curtea Minunilor, sub cuvînt că aurul acela era plin de sînge ! Și lădița lui Malingre fusese risipită, în parte !

— Nu mai mă prind... să mă îmbogățesc, bonbănea Bigorne bacalaureatul ăsta este un coș găurit.

Drace ! nu i-ar ajunge nici comorile regelui !

Iată, de ce Bigorne era posomorît.

Cît despre Buridan, n-avea decît un gînd : să se așeze destul de aproape, ca să vadă și să audă... ce va zice și ce va face Enguerrand de Marigny, cînd se va vedea salvat. Tinărul se și gîndea la mijlocul, pe care l-ar putea întrebuița ca să poată să-l scoată din închisoare.

În clipa aceea companiile de arcași și de steaguri ieșiră din Paris. și se așezară la picioarele uriașului pedestal de piatră, pe care erau așezate furcile spînzurătorii de la Montfaucon. Soldații goniră mulțimea din jurul spînzurătorii și fiecare se instalară.

Buridan se așezase spre răsărit, recunoscînd furca de care Marigny trebuia să fie spînzurat. După numărul arcașilor care fură așezați în acel loc, și mai cu seamă după faptul că prefectul Jean de Freycy privea cu stăcuintă în partea aceea a spînzurătorii.

E bine să atragem atenția că construcția era nouă de tot și că mașina morții era incompletă.

Capeluche trebuia să mai aducă funia ; mai tirziu pîrghiile fură împodobite cu numeroase frîngii.

Cît despre mulțime, așezată jos, pe iarbă, ea începuse să mîhînce și trecu cam vreun ceas, în care timp nu se mai auzi decît zgomotul Parisului nesfîrșit care rîdea, mîncă și bea în sănătatea sufletului lui Marigny.

Pe cînd cerșetorii treceau de la grup la grup, cerînd de pomană cu o voce ascuțită, pungașii și hoțomanii începuseră să-i despoaie pe burghezi cu o îndeminare nemaipomenită. Deodată, risul încetă. Toată lumea se sculă în picioare. Un chiot groaznic ieși din o sută de mii de piepturi :

— Iată-l !...

Soarele răsărise și razele i se strecurau printre bîrnele uriașe și lanțurile groase ale monumentului acela groaznic.

Toate privirile se îndreptară spre poarta Pictorilor. Muntele Faucon, negru de lume, cu povirnișurile acoperite de o mulțime tăcută, era impresionant.

Muntele cu miile de spectatori, cu miile și miile de fețe întristate fără de voie, întunecate de ură, la poalele căruia se zăreau zidurile crenelate ale Parisului ; o ușă în ziduri între două turnuri, lasă să se vadă ieșind o procesiune care înainta mormăind rugăciuni... cu o mulțime de preoți, călugări, arcași, în urma cărora venea călăul, și condamnatul ! Și tabloul acela se vedea încununat cu mașina morții, și deasupra tuturilor acestora, soarele... care scînteia peste cîmpiile albastrii...

Cu cît înainta cortegiul, Buridan auzea tot mai lămurit un zgomot, un vuiet, care părea că-l însoțea pe osîndit : erau insultele, amenințările de moarte, ura Parisului, care-l scuipa în față pe Marigny.

Ministrul înainta într-un careu de soldați, care-și încrucișau lăncile ca să-l apere sau să împiedice o încercare de răpire pe care prietenii lui Marigny ar fi voit s-o facă.

Cel puțin așa se răspîndise zvonul, dar nu fu decît... un zvon. Cei care cad de sus n-au prieteni ; și poate singurătatea aceea e pedeapsa celor mari și celor puternici în care ajung după ce cad.

Marigny surîdea privind-și călăul, cu un suris liniștit și mîndru, cu zimbetul acela chiar, pe care parizienii i-l văzuseră de mii de ori, în vremea cînd străbătea Parisul în capul călăreților săi, înconjurat de curtezani, dintre care erau prinții, ducii și stăpînitorii atotputernici ai regatului. Lucrul care făcu mulțimea să se înfioare și mai cumplit, fu acela că pe cînd se apropiau cu toții de spînzurătoare, Marigny făcu un pas înainte, și-l dădu la o parte pe Capeluche, aproape poruncindu-i :

— Dă-te la oparte ! Nu pot vedea spînzurătoarea, pe care am dăruit-o regelui nostru.

Capeluche i se supuse, și trecu în urma lui.

Curînd, cortegiul se opri la picioarele colinei. Doi oameni voră să-l apuce pe osîndit de braț, dar el îi dădu la oparte, și cu un gest grav și hotărît, sui treptele care conduceau la platformă. Enguerrand de Marigny se întoarse spre mulțimea care tăcuse deodată și drept, cu fața scinteind de mîndrie, o stăpîni, de la înălțimea spînzurătorii, ca de la înălțimea unui tron. Toată lumea pricepu că va vorbi.

Dar în acel moment, un om care venea val-virtej în mijlocul a o sumedenie de soldați în zale, călări pe niște cai acoperiți cu îmbrăcămînți de fier, și privea cu ochii înflăcărați toate cele ce știm, făcu un semn, și îndată douăzeci de trîmbițași, strînși la picioarele zidăriei, începură să trîmbițeze cu trîmbițele spre cer. Acel om era contele de Valois.

Marigny îl zări și-l privi drept în ochi...

Șii în ochii aceuia care trebuia să moară, se răsfrînse atît dispreț și atîta milă insultătoare, încît chiar în clipa aceea, cînd îl avea în mînă pe

rivalul pe care-l ura, Valois se cutremură de groază și de furie ! Cunoștea de douăzeci de ani privirea aceea disprețuitoare !

Necăjit, Valois făcu un alt semn.

Tot în clipele acelea, pe cînd trompetele sunau și din mijlocul mulțimii se înălța un murmur adînc, luptîndu-se cîteva secunde, se văzu un grup pe platformă.

Capeluche cu ajutoarele sale legau mîinile condamnatului !... Și, deodată, între cei doi stîlpi din dreapta apărură un corp care se legăna, în vreme ce atîrnat de picioarele acelui corp apărură Capeluche, care trăgea din răsputeri...

Poporul Parisului aplauda.

Capeluche cu oamenii lui, coborîră.

Trîmbițașii tăcură.

Valois se întoarse, urmat de soldații lui și coborî de pe colină.

Atunci începu o defilare nemaipomenită, în fața cadavrului celui dintîi spînzurat în spînzurătoarea de la Montfaucon.

Un fluviu de oameni se scurse gălăgios : femei, copii, burghezi, studenți, călugări, bandiți, scamatori, meseriași, haimanale... cu toții trecură o ultimă dată insultînd cadavrul lui Enguerrand de Marigny, care se legăna incecîșor de funia lui.

Buridan văzuse tot.

Îl văzuse pe Marigny la sosire, îl urmărise cu privirile suînd scara, care conducea la platformă, îl văzuse pe Capeluche cînd îi trecuse frînghia pe după gît ; văzuse ajutoarele trăgînd de funie și corpul înălțîndu-se în aer. Nădejdea nu-l părăsi pînă în ultimul moment. Funia trebuia să se rupă ! Capeluche jurase ! Capeluche fusesse plătit de trei ori mai mult decît ceruse singur.

Funia însă nu se rupse !...

Un fior de înduioșare îl străbătu pe Buridan. Ochii lui plini de lacrimi se ațintiră asupra cadavrului, și bolborosi :

— O Mirtila !... Sărmana Mirtila !...

În clipa aceea, văzu un om care cădea jos, dar nu-l luă în seamă, privirea lui magnetizată de groază, era ațintită asupra cadavrului. Sta împietrit, în fața faptului, pe care nu voia să-l creadă. I se părea cu neputință ca... totul să fie sfîrșit... că fatalitatea fusese învingătoare... că funia nu se rupsesese... că Marigny murise !...

Cînd își reveni în fire, văzu că lumea plecase.

În fața spînzurătorii nu mai erau decît vreo douăzeci de curioși, care vorbeau între ei.

Era la amiază. Soarele ardea deasupra muntelui Fancon. Nu mai răsuna nici un urlet, nu se mai perinda nimeni pe picioarele sinistrului monument ; nici trîmbițașii, nici poeții, nici soldații... o tăcere adîncă stăpînea cîmpia de jur împrejur. Chiar curioșii plecară.

Atunci Buridan văzu un om suîndu-se pe scară, pînă în virful stîlpului, și privind de aproape, cu adîncă curiozitate, funia de care atîrna trupul celui spînzurat.

Buridan era să se repeadă, crezînd că e vorba de vreo profanare, cînd omul, sărînd jos, veni spre el. Buridan îl recunoscu pe Lancelot care-i zise :

— Am vrut să văd de ce nu s-a rupt funia tăiată de Cupeluche...

— Ei bine ? strigă Buridan.

— Ei bine ! urmă Bigorne, dînd din umeri Capeluche n-a tăiat funia. E întreagă. M-a furat !

— Haide, urmă Bigorne, consolează-te ! Ce dracu cumetre Tristane !... N-or să-l învie lacrimile tale pe stăpînul tău, de-o muri spînzurat, sau de friguri, tot aia e !... Curaj, pentru numele lui Dumnezeu !...

Buridan își dădu seama că Bigorne vorbea cu un om, care sta jos, pe o piatră mare, cu capul în mîini și părea nepăsător față de toate cele ce se petreceau în jurul lui. Îl recunoscuse îndată : era Tristan, bătrînul și devotatul servitor al lui Marigny. Era omul care căzuse lingă dînsul, în minutul în care Marigny fusese spînzurat.

Și el voise să vadă cele ce se întimplaseră. Își ațintise ochii asupra cadavrului, dar nu-i putea vedea fața stăpînului său. Într-adevăr, după ce lumea plecase, un ajutor al călăului, rămas cel din urmă, se suise pe o scară și acoperise capul lui Marigny cu o glugă neagră.

Se află mai tîrziu că Ludovic al X-lea, într-un moment de milă dăduse ordin, ca să ferească capul spînzuratului de insultele poporului și lăcomia păsărilor de pradă.

Buridan se aplecă spre Tristan, îl bătuse pe umeri și-l întrebă cu blîndețe :

— Vii cu noi ?...

Tristan clătină din cap.

— Rămîn aici, zise el. Am o ultimă datorie de îndeplinit.

— Care ? Ce vrei să faci ?

— Să aștept să se înopteze și atunci să dau jos corpul stăpînului meu și să-l îngrop omeneste.

Nu știi ce valoare au rugăciunile spuse de un laic, dar vreau ca pămîntul unde i-o fi îngropat trupul, să audă rugăciunile de trebuință și vreau ca aghiazma unui creștin să-i ude mormîntul.

— Ei bine, zise Bigorne, pe care cuvintele acelea nu-l mirau. Vino cu noi să luăm... aghiazma, cumetre.

— Am adus-o, răspunse trist, bătrînul servitor. Și arată o sticlută, pe care și-o umpluse la Notre-Dame !...

Buridan rămase încremenit.

Cît despre Bigorne, se freca pe cap și mormăia ceva.

În sfîrșit, cum Buridan se încredințase că n-o să-l smulgă pe Tristan gîndurilor lui jalnice, și tocmai se pregătea să plece, Lancelot se aplecă spre bătrîn și-i zise :

— Cumetre, pentru ceea ce vrei să faci, trebuie să fim mai mulți !... Vrem să te ajutăm !

— Desigur ! zise Buridan, care-l auzise.

— Bine ! La ce oră ai de gînd să faci acest lucru ? urmă Bigorne.

— Cum s-o înopta destul, ca să pot lucra fără să fiu văzut.

— Foarte bine ! Dar trebuie să aștepti să venim și noi ! zise Bigorne cu glas ciudată. E nevoie chiar să ne aștepti... Îmi făgăduiești ?

— La miezul nopții ? încuviință acesta, și cum păru că se adîncește iarăși în gîndurile lui triste, Buridan și cu Bigorne apucaseră pe drumul Parisului.

- Jupin Capeluche, ne-a furat zdravăn, făcu Lancelot.
- Da ! răspunse Buridan, și pe Dumnezeuul meu jur să nu plec din Paris pînă nu-l voi pedepsi pe mizerabilul acela...
- Hi-han ! zbieră Bigorne.

XXXIX. CUM FU ÎNMORMÎNTAT MARIGNY, RĂMÎNÎND TOTUȘI SPÎNZURAT ȘI CUM LANCELOT BIGORNE SE ÎMBOGĂȚEA A TREIA OARĂ.

Ajungînd la poarta Pictorilor, Bigorne și Buridan trecură prin fața cocioabelor împrăstiate la poalele muntelui și printre care se găsea și circiuma cu firma „La polobocul care curge“, unde Buridan, Guillaume și Riquet îl așteptară pe Valois, la începutul acelei povestiri.

Bigorne îl opri pe Buridan și-i arătă circiuma aceea, mizerabilă.

— Hei ! începui Bigorne ți-aduci aminte de Valois și de tovarăși aceia, ai lui care s-au bătut strașnic cu Bourrasque și Haudryot ?

— Da, zise Buridan posomorît. Mi-aduc aminte !

— Și eu, vezi bine ! zise Guillaume care apăruse de-odată, ieșind din circiumă.

Era cu ochii plini de lacrimi.

— Ce ai ? îl întrebă Buridan, mirat. Te înduioșează atît de mult moartea lui Marigny ? Și lui Buridan îi păru rău să nu resimtă aceeași durere, aproape egală cu aceea a lui Bourrasque.

— Marigny ? bolborosi Guillaume. Mai repede aș fi tras și eu de funie...

Nu-l plîng deloc pe trădătorul, pe hainul, pe ticălosul acela. Atîta doar că... după ce-l spînzuraseră, văzui Buridan, că aveai de gînd să stai să-l privești mai mult, și mă coborîi pînă aici și mă pusei să beau. Și tot bînd, mi se năzări că acolo atîrna spînzurat, fratele nostru Filip ! Sărmanul Filip ! sfîrși Bourrasque, plîngînd cu hohote.

— Taci, bețivule ! gemu Bigorne. Plîngi, că ești beat ! Dar caută să te dezmeticești, dacă vrei să asisti la înmormîntarea lui Marigny.

— Ce ? zise Guillaume, pe care cuvîntul acela îl și dezmetici pe jumătate.

— Seniore Buridan, urmă Bigorne, vezi circiuma asta, care a mai fost martoră isprăvilor noastre ? Mi se pare că am putea să venim aici să așteptăm, pînă ne-om duce sus, să dăm o mîna de ajutor nerorocitului de Tristan, ca să-și îndeplinească sarcina.

Buridan încuvîntă.

— Vă regăsesc aici ? urmă Bigorne.

— Da... dar tu ?

— Eu... am de pus la cale o treabă, în oraș, dar... fii pe pace ? Mă întorc înainte de a se închide porțile Parisului.

Bigorne plecă repede și se îndreptă spre Chatelet și pătrunse în ulicioara unde se afla locuința lui Capeluche. El dădu cu pumnul în ușă care era vopsită cu roșu, pentru a fi cunoscută de trecători și să poată să se îndepărteze, sau cel puțin să spună cite o rugăciune trecînd pe dinaintea ei. Căci era privită drept o nenorocire, sau o piază rea, să te

atingi de locuința călăului. Cîteva capete, care ajuseseră la ferestrele de prin vecini, se retraseră repede, cînd văzură că un om bătea în ușa aceea roșie. Întîmplarea era ...nemaipomenită !

Ferestruia se deschise îndată și figura bestială a lui Capeluche apărură. El îl recunoscă pe Bigorne, dar văzîndu-l singur îi deschise numai decît.

— Ei bine ? zise el batjocoritor, n-a izbutit lucrul, cu toate astea tăiasem frînghia. Pe semne că și-a vîrit dracu coada la mijloc. E înția oară cînd mi se întîmplă așa ceva...

— Ce vrei, cumetre, zise Bigorne, pe semne că era pîndit, păcătosul ! Și, zici... ai tăiat funia ? (Bigorne se încredințase doar de potrivnic). Ai făcut ce-ai putut ! Să nu mai vorbim de asta ; un păcătos mai puțin pe lume.

— Așadar, răspunse Capeluche, nu-ți pare rău că... nu s-a rupt funia.

— Eu ?... Hei cumetre... uiți că Marigny a vrut să mă spînzure și că m-ai avut în mină pe picioarele aceleiași spînzurători, de la Mont-faucon ?

— Uite frate !... E adevărat, doar !

— Ascultă cumetre ! Stăpînul meu ți-a dat 30 de galbeni ca să nu-l spînzuri pe Marigny ; eu ți-aș fi dat îndoit ca să-l spînzuri... dacă i-aș fi avut.

Bigorne părea sincer. Cu toate astea, Capeluche ținea pumnalul în mină.

— Așadar, urmă călăul, nu vii să-mi ceri banii îndărăt ?

— Pentru ce, strigă Lancelot. Ai cîștiga suma !

Nu e vina ta, dacă dracul care... se vede că avea zor să-l ia pe Marigny a dres funia, pe care o tăiașezi.

De data asta, Capeluche începu să ridă și-și puse la loc pumnalul. N-avea și nu putea să aibă nici-o bănuială. Și apoi, deoarece nu i se cereau banii înapoi asta era tot. Capeluche era zgîrcit știm asta. În sfîrșit, Bigorne n-avea nici o armă asupra lui, era singur. Și Capeluche își închipuia că l-ar fi doborît cu un singur pumn.

— Atunci, ce-ai venit să-mi spui ?

— Sintem singuri ? întrebă Bigorne.

— Totdeauna sînt singur, zise Capeluche. Vorbește fără teamă.

— E vorba să cîștigăm o sumă mare de bani...

— Oho ! Mai e vreun condamnat, căruia trebuie să-i tăiem funia ? întrebă cu lacrimi călăul.

Bigorne clătină din cap.

— Nu, zise el. De data asta e vorba să luăm o avere mare.

Dacă aș fi putut să lucrez singur, nu mă tem să-ți spun că... nu aș fi vrut să împart cu nimeni. Cît despre stăpînul meu seniorul Buridan cum îi era drag Marigny, m-ar ucide, mai bine, decît să mă lase să fac ceea ce vreau să întreprind.

Capeluche îi împinse lui Bigorne un scaun, care se așeză îndată.

— Vrei să bei un pahar de tămîioasă ?... Am un vin strașnic ! — zise Capeluche.

— Cu plăcere, cumetre !...

Călăul se grăbi să scoată din dulap o sticlă și două pahare pe care le umplu. Cutremurându-se, Bigorne ciocni paharul cu Capeluche, care zise atunci :

— Dacă voi fi vreodată silit să-ți trec funia pe după gît... îți făgăduiesc să lucrez repede.

— Mulțumesc, cumetre ! zise Bigorne, îngălbenind, surizînd curajos. Iată, de ce e vorba.

— Zici că e mult bănet de ciștigat ? întrebă Capeluche, cu ochii scinteietori.

— De ciștigat ?... De luat, îți spun ! De... cules, numai !

— Mult ?...

— Mii și mii de galbeni !... Cu ce să îmbogățești zece nobili. Sîntem singuri !

Capeluche se înfioră și umplu din nou paharele.

— Zi-i înainte ! strigă el, cu vocea tremurîndă. Îți spun că trăiesc singur aici.

— Bine !... Află cumetre, că seniorul de Marigny avea o comoară pe lingă care, comorile regelui nû sînt decît... o nimica toată... Știi că palatul lui Marigny a fost prădat, dărîmat, piatră cu piatră și că... nu i s-a găsit comoara. Ei bine ! Acea comoară am găsit-o eu !

Capeluche se înverzi la față. Începu să tremure.

— Sau, mai bine... dar tot aia este ! Am găsit pe omul care știe unde este îngropată comoara. E cel mai bătrîn și cel mai credincios servitor al lui Marigny, un oarecare Tristan...

— Îl cunosc ! zise Capeluche. Căci pe vremea cînd Marigny spinzura pe ceilalți, așteptînd să fie spinzurat și el, Tristan îmi aducea ordinele.

— Bine ! Mai adineaurea Tristan era la spinzurătoarea de la Mont-faucon.

— L-am văzut. Era galben ca un mort...

— I-am vorbit, răspunse Bigorne. Și mi-a mărturisit că... și-a pus în minte ceva, pentru care mi-a cerut o mîină de ajutor.

— Ce anume ? Capeluche.

— De a-l scoate pe stăpinul său la noapte din laț, ca să-l îngoape creștinește.

— Ah ! oh ! Și i-ai făgăduit să-l ajuti ? Știi că-ți poți pierde capul făcînd trebușoara asta ?

— Ce-mi pasă !... Capul meu e deja pus la preț. Și, apoi, trebuie să rise și eu cu ceva, dacă vreau să mă îmbogățesc... Tu n-ai riscat temnița tăind funia lui Marigny ?

— Adevărat !... Puteam să intru în pușcărie. Și, apoi, cine o să se ducă să spună că l-ai dat jos pe spinzurat ?... Eu nu, o jur ! Și Capeluche își ridică mina spre crucea de pe zid.

— Bine ! se gîndi Bigorne, cunosc acest gest. Ehe cumetre ! zise el tare, pricepi... de ce-i vorba nu-i așa ? Ne ducem amîndoi la Mont-

faucou, ne-întîlnim cu Tristan, îi dăm o mină de ajutor, ca să scoată lațul lui Marigny și, după ce sfîrșim, îi cerem să ne ducă la haznaua lui stădină-său, să ne umplem buzunarele.

— Nu o să vrea ! bolborosi Capeluche.

— Atunci îl arunci de gît lațul funiei, pe care o s-o aduci cu tine !
Îți garantez că... de cum o simți stringîndu-l nodul de gît, o să ne ducă unde vom vrea.

— Dumnezeu să ne ajute ! bombăni Capeluche.

— Hei ! ce zici cumetre ?

— Zic... Ah ! Drace !... Trebuie să te sărut !

Capeluche îl strînse în brațe pe Bigorne care simți că i se zbirlește părul pe cap, dar rămase nepăsător.

— Cumetre, urmă, Capeluche, dacă o fi să te spînzure, te rog să mă crezi că... o să-ți aduc un popă, chiar de-ar trebui să plătesc eu funia și preotul.

— Așa ! zise Bigorne, înfiorîndu-se. Știi circiuma polobocului, de la picioarele muntelui Faucon ?

— Adiniaorea le cinstii pe ajutoarele mele, acolo.

— Ei, bine ! Acolo te voi aștepta. Vino pe înserate și nu uita să aduci și o funie.

— N-ai grijă, zise Capeluche, pufnind de ris. Cînd Bigorne ieși și scăpă din ulicioarele întortocheate care erau în jurul Chateletului era cît pe ce să-i vină rău. Dar, stăpinindu-și slăbiciunea, intră într-o circiumă, unde se puse pe băutură și pe mîncare, ca să-și vină în fire, mai cu seamă că-i și era grozav de foame.

În momentul cînd se apropie ceasul închiderii porților, el se îndreptă spre poarta Pictorilor, ieși din Paris, și se îndreptă spre circiumă unde îl găsi pe Guillaume și pe Buridan care-l așteptau.

Cu glas înăbușit le lămuri ce-și pusese în minte să facă. Pesemne că planul acela îi plăcu grozav lui Guillaume, că să puse pe un ris grozav.

— Haidem ! porunci Buridan.

Ieși, urmat de Bourrasque și amîndoi se suiră pe deal. Cît despre Bigorne, el rămăsese în circiuma aceea păcătoasă, și aștepta. Se înoptă...

Cerul era limpede și scinteia plină de stele. Dar cum luna nu trebuia să apară decît pe la miezul nopții, întunericul se mări încetul cu încetul. În clipa aceea ușa circiumei se deschise și Capeluche apără. Bigorne se sculă îndată și înaintă spre el, și-l luă de braț zicîndu-i :

— Să ne ducem repede. Ai funia ? Capeluche își dădu mantia la o parte și arătă o funie pe care o avea răsucită pe braț. Cei doi oameni porniră. Capeluche privi spre cer și zise :

Ferice de cine poate să moară... pe-o noapte frumoasă ca asta !

— Așa-i ! facu Bigorne.

Nu mai ziseră nimic și-și grăbiră pașii, îndreptîndu-se spre spînzurătoarea, care se înălța în negură cu atît mai neagră cu cît se apropiau mai mult de ea. Bigorne părea hotărît. Capeluche tremura.

— De ar fi acolo ! șopti el, apropiîndu-se de spînzurătoare.

— N-ai grijă ! Acolo-i !... Iată-l !...

Într-adevăr, la cîtiva pași răsărise o umbră și înainta spre cei doi oameni.

Era Tristan.

— Vă mulțumesc creștini care veniți să-mi dați o mână de ajutor pentru o faptă creștinească ! ingina acesta.

— Într-adevăr, zise Bigorne, și creștinul, pe care-l aduc, se pricepe de minune la o treabă ca asta jupine Tristane !... Fii pe pace : singur o să dea jos din spinzurătoare pe bietul Marigny fără să-i facă nici un rău.

— Mă-nsărcinez cu asta ! făcu și Capeluche.

— Il auzi, Tristane ? se bucură Bigorne.

— Aud, și veți fi răsplătiți ! N-aveți grijă. Capeluche mirii pe-înfundate, de bucurie. Tristan se-ndreptă încet spre aripa dreaptă a spinzurătorii. Se-ndepărtă cu vreo douăzeci de pași și se opri la picioarele unei stinci, în jurul căreia creșteau cițiva copaci.

— Am pregătit groapa, pe cind vă așteptam, zise el.

Într-adevăr, Capeluche și cu Bigorne zăriră o groapă adincă, și pământul măldărit alături de ea.

— Iată, zise Capeluche o groapă bine făcută. Să ne grăbim zise el, care căuta să se-mprietenească cu Tristan.

— Păi... să nu mai așteptăm ! hotări și Bigorne. Cu cît o fi mai iute, cu atît are să iasă mai bine.

Se-ndreptară spre scara pe care Marigny o suise de dimineată și ajunseră pe platformă. Îndată fură sub corpul lui Marigny care se legăna în vînt deasupra capetelor lor.

— Trece-mi funia mie ! îi șopti Bigorne lui Capeluche. Te-ar incurăa.

Acēsta primi dînd din cap și-i trecu funia lui Bigorne. Era întuneric beznă. Tristan nu vedea nimic. Călăului i se părea că n-o să fie nevoie să ajungă... la amenințarea unei spinzurări.

Il afundă în negură de-a lungul stîlpului, agățîndu-se de lanțuri. După un moment i se auzi glasul. De pe birna pe care ședea, el striga :

— Băgați de seamă... țineți trupul... tai funia...

— Hi-han, făcu Bigorne.

Deodată dintre stîlpi apărură doi oameni și veniră să se așeze lîngă Bigorne și Tristan. Erau Buridan și Guillaume. În același minut, corpul lui Marigny căzu, fu prins și depus pe platformă. Sus auziră un zgomot de lanțuri. Era Capeluche care se cobora. El sări jos :

— Iaca ! Să-l ducem acum la... Hei ! Ajutor !... mugi el îngrozitor și începea să sară ; Bigorne îi azvîrlise în jurul gîtului funia pe care o adusese chiar călăul.

Cîteva clipe Capeluche, se zbatu cu furie să se descurce : în același timp simți că i se leagă miinile și picioarele ; văzu că e înconjurat de trei oameni a căror priviri scînteiau în întuneric.

Și horcăi :

— Sint pierdut La urma urmei... trebuia să-mi vină și mie rîndul !

De cum il legă pe călău, Bigorne se sui la rîndul său și începu să cînte în gura mare.

După un minut, Capeluche fu tras sus. Se zmuca de cîteva ori ; apoi încetînd și moale, stîrvul începu să se lege în locul lui Marigny.

Tristan nu luase parte la această execuție. Cînd trupul stăpînului său căzuse, el il luase în brate și-l pusese jos, apoi ingenunchind, începuse să rostească cu o nesfîrșită credință toate rugăciunile pe care le știa, doar

i-o ușura cît mai mult sufletul lui Marigny, al cărui trup nu mai avea nevoie de nimic. Cînd se sculă, îi văzuse pe Buridan, Guillaume și Bigorne.

— Unde e creștinul care a venit să ne ajute ?

— Uite-l colo, sus ! zise Bigorne. Tristan își ridică ochii și zări cadavrul lui Capeluche.

— Ce-i cu el ? bolborosi el...

— El e acela care l-a spînzurat pe Marigny... e Capeluche ! zise Bigorne.

Tristan scăpă un țipăt de-o sălbatică nebunie.

— Capeluche ! strigă el...

— Ne-a trădat, șopti Buridan, cu glas înăbușit. Ne jurase pe cruce că... n-*o* să-l spînzure pe Marigny ; de-aceea și-a luat pedeapsa...

Atunci, Bigorne scoase cămașa de pe Marigny precum și gluga care îi acoperea capul ; apoi pe cînd tovarășii rămăseseră adînciți în gînduri dureroase, el se sui cîntînd... După o jumătate de ceas coborîră.

— S-a sfîrșit ! zise el.

Ce făcuse ?... Bigorne despuiase corpul lui Capeluche, îi scosese hainele sfîșiindu-le cu pumnalul, și îi pusese cămașa și gluga. Astfel că, a doua zi și în zilele următoare, pe cînd Parizienii făceau cu plăcere drumul pînă la spînzurătoarea de la Montfaucon, ca să-l vadă pe Marigny, nimeni să nu-și inchipuie că spînzuratul de acolo nu ar fi fost Seniorul de Marigny.

Numai Valois care veni și el să vadă de mai multe ori, și să se încredințeze cît mai bine că de data asta, în fine, dușmanul său murise, zise aproape același cuvînt, pe care două secole jumătate mai tîrziu, trebuia să le spună regele Henric III în fața cadavrului lui de Quinse.

— Parcă a crescut de cînd l-a spînzurat ! șopti el.

— L-o fi tras Capeluche, prea tare de picioare, răspunse un ofițer, batjocoritor.

Marigny fusese îngropat în groapa săpată de bătrînul Tristan. Servitorul îi învăluisese corpul într-un lîntoliu, adus de ei pentru ca să nu fie murdărit de pămînt. El umplu groapa cu pămînt și o stropi cu aghiazmă de la Notre-Dame.

Din momentul acela groapa era pămînt sfînt socotind și rugăciunile, pe care Tristan le spusese ; căci el se temea că Valois, urmărindu-și răzbunarea și după moarte, să nu fi dat ordin preoților să nu se mai roage, ca sufletul ministrului să rămînă pe veci în suferință și în jale.

Aceasta-i va face pe unii dintre cititorii noștri să suridă. Nu vor avea dreptate ! În vechime moartea nu era nimic sau era puțin lucru, ... o simplă trecere, era o călătorie, deoarece erai grijit cu rugăciuni și cu aghiazmă. Să mori nu era mai greu, decît i-ar veni unui călător modern să se expatrieze, cu condiția să aibă tot ce-i trebuie pentru călătorie. Rezultă de aci că cei care au aruncat o privire asupra morăvurilor timpurilor de demult, văd, fără mirare, ce grijă aveau oamenii aceia față de călătoria cea de pe urmă, și vor surprinde criminali, care vor să-i lipsească pe dușmanii lor morți, de rugăciunile obișnuite, întocmai cum ar încerca un hoț din ziua de azi să-l despoaie pe un călător de banii care-i are pentru drum. Tristan se purta ca un prieten devotat avînd toată grija

să dea sufletului lui Marigny, tot ceea ce Valois i-ar fi putut fura. Aceste ultime îndatoriri indeplinite, Tristan plecă amărit, dar liniștit despre soarta, care-l aștepta pe răposat. Mica trupă coborî pînă la cîrciuma bunului Boloboc și așteaptă să se lumineze de ziuă, pentru a se întoarce în Paris. Cînd porțile se deschiseră, Buridan se îndreptă spre grădinița cu trandafiri, unde-l găsi pe Riquet, care sta de pază.

— Vino cu noi ! îi zise Buridan lui Tristan. În curînd vom pleca din Paris, unde nu mai ai ce face și unde poți să fi spînzurat. Te vei reîntoarce mai tîrziu după cum, nădăjduiesc să mă reîntorc și eu... căci vreau să mă fac doctor.

Guillaume și Riquet ridicară din umeri, Bigorne începu să țipe ca măgarul.

— Nu-i oare un mijloc nimerit pentru a-mi asigura existența mea și a familiei mele ? zise Buridan ca răspuns acelei manifestații. Un doctor de la Sorbona își cîștigă tot atît de bine viața ca și un ofițer de la Luvru.

— Mărturisește că ai darul de-a trîncăni puțin Guillaume.

— L-a mușcat Aristotel ! adăugă Riquet.

— Ce măgar ! încheie Bigorne. În timpul acesta, Tristan se gîndea la propunerea pe care i-o făcuse Buridan.

— Ei bine, fie ! zise el. Am să merg cu tine... dar trebuie, să string cîteva lucruri la care țin ; Peste două, trei zile vă întîlnesc aici.

— Nu, zise Buridan, cum vei fi în stare să pleci du-te la Roule, unde vei găsi pe fata nenorocitului Marigny și așteaptă pe acolo. Dacă crezi că e bine vorbește-i de moartea tatălui său, căci eu n-am să am curajul ăsta !...

— Mă însărcinez să-i vorbesc ei ! zise Tristan. Și plecă de la grădinița cu trandafiri, făcînd semn lui Bigorne să-l urmeze. Bigorne tocmai se pregătea să iasă și el. Îl urmă pe Tristan, dar înainte de a pleca el spuse tovarășilor săi că nu se va înapoia pînă a doua, sau poate a treia zi.

Buridan rămase cu Guillaume și Riquet.

— Ei bine ! zise Guillaume, plecăm de data asta ? Mai ai vreun Marigny de scăpat ?

— A mai rămas Gauthier, îi răspunse Buridan. Gauthier pe care-l numeai fratele tău și pe care eu îl prețuiesc tot ca pe un frate... Ce-am făcut pentru Marigny, care îmi era dușman, pot să fac pentru Gauthier, care e fratele nostru !... Filip a murit : să-l scăpăm, cel puțin, pe celălalt. Eu vă declar că nu voi pleca pînă nu l-oi scoate din închisoare, sau pînă nu l-oi vedea mort...

Buridan se înecă și lacrimile începură să i se prelingă din ochi.

— Sărmanul Filip, făcu Guillaume plîngînd.

— Da, zise Riquet, era un gentilom frumos, cu toate că nu ducea la băutură, atît de bine ca Gauthier.

— Haide, Buridane, mîngîie-te. Vom face ce vrei. N-o să plecăm, pînă nu-l vom vedea pe bietul Gauthier legănîndu-se de o funie...

După cum am spus, Bigorne, se dusesese cu Tristan, care părea pierdut în durerea lui.

— Hei ! cumetre ! îl întrebă Bigorne. Unde mă duci ? Am o treabă grăbită și nu pot întîrzia.

Ce treabă avea Bigorne ? O să-l vedem la lucru !

— Știi, zise Tristan că sînt doi oameni pe care azi dimineată îi uram îngrozitor.

Cine sînt acei doi oameni ?

— Răbdare ! reiuă Tristan. Unul din acei oameni e... contele de Valois, care l-a spînzurat pe stăpînul meu.

— Aha ! făcu Bigorne, care privi spre Tristan cu băgare de seamă.

— Da !... și celălalt era Capeluche !

— Acesta și-l plătit vina. Să nu mai vorbim de el.

— Da, zise Tristan, cu un ton ciudat. Și-a plătit, mulțumită ție, jupine Bigorne... De aceea ți-am spus să mergi cu mine... Nu mă întreba nimic. Vino și-ai să vezi !

Bigorne îl urmă gînditor pe Tristan. Ajunseră în strada Saint Martin și se opriră într-un loc unde erau niște săpături, în stradă. Acolo se înălța pînă cu puțin înainte o fortăreață, înconjurată de ziduri crenelate cu șanțuri. Nu mai era nimic. Ziduri, fortăreață, clădiri, totul fusese dărîmat.

— Iată ce-a mai rămas din palatul Marigny ! se miră Bigorne.

Tristan nu-i răspunse. La vreo sută de pași, mai departe, intră într-o casă sărăcăcioasă, pustie și chiar cu nume rău prin vecinătate, unde am mai văzut-o pe sluga ministrului, în ziua cînd acesta fu arestat.

Tristan aprinse o făclie, coborî o scară, ajunse într-o pivniță, dădu la o parte nisipul care acoperea pămîntul, ridică o lespede și coborî încă o scară, împreună cu Bigorne. Acolo, în a doua pivniță, Tristan luă o sapă și se apucă să lovească în zidul, care părea făcut din pietre mari, cimentate.

Spre marea mirare a lui Bigorne zidul se fărâmița sub loviturile sapei. Înfățișarea aceea de pietre căzu, și apărură o ladă enormă. Tristan deschise lada : era plină de săculeți orînduiți cu grijă.

Tristan scoase un sac și-l deschise, tăind cu pumnalul sforcica care-l lega. O ploaie de aur se revărsă din sac. Bigorne holbă niște ochi grozavi.

— Oh ! ingînă el, numai în sacul ăsta sînt vreo trei sute de galbeni !...

— O mie ! zise grav Tristan adică o avere întreagă, cu care s-ar mulțumi mulți gentilomi de la curtea regelui. Ajută-mă, Bigorne !

Tristan se apucă să vire-n sac galbenii ce căzuseră pe jos.

Bigorne îl ajuta tremurînd și oftînd :

— Cînd te gîndești că... cu a o suta parte din ce-i aici aș fi bogat !...

Tristan legă sacul, îl ridică, și-l puse în brațele lui Bigorne, zicîndu-i :

— Ține-l ! E-al tău !... Al tău e, repetă Tristan. Funia cu care a fost spînzurat Capeluche face mai mult, decît atît ! De aceea, dacă nu-ți dau mai mult, e că trebuie să dispun de averea stăpînului meu după lege.

— Mie ? urlă Bigorne. Mie ?... Tot aurul ăsta !... Și căzînd în genunchi, deschise iar sacul. Niciodată nu văzuse atîția bani ! Bucuria lui Bigorne se manifestă printr-o serie de salturi în jurul pivniței, și apoi prin strigăte inarticulate, apoi printr-un zbierăt strașnic.

Deodată se potoli, și apucă strîns mîinile lui Tristan.

— Cumetre, zise el mulțumită ție, sînt bogat pe toată viața. Chiar dacă aș trăi o sută de ani, ceea ce-mi doarec mie și ție. Dar... asta nu-i

totul !... Il cunosc pe stăpînul meu, pe Buridan... e un măgar, dar un adevărat magar roșu, încăpăținat, fără idei, fără respect, pentru aceste frumose monezi atît de frumoase și atît de respectabile. De două ori m-am îmbogățit ; și de două ori m-a ruinat. Mă tem de el. Dacă m-o vedea întorcîndu-mă cu atîta aur, o să caute îndată să mă ușureze de el, împărțindu-l la haimanale, la arcași, ori cine-o întîlni...

— Ei bine ? întreba Tristan, care începu să ridă.

— Ei bine ! cumetre fă-mi un serviciu. Pentru că ai să vii la Roule, să ne-ntîlnim acolo, păstrează-mi galbenii pînă atunci. Să mi-i aduci acolo, și atunci va fi prea tîrziu ca Buridan cu ideile lui să mă lase să mă-nînc fin, sau scaieți, ca el. Eu nu sint măgar... ce dracu ?

— Îți tăgătuiesc ! zise Tristan.

Bigorne rămase pe gînduri cîtva timp, ca și cum n-ar fi știut ce să facă ? să-i lase, ori nu comoară aceea, neprețuită ? Se hotărî, apoi, să-și umple buzunarele cu bani, și chiar ei așeza sacii în lada, pe care o salută cu respect.

Lada fu închisă și cei doi oameni se înapoiară.

— Și spuneai ? zise atunci Bigorne.

— Nu spuneam nimic ! răspunse Tristan care-l cuprinsese iarăși gîndurile întunecate.

— Ba da, cumetre, ziceai că erau doi oameni pe lume pe care-i urai de moarte. Cel dintîi era Capeluche, și cu acesta ne-am răfuit, și tu și eu. Al doilea era Valois ; și acesta nu e încă achitat...

Tristan îl privi pe Bigorne și fața i se lumină.

— Oare, te vei fi gîndit să-mi dai vreo mînă de ajutor ?

— Să te răzbun pe Valois ?... Da !

Tristan mormăi în așa fel, că ar fi putut fi și ceva de bucurie, dar și... un fel de blestem.

— Nu numai că sint hotărit să te ajut, urmă Bigorne, dar îți declar că aveam de gînd să-l pedepsesc singur pe Valois, după cum și merită, de altfel. Acum sîntem doi, care vrem același lucru.

Bigorne șezu mult de vorbă cu Tristan, sau, mai bine zis, avu loc un monolog, pe care Tristan îl aprobă, dînd mereu din cap.

— Așadar, făcu Bigorne, sfîrșind, dacă izbutești, îl aduci pînă la ușa ?

— Da, zise Tristan, infiorîndu-se.

— Il lași să intre ; apoi închizi ușa pe dinafară ?

— Am înțeles...

— Bine. Ei apoi te duci la Roule, să te întîlnești cu Buridan... Restul, mă privește.

După acest sfat cei doi oameni se despărțiră ca să-și vadă fiecare de treabă. Bigorne nu-i lămurise lui Tristan decît o parte din cele ce voia să facă. Ceea ce plănua să pună la cale, se împărțea în două fapte succesive. Tristan o cunoștea pe cea de a doua, la care trebuia să ia parte. Cît despre cea dintîi, Bigorne nu i-o spusese, temîndu-se, poate, ca sluga lui Marigny să nu vrea să-l mai ajute.

Vom vedea aici dezvăluindu-se prima parte.

Ieșind din strada Saint-Martin, Lancelot Bigorne se duse în strada Vrajitorilor, o uliță păcătoasă, în partea cetății locuită de evrei. Ulița

aceea era umblată de cei mai păcătoși oameni. Nici un burghez nu îndrăzneă să umble pe acolo decît ziua, și cînd avea absolută nevoie de știința blestemată, pentru vreo boală grea : căci vrăjitorii aceia care o locuiau erau... doctori. Studiînd corpul omenesc, ca să descopere izvorul vieții, sau pentru practicile lor religioase, fără îndoială, puseseră bazele științei care se numește azi medicină.

Spre unul dintre vrăjitorii aceia se îndreptase și Bigorne, nu fără să se cutremure de frică și rugîndu-se de sfîntul Barnabe, căruia îi făgădui formal băutură și o gîscă grasă, prin mijlocirea preotului de la Saint Eustache. După ce interesă chiar Paradisul în afacerile lui, Lancelot se apropia cu o îndrăzneală de monstru, adică de vrăjitor. Era un om de vreo cincizeci de ani, cu privirea blindă cu aerul serios, cu înfățișarea mai mult binevoitoare și cu o barbă frumoasă.

— Mai mare mirarea, se gîndi Lancelot, cum seamănă acești vrăjitori cu... ceilalți oameni ! Zău ! ai crede că-i chiar creștin ! Dar... ia să mă păzesc mai bine. Asta-i tot o viclenie de-a diavolului. Și făcu trei cruci, una după alta, ca să ia puterea dracilor... Vrăjitorul obișnuit să vadă cum se apropiau de el, cei care aveau nevoie de dînsul, nu zise nimic și se mulțumi să-l poftească pe scaun pe vizitatorul său, politețe pe care Lancelot crezu că trebuie s-o refuze, căci auzise vorbindu-se de oarecare scaune drăcești, pe care te așezai fără sfială și de pe care nu te mai puteai scula. Lancelot îi zîmbi vrăjitorului cu o expresie, care însemna : Degeaba încerci tu să-mi întinzi vre-o cursă ! Pe mine nu mă prinzi !

Și-i spuse de ce a venit :

— Iată, zise el, azi dimineată a murit un om. Poți să-l faci să mai trăiască cîteva zile ?

— Nu zise hotărît vrăjitorul. Dar de ce a murit acel om ?

— Drace ! drace ! făcu Lancelot, încremenit. Nu poți dar să înviezi un mort, pentru cîteva zile... Sau pentru cel mult o săptămînă ?

— Nu. Dar spune-mi din ce pricină a murit omul ? S-a sfîrșit de vreo boală, care descompune un mort și-l desfigurează îndată, după ce și-a dat sufletul ?

— A murit spînzurat. Asta-i toată boala lui !

— Vrei să vorbești de Enguerrand de Marigny ? întrebă vrăjitorul țintindu-l cu privirile.

Bigorne tresări și făcu vreo cîteva cruci.

— Ah ! exclamă el, ești un adevărat vrăjitor, care ghicești dintr-o dată... de ce vin să-ți vorbească.

Vrăjitorul zîmbi și zise :

— Îmi vorbești de un om care a murit azi dimineată spînzurat. Ar trebui să fiu stupid, ca să nu ghicesc că e vorba de Enguerrand de Marigny.

— Uite frate ! se miră Bigorne.

— Dar să lăsăm asta. Deoarece e vorba de un om mort, fiind în plină putere, nu pot să-i dau chiar viața, dar... aparența vieții.

— Drace ! tresări iarăși Bigorne. Trebuie să-ți aduc cadavrul ? N-ai putea să operezi de departe, prin vrăjitorie ?

— E cu neputință. Chiar aici trebuie să se facă fermecătoria.

Bigorne, se gîndi cîtva timp, apoi zise :

— Bine, fie ! Astă seară, cînd va înopta, voi sosi cu cadavrul.

Apoi se tocmiră. Vrajitorul se arată îngăduitor și se mulțumi cu 3 monede de argint, pe care Bigorne i le plăti pe dată.

— Ce bucurie ! se gîndi vrajitorul, cînd plecă Bigorne. Să pot să studiez în voie corpul unui Enguerrand de Marigny. Aș fi plătit însumi ce mi-a dat el, pentru așa ceva... Cum o să facă omul ăsta ca să scoată cadavrul din spînzurătoare și să-l aducă aici ?... Și... ce-o fi voină să facă cu el ?... Ce-mi pasă ?... Asta nu mă privește. Cît despre Bigorne, se duse drept la un zarzavagiu care cultiva un petec de pămînt în împrejurimi de Temple și-i cumpără căruța cu care își transporta legumele, și măgarul, care trăgea căruța.

XL. GAUTHIER D'AULNAY

Pesmne că Charles de Valois era grăbit să se scape de prizonierii săi, și după ce se descotorisise de Marigny și de Margareta, voia să se scape și de Gauthier d'Aulnay, căci trecînd prin Paris, Bigorne auzi anunțîndu-se Parizienilor că : A doua zi de dimineată pe piața Martroi Saint Jean, vor fi executați frații Aulnay, vinovați de înaltă trădare, după propria lor declarație, înregistrată de Parlament. Că unul dintre cei doi frați, Filip, senior d'Aulnay, își făcuse singur dreptate, omorîndu-se. Rămînea să fie pedepsit în efigie. Cel care mai trăia va suferi tortura. Avîndu-se în vedere că acei care supraviețuiau, adică Gauthier, al doilea din familia d'Aulnay, va fi jupuit de viu înainte de a fi decapitat i se vor smulge anumite părți ale trupului de către călău.

Lumea vorbea că Gauthier d'Aulnay va fi condus chiar în seara aceea la piața Martroi ca să aștepte acolo, ceasul execuției. Deci, înainte de a se duce la zarzavagiu unde își făcu cumpărătura, Bigorne, intră la grădinița cu trandafiri, cu gîndul să-i anunțe și lui Buridan ceea ce aflase. Dar îl găsi atît de palid și de deznădăjduit că... înțelese că tînărul aflase mai înainte groaznica veste. Riquet și cu Guillaume îi întări bănuiala și Bigorne plecă.

După cum s-a văzut, Buridan știa că Gauthier avea să moară a doua zi, și ce fel de chin îi era rezervat. Copleșit de durere și de spaimă, tînărul tot mai păstra o licărire de speranță în fundul sufletului său. Ziua aceea, îngrozitoare, îi păru nesfîrșit de lungă. Cu toate astea ea trecu. Se înopătă și Riquet Haudiryot, trimis ca cercetaș, se întoarse spunînd că Gauthier d'Aulnay fusese pornit spre piața Martroi-Saint-Jean.

— A venit vremea că să ne mișcăm ! zise Buridan care se înfioară. Elixirul ?...

— Iată-l, zise Riquet, arătînd o sticlută. M-a costat...

— Nu importă ! Du-te... du-te iute ! Ești sigur că o să-l ia ?

— N-a băut toată ziua, trebuie să turbeze de sete. O să-l bea, desigur !

În același timp, Riquet, vărsă conținutul sticlei într-o oală pe care o umplu cu apă rece. Guillaume asista la acele pregătiri, bombănind de disperare.

Riquet, coborîse la pivnița, unde era închis Stragildo și-i dăduse oala cu apă rece zicîndu-i :

— Te-am cam uitat astăzi. Nu e vina noastră. A trebuit, să ne ocupăm de una din victimele tale.

Fără nici un cuvînt Stragildo apucă oala și o goli pînă la ultima picătură. Apoi își reluă aceea imobilitate sălbatică pe care o păstra de cînd era în mîinile dușmanilor săi. Stragildo se știa condamnat. Totul era să afle... cum o să-l omoare. Știa că nu putea nădăjdui nici o iertare, sau nici o milă din partea lui Buridan. În sfîrșit, cum era veșnic legat, pierduse nădejdea de a putea fugi a doua oară. În dimineța aceea ca în toate zilele, de altfel Haudryot îi adusesese de mîncare, și Stragildo, mîncase, ca de obicei, mai bine chiar decît i se pîruse. Atîta doar că, după ce se sătură îi fu sete. El căută oala plină de apă, pe care i-o umpleau de mai multe ori pe zi, dar n-o găsi. Atunci simți cum setea i se mărea și băgă de seamă că-i dăduse de mîncare cărnuri sărate. Atunci, omul acela care nu se temuse niciodată de nimic, se înspăimîntă. Înțelese că ar fi voit să-l omoare prin sete, care nu era rar pe vremea aceea, și el se înfricoșă.

Îl apucă o criză de revoltă în care încercă să-și rupă lanțurile și tipă disperat fără să capete vreun răspuns.

Cînd se înoptă, Riquet îi aduse apă, el își reluă îndată nepăsarea lui sălbatică după ce bău, și-ncepu iar să nădăjduiască.

Poate că n-o să-l omoare ? !

Poate că Buridan uita cele ce făcuse, avea să-l și ierte !... Și iarăși începu să urzească planuri de răzbunare.

În minutul cînd Stragildo prinse să simtă renăscînd într-însul, nădejdea și pornirea lui de răzbunare, el se clătină. Ochii i se împăienjeniră, simți că înțepeneste. Voi să strige și pricepu că limba-i paralizază...

— M-au otrăvit ! gîndi el.

În clipa cînd i se părea că stă gata să moară, Stragildo fu cuprins de-o durere, pe care n-o simțise niciodată. Nu i se părea că o să moară ! Dar să moară fără să se răzbune pe Buridan, care era cauza tuturor nenorocirilor lui... asta îi păru cea mai grozavă suferință... În minutul acela Buridan apăru. La lumina făcliilor el îl cercetă pe păzitorul fiarelor, apoi întorcîndu-se spre Haudryot, îi porunci :

— Dezlegă-l !

Riquet se grăbi să taie legăturile prizonierului cu pumnalul. Stragildo mugi de bucurie. El se ghemui și-și adună toate puterile. Înainte de a muri va avea mîngîierea să strîngă de gît pe Buridan ! și se aruncă asupra tînărului care stă nemișcat. Sau cel puțin, vroi să se azvîrle. În realitate el făcu doi pași cu greutate și se opri. Voi să-și ridice brațele, ca să-l apuce pe Buridan de gît ; dar simți că brațele-i atîrnau grele, ca de plumb și că nu le mai putea ridica !...

Buridan îl atinse cu degetul. Stragildo se clătină. Un val de furie îi năvăli spre creier și cum nu putea nici să strige și nici să scoată vreun cuvînt, căci limba-i paralizase și nu se mai mișca, furia i se prefăcu în lacrimi, care i se prelinseră pe fața zăpăcită, înțepenită, atît de ciudat...

Stragildo simțea că otrava i se urcă la creier.

Furia, durerea, setea de răzbunare, de crimă... toate sentimentele

astea cu care trăise, piereau ca un fum. Voința-i pierea. Încetă chiar de a mai plinge, iar gura care nu-i cunoscuse niciodată decît batjocura insultelor grozave zîrlite nenorociților amanți ai Margaretei, începu să i se lătească într-un suris prostesc.

— Urmează-mă ! îi porunci Buridan, care ieși din pivniță. Stragildo îl urmă supus. Îl sufletul lui, revolta se potolea, încet, încet și dispăru cu totul.

Stragildo urcă scara cu pașii nehotărîți. Putea să umble încă. În el era o nesimțire generală... o pierdere a voinței ; dar filtrul pe care-l băuse, nu-l împiedica să se miște și să-și dea seama de direcții. Nu se mai gîndea să fugă, nici să se răzbune. Riquet și Guillaume îi păreau niște umbre. Nu-i mai recunoștea. După cîteva minute simțea învăluindu-l ceva, ca o plăcere ciudată. Pasul i se regula, limba păru că i se ușurează. Înțelese că poate vorbi. Dar acum numai simțea nevoia, trăia într-o absolută indiferență de ceea ce se întîmpla în jurul lui.

— Cît trebuie să țină efectul elixirului ? întrebă Buridan pe Haudriyot.

— Vreo trei ore. Apoi păcătosul își vă regăsi toată puterea. Dacă ai vrea să mă ascuți, ar trebui să profităm de momentul acesta de nesimțire ca să-l omorîm...

— Da, zise Guillaume, și mizerabilul n-o să se poată plînge de o astfel de moarte. El care i-a aruncat de pe turn pe Filip și pe Gauthier, el care...

Buridan îl opri :

— Să mă așteptați aici, dacă vin înainte de a se înopta, bine, dacă nu mă întorc, duceți-vă la Roule unde i-am scris Mabelei, ce să facă cu voi.

Guillaume și Riquet pricepură că Buridan se ducea să încerce iarăși vreun lucru imposibil. Dar, cum îl știau încăpățînat, cum din experiență știau că niciodată nu renunță la o hotărîre pe care ar fi luat-o, îl strînsă în brațe fără să-ncerce să-l întoarcă de la cele ce-și pusese înainte, în care ar fi fost gîndul acela.

Buridan îl luă de braț pe Stragildo, după ce-l acoperi cu o mantie roșie, a cărui glugă i-o puse peste cap.

Stragildo porni fără să se opună. Străbătura încet o parte a Parisului și ajunseră la piața Martroi-Saint-Jean.

Era o piață mică, neregulată, formînd un fel de triunghi, al cărui bază și capăt erau mărginite de două construcții de care vom vorbi. Pe cealaltă margine erau case mai mititele, înghesuite una într-alta ; unele dintre case erau mai joase ca piața și ajungeau la prăvălii prin niște trepte, care mărgineau laturile pieței. Dintre acele două construcții ale pieței, cea de la baza triunghiului, era închisoarea de la Martois ; cealaltă de la capăt, era un stîlp de execuție ?... Unul dintre numeroșii stîlpi care împodobeau Parisul și care se mai văzură dăinuind încă multă vreme.

Ajutoarele lui Capeluche, rînduiau eșafodul tocmai în momentul cînd sosi și Buridan cu Stragildo. Îl căutaseră pe Capeluche și nu-l găsiseră, dar dacă-i adevărat că și fără un sfînt, calendarul nu s-a oprit din mers, e tot atît de adevărat că și fără un călău, moartea nu poate fi stăvilită.

Treaba mergea și fără stăpîn și elevii se întreceau cu atît mai mult să arate ce știu și... ce pot.

Vreo douăzeci de curioși îi priveau pe cei ce lucrau cîntînd, la lumina făcliilor. La nevoie curioșii aceia mai dădeau și cîte o mină de ajutor, ridicînd și ducînd de colo pînă colo podinele, căci nu era lucru atît de ușor ridicarea unui eșafod, de acele care se făceau pe vremea aceea, mai ales că trebuiau clădite înalte, ca lumea să poată vedea cît mai bine chinul nenorocitului.

Buridan străbătu piața ținînd mereu de braț pe Stragildo și se îndreptă spre intrarea închisorii.

— Unde-i căpitanul întrebă el, cu un glas autoritar. Unul dintre arcași se repezi în sala de a doua și-i făcu semn lui Buridan că putea să intre.

Buridan și Stragildo intrară.

Lipsit de puterea de a judeca, umblînd ca în vis deși din minutul acela, efectul stupefiantului pe care-l băuse începea să dispară : avea cunoștință de ceea ce se petrecea, cum îți dai seama prin somn, de zgomotele pe care le auzi, fără te poți deștepta. Ofițerul își aținti privirile asupra omului învăluit în mantia roșie și asupra lui Buridan, de parcă ar fi voit să întrebe ! Cine sînt ?

— Seniore, zise Buridan vin din ordinul regelui :

Ofițerul care sta jos se sculă în picioare într-o ținută respectuoasă. Am mai spus în alte rînduri ce putere aveau cuvintele acele : din ordinul regelui !

— Aveți un prizonier ? întrebă Buridan.

— Da : seniorul d'Aulnay.

— Numele nu interesează ! Acest prizonier cunoaște un secret de stat.

— Cred că am ghicit, zise ofițerul. De aceea magistratul va fi mîine aici, ca să culeagă ultimile mărturisiri ale osînditului. Buridan îl ținea pe Stragildo mereu de braț, el se aplecă spre ofițer și-i șopti :

— Condamnatul nu o să spună nimic magistratului deoarece n-a voit să spună nimic monseniorului de Valois. Omul acesta, senioare, poate singur să smulgă adevărul prizonierului. Din ordinul regelui, căpitane, acest om trebuie pus în contact cu condamnatul. Îl voi urma ca să-i ascult mărturisirile.

— Îmi trebuie un ordin scris.

— Iată-l, zise Buridan, și aruncă pe masă, cel de-al doilea pergament, pe care-l luase de la Stragildo. Primul vă reamintiți, fusese ars de Valois.

Fu un moment suprem. Ofițerul desfăcu pergamentul și-l citi, Buridan țeapăn, palid, nu-și mai simțea inima, bătîndu-i în clipa aceea, căpitanul își ridică capul, salută pe Buridan și strigă :

— Să vină opt oameni, ca să coboare la temniță ?

Îi întinse pergamentul lui Buridan, care năbușindu-și un strigăt de bucurie, respinse binișor hîrtia zicînd :

— Am ordin să las în mîinile D-tale acest pergament, pe care-l veți da mîine seniorului Jean de Percy, dar vă fac cunoscut că conversația trebuie să fie secretă.

— Oamenii mei n-or să audă nimica ! zise căpitanul. Ofițerul se îndreptă spre o ușă, pe care o deschise. Acolo începea o scară pe care Buridan prinse s-o coboare, ținându-l pe Stragildo de braț. Cei opt arcași îi urmau.

— Dă-mi facla ! zise Buridan, arcașului care era lângă el și intra...

Închise ușa, în urma lui, apoi înțepeni făclia într-un colț al temniței. Atunci se uită spre fund și văzu un om culcat pe lespede, cu mâinile și cu picioarele legate. De-abia îl recunoscuse.

Omul acela, cu fața ca de ceară, îngrozitor de slab era Gauthier. Seda cu ochii închiși, nepăsători, în aparență față de tot ce i s-ar fi putut întâmpla.

Buridan ingenunche, puse mîna pe gura lui Gauthier ca să-l oprească de a striga, se aplecă pînă la urechea lui și șopti :

— Taci ! În numele lui Dumnezeu !... Dacă vrei să trăiești, taci !... Deschide ochii și privește ! Gauthier deschise ochii... Ochii aceia rătăciți, ochi de om în agonie... în care moartea apropiată îi împăișină. Îl văzu pe Buridan !... și un fel de geamăt slab îi umflă pieptul.

— Nici-o vorbă ! Nici-un zgomot ! gemu Buridan.

„Mă auzi ? mă recunoști ? mă pricepi ?“

Gauthier făcu semn că, da !...

Buridan tăie legăturile cu pumnalul. După cîteva clipe Gauthier era în picioare, zăpăcit, tremurînd, cu fața atît de înflăcărată, încît Buridan pentru a doua oară, îi puse mîna peste gură, fără să zică un cuvînt. Încetul cu încetul bucuria aceea nebună, care-l turburase pe Gauthier, păru că se potolește. El își mușcă buzele pînă la sînge. Apoi pricepînd fără îndoială că momentul era grozav, se rezemă de zid și închise ochii...

Ca, să nu-și piardă cumpătul, Buridan scoase repede mantia, care-l acoperea pe Stragildo, o azvîrli pe umerii lui Gauthier, și-i puse gluga în cap.

— Poți să umbli ? îl întrebă el încet. Drept răspuns, Gauthier făcu cîteva pași și se rezemă de ușă, cu capul între palme, plîngînd încet.

Buridan răsuflă greu. Nădușise tot, ca și cum ar fi îndeplinit cîine știe ce muncă grea.

Cu toate astea, era stăpîn pe sine.

Atunci îl împinse pe Stragildo în colțul temniței și-i puse mîna pe umeri.

— Mă recunoști ? întrebă el. Stragildo fără să facă o sfortare, încet-încet, inteligența se deșteptă. El mirii înăbușit ca și cum ar fi vrut să zbiere.

— Sînt Buridan ! urmă tinărul. Ascultă, deci, ultimele mele cuvinte. Ai fost las și crud toată viața și te condamnasem la moarte. Cu toate astea nu te ucid. Îți rămîne o ultimă scăpare, dacă ți-e favorabilă, voi crede că te-a iertat Dumnezeu. Cît despre mine, în numele Margaretei cea trădată de tine, în numele lui Filip, cel mort, al lui Gauthier pe care ai vrut să-l omori, în numele tuturor acelora pe care i-ai azvîrlit de pe turnul Nesle, te iert !... Ascultă ! Peste cîtva timp, într-o oră, poate, vei simți redeșteptîndu-ți judecata... vei putea să umbli și să vorbești. Atunci strigă, cheamă, spune că nu ești Gauthier. Și cînd or recunoaște

că nu ești acela care trebuia să fie chinuit, acuză-mă pe mine de această evadare, reclamă regelui, sau contelui de Valois... În sfârșit... e treaba ta ! Adio, Stragildo !...

Cu ochii zăpăciți, Stragildo, făcu o sfortare supremă ca să strige, sau să-l apuce pe Buridan... dar era încă sub influența băuturii. El îl văzu pe Buridan apucînd făclia... îl văzu luîndu-l pe Gauthier de braț... și-și dădea seama că iese din temniță...

Apoi zgomotul pașilor se stinse în depărtare și... nu mai auzi nimic !

Cît putea fi încă zărit din corpul de gardă Buridan se stăpînit, dar cînd ajunse cu Gauthier în fundul ulicioarelor, pe unde la ora aceea tîrzie nu mai trecea nimeni, el i se aruncă în brațe și, sub înrîurirea zguduirii acelei emoții violente, pe care și-o stăpînise pînă atunci, trebui să-l țină Gauthier la rîndul lui.

— Liber ! gîfîia Gauthier. Liber și cu viață !

— Da ! zise Buridan. Vom putea fugi. Niște cai buni ne așteaptă la Roulle. Peste cîteva zile, vom trece granițele regatului.

— Să fugim ? strigă Gauthier. Asta nu. Vreau să-mi răzbun frațele, Buridane.

— Să-l răzbuni ? Și împotriva cui ?

— Mai întîi... a lui Valois !

— Dacă nu mă înșel, mi se pare, că Lancelot Bigorne e pe urmele lui !... Gauthier, nu mă pot amesteca în pedepsirea tatălui meu !" zise Buridan, cu vocea schimbată.

— Mai e... îndrăcitul acela de Stragildo.

— E în locul tău, în temnița de la Martroi. Nu l-ai recunoscut ?

Gauthier îl privi pe Buridan cu admirație.

— Ce ? bolborosi el. Nu vezi ?... Ai făcut tu asta ?... Da ai făcut-o și dacă se găsește pe lume cineva, în stare să făptuiască o astfel de întreprindere, atît de îndrăzneată, acela nu poți să fii decît tu, Buridane !

— Vezi dar... că nu mai e nevoie să te ocupi de Stragildo...

— Da, dar mai e Marigny, mai e Margareta...

— Haide, vino, zise Buridan. Vino să mai prinzi ceva puteri, cu o masă bună, care te așteaptă. Și pe cînd vom mîncea, îți voi povesti ce s-a întîmplat cu Margareta și Marigny.

Cît despre Gauthier, el se puse la masă și înghiți, proviziile pe care Riquet, prevăzător ca întotdeauna le strînsese la timp. Apoi uriașul adormi un somn greu, care ținu pînă a doua zi la amiază și care fu urmat de o nouă năpustire asupra proviziilor lui Riquet.

Nu mai avem nimic de spus în ceea ce-i privește pe aceștia tovarăși îndrăzneți, atîta doar că, după patru zile, găsiră prilejul să plece din Paris și se îndreptară spre Roulle, unde se întîlniră cu Mabel, Mirtila și Tristan.

Fata plîngea... Tristan îi istorisise moartea tatălui ei, dar îi spusese că murise de un atac de apoplexie.

Mirtila nu află niciodată că tatăl ei fusese spînzurat.

În noaptea aceea tovarășii lui Buridan se pregătiră de plecare, care fu hotărîtă pentru a doua zi ca să poată veni și Lancelot Bigorne.

În noaptea aceea, Tristan îl duse pe Buridan la grajd unde fuseseră aduși mai mulți cai și-i arătă câțiva saci.

— Ce-i acolo ? întrebă Buridan.

— Zestrea Mirtilei ! răspunse bătrînul servitor. Era tezaurul lui Marigny, faimosul tezaur, pe care Valois, pusese să-l caute în zadar, în palatul din strada Saint-Martin. Mai tîrziu Buridan, împărți în trei averea aceea, pentru care lucru fu imputernicit chiar de nevasta lui ; o parte îi rămase Mirtilei, o parte, fu întrebuițată pentru clădirea unei școli pentru orfani ; și a treia parte se împărți între Guillaume, Riquet și Gauthier care după câțiva ani făcu să i se reclădească castelul tatălui său, cel asasinat de Marigny. Cît despre Bigorne, știam că-l îmbogățise Tristan mai de mult. Dar, înainte de a termina povestea aceasta, să spunem ce s-a făcut Stragildo și care era treaba misterioasă pe care o avea de îndeplinit croul tuturor aventurilor acestea, adică Lancelot Bigorne.

XLI. CHINUL FRĂȚILOR, D'AULNAY

Stragildo rămăsese singur în temnița în care, printr-una din cele mai negîndite îndrăzneli, îl închisese Buridan în locul lui Gauthier. Trecu o oră, pînă cînd efectul stupefiantului administrat de Haudryot să se fi risipit, ca să-și dea seama de cele ce i se întîmplase. Mai întîi i se păru că nu părăsise pivnița de la grădinița cu trandafiri și constatînd că nu mai era legat, încercă numaidecît să găsească un mijloc de fugă.

— Am scăpat eu odată, mormăi el, de ce n-aș putea fugi și acum ? Și... prin aceleași mijloace ?

Și cum se gîndea astfel, încetul cu încetul, un fel de reamintire se desfășură în mintea lui și se preciză. Își dădu seamă de toropeala care-l cuprinsese. Se văzu leșinat din închisoarea grădiniței străbătînd Parisul la braț cu Buridan și ajungînd la temnița, în care se afla acum. Aici, prin aceleași fenomene, își reaminti de ultimele cuvinte ale lui Buridan, ca și cum le-ar fi auzit chiar atunci...

Stragildo pufni de rîs și mormăi :

— Frumoasă păcăleală !... I-am luat locul lui Gauthier ! Dar... pe mine nu mă cheamă Gauthier ! Eu sînt Stragildo pázitorul fiarelor regelui. Sînt doar un personaj important în stat. Deci, deoarece Buridan a fost destul de nebun, ca să mă pună în locul lui Gauthier și că nu sînt Gauthier, n-am decît să strig ! Are să vină cineva, care să mă recunoască și au să-mi dea drumul... Iar atunci o !... atunci, vai de tine, Buridane afurisit !

Creierul îi era încă slăbit și judeca, fără să-și dea seama de situația înspăimîntătoare în care se găsea. Și începu să lovească cu pumnalul în ușa.

— Hei ! Heei ! Arcași ! Deschideți numaidecît, sau... mă plîng reginei !

Nimeni nu deschise, nimeni nu-i răspunse. Stragildo bătu mai tare. În curînd, începu să plîngă. Pumnii îi sîngerară și furia amestecată cu spaima îl slăbi și căzu jos sleit de puteri.

Cînd își veni în fire din leșinul acela, Stragildo scoase un răget groaznic. Simțea că i se zbîrlește părul pe cap... fu lovit de spaimă ca de un trăznet, căci acum își venise cu totul în fire... de astă dată își reamintea totul ! Acum el înțelegea deplin, totul. Cu toate astea îi mai rămînea o speranță.

— Da ! regele îl ura și nu-l va ierta niciodată ! Dar Valois ?... O Valois îl va scăpa, deoarece Valois avea încă nevoie de el !

Să sculă, se azvîrli asupra ușii și ore întregi, între ușa aceea nepăsătoare și, omul, care nu voia să moară, se dădu o luptă îngrozitoare.

Deodată, Stragildo auzi pași numeroși și zgomot de arme. Atunci se opri și răsuflă cu putere, era hidos, plin de sînge, cu hainele sfișiate, cu barba și părul zbîrlit, dar nu zîmbet se încrustă pe obrazul acela groaznic. În sfîrșit, venea cineva ! Putea să scape.

Ușa se deschise. Deodată Stragildo avu viziunea faclelor, a numeroșilor arcași, al celor două ajutoare ale călăului, și a unui om îmbrăcat în negru, care spunea :

— Gauthier d'Aulnay, ascultă sentința care a fost pronunțată împotriva ta și a fratelui tău...

— Nu sînt Gauthier ! urlă Stragildo, Ajutor ! Ucigașii... Conduceți-mă la seniorul de Valois. Eu sînt Stragildo ! Priviți, priviți cu toții... Gauthier a fugit cu Buridan !

Urmară cîteva clipe de nespusă mirare, apoi izbucniră strigăte de zăpăceală. După asta, Stragildo fu împins în închisoare și ușa se închise din nou. Se auziră iarăși urletele lui furioase, dar ele nu-i fură luate în seamă. Un lucru era sigur : anume că Gauthier d'Aulnay fugise și fusese înlocuit prin Stragildo ! Omul negru, ajutoarele, mai mulți arcași îl recunoscuseră fără greș pe păzitorul fiarelor... În timpul acesta, ofițerul care comanda postul se repezise pe piața Martroi, care era neagră de lume, cu geamurile întesate de capete curioase. Mulțimea se înghesuia în străzile vecine. În fund, se vedea stîlpul, și eșafodul în mijloc.

Pe eșafod, se afla un șevalet și un buștean. Rezemat de buștean, lucea o secure. Șevaletul era pregătit pentru prima parte a chinului. Condamnatul trebuia să fie legat spre a fi jupit de viu, și a suferit și alte... chinuri. După aceasta i se tăia capul. Eșafodul, la care te urcai pe o scară largă, de scînduri, era înconjurat de două șiruri de soldați înarmați ; dar, deși acești soldați erau în mare parte bărbați voinici, înalți încă prin coifurile lor, înșiruirea lor nu putea împiedica lumea să vadă ce s-ar fi petrecut pe eșafodul așezat în așa fel, spre a domina de foarte de sus. La capătul de jos al acestei scări, așteptau mai multe personaje oficiale, sosite pentru a asista la execuție, sau fiindcă funcțiile lor le obligau, la asta, ori numai pentru că curiozitatea îi adusese acolo. Printre ei se afla starostele Jean de Perey, care dădea explicații asupra felului cum se jupoaie un om de viu. Văzîndu-l venind pe ofițerul postului, palid și pierdut, Jean de Percy înțelese că se întîmplase ceva grav. Descălecă și-l urmă pe căpitan, care, odată ajuns în sala corpului de gardă, care era rezervată, începu să-i povestească cele întîmplate. Și, ca dovadă, îi arătă pergamentul pe care-l lăsase Buridan. Jean de Percy-examină hîrtia, apoi dînd din cap :

— Ai noroc, Domnule Căpitan, că ai păstrat pergamentul acesta. Fără el cred că, capul Dumitale, nu s-ar mai fi ținut atât de solid pe umerii Dumitale, în clipa asta... Dar păcătosul a lucrat în numele regelui nu-i nimic de făcut... nu-i nimic de zis.

— Păcătos, fie ! spuse aspru căpitanul. Dar un viteaz, și... vă garantez și om de inimă ! În definitiv, îi datorez viața. Putea să plece cu pergamentul. Chiar el m-a sfătuit să-l păstrez, și, mai mult, mi-a dat ordin s-o fac. Dar, seniore, ce să facem cu Stragildo, acum ?... Să-i dăm drumul ?

— Să-i dăm drumul ? tresări Jean de Percy cu mîriitul unui ciine, căruia i se ia osul. Ascultați cu privire la Stragildo aveam ordinul să-l caut și să-l spînzur, căci se pare că bunul nostru stăpîn, Ludovic, a fost grav insultat de păcătosul ăsta !...

— E, bine,... iată-l găsit gata. Luați-l, Domnilor, pe Stragildo și... scăpați-mă de el.

— Hm !... Va să zică Stragildo, care între noi fie zis, este un mîrșav, merită ștreangul, de cînd s-a născut... acest Stragildo e prins și cum e condamnat... pe legea mea, nu rămîne decît să-l spînzurăm...

— Spînzură-l, domnule prefect... atîrnă-l de crucea de la Tsahoir, sau de la Grève... Aici nu e spînzurătoare. Hm !... Și cu toate astea iată poporul Parisului, care începe să se neliniștească și vrea să vadă... cum se jupoaie oamenii...

— Domnule Căpitan, am să pun să-l caute îndată pe afuristul de Gauthier și pe îndrăznețul acela de Buridan, care l-a scos din închisoare... N-o să piadră nimeni..., nimic dacă o să mai aștepte puțin. Mai cu seamă că ayem destule socoteli de regulat cu blestematul de Buridan. Dar e peste putință ca să amînăm chinul lui Gauthier.

Ofițerul făcea niște ochi strașnic de mirați.

— Dumnezeule, murmură starostele, acești militari sînt neînchipuit de mărginiți... Nu înțeleg nimic ?

— Nu, domnule prefect... nu înțeleg zise căpitanul, care nu era prost. N-am dreptul să înțeleg ;.. nu-l am decît pe acela de a mă supune celor... ce ordonați !

— Ei bine, dar... Adu-mi pe acel Gauthier, pe care îl aud urlînd de aici. Nu s-a întîmplat nimic, astă noapte, căpitane !... Și Dumneata și eu am riscat prea mult, să spunem că s-a petrecut ceva.

După aceste cuvinte, prefectul se duse la locul lui, la picioarele scării eșafodului, și dăte ordin să-l execute pe Filip d'Aulnay.

Ajutoarele lui Capeluche apucară un fel de manechin care era pus într-un coș mare, îl așezară în picioare și-l arătară mulțimii care începu să ridă și făcură glume atât de sărate, că nu puteam să le roștim nici... pe departe. Glumele acele de care se prăpădeau de rîs toate cumetrele, vizau, mai cu seamă, acea parte a chinului care era cea mai groaznică mutilație a unui bărbat. Și, cum se știa că manechinul nu era așa de perfect făcut, ca să reprezinte în întregime ce trebuia să figureze, lumea striga :

Vrem să vedem tot !

— Dezbrăcați-l !

Ajutoarele se mulțumiră să pună manechinul pe buștean și unul din ei îi dăte cu securea o lovitură peste gît. Capul se rostogoli îndată.

Un hohot general izbucni, apoi urmă o tăcere tragică... căci de data asta trebuia să chinuiască o ființă vie !

Toate privirile se îndreptară spre ușa închisorii... În închisoarea aceea, în fundul temnițelor se petrecea o scenă îngrozitoare, pe cînd sus, pe eșafod, se desfășura simulacrul caraghios al execuției lui Filip...

Într-adevăr, după convorbirea sa cu prefectul, căpitanul se înapoiase la corpul de gardă, strigînd :

— Puneți mîna pe seniorul d'Aulnay și duceți-l la eșafod. Vreo doisprezece arcași porniră să execute ordinul. Ca și de-ntîia dată erau urmați de două ajutoare ale lui Capeluche și de omul negru, care, trebuind să citească sentința, ținea cu orice preț să-și îndeplinească însărcinarea.

Arcașii, ajutoarele și omul negru coborîră. Cei dintîi erau armați cu lănci, ceilalți cu frînghii și al treilea ținîndu-și pergamentul în mînă.

Ușa se deschise și Stragildo apărură, ca și prima dată, la lumina făclilor, plin de sînge, schimonosit, oribil la vedere. Atunci porni pe galerii un concert straniu, în care urletele lui Stragildo, care nu voia să moară, se amestecau cu chiotele arcașilor, care voiau să pună mîna pe el, cu îndemnurile ajutoarelor, care voiau să-l lege, și țipătul omului negru care voia să-i citească sentința de moarte...

Sînt comedii tragice și tragedii comice. Unele hohote ale lui Molière ne-nfiorează. În unele nenorociri, vezi oameni care hohotesc de rîs fără să spună că au înebunit : sînt disperați cînd ridă și... nu știu de ce ? Adevărul e că au văzut partea comică a durerii ; au văzut-o fără să vrea... poate că vor muri, dar trebuie să ridă și în această amestecătură... care este sentimentul omenesc, unde începe partea comică ? Unde sînt marginile tragediei ?... Intrarea plină de urlete și de gesturi a arcașilor, a ajutoarelor și a omului negru, în temnița lui Stragildo, fu ceva îngrozitor, sinistru, comic și hidos...

— Dar... vă zic că... eu nu sînt Gauthier d'Aulnay ! urla Stragildo.

— Haide, cumetre... lasă-te să te legăm ! țipau ajutoarele.

— ...Deci facem cunoscut, numitului Gauthier, prinț d'Aulnay... țipă omul negru.

— Lu-l-ar ciurma de turbat, care nu vrea să se supună ! zbierau arcașii.

— Vă spun că... eu mă numesc Stragildo ! zbieră prizonierul.

Toate zgomotele acelea se învălmășeau ca într-o mormăială. Împins într-un colț Stragildo, nu mai zbieră de disperare, el se apără. Doborîse cu pumnul doi arcași, cu dinții mușcase mîna unui ajutor... Fiecare din mișcările lui, fiecare gest, era un atac furios. În colțul acela întunecat, cu făclile răsturnate, se desfășura o luptă nemaipomenită. Înjurături înăbușite, urlete scurte, insulte, o zarvă, grozavă, a omului care nu vrea să moară. Apoi deodată totul se potoli.

Așa, așa ! gîfîia ajutorul, care era gata să-l lege pe Stragildo. .

— Acești D'Aulnay, erau niște ticăloși strașnici ! își dădeau părerea arcașii, între ei.

— ...și, la urmă, i se va tăia capul ! sfîrșea, vorbind pe nas, omul negru, care știa pe dinafară ce era scris în pergament.

Stragildo nu mai zicea nimic. Îl scoaseră legat cobză... și când îl închiseră în corpul de gardă, la lumina zilei, băgară de seamă că murise. Avea mai bine de douăzeci de răni, o lovitură de suliță îi străpunsese gâtul... o lovitură de pumnal îi deschisese burta, fața îi era plină de răni și un ochi îi atârna afară din orbite. În schimb, unul dintre doi arcași, pe care-l lovisese Stragildo, muri peste noapte. Mai erau și câțiva răniți.

Trebuie să adăugăm că stîrvul păzitorului fiarelor fu dus pe eșafod și i se aplică chinul anunțat, pentru ca să nu se răzvrătească mulțimea, care venise la acest spectacol, căci pe vremea aceea guvernele nu aveau încă obiceiul să nu țină seamă de reclamațiile multimei... Astfel, fură torturați frații d'Aulnay : unul în efigii, celălalt sub forma unui cadavru. Totuși, istoria afirmă că cei doi frați fură executați, în adevăr, dar istoria e plină de greșeli ; și, dacă am fi întrebați, de unde ținem această versiune, am putea și noi să întrebăm unde au găsit-o pe a lor. Michel și Henri Martin și chiar Dulaure și Genouillac ?

Dar... ne place să spunem adevărul. În viața lui Buridan, și într-o vreme cu mult după supliciu, se găsesc urme de relații despre un Gauthier d'Aulnay. Deci Gauthier d'Aulnay a supraviețuit celor trei suplicii, care se sfîrșiră prin... decapitare. Răspunsul se înțelegea de la sine. Pe de altă parte, găsim urmele supliciului aplicat la doi gentilomi în anul 1314. Se pare că unul din gentilomii aceia fu supliciat în efigie, se pare că, mulțimea, văzînd capul celuilalt, arătat de călău, cineva ar fi strigat — „.....Acesta-i păzitorul fiarelor regale !” Același care strigă astfel fu îndată ucis de soldați, după un semn, pe care-l făcu prefectul.

XLII. COMOARA LUI ENGUERRAND DE MARIGNY

În dimineata zilei cînd Stragildo pieri, Charles de Valois, guvernatorul de la Temple, primi o vizită ciudată. Trebuie să spunem, mai întîi, că unchiul regelui tocmai atunci se întorcea de la Luvru unde-l găsisese pe Ludovic al X-lea foarte slăbit. Văzînd pe rege așa de prăpădit Valois își frecase mîinile de bucurie, apoi îl puse pe bietul domnitor, pe jumătate mort de dragoste și de durere să semneze un bon de 20.000 livre, și se duse la păzitorul tezaurului regal, ca să ia suma, pe care o duse la Temple.

Într-adevăr, păzitorul tezaurului, îi plăti îndată suma, dar plătin-du-i-o îi zise lui Valois, cu surîsul acela trist, al tuturor casierilor :

— Seniorul meu, încă vreo două, trei bonuri de acestea și... voi fi silit să închid lăzile !...

— Ei așa ! tresări Valois, speriat. Stăm atît de prost ?

— Ah ! oftă casierul. Pe vremea defunctului rege, n-am fi fost încurcați pentru atît de puțin lucru.

— Și ce-ar fi făcut fratele meu ?... Spune-mi ? ! Sfătuiește-mă !

— Seniorul meu, lămuri casierul ar fi încercat mai întîi să dovedească parizienilor, că o livră bătută la Tours și o livră Paris... sînt una și aceeași monedă. Apoi, ca să-i pedepsească pe parizienii care ar fi cîrțit, le-ar fi pus un bir... fie pe briurile femeilor, fie pe glugile bărbaților.

— Bine ! mormăi Valois, poate o să se întîmple și asta, mai repede decît credeți...

Apoi, Valois apucă spre Temple, gîndindu-se că dacă lăzile regelui erau aproape goale, cum se bizuia mult pe aceste lăzi, ca să deschidă și să închidă unele guri... la un moment dat s-ar găsi încurecat. Întors la Temple, Valois, care n-avea nimic de făcut deocamdată, se apucă să-și socotească propria avere, ca să vadă dacă i-ar ajunge la nevoie. Tocmai era adîncit în socoteala asta atît de însemnată cînd i se anunță că un om dorea să-l vadă în particular și chîlar în clipa aceea. Omul se numea Tristan.

La auzul numelui de Tristan, Valois sări în sus, și, în loc să dea ordin ca să-l gonească cu lovituri de bici, pe obraznicul care pretindea să-i vorbească îndată, dădu ordin să-l lase să intre.

Tristan părea foarte mîhnit.

— Ce vrei să-mi spui ? întrebă cu asprime Valois.

— Monsenior, răspunse Tristan, am aflat că ați ordonat să mă caute, ca fiind fără învoială, depozitarul comorilor defunctului meu stăpîn.

— E dept. Și tu știi bine că ai să fii spînzurat, pentru că n-ai restituit regelui ceea ce îi aparținea ?

— Chiar pentru asta vin la dumneavoastră, monsenior... Nu mai pot trăi... Nu mai îndrăznesc să ies din Paris, de frică să nu fiu arestat. Nu-mi mai vine să ies de acasă. Decît un astfel de trai, mai bine să mă spînzure odată, dar tot nădăjduiesc că... n-am să fiu spînzurat.

— Cum așa ? întrebă Valois gîfîind :

— Ați spus-o, monsenior : înapoind regelui ceea ce-i aparține. Deci, vin să mă supun cu umilință, și cum sînteți însărcinat cu afacerile Statului, să vă rog să dați ordin să fiu dus pînă la rege, căruia îi voi spune unde se află ascunsă comoara stăpînului meu...

Valois îngălbenise, ca în momentul cînd în aceeași sală se întîlnise cu Buridan. De data asta, însă, o altă emoție îl tulbura.

— Așadar... există acea comoară ? întrebă el, cu glas înăbușit.

— V-ați îndoit vreodată monsenior ?

— Și... ca la ce sumă se urcă ?...

Tristan îl privi în ochi pe Valois și răspunse :

— Am încercat s-o număr într-o zi, cînd stăpînul meu îmi făcuse parte de hotărîrea sa de a părăsi Parisul... Am numărat din zori de zi ; am pus la rînd maldărilor de aur și cînd se înoptase tot nu sfîrșisem.

Valois se înfioră. Se gîndea... cum să pună mîna pe averea aceea uriașă ?

Tristan urmă :

— În schimbul serviciului, pe care-l aduc regelui restituindu-i o comoară, pe care o puteam păstra, nu cer decît două lucruri.

— Vorbește ! zise cu înfocare Valois.

— Mai întîi... să mi se asigure viața, și apoi libertatea de a pleca din Paris...

— Vrei cu orice preț să nu fii spînzurat ? întrebă Valois, care-l observă atent pe Tristan.

Bătrînul servitor se cutremură, și răspunse tremurînd :

— Sînt bătrîn, monsenior ; dar cufundat veșnic într-o muncă grea, căci stăpînul meu, nu era om bun, nu cunosc nimic din viață... Dacă Dumnezeu îmi mai dă cîțiva ani de trăit țin la viața aceea !

— Bine ! se gîndi Valois. Îi e frică... Totul merge bine... Și apoi ce mai ceri ?

— Apoi, monseniore, dacă regele îmi făgăduiește viața, aș dori să trăiesc câțiva ani liniștiți și fără de griji. Cer șase mii de franci, care să mi se dea, în ziua chiar cînd oi spune unde e comoara. Valois tăcu puțin, apoi urmă :

— Știi că regele te socotește complice cu Marigny și că din ordinul lui am pus să te caute în tot Parisul ? Știi că, fără îndoială, n-o să vrea să te ierte ? Și, mai cu seamă, să-ți dea suma pe care o ceri ? În cazul ăsta ce o să faci ?

— Dacă-i așa, monseniore, răspunse hotărît Tristan, Dumnezeu să se milostivească de sufletul meu, căci nu-mi mai voi apăra hîrca păcătoasă. Să mă spînzure !... La urma urmei, nu e vorba decît de cîteva minute de suferință. Dacă mă voi duce pe lumea cealaltă să-mi regăsesc stăpînul, și atîta tot.

— Pricep... dar cu comoara, ce te faci ?

— Ce vrei să fac ?... Dacă regele îmi ia viața, sau chiar lăsîndu-mă să trăiesc nu-mi dă mijloacele de existență, ei bine, voi muri cu taina mea, monseniore ! Nici regele, nici nimeni altul, pe lume, n-o să pună mina pe această avere uriașă, strînsă de stăpînul meu în timp de douăzeci de ani de stăpînire fără control. Căci regele poate să dărîme tot Parisul, piatră cu piatră, și n-ar putea găsi comoara ! Vă jur, de asta !

Valois rîse sălbatic.

— Uîți jupîne Tristane, că chinurile fac să vorbești ; la al treilea ciocan sau la primul fier roșu, vei fi fericit să-ți spui secretul.

Tristan surîse și clătină din cap.

— Oh ! zise Valois, te crezi tare grozav ?... Mai tare decît dureră ?

— Nu, monseniore ! Dimpotrivă !... Mă cred slab, atît de slab, încît am prevăzut și întîmplarea asta... Iată monseniore, pot fi spînzurat ; sau să fiu chinuit, dar... nu voi suferi...

— Și pentru ce ? zise Valois mirat.

— Pentru că am asupra mea otravă fulgerătoare, în formă de capsulă, pe care o am chiar în acest moment în gură. Dacă regele, refuză să-mi dea ceea ce cer, dacă ordonă să mă chinuiască, sparg capsula între dinți și cad mort. Atunci pot face ce vor vrea din mine. Cadavrul meu nu va putea vorbi.

— Cu toate astea el vrea să trăiască ! se gîndi Valois.

— Ascultă, zise dînsul, dacă te trimit la rege, moartea ta e sigură sau că te va spînzura, sau că te vei otrăvi singur. Regele e tînăr. Disprețuiește banul. El va renunța la tezaur, numai să-și poată satisface ura ce ți-o nutrește ție și tuturor prietenilor, sau slugilor lui Marigny. Dar, eu... fiindcă nu te privesc ca pe un complice al lui, apoi, pentru că el murînd și eu rămînînd în locul lui Marigny, știu cît sînt de goale tezaurele regale, îmi dau seama cît de necesară ar fi această avere pentru bunul mers al regatului. Dacă vrei să-mi dezvălui secretul îți voi da voie să ieși din Paris cu zece mii de livre în loc de șase.

Tristan părea că se gîndește la propunerea făcută și Valois îi aștepta răspunsul tremurînd.

— Atîta doar, urmă el, că aceasta trebuie să rămînă un secret, între noi.

Privirile lui Tristan scînteiară o clipă.

— Haide, porunci Valois, hotărăște-te mai iute !

— Iertăți-mă, Monsenior, ceea ce-mi spuneți e foarte grav. Stăpînul meu murind, e natural ca să restitui regelui Franței aurul care provine din regat. Dar dumneavoastră, Monsenior, nu sînteți regele !

Valois se apropie de Tristan, îi puse mîna pe umeri și-i zise :

— Văd că ești o slugă devotată. Dar... liniștește-te !... Această avere n-o voi lua eu. Chiar stăpînul tău, care cu toate astea mi-a făcut mult rău, mă știa... om cinstit.

— Într-adevăr ! șopti Tristan.

— Haide... hotărăște-te.

— Mai e o chestie, Monsenior. Cu regele eram sigur de izbîndă.

— De ce te temi ? Nu vezi nebunule că interesul meu e să mă țin de cuvînt ? Nu vezi că... dacă te duc înaintea regelui ai cel puțin tot atîtea probabilități de a muri ?

— Așadar, monsenior, ați jura pe cruce ?...

Valois privi în jurul lui. Și cum nu văzu nici o cruce, scoase sabia și o trecu lui Tristan.

— Iată o cruce zise. Îți jur pe sufletul meu că voi pune să te ducă afară din Paris, împreună cu cele zece mii de livre, partea ta.

— Bine, monsenior, vă cred !... Veniți diseară la intrarea Turnului cel mare, al Luvrului și vă voi duce la comoară. Dar, ați spus-o singur : lucrul trebuie să rămînă secret. Veniți dar singur, sau cel puțin urmat de o mică suită...

— Nu ! nu, zise Valois cu vioiciune. Voi fi singur. Și trebuie ca și tu... să fii singur... Acum spune, pe cînd vrei să ieși din Paris... și cînd vrei să pleci ?

— Cînd ?... Cît mai iute. Mîine-dimineață, în zorii zilei. Pe unde ? Am de gînd să mă duc la Orleans. Deci voi ieși pe poarta Bourdelle.

— Bine, zise Valois. Diseară la ora zece, voi fi la Turnul cel mare al Luvrului. Mîine dimineață, la orele șase un om al meu te va aștepta în afară de poarta Bourdelle, cu un cal, pe care ți-l dăruiesc și cu cele zece mii de livre făgăduite. Acum... pleacă !

Tristan salută și ieși încet.

De abia plecase și Valois îl și chemă pe căpitanul său de gardă și-i zise :

— Astă seară mă duc într-o cercetare. Îmi trebuiesc patru oameni siguri, care să mă urmeze la distanță și nu se vor apropia decît dacă strig, sau fluier. Mîine dimineață, în deschiderea porților, vei pune în cîmpurile de zarzavaturi, care sînt în afară de poarta Bourdelle, doi oameni zdraveni... Pe omul care a ieșit de aici îl cunoști ?

— Tristan. Sufletul blestemat al păcătosului de Marigny.

— Bine !... Oamenii tăi trebuie să mă scape de acest om... printr-o lovitură de pumnal. Pentru mai multă siguranță, să-i îngroape corpul, înainte de a se înapoia. Spune-le că, în caz de izbîndă vor primi cîte douăzeci de livre, de om. Dacă nu reușesc... vor fi spînzurați.

Se înseră. La ceasul hotărît Valois ieși de la Temple și porni, urmat, la distanță, de păzitorii săi, gata să-i sară în apărare la primul semnal. El înconjură vechea fortăreață, zicîndu-și :

— În curînd voi dormi aici ca stăpînitor... Inima îi bătea cu putere. La picioarele Turnului, îl găsi pe Tristan, care-l aștepta.

Tresări. O clipă se îndoise că sluga lui Marigny va veni la întâlnire. Se încredință că era singur, și din clipa aceea se liniști că visul averii aceleia uriașe... ar fi putut fi o cursă.

— Unde-i ? întrebă el, răstit.

— Urmați-mă, monseniore ! zise Tristan, care coborî pe malul apei.

— Trebuie să trecem apa ?

— Da ! zise Tristan care, se sui într-o barcă și începu s-o dezlege. Valois șovăi un moment. Păzitorii săi nu-l vor putea urma ! Sau dacă se suiau într-una din bărcile legate la mal, Tristan i-ar vedea...

Nu se gândise că comoara putea fi pe malul stîng al Senei.

Dar încredințându-se în voia întîmplării și a instinctului păzitorilor săi, se sui în barcă.

Tristan începu să lopăteze. Peste cîteva minute, barca ajunsese la mal. Valois se-ntoarse, privi peste apă și văzu că urmașii săi nu veneau, sau că cel puțin nu începuseră să treacă fluviul.

— E departe ? zise el, întorcîndu-se spre Tristan.

— Nu, monseniore ! Am ajuns... Comoara e în Turnul Nesle. Nu-mi mai rămîne decît să vă spun taina care vă îngăduie să ajungeți la lada unde sînt îngrămădiți sacii plini cu aur...

Dacă Valois ar mai fi avut vreo nehotărîre, cuvintele care sunau ca aurul, l-ăr fi hotărît. Fraza, plină de sunetul galbenilor l-ar fi făcut pe conte să uite o primejdie chiar adevărată. Dacă-i trecu prin gînd o idee, în clipa aceea cînd era așa de fermecat, nu fu decît aceea a admirației pentru Marigny, care avusese inspirația să-și ascundă comoara în Turnul Nesle... singurul loc din Paris, care n-ar fi putut fi bănuît.

El se repezi spre ușa Turnului în fața căreia ajunsese și Tristan.

— Intrați monseniore, zise Tristan care-l salută.

Valois intră, înfiorîndu-se.

În aceeași clipă, Tristan trase ușa de din afară, unde rămăsese, și o închise cu cheia.

XLIII. TURNUL NESLE

Auzind că se închide ușa, Valois nu-și dădu seama, deocamdată, de cele se petreceau. Crezu că Tristan intrase în urma lui.

Așteptă o clipă. Noaptea era adîncă. O tăcere mortuară domnea sub bolțile acelea, care odinioară, răsunaseră de orgiile și vaietele victimelor lui Stragildo.

— Tristane ! murmură contele de Valois. Și cum nimeni nu-i răspunse, începu să bănuiască o cursă.

Valois scoase un strigăt de necaz și furie. Și, printr-un fenomen foarte natural, în clipa aceea, cînd se aștepta să fie atacat, amărăciunea de a fi pierdut comoara îi biruise teama. Era viteaz cum erau mai toți oamenii de pe vremea lui. Cum fu sigur că fusese atras într-o cursă, se rezemă de ușa închisă, scoase pumnalul, își înfășură brațul cu mantia, și ghemuit pe loc aștepta atacul.

Trecură cîteva minute.

El cercetă întunericul cu privirea-i arzătoare, dar... bezna era ca un zid negru, de nepătruns. Încetul pe încetul, Valois se liniști. În Turn

nu era nimeni. Era vădit că n-o să fie atacat. Urechea, în care i se concentraseră toate puterile vieții, nu prindea nici unul dintre alunecășurile ușoare, nici o trosnătură, care să dea de veste mersul vreunui dușman, în umbră. Atunci ? pentru ce venise Tristan la dînsul, la Temple ? De ce-l adusese acolo ? În ce scop și pentru care interes. Valois sfîrși prin a-și zice că, poate, se pusese la cale ceva împotriva fortăreței de la Temple, sau a Luvrului, și că voiseră să-i pună în neputință de a se mișca în noaptea aceea.

După atîta socoteală, el amînă pe a doua zi răspunsul la întrebările acele care-l chinuiau.

În clipa aceea auzi sunînd, în depărtare, orele la un orologiu. Le numără : era ora unsprezece...

Cît despre ieșirea de la Turnul Nesle... era un joc. Cum s-ar lumina de ziuă, Parisul s-ar deștepta ar bate în ușă pînă s-ar strînge toți trecătorii. Și cum ar spune cine e... ușa ar fi sfărîmată pe dinafară. Și atunci... n-ar mai găsi răgaz, pînă n-ar pune mîna pe Tristan.

Vremea trecea și Valois se liniștise cu totul. Își pusese pumnalul la loc... Totul era... să treacă noaptea. Dar, atunci, simți că se înfurie, gîndindu-se că fusese gata să pună mîna pe tezaurul lui Marigny, sau că, cel puțin, crezuse astfel !

Cu toate astea... comoara exista ! Unde se afla ! ?... Și cine dovedea că Tristan nu spusese o parte de adevăr ? Cine putea proba că tezaurul nu era chiar în Turnul Nesle.

În minutul cînd se gîdea astfel, Valois sări în sus : auzise un zgomot, primul zgomot, pe care-l prinsese de cînd era acolo... Un zvon lămurit, care răsună ciudat în tăcerea aceea adîncă... ceva, ca un zăngănit de monede de aur, care cad pe lespede.

Valois simți că inima îi bate cu putere. În cîteva clipe i se năzări o icoană care i se păru un adevăr sigur. Tristan intrase și el. După ce închisese ușa Tristan se-ndreptase în tăcere spre comoară ! Tristan își umplea buzunarele înainte de a-l chema și pe el...

Unde era comoara ?...

Cu inima bătîndu-i, beat de bucurie, Valois înaintă încetîșor, spre locul de unde zvonea zăngănitul aurului. Se îndreptă într-acolo ca și cum ar fi fost atras de o putere magnetică. Din nou se rostogoliră cîteva monede de aur.

— Tristan ! chemă Valois, cu glas înăbușit. Fără să bage de seamă coborî o scară, care ducea în pămînt. Era scara pe care mai coborîse odată și care ajungea la temnița unde Lancelot Bigorne îl închisese și-n care venise însăși Ludovic să-l scape. Dar scara aceea de l-ar fi dus în lad și Valois tot ar fi coborît-o. Ajunse în temniță. Înaintă nehotărît :

— Tu ești Tristane ?... Vino, să te iert, și-ți dau voie să-ți iei partea chiar de îndată.

...Tăcerea se lăsă iarăși, adîncă, o tăcere grozavă, cum trebuie să fie numai în mormînt. Valois se trase înapoi. Deodată, se izbi de ceva. Pipăi cu mîna, căutînd ușa pe unde intrase. Nu mai era nici o ușă !...

Valois simți că atinge numai fierăria unei uși... a unei uși închise.

Se înfioră, dar nu-și pierde curajul. Tristan era acolo !... Comoara era acolo !...

În clipa aceea, în depărtare, mult mai departe decât adineaori, mai slabe, abia ca pe niște suspine de suflete de bronz, auzi iarăși un sunet. Și numără... Era miezul nopții...

La a douăsprezecea lovitură, temnița se luminează, deodată, cu o lumină slabă, care nu se putea ghici de unde vine... Valois recunoscuse atunci temnița în care fusese închis. Nu-i era frică. Nu se gîdea decît la comoară. Și, deodată, se cutremură pînă în fundul sufletului : comoara !... O vedea !... În fundul cavoului, era o ladă mare, deschisă ; lada era plină cu saci bine legați la capăt ; pe lespezi, lingă ladă, doi-trei galbeni străluceau ; unul dintre saci era desfăcut...

Valois începu să rîdă.

Tristan era acolo. Acum era sigur. Orice îndoială era înlăturată. Tristan deschisese sacul, și tot ce lăsase să cadă monezile de aur... Dar... unde era Tristan ? Acolo ! da, acolo după perdeaua aceea care filfia în dosul lăzii. Valois înaintă, bombănind și, trase repede perdeaua.

Deodată sări înapoi îngrozit și rămăse impietrit. Părul i se zbîrli, și simți că o spaimă supraomenească îl cuprindea. Căzu în genunchi ; toată viața sa, toată energia, toată puterea și le concentrase, ca să-și întoarcă capul, sau să închidă ochii. Dar, nu putu. Privirea lui înspăimîntată rămînea ațîntită asupra înfățișării grozavă și nebunie... Ceea ce vedea Valois era... Enguerrand de Marigny !

Marigny sta pe un jîlt, îmbrăcat cu hainele pe care le purta obișnuit. Fața lui nu era galbenă ca a cadavrelor, dimpotrivă, era puțin rumenă. Ochii îi erau deschiși, fixi și strălucitori. Mina stîngă se rezema pe mînerul săbiei ; mina dreaptă și-o ținea pe genunchi. Fotoliul era așezat pe o estradă destul de înaltă, așa încît picioarele apariției se rezemau pe marginea superioară a lăzii.

În clipa cînd spaima se strecoară în mintea omului, judecata mai trăiește cîteodată cîteva clipe înainte de a se pierde în nebunie, ca o biată corabie care încearcă o ultimă efortare a pînzelor sale, înainte de a se scufunda în fundul oceanului.

Astfel, Valois păstră nădejdea că era jucăria unei halucinații și că se va deștepta din visul acela înspăimîntător. Avu curajul grozav de a se scula și de a înainta spre apariție. Tremura. Dinții îi clănțăneau. Dar își zicea :

„Am să pun mina pe această stafie, și atunci mă voi încredința că nu există, că mina mea n-a atins decît o umbră... și mina sa, într-adevăr, atinse mina lui Marigny. În clipa aceea, răsună ceva, ca un cor sonor și prelung, un zgomot de țambal, sau de gong... Valois deabia îl auzi...

Se da înapoi acum... se retrase pînă în colțul cel mai ascuns al cavoului... Nici nu se mai gîdea să se împotrivească groazei. Groaznica realitate îi spulberase ultimele îndoieli.

Mina aceea, mina pe care o atinsese, era într-adevăr, înghețată. Simțise în atingerea ei, impresia unică a lucrului rece, care nu o găsești nicăieri, în apropierea unui alt rece, și care nu este decît... înghețul morții... numai el e, și nu în altă parte. Dar această mină îi împrăștiase în toată ființa sentimentul frigului înghețului morții... Și cu toate acestea ceea ce atinsese el, era într-adevăr carne. Nu, nu avea nici o nălucire ! Marigny, era acolo, în fața lui !

Marigny, care fusese spânzurat la Montfaucon, era, acum așezat în acest jilt, și-l privea !

Pentru a doua oară răsună adinc și sonor ecoul funebru al gongului...

Și atunci, zgomotul acela răsunător și trist îi aduse aminte lui Valois, de sunetul cu care Margareta își chema servitorii săi.

În mintea lui se tăiase ca un fel de negură... Și Margareta era pe aici ?...

Intinse miinile, ca pentru a o respinge și cu o voce pe care o au numai nebunii, când îi sugrumă groaza, el bolborosi :

— Nu !... Nu !... Eu nu vreau !...

— Blestematule, ai venit deci să mă furi și după moarte precum voiai să mă furi și în timpul vieții ?

— Ce spune ? tresări Valois Oh !... E adevărat ?... E posibil să pot atinge culmea grozăviilor ?

Un hohot de ris strident izbucni.

— Blestematule, ce ai făcut cu fiul tău, cu Buridan ?

— El știe !... Da, el trebuie să știe tot, pentru că morții văd totul !

Enguerrand de Marigny vorbea cu o voce înceată, dar distinctivă. Și Valois, pierdut, nebun de groază, răspundea. Și el vorbea de asemeni, dar vorba lui nu era decât o întretăiere de sughițuri dureroase.

— Blestematule, ce ai făcut cu copila mea, pe care ai denunțat-o ca vrăjitoare ?...

— Oh ! aceasta, cel puțin mi-a scăpat ! Liniștește-te Marigny !... În numele fiicei tale, iartă-mă ! Oh !... Iartă-mă ! Căzu în genunchi, el își rezemă fruntea de pietrele pardoselii.

— Să te iert ?... Eu ?... Nebunule ! Eu care te-am ataras aici, pentru ca să te duc în întunecoasele regiuni ale doliului etern ?...

Valois își ridică capul spre spectru. Și îl văzu făcând o mișcare... Încet, el văzu spectrul ridicându-se. Atunci, în mintea sa, izbucni ca un fel de zgomot groaznic, de lucruri care se dărâmă. Se prăbuși cu fața la pământ și rămase nemișcat... zdrobit de groază.

Marigny vorbi din nou. El începu să-l impute lui Valois o sumedenie de crime adevărate, sau închipuite, și dacă contele l-ar fi putut auzi, și dacă groaza i-ar fi dat răgaz să judece puțin, s-ar fi mirat cu timpul, că stafia aceea era atât de vorbăreată.

Dar Valois nu se mai gindea să-l asculte. Leșinase de-a binelea.

Atunci, din dosul jilțului înalt, unde cadavrul îmbălsămat fusese așezat în poziția cea mai potrivită, apărură capul palid a lui Lancelot Bigorne, care aruncă o privire neîncrezătoare spre Valois.

— Ai fi murit într-adevăr ? mormăi el, Sfinte Barnabe, ajută-mă ! Eu cred că, dacă ar mai trebui să continui, aș muri și eu de frică.

Se apropie de Valois, și văzu că respiră, încă.

Când își dădu seamă de asta și Bigorne era gata să se întoarcă la loc, Valois își veni în fire și se sculă în genunchi.

— Hai ! se gindi Bigorne. O să descopere totul, acum ! cu atât mai rău !... O să fiu nevoit să-l ucid.

Dar, sculindu-se Valois, părea că nu-l vede, precum nu mai da nici o atenție cadavrului lui Marigny. El se plimba în lung și în lat cu pași

solemni ; mina dreaptă, încreștată, îi părea că duce un obiect imaginar ; și oftînd adînc striga :

— Oameni buni.... parizieni.... rugați-vă pentru sufletul lui Enguerrand de Marigny, cel spînzurat, cu toată nevinovăția lui, de furcile de la Moutfaucon...

Apoi bolborosi :

— Aprindeți-mi iar făclia ; nu trebuie să fie stinsă, cînd voi ajunge la Notre Dame. Ah !... dar n-o să mai ajung odată ?... Și urlînd îngrozitor :

— Pedepsă !... Îndurare !... Rugați-vă pentru sufletul nevinovatului !

În clipa aceea Valois pe lingă Bigorne, pe jumătate nebun de spaimă și el

Bigorne îl privi în ochi și își dădu seama că ochii aceia ai contelui nu mai aveau nici o strălucire, întocmai ca ochii orbilor.

Valois nu era orb... era nebun !

Cînd Lancelot se încredință că contele de Valois inebunise, nu se mai ocupă de el. Se duse și îngenunchie cu evlavie în fața cadavrului lui Marigny și-i ceru iertare, de răzbunarea în care îl întrebuințase. Împăcîndu-și conștiința, se simți mai liniștit și-și văzu de treabă.

În dosul perdelei, pe care Valois o dăduse la o parte era o groapă pe care Bigorne o făcuse peste zi. El puse cadavrul înăuntru, azvîrî pămînt peste el, potrive cele două, trei lespezi, pe care le dase la o parte ; apoi, nemaiavind ce face în temniță, se duse la Valois care se jeluia mereu și-l luă de mină.

— Mă duci la Notre Dame ? întrebă Valois. Oh !... Du-mă mai iute ! Îmi rămîne atît de puțină vreme ca să mă mai pocăiesc !...

— Haide, îți rămîne... o viață întreagă pentru asta. Ai răbdare, ce dracu ? Valois îl urmă supus.

Bigorne se înapoia în sala de jos a Turnului, deschise ușa cu cheia, pe care o avea la el și ținîndu-l mereu de mină pe Valois îl scoase afară. Atunci îi dădu drumul și-i zise :

— Acum pleacă, monseniore, era-i să mă spînzuri... eram să te spînzur. Vezi că unul dintre noi doi trebuia să piară. Mai bine-mi priește, să pieri tu... E mai drept, și-apoi acum, cînd m-am îmbogățit, vreau să trăiesc...

Valois se îndepărtă. Multă vreme Bigorne îi auzi vaietele, care se pierdeau în zare.

— Rugați-vă pentru sufletul lui Enguerrand de Marigny !...

Apoi, cînd nu i se mai auzi vocea funebră, el privi Turnul cel vechi, tăcut și posomorît, învăluit în negură și îngîmă :

— Adio, Turnule Nesle,... locaș întunecat al stafiilor,... Ce-ți lipsește ca să fi un turn de plăcere, de bucurie și de lumină ?... În locul lui Stragildo doar un Lancelot Bigorne... Dar, să nu mai vorbim de lucrul ăsta. Și turn blestemat te iert căci nu mai ne temem de tine. Adio Turnule Nesle !

P. S. Lancelot Bigorne și-a regăsit tovarășii în cătunul de la Roulle. Trupa porni la ora fixată de Buridan.

Ea călători spre Burgundia și se instalează în împrejurimile Dijonului, unde trăiră cu toții, în cea mai strînsă legătură de prietenie, ani îndelungați.

Buridan se căsătorii cu fika lui Marigny.

Pe la anul 1324 mama lui, doamna de Dramas muri, după o bătrânețe fericită. Atunci Buridan se înapoie la Paris, unde bănuia că toate întâmplările acelea trebuiau să se fi uitat, de mult.

Cît despre nefericitul Ludovic al X-lea, muri repede după moartea Margaretei, de inimă rea și în locul lui se sui pe tron unul din frații săi, cunoscut în istorie, sub numele, mai mult comic de... Filip cel Lung.

CONCLUZIE

În primăvara anului 1325, într-o zi, pe la amiază, mai multe persoane erau strînse într-o cîrciumă frumușică, de pe malul gîrlei.

Parizienii aceia sfîrșiseră de mîncat o masă bună și îmbelșugată cum fac călătorii, după un drum lung. Masa era pusă într-un tufiș. La picioare le curgea Sena, limpede și liniștită.

În dreapta, lor se zărea furnicarul turnurilor clopotnițelor și girue-tele Luvrului. În față, peste apă, se înălța același vechi Turn Nesle. Călătorii aceia care sosiseră la Paris cu gîndul de a se opri acolo, erau Jean Buridan, cu soția sa Mirtila : Gauthier d'Aulnay ; Lancelot Bigorne ; Bourrasque și Riquet Handryot....

Făceau proiecte de viitor. Gauthier spunea că se va retrage în domeniile sale ; Guillaume și cu Riquet, nedespărțiți, vorbeau să plece în lume.

Mitrila, care nu scosese o vorbă pînă în clipa aceea spusese cu înduioșare :

— Pentru ce să ne despărțim ? Oare soarta nu ne-a apropiat pentru aceleași dureri și aceleași bucurii ? Și, apoi, cine știe dacă nu vom avea nevoie ca... să ne mai ajutăm unii pe alții ?... Să nu ne despărțim !... Am presimțirea că în viitor, o să avem necazuri, dacă ne distrugem legăturile de prietenie.

Ce pot face oamenii stingheri, împotriva nenorocirii, pe cînd cinci, la un loc, numai pentru că au fost strîns legați, au putut ține piept Parisului întreg, unit contra lor ?...

Se vede că atîta așteptară și tovarășii aceia, ca să rămînă. Căci din clipa aceea fu hotărît să nu se mai despartă. Cu toate astea, Buridan, privea gînditor spre bătrînul turn.

— Jupîne, îl întrebă el, pe cîrciumar, pentru ce sînt bătute cu scînduri ferestrele și ușa Turnului aceluia ?

— Ca să nu iasă stafia ! Îl lămuri liniștit cîrciumarul.

— Care stafie ? făcu Buridan, tresărind.

— Ce ?... Nu știți ?... Ah ! da !... Dumneavoastră veniți de departe... Ei bine ! tot Parisul știe ; că în turn e o stafie și regele nu vrea ca stafia să iasă noaptea și să-i sperie pe iubiții lui cetățeni. De aceea sînt astupate toate ieșirile...

— Dar... ce stafie ? repetă Buridan.

— Aceea, a reginei... Margareta de Bourgogne, a cărei istorie v-o pot povesti, dacă voiți.

Tovarășii făcură semn că nu voiau.

- La ce te gindești, Buridane ? zise Gauthier.
- L-a teza pe care voiam s-o susțin, altă dată la Sorbona.
- Și trata despre ?...
- Licitum est occidere reginam !...
- Hi-han ! — făcu Bigorne. Teza era greșită, maestre Buridane !...

Nu se poate ucide o... Margaretă de Bourgogne.

Și, vezi bine, chiar cînd a murit, tot trebuie s-o închizi, ca s-o împiedici de-a face rău oamenilor... Dacă ar fi fost virtuoasă, bună, cu semenii ei, de mult nu s-ar fi vorbit de ea...

Desfrînată, grozavă și perversă, ea va fi pomenită totdeauna, chiar după ce se va fi dărîmat și va fi pierit amîntirea vechiului turn !..

CUPRINS

PARTEA I. MARGARETA DE BOURGOGNE

I. GRADINIȚA CU TRANDAFIRI	5
II. MARȘUL REGAL	7
III. MONTFAUCON	10
IV. TATĂL MIRTILEI	13
V. INTILNIREA MISTERIOASĂ	17
VI. ENGUERAND DE MARIGNY	23
VII. CONTELE DE VALOIS	30
VIII. TURNUL NESLE	33
IX. MARGARETA DE BOURGOGNE	39
X. BURIDAN	45
XI. LUVRUL	52
XII. LACELOT BIGORNE	60
XIII. TEMPLE	68
XIV. MAMA	72
XV. RĂZBUNAREA LUI BIGORNE	77
XVI. MESAGERA	88
XVII. CEI DOI FRĂȚI	91
XVIII. LEOAICA INDRĂGOSTITĂ	96
XIX. TURNUL CU DRACI	105
XX. ANA DE DRAMANS	111
XXI. PRE-AUX-CLERCS	118
XXII. MABEL	127
XXIII. DUMNEZEU ASCULTĂ	130
XXIV. LACELOT BIGORNE ÎN CĂUTAREA UNEI POZIȚII SOCIALE	136
XXV. SIMON MALINGRE	141
XXVI. UNDE E VORBA DE FIUL CONTELUI DE VALOIS ȘI DE LO- CUINȚA PE CARE O GĂSI BIGORNE	145
XXVII. ÎN GROAZĂ	150
XXVIII. TEMNIȚA MISTERIOASĂ	157
XXIX. ELIXIRUL DE DRAGOSTE	160
XXX. MAMA LUI BURIDAN	163
XXXI. STICLA CU OTRĂVĂ	171
XXXII. STAFIILE DE LA TURNUL NESLE	174
XXXIII. LUPTA LUI BIGORNE CONTRA UNOR VULTURI	179
XXXIV. MAMA LUI BURIDAN	181

XXXV. CUM SE ÎMBOGĂȚI SOCIETATEA BURIDAN, BIGORNE, BOU-	184
RASQUE ȘI COMPANIA	193
XXXVI. LUDOVIC VICLEANUL	197
XXXVII. MALINGRE ȘI GILLONA	202
XXXVIII. VRAJITOAREA	210
XXXIX. PALATUL D'AULNAY	215
XL. BUCURIA ȘI SPAÎMA LUI VALOIS	225
XLI. REGINA SE PLECTISEȘTE	232
XLII. FRĂȚII	235
XLIII. URMAREA RĂZBUNĂRII GILLONEI	245
XLIV. PALATUL VALOIS	255
XLV. PRIZONIERUL LUI BURIDAN	266
XLVI. HI, HAN !	280
XLVII. FILIP D'AULNAY (I)	290
XLVIII. FILIP D'AULNAY (II)	293
XLIX. ZINĂ SAU VRAJITOARE ?	301
L. SMARALDELE	320
LI. ROLLER	325
LII. LOGODNA GILLONEI CU SIMON MALINGRE	334
LIII. CURTEA MINUNILOR	340
LIV. CURTEA FRANTEI CONTRA CURȚII MINUNILOR	346
LV. FIECARE SE PREGĂTEȘTE DE LUPTA	

PARTEA A II-A. MIRTILA

I. MARGARETA	355
II. TEMNITELE SUBTERANE ALE LUVRULUI	367
III. ORDINUL DE TRECERE	375
IV. CÎND SIMON MALINGRE ȘI GILLONA CRED CĂ VISEAZA	386
V. VEGHEREA ARMATELOR	394
VI. LIBERĂ TRECERE	405
VII. BĂTALIA	412
VIII. CEI DOI REGI	417
IX. LANCELOT BIGORNE FACE PE NEBUNUL	423
X. REGELE ȘI BUFONUL	428
XI. FUGA LUI SIMON ȘI A GILLONEI	435
XII. CE SE FĂCUSE MEMORIUL ANEI DE DRAMANS	440
XIII. URMAREA EVADĂRII LUI MALINGRE	444
XIV. LANCELOT BIGORNE LA LUCRU	451
XV. ENGUERRAND DE MARIGNY	458
XVI. MEMORIUL ANEI DE DRAMANS	461
XVII. URMAREA PRECEDENTULUI CAPITOL	465
XVIII. ÎNTILNIREA	470
XIX. STRAGILDO	477
XX. TURNUL NESLE	486
XXI. SPLENDOAREA ȘI MIZERIA LUI BIGORNE	492
XXII. ERA SCRIS !	497
XXIII. GILLONA VORBEȘTE	501
XXIV. GENIUL LUI SIMON MALINGRE	506
XXV. LUPTA ÎNTRE DOI DIAVOLI	

XXVI. UNDE E VORBA DE O LĂDIȚĂ, UN FLUIER ȘI O PĂLĂRIE	511
XXVII. SIMON MALINGRE TRECE DIN UIMIRE ÎN UIMIRE	520
XXVIII. IDEEA LUI BURIDAN	525
XXIX. PIVNIȚA DE LA GRĂDINIȚA CU TRANDAFIRI	531
XXX. STRAGILDO LA LUCRU	534
XXXI. TEMNIȚELE DE LA TEMPLE	540
XXXII. TURNUL LUVRULUI	547
XXXIII. SFÎRȘITUL JEANEI	556
XXXIV. PERGAMENTELE LUI STRAGILDO	564
XXXV. LA TEMPLE	578
XXXVI. ÎNCERCAREA HOTĂRÎTOARE	585
XXXVII. CEA DIN URMĂ VEDENIE A MARGARETEI	595
XXXVIII. FURCILE SPÎNZURĂTORII PRINȚULUI DE MARIGNY	602
XXXIX. CUM FU ÎNMORMÎNTAT MARIGNY RĂMÎNÎND TOTUȘI SPÎN- ZURAT ȘI CUM SE ÎMBOGĂTEȘTE LANCELOT BIGORNE A TREIA OARĂ	607
XL. GAUTHIER D'AULNAY	617
XLI. CHINUL FRĂȚILOR D'AULNAY	623
XLII. COMOARA LUI MARIGNY	627
XLIII. TURNUL NESLE	631
XLIV. CONCLUZIE	636

Comanda 20152
REGIA AUTONOMĂ A IMPRIMERIILOR
Imprimeria „CORESI”
București — ROMÂNIA

Editura I.G.R. — S.R.L.

De același autor:

- Regina Vagabonzilor
- Borgia
- Nostradamus
- Cavalerul regelui
- Eroina